26

A MAGYAR VÁMPOLITIKAI KÖZPONT KIADVÁNYAI

26. szám

HÁBORUS GAZDASÁGI TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK

IV. KÖTET

1916. MÁRCIUS 4-TŐL DECEMBER 31-IG

ÖSSZEÁLLITOTTA

Dr. SZÉKELY ARTUR

BUDAPEST, 1917.

RÁTH MÓR KÖNYVKERESKEDÉSE

Ára 20 korona

A MAGYAR VÁMPOLITIKAI KÖZPONT KIADVÁNYAI
26. szám

HÁBORUS GAZDASÁGI TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK

IV. KÖTET

1916. MÁRCIUS 4-TŐL DECEMBER 31-IG

ÖSSZEÁLLITOTTA

Dr. SZÉKELY ARTUR

BUDAPEST, 1917.
A MAGYAR VÁMPOLITIKAI KÖZPONT KIADÁSA.

Cam. 27351

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA

15.729/26

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Ki. Nyomt. Mészáros-napló.
17 ... 195 ...

R 1965

R 2

Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság (Hold-utca 7. sz.)

Gyűjteményünk IV. kötetében is csak a speciálisan háborús rendelkezéseket igyekeztünk összegyüjteni. Kivételt csak a bélyegekre és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezéseinek módositásáról szóló 1916:XXVII. t.-c.-kel és a postai és távirdai díjszabások fölemelésére vonatkozó rendelkezésekkel tettünk, melyeknek közlését — bár nem csak a háború idejére szóló rendszabályok — szükségesnek láttuk, mert nagy gazdasági jelentőségükhöz képest nem eléggé publikáltattak. Az egyes fejezeteket és különösen a tartalommutatót igyekeztünk még jobban specializálni, mint az eddigi kötetekben történt. Igy p. a *Közélelmezés biztositása* c. fejezet helyett több fejezetet közlünk: *Gabona- és lisztellátás biztositása, Hús- és zsirfogyasztás biztositása, Kávé forgalomba hozatala, Takarmányozási célokra szolgáló termékek forgalomba hozatala, Tarhonya forgalomba hozatala* stb.

Itt közöljük, hogy e kötet megjelenését követően rövid idő mulva a *négy* kötet betürendes *szótárgymutatója* fog külön füzetben megjelenni, mely, azt hisszük, a gyűjtemény forgatóinak igen hasznos szolgálatokat fog tenni.

A gyűjtemény későbbi köteteit — amennyiben a háború tartama megjelenésüket szükségessé teszi —

lehetőség szerint négy- négy havi anyaggal fogjuk kiadni; igy a legközelebbi kötet előreláthatóan *májusban* fog megjelenni és a január—április között kelt anyagot fogja tartalmazni.

Budapest, 1917. január hó.

Árpagyöngy forgalombahozatala és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 3.041/1916. M. E. számú rendelete az árpagyöngy előállitásáról, forgalombahozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Iparvállalatok a jelen rendelet életbelépése után a 2.369/1916. M. E. sz. rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 22. napján megjelent 166. számában) 18. §-a értelmében árpagyöngygyártás céljára beszerzett árpából csak az alábbi 2. §-ában meghatározott minőségű árpagyöngyfajtákat állithatják elő és az előállitott árpagyöngyöt kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozhatják forgalomba.

A jelen rendelet életbelépése előtt előállitott árpagyöngymennyiségeket úgy az előállitó iparvállalatok, mint mások a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb áron 1916. évi október hó 31. napjáig értékesithetik.

Ezt a határidőt a kereskedelemügyi miniszter indokolt esetben meghosszabbithatja.

2. §.

Árpagyöngy előállitásánál takarmánylisztet előállitani tilos és az egynemű korpa elvonása után, mely magában foglalja a feldolgozás közben nyert lisztet, valamint a hulladékot is, 100 kg. hektoliterenkint 64 kg.-os vagy ennél kisebb súlyminőségű árpából 62 kg. árpagyöngyöt kell előállitani és pedig a következő fajtákban:

1. finom (leves) árpagyöngyöt, amely nem lehet durvább az eddigelé 3-as számjelzéssel forgalomba hozott árpagyöngynél,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 17-én kelt 213. számában.

a feldolgozás alá vett árpamennyiség összsúlyának legfeljebb 5%-a erejéig,

2. közönséges (főzelék) árpagyöngyöt, amely megfelel az eddigelé 10-es számjelzéssel forgalomba hozott árpagyöngynek,

továbbá árpatörmeléket

és pedig e két utóbbi fajtát együttesen a feldolgozás alá vett árpamennyiség összsúlyának további 57%-a erejéig.

3. §.

Ha az árpa hektoliterjének súlya (minőségi súlya) 64 kg.-nál nagyobb, az iparvállalat — 66 kg. hektoliter súlyig bezárólag — a hektoliter súlykülönbözetnek minden egyes teljes kilogrammja után egy kilogrammal több közönséges (főzelék) árpagyöngyöt és ennek megfelelően kevesebb korpát állithat elő, mint a 2. §-ban meg van állapitva.

4. §.

A jelen rendelet értelmében előállitott árpagyöngyfajtákat akár zsákokban, akár egyéb zárt csomagolásban, mindenkor csakis az árpagyöngyfajtának feltüntetése mellett szabad árúba bocsátani.

5. §.

Az előállitó iparvállalat által a jelen rendelet 2. §-ában megállapított árpagyöngyfajtákért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területén finom árpagyöngyre nézve 105 K, közönséges árpagyöngyre és törmelékre nézve 72 K.

6. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árakat, melyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra, zsák nélkül és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A legmagasabb ár zsák nélkül lévén értendő, az eladó a zsák súlyát az eladott árpagyöngy súlyába nem számithatja be.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámithatja. A zsákért felszámitható legmagasabb árt a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

7. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamatnak kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

8. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak 1916. évi szeptember hó 18. napján lépnek életbe. Ettől a naptól kezdve tilos a 2. §-ban meghatározott fajtájú árpagyöngyöt a 10. §-ban meghatározott árusitás kivételével drágábban árusitani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapit.

9. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A jelen rendeletnek a legmagasabb árra vonatkozó rendelkezéseibe ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

10. §.

Ha a jelen rendeletben meghatározott árpagyöngy árúsitása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árt számithat, amely a megállapitott legmagasabb árt — a Hadi Termény-részvénytársaságnak fizetett jutalék és a szállitási költségek hozzászámitásával — legfeljebb 10%-kal haladja meg.

Az ez ellen vétőket az 1915. évi november hó 23. napján 4.207/1915. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 25. napján megjelent 273. számában 16. §-a értelmében kell büntetni.

11. §.

A vámkülföldről származó árpából előállitott árpagyöngy, valamint a vámkülföldről származó árpagyöngy forgalombahozatalára a 3.411/1915. M. E. és az 534/1916. M. E. számú ren-

deletek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 17. napján megjelent 215., illetőleg 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) rendelkezései irányadók.

12. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Az előbbi bekezdésben jelzett naptól kezdve a 3.217/1915. M. E szám alatt kiadott rendelet (l. a »Budapesti Közlöny«-nek 1915. évi szeptember hó 1. napján megjelent 202. számában) helyébe a jelen rendelet lép.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 16. napján.

Ásványolajra, ásványolaj- és kátránytermékekre és benzolra vonatkozó rendelkezések.

A m. kir. minisztérium 1.371/1916. M. E. számú rendelete a még fel nem dolgozott, nyers állapotban levő ásványolaj felhasználásának korlátozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A még fel nem dolgozott, nyers állapotban levő ásványolajat tüzelésre és motorok hajtására felhasználni tilos. Ugyancsak tilos nyersolajból olajgázt előállitani.

A kereskedelemügyi miniszter — a kincstár saját kezelésében levő olajfurásokból termelt nyersolaj tekintetében pedig a pénzügyminiszter — indokolt kérelemre esetenkint kivételt engedhet.

2. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy megszegésüknél bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi május hó 17-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 május 20-án kelt 116. számában.

A m. kir. minisztérium 1.372/1916. M. E. számú rendelete az egyes ásványolajtermékek legmagasabb árának megállapitása tárgyában 4.451/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről és módositásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendeletben „alaprendelet"-ként idézett 4.451/915. M. E. számú rendeletet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 21. napján megjelent 94. számában) a jelen rendeletben foglalt kiegészitésekkel és módositásokkal kell alkalmazni.

Ahol a jelen rendelet §-okra hivatkozik, ott az alaprendeletnek §-ait kell érteni, még pedig a jelen rendelettel kiegészitett illetőleg módositott szövegükben.

2. §.

Az alaprendeletnek az ásványolajtermékek alapárát megállapitó 1. §-ában a 2—4. pontok helyébe a következő rendelkezések lépnek:

2. Világitó kőolaj 36 K. Az izzófényberendezések céljaira szolgáló erős fényű világitó kőolajért ennél a 36 K-ás alapárnál 3 K-val magasabb ár számitható fel. Az egyik hordónál kisebb mennyiségben való eladás esetében követelhető legmagasabb árnak a 6. §. alapján való kiszámitásánál azonban az a 3 K ártöbblet nem jöhet figyelembe és ezen ár kiszámitásánál az erősfényű világitó kőolaj tekintetében is a világitó kőolaj 36 K-ás alapárát kell alapul venni.

1. Minden fajtájú gázolaj (kékolaj, gázolaj, motorolaj, Dieselolaj) 20 K.

4. Vulkánolaj és pedig:

a) téli minőség, akár lepárolt, akár finomitott (lobbantási pont legalább 140° és legfeljebb 160° C., kenőképesség 5—6·50° E-nél, alvadási pont legalább 10° C., savaktól, valamint benzinben és benzolban oldhatatlan alkatrészektől mentes) 32 K.

b) nyári minőség kenőképesség legalább 6—7·50 E-nél, alvadási pont + 0° C., nemkülönben mint *a)* alatt 30 K.

3. §.

Az alaprendelet 2. §-ában a hordóért felszámitható pótlékról rendelkező 3. pont helyébe a következő rendelkezések lépnek:

3. Ezenfelül felszámitható:

a) Az eladó fahordójában való szállitásnál az árúval együtt

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 3-án kelt 101. számában.

eladott hordó címén az eladott árú 100 kg. tiszta súlya után legfeljebb 8 K.

Amennyiben a hordó visszavétele ki van kötve, úgy a visszavásárlási ár nem lehet kevesebb, mint az eladott árú 100 kg. tiszta súlya után 4 K 50 fill. Ez a visszavásárlási ár „helyt a vevő üzlethelyisége (lakása)" értendő.

Ha az eladó az árúval együtt nem adja el a hordót is, hanem azt csak kölcsönadja, kölcsöndíj címén az eladott árú 100 kg. tiszta súlya után legfeljebb 3 K 50 f-t szabad felszámitania. A hordónak a vevő üzlethelyiségéből (lakásáról) való visszaszállitása s ennek költsége az eladót terheli.

b) A vevő fahordójában való szállitásnál a hordó helyreállitása címén az eladott árú 100 kg. tiszta súlya után legfeljebb 2 K térités. A hordó bérmentesen az eladó rakodóállomásához szállitandó.

c) Az eladó vashordójában való szállitásnál a hordó használatáért, amennyiben a hordót a vevő az árú átvételétől számitott egy hónapon belül visszaszolgáltatja, hordónként legfeljebb 50 f, minden további megkezdett hónap után pedig legfeljebb 1 K 50 f számitható. Használat után a hordó bérmentesen az eladó rakodóállomásához szállitandó.

Az eladó a hordóért megfelelő biztositékot követelhet, amelynek összege azonban a hordó beszerzési árát meg nem haladhatja.

d) A vevő vashordójában való szállitásnál térités nem számitható fel, a hordót bérmentesen kell az eladó rakodóállomásához szállitani.

4. §.

Az alaprendelet 4. §-a a II. fejezet címfeliratával együtt hatályát veszti.

5. §.

Az alaprendeletben a III. fejezet címfelirata helyébe a következő szöveg lép:

III. Ásványolajtermékekért kereskedők által követelhető legmagasabb árak, ha az eladott mennyiség legalább egy hordó.

6. §.

Az alaprendelet 5. §-a következőképen módosul:

I. Az 5. §. bevezetésének és *c)* pontja bekezdésének helyébe a következő szöveg lép:

Ásványolajtermékeknek kereskedők által való eladása tekintetében, ha az eladott mennyiség legalább egy hordó, a következő rendelkezések irányadók:

a) Ha a kereskedő az árút az ásványolajfinomitóból közvetlenül vevőjének vasuti állomására szállitja, az 1. §-ban megállapitott alapáron, valamint a 2. §. 2. pontjában megállapitott pótlékon, végül a 2. §. 3. pontja szerint a hordó címén felszámitható étritésen felül, az eladott világitó kőolaj, gázolaj és vulkánolaj

100 kg. tiszta súlya után legfeljebb 3 K-t, az eladott benzin 100 kg. tiszta súlya után pedig legfeljebb még 6 K-t szabad felszámitani.

II. Az 5. §. utolsó bekezdése elé a következő új bekezdés iktattatik be:

A fenti rendelkezések ásványolajfinomitókra is irányadók abban az esetben, ha az eladott ásványolajtermék mennyisége egy hordónál nagyobb, de egy teljes kocsirakománynál kisebb.

7. §.

Az alaprendelet 6. §-ának *b)* pontja helyébe a következő szöveg lép:

b) a 2. §. 3. *a)* pontjában a hordó 8 koronás vételára és 4 K 50 f-es visszavásárlási ára közti különbözet, illetőleg a nordó kölcsöndíja címén 3 K 50 fillér.

8. §.

A kereskedelemügyi miniszter az ásványolajtermékek legmagasabb árára vonatkozó rendelkezések alól a vámkülföldről behozott ásványolajtermékek tekintetében kivételt engedhet és ezt az engedélyt feltételekhez kötheti.

9. §.

A jelen rendelet 1916. évi május hó 3. napján lép életbe. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi május hó 2. napján.

A m. kir. minisztérium 1.373/1916. M. E. számú rendelete az egyes ásványolajtermékek, a benzol és a kátrányolajtermékek forgalmának szabályozása tárgyában 4.452/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről és módositásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendeletben „alaprendelet"-ként idézett 4.452/1915. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 21. napján megjelent 294. számában) a jelen rendeletben foglalt kiegészitésekkel és módositásokkal kell alkalmazni.

Ahol a jelen rendelet §-okra hivatkozik, ott az alaprendeletnek §-ait kell érteni, még pedig a jelen rendelettel kiegészitett, illetőleg módositott szövegükben.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 3-án kelt 101. számában.

2. §.

Az alaprendelet 1. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

Az alábbi rendelkezések szerint be kell jelenteni:

1. a nyers ásványolajkészleteket;
2. a nyers ásványolajból nyert termékek készleteit;
3. a mindennemű benzolkészletet, valamint mindennemű kőszénkátrányolaj- és barnaszénkátrányolaj-készletet;
4. a nyers kőszénkátrány- és nyers barnaszénkátrány-készleteket.

3. §.

I. Az alaprendelet 2. §-ának 4. pontja és a . §-nak ezzel kapcsolatos rendelkezései hatályukat vesztik.

II. Az alaprendelet 2. §-ának hatályban maradó 1—3. pontja után a következő új bekezdés iktattatik be:

Nyers kőszénkátrány és nyers barnaszénkátrány tekintetében bejelentésre kötelezettek az ilyen kátrányt előállító, valamint az ilyen kátrányt feldolgozó vállalatok. A nyers kőszénkátrány- és nyers barnaszénkátrány-készleteket első izben az 1916. évi május hó 15. napján volt állapot szerint legkésőbb 1916. évi május hó 20. napjáig bezárólag kell bejelenteni. Egyebekben ezen készletek bejelentésére az alaprendeletben foglaltak irányadók.

4. §.

Az alaprendelet 6. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

A hadviselés szükségletének, valamint egyéb közszükségleteknek biztosítása végett az alább felsorolt anyagoknak meglevő és utóbb hozzájövő készletei a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek. Azok az anyagok, amelyekre a zár alá vétel kiterjed, a következők:

1. minden fajtájú benzin,
2. minden fajtájú gázolaj (kékolaj, gázolaj, motorolaj, Dieselolaj),
3. minden fajtájú kenőolaj,
4. petroleumkoksz,
5. nyers kőszénkátrány és nyers barnaszén-kátrány,
6. benzol és pedig nyersbenzol (kokszgyári nyersbenzol és kátránynyersbenzol, előtermék- és könnyű olaj), motorbenzol, kereskedelmi benzol, toluol, xylol, solventnafta és nehéz benzol,
7. kőszénkátrányolaj és pedig középolaj (karbolsavas nyersolajok 50% savtartalomig), nehézolaj (kreosot és mosóolaj), antracénolaj, motorolaj, fűtőolaj, karbolineum és telitőolaj.
8. mindennemű barnaszénkátrányolaj.

A zár alá vételnek az a hatálya, hogy a zár alá vett termékekből másnak csak a szerző fél nevére kiállított beszerzési engedély beszolgáltatása ellenében és csak azt a mennyiséget és csak

abban a minőségben szabad kiszolgáltatni, amelyre a beszerzési engedély szól.

A beszerzési engedélyt a kereskedelemügyi miniszter, a mezőgazdasági üzemben használt motorok (ekék, cséplőgépek és hasonlók) céljaira szükséges benzint, benzolt és kenőolajokat, illetőleg pedig a földmívelésügyi miniszter adja meg.

A beszerzési engedély csak az abban megjelölt időre szól és ennek elteltével érvényét veszti.

A kereskedelemügyi miniszter, a mezőgazdasági üzemben használt motorok céljaira szükséges benzint, benzolt és kenőolajokat illetőleg pedig a földmívelésügyi miniszter a beszerzési engedély megadása alkalmával megengedheti, hogy engedély alapján beszerzett termékeit a fél olyanoknak is eladhassa, akiknek beszerzési engedélyük nincsen és egyúttal megállapithatja az ily módon egyszerre kiszolgáltatható legnagyobb mennyiséget is.

A kereskedelemügyi miniszter, a mezőgazdasági üzemben használt benzint, benzolt és kenőolajokat illetőleg pedig a földmívelésügyi miniszter gyári és kereskedelmi vállalatoknak általános engedélyt adhat arra, hogy a zár alá vett anyagokból meghatározott mennyiségeket a közvetlen fogyasztóknak kiszolgáltathassanak. Vállalatok, amelyek ilyen engedélyt kaptak, kötelesek az engedélyt megadó miniszter utasitása szerint az általuk ezen engedély alapján kiszolgáltatott mennyiségekről fogyasztónként részletezve, a fogyasztó fél nevének (cégének), lakóhelyének (üzlethelyiségének), foglalkozásának és annak a célnak feltüntetésével, amelyre az illető anyagot kiszolgáltatták, kimutatást beterjeszteni.

Az előbbi két bekezdésben foglalt rendelkezések az adóköteles ásványolajtermékek adómentes beszerzése tekintetében fennálló rendelkezéseket nem érintik.

A jelen §-ban emlitett anyagoknak közvetlenül a katonai igazgatás részére való kiszolgáltatása nincs beszerzési engedélyhez kötve, de a kiszolgáltatás csakis a katonai hatóság megrendelése alapján történhetik. Az ilykép kiszolgáltatott mennyiségeket a 3. §. 2. bekezdése szerint teendő bejelentésekben külön fel kell tüntetni és a megrendelési okmányt vagy ennek másolatát az eladónak meg kell őrizni.

5. §.

A jelen rendelet 1916. évi május hó 3. napján lép életbe.

Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani kormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi május hó 2. napján.

A m. kir. minisztérium 2.800/1916. M. E. számú rendelete a kénsav használatának ásványolajtermékek előállításánál való eltiltása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Ásványolajtermékek előállításánál a kénsav használata tilos.

2. §.

Az 1. §-ban foglalt tilalom hatálya nem terjed ki:

1. olyan erősfényű világító kőolajra, amely a katonai igazgatás, az állam avagy a vasúti vagy hajózási vállalatok üzemeinek és intézeteinek izzófényberendezéseihez (erős fényű világító kőolaj) és jelzőlámpáihoz szállittatik. Az ilyen világító kőolaj előállításához legfeljebb 1% 66° Bé. kénsav használható fel;

2. olyan benzinre, amely repülőgépmotorok használatára vagy gyógyászati célokra szállíttatik;

3. hengerolajra, ha és amennyiben — figyelemmel a feldolgozandó nyersolaj minőségére és előállításának módjára — a feltétlenül szükséges kenőképesség csakis kénsav felhasználásával érhető el;

4. automobilolajra és repülőgépmotor-kenőolajra;

5. oly egyéb ásványolajtermékekre, amelyek az alább felsorolt használatra szállittatnak:

a) gőzhajógépek, gyűrűs orsók, transzformátorok és kapcsolók, preciziós gépek, centrifugálgépek finom szerkezetei, turbinák, valamint kompresszorok (lég- és gázkompresszorok, jéggépek) és folyton kenő gyűrűscsapággyal ellátott nagy gázgépek kenésére;

b) növényi fonórostok zsírositására,

c) gyógyászati célokra,

d) konzistens- és merev kenőcsök, illetve zsírok előállítására.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet 2. §-ában foglalt kivételeket közérdekből szabad mérlegelése szerint ásványolajtermékek előállításával foglalkozó valamennyi vállalatra vagy egyesekre vonatkozólag megszorithatja, vagy további kivételeket állapithat meg, sőt az 1. §. tilalmát bizonyos időre hatályon kivül is helyezheti.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 29-én kelt 197. számában.

4. §.

Ásványolajfinomitók olyan világitó kőolajat, amely a jelen rendelet életbelépte után kénsav felhasználásával állittatott elő, kereskedők részére csak abban az esetben szállithatnak, ha az utóbbiak a jelen rendelet 2. §-ának 1. pontjában felsorolt vevők által kiállitott, kifejezetten kénsav felhasználásával előállitott világitó kőolaj szállitására vonatkozó megrendelést mutatnak fel. Az a világító kőolaj, amely kénsav felhasználásával már a jelen rendelet életbelépte előtt állittatott elő, az előbbiekben megállapitott korlátozásra való tekintet nélkül szállitható. Azon egyéb ásványolajtermékek forgalombahozatala tekintetében, amelyek kénsav felhasználásával állíttatnak elő, a m. kir. minisztérium 4.452/1915. M. E. számú és 1.373/1916. M. E. számú rendeleteinek rendelkezései irányadók.

Az 1.373/1916. M. E. számú reudelet 4. §-ának rendelkezései szerint kiállitandó beszerzési engedély iránti kérelemben kifejezetten fel kell tüntetni, hogy a folyamodó oly ásványolajtermék beszerzésére kér engedélyt, amely kénsav felhasználásával állittatik elő.

A jelen rendelet életbelépte előtt kénsav felhasználásával előállitott ily egyéb ásványolajtermék a jelen rendelet életbelépte előtt kiadott beszerzési engedély alapján ezentúl is szállitható.

Az ásványolajfinomitók és kereskedelmi vállalatok a 4.452 1915. M. E. számú rendelet 1—5. §-ai, illetőleg az 1.373/1916. M. E. számú rendelet 1—3. §-ai értelmében az 1916. évi szeptember hó 5-éig beterjesztendő készletbe jelentéseikben elkülönitve tartoznak feltüntetni azokat a termékeket, amelyek kénsav felhasználásával állittattak elő.

5. §.

Fennálló kötések nem mentesitenek a jelen rendelettel, valamint az annak alapján kibocsátott rendelkezésekkel megszabott korlátozások alól.

6. §.

A jelen rendeletnek, valamint az annak alapján kibocsátott rendelkezéseknek az ásványolajfinomitó vállalatok részéről való megtartását az ezek felügyeletével megbizott pénzügyi közegek fogják ellenőrizni.

7. §.

Aki a jelen rendeletet, vagy az annak alapján kibocsátott rendelkezéseket megszegi vagy a megszabott korlátozások megjhusitásánál bármi módon közreműködik, az — amennyiben cse-

lekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül, a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 1. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 26. napján.

A m. kir. minisztérium 3.044/1916. M. E. számú rendelete a nyers ásványolaj, az ásványolajtermékek, a benzol, továbbá a kátrány és a kátránytermékek forgalmának újabb szabályozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

I. Bejelentési kötelezettség.

1. §.

Az alábbi rendelkezések szerint be kell jelenteni:

1. a nyers ásványolajkészleteket;

2. mindennemű ásványolajtermékek, beleértve a félgyártmányok (közbenső és féltermékek) készleteit is;

3. a nyers kőszénkátrány- és nyers barnaszénkátránykészleteket;

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember hó 26-iki számában.

4. mindennemű benzolkészletet;

5. mindennemű kőszénkátrányolaj- és barnaszénkátrányolajkészletet;

6. a kőszénkátrányszurok-készleteket.

A kereskedelemügyi miniszter a bejelentési kötelezettséget más hasonnemű anyagokra is kiterjesztheti, avagy a felsorolt anyagok közül egyeseket a kötelezettség alól kivehet.

Bejelentés alá esik az emlitett anyagoknak a bejelentésre kötelezett birtokában álló — akár saját, akár idegen helyiségben őrzött — minden készlete, tekintet nélkül az anyagoknak belföldi vagy külföldi eredetére.

Bejelentésre kötelezettek:

a) ásványolajtermékek, nyers kőszénkátrány, nyers barnaszénkátrány és kátránytermékek előállításával foglalkozó vállalatok az első bekezdés 1—6. pontjában felsorolt anyagok egész mennyisége tekintetében;

b) kereskedelmi vállalatok, ideértve a szövetkezeteket is, amelyek ugyanazon anyagok eladásával foglalkoznak, amennyiben készletük az 1916. évi október hó 1. napján, akár utóbb valamely hó 1., illetőleg 15. napján mindennemű kenőolajból együttvéve 10 métermázsát, a többi anyagból pedig anyagonkint 50 métermázsát meghalad.

A kereskedelemügyi miniszter a bejelentési kötelezettség alól a fentemlitett vállalatok bizonyos nemeit felmentheti és a bejelentési kötelezettséget az első bekezdés 1—6. pontjaiban felsorolt anyagok egyéb tulajdonosaira is kiterjesztheti.

A jelen §-ban megállapított bejelentési kötelezettségen felül, az ásványolajtermékek előállításával foglalkozó vállalkozók kivételével, bárki, akinek világitó kőolajból valamely hónap 1. vagy 15. napján 5 métermázsát meghaladó készlete van, tartozik ezt a készletet a 2. §. utolsóelőtti, illetőleg a 3. §. utolsó bekezdésében foglaltak szerint bejelenteni.

2. §.

Az 1. §. szerint bejelentésre kötelezettek kötelesek készleteiket az 1916. évi október hó 1. napján volt állapot szerint legkésőbb 1916. évi október hó 5. napjáig bezárólag bejelenteni.

Ugyanezek és pedig az 1. §. negyedik bekezdésének *b)* pontjában emlitettek akkor is, ha készletük az első bejelentés óta a bejelentésre nézve megállapitott legkisebb mennyiség alá csökkent; kötelesek továbbá minden hónapban a hó 1., illetőleg 15. napján volt állapot szerint legkésőbb a hó 5., illetőleg 20. napjáig bezárólag bejelenteni:

1. azt a mennyiséget, amelyet a bejelentés alá eső anyagokból az előző hónap 15. napja, illetőleg a hónap 1. napja óta szereztek (előállitottak, termeltek stb.);

2. azt a mennyiséget, amellyel készletük ugyanazon idő alatt (elidegenités, feldolgozás stb. által) apadt és

3. a tényleges készletet.

Az 1. §. utolsó bekezdése szerint bejelentésre kötelezettek akkor tartoznak készletüket bejelenteni, ha készletük valamely hónap 1., illetőleg 15. napján a megállapitott legkisebb mennyiséget eléri; ezt a bejelentést haladéktalanul kell megtenni.

Azokat a mennyiségeket, amelyek 1916. évi október hó 1. napján vagy azt követőleg valamely hónap 1., illetőleg 15. napján a bejelentésre kötelezett részére fuvarozás allatt állanak, a címzett köteles a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

3. §.

A bejelentéseket az 1. §. utolsó bekezdésében megszabott bejelentés kivételével minden egyes üzem vagy raktártelepre nézve külön, közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez (kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztálya Budapest, Lánchid-utca 1.) kell benyujtani. Postai úton való beküldés esetében a bejelentést legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni. A bejelentéshez az elsőfokú iparhatóságnál kapható bejelentőlapokat kell felhasználni és azoknak megfelelő rovatait pontosan ki kell tölteni.

Az 1. §. utolsó bekezdésében megszabott bejelentést egyszerű levélben, bejelentőlap felhasználása nélkül a községi előljáróságnál (városi polgármesternél) kell megtenni.

4. §.

A katonai igazgatás, az állam, különösen az állami üzemek és intézetek, valamint a közforgalmú vasuti és hajózási vállalatok készleteinek bejelentése tekintetében a kereskedelemügyi miniszter külön intézkedik.

II. Zár alá vétel.

A hadviselés szükségletének, valamint egyéb közszükségleteknek biztositása végett az alább felsorolt anyagoknak meglevő és utóbb hozzájövő készletei a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek.

Azok az anyagok, amelyekre a zár alá vétel kiterjed, a következők:

1. mindennemű ásványolajtermék, beleértve a félgyártmányokat (közbenső és féltermékeket) is;

2. nyers kőszénkátrány és nyers barnaszénkátrány;

3. benzol és pedig nyers benzol (kokszgyári és kátrány nyers benzol, benzolelőpárlat és könnyű olaj), motorbenzol, kereskedelmi benzol, toluol, xylol, solventnaphta és nehéz benzol;

4. kőszénkátrányolaj és pedig: középolaj (karbolsavas nyersolajok 50% savtartalomig), nehéz olaj (kreozot és mosóolaj), antracénolaj, motorhajtóolaj, fűtőolaj, karbolineum és telitőolaj;

5. mindennemű barnaszénkátrányolaj.

A kereskedelemügyi miniszter a nyers ásványolaj, valamint a 3—5. pontokban fel nem sorolt kátránytermékek zár alá vételét is elrendelheti, viszont egyes anyagokra nézve a zár alá vételt, akár meghatározott időtartamra, akár időtartam megállapitása nélkül megszüntetheti.

A világitó kőolaj zár alá vétele csak az ásványolajfinomitók birtokában levő mennyiségekre vonatkozik és pedig bárhol vannak azok raktározva, az 1—5. pontokban felsorolt egyéb anyagokra nézve a zár alá vétel a kereskedelmi vállalatok, ideértve a szövetkezeteket is, birtokában levő készletekre is kiterjed.

A kereskedelemügyi miniszter azoknak a körét, akiknek készleteire a zár alá vétel kiterjed, kibővitheti avagy szükebbre szorithatja.

6. §.

A zár alá vételnek az a hatálya, hogy a zár alá vett anyagokból csak a 7. §. rendelkezéseinek megfelelő engedély mellett és csak azt a mennyiséget és csak abban a minőségben szabad kiszolgáltatni, amelyre az engedély szól.

A kereskedelemügyi miniszter a zár alá vett anyagok feldolgozását is külön engedélyhez kötheti.

7. §.

A 6. §. első bekezdése értelmében szükséges engedélyt a kereskedelemügyi miniszter, amennyiben azonban mezőgazdasági üzemekben használt motorok céljaira szükséges benzinre, benzolra vagy kenőolajokra vonatkozik, a földmívelésügyi miniszter avagy az ezen miniszterek részéről megbizott hatóság adja meg.

Az engedély, amely vagy beszerzési, vagy kiszolgáltatási engedély, mindig meghatározott időtartamra állittatik ki és az időtartamnak elteltével hatályát veszti.

A beszerzési engedély feljogositja azt, akinek nevére kiállittatott, hogy a zár alá vett anyagot az engedélyben megjelölt mennyiségben és minőségben az engedélynek az eladó részére való átadása mellett beszerezhesse.

A kiszolgáltatási engedély feljogositja a zár alá vett anyag birtokosát, hogy az engedély meghatározásához képest az engedélyben meghatározott mennyiségű és minőségű anyagot olyanoknak is kiszolgáltassa, akiknek beszerzési engedélyük nincsen.

A beszerzési engedélyt kiállító hatóság megengedheti (beszerzési és egyúttal kiszolgáltatási engedély), hogy a fél az engedély alapján beszerzett termékeit olyanoknak is eladhassa, akiknek beszerzési engedélyük nincsen és egyúttal megállapithatja az ily módon egyszerre kiszolgáltatható legnagyobb mennyiséget is.

Azok a vállalatok, amelyek kiszolgáltatási engedélyt nyertek, kötelesek annak a hatóságnak, amely részükre az engedélyt

megadta, az engedély érvénytartamának letelte után az engedély alapján kiszolgáltatott mennyiségekről fogyasztónkint részletezve a fogyasztó nevének (cégének), lakóhelyének (üzlethelyiségének), foglalkozásának és annak a célnak feltüntetésével, amelyre az illető anyagot kiszolgáltatták, kimutatást beterjeszteni.

Az adóköteles ásványolajtermékeknek adómentes beszerzésére vonatkozólag fennálló rendelkezéseket az előbbi bekezdések rendelkezései nem érintik.

Az 5. §-ban felsorolt anyagoknak közvetlenül a katonai igazgatás részére való kiszolgáltatása nincsen engedélyhez kötve, de a kiszolgáltatás csakis a katonai hatóság megrendelése alapján történhetik. Az ilykép kiszolgáltatott mennyiségeket az 1. §. szerint teendő bejelentésekben külön fel kell tüntetni és a megrendelő okmányt az eladónak meg kell őriznie.

Megadott beszerzési és kiszolgáltatási engedélyek bármikor visszavonhatók.

8. §.

A beszerzési engedélyt (7. §. 3. bek.) a vevő, a kiszolgáltatási engedélyt (7. §. 4. bek.) a zár alá vett anyag eladója tartozik kérelmezni.

Az engedélyek elnyerése iránti folyamodványt közvetlenül a kereskedelemügyi miniszternél az ipari műszaki ügyosztályában, a mezőgazdasági üzemekben használt motorok céljaira használt benzint, benzolt és kenőolajokat illetőleg pedig a földmívelésügyi miniszternél, illetőleg az ezen miniszterek által megbizott hatóságnál kell előterjeszteni.

A folyamodványokat az elsőfokú iparhatóságnál kapható minta szerint kell szerkeszteni.

A folyamodványban foglalt adatokat mezőgazdasági motorok céljaira szolgáló beszerzéseknél az üzem helye szerint illetékes községi előljáróság (polgármester) által, a fenntartott ásványok bányaüzeme céljaira szolgáló beszerzéseknél az elsőfokú bányahatóság (bányakapitányság, illetve bányabiztosság) által, más célokra szolgáló beszerzések tekintetében pedig az elsőfokú iparhatóság vagy az illetékes iparfelügyelő, vagy a községi előljáróság (polgármester) által kell igazoltatni.

Állami üzemeknek saját céljaikra szolgáló beszerzéseihez ily igazolás nem szükséges.

III. Az ásványolajtermékeknek, benzolnak és kátrányolajtermékeknek közszükségleti célokra való biztositása.

9. §.

A kereskedelemügyi miniszter közérdekből szabad mérlegelése szerint ásványolajtermékeket, nyers kőszénkátrányt, nyers barnaszénkátrányt és kátránytermékeket előállító vagy ilyenekkel kereskedő vállalatokat és ez anyagok egyéb tulajdonosait arra kötelezheti, hogy ezeket az anyagokat üzemeikből, illetőleg kész-

leteikből a hatóságilag megállapitott legmagasabb áron a miniszter rendelkezéséhez képest szállitsák. Abban az esetben, ha az illető anyagért követelhető legmagasabb ár nincs megállapitva, az átvevő által fizetendő árat a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

Az ár az árú átadása előtt készpénzben lefizetendő, avagy az átadás után 14 napon belül teljesitendő fizetésre biztositék nyujtandó.

Ha az ár az árú átadása előtt még nincs megállapitva, a teljesitendő biztositék nagyságát a kereskedelemügyi miniszter határozza meg.

10. §.

Ha az a veszély fenyeget, hogy az 1. §-ban emlitett valamely anyag a közszükséglet fedezésére nem fog kellő mennyiségben rendelkezésre állani, a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg közérdekből az érdekeltek teljesitőképességének és gazdasági helyzetének figyelembevételével szabad mérlegelése szerint:

1. az ásványolajtermékeknek, nyers kőszénkátránynak, nyers barnaszénkátránynak és kátránytermékeknek előállitásával foglalkozó vállalatokat üzemük folytatására kötelezheti;

2. azokat bizonyos meghatározott anyagoknak bizonyos meghatározott mennyiségben való előállitására kötelezheti;

3. az előállitást szabályozhatja és e célból üzemterveknek jóváhagyás végett való bemutatását rendelheti el, avagy az üzemtervet maga irhatja elő;

4. nyers anyagokat és félgyártmányokat a teljes feldolgozás kötelezettsége mellett más vállalatokhoz utalhat át;

5. egyes vállalatokat más vállalatok nyers anyagainak, félgyártmányainak és készgyártmányainak beraktározására kötelezhet.

11. §.

Amennyiben valamely vállalat a 10. §. 1—3. pontjaiban körülirt kötelezettségek valamelyikének nem felel meg, a kereskedelemügyi miniszter, a pénzügyminiszterrel egyetértőleg, a körülményekhez képest a szükséges anyagok előállitását az illető üzemben vagy valamely más üzemben a mulasztó vállalat terhére és költségére elrendelheti. Utóbbi esetben a mulasztó vállalatot arra is lehet kötelezni, hogy nyers anyagát, készgyártmányait és üzemi segédanyagait az előállitással megbizott vállalatnak átadja.

A 10. §. 4—5. pontjaiban felsorolt esetekben a feldolgozásra átadott anyagokért, illetőleg az anyagok beraktározásáért járó téritési összeget a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapitja meg.

12. §.

A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg ásványolajtermékeknek, benzolnak és kátrányolajtermékeknek közszükségleti célokra való biztositása érdekében általában megteheti mindazokat az intézkedéseket, amelyekre a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések a minisztériumot feljogositják.

IV. Átmeneti rendelkezések.

13. §.

Azon beszerzési engedélyek alapján, amelyeket a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszter a jelen rendelet életbelépte előtt kiállitott, a fél, akinek nevére az engedély szól, az engedélyezett mennyiségeket az engedélyben meghatározott időtartam alatt, de legfeljebb 1916. évi október hó 15. napjáig, még ezentúl is beszerezheti. Az utóbb jelzett nappal ezek az engedélyek minden esetben hatályukat vesztik. Ugyanez áll megfelelően a jelen rendelet életbelépte előtt kiállitott kiszolgáltatási engedélyekre is.

V. Záró és büntető rendelkezések.

14. §.

Fennálló kötések nem mentesitenek oly kötelezettségek teljesitése alól, amelyeket a jelen rendelet vagy az annak alapján tett hatósági intézkedések megszabnak.

15. §.

A kereskedelemügyi miniszternek avagy megbizott közegeinek kivánságára az ásványolajtermékeknek, nyers kőszénkátránynak, nyers barnaszénkátránynak és kátránytermékeknek előállitásával vagy forgalombahozatalával foglalkozó vállalatok az üzemre vonatkozó összes felvilágositásokat megadni tartoznak.

A jelen rendeletnek, valamint az annak alapján kiadandó rendelkezéseknek megtartását erre a célra megbizott közegek fogják ellenőrizni. E közegek ellenőrzés céljából, valamint a rendelet alapján teendő intézkedések keresztülvitele végett az üzemi és raktári helyiségeket, valamint a vállalatok egyéb telepeit megtekinthetik, úgyszintén az üzleti könyvekbe és egyéb feljegyzésekbe is betekinthetnek.

16. §.

Aki a jelen rendeletet vagy az annak alapján tett hatósági rendelkezéseket megszegi, vagy megszegésükkel bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege,

amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költségek levonásával a rokkant katonák alapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

17. §.

Az egyes ásványolajtermékek, a benzol és a kátrányolajtermékek forgalmának szabályozásáról szóló 4.452/1915. M. E., valamint az ugyane rendelet kiegészitéséről és módositásáról szóló 1.373/1916. M. E. számú rendelet (l. az előbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 21. napján megjelent 294., az utóbbit pedig a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 3. napján megjelent 101. számában) a jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik, de a hatályuk ideje alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett cselekményekre nézve továbbra is az idézett rendeletek maradnak irányadók.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzati körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 25. napján.

Behozatali, kiviteli és átviteli korlátozások.

A m. kir. minisztérium 861/1916. M. E. számú rendelete a vámkülföldről származó mezőgazdasági terményekés némely ilyenekből előállitott cikkek forgalmának újabb szabályozása tárgyában 543. 1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1916. évi február hó 10-én 543/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi 32. számában)[2]) az annak 1. §-ában felsorolt cikkeken felül kiterjes tetik a következő cikkekre:

Ricinusmagra, földidióra, szerecsendiómagra, pálmamagra, kókuszdióra (koprá-ra), olajbogyóra és más itt és az idézett rendeletben külön meg nem nevezett olajos magvakra, valamint olajok és zsirok ipari termelésére alkalmas egyéb olajtartalmú terményekre, végül minden takarmányi célokra alkalmas olajpogácsára és extrakciós lisztre.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi március hó 22. napján.

A m. kir. minisztérium 1916. évi 928/M. E. számú rendelete több cikk kivitelének és átvitelének tilalmáról,[3]) **kiegészitve az 1916. évi 1.723/M. E., 2.669/M. E. és 3.853/M. E. számú rendeletek anyagával.**[4])

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908. évi XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 22-én kelt 67. számában.

[2]) L. Háborus gazdasági törvények és rendeletek, III. k. 53. l.

[3]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 21-én kelt 66. számában.

[4]) A kiegészitő rendeletek szövegét lásd a 37., 38. és 39. lapokon.

alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák császári királyi kormánnyal egyetértve a következőket rendeli :

1. §

Az alább megnevezett cikkek *kivitele és átvitele* tilos ;

1. Az I. t.-osztályba tartozó gyarmatárúk (kakaóbab és kakóhéj, kávé és tea),

2. bors, a paprika kivételével,

3. füge ; aszúszőlő szemekben és fürtökben, aprószőlő, citrom, limoni, cedrátgyümölcs, gesztenye, mandula,

4. a 19. t.-sz. alá tartozó cukor ; melássz, továbbá a 20. t.-sz. alá tartozó másnemű cukor,

5. gabona ; maláta ; hüvelyesek ; liszt és őrlemények ; rizs,

6. aszalt gyümölcs, szilvaíz és friss szilva,

7. burgonya, hagyma, fokhagyma, mindennemű répa, káposzta és a 41—44. t.-sz. alá tartozó minden egyéb külön meg nem nevezett főzelék és étkezésre való növény, frissen vagy elkészitve (pl. száritva, aszalva, összevagdalva, sózva, sósvizbe vagy ecetbe rakva stb.), a száritott gombák, sósvizbe vagy ecetbe rakott ugorka és a luxuskonzervek kivételével,

8. a 45—53. t.-sz. alá tartozó magvak és olajosmagvak, az olajkészitésre nem szolgáló erdőgazdasági magvak kivételével.

Jegyzet. Tilalom alá esik a földidió, pálmamag, kopra, szőlőmag, hársfatermés (mag), bükkmakk, makk, vadgesztenye is,

9. az 57. t.-sz. alá tartozó katánggyökér,

10. tengerifű, takácsmácsonya espartófű és eféle növényi párnázó és fonóanyag, háncs, káka, szalma, széna, alom, szecska,

11. a 62. t.-sz. alá tartozó, gyógyhasználatra való mindennemű növény és növényrész ; továbbá ürömfű,

12. a VIII. t.-osztályba tartozó vágó- és igásállatok,

13. szárnyas, vad és szárnyasvad, friss hal,

14. német juhászkutya (farkaskutya), airedaleterrier, Dobermann-pincs, drótszőrű pincs (német Schnauzer), német dogg, rövidszőrű és hosszúszőrű bernáthegyi és újfundlandi kutya, végül leonbergi kutya, valamint egyáltalában minden nagyobb fajtájú kutya,

15. tej és tejfel, frissen, sterilizálva, süritve vagy száritva, tojás, folyékony vagy száritott tojássárgája és tojásfehérje, méz, mesterséges méz is, állati és növényi viasz, fürdő- és lószivacs, szivacshulladék és ebből való fonási termékek is, hólyagok és belek, aranyverőhártya, belekből készült kötelek és bélhúrok, sörte, ló- és más állati szőr (göndöritett szőr is), mindenfajta nyers marhabőr, ló- és disznóbőr, továbbá nyers borjú-, juh-, bárány-, kecske-, gödölye-, nyul- és házinyulbőrök,

16. mindennemű ételzsiradék, a szalonnát beleértve, továbbá a XI. t.-osztályba tartozó, technikai célokra szolgáló összes zsiradékok és zsírsavak (hal- és fókazsír, állati és növényi faggyú, pálmaolaj, pálmamag- és kókuszdióolaj, növényi viasz, stearinsav,

palmitinsav, paraffin, degras és elainsav, ceresin, vaselin és lanolin, kocsikenőcs és efélék); a XII. t.-osztályba tartozó zsiros olajok,

17. sör, bor, pezsgőbor is, gyümölcsbor, must, borcefre is, gyümölcs- és bogyólevek, be nem sűritett méhsör, citromlé, minden égetett szeszes folyadék, ásványvizek, ételbe való ecet, ecetesszencia és ecetsav,

18. a 113—130. t.-sz. alá tartozó eledelek, vagyis különösen kenyér, katonai és hajóskétszersült, sütemény (bisquit, cakes, kalács, ostya stb.), szágó, tápióka, arrowroot, tésztanemű, hús, húskolbász, sajt, hering és más, külön meg nem nevezett halak, sózva, szárítva vagy másként elkészítve, káviár, kávépótló, kakaóvaj, kakaópor és kakaótészta, csokoládé és csokoládégyártmányok, minden hal-, hús-, gyümölcs- és főzelékkonzerv — ez utóbbiak a luxuskonzervek kivételével — besűritett must, besűritett gyümölcs- és bogyólevek; malátakivonatok, malátakészítmények és cukorárúk,

19. az ebben a rendeletben megnevezett minden eledel, ha légmentesen van elzárva, vagy csupán kiszerelésénél fogva tartozik a 132. t.-sz. alá,

20. a 133. t.-sz. alá tartozó kötőfűz, a 137. t.-sz. alá sorolt kődiók, a 136. és 279. t.-sz. alá sorolt széknád, durva lábteritők és gyékények kákából, háncsból, nádból és hasonló anyagból, továbbá juta-, kókusz-, manilla- és eféle rostokból, málha- és szállítókosarak,

21. tüzifa, továbbá a 134*a)* t.-sz. alá tartozó európai épület- és szerszámfa, vasuti talpfa is, úgyszintén táviróoszlopok, kiszabott abroncsfa, kapoccsal is, hordófa, hordók keményfából, szétszedve is a 347. t.-sz. alá tartozó lehántolt vagy késsel vágott falapok, furnirok, a butorgyártáshoz való finom fákból való furnirok kivételével, továbbá furnirok összeenyvezése útján készített lapok, fadrót és fagyapot (amennyiben nem mint csomagolóanyag használtatik), faszegecsek (faszegek), úgynevezett cövekfa is; kézi lőfegyverekhez való nyers, előkészített vagy megmunkált agyfa, úgyszintén bognármunkák, valamint bognármunkákhoz előkészített fa- és szerszámnyelek,

22. parafakéreg, parafadara, parafaliszt, parafakockák, parafalapok és korongok, parafakövek, parafadugók, talpak és egyéb árúk parafából, a díszműárúk kivételével,

23. faszén, tőzeg (tőzegpolyva is) és tőzegszén, lignit és mindennemű tüzelőszén, koksz (petroleumkoksz is) és ezekből az anyagokból előállitott minden szilárd, mesterséges tüzelőanyag (brikett stb.),

24. kámfor, celluloid (forgács és hulladék is), tajtékhulladék,

25. mindennemű érc, kénkovand (pyrit) és pörkölt kénkovand, fémkohászati üzemből származó salak,

26. surla és mesterséges, kemény csiszolóanyagok, valamint az azokból előállitott csiszoló szerek,

27. asbest és asbestárúk (asbestine (taloune) is), grafit, grafit-

téglák, grafitból való olvasztótégelyek és ezek cserepei, ázalagföld, ázalagföldből való hőtartóanyagok is, kaolin, bauxit, magnezit és magnezitárúk, chamotte, chamottetéglák és más tűzálló téglák, valamint eféle műszaki cikkek.

Jegyzet. A foglalt és nem foglalt ceruzák nem tartoznak ide,

28. festőanyagok, festőfa és festőanyagkivonatok, valamint mindennemű festék, kátrányfesték is.

Jegyzet. Ezen tilalom alá esnek a 605—608. t.-sz. alá tartozó korom, korombiszter, szénpor, valamint az őrölt és elkészített feketitők is, továbbá a csizmamáz és a 624. t.-sz. alá tartozó fénymázfestékek, nem esnek azonban a tilalom alá a festékföldek, cinkfehér, lithopone, griffitfehér, valamint a zománc- és emailfestékek és a festő- és pasztellfestékek gyanánt elkészitett festékek,

29. mindennemű cserzőanyag, cserzőhéj, cserzőfa és cserzőanyagkivonat.

Jegyzet. A cserzőfák közé tartozik a nemes gesztenyefa is.

30. a 164. t.-sz. alá tartozó kátrány, viztartalmától megfosztva is,

31. közönséges gyanta, kolofonium (a 165. és 166. t.-sz. alá tartozó), mindennemű szurok, kádár-, sörfőző-, kefekötő- és kötélverőszurok (167. t.-sz.), nyers ozokerit (földi viasz, hegyi viasz, 172. t.-sz.), terpentin, terpentinolaj, szurokolaj (gyantaolaj 173. t.-sz.), valamint a 174. t.-sz. alá tartozó összes mézgák és gyanták.

32. a XXI. t.-osztályba tartozó ásványolajok, ideértve a barnaszén és palakőkátrányt is,

33. pamut (műgyapot (effilochés), pamuthulladék, pamutvatta és tisztitópamut is), továbbá pamutfonalak és ezekhez való előtonatok, végül minden pamutárú.

(E tilalom alól kivétetnek a 195—199. t.-számban felsorolt árúk (tüll és tüllnemű hálószerű szövetek, bobbinet- vagy csipkeszerű függönyök és bútorhálók, szabásos alakban szőve, csipkék, léghimzések is, himzések, paszománt- és gombkötőárúk.)

34. Az előző pontban tilalmazott árúkból való konfekcionált árúk, a nagyértékű luxuskonfekció kivételével a postai és utasforgalomban.

Jegyzet. A 33. és 34. ponthoz: Selyemből való lényegtelen hozzátét az előző két pontban tilalmazott árúkat a tilalomból nem zárja ki,

35. len-, kender-, juta- és más, külön meg nem nevezett növényi fonóanyagok (köztük a komló- és csalánszár is), mindezek hulladékai is, mint vatták és tisztitó csepű, továbbá ezekből a fonóanyagokból való fonalak (köztük a papiros- és textilosefonalak), végül a XXIII. t.-osztályba tartozó minden árú, a kötélverő árúk és műszaki cikkek is.

E tilalom alól kivétetnek a 210., 211., 212. és 215. t.-sz. alá sorolt árúk (batiszt-, gaze-, linon- és más ritkás szövetek, csipke, szegélycsipke, tüll és tüllnemű hálószerű szövetek, himzések, paszománt- és gombkötőárúk),

36. az előző pontban tilalmazott árúkból való konfekcionált árúk, a nagyértékű luxuskonfekció kivételével a postai és utasforgalomban.

Jegyzet a 35. és 36. ponthoz: Selyemből való lényegtelen hozzátét az előző két pontban tilalmazott árúkat a tilalomból nem zárja ki,

37. a XXIV. t.-osztályba tartozó gyapjú (műgyapjú, gyapjúhulladék, gyapjúvatta és fésült szalag is), gyapjúfonalak és gyapjúárúk (nemezek is) és kalapkúpok gyapjúnemezből.

E tilalom alól kivétetnek a 232. és 234. t.-számban felsorolt árúk (paszománt- és gombkötőárúk, sálok és sálszerű szövetek, csipkék és csipkekendők, tüllök és tüllnemű hálószerű szövetek.);

38. Az előző pontban tilalmazott árúkból való konfekcionált árúk a nagyértékű luxuskonfekció kivételével a postai és utasforgalomban.

Jegyzet a 37. és 38. ponthoz: Selyemből való lényegtelen hozzátét az előző két pontban tilalmazott árukat a tilalomból nem zárja ki,

39. mindennemű egyenruha és egyenruházati kellék, háti zsákok és czipőfűzőszíjak is,

40. mindennemű selyem (fonva vagy nem fonva, selyemgubók és hulladékok, valamint vatta is), műselyem, cérnázva is, selyemfonalak más fonóanyagokkal kapcsolatban, továbbá léggömbökhöz való selyemszövetek és selyemhulladékból való nyers fonalakból készült szövetek (burettszövetek), florettselyemből (schappeselyemből) való sűrű, nyers szövetek, úgyszintén az elől-nevezett szövetekből való konfekcionált árúk,

41. durva kefék (lókefék),

42. papirosanyag fehéritve vagy nem fehéritve, mindennemű papiroslemez, a finom kartonok kivételével, selyempapiros, itatóspapiros, csomagolópapiros, fényérzékeny papirosok, másoló- (indigó-, carbon-) papiros, naftalinpapiros és nyomdapapiros, szivarkapapiros,

43. kaucsuk, guttapercha (balata is), nyersen vagy tisztitva, ezek hulladékai is, factis (kaucsukpótló), továbbá a 305—320. t.-sz. alá tartozó kaucsukárúk és kaucsukot tartalmazó más árúk.

44. a 321., 325. és 326. t.-sz. alá tartozó viaszos vászon és azokból való árúk, a 322. t.-sz. alá sorolt kocsi- és egyéb takarók, azoknak a takaróknak a kivételével, melyek a rendes vasuti és hajóforgalomban használtatnak, linoleum,

45. a 328—337. t.-sz. alá tartozó mindennemű bőr és pergament, továbbá kivágott bőr, valamint bőrszeletek és csíkok (342. t.-sz.), bőrhulladékok,

46. nyerges-, szíjgyártó-, bőröndös- és bőrárúk, amennyiben katonai használatra alkalmasak, továbbá a 344. t.-sz. alá tartozó műszaki cikkek bőrből vagy nyersbőrből,

47. mindennemű cipők és csizmák bőrből vagy bőrrel vagy

textiliákból vagy textiliákkal, tekintet nélkül a súlyra, továbbá bocskor,

48. férfikeztyű, a glacébőrből való eféle keztyűk kivételével,

49. juh-, bárány-, kecske-, gödölye-, nyul- és házinyulprémek megmunkálva, de szűcsárúnak még teljesen ki nem készitve vagy ilyen prémekből való kész szűcsárúk.

Jegyzet. Nem esik e tilalom alá a festett nyul- és házinyulbőrből való férfi-, női- és gyermek konfekció.

50. barakkok és barakkrészek, sátrak és sátoralkatrészek (sátorkarikák, sátorvasalások, sátorrudak és sátorcölöpök is), fából való csónakok, evezők, továbbá főzőládák és targoncák, úgyszintén skik (hótalpak), előmunkált skifa, skibotok és ezek alkatrészei, nyeregfa és nyeregváz, valamint tartószerkezetek lovakon stb. való szállitáshoz,

51. optikai üveg nyersen és köszörülve,

52. nyers vas, ócska vastöredék és vashulladék, ócska acéltöredék és acélhulladék olvasztásra vagy hegesztésre.

Jegyzet. Ide tartozik a ferrosilicium, ferromangan és más ferroötvözet is,

53. bucavas ; ingot ; farkvas folytvasból és hegesztett vasból, farkvas bucavasból, kovácsolással alakitva, platinák,

54. a 431. t.-sz. alá tartozó vas és acél rudakban, tormás és nem formás (mindennemű tartó- és sarokvas is),

55. a 432. és 433. t.-sz. alá tartozó mindennemű és minden vastagságú vas- és acélpléh (bádog is),

56. a 434. és 435. t.-sz. alá tartozó vas- és acéldrót 0·3 mm. és ennél nagyobb vastagságban,

57. kovácsolt vasból való csövek és csőkapcsoló részek,

58. hidszerkezetek szétszedve is,

59. üres bádogszelencék, házi és konyhai eszközök, bádogból, zománcozott pléhből való hadseregszükséglet icikkek (tábori palackok, evőcsészék stb.), lóvakarók,

60. a 446. és 447. t.-sz. alá tartozó sinek és egyéb vasuti kellékek ; gőzmozdonyok, szerkocsik, valamint vasuti teher- és személyszállitó kocsik és ezek alkatrészei, továbbá mezei vasutak és mezei vasuti kellékek,

61. kaszák, sarlók (fogas sarlók is),

62. feszitő rudak és kecskelábak, csákányok, kapák és lapátok, darabonként 500 g.-nál nagyobb súlyú kalapácsok ; fejszék, bárdok (csákánybárdok is), balták, fogók (drótvágó-ollók is), csavarkulcsok és drótfeszitők, mindezek feketén vagy közönségesen megmunkálva,

63. reszelők 150 mm.-nél hosszabb vágott felülettel, fürészek, mindennemű fúrók, csavarmetszők, mindennemű dróthuzóvasak és dróthuzókövek, vésők és vágók,

64. 1 mm.-nél nagyobb átmérőjű drótszegek és 2 mm.-nél nagyobb átmérőjű drótkapcsok ; patkószegek, czipőszegek, hegymászó czipők szegezésére,

65. vasláncok 2 mm. és ennél nagyobb vastagságú láncszemekkel és eféle láncszemek,

66. tövises drót, mindennemű és vastagságú drótkötél, fonadékok vas- és acéldrótból, torpedóvédőhálók is,

67. kötőgéptűk bármilyen vastagságban,

68. zablák, kantárok, kengyelvasak, sarkantyúk, vasalások és egyéb nyereg- és lószerszámorészek vasból,

69. mindennemű fegyver, védőpáncélok, védőpajzsok, ágyúpáncélszerkezetek, valamint ezeknek az árúknak valamennyi alkatrészei,

70. patkók, patkósarkok, hajóhorgonyok, hajócsáklyák, csizmapatkó, mindennemű kuszóvas, a táviróvezeték építéséhez valók is, golyós csapágyak, darabonkint 100 kg.-nál nagyobb súlyú vas- és acélöntvény, továbbá mindennemű vasárú, gép és géprész 100 kg.-nál nagyobb darabsúlyban,

71. nemtelen fémek, úgyszintén ezeknek a fémeknek egymással és egyéb anyagokkal való ötvözetei és összeköttetései, ócska fémtöredék, fémhulladék és maradékok alakjában is, valamint az ezekből való lemezek, pléhek, rudak, pálcák és drótok,

72. a 71. pontban megnevezett fémekből vagy ezek ötvözeteiből és összeköttetéseiből készült mindennemű és bármilyen módon megmunkált árú.

Jegyzet. Nem esik ez alá a tilalom alá : a csupán sárgarezezett, rezezett, nikkelezett, ónozott, cinkezett, ólmozott vasárúk, a lemezelt eféle árúk azonban igen is ; ezenkivül nem esnek tilalom alá azok az árúk, amelyekben a 71. pontban felsorolt nemtelen fémek csak egészen csekély mennyiségben foglaltatnak.

Ez a kivétel nem terjed ki azokra az árúkra, amelyek ebben a rendeletben kifejezve tilalmazvák.

73. nyomdabetűk, fémszövetek,

74. mindennemű zsebtűzszerszám és ezeknek alkatrészei pl. kanócok, cervaspálcikák stb.,

75. sűritett gázok szállitására szolgáló tartályok (palackok), párolókészülékek, szétszedve is,

76. vontatható lokomobilok, továbbá közúti gőzhengerek, forrólégszivattyúk, pulsometerek, sűritők és hidegfejlesztőgépek, továbbá mindennemű exploziós motorok és traktorok, szétszedve is,

77. mindennemű kos (cölöpverő), csigasor, emelőbak, csiga emelőgép, vontatható daru, fémmegmunkálógépek, fából való papirosanyag (papép) és papiros előállitására szolgáló gépek, szétszedve is,

78. mindennemű apritógépek (golyós malmok, görgőmalmok, poritómalmok stb.), lőpor, robbanóanyagok és lőszergyártásra szolgáló gépek, szétszedve is, malomberendezési tárgyak és a malomiparban szükségelt egyéb műszaki cikkek,

79. cipőtalpszegező és cipőtalpvarrógépek, szövő-kötőgépek és kötőgépek, szétszedve is, az 533. t.-sz. alá tartozó tépőfarkasok ;

80. a XL. t.-osztályba tartozó fujtatók ; tábori kovácsműhelyek és tábori sütőkemencék, tábori konyhák, főzőládák, fertőtlenitő-készülékek, vontatható létrák, szétszedve is,

81. villamos-sűritők szétszedve is,

82. táviró- (úgyszintén szikratáviró-) készülékek, telefonkészülékek és mikrofonok, villám ellen óvó készülékek, antennák, (szikra-, (drótnélküli) táviró részére való árbócrészek és vezetékalakitmányok), táviró és telefon épitésére szolgáló szigetelők, felszerelve vagy felszereletlenül.

Jegyzet. A szobavezeték számára való üvegszigetelők nem esnek ez alá a tilalom alá,

83. mindennemű galvanelemek, akkumulatorok, valamint ezek alkatrészei.

Jegyzet. Ide tartoznak a villamos zseblámpák, száraz elemek és ezeknek alkatrészei is,

84. elszigetelt drótok,

85. táviró- és telefonkábel,

86. villamos szén,

87. teherszállitó kocsik és szánok, mozgó konyhák és vontatható sütőkemencék, betegszállitókocsik és hordágyak, fertőtlenitő kocsik és ezek alkatrészei.

88. kerékpárok, automobilok (motoros kerékpárok is), automobilmotorok, továbbá mindennemű légi járművek, ideértve a fentebb megnevezett cikkek alkatrészeit és tartozékait is, léghajók és léggömbök számára való cellák és cellaszövetek is,

89. hajók fából és hajók vasból, gőzhajók, motorcsónakok, valamint ezek alkatrészei és tartozékai,

90. arany és ezüst, tisztán, valamint arany- és ezüstötvözetek érmekben és rudakban, továbbá nyersen, ócska töredékek és hulladékokban is, továbbá a belőlük való szemcsék, dara, lemezek, rudak, pálcák, drótok, pléhek, szalagok és csikok, aranyfüst és aranypihe.

Jegyzet. Ezüstérméknek kivitele legfeljebb 20 K értékig az utasforgalomban meg van engedve,

91. ércpénz nemtelen fémekből.

Jegyzet. Az ércpénz kivitele legfeljebb 10 K értékig az utasforgalomban meg van engedve,

92. platina, platinachlorid és platinaárúk,

93. szintező műszerek, planimeterek, szögmérő dobok, léghajózási és hajózási szögmérő műszerek, szélerősségmérők (anemometer), hajózási menetmérők, mélységmérők, chronmométerek, megfigyelőórák, iránytűk (tájolók) és iránytűtartozékok, forgó iránytűk és átviteleik, nyomtávmérők és kapcsoló mértékek a vasutépitéshez, végül nagyobb mérőszalagok tokokban, továbbá mérővesszők, szélességmérők (anemometer),

94. mindennemű szinházi látcsövek, távcsövek, védőszemüvegek és védőálarcok, fényszórók és távolságmérők, optikai jelzőkészülékek és ezek alkatrészei,

95. fényképező- és mozgófénykép-készülékek (az ilyen játékszer kivételével), fényképészeti lemezek, fényképészeti papiros és vegyszerek, filmek, grammofonlemezek,

96. a XLV. t.-osztályba tartozó konyhasó,

97. a következő vegyészeti segédanyagok és vegyészeti termékek :

a) antimon, bróm, kéneső, cerium, thorium, ezeknek sói és vegyületei, foszfor, kén, kénfoszfor, chlorkén,

b) kénsav, kénessav, kénsavanhydrid, valamennyi kénvegyület (sulfid) és valamennyi kénsavas, kénessavas és alkénessavas só (mint glaubersó, keserűsó, kénsavas ammoniak, rézgálic, vasgálic és minden egyéb gálic), sósav és mindennemű chlorát (mint kálium- és natriumchlorát), valamint perchlorátok, chlormész és egyéb alchlorossavas sók, chlorcalcium (sósavas mész), salétromsav, úgyszinte valamennyi salétromsavas és salétromossavas só (nitrátok és nitritek, mint salétrom és salétromossavas baryt), borsav (borkősav), borkő, nyers és finomitott borkősavas mész, Seignette-só és egyéb borkősavas sók (tartarátok), borseprő, tésztaszerű állapotban és szárítva, citromsav és citromsavas mész, sóskasav (oxálsav) és sóskasavas sók (mint nátrium- és káliumoxalát), hangyasav és hangyasavas sók (formiátok), bórsav és bórsavas sók,

c) mindennemű káliumsó és káliumvegyület (mint hamuzsír, moslékszén, káliumpermanganát, marókáli és kálilúg, chlorkálium, kénsavas káli, cynkálium stb.), szóda, ketted-szénsavas nátrium is, marónátron, nátronlug, lúgkő, nátriumpermanganát, cyannátrium, valamennyi ólomsó és ólomvegyület (mint ólomhamu, ólomtajt, ólomfehér, minium és massicot, ólomcukor stb.), valamennyi ónsó és ónvegyület (mint chlórón [ónchlorür] és ónchlorid, ónoxyd, ónhamu stb.), valamennyi cinksó és cinkvegyület (mint chlórcink és chlórcinklug, vegyileg tiszta cinkoxyd, cinkgálic stb.), aluminiumsók és aluminiumvegyületek (mint égetett[calcinált] agyagföld, timsó, aluminiumsulfát, aluminium chlorid stb.), ammoniákvegyületek (mint nyers és töményitett gázviz, szalmiákszesz, szalmiák, kénsavas ammoniák stb.), ecetsavas (úgyszinte faecetsavas) sók, (acetátok, mint ecetsavas mész, ecetsavas nátron stb.), valamennyi magnesium-, réz-, nikkel-, vassó és vegyület, mindennemű chrómvegyület (mint chrómtimsó, chrómsavas kalium), valamennyi foszfát ; calciumcarbid, hydrogensuperoxyd,

d) glycerin, nyers és tisztitott, szappanfőzési aljalúg, lysol, lysoform, formaldehyd, paraformaldehyd és formaldehydkészitmények, collodium, szilárd nitrocellulose, acetylcellulose, viscose stb., valamint ezeknek tetszőleges oldószerekben való oldatai, chloroform, methylalkohól (faszesz), kozmaolaj, aceton, acetonolajok, ecetsav, töményitett, ecetsavanhydryd, chlórecetsav, aethylaether (kénaether) és minden más egyszerű és összetett aether, oenantaether is, valamint a robbanóanyagok és kátrányfestékek előállitására használható valamennyi szerves készitmény.

Ide tartozik különösen valamennyi könnyű és nehéz kőszén-

kátrányolaj, benzol, toluol, xylol, naftalin, antracén, phenolok, kresolok, aldehydek, ketonok, hydrolok és mindezen készitmények származékai,

e) valamennyi sűritett vagy folyékony gáz (mint oxygén, hydrogen, folyékony ammoniak stb.),

f) fehérje és albuminoidok, kazein, kazeogomme,

g) gelatine és mindennemű enyv, vizahólyag is, keményitő (keményitőliszt is), keményitőmézga (dextrin, leiogomme, gommeline) és egyéb külön meg nem nevezett mézgapótlók; csiriz, pép és hasonló keményitőliszttartalmú ragasztó és appretáló anyagok,

h) sajtolt élesztő,

i) szappanpótlók, poliment, zsír- vagy szappantartalmú tisztitópaszták, keményitőfény (fényesitő keményitő),

98. a 623. és 624. t.-sz. alá tartozó olajfirniszek és fénymázfirniszek,

99. emberek és állatok számára való mindennemű és alakú gyógyanyag, gyógyanyagösszetétel és gyógykészitmény, ideértve az emberi és állati betegségek felismerésére, elháritására és leküzdésére szolgáló anyagokat, összetételeket és készitményeket, mindennemű, alakú és csomagolású kötésszer, sebészeti és orvosi műszerek, eszközök és segédszerek, ideértve a lázhőmérőket és az emberi és állati betegségek felismerésére, elháritására és leküzdésére szolgáló minden egyéb műszereket, eszközöket és segédszereket, valamint az ilyen tárgyaknak részeit, nem kész állapotban is, bakteriologiai eszközök, bakteriologiai tenyésztelepek részére való anyagok (agar-agar, gelatine, pepton), fertőző betegségek elleni védőoltóanyagok, védőszérumok és gyógyszérumok, kisérleti állatok,

100. a 631., 632. és 633. t.-sz. alá tartozó illatos ecetek, zsiradékok és olajok, alkoholos, aromatikus esszenciák, alkoholtartalmú illatszerek és kozmetikus szerek,

101. a XLVIII. t.-osztályba tartozó gyertya-, szappan- és viaszárúk,

102. a XLIX. t.-osztályba tartozó gyújtószerek, lőanyagok és robbantószerek; folyami és tengeri aknák és aknatartányok, torpedók és ezek alkatrészei, pl. légtartányok, robbanó löveg hüvelyek, mozgató mechanismusok, propellercsavarok,

103. mindennemű trágyaszerek, trágyasók (káli-, foszfor- vagy nitrogéntartalmúak), ideértve a légnitrogénből gyártott trágyaszereket is, továbbá csontok, szarvak, szaruszeletek, szarvhegyek, csont-, szarú- és pofahulladék, különösen szarutokok is,

104. mindennemű takarmány, mint korpa, polyva, tengericsutka, lenolajpogácsa és a zsiros olajok gyártásánál megmaradó egyéb szilárd hulladékok, őrölve is, répaszeletek, melasszerő takarmány stb.,

105. mindennemű rongy és papirgyártásra alkalmas minden hulladék, a 650. t.-sz. alá tartozó papirosszeletkék, makulatura, ócska hálók, ócska alattságok és kötelek; mindennemű cserzett

és cserzetlen enyvbőr (bőrliszt és bőrpogácsa is), üvegcserép, az olvasztóedényből kifutott tisztátalan üveganyag, üvegsalak.

2. §.

Kiviteli árúknál az elküldési hely szerint, átviteli árúknál a beléptető vámhivatal szerint tekintetbe jövő pénzügyminiszter a fenti tilalmak alól a cs. és kir. hadügyminiszterrel egyetértőleg kivételeket engedélyezhet.

Az úgynevezett kisebb határszéli forgalomban a kiviteli engedélyek megadásához nem szükséges a cs. és kir. hadügyminisztériummal való egyetértés létesitése ; az eféle engedélyeket az illetékes pénzügyminisztérium saját belátása szerint adhatja meg.

Tilalom alá eső árúkból való mintaküldemények (mustralapok és mustrák, oly darabokban és próbákban, melyek csak mint ilyenek használhatók), ha a levélpostai forgalomban mint postai minták szállittatnak, külön engedély nélkül kivitelre bocsáthatók, hacsak a fennforgó körülményekből nem lehet arra következtetni, hogy a mintaként való elküldés csak a fennálló tilalmak kijátszása céljából történt.

Ez alól a kedvezmény alól kizárvák élelmiszerek, festékek, kaucsuk és kaucsukárúk, selyem- és selyemárúk, gyógyszerek, mindennemű nemes és nem nemes fémek és az összes ritka fémek, ritka földnemek (cerium, thorium) és ezek vegyületei, tűzszerszámokhoz való cervaspálcikák, fegyverek, fegyverrészek, lőszerek, lőszeralkatrészek, mindennemű lőszer, robbantó- és gyujtószer, mikrofonhüvelyekhez való szénmembránok mustrái és próbái.

3. §.

Az erőjárművekkel (automobilokkal és mótoros kerékpárokkal), kerékpárokkal, teherkocsikkal, lovakkal, öszvérekkel, szamarakkal, más teherhordó vagy igás állatokkal és a lábon hajtott legelőmarhákkal való határszéli forgalom a szerződéses vámterület határán át a következő rendelkezések szerint van megengedve :

a) A belföldi határkerületekből a fenti cikkeket ipari vagy gazdasági üzemben, más ideiglenes használatra, az utazási vagy üzleti forgalomban, vagy legeltetési célokra csakis irásbeli rendőrhatósági (főszolgabirói, járásfőnöki vagy rendőrkapitányi) engedély mellett és csakis az előjegyzési eljárásban azzal a kötelezettséggel, hogy azok a körülményekhez képest megállapitandó határidőn belül vissza is hozattassanak, szabad az engedélyezési okmányban kifejezetten megnevezendő határvámhivatalon át a megjelölt külállam szomszédos határkerületeibe kivinni. A hivatal előtt ismert, megbizható személyek részére az engedélyt ugyanolyan feltételek mellett a határvámhivatalok rövid úton is megadhatják ;

b) a jelen §. 1. bekezdésében felsorolt cikkek, melyek külföldi határkerületből a belföldi szomszédos határkerületbe ipari

vagy gazdasági üzemre, más ideiglenes használatra, az utazási vagy üzleti forgalomban vagy legeltetési célokra hozatnak be, az akadálytalan visszkiviteli igényének biztositása végett a vámelőjegyzési eljárásban kezelendők. A visszkivitel csakis az előjegyzési jegyen a fél vonatkozó javaslatának figyelembe vételével megjelölt határvámhivatalon át és az illető cikkek azonosságának megállapitása után van megengedve ;

c) az ezen rendelet 2. §-ában megállapitott tilalmak és a határforgalom számára a 3. §. *a)* és *b)* pontjában felsorolt rendelkezések nem nyernek alkalmazást azoknak a postajáratoknak járműveire, melyek vámhatárokon át közlekednek, amennyiben ezen járművek a postaszolgálatban használtatnak ;

d) határkerület alatt a belföldön a közvetlenül a vámvonal mentén fekvő közigazgatási járásokat, illetőleg a közvetlenül a vámvonal mentén fekvő t. j. és r. t. városok területét, a külföldön pedig a közvetlenül a vámvonal mentén fekvő hasonló közigazgatási területet kell érteni.

4. §.

Különös méltánylást érdemlő körülmények közt az alispánok és polgármesterek a katonai kerületi parancsnokságokkal egyetértően, külön kérelemre egyes, a 3. §-ban felsorolt cikkeknek kivitelét, valamint az azokkal való forgalmat más, mint a 3. §. *a)* és *b)* pontjaiban felsorolt esetekben is engedélyezhetik.

Az alispánok és polgármesterek fel vannak továbbá hatalmazva, hogy a pénzügyigazgatóságokkal és amennyiben szükségesnek tartják, a katonai kerületi parancsnokságokkal is egyetértően a mindkét határkerületben lakó gazdáknak, akik a túlsó határkerületben szántóföldeket, réteket vagy legelőket tulajdonban vagy bérben birnak, vagy akiknek a földjeit a vámvonal átszeli, kérésükre különös méltánylást érdemlő körülmények közt és a netaláni visszaélések meggátlására alkalmas intézkedéseknek elrendelése mellett megengedjék, hogy :

a) ezen földeknek az 7. §-ban megnevezett termékeit, illetve az azok míveléséhez szükséges veteményeket a vámvonalon át akadálytalanul kivihessék ;

b) a határt a saját igás-, teherhordó- vagy legelőmarháikkal mellékutakon átléphessék.

5. §.

A 3. és 4. §-okban megjelölt cikkek kivitelének engedélyezéséért birtokosaik a rendőrhatóságokhoz (főszolgabiró, illetőleg járásfőnök vagy rendőrkapitányság), illetve a határvámhivatalhoz tartoznak folyamodni.

Ezen engedély, mely az engedélyező hatóságok belátása szerint bizonyos körülmények közt megfelelő biztositékhoz is köthető, csakis teljesen megbizható feleknek adandó egyszersmindenkorra vagy pedig esetről-esetre.

6. §.

A hadügyi igazgatás céljaira szolgáló szállitmányokat ezen rendelet nem érinti.

7. §.

Ezen rendeletbe ütköző cselekmények a fennálló jogszabályok szerint büntetendők.

8. §.

Ezzel a rendelettel a m. kir. minisztériumnak 1915. évi február hó 9-én kelt 551/M. E., 1915. évi március hó 18-án kelt 956/M. E., 1915. évi március hó 20-án kelt 993/M. E., 1915. évi május hó 15-én kelt 1.699/M. E., 1915. évi junius hó 6-án kelt 1.896/M. E., 1915. évi julius hó 7-én kelt 2.388/M. E., 1915. évi augusztus hó 5-én kelt 2.884/M. E., 1915. évi augusztus hó 24-én kelt 3.118/M. E., 1915. évi szeptember hó 24-én kelt 3.482/M. E., 1915. évi október hó 19-én kelt 3.819/M. E., 1915. évi november hó hó 23-án kelt 4.190/M. E., 1916. évi január hó 4-én kelt 18/M. E., 1916. évi január hó 19-én kelt 264/M. E. és 1916. évi február hó 15-én kelt 568/M. E. számú rendeleteinek határozmányai hatályon kivül helyeztetnek.

9. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1916. évi március hó 21-én.

A m. kir. minisztérium 1916. évi 1.723. M. E. számú rendelete, mellyel több cikk kivitelének és átvitelének tilalma kiegészittetik, illetve módosittatik.

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908. évi XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák császári királyi kormánnyal egyetértve a következőket rendeli:

1. §.

A magyar királyi minisztériumnak 1916. évi március hó 21-én 928/M. E. szám alatt kelt rendeletében foglalt jegyzéke azon cikkeknek, amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőképen kiegészittetik, illetve módosittatik:

A 17. pontban a „szeszes folyadék“ és „ételbe való ecet“ szavak közé beszúrandó - „ásványvizek“.

A 27. pontban a „kaolin“ és „magnezit“ szavak közé beszúrandó: „bauxit“.

A 28. pont jegyzetében az „ólomfehér“ szó törlendő.

A 38. pont második bekezdésének első sorában „a műbőr (pegamoid stb) és“ szavak törlendők.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 25-én kelt 120. számában.

A 34. pont első bekezdésében és a 36. pont első bekezdésében „a piperefehérnemű, női és gyermekruházat kivételével“ szavak törlendők és ezek helyett irandó:

„a nagyértékű luxuskonfekció kivételével a postai és utasforgalomban“.

A 38. pont első bekezdésében „a női és gyermekruházatok kivételével“ szavak törlendők és helyettük irandó:

„a nagyértékű luxuskonfekció kivételével a postai és utasforgalomban“.

A 42. pontban a „nyers papiroslemez fedélpapiroslemez gyártására (rongyokból való nyers papiroslemez) és fedélpapiroslemez“ szavak törlendők és a következő szöveggel helyettesitendők:

„mindennemű papiroslemez a finom kartonok kivételével, selyempapiros, itatópapiros“.

A 72. ponthoz tartozó jegyzet kiegészitendő a következő mondattal:

„ezenkivül nem esnek a tilalom alá azok az árúk, amelyekben a 71. pontban felsorolt nemtelen fémek csak egészen csekély mennyiségben foglaltatnak“.

A 79. pont végéhez hozzáfűzendő:

„az 533. tsz. alá tartozó tépőfarkasok“.

A 95. pont végéhez hozzáteendő:

„grammofonlemezek“.

A 97. pont *b)* bekezdésében az: „alchlorossavas sók“ és „salétromsav“ szavak közé beszúrandó: „chlorcalcium (sósavas mész)“

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1916. évi május hó 25-én.

A m. kir. minisztérium 1916. évi 2.669/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk kivitelének és átvitelének tilalma kiegészittetik, illetve módosittatik.[1])

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908. évi XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák császári kormánnyal egyetértve a következőket rendeli:

1. §.

A magyar királyi minisztériumnak 1916. évi március hó 21-én 928/M. E., illetve 1916. évi május hó 25-én 1.723/M. E. szám alatt kelt rendeletében foglalt jegyzéke azon cikkeknek, amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőképen kiegészittetik, illetve módosittatik.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 12-én kelt 184. számában.

A 6. pont végéhez hozzáfűzendő :

„és friss szilva".

A 15. pont végén e szavak : „nyers borjú-, juh-, bárány-, kecske- és gödölyebőrök" törlendők és a következő szöveggel helyettesitendők :

„nyers borjú-, juh-, bárány-, kecske, gödölye-, nyúl és házinyúlbőrök".

A 41. pont végéhez hozzáfűzendő :

„szivarkapapiros".

A 49. pont törlendő és a következő szöveggel helyettesitendő :

„49. juh-, bárány-, kecske-, gödölye-, nyúl- és házinyúlprémek megmunkálva, de szűcsárúnak még teljesen ki nem készitve, vagy ilyen prémekből való kész szűcsárúk".

A 70. pontban a „hajócsáklyák" és „mindenenmű kuszóvas" szavak közé beszúrandó :

„csizmapatkó" és e pont végéhez a következő szöveg fűzendő :

„*továbbá mindennemű vasárú, gép és géprész* 100 *kg.-nál nagyobb darabsúlyban*".

A 78. pont végéhez hozzáfűzendő :

„Malomberendezési tárgyak és a malomiparban szükségelt egyéb műszaki cikkek".

A 79. pontban a „cipőtalpátvarró gépek" szó után betolandó :

„szövő-kötőgépek és kötőgépek".

A 93. pontban a „hajózási szögmérő műszerek" szavak után betoldandó :

„szélességmérők" (anemometer).

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 12-én.

A m. kir. minisztérium 1916. évi 3.853/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk kivitelének és átvitelének tilalma kiegészittetik, illetve módosittatik.[1])

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák császári kormánnyal egyetértve a következőket rendeli :

1. §.

A magyar királyi minisztériumnak 1916. évi március hó 21-én 928/M. E., 1916. évi május hó 25-én 1.723/M. E., illetve 1916. évi

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 21-én kelt 268. számában.

augusztus hó 12-én 2.669/M. E. szám alatt kelt rendeletében foglalt jegyzéke azon cikkeknek, amelyeknek ki-, illetve átvitele tilalmazva van, következőképen kiegészittetik, illetve módosittatik:

A 3. pont végéhez hozzáfűzendő: „mandula".

A 4. pont végéhez hozzáfűzendő: „továbbá a 20. t. sz. alá tartozó másnemű cukor".

A 10. pontban a „tengeri fű" szó elé „takácsmácsonya" betoldandó.

A 15. pontban a „lószivacs" szó után betoldandó: „szivacshulladék és ebből való fonási termékek is".

A 17. pontban a „must" szó után betoldandó: „borcefre is".

A 21. pontban a „hordófa" szó után beszúrandó: „hordók kemény fából szétszedve is".

A 24. pont végéhez hozzáfűzendő: „tajtékhulladék".

A 47. pontban a „bőrtalppal" szó törlendő s helyébe a következő szöveg teendő: „bőrből vagy bőrrel vagy textiliákból vagy textiliákkal".

A 49. ponthoz a következő jegyzet felveendő:

„*Jegyzet.* Nem esik a tilalom alá a festett nyúl- és házinyúlbőrből való férfi-, női- és gyermekkonfekció".

A 97. pont *f)* betűje alatt a „fehérje" szó elé betoltandó: „gelatine és mindennemű enyv, vizahólyag is".

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép hatályba.

Budapest, 1916. évi november hó 21-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 85.671. számú rendelete a magyar szent korona országainak területén kivül eső vagyonnak és a magyar szent korona országainak területéről kivinni szándékolt vagyonnak a vagyonadóról szóló 1916 : XXXII. 38. §-a értelmében való bejelentése tárgyában.[1])

1. A magyar szent korona országainak területén lakó az az adóköteles, akinek a vagyonadóról szóló 1916. évi XXXII. törvénycikk életbelépése, vagyis 1916. évi október hó 21. napján a magyar szent korona országainak területén kivül (tehát nemcsak a vámkülföldön, hanem a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban, valamint Boszniában és Hercegovinában is) levő olyan ingó vagyona van, amely az idézett vagyonadótörvény szerint adókötelezettség alá esik, tartozik ezt a vagyonát és ennek értékét, valamint a fekvésének vagy őrzésének helyét legkésőbb az idézett törvény életbelépésének, vagyis 1916. évi október hó 21. napjától számitott két hónap alatt — az 1916. évi XXXII. t.-c. 38. §-ában foglalt rendelkezé-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 21-én kelt 242. számában.

seknek megfelelőleg — az alábbiak értelmében a m. kir. pénzügyminisztériumnál bejelenteni.

Ebben a bejelentésben tartozik az adóköteles a magyar szent korona országainak területén kivül levő s az 1916. évi XXXII. törvénycikk 7. §-ának 3. pontjában, illetőleg 8. §-ának 1., 2., 3., 4. és 6. pontjaiban megnevezett ingó vagyonát, jelesül:

takarékbetéti könyvet a kiállitó intézetnek, a könyv számának s a könyvön elhelyezett összegnek,

kölcsönkötvényt, záloglevelet, részvényt és más értékpapirt a kibocsátónak, a címletek egységre számitott darabszámának, névértékének és átlagos forgalmi értékének,

pénzt az összegnek és pénznemnek s az idézett törvény 7. §-ának 3. pontja, illetőleg 8. §-a értelmében adókötelezettség alá eső *minden más ingó vagyontárgyat* oly ismérveinek körülirásával (súly, térfogat, minőség, vételár, belérték stb.) feltüntetni, amelyekből a vagyontárgy átlagos forgalmi értéke megállapitható.

A bejelentésnek tartalmaznia kell továbbá annak a természetes vagy jogi személynek s lakhelyének, illetve székhelyének pontos megjelölését, aki a vagyontárgyat őrzi.

2. A magyar szent korona országainak területén lakó az az adóköteles, aki a vagyonadóról szóló 1916. évi XXXII. törvénycikk szerint adókötelezettség alá eső ingó vagyonát vagy annak egy részét a magyar szent korona országainak területén kivül fekvő területre (tehát nemcsak a vámkülföldre, hanem a birodalmi tanácsban képviselt királyságokba, és országokba valamint Bosznia és Hercegovinába is) kivánja kivinni, az idézett törvénycikk 38. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelőleg köteles ebbeli szándékát a m. kir. pénzügyminisztériumhoz intézett irásbeli beadványban az alábbiak értelmében bejelenteni s tartozik bejelentésében a kivinni szándékolt:

takarékbetéti könyvet a kiállitó intézetnek, a könyv számának s a könyvön elhelyezett összegnek,

kölcsönkötvényt, záloglevelet, részvényt és más *értékpapirt* a kibocsátónak, a címletek egységre számitott darabszámának, névértékének és átlagos forgalmi értékének,

pénzt az összegnek és pénznemnek s az idézett törvény 7. §-ának 3. pontja, illetőleg 8. §-a értelmében adókötelezettség alá eső *minden más ingó vagyontárgyat* oly ismérveinek körülirásával (súly, térfogat, minőség, vételár, belérték stb.) feltüntetni amelyekből a vagyontárgy átlagos forgalmi értéke megállapitható.

A bejelentésben részletesen körülirandó a tervbevett kivitel módja s ha a kivitel ily természetű ügyletek lebonyolitásával

foglalkozó pénzintézet vagy cég útján terveztetik, az pontosan megjelölendő. A bejelentésnek tartalmaznia kell továbbá annak a természetes vagy jogi személynek s lakhelyének, illetve székhelyének pontos megjelölését, aki a vagyontárgyat a jövőben őrizni fogja.

Ha a kivitel az adókötelesnek a magyar szent korona országainak területén kivül fennálló tartozásának kiegyenlitésére szolgál, valamint ha az adóköteles a kivitt vagyonnal szemben annak a kivitel időpontjában fennálló piaci viszonyok tekintetbevételével megállapitott ellenértékét a magyar szent korona országainak területén átvette, vagy a kivitt vagyont utóbb visszahozatta, ezt a körülményt a vagyonadóra vonatkozólag benyujtandó vallomásában feltüntetni tartozik.

A vagyon vagy vagyontárgy kivitelével egy tekintet alá esik, ha valaki ellenérték nélkül (ajándék, örökség, hagyomány útján) olyan, az idézett törvény 8. §-ában körülirt ingóvagyont szerez, amely a magyar szent korona országainak területén kivül kerül rendelkezésére s a rendelkezésre jutás után is kint hagyatik.

Pénznek bárminő átutalása kivitelnek tekintendő. Pénznek kivitele vagy átutalása a jelen rendelet értelmében vagyon külföldre való kivitelének nem tekinthető, tehát nem esik bejelentési kötelezettség alá, ha a kivitel vagy átutalás valamely külföldön szerzett s a magyar szent korona országainak területére behozott vagy behozandó vagyontárgy értékének kifizetése végett történik. De ha a beszerzett vagyontárgy legkésőbb a pénz kiküldésétől, illetve átutalásától számitott három hónapon belül a magyar szent korona országainak területére be nem hozatott, a pénz kivitele, illetve átutalása pótlólag, legkésőbb 8 nap alatt bejelentendő.

A bejelentést az adóköteles fél a m. kir. pénzügyminisztériumnál lehetőleg 14 nappal, legkésőbb azonban 2 nappal a kivitel előtt, illetve legkésőbben 14 nappal a magyar szent korona országainak területén kivül történő jogérvényes rendelkezésre jutás után tartozik megtenni.

Ezer koronánál kisebb értéknek kivitele csak abban az esetben képezi bejelentés tárgyát, ha a kiviendő érték az illető adóköteles fél által ugyanabban a naptári évben korábban már kivitt értékkel együttesen 1.000 K-t meghalad.

Ezen általános szabálytól eltérőleg, azok a közkereseti és betéti társaságok, valamint azok az egyéni cégek, amelyek üzletükből kifolyólag állandóan foglalkoznak saját számlájukra oly ügyletekkel, amelyek árúnak, értékpapirnak, pénznek, vagy a törvény 7. és 8. §-ai szerint adókötelezettség alá eső ingó vagyon-

tárgynak a magyar szent korona országainak területéről való kivitelével járnak, s azt a körülményt, hogy ily ügyletekkel állandóan foglalkoznak, a jelen pontban körülirt kedvezmény igénybevétele előtt a pénzügyminisztériumnak bejelentik, a kivitelt esetenkénti előzetes bejelentés nélkül foganatosithatják és minden naptári év első hónapjában tartoznak bejelenteni, hogy ily saját számlájukra kötött ügyleteikből kifolyólag az előző év folyamán mily vagyont vittek ki anélkül, hogy annak a kivitel időpontjában fennálló piaci viszonyok tekintetbevételével megállapitott ellenértéke az előző év végéig részükre a magyar szent korona országainak területére érkezett volna. A bejelentésre a vonatkozó szabályok egyebekben megfelelően alkalmazandók.

Jövedéki kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással, valamint száz koronától huszezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az az adóköteles:

a) aki a kincstár megkárositására irányuló szándékkal a bejelentést elmulasztja vagy tudva valótlan nyilatkozatot tesz;

b) aki a magyar szent korona országainak területén levő oly vagyonát, amely az idézett törvény szerint adókötelezettség alá esik, vagy e vagyon egy részét a magyar szent korona országainak területén kivül fekvő területre oly célzattal viszi ki, hogy a vagyonadó alól kivonja.

E kihágások elbirálása a jövedéki büntetőbiróság hatáskörébe tartozik.

Egyebekben e kihágások megtorlására nézve a közadók kezeléséről szóló 1909. évi XI. t.-c. IX. fejezetében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

Budapest, 1916. évi október hó 21-én.

A m. kir. minisztériumnak 1916. évi 4.452/M. E. számú rendelete, nélkülözhető árúk behozatalának megtiltása tárgyában. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések és az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján az osztrák cs. kir. kormánnyal egyetértőleg a következőket rendeli:

1. §.

A mellékletben felsorolt árúknak behozatala további intézkedésig tilos.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 23-án kelt 298. számában.

2. §.

Az I. osztályú fővámhivatalok hatáskörével felruházott fővámhivatalok felhatalmaztatnak arra, hogy a kikészitési eljárásban, megfelelő biztositék ellenében, az 1. §-ban meghatározott tilalom alól kivételeket engedélyezzenek, amennyiben az illető kikészitendő árúk behozatali előjegyzési kezelésével meg vannak bizva ; ugyanez a jog illeti meg a m. kir. fővámigazgatót oly kikészitési forgalmak tekintetében, amelyekben az előjegyzési kezelést kisebb hatáskörű vámhivatalok végzik.

Ezenkivül valamennyi vámhivatal felhatalmaztatik arra, hogy a javitási és visszárúforgalomban a tilalom alól kivételesen engedélyezzen, amennyiben az illető árú kezelésére egyáltalában jogositva van.

3. §.

Átköltözködési, kiházasitási, örökölt tárgyakra és útiholmira nézve, amelyek tarifaszerű minőségüknél fogva behozatali tilalom alá esnek, a behozatali engedély cak az árúk vámmentes kezelésére jogositott hivatalok, illetve hatóságok által adható meg, feltéve, hogy a vámmentes kezelésre nézve a törvényes előfeltételek kétségkivül fennforognak.

Igazgyöngyökkel és drágakövekkel kapcsolatos ékszerek azonban — ideértve az ilynemű órákat is — tilalom alá nem eső útiholmiként rendszerint még abban az esetben sem kezelhetők, ha azokat az utasok magukon hordják.

4. §.

Ha különös méltánylást érdemlő körülmények forognak fenn, a tilalom alól más mint a 2. és 3. §-okban felsorolt esetekben is lehet kivételt engedélyezni ; ilyen kivételeket :

a) a fővámhivatalok akkor engedélyezhetnek, ha az egyszerre behozandó küldemény értéke 50 K-át,

b) a m. kir. fővámigazgató pedig akkor engedélyezhet, ha a küldemény értéke 500 K-át meg nem halad.

c) Egyéb kivételeket, amennyiben a behozatal közérdekből kivánatos, a pénzügyminiszter engedélyezhet az érdekelt, többi miniszterekkel egyetértve.

Ausztriába vagy Boszniába és Hercegovinába menő küldeményeknél az ily behozatali engedély megadására az osztrák cs. kir., illetőleg a bosznia-hercegovinai vámhivatalok és pénzügyi hatóságok illetékesek.

5. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezésekbe ütköző kihágásokra a határ-vámtörvények és szabályok elleni kihágásokra érvényes büntető rendelkezések nyernek alkalmazást. A törvényszerű büntetéstől függetlenül a jelen rendelet határozmányainak ellenére behozott és feltartóztatott árúk elkobzás alá esnek, tekintet nélkül

arra, hogy kinek a tulajdonát képezik és hogy valamely személy ellen a büntető eljárás folyamatba tétetett-e vagy sem.

Amennyiben drágakövek vagy igazgyöngyök avagy igazgyöngyökkel vagy drágakövekkel kapcsolatos ékszerek — ideértve az ilynemű órákat is — képezik a csempészet tárgyát, az elkobzott árú eladásából befolyó összeg fele — függetlenül a feljelentőt és tettenérőt a fennálló szabályok szerint megillető jutaléktól — jutalomképen azoknak jár, akik a jövedéki kihágás feljelentése vagy kideritése körül érdemeket szereztek.

6. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések a cs. és kir. katonai igazgatás alatt álló megszállott területekből behozatalra kerülő árúkkal szemben nem nyernek alkalmazást.

7. §.

Amennyiben a jelen rendelet szigorúbb határozmányokat tartalmaz, azok a m. kir. minisztérium által az ellenséges államokból származó árúk behozatalának és átvitelének korlátozása tárgyában 1916. évi február hó 12-én 543/M. E. szám alatt kiadott rendelet határozmányainak helyébe lépnek.

8. §.

A jelen rendelet azonnal hatályba lép.

Mindamellett felhatalmaztatnak a vámhivatalok, hogy a mellékletben megjelölt árúk behozatalát a jelen rendelet közzétételétől számitott egy hónapon belül abban az esetben engedélyezhessék, ha igazoltatik, hogy az illető árú a jelen rendelet hatálybaléptekor a monarchia két államának szerződéses vámterületére való közvetlen elszállitásra már fel volt adva. A 7. §-ban hivatkozott rendelet azonban erre az átmeneti időszakra is teljes terjedelemben érvényben marad.

Budapest, 1916. évi december hó 23-án.

Melléklet az 1916. évi 4.452/M. E. számú rendelethez.

Vámtarifa száma	Az árú megnevezése
4-ből	Piment (szegfűbors); gyömbér.
6	Csillagos ánizs; szegfűszeg; szerecsendióvirág; szerecsendió héjban.
7	Szerecsendió, héj nélkül.
8	Sáfrány, vanilia.
9*b* I.	Füge dobozokban, ládácskákban, kosárkákban és hasonló kisebb kiszerelésekben.
10	Aszúszőlő, szemekben és fürtökben; apró szőlő.
11	Citrom.
12	Narancs.

Vámtarifa száma	Az árú megnevezése
13	Sósvízbe rakott citrom, limoni, cedrátgyümölcs és narancs; éretlen, apró narancs; narancs-, cedrátgyümölcs- és citromhéj, őrölve vagy sósvízbe rakva is.
14	Datolya, pisztác, banána.
15	Ananász.
16	Mandula.
17-ből és 18-ból	Fejtetlen és fejtett cirbolyamag.
35	Friss szőlő.
37-ből	Alma, körte és birsalma többszörös csomagolásban kajszinbarack őszibarack, cseresznye, meggy, valamint minden friss gyümölcs 5 kg.-ig terjedő postacsomagokban.
38	Szilva, aszalva vagy szárítva.
39	Külön meg nem nevezett gyümölcs, aszalva, szárítva vagy elkészítve.
40	Szarvasgomba.
44*a*	Aszalt főzelék, sózva is.
54	Díszítéshez való virágok, friss es szárítva.
55	Díszítésre való levelek, fűvek, ágak, friss és szárítva.
56	Élő növények; virághagymák.
76-ból	Osztriga, homár.
83-ból	Madárbőrök.
84-ből	Emberhaj.
85-ből	Meg nem munkált dísztollak.
108	Égetett szeszes folyadékok.
109	Bor szőlőből.
110	Pezsgőbor.
114	Sütemény.
119*a*	Finom csemegesajt.
123	Káviár és káviárpótló.
126	Kakaópor.
127	Csokoládé, csokoládépótló és csokoládégyártmányok.
128-tól 131-ig	Hal-, hús-, főzelék-, gyümölcs- és efféle konzervek.
132-ből	Bonbonok, cukrosságok, kápri, leves- és ételkivonatok mindennemű levesgyártmány.
139-ből	Borostyánkő.
142-ből	Márvány, alabástrom, szerpentin, gránit, porphir, syenit.
154-ből	Illatos vizek.
155-ből	Külön meg nem nevezett illó olajok; mesterséges illatos anyagok.

Vámtarifa száma	Az árú megnevezése
	Pamutárúk :
192	Legfinomabb.
193	Bársony és bársonyszerű szövetek, bársonyszalagok is.
195	Tüll és tüllnemű hálószerű szövetek.
196	Bobbinet- vagy csipkeszerű függönyök (store, vitrage és effélék) és bútorhálók, szabásos alakban szőve.
197	Csipkék, léghimzések is (kiétetett árúk).
198*a* és *b*	Himzések (boritás, csíkok ; himzett tüllök és csipkék).
198*c*	Himzések, külön meg nem nevezettek.
	Lenárúk :
210	Batiszt, gaze, linon és más ritkás szövetek.
211	Csipke, szegélycsipke, tüll és tüllnemű hálószerű szövetek.
212	Himzések.
213	Bársony és bársonyszerű szövetek.
	Gyapjúárúk :
230	Bársony és bársonyszerű szövetek.
234	Csipkék és csipkekendők, tüllök és tüllnemű hálószerű szövetek.
235, 236.	Himzések.
237*b* és *c*	Lábszőnyegek.
	Tiszta selyemárúk :
247	Himezve.
248	Tüll és tüllnemű hálószerű szövetek ; gaze, csipkék és csipkekendők.
250	Külön meg nem nevezett tiszta selyemszövetek.
251	Bársony es bársonyszerű szövetek.
252	Kötszövött és kötött árúk.
253	Szalagárúk.
254	Paszománt- és gombkötőárúk.
	Félselyemárúk :
255	Himezve, tüll és tüllnemű hálószerű szövetek, gaze, csipkék és csipkekendők.
256	Külön meg nem nevezett félselyemszövetek.
257	Bársony.
258	Kötszövött és kötött árúk.
259	Szalagárúk, a kalapszalagok kivételével.
260	Paszománt és gombkötőárúk.
261	Művirágok.
262	Művirágrészek.
263	Megmunkált dísztollak és ezekből készült árúk.

Vámtarifa száma	Az árú megnevezése
264	Mesterséges tollprém.
265	Parókák és egyéb munkák hajbol.
266	Kalapkúp nemezből.
267, 268.	Mindennemű kalap.
269	Mindennemű kalap, díszitve.
272	Mindennemű legyező.
272*a* 1. és 2.	Nap- és esernyők, díszitve vagy csipkékből, himzésekből, tiszta selyemből.
272*a* 3. és 4.	Nap- és esernyők egyéb szövetekből.
273	Boritásárúk, egészen vagy részben selyemből ; boritásárúk másfélék.
274	Ruházatok, fehérneműek, pipereárúk és egyéb varrott árúk egészben vagy részben selyemből, csipkékből vagy csipkékkel.
	Egyéb ruházatok, fehérneműek, pipereárúk és egyéb varrottárúk, melyeknél a vámkiszabás alapjául a jelen jegyzékben megnevezett valamely textilipari termék szolgál.
281*b* és *c*	Fonásárúk, finomak és legfinomabbak.
296-ból és	Mindennemű szivarkapapiros.
300-ból 299	Fényüzési papeteria, a képnyomó iparnak külön meg nem nevezett tömeggyártmányai, játékszerek, papirosfehérnemű, virágok és virágrészek papirosból.
315*a*	Szövetek és kötött kelmék, egészen vagy részben selyemből, floret- vagy műselyemből valók, kaucsukkal bevonva, áztatva, bekenve vagy kaucsukréteggel kapcsolatosan.
316*a*	Ruganyos szövetek, kötszövött és paszomántárúk egészben vagy részben selyemből, floret- vagy műselyemből,
317	A 315*a* és 316*a* számok alatt megnevezett kelmékből készült ruházatok és egyéb konfekcionált árúk.
340-ből	Női divatcipők.
341	Bőrkeztyű, himzett is.
345*b*	Prémbőr, megmunkálva, de szűcsárúnak még teljesen ki nem készitve, finom bőrökből.
346*b*	Kész szűcsárúk, finom bőrökből.
361*c*, *d* és *e*-ből	Árúk tajtékból, lávából, valódi vagy utánzott borostyánkőből, gagatból ; valódi vagy utánzott elefántcsontból, gyöngyházból, teknősbékahéjból.
361*c*-ből	Fényképészeti filmek, megvilágitottak és meg nem világitottak.
361*c*-ből	Egyéb árúk celluloidból és hasonló mesterséges faragóanyagokból.
362	Dísznűárúk fából, esztergályos- és faragóanyagokból.

Vámtarifa száma	Az árú megnevezése
377	Tükör- és táblaüveg.
383*b*	Igazgyöngyök utánzatai.
391-ből	
394-ből	Kőtáblák és munkák alabastromból, márványból,
396-ból	szerpentinből, gránitból, porphyrból, syenitből.
397-ből	
408	Finom kőárúk.
409*b* és *c*	Kőárúk finom vagy legfinomabb anyagokkal.
468-ból	Irótollak és tollhüvelyek; acélgyöngyök és efféle kisebb használati tárgyak.
474	Műlakatosmunkák.
480	Díszműárúk vasból.
486	Vasárúk aranyozva vagy ezüstözve, vagy legfinomabb anyagokkal kapcsolatban a villámháritócsúcsok kivételével.
510	Férfi és női ékszerek nemtelen fémekből.
511	Díszműárúk nemtelen fémekből.
512	Fémfüst.
522	Árúk nemtelen fémekből vagy fémötvényekből, egészen vagy részben aranyozva vagy ezüstözve, arannyal vagy ezüsttel lemezelve vagy legfinomabb anyagokkal kapcsolatban.
523	Bouillonok, pililemezek (fémlevélpilik is) és fonalak, nemtelen fémekből vagy fémötvényekből.
524	Leoni árúk nemtelen fémekből vagy fémötvényekből.
566	Félgyártmányok nemes fémekből.
567	Arany- és platinamunkák.
568	Ezüstmunkák.
570	Munkák valódi vagy hamis korálokból, hamis gyöngyökből; gránátokból való árúk.
571	Drága- és féldrágakövek foglalat nélkül, valamint korálok megmunkálva; igazgyöngyök.
572	Árúk féldrágakövekből.
575-ből	Mindennemű optikai műszer gyöngyházból, teknősbékahéjból, elefántcsontból, ezüstből, aranyból vagy platinából való foglalatokban; valamint optikai műszerekhez való foglalatok és tokok gyöngyházból, teknősbékahéjból és elefántcsontból.
576*a*	Beszélő- és ehhez hasonló gépek
576*b*	Minden egyéb külön meg nem nevezett műszerek (iró-, számológépek).
579	Zongorák, pianinók, harmóniumok és efféle billentyűs hangszerek.
580-tól 583-ig	Orgonák, száj- és kéziharmonikák; külön meg nem nevezett hangszerek; zongora- és pianinóművezetek, harmóniumok és hanglemezek.
585*a*	Zsebórák arany vagy aranyozott tokokban.

Vámtarifa száma	Az árú megnevezése
585*b*	Ezüst vagy ezüstözött tokokban.
586*c*	másféle tokokban.
586*a*	Óratokok zsebórákhoz, aranyból vagy aranyozottak
586*b*	ezüstből vagy ezüstözöttek,
586*c*	másféle óratokok zsebórákhoz.
631	Illatos ecetek, zsiradékok és olajok.
632	Alkoholos, aromatikus esszenciák.
633	Illatszerek ; kozmetikus szerek.
648	Réz- és acélmetszetek, kőnyomatok, fényképek.
649	Festmények, eredeti képek és rajzok.
651	Szobrok (szintúgy mellszobrok és állati alakok), valamint domborművek.
	Levélbélyegek (ócskák, felülbélyegzettek és újak) albumokban is (300. t.-szám).
	Régiségi tárgyak, valódiak vagy utánzatok.
	Bármely tarifaosztályba tartozó gyermekjátékszerek.
	Bármely tarifaosztályba tartozó árúk nemesfémekből való szereléssel.

MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Bélyeg- és illetéktörvények és szabályok módositása.

1916 : XXVII. TÖRVÉNYCIKK

a bélyeg- és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módositásáról.

(Szentesitést nyert 1916. évi szeptember hó 23-án. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi szeptember hó 27-én.)

I. FEJEZET.

A bélyegilletéki fokozatok megállapitása.

1. §.

A bélyeg- és illetékek iránti törvények és szabályok 3. §-ában emlitett és az illetéki díjjegyzékhez csatolt I., II., III. fokozat tételei érvényen kivül helyeztetnek s azok helyébe a következő új tételek lépnek :

I. fokozat.

Illetékalap			Illetéktétel K	f
		100 K-ig	—	10
100 K-án	túl	150 „	—	20
150 „	„	300 „	—	40
300 „	„	600 „	—	80
600 „	„	900 „	1	20
900 „	„	1.200 „	1	60
1.200 „	„	1.500 „	2	—
1.500 „	„	1.800 „	2	40
1.800 „	„	2.400 „	3	20
2.400 „	„	3.000 „	4	—
3.000 „	„	4.500 „	6	—
4.500 „	„	6.000 „	8	—

6.000 K-án túl minden 3.000 K-tól 4 K többlet rovandó le, úgy hogy a 3.000 K-nál kisebb összeg teljesnek veendő.

II. fokozat.

Illetékalap			Illetéktétel K	f
		40 K-ig	—	20
40 K-án	túl	80 „	—	40
80 „	„	120 „	—	60
120 „	„	200 „	1	—
200 „	„	400 „	2	—
400 „	„	600 „	3	—
600 „	„	800 „	4	—
800 „	„	1.600 „	8	—
1.600 „	„	2.400 „	12	—
2.400 „	„	3.200 „	16	—
3.200 „	„	4.000 „	20	—
4.000 „	„	8.000 „	24	—

4.800 K-án túl minden 1.600 K-tól 8 K többlet rovandó le, úgy hogy az 1.600 K-nál kisebb összeg teljesnek veendő.

III. fokozat.

Illetékalap			Illetéktétel K	f
		20 K-ig	—	20
20 K-án	túl	40 „	—	40
40 „	„	60 „	—	60
60 „	„	100 „	1	—
100 „	„	200 „	2	—
200 „	„	300 „	3	—
300 „	„	400 „	4	—
400 „	„	800 „	8	—
800 „	„	1.200 „	12	—
1.200 „	„	1.600 „	16	—
1.600 „	„	2.000 „	20	—
2.000 „	„	2.400 „	24	—

2.400 K-án túl minden 800 K-tól 8 K többlet rovandó le, úgy hogy a 800 K-nál kisebb összeg teljesnek veendő.

2. §.

Az 1. §-ban megállapitott bélyegilletéki fokozatok tételeit kell alkalmazni mindazokban az esetekben, amelyekben a kincstár joga az illetékre a törvény életbelépte után nyilt meg.

Oly kötvények szelvényeitől azonban, amelyek még a jelen törvény életbelépte előtt állittattak ki, az ill. díjj. 93. tét. 2. *c)* pontja szerint járó és az ill. díjj. 64. tét. 2., illetve az ill. díjj. 89. tét. X. *a)* pontja értelmében lerovandó szelvénybélyegilletékek továbbra is az eddigi törvényes rendelkezéseknek megfelelően rovandók le, jóllehet a szelvények esedékessége már a törvény életbelépte után áll be.

Az ezen § első bekezdésében megállapitott rendelkezés alól kivételt képeznek a közszolgálati alkalmazottaknak — ideértve a nyugdíjasokat — továbbá a közszolgálati alkalmazottak ellátást élvező hozzátartozóinak azon nyugtái, amely nyugtákat valamely közpénztárból húzott illetményeikről állitanak ki. Ezeket a nyugtákat (vétbizonyitványokat) a háború tartama alatt és a békekötéstől számitott két éven belül az előbbi §. által hatályon kivül helyezett bélyegilletéki fokozatok szerint kell nyugtabélyegilletékkel ellátni.

II. FEJEZET.

Az ingatlanok értékének megállapitása.

3. §.

Az 1887 : XLV. t.-c. 3., 4. és 5. §-ai, továbbá az 1911 : X. t.-c. 2. §-a hatályon kivül helyeztetnek és helyükbe a jelen törvényben az illető hatályon kivül helyezett rendelkezésre való utalással felvett rendelkezések lépnek.

4. §.

Az 1887 : XLV. t.-c. 3. §-a helyébe :

Az illetékek kiszabásánál az ingatlanok értéke :

1. adásvételeknél, ideértve a birói árveréseket is, a vételár a vevő által elvállalt összes mellékes szolgáltatások értékével együtt.

2. a szerzés egyéb nemeinél :

a) jogügyleteknél a szerződésben kitüntetett, vagy az abban foglalt megállapodásokból kideritett — hagyatékoknál a hagyatéki leltárba felvett becsérték ;

b) az előbbi pontban meghatározott érték hiányában az illetékkötelezett felek által bevallott becsérték.

Ha egyes esetekben az 1. és 2. pontban emlitett értékek a helyi forgalom értékénél szembetünően csekélyebbek, jogositva van a kir. pénzügyigazgatóság (kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal) az ingatlan értékének hatósági szakértői becslés útján való megállapitását követelni. Ilyen becslésnél az illetékköteles félnek jogában áll saját költségére ellenőrző szakértőt alkalmazni.

Az első bekezdés 1. és 2. pontja alatt meghatározott értékek mindenkor, tehát hatósági szakértői becslés esetén is csak akkor vehetők az illetékkiszabásnál alapul, ha azok az 5. §-ban megállapitott törvényszerű legkisebb értéknél nem csekélyebbek. Más esetben a törvényszerű legkisebb érték alapulvétele mellett kell az illetéket kiszabni, ha az nagyobb az első bekezdés 1. és 2. pontjai alatt meghatározott vagy a hatósági szakértői becslés útján megállapitott értéknél. Ugyancsak a törvényszerű legkisebb érték alapján szabandó ki az illeték akkor is, ha a 2. pontban felsorolt értékek feltüntetve nincsenek s az érték megállapitásához szükséges adatok a felektől sem szerezhetők be, a pénzügyigazgatóság (központi díj- és illetékkiszabási hivatal) pedig a szakértői becslés alkalmazását nem találja szükségesnek.

Ha különböző becsértékek állanak rendelkezésre, ezek közül mindig a legnagyobb veendő az illeték kiszabásánál alapul, még akkor is, ha szakértői becslés történt s ha már a legalacsonyabb becsérték is meghaladja a törvényszerű legkisebb értéket.

5. §.

Az 1887 : XLV. t.-c. 4. §-a és az 1911 : X. t.-c. 2. §-a helyébe :

A törvényszerű legkisebb érték, melyen alul az előző szakasz rendelkezése értelmében az illeték alapjául szolgáló értéket megállapitani nem szabad :

1. földadó alá eső ingatlanoknál a kataszteri tiszta jövedelemnek :

a) általában harmincszoros összege ;

b) szőlőknél ötvenkétszeres összege ;

azonban oly föld- vagy szőlőbirtoknál, amely valamely vizszabályozó vagy ármentesitő társulat kötelékébe tartozó község árterében fekszik, a tiszta jövedelemből a szabályszerű módon megállapitott vizszabályozási járulék levonásba hozandó, hacsak ez a költség az 1881 : XLII. t.-c. 7., 14. és 15. §-ai értelmében a kataszteri tiszta jövedelem megállapitásánál már figyelembe nem vétetett ;

2. házbéradó alá eső ingatlanoknál a házbéradó alapjául szolgáló nyers jövedelemnek :

a) Budapest székesfővárosban tizenhatszoros összege ;

b) általános házbéradó alá eső helyeken tizenötszörös összege ;

c) másutt tizenkétszeres összege ;

3. házosztályadó alá eső ingatlanoknál a házosztályadónak kétszázszoros összege ;

4. a részint földadó, részint házbéradó vagy házosztályadó, továbbá a részint házbéradó, részint házosztályadó alá eső ingatlanoknál az 1., 2. és 3. pont szerint kiszámitandó érték együttes összege.

Az ideiglenesen adómentes ingatlanok törvényszerű legkisebb értékének kiszámitásánál az a jövedelem, illetőleg az a házosztályadó veendő alapul, mely jövedelem után az adó kivetendő volna, illetve amely házosztályadóval az ingatlan megterhelendő lenne, ha az ideiglenes adómentesség esete fenn nem forogna.

A törvényszerű legkisebb értéknek kiszámitásánál azon évet megelőző évi adó alapjául szolgáló jövedelem (kataszteri tisztajövedelem, nyers házbérjövedelem) illetve azon évet megelőző évi házosztályadó veendő alapul, amely évben a kincstár joga a kiszabandó illetékre nézve megnyilt. Uj épületeknél vagy toldaléképitkezések esetében, midőn a megelőző évben az adótárgy még nem létezett s ez után az adó első izben abban az évben állapittatik meg, amely évben a kincstár joga az illetékre megnyilt,

a törvényszerű legkisebb értéknek kiszámitásánál ez utóbbi adó alapjául szolgáló házbérjövedelmet, illetve az erre az évre kivetett házosztályadót kell alapul venni.

6. §.

Abban az esetben, ha igazolva van, hogy a törvényszerű legkisebb érték kiszámitásának alapjául szolgáló házbérjövedelem vagy házosztályadó a megállapitás óta a kincstár jogának az illetékre való megnyiltáig terjedő idő alatt azért csökkent, mert a házadó alá tartozó ingatlan, illetőleg annak egy része lebontás vagy elemi csapás folytán megszünt, úgyszintén oly szőlőterületek átruházásánál, melyek annyira elpusztultak, hogy míveltetésük teljesen megszünvén, parlagon hevernek és más mívelési ág szerint nem használhatók (1891 : I. t.-c. 8. §.) : az illeték alapjául szolgáló érték kiszámitásánál e törvény 5. §-ában foglalt rendelkezések nem alkalmazhatók, hanem a 4. §. első és második bekezdésében levő határozatok irányadók.

7. §.

Ha az 5. §. 1—4. pontjai alatt felsorolt ingatlanok bármely kapcsolat folytán együttesen ruháztatnak át, az átruházott ingatlanok mindegyikére nézve külön-külön megállapitandó törvényszerű legkisebb értéknek együttes összege képezi azt a legkisebb értéket, melytől az illeték megállapitásánál eltérni nem szabad, hacsak a 4. §. szerint megállapitott vételár vagy becsérték ezt az együttes értéket felül nem haladja.

Az együttesen átruházott ingatlanok összértékének meghatározásánál azonban nincs helye annak, hogy az egyes vagyonnemek vagy vagyonrészek majd a törvényszerű legkisebb érték, majd a vételár, illetőleg becsérték alapján értékeltessenek, hanem vagy az egyik, vagy a másik értékelési alap alkalmazása mellett meg kell határozni azt a nagyobb összértéket, mely az illeték alapjául veendő.

Olyan esetben azonban, midőn az együttesen átruházott ingatlanok valamelyikének értéke megegyezés (10. §.) vagy szakértői becslés útján állapittatott meg, ez az érték a többi ingatlan törvényszerű legkisebb értékéhez hozzáadandó.

8. §.

Az 1887 : XLV. t.-c. 5. §-a helyébe :

Illetékegyenérték alá tartozó föld- és házbirtok értékéül az 5. §-ban megállapitott értékösszegek veendők s az illetékegyenérték ezen értékek alapul vétele mellett szabandó meg.

Az 1881 : XXVI. t.-c. 25. §-ában érintett tudományos intézetek és köztanintézetek ingatlan javainak értékelésénél a földadó alá eső ingatlanok kataszteri tisztajövedelmének harmincszorosa helyett tizenkilencszeresével, házbéradó alá eső ingatlanoknál a házbéradó alapjául szolgáló nyers jövedelemnek :

a) Budapest székesfővárosban 16-szorosa helyett annak 12-szeresével;

b) általános házbéradó alá eső helyeken 15-szöröse helyett annak 11-szeresével;

c) másutt 12-szerese helyett annak 8-szorosával állapitandó meg az érték.

Illetékegyenérték kiszabása céljából az illetékegyenértékköteles ingó vagyon értékét a fél bevallása alapján, illetve az ingóságok értékelésére vonatkozó általános szabályok rendelkezései értelmében kell megállapitani.

Ha az illetékegyenérték megszabása céljára szükséges bevallást s egyéb adatokat a fél felhivására a kitüzött határidőben be nem szolgáltatja, az 1881 : XXXIV. t.-c. 10. §-ának *b)* pontja alatt meghatározott birsággal rovatik meg.

9. §.

Az 5. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelően, az 1881 : XXXIV. t.-c. 8. §-ának *b)* pontjában foglalt adóbizonyitványok helyett olyan bizonyitványok állitandók ki, amelyekben a földbirtokra, a házbéradó alá eső házakra nézve a megfelelő adó alapjául szolgáló s az 5. §. 1., 2. pontjaiban meghatározott jövedelem, a házosztályadó alá eső házakra nézve pedig a megfelelő házosztályadó van kimutatva.

A most emlitett bizonyitványon kivül az illetékköteles felek tartoznak az ingók és ingatlanok értékét lelkiismeretesen bevallani s az illeték megszabásához szükséges egyéb adatokat is beszolgáltatni; amennyiben ennek a kötelezettségüknek felhivás dacára, a kitüzött határidő alatt eleget nem tennének, esetről-esetre az 1881 : XXXIV. t.-c. 10. §-ának *b)* pontja alatt megszabott birsággal rovatnak meg.

10. §.

A hatósági szakértői becslés kérését megelőzőleg a pénzügyigazgatóságnak (közp. díj- és illetékkiszabási hivatalnak) az érték megállapitása céljából az illetékköteles féllel megegyezést kell megkisérelni.

A becslés költségeit a kincstár viseli abban az esetben, ha a becslés által megállapitott érték 5000 K-t meg nem halad, továbbá, ha a becslés által megállapitott érték az 5000 K-t meghaladja ugyan, de a fél által bevallott értéket 10 százaléknál többel nem haladja meg. Minden más esetben a költséget az illetékkötelezett fél tartozik viselni. A költségek közadók módjára hajtandók be.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a jelen törvény értelmében szükséges hatósági szakértői becslésre vonatkozó eljárást és az alkalmazott becsüsök díját az igazságügyminiszterrel és belügyminiszterrel, Horvát-Szlavonországokban Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértve, rendeleti úton szabályozza.

III. FEJEZET.

A háborúban elesettek hagyatékainak illeték kedvezményezéséről.

11. §.

Katonai szolgálatot teljesitő személyeknek hagyatékai az azok után járó illetékek szempontjából az alábbi kedvezményben részesülnek:

1. ha az örökhagyó a háborúban elesett, vagy

2. ha a háborúban szenvedett sebesülés vagy a katonai szolgálat folyamán szerzett betegség közvetlen következményei folytán meghalt,

3. ha az örökhagyó a háborúban eltünt és holttá nyilvánittatott;

a törvényes, természetes, mostoha és örökbefogadott gyermek és ezek utódai, továbbá a házastárs és a felmenők örökösödése eseteiben

a) illetékmentesek azok a hagyatékok, amelyeknek tiszta értéke 20.000 K-t nem halad meg,

b) 20.000 K-tól 50.000 K-ig terjedő tiszta érték esetén az illetéki díjjegyzékben megállapitott örökösödési és átruházási illetékeknek egynegyede,

c) 50.000 K-án felüli, de 100.000 K-t meg nem haladó tiszta értékű hagyatékok után ezeknek az illetékeknek fele fizetendő.

Az első bekezdésben felsorolt körülményeket annak kell igazolnia, aki a kedvezményekre igényt tart. A további eljárást a pénzügyminiszter rendeletileg szabályozza.

Az első bekezdés 2. pontjának eseteiben illetékkedvezményeknek nincsen helye, ha örökhagyó a békekötés napjától számitandó hat hó eltelte után halt meg; azt a napot, amelytől ezt a határidőt számitani kell, a pénzügyminiszter hirdetmény útján teszi közzé.

Az igényelhető kedvezmények szempontjából katonai szolgálatot teljesitőknek tekintendők:

1. a fegyveres erőnek (közös hadsereg, haditengerészet, honvédség, népfelkelés) tényleges szolgálatban álló tagjai;

2. a csendőrség, pénzügyőrség és állami erdészet személyzete, ha az 1886 : XX. t.-c. 2. §-a értelmében a népfelkeléshez csatlakozik, valamint a csendőrség és pénzügyőrség azon egyénei, akik a katonai határvédő (tengerpartvédő) szolgálatra vannak kirendelve;

3. azok az egyének, akik a véderőről szóló 1912 : XXX. t.-c. 7. §-a, vagy a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. értelmében hadicélokra irányuló szolgálatokra alkalmaztatnak.

A katonai szolgálatot teljesitő egyénekkel egy tekintet alá esnek a tábori csendőrök, továbbá azok a polgári személyek, akik a hadrakelt sereghez hivatalos minőségben szolgálattételre vannak beosztva, vagy a hadrakelt sereg kiséretéhez tartoznak,

végül azok, akik a hadrakelt seregnél az önkéntes egészségügyi szolgálatban részt vesznek.

A fentiekben megállapitott kedvezmények olyan személyek hagyatékaira is alkalmazhatók, akik valamely háborút viselő szövetséges állam haderejéhez tartozva, az előző bekezdésben emlitett katonai személyekével lényegben azonos alkalmazásban a háborúban résztvettek.

IV. FEJEZET.

Vegyes és átmeneti intézkedések.

12. §.

A jelen törvényben foglalt határozatok mindazoknak az illetékeknek megállapitásánál megfelelően alkalmazandók, melyek e törvény hatálya alatt kerülnek elsőfokú kiszabás alá.

13. §.

Azoknak a katonai személyeknek hagyatékaival szemben, akik az 1914. augusztus hó 1-től a jelen törvény életbelépte napjáig terjedő időben haltak el, s akiknek hagyatéka után az illeték a jelen törvény életbelépte előtt már kiszabatott, az érdekelt felek kérelmére a III. fejezet értelmében járó kedvezmény a kivetés helyesbitése útján érvényesitendő.

14. §.

Ezen törvény III. fejezetének rendelkezései a törvény kihirdetésének napján lépnek életbe, a törvény I. és II. fejezetének életbeléptetési idejét a pénzügyminiszter rendelettel állapitja meg.

15. §.

Ezen törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter, belügyminiszter és az igazságügyminiszter, Horvát-Szlavonországokra nézve a pénzügyminiszter bizatik meg.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 114.800. számú körrendelete valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalhoz és az összes m. kir. adóhivatalokhoz a bélyeg- és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módosításáról szóló 1916 : XXVII. törvénycikk végrehajtása iránt.[1])

A bélyeg- és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módosításáról szóló és 1916. évi szeptember hó 28-án kihirdetett 1916. évi XXVII. törvénycikk I. és II. fejezetének életbeléptetési idejét a törvény 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján külön rendelettel fogom megállapitani.

Az idézett törvénynek a háborúban elesettek hagyatékainak illetékkedvezményezéséről szóló és 1916. évi szeptember hó 28-án életbelépett III. fejezetében (11. §.) és a IV. fejezet 13. §-ában foglalt rendelkezések végrehajtása iránt a következőket rendelem :

Az 1916. évi XXVII. t.-c. 11. §-ában a katonai szolgálatot teljesitő személyek hagyatékaira megállapitott illetékkedvezményt, — amennyiben az arra való jogosultság a m. kir. adóhivatalhoz (állampénztárhoz) előterjesztett iratokból kitünik, — hivatalból kell megállapitani.

Az esetben tehát, ha a kir. adóhivatal (állampénztár) a hagyatéki bíróság kir. közjegyző, esetleg a községi előljáróságtól a hagyaték megilletékezése céljából hozzá már beérkezett iratok alapján a kedvezmény jogosultságát fennforogni látja, köteles ezeket, az esetleg már az *A* sorkönyvben elkönyvelt, ill. *U* jegyzékben nyilvántartott iratokat 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatóság kebelében az illetékek felülvizsgálatára kirendelt tisztviselőhöz, teljes mentesség esetén törlési, részbeni mentesség esetén pedig kiszabási javaslattal felterjeszteni.

Az illetékfelülvizsgáló az előterjesztett iratok alapján a javaslat tárgyában határoz, a hagyaték illetékmentességét megállapitja s teljes mentesség esetén a törlésnek az *A* sorkönyvben való keresztülvezetését (mint tárgytörlést) elrendeli, a csak részben illetékmentes hagyatékoknál pedig a törvény értelmében járó kedvezményes illetéket kiszabja, ill. a kir. adóhivatal (állam-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 4-én kelt 227. számában. — E rendelet megjelenése óta az 1916 : XXVII. t.-c. egyes fejezeteinek végrehajtására nézve még több rendelet jelent meg: A m. kir. pénzügyminiszter 135.800. számú körrendelete az 1916 : XXVII. t.-c. I. fejezetének életbeléptetése és végrehajtása iránt (Budapesti Közlöny, 1916. október 25.), a 135.977. számú körrendelet uj bélyeges kincstári váltóürlapok forgalombabocsátása tárgyában (Pénzügyi Közlöny, 1916. november 10.), a 149.900. számú körrendelet az 1916 : XXVII. t.-c. II. fejezetének életbeléptetése és végrehajtása iránt (Budapesti Közlöny, 1916. december 19.), a 162.260. számú hirdetmény az 1916 : XXVII. t.-c. II. fejezetének életbeléptetési ideje tárgyában (Budapesti Közlöny, 1916. december 31.).

pénztár) által előterjesztett illetékkiszabási javaslatot helybenhagyja. A továbbiakra nézve a kir. adóhivatal (állampénztár) a fennálló törvények és rendeletek szerint jár el.

Ugyanez az eljárás követendő abban az esetben is, ha az illetékkedvezmény megállapitására vonatkozó igényeiket a jogosultak akár a hagyaték bejelentéséről szóló beadványban, akár külön kérvényben terjesztik elő.

Ha a jogosultak az illetékkedvezményre vonatkozó igényeiket olyan hagyatékra nézve kérik megállapitani, amely hagyaték után az illeték már előiratott és esetleg már be is fizettetett, vagy a hagyatéki bíróságnál bélyegekben lerovatott, a kir. adóhivatal (állampénztár) köteles az ilyen kérvényeket ugyancsak 15 nap alatt a vonatkozó kiszabási iratok kiséretében a kir. pénzügyigazgatósághoz határozathozatal végett felterjeszteni, a kir. pénzügyigazgatóság pedig azokat az alábbi rendelkezések figyelembevétele mellett saját hatáskörében lehetőleg soron kivül elintézni.

Budapesten, mindazon intézkedéseket, amelyeket a fentiek szerint a kir. adóhivatal és az illetékfelülvizsgáló köteles megtenni, a m. kir. központi díj- és illetékszabási hivatal saját hatáskörében foganatositja. A kiszabott és esetleg befizetett illetékekre vonatkozó igénybejelentéseket vagy elintézi, vagy saját hatáskörére való tekintettel elintézés végett a székesfővárosi pénzügyigazgatósághoz előterjeszti.

Ha a kir. adóhivatal (állampénztár) a központi díj- és illetékkiszabási hivatal, a kir. pénzügyigazgatóság a rendelkezésre álló iratokból, illetőleg a felek bejelentéseiből az igényjogosultságot meg nem állapithatná, az igénylőket záros határidő kitüzése mellett a szükséges bizonyitékok beterjesztésére hívja fel.

Amennyiben a felek a felhivásnak eleget nem tesznek, vagy a határidő meghosszabbitását nem kérelmezik, a kir. adóhivatal (állampénztár) és m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal a törvény szerint járó teljes illetéket kiszabja, a kir. pénzügyigazgatóság pedig a hozzá terjesztett illeték helyesbítési, illetve visszatérítési kérvények felett a rendelkezésére álló iratok alapján határoz.

Ezen, valamint azon esetben is, amidőn az illetékfelülvizsgáló vagy a központi díj- és illetékkiszabási hivatal a biztositott illetékkedvezmény feltételeit bármely okból nem állapitja meg, a törvény szerint járó illeték kiszabását és előirását elrendeli, illetőleg az illetéket kiszabja és előirja, — az előirt illetékről kiadott fizetési meghagyás jegyzet rovatában pedig megjelöli azokat az okokat, amelyek miatt az illetékkedvezményre bejelentett igényjogosultság megállapitható nem volt.

Az ezek szerint előirt illetékek, valamint a helyesbitési és illetékvisszatérítési kérelmek fölött hozott határozatok ellen irányuló jogorvoslatok a törvény által megállapitott hatóságok előtt (pénzügyigazgatóság, közigazgatási bíróság) érvényesithetők.

A jogosultak az illetékkedvezményre való igényeiket az örökhagyó elhalálozása napjától számitandó 5 évi elévülési időn belül bármikor érvényesithetik. A törvény 11. §. harmadik bekezdésében emlitett hat havi határidő kezdőpontja hirdetmény útján rendeletileg később lesz közzétéve.

A kedvezmény előfeltételeinek bizonyitékául tekintendők a m. kir. minisztérium 1915. évi 1.445/M. E. számú rendelete (1915. évi R. T. 178. szám) értelmében a hagyatéki és anyakönyvi eljárás céljaira kiállitandó iratok. A törvény 11. §-ának 1. és 2. pontjában emlitett körülmények fennforgásának igazolására elegendő tehát a katonai vagy polgári hatóság, vagy egészségügyi intézmény irásbeli közlése arról, hogy az örökhagyó a háborúban elesett, vagy a háborúban szerzett sebesülés, vagy katonai szolgálat folyamán szerzett betegség közvetlen következménye folytán meghalt, esetleg a katonai hiteles veszteségi lajstrom, a személyazonosság kellő megállapitása mellett.

A 11. §. 3. pontjában emlitett körülmény fennforgásának igazolására azonban szükséges a bíróság holttányilvánitási jogerös határozata.

A szövetséges államok haderejéhez tartozók hagyatékaira vonatkozólag ugyanezen szabályok alkalmazandók.

Az illetékkedvezmény elnyerése céljából tett igénybejelentések bélyeg- és illetékmentesek, úgyszintén mentesek mindazon okiratok is, melyek az illetékkedvezmény előfeltételeinek igazolásául kiállittatnak s amelyeket az érdekeltek benyujtanak, mindaddig, amig más célokra nem használtatnak.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 29-én.

Bőrök forgalombahozatala és legmagasabb ára.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 26.793/VI. C. sz. rendelete a nyers marha- és lóbőrök forgalmának korlátozása tárgyában.[1])

A „Budapesti Közlöny" 1915. évi szeptember hó 25-iki számában 63.455/915. VI. C. sz. rendeletemmel közzétett névsorhoz pótlólag még az alábbi nyersbőrkereskedőket vettem fel:

Kramer Dávid Budapest,
Hollander Testvérek Szabadka,
Bratmann Miksa Budapest,
Wieni mészárosok melléktermékeket értékesitő egyesület,
Lorschy József Bród a/S. és
Melamet Jakab Nagyszeben.

Ellenben töröltem *Jakobovics* Manó homonnai kereskedőt.

Budapest, 1916. évi május hó 7-én.

A m. kir. minisztérium 1.434/1916. M. E. számú rendelete a vámkülföldről behozott készbőrökre és a vámkülföldről behozott nyersanyagok felhasználásával készült készbőrökre vonatkozó kedvezmények tárgyában.[2])

A m. kir. minisztérium az 1916. évi február hó 3-án kelt 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 3. és 4. pontjában foglalt rendelkezések módositásául és kiegészitéséül a következőket rendeli:

1. §.

Aki a vámkülföldről behozott nyers- és készbőrökre (marha-, borjú- és lóbőrökre) nézve a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 3. és 4. pontjában megszabott kedvezményeket igénybe óhajtja venni, köteles az elvámolást végző vámhivatalnak három példányban kiállitott árúbevallást benyujtani, amelyben a vámkezelés céljára szükséges szokásos adatokon felül az alábbiakat kell feltüntetni:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 12-én kelt 109. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 16-án kelt 112. számában.

1. a behozott készbőr, nyersbőr vagy cserzőanyag faját, a kereskedelemben szokásos elnevezés szerint is ;

2. a behozott készbőr vagy cserzőanyag súlyát az árú faja szerint részletezve ;

3. a behozott nyersbőrök darabszámát és összsúlyát külön feltüntetve

a) marhabőröknél hány darab súlya kevesebb mint 23 kg., hány darab súlya 23 kg. vagy ennél több, de kevesebb mint 30 kg., hány darab súlya 30 kg. vagy ennél több, de kevesebb mint 40 kg., hány darab súlya 40 kg. vagy ennél több, de kevesebb mint 50 kg., hány darab súlya 50 kg. vagy ennél több.

b) borjúbőröknél (beleértve a szalmarágók, pittlingek bőreit is) fej nélkül sózott állapotban hány darabnak a súlya 4 kg.-nál kevesebb és hánynak a súlya a 4 kg. vagy ennél több ; száritott állapotban hány darabnak a súlya 2 kg.-nál kevesebb és hánynak a súlya 2 kg. vagy ennél több.

Ugyanilyen árúbevallást kell kiállitani abban az esetben is, ha postán érkezett árúra nézve óhajtja valaki a kedvezményeket igénybe venni.

2. §.

Azokat a vámkülföldről behozott készbőröket, amelyek a 449/1916. M. E. számú rendelet 1. §-a értelmében felhasználásuk és forgalombahozataluk tekintetében korlátozás alá esnek s amelyekre nézve a jelen rendelet 1. §-ában előirt árúbevallások kiállittattak, a vámkezelést végző vámhivatal a bőröket több helyén saját bélyegével s alatta e szóval : „Behozatal“ bélyegzi le.

Az ily módon lebélyegzett készbőr szabadon és a hatóságilag megállapitott legmagasabb ártól eltérő áron hozható forgalomba és bármely célra szabadon felhasználható.

3. §.

A vámkülföldről behozott nyersbőröknek vagy a vámkülföldről behozott cserzőanyagoknak felhasználásával készült kész bőrök tekintetében a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 4. pontjában meghatározott kedvezmények a készbőröknek ott meghatározott mennyiségére nézve csak akkor vehetők igénybe, ha a készbőrök az idézett 4. §. 5. pontját követő bekezdésben megszabott bélyeggel láttattak el.

A lebélyegzés iránti intézkedést a bőrgyárosnak (timárnak) a készbőrök elkészülte után haladéktalanul kell a kereskedelemügyi miniszternél kérnie. A lebélyegzés iránt a kereskedelemügyi miniszter csak abban az esetben fog intézkedni, ha a fél a nyersbőrökre, illetőleg a cserzőanyagra nézve a behozatal megtörténtét a vámkülföldről való megérkezésüktől számitott 14 napon belül a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztályánál (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3.) a vámhivatal által hitelesitett árúnyilatkozattal (1. §.) igazolta.

4. §.

A vámhivatal az ellenőrzés keresztülvitele céljából minden hónap 1-én és 15-én az 1. §-ban említett árúbevallások egy példányát a kereskedelemügyi miniszterhez felterjeszti s egyúttal a készbőrökről szóló árúbevallásokon a bőrök lebélyegzését (l. 2. §. 1. bekezdését) is igazolja.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi május hó 15. napján.

A m. kir. minisztérium 1.575/1916. M. E. számú rendelete a cseres és szömörcés juhbőrök felhasználása és forgalombahozatala tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. minisztérium 449/1916. M. E. számú rendeletében (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi február hó 6. napján megjelent 29. számában) foglalt rendelkezések a jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve az idézett rendelet 1. §-ának 5. pontjában említett cseres és szömörcés juhbőrökre nem nyernek alkalmazást. Ehhez képest cseres és szömörcés juhbőrök a jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve a 449/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ában említett „Tanusitvány" és a 4. §-ában megszabott hivatalos bélyeg nélkül is szabadon forgalomba hozhatók és felhasználhatók.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi május hó 18. napján.

A m. kir. minisztérium 1.576/1916. M. E. számú rendelete az egyes bőrfajták felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 449/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazok, akik készbőrök előállitásával foglalkoznak (bőrgyárosok, timárok) a 449/1916. M. E. számú rendelet (l. a Buda-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 20-án kelt 116. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 20-án kelt 116. számában.

pesti Közlöny 1916. évi február hó 6. napján megjelent 29. számában) 4. §-ának 2. pontjában meghatározott hivatalos bélyeggel ellátott és ehhez képest az idézett 4. §. 2. pontja szerint szabadon elidegenithető és bármely célra felhasználható *mindenféle talpbőrszerűen kidolgozott bőrt, továbbá fénybőrt (blankbőrt) ideértve a huzóbőrt is*, a jelen rendelet életbelépésétől kezdve az alább rendelkezéseknek megfelelően hozhatnak forgalomba.

2. §.

Bőrgyárosok (timárok) kötelesek a jelen rendelet 1. §-ában meghatározott bőrökből az 1916. évi május hó 20. napján meglevő, valamint az 1916. évi junius hó 1. napjáig még hozzá jövő készletüket legkésőbb az 1916. évi junius hó 1. napján, a később elkészitett és a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 2. pontja értelmében lebélyegzett készleteket pedig mindenkor a hó 1. és 15. napján a Magyar Szent Korona Országainak Bőripari Központ mint részvénytársaság nevű cégnek (Budapest, V., Nádor-utca 12.) a hatóságilag megállapitott legmagasabb árak figyelembevételével megvételre felajánlani.

Az a körülmény, hogy a fél készleteit másnak szállitásra lekötötte, őt a felajánlás kötelezettsége alól nem mentesiti.

Az ajánlatot a Bőripari Központnál kapható ürlapok felhasználásával postán ajánlva kell a Bőripari Központ cimére elküldeni. A Bőripari Központ köteles a postadíjat az ajánlattevőnek megtériteni.

Az ajánlattevőt ajánlata postára adásának napjától számitott huszonegy (21) napig köti. Ha hozzá ezen határidőn belül a Bőripari Központ elfogadó nyilatkozata meg nem érkezik, az ajánlat hatályát veszti és az ajánlattevő a felajánlott árúval szabadon rendelkezhetik.

Ha a Bőripari Központ az ajánlatot elfogadja, köteles elfogadásától számitott tizennégy (14) nap alatt az árú elszállitása iránt rendelkezni. Az eladó köteles az árút a Bőripari Központ rendelkezéseinek megfelelően annak költségére — ideértve a szállitmány esetleges biztositásának költségét is — az általa megjelölt helyekre és címekre lehetőleg haladéktalanul elküldeni.

Az eladó az árú elküldésével egyidejűleg köteles a Bőripari Központnak megküldeni:

1. az elküldött árú darabszámát, minőségét és súlyát feltüntető jegyzéket,

2. a számlát,

3. a feladott árú súlyát hivatalosan igazoló fuvarlevélmásodlatot.

A Bőripari Központ köteles a vételárat, ha az árú minősége és ehhez képest ára tekintetében kifogás nem merült fel, az árú átvételétől számitott 8 napon belül megfizetni.

Az árú átvételének attól a naptól számitott 4 napon belül kell megtörténnie, melyen a címzett az árúnak a rendeltetési állo-

máson való megérkezéséről értesitést nyer. A címzett az árú megérkeztéről a feladót azonnal értesiteni köteles.

Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merült fel, ezeket a társaság csak abban az esetben érvényesitheti, ha a kifogásokat az árú megérkezéséről szóló értesités kézhezvételétől számitott tizenkét (12) napon belül az eladóval közölte és az árút minőségének és árának elsőbirósági megállapitásáig (3. §. 1. bek.) érkezéskori állapotában meghagyta. Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merült fel, a társaság az árú átvételétől számitott nyolc napon belül csak azt az árt köteles megfizetni, amely az árú minőségének az átvevő becslése szerint megfelel, az esetleges többletet (3. §.) pedig csak a vételár végleges megállapitása után, köteles megfizetni.

3. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a hatóságilag megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Bőripari Központot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

4. §.

Bőr feldolgozásával foglalkozók (cipőgyárak s egyéb konfekcionáló vállalatok), akik a jelen rendelet 1. §-ában emlitett bőröknek saját üzemekben fel nem használt készleteit eladni vagy más módon elidegeniteni kivánják, kötelesek azokat esetről-esetre a Bőripari Központnak a hatóságilag megállapitott legmagasabb áraknak megfelelő áron megvételre felajánlani. A 2. és 3. §. szabályai megfelelően itt is állanak.

5. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet hatályát a 449/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ában emlitett egyéb készbőr-

készletekre is kiterjesztheti s a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételt engedhet.

6. §.

A Bőripari Központ a jelen rendelet rendelkezései alapján beszerzett készletekkel csak a kereskedelemügyi miniszter utasításai szerint rendelkezhetik.

7. §.

A 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 2. pontja alapján szervezett hivatalos (bőrminősitő) bizottságok az általuk az idézett 2. pont értelmében lebélyegzett bőrök mennyiségét, minőségek és az előállitó üzemek szerint elkülönitve a Bőripari Központtal közölni tartoznak.

8. §.

Aki a jelen rendelet 1. §-ában részletezett bőrökből meglevő készletét a 2. §. 1. bekezdésében megjelölt társaságnak megvételre a jelen rendelet ellenére fel nem ajánlja, ilyen bőröket a jelen rendelet ellenére elidegenit, vagy azzal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, úgyszintén az is, aki ilyen bőröket tudva, hogy elidegenitése a jelen rendeletbe ütközik, megszerez, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzásárasal és 2.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a 3. §-ban foglalt rendelkezések kivételével a Magyar Szent Korona Országainak egész területére kiterjed.

Horvát-Szlavonországokra nézve a 3. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi május hó 18-án.

A m. kir. minisztérium 1.577/1916. M. E. számú rendelete a gépszíjbőrök felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes intézkedések alapján az alábbiakat rendeli:

1. §.

Gépszíjbőröket (gépszíjgyártási célokra kikészitett bőröket) a jelen rendelet életbelépése napjától kezdve csak gépszíjak készitésére szabad felhasználni.

A gépszíjak kiszabásánál keletkező hulladékra a jelen §. rendelkezése nem vonatkozik.

2. §.

Gépszíjbőröket a jelen rendelet életbelépésétől kezdve csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad elidegeniteni és kiszolgáltatni. Az engedélyt a „Magyar Szent Korona Országainak Bőripari Központja mint részvénytársaság" útján kell a nála kapható és pontosan kitöltendő ürlapon kérni.

3. §.

Gépszíjbőröket előállitó bőrgyárosok és timárok, valamint gépszíjbőrkereskedők kötelesek az 1916. évi junius hó 1. napjától kezdve minden hónap 1-én és 15-én a Bőripari Központ útján a kereskedelemügyi miniszternek bejelenteni meglevő gépszíjbőrkészletüket, továbbá azt, hogy az előző félhónapban hány darab gépszíjbőrt készitettek, illetőleg vásároltak s mennyi volt ezek összsúlya, külön feltüntetve a chromos és külön a növényi cserzési eljárással készitett bőrök darabszámai és összsúlyai.

Egyúttal be kell jelenteniök azt is, hogy az előző fél hónap alatt kinek mennyi gépszíjbőrt adtak el.

Gépszíjkészitők (konfekcionálók) és gépszíjkereskedők ugyancsak kötelesek az 1916. évi junius hó 1. napjától kezdve minden hó 1-én és 15-én a Bőripari Központ útján a kereskedelemügyi miniszternek bejelenteni meglevő gépszíjbőr- és gépszíjkészletüket, továbbá azt, hogy előző fél hónap alatt kitől mennyi gépszíjbőrt, illetve gépszíjat vásároltak s kinek mennyi kész gépszíjat szolgáltattak ki.

E bejelentésekhez a Bőripari Központtól kapható ürlapokat kell használni és azok minden rovatát pontosan ki kell tölteni.

4. §.

A 3. §. alapján bejelentésre kötelezettek a jelen rendelet életbelépésétől kezdve gépszíjbőrkészleteikre nézve fel vannak mentve a m. kir. minisztérium 1915. évi március hó 4. napján 800/M. E. szám alatt kelt rendeletével elrendelt bejelentés alól.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1915. május 20-án kelt 116. számában.

5. §.

Aki gépszíjbőrt a jelen rendelet ellenére az 1. §-ban emlitett céltól eltérő más célra felhasznált, aki gépszíjbőrt a 2. §. rendelkezései ellenére a kereskedelemügyi miniszter engedélye nélkül szolgáltat ki, úgyszintén az is, aki gépszíjbőrkészletét a 3. §. ellenére be nem jelenti, vagy a valóságnak meg nem felelő adatokat jelent be, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet az 1916. évi május hó 21-én lép életbe. Hatálya kiterjed a Magyar Szent Korona Országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi május hó 18-án.

A m. kir. minisztérium 2.042/1916. M. E. számu rendelete a nyers marhabőrök és a nyers lóbőrök forgalombahozatala tárgyában 2.375/1915. M. E. szám alatt és 3.470/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletek módositásáról és kiegészitéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 2.395/1915. M. E. számú rendelet módositása és kiegészitése tárgyában 1915. évi szeptember hó 23. napján 3.470/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 2. §-a 1., 2. és 4. pontjának rendelkezései (l. a „Budapesti Közlöny" 1915. évi szeptember hó 25. napján megjelent 222. számában), amelyek a nyers marha- és lóbőrök készleteinek a „Magyar szent korona országai bőripari központja, mint részvénytársaság" cég részére elrendelt felajánlása alól kivételeket állapitottak meg, a jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik és helyükbe az alábbi rendelkezések lépnek.

1. Nyers marha- és lóbőröket a jelen rendelet életbelépésétől kezdve bőrgyárosok (timárok) részére csak a Bőripari Központ szállithat. Ennek megfelelően ily bőröket bőrgyárosok (timárok) csak a Bőripari Központtól szerezhetnek be.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. julius 9-én kelt 155. számában.

2. Nyers marha- és lóbőröket bérben való cserzés végett bőrgyárosok (timárok) részére átadni, ezeknek pedig ily bőröket bérben való cserzés végett átvenni csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad. Az erre vonatkozó engedélyeket a Bőripari Központ útján kell kérni.

3. Mészárosok, állatvágó vállalatok és egyéb nyersbőrtermelők nyers marha- és lóbőrkészleteiket nemcsak a 3.470/1915. M. E. számú rendelet 2. §.-ának 3. pontja alapján a kereskedelemügyi miniszter által vásárlásra feljogositott nagykereskedőknek, hanem iparigazolvánnyal biró oly nyersbőrkereskedőnek is eladhatják, aki nyers marha- és lóbőrkereskedéssel e rendelet életbelépése idejében jogosultan foglalkozott. Az előzőleg ilykép el nem adott bőröket kötelesek a 2.375/1915 M. E. szám alatt és 3.470/1915 M. E. szám alatt kiadott rendeletek rendelkezéseinek megfelelően a Bőripari Központnak megvételre felajánlani.

4. Azok a nyersbőrkereskedők, akik nem tartoznak a 3.470. 1915. M. E. számú rendelet 2. §-ának 3. pontja alapján a kereskedelemügyi miniszter által vásárlásra jogositott nagykereskedők közé, a jelen §. 3. pontja alapján beszerzett nyersbőröket tovább eladhatják a vásárlásra jogosult emlitett nagykereskedőknek. Az ilykép előzőleg el nem adott bőröket kötelesek a 2.375/1915. M. E. szám alatt és 3.470/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletek rendelkezéseinek megfelelően a Bőripari Központnak megvételre felajánlani.

5. A 3.470/1915. M E. számu rendelet 2. §-ának 3. pontja alapján a kereskedelemügyi miniszter által vásárlásra jogositott nagykereskedők nyersbőrkészleteiket minden egyéb közvetitő eladás kizárásával a Bőripari Központnak kötelesek a 2.375/1915. M. E. szám alatt és 3.470/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletek rendelkezéseinek megfelelően felajánlani.

6. Mindazok a nyersbőrkereskedők, akik a jelen § alapján nyers marha- és lóbőrök vásárlására jogosultak, kötelesek vásárlásaikról a bőrök darabszáma és darabonkénti súlya szerint részletezett pontos feljegyzést vezetni s abba a hatósági közegeknek, valamint a jelen rendelet 4. §-a alapján ellenőrzésre jogositottaknak kívánatra bármikor betekintést engedni.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy nyers marha- és lóbőrkészletét a birtokos a hatóságilag megállapitott legmagasabb áraknak megfelelő áron a kereskedelemügyi miniszter utasitása szerint az általa megjelölt személyeknek vagy vállalatoknak engedje át.

Ha a felek az árú minősége és ehhez képest ára tekintetében meg nem egyeznek, az árú vételárát a hatóságilag megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság állapitja meg.

A megállapodás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás az átadás elhalasztására okul nem szolgálhat és azt az elsőbíróság által megállapitott vételár lefizetése vagy birói letétbe helyezése ellenében haladék nélkül teljesiteni kell. A felfolyamodásnak az átvevőt az átvett készlettel való rendelkezésben nem akadályozza.

A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a bíróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.c-. 382—285. §-ai megfelelően alkalmazandók.

3. §.

A jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve közforgalmú vasuti vagy hajózási vállalatnál nyers (sózott, zöld vagy szárított) marha- és lóbőrt csak abban az esetben szabad fuvarozásra feladni, ha a kereskedelemügyi miniszter a szállításhoz az irásbeli engedélyt (szállitási igazolványt) megadta.

A szállitási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállitásra már használtatott és újból nem használható, köteles azt a feladó állomás keletbélyegzőjével lebélyegezni.

Az engedély megadását a feladónak a „Magyar szent korona országainak bőripari Központja mint részvénytársaság“ nevű cég (Budapest, V., Nádor-utca 12.) útján kell kérnie.

4. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet alá eső üzemeket és kereskedelmi vállalatokat bármely időben megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

5. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételeket engedhet.

6. §.

A 2.375/1915. M. E. számú rendelet 7. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek :

Aki nyers marha- vagy lóbőrkészletét a 2.375/1915. M. E. számú, a 3.470/1915. M. E. számú és a jelen rendeletben foglalt rendelkezések ellenére a Bőripari Központnak megvételre fel nem ajánlja, ilyen bőröket az idézett rendeletek ellenére hoz forgalomba vagy azokkal az idézett rendeletek ellenére egyébként

rendelkezik, úgyszintén, aki ilyen bőröket tudva, hogy elidegenitésük az idézett rendeletekbe ütközik, megszerez, végül aki ilyen bőröket a jelen rendelet 3. §-ának ellenére az ott megszabott engedély (szállitási igazolvány) nélkül felad, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Amennyiben megállapitható annak a nyereségnek az összege, amely a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül, a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egytizede a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

A 2.375/1915. M. E. és a 3.470/1915. M. E. számú rendeletek egyebekben érintetlenül maradnak.

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 12. napján lép életbe. Horvát-Szlavonországokra nézve a 2. §. 2—8. bekezdéseiben foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik. Egyebekben a jelen rendelet hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi julius hó 8. napján.

A m. kir. minisztérium 3.351/1916. M. E. számú rendelete az egyes bőrfajták felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 449/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 17-én kelt 238. számában.

A katonai célra fenntartott készbőrök elidegenítése és felhasználása.

1. §.

Az 1916. évi október hó 24. napjával a 449/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi február hó 6. napján megjelent 29. számában) 3. §-ának 2. pontja, amely szerint a katonai célra alkalmas bőrfajták szabályszerűen kiállitott »Tanusitvány« ellenében kiszolgáltathatók, elveszti hatályát.

E naptól kezdve olyan bőrt, amely — tekintet nélkül az elnevezésére — tulajdonságainál és a kikészités módjánál fogva a 449/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának 1., 2., 3. és 4. pontjaiban felsorolt bőrfajtákhoz tartozik s amely nem lett 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében mint katonai célra nem alkalmas vagy nem szükséges lebélyegezve, bőrgyáros, timár, kereskedő vagy bárki más a kereskedelemügyi miniszternek külön utasitása nélkül csak közvetlenül a katonai igazgatásnak, más részére pedig csak a kereskedelemügyi miniszternek a kiszolgáltatást elrendelő utasitására adhat el és szolgáltathat ki. Ennek megfelelően a fent megjelölt naptól kezdve ily bőröket — a katonai igazgatást kivéve — bárki csak a kereskedelemügyi miniszter utalványa alapján szerezhet.

2. §.

A jelen rendelet 1. §-a, valamint a 449/1916. M. E. számú rendelet 2. §-ában foglalt az a rendelkezés, amely szerint egyes bőrfajták csak a katonai igazgatás rendeléseinek teljesitésére használhatók fel, az 1916. évi október hó 17. napjától kezdve az 1. §-ban megjelölt azokra a bőrökre is kiterjed, amelyeket a vámkülföldről hoztak be, vagy amelyek a vámkülföldről behozott nyersanyagból készültek.

3. §.

Kivétetnek a jelen rendelet 1. és 2. §-ának rendelkezései alól:

1. a jelen rendelet életbelépése előtt a vámkülföldről behozott készbőrök, valamint a vámkülföldről a jelen rendelet életbelépése előtt behozott nyersanyagból készitett bőrök, ha a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának megfelelően a behozatali bélyegzővel már el vannak látva vagy ezentúl elláttatnak. Ezek tehát ezután is szabadon elidegenithetők és bármely célra felhasználhatók.

2. a gépszíjbőrök, amelyeknek készitése, forgalombahozatala és felhasználása tekintetében a 448/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi február hó 6. napján meg-

jelent 29. számában) és az 1.577/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 26. napján megjelent 116. számában) intézkednek.

A katonai célra nem alkalmas készbőrök forgalombahozatala.

4. §.

Az alább megjelölt bőröknek készleteit birtokosaik (őrzőik) kötelesek a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaságnak (Budapest, V., Dorottya-utca 8.) és pedig a már meglevő, valamint az 1916. évi október hó 31. napjáig termelt vagy beszerzett készleteket az 1916. évi november hó 1. napján, a később termelt vagy beszerzett készleteket pedig a hó 1., illetőleg 15. napján megvételre felajánlani.

Megvételre fel kell ajánlani:

1. az 1. §-ban meghatározott bőrök készitésénél előálló gyártási hulladékot, u. m.: pofákat, fejeket, lábakat, farkokat, más hulladékdarabokat és a zsirozott bőrforgácsot;

2. a katonai célra nem alkalmas vagy nem szükséges bőröket, amelyeket a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-a alapján működő hivatalos bizottság az előirt bélyegzővel lebélyegzett;

3. az 1. §-ban meghatározott bőrök felhasználásánál előálló hulladékot megfelelően osztályozva (minőségi hulladék, a szabásnál és csákozásnál — stancolásnál — előálló hulladék és mindenféle más bőrhulladék), amennyiben e hulladékokat a bőrfeldolgozó maga katonai cikkek készitésénél fel nem használja. A bőrfeldolgozó (konfekcionáló) üzemek azonban az 1916. évi október hó 17-én üzemükben meglevő ily hulladékokat az 1916. évi október hó 31. napjáig az előbb jelzett napon már munkában levő egyéb konfekcionált cikkek teljes elkészitéséhez is felhasználhatják.

A Bőrbeszerzési részvénytársaság a neki a jelen §. alapján felajánlott s általa átvett készletek felől csak a kereskedelemügyi miniszter utasitásai szerint rendelkezhetik.

A jelen §-ban felsorolt bőrfajtáknak azokat a készleteit, amelyekre nézve a Bőrbeszerzési részvénytársaság a felajánlóval közli, hogy azokra szüksége nincs és azokat át nem veszi, a felajánló szabadon felhasználhatja és eladhatja. Ezeket eladás esetében a vevő nem köteles megvételre ismét felajánlani.

A jelen §-ban emlitett cikkekért, amennyiben az értük követelhető legmagasabb ár hatóságilag megállapitva nincsen, az eladó csak olyan árt követelhet, amely a szóban forgó cikk értékének a kész bőrök tekintetében hatóságilag megállapitott legmagasabb áraknak mint irányt szabó áraknak alapulvétele mellett megfelel.

Szerződések teljesitése.

5. §.

Tilos a jelen rendelet hatálya alá eső cikkek adásvétele (szállitása) iránt kötött szerződések minden oly teljesitése, amely a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik.

A kereskedelemügyi miniszter által utalványozott, valamint a 4. §. alapján megvett árú kiszolgáltatása.

6. §.

Az 1. és 2. §-ban megjelölt bőrkészletek birtokosa (őrzője), mihelyt a kereskedelemügyi miniszternek az árú kiszolgáltatására vonatkozó utasitását a 4. §-ban emlitett készletek birtokosa (őrzője) pedig, mihelyt a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaságnak az ajánlat elfogadásáról szóló értesitését kézhez vette, köteles az árút haladék nélkül elszállitásra alkalmas állapotba hozni s annak az utasitásban vagy az értesitésben megnevezett átvevő költségére a megjelölt rendeltetési állomásra való elszállitásáról gondoskodni.

Az eladó a szállitmányt a vevő kivánságára biztositani köteles, a biztositásnak költsége a vevőt terheli.

Az eladó az árú elküldésével egyidejűleg köteles a vevőnek megküldeni:

1. az elküldött árú minőségét és súlyát, egész és félbőröknél, kruponoknál, nyakaknál, valamint hasrészeknél a darabszámot is feltüntető jegyzéket;

2. a számlát;

3. a feladott árú súlyát hivatalosan igazoló fuvarlevél-másodlatot.

A vevő köteles a beküldött okmányok szerint igazolt vételárnak legalább 80%-át az okmányok vétele után azonnal, tartozásának többi részét pedig, ha az árú minősége és ehhez képest ára tekintetében kifogás nem merült fel, az árú átvételétől számitott 4 napon belül megfizetni.

Az árú átvételének attól a naptól számitott 4 napon belül kell megtörténnie, amelyben a címzett az árúnak a rendeltetési állomáson való megérkezéséről értesitést nyer. A címzett az árú megérkeztéről a feladót azonnal értesiteni köteles.

Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merül fel, ezeket az átvevő a 4. §. esetében a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaság csak abban az esetben érvényesitheti, ha a kifogásokat az árú megérkezéséről szóló értesités kézhezvételétől számitott 8 napon belül az eladóval közölte és az árút minőségének és árának elsőbirósági megállapitásáig (8. §. 1. bek.) érke-

zéskor volt állapotában meghagyta. Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merült fel, az átvevő, a 4. §. esetében az előbb emlitett részvénytársaság a vételárnak többi részét (8. §.) csak a vételár végleges megállapitása után köteles megfizetni.

7. §.

A kereskedelemügyi miniszter a kikészitett bőröknek a jelen rendelettel szabályozott forgalombahozatala tekintetében további feltételeket állapithat meg.

A 6. §. rendelkezései a hatóságoknál, valamint az állami intézményeknél eddig szokásos utalványozási és fizetési eljárást nem érintik.

8. §.

Ha a felek az árú minősége és ára tekintetében meg nem egyeznek, az árú vételárát a hatóságilag megállapitott legmagasabb árnak, illetőleg a 4. §. utolsó bekezdésében és a 9. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelően bármelyik fél kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás az átvevőt az átvett készlettel való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben sem lehet vita tárgya. Az eljárás költségének viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

A vámkülföldről behozott készbőrökért, valamint a vámkülföldről behozott nyersanyagból készült bőrökért követelhető ár.

9. §.

A vámkülföldről behozott és a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében behozatali bélyeggel ellátott bőrökért követelhető árt a megfelelően igazolt bevásárlási ár és a költségek (fuvar, vám és biztositás) figyelembevételével és a bevásárlási ár, valamint a költségek 8%-ának megfelelő külön jutalék hozzáadásával kell megállapitani. Oly bőrök árának megállapitásánál, amelyek vámkülföldről behozott nyersanyagok felhasználásával

készültek s a behozatali bélyegzővel a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében el vannak látva, a belföldi nyersbőrökre, illetve cserzőanyagokra megállapitott legmagasabb árak helyett a behozott nyersanyagok megfelelően igazolt bevásárlási ár veendő számitásba a költségek (fuvar, vám és biztositás) hozzáadásával.

Ha az igazolt vételár lényegesen magasabb, mint az az ár, amely ugyanazon a vámkülföldi bevásárlási piacon a behozatal idejében érvényben volt, úgy a többlet az ár megállapitásánál figyelembe nem vehető.

Vegyes és zárórendelkezések.

10. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet alá eső vállalatokat és üzemeket bármely időben megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

11. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételeket engedélyezhet.

12. §.

A jelen rendelet életbelépésével a m. kir. minisztériumnak 1916. évi május hó 18. napján 1.576/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelete (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi május hó 20. napján megjelent 116. számában) hatályát veszíti, de az idézett rendelet hatálya alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett kihágásokra ezentúl is alkalmazást nyer.

13. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, úgyszintén az is, aki vállalatának vagy üzemének a 10. §-ban emlitett ellenőrzését meghiusitja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzás-

nak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

14. §.

Ez a rendelet 1916. évi október hó 17. napján lép életbe. Hatálya — a 8. §-ban foglalt rendelkezés kivételével — a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Horvát-Szlavonországokra nézve a 8. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Budapest, 1916. évi október hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 3.352/1916. M. E. számú rendelete a cseres hasitott bőrök s az ily bőrökből készült talpak előállitása és forgalombahozatala tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Bőrgyárosok (timárok) kötelesek hasitott bőrkészleteiket (hasitékot) mindenkor haladék nélkül növényi cserzőanyagokkal kicserezni.

2. §.

Hasitékok vagy más bőrök összeragasztása útján készülő talpbőrnél a ragasztáshoz csak vizálló ragasztóanyagot szabad használni.

3. §.

Mindazok, akik az alább meghatározott fajtájú hasitékot vagy hasitéktalpat eladni szándékoznak, kötelesek készletüket előbb a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaságnak (Budapest, V., Dorottya-utca 8.) megvételre felajánlani.

Ez a kötelezettség kiterjed:

1. cseres ki nem készitett hasitékra,

2. zsirozott barna vagy fekete hasitott felsőbőrre,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 17-én kelt 238. számában.

3. hasitott talpbélésbőrre,

4. impregnált hasitott bőrre,

5. hasitéklapokból ragasztás útján készült talpakra (táblákra és kiszabott talpakra).

Az a körülmény, hogy a fél készleteit másnak szállitásra lekötötte, őt a felajánlás kötelezettsége alól nem mentesiti.

Az ajánlatot postán ajánlva kell a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaság címére elküldeni, a társaság köteles a postadíjat az ajánlattevőnek megtériteni.

Az ajánlattevőt ajánlata postára adásának napjától számitott huszonegy (21) napig köti. Ha ő hozzá ezen határidőn belül a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaság elfogadó nyilatkozata meg nem érkezik, az ajánlat hatályát veszti és az ajánlattevő a felajánlott árúval szabadon rendelkezhetik.

Ha a társaság az ajánlatot elfogadja, az árú elszállitása iránt is haladék nélkül intézkedni köteles.

Egyebekben az átadás feltételeit illetőleg az 1916. évi október hó 16. napján kiadott 3.351/1916. M. E. számú rendelet 6. és 8 §-ának rendelkezései irányadók.

A jelen szakasz 4. pontjában emlitett impregnált hasitott bőrért nem követelhető magasabb ár, mint amely a cikk értékének a hasitott bőrökre hatóságilag megállapitott legmagasabb áraknak mint irányt szabó áraknak alapulvétele mellett megfelel.

A Magyar Bőrbeszerzési Részvénytársaság az ezen rendelet alapján beszerzett készletekkel csak a kereskedelemügyi miniszter utasitásai szerint rendelkezhetik.

4. §.

A kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy a 3. §-ban felsorolt árúk birtokosai készletüket az általa megjelölt személyeknek vagy vállalatoknak az általa előirt szállitási feltételek mellett kiszolgáltassák.

5. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet alá eső üzemeket és vállalatokat bármely időben megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

6. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételeket engedhet.

7. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi vagy a megszegésnél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része, a felmerült költség levonásával, a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi október hó 18. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokra nézve a 3. §. utolsóelőtti bekezdésében idézett 3.351/1916. M. E. számú rendeletnek 8. §-a helyett az ottani megfelelő jogszabályt kell érteni.

Budapest, 1916. évi október hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 3.353/1916. M. E. számú rendelete a nyers marhabőrök, nyers lóbőrök és nyers borjubőrök forgalombahozatala tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendelet életbelépésétől kezdve a nyers marha- és a nyers lóbőrök forgalombahozatala tárgyában 2.375/1915. M. E. szám, 3.470/1915. M. E. szám és 2.042/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi július hó 14., 1915. évi szeptember hó 25. és 1916. évi július hó 9. nap-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 17-én kelt 238. számában.

ján megjelent 161., 222., illetőleg 155. számában) a nyers borjúbőrökre is kiterjesztetnek, ideértve a szalmarágók és pitlingek bőreit is.

Ennek megfelelően a jelen rendelet életbelépésétől kezdve ily borjúbőrök a 2.042/1916. M. E. számú rendelet 6. §-ában megállapitott jogkövetkezmények terhe alatt csak a fenti rendeletekben a nyers marha- és nyers lóbőrökre nézve megállapitott szabályok megtartása mellett hozhatók forgalomba, csak az előirt szállitási igazolványok alapján adhatók fel közforgalmú vasúti és hajózási vállalatoknál fuvarozásra s ily bőrök készleteit a fenti rendeletek szerint készletük felajánlására kötelezettek minden második hét szombatján a »Magyar szent korona országai bőripari központja mint részvénytársaság« nevű cégnek (Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.) a nyers marha- és lóbőrökre megállapitott módon és feltételek mellett megvételre felajánlani kötelesek. Az első felajánlásnak 1916. évi október hó 21. napján kell megtörténnie.

2. §.

A vámkülföldről behozott nyers marhabőröket, nyers lóbőröket és nyers borjúbőröket (szalmarágók, pittlingek bőreit is) a jelen rendelet életbelépésétől kezdve az 1. §-ban idézett rendelkezéseknek megfelelően a 2.042/1916. számú rendelet 6. §-ában megszabott jogkövetkezmények terhe alatt a Bőripari Központnak megvételre szintén fel kell ajánlani.

Azok a nyersbőrök, amelyeket bőrgyárosok (timárok), vagy ezek számlájára mások a bőrgyáros (timár) saját üzemében való feldolgozás végett hoztak be, az előbbi bekezdés rendelkezése alól ki vannak véve abban az esetben, ha a behozatal igazolására a bőrgyáros (timár) a vámhivatal által hitelesitett árúnyilatkozatot és amennyiben lehetséges, az árúra vonatkozó számlát is a beérkezés utáni 14 napon belül a Bőripari Központ útján a kereskedelemügyi miniszternek bemutatja.

A vámkülföldről behozott nyersbőröknek a Bőripari Központ részére a jelen rendelet értelmében való felajánlása vagy ily bőröknek a kereskedelemügyi miniszter utasitására való eladása esetén (l. a m. kir. minisztérium 2.042/1916. M. E. számú rendeletének 2. §-át a Budapesti Közlöny 1916. évi július hó 9-iki 155. számában) az árt a jelen rendelettel egy napon kelt 3.351/1916. M. E. számú rendelet 9. §-ának 1. és 2. bekezdésében foglalt elvek megfelelő alkalmazásával kell megállapitani.

3. §.

Kényszervágásból eredő nyers marha-, ló- és borjúbőröket bőrgyárosok (timárok) közvetlenül is átvehetnek, de az ilyen

bőröket a Bőripari Központnak külön be kell jelenteni s a bejelentéshez csatolni kell a községi előljáróság bizonyitványát, amely igazolja, hogy a szóban forgó nyersbőr kényszervágásból eredt.

4. §.

Bőrgyárosok (timárok) azokat a nyersbőröket, amelyeket részükre a kereskedelemügyi miniszter a Bőripari Központ útján kiutal, csak saját üzemükben készithetik ki. E bőröket más üzemekben való kidolgozás végett átadni csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad.

5. §.

Tilos forgalomba hozni (venni és eladni) oly bőröket, amelyeknél a kikészitési (cserzési) munka már megkezdődött, de még befejezést nem nyert s amelyek ehhez képest már nincsenek teljesen nyers (zöld, sózott vagy száritott) állapotban, de viszont még nincsenek is teljesen kikészitve. Ily bőröket bőrgyárosok (timárok) részére sem szabad átadni, sem ezeknek nem szabad ilyeneket átvenni. Amennyiben ily bőrök eladása kivételesen szükségessé válik, úgy azok csak a Bőripari Központ részére adhatók el, amely teljes kikészitésükről a kereskedelemügyi miniszter utasitása szerint gondoskodni köteles.

6. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételeket engedhet.

7. §.

A jelen rendelet 1. és 2. §-ának megszegése a 2.042/1916. M. E. számú rendelet 6. §-a szerint büntetendő.

Aki a jelen rendelet valamely egyéb rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető. Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazható pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottan érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi október hó 18. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi október hó 16-án.

A m. kir. minisztérium 3.354/1916. M. E. számú rendelete a nyers, valamint a kész marha-, ló- és borjúbőrökért követelhető legmagasabb árak tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A nyers- marha- és lóbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak újabb megállapitásáról 2.374/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelethez (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi július hó 14. napján megjelent 161. számában), valamint a nyers borjúbőrökért, a kész borjúbőrökért és a hasitott marhabőrökért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 4.337/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelethez (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 28. napján megjelent 299. számában) csatolt jegyzékekben foglalt rendelkezések a jelen rendelethez csatolt jegyzéknek megfelelően módosittatnak és egészittetnek ki. Egyebekben az emlitett jegyzékekben foglalt rendelkezések érintetlenül maradnak.

Az előbbi bekezdésben emlitett jegyzékekben megjelölt bőröket az ott megállapitott áraknál drágábban árúsitani vagy vásárolni tilos.

2. §.

Vámkülföldről való beszerzésekre az 1. §. szerint irányadó legmagasabb árak nem terjednek ki.

Közhasznú egyesüléseknek a kereskedelemügyi miniszter megengedheti, hogy beszerzett készleteik eladásánál a legmagasabb áron felül külön megállapitandó megfelelő pótlékot számithassanak fel.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 17-én kelt 238. számában.

3. §.

A jelen rendelethez csatolt jegyzékben megállapitott legmagasabb árak a kapcsolatos rendelkezésekkel együtt a jelen rendelet kihirdetése napján lépnek életbe, kivéve a jegyzék *B)* pontjában foglalt, borjúbőrökre vonatkozó rendelkezéseket, amelyek csak 1916. évi december hó 15. napján lépnek hatályba.

4. §.

A jelen rendelethez csatolt jegyzékben foglalt rendelkezések életbelépése előtt kötött és az életbelépés napjáig még nem teljesitett szerződések hatályukat vesztik, amennyiben az emlitett rendelkezésektől a vevő hátrányára eltérnek.

5. §.

Azokban a helyiségekben, amelyek 2.374/1915. M. E. számú a 4.337/1915. M. E. számú, valamint a jelen rendelethez csatolt jegyzékekben emlitett készbőrök kicsinyben való eladására szolgálnak, a kész bőrökért követelhető legmagasabb árak jegyzékét könnyen látható és hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, illetőleg a kifüggesztett jegyzéket a jelen rendelethez csatolt jegyzéknek megfelelően ki kell javitani.

6. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással s kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A büntetés kiszabásánál súlyosbitó körülményként kell figyelembe venni azt, ha a terhelt a legmagasabb árakra vonatkozó rendelkezéseket bármely módon megkerülésükkel törekedett kijátszani, különösen ha e rendelkezések kijátszását különleges megtérítések követelésével, aránytalan költség felszámitásával vagy azzal kisérelte meg, hogy az ár tekintetében korlátozás alá eső árú eladásával kapcsolatban olyan árúnak a piaci árát nyilvánvalóan meghaladó áron való megvételét, vagy a piaci áron nyilvánvalóan alul maradó szállitását követelte, amely árúra nézve a követelhető legmagasabb ár hatóságilag megállapitva nincsen.

A legmagasabb ár túllépésével elkövetett kihágás miatt nem büntethető az a vevő, aki a követelt árt megigérte vagy megfizette, ha az eladót a hatóságnál feljelenti.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik:

1. a nyers marha- és lóbőrökért, valamint a kész marha- és lóbőrökért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 1.661/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi május hó 27. napján megjelent 122. mában) azok a rendelkezései is, amelyeket a 2.374/1915. M. E. számú rendelet hatályon kivül nem helyezett;

2. az ugyane tárgyban 2.374/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet az ahhoz csatolt jegyzékben foglalt rendelkezések kivételével, amelyekre nézve a jelen rendelet 1. §-a irányadó;

3. a nyers borjúbőrökért, a kész borjúbőrökért és hasitott marhabőrökért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 4.337/1915. M. E. számú rendelet a 6. §. kivételével, amely csak 1916. évi december hó 15. napjával lép hatályon kivül, valamint a rendelethez csatolt jegyzékben foglalt rendelkezések kivételével, amelyekre nézve a jelen rendelet 1. §-a irányadó.

Az előbbi bekezdés szerint hatályukat vesztő rendelkezések a hatályuk ideje alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett cselekményekre továbbra is irányadók.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi október hó 16. napján.

A legmagasabb árak jegyzéke:

A) *Hátibőrönd céljára alkalmas nyers borjúbőrök.*

Hátibőrönd céljára alkalmas bőröknek tekintendők a barna, vörös és sárgásbarna bőrök vagy ezekkel a színekkel és gyengén fehéren tarkázott bőrök, amennyiben a farktőtől a fülig mérve legalább 80 cm. hosszúak, lyukmentesek, »tágas«-ak és szőrüket nem hullatják. Az ilyen nyers borjúbőrökért, ha azokat az eladó más bőröktől elkülönitetten bocsátja árúba, darabonkint 1·50 K-val magasabb ár követelhető annál az árnál, amelyet a 4.337/1915. M. E. számú rendelethez csatolt I. számú jegyzék legmagasabb árul megállapit.

B) *Marhabőrök.*

1. *Talpbélésbőr*, nyak- és hasrészekből (marha-, borjú- és kipszbőrből) 3 mm. vastagságig kilogrammonkint 11.— K
2. *Felsőbőr* 2·5 mm.-nél vastagabb (szíjbőr is):
   a) barna kilogrammonkint . . . . . 17.— «
   b) fekete kilogrammonkint . . . . . 16.— «
3. *Övbőr*, azaz egyenletesen 2—4 mm. vastagságra hasitott, hengerelt és övek céljára kikészitett természetes barnaszínű fénybőr (blankbőr), legfeljebb 10% zsírtartalommal, kilogrammonkint . . . . . 21.50 «

Övbőrt csak abban az esetben szabad eladni, ha a bőrgyáros (timár) ily bőr készitésére a kereskedelemügyi minisztertől külön engedélyt kapott és ha minden darab a készitő cégével és ezzel a megjelöléssel: »Övbőr« le van bélyegezve.

C) *Lóbőrök.*

Talpbélésbőr, nyakrészek, tükörrészek, (derék) kruponok, egész- és félbőrök kilogrammonkint . . . . . 12·— K.

D) *Borjúbőrök.*

Barna, fénymázas fekete, vagy hibátlan barkájú sima fekete borjúbőr.

	darabonkint ½ kg.-nál könnyebb kilogrammonkint	darabonkint ¼ kg.-nál nehezebb kilogrammonkint
I. *tisztán cserkéreggel cserző kivonat nélkül cserezve* . .	23·— K	23·50 K
II. *másféleképen cserezve* . . .	22·— »	22·50 »

Kiegyengetett barkájú (buffolt), fekete sima és fekete barkás borjúbőrökért csak a fenti I. és II. alatti árnál két koronával alacsonyabb ár követelhető.

Ezek a legmagasabb árak csak hibátlan, fejnélküli és rövidlábú nyersbőrökből készült legjobb cserzésű és kikészitésű bőrökre érvényesek. Kevésbé jó cserzésű és kikészitésű, valamint hibás bőrökért csak megfelelően alacsonyabb ár követelhető.

A kész borjúbőrökért követelhető fent megállapitott legmagasabb árak 1916. évi december hó 15. napján lépnek hatályba.

A 23 koronás és 23·50 koronás árat csak a tisztán cserkéreggel (cserkivonat használata nélkül) cserzett borjúbőrökért szabad követelni oly bőrgyárosoknak (timároknak), akik ily bőrök készitésére a kereskedelemügyi minisztertől külön engedélyt kaptak. Ezek a bőrgyárosok (timárok) kötelesek az engedély megadása előtt üzemükben megállapitott cserző módot pontosan betartani és az esetleges változtatást a kereskedelemügyi miniszternek haladék nélkül bejelenteni. Azokat a borjúbőröket, amelyekért a fenti feltételek betartása mellett a szóban forgó magasabb ár követelhető, az előállitó cégével és ezzel a megjelöléssel »I. r. Borjúbőr«, le kell bélyegezni.

A 4.337/1915. M. E. számú rendelet II. számú jegyzékében kész borjúbőrökre megállapitott legmagasabb árak és a jegyzék 3. és 4. pontjában előirt megjelölési szabályok (»Tisztán kéreggel cserzett«, »Kivonattal cserzett«, »Kombináltan növényi és ásványi anyagokkal cserzett«), az 1916. évi december hó 15. napjától kezdve hatályukat vesztik. A II. számú jegyzék többi (5—10.) pontjában megállapitott határozmányok azonban továbbra is érvényben maradnak.

E) *Ragasztott hasitéklapok és az abból készült talpak.*

Hasitékbőrből készült ragasztott, impregnált, sajtolt, talpalási célra alkalmas lapok, táblák kilogrammonkint 12·— K.

Ilyen bőrökből kiszabott, kivágott talpak kilogrammonkint . . . . . 16·— K.

A fenti árak csakis erős hátrészekből készült tábláknál, illetve talpaknál érvényesek. Gyengébb hasitékból készülteknél csak megfelelően alacsonyabb árak követelhetők.

Azok, akik ezen cikk nagybani továbbeladásával foglalkoznak, eladásaiknál a fenti árakat legfeljebb 4%-kal, azok, akik kicsinyben eladással foglalkoznak, eladásaiknál a fenti árakat legfeljebb 11%kal meghaladó árakat számithatnak fel.

F) *Nyers marha- és lóbőrök.*

A közvetitő kereskedelemben a nyers marha- és lóbőrökért a 2.374/1915. M. E. számú rendelethez csatolt I. számú jegyzék

A) és *B)* pontjában számszerűleg megállapitott legmagasabb árakat legfeljebb 4%-kal meghaladó árakat szabad felszámitani, beleértve az eladott árúnak a rakodóállomáshoz való elszállitását is.

A m. kir. minisztérium 3.356/1916. M. E. számú rendelete a nyersbőrök és készbőrök bejelentése, valamint a készbőrök raktározása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 800/1915. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi március hó 5. napján megjelent 54. számában[1]) értelmében bejelentésre kötelezettek az idézett rendelet szerint bejelentés alá eső *nyersbőr* készleteiket — a nyers borjúbőrök alatt értve a szalmarágók és pitlingek bőreit is — az 1916. évi október hó 21-étől kezdve az idézett 800/1915. M. E. számú rendelet szabályaitól eltérőleg minden második hét szombatján a magyar szent korona országai Bőripari Központja mint részvénytársaság (Budapest, V., Nádor-utca 12.) útján a kereskedelemügyi miniszterhez kötelesek bejelenteni.

A bejelentést két példányban kell beküldeni. A bejelentésben a Bőripari Központnál kapható hivatalos ürlapokat kell felhasználni és az ürlap minden rovatát az adott utasitás szerint ki kell tölteni.

2. §.

A 800/1915. M. E. számú rendelet értelmében bejelentésre kötelezettek az idézett rendelet szerint bejelentés alá eső *készbőr* készleteiket az 1916. évi október hó 21-étől kezdve az idézett 800/1915. M. E. számú rendelet szabályaitól eltérőleg minden második hét szombatján a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaság (Budapest, V., Dorottya-utca 8. sz.) útján a kereskedelemügyi miniszterhez kötelesek bejelenteni.

A bejelentést két példányban kell beküldeni. A bejelentéshez a Magyar Bőrbeszerzési részvénytársaságnál kapható hivatalos ürlapokat kell felhasználni és az ürlap minden rovatát az adott utasitás szerint ki kell tölteni.

3. §.

Bőrgyárosok (timárok) kötelesek talpbőr- és kész borjúbőr készleteiket az alábbi csoportok szerint elkülönitve raktározni

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 17-én kelt 238. számában.

és a 449/1916. M. E. számú rendelet 4. §-a alapján működő hivatalos bizottságnak ily raktározásban bemutatni:

1. talpbőrök 4·5 mm. vastagságig;
2. 4·5 mm.-nél vastagabb talpbőrök;

(A vastagságot a talpbőröknél a 449/1916. számú rendelet 7. §-ában foglalt utasitás szerint kell mérni);

3. borjúbőrök darabonkint 1 kg. súlyig;
4. borjúbőrök darabonkint 1—1·4 kg. súlyig;
5. borjúbőrök darabonkint 1·4—1·8 kg. súlyig;
6. darabonkint 1·8 kg.-nál nehezebb borjúbőrök.

Az átlagos minőségnél gyengébb bőröket a fenti csoportokba besorozni nem szabad s azokat külön kell a bizottságnak bemutatni.

A bizottságnak egyébként az egész kész bőrkészletet be kell mutatni.

4. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételeket engedhet.

5. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfőváros államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet 1916. évi október hó 18. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi október hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 3.500/1916. M. E. számú rendelete enyvgyártásra szolgáló mindenféle enyvbőrnek vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Enyvgyártásra szolgáló mindenféle enyvbőrt nem postai polgári forgalomban közforgalmú vasúton vagy pedig hajón vagy gépkocsin a város vagy község területén kivül eső helyre csak a kereskedelemügyi miniszter által erre a célra kiállitott külön engedéllyel (szállitási igazolvány) szabad szállitani.

2. §.

Közforgalmú vasuti és hajózási vállalatoknak az 1. §-ban emlitett cikket tartalmazó küldeményt fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállitási igazolványt is beszolgáltatja.

A szállitási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállitáshoz használtatott és újból nem használható, köteles azt a feladási állomás keletbélyegzőjével lebélyegezni.

3. §.

Közforgalmú vasuti és hajózási állomás által fuvarozás vagy tárolás végett a jelen rendelet életbelépte előtt már átvett küldeményekhez szállitási igazolvány nem szükséges.

4. §.

Aki a jelen rendelet 1. §-a alá eső cikket a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton szállitási igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy pedig hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállit vagy szállittat, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet 1916. évi december hó 6. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapesten, 1916. évi december hó 5-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 5-iki 265. számában.

Bulgáriából és Törökországból behozott némely anyagok lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 16.172/eln. 20—b. 1916. számú módositott ujabb rendelete a Bulgáriából és Törökországból behozott némely anyagoknak hadicélokra való igénybevétele tárgyában.[1])

A folyó évi február hó 8-áról 2.362/eln. 20—b. szám alatt kelt és a »Budapesti Közlöny« folyó évi február hó 9-iki számában közzétett rendeletem 1., 2. és 4. §-aiban foglalt rendelkezések módositása vált szükségessé, amiért is e korábbi rendeletemnek hatályon kivül helyezése mellett, a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján ezennel a következőket rendelem el:

1. §.

A Bulgáriából és Törökországból az 1916. évi január hó 1-je után Orsován és Zimonyon, vagy e két község között levő határszakaszokon át az Osztrák-Magyar monarchia két államának szerződéses vámterületére vasúton vagy hajón érkezett vagy érkező szállitmányokat, úgyszintén az emlitett határszakaszon át postán érkező és Bulgáriában vagy Törökországban az 1916. évi január hó 15-ike után a Németbirodalomba és az emlitett szerződéses vámterületre szóló rendeltetéssel feladott postaküldemények közül azokat, amelyek a magyar szent korona területére szólnak, ezennel hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki; az Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba szóló ily postaküldemények igénybevétele ellenben nem Magyarországban, hanem a rendeltetési országban fog megtörténni.

E rendelettel a gyapjúkészletek hadicélokra igénybevétele tárgyában kiadott 14.599. eln. 20/b. 1915. számú rendeletem 4. §-ának rendelkezései a Bulgáriából és Törökországból behozott gyapjúkészletekre nézve hatályukat vesztik. (1916. évi 2.362/eln. 20—b. oszt. rendelet 1. §. második bekezdés.)

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 5-én kelt 203. számában.

2. §.

Az első szakaszban meghatározott igénybevétel a következő anyagokra és gyártmányokra terjed ki:

gyapjú, gyapjúfonál,
pamut,
len,
kender, kendervetőmag,
mindennemű állati szőrök (sörték, mohair, teveszőr),
selyem, selyemhulladék, mindennemű selyemgubó, nem cérnázott nyersselyem (Grege),
mindennemű nyersbőrök, beleértve a nyúlbőröket is, kivéve azonban a nemes prémbőröket,
bőr,
mindennemű cserzőanyagok, beleértve a levélgubacsot is,
nyers kaucsuk,
balata,
guttapercha,
gummikeverékek,
gummioldatok,
ócska gummi,
regenerált kaucsuk,
tragant gummi,
rongyok,
borazit,
pandermit (borax),
mindennemű ércek, fémek és ötvözetek.

3. §.

Az igénybevétel nem érinti azokat a gyapjúkészleteket, amelyek a rendeletem életbelépése előtt hozattak be a magyar szent korona országainak területére, amennyiben a gyapjúkészletek igénybevételére vonatkozó rendelet értelmében a kereskedelemügyi miniszter a készlet fölött való szabad rendelkezési jogot megadta.

4. §.

Az igénybevétel végrehajtása céljából az első szakaszban felemlitett határszakaszon át vasúton vagy hajón érkező szállitmányokat Orsován, Kevevárán és Zimonyban vámkezelés előtt az illetékes m. kir. vámhivatal közreműködésével katonai bizottság vizsgálja meg és az igénybevétel alá eső árúkat Budapestre a cs. és kir. katonai parancsnokság címére továbbitja.

E rendelet 1. és 2. §-aiban felsorolt anyagokat és gyártmányokat tartalmazó *postaküldeményeket* azonban ezentúl *a posta a címzetteknek szabályszerűen kézbesiti.*

Azok a cégek és magánegyének, akik Bulgáriából és Törökországból érkező és e rendeletem 2. §-ában felsorolt anyagokból és gyártmányokból valamely mennyiséget (tehát még mintaküldemények is) tartalmazó postaküldeményeket kézhez vesznek, tartoznak azt »A Keletről behozott anyagok átvételi bizottságá«-nak (Budapest, V., Fürdő-utca 2.) a kézbesitéstől számitott három napon belül bejelenteni és az árút e bizottságnak rendelkezésére bocsátani.

A bejelentésben felsorolandó a postaküldemény neme (csomag, levél, árúminta), ragszáma (nagyobb mennyiségű küldemények érkezése esetében a ragszám helyett a küldemények darabszáma), feladási helye és ideje, feladójának neve, a tartalom, ennek mennyisége, illetőleg súlya és az árú beraktározásának helye.

Az ugyanattól a feladótól egyszerre feladott azonos anyagokat tartalmazó küldemények egy bejelentésbe foglalhatók.

5. §.

Az e rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett anyagoknak a hadügyi igazgatás részére való átvételére Budapest székhellyel átvételi bizottság alakittatik.

A bizottság címe »A Keletről behozott anyagok átvételi bizottsága«.

A bizottság elnökét a honvédelmi miniszter nevezi ki, tagjai a kereskedelemügyi miniszter és a pénzügyi hatóság egy-egy képviselője és két katonai képviselő.

Az átvétel az elnök által felesketendő szakértő közreműködése mellett történik. A szakértőket a szükséges számban a kereskedelemügyi miniszter nevezi ki.

A bizottság működéséhez szükséges fogalmazási, kezelő és egyéb személyzetet a katonai igazgatás bocsátja rendelkezésre és ugyancsak a katonai igazgatás gondoskodik a dologi szükségletekről is.

6. §.

A bizottság feladata annak a megállapitása, hogy az átvétel céljából visszatartott, illetve a címzettektől beküldött anyagok e rendeletem értelmében az igénybevétel alá esnek-e és igenlő esetben, vagyis azoknak hadicélokra való alkalmasságuk esetén a térités megállapitása.

Az anyagok hadicélokra való alkalmassága fölött kizárólag a katonai képviselők határoznak.

Az igénybevétel alá nem eső, valamint a hadicélokra alkalmatlannak talált anyagokat az átvételi bizottság a katonai igazgatás költségén az eredeti címzettnek megküldi.

1. §.

A m. kir. minisztérium 3.573/1915. M. E. számú rendeletével a burgonyára megállapitott legmagasabb ár az 1916. évi termésből származó burgonyára — amennyiben az 1916. évi szeptember hó 1. napjáig kerül forgalomba — nem vonatkozik. Az 1.572/1916. M. E. sz. rendelet egyéb intézkedései érvényben maradnak.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 15-én.

A m. kir. minisztérium 2.953/1916. M. E. számú rendelete a burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról és a burgonya forgalombahozataláról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A burgonyáért követelhető legmagasabb ár métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra a következő:

a) az étkezési burgonyáké, nevezetesen a rózsa, hópehely, magnum-bonum, kifli, továbbá a sárgahéjú- és húsú burgonyáé 1916. évi november hó 15-éig bezárólag 14 korona, november hó 16-ától december hó 31-éig bezárólag 12 korona, 1917. évi január hó 1-étől február hó 28-áig bezárólag 15 korona, március hó 1-étől kezdve pedig 16 korona;

b) minden más burgonyáé 1916. évi november hó 15-éig bezárólag 12 korona, november hó 16-tól december 31-éig bezárólag 10 korona, 1917. évi január hó 1-étől kezdve pedig 13 korona.

Az étkezési burgonyákra fentebb megállapitott árak kézzel válogatott, legalább tyúktojás nagyságú, egészséges, féreg-, kapavágás, sár- és földmentes burgonyára vonatkoznak s az étkezési burgonyáért is, ha az ezen minőségnek meg nem felel, csak a jelen §. első bekezdésének *b)* pontjában megállapitott ár követelhető.

Oly burgonyáért, amely 5%-nál több földdel vagy más idegen anyaggal van szennyezve, csak a jelen §. első bekezdésének *b)* pontjában megállapitott árnál megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 6-án kelt 204. számában.

A burgonyáért követelhető legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodóállomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben volt váltóleszámitolási kamatlábát.

A jelen rendelet alapján alakitandó Országos Burgonya Közvetitő Irodának eladás végett 1916. évi október 31-éig bejelentett és az iroda közvetitésével eladott burgonyáért a jelen szakasz szerint követelhető áron felül métermázsánkint még 2 korona ártöbblet számitható.

A nem étkezési burgonyákért, ha azok az étkezési burgonyákra nézve fentebb megállapitott minőségben étkezési célra hozatnak forgalomba, a jelen §. első bekezdésének *b)* pontjában megállapitott legmagasabb áron felül métermázsánkint 1 korona válogatási költség számitható.

Ha a vevő a téli időszakban szállitás alá kerülő burgonyának fagymentesen való csomagolását kívánja, ezen fagymentes csomagolásért vasuti kocsirakományonkint legfeljebb 40 korona számitható, ha pedig a vevő kivánságára a burgonya a vasuti állomásig a feladó zsákjaiban szállittatik, a zsákhasználatért métermázsánkint legfeljebb 40 fillér számitható.

2. §.

Burgonyát — a 3. §-ban meghatározott árúsitás kivételével — a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani vagy vásárolni s a burgonyáért vagy a burgonyára vonatkozó adásvételi szerződés teljesitésével kapcsolatos mellékszolgáltatásokért az 1. §-ban megállapitott összegeken felül, bárminő címen, bárminő fizetést vagy szolgáltatást követelni vagy elfogadni, igérni vagy teljesiteni tilos.

3. §.

Ha a burgonya árúsitása emberi fogyasztásra a közvetlen fogyasztást szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árt számithat mely a megállapitott legmagasabb árnál nem aránytalanul magasabb.

4. §.

Az Országos Burgonya Közvetitő Iroda egy intéző bizottság vezetése alatt áll. Ezen intéző bizottság megalakitása iránt a földmivelésügyi miniszter intézkedik.

Az intéző bizottságba az Országos Magyar Gazdasági Egyesület,

a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, a magyar városok országos kongresszusának állandó választmánya, valamint Budapest székesfőváros tanácsa 2—2 rendes és 1—1 póttagot küldenek ki. Ezenkivül tagjai az intéző bizottságnak a belügyi, a kereskedelemügyi és a földmívelésügyi miniszterek kiküldöttjei.

Az intéző bizottság egy elnököt s ezenkivül saját kebeléből két elnökhelyettest választ, akik az Országos Burgonya Közvetitő Irodát hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben képviselik. Hatáskörüket egyebekben az ügyrend szabja meg.

A bizottság ügyrendjét maga állapitja meg s a földmívelésügyi miniszter hagyja jóvá. Tagjai díjazást nem kapnak.

A bizottságnak olyan határozata, amely ellen a miniszterek képviselőinek valamelyike óvást emel, a földmívelésügyi miniszter elé terjesztendő s csak az ő jóváhagyása után hajtható végre.

5. §.

A közvetitő iroda feladata, hogy az irodához eladás végett bejelentett burgonyakészletek eladását közvetitse s ezáltal a készleteknek a szükségletek arányában való lehető egyenletes megoszlását s elsősorban a közélelmezés szükségleteinek fedezését biztositsa.

E célból közvetiti a katonai igazgatás által, valamint a törvényhatóságok által közélelmezésre igényelt burgonyának beszerzését, úgyszintén a burgonyának emberi élelmezésre való konzerválásával vagy őrlésével foglalkozó iparvállalatok szükségletének és amennyiben a készletek engedik, más iparvállalatok és fogyasztók szükségletének beszerzését is.

Az ország határain kivül eső helyre szállitandó burgonya vásárlását az iroda csak a földmívelésügyi miniszter engedélyével közvetitheti.

6. §.

A közvetitő iroda költségeinek fedezésére — beleértve bizományosainak és ügynökeinek díjazását is — azon burgonya után, amelyet az ő közvetitésével a katonai igazgatás a magyar szent korona országainak törvényhatóságai részére adnak el, métermázsánkint 75 fillér jutalékot, a közvetitésével eladott minden más burgonya után pedig métermázsánkint 2 korona jutalékot számithat fel.

A közvetitő iroda hozzájárulásával (7. §. 2. bekezdése), de közvetitése nélkül vásárolt burgonya után a jutalék felszámitásának nincs helye.

A közvetitő iroda ezen jutalékokból fedezi személyi és dologi kiadásait és a közvetitésével értékesitett burgonya eladása körül felmerült költségeit.

A jutalékokból ezen költségek fedezése után fenmaradó felesleg a földmívelésügyi miniszter által megjelölendő közcélokra lesz forditandó.

7. §.

A m. kir. minisztérium 4.551/1915. M. E. számú rendelete alapján a burgonyának vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállitásához a jelen rendelet életbelépte előtt kiállitott igazolványok 1916. évi szeptember hó 12. napjával hatályukat vesztik.

A jelen rendelet életbeléptétől kezdve a burgonyának szállitásához a 4.551/1915. M. E. számú rendelet szerint szükséges igazolványok csak oly burgonyaszállitmányokra adhatók ki, amelyek az Országos Burgonyaközvetitő Iroda közvetitésével vagy hozzájárulásával szereztettek be, vagy amelyekre az igazolvány kiállitását a földmivelésügyi miniszter külön engedélyezi.

Nem esnek a jelen §. második bekezdésében foglalt rendelkezések alá azok a 10 métermázsát meg nem haladó burgonyaküldemények, amelyeket a címzett háztartási szükségletére szerzett be, úgyszintén a termelőnek oly küldeménye, amellyel saját termésű burgonyát egyik gazdaságából, másik gazdaságába szállit. Az ezen küldeményekhez a 4.551/1915. M. E. számú rendelet szerint szükséges szállitási igazolványokat az elsőfokú közigazgatási hatóságok a jelen §. második bekezdésében megállapitott korlátokra való tekintet nélkül állithatják ki.

8. §.

A földmívelésügyi miniszter elrendelheti a burgonyakészletek kötelező bejelentését, valamint azoknak az Országos Burgonyaközvetitő Iroda részére való átengedését (rekvirálását) s egyúttal megállapithatja, hogy a készletekből úgy a háztartási, mint gazdasági szükséglet címén mennyi tartható vissza.

A földmívelésügyi miniszternek az előbbi bekezdésben emlitett rendelkezése alapján átvett készletekért csak a jelen rendelet 1. §-ában megállapitott áraknál 2 koronával kisebb ár (térités) követelhető s ha ezen készleteket birtokosuk a Burgonyaközvetitő Iroda által megállapitandó határidő alatt a rakodóállomásra nem szállitja, az elszállitásról a készlet birtokosának költségére a Burgonyaközvetitő Iroda gondoskodik s erre a célra a szükséghez képest a közerő kirendelését is kérheti.

Az Iroda az ekként átvett készletek eladásánál az 1. §-ban megállapitott legmagasabb árnak megfelelő árt számithat fel s az ekként befolyó ártöbblet jutalék címén az Irodát illeti.

9. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki burgonyáért — a 3. §-ban meghatározott árúsitás esetén kivül — a jelen rendelettel vagy a jelen rendelet alapján megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számitható bármilyen mellékszolgáltatást követel vagy igér, elfogad vagy teljesit;

2. aki a burgonyakészletek bejelentésének a 8. §. értelmében történt elrendelése esetében burgonyakészletét a vonatkozó rendelkezések ellenére be nem jelenti vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be;

3. aki a jelen rendeletet egyébként megszegi vagy kijátsza avagy megszegésénél vagy kijátszásánál bármi módon közreműködik.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeres összegével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

A jelen §. 1. pontjába ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt vagy egyéb szolgáltatást a jelen rendelet ellenére megigérte vagy teljesitette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető birőságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

10. §.

A 3. §. rendelkezése ellen vétőket az 1915. évi november hó 23. napján 4.207/1915. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 25. napján megjelent 273. számában) 16. §-a értelmében kell büntetni.

11. §.

A burgonyának vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik s a vámkülföldről beszerzett burgonya

forgalombahozásának módozatait és legmagasabb árát a földmívelésügyi miniszter állapitja meg.

Jelen rendelet szempontjából a megszállott ellenséges terület vámkülföldnek nem tekinthető.

12. §.

A földmívelésügyi miniszter a közegei útján vagy rendelkezése folytán forgalomba kerülő vetőgumóra nézve ezen rendelettől eltérő árakat állapithat meg.

13. §.

A minisztériumnak a burgonyára vonatkozó 1.371/1915. M. E. 3.573/1915. M. E., 1.572/1916. M. E. és 2.723/1916. M. E. számú rendeletei a jelen rendelet életbelépésével egyidejűleg hatályon kivül helyeztetnek, a hatályuk alatt elkövetett cselekményekre nézve azonban továbbra is irányadók.

14. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 4-én.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 142.551/1916. számú rendelete a burgonyakészleteknek kötelező bejelentése és az Országos Burgonyaközvetitő Iroda részére való átengedése (rekvirálása) tárgyában.[1])

A minisztériumnak 2.953/1916. M. E. számú rendelet 8. §-ában nyert felhatalmazás alapján a burgonyakészletek kötelező bejelentését és a birtokos házi és gazdasági szükségletét meghaladó részének az Országos Burgonya Közvetitő Iroda részére való átengedését (rekvirálását) ezennel elrendelem olyképen, hogy ezen bejelentés és rekvirálás egyelőre csak az e célra kiküldött megbizottaim által megjelölt helyeken és az általuk megjelölt készletekre nézve foganatositandó. Eziránt a közigazgatási hatóság részéről kis- és nagyközségekben a főszolgabiró, rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáró intézkedik.

A készletekből a készlet birtokosának házi és gazdasági szükségletére visszatartható mennyiséget kiküldött megbizottaim állapitják meg a következők szem előtt tartása mellett:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 31-én kelt 250. számában.

Háziszükségletre azon személyek után, akik a burgonya birtokosának háztartásában rendszerint ellátást élveznek, fejenkint legfeljebb naponta 1 kgr. tartható vissza.

Gazdasági szükséglet címén visszatartható:

1. a vetőmag és pedig ugyanolyan területre, mint amennyi a folyó évben burgonyából be volt vetve, a helyi szokásnak megfelelő mennyiség, de kat. holdankint legfeljebb 10 métermázsa;

2. a cselédeknek és alkalmazottaknak esetleg bér fejében járó és igazolt mennyiség s az élelmezés mellett alkalmazott munkások és hadifoglyok ellátására szükséges mennyiség, amely fejenkint 1 kg.-nál több nem lehet;

3. a mezőgazdasági szeszgyártásra az a mennyiség, amely a pénzügyminiszter úr 102.500/1916. P. M. számú rendelete szerint szeszgyártásra felhasználható s végül:

4. az állatok takarmányozására szükséges mennyiség. E címen azonban csak ott és annyiban tartható vissza burgonya, ahol és amennyiben az állatok etetésére burgonya eddig is használtatott és csak akkor, ha a burgonya más takarmánynemüekkel nem pótolható, de ebben az esetben sem tartható vissza több, mint — az 1917. évi április hó 30 áig számitva — a burgonyával etetett szarvasmarhák részére darabonkint és naponkint 1 kg. Azok azonban, akiknek a házi, valamint az 1., 2. és 3. pont alatt jelzett gazdasági szükséglet fedezése után még legalább 100 métermázsa burgonyakészletük marad, állatok takarmányozására ezen fenmaradt készletük felénél többet vissza nem tarthatnak

Az ekként megállapitandó házi és gazdasági szükséglet levonása után mutatkozó készletek az Országos Burgonyaközvetitő Iroda részére igénybe vétetnek s ezen elrekvirált burgonyakészletek felett a készlet birtokosa tovább nem rendelkezhetik, azokat el nem idegenitheti, sem fel nem használhatja, hanem a romlástól és fagytól megóvni és mindaddig megőrizni köteles, míg azoknak átvétele iránt az Országos Burgonya Közvetitő Iroda intézkedik. Ha azonban a nevezett iroda a rekvirálás napjától számitott 60 napon belül az átvétel iránt nem intézkednék, a rekvirálás hatályát veszti és az elrekvirált készlet fölött annak birtokosa szabadon rendelkezhetik.

Az elrekvirált burgonyát a birtokos az Országos Burgonya Közvetitő Iroda, illetőleg az iroda által a burgonya átvételére felhatalmazott vevő kivánsága szerint a rakodóállomásra szállitani s ott átadni tartozik s amennyiben ezt nem tenné, a burgonya elszállitása iránt a hatóság a birtokos költségére intézkedik s e célra szükség esetén a közerőt is igénybe venni tartozik.

A burgonyáért a birtokost az átvétel időpontjára érvényes legmagasabb árnál két koronával kisebb ár illeti s ez az ár illetőleg az árból a rakodóállomásra való szállitási költségek levonása után fennmaradó összeg a birtokosnak az átvétel alkalmával kifizetendő.

Ha a Burgonya Közvetitő Iroda, illetőleg a burgonya átvételére felkatalmazott vevő az elrekvirált burgonyát az átvétel alkalmával azonnal elszállittatni nem kivánja, a burgonya gondozását és őrzését a birtokosra bizhatja s ez esetben a burgonya megőrzése körül felmerülő költségek tekintetében a vevő és a birtokos között szabad egyezkedésnek van helye.

Aki burgonyakészletét az eziránti felhivásra be nem jelenti vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, úgyszintén az, aki az elrekvirált készletek felől ezen rendelettől eltérően intézkedik, azokat elidegeniti, felhasználja, vagy azok megőrzésénél nem a kellő gondossággal jár el, amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és a 2.953/1916. M. E. számú rendelet értelmében hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeres összegével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

Budapest, 1916. évi október hó 26-án.

A m. kir. minisztérium 3.728/1916. M. E. számú rendelete a burgonyának keményitővé vagy más ipari termékké feldolgozásáról és az igy nyert cikkek forgalombahozataláról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak területén lévő keményitőgyárak az 1916/1917. évi termelési időszak alatt összesen 600.000 métermázsa burgonyát dolgozhatnak fel keményitővé, szörppé, dextrinné és egyéb ragasztó anyaggá s ezen mennyiség 75%-ából csak keményitőt vagy keményitőlisztet állithatnak elő.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 7-én kelt 255. számában.

Ezen mennyiségekbe beszámitandó az a burgonyamennyiség, amelyet a keményitőgyárak a jelen termelési időszak alatt már feldolgoztak.

2. §.

Az 1. §. értelmében feldolgozható burgonyamennyiséget a magyar szent korona országainak területén lévő keményitőgyárak között az 1911/12., az 1912/13. és az 1913/14. termelési időszakban általuk előállitott keményitőmennyiségek alapulvételével történő arányositás szerint a kereskedelemügyi miniszter osztja fel.

Oly gyári vállalat részére, mely az első bekezdésben emlitett termelési időszakok alatt bármely okból üzemben nem volt, de legkésőbb 1916. évi szeptember hó 1. napján üzembe helyeztetett, a feldolgozható burgonyamennyiséget a kereskedelemügyi miniszter kérelemre esetről-esetre állapitja meg.

3. §.

A keményitőgyári vállalatoknak az 1. §-ban meghatározott célra elsősorban a saját termésű burgonyájukat, valamint az általuk a jelen rendelet életbelépése előtt szerződésileg lekötött burgonyamennyiségeket kell felhasználniok. Az ezenfelül szükséges burgonyamennyiséget a vállalatok kizárólag az Országos Burgonya Közvetitő Iroda útján szerezhetik be.

Ha a vállalat saját burgonyatermése és azok a burgonyamennyiségek, amelyeket magának a jelen rendelet életbelépése előtt szerződésileg lekötött, a részére megállapitott burgonyamennyiséget meghaladják, a vállalatnak a felesleget feldolgoznia nem szabad, hanem köteles azt a Burgonya Közvetitő Iroda útján más gyárnak feldolgozásra átengedni.

4. §.

Minden keményitőgyári vállalat legkésőbb 1916. évi november hó 20. napjáig bezárólag a kereskedelemügyi miniszternél irásban köteles bejelenteni úgy a saját burgonyatermésének mennyiségét, mint az általa a jelen rendelet életbelépése előtt szerződésileg lekötött burgonyamennyiségeket, valamint azt is, hogy abból az általa feldolgozható mennyiség levonása után mennyi kerülhet a 3. §. utolsó bekezdése értelmében elszállitásra.

A bejelentésben fel kell továbbá tüntetni a folyó — 1916/1917. — termelési időszak alatt a jelen rendelet életbelépése napjáig már feldolgozott burgonyamennyiségeket, úgyszintén az ebből előállitott termékek mennyiségét, külön feltüntetésével a már eladott és szállitott, valamint a még raktáron levő mennyiségeknek.

5. §.

Azt, hogy burgonyalisztté mily burgonyamennyiségek dolgozhatók fel, a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg esetről-esetre állapitja meg.

6. §.

Az előállitó iparvállalat a jelen rendelet életbeléptetése napján birtokában levő, úgyszintén az engedélyezett burgonyamennyiségből általa ezentúl előállitandó burgonyakeményitőt, szörpöt, dextrint, egyéb ragasztóanyagot és burgonyalisztet kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság megbizásából eljáró Magyar keményitőgyárak központi eladási irodája részvénytársaság útján hozhatja forgalomba.

7. §.

Azt, hogy burgonyakeményitőt, szörpöt, dextrint és egyéb ragasztóanyagot, valamint burgonyalisztet mily célokra lehet forgalomba hozni, a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

8. §.

Burgonyakeményitőnek, lisztnek és más, a jelen rendelet hatálya alá eső cikknek a vámkülföldről való forgalombahozatalára nézve a jelen rendelet nem vonatkozik.

9. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

10. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 8. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a földmívelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban e miniszter helyett a bánt kell érteni.

Horvát-Szlavonországokban az Országos Burgonya Közvetitő Iroda helyett a bán által kijelölt szervezetet, a Hadi Terményrészvénytársaság helyett pedig az ottani Országos Ellátási Részvénytársaságot (Zemaljko Opskraba d. d. u Zagrebu) kell érteni.

Budapest, 1916. évi november hó 6. napján.

A m. kir. minisztérium 3.891/1916. M. E. számu rendelete a Burgonya Közvetitő Iroda bizományosairól és ügynökeiről, valamint alkalmazottairól.[1])

A m kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A Burgonya Közvetitő Iroda bizományosai és ügynökei burgonyát továbbeladás céljára a maguk részére nem vásárolhatnak és az Irodához eladás végett bejelentett burgonyakészletek eladásának közvetitését kizárólag az Iroda utasitása szerint végezhetik.

2. §.

Azokat a bizományosokat és ügynököket, akik a Burgonya Közvetitő Irodával és azokat az albizományosokat, akik a bizományosokkal a jelen rendelet életbelépte napján szerződéses viszonyban állanak, a 142.551/1916. számú földmívelésügyi miniszteri rendeleten (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi október 31-iki 250. számában) alapuló igénybevételnél (rekvirálásnál), valamint a rekvirált burgonya átvételénél és elszállitásánál a Burgonya Közvetitő Iroda által kijelölt körzetre nézve a jelen rendelet erejénél fogva az 1914 : L. t.-c. 5. §-a és az 1915 : XIII. t.-c. 2. §-a alapján közreműködésre kötelezetteknek kell tekinteni. A bizományosok, albizományosok és ügynökök a hatóság vagy az Iroda felhivására a rekvirált készleteknek átvételénél a kapott utasitások szerint tartoznak közreműködni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 23-án kelt 272. számában.

A bizományosoknak, albizományosoknak és ügynököknek a jelen §-ban körülirt közreműködésért a nekik szerződésileg járó jutalékon felül külön térités nem jár.

3. §.

Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő a Burgonya Közvetitő Irodának az a bizományosa és az az ügynöke :

1. aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi ;

2. aki a Burgonya Közvetitő Iroda által rendelkezésére bocsátott szállitási igazolványt az Iroda utasitása ellenére használja fel, vagy azzal bármi módon visszaél ;

3. aki a burgonya birtokosát készleteinek forgalombahozatala tekintetében az Iroda közérdekű céljaival ellenkező eljárásra reá birja, vagy reá birni törekszik ;

4. aki a Burgonya Közvetitő Iroda által a burgonya forgalombahozatalára nézve adott bármely utasitást megszegi, vagy megszegésénél közreműködik.

Ugyanígy büntetendő a Burgonya Közvetitő Iroda bizományosának minden olyan alkalmazottja, megbizottja, bizományosa és ügynöke, aki az előbbi 1—4. pontokban meghatározott cselekményeket elköveti. Ha az ily személy eljárásának szabálytalenességét tudja, vagy csak gondatlanságból nem tudja, nem mentheti magát azzal, hogy a Burgonya Közvetitő Iroda bizományosától kapott utasitás szerint járt el.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes a jelen §-ban meghatározott cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A bizományos vagy ügynök által az 1. §. ellenére megvásárolt burgonyakészletet a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében el kell kobozni. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Ha a feljelentést a Burgonya Közvetitő Iroda tette, részére feljelentői jutalék nem jár.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

A rendőri büntető eljárás során lefoglalt burgonyakészletet az eljáró hatóság köteles a Burgonya Közvetitő Irodának átvétel végett haladéktalanul bejelenteni. Ha az Iroda a lefoglalt készletet kész átvenni, azt közszükségleti célokra igénybevetteknek kell tekinteni. Az ekként átvett burgonyáért fizetendő árt a ki-

hágás miatt eljáró hatóságnál letétbe kell helyezni. A kihágás megállapitása esetében a lefoglalt burgonya helyébe lépett ez az összeg tárgya az elkobzásnak. Ha a kihágás meg nem állapittatik, a letétbe helyezett összeget ki kell utalni annak részére, akitől a burgonyát rekvirálták.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi november hó 22. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 90.130/1916. számú rendelete a burgonyakeményitő, szörp, dextrin és burgonyából készült egyéb ragasztóanyag, valamint a burgonyalisztnek forgalombahozatala és felhasználása tárgyában.[1])

A m. kir. miniszterium 3.728/1916. M. E. számú redeletének] 7. §-a alapján a következőket rendelem :

1. §.

Az 1916. évi november hó 6. napján keményitőt előállitó iparvállalatok birtokában volt, úgyszintén a 3.728/1916. M. E. számú rendelettel feldolgozásra engedélyezett burgonyamennyiségből általuk előállitandó burgonyakeményitőnek és keményitőlisztnek forgalombahozatala tekintetében a Hadi Termény-részvénytársaság, illetve az ennek megbizásávól eljáró Magyar keményitőgyárak központi eladási irodája részvénytársaság a következőképen köteles eljárni :

Az 1. bekezdésben megjelölt burgonyakeményitőnek és keményitőlisztnek 80%-át elsősorban a textilipari, az ezen szükséglet kielégitése céljából fennmaradt mennyiségeket pedig háztartási célokra kell forgalomba hozni.

Az előbbi bekezdésben emlitett mennyiségen túl fennmaradt 20% keményitőt és keményitőlisztkészletet az Országos Közélelmezési Hivatal rendelkezésére kell bocsátani és ehhez képest ennek a lisztmennyiségnek felhasználása iránt az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke rendelkezik.

Szörpnek nem közélelmezési célra való felhasználását az Országos Közélelmezési Hivatal meghallgatásával esetről-esetre kiadandó engedélyemnek tartom fenn.

Dextrint és egyéb ragasztóanyagokat csak esetről-esetre kikért engedélyem alapján és az engedélyben megjelölt célra szabad forgalomba hozni.

2. §.

A burgonyalisztet kizárólag közélelmezési célra az Országos Közélelmezési Hivatal rendelkezései szerint lehet forgalomba hozni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december 28-án kelt 301. számában.

3. §.

Keményitőnek, keményitőlisztnek, szörpnek, dextrinnek és egyéb ragasztóanyagnak, valamint burgonyalisztnek a jelen rendeletben, illetőleg az annak alapján tett hatósági rendelkezésekben megjelölt céltől eltérő célra való forgalombahozatala, beszerzése és felhasználása tilos.

Ez a felhasználási tilalom nem terjed ki azokra a keményitő- és keményitőlisztmennyiségekre, amelyek a jelen rendelet életbelépése napján valamely sörfőzde birtokában vannak, de csak abban az esetben, ha a jelen rendelet életbelépése napján már magában a sörfőzdében tárolnak.

4. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, kihágást követ el és cselekményeért a 3.728/1916. M. E. számú rendeletet 9. §-a szerint felel.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya tekintetében a 3.728/1916. M. E. számú rendelet 10. §-a irányadó.

Budapesten, 1916. évi december hó 27. napján.

Cukor forgalombahozatala.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 30.884. számú rendelete, sörfőzés céljaira cukor beszerzésének és felhasználásának eltiltásáról, valamint a sörfőzdék cukorkészleteinek igénybevételéről.[1])

A m. kir. minisztérium 580/1916. M. E. számú rendeletének 7. §-a alapján a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg a következőket rendelem:

1. §.

Sörfőzés céljaira bárminemű akár adózatlan, akár adózott cukrot beszerezni és felhasználni tilos.

Ez a felhasználási tilalom kiterjed azokra a cukormennyiségekre is, amelyek a jelen rendelet életbelépte napján sörfőzdéknek birtokában vannak, tekintet nélkül arra, hogy azok után a fogyasztási adó lefizettetett-e vagy sem.

2. §.

Mindazokat a cukorkészleteket, amelyek a jelen rendelet életbelépte napján sörfőzdék birtokában vannak, köteles az illető sörfőzdevállalkozó az 1916. évi március hó 10. napján volt állapot szerint legkésőbb 1916. évi március hó 14. napjáig a Magyar Szent Korona Országainak Cukorközpontjánál (Budapest, V., Mérleg-utca 9.) bejelenteni.

3. §.

Mindazok a cukorkészletek, amelyek a jelen rendelet életbelépte napján sörfőzdék birtokában vannak, amennyiben azokat a sörfőzdevállalkozó az 1916. évi február hó 12. napja előtt szerezte be, az 1. §-ban elrendelt feldolgozási tilalom folytán, az 508/1916. M. E. számú rendelet 7. §-a értelmében zár alá kerülnek.

Ha a sörfőzdevállalkozó a birtokában levő cukorkészletet az 1916. évi február hó 12. napja után szerezte be és a beszerzés nem a Cukorközpont útján történt, úgy az illető készlet a 714/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ának 2. pontja értelmében ugyancsak zár alatt áll.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 9-én kelt 56. számában.

4. §.

A 3. §-ban emlitett cukorkészletek az 508/1916. M. E. számú rendelet 7. §-ában foglalt felhatalmazás alapján jelen rendelet erejénél fogva közszükségleti célokra igénybevétetnek (rekviráltatnak) és az illető sörfőzdevállalkozó a cukorkészletet a Cukorközpontnak a tárolás helyén átadni, vagy utasitása szerint forgalomba hozni köteles.

Az ily módon a Cukorközpont által átvett, vagy annak utasitása szerint forgalomba hozott cukorkészletekért fizetendő átvételi ár (térités) tekintetében — amennyiben az igénybevett cukormennyiség 1916. évi március hó 1. napja előtt szereztetett be — az 508/1916. M. E. számú rendelet 8. §-ának rendelkezései irányadók.

5. §.

A jelen rendeletből folyó kötelezettségek megtartását a sörfőzdék állandó felügyeletével, illetőleg ellenőrzésével megbizott pénzügyi közegek ellenőrzik. Ebből a célból a sörfőzdevállalkozók kötelesek az emlitett pénzügyi közegeknek a szükséges felvilágositásokat megadni, valamint szükség esetében feljegyzéseikbe és üzleti könyveikbe betekintést engedni.

6. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél közreműködik, ezért az 508/1916. M. E. számú, illetőleg a 714/1916. M. E. számú rendelet szerint felel.

7. §.

Ez a rendelet azonnal életbelép.

Budapest, 1916. évi március hó 7-én.

A m. kir. minisztérium 834/1916. M. E. számú rendelete a pénzügyőrségnek a cukorkészletek bejelentése és forgalombahozatala tekintetében megállapitott kötelezettségek ellenőrzésével leendő megbizatásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy az 508/1916. M. E. és a 714/1916. M. E. számú rendeletek rendelkezései ellenére be nem jelentett, elrejtett vagy eltitkolt mindennemű cukorkészleteket a pénzügyőrséggel felkutattassa, zár alá vétethesse és lefoglaltathassa, valamint, hogy a cukorkészletek forga-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 10-én kelt 57. számában.

lombahozatalát illetőleg megállapitott kötelezettségek mikénti megtartását a pénzügyőrséggel ellenőriztesse.

2. §.

A pénzügyőrség eljárásának módozatai és a pénzügyőrséget megillető jutalékok tárgyában a pénzügyminiszter saját hatáskörében fog intézkedni.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi március hó 9. napján.

A m. kir. minisztérium 835/1916. M. E. számú rendelete cukornak a birodalmi tanácsban képviselt királyságokba és országokba, valamint Bosznia-Hercegovina területére leendő elszállitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak területéről a birodalmi tanácsban képviselt királyságokba és országokba, továbbá Bosznia-Hercegovinába elszállitani szándékolt megadózott cukorküldeményekre vonatkozó bejelentések (átutalójegyek) a küldő hivatalként működő pénzügyi közegek által csak akkor részesithetők szabályszerű elintézésében, ha a küldő fél a bejelentéssel (átutalójeggyel) egyidejűleg a magyar szent korona országai Cukorközpontjának a jelen rendelethez mellékelt minta szerinti igazolványát bemutatja. Ez a rendelkezés egyaránt kiterjed úgy az illetékkötelesen, mint az átutalási illeték alól mentesen elszállitásra kerülő cukorküldeményekre.

Az igazolványban az illető cukorküldemények neme és tiszta súlya, továbbá a küldő neve, címe (lakóhelye) és végül az átvevő neve, címe (lakóhelye) ki kell hogy tüntetve legyen.

A küldőhivatal az igazolványban megjelölt és a fél által bejelentett mennyiség azonosságának megállapitása után, az igazolványt az utalási lajstrom tételszámának rávezetése mellett, az utalási lajstromhoz csatolni és az igazolvány bevonását az átutalójegy jegyzetrovatában feltüntetni köteles.

Ha az előirt igazolványt a küldő fél be nem mutatja, vagy a bemutatott igazolvány a bejelentett küldeménnyel nem egyezik, az átutalójegy elintézését a pénzügyi közegek kötelesek megtagadni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 10-én kelt 57. számában.

Melléklet a 835/1916. M. E. számú rendelethez.

A kiadott.....számú igazolvány adatai:

Küldő neve:

.....

Címe:
(Lakóhelye)

.....

Átvevő neve:

.....

Címe:
(Lakóhelye)

.....

Cukorküldemény neme és tiszta súlya kg.-ban:

.....

Kiállitás kelte:

.....

.....szám.

A 835/1916. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján

IGAZOLVÁNY.

arra, hogy.....(küldő neve)

.....(lakása)

.....kg.....cukrot (cukornem megjelölése)

.....ról/ről (üzlethely, lakóhely).....

.....nak/nek.....

(átvevő lakhelye) elszállithat.

Kelt.....191.....hó.....napján.

Magyar Szent Korona Országainak Cukorközpontja.

.....
aláirás.

Bevezettetett az 191.....évi.....havi utalási lajstrom tétele alatt.

P. H.

.....Küldő hivatal.
(Pénzügyőri szakasz)

191.....évi.....hó.....napján.

2. §.

Cukornak a birodalmi tanácsban képviselt királyságokba és országokba, továbbá Bosznia-Hercegovinába posta útján való elszállitása tilos.

3. §.

A közforgalmú vasutak és a gőzhajózási vállalatok kötelesek a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok, úgyszintén Bosznia-Hercegovina területén levő címzettek részére szóló cukorküldeményeknek fuvarozása végett való átvétele előtt az illetékes pénzügyi közegek által kiállitott átutalójegy felmutatását megkivánni.

Ha a küldemény feladója ily átutalójegyet fel nem mutat, vagy a felmutatott átutalójegy a kisérő-okmányokkal nem egyezik, a küldemény fuvarozására való átvételét meg kell tagadni.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi március hó 9. napján.

A m. kir. pénzügyminiszter 33.489/1916. P. M. számú körrendelete a cukorkészletek felkutatása tárgyában.[1])

(Valamennyi pénzügyigazgatóságnak.)

A m. kir. minisztériumnak 834/1916. M. E. számú rendeletével nyert felhatalmazás alapján elrendelem, hogy a pénzügyőrség a cukorkészletek felkutatása, zár alá vétele és lefoglalása, valamint a cukorkészletek forgalombahozatalát illetőleg megállapitott kötelezettségek mikénti betartása tekintetében további rendelkezésig az alábbiakban megadott utasitásokhoz képest járjon el:

I. A pénzügyőrség eljárása általánosságban annak a megállapitására terjed ki, vajjon a cukorgyárak, a szabadraktárak és a magánháztartások kivételével, mindazok, akik a fennálló rendelkezések értelmében cukorkészleteiket bejelenteni kötelesek, nincsenek-e olyan cukorkészletek birtokában, amelyeket a vonatkozó rendelkezések ellenére szabályszerűen be nem jelentettek, valamint, hogy a bejelentésre kötelezettek a cukorkészletek forgalombahozatalát illetőleg megállapitott kötelezettségeiknek megfeleltek-e.

II. Ami a bejelentési kötelezettséget illeti, erre vonatkozólag a következőket közlöm:

1. A cukorkészletek bejelentése iránt a m. kir. minisztériumnak 508/1916. M. E. számú rendelete rendelkezik.

Ennek a kormányrendeletnek értelmében — azokon a cukorkészleteken kivül, amelyek cukorgyári vállalatok és cukor tartá-

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. március 26-iki 14. számában.

sára rendelt szabadraktárak, nemkülönben magánháztartások birtokában vannak és amely cukorkészletekre vonatkozólag a pénzügyőrség közreműködését ez alkalommal nem terjesztem ki — mindazok az egyének és cégek (kereskedelmi vállalatok, szövetkezetek stb.), akik bárminemű cukrot ipari üzemükben való felhasználás vagy egyébként nem saját háztartásukban való fogyasztás céljaira tartanak raktáron, úgyszintén azok is, akik bárminemű cukrot más részére tartanak őrizetben, nyers és minden fajtájú finomitott (fogyasztási) cukorkészletüket egész mennyiségében bejelenteni kötelesek.

2. A cukorkészletek forgalombahozatalát illetőleg a 714. 1916. M. E. számú kormányrendelet akként rendelkezik, hogy a cukor vételével és eladásával foglalkozó egyének és cégek cukorkészleteinek 25 métermázsát meghaladó része az 1916. évi március 1. napjától kezdve zár alatt áll és a zár alól csak akkor szabadul fel, ha az illető egyén vagy cég az 1916. évi március 1-je előtt érvényben volt legmagasabb ár: 100 kg.-kint 97 K és a 714/1916. M. E. számú rendelettel március 1-jével kezdődőleg megállapitott legmagasabb ár: 111 K közötti különbözetet, azaz 14 K-t a Cukorközpontnak készpénzben befizeti, vagy a készpénzt a Cukorközpont címére postára adja.

III. A pénzügyőrség kötelessége tehát a fenti II. 1. pontban emlitetteknél — akik közé elsősorban a kereskedők (nagykereskedők, fűszerkereskedők, kiskereskedők), továbbá a kereskedelmi vállalatok, közraktárak, egyéb raktári vállalatok, szállitmányozási vállalatok, szövetkezetek stb., valamint oly magánosok is sorolandók, akik cukrot saját háztartásbeli szükségletükön felül tartanak őrizetükben — a cukorkészletek kikutatása.

A kutatás ezek szerint nem terjesztendő ki az egyébként is pénzügyi ellenőrzés alatt álló cukorgyári vállalatokra és cukor tartására rendelt szabadraktárakra.

IV. Kötelessége továbbá a pénzügyőrségnek a szükséges adatok beszerzése arra nézve is, vajjon a II. 2. pontban emlitettek, azaz cukor vételével és eladásával foglalkozó egyének és cégek a hivatkozott kormányrendeletek idézett rendelkezéseit betartották-e.

Ebből a célból a pénzügyőrség eljárásának a következők megállapitására kell kiterjeszkedni:

1. A bejelentésre kötelezettnek a kutatás foganatositásának napján az összes cukorfajokban együttvéve mily készlete volt;

2. a bejelentésre kötelezett saját bevallása szerint 1916. évi március hó 1. napján mily készletet jelentett be;

3. a bejelentésre kötelezett a különböző cukorfajokban együttesen mily cukormennyiséget szerzett be 1916. évi március hó 1. napja óta és végül

4. a bejelentésre kötelezett a különböző cukorfajokban együttesen mily cukormennyiséget adott el 1916. évi március hó 1. napja óta.

Ezeket az adatokat a mellékelt minta szerint szerkesztett leletbe kell foglalni és a leletet a féllel alá kell iratni, valamint azt a kutatást végző pénzügyi közegnek is alá kell irnia. A leleteket a pénzügyigazgatóságok útján 1916. évi május hó 5. napjáig közvetlenül a Cukorközponthoz (Budapest, V., Mérleg-utca 9.) kell beküldeni.

A Cukorközpont a leletben foglalt adatokat a hozzá beérkezett bejelentésekkel és a többi rendelkezésére álló adatokkal össze fogja hasonlitani és ha azt észleli, hogy a bejelentésre kötelezett bejelentést egyáltalán nem tett, vagy a valóságnak meg nem felelő bejelentést tett, vagy hogy az általa tényleg bejelentett mennyiség nem egyezik meg az eljáró pénzügyőri közegeknek bemondott mennyiséggel, illetőleg a cukorkészletek forgalomba hozatalára vonatkozólag megállapitott előfeltételeket nem teljesitette, úgy a kihágási eljárás megindítását az erre illetékes közigazgatási hatóságnál kérni fogja.

Amennyiben a Cukorközpont által eszközlendő ezen megállapitás eredményeként szükségesnek mutatkoznék, hogy az illető készlet birtokosától elvétessék, úgy eziránt esetről-esetre külön rendelkezésemet veendi.

Ha a kihágási eljárás során a kihágás ténye megállapittatott és ennélfogva a kihágás tárgyát képező készletek elkobzása kimondatott, a pénzügyőröket mindazokban az esetekben, amelyekben a kihágás közreműködésük alapján derittetett fel, az elkobzott készletek értékének egyötöde illeti meg jutalékképen.

V. A kutatások foganatositását jelen rendeletemmel csak egy alkalomra rendelem el és pedig jelen rendeletem vételétől 1916. évi április hó 30. napjáig.

Amennyiben a kutatások ismétlésének szüksége beállana, erről külön rendeletemet veendi.

VI. A kutatások alapjául a netán beérkezett feljelentések, a Cukorközponttól kérendő esetleges irányitások, a helyi ismeretek adta tájékozottság és egyéb a pénzügyőrség által megszerezhető adatok veendők.

A pénzügyőrség a jelen rendeletemen alapuló feladatának teljesitésében az 1916. évi január hó 8-án 1.109/1916. szám alatt kiadott körrendeletem III. pontjában foglalt rendelkezésekhez képest köteles eljárni.

VII. A pénzügyőri biztosi kerületek vezetőinek és a pénzügyőri szakaszok vezetőinek feladata a helyi ismeretek és a beszerzett adatok alapján megállapitani azt a sorrendet és módszert, amely szerint a kutatások foganatositandók. A kutatások elsősorban azoknál eszközlendők, akik nagyobb készletek eltitkolásának, illetőleg elrejtésének gyanuja alatt állanak.

A pénzügyőri előadók és működési körükben a pénzügyőri felügyelők is kötelesek lesznek a pénzügyőrség e különleges és kivételes eljárását állandóan ellenőrizni, egyrészt abból a szempontból, hogy a pénzügyőri közegek az érdekelteket indokolat-

lanul ne zaklassák, másrészt pedig abban az irányban, hogy a készletek felkutatását elnézés nélkül, kellő eréllyel eszközöljék.

Budapest, 1916. évi március hó 11-én.

Melléklet a 33.489/1916. pénzügyminiszteri rendelethez.

Pénzügyigazgatóság: ..... Pénzügyőri szakasz: .....

Lelet

az 1916. évi 33.489. számú pénzügyminiszteri rendelet alapján végzett cukorkutatásról.

A bejelentésre kötelezett neve: Lakhelye:

....

1. A bejelentésre kötelezettnek a kutatás napján (1916. évi .....hó .....nap) az összes cukorfajokban együttvéve készlete volt . . . .kg.

2. A bejelentésre kötelezett saját bevallása szerint 1916. évi március hó 1. napján bejelentett . . ..kg-t.

3. A bejelentésre kötelezett a különböző cukorfajokban együttesen beszerzett 1916. évi március hó 1. napja óta . . . .kg-t.

4. A bejelentésre kötelezett a különböző cukorfajokban együttesen eladott 1916. évi március hó 1. napja óta . . . .kg-t.

Kelt..... 191.....hó.....napján.

A bejelentésre kötelezett aláírása: A leletet felvett pénzügyőri közeg aláírása:

....

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1916. évi 11.717. számú rendelete a cukorgyári vállalatokban és a cukor tartására rendelt szabadraktárakban tároló, de nem cukorgyári vállalatoknak tulajdonában levő cukorkészletek igénybevételéről.[1])

A m. kir. minisztérium 508/1916. M. E. számú rendeletének 7. §-a alapján a pénzügyminiszter úrral egyetértőleg a következőket rendelem:

1. §.

Mindazok a cukor előállításával foglalkozó vállalatokban és a cukor tartására rendelt szabadraktárakban tároló nyers és minden fajtájú finomitott cukorkészletek, amelyek az 508/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a 2. pontja értelmében bejelentésre kötelezett egyének és cégek (kereskedelmi vállalatok, szövetkezetek stb.) tulajdonát képezik, az emlitett rendelet 7. §-ában foglalt felhatalmazás alapján jelen rendelet erejénél fogva a közszükségleti célokra igénybe vétetnek (rekviráltatnak) és a cukorkészletek birtokosai ezeket a Cukorközpontnak a tárolás helyén átadni, vagy utasitása szerint forgalomba hozni kötelesek.

Ezen rendelkezés nem terjed ki azokra a cukormennyiségekre, amelyek vámkülföldi rendeltetéssel adattak el és amelyeknek kivitelére a pénzügyminiszter már a jelen rendelet életbelépte előtt kiviteli engedélyt adott. Ezek a cukormennyiségek kizárólag a kiviteli engedélyben meghatározott kivitel céljaira fordithatók s azok tulajdonosai kötelesek az illető cukormennyiségeket a pénzügyminiszter vonatkozó kiviteli engedélyének keltére és számára való hivatkozással a Cukorközpontnál a jelen rendelet kihirdetésétől számitott három napon belül bejelenteni.

2. §.

A jelen rendelet 1. §-a értelmében igénybevett s a Cukorközpont által átvett, vagy annak utasitása szerint forgalomba hozott cukorkészletekért fizetendő átvételi ár (térités) tekintetében — amennyiben az igénybe vett cukormennyiség 1916. évi március hó 1. napja előtt szereztetett be — az 508/1916. M. E. számú rendelet 8. §-ának rendelkezései irányadók.

3. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél közreműködik, ezért az 508/1916. M. E. számú, illetve a 714/1916. M. E. számú rendelet szerint felel.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi március hó 24. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 25-én kelt 70. számában.

A m. kir. minisztérium 1.565/1916. M. E. számú rendelete a cukor forgalombahozataláról szóló 508/1916. M. E. számú rendelet módosításáról és kiegészitéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A cukor forgalombahozataláról szóló 508/1916. M. E. számú rendelet oda módosul, hogy az idézett rendelet 2. §-ának 2. pontja értelmében cukorkészleteiknek bejelentésére kötelezett egyének és cégek (kereskedelmi vállalatok, szövetkezetek stb.) a jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve, amennyiben az illető hónap 1. napjától 14. napjáig, illetve 15. napjától az illető hó végéig terjedő időben 500 kg.-nál kisebb cukormennyiséget hoztak forgalomba és készletük a hónap 1., illetőleg 15. napján 500 kg.-nál kisebb, az idézett 508/1916. M. E. számú rendeleten alapuló bejelentési kötelezettség alól felmentetnek.

2. §.

Mindazok az 508/1916. M. E. számú rendelet 2. §-ának 2. pontja értelmében készletbejelentésre kötelezett egyének és cégek (kereskedelmi vállalatok, szövetkezetek stb.), akik nem közvetlenül fogyasztás, hanem viszonteladás céljaira egy tételben legalább 100 kilogramm mennyiségű cukrot hoznak forgalomba, kötelesek ezt az ezen célra a Cukorközponttól beszerezhető bejelentőlapokon a Cukorközpontnak legkésőbb 24 óra alatt bejelenteni.

A jelen §-on alapuló bejelentési kötelezettség megszegése az 508/1916. M. E. számú rendelet 11. §-ának rendelkezései alá esik.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi május hó 12-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 13-án kelt 110. számában.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1916. évi 33.902. számú rendelete a cukorgyári vállalatokban és a cukor tartására rendelt szabadraktárakban tároló, de nem cukorgyári vállalatoknak tulajdonában levő cukorkészletek igénybevételéről szóló 1916. évi 11.717. K. M. számú rendelet módosítása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 508/1916. M. E. számú rendeletének 7. §-a alapján a pénzügyminiszter úrral egyetértőleg a következőket rendelem:

1. §.

A cukorgyári vállalatokban és a cukor tartására rendelt szabadraktárakban tároló, de nem cukorgyári vállalatoknak tulajdonában levő cukorkészletek igénybevétele tárgyában kibocsátott 11.717/K. M. számú rendelet 1—3. §-aiban foglalt rendelkezések kiterjesztetnek mindazokra a cukormennyiségekre, amelyek 1916. évi február hó 9. napján közforgalmi vasutaknál vagy hajózási vállalatoknál fuvarozás alatt állottak és amelyek tekintetében a bejelentési kötelezettség az 508/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ának utolsó bekezdése értelmében még nem állott be, úgyszintén azokra a cukormennyiségekre, amelyek a fiumei szabadterületen tárolnak.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi május hó 12-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 126.060. számú rendelete az ipari üzemekben felhasználható cukor forgalmának szabályozásáról.[2])

A m. kir. minisztérium 508/1916. M. E. számú rendeletének 7. §-a alapján a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg a következőket rendelem:

I. Az ipari üzemekben felhasználásra kerülő cukormennyiségek forgalmának szabályozása.

1. §.

Az 1916/1917. évi termelési időszakban ipari üzemekben felhasználandó bármely fajtájú cukor kizárólag a magyar szent korona országainak Cukorközpontja útján (Budapest, V., Mérleg-utca 9.) és csakis abból a cukorgyári vállalatból illetőleg cukor tartására rendelt szabadraktárból szerezhető be, amelynél a Cukorközpont az említett célra szolgáló cukrot esetről-esetre kiutalja.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 14-én kelt 111. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 1-én kelt 225. számában.

Ehhez képest ipari üzemben való felhasználás céljaira cukrot nagykereskedőktől, vagy a közvetlen fogyasztók részére árusító kereskedőktől, avagy közvetitőktől beszerezni, illetőleg ilyenek részéről a szóbanforgó célra cukrot eladni vagy átengedni tilos.

2. §.

Az ipari üzemekben való felhasználás céljaira szolgáló minden fajtájú cukrot, annak a cukorgyártelepekről, illetőleg a cukor tartására rendelt szabadraktárakból való elszállitása előtt zöld alapnyomású és a következő, fekete betüs feliratú ragjeggyel kell ellátni: „Ipari üzemekben cukrot felhasználó egyének, jogi személyek és cégek részére szállitható cukor.“ A ragjegy alján, ugyancsak fekete betükkel, a következő szöveg van: „A magyar szent korona országainak Cukorközpontja Budapest.“

Ugyanilyen ragjeggyel kell ellátni azokat a cukormennyiségeket is, amelyeket cukrot ipari üzemekben felhasználó egyének, jogi személyek és cégek nem további feldolgozás, hanem üzleti helyiségeikben való fogyasztás céljaira leendő kiszolgáltatás végett szereznek be.

Ezeket a ragjegyeket a Cukorközpont fogja a cukorgyári vállalatok állandó felügyeletével megbizott cukorgyári ellenőrzéseknek, illetőleg a cukor tartására rendelt szabadraktárak állandó felügyeletével megbizott pénzügyi közegeknek megküldeni, akik ellenőrizni kötelesek, hogy az emlitett ragjegyek az ipari üzemekben cukrot felhasználó egyének, jogi személyek és cégek részére elszállitandó cukor minden egyes csomagjára, feltünő helyen, tartósan ráillesztessenek. Ellenkező esetben az ilyen célra szolgáló cukor elszállitása nem engedélyezhető.

A jelen §-ban előirt ragjegyeket kizárólag a Cukorközpontnak szabad gyártatnia és forgalomba hoznia. Mindenki más, aki ennek ellenére ily ragjegyeket gyártat, forgalomba hoz vagy használatba vesz, valamint az is, aki másnak, mint a Cukorközpontnak megrendelésére ily ragjegyeket gyárt, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — a jelen rendelet 12. §-a szerint felel.

3. §.

Cukrot ipari üzemükben felhasználó egyének, jogi személyek és cégek kötelesek a jelen rendelet életbelépte napján birtokukban levő, akár saját, akár idegen helyiségben őrzött cukormennyiségeket, a különböző cukorfajták szerint elkülönitve, legkésőbb az 1916. évi október hó 10. napjáig a Cukorközpontnál bejelenteni. Ebben a bejelentésben a készletben levő cukormennyiség csomagjainak számát is ki kell tüntetni.

Amennyiben a készletben levő cukormennyiségek csomagolatlanul tárolnának, úgy azokat tartós és ragjegyekkel ellátható göngyölettel kell ellátni.

Ezen bejelentés alapján a Cukorközpont az 1. bekezdésben

említett egyéneket, jogi személyeket és cégeket a 2. §-ban előírt ragjegyekkel, az illetékes pénzügyi közegek útján, el fogja látni és ezek a ragjegyek a pénzügyi közegek által, a bejelentés adatai helyességének megállapitása után, a készletben levő cukor minden egyes csomagjára a 2. §. utolsóelőtti bekezdésében megállapitott módon ráillesztendők.

A ragjegyeknek a 2. és 3. §-ban említett pénzügyi közegek által leendő kiadása és elszámolása tekintetében a pénzügyigazgatóságokhoz egyidejűleg intézett külön rendeletemmel rendelkeztem.

4. §.

Cukrot ipari üzemükben felhasználó egyéneknek, jogi személyeknek és cégeknek az 1916. évi október hó 31. napja után tilos üzleti helyiségeikben olyan cukrot raktáron tartaniok, amely a 2. §-ban előírt ragjeggyel ellátva nincsen.

5. §.

A ragjegyekkel ellátott cukrot feldolgozatlan állapotban az üzleti helyiségben való fogyasztás esetén kivül a közfogyasztásba hozni tilos.

6. §.

A vendéglőkben előállitásra kerülő ételek céljaira felhasználandó cukormennyiségeket a jelen rendelet rendelkezései nem érintik.

II. A cukorka- és csokoládégyártás céljaira beszerezhető és felhasználható cukormennyiségek megállapitása.

7. §.

A magyar szent korona országainak területén cukorka és csokoládé gyártásával foglalkozó egyének, jogi személyek és cégek mindegyike az 1916/1917. évi termelési időszak alatt egyharmad részét beszerezheti és dolgozhatja fel cukorkává, illetőleg csokoládévá annak a cukormennyiségnek, amelyet ezekre a célokra az 1913/1914. évi termelési időszakban beszerzett, illetőleg feldolgozott.

Az 1. bekezdésben megjelölt célokra az 1916/1917. évi termelési időszak alatt beszerezhető és feldolgozható cukor összmennyisége mindazonáltal 45.000 métermázsát meg nem haladhat.

Az 1913/1914. évi termelési időszakban eszközölt cukorbeszerzés megállapitásánál kizárólag a magyar szent korona országainak területén előállitott cukor vehető figyelembe.

A jelen §. értelmében beszerezhető és feldolgozható összcukormennyiség a magyar szent korona országainak területén cukorka és csokoládé gyártásával foglalkozó egyének, jogi személyek és cégek között egyenkint, az 1913/1914. évi termelési időszakban erre a célra beszerzett cukormennyiség alapulvétele és a jelen

§. 3. bekezdésében foglaltak szem előtt tartása mellett — mindazonáltal a jelen rendelet életbelépte napján készletükben volt s a 3. §. rendelkezései szerint bejelentendő cukormennyiségek betudásával — a Cukorközpont által fel fog osztatni. A felosztást a Cukorközpont fogja a cukorka- és csokoládégyártó üzemekkel közölni.

8. §.

Cukorka és csokoládé gyártásával foglalkozó egyének, jogi személyek és cégek bármelyikének is tilos a szóbanforgó célra az 1916/17. évi termelési időszakban nagyobb cukormennyiséget beszerezni és feldolgozni, mint amely mennyiség a 7. §-ban említett felosztás szerint részére beszerezhetőnek, illetőleg feldolgozhatónak megállapittatott.

Ez a cukormennyiség abban az esetben sem léphető túl, ha az illető egyén, jogi személy vagy cég, a cukoradóra vonatkozó törvényes rendelkezések végrehajtása tárgyában 1903. évi 73.579. számú pénzügyminiszteri rendelettel kiadott utasitás 20. §-ához *A)* melléklet 1. §-a alapján, a vámvonalon át való kivitelre szánt cukorka vagy csokoládé készitéséhez a pénzügyi hatóságtól nagyobb mennyiségű cukor adómentes felhasználására nyert volna engedélyt, mint amely cukormennyiség a 7. §-ban emlitett felosztás szerint részére beszerezhetőnek, illetőleg feldolgozhatónak megállapittatott.

Aki ennek ellenére a részére megállapitott cukormennyiségnél nagyobb mennyiséget szerez be vagy dolgoz fel cukorka-, illetőleg csokoládégyártás céljaira, ezért a jelen rendelet 12. §-a szerint felel.

9. §.

Az 1913/1914. évi termelési időszak óta létesitett cukorka- és csokoládégyártó üzemeknek cukor beszerzését és felhasználását illetőleg a Cukorközpont meghallgatása után a kereskedelemügyi miniszter velem egyetértőleg fog esetről-esetre rendelkezni.

10. §.

A cukorka- és csokoládégyártás céljaira megállapitott cukormennyiségek beszerzése, ragjegyekkel való ellátása, bejelentése, raktárontartása és feldolgozatlan állapotban való forgalomba hozatalának eltiltása tekintetében önérthetőleg a jelen rendelet I. fejezetében foglaltak irányadók.

III. Vegyes és büntető rendelkezések életbelépése.

11. §.

A jelen rendeletből folyó kötelezettségek megtartását a cukorközpont közegei, valamint az illetékes pénzügyi közegek ellenőrzik. Ebből a célból a cukorgyári vállalatok, illetőleg a cukor tartására rendelt szabadraktárak vállalkozói, illetve üzletvezetői,

nemkülönben cukrot ipari üzemükben felhasználó egyének, jogi személyek és cégek kötelesek az említett közegeknek a szükséges felvilágositásokat megadni, valamint szükség esetében feljegyzéseikbe és üzleti könyveikbe betekintést engedni.

12. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél közreműködik, ezért az 508/1916. M. E., illetőleg a 14/1916 M. E. számú rendelet szerint felel.

13. §.

Ez a rendelet a 2. § ban foglalt rendelkezések kivételével, azonnal életbelép. A 2. §. rendelkezései 1916. évi október hó 10. napján lépnek életbe.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 29. napján.

A m. kir. minisztérium 3.165/1916. M. E. számú rendelete az italokhoz kiszolgáltatható cukor mennyiségének és a kiszolgáltatás módjának szabályozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Ételeknek, illetve italoknak kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, kávéházak, kávémérések, cukrászdák, szeszes italok kimérésére szolgáló helyiségek, egyleti jellegű és más étkező helyek) cukrot ital mellé csakis a jelen rendelet 2. és 3. §-ában meghatározott módon és mennyiségben szabad kiszolgáltatni.

2. §.

Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben cukrot az ott kiszolgáltatott italokhoz csakis az itallal együtt és az alább megjelölt adagolásban szabad kiszolgáltatni:

a) egész adag italhoz kocka-, kristály- vagy porcukrot 18 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból három darab nagy kockát, vagy négy darab kis kockát;

b) egy csésze vagy egy pohár italhoz kocka- vagy kristály- vagy porcukrot 13 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból két darab nagy kockát vagy három darab kis kockát;

c) kis csészében vagy kis pohárban kiszolgáltatott italhoz kockakristály vagy porcukrot 9 gramm súlyban, illetőleg kockacukorból 1 darab nagy kockát vagy 2 darab kis kockát.

A kis kockacukor súlya a jelen §. alkalmazásában nem lehet több egyenkint 4·4 grammnál, a nagy kockákban kiszolgáltatott

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 1-én kelt 225. számában.

cukor összsúlya pedig nem lehet több az *a)*, *b)*, illetőleg *c)* pontban megjelölt összmennyiségnél.

3. §.

Az 1. §-ban megjelölt üzletekben és üzemekben tilos cukortartókat az asztalokon elhelyezni, továbbá cukrot a fogyasztók között oly célból körülhordani, hogy abból az egyes személyek tetszésük szerint fogyasszanak.

Ez a rendelkezés ételek édesítésére szolgáló és hintőkben tartott porcukor kiszolgáltatását nem érinti.

4. §.

A jelen rendelet szövegét az 1. §-ban megjelölt üzletek és üzemek helyiségeiben 1 példányban szembetünő helyen ki kell függeszteni és azt állandóan olyan állapotban kell tartani, hogy világosan olvasható legyen.

5. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésükben bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 29.

A m. kir. minisztérium 3.532/1916. M. E. számú rendelete a cukornak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 10-én kelt 258. számában.

1. §.

Cukrot nem postai polgári forgalomban közforgalmú vasúton vagy pedig hajón vagy gépkocsin a város vagy a község területén kivül eső oly helyre, amely a magyar szent korona országainak területén van, csak a jelen rendelethez mellékelt mintának megfelelő hivatalos ürlapon kiállitott szállitási igazolvány mellett szabad szállitani.

Közforgalmú vasutaknak és hajózási vállalatoknak ehhez képest cukrot az első bekezdés alá eső forgalomban fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállitási igazolványt is beszolgáltatja. Ehhez képest közforgalmú vasúton vagy pedig hajón cukrot eme forgalomban csakis fuvarlevéllel szabad szállitani.

2. §.

A szállitási igazolványokat, még pedig azok tőlapját és ellenőrző szelvényét is mindazokra a cukorküldeményekre nézve, amelyek ugyanazon törvényhatóság területén kerülnek fel- és leadásra, a feladó állomás helyére nézve illetékes elsőfokú közigazgatási hatóság állitja ki. A szállitási igazolványról másolópapir felhasználásával az evégből rendszeresitett ürlapon egyidejűleg másolatot kell készitени. A szállitási igazolványt kiállitó hatóságot teljes felelősség terheli abban a tekintetben, hogy a szállitási igazolvány tőlapján és ellenőrző szelvényén feltüntetendő adatok a legpontosabban megegyeznek a szállitási igazolvány megfelelő rovatain feltüntetett adatokkal. Elsőfokú hatóságok: kis- és nagyközségekben a főszolgabiró, rendezett tanácsú városokban a rendőrkapitány, illetőleg helyettesük, törvényhatósági joggal felruházott városokban, Budapest székesfővárosban és Fiume városában a tanács által megbizott tisztviselő.

Horvát-Szlavonországokban azt, hogy az előbbi bekezdésben emlitett cukorküldeményekre nézve a szállitási igazolványt mely szervek állitják ki, a bán rendelettel szabályozza.

Az igazolvány, valamint az annak kiszolgáltatására irányuló kérvény bélyeg- és illetékmentes; kiállitásáért díj nem jár.

A kiállitó hatóságnak felelősség terhe alatt a legszigorúbban tilos oly szállitási igazolványt, mely akár maga, akár ellenőrző szelvényében egészen vagy csak valamely rovatában is kitöltetlen, bárkinek is kiszolgáltatni.

3. §.

A szállitási igazolvány kiállitására a 2. §. szerint jogositott elsőfokú közigazgatási hatóságokat a szükséges hivatalos ürla-

pokkal a Cukorközpont fogja ellátni és pedig olyformán, hogy 100—100 ürlapot sorszámmal és megfelelő másolat céljára szolgáló ürlappal ellátva, könyvbe fűzve fog az elsőfokú közigazgatási hatóságoknak rendelkezésére bocsátani. A szállitási igazolványt más ürlapon kiállitani szigorúan tilos.

A szállitási igazolványokat sorszámuk rendjében kell kiállitani és a kiállitó hatóságokat a részükre kiszolgáltatott ürlapoknak felhasználását illetőleg a Cukorközponttal szemben az elszámolás kötelezettsége terheli.

Horvát-Szlavonországokban a szállitási igazolványok kiállitására jogositott hatóságoknak a megfelelő ürlapokkal való ellátásáról s felhasználásuk ellenőrzéséről a bán gondoskodik.

4. §.

A feladási hely törvényhatóságának területén kivül eső helyre szóló cukorküldeményekre nézve a szállitási igazolványokat kizárólag maga a Cukorközpont állitja ki.

5. §.

A szállitási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomásnak annak jeléül, hogy az igazolvány szállitásra már használtatott, a feladó állomás keletbélyegzőjével le kell bélyegezni.

A közforgalmú vasutaknak és a hajózási vállalatoknak állomásai kötelesek továbbá a szállitási igazolványok ellenőrző szelvényét is a keletbélyegzővel lebélyegezni, lefejteni és a lefejtett ellenőrző szelvényeket a Cukorközponthoz (Budapest, V., Mérleg-utca 9. sz.) az e célból az állomásoknak rendelkezésére bocsátandó boritékban posta útján elküldeni.

Ezek a levelek portómentesek.

6. §.

A közforgalmú vasutak és a hajózási vállalatok állomásai kötelesek mindazokat a küldeményeket, amelyekre nézve a tartalombevallás helyessége tekintetében kétség merül fel, felbontani és tartalmukat megvizsgálni.

A közforgalmú vasutak a küldemények felbontásánál és tartalmuk megvizsgálásánál a »Vasuti üzletszabályzat« 58. §-ának (1.) bekezdése értelmében járnak el. Hajózási vállalatok a küldeményt a feladó vagy a címzett, illetőleg megbizottjuk jelenlétében, ha pedig ennek akadálya van, két tanu jelenlétében bontják fel és vizsgálják meg.

7. §.

Aki cukrot a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy gépkocsin vagy hajón

Tőlap.

A kiadott ..... számú szállítási igazolvány adatai

Feladó neve:

.....

Lakóhelye:

.....

Címzett neve:

.....

Rendeltetési állomás:

.....

A cukorküldemény neme és súlya kg.

.....

Kiállítás kelte:

.....

.....szám. **A 3.532/1916. M. E. sz. rendelet 2. és 4. §-a alapján.**

SZÁLLITÁSI IGAZOLVÁNY

..... (feladó neve)

..... (lakása) jogosult

arra, hogy ..... kg ..... t (az árú megjelölése)

ezen szállitási igazolvány keltétől számított egy hónapon belül .....

..... állomásról ..... állomásra gépkocsin / vasuton / hajón

..... címére elszállithasson.

Kelt ..... 1916. ..... hó ..... n.

A kiállító aláirása és pecsétje *

.....

aláírás

P. H.

* A kiállító a 3.532/1916. M. E. számú rendelet 2. §-ának eseteiben az ott megjelölt közigazgatási hatóság, a törvényhatóság területén kivül fekvő helyre rendelt minden szállitmánynál pedig az idézett rendelet 4. §-a szerint a Cukorközpont.

A szállitási igazolványt a fuvarokmányhoz tartósan hozzá kell fűzni.

Ellenőrző szelvény

a ..... számú szállitási igazolványhoz.

Ezt az ellenőrző szelvényt a feladó vasúti- vagy hajóállomás lefejti, lebélyegzi és a magyar szent korona országainak Cukorközpontjához Budapestre küldi.

Feladó neve:

.....

Feladási állomás:

.....

Címzett neve:

.....

Rendeltetési állomás:

.....

A cukorküldemény neme és súya kg.:

.....

P. H.

(Vasuti vagy hajóállomás bélyegzője.)

ily igazolvány nélkül szállit vagy szállittat, valamint az, aki oly szállitási igazolványt használ az árú feladásánál, melynek ellenőrző szelvényén foglalt adatok nem egyeznek meg a szállitási igazolvány megfelelő rovatain feltüntetett adatokkal, továbbá, aki cukrot magában foglaló küldeményt hamis tartalombevallással ad fel, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára forditandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 15. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi november hó 9-én.

A m. kir. minisztérium 3.665/1916. M. E. számú rendelete vámkülföldi eredetű cukor behozatalának és forgalmának szabályozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Vámkülföldről a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után nyers és minden fajtájú fino-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november hó 12-én kelt 260. számában.

mitott (fogyasztási) cukor bármely célra csak a magyar szent korona országainak Cukorközpontja útján (Budapest V., Mérleg-utca 9) hozható be.

A jelen rendeletben szabályozott cukorbehozatal szempontjából a megszállott ellenséges terület vámkülföldnek nem tekintetik.

2. §.

Azt az árat, amelyen a vámkülföldről az 1. §. alapján behozott cukor belföldön forgalomba hozható, a pénzügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértően állapitja meg. Aki ezt az árat túllépi, ezért a jelen rendelet szerint felel.

3. §.

Vámkülföldről az 1. §-ban foglalt rendelkezés ellenére nem a Cukorközpont útján behozott nyers és minden fajtájú finomitott (fogyasztási) cukor, tekintet nélkül arra, hogy milyen célra hozatott be, közszükségleti célokra igénybevettnek (rekviráltnak) jelentetik ki és birtokosa köteles azt a Cukorközpontnak a pénzügyminiszter által a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértően megállapitott áron a tárolás helyén átadni, illetőleg a Cukorközpont utasitása szerint forgalomba hozni.

4. §.

Abban a kérdésben, hogy a jelen rendelet rendelkezései mily feltételek alatt nem alkalmazandók az átviteli küldeményekre, a kereskedelemügyi miniszter dönt.

5. §.

A közforgalmú vasutaknak és gőzhajózási vállalatoknak állomásai kötelesek a jelen rendeletben megjelölt cukrot, amennyiben az a vámkülföldről oda érkezik, a címzett szabályszerű értesitésével egyidejűleg, a feladási állomásnak, a címzettnek, a küldemény nemének (nyers vagy finomitott cukor) és súlyának megjelölése mellett, a Cukorközponthoz postai úton bejelenteni. A bejelentést tartalmazó levelek portómentesek.

6. §.

Aki a jelen rendelet 1., 2. és 3. §-ában foglalt valamely rendelkezést megszegi, vagy az emlitett rendelkezések megszegésénél bármely módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

A jelen rendelet rendelkezései alá eső cikkeknek a beérkezési állomásról vasúton, hajón vagy gépkocsin való továbbszállításához, amennyiben e cikkek a magyar szent korona országainak területén vasúton vagy hajón új fuvarlevéllel ujból feladásra kerülnek, a magyar kir. miniszteriumnak 3.532/1916. M. E. számú rendeletéhez (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi 258. számában) csatolt mintának megfelelően kiállított szállítási igazolvány szükséges. Az idézett 3.532/1916. M. E. számú rendelet rendelkezései megfelelően alkalmazandók azzal, hogy ezeket az igazolványokat a Cukorközpont állítja ki.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. november hó 11. napján.

A m. kir. minisztérium 4.044/1916. M. E. számú rendelete műméz, valamint jegeccukor (kandiscukor) gyártásához szükséges cukor beszerzéséről és felhasználásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Műméz-, valamint jegeccukor (kandiscukor) előállításának céljaira a jelen rendelet életbelépése után nyers és minden fajtájú finomitott (fogyasztási) cukrot engedély nélkül beszerezni és felhasználni tilos.

Azok a cukormennyiségek, amelyek a jelen rendelet életbelépése napján műméz vagy jegeccukor (kandiscukor) előállításával foglalkozó egyének, jogi személyek és cégek birtokában vannak,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december 12-én kelt 288. számában.

tekintet nélkül arra, vajjon az illető cukormennyiségek saját, vagy idegen helyiségben őriztetnek-e, szintén csak az első bekezdésben említett engedéllyel használhatók fel műméz- vagy jegeccukor előállítására.

Műméznek házilag a háztartáshoz tartozó részére történő előállításához a jelen §-ban megszabott engedély nem szükséges. Az ilykép engedély nélkül előállított műmézet forgalomba hozni tilos.

2. §.

Az 1. §-ban megszabott beszerzési és felhasználási engedély megadására irányuló kérelem felett a magyar szent korona országai Cukorközpontjának meghallgatása után a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg határoz. A kérvényt a Cukorközpontnál (Budapest, V., Mérleg-utca 9.) kell benyujtani, amely azt véleményező javaslata kiséretében a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

Az engedély megadása esetében a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg magában az engedélyben megállapitja azt a cukormennyiséget, amelyet az engedélyes fél műméz-, illetőleg jegeccukor (kandiscukor) előállításának céljaira beszerezhet és felhasználhat.

Az engedélyben megállapitott cukormennyiség beszerzésére, ragjegyekkel való ellátására, raktáron tartására és feldolgozatlan állapotban való forgalombahozatalának tilalmára nézve a pénzügyminiszter eltérő rendelkezéséig a pénzügyminiszter által az ipari üzemekben felhasználható cukor forgalmának szabályozásáról 1916. évi szeptember hó 29. napján 126.060. szám alatt kiadott rendelet (l. Budapesti Közlöny 1916. évi október hó 1. napján megjelent 225. számában) I. részében foglalt rendelkezések irányadók.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg megállapitja azt az árt, amelyen a 2. §-ban megszabott engedéllyel előállitott műméz- és a jegeccukor (kandiscukor) forgalomba hozható. Aki ezt az árt tullépi, ezért a jelen rendelet 6. §-a szerint felel.

4. §.

Műméz, valamint jegeccukor (kandiscukor) előállításával foglalkozó egyének, jogi személyek és cégek kötelesek a jelen rendelet életbelépése napján birtokukban levő akár saját, akár idegen helyiségben őrzött nyers és minden fajtájú finomitott (fogyasztási) cukorkészleteket — az utóbbiak tekintetében a különböző cukorfajták szerint elkülönitve — legkésőbb az 1916. évi december hó 23. napjáig a Cukorközpontnál bejelenteni.

5. §.

Mindazok a cukorkészletek, amelyek a jelen rendelet életbelépése napján az üzemekben való felhasználás céljaira műmézvagy jegeccukor (kandiscukor) előállitásával foglalkozó egyének, jogi személyek és cégek birtokában vannak, amennyiben azoknak felhasználását a kereskedelemügyi miniszter nem engedélyezi (2. §.), közszükségleti célokra igénybevettnek (rekvirálttnak) jelentetnek ki és az ilyen cukorkészletet annak birtokosa a Cukorközpontnak a tárolás helyén átadni vagy utasitása szerint forgalomba hozni köteles.

Aki a rekvirált cukrot a Cukorközpont rendelkezése alól elvonja, ezért a 6. §. szerint felel.

Az 1. bekezdésben foglalt rendelkezések alapján a Cukorközpont által átvett vagy annak utasitása szerint forgalomba hozott cukorkészletekért fizetendő átvételi ár (térités) tekintetében a 714/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi március hó 1. napján megjelent 48. számában) 1. §-ának 1. bekezdésében foglalt rendelkezések irányadók.

6. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon nyers vagy finomitott cukor, műméz- vagy jegeccukorkészlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egy ötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Ha a feljelentést a Cukorközpont tette, részére feljelentői jutalék nem jár.

A büntető eljárás során lefoglalt nyers vagy finomitott cukorkészletet az eljáró hatóság köteles a lefoglalás után a Cukorközpontnak (Budapest, V., Mérleg-utca 9.) átvétel végett haladéktalanul bejelenteni. A lefoglalt készletet közszükségleti célokra igénybevettnek kell tekinteni és azzal a Cukorközpont rendelkezik. Az ilykép igénybevett (rekvirált) készletért fizetendő árt (5. §. utolsó bekezdése) a kihágás miatt eljáró hatóságnál letétbe kell helyezni. A kihágás megállapitása esetében a lefoglalt nyers vagy finomitott cukor helyébe lépett ez az összeg tárgya az elkobzásnak. Ha a kihágás meg nem állapittatik, a letétbe helyezett összeget is ki kell utalni annak részére, akitől a nyers vagy finomitott cukrot rekvirálták.

A büntető eljárás során lefoglalt műméz- vagy jegeccukorkészlet elkobzása tekintetében az érvényben álló általános jogszabályok irányadók.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi december hó 11. napján.

Cukorrépára vonatkozó rendelkezések.

A m. kir. minisztérium 3.746/1916. M. E. számú rendelete cukorgyári rendeltetéstől eltérő célra átengedett vagy ily eltérő célra forgalomba hozott cukorrépának igénybevétele (rekvirálása) tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 509/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) 1. §-ában foglalt rendelkezés ellenére cukorgyári rendeltetéstől eltérő akár takarmányozási, akár más célra a kereskedelemügyi miniszternek ezt megengedő határozata nélkül átengedett vagy ugyanily szabályellenes módon egyébként forgalomba hozott cukorrépa közszükségleti célokra igénybevettnek (rekviráltnak) jelentetik ki és azzal a magyar szent korona országainak Cukorközpontja rendelkezik.

A jelen rendelet rendelkezései az 509/1916. M. E. számú rendeletben a szeszgyártási célokra termelt cukorrépára vonatkozólag foglalt rendelkezéseket nem érintik.

2. §.

Azt az árt, amellyel a Cukorközpont az igénybevett cukorrépakészletet cukorgyártási célra értékesiti, a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi és a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapitja meg.

3. §.

A Cukorközpont az 1. §. alapján tett rendelkezésével egyidejűleg köteles a jogosulatlan átengedéssel vagy forgalomba hozatallal elkövetett kihágás miatt az illetékes hatóságnál a feljelentést megtenni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 14-én kelt 262. számában.

A kihágás megtorlására nézve az 509/1916. M. E. számú rendelet 7. §-ában foglalt büntető rendelkezések irányadók. Az igénybevett cukorrépáért befolyt árt (2. §.) letétbe kell helyezni a kihágás miatt eljáró hatóságnál, amely a letétbe helyezett összegre nézve az eljárás eredményéhez képest a kihágás megállapitása esetében az 509/1916. M. E. számú rendelet 7. §-a értelmében rendelkezik, ellenkező esetben pedig, ha a feljelentett kihágás meg nem állapittatik, az összeget kiutalja annak, akitől a cukorrépát rekvirálták.

4. §.

Aki a közszükségleti célokra igénybevett répakészletet az igénybevétel alól elvonja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel bűntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A jelen rendeletnek Horvát-Szlavonországokra is kiterjedő rendelkezéseit, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, mihez képest ezeknél a rendelkezéseknél Horvát-Szlavonországokban a földmívelésügyi miniszter helyett a bánt kell érteni.

Budapest, 1916. évi november hó 13. napján.

A m. kir. minisztérium 3.839/1916. M. E. számú rendelete az 1917. évi cukorrépatermelés szabályozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott összes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 18-án kelt 266. számában

1. §.

Az 1917. évben a saját gazdaságában való felhasználásra szánt mennyiségen felül cukorrépát — a 3. §-ban emlitett termelő kivételével — bárki csak a termelés iránt cukorgyárral kötött szerződés alapján és csak cukorgyártási célokra termelhet. Más célokra cukorrépát az 1917. évben termelni tilos.

Amennyiben a termelő a saját gazdasági céljaira termelt cukorrépát a gazdasági üzemében beállott változások következtében ott maga nem használhatja fel, úgy — ha a répa átvétele iránt valamely cukorgyári vállalattal megállapodni nem tud — ezt a körülményt a kereskedelemügyi miniszternek bejelenteni köteles s e répa felett csak a nevezett miniszternek a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértő határozatához képest rendelkezhetik.

2. §.

A cukorrépatermelés iránt szerződéssel vállalt kötelezettség tárgyában 1.066/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi március hó 28. napján megjelent 73. számában) a jelen §-ban foglalt kiegészitésekkel megfelelően alkalmazást nyernek a cukorrépa termelése iránt az 1915. évi január 1. napja előtt az 1917. évre vonatkozólag szerződéssel vállalt kötelezettségekre.

Az idézett 1.066/1915. M. E. számú rendelet 1. §-án alapuló kérelmet az 1917. évi február hó 28. napjáig bezárólag kell a cukorrépatermelés helye szerint illetékes főispánnál előterjeszteni.

Az 1.066/1915. M. E. számú rendelet értelmében alakitandó bizottság a termelés korlátozását nem mondhatja ki abból az indokból, hogy a répáért a jelen rendelet 6. §-a szerint fizetendő ár nem elegendő, s a termelés korlátozását a bizottság kizárólag csak abban az esetben állapithatja meg, ha az 1.066/1915. M. E. számú rendelet 3. §-ában emlitett körülmények fennforognak, vagyis ha a termelést gátló vagy megnehezitő helyi gazdasági viszonyok vagy megfelelő munkaerő hiánya a termelőre nézve lehetetlenné teszik, hogy az 1917. évben szerződéssel megszabott kiterjedésű területen cukorrépát termelhessen.

Ha a bizottság a termelés korlátozását oly körülmények alapján mondta ki, amelyek fenforgásának megállapitása a bizottságnak fentebb megszabott hatáskörén kivül esik, a határozatot a földmívelésügyi miniszter a felek bármelyikének kérelme alapján megsemmisiti.

Horvát-Szlavonországokban a jelen §. alá eső jogviszonyok tekintetében az ottani jogszabályok irányadók.

3. §.

Az a termelő, akinek cukorrépát feldolgozó szeszfőzdéje van, szeszfőző üzeme részére cukorrépát az 1917. évben az alábbi rendelkezések szerint termelhet.

Ha a termelő cukorgyári vállalattal cukorrépa termelése iránt az 1916. évre vonatkozólag szerződéses viszonyban nem állott, úgy az 1917. évben szeszfőző üzeme részére szabadon termelhet cukorrépát.

Ha a termelő az 1916. évben cukorgyári vállalat részére is termelt cukorrépát, úgy saját szeszfőző üzeme részére az 1917. évben nem termelhet nagyobb területen cukorrépát, mint a mekkora területen a cukorgyári vállalat részére termel.

Nem esik az előbbi bekezdésben meghatározott korlátozás alá a saját szeszfőző üzem részére való termelés annál a termelőnél, aki a cukorrépa termelése iránt cukorgyári vállalattal szemben az 1916. év előtt kötött és az 1917. évre is szóló szerződéssel vállalt kötelezettségének az 1917. évben teljes mértékben eleget tett.

4. §.

Az 1. §-ban foglalt rendelkezés ellenére cukorgyári rendeltetéstől eltérő akár takarmányozási, akár más célra a kereskedelemügyi miniszternek ezt megengedő határozata nélkül átengedett vagy ugyanily szabályellenes módon egyébként forgalomba hozott cukorrépa közszükségleti célokra igénybevettnek (rekviráltnak) jelentetik ki és azzal a magyar szent korona országainak Cukorközpontja rendelkezik. Aki a rekvirált cukorrépát a Cukorközpont rendelkezése alól elvonja, ezért a 8. §. szerint felel.

Azt az árt, amelyen a Cukorközpont az igénybevett cukorrépakészletet cukorgyártási célra értékesiti, a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel és a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve ez utóbbi miniszter helyett a bánnal egyetértőleg állapitja meg.

A jelen §. rendelkezései a jelen rendeletben a szeszgyártási célokra termelt cukorrépára vonatkozólag foglalt rendelkezéseket nem érinti.

5. §.

A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg indokolt esetekben bármely cukorgyári vállalatot arra kötelezhet, hogy a rendelkezésre álló cukorrépából meghatározott cukorrépamennyiséget cukorgyári rendeltetéstől eltérő célra a beszerzési ár figyelembevételével általuk meghatározandó áron átengedjen.

6. §.

Ha valamely cukorgyári vállalatnak a jelen rendelet hatálybalépte idejében termelővel az 1917. évre is fennálló termelési szerződése van, úgy az 1917. évben termelt cukorrépáért az 1917. évre szóló szerződés szerint járó répaátvételi áron, valamint az összes szerződésszerű mellékszolgáltatásokon és — amennyiben a szerződésben a nyerscukor ára alapján felülfizetés van kikötve — az 1917/18. évi termelési időszak egész tartamára aussigi nyerscukor gyanánt 40 K (prágai nyerscukorár 39 K 40 f) alapulvételével, a szerződésben megállapitott korlátok között kiszámitandó felülfizetésen és az 509/1916. M. E. számú rendelet 5. §-ában megállapitott 1 K 50 f-es ártöbbleten felül további 2 K ártöbbletet, azaz métermázsánként összesen 3 K 50 f ártöbbletet köteles a termelőnek fizetni.

Amennyiben valamely cukorgyári vállalat az 1917. évre répatermelése iránt oly termelővel szerződik, akivel megelőzőleg oly szerződése volt, amely az 1916. évben lejárt, úgy köteles neki az 1917. évben az 1916. évre megállapitva volt répaátvételi árt fizetni, illetve részére az 1916. évre megállapitva volt mellékszolgáltatásokat teljesiteni, amelyekhez még az első bekezdés szerinti felülfizetés és ártöbblet járul.

Annak a termelőnek, aki az 1916. évben is termelt cukorgyár részére répát, ha az 1917. évben is legalább ugyanolyan területen termel a cukorgyár részére répát, mint az 1916. évben, az 1917. évi répavetés befejezése után a cukorgyár az 1916. évi termésből tényleg leszállitott répa után az 509/1916. M. E. számú rendelet 5. §-a szerint fizetendő összegen felül métermázsánkint még 1 K-t tartozik fizetni.

Amennyiben valamely cukorgyári vállalat az 1917. évre répatermelése iránt oly termelővel szerződik, akivel az 1916. évben szerződése nem volt, a répáért legalább oly árt köteles fizetni, mint amilyet az első bekezdés értelmében annak a termelőnek fizet, akivel az 1916. évben is volt szerződése és akire nézve a termelési viszonyok azonosak.

Ha valamely cukorgyári vállalat a jelen rendelet életbelépte előtt a háború tartama alatt oly termelővel, akivel szerződése nem volt, az 1917. évre olykép szerződött, hogy neki a háború folytán előállott rendkivüli viszonyokra való tekintettel az illető termelő vidékén szokásos árnál magasabb árt fizet, vagy az ott szokásos mellékszolgáltatásokon túlmenő szolgáltatásokat teljesit, úgy a kikötött árnak az illető termelő vidékén szokásos árt meghaladó összegét, illetőleg az ott szokásos mellékszolgáltatásokon túlmenő szolgáltatások értékét az első bekezdésben megállapitott 3 K 50 f-es ártöbbletbe be kell tudni, de csak oly

összeg erejéig, hogy a termelő répájáért pénzben és mellékszolgáltatásokban együttvéve legalább oly értékben részesüljön, mint más, azonos termelési viszonyok közt lévő termelő.

Ha valamely cukorgyári vállalat a jelen rendelet életbelépte előtt a háború tartama alatt valamely termelővel szemben már kötelezettséget vállalt arra, hogy neki a vele fennálló répatermelési szerződésben kikötött szolgáltatásokon felül az 1917. évre a háború folytán előállitott rendkivüli viszonyokra való pótlékot fizet, vagy mellékszolgáltatásokat teljesit, úgy az ily módon fizetendő pótlék, illetve teljesitendő mellékszolgáltatás értéke az első bekezdésben megállapitott 3 K 50 f-es ártöbbletbe betudandó.

7. §.

Azt, hogy a 6. §. 4. bekezdése értelmében a termelési viszonyok azonossága alapján a cukorgyári vállalat a termelőnek milyen árt köteles fizetni, úgyszintén azt, hogy 6. §. 5. és 6. bekezdése értelmében a 3 K 50 f-es ártöbblet az ott emlitett betudás folytán milyen összeggel csökken, vita esetében szakértői bizottság állapitja meg, amely az elnökön kivül két tagból áll. A bizottság egyik tagját a cukorgyári vállalat, másik tagját a termelő, az elnököt pedig a felek által választott bizottsági tagok választják.

Ha a felek valamelyike a szakértői bizottságba tagot a másik fél részéről hozzá intézett felhivásra nyolc napon belül nem választ, vagy a felek által választott tagok az elnök személyében nyolc napon belül megegyezni nem tudnak, az illető bizottsági tagot, illetőleg az elnököt a felek vagy a bizottsági tagok valamelyikének kérelmére a termelés helye szerint illetékes kir. törvényszék elnöke nevezi ki.

Ha a szakértőbizottság megalakitásának szüksége per során válik szükségessé, az előbbi bekezdésben emlitett kinevezés jogát a perben eljáró biró, a kir. törvényszéknél a tanács elnöke gyakorolja.

A bizottság a szavazatok általános szótöbbségével határoz, megállapitása a feleket és a biróságot köti.

A bizottság határozatát irásba foglalja és a feleknek kiadja.

A szakértőbizottság tagjainak és elnökének díját, ha azt a felek nem állapitották meg közösen, a termelés helye szerint illetékes kir. törvényszék, ha pedig a szakértőbizottság megalakitása per során vált szükségessé, a perbiróság állapitja meg.

Horvát-Szlavonországokban a szakértőbizottságra vonatkozó szabályokat a bán állapitja meg.

8. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy megszegésüknél bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

A 4. §-ban szabályozott rekvirálás esetében a Cukorközpont köteles az idézett 4. §. első bekezdése alapján tett rendelkezésével egyidejűleg a jogosulatlan átengedéssel vagy forgalombahozatallal elkövetett kihágás miatt az illetékes hatóságnál a feljelentést megtenni.

Az igénybevett cukorrépáért befolyt árt (4. §. 2. bekezdés) letétbe kell helyezni a kihágás miatt eljáró hatóságnál és ezt a kihágás megállapitása esetében a törvény értelmében el kell kobozni, ellenkező esetben pedig, ha a kihágás meg nem állapittatik, a letétbe helyezett összeget ki kell utalni annak a részére, akitől a jogosulatlanul átengedett vagy forgalomba hozott cukorrépát rekvirálták. Az elkobzott összeg egyötöde a feljelentőt, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A jelen rendeletnek Horvát-Szlavonországokra is kiterjedő rendelkezéseit, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Amennyiben ez a rendelet oly jogszabályokra hivatkozik, amelyeknek hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki, helyettük ezekben az országokban az ottani jogszabályok irányadók.

A jelen rendeletben érintett azokra a jogviszonyokra nézve, amelyeknek szabályozása Horvát-Szlavonországok önkormányzatának körébe esik, ott a bán intézkedik.

Budapest, 1916. évi november hó 17. napján.

A m. kir. minisztérium 4.169/1916. M. E. számú rendelete a cukorgyári vállalatokkal cukorrépa termelése iránt kötött szerződések teljesitése tárgyában.[1])

A kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli.:

1. §.

Ha a termelő cukorrépa termelése iránt cukorgyári vállalattal kötött szerződése alapján a termésből a cukorgyári vállalat részére kötelezett mennyiséget 1916. évi december hó 15. napjáig még át nem adta, a még birtokában levő cukorrépamennyiség felett csak a jelen rendelet korlátai között rendelkezhetik.

2. §.

Azt, hogy a termelő a cukorgyári vállalattal kötött termelési szerződése alapján a termelésből mily mennyiségű cukorrépát köteles a cukorgyári vállalat részére átadni, a cukorgyár kérelmére a termelés helye szerint illetékes m. kir. gazdasági felügyelő a felek, illetve képviselőik meghallgatásával a termelési és gazdasági viszonyok mérlegelése mellett a helyszinén állapitja meg.

Ha a tárgyaláson a felek a gazdasági felügyelő által kitűzött időre meg nem jelennek, a gazdasági felügyelő a szükséges adatokat a helyszinén hivatalból szerzi be és azok alapján határoz.

3. §.

A gazdasági felügyelő megállapitásának arra is ki kell terjednie, hogy ha a termelő a szerződés alapján átadandó cukorrépamennyiséget még egyáltalában nem, vagy csak részben adta át, a termelő még meglevő cukorrépakészletéből mily mennyiségű cukorrépát köteles a cukorgyári vállalatnak átadni s azt mely időpontig köteles a szerződésszerű átadási helyre beszállitani. Az átadandó cukorrépát súly szerint kell megállapitani. A gazdasági felügyelőnek megállapitása mind a feleket, mind a bíróságot köti, a felek szerződésből folyó jogait és kötelezettségeit azonban egyébként nem érintik és ezek jogaikat birtokon kivül rendes birói úton érvényesithetik azzal a megszoritással, hogy a termelő a gazdasági felügyelő megállapitása szerint már

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december 12-iki 288. számában.

átadott répamennyiség, illetve ennek megfelelő más répa visszaadását a szerződésből esetleg folyó jogai alapján sem követelheti.

4. §.

Ha a termelő azt a cukorrépamennyiséget, melyet a 3. §-ban szabályozott megállapitás szerint a cukorgyári vállalatnak készletéből átadni köteles, a m. kir. gazdasági felügyelő által megállapitott idő alatt a cukorgyári vállalatnak a szerződésszerű átadási helyen át nem adja, úgy az elszállitásról és amennyiben a répa kiszedve még nem volna, annak kiszedéséről a cukorgyári vállalat a termelő költségére gondoskodhatik. A cukorgyári vállalat evégből a közigazgatási hatóság segédkezését veheti igénybe, mely a munkálatok elvégzésére közerőt is rendelhet ki.

5. §.

Abból a répaátvételi árból, amely a termelőnek a szerződés, valamint az 500/1916. M. E. számú rendelet alapján jár, a szerződéses cukorgyári vállalat levonhatja azt az összeget, mely a jelen rendelet alapján elszállitásra kerülő répamennyiség kiszedése, illetve elszállitása címén felmerült. Amennyiben e költség felszámitása tekintetében a szerződő felek közt nézeteltérés merül fel, annak eldöntése az 509/1916. M. E. számú rendelet 6. §-ában szabályozott bizottság hatáskörébe tartozik.

6. §.

Az a termelő, aki a gazdasági felügyelő megállapitása szerint (3. §.) a cukorgyári vállalat számára átadandó cukorrépamennyiségnek a jelen rendelet értelmében való elszállitását bármiképen megakadályozza, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

7. §.

Horvát-Szlavonországokban a jelen rendeletnek megfelelő jogszabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi december hó 7. napján.

Cseppfolyós levegő robbantóanyagként való használatának szabályozása.

A m. kir. belügyminiszter 124.782/V—a. 1916. B. M. számú körrendelete a cseppfolyós levegő, mint robbantóanyag használatának szabályozása tárgyában.[1])

Ez a körrendelet Fiumére is kiterjed.

A cseppfolyós levegőnek, mint robbantószernek használatára nézve a kereskedelemügyi és pénzügyi m. kir. miniszter urakkal egyetértőleg a következőket rendelem :

1. §.

Olyan robbantóanyagok, amelyek cseppfolyós levegőnek és a cseppfolyós levegő felszivására alkalmas valamely anyagnak (pl. faszénnel kevert por, kőolajjal átitatott kovaföld stb.) tehát külön-külön és önmagukban véve nem robbanóanyagoknak a robbanás szinhelyén való összetétele által állittatnak elő, nem esnek a robbanóanyagok gyártásáról, raktározásáról, forgalombahozataláról és szállításáról szóló 40.302/1890. számú és az ezt módositó 40.450/1894. számú belügyminiszteri rendelet hatálya alá.

2. §.

Az 1. §-ban megjelölt robbantóanyag előállitásának és használatának engedélyezése a területileg illetékes I. fokú rendőrhatóság (járási főszolgabiró, városokban a rendőrkapitány, Budapest székesfővárosban a kerületi rendőrkapitány), a bányatörvény hatálya alá tartozó bányaüzemeknél pedig az illetékes bányahatóság hatáskörébe tartozik.

Az engedélyt a hatóságtól esetről-esetre kell kérni; de a hatóság az engedélyt a hatósága területén levő több telepre nézve ugyanannak a folyamodónak — a szabályok meg nem tartása miatt bekövetkezhető visszavonásig — egyszersmindenkorra is megadhatja.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 31-én kelt 199. számában.

Az I. fokú rendőrhatóságnak engedélyt megtagadó határozata ellen fokozatos fellebbezésnek van helye,

és másodfokban az alispán, törvényhatósági városokban a tanács, Budapest székesfővárosban a m. kir. államrendőrség főkapitánya,

harmadfokban pedig a belügyminiszter dönt.

3. §.

Az engedélyt kérő köteles megjelölni folyamodványában az üzemet (vállalatot) vagy a helyet, ahol a cseppfolyós levegővel robbantani szándékozik, valamint a felszivó anyagnak és a cseppfolyós levegőnek felhasználási módját.

4. §.

Az engedély csak oly feltételek alatt adható meg, amelyek a személy- és vagyonbiztonság megóvására alkalmasak és visszaélés veszélyét kizárják.

Az engedély visszavonható, ha azok a feltételek, amelyek mellett az engedély megadatott, meg nem tartattak, avagy többé meg nem tarthatók.

5. §.

Mindazoknál az üzemeknél (vállalatoknál), amelyek az 1. §-ban megjelölt robbantóanyaggal robbantanak, a cseppfolyós levegőt hűvös helyiségben és ugyanabban a kettősfalú fémtartályban kell elraktározni, amelyben az az előállításával foglalkozó gyártól érkezett és csak ugyanilyen kettősfalú fémtartályban szabad azt a robbantás előkészitési helyére is elszállitani.

A tartályokat az eltöréstől és tartalmuk kiömlésétől meg kell óvni, nyilásukat pedig oly módon kell (pl. kóccal, gyapottal stb.) elzárni, hogy az elpárolgó gázok elillanhassanak anélkül, hogy a tartály belső falára tetemesebb nyomást gyakoroljanak.

6. §.

Cseppfolyós levegőt nem szabad olyan anyagok közelében raktáron tartani, amelyek a cseppfolyós levegővel való érintkezés által hirtelen lángra lobbanhatnak és nem szabad oly helyisé gekben elraktározni, ahol gyulékony anyagok vannak.

A cseppfolyós levegő készleteinek megőrzésénél különösen ügyelni kell arra, hogy azokhoz avatatlan egyének hozzá ne férhessenek.

7. §.

A cseppfolyós levegő felszivására szolgáló anyagnak (tölténynek) nem szabad olyan alkatrészt tartalmaznia, amely a cseppfolyós levegővel érintkezve hirtelen lángra lobbanhatna.

8. §.

A cseppfolyós levegővel töltött tartályok kezeléséhez, töltények robbantáshoz való előkészitéséhez, valamint a kész töltények elhelyezéséhez és felrobbantásához csak megbizható és ebben a robbantási eljárásban teljesen jártas egyének alkalmazhatók.

Az üzem (vállalat) vezetője köteles ezeket az egyéneket megfelelő utasitással ellátni, amelyet előzőleg a 2. §-ban megjelölt hatóságnak jóvá kell hagynia.

9. §.

A cseppfolyós levegő és a töltények elraktározására szolgáló helyiségekben, valamint a robbantás előkészitése alkalmával a robbantás szinhelyén dohányozni tilos.

10. §.

Ha valamely töltény nem sült el, azt nem szabad az elsütéstől számitott 15 perc eltelte előtt a robbantáshoz fúrt lyukból eltávolítani, illetve a lyukat kitisztitani és ismét használni.

11. §.

E rendelet határozmányai nem vonatkoznak a katonai igazgatásra.

12. §.

E rendelet rendelkezéseinek megszegése kihágás, amelynek büntetése 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Ezekben a kihágásokban az eljárásra a közigazgatási hatóság mint rendőri büntetőbiróság, a budapesti államrendőrség működése területén a budapesti m. kir. államrendőrség hivatott.

13. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép hatályba.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 25-én.

Cserzőanyagok forgalombahozatala és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 922/1916. M. E. számú rendelete a tölgy- és fenyőkéreg-(cser)készletek forgalombahozatala tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tölgy- és fenyőkérget (csert) csak a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseknek megfelelően szabad forgalomba hozni.

2. §.

Mindazok, akik tölgy- vagy fenyőkéreg (cser) termelésével foglalkoznak, továbbá mindazok, akik ezektől a termelőktől vagy másoktól ily árút szereztek, kötelesek — amennyiben rájuk nézve a 4. §. kivételt nem állapit meg — az 1916. évi május hó 1. napján meglevő tölgy- és fenyőkéregkészleteiket és pedig úgy a termelőhelyen, az erdő bármely részében elhelyezett, mint az erdőből kifuvarozott és beraktározott készleteiket ezen a napon, az utóbb termelt vagy beszerzett készleteiket pedig az 1916. évi junius hónaptól kezdve minden hó 15. napján a Magyar Szent Korona Országainak Bőripari Központja mint részvénytársaság nevű cégnek (Budapest, V., Nádor-utca 12.) a hatóságilag megállapitott legmagasabb árak figyelembevételével megvételre felajánlani.

Az ajánlatot a Bőripari Központnál kapható ürlapok felhasználásával postán ajánlva kell a Bőripari Központ címére elküldeni. A Bőripari Központ köteles a postadíjat az ajánlattevőnek megtéríteni.

Az ajánlattevőt ajánlata postára adásának napjától számitott tizennégy (14) napig köti. Ha ő hozzá ezen a határidőn belül a Bőripari Központ elfogadó nyilatkozata meg nem érkezik, az ajánlat hatályát veszti és az ajánlattevő a felajánlott árúval szabadon rendelkezhetik.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 14-én kelt 86. számában.

Ha a Bőripari Központ az ajánlatot elfogadja, köteles elfogadásától számitott tizennégy (14) nap alatt az árú rendeltetési helyét és a címet, amelyre az elküldendő, az eladóval közölni. Az eladó köteles az árút mielőbb szállitásra alkalmas állapotba juttatni és mihelyt ez megtörtént, azt a Bőripari Központ költségére — ideértve a szállitmány esetleges biztositásának költségét is — az általa megjelölt belföldi helyre és címre lehetőleg haladéktalanul elküldeni. A Bőripari Központ által megjelölt ezt a helyet az ügylet teljesitésének helyéül kell tekinteni.

A szállitás a Bőripari Központ kivánsága szerint zsákokban vagy zsákolatlanul történik. A Bőripari Központ köteles a szállitáshoz szükséges zsákokat és, amennyiben a szállitás nyitott kocsiban történik, az eladó kivánságára a szállitáshoz szükséges fedőanyagot is rendelkezésre bocsátani.

Az eladó az árú elküldésével egyidejűleg köteles a Bőripari Központnak megküldeni:

1. az elküldött árú minőségét és súlyát feltüntető jegyzéket,
2. a számlát,
3. a feladott árú súlyát hivatalosan igazoló fuvarlevélmásodlatot.

A Bőripari Központ köteles a beküldött okmányok szerint igazolt vételárnak legalább 80%-át az okmányok vétele után azonnal, tartozásának többi részét pedig, ha az árú minősége és ehhez képest ára tekintetében kifogás nem merült fel, az árú átvételétől számitott 8 napon belül megfizetni.

Az árú átvételének attól a naptól számitott 8 napon belül kell megtörténnie, amelyen a címzett az árúnak a rendeltetési állomáson való megérkezéséről értesitést nyer. A címzett az árú megérkeztéről a feladót azonnal értesiteni köteles.

Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merül fel, ezeket a társaság csak abban az esetben érvényesitheti, ha a kifogásokat az árú megérkezéséről szóló értesités kézhezvételétől számitott tizennégy (14) napon belül az eladóval közölte és az árút minőségének és árának elsőbirósági megállapitásáig (3. §. 1. bekezdése) a megérkezéskor volt állapotában meghagyta. Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merült fel, a társaság a vételárnak többi részét (3. §.) csak a vételár végleges megállapitása után köteles megfizetni.

3. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a hatóságilag megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Bőripari

Központot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a bíróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

4. §.

A 2. §. rendelkezéseitől eltérésnek a következő esetekben van helye :

1. Bőrgyárosok vagy timárok az üzemükben meglevő vagy saját kezelésükben termelt készleteiket saját üzemük céljára korlátlanul felhasználhatják, ha azonban készleteiket eladni, vagy más módon elidegeniteni kívánják, úgy kötelesek azokat — a jelen §. 3. pontjában emlitett eladás esetét kivéve — esetről-esetre a Bőripari Központnak megvételre előzőleg felajánlani. Saját kezelésben való termelés alatt tölgycsernél a lábon álló erdő kivágása, saját kezelésben való lehántása és a lehántolt kéregnek cserzésre alkalmas állapotba hozása, fenyőcsernél pedig a lehántolt és a vevőnek a lehántás helyén nyers nedves állapotban átadott kéregnek cserzésre alkalmas állapotba hozása értendő.

Bőrgyárosok vagy timárok, akik saját kezelésben kivánnak csert termelni, kötelesek ebbeli szándékukat a termelés helyének és kezdetének megjelölésével a Bőripari Központ útján a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályának a termelés megkezdése előtt bejelenteni. Aki e bejelentést elmulasztja, köteles készletét a 2. §. rendelkezései szerint a Bőripari Központnak felajánlani.

2. A jelen rendelet életbelépése előtt a Bőripari Központtal mint vevővel létrejött ügyleteket a jelen rendelet nem érinti.

3. A 2. §-ban emlitett személyek — a bőrgyárosok és timárok is — készleteiket a kereskedelemügyi miniszter által külön rendeletben megnevezendő termelőknek és kereskedőknek is eladhatják. Az ily módon eladott, illetőleg megvett készleteket köteles úgy az eladó, mint a vevő és pedig külön mindegyik a Bőripari Központnak a nála kapható ürlapok felhasználásával nyilvántartás végett bejelenteni. A 2. §. rendelkezései a kereskedelemügyi miniszter által megnevezett ezekre a termelőkre és kereskedőkre is állanak, mihez képest ezek is kötelesek úgy a saját kezelésükben termelt, mint az általuk beszerzett összes készleteiket — ha csak azokat a Bőripari Központnak már előzőleg

el nem adták — a nevezett Központnak a 2. §. szerint megvételre felajánlani.

Indokolt esetben a kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre további kivételeket engedhet.

5. §.

Az a körülmény, hogy a fél készleteit vagy azoknak egy részét a jelen rendelet életbelépése előtt másnak szállitásra lekötötte, a 4. §. 2. és 3. pontjaiban foglalt esetek kivételével őt a jelen rendeletben megállapitott felajánlás kötelezettsége alól nem mentesiti.

6. §.

Bőrgyárosok (timárok), akik tölgy- vagy fenyőkéreg- (cser) szükségletüket a Bőripari Központ útján óhajtják fedezni, a következő évi fejtésig (termelésig) terjedő időre számitott előrelátható szükségletüket a Bőripari Központnak a nála kapható ürlapok felhasználásával legkésőbb 1916. évi május hó 1. napjáig jelenthetik be. Ez a bejelentés a bejelentőre nézve a szükségletként bejelentett mennyiségek tekintetében átvételi kötelezettséget állapit meg. Egyidejűleg szükségletük fedezésénél leendő figyelembevétel céljából kötelesek bejelenteni az üzemükben vagy más helyen meglevő készleteiket és azt a mennyiséget, melyet saját kezelésben (4. §. 1. pontja) termelni szándékoznak.

Azok a bőrgyárosok és timárok, kik a 4. §. 1. pontja értelmében saját kezelésükben termelnek csert, kötelesek 1916. évi május hó 15. napján a Bőripari Központnak a nála kapható ürlapokon bejelenteni, hogy az előző hónap 15. napja óta mily mennyiségű fenyő- és tölgycsert termeltek.

7. §.

A jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve a közforgalmú közlekedési vállalatoknál (vasút és hajózási vállalatoknál) tölgy- és fenyőkérget csak abban az esetben szabad fuvarozásra feladni, ha a kereskedelemügyi miniszter e szállitáshoz az engedélyt (szállitási igazolványt) megadta.

Az engedély megadását a feladónak a Bőripari Központ útján kell kérnie.

8. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet alá eső üzemeket és kereskedelmi vállalatokat bármely időben megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

9. §.

Az állam és az állami intézmények tulajdonában levő készletekre a jelen rendelet nem terjed ki.

10. §.

A jelen rendelet az 1915. évi március hó 4-én 800/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi március hó 5. napján megjelent 54. számában) a cserzőanyagok bejelentéséről foglalt rendelkezéseket nem érinti.

11. §.

Aki tölgy- és fenyőkéreg-(cser)készletét a Bőripari Központnak megvételre a jelen rendelet ellenére nem ajánlja fel, ilyen cserzőanyagot a jelen rendelet ellenére ad el, vagy készletével bármily módon a jelen rendelet ellenére rendelkezik, úgyszintén az is, aki ilyen cserzőanyagot tudva olyantól szerez meg, aki az elidegenitéssel a jelen rendeletet megszegi, továbbá az, aki ilyen cserzőanyagot fuvarozásra a 7. §. ellenére az ott megszabott szállitási igazolvány nélkül ad fel és végül az, aki a 8. §. szerint foganatositandó ellenőrzésnek ellene szegül, vagy annak eredményét bármily módon meghiusitani törekszik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

12. §.

Ez a rendelet 1916. évi április hó 15. napján lép életbe, hatálya — a 3. §-ban foglalt rendelkezések kivételével — a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Horvát-Szlavonországokra nézve a 3. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

A jelen rendelet életbelépésével a m. kir. minisztériumnak 1915. évi október hó 2-án kelt 3.462/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelete (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi október hó 3. napján megjelent 229. számában) hatályát veszti, de az idézett rendelet a hatálya alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett kihágásokra ezentúl is alkalmazást nyer.

Budapesten, 1916. évi április hó 13-án.

A m. kir. minisztérium 923/1916. M. E. számú rendelete a gubacs forgalombahozatala tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Gubacsot csak a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseknek megfelelően szabad forgalomba hozni.

2. §.

1. Bőrgyárosoknak (timároknak) gubacsot csak a Magyar Szent Korona Országainak Bőripari Központja mint részvénytársaság cég (Budapest, V., Nádor-utca 12. sz.) adhat el és szállithat; ehhez képest bőrgyárosok (timárok) gubacsszükségletüket csak e részvénytársaság útján szerezhetik be.

2. Azok, akik gubacs termelésével (szedésével) és gyűjtésével foglalkoznak, készleteiket gubacs vételével és eladásával foglalkozó árúsoknak szabadon eladhatják és szállithatják.

3. Azok az árúsok, kik a 2. pont alapján gubacskészletet szereztek, készleteiket a kereskedelemügyi miniszter által külön rendeletben megnevezett egyéneknek és cégeknek adhatják el és szállithatják. A jelen 3. pont alapján eladott, illetőleg megvett készleteket köteles úgy az eladó, mint a vevő és pedig külön mindegyik a Bőripari Központnak a nála kapható ürlapok felhasználásával nyilvántartás végett bejelenteni.

3. §.

Az 1916. évi augusztus hónapjától kezdve — bőrgyárosok (timárok) kivételével — mindenki köteles minden hónap 15. napján gubacskészletének azt a részét, amelyet az 1916. évi augusztus hó 15. napjáig, szeptember hónaptól kezdve pedig a mindenkori előző hónap 15. napja óta termelt (gyüjtött) vagy beszerzett, de az illető hónap 15. napjáig másnak a 2. §. 2. és 3. pontja szerint el nem adott, a „Magyar Szent Korona Országainak Bőripari Központja mint részvénytársaság" nevű cégnek a hatóságilag megállapitott legmagasabb árak figyelembevételével megvételre felajánlani.

Az ajánlatot a Bőripari Központnál kapható ürlapok felhasználásával postán ajánlva kell a Bőripari Központ címére elküldeni. A Bőripari Központ köteles a postadíjat az ajánlattevőnek megtéríteni.

Az ajánlattevőt ajánlata postára adásának napjától számitott tizennégy (14) napig köti. Ha ő hozzá ezen határidőn belül a Bőripari Központ elfogadó nyilatkozata meg nem érkezik, az

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 14-én kelt 86. számában.

ajánlat hatályát veszti és az ajánlattevő a felajánlott árúval szabadon rendelkezhetik.

Ha a Bőripari Központ az ajánlatot elfogadja, köteles elfogadásától számitott tizennégy (14) nap alatt az árú elszállitása iránt rendelkezni. Az eladó köteles az árút mielőbb szállitásra alkalmas állapotba juttatni és mihelyt ez megtörtént, azt a Bőripari Központ rendelkezéseinek megfelelően annak költségére — ideértve a szállitmány esetleges biztositásának költségét is — az általa megjelölt belföldi helyre és címre lehetőleg haladéktalanul elküldeni. A Bőripari Központ által megjelölt ezt a helyet az ügylet teljesitési helyéül kell tekinteni.

A szállitás a Bőripari Központ kivánsága szerint vagy zsákokban vagy zsákolatlan állapotban történik. A Bőripari Központ köteles a szállitáshoz szükséges zsákokat és — amennyiben a szállitás nyitott kocsikban történik — az eladó kivánságára a szállitáshoz szükséges fedőanyagot is rendelkezésére bocsátani.

Az eladó az árú elküldésével egyidejűleg köteles a Bőripari Központnak megküldeni:

1. az elküldött árú minőségét és súlyát feltüntető jegyzéket,
2. a számlát,
3. a feladott árú súlyát hivatalosan igazoló fuvarlevélmásodlatot.

A Bőripari Központ köteles a beküldött okmányok szerint igazolt vételárnak legalább 80%-át az okmányok vétele után azonnal, tartozásának többi részét pedig, ha az árú minősége és ehhez képest ára tekintetében kifogás nem merült fel, az árú átvételétől számitott 8 napon belül megfizetni.

Az árú átvételének attól a naptól számitott 8 napon belül kell megtörténnie, melyen a címzett az árúnak a rendeltetési állomáson való megérkezéséről értesitést nyer. A címzett az árú megérkeztéről a feladót azonnal értesiteni köteles.

Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merül fel, ezeket a társaság csak abban az esetben érvényesitheti, ha a kifogásokat az árú megérkezéséről szóló értesités kézhezvételétől számitott tizennégy (14) napon belül az eladóval közölte és az árút minőségének és árának elsőbirósági megállapitásáig (1. §. 1. bek.) érkezéskori állapotában meghagyta. Ha az árú minősége és ára tekintetében kifogás merült fel, a társaság a vételárnak többi részét (4. §.) csak a vételár végleges megállapitása után köteles megfizetni.

4. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a hatóságilag megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Bőripari Központot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

5. §.

Bőrgyárosok vagy timárok gubacskészletüket saját üzemük céljaira korlátlanul felhasználhatják, ha azonban készleteiket eladni vagy más módon elidegeniteni kivánják, kötelesek azokat esetről-esetre a Bőripari Központnak megvételre előzőleg felajánlani. A 2. §. szabályai megfelelően itt is állanak.

6. §.

A jelen rendelet életbelépése előtt a Bőripari Központtal, mint vevővel létrejött ügyleteket a jelen rendelet nem érinti.

7. §.

Bőrgyárosok (timárok) a következő évi gyüjtésig terjedő időre számitott előreláthatő szükségletüket a Bőripari Központnak a nála kapható ürlapok felhasználásával legkésőbb 1916. évi augusztus hó 1. napjáig jelenthetik be. Egyidejűleg kötelesek bejelenteni megfelelő készleteiket is.

Ez a bejelentés a bejelentőre nézve a szükségletként bejelentett mennyiségek tekintetében átvételi kötelezettséget állapit meg.

8. §.

A jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve közforgalmú közlekedési vállalatoknál (vasutak és hajózási vállalatoknál) gubacsot csak abban az esetben szabad fuvarozásra feladni, ha a kereskedelemügyi miniszter a szállitáshoz az engedélyt (szállitási igazolványt) megadta.

Az engedély megadását a feladónak a Bőripari Központ útján kell kérnie.

9. §.

Az állam és állami intezmények tulajdonában levő készletekre a jelen rendelet nem terjed k .

10. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztosítására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet alá eső üzemeket és kereskedelmi vállalatokat bármely időben megtekinthetik és nekik kívánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

11. §.

A jelen rendelet az 1915. évi március hó 4-én 800/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi március hó 5. napján megjelent 54. számában) a cserzőanyagok bejelentéséről foglalt rendelkezéseket nem érinti.

12. §.

Indokolt esetben a kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételt engedhet.

13. §.

Aki gubacskészletét a Bőripari Központnak megvételre a jelen rendelet ellenére fel nem ajánlja, gubacsot a jelen rendelet ellenére ad el vagy készletével bármily módon a rendelet ellenére rendelkezik, úgyszintén az is, aki gubacsot tudva olyantól szerez meg, aki az elidegenitéssel a jelen rendeletet megszegi, továbbá az, aki gubacsot fuvarozásra a 8. §. ellenére az ott megszabott szállitási igazolvány nélkül ad fel és végül az, aki a 10. §. szerint foganatositandó ellenőrzésnek ellene szegül, vagy annak eredményét bármily módon meghiusitani törekszik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető beszámitás alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

14. §.

Ez a rendelet 1916. évi április hó 15. napján lép életbe, hatálya — a 4. §-ban foglalt rendelkezések kivételével — a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Horvát-Szlavonországokra nézve a 4. §-ban foglalt rendelkezésnek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet — amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik — a bán hajtja végre.

A jelen rendelet életbelépésével a m. kir. minisztériumnak 1915. évi október hó 2-án 3.463/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelete (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi október hó 3. napján megjelent 229. számában) hatályát veszti, de az idézett rendelet a hatálya alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett kihágásokra ezentúl is alkalmazást nyer.

Budapesten, 1916. évi április hó 13. napján.

A m. kir. minisztérium 924/1916. M. E. számú rendelete a tölgy- és fenyőkéregért (cserért), a gubacsért, a tölgyfakivonatért, a gesztenyefakivonatért és a fenyőcserkivonatért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A tölgy- és fenyőkéregért (cserért), a gubacsért, a tölgyfakivonatért, a gesztenyefakivonatért és a fenyőcserkivonatért követelhető legmagasabb árak a jelen rendelet kiegészitő részét alkotó jegyzékben állapittatnak meg.

2. §.

Vámkülföldről való beszerzésekre a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak nem terjednek ki.

3. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések alkalmazást nyernek a jelen rendelet életbelépése előtt vállalt szállitási kötelezettségekre is annyiban, amennyiben azok a jelen rendelet életbelépésének napján még nem voltak teljesitve, a netalán kikötött magasabb árak helyett e szállitásoknál is csak a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árakat lehet követelni.

4. §.

A kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy az 1. §-ban felsorolt cserzőanyagokból meglevő készletét és későbbi termelését a tulajdonos a hatóságilag megállapitott legmagasabb áraknak megfelelő áron a kereskedelemügyi miniszter által előirt szállitási feltételek mellett az általa megjelölt személyeknek vagy vállalatoknak adja át.

5. §.

Indokolt esetben a kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet rendelkezései alól kérelemre kivételt engedhet.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 14-én kelt 86. számában.

6. §.

A jelen rendelet hatályának ideje alatt tilos tölgy- és fenyőkérget (csert), gubacsot, tölgyfakivonatot, gesztenyefakivonatot, valamint fenyőcserkivonatot a jelen rendelet ellenére a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani vagy vásárolni.

Aki a tilalmat megszegi vagy megszegésénél bárminő módon közreműködik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A büntetés kiszabásánál súlyosbitó körülményként kell figyelembe venni azt, ha a terhelt a rendelet rendelkezéseit bármely módon megkerülésükkel törekedett kijátszani, különösen, ha e rendelkezések kijátszását különleges megtérítések követelésével, aránytalan költség felszámitásával vagy azzal kisérelte meg, hogy az ár tekintetében korlátozás alá eső árú eladásával kapcsolatban olyan árúnak a piaci árat nyilvánvalóan meghaladó áron való megvételét, vagy a piaci áron nyilvánvalóan alul maradó szállitását követelte, amely árúra nézve a követelhető legmagasabb ár hatóságilag megállapitva nincs.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ez a rendelet 1916. évi április hó 17. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

A jelen rendelet életbelépésével a m. kir. minisztériumnak 1916. évi október hó 2-án 3.464/1915. M. E. számú rendelete (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi október hó 3. napján megjelent 229. számában) hatályát veszti, de az idézett rendelet hatálya alatt elkövetett kihágásokra ezentúl is alkalmazást nyer.

Budapest, 1916. évi április hó 13. napján.

Jegyzék a 924/1916. számú rendelethez.

A tölgy- és fenyőkéregért (cserért), a gubacsért, a tölgyfakivonatért, a gesztenyefakivonatért és a fenyőcserkivonatért követelhető legmagasabb árak.

A) *Fenyőkéreg :*

egészséges, száraz, legfeljebb 35% pikkelyes kérget tartalmazó árú 100 kilogrammonkint :

a) kötegben	30 korona
b) törve vagy apritva	36 „
c) őrölve	38 „

B) *Tölgykéreg:*

egészséges, száraz, legalább 50% elsőrendű és legfeljebb 50% másodrendű kérget tartalmazó árú, 100 kilogrammonkint:

a) kötegben	30 korona
b) vágva	32 „
c) őrölve	34 „

C) *Gubacs:*

I. rendű: nedvességtől nem szenvedett, idegen keveréktől mentes, jól kezelt árú.

II. rendű: nedvességtől vagy más okból legfeljebb harmadrészben sérült árú.

III. rendű: erősebben sérült árú.

Származási hely	Ára 100 kg.-onkint koronákban I. rendű	II.	III.
A magyar szent korona országainak területéről származó árú (kivéve Varasd, Zagreb, Modrus-Fiume, Likakrbava és Kőrös megyéket	55	41	27
Más származású	45	32	23

D) *Cserzőkivonatok:*

	Ár a cserzőanyagtartalom minden százalékáért 100 kg.-onkint koronákban.
1. Tölgyfakivonat	4.80
2. Gesztenyefakivonat	4.80
3. Fenyőcserkivonat	5.25

A hordók használati díja és értékcsökkenése címén hordónkint legfeljebb 5 K számitható fel. A vevő által vissza nem adott hordóért az eladó legfeljebb 30 K téritést követelhet.

Közös határozmányok:

Az *A)*, *B)*, *C)* és *D)* alatt meghatározott legmagasabb árakba a rakodóállomáshoz való szállitás és a vasuti kocsikba (hajókba) való berakás költsége is be van számitva.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az osztrák-magyar banknak az ügylet megkötésekor érvényben volt visszleszámitolási kamatlábát.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 31.379/916. VI. C. számú rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában. [1])

A m. kir. minisztérium 1916. évi április hó 13-án kelt 922/916. M. E. számú rendelet 4. §-ának 3. pontjában nyert felhatalmazás alapján az alábbiakban teszem közzé azon cser- (tölgy- és fenyőkéreg) kereskedők névsorát, kiknek cser általában eladható:

1. Berger Adolf Budapest,
2. Brüder Allina Wien,
3. Burg J. és Fia Nagykároly,
4. B. Fischl & Söhne Wien,
5. Duschnitz Frigyes Alsókubin,
6. Engländer Testvérek Poprád,
7. Eisner és Trietsch Brassó,
8. Feller és dr. Strélinger Budapest,
9. Fuchs Jakab Galgóc,
10. Forrai Joachim Szepesbéla,
11. Gerhardus és Fiai r.-t. Budapest,
12. Glasner Testvérek Budapest,
13. Greiner Sándor és Gyula Budapest,
14. Gottesmann I. Szomolnok,
15. Grünhut József Vác,
16. Gescheit Hermann és Fia Putnok,
17. Hartmann I. Balázsvágás,
18. Hirsch Jakab Nagysomkút,
19. Heller Mór Budapest,
20. Hönigsfeld Salamon Miskolc,
21. J. Kohnberger's Söhne Wien,
22. Kirtz Vilmos és Fiai Kassa,
23. Kapf Kálmán Rózsahegy,
24. Kleinberger Mór Szepesbéla,
25. Kaudl Ármin Alsóturcsek,
26. Kukuk Lipót Csaca,
27. Kolener Zsigmond Málnapatak,
28. Klein Emil Rózsahegy,
29. Krajcsik L. Liptószentmiklós,
30. Klemm Pál Kolozsvár,
31. Lebovits Lipót Huszt,
32. Magyar Bank és Kereskedelmi r.-t. Budapest,
33. Meitzner M. és B. Budapest,
34. Mittelmann Áron Alsókubin,
35. Mikó Péter Liptószentmiklós,
36. Neudörfer Testvérek Budapest,
37. Neudörfer Izidor Határújfalu,
38. Perl Mendel Máramarossziget,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 17-én kelt 113. számában.

39. Perl Wolf Máramarossziget,
40. Reismann Hermann Kisvárda,
41. Reismann I. Lőcse,
42. Rauchwerger Testvérek Igló,
43. Róth Hermann Késmárk,
44. Rufesen és Zlattner Óbeszterce,
45. Riesz Ede Csaca,
46. Rosenfeld Ede Gyöngyös,
47. Rapaport Henrik Nagyenyed,
48. Róth és Klingenfrau Szepesolaszi,
49. Stotter Jakab Kolozsvár,
50. Schneller Károly Losoncz,
51. Schmidl Mór Ipolyság,
52. Schlesinger Ignác Királylehota,
53. Schwartz Henrik Liptóujvár,
54. Schönberger Izidor Beregszász,
55. Tänzer Fülöp Liptószentmária,
56. Tauber Mihály Fiai Vágújhely,
57. Weissberger Testvérek Losoncz,
58. Wohl Oszkár Kassa,
59. Wix Alfréd Rózsahegy,
60. Weisz Jakab és Fia Kassa,
61. Weismann Ignác Nagytapolcsány,
62. Ungár Dezső Budapest,
63. Zsupmann Ármin Budapest,
64. Cser- és erdőipar r.-t. Budapest,

A magyar királyi minisztérium 1916. évi április hó 13-án kelt 923/1916. M. E. számú rendelete 2. §-ának 3. pontjában nyert felhatalmazás alapján az alábbiakban teszem közzé azon gubacskereskedők névsorát, kiknek gubacs általában eladható:

1. Magyar Bank és Kereskedelmi r.-t. Budapest,
2. Berger Adolf Budapest,
3. Grünberger és Krausz Budapest,
4. Link Fülöp és Fiai Nagytapolcsány,
5. J. Kohnberger & Söhne Wien,
6. B. Fischl & Söhne Wien,
7. Brüder Allina Wien,
8. Ungár Mihály Pápa,
9. Ritscher Zsigmond és Fia Körmend,
10. Wiener Mór és Fia Körmend,
11. Rothschild Sámuel Nagykanizsa,
12. Deutsch Manó és Fiai Zalaegerszeg,
13. Beck Albert Vinkovce,

14. Schmidek S. és Fiai Novagradiska,
15. Schulzer Henrik Novagradiska,
16. Kallos Jakab Margitta,
17. Klärmann testvérek és Szmuk Szilágysomlyó,
18. Reich Adolf Szilágycseh,
19. Weisz Samu Szilágycseh,
20. Pálfi Lajos Bánffyhunyad,
21. Werner Károly Arad,
22. Rosenberg Simon Erdevik,
23. Klein és Fürth Miskolc,
24. Rosenfeld és Klein Nagy-Várad,
25. Klein Mór Nagy-Várad,
26. Schwarcz Antal Nagy-Várad,
27. Ajáu Joachim Szamosujvár,
28. Wohl Oszkár Kassa,
29. Friedenstein Sámuel Nagykároly,
30. Schwartz Fülöp Debrecen,
31. Zsupmann Ármin Budapest,
32. Bratmann Miksa Budapest,

A névsor esetleges kiegészitését annak idején közzé fogom tenni.

Megjegyzem, hogy a magyar királyi minisztérium 922/916. M. E., valamint 923/1916. M. E. számú rendeletei értelmében a fent megnevezett cser- és gubacskereskedők kötelesek összegyüjtött készleteiket a rendelet által megszabott módon és időben a Magyar szent korona országainak bőripari központja mint r.-t. cégnek megvételre felajánlani.

Budapest, 1916. évi május hó 12-én.

A kereskedelemügyi magyar királyi miniszter 32.355/VI. C. 1916. számú rendelete a tölgy- és fenyőkéreg (cser), valamint a gubacs szállitása céljára kiadott igazolványok érvényességének korlátozása tárgyában.[1])

A magyar királyi minisztériumnak a tölgy- és fenyőkéreg (cser) forgalombahozatala tárgyában kiadott 3.462/1915. M. E. számú rendeletével és a gubacs forgalombahozatala tárgyában kiadott 3.463/1915. M. E. számú rendeletével nyert felhatalmazás alapján a tölgy- és fenyőkéreg- (cser), valamint a gubacskészletek szállitásához általam kiadott minden olyan szállitási igazolványt, amely 1916. évi március hó 15. napja előtt kelt, ezennel érvénytelennek nyilvánitok.

Budapest, 1916. évi május hó 13-án.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 17-én kelt 113. számában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 43.844/1916. VI. C. számú rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában. [1])

A Budapesti Közlöny folyó évi május hó 17-iki 113. számában megjelent 31.379/1916. számú rendeletemmel közzétett cser- és gubacskereskedők névsorába pótlólag még a következőket vettem fel:

a) *Gubacskereskedők:*

1. Ábrahám Izsák, Zombor.
2. Böhm Sándor, Szentgotthárd.
3. Freyberger Sándor, Kőszeg.
4. Hoffmann Sámuel és Fia, Szombathely.
5. Hecht Leó, Budapest.
6. Löwbeer Arnold, Szilágysomlyó.
7. Mitzger Miksa Fia József, Lenti.
8. Emil Ornstein, Osijek.
9. Moritz Pinkas et Comp. 60. Wien.
10. Pollák Jakab, Budapest.
11. Reiss Gyula és Fiai, Zimony.
12. Rössler Henrik, Mitrovicza.
13. Strém Bernát és Fiai, Nagykanizsa.
14. Weiss Samu, Szatmár.
15. Wohl Fülöp Fia, Szombathely.

b) *Cserkereskedők:*

1. Altmann Bernát, Késmárk.
2. Bohuny és Schlachta, Rózsahegy.
3. Büchler Hermann, Turóczszentmárton.
4. Friedmann Henrik, Budapest.
5. Grünwald Károly, Brezó.
6. Grüssner M. Salamon, Gyöngyös.
7. Haidinger et Comp. 60. Wien.
8. Hoffmann Viktor, Zsolna.
9. Kapp Vilmos, Rózsahegy.
10. Loeve József, Csacza.
11. Müller József és Fia, Podolin.
12. Mayer Arnold, Ungar. Brod.
13. Peisser János, Budapest.
14. Rössler Henrik, Mitrovicza.
15. Singer Mór, Brassó.
16. Spitz Fedor, Liptónémetlipcse.
17. Silberstein Henrik, Csacza.
18. Ziegler Henrik, Ivánháza.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. julius 11-én kelt 156. számában.

19. Scharf S. örökösei, Turdossin.
20. István János, Babin.
21. Donáth Zsigmond, Rajeczfürdő.
Budapest, 1916. évi junius hó 27-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 46.681/1916. VI. C. számú rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában.[1])

A Budapesti Közlöny folyó évi május hó 17-iki 113. számában megjelent 31.379/1916. VI. C. számú rendeletemben közzétett jegyzékbe, mely a cser- és gubacskereskedők névsorát tartalmazza, pótlólag még a következőket vettem fel:

a) *Cserkereskedők:*

1. Meisel Mór, Popbjel,
2. Sillinger Mór, Turdossin,
3. Jelencsik István, Turdossin;

b) *Gubacskereskedők:*

1. Rosenberg Manó, Keszthely,
2. Brüder Dub, Wien,
3. Löbl Henrik, Szombathely.

Budapest, 1916. évi julius hó 19-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 69.517/1916. VI. C. számú rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában.[2])

A Budapesti Közlöny folyó évi május hó 17-iki 113. számában megjelent 31.379/1916. VI. C. számú rendeletemmel közzétett cser- és gubacskereskedők névsorába pótlólag még a következőket vettem fel:

a) *Gubacskereskedők:*

1. Bauer Sámuel, Gasinczi,
2. Berger & Co., Osijek,
3. Bernstein P. i Sinovi, Zagreb,
4. Bischitz Salamon, Budapest,
5. Elfer Henrik, Kassa,
6. Freyberger Vilmos, Pinkafő,
7. Gerhardus és Fiai r.-t., Wien,
8. Geiger Simon, Debrecen,
9. Haidinger Carl & Co., Wien,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 28-án kelt 171. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 8-án kelt 231. számában.

10. Kramer S. és H., Karlovac,
11. Lengyel testvérek, Aszód,
12. Mihol Braca, Novagrad,
13. Perl Mendel, Máramarossziget,
14. Steiner J. Gusztáv, Wien,
15. Steiner J. & Wassel, Ruma,
16. Schäffer Vilmos, Nagysalló,
17. Scherber Ferenc és Fia, Marczali,
18. Spiegel Samu, Körmend,
19. Weiss Izsák, Bánffyhunyad,
20. Weinmann & Co., Wien,
21. Weiss Henrik, Pozsony,
22. Wiener Fülöp, Sopron,
23. Wittmann Vilmos, Zólyom,
24. Haluzán Josip, Krizevci,
25. Haas Sámuel, Pozega.

b) *Cserkereskedők:*

Engel Nándor, Budapest.
Budapest, 1916. szeptember hó 27-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 82.868/1916. VI. C. számú rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában.[1])

A Budapesti Közlöny folyó évi május 17-iki 113. számában megjelent 31.379/1916. VI. C. számú rendeletemmel közzétett cserkereskedők névsorába pótlólag felvettem még a Bernstein P. i Sinovi Zagreb céget.

Budapest, 1916. évi november hó 15-én.

A m. kir. minisztérium 3.355/1916. M. E. számú rendelete a cserzőkivonatokról és a bőrök cserzéséről.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A kereskedelmi forgalom számára készített cserzőkivonatok semmiféle szervetlen (anorganikus) vegyiszert, továbbá glukozét, brillantinet, melasst, dextrint vagy hasonló szerves nehezítő anyagot nem tartalmazhatnak.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 26-án kelt 276. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 17-én kelt 226. számában.

Bőrgyárosok (timárok) által készített és üzemükben felhasznált cserzőkivonatokra nézve a bőrök nehezítésének tilalmáról szóló 2.376/1915. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1915. évi július hó 14-ik napján megjelent 161. számában) 1. §-ának határozmányai irányadók.

2. §.

A 449/1916. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi február hó 6-iki számában) 1. §-ában felsorolt bőrfajták előállításánál mesterséges cserzőanyagokat használni nem szabad; azok csak természetes növényi cserzőanyagokkal és kivonatokkal cserezhetők. Ehhez képest a jelen rendelet életbelépése napjától kezdve tilos az ilyen bőrök készítésénél használt cserzőcsávákhoz mesterséges cserzőanyagot hozzáadni.

Az előbbi bekezdés rendelkezései a 449/1916. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi február hó 6-iki számában) 2. §-ának határozmányait nem érintik.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter az 1. és a 2. §. rendelkezései alól kivételt engedhet.

4. §.

A kereskedelemügyi miniszter a bőrgyárosok (timárok) részére — akár általános rendelettel, akár a Bőripari Központ útján történő nyersanyag kiutalással kapcsolatban — közelebbi utasításokat adhat az általuk készítendő bőrök fajtája, cserzési módja és kikészítése tekintetében.

Ezeket az utasításokat a bőrgyárosok (timárok) az 5. §-ban meghatározott jogkövetkezmények terhe alatt kötelesek pontosan megtartani.

5. §.

Aki a jelen rendeletet megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet az 1916. évi október hó 31. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi október hó 16. napján.

Csontok és csonttermékek forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 1.736/1916. M. E. számú rendelete a csontok és csonttermékek forgalombahozatala tárgyában.[1])

I. A csontforgalom szabályozása.

1. §.

A jelen rendeletnek a csontok forgalombahozatalára vonatkozó rendelkezései alá esik bármilyen fajtájú csont, nyers vagy főtt állapotban, igy különösen: konyha- és hulladékcsont, mészárosüzemi, hentesüzemi és konzervgyári csont, csonthulladék és szemétcsont, csőcsont, szarvcsont, telt és üres pata és köröm, szarvhulladék, juh- és kecskeláb, valamint a zsirtalanitott csontok.

Nem vonatkozik a rendelet a mészáros- és hentesüzemekben, továbbá a konzervgyárakban nyert azokra a csontokra, amelyek közvetlenül étkezési célokra szolgálnak (velőscsontok, levescsontok), valamint a katonai igazgatás birtokában levő csontokra.

2. §.

A csontok forgalmát a Csontközpont részvénytársaság (Budapest, V., Mária Valéria-utca 12. sz. I. em.) közvetiti, melynek működését alapszabályai szabályozzák.

3. §.

A jelen rendelet életbeléptetésétől kezdve csontot csontfeldolgozó vállalat részére eladni és ily vállalatnak csontot beszerezni csakis a Csontközpont útján szabad. Az esztergályos ipar részére történő eladás és a részéről történő beszerzés nincsen a Csontközpont közvetitéséhez kötve.

4. §.

Aki az 1916. évi junius hó 16. napján összes raktáraiban és üzemi telepein együttvéve bármilyen fajtájú csontot 100 kilogrammot meghaladó mennyiségben birtokában vagy őrizetében tart, köteles a készletet mennyiségének és minőségének, továbbá

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 16-án kelt 137. számában.

a raktározás helyének, úgyszintén a készlet tulajdonosának pontos megjelölésével a Csontközpontnál bejelenteni.

Ugyanigy be kell jelenteni az 1916. évi julius hónaptól kezdve minden hónapban az illető hó első napján meglévő készletet.

A bejelentéshez a Csontközpontnál, valamint a kereskedelmi és iparkamaráknál kapható ürlapokat kell felhasználni. A bejelentéseket az 1916. évi junius hó 16. napján meglévő készletekről legkésőbb junius hó 20. napjáig, különben pedig mindenkor legkésőbb a hó 5. napjáig kell közvetlenül a Csontközpontnál benyujtani, postai úton való beküldésnél pedig legkésőbb a határidő utolsó napján postára adni.

Az 1916. évi junius hó 16. napján, illetőleg később valamely hó első napján fuvarozás alatt álló készletek a címzettnél esnek bejelentés alá.

5. §.

Akinek a 4. §. szerint bejelentés alá eső csontkészlete van, köteles a bejelentéssel egyidejűleg egész készletét a Csontközpontnak megvételre felajánlani.

Az ajánlatot posta útján ajánlott levélben kell beküldeni. A postaköltséget a Csontközpont az ajánlattevőnek megtéríti.

A Csontközpontnak az ajánlat felől azonnal, legkésőbb azonban az ajánlat postára adásának napjától számitott 14 napon belül kell határoznia.

6. §.

A Csontközpont rendelkezésének megérkeztéig a vételre felajánlott csontkészlet el nem adható, fel nem dolgozható és más módon sem értékesithető. A bejelentő fél köteles a Csontközpont rendelkezésének megérkeztéig a készletek megfelelő őrzéséről gondoskodni.

Amennyiben az ajánlattevő az ajánlat postára adásának napjától számitott 14 nap alatt a Csontközpont rendelkezését meg nem kapta, a vételre felajánlott csontkészlet felett szabadon rendelkezhetik.

A Csontközpont rendelkezésének megérkezte után az ajánlattevő köteles készletét szállitásra előkésziteni és a Csontközpont által megjelölt belföldi rendeltetési helyre késedelem nélkül elküldeni.

7. §.

Az előző §-okban megállapitott bejelentési és felajánlási kötelezettség egyáltalában nem terjed ki:

1. az esztergályos ipar keretében ténylegesen feldolgozásra kerülő csontkészletekre, amely kivétel azonban a csontesztergályozási hulladékra nem vonatkozik;

2. az egyéb üzemek által a Csontközpont útján megszerzett készletekre.

8. §.

A Csontközpont köteles az átvett csontokért az átvétel megtörténte után haladéktalanul fizetést teljesiteni. Átvételi árul azt az árt köteles fizetni, amely az alábbiakban meghatározott legmagasabb árak alapulvételével az árú minőségének megfelel.

A legmagasabb ár legalább 10.000 kg. mennyiség átvételének esetére 100 kg.-onkint :

1. konyhacsontra, hentes- és mészárosüzemi, valamint konzervgyári csontra nézve, ha az árú száraz, tiszta, idegen anyagoktól mentes, illetőleg abban nincsen több, mint legfeljebb
   1% rongy, kő, üveg és föld, továbbá
   1% juh- és kecskeláb és száraz, földmentes földicsont,
   10% lóvágóhidi húsmentesitett lócsont,
   2% száraz, hús- és földnélküli, összevágott pecércsont . . . . . 25.— K
2. pecér- és földicsontra nézve, valamint kecske- és juhlábra nézve. . . . . 17.50 „
3. szeméttelepcsontra nézve. . . . . 20.— „
4. moslékcsontra nézve. . . . . 16.50 „
5. lábszárcsontra nézve, amely igazolhatóan esztergályozás céljára alkalmas és erre a célra van rendelve . . . . . 27.50 „
6. esztergályosipar-hulladékra nézve. . . . . 22.50 „
7. szarvcsontra, telt patára és körömre nézve (vasmentesen) . . . . . 21.50 „
8. üres patára és üres körömre (vasmentesen), továbbá tiszta szarvhulladékra nézve . . . . 27.50 „
9. zsirtalanitott csontra nézve. . . . . 22.50 „

Az árak 100 kg.-kint csomagolás nélkül készpénzfizetés mellett értendők. A súly az árú rendeltetési helyén lehetőleg a vasuti közeg által állapitandó meg : ha ez nem lehetséges, úgy a súlyt az átvevő két tanu jelenlétében állapitja meg.

Az árak a rakodó állomáshoz való fuvarozásnak és a rakodásnak költségét magukban foglalják 10.000 kg.-nál kisebb szállitmányoknál, a fent megállapitott legmagasabb árak 100 kg.-tól 5.000 kg.-ig terjedő szállitmányoknál 100 kg.-onkint 2 K-val, 5.000 kg.-ot meghaladó szállitmányoknál 100 kg.-onkint 1 koronával kisebbek.

A jelen §-ban megállapitott legmagasabb árak a vámkülföldről eredő csontokra nem vonatkoznak.

Ha a felek a fizetendő ár tekintetében meg nem egyeznek, a Csontközpont az átvett árúért az átvételkor egyelőre az általa megajánlott árt köteles megfizetni és köteles ilyenkor az árút az árnak elsőbirósági megállapitásáig (9. §. 1. bekezdése) a megérkezéskor volt állapotban meghagyni.

9. §.

Ha a felajánlott árú minősége vagy súlya és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a 8. §-ban megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Csontközpontot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

10. §.

A Csontközpont köteles az általa vásárolt csontokat a belföldi csontfeldolgozó ipartelepeknek tovább eladni. A Csontközpont ennél a továbbeladásnál az általa fizetett áron felül a saját üzleti költségei fejében a kereskedelemügyi miniszter által megállapitandó jutalékot számithat fel.

11. §.

Azt a kulcsot, mely szerint a Csontközpont az általa megvásárolt csontmennyiséget a belföldi csontfeldolgozó gyárak között felosztja, a Csontközpont meghallgatása után a kereskedelemügyi miniszter a földmivelesügyi miniszterrel egyetértőleg állapitja meg.

A Csontközpont a csontok eladásánál kikötheti, hogy a vevőnek a megvett csontot csak zsirtalanitani szabad. Ebben az esetben a vevő köteles a zsirtalanitott csontokat a Csontközpontnak az 5—8. §-ok szerint megvételre felajánlani.

II. A csontzsirforgalom szabályozása.

12. §.

Mindazon vállalatok, amelyek csontot zsirtalanitanak, kötelesek az 1916. évi junius hó 16. napján meglevő bármilyen fajtájs csontzsirkészletüket a mennyiségnek, a fajnak és a raktározás helyének pontos feltüntetésével a Csontközpontnál bejelenteni. Az 1916. évi julius hónaptól kezdve ugyanigy kötelesek bejelenteni minden hónapban az illető hó első napján meglevő készletüket. A bejelentéseket, minden üzem vagy raktárhelyre nézve

külön, az 1916. évi junius hó 16. napján meglevő készletekre nézve legkésőbb junius hó 20. napjáig, különben pedig mindenkor legkésőbb a hó 5. napjáig kell közvetlenül a Csontközpontnál benyujtani, postai úton való beküldésnél pedig legkésőbb a határidő utolsó napján postára adni.

13. §.

A 12. §-ban megjelölt vállalatok kötelesek az 1916. évi junius hó 16. napján meglevő bármilyen fajtájú csontzsirkészletüket, valamint az üzemeikben a jelzett nap után nyert bármilyen fajtájú csontzsirmennyiséget a Csontközpontnak eladni.

A Csontközpont köteles a mennyiségeket átvenni, az összes átvett csontzsirmennyiségeket a „Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaságnak“ (Budapest, V., Dorottya-utca 1. szám 3 emelet) tovább eladni és a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ intézkedéseihez képest a bejelentés napjától számított 8 napon belül a csontzsirt termelo vállalatoknak a beküldés iránti utasításokat megadni.

A csontzsirt termelő vállalatok kötelesek az árút célszerűen beraktározni és az elszállitásra vonatkozó rendelkezés megérkezése után az árúnak lehető leggyorsabb beküldéséről gondoskodni.

A csontzsirral való minden más irányú rendelkezés tilos. Tilos különösen a csontzsir más irányú elidegenitése, saját üzemben való feldolgozása, vagy más üzemeknek tovább feldolgozás céljából való átengedése.

14. §.

A Csontközpont köteles az általa átvett és a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaságnak átengedett csontzsirért az árú átvételétől számitott 10 napon belül fizetést teljesiteni.

A Csontközpont által a beküldő vállalatnak fizetendő és a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ által a Csontközpontnak megtérítendő átvételi ár 100 kg. tiszta súlyra 400 korona, mely összegből készpénzfizetés címén levonásnak nincs helye. Ez az ár keményfagöngyölettel, a bécsi árútőzsde szokványainak megfelelő minőség mellett, helyt a termelőhöz legközelebb fekvő vasútállomás értendő.

Az igazoltan vámkülföldi eredetű csontból előállitott csontzsirért a csontokért fizetett és igazolt árhoz mért megfelelő ár fizettetik, amely azonban a fenti meghatározások szerint 100 kg. tiszta súlyra nem lehet nagyobb 520 koronánál.

Ha a szállitott csontzsir minősége a bécsi árútőzsde szokványainak nem felel meg, a Csontközpontnak az értékkülönbözetet a m. kir. ipari kisérleti és anyagvizsgáló intézet (Budafok) vegyelemzése alapján a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársasággal egyetértőleg kell megállapitani.

Ha a csontzsirt szállitó vállalat és a Csontközpont a fizetendő ár tekintetében meg nem egyeznek, a Csontközpont az átvett

árúért az átvételkor egyelőre az általa megajánlott árt köteles megfizetni és köteles ilyenkor az árút az annak első birósági megállapitásáig (15. §. 1. bekezdése) a megérkezéskor volt állapotában meghagyni.

15. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a 14. §-ban megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Csontközpontot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

III. A csontliszt- és szarulisztforgalom szabályozása.

16. §.

Mindazon vállalatok, amelyek csontot enyvtelenitenek, kötelesek az 1916. évi junius hó 16. napján meglevő bármilyen fajtájú csontliszt- és szarulisztkészletüket a mennyiségnek, a fajnak hozzávetőleges foszforsav- és nitrogén- (légeny) tartalomnak és a raktározás helyének megjelölésével a Csontközpontnál bejelenteni. Az 1916. évi julius hónaptól kezdve ugyanigy kötelesek bejelenteni minden hónapban a hó első napján meglevő készletüket. A bejelentéseket minden üzem- és raktárhelyre nézve külön, az 1916. évi junius hó 16. napján meglevő készletekre nézve legkésőbb junius hó 20. napjáig, különben pedig mindenkor legkésőbb a hó 5. napjáig kell közvetlenül a Csontközpontnál benyujtani, postai beküldésnél pedig legkesőbb a határidő utolsó napján postára adni.

17. §.

A 16. §-ban megjelölt vállalatok kötelesek az 1916. évi junius hó 16. napján meglevő bármilyen fajtájú csontliszt- és szarulisztkészletüket, valamint az üzemeikben a jelzett nap után nyert bármilyen fajtájú csontliszt- és szarulisztmennyiségeket a Csontközpontnak eladni.

A Csontközpont köteles e mennyiségeket átvenni, az összes átvett csontliszt- és szarulisztmennyiségeket, azon mennyiségek kivételével, amelyekre nézve a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg máskép nem intézkedik, a „Műtrágyát Értékesitő Szövetkezetnek" Budapesten (Mérleg-utca 11. szám) tovább eladni és a Műtrágyát Értékesitő Szövetkezet intézkedéseihez képest a bejelentés napjától számitott 30 napon belül a csontlisztet és szarulisztet termelő vállalatoknak az elszállitás iránt az utasitásokat megadni.

A csontlisztet és szarulisztet termelő vállalatok kötelesek az árút célszerűen beraktározni és az elszállitásra vonatkozó rendelkezés megérkezése után az árúnak lehető leggyorsabb elszállitásáról gondoskodni.

A csontliszttel és szarulisztel való minden más irányú rendelkezés tilos. Tilos különösen a csontliszt és szaruliszt más irányú elidegenitése, saját üzemben való feldolgozása vagy más üzemeknek továbbfeldolgozás céljából való átengedése.

18. §.

A Csontközpont köteles az általa átvett és a „Műtrágyát Értékesitő Szövetkezetnek" vagy a kereskedelemügyi miniszternek rendelkezéséhez képest másnak átengedett csontlisztért és szarulisztért az árú átvételétől számitott 10 napon belül fizetést teljesiteni.

A Csontközpont által a szállitó vállalatnak fizetendő és Műtrágyát Értékesitő Szövetkezet, illetőleg a jelen §. első bekezdésében emlitett átvevők által a Csontközpontnak megtéritendő átvételi ár a következő:

1. a doblisztre nézve: az összfoszforsav kilogrammszázalékáért . . . . . 0.55 K
   nitrogén (légeny) kilogrammszázalékáért. . . . . 2.75 „
2. az enyvtelenitett csontlisztre nézve: az összfoszforsav kilogrammszázalékáért. . . . . 0.55 „
3. a szarulisztre nézve a nitrogén (légeny) kilogrammszázalékáért . . . . . 3.— „

Ezen árak a termelő vállalathoz legközelebb eső vasuti állomáson a vevő zsákjaiban kocsiba rakva, készpénzfizetés esetében 2%-os levonással értendők. A súlyra nézve a feladási állomás hivatalos mérlegelése, a tartalomnak vegyelemzés útján való meghatározása tekintetében pedig a szakmabeli kereskedelmi szokások mérvadók.

Ha a csontlisztet vagy szarulisztet szállitó vállalat és Csontközpont a fizetendő ár tekintetében meg nem egyeznek, a Csontközpont az átvett árúért az átvételkor egyelőre az általa megajánlott árt köteles megfizetni és köteles ilyenkor az árút az árnak elsőbirósági megállapitásáig (19. §. 1. bekezdése) a megérkezéskor volt állapotában meghagyni.

A vámkülföldről behozott csontlisztre és szaruliszte a jelen rendelet nem vonatkozik.

19. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a 18. §-ban megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Csontközpontot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385 §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

IV. Vegyes rendelkezések.

20. §.

Csontok adásvétele iránt a jelen rendelet hatálybalépte előtt kötött és e rendelet rendelkezéseivel ellentétben álló szerződések, a mennyiben nem hatóságokkal köttettek, továbbá mindazok a szerződések, amelyek a csontfeldolgozó vállalatokat csontzsir, csontliszt és szaruliszt szállitására kötelezik, hatályukat vesztik, a mennyiben a jelen rendelet életbelépése előtt még nem teljesittettek.

Azokat az igényeket, amelyek a szerződés nem teljesitéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, az előbbi bekezdés hatálya nem érinti; a vevő azonban nem követelhet teljesitést, hanem csak kártéritést.

Oly szerződéseknél, amelyeket részletekben kell teljesiteni, a jelen §. első bekezdésének hatálya csak azokra a részszolgáltatásokra vonatkozik, amelyeket a jelen rendelet hatályának ideje alatt kellene teljesiteni.

21. §.

Csontot, ha a küldemény súlya 100 kg.-nál nagyobb, továbbá csontzsirt bármily mennyiségben közforgalmú vasúton, vagy pedig hajón vagy gépkocsin nem postai polgári forgalomban a város vagy község területén kivül eső helyre, csak a kereskedelemügyi

miniszter által a jelen rendelethez mellékelt minta szerint kiállított szállítási igazolvány mellett szabad szállitani.

Közforgalmú vasuti és hajózási vállalatoknak csontot 100 kg.-ot meghaladó tételekben, továbbá csontzsirt fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállitási igazolványt is beszolgáltatja.

Az engedély megadását a feladónak a Csontközpont útján kell kérnie.

A jelen rendelet hatálybalépése előtt belföldön szállitási igazolvány nélkül feladott szállitmányok, amennyiben az ország határát még át nem lépték, a közforgalmú vasuti és hajózási vállalatok részéről visszatartatnak és a feladónak rendelkezésére bocsáttatnak, aki köteles ezeket a készleteket is a jelen rendelet értelmében a Csontközpontnak megvételre felajánlani.

A trágyázási célokra alkalmas különféle csonttermékek (pl. csontdara, csontliszt, szaruliszt stb.) szállitására szükséges szállitási igazolványok tárgyában az 1.786/1916. M. E. rendelet intézkedik. A különféle csontenyvek igazolvány nélkül szállithatók.

22. §.

Az állam és az állami intézmények birtokában levő készletekre a jelen rendelet nem terjed ki.

A kereskedelemügyi miniszter ezen rendeletben foglalt rendelkezések alól indokolt esetekben felmentést adhat.

23. §.

Aki a jelen rendeletben emlitett cikkekből birtokában vagy őrizetében levő készletet a jelen rendelet ellenére a Csontközpontnak be nem jelenti, vagy a valóságnak meg nem felelő adatokat jelent be, a készletet a Csontközpontnak megvételre a jelen rendelet ellenére fel nem ajánlja, ilyen cikkeket a jelen rendelet ellenére árúba bocsát, vagy egyébként elidegenit, vagy azzal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, úgyszintén az is, aki ily cikkeket tudva, hogy elidegenitése a jelen rendeletbe ütközik, megszerez, végül aki a jelen rendelet 21. §-ában emlitett valamely cikkeket a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton szállitási igazolvány nélkül fuvarozásra felad vagy hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállit vagy szállittat, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak,

Melléklet az 1.736/1916. M. E. számú rendelethez.

.....szám.

Szállítási igazolvány.

.....(feladó neve)

.....(lakása) jogosult

arra, hogy.....kg.....-t (az árú megnevezése) ezen szállítási igazolvány keltétől számított két hónapon belül ..... állomásról

..... állomásra $\frac{\text{gépkocsin}}{\text{vasúton}}$ .....

címére elszállíthasson.

Kelt Budapesten, 1916. évi .....hó .....-n.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendeletéből:

.....

A szállítási igazolványt a fuvarokmányhoz tartósan hozzá kell fűzni.

mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működése területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

24. §.

Ez a rendelet 1916. évi junius hó 16. napján lép életbe. Horvát-Szlavonországokra nézve a 9., 15. és 19. §-ban foglalt rendelkezésnek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik. Egyebekben a jelen rendelet hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, a mennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a földmívelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban e miniszter helyett a bánt kell érteni.

Budapest, 1916. évi junius hó 14. napján.

A m. kir. minisztérium 2.570/1916. M. E. számú rendelete a csontok és csonttermékek forgalombahozataláról szóló 1.736/1916. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában.[1]

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1.736/916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi június hó 16. napján megjelent 137. számában) 20. §-ának kiegészitéseül a következőket rendeli:

1. §.

Csontok adásvétele iránt a katonai hatóságokon kivül bármely más hatósággal az 1916. évi junius hó 16. napja előtt kötött szerződések — ha az 1.736/1916. M. E. számú rendelet rendelkezéseivel ellentétben állanak — szintén hatályukat vesztik.

2. §.

E rendelet 1916. évi augusztus hó 7. napján lép életbe. Területi hatályára és végrehajtására az 1.736/1916. M. E. számú rendelet 24. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 5. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 6-án kelt 179. számában.

Egyenruházati cikkek forgalmának korlátozása.

A m. kir. minisztérium 2.438/1916. M. E. számú rendelete a katonai egyenruházati cikkek forgalmának korlátozásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Katonai ruhadarabokat (sapkák, zubbonyok, kabátok, prémes bundák, egyenruha nadrágok, köpenyeg), továbbá csattokkal vagy oldalfegyverekkel ellátott derékszíjakat, melyek olyanok, mint aminőket a fegyveres erő tagjai használnak, vagy hasonlók azokhoz, a 2. §-ban foglalt kivétellel csak a katonai igazgatás részére, vagy a fegyveres erő tagjainak, vagy a fegyveres erő tagjai meghatalmazottjainak részére szabad eladni, vagy rendelésre szállitani. Az eladás, vagy a szállitás a fegyveres erő tagjai részére csak a csapattest bélyegzőjével hitelesitett igazolójegynek, meghatalmazottak részére csupán a megbizás valódiságát igazoló katonai hatósági tanusitásnak felmutatása alapján történhetik.

2. §.

Az 1. §-ban megjelölt cikkek oly iparosoknak, akik ezeknek a cikkeknek előállitására vagy e cikkekkel való kereskedésre jogosultak, továbbra is megszoritás nélkül adhatók el, vagy szállithatók.

3. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-ának utolsó bekezdése alapján 2 hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség mű-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 27-én kelt 170. számában.

ködési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi julius hó 25-én.

Egyesületi jog korlátozása.

A m. kir. minisztérium 1.442/1916. M. E. számú rendelete az egyesületi jog korlátozásáról szóló 5.479/1914. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában.[1])

A magyar királyi minisztérium — az egyesületi jog korlátozásáról szóló 5.479/1914. M. E. számú rendelete 1. §-ának kiegészitéseképen — felhatalmazza a belügyminisztert, hogy az új egyesületek és fiókegyesületek alakitására megállapitott tilalom alól olyan új egyesületek és fiókegyesületek tekintetében, amelyek a hadviseléssel vagy a hadijótékonysággal kapcsolatos célokat kivánnak szolgálni, kivételeket állapithasson meg és az ily célú egyesületek és fiókegyesületek alakitását alapszabályaik láttamozásával megengedhesse.

Budapest, 1916. évi április hó 26-án.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 28-án kelt 97. számában.

Ellenséges államok postai és jótékonysági értékcikkeinek terjesztése.

A m. kir. belügyminiszter 9.472/VI/a/1916. B. M. számú körrendelete az ellenséges államok postai és jótékonysági értékcikkei terjesztésének és árúba bocsátásának eltiltása tárgyában. [1])

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének és a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának.)

Az ellenséges államok hadsegélyző és egyéb jótékonysági célokat szolgáló postai értékcikkeit (postajegyeit), továbbá az ellenséges államoknak még postailag fel nem használt postai értékcikkeit (postajegyeit), végül ellenséges államok vagy ellenséges államok egyesületei által kibocsátott u. n. propagandabélyegeket, amelyek a háborúval kapcsolatos segélyző célokat szolgálnak, vétel, eladás vagy csere céljából forgalomba bocsátani, vagy e célból hirlapokban, folyóiratokban vagy árjegyzékben hirdetni nem szabad.

Aki ezen rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Budapesten, 1916. évi március hó 2-án.

---

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. évi 12. számában.

Élesztő gyártása és forgalombahozatala.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 62.200/1916. XII. 2. számú rendelete az élesztő gyártásáról és forgalombahozataláról.[1])

Az élesztő keverésének megtiltása elhatároztatván, az élesztő gyártása és forgalombahozatalának szabályozására az 1895. évi XLVI. t.-c. alapján a m. kir. belügyi és kereskedelemügyi miniszter urakkal egyetértőleg az alábbiakat rendelem :

1. §.

Élesztő (Saccharomyces cerevisiae) alatt ezen rendelet szempontjából olyan kelesztő és szeszes erjedést létesitő termék értendő, mellyel ipari értelemben szesz, illetve sör termeltetett.

Csakis tiszta szesz vagy tiszta sörélesztő hozható forgalomba.

Tilos romlott vagy felbomlásnak induló élesztőt forgalomba hozni vagy közfogyasztási célokra felhasználni.

2. §.

Az élesztő vagy téglányalakban az egészségre nem káros módon készitett papiroscsomagban, vagy tartályokban hozandó forgalomba olykép, hogy

a) a szeszélesztő közvetlenül a burkolópapirra nyomott, illetőleg magára a tartályra ragasztott világosvörös címkén legalább hét milliméteres nyomtatott fekete betükkel :

„*Tiszta szeszélesztő*“,

b) sörélesztő ugyanolyan módon, azonban citromsárga címkén fekete betükkel :

„*Sörélesztő*“

jelzővel hozandó forgalomba.

Ezenfelül a gyár neve és az élesztő minősége magába az élesztőbe is benyomandó.

Az élesztők címkéjén az élesztő megjelölése alatt az előállitó gyár neve és helye, valamint az élesztő súlya is feltüntetendő. (Pl. Tiszta szeszélesztő Nagy János szeszgyárából Budapest, Súly : .....kl.....gr.)

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 19-én kelt 90. számában.

Másféle elnevezéseket vagy megjelöléseket (védjegy stb.) az élesztőkön csak az esetben szabad alkalmazni, ha azok nem alkalmasak arra, hogy az élesztő eredete vagy minősége tekintetében megtévesszenek.

3. §.

A belföldön eladásra kerülő belföldi származású élesztő a kereskedő által eredetben vagy kisebbitve átcsomagolható ugyan, de az esetben nem a termelő, hanem az átcsomagoló nevével látandó el.

Nem belföldi származású élesztőt nem szabad átcsomagolni.

4. §.

A kereskedő (sütő stb.), aki élesztőt fogyasztásra árusit, köteles ezt helyiségében feliratilag jelezni, az eladandó élesztődarabot pedig a vevő előtt oly módon levágni, hogy az az eredeti csomagolást láthassa.

A megmaradt élesztő eredeti burkában hagyandó.

5. §.

Az úgynevezett táp- és takarmányélesztők, ezen elnevezés alatt, az 1895. évi XLVI. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 38.286/96. számú általános rendelet határozmányainak figyelembevételével hozandók forgalomba.

6. §.

Az élesztőhamisitásra, illetve a hamisitott élesztő forgalomba hozatalára, úgyszintén a rendészeti szabályok megszegésére az 1895. évi XLVI. t.-c. és ennek végrehajtása tárgyában kiadott 38.286/96. F. M. számú általános rendelet határozmányai lévén alkalmazandók, ezek értelmében:

a) az, aki kereskedelmi forgalombabocsátás céljaira tiszta szeszélesztőbe sörélesztőt, vagy akár a szeszélesztőbe, akár a sörélesztőbe keményitőt, illetve bármely az idézett V. R. 5. §-a értelmében tiltott anyagot kever vagy kevertet, hamisitást követ el és idézett törvény 3. §-ának *a)* pontja értelmében büntetendő;

b) az, aki ily hamisitványokat szándékosan vagy megállapithatólag a köteles gondosság mellőzésével forgalomba hoz, kihágást követ el s az idézett rendelet 22. §-ában foglaltak figyelembevételével a törvény 3. §-a *c)* pontja alapján büntetendő;

c) az, aki az élesztő jelzésére, csomagolására, átcsomagolására és árusitására vonatkozó, ezen rendelet 2—5. §-aiban foglalt rendészeti szabályokat meg nem tartja, illetve megszegi, a törvény 4. §-ába ütköző és ugyanezen §. alapján büntetendő kihágást követ el.

Nem büntetendő azonban az, aki a hatóság előtt hitelesen igazolja, hogy az általa készitett keményitőt tartalmazó élesztőt egyenesen megrendelésre közvetlenül oly külföldi területekre

szállitotta (szállitja), amely területen a keményitővel kevert élesztő árusitása meg van engedve.

7. §.

A hivatalos ellenőrzés és mintavétel az 1895. évi XLVI. t.-c. és az ennek alapján kibocsátott rendeletek értelmében történik.

A minták megvizsgálására és szakértői közreműködésre körzeti beosztásuk szerint az 1895. : XLVI. t.-c. alapján eljáró összes vegykisérleti és vegyvizsgáló állomások illetékesek.

9. §.

Ezen rendelkezések 1916. évi junius hó 1-én lépnek életbe s ugyane nappal az e tárgyban kiadott egyéb rendelkezések hatályon kivül helyeztetnek.

Budapest, 1916. évi március hó 31. napján.

Fémek, ötvözetek, fémtárgyak lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.077/20. b. eln. 1916. számú rendelete fémtárgyaknak hadicélokra való igénybevétele tárgyában.[1])

Az 1915. évi szeptember hó 25-ről kelt 13.462/eln. 20./*b*) számú rendeletem 3-ik §-a utolsó bekezdésében a most idézett rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett fémtárgyak igénybevételére, illetőleg a birtokosok szabad rendelkezésére vonatkozólag megállapitott határidőt az 1916. év julius hó 31-ig kiterjesztem.

E rendeletem kihirdetése napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi március hó 20. napján.

A m. kir. minisztérium 1.448/1916. M. E. számú rendelete a réz- és nikkelárúk pótlására szolgáló öntött és kovácsolt vasárúk legmagasabb árának ujabb megállapitásáról.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Azok a legmagasabb árak, amelyeket a m. kir. minisztériumnak 1915. évi szeptember hó 23-án kelt 3.471/1915. M. E. számú rendelete a zománcozott, ónozott, belső oldalon csiszolt vaslemezedényekre, öntöttvas-edényekre és mosóüstökre megállapitott, a jelen rendelet kiegészitő részét alkotó I—IV. számú jegyzékben foglaltaknak megfelelően módosulnak.

Az árusitók kötelesek ezeket az új árjegyzékeket az elárusitó helyiségeikben az idézett rendelet szerint kéznél tartott hivatalos árjegyzékhez hozzáfűzni.

Az új árjegyzékek az elsőfokú iparhatóságtól szerzendők be.

A 3.471/1915. M. E. számú rendelet egyébként érintetlenül marad.

2. §.

A jelen rendelet 1916. évi április hó 30. napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi április hó 28. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 21-én kelt 66. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

Az 1.448/1916. M. E. számu rendelet 1. számú melléklete.

A zománcozott vaslemezedényekre hatóságilag megállapitott legmagasabb árak jegyzéke.

(Kereskedelmi és középnehéz árú.)

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi szeptember hó 23. napján kelt 3.471/1915. M. E. számú rendeletéhez csatolt I. számú árjegyzékben „*B*“ alatt felsorolt ártételek érvényüket vesztik és az ugyanott „*A*“ alatt felsorolt ártételek úgy a középnehéz edényekre, mint a kereskedelmi árúra egyaránt irányadók azzal a módositással, hogy ezekhez az ártételekhez az alább megszabott százalékos felárak számithatók, illetőleg azokból az alább megszabott százalékos engedményeket kell levonni:

I. nagyban való eladásnál (az árakat a gyárban értve)
   1. a középnehéz árúra . . . . . 5% engedmény
   2. a kereskedelmi árúra . . . . 35% „
II. kicsinyben való eladásnál
   1. középnehéz árúra . . . . . 25% felár
   2. kereskedelmi árúra . . . . . 10% engedmény.

A legmagasabb árak a kereskedelemben szokásos csomagolás költségeivel együtt értendők.

Abból az árkülönbözetből, mely a gyártól nagyban való vétel és a kicsinyben való eladás közt a fentiek szerint előáll, az árút közvetitő nagykereskedő a kiskereskedőnek való tovább eladásánál csak egyharmadrészt számithat a maga javára.

Az 1.448/1916. M. E. számú rendelet II. számú melléklete.

A külön nehéz, zománcozott vasedényekre hatóságilag megállapitott legmagasabb árak jegyzéke.

(„Sphinx“ és „Superior“ gyári jeggyel.)

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi szeptember hó 23. napján kelt 3.471/1915. M. E. számú rendeletéhez csatolt II. számú árjegyzékben felsorolt ártételekhez a következő százalékos felár számitható, illetőleg azokból a következő százalékos engedményt kell levonni:

I. nagyban való eladásnál (az árakat a gyárban értve) . . . . . 5% engedmény,
II. kicsiben való eladásnál. . . . 25% felár.

A legmagasabb árak a kereskedelemben szokásos csomagolás költségeivel együtt értendők.

Abból az árkülönbözetből, mely a gyártól nagyban való vétel és a kicsiben való eladás közt a fentiek szerint előáll, az árút közvetitő nagykereskedő a kiskereskedőnek való tovább eladásnál csak egyharmadrészt számithat a maga javára.

Az 1.448/1916. M. E. számú rendelet III. számú melléklete.

A zománcozott öntött vasedényre hatóságilag megállapitott legmagasabb árak jegyzéke.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi szeptember hó 23. napján kelt 3.471/1915. számú rendeletéhez csatolt III. számú árjegyzékben a „*B*“ és „*C*“ alatt felsorolt ártételek érvényüket vesztik és az ugyanott „*A*“ alatt felsorolt ártételek úgy a nagyban, mint a kicsiben való eladásnál irányadók azzal a módositással, hogy ezekhez az ártételekhez az alább megszabott százalékos felár számitható, illetőleg azokból az alább megszabott százalékos engedményeket kell levonni:

I. nagyban való eladásnál (az árakat a gyárban értve):
1. belül és kivül zománcozott edényre 10% engedmény
2. csak belül zománcozott edényre . 35% engedmény

II. kicsiben való eladásnál
1. belül és kivül zománcozott edényre. 20% felár,
2. csak belül zománcozott edényre . . 10% engedmény.

A legmagasabb árak a kereskedelemben szokásos csomagolás költségeivel együtt értendők.

Abból az árkülönbözetből, mely a gyártól nagyban való vétel és a kicsiben való eladás közt a fentiek szerint előáll, az árút közvetitő nagykereskedő a kiskereskedőnek való tovább eladásnál csak egyharmadrészt számithat a maga javára.

Az 1.448/1916. M. E. számú rendelet IV. számú melléklete.

Az ónozott vaslemezedényekre, csiszolt vasedényekre és mosóüstökre hatóságilag megállapitott legmagasabb árak jegyzéke.

A m. kir. minisztériumnak 1915. évi szeptember hó 23. napján kelt 3.471/1915. M. E. számú rendeletéhez csatolt IV. számú árjegyzék érvényét veszti és helyébe a következő árjegyzék lép:

	Kg.-onkint korona
A) Ónozott vaslemezedény:	
1. nagyban való eladásnál, a gyárban értve . .	3·60
2. kicsiben való eladásnál	4·85
B) Kivülről durva, belül csiszolt vasedény:	
1. nagyban való eladásnál, a gyárban értve . .	2·20
2. kicsiben való eladásnál	2·90
C) Zománcozott vagy horgonyozott vaslemez, mosó-, gyümölcsbefőző- és hasonló üst:	
1. nagyban való eladásnál, a gyárban értve. .	2·30
2. kicsiben való eladásnál	3·10

A legmagasabb árak a kereskedelemben szokásos csomagolás költségeivel együtt értendők.

Azon árkülönbözetből, mely a gyártól nagyban való vétel és a kicsiben való eladás közt a fentiek szerint előáll, az árút közvetitő nagykereskedő a kiskereskedőnek való továbbeladásnál a maga javára egyharmadrészt számithat.

A m. kir. minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendelete bizonyos fémek és ötvözetek és az ezekből készült egyes tárgyak forgalombahozatalának és felhasználásának korlátozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

Az alább felsorolt anyagokat és tárgyakat csupán a jelen rendelet korlátai között szabad elidegeniteni, feldolgozni vagy egyébként felhasználni.

Ezek az anyagok és tárgyak a következők :

A)

1. aluminium, antimon, ólom (kemény ólom is), chrom, ferrochrom, vörösréz, bronz, sárgaréz, vörösfém, tombak, molybdän, ferromolybdän, nikkel, ferronikkel, vanadium, ferrovanadium, wolfram, ferrowolfram, ón, ónötvözetek (forrasztóón, fehérfém stb.), valamint cink és pedig akár nyersfém, akár ócskaanyag, akár hulladék alakjában ;

2. be nem épitett vagy fel nem szerelt rudak, táblák és lapok, valamint 0·2 mm. vagy ennél nagyobb falvastagságú be nem épitett vagy fel nem szerelt lemezek, csövek és drótok aluminiumból, ólomból (kemény ólomból is), vörösrézből, bronzból, sárgarézből, vörösfémből, tombakból, nikkelből, ónból, ónötvözetekből és cinkből ;

3. nyersöntvények ólomból (kemény ólomból is), vörösrézből, bronzból, sárgarézből, vörösfémből, tombakból, ónból, ónötvözetekből (fehérfém stb.) és cinkből ;

4. fehérlemez.

Olyan készletek, melyeknek összes súlya aluminiumnál 5 kg.-ot, antimonnál 5 kg.-ot, ólomnál 10 kg.-ot, nikkelnél 1 kg.-ot, vörösréznél 10 kg.-ot, rézötvözeteknél 30 kg.-ot, ónnál 5 kg.-ot, ónötvözeteknél 30 kg.-ot, cinknél 50 kg.-ot, fehérlemeznél 100 kg.-ot nem halad meg, nem esnek a jelen rendelet hatálya alá és birtokosuk azokkal szabadon rendelkezhetik.

Ha a készletek havonkénti növekedése a felsorolt mennyiségeket nem haladja meg, birtokosuk a szaporulat felett is szabadon rendelkezhetik.

B)

Az egészben vagy túlnyomó részben ólomból (kemény ólomból is) készült :

1. műhelyi kellékek, ú. m. satupadok ólombetétei, alátétek, kiöntések, tömitő gyűrűk és hasonlók ;

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

2. ólomzárak (plombák);

3. súlyok, ú. m. huzósúlyok, ellensúlyok és hasonlók, továbbá ólomöntvények és golyók a lőszerek kivételével;

4. vitorlások ólomgerincei és ólomballasztjai;

5. betűk, stereotypialapok és egyéb betüszedő-anyag, az ócska anyagot is beleértve;

6. beépitett vagy felszerelt csövek (ónozott és kénezett csövek, ónbetétes csövek is stb.), csőkigyók, szifoncsövek és csővezetékek;

7. szivattyúk és szerelvények, ú. m. csapok, szelepek stb.;

8. vedrek, kádak, üstök, kazánok, retorták és egyéb készülékek, edények;

9. kamarák ólombélései és egyéb ólombélések;

10. akkumulatorlapok.

Azok a készletek, melyeknek összes súlya 10 kg.-ot nem halad meg, nem esnek a jelen rendelet hatálya alá és azoknak birtokosuk szabadon rendelkezhetik.

C)

Az egészen vagy túlnyomó részben ónból vagy ónötvözetekből készült:

1. stanniollemez (ónfolia), ha abban nincsen árú becsomagolva;

2. korsók, ürmértékek, egyéb edények, tálak, tányérok, tálcák, fedők, kanalak és egyéb háztartási tárgyak;

3. söntéstálcák;

4. fürdőkádak;

5. csapok és egyéb szerelvények;

6. A készülékek alkotórészei és gyertyaöntő formák.

A kiváló művészeti vagy történelmi becsű tárgyak, valamint azon stanniollemez-készletek, melyeknek összes súlya 5 kg.-ot meg nem halad, nem esnek a jelen rendelet hatálya alá és azokkal birtokosuk szabadon rendelkezhetik.

Ez a rendelet kiterjed az életbelépte idején meglevő, valamint az utóbb keletkező készletekre is és pedig a *B.* és *C.* alatt emlitett tárgyakat, illetőleg arra való tekintet nélkül, hogy az egyes tárgyak valamely üzem vagy épület berendezéséhez tartoznak, hogy azok feldolgozás vagy elidegenités céljából tartatnak raktáron, vagy bármely más célra szolgálnak és hogy használatban vannak vagy használaton kivül állanak.

Az állam és állami intézmények birtokában levő anyagokról és tárgyakról külön intézkedés történik.

2. §.

A jelen rendelet hatálya alá eső anyagokat és tárgyakat birtokosuk (őrzőjük) köteles gondosan megőrizni.

Ezeket az anyagokat és tárgyakat a 3—5. §-okban meghatározott kivételektől eltekintve, csupán a m. kir. kereskedelemügyi

miniszter külön engedélyével szabad elidegeniteni, feldolgozni vagy egyébként felhasználni.

Különösen tilos ónból vagy ónötvözetekből készült tárgyaknak forrasztó ónná való feldolgozása.

3. §.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter külön engedélye nélkül is szabad elidegeniteni:

1. az 1. §-ban felsorolt összes anyagokat és tárgyakat a katonai igazgatás, úgyszintén a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaság, valamint az ezen anyagok összevásárlására általuk feljogositott bevásárló helyek vagy bevásárló szervek részére azon határnapig, amikor azokat hadi- és egyéb közszükségleti célokra történő igénybevételük folytán be kell szolgáltatni, hacsak ettől eltérőleg a m. kir. kereskedelemügyi miniszter korábbi határnapot meg nem állapit;

2. az 1. §. *A)* pontjában felsorolt anyagoknak és tárgyaknak árusitás végett raktáron tartott készleteiből — a fehérlemez kivételével — havonkint az előző hónap utolsó napján meglevő készlet 10%-át;

3. az 1. §. *B)* pontjában emlitett és árusitás végett raktáron tartott nyomdabetű-készletből havonkint az előző hónap utolsó napján meglevő készlet 20%-át.

4. §.

A jelen rendelet hatálya alá eső anyagokból és tárgyakból a m. kir. kereskedelemügyi miniszter külön engedélye nélkül is szabad feldolgozni vagy egyébként felhasználni:

1. azokat a mennyiségeket, amelyekre birtokosuknak saját üzemében vagy az általa foglalkoztatott üzemekben a katonai igazgatás megrendeléseinek teljesitése céljából szüksége van;

2. az 1. §. *A)* pontjában felsorolt anyagok és tárgyak tekintetében

a) azokból a készletekből, amelyek nem a katonai igazgatás megrendeléseinek teljesitésére szükségesek — a fehérlemez kivételével — havonkint az előző hónap utolsó napján meglevő készlet 10%-át; ebbe a 10%-ba a 3. §. 2. pontja értelmében esetleg elidegenitett mennyiség is beszámitható;

b) azokat a mennyiségeket, amelyekre a készlet birtokosának a saját üzemében felmerülő és az üzem fenntartása céljából elkerülhetetlen javitásokra van szüksége;

c) vas- és acélgyáraknak a gyártás fenntartásához szükséges aluminiumkészleteit.

3. Az 1. §. *B)* pontjában emlitett nyomdabetű-anyagból azt a mennyiséget, amely a birtokos saját üzemében új betűk vagy stereotypialapok készitésére használtatik fel.

Ócska anyagok és hulladékok birtokosai ezen anyagokat

saját üzemükben vagy más belföldi üzemekben nyers fémmé feldolgoztathatják, de az igy nyert fémet csupán a jelen §. 1. és 2. pontjainak, illetőleg a 3. §-nak korlátai között szabad feldolgozniok, egyébkint felhasználniok, avagy elidegeniteniök.

5. §.

Az 1. §. *A)* pontjában felsorolt azokra az anyagokra, amelyek a vámkülföldről hozatnak be, az 1—4. §-ok rendelkezései az alábbi eltérésekkel nyernek alkalmazást.

Ha a birtokos ezek tekintetében szabad rendelkezési jogot kiván magának biztositani, eziránt a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez kell folyamodnia és a behozatal megtörténtét a küldemény beérkezése után a szállitási okmányok bemutatásával a kereskedelemügyi miniszternél haladéktalanul be kell jelenteni.

Ha a kérelem sürgős hadiszükségletre való tekintettel egyáltalán nem, vagy csakis részben teljesithető és a katonai igazgatás a behozott anyagokat igénybe veszi, az értük járó térités a kellően igazolt vételárnak a behozatalnál előálló egyéb igazolt mellékköltségnek, továbbá a vételár és mellékköltség 5%-ával egyenlő jutaléknak figyelembevételével fog megállapittatni. A térités nagysága tekintetében emelt igények az 1912 : LXVIII. t.-c. 33. §-a szerint érvényesithetők.

Ha a vámkülföldről behozott ércek, kohófélterméke, hulladékok és hamuk birtokosa az ezekből nyerhető nyers fémekre kiván magának szabad rendelkezési jogot biztositani, a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez evégből beadandó kérvényéhez csatolnia kell :

1. a behozatali okmányokat ;

2. a behozott anyagok faját és mennyiségét feltüntető jegyzéket ;

3. az eladó és a vevő által a kereskedelmi szokások szerint vett próbát ;

4. az anyagoknak úgy az eladó, mint a vevő által beszerzett elemzési bizonyitványait.

6. §.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók.

Az ellenőrzéssel megbizott közegeknek az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésükre kell bocsátani.

7. §.

Aki az 1. §-ban felsorolt valamely anyagot vagy tárgyat a jelen rendelet ellenére elidegeniti, feldolgozza vagy egyébként felhasználja, ilyen anyagot vagy tárgyat tudva, hogy elidegenitése a jelen rendeletbe ütközik, megszerez vagy a hatósági ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat

hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi április hó 30. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi április hó 28. napján.

A m. kir. minisztérium 1.450/1916. M. E. számú rendelete az ólom- és óntartalmú maradékok és a fehérlemezhulladékok felhasználásának korlátozásáról.[1])

A m. kir. minisztériumnak a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az ólomnak és ónnak hamujából, kaparékából és egyéb hulladékaiból, úgyszintén más ólom- és óntartalmú maradékokból és a fehérlemezhulladékból a jelen rendelet életbeléptének idejében meglevő, valamint később keletkező készleteit a m. kir. kereskedelemügyi miniszter engedélye nélkül csak a jelen rendelet korlátai között szabad elidegeníteni, feldolgozni vagy egyébként felhasználni.

Az állam és állami intézmények birtokában levő készletekről külön intézkedés történik.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott anyagok birtokosai ezen anyagokat — a fehérlemez hulladékának kivételével — a saját üzemükben nyersfémmé feldolgozhatják vagy más belföldi üzemekben feldolgoztathatják, de az igy nyert nyersfém csupán a m. kir. minisztériumnak 1916. évi április hó 28. napján kelt 1.449/1916. M. E. számú rendelete szerint használható fel.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter külön engedélye nélkül az 1. §-ban meghatározott anyagok bármely másirányú feldolgozása tilos.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

3. §.

Az 1. §-ban meghatározott anyagokat a kereskedelemügyi miniszter külön engedélye nélkül csupán az alábbi rendelkezések szerint szabad elidegeniteni és pedig:

1. az anyagok birtokosainak jogukban áll azokat bármely kereskedő részére elidegeniteni, ha a készlet összes súlya

ón és óntartalmú maradékoknál az 1.000 kg.-ot,

ólom és ólomtartalmú maradékoknál az 5.000 kg.-ot,

fehérlemezhulladékoknál a 10.000 kg.-ot nem haladja meg;

2. ha a készlet összes súlya az 1. pontban meghatározott mennyiségeket meghaladja, a birtokosa azt csakis a katonai igazgatás, a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaság, valamint az ily anyagok összevásárlásával általuk megbizott bevásárló helyek vagy bevásárló szervek részére idegenitheti el.

4. §.

Az 1. §-ban meghatározott anyagok azon készleteit, melyeket birtokosuk az 1916. évi április hó végéig, azután pedig havonta gyűjtött, köteles a birtokos mindenkor legkésőbb a következő hónap 15. napjáig a „Magyar szent korona országainak fémközpontja" részvénytársaságnak megvételre felajánlani, ha azokat a jelen rendelet 3. §-ának határozmányai szerint előzőleg már el nem idegenitette.

5. §.

Az ajánlatot a megszabott időben (4. §.) a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaság címére (Budapest, IV., Városház-utca 10.) ajánlott levélben kell elküldeni. A postaköltséget a nevezett részvénytársaság az ajánlattevőnek megtéríti.

Ha a nevezett részvénytársaság kijelenti, hogy a felajánlott anyagra nem tart igényt, az ajánlattevő afelett szabadon rendelkezhetik.

Ugyancsak szabadon rendelkezhetik az anyag felett az ajánlattevő abban az esetben is, ha hozzá az ajánlott levél feladásának napjától számitott 21 napon belül a fémközpont részvénytársaságtól nem érkezik oly válasz, amelyben nevezett részvénytársaság az ajánlatot elfogadja vagy visszautasitja ugyan, de értesiti az ajánlattevőt, hogy a központi fémrekviziciós bizottságnak (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3.) a készletnek rekvirálása iránt javaslatot tett.

6. §.

A rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Az ellenőrző közegek kivánságára az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésre kell bocsátani.

7. §.

Aki az 1. §-ban meghatározott valamely anyagot a jelen rendelet ellenére elidegenit, vagy feldolgoz, vagy egyébként felhasznál, vagy a birtokában (őrizetében) levő készletet a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaságnak a jelen rendelet ellenére a megszabott időben és módon megvételre fel nem ajánlja, vagy a hatósági ellenőrzést meghiusitja, vagy a jelen rendeletet egyébként megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezések alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedő pénzbüntetessel büntetendo.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

E rendelet 1916. évi április hó 30. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi április hó 28. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.860/eln. 20. b. 1916. számú rendelete az 1915. évi 3.820/eln. 20. b. 1915. számú rendelettel egyes fémek és ötvözetek készleteinek növekedésére nézve elrendelt igénybevétel hatályának megszüntetéséről.[1])

1. §.

A jelen rendeletem életbeléptetése napjával az 1915. évi március hó 29-ről 3.820/eln. 20. b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel az abban felsorolt fémek és ötvözetek készleteinek növekedésére elrendelt igénybevétel hatályát megszüntetem.

2. §.

Az emlitett rendeletemmel elrendelt igénybevétel helyébe a m. kir. minisztériumnak a folyó évi április hó 28-ról 1.449/916. M. E. szám alatt kelt rendeletének a rendelkezései lépnek.

3. §.

Ez a rendelet az 1916. évi április hó 30-án lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi április hó 28. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.861/eln. 20—b. 1916. számú rendelete az ólomnak és egyes meghatározott ólomtárgyaknak hadicélokra igénybevételéről.[1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján a következőket rendelem :

1. §.

Az ólomnak és ólomtárgyaknak az 1916. évi junius hó 1. napján meglevő azokból a készleteiből, amely készletek elidegenitésük, feldolgozásuk és egyébként való felhasználásuk tekintetében a minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendeletével megállapitott korlátozások alá esnek, az alább megjelölt mennyiségek a 2. §-ban megszabott kivételekkel a jelen rendelet erejénél fogva hadicélokra igénybevétetnek és azokat az 1916. évi junius hó 1—15. napja közti időben a 4—6. §-ok közelebbi rendelkezései szerint be kell szolgáltatni.

Ezek a mennyiségek a következők :

1. a nyersfém, ócskaanyag és hulladék alakjában levő ólom (keményólom is), továbbá a be nem épitett vagy fel nem szerelt ólom (keményólom is), lemezek, drótok, csövek, rudak, táblák, lapok és nyersöntvények készleteinek 80%-a, illetőleg az 50 kg.-nál kisebb készleteknél a 10 kg.-ot meghaladó mennyiség ;

2. ólomzárak (plombák) teljes készlete, amennyiben az ólomzárak az elzárandó tárgyra még fel nem erősittettek ;

3. minden egyes nyomda teljes betűanyagának (betűk, stereotypialapok, egyéb betűszedő- vagy ócskaanyag) 10%-át ;

4. az elidegenités céljából raktáron tartott betűanyag (stereotypialapok, egyéb betűszedőanyag és ócskaanyag) készletének 10%-a, valamint az ugyanilyen célból raktáron tartott accumulátorok készletének 50%-a ;

5. a hivatkozott 1.449/1916. M. E. rendelet 1. §-ának *B)* pontjában felsorolt minden egyéb tárgy elidegenités céljából raktáron tartott készletének 80%-a.

Az ólomhamu és kaparékkészletek tekintetében külön intézkedés történik, tehát ezeket nem kell beszolgáltatni.

2. §.

Az 1. §-on alapuló igénybevétel nem terjed ki és ehhez képest nem kell beszolgáltatni :

1. azokat a tárgyakat, amelyeket birtokosuk a minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendeletének 3. §. 1. pontja szerint a katonai igazgatás, a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaság vagy az ott emlitett más bevásárló helyek vagy bevásárló szervek részére az 1916. évi junius hó 14-ig elidegenitett ;

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi április 29-én kelt 98. számában.

KÖNYVTÁRA

2. azokat a tárgyakat, melyekre birtokosuknak saját üzemében vagy az általa foglalkoztatott üzemekben a katonai igazgatás megrendeléseinek teljesitése céljából szüksége van;

3. az 1. §. 1. pontjában meghatározott tárgyak közül oly mennyiséget, melyre a készlet birtokosának a saját üzemében az üzem fenntartása céljából elkerülhetetlen javitásokra az 1916. évi julius hó 1-ig okvetlenül szüksége van;

4. azokat a mennyiségeket, amelyeknek beszállitása alól a m. kir. kereskedelemügyi miniszter felmentést adott. E végből legkésőbb az 1916. évi junius hó 1-ig a kereskedelemügyi miniszterhez kell folyamodni.

3. §.

A minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendeletének 1. §. *B)* 1., 3., 4., 6. és 10. pontjaiban felsorolt oly tárgyak igénybevételére vonatkozólag, amelyek valamely üzem berendezéséhez tartoznak, vagy bármely más telep vagy épület alkotórészei, valamely épitménybe beépitve vagy felszerelve vannak és az üzem fentartásához, a telep, az épület vagy az épitmény használhatóságához nem okvetlen szükségesek, külön intézkedés történik.

Ezek a tárgyak akkor is nélkülözhetőknek fognak tekintetni, ha az üzem fentartásához a telep, az épület vagy az épitmény használhatóságához szükségesek ugyan, de más anyagból készült tárgyakból pótolhatók.

Az első bekezdésben meghatározott tárgyak birtokosai, a kötelező beszolgáltatás elkerülése végett, a tárgyak szabadkézből való eladására vonatkozólag a katonai igazgatással, a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársasággal vagy az ily tárgyak megvásárlásával általuk megbizott bevásárló helyekkel vagy bevásárló szervekkel megegyezhetnek.

4. §.

Az 1. §. szerint igénybevett tárgyakat birtokosuknak (őrzőjüknek) az 1916. évi június hó 1—15-ig terjedő időben megfelelően csomagolva, a feladandó csomagok számának és súlyának a felvevő vasuti hivatal által történt megállapitása után az 1915. évi 4611/eln. 20. b. 1915. számú rendeletemmel megalakitott illetékes átvételi bizottság címére teherárúként kell feladni. A feladott tárgyak nemét a szállitólevélen fel kell tüntetni. A csomagolási és szállitási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtériti, ha pedig a beküldött készletek hadicélokra alkalmatlanoknak találtatnak, a katonai igazgatás a visszaszállitás költségeit is viseli.

5. §.

A birtokosok, vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrizetben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállitásra kerülő anyagokról jegyzéket kötelesek az illetékes átvételi bizottságnak megküldeni.

A jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg az anyagok őrzőjét, a közigazgatási járást és a helyet, ahol az anyagokat eddig tartották, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által megállapitott számát és azok nyers súlyát, az anyagok nemeit és azok tiszta súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell irnia.

A jegyzék egy második példányát közvetlenül a központi fémrekviziciós bizottságnak (Budapest, II. ker., Lánchid-utcza 1—3. szám) kell megküldeni.

Ha oly anyagokról van szó, melyek az átvételi bizottság helyén vagy annak közelében vannak és azért vasúton nem szállithatók, akkor az 1916. évi junius hó 1—15-ig mindenekelőtt a jegyzéket kell beküldeni, amire az átvételi bizottság meghatározza és közli az elszállitás napját és az átadás helyét.

6. §.

Ha az elszállitásra kerülő anyag kevesebb annál, amennyit az 1. §. 1—5. pontjai szerint be kellene szolgáltatni, akkor a beküldésre kötelezett tartozik a csökkenést a jegyzék beküldésével egyidejűleg a központi fémrekviziciós bizottsághoz intézendő beadványában igazolni.

7. §.

Aki a jelen rendelettel hadicélokra igénybevett valamely tárgyat a jelen rendelet ellenére be nem szolgáltat, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járna el.

8. §.

E rendelet az 1916. évi április hó 30-ik napján lép életbe. Hatálya kiterjed a Magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi április hó 28-án.

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.862/eln. 20. b. 1916. számú rendelete az ónnak és egyes meghatározott óntárgyaknak hadicélokra való igénybevételéről.[1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-ai alapján a következőket rendelem :

1. §.

Az ónnak és óntárgyaknak az 1916. évi junius hó 1. napján meglevő azokból a készleteiből, amely készletek elidegenitésük, feldolgozásuk és egyébként való felhasználásuk tekintetében a minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendeletével megállapitott korlátozások alá esnek, az alább megjelölt mennyiségek a 2. §-ban megszabott kivételekkel — a jelen rendelet erejénél fogva — hadicélokra igénybevétetnek és azokat az 1916. évi junius hó 1—15. napja közti időben a 4—6. §-ok közelebbi rendelkezései szerint be kell szolgáltatni.

Ezek a mennyiségek a következők :

1. a nyersfém, ócskaanyag és hulladék alakjában levő ón és ónötvözetek, továbbá a be nem épitett vagy fel nem szerelt ónlemezek, drótok, csövek, rudak, táblák, lapok és nyersöntvények készleteinek 80%-a, illetőleg a 25 kg.-nál kisebb ónkészleteknél az 5 kg.-ot, 150 kg.-nál kisebb ónötvözet-készleteknél a 30 kg.-ot meghaladó mennyiség ;

2. a minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendeletének 1. §. *C)* 1—4. pontjában meghatározott tárgyak egész készlete ;

3. a hivatkozott minisztériumi rendelet 1. §-ának *C*/5. és 6. pontjában meghatározott és elidegenités céljából raktáron tartott tárgyak egész készlete.

Az ónhamu- és kaparékkészletek tekintetében külön intézkedés történik, tehát ezeket nem kell beszolgáltatni.

2. §.

Az 1. §-on alapuló ténybevétel nem terjed ki és ehhez képest nem kell beszolgáltatni :

1. azokat a tárgyakat, amelyeket birtokosuk a minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendelete 3. §-ának 1. pontja szerint a katonai igazgatás, a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaság vagy az ott emlitett más bevásárló helyek vagy bevásárló szervek részére az 1916. évi junius hó 14-éig elidegenitett ;

2. azokat a tárgyakat, amelyekre birtokosuknak a saját üzemében vagy az általa foglalkoztatott üzemekben a katonai igazgatás megrendeléseinek teljesitése végett szüksége van ;

3. az 1. §. 1. pontjában meghatározott tárgyak közül oly mennyiséget, amelyre a készlet birtokosának a saját üzemében az

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

üzem fenntartása céljából elkerülhetetlen javitásokra az 1916. évi julius hó 1-ig okvetlenül szüksége van;

4. azokat a mennyiségeket, amelyeknek beszállitása alól a m. kir. kereskedelemügyi miniszter felmentést adott. Evégből legkésőbb az 1916. évi junius hó 1-ig kell a kereskedelemügyi miniszterhez folyamodni.

3. §.

A minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendeletének 1. §. *C)* 5. és 6. pontjaiban felsorolt oly tárgyak igénybevételére vonatkozólag, amelyek valamely üzem berendezéséhez tartoznak, vagy bármely más telep vagy épület alkotórészei, valamely épitménybe beépitve vagy felszerelve vannak és az üzem fenntartásához, a telep, az épület vagy az épitmény használhatóságához nem okvetlenül szükségesek, külön intézkedés történik.

Ezek a tárgyak akkor is nélkülözhetőknek fognak tekintetni, ha az üzem fenntartásához, a telep, az épület vagy az épitmény használhatóságához szükségesek ugyan, de más anyagból készült tárgyakkal pótolhatók.

Az első bekezdésben meghatározott tárgyak birtokosai, a kötelező beszolgáltatás elkerülése végett, a tárgyak szabadkézből való eladására vonatkozólag a katonai igazgatással, a Magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársasággal, vagy az ily tárgyak megvásárlásával általuk megbizott bevásárló helyekkel vagy bevásárló szervekkel megegyezhetnek.

4. §.

Az 1. §. szerint igénybevett tárgyakat birtokosuknak (őrzőjüknek) az 1916. évi junius hó 1—15-ig terjedő időben megfelelően csomagolva, a feladandó csomagok számának és súlyának a felvevő vasuti hivatal által történt megállapitása után az 1915. évi 4611. eln. 20/b—1915. számú rendeletemmel megalakitott illetékes átvételi bizottság címére teherárúként kell feladni. A feladott tárgyak nemét a szállitólevélen fel kell tüntetni. A csomagolási és szállitási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtéríti, ha pedig a beküldött készletek hadicélra alkalmatlanoknak találtatnak, a katonai igazgatás a visszaszállitás költségeit is viseli.

5. §.

A birtokosok vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrizetben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállitásra kerülő anyagokról jegyzéket kötelesek az illetékes átvételi bizottságnak megküldeni.

A jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg az anyagok őrzőjét, a közigazgatási járást és a helyet, ahol az anyagokat eddig tartották, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti

hivatal által megállapitott számát és azok nyers súlyát, az anyagok nemeit és azok tiszta súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell irnia.

A jegyzék egy második példányát közvetlenül a központ fémrekviziciós bizottságnak (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3. sz.) kell megküldeni.

Ha oly anyagokról van szó, amelyek az átvételi bizottság helyén vagy annak közelében vannak és azért vasúton nem szállithatók, akkor az 1916. évi junius hó 1—15-ig mindenekelőtt a jegyzéket kell beküldeni, amire az átvételi bizottság meghatározza és közli az elszállitás napját és az átadás helyét.

6. §.

Ha az elszállitásra kerülő anyag kevesebb annál, amennyit az 1. §. 1—3. pontjai szerint be kellene szolgáltatni, akkor a beküldésre kötelezett tartozik a csökkenést a jegyzék beküldésével egyidejűleg a központi fémrekviziciós bizottsághoz intézendő beadványban igazolni.

7. §.

Aki a jelen rendelettel hadicélokra igénybevett valamely tárgyat a jelen rendelet ellenére be nem szolgáltat, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

E rendelet 1916. évi április hó 30-ik napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi április hó 28. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.938/eln. 20/b. 1916. számú rendelete hadicélokra igénybevett ólom és óntárgyakért megállapitott téritési tételek tárgyában.[1])

1. §.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. §-a alapján hadicélokra igénybevett ólomért és ónért, valamint az ónötvözetekért, továbbá az ólom és óntárgyakért a következő téritési tételek állapittattak meg :

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 14-én kelt 135. számában.

I.

Ólom.

	Korona 100 kg -ként
1. Uj lágyólom (tömbökben, rudakban és hasonló alakban)	85
2. Ócska ólom	70
3. Ólomlemez, drót, lap, tábla, cső és uj öntvény	120

II.

Ólomtárgyak.

1. Ólomsúly, golyó, használatban levő öntvény alátétlap	85
2. Vitorlások ólomgerincei	100
3. Vitorlások ólomballasztjai	70
4. Uj tömitőgyűrűk ólomból	120
5. Használt tömitőgyűrűk ólomból	70
6. Uj ólomzárak (plombák)	120
7. Ócska ólomzárak	70
8. Uj, még nem használt csőkigyók, vödrök, kádak, kazánok, egyéb készülékek, edények, ólombetétek, amennyiben ezek nem egyszerű ólomöntvények (ólomöntvények I. 3. szerint)	140
9. Használatban levő csőkigyók, vödrök, kádak, kazánok, egyéb készülékek, edények és ólombélések, amennyiben ezek nem egyszerű ólomöntvények (ólomöntvények II. 1. szerint)	120
10. Még nem használt accumulator-lapok	120
11. Használt accumulator-lapok	50
12. Kamarák ólombélései	150
13. Uj, még nem használt szivattyúk és szerelvények	280
14. Használt szivattyúk és szerelvények	220
15. Használható nyomdabetűk és stereotypialapok	280
16. Nyomdabetűk és stereotypiai lapok ócskaanyag alakjában	100

III.

Ón és ónötvözetek.

	Korona 100 kg.-ként
1. Ón 99%-nál nagyobb fémtartalommal tömbökben, rudakban és hasonló alakban	2.000
2. Ón és ötvözetek 95—99% fémtartalommal tömbökben, rudakban és hasonló alakban	1.600
3. Ónötvözetek 95%-nál kevesebb fémtartalommal tömbökben, rudakban és hasonló alakban	10
	Korona 1 kg. ónért
4. Bádogok, csövek, nyersöntvények	7
5. Stanniollemez (ónfolia)	21

IV.

Ón és óntövözetekből való tárgyak.

	Korona 1 kg. összsúlyért
1. Fedők, kanalak, gyertyatartók	4
2. Korsók, ürmértékek és egyéb edények	8
3. Tálak, tányérok, csészék és egyéb háztartási tárgyak	6
4. Söntéstálcák	6
5. Fürdőkádak	8
6. Csapok és egyéb szerelvények, készülékek alkotó részei és gyertyaöntő formák	7

V.

Közös határozmányok.

A téritési tételek az esetleg szükségessé váló szerelési költségek nélkül értendők.

Ily költségeket külön kell igazolni.

A jelen rendeletem életbeléptetése napjával az 1915. évi 4.600/eln. 20/b. 1915. számú rendeletem első részének 19—23. tételszámai alatt és annak második részének 5. és 6. pontjai alatt foglalt téritési tételek hatályukat vesztik.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi június hó 13. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 11.057/eln. 20. b. 1916. számú rendelete egyes meghatározott fémtárgyak beszolgáltatása tárgyában.[1])

Az 1915. évi szeptember hó 25-én 13.462/eln. 20. b. szám alatt kelt rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett fémtárgyak beszolgáltatása tárgyában a következőket rendelem:

1. §.

Azok az iparűzők és kereskedők, akik az 1915. évi december hó 29-én kelt 19.267/eln. 20. b. számú rendeletem alapján a bevezetésben emlitett rendeletem 1. §-ában felsorolt fémtárgyaiknak raktáraikon levő készletük egyharmadrészét már beszolgáltatták, kötelesek megmaradt készletüknek ismét egyharmadrészét beszolgáltatni.

A beszolgáltatandó harmadrész kiszámitására a 19.267/eln. 20. b. számú rendeletem 3. §-a irányadó, de a beszolgáltatandó súly-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 17-én kelt 138. számában.

mennyiségből csak azoknak a tárgyaknak a súlyát szabad levonásba hozni, amelyeket a kötelezett az első beszolgáltatás után adott át valamely hazafias fémgyűjtés részére, illetőleg adott el a magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaságnak vagy az általa megbizott bevásárlóknak.

2. §.

Az 1915. évi 13.462/eln. 20. b. számú rendeletem 2. §-ában 2—6. pont alatt emlitett kötelezettek kötelesek az ugyanezen rendeletem 1. §-ában emlitett összes tárgyaikat, kivéve az 1. §. 8. pontjában emlitett egyszerű függönyrudakat (csöveket) és tartókat beszolgáltatni.

A nélkülözhetőség feletti döntés az igénybevett tárgyak pótlására szolgáló határidő engedélyezése tekintetében az 1915. évi 13.462/eln. 20. *b.* 1915. számú rendeletem 8. §-ának rendelkezései irányadók.

Ha az igénybevétel alá eső mosó-, gyümölcsbefőző-, takarmányfőző- vagy egyéb üst pótlása válnék szükségessé és arról a birtokos nem gondoskodott, kérelmére a pótlásról az átvételi bizottság útján gondoskodás történik. E célból a beszolgáltatásra kötelezettnek üstje felső nyilásának és mélységének pontos méretét kell az átvételi bizottsággal közölni. A beszolgáltatás ily esetben csak a pótlásra szolgáló árúk beérkezése után fog elrendeltetni.

Használhatatlan üstökért csak a térités jár, ilyenekért pótlás nem igényelhető.

3. §.

A beszolgáltatás ideje és helye minden községben (városban) a helyben szokásos módon közhirré fog tétetni.

4. §.

Az e rendeletem 1. és 2. §-a szerint beszolgáltatandó tárgyak birtokosai vagy őrzői e tárgyakat a beszolgáltatás napját megelőző napig valamely hazafias célú fémgyüjtés részére ajándékképen vagy cseretárgy ellenében átadhatják, vagy a magyar szent korona országainak fémközpontja r.-t.-nak, illetőleg az általa megbizott bevásárlóknak szabadkézből eladhatják.

5. §.

Minden törvényhatóság területén egy ellenőrző bizottság állittatik fel, amelynek feladata az átvételi bizottságok működési és a beszolgáltatási kötelezettség teljesitését ellenőrizni.

Az ellenőrző bizottság — amennyiben az feladata teljesitéséhez szükséges — jogositott lakásokat, üzemtelepeket, üzlethelyiségeket megtekinteni és az egyébként szükséges ellenőrzést gyakorolni. A felek és az átvételi bizottságok tagjai kötelesek az

ellenőrző bizottság kívánságára minden szükséges felvilágosítást megadni.

Az ellenőrző bizottság áll a törvényhatóság egy tisztviselőjéből mint elnökből, a katonai igazgatás és a pénzügyi hatóság egy-egy képviselőjéből és egy szakértőből. Összehivása iránt a törvényhatóság első tisztviselője intézkedik.

Az ellenőrző bizottság szükség esetén, különösen pedig, amennyiben a fémbeszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések figyelmen kivül hagyását tapasztalná, — amely esetben a honvédelmi miniszternek jelentést tenni tartozik, — saját belátása szerint az átvételi bizottságok helyett járhat el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi junius hó 16. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 11.059/eln. 20. b. 1916. számú rendelete ónból való tárgyak beszolgáltatása tárgyában.[1])

Az 1916. évi április hó 28-ik napján 7.862/eln. 20. b. szám alatt kelt rendeletemmel hadicélokra igénybevett óntárgyak beszolgáltatására vonatkozólag az idézett rendeletem részben való módositásával a következőket rendelem:

1. §.

Az 1916. évi április hó 28-án 7.862/eln. 20. b. szám alatt kelt rendeletem 5. §-ában az óntárgyak beszolgáltatására megszabott határidőt az egészben vagy túlnyomó részben ónból vagy ónötvözetekből való következő tárgyak, és pedig:

1. korsók, űrmértékek, egyéb edények, tálak, tányérok, tálcák, fedők, kanalak és egyéb háztartási tárgyak,

2. söntéstálcák,

3. fürdőkádak

tekintetében addig az időpontig hosszabbitom meg, amely időpontig a 11.057/eln. 20. b. 1916. számú rendeletem alapján beszolgáltatandó réz- és nikkeltárgyak az illető községben beszolgáltatandók.

Az előbbi 1—3. pont alatt felsorolt tárgyak tehát, amennyiben a 7.862/eln. 20. b. 1916. számú rendeletem szerint még be nem szolgáltattak volna, az illető községre nézve a réz- és nikkeltárgyak átvételére felállitott bizottságnál adandók át.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 17-én kelt 138. számában.

2. §.

Az 1. §-ban emlitett tárgyakra vonatkozó beszolgáltatási kötelezettség kiterjed mindazokra, akiknek ily tárgyak birtokában, őrizetében vagy raktárában vannak.

A beszolgáltatási kötelezettség teljesitésének ellenőrzésével az átvételi bizottságok és a 11.057/eln. 20. b. 1916. számú rendeletemmel felállitott ellenőrző bizottságok bizatnak meg.

3. §.

A beszolgáltatás ideje és helye minden községben (városban) a helyben szokásos módon közhirré fog tétetni.

4. §.

Az e rendeletem 1. és 2. §-ai szerint beszolgáltatandó tárgyak birtokosai vagy őrzői e tárgyakat a beszolgáltatás napját megelőző napig valamely hazafias célú fémgyüjtés részére ajándékképen vagy cseretárgy ellenében átadhatják, vagy a magyar szent korona országainak fémközpontja r.-t.-nak, illetőleg az általa megbizott bevásárlóknak szabadkézből eladhatják.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi junius hó 16-án.

A m. kir. minisztérium 1.582/1916. M. E. számú rendelete bizonyos fémek és ötvözetek készleteinek bejelentése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az egyes fémek és ötvözetek készleteinek bejelentéséről 1915. évi február hó 6. napján 504/1915. M. E. szám alatt és a cink- (horgany-) készleteknek bejelentéséről 1.100/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletek módositásául a következőket rendeli :

1. §.

Az 1916. évi julius hónaptól kezdve az 504/1915. M. E. és az 1.100/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletek szerint havonkint teendő bejelentéseknél a jelen §-ban alább emlitett fémek és ötvözetek készletei csak abban az esetben nem esnek bejelentés alá, ha a készlet aluminiumnál 5 kg-ot, antimonnál 5 kg-ot, ólomnál 10 kg-ot, nikkelnél és ferronikkelnél 1 kg-ot, vörösréznél 10 kg-ot, rézötvözeteknél (sárgaréz, vörösfém) 30 kg-ot, ónnál 5 kg-ot, ónötvözeteknél 30 kg-ot, cinknél (horgany) 50 kg-ot, fehérlemeznél 100 kg-ot meg nem halad.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 24-én kelt 143. számában.

2. §.

Az 1916. évi julius hónaptól kezdve súlymennyiségre való tekintet nélkül be kell jelenteni a következő anyagok készleteit:

1. a chrom és ferrochrom, molybdän és ferromolybdän-, vanadium- és ferrovanadium-, wolfram- és ferrowolfram-készleteket;

2. az idézett rendeletekben meghatározott összes fémek, illetőleg ötvözetek érceinek, kohó féltermékeinek, ócskaanyagai, nak, hulladékainak hamujának, kaparékának és egyéb maradékainak készleteit.

3. §.

Az 1. §-ban idézett rendeletek rendelkezései egyébként érintetlenül maradnak.

4. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius 1. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi junius hó 23. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 14.298/1916. számú rendelete fémtárgyaknak hadicélokra való igénybevétele tárgyában.[1])

Az 1915. évi szeptember hó 25-ről kelt 13.462/eln. 20/b. számú rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett fémtárgyak igénybevételére vonatkozó és az 5.077/eln. 20/b. 1916. számú rendelettel julius hó 31-ig kiterjesztett azt a határidőt, amelynek lejárta után a birtokosok az addig be nem vont fémtárgyakkal szabadon rendelkezhetnek, újból és pedig az 1916. évi december hó 31-ig kiterjesztem.

E rendeletem kihirdetése napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi julius hó 30. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter R. 16.431/1916. számú rendelete bizonyos fémek, ötvözetek és ezekből készült tárgyak forgalombahozatalának és felhasználásának ellenőrzése tárgyában.[2])

A m. kir. minisztériumnak bizonyos fémek, ötvözetek és ezekből készült tárgyak forgalombahozatala és felhasználása tárgyában kiadott, folyó évi április hó 28. napján kelt 1.449/1916. M. E. számú rendelete (l. a Budapesti Közlöny folyó évi április hó 29-iki 98. sz.) értelmében, az ezen rendelet 2. és 6. §-aiban nyert felhatalmazás alapján e rendelet végrehajtásának ellenőrzésére mint külön ellenőrző közegeket a következőket alkalmaztam:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 30-án kelt 173. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 30-án kelt 173. számában.

1. A vezetésem alatt álló minisztériumba szolgálattételre berendelt *Hubert* Ernő államvasuti mérnököt,

2. az ugyanoda bevezényelt *Sebestyén* Móric gépészmérnököt,

3. a cs. és kir. műszaki tüzérségi felügyelőhöz beosztott *Szanyi Berkes* Kálmán főhadnagyot és

4. az ugyanoda beosztott *Szörényi Reischl* Károly hadnagyot.

Mindazok, akik az idézett rendeletben meghatározott fémek, ötvözetek és ezekből készült tárgyak felett rendelkeznek, vagy ilyeneket őrizetben tartanak, kötelesek a fentnevezett külön ellenőrző közegeknek kívánságukra az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésükre bocsátani, tehát üzleti könyveikbe, levelezésükbe, raktáraikba is betekintést engedni.

Felhivom az összes illetékes hatóságokat, hogy a fentnevezett külön ellenőrző közegeknek ezen megbizásomból kifolyólag végzett működésükben, amennyiben nevezettek hozzájuk fordulnak, hathatós támogatást nyujtsanak.

Budapest, 1916. évi július hó 29-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 22.190/eln. 20.—b. 1916. számú rendelete épületeken levő rézanyagnak hadicélokra való igénybevétele tárgyában.[1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján a következőket rendelem:

1. §.

Az épületek fedésére felhasznált vörösrézanyagot (réztetők, más, vörösrézből készült alkatrészek, úgymint kupolák, tetőpárkányok, díszitések, tető- és lefolyó csatornák) — továbbá a villámháritók vörösrézanyagát, amennyiben ez az anyag a törvényhatóságok, községek, testületek, valamint magánosok tulajdonát képezi, a jelen §. utolsó bekezdésében emlitett kivétellel, a jelen rendelettel hadicélokra igénybevettnek jelentem ki.

Az igénybevétel kiterjed azokra a vörösrézből készült alkatrészekre és villámháritókra is, amelyek nem vörösrézzel fedett épületeken vannak. Az igénybevett rézanyagot másként, mint a jelen §. harmadik bekezdésében meghatározott módon sem el idegeniteni, sem feldolgozni nem szabad, de annak az ingatlannal együtt való elidegenitése korlátozás alá nem esik.

Az igénybevett vörösrézanyagot tulajdonosa a jelen rendelet kihirdetésétől számitott négy héten belül szabad megegyezés alapján a terület szerint illetékes katonai parancsnokságnak eladhatja.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 12-én kelt 260. számában.

Az állam és egyházak tulajdonában levő épületek vörösrézanyagára vonatkozólag külön intézkedés történik.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott igénybevétel alól, fontos okok fenforgása esetén, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter felmentést adhat, aki, amennyiben a vonatkozó kérelem az épület különös művészeti vagy történelmi becsével indokoltatnék, határozatát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországok területére nézve pedig Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg hozza meg.

3. §.

Ha az igénybevett vörösrézanyag átadása, valamint a katonai igazgatás által fizetendő térités tekintetében a tulajdonos és a katonai igazgatás között az 1. §-ban meghatározott időn belül megegyezés nem jön létre, a vörösrézanyagot a katonai igazgatás cseréli ki.

A kicserélési munkálatok megkezdése előtt a vörösrézanyag értéke és a kicserélési munkálatok költségei az 1912. évi LXVIII. t.-c. 24. §-a értelmében megbecsültetnek, amely eljáráshoz a tulajdonost vagy meghatalmazottját meg kell hivni.

4. §.

Abban az esetben, ha a kicserélést, akár az igénybevétel végrehajtásának folyományaképen, akár szabad megegyezés alapján a katonai igazgatás foganatositja, a katonai igazgatás megfelelő új fedésről vagy kicserélésről tartozik gondoskodni, a fedési és kicserélési munkálatokat az épületek meglevő állapotának fenntartására való lehető legnagyobb figyelemmel tartozik végrehajtani és az ezekkel a munkálatokkal az épületen okozott mindennemű kárért kártéritéssel tartozik.

5. §.

A jelen rendeletben meghatározott igénybevétel végrehajtása céljából a törvényhatóságok kötelesek a területükön lévő minden épület vörösréztetőzetéről és az 1. §-ban emlitett tetőtartozékokról kimutatást készitteni.

E kimutatásba fel kell venni:

1. az épület fekvését (község, utca, házszám),
2. a tulajdonos nevét és lakását,
3. a rézfedésnek megközelitő felületét négyzetméterekben, vagy a rézanyag megközelitő súlyát, a tetőzettartozékoknál (kupolák, tetőpárkányok, díszletek, tető- és lefolyó csatornák) és villámháritóknál oly adatokat (darabszám, mérték, esetleg a megköze-

lító súly), amelyek a rézanyag mennyiségének megállapitására alkalmasak.

Ebbe a kimutatásba az állam és az egyház tulajdonát képező épületeket is fel kell venni és külön csoportban kell feltüntetni:.

a) az állami,

b) az egyházi,

c) az egyéb épületeket.

E kimutatás egy példányát az 1916. évi november hó 30-ig a terület szerint illetékes katonai parancsnokságnak, egy második példányát pedig hozzám kell beküldeni.

6. §.

Aki a jelen rendelettel hadicélokra igénybevett vörösrézanyagot a jelen rendelet ellenére elidegeniti vagy feldolgozza, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik. Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ezen rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a Magyar Szent Korona Országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi november hó 11-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 24.691/1916. H. M. eln. 20—b. számú rendelete, a fürdőkályhák rézből készült viztartó-hengereinek hadicélokra igénybevétele és beszolgáltatása tárgyában.[1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján a következőket rendelem :

1. §.

A használatra felszerelt, valamint a fel nem szerelt szén- vagy fatüzelésű fürdőkályháknak tiszta fémfelületű, mázolt vagy zománcozott rézből készült viztartó hengereit a jelen rendelettel hadi célokra igénybevetteknek jelentem ki. Az igénybevétel kiterjed a magánosok, gyártók és kereskedők birtokában levő, úgyszintén azokra a fürdőkályhahengerekre is, amelyek más számára őrizetben tartatnak.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 7-én kelt 267. számában.

2. §.

Ezeknek a kályhahengereknek a birtokosai vagy őrzői, úgyszintén azok a gyárosok és kereskedők, akik ilyen kályhahengereket raktáron tartanak, kötelesek azokat az 1917. évi január hó 15-ig az illetékes járási főszolgabirónak, városokban a polgármesternek bejelenteni.

A bejelentésnek tartalmaznia kell:

1. a helyet (község, utca, házszám, lakrész), ahol a kályhahenger van;
2. a kályhák számát;
3. a birtokos nevét és lakóhelyét;
4. a birtokos arra vonatkozó kötelező kijelentését, hogy az igénybevett kályhahenger pótlásáról maga kíván-e gondoskodni, vagy pedig annak horganyozott vaslemezből kályhahengerrel természetben való pótlását kívánja-e.

A bejelentéseket a főszolgabirók, illetve polgármesterek haladéktalanul, a központi fémrekviziciós bizottságnak (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3.) küldik meg.

3. §.

Azok a birtokosok, akik természetben való pótlást nem igényelnek, kályhahengereiket az 1917. évi február hó 25-ig a „Magyar Szent Korona Országainak Fémközpontja Részvénytársaság"-nak (Budapest, IV., Városház-utca 10.) szadabkézből eladhatják, ha pedig ezt nem teszik, kötelesek azokat a fent meghatározott határidőig a 4.611/eln. 20—b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel megalakitott és az idézett rendeletem szerint illetékes fématvételi bizottságok címére (Budapest, Lipótvárosi pályaudvar, Pozsony, Zagreb) beszállitani.

4. §.

Ha a rézkályhahengerek a fématviteli bizottságoknak szállittatnak be, az értük járó térités a kályhahengerek tiszta rézsúlya után kilogrammonkint 5 koronában fog megállapittatni. Ezenfelül a katonai igazgatás a beküldőnek a szállitási költségeket is megtériti.

A küldemények feladása alkalmával a feladott tárgyak darabszámát és súlyát a felvevő vasuti hivatal által meg kell állapittatni.

A küldeményeknek a vasútra való feladásával egyidejűleg be kell küldeni az illetékes átvételi bizottsághoz a feladott tárgyak jegyzékét.

Ezen jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg a tárgyak őrzőjét, a közigazgatási járást és helyet, ahol a tárgyat eddig tartották, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által

megállapitott számát és azok nyerssúlyát, valamint a kályhahengerek tiszta súlyát.

A jegyzék egy második példányát a központi fémrekviziciós bizottságnak (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3.) kell megküldeni.

Ha valamely birtokos a kályhahengert szabadkézből a „Magyar Szent Korona Országainak Fémközpontjának" adja el, erről a központi fémrekviziciós bizottságnak ugyancsak jelentést kell tennie.

Ha oly kályhahengerekről van szó, amelyek az átvételi bizottságok helyén, vagy annak közelében vannak s azért vasúton nem szállithatók, akkor az 1917. évi február hó 25-ig az illetékes átvételi bizottságnak egyelőre csupán ezen rendelet 2. §-ában elrendelt bejelentés másolatát kell beküldeni, amire az átvételi bizottság a kályhahengerek elszállitásának napját és helyét a féllel közölni fogja.

5. §.

Ha a fürdőkályhahenger birtokosa természetben való pótlást igényel, a pénzbeli térités helyett a pótlásról gondoskodás történik.

6. §.

A kályhahengereket csupán ezen rendelet 3. §. szerint szabad elidegeniteni, illetőleg beszállitani és kicserélés végett csakis oly vállalatoknak vagy szerveknek szabad átadni, amelyeket a m. kir. honvédelmi miniszter, a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg a kicseréléssel megbiz.

A kályhahengerek átvétele szintén csupán ezen rendelkezés szerint történhetik.

7. §.

Ezen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Az ellenőrző közegek kivánságára a fél az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésre bocsátani tartozik.

8. §.

Aki az 1. §-ban meghatározott tárgyakat be nem jelenti, vagy be nem szállitja, ezen rendelet ellenére feldolgozza vagy elidegeniti, a jelen rendelet ellenére megszerzi, vagy a jelen rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezések alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi december hó 6-án.

A m. kir. honvédelmi miniszter 26.275/1916. H. M. eln. 20/b. számú rendelete a fémtárgyak hadicélokra való igénybevétele. tárgyában.[1])

Az 1915. évi szeptember hó 25-ről kelt 13.462. eln. 20/b. számú rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett, de a beszolgáltatásra még nem kötelezett fémtárgyakra vonatkozó és 14.298/eln. 20/b. 1916. számú rendelettel az 1916. évi december hó 31-ig kiterjesztett azt a határidőt, amelyen belül a birtokosok az eddig be nem vont fémtárgyaikkal szabadon nem rendelkezhetnek, újból és pedig az 1917. évi junius hó 20-ig kiterjesztem.

E rendeletem kihirdetése napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapesten, 1916. évi december hó 30-án.

A m. kir. honvédelmi miniszter 26.279/1916. eln. 20/b. számú rendelete az ajtóveretekből a gyárosoknál és kereskedőknél lévő raktári készleteknek hadicélokra való igénybevétele és beszállitása tárgyában.[1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján a következőket rendelem :

1. §.

Az alább felsorolt ajtóveretekből a gyárosoknál és kereskedőknél meglevő raktári készleteket, amennyiben ezen ajtóveretek egészben vagy túlnyomó részben vörösrézből, sárgarézből, vörösfémből vagy bronzból vannak, hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki.

Ezen ajtóveretek a következők :

1. kilincsek, gombok,
2. kilincsrózsák,
3. kulcslukpaizsok és kulcslukfedők,
4. zárpaizsok,
5. ajtófogantyuk (lengő és szélfogó ajtókra).

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december 31-iki számában.

Ezeket az ajtóvereteket a gyárosokon és kereskedőkön kivül azoknak is be kell szolgáltatniok, akik a vereteket mások számára őrizetben tartják. Különlegesen gazdagon díszitett ajtóvereteket nem kell beszolgáltatni.

2. §.

Az ezen rendelettel igénybevett ajtóvereteket azok birtokosa az 1917. évi január hó 20-ig a magyar szent korona országainak fémközpontja részvénytársaságnak (Budapest, IV., Városház-utca 10.), vagy ezen részvénytársaság meghatalmazott bevásárlóinak szabadkézből eladhatja.

Az igénybevett vereteket a m. kir. kereskedelemügyi miniszter engedélye nélkül senki más részére elidegeniteni, feldolgozni vagy más módon felhasználni nem szabad.

3. §.

Az ezen rendelettel igénybevett ajtóvereteket, ha a 2. §. szerint a Fémközpont részvénytársaság részére el nem idegenittettek, legkésőbb az 1917. évi január hó 31-ig az alábbi rendelkezések szerint az 1915. évi április hó 19-éről 4.611/eln. 20/b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel megalakitott és az idézett rendeletem szerint illetékes átvételi bizottságokhoz (Budapest, Pozsony, Zagreb) be kell szállitani.

Az elszállitandó anyagokat becsomagolva, a feladandó csomagok számának és súlyának a felvevő vasuti hivatal által történt megállapitása után az illetékes átvételi bizottság címére teherárúként kell feladni.

A veretekért járó térités mértéke külön fog közöltetni.

A csomagolási és a szállitási költségeket a katonai igazgatás a feladónak megtériti.

4. §.

A birtokosok vagy azok, akik beküldendő készleteket más részére őrizetben tartanak, az anyagok feladásával egyidejűleg az elszállitásra kerülő anyagokról egy jegyzéket kötelesek az illetékes átvételi bizottságnak megküldeni.

A jegyzékben fel kell tüntetni a birtokost, esetleg az anyagok megőrzőjét, a közigazgatási járást és a helyet, ahol az anyagokat eddig tartották, a feladás helyét, a csomagolás nemét és a csomagokra alkalmazott jeleket, a csomagoknak a felvevő vasuti hivatal által megállapitott számát és azok nyers súlyát, az anyagok nemeit és azok tiszta súlyát. A jegyzéket a feladónak alá kell irnia.

A jegyzék egy második példányát közvetlenül a központi fémrekviziciós bizottságnak (Budapest, kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki ügyosztálya) kell megküldeni.

Ha oly anyagokról van szó, amelyek az átvételi bizottság helyén vagy annak közelében vannak és azért vasuton nem szállit-

hatók, akkor az 1917. évi január hó 31-ig mindenekelőtt a jegyzékeket kell beküldeni.

Ez esetben a jegyzék beérkezése után az átvételi bizottság az anyagok elszállításának napját és helyét a féllel közölni tartozik.

5. §.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezen közegeknek kívánságára a fél az ellenőrzéshez szükséges adatokat rendelkezésre bocsátani tartozik.

6. §.

Aki az igénybevett készletet vagy annak egy részét az átvételi bizottsághoz be nem szállítja, a jelen rendelet ellenére elhasználja, feldolgozza vagy elidegeniti, vagy pedig azzal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, vagy a jelen rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrségnek működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ezen rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapesten, 1916. évi december hó 30-án.

A m. kir. minisztérium 4.247/1916. M. E. számú rendelete az erősáramú villamos csupasz vezetékek vörösréz anyagának bejelentése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendelet értelmében be kell jelenteni a vörösrézből készült következő erősáramú csupasz vezetékeket:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1917. évi január 3-án kelt 2. számában.

A)

Légvezetékek.

1. Világitási es erőátviteli vezetékek:

a) Tápvezetékek (váltakozó- vagy forgóárammal úgynevezett primer vezetékek);

b) elosztó vezetékek (váltakozó vagy forgóáramnál úgynevezett szekunder vezetékek) a féléjjeli és egész éjjeli közvilágitási kapcsolóvezetékek kivételével;

c) féléjjeli és egész éjjeli kapcsoló vezetékek külön-külön.

2. Vasuti vezetékek:

a) Vasuti tápvezetékek;

b) vasuti munkavezetékek.

Légvezetéknek tekintendő minden csupasz vezeték, amely épületen kivül a föld felett van szerelve.

Csak azon légvezetékeket kell bejelenteni, amelyeknek keresztmetszete 6 mm² vagy annál nagyobb.

B)

Összekötő- és kapcsolótábla vezetékek.

1. Csupasz összekötővezetékek a külső hálózat, kapcsolóberendezések, gépek, transzformátorok, akkumulátorok és egyéb készülékek között.

2. Kapcsolótáblák sinei és összekötő vezetékei.

3. Akkumulátorok cellakapcsolók vezetékei és az elektrolitikus berendezések csupasz vezetősinei.

A *B.* 1. pontban emlitett vezetékek közül csak azokat kell bejelenteni, amelyeknek keresztmetszete 6 mm² vagy annál nagyobb, a *B.* 2. és 3. pontban emlitettek közül pedig csak azokat, amelyeknek keresztmetszete 5 mm² vagy annál nagyobb.

Az *A.* és *B.* pont alatt felsorolt vezetékeket be kell jelenteni, tekintet nélkül arra, hogy azok üzemben vagy üzemen kivül állanak, nélkülözhetők vagy nélkülözhetetlenek. Azt, hogy valamely bejelentett vezeték üzemen kivül áll vagy egyébként nélkülözhető, a bejelentőlap „Megjegyzés“ rovatában kell feltüntetni.

2. §.

A jelen rendelettel elrendelt bejelentést az áramtermelő, áramszállitó, illetőleg az áramfogyasztó köteles teljesiteni és pedig mindenik a vezeték azon részére vonatkozólag, amelynek fenntartásáról a fennálló jogállapot szerint gondoskodni tartozik.

Üzemen kivül levő vezetéket annak birtokosa köteles bejelenteni. A 20 kg. összes súlyt meg nem haladó csupasz vezetékeket nem kell bejelenteni.

3. §.

A bejelentéshez az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál kapható bejelentőlapot kell felhasználni.

A bejelentőlapokat az 1916. évi szeptember hó 1-én meglevő állapot szerint kitöltve 1917. évi január hó 20-ig a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályának (Budapest, I., Lánchid-utca 1—3.) kell beküldeni.

4. §.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrzőközegek alkalmazhatók.

Az ellenőrzéssel megbizott közegeknek az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésre kell bocsátani.

5. §.

A ki a jeleu rendelet szerint bejelentendő vezetékeket a kitüzött határidőn belül be nem jelenti, vagy azokat nem a valóságnak megfelelően jelenti be, az ellenőrzést meghiusitja, vagy a jelen rendeletet másként megszegi, az, amennyben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, az államrendőrseg működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet 1917. évi január hó 4. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi december hó 28-án.

Fizetési eszközök.

A m. kir. minisztérium 1916. évi 1.868/M. E. számú rendelete a szerb dinárjegyek, valamint a montenegrói perperjegyek behozatalának és átvitelének tilalmáról.[1])

Az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikkel beiktatott szerződéses vámtarifája VII. cikke alapján a m. kir. minisztérium az ausztriai cs. kir. kormánnyal egyetértve a következőket rendeli, illetve teszi közzé :

1. §.

A szerb nemzeti bank jegyeinek (dinárjegyek), valamint a montenegrói kormány által kibocsátott kincstári jegyeknek (perperjegyek) behozatala és átvitele tilos.

2. §.

A belépési hely szerint tekintetbe jövő pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a fenti tilalom alól kivételeket engedélyezhessen.

3. §.

Ezen rendeletbe ütköző cselekmények a fennálló jogszabályok szerint büntetendők.

4. §.

Ez a rendelet a kihirdetés napjával lép életbe.
Budapest, 1916. évi junius hó 12-én.

Az Osztrák-magyar bank hirdetménye az 1915. évi január hó 2-áról keltezett, 10 koronára szóló uj bankjegyek kibocsátása tárgyában.

Az Osztrák-magyar bank **10 koronára** szóló és **1915. évi január hó 2-áról** keltezett bankjegyeinek kibocsátását budapesti és bécsi főintézeteinél, valamint összes fiókintézeteinél **1916. évi julius hó 24-én** fogja megkezdeni.

Az uj bankjegyek e hirdetmény függelékében vannak leirva.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 11-én kelt 134. számában.

A most forgalomban lévő 10 koronára szóló és 1904. évi január hó 2-áról keltezett bankjegyek behivására és bevonására vonatkozó határozatok annak idején külön hirdetményben fognak közzététetni.

Budapest, 1916. évi junius hó 28-án.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

(FÜGGELÉK.)

Az Osztrák-magyar bank 1916. évi tizkoronás bankjegyének leirása.

Az Osztrák-magyar banknak tiz koronára szóló és 1915. évi január hó 2-áról keltezett jegyei 150 mm. szélesek és 80 mm. magasak és egész terjedelmében vizjeles (a vizjel római tiz szám négyzetalakú, sötét rácsozatban) papiron kettős nyomtatással készültek, az egyik oldalon magyar, a másikon német szöveggel.

A bankjegy két oldalának rajza és szine egymástól teljesen elütő.

A tulajdonképeni jegykép mindkét oldalon a felületnek körülbelül háromnegyed részét foglalja el, mig a fennmaradó csak részben nyomással ellátott negyeden a vizjegy szabadon jelentkezik.

A magyar szövegű oldalon úgy a jegykép rajza, valamint az alap is tarka.

A jegynek legszélső bal negyede a magyar szent korona országainak diszitménnyel övezett kék szinű címerét ábrázolja, fölötte jobbra és balra a „10“-es szám áll és a címer alatti vignettán fehér szinben, kék alapon az értékmegjelölés ‚TIZ KORONA‘ olvasható.

Ettől jobbra, felül, guilloche-okkal ellátott derékszögű szalagon fehér felirással sötét alapon az értékmegjelölés

„TIZ KORONA“

látható, alatta a magyar jegyszöveg:

»Az Osztrák-magyar bank e bankjegyért
bárki kivánságára azonnal fizet
bécsi és budapesti főintézeteinél

TIZ KORONA

törvényes érepénzt.

Bécs, 1915. január 2-án.«

azután a cégjegyzés:

OSZTRÁK-MAGYAR BANK

Popovics
kormányzó.

Schreiber
főtanácsos

Schmid
vezértitkár»

és a büntető határozat:

»A bankjegyek utánzása a törvény szerint büntettetik.«

A jegynek e részétől jobbra guilloche-okkal ellátott hullámos keretben eszményi fiugyermekfej van, alatta guilloche-vignetta, melynek sötéten szinezett alapnyomásából fehér „10"-es szám emelkedik ki, alatta pedig szabadon a „Korona" szó áll.

Az alapnyomáson a „10"-es számot feltüntető dombornyomás guilloche-alappal van egyesitve, amely a jegyszöveg alatt tojásdad keretben a római „X"-es számot mutatja.

A német jegyoldalnak teljesen nyomással ellátott részén középütt a német jegyszöveg olvasható a bank cégjegyzésével, a következő sorrendben:

»Die Oesterreichisch-ungarische Bank zahlt gegen diese Banknote bei ihren Hauptanstalten in Wien und Budapest sofort auf Verlangen

ZEHN KRONEN

in gesetzlichem Metallgelde.
Wien, 2. Jänner 1915.

OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK

Popovics
Gouverneur.

Schoeller — Generalrat.
Schmid — Generalsekretär.

A jegyszöveg alatt tojásdad guilloche-rajzba foglalt rozettában eszményi fiugyermekfej látható, ettől balra és jobbra, álló, derékszögű szalagos keretek vannak, amelyek közül a baloldaliban felül az osztrák császári sas, a jobboldaliban ugyancsak felül, a tizes szám, mindkettőn középütt és alul, sötét alapon fehér vonalakból képezett, díszitményekkel egybekapcsolt egy-egy guilloche-rozetta van.

A jegykép kék.

A tarka alapnyomáson, domborműszerű „10"-es számok és dülényidomú négyágú csillagok váltakoznak.

A jegynek legszélső jobb negyedében guilloche-rajzzal övezett keskeny keretben tarka betükkel nyomtatva az értékmegjelölés nyolc különböző nemzetiségi nyelven olvasható:

DESET KORUN
DZIESIEC KORON
ДЕСЯТЬ КОРОН
DIECI CORONE
DESET KRON
DESET KRUNA
ДЕСЕТ КРУНА
ZECE COROANE

és guilloche-rozettával elkülönitve a büntető határozat:

»Die Nachmachung der Banknoten wird gesetzlich bestraft.«

E keret felett van a fekete szinnel nyomtatott szám, alatta pedig a sorozat.

Az Osztrák-magyar bank hirdetmenye a használhatatlanná vált vagy sérült 10 koronás bankjegyek tárgyában.

Az Osztrák-magyar bank főtanácsa 1916. junius 28-án tartott ülésében a használhatatlanná vált vagy sérült 1915. évi kibocsátású 10-koronás bankjegyek kicserélése, illetőleg részleges megtéritése tárgyában az alábbi szabályzatot határozta el, mely ezennel köztudomásra hozatik.

Budapest, 1916. évi junius hó 28-án.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Szabályzat a használhatlanná vált vagy sérült 1915. évi 10-koronás bankjegyek kicserélése, illetőleg részleges megtéritése tárgyában.

Használhatlan bankjegyek kicserélése.

1. §.

Az általános forgalomra használhatlanná vált 1915. évi 10-koronás bankjegyek kicserélése körül követendő eljárás különböző, aszerint, amint azok hasznavehetetlensége

a) kopás,

b) véletlen folytán, vagy

c) szándékos rongálás által idéztetett elő.

Kétes esetben az vélelmezendő, hogy a bankjegy véletlen folytán vált használhatlanná.

2. §.

A közönséges kopás folytán használhatlanná vált, de minden részükben teljes bankjegyeket, amennyiben valódiságuk iránt kétség nem forog fenn, valamennyi bankintézet fizetésképelfogadja vagy kivánatra teljes névértékükben kicseréli.

3. §.

Véletlen folytán használhatlanná vált, bepiszkitott, zsiradékba, olajba, savakba, festékbe vagy tintába mártott, ily anyagokkal leöntött, vagy máskép külsőleg feltünően eltorzitott bankjegyeket a bankintézetek fizetésképp, illetőleg azonnali beváltásra csak akkor fogadhatnak el, ha ily bankjegyek valódisága kétségtelen. Ellenkező esetben a bankintézetek kötelesek eféle bank-

jegyeket a bank bécsi központi pénztárához leendő beküldés végett átvenni és erről elismervényt kiadni. Egyáltalában igy kell eljárni mindazon bankjegyekkel, melyeknek valódisága egészen vagy részben (p. o. átragasztott részek tekintetében) kétes.

4. §.

Használhatlanná vált oly bankjegyeket, melyeknek már állapotukból kitünik, hogy szándékosan lettek megváltoztatva és igy az osztrák-magyar monarchiában való általános forgalomra használhatlanokká téve, tehát különösen az idegen toldalékokkal ellátott felülirt, felülnyomtatott, befestett, bélyegzőlenyomatot mutató, irásjegyekkel átlyukasztott vagy külalakjukban bármiképen megváltoztatott bankjegyeket, ha valódiságuk tekintetében kétség nem forog fenn, a bankintézetek a darabonkint 5 fillért tevő gyártási és kezelési költségek megtéritése ellen fizetésképi illetőleg beváltás végett elfogadják.

Sérült (hiányos) bankjegyek részleges megtéritése.

5. §.

Sérült banjegyek, melyeken a rajz, az irásmező, vagy a szél egyes részei hiányoznak, csak azzal az összeggel váltatnak be, mely a bankjegynek nem sérült részeire esik. Bankjegyek, melyek akként vannak megsérülve, hogy csak az egyik oldalon (a magyar, vagy a német oldalon) hiányzanak az összképnek egyes részei, olyanokul kezelendők, mintha ezen részek a bankjegy mindkét oldalán hiányoznának.

6. §.

A sérült 10-koronás bankjegyekért járó megtéritési összeg megállapitása céljából azok 100 egyenlő mezőre osztatnak fel.

A bankjegyeknek ezen mezőkre való beosztása oly hálózat alkalmazása által történik, melynek térfoglalata a 10-koronás bankjegy alakjának teljesen megfelel. E hálózat vizszintesen és függélyesen húzott vonalak által tiz-tiz egyenlő szélességü közre van osztva, miáltal 100 egyenlő nagyságú 15 milliméter széles és 8 milliméter magas négyszögű mező képeztetik.

7. §.

Mindegyik mező, melyet a hálózatra illesztett 10-koronás bankjegy legalább fele részben nem fedez, tiz fillérrel számitandó, mely összeg a bankjegy teljes névértékéből levonandó.

Oly hiányzó részekért, melyek ket vagy több mező érintkezési pontján vannak, nem az egyes mezőkre eső részösszeg számitandó, hanem azon összeg vonandó le, mely a hiányzó részeknek együttvéve megfelel.

8. §.

Bankjegyek, melyeket a felek már átlyukasztott állapotban nyujtanak át, továbba oly bankjegyek, melyekből sávok ki vannak vágva, vagy melyek két vagy több sávból vannak összeillesztve, csak akkor alkalmasak azonnali megszabásra és megtérítésre, ha jogtalan birtoklás gyanuja nem forog fenn, illetőleg nem tüntetnek fel oly jeleket, melyek bizonyos személyek csalási szándékára engednek következtetni.

Ily esetben a megtérités átlyukasztott bankjegyekért a megszabás eredményéhez képest (7. §.), kivágott sávoknál azonban csak annyiban engedélyeztetik, hogy mindegyik mezőért, mely a bankjegy által egészen nem fedeztetik, tiz fillér, összesen tehát legalább egy korona vonandó le.

9. §.

Bankjegyek, melyeknek sérülési módja olyan, hogy a 6. §-ban megállapitott megszabási mód nem alkalmazható, pl. megszenesedett, rothadás folytán elromlott, vagy egerek által megmérhetlen darabokra összerágott bankjegyek elismervény ellenében veendők át és a bank bécsi központi pénztárának leletfelvétel, illetőleg részleges megszabás céljából küldendők be.

10. §.

A megtérités összegének megszabása és kifizetése, amennyiben az előbbi a fenti határozmányok értelmében magánál a bankintézetnél foganatositható, rendszerint a sérült bankjegyek benyujtásakor azonnal eszközlendő.

Ha ez a tulajdonképeni pénztári üzletekkel való elhalmozás miatt nem volna lehetséges, a feleknek nyujtott sérült bankjegyekről elismervények adandók ki; a kiszabás legkésőbb a bankjegyek benyujtását követő második üzleti napon foganatositandó.

11. §.

Mindazon esetekben, midőn a fél azt tartja, hogy reá nézve a bankjegynek a bankintézet által foganatositott részleges megszabása sérelmes, az illető bankjegyek a részleges összeg kifizetése előtt át nem lyukasztva a bécsi központi pénztárnak küldendők be végleges megszabás végett.

Ha a fél a bankintézet által megszabott részösszeget átvette, a megszabás véglegesnek tekintendő és e fölött további eljárásnak nincs helye.

A m. kir. pénzügyminiszter rendelete a koronaértékre szóló vas húszfilléres váltópénzérmék veretése és forgalombahozatala tárgyában. [1])

A magyar szent korona országai kormányának a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával a törvényhozás jóváhagyása utólagos kieszközlésének fentartása mellett létesitett megállapodáshoz képest 50 millió koronát meg nem haladható összeg erejéig húszfilléres váltópénzérmék fognak vasból veretni.

Egy kilogramm vasból 300 darab húszfilléres fog veretni; a húszfilléresek átmérője 21 milliméter lesz.

Ezen érmék mindkét államban csakis az illető állam számlájára veretnek. Mindkét államban 50 millió korona érték erejéig vezetendő ezen érmékből a magyar szent korona országaiban 15 millió korona és a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban 35 millió korona fog veretni.

A magyar szent korona országaiban vert vas húszfilléres érmék hátlapjára az értékjelzés és alája két keresztbe tett babérág, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban vert vas húszfilléres érmék hátlapjára pedig tölgylomb koszorúban az értékjelzés és a veretés évszáma jön. Egyébként ezen váltópénzérmék külső kiállitása, a nikkel húszfilléres érmékétől csak annyiban tér el, hogy a vas húszfilléres érmék képlapján a magyar szent korona, illetőleg a császári sas kisebb.

Egyebekben a törvényeknek, illetőleg az érme- és pénzrendszerre vonatkozó szerződésnek a nikkelérmékre vonatkozó rendelkezései a vas húszfilléres érmékre is alkalmazandók.

Az új húszfilléres érmékre vonatkozó rajzok az alábbi lenyomatban közzététetnek. [2])

A vas húszfilléres érmék kiadásának azonos összegű nikkelérmék bevonásával kell történnie.

A cs. kir. ausztriai pénzügyminiszter úrral létesitett megállapodáshoz képest ezen érmék kiadása 1916. évi augusztus 3-án veszi kezdetét.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi julius hó 31-én.

A m. kir. pénzügyminiszter rendelete a húszfilléres nikkelérmék bevonása tárgyában. [1])

A magyar szent korona országai kormányának a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormányával a törvényhozás jóváhagyása utólagos kieszközlésének fentartása mellett

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 1-én kelt 174. számában.

[2]) Közlésüket nem tartottuk szükségesnek. *A szerk.*

létesitett megállapodáshoz képest a húszfilléres nikkelérmék teljes bevonása a következő határozatok mellett elrendeltetik:

1. A húszfilléres nikkelérmék 1917. januái 1-jével törvényes forgalmon kivül helyeztetnek. Ezek az érmék ennélfogva a magánforgalomban fizetésképp még csak bezárólag 1916. évi december hó 31-ig fogadandók el névértékben, még pedig az 1892 : XVII. törvénycikk 19. §-ának határozataihoz képest.

2. Húszfilléres nikkelérmék a m. kir. állami pénztárak és hivatalok által többé nem adhatók ki, ellenben a m. kir. állami pénztárak és hivatalok kötelesek azokat bezárólag 1917. évi április hó 30-ig mindennemű fizetéseknél és beváltás végett névértékben és pedig az 1892. évi XVII. t.-c. 19. §. határozataihoz képest elfogadni.

3. Jelen rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi július hó 31-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 137.467/1916. számú rendelete a korona-értékre szóló vas kétfilléres váltópénzérmék veretése és forgalomba hozatala tárgyában.[1])

A m. kir. kormánynak az osztrák csász. kir. kormánnyal a törvényhozás jóváhagyása utólagos kieszközlésének fenntartása mellett létesitett megállapodásához képest nyolc millió koronát meg nem haladható összeg erejéig kétfilléres váltópénzérmék fognak vasból veretni.

Egy kilogramm vasból 360 darab kétfilléres fog veretni, a kétfilléresek átmérője 17 milliméter lesz.

Ezen érmék mindkét államban csakis az illető állam számlájára veretnek.

Mindkét államban összesen 8,000.000 K erejéig veretendő; ezen érmékből a magyar szent korona országaiban 2,400.000 K, Ausztriában pedig 5,600.000 K fog veretni.

A magyar szent korona országaiban vert vas kétfilléresek képlapjára a magyar szent korona »Magyar királyi váltópénz« körirattal és a veretés évszáma, hátlapjára pedig tölgyágakkal körülvéve az értékjelzés »2 fillér« és a körmöczbányai m. kir. pénzverőhivatal verdejegye »K. B.« jő. Az Ausztriában vert vas kétfilléresek képlapjára ezen állam kis címere, hátlapjára pedig babérágakkal körülvéve az értékjelzés »2« és alája a veretés évszáma jó.

A vas kétfilléresek karimája sima lesz.

Egyebekben a törvényeknek, illetve az érme- és pénzrendszerre vonatkozó rendelkezései a vas kétfilléres érmékre is alkalmazandók.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 7-én kelt 255. számában.

Ezen érmék kiadása az osztrák császári királyi pénzügyminiszter úrral létesített megállapodáshoz képest 1916. évi november hó 10-én veszi kezdetét.

Jelen rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi november hó 6-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 150.498. számú rendelete az 1 koronára szóló bankjegyek kibocsátása tárgyában.[1])

Az Osztrák-magyar bank az alábbi „Hirdetmény" szerint 1916. évi december hó 21-én megkezdi az 1916. évi december hó 1-éről keltezett, 1 koronára szóló bankjegyek kiadását.

Budapest, 1916. évi december hó 8-án.

Hirdetmény

az 1916. évi december hó 1-éről keltezett, 1 koronára szóló új bankjegyek kibocsátása tárgyában.

Az Osztrák-magyar bank 1916. évi december hó 1-éről keltezett, 1 **koronára** szóló bankjegyeinek kibocsátását budapesti és bécsi főintézeteinél, valamint összes fiókintézeteinél 1916. évi december hó 21-én fogja megkezdeni.

Az új bankjegyek e hirdetmény függelékében vannak leirva.

Budapest, 1916. évi november hó 23-án.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

(FÜGGELÉK.)

Az Osztrák-magyar bank 1916. évi egykoronás bankjegyének leirása.

Az Osztrák-magyar banknak 1916. évi december hó 1-éről keltezett és egy koronára szóló, fehér velinpapiron nyomtatott jegyei 113 mm. szélesek és 68 mm. magasak.

Az előlap felső felében, két díszitménnyel körülvett eszményi arc látható, melyeket egy Merkur-pálca választ el. A pálca középső részét vörös alapon fehér „1"-es szám fedi. A vörös szinben nyomtatott, ábrákkal díszitett rész a jegy alsó szegélyeig alapszinként folytatódik.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 10-én kelt 287. számában.

A jegy alsó részét baloldalt a német, jobboldalt a magyar szöveg a következő sorrendben tölti ki:

»Die Oesterreichisch-ungarische Bank zahlt gegen diese Banknote bei ihren Hauptanstalten in Wien und Budapest sofort auf Verlangen

EINE KRONE

in gesetzlichem Metallgelde.

Az Osztrák-magyar bank e bankjegyért bárki kívánságára azonnal fizet bécsi és budapesti főintézeteinél

EGY KORONA

törvényes ércpénzt.

OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK—OSZTRÁK-MAGYAR BANK

Wien, 1. Dezember 1916 — Bécs, 1916. évi december 1-én.

Popovics
Gouverneur-Kormányzó

Wolfrum
Generalrat-Főtanácsos

Schmid
Generalsekretär-Vezértitkár.«

A két szöveg között levő fehér „1"-es számot fekete guilloche veszi körül. A cégjegyzés két oldalán, balra az osztrák császári sas, jobbra pedig a magyar szent korona országainak címere látható.

A jegy hátlapján fölül két sarokvignetta van, amelyek közül a jobboldaliban szürke alapon fehér „1"-es szám, a baloldaliban az értékmegjelölés nyolc különböző nemzetiségi nyelven és pedig a következő sorrendben foglaltatik:

JEDNA KORUNA
JEDNA KORONA
ОДНА КОРОНА
UNA CORONA
ENA KRONA
JEDNA KRUNA
ЈЕДНА КРУНА
UNA COROANA

A vignettákat fölül egy díszitmény szalag köti össze.

A vignetták alatt van a büntető határozat:

»Die Nachmachung der Banknoten wird gesetzlich bestraft

A bankjegyek utánzása a törvény szerint büntettetik.

ez alatt a jegy alsó részének befejezéseül a szám- és sorozatmegjelölés.

A két sarokvignetta és az összekötő szalag vörös szinű, nyolcszögű keretet vesz részben körül, amely a jegy közepét alkotva annak alsó szegélyéig ér és egy arcélben ábrázolt eszményi fejet foglal magában.

A sarokvignetták, azok összekötő szalagja, a büntető határozat, valamint a sorozat és a szám szürke szinben vannak nyomtatva.

A m. kir. pénzügyminiszter 150.499. számú rendelete az 50 koronáról szóló uj bankjegyek kibocsájtása tárgyában.[1])

Az Osztrák-magyar bank az alábbi „Hirdetmény" szerint 1916. évi december hó 18-án megkezdi az 1914. évi január hó 2-áról keltezett, 50 koronára szóló bankjegyek kiadását.

Budapest, 1916. évi december hó 8-án.

Hirdetmény

az 1914. évi január hó 2-áról keltezett, 50 koronáról szóló új bankjegyek tárgyában.

Az Osztrák-magyar bank 50 koronára szóló és 1914. évi január hó 2-áról keltezett bankjegyeinek kibocsátását budapesti és bécsi főintézeteinél, valamint összes fiókintézeteinél 1916. évi december hó 18-án fogja megkezdeni.

Az új bankjegyek e hirdetmény függelékében vannak leirva.

A most forgalomban levő 50 koronára szóló és 1902. évi január hó 2-áról keltezett bankjegyek behivására és bevonására vonatkozó határozatok annak idején külön hirdetményben fognak közzététetni.

Budapest, 1916. évi november hó 23-án.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK

(FÜGGELÉK.)

Az Osztrák-magyar bank 1914. évi ötvenkoronás bankjegyének leirása.

Az Osztrák-magyar banknak ötven koronára szóló és 1914. évi január hó 2-áról keltezett jegyei 160 mm. szélesek és 100 mm. magasak és egész terjedelmökben vizjeles (a vizjel arab ötvenes szám hatszögű, sötét rácsozatban) papiron kettős nyomtatással készültek, az egyik oldalon magyar, a másikon német szöveggel.

A bankjegy két oldalának rajza és szine egymástól teljesen különbözik.

A tulajdonképeni jegykép mindkét oldalon a felületnek körülbelül háromnegyed részét foglalja el, mig a fennmaradó, nyomással csak részben ellátott negyeden a vizjel szabadon jelentkezik.

A magyar szövegű oldalon a jegykép rajza kék szinű.

A jegynek legszélső jobb negyede alul a magyar szent korona országainak guillochesal övezett, tarkán nyomtatott címerét ábrázolja, fölötte a szám és a sorozat között az értékmegjelölés „ÖTVEN KORONA" olvasható.

A jegy fennmaradó részén guilloche-okból álló tojásdad alakban eszményi női fej van, melyet fehérszinű ugyancsak guilloche-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 10-iki 287. számában.

rajzból álló keret övez. Fölötte jobbra és balra sötét alapon világos szinű „50“-és szám látható.

Az eszményi fej alatt a magyar jegyszöveg :

»Az Osztrák-magyar bank e bankjegyért
bárki kivánságára azonnal fizet
bécsi és budapesti főintézeteinél
ÖTVEN KORONA
törvényes ércpénzt.
Bécs, 1914. január 2-án.«

és a cégjegyzés :

»OSZTRÁK-MAGYAR BANK.«

azután négyszögű vignettákban, a jegyszöveg jobb és bal oldalán, a büntető határozat :

»A bankjegyek utánzása a törvény
szerint büntettetik.«

következik.

Az alapnyomás domborműszerű „50“-es számokból és dülény ábrákból van összeállitva.

A német jegyoldalnak nyomással teljesen ellátott részén középütt a német jegyszöveg olvasható a bank cégjegyzésével, a következő sorrendben :

»Die Oesterreichisch-ungarische Bank zahlt
gegen diese Banknote bei ihren Hauptanstalten
in Wien und Budapest sofort auf Verlangen
FÜNFZIG KRONEN
in gesetzlichem Metallgelde.
Wien, 2. Jänner 1914.
OESTERREICHISCH-UNGARISCHE BANK
Popovics
Gouverneur.
Wiesenburg — Generalrat.
Schmid — Generalsekretär.«

A jegyszöveg felett guilloche-okból álló négyszögű rozettában köralakú gyöngysorral övezett eszményi női fej látható ; ettől balra és jobbra öt-öt guilloche-rozetta van, amelyek közül felül a baloldaliban az osztrák császári sas, ugyancsak felül a jobboldaliban az „50“-es szám látható.

A jegykép és az alapnyomás tarka.

Az alapnyomás domborműszerűen vésett.

A jegynek legszélső bal negyedében guilloche-rajzból álló keskeny keretben az értékmegjelölés kilenc nemzetiségi nyelven olvasható, és pedig

fölül :

FÜNFZIG KRONEN,

alatta díszitménnyel elkülönitve :

PADESÁT KORUN
PIĘĆDZIESIĄT KORON
ПЯТЬДЕСЯТЬ КОРОН
CINQUANTA CORÓNE
PETDESET KRON
PEDESET KRUNA
ПЕДЕСЕТ КРУНА
CINCIZECI COROANĖ

és végül sötét alapon fehér irással a büntető határozat :

»Die Nachmachung der Banknoten wird gesetzlich bestraft.«

Az Osztrák-magyar Bank hirdetménye a használhatatlanná vált vagy sérült 1 koronás bankjegyek tárgyában.[1])

Az Osztrák-Magyar bank főtanácsa 1916. évi november hó 23-án tartott ülésében a használhatatlanná vált vagy sérült 1916. évi kibocsátású 1 koronás bankjegyek kicserélése, illetőleg részleges megtéritése tárgyában az alábbi szabályzatot határozta el, mely ezennel köztudomásra hozatik.

Budapest, 1916. évi november hó 23-án.

Szabályzat a használhatlanná vált vagy sérült 1916. évi 1 koronás bankjegyek kicserélése, illetőleg részleges megtéritése tárgyában.

Használhatlan bankjegyek kicserélése.

1. §.

Az általános forgalomra használhatlanná vált 1916. évi 1 koronás bankjegyek kicserélése körül követendő eljárás különböző, aszerint, amint azok hasznavehetetlensége

a) kopás,
b) véletlen folytán, vagy
c) szándékos rongálás által idéztetett elő.

Kétes esetben az vélelmezendő, hogy a bankjegy véletlen folytán vált használhatlanná.

2. §.

A közönséges kopás folytán használhatlanná vált, de minden részükben teljes bankjegyeket, amennyiben valódiságuk iránt kétség nem forog fenn, valamennyi bankintézet fizetésképes elfogadja vagy kivánatra teljes névértékükben kicseréli.

3. §.

Véletlen folytán használhatatlanná vált, bepiszkitott, zsiradékba, olajba, savakba, festékbe vagy tintába mártott, ily anyagokkal leöntött, vagy máskép külsőleg feltünően eltorzitott bank-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöuy 1916. december 10-ikén kelt 287. számában.

jegyeket a bankintézetek fizetésképp, illetőleg azonnali beváltásra csak akkor fogadhatnak el, ha az ily bankjegyek valódisága kétségtelen. Ellenkező esetben a bankintézetek kötelesek efféle bankjegyeket a bank bécsi központi pénztárához leendő beküldés végett átvenni és erről elismervényt kiadni. Egyáltalában igy kell eljárni mindazon bankjegyekkel, melyeknek valódisága egészen vagy részben (pl. o. átragasztott részek tekintetében) kétes.

4. §.

Használhatlanná vált oly bankjegyeket, melyeknek már állapotukból kitünik, hogy szándékosan lettek megváltoztatva és így az osztrák-magyar monarchiában való általános forgalomra használhatlanokká téve, tehát különösen az idegen toldalékokkal ellátott, felülirt, felülnyomtatott, befestett, bélyegzett, irásjegyekkel átlyukasztott vagy külalakjukban bármikép megváltoztatott bankjegyeket, ha valódiságuk tekintetében kétség nem forog fenn, a bankintézetek a darabonként 5 fillért tevő gyártási és kezelési költség megtéritése ellen fizetésképp, illetőleg beváltás végett elfogadják.

Sérült (hiányos) bankjegyek részleges megtéritése.

5. §.

Sérült bankjegyek, melyeken a rajz, az irásmező, vagy a szél egyes részei hiányoznak, csak azzal az összeggel váltatnak be, mely azoknak sértetlen részeire csik. Bankjegyek, melyek akként vannak megsérülve, hogy csak az egyik oldalon (a magyar, vagy a német oldalon) hiányzanak az összképnek egyes részei, úgy kezelendők, mintha ezen részek a bankjegy mindkét oldalán hiányoznának.

6. §.

A sérült 1 koronás bankjegyekért járó megtéritési összeg megállapitása céljából azok megfelelő hálózat alkalmazásával 10 egyenlő mezőre osztatnak fel.

7. §.

Mindegyik mező, melyet a hálózatra illesztett 1 koronás bankjegy legalább felerészben nem fedez, tiz fillérrel, ha pedig a fél pontosan fedi, öt fillérrel számitandó, mely összeg a bankjegy teljes névértékéből levonandó.

Oly hiányzó részekért, melyek két vagy több mező érintkezési pontján vannak, nem az egyes mezőkre eső részösszeg számitandó, hanem azon összeg vonandó le, mely a hiányzó részeknek együttvéve megfelel.

8. §.

Bankjegyek, melyeket a felek már átlyukasztott állapotban nyujtanak át, továbbá oly bankjegyek, melyekből sávok ki vannak vágva, vagy melyek két vagy több sávból vannak összeillesztve, csak akkor alkalmasak azonnali megszabásra és megtéritésre, ha

jogtalan birtoklás gyanuja nem forog fenn, illetőleg nem tüntetnek fel oly jeleket, melyek bizonyos személyek csalási szándékára engednek következtetni.

Ilyen esetben a megtérítés átlyukasztott bankjegyekért a megszabás eredményéhez képest (7. §.), kivágyott sávoknál azonban csak annyiban engedélyeztetik, hogy mindegyik mezőért, mely a bankjegy által *egészen nem fedeztetik, ötven fillér*, összesen tehát legalább öt korona vonandó le.

9. §.

Bankjegyek, melyeknek sérülési módja olyan, hogy a 6. §-ban megállapitott megszabási mód nem alkalmazható, pl. megszenesedett, rothadás folytán elmállott, vagy egerek által parányi darabokra összerágott stb. bankjegyek elismervény ellenében átveendők és a bank bécsi központi pénztárának leletfelvétel, illetőleg részleges megszabás céljából beküldendők.

10. §.

A megtérités összegének megszabása és kifizetése, amennyiben az előbbi a fenti határozmányok értelmében magánál a bankintézetnél foganatositható, rendszerint a sérült bankjegyek benyujtásakor azonnal eszközlendő.

De ha ez a tulajdonképeni pénztári üzletekkel való elhalmozás miatt nem volna lehetséges, a feleknek a benyujtott sérült bankjegyekről elismervények adandók ki; a megszabás legkésőbb a bankjegyek benyujtását követő második üzleti napon foganatositandó.

11. §.

Mindazon esetekben, midőn a fél azt tartja, hogy reá nézve a bankjegy értékének a bankintézet által foganatositott részleges megszabása sérelmes, az illető bankjegyek a részleges összeg kifizetése előtt át nem lyukasztva a bécsi központi pénztárnak küldendők be végleges megszabás végett.

Ha a fél a bankintézet által megszabott részösszeget átvette, a megszabás véglegesnek tekintendő, és eziránt további eljárásnak nincs helye.

Az Osztrák-magyar Bank hirdetménye a használhatatlanná vált vagy sérült 50 koronás bankjegyek tárgyában.[1])

Az Osztrák-Magyar bank főtanácsa 1916. évi november hó 23-án tartott ülésében a használhatatlanná vált vagy sérült 1914. évi kibocsátású 50 koronás bankjegyek kicserélése, illetőleg részleges megteritése tárgyában az alábbi szabályzatot határozta el, mely ezennel köztudomásra hozatik.

Budapest, 1916. évi november hó 23-án.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 10-én kelt 287. számában.

Szabályzat a használhatatlanná vált vagy sérült 1914. évi 50 koronás bankjegyek kicserélése, illetőleg részleges megtérítése tárgyában.

Használhatlan bankjegyek kicserélése.

1. §.

Az általános forgalomra használhatlanná vált 1914. évi 50 koronás bankjegyek kicserélése körül követendő eljárás különböző, aszerint, amint azok hasznavehetetlensége

a) kopás,

b) véletlen folytán, vagy

c) szándékos rongálás által idéztetett elő.

Kétes esetben az vélelmezendő, hogy a bankjegy véletlen folytán vált használhatlanná.

2. §.

A közönséges *kopás* folytán használhatlanná vált, de minden részükben *teljes* bankjegyeket, amennyiben valódiságuk iránt kétség nem forog fenn, valamennyi bankintézet fizetésképen elfogadja vagy kívánatra teljes névértékükben kicseréli.

3. §.

Véletlen folytán használhatatlanná vált, bepiszkitott, zsiradékba, olajba, savakba, festékbe vagy tintába mártott, ily anyagokkal leöntött, vagy máskép külsőleg feltünően eltorzitott bankjegyeket a bankintézetek fizetésképen, illetőleg azonnali beváltásra csak akkor fogadhatnak el, ha az ily bankjegyek valódisága kétségtelen. Ellenkező esetben a bankintézetek kötelesek efféle bankjegyeket a bank bécsi központi pénztárához leendő beküldés végett átvenni és erről elismervényt kiadni. Egyáltalában igy kell eljárni mindazon bankjegyekkel, melyeknek valódisága egészen vagy részben (pl. o. átragasztott részek tekintetében) kétes.

4. §.

Használhatlanná vált oly bankjegyeket, melyeknek már állapotukból kitünik, hogy szándékosan lettek megváltoztatva és igy az osztrák-magyar monarchiában való általános forgalomra használhatlanokká téve, tehát különösen az idegen toldalékokkal ellátott, felülirt, felülnyomtatott, befestett, bélyegzett, irásjegyekkel átlyukasztott vagy külalakjukban bármikép megváltoztatott bankjegyeket, ha valódiságuk tekinteteben kétség nem forog fenn, a bankintézetek a darabonként 10 fillért tevő gyártási és kezelési költség megtérítése ellen fizetésképen, illetőleg beváltás végett elfogadják.

Sérült (hiányos) bankjegyek részleges megtérítése.

5. §.

Sérült bankjegyek, melyeken a rajz, az irásmező, vagy a szél egyes részei hiányoznak, csak azzal az összeggel váltatnak be, mely azoknak sértetlen részeire esik. Bankjegyek, melyek akként vannak megsérülve, hogy csak az egyik oldalon (a magyar, vagy a német oldalon) hiányzanak az összképnek egyes részei, úgy kezelendők, mintha ezen részek a bankjegy mindkét oldalán hiányoznának.

6. §.

A sérült 50 koronás bankjegyekért járó megtérítési összeg megállapitása céljából a bankjegy 100 egyenlő mezőre osztatik fel.

A bankjegyeknek ezen mezőkre való beosztása oly hálózat alkalmáza által történik, melynek nagysága az 50 koronás bankjegy alakjának teljesen megfelel. E hálózat vizszintesen és függélyesen huzott vonalak által tiz-tiz egyenlő szélességű közre van osztva, miáltal 100 egyenlő nagyságú 16 milliméter széles és 10 milliméter magas négyszögű mező képeztetik.

7. §.

Mindegyik mező, melyet a hálózatra illesztett 50 koronás bankjegy legalább fele részben nem fedez, ötven fillérrel számitandó, mely összeg a bankjegy teljes névértékéből levonandó.

Oly hiányzó részekért, melyek két vagy több mező érintkezési pontján vannak, nem az egyes mezőkre eső részösszeg számitandó, hanem azon összeg vonandó le, mely a hiányzó részeknek együttvéve megfelel.

8. §.

Bankjegyek, melyeket a felek már átlyukasztott állapotban nyujtanak át, továbbá oly bankjegyek, melyekből sávok ki vannak vágva, vagy melyek két vagy több sávból vannak összeillesztve, csak akkor alkalmasak azonnali megszabásra és megtérítésre, ha jogtalan birtoklás gyanuja nem forog fenn, illetőleg nem tüntetnek fel oly jeleket, melyek bizonyos személyek csalási szándékára engednek következtetni.

Ilyen esetben a megtérités átlyukasztott bankjegyekért a megszabás eredményéhez képest (7. §.), kivágott sávoknál azonban csak annyiban engedélyeztetik, hogy mindegyik mezőért, mely a bankjegy által egészen nem fedeztetik, ötven fillér, összesen tehát legalább öt korona vonandó le.

9. §.

Bankjegyek, melyeknek sérülési módja olyan, hogy a 6. §-ban megállapitott megszabási mód nem alkalmazható, pl. megszenesedett, rothadás folytán elmállott, vagy egerek által parányi

darabokra összerágott stb. bankjegyek elismervény ellenében átveendők és a bank bécsi központi pénztárának leletfelvétel, illetőleg részleges megszabás céljából beküldendők.

10. §.

A megtérités összegének megszabása és kifizetése, amennyiben az előbbi a fenti határozmányok értelmében magánál a bankintézetnél foganatositható, rendszerint a sérült bankjegyek benyujtásakor azonnal eszközlendő.

De ha ez a tulajdonképeni pénztári üzletekkel való elhalmozás miatt nem volna lehetséges, a feleknek a benyujtott sérült bankjegyekről elismervények adandók ki; a megszabás legkésőbb a bankjegyek benyujtását követő második üzleti napon foganatositandó.

11. §.

Mindazon esetekben, midőn a fél azt tartja, hogy reá nézve a bankjegy értékének a bankintézet által foganatositott részleges megszabása sérelmes, az illető bankjegyek a részleges összeg kifizetése előtt át nem lyukasztva a bécsi központi pénztárnak küldendők be végleges megszabás végett.

Ha a fél a bankintézet által megszabott részösszeget átvette, a megszabás véglegesnek tekintendő, és ez iránt további eljárásnak nincs helye.

A m. kir. minisztérium 4.308/1916. M. E. számú rendelete a külföldi fizetési eszközökkel való kereskedés és forgalom és a külfölddel való forgalom korlátozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján — a rendelet 8., 10. és 11. §-ai tekintetében pedig az osztrák cs. és kir. kormánnyal egyetértve az 1908 : XII. törvénycikkbe iktatott szerződéses vámtarifa VII. cikke alapján — a következőket rendeli :

1. §.

A külföldi fizetési eszközökkel (devizákkal és valutákkal) való kereskedés és forgalom és a külfölddel való forgalom a háború által előidézett rendkivüli viszonyok tartama alatt a jelen rendeletben megszabott korlátozások alá esik.

2. §.

Külföldi pénznemeket (érméket, pénz- és bankjegyeket) és belföldi kereskedelmi érméket, valamint külföldre szóló kifizetéseket, csekkeket és váltókat csakis azoknál a cégeknél szabad

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december 24-iki számában.

vásárolni, elcserélni vagy kölcsön venni és csakis azoknak a cégeknek részére szabad eladni, elzálogositani vagy kölcsön adni, amely cégek a külföldi fizetési eszközök forgalmára alakult egyesülésnek (Deviza-központ) tagjai.

Külföldön fennálló követelések felett más értékre szóló pénznemek (érmék, pénz- és bankjegyek) követelések, kifizetések, csekkek és váltók vagy belföldi kereskedelmi érmék megszerzése végett csak akkor szabad rendelkezni, ha a megszerzés a Deviza-központ valamelyik tagjánál történik.

3. §.

A Deviza-központ tagjaival az ügyleteket bizományos is közvetitheti, a bizományos azonban ily ügyleteknél nem élhet azzal a joggal, hogy mint önszerződő fél (1875. évi XXXVII. t.-c. 381. §.) maga lépjen az ügyletbe.

4. §.

Aki a 2. §-ban meghatározott valamely ügyletet köt, az köteles az Osztrák-magyar bank által a Deviza-központ vezetésével megbizott közegeknek, kivánságukra, az ügylet tartalmáról és céljáról a valóságnak megfelelő felvilágositásokat adni és a szükséges bizonyitékokat előterjeszteni. A 3. §. eseteiben ez a kötelezettség a megbizót és bizományost egyaránt terheli.

5. §.

A Deviza-központ tagjainak jegyzéke, úgyszintén a tagok jegyzékében előálló változások a Budapesti Közlönyben és a horvát-szlavonországi hivatalos lapban közzé lesznek téve.

6. §.

A Deviza-központ tagjai — tekintettel az eddig már önkéntesen is elvállalt kötelezettségükre — kötelesek üzleteiket a Deviza-központ ügyrendjében megállapitott szabályok szerint vezetni, különösen :

1. kötelesek az üzletükben meglevő s az ügyrend értelmében szabad rendelkezésükre álló deviza- és valutaállományaikat, valamint az üzleti forgalmukban befolyó devizákat és valutákat a Deviza-központ ügyrendjében foglalt szabályok szerint a Deviza-központ rendelkezésére bocsátani és minden szükséges külföldi fizetési eszközért a Deviza-központhoz fordulni ;

2. kötelesek üzleti forgalmukban a Deviza-központ ügyrendjében foglalt rendelkezéseknek megfelelően megtartani mindazokat a feltételeket, amelyek a külföldi fizetési eszközök vételére és eladására nézve az Osztrák-magyar bank hozzájárulásával megállapittatnak.

7. §.

A pénzügyminiszter rendelkezéseket tehet azon cégek és személyek üzletvitelének ellenőrzésére, akik a jelen rendelet 3. §-a értelmében mint bizományosok folytatnak deviza- és valutaüzletet; a pénzügyminiszter továbbá egyes cégeket és személyeket közérdekből eltilthat attól, hogy mint bizományosok deviza- és valutaüzletet folytassanak.

8. §.

Az Osztrák-magyar bank jegyeit, a m. kir. hadikölcsönpénztár jegyeit, valamint koronaértékre szóló csekkeket és váltókat külföldre kivinni tilos, kivéve ha ehhez a magyar vagy az osztrák Deviza-központ irásban hozzájárul.

Az utazási és a határforgalomban ötszáz koronát meg nem haladó összegű bankjegyet a Deviza-központ hozzájárulása nélkül is szabad kivinni.

A koronaérték érmeinek kivitele és átvitele tekintetében a m. kir. minisztériumnak 1916. évi március hó 21-én 928/M. E. szám alatt kiadott rendelete 1. §-ának 90. és 91. pontjában foglalt rendelkezések (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi március hó 21. napján megjelent 66. számában) rányadók.

9. §.

Koronaösszegeknek átutalása külföldre, továbbá koronaösszegeknek befizetése vagy átutalása külföldön lakó személyeknek vagy külföldi cégeknek a magyar szent korona országaiban, vagy az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országokban és tartományokban levő számláira (folyószámla) csak akkor van megengedve és ily irányú rendelkezések csak akkor foganatosithatók, ha a Deviza-központ ehhez irásban hozzájárul.

Kivétetnek:

1. oly külföldieknek rendelkezései (befizetéseik szám'ájukra vagy rendelkezéseik saját számlakövetelésük felől), akiknek lakóhelye (székhelye) vagy állandó tartózkodó helye külföldön van, valamint oly rendelkezések, amelyek ily személyeknek vagy cégeknek terhére és számlakövetelésére történnek.

2. azok a befizetések és átutalások, amelyeknek összege kétszáz koronát meg nem halad.

Külföldi cégeknek a magyar szent korona országaiban vagy Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országokban és tartományokban levő telepei az e területeken lakó személyekkel egy tekintet alá esnek.

10. §.

A 8. és a 9. §-ban megjelölt hozzájárulási nyilatkozat megszerzése végett a Deviza-központhoz be kell terjeszteni a tervbe

vett rendelkezés alapjául szolgáló ügyletre vonatkozó igazoló iratokat és meg kell adni a Deviza-központ részéről az ügylet tartalma és célja felől kivánt felvilágositásokat. A hozzájárulást a Deviza-központ csak akkor adja meg, ha ez nem ütközik közérdekbe.

A hozzájárulás nem fog megtagadtatni, ha a Deviza-központ jóváhagyásával vállalt kötelezettség teljesitéséről van szó. Továbbá meg fog adatni a hozzájárulás, ha oly kötelezettség teljesitéséről van szó, amely a jelen rendelet hatálybalépése előtt keletkezett s amelyet már vállalt egyéb kötelezettségek sérelme nélkül sem felbontani, sem más módon, mint koronaértékben való fizetés útján, lebonyolitani nem lehet.

11. §.

Aki háromszáz koronát meghaladó értékű árút a külföldre kivisz, köteles annak ellenértékét bevételezése után haladéktalanul a szállitmány rendeltetési államának pénzértékébe a Deviza-központ valamelyik tagjának átadni, hacsak az Osztrák-magyar bank őt e kötelezettség alól kivételesen, fontos okból nem menti fel. A kiviteli árúk vámhivatali kezeléséhez az Osztrák-magyar bank által kiállitott vagy ellenjegyzett nyilatkozat szükséges, amellyel igazolást nyer, hogy a valuta átadása tárgyában a Deviza-központ valamelyik tagjával megállapodás jött létre.

12. §.

A pénzügyminiszter a jelen rendelet rendelkezései alól kivételeket engedhet.

Az Osztrák-magyar bank a pénzügyminiszter utasitásai szerint minden egyes cégre meg fogja állapitani, hogy a cég pénzváltó üzleti forgalma mily mértékben mentes a jelen rendelet korlátozásai alól.

A postautalványi, postautánvéti és postai megbizási forgalomra ez a rendelet nem terjed ki.

13. §.

Aki a jelen rendelet 8. §-ában foglalt kiviteli tilalmat megszegi vagy kijátsza, a jövedéki büntető rendelkezések szerint büntettetik. Ily esetekben a cselekmény tárgyául szolgáló érték elkobzását mindenkor el kell rendelni. Az elkobzott tárgyak értékének fele — függetlenül a feljelentőt és tettenérőt a fennálló szabályok szerint megillető jutaléktól — jutalomképen azt illeti, aki a jövedéki bűncselekmény feljelentésével vagy kideritésével erre rászolgált.

Aki a jelen rendeletben foglalt egyéb rendelkezések valamelyikét megszegi, azt megkisérli, vagy abban közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el, s hat hónapig terjedhető elzárással s kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Kihágást követ el s a jelen szakasz értelmében büntetendő az a magyar állampolgár is, aki valamely belföldi kereskedelmi üzlet folytatásában a magyar szent korona országainak területén kivül végez a jelen szakaszban meghatározott cselekményt.

A 2. és 3. bekezdés alá eső kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrségi működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik. Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

14. §.

Külföld alatt a jelen rendelet alkalmazásában vámkülföldet kell érteni.

15. §.

E rendelet 11. §-ának rendelkezései 1917. évi január hó 1-ső napján, egyéb rendelkezései pedig a rendelet kihirdetésének napján lépnek életbe.

E rendelet hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed, Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi december hó 23-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 19.774/P. M. számú hirdetménye a Deviza-központ tagjai tárgyában.[1])

A m. kir. minisztériumnak a külföldi fizetési eszközökkel való kereskedésről és forgalomról és a külfölddel való forgalom korlátozásáról szóló 4.308/1916. M. E. számú rendelete 5. §-ának értelmében ezennel közhirré tétetik, hogy a külföldi fizetési eszközök forgalmára alakult egyesülésnek (Deviza-központ) tagjai a következők:

Osztrák-magyar bank, M. kir. postatakarékpénztár, Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság Budapest, Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár R. T., Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság, EgyesültBudapesti Fővárosi Takarékpénztár, Első Magyar Iparbank Budapest, Fővárosi Bank és Váltóüzlet Részvénytársaság Budapest, Hazai Bank Részvénytársaság Budapest, „Hermes" Magyar Általános Váltóüzlet R. T. Budapest, Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság Budapest, Magyar Általános Hitelbank Budapest, Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság Budapest, Magyar Bank és Kereskedelmi R. T. Budapest, Magyar-Cseh

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 31-én kelt 363. számában.

Iparbank Részvénytársaság Budapest, Magyar Fakereskedők Hitelintézete Részvénytársaság Budapest, Magyar Jelzálog Hitelbank Budapest, Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank Budapest, Magyar Kereskedelmi Hitelbank R. T. Budapest, Magyar Országos Központi Takarékpénztár Budapest, Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja mint részvénytársaság Budapest, „Mercur" váltóüzleti R. T. Budapest, Nemzeti Pénzváltó R. T. Budapest, Nemzeti Takarékpénztár és Bank R. T. Budapest, Országos Iparbank Budapest, Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepe, a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe Budapest, Első Horvát Takarékpénztár Zagreb, Horvát Általános Hitelbank R. T. Zagreb, Horvát Leszámitoló Bank Zagreb, Horvát Országos Bank Osijek, Fuchs H. váltóháza Budapest, Krausz és Bettelheim budapesti bej. cég, Munk és Dávidsohn budapesti bej. cég és Politzer, Rosenberg és Társa budapesti bej. cég.

Budapest, 1916. december hó 28-án.

Fogyasztási adóhitelek korlátozása.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 54.001. számú rendelete a fogyasztási adóhitelek korlátozására vonatkozó határozmányoknak az 1916/1917. termelési időszakra való fenntartása tárgyában.[1])

A szeszadó és szeszadópótlék, söradó és söradópótlék, cukoradó és ásványolajadó hitelezésére vonatkozó határozmányok módositása és kiegészitése tárgyában 1914. évi augusztus hó 11-én 103.209. szám alatt kiadott rendelet (Penzügyi Közlöny 1914. évfolyamának 24. száma, Magyarországi rendeletek tára 1914. évfolyamának 2177. lapja) határozmányait az 1916/1917. termelési időszakra is hatályban tartom.

Ehhez képest az emlitett adók fizetésére az 1915/1916. termelési időszakra adott hitelengedélyek az 1916/1917. termelési időszakra legfeljebb csak azon összegek erejéig ujithatók meg, amely összegek erejéig a hitelek az 1915/1916. termelési időszakra engedélyeztettek.

Uj hitel pedig az 1916/1917. termelési időszakra sem engedélyezhető.

Uj hitelnek ebből a szempontból az tekintendő, ha az illető félnek ugyanarra a célra az 1915/1916. termelési időszakra hitele egyáltalán nem volt, nem tekintendő tehát új hitelnek az, amikor csak az adott biztositék változott.

Budapest, 1916. évi junius hó 17-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 25-én kelt 144. számában.

Gabona- és lisztellátás biztositása.

A m. kir. belügyminiszter 29.500/III/c/1915. B. M. számú körrendelete a gabona- stb. készleteknek a közigazgatási hatóságok útján való feltárása és átvétele tárgyában.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének Budapest és Fiume kivételével.)

A 3925/1915 és a 371/1916. M. E. sz. rendeletek alapján közcélra igénybevett (rekvirált) gabona- és más terménykészleteknek tényleges átvétele halaszthatatlan közérdekké vált; halaszthatatlanná vált továbbá a fennálló törvényes rendelkezések ellenére be nem jelentett, vagy a közcélok elől másképen elvont készletek feltárása és a lefolytatandó kihágási eljárás eredményéhez képest való elkobzása.

Mindezekre vonatkozó rendelkezések végrehajtását úgy a dolog természetéhez, mint a törvényhatóságok részéről felhangzott óhajtásokhoz képest *már az e tárgyban a törvényhatóságok vezetőivel megtartott értekezleteken a közigazgatási hatóságok feladatává tettem s ugyanakkor a szükséges rendelkezéseket és utasitásokat is megadtam.*

Habár ezek alapján az eljárás már megindult, a tárgyalásokon elmondottakat következőkben foglalom össze:

A 3925/1915. és 371/1916. M. E. sz. rendelet alapján közcélokra igénybevett (rekvirált) gabona és más termény tényleges átvételét oly módon kell végrehajtani, hogy a készleteknek egyik helyről a másik helyre való elszállitása s a közcélok elől ily módon való elvonása megakadályozva legyen.

Evégből a tényleges átvételt az időközben végrehajtott előintézkedések befejeztével az egész országban azonnal meg kell kezdeni és oly erővel folytatni, hogy az átvétel lehetőleg rövid idő alatt, mielőbb befejezést nyerjen.

Kisegitő külső közegek. Miután erre a célra a közigazgatásnak mai létszámában megfogyatkozott munkaereje elégtelen, ott, ahol erre szükség van, a munkaerő megfelelő kiegészitéséről kell gondoskodni azáltal, hogy minden községre (városra) nézve annyi rekviráló közeg kéretik fel a helyi közigazgatási hatóság (városi hatóság, községi előljáróság) kiegészitésére, illetőleg szükség esetén rendeltetik ki, — az ottani községbeli tényezők (birtokosok, gazdák, lelkészek, tanitók, postamester stb.) sorából — amennyi

ahhoz szükséges, hogy a gabona átvétele a jelzett határidő alatt befejezést nyerhessen.

Kirendelésük. Ezeknek a közegeknek a kiválasztása, elsősorban az önként jelentkezők köréből való felkérése, esetleg kirendelése a törvényhatóság első tisztviselőjének feladata. A megbizatást senki vissza nem utasithatja, annak lelkiismeretes teljesitésére fogadalomtétellel kötelezhető. Nem kétlem, hogy az itt szerepre hivatott társadalmi osztály tagjai önként, a nagy cél megértésével s hazafias készséggel fognak a helyi hatóságok felkérése alapján a közreműködésre vállalkozni. Hogyha azonban mégis előfordulna az a nem várt eset, hogy a megfelelő egyének közreműködése a hatóság egyszerű felszólitása alapján biztositható nem volna: a törvényhatóság első tisztviselőjét ezennel felhatalmazom, hogy a netán vonakodókat erre a közszolgálatra az 1914: L. t.-c. 7. §-a alapján rendelhesse ki. Az ekként vállalkozó, vagy kirendelt rekviráló megbizottak, — ideértve természetesen a közvetlenül eljáró hatósági közegeket is — minden általuk tényleg átvett gabona után téritésképen métermázsánkint 1 koronát igényelhetnek.

Ezt az összeget, amennyiben arról külön le nem mondanak, részükre a Hadi Termény-Részvénytársaság minden külön felszólalásuk nélkül folyósitja.

Az eljáró közegeket ezenkivül olyan gabonáért, amely az ő eljárásuk által lett feltárva és elkobzás alá kerül, az elkobzott készlet egyötödének pénzbeli értéke is megilleti. Ennek az ötödnek megitéléséről az elkobzást kimondó kihágási itéletben kell intézkedni.

Feladatuk. A gabona és más termények rekvirálására fentiek szerint kirendelt közegek feladata kettős:

I. A közcélra igénybevett gabonának tényleges átvétele és a hatóságilag kijelölt módon való beszolgáltatása.

II. Netán eltitkolt, elrejtett vagy a hatósági igénybevétel alól más nem megengedett módon elvont készleteknek felderitése.

Önként értetődőleg ez a közigazgatási hatóságok útján folytatott rekvirálás nem lehet akadálya annak, hogy a Hadi Termény-Részvénytársaság bizományosai a 3,925/1915., 370/1916. és 371/1916. M. E. sz. rendeletek alapján már bejelentett, illetőleg lefoglalt készleteket még előzetesen át ne vehessék és hogy a csendőrség, pénzügyőrség és határrendőrség a rejtett készletek felkutatását ne folytassa, illetőleg meg ne kezdhesse.

Egyszerű átvétel. Egyszerű átvétel alá esnek azok a készletek, amelyek:

a) a fennálló rendelkezéseknek megfelelően be vannak jelentve;

b) amelyek nincsenek ugyan bejelentve, de a tulajdonosra nézve azáltal váltak feleslegesekké, hogy arra a törvényszerű célra, amelyre azokat a tulajdonos annak idején a fennálló rendelkezések értelmében visszatarthatta vagy vásárolhatta, immár

szükségtelenek. (Ilyenek pl. a fel nem használt vetőmag, cseléd, napszámos, aratómunkás stb. létszámában beállott változás folytán visszamaradt konvenció vagy más gabona, az állatállomány apadása következtében megmaradt árpa és zab, a 4,586/915. M. E. sz. rendelet által szabályozott fejenkinti lisztmennyiség megállapitása révén visszamaradt gabona, liszt vagy más a 3.925. 1915. és 371/1916. M. E. sz. rendeletekben felsorolt termény.)

Házi szükséglet. Az átvételnél az eljáró megbizott feladata a házi és gazdasági szükséglet kiszámitása és különválasztása is. A házi szükségletet az illető háztartásban tényleges ellátást élvező egyének száma és a 4,586/1915. M. E. sz. rendelet 1. és 2. §-ában megállapitott fejenkinti mennyiség alapján kell kiszámitani. Különösen szem előtt kell tartani, hogy az *ezen rendelet által megállapitottnál nagyobb mennyiséget senki és semmi címen sem igényelhet.*

Gazdasági szükséglet. A gazdasági szükséglet megállapitására nézve a 2.072/1915. M. E. sz. rendelet 2. és a 3.925/1915. M. E. sz. rendelet 1. §-ai irányadók. Ezen szükséglet címén a gazdasági vetőmag és a cseléd, napszámos és más munkás konvenciógabonája, az állatállomány eltartásához szükséges árpa és zab tartható vissza.

Minthogy ezek mértéke tekintetében az ország különböző helyein különböző szükséglet merül fel, a gazdasági szükséglet címén visszatartható mennyiségek közelebbi meghatározását — az imént idézett rendeletszakaszok korlátain belül — a törvényhatóság első tisztviselőjének feladatává teszem, akinek ebben a tekintetben a legnagyobb körültekintéssel kell eljárnia.

A cseléd, napszámos, részes munkás, hónapos, arató- stb. munkás részére a konvenció címén megállapitott gabonamennyiséget a konvenció-szerződés által kikötött egész mennyiségben vagy a helyi szokás szerint kiszolgáltatandó mennyiségben kell a gazdasági szükségletbe betudni.

Feleslegkészlet. A termelőknél házi és gazdasági szükséglet címén visszatartható mennyiségek megállapitásánál, bár a jogos igények figyelembevételével, de teljes szigorusággal és mindennemű elnézés vagy kedvezés mellőzésével kell eljárni.

A házi és gazdasági szükségletet meghaladó minden készlet átveendő, tekintet nélkül arra, hogy a gabona csávázás vagy más eljárás útján már felhasználásra elő van készitve és tekintet nélkül a felesleg csekély vagy nagyobb mennyiségére. Nincs olyan kis mennyiségű felesleges készlet, amelyre közérdekből szükség nem volna, ennélfogva *a készletek számbavételének gazdaságról-gazdaságra, házról-házra, tanyáról-tanyára járás útján* kell történnie és nemcsak az országos közérdek követeli meg az összes feleslegeknek összegyüjtését, hanem megköveteli azt magának a törvényhatóságnak jól felfogott érdeke is. *A törvényhatóság területén rekvirált gabonamennyiség lesz ugyanis irányadó arra nézve is, hogy az illető törvényhatóság saját ellátására mennyi jog a végleges elosztás során a törvényhatóságnak meghagyatni.* Úgy az országos,

mint a helyi érdekek szempontjából tehát nagyon helytelen eljárás lenne az, ha akár a házi vagy gazdasági szükséglet a nélkülözhetetlennél bővebben számittatnék, akár a felkutatott feles készletekből azok tulajdonosainál bármi is meghagyatnék.

Az átvétel módja. Ami a készlet átvételének miként jét illeti, erre nézve figyelembe kell venni, hogy a 3.925/1915. M. E. sz. rendelet értelmében a feles készleteket csak a Hadi Termény-Részvénytársaság veheti meg. Az átvétel sima és akadálytalan lebonyolitása céljából a Hadi Termény-Részvénytársaság bizományosaival kell érintkezésbe lépni. A Hadi Termény-Részvénytársaság főbizományosának bevonásával már a rekvirálás megkezdése előtt az egész törvényhatóság területén levő készletek átvétele végett tervet kell készíteni, úgy hogy a főbizományos albizományosait a megfelelő utasitásokkal idején elláthassa és a készletek fennakadás nélküli átvételéről és azonnali kifizetéséről gondoskodhassék. A Hadi Termény-Részvénytársaság bizományosai utasitva vannak az e tekintetben szükségesekre, amennyiben mindazonáltal valahol nehézségek merülnének fel, a bizományosok útbaigazitása céljából a Hadi Termény-Részvénytársasághoz (Budapest, V., Nádor-utca 9.) lehet fordulni.

Az átvétel ilyen eljárás mellett azokon a helyeken, ahol a Hadi Termény-Részvénytársaságnak bizományosai, albizományosai más megbizottai és raktárai vannak, nehézségekbe nem ütközhetik. Ahol pedig ilyen bizományosok nincsenek, ott a helyi viszonyoknak leginkább megfelelő módon kell gondoskodni a gabona átvételéről, illetőleg biztonságba vagy őrizetbe helyezéséről addig, amig a Hadi Termény-Részvénytársaság bizományosa a rekviráló közeg által összegyüjtött készletet átveheti.

Amennyiben a készletek átvételénél szükséges iga és emberi erő máskülönben egyáltalán nem volna biztositható, a törvényhatóság első tisztviselőjét ezennel felhatalmazom, hogy az e célból okvetlenül szükséges közerőt az 1914 : L. t.-c. 5. és az 1915 : XIII. t.-c. 2. §-ainak megfelelően igénybevehesse. A közerőnek ily módon történt igénybevételéről, valamint a megállapitott téritésekről hozzám haladéktalanul jelentést kell tenni.

Fellebbvitel. Ha a közcélokra igénybevehető, illetőleg a házi és gazdasági szükséglet cimén visszatartható készlet mennyiségének megállapitása ellen a készlettulajdonos felszólalással élne, első fokon járásokban a főszolgabiró, rendezett tanácsú városokban a tanács, törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármester dönt. Határozatuk ellen hozzám van helye az 1914. évi L. t.-c. 7. §.a értelmében halasztó hatállyal nem biró fellebbezésnek.

I.

Eltitkolt készletek. A rekviráló biztosok feladatának másik részét az eltitkolt, elrejtett vagy a hatósági igénybevétel alól más meg nem engedett módon elvont készleteknek felderitése

alkotja. Ennek érdekében tehát ezúttal, ha ez még meg nem történt volna, módot kell a lakosságnak nyujtani, hogy a 370/1916. M. E. sz. rendeletben biztositott lehetőségeket még ez utolsó órában igénybevehesse.

Ebből következőleg feladata lesz a hatóságnak és ezt alispán vagy polgármester úrnak különös gondjává teszem, hogy mielőtt a tényleges rekvirálási eljárás megindulna, minden alkalmas módon (falragasz, közhirrététel s helyi tényezők útján való felvilágositás stb.) közölje a lakossággal mindazt, ami a jelen rendeletemben foglaltakból a rekvirálás miként jére nézve képet ad és figyelmeztesse a lakosságot különösen arra, hogy a rekvirálást megelőzőleg még meg fognak jelenni községről-községre a Hadi Termény-Részvénytársaság megbizottjai, utolsó alkalmat adván e feleslegek önkéntes beszolgáltatására. Figyelmeztesse a lakosságot arra, hogy az önkéntes beszolgáltatás lehetősége csak addig tart, amig a rekviráló közeg meg nem jelenik és arra is, hogy aki feleslegét mindezek dacára a rekvirálásig át nem adja, annak a beálló igen súlyos következményekért önmagára kell vetnie.

Ebből a célból házról-házra, tanyáról-tanyára való eljárás során állandóan és minden rendelkezésre álló eszközzel kell keresni a rekviráló közegnek a tájékozást arra nézve, hol vannak vagy lehetnek rejtett vagy eltitkolt készletek. Különös súlyt kell helyezni erre ott, ahol a bevallott felesleg az illetőnél feltételezhető mennyiségnél kevesebb.

Valószinűnek tartom, hogyha a rekviráló megbizottak eljárásuk céljáról a készlettulajdonosokat megfelelően felvilágositják, az eredmény már ezáltal is legtöbb helyen biztositható lesz. Ha azonban ez megnyugtató eredményre nem vezetne, alapos és tüzetes meggyőződést kell szerezni arról, hogy a feleslegmennyiségek a közfogyasztás számára csakugyan be vannak-e szolgáltatva.

Figyelmet kell itt forditani arra is, nincsen-e a készlettulajdonosnak még valahol máshol is olyan készlete, amelyet készleteinek bevallásánál és számbavételénél elhallgat. Különösen gondolni kell itten a vámőrlő malmokba megőrlés céljából, vagy címén beszállitható s ezáltal elvonható gabonamennyiségekre.

Az ily módon valóban feltárt, elrejtett, vagy eltitkolt készletet azonnal fel kell jelenteni a rekvirálást vezető hatóságnál, amely a kihágási eljárás megindításáról, valamint a készlet őrizetbe vételéről gondoskodik.

Ha pedig a készlet tényleg feltárható nem volna, annak létezésére azonban alapos gyanu forog fenn, erről is jelentést kell tenni a hatóságnál, amely a helyi rendőrség, csendőrség, pénzügyőrség, határrendőrség stb. által való kinyomozás iránt intézkedik.

Ott, ahol ennek szüksége netán mutatkoznék, a törvényhatóság első tisztviselőjének megfelelő karhatalom készenlétben helyezéséről kell gondoskodni.

Különösen is hangsúlyozni kívánom annak szükségét, hogy a közigazgatási hatóságok útján való rekvirálás minél nagyobb gabonamennyiség összegyüjtését eredményezze, a cél és feladat tehát a fölösleges gabona- és lisztmennyiségek lehető teljes összegyüjtése és átvétele. Ha tehát szükséges is az eddig meg nem történt bejelentések megtorlása, nem kell az eljárásnak olyannak lenni, hogy minél nagyobb számú, esetleg csak rosszul tájékozott egyén ellen kihágási eljárás indittassék és az elkobzás révén jelentős gazdasági kár sujtsa őket.

A kormány ezért súlyt helyez arra, hogy a készletek a maguk teljességében feltárassanak, minden mellőzhető zaklatás azonban tényleg mellőztessék. Az eljárást nagyrészt éppen azért bizta a közigazgatási hatóságokra, hogy a közigazgatási hatóságok mindenkori szerepéhez hiven, azok felvilágositó, oktató és vezető tevékenységét előtérbe állitsa.

A Hadi Termény-Részvénytársaság bizományosai e tekintetben már kaptak utasitást, azonban az eljárás módozatait velük megállapitani és tisztázni erre nézve is a helyi hatóságok feladata lesz.

A jelen rendelet alapján véghezvitt rekvirálás során feltárt és átvett gabonamennyiségekről pontos jegyzéket és nyilvántartást kell vezetni, amelyből bármikor megállapitható legyen, hogy a rekvirálás eredményeként az egyes községekben, valamint járásonkint és rendezett tanácsú városonkint mennyi gabona és más termény táratott fel és vétetett át. Különös súlyt helyezek annak pontos megállapitására és nyilvántartására, hogy a közigazgatási rekvirálás alkalmával *mekkorra mennyiségű olyan készlet táratott fel, amely eddig sem a* 3925/1915., *sem a* 370. *és* 371/1916. *M. E. sz. rendeletek alapján, sem a hatóságnál, sem a Hadi Termény-Részvénytársaságnál bejelentve vagy felajánlva nem lett, amely tehát tisztán és kizárólag a közigazgatási rekvirálás eredményeként biztositatott a közfogyasztás céljaira.* Ezt a nyilvántartást $\frac{\text{alispán,}}{\text{polgármester}}$ úrnak az alárendelt hatóságok és közegek naponta beküldendő jelentései alapján úgy kell vezetni, hogy a rekvirálás folyamatáról, előrehaladásáról, eddigi eredményéről engemet bármikor teljes mértékben tájékoztatni tudjon.

Felhivom $\frac{\text{alispán,}}{\text{polgármester}}$ urat, hogy a rekvirálás egész folyamatát egyébként is állandó, éber és közvetlen figyelemmel kisérje, az esetleg helyenkint jelentkezhető fennakadások elháritása érdekében az intézkedéseket mindenkor haladéktalanul tegye meg. Amennyiben pedig olyan nehézségek merülnének fel, amelyek elháritása végett további utasitások kérését találná szükségesnek, akár irásban vagy táviratban, akár — sürgős esetben — távbeszélő útján a vezetésem alatt álló minisztérium közélelmezési osztályához kell fordulni.

Végezetül annak a meggyőződésemnek kivánok kifejezést adni, hogy a közigazgatási hatóságok, melyek a háború alatt

a nagy érdekek átérzésének és az önfeláldozó munkáskodásnak eddig is oly felemelő tanujelét adták, ezt az elsőrendű és életbevágó fontosságú feladatot is megfelelő eréllyel, lehető gyorsasággal, mindenre kiterjedő figyelemmel és ezek következtében teljes eredménnyel meg fogják oldani.

Budapest, 1916. évi március hó 7-én.

A m. kir. minisztérium 1.750/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermés tekintetében a következőket rendeli:

1. *Az 1916. évi termésnek zár alá vétele.*

1. §.

A közélelmezésnek és a közszükségletnek az 1916/17. gazdasági év folyamán, illetőleg ezen a gazdasági éven belül a jelen rendelet hatályon kivül helyezéséig leendő biztositása érdekében az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek árusitása, egyébként való forgalombahozatala és felhasználása csak a minisztérium rendelkezései értelmében és az általa megállapitott feltételek mellett történhetik.

Evégből minden termelőnek 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermése a közélelmezés és a közszükséglet célszerű biztositása érdekében zár alá helyeztetik és afelől a termelő a jelen rendelet érvényességének ideje alatt csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A jelen rendelet alkalmazásában termelőnek kell tekinteni azt is, aki az 1916. évi termésből munkabér, aratórész, cséplőrész vagy konvenció fejében kap a termelőtől búzát, rozsot, kétszerest, kölest, árpát vagy zabot. Ehhez képest a zár alá vétel a munkabér, aratórész, cséplőrész, vagy konvenció fejében kapott ily terményekre is kiterjed és birtokosuk azokkal szintén csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

2. §.

A termelő zár alá vett termésének azt a részét, amelyet az alábbi bekezdések értelmében saját házi és gazdasági szükségletére magának megtarthat, erre a célra szabadon felhasználhatja. A saját házi és gazdasági szükséglet megállapitásánál csak a jövő 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számitásba venni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 31-én kelt 125. számában.

A házi szükséglet címén a 400 gramm naponkinti és fejenkinti lisztadagnak — a váműrlő díj, elporlás és a korpa számbavételével — megfelelő terménymennyiséget, vagyis fejenkint és havonkint búzából, rozsból, kétszeresből és árpából együttvéve 18 kilogrammot lehet csak számitásba venni és pedig azon személyek után, akik a termelő (1. §.) háztartásában rendszerint természetben ellátást élveznek. Azt, hogy házi szükséglet címén kölesből a termelő a háztartásában természetben ellátást élvező személyek után fejenkint mennyit vehet számitásba, a községi előljáróság (városi polgármester) állapitja meg.

Gazdasági szükséglet címén csak a természetben kiszolgáltatandó terménybeli járandóságok (alkalmazottak, cselédek, munkások munkabére, aratórésze, cséplőrésze, konvenciója), a vetőmag és az állatállomány szükséglete vehető számitásba. Ezen a címen a termelőnek nem csupán a termés helyén, hanem másutt levő gazdaságában felmerülő, ott nem fedezett szükséglete is számitásba vehető.

Külön rendelet fogja meghatározni, hogy a termelő saját mezőgazdasági szeszfőző és más üzemében a zár alá vett termésből mennyit dolgozhat fel.

3. §.

A zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részét a termelőnek adásvétel útján, vagy más módon csak a Hadi Termény-részvénytársaság, e társaság bizományosa vagy olyanok részére szabad elidegeniteni, akik a jelen rendelet értelmében (5., 8—10. §§.) a termelőtől ilyen terményeket hatósági vásárlási igazolvány szerint vásárolni jogositva vannak. A termelő köteles a vásárlásra jogosult által az 5. §. értelmében neki átadott hatósági vásárlási igazolványt, valamint a Hadi Termény-részvénytársaság, e társaság bizományosa, a 9. vagy a 10. §. alapján vásárló vevő által az átvett terményekről a 7., a 9., illetőleg a 10. §. értelmében neki átadott elismervényt megőrizni és a hatóság felhivására bármikor felmutatni. A termelő a zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részével egyébként nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, fel nem őrölheti, fel nem etetheti, fel nem dolgozhatja, el nem idegenitheti, sem azon másnak jogot nem engedhet. A termelő, aki ennek ellenére termésének a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részét felhasználja, felőrölteti, feleteti, feldolgozza, vagy termésével olyan részére rendelkezik, akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen, vagy hogy azt túllépi, ezért a jelen rendelet szerint felel.

A termelő köteles zár alá vett termésének a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó és az 1916. évi október hó 15. napjáig a jelen rendelet értelmében vásárlásra jogosultnak még el nem adott részét, a jelzett nap után legkésőbb a földmiveslésügyi miniszter által meghatározandó időpontig irásban

vagy szóval a Hadi Termény-részvénytársaságnak (Budapesten, V., Nádor-utca 9. sz.) később kiadandó rendelet szerint megvételre felajánlani.

A megtörtént felajánlásról a fél részére irásbeli elismervényt kell kiszolgáltatni.

A Hadi Termény-részvénytársaság köteles a megvételre felajánlott terményeket azon az áron, amely a hatóságilag megállapitott legmagasabb árnak a terméyek minősége szerint megfelel, a felektől átvenni.

4. §.

Tilos a termelőnek a termés zár alá vett részét annak a törvényhatóságnak a területéről, ahol a gazdasága van, elszállitani. Más törvényhatóság területén levő gazdaságába vagy háztartásába azonban teményeit a termelő elraktározás, vagy a jelen rendelet szerint megengedett felhasználás végett a járási főszolgabirónak (városi polgármesternek) engedélyével elszállithatja. A járási főszolgabiró (városi polgármester) az engedély megadásáról köteles úgy annak a törvényhatóságnak első tisztviselőjét, amely törvényhatóság területéről a termények elszállittatnak, mint annak a törvényhatóságnak első tisztviselőjét, ahová a szállitás történik, valamint a Hadi Termény-részvénytársaságot értesiteni. Az 1. §. 3. bekezdésében emlitett személyek a munkabér, aratórész, cséplőrész vagy konvenció fejében kapott terményeket külön engedély nélkül állandó lakásuk helyére akkor is elszállithatják, ha ez a hely annak a törvényhatóságnak a területén kivül fekszik, ahol a termény termett. Az elszállitáshoz, ha az vasúton, hajón vagy gépkocsin történik, az e részben érvényben álló szabályokban (19. §.) megszabott szállitási igazolvány szükséges.

A zár alá vétel a terményeknek végrehajtás útján való lefoglalását nem akadályozza; a lefoglalt terményeket azonban végrehajtási úton eladni csak akkor szabad, ha azoknak a közélelmezés vagy a közszükséglet céljára való megszerzése iránt intézkedés nem történik. A foglalásról evégből a kiküldött (végrehajtó) a Hadi Termény-részvénytársaságot értesiteni köteles.

2. *Vásárlás a vevőnek saját házi és gazdasági szükségletére.*

5. §.

Aki maga nem termelő, vagy akinek saját házi és gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, az 1916. évi október hó 15. napjáig a községi előljáróság (városi polgármester) által részére kiállitott vásárlási igazolvány alapján jogositva van a saját házi szükségletére búzát, rozsot, kétszerest, kölest és árpát, gazdasági szükségletére pedig búzát annak a községnek a területén, ahol lakik, készárúvétel útján minden közvetitő kizárásával bármely termelőtől vásárolni; a járási főszolgabiró (városi pol-

gármester) által részére kiállitott vásárlási igazolvány alapján pedig jogositva van ugyancsak 1916. évi október hó 15. napjáig a saját gazdasági szükségletére bármely törvényhatóság területén rozsot, kétszerest, kölest, árpát és zabot készárúvétel útján minden közvetitő kizárásával bármely termelőtől vásárolni. Városi törvényhatóságok területén tartott állatok birtokosai állataik eltartására, valamint közintézetek és husznál nagyobb állatlétszámmal dolgozó ipari vállalatok akár városi törvényhatóság területén, akár másutt tartott állataik eltartására annak a községnek (városnak) területén kivül, ahol állataikat tartják, a jelen §. alapján nem vásárolhatnak. Ezen állatállomány ellátására a 8. §. rendelkezései irányadók.

A törvényhatóság első tisztviselőjének indokolt felterjesztésére a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel és a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg megengedheti, hogy az illető törvényhatósághoz tartozó községek előljáróságai (városi polgármester) által kiadott vásárlási engedélyek alapján a fél háztartási szükségletére necsak az illető község (város) területén, hanem a törvényhatóság területén más községekben (városban) is vásárolhasson.

A vásárlási igazolvány kiadására, kiállitására s használatára vonatkozó szabályokat külön rendelet állapitja meg.

A jelen §. alapján vásárlásra jogosult köteles a vásárlás alkalmával a hatóság részére kiadott vásárlási igazolványt az eladónak átadni.

A saját házi és gazdasági szükséglet megállapitásánál csak a jövő 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számitásba venni.

Házi szükséglet címén a mezőgazdasággal vagy más őstermeléssel foglalkozó fogyasztó a naponkinti és fejenkinti 400 gramm lisztadagnak — a vámőrlő díj, az elporlás és a korpa számbavételével — megfelelő terménymennyiséget, vagyis búzából, rozsból, kétszeresből és árpából együttvéve csak 18 kilogrammot, más fogyasztó pedig a vámőrlődíj, az elporlás és a korpa számbavételével csak 10 kilogrammot vehet fejenkint és havonkint számitásba azon személyek után, akik a fél háztartásában rendszerint természetben ellátást élveznek. Azt, hogy háziszükséglet címén kölesből a fogyasztó a háztartásban természetben ellátást élvező személyek után fejenkint mennyit vehet számitásba, a községi előljáróság (városi polgármester) állapitja meg.

Gazdasági szükséglet címén az első bekezdésben emlitett hatóság által kiállitott vásárlási igazolvány alapján mezőgazdasági üzemek birtokosai csak az általuk természetben kiszolgáltatandó terménybeli járandóságokra, a vetőmagra, valamint a tenyész- és haszonállataik eltartására és hizlalására szükséges és a saját termésükből nem fedezhető terménymennyiséget, egyéb üzemek birtokosai csak a vállalatukban alkalmazottak terménybeli járandóságaira és a vállalat folytatásához szükséges igavonó

állatok eltartására szükséges terménymennyiséget, mások pedig csak a saját háztartásuk céljára és a foglalkozásuk vagy hivatásuk teljesitésére rendelt állatok eltartására szükséges terménymennyiséget vásárolhatják. A fél vállalatában való feldolgozásra szánt, valamint az állathizlalásra egyébként szükséges terménymennyiség beszerzésére nézve a jelen rendelet 11. §-ának szabályai irányadók.

6. §.

A saját házi vagy gazdasági szükséglet fedezésére az 5. §. alapján vásárolt vagy egyébként szerzett terményeket a szerző fél, amennyiben azokat a családi vagy gazdasági viszonyainak változása miatt eladni kivánja, csak a Hadi Termény-részvénytársaságnak, e társaság bizományosának, avagy a 8. vagy a 9. §. értelmében a vásárlásra jogosultnak adhatja el.

3. *Vásárlás közszükségleti célokra.*

7. §.

A jelen rendeletben emlitett terményekkel és liszttel el nem látott lakosság megfelelő ellátásának biztositása az illetékes miniszterek által egyetértőleg kiadandó közelebbi utasitások szerint a törvényhatóságok feladata, amelyek az e célra szükséges terményeket és lisztet a Hadi Termény-részvénytársaságtól szerzik be.

Az előbbi bekezdésben emlitett célra, valamint a közérdekből vagy kiviteli célokra egyébként szükséges gabonamennyiségek beszerzéséről a Hadi Termény-részvénytársaság gondoskodik.

A Hadi Termény-részvénytársaság a magyar szent korona országainak egész területén vásárolhat és ezen vásárlásainál bizományosok közreműködését is igénybe veheti.

A bizományosok kötelesek vásárlásaik megkezdése előtt a Hadi Termény-részvénytársaság által részükre kiállitott igazolójegyet a vásárlás helye szerint illetékes főszolgabirónál (városi polgármesternél) láttamozás végett bemutatni és a hatóságnak felhivására felmutatni.

A Hadi Termény-részvénytársaságnak és e társaság bizományosának a termelővel a jelen rendeletben meghatározott termények megvétele iránt csak a kereskedelemügyi miniszter által jóváhagyott szerződés- (kötlevél-) tervezetben megállapitott kikötések szerint szabad az ügyletet megkötnie. Oly ügyleti megállapodások, amelyek az emlitett tervezetben megállapitott kikötésektől az eladó hátrányára eltérnek, érvénytelenek.

A Hadi Termény-részvénytársaság, valamint e társaság bizományosa köteles a termelőnek az átvett terményekről irásbeli elismervényt kiszolgáltatni.

8. §.

Az állatállomány (ló, szarvasmarha, sertés, baromfi stb) eltartására szükséges termény biztositása céljából a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve a vármegyei és a városi törvényhatóságoknak, közintézeteknek, továbbá husznál nagyobb állatlétszámmal dolgozó ipari telepeknek és vállalatoknak megengedheti, hogy az 1916. évi október hó 15. napjáig a Hadi Termény-részvénytársaság útján annyi árpát és zabot vásárolhassanak, mint amennyi az ottani állatállomány takarmányozására a jövő 1917. évi augusztus hó 15. napjáig előreláthatólag szükséges lesz. Az a hatóság, intézet vagy vállalat, amely az állatállomány takarmányozására szükséges árpának és zabnak beszerzésére engedélyt nyert, köteles az egész évi szükséglet fedezéséről és a beszerzett készletek gazdaságos felhasználásáról gondoskodni.

9. §.

A földmívelésügyi miniszter a gazdasági egyesületeknek és szövetkezeteknek az általa megállapitandó feltételek mellett felhatalmazást adhat arra, hogy vetőmagvakat továbbárusitás céljára vásárolhassanak s egyúttal megállapithatja azokat az árakat, amelyeket a vásárolt vetőmag továbbeladásánál felszámithatnak.

A földmívelésügyi miniszter megnemesitéssel foglalkozó termelőknek a feltételek megállapitása mellett meghatározott mennyiségre engedélyt adhat arra, hogy vetőmagot vetési célokra termelőknek közvetlenül eladhassanak.

A jelen §. alapján eszközölt eladásokra és vételekre nézve az 5. §. első bekezdésének rendelkezései nem nyernek alkalmazást.

A vevő köteles a termelőnek a jelen §. alapján átvett vetőmagról irásbeli elismervényt kiszolgáltatni.

10. §.

Kereskedők (szövetkezetek), ha gabona adásvételével eddig is foglalkoztak, a Hadi Termény-részvénytársaság által a kereskedelemügyi miniszter utasitásainak megfelelően kiállitott vásárlási igazolvány alapján annak a törvényhatóságnak a területén, ahol üzleti telepük van, a termelőktől búzát, rozsot, kétszerest, kölest, árpát és zabot vásárolhatnak, de csak oly termelőtől, akinek eladásra szánt termése a felsorolt terményekből együttvéve legfeljebb száz métermázsát tesz ki.

Az a kereskedő, akit a jelen §. rendelkezéseinek megszegésével elkövetett kihágás miatt a 16. §. alapján jogerősen elitéltnek, elveszti a jelen §-on alapuló vásárlási jogosultságát.

A jelen §. alapján vásárló kereskedő (szövetkezet) köteles a termelőnek az átvett terményekről irásbeli elismervényt kiszolgáltatni.

A jelen §. alapján vásárolt terménymennyiségeket a vevő csak a Hadi Termény-részvénytársaságnak vagy e társaság bizományosainak adhatja el és köteles az ilykép megvásárolt készleteket kéthetenkint a Hadi Termény-részvénytársaságnak bejelenteni és a társaság felhivására neki megvételre felajánlani.

Tilos a jelen §. első bekezdése alapján vásárolt gabonáért a kereskedőnek (szövetkezetnek) a továbbeladásnál olyan árat felszámitania, amely, habár a hatóságilag megállapitott legmagasabb árat nem is haladja meg, mégis aránytalanul magasabb az általa a termelőnek fizetett árnál.

11. §.

Azt, hogy ipari szeszfőzésre, sörfőzésre és malátagyártásra, valamint más ipari feldolgozásra és mezőgazdasággal kapcsolatban nem levő hizlalásra az 1916. évi termésből mily mennyiségeket és mily feltételek mellett lehet feldolgozni, külön rendelet fogja megállapitani. Az ily célra szükséges terménymennyiségek csak az emlitett külön rendelet értelmében kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján szerezhetők be.

12. §.

A jelen rendeletben emlitett terményeket bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámőrlő, gazdasági malom stb.) csak akkor fogadhat el őrlésre, darálásra, zúzásra, hántolásra és bárminő egyéb feldolgozásra, ha az őröltető fél a részére a községi elöljáróság által erre a célra díjtalanul kiállitott tanusitvánnyal bizonyitja, hogy az illető menyiséget házi és gazdasági szükségletére jogosan használhatja fel terméséből, vagy azt a jelen rendelet értelmében jogosan szerezte.

Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámőrlő, gazdasági malom stb.) csak vámőrlést végezhet. Az őrlési vám százalékát, amely azonban a vámőrlésre behozott gabonamennyiség 10%-ánál nagyobb nem lehet, a törvényhatóság állapitja meg. A malomvállalat a községi tanusitványok alapján őrölt mennyiségekről a kereskedelemügyi miniszter által megállapitandó minta szerint külön jegyzéket vezetni s emellett a tanusitványokat megőrizni köteles. A járási főszolgabirónak (városi polgármesternek), valamint a Hadi Termény-Részvénytársaság megbizottjának joga van e jegyzéket és a tanusitványokat, valamint abból a szempontból, hogy a jelen rendelet szabályai megtartattak-e, a malomvállalat üzemét bármikor megvizsgálni.

A jelen szakasz a Hadi Termény-részvénytársaság által a malomvállalatnak őrlés végett átadott terményekre nem vonatkozik.

13. §.

Tilos a malomvállalatnak az őrlési vám címén kapott gabonát felőrölni vagy bármely módon feldolgozni. Arról, hogy ezen a

címen mennyi s milyen gabona van a raktárában, köteles a malom minden hó 1-én a Hadi Termény-részvénytársaságot értesiteni. A vámőrlés címén kapott készleteket a malom köteles a Hadi Termény-részvénytársaságnak az ezáltal megjelölt időpontban, ha az őröltetésre nézve meg nem állapodnak, a 15. §-ban megjelölt vételárért természetben átadni. A vámőrlőmalom tulajdonosa mezőgazdasági üzemének keretében házi kezelésben tartott vámőrlőmalma által vámőrlés címén kapott terménymennyiségből a törvényhatóság első tisztviselőjének engedélyével visszatarthat annyit, amennyit a jelen rendelet értelmében saját gazdasági szükségletére felhasználhat.

A malomvállalatnak más, mint a Hadi Termény-részvénytársaság részére gabonát, lisztet vagy bármely malomterméket eladni vagy más módon forgalomba hozni tilos.

4. *Vételár.*

14. §.

A jelen rendelet alapján eladott terményekért nem köthető ki magasabb vételár annál, amely a szállitás (vasútra vagy hajóra feladás) idejében érvényben álló hatóságilag megállapitott legmagasabb árnak a termények minősége szerint megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártöbblet tekintetében hatálytalan.

A 8. §. szerint vásárlásra jogosult az általa vásárolt termények továbbeladásánál azokat az árakat számithatja fel, amelyeket a kereskedelemügyi miniszter hagy jóvá a földmivelésügyi miniszterrel egyetértve.

5. *Az ügyletek hatálya. Büntető rendelkezések.*

15. §.

A jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül kötött ügylet teljesitését a vevő nem követelheti és az ügyletből a netalán adott előleg visszafizetésén felül egyéb jogot sem érvényesithet.

A jelen rendelet értelmében a vásárlásra jogosulttal kötött ügyletet az eladó a kikötött feltételeknek megfelelően pontosan köteles teljesiteni és evégből a vevő a közigazgatási hatóságnak segélyét is igénybe veheti. Ha az eladó olyan terményeket, amelyeket a jelen rendelet szerint vásárlásra jogosultnak érvényesen eladott, a szerződésnek megfelelően a vevőnek át nem adja, azokat a hatóság nála a közélelmezés és a közszükséglet céljára olyan áron veheti igénybe, amely az eladót a vevővel kötött szerződés értelmében a jelen rendelet szerint megilleti.

16. §.

Kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. az a termelő, aki az 1916. évi termésből búzát, rozsot, kétszerest, kölest, árpát vagy zabot olyan részére idegenit el, akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen, vagy hogy azt túllépi, valamint az a termelő, aki ily terményeit a 3. §. ellenére a Hadi Termény-részvénytársaságnak megvételre fel nem ajánlja, vagy azokkal a 2., 3. vagy a 4. §. ellenére más módon rendelkezik, nevezetesen azokat felhasználja, felőrölteti, feleteti vagy feldolgozza ;

2. aki a termelőtől az 5. §. alapján vásárolt terményeket a 6. §. ellenére másnak, mint a 6. §-ban emlitett vásárlásra jogosultnak adja el ;

3. aki búzát, rozsot, kétszerest, kölest, árpát vagy zabot vétel útján vagy más jogügylettel a jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül vagy annak túllépésével szerez ;

4. a 10. §. szerint vásárlásra jogosult az a kereskedő, aki az általa a 10. §. alapján vásárolt termények továbbeladásánál az idézett §. rendelkezéseit megszegi ;

5. aki olyan ügyletet közvetit, amelyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik ;

6. a Hadi Termény-részvénytársaságnak az a bizományosa, valamint a 9. vagy a 10. §. szerint vásárlásra jogosult az a vevő, aki a termelőnek a tőle átvett terményekről a jelen rendelet értelmében nem szolgáltat ki irásbeli elismervényt ;

7. aki a 12. vagy a 13. §-nak valamely rendelkezéseit meg nem tartja vagy megszegi.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost a jelen rendelet értelmében saját házi és gazdasági szükséglet címén megilleti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. *Záró rendelkezések.*

17. §.

A jelen rendeletben emlitett terményeknek a vámkülföldről való behozatalára és forgalombahozatalára a 3.411/1915. M. E. és az 534/1916. M. E. számú rendeletek (l. a Budapesti Közlöny-

nek 1915. évi szeptember hó 17. napján megjelent 215. számában és az 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) rendelkezései irányadók.

18. §.

A m. kir. minisztérium 4.397/1915. M. E. számú rendeletével (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi deczember hó 11. napján megjelent 286. számában) a pénzügyminiszternek megadott felhatalmazás kiterjed a jelen rendeletben foglalt rendelkezések megtartásának a pénzügyőrségek által való ellenőrzésére is.

19. §.

A 4.551/1915. M. E. számú rendeletet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) a jelen rendelet nem érinti. Ehhez képest a jelen rendeletben említett terményeknek vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállítása továbbra is csak az idézett 4.551/1915. M. E. számú rendelet szerint az ott megszabott szállítási igazolvánnyal történhetik akkor is, ha a termények elszállítását valamely hatóság a jelen rendelet értelmében megengedte.

20. §.

A Hadi-Termény-részvénytársaság bizományosaira a 773/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi március hó 4. napján megjelent 52. számában) rendelkezései továbbra is megfelelően alkalmazandók.

21. §.

Az 1916. évi várható termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről, valamint az 1916. évi mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyujtásáról 1916. évi március hó 31. napján 1.092/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi április hó 1. napján megjelent 75. számában) a termésre vonatkozó előlegről és a termésnek ezzel kapcsolatos eladásáról foglalt rendelkezések érintetlenül maradnak. Az idézett rendelet egyéb rendelkezései csak annyiban maradnak érvényben, amennyiben a jelen rendelettel nem ellenkeznek.

22. §.

Ez a rendelet 1916. évi junius hó 1. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a belügyminiszter és a földmívelés-

ügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban e miniszterek helyett a bánt kell érteni.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Hadi-Termény-részvénytársaság feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani országos gazdasági bizottság (Zemaljsko Gospodarsko Povjerenstvo u Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. évi május hó 30. napján.

A m. kir. minisztérium 1.962/1916. M. E. számú rendelete a cséplési eredmények kötelező bejelentéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazok, akik gőzcséplőgéppel avagy benzinnel, petróleummal, villamos vagy más motorikus erővel hajtott cséplőgéppel vagy járgányos (állati erővel hajtott) cséplőgéppel a maguk vagy más részére az 1916. évi termésből búzát, rozsot, kétszerest, árpát vagy zabot csépelnek, kötelesek az általuk végzett cséplésekről községenkint és gabonanemenkint pontos feljegyzéseket vezetni és az általuk elcsépelt búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabmennyiségeket a cséplés helyének községi elöljáróságánál (városokban a polgármesternél) a jelen rendelet értelmében bejelenteni.

A bejelentést megtenni elsősorban a cséplőgép birtokosa és ha a cséplőgép bérbe van adva, a bérlő köteles. Ha a birtokos vagy a bérlő a cséplőgépet nem maga kezeli, a gép kezelője a bejelentésre kötelezett, a bejelentés szabályszerű megtörténtét azonban ily esetben a cséplőgép birtokosa, illetőleg bérlője, nagyobb földbirtokoknál pedig az a gazdasági tiszt, akinek közvetlen felügyelete alatt a gépkezelő áll, ellenőrizni köteles és az ellenőrzés elmulasztásáért a jelen rendelet (7. §.) szerint felel.

2. §.

Az ugyanegy községben végzett cséplések eredményét a bejelentésre kötelezett hetenkint köteles és pedig minden vasárnap, ha pedig a cséplést az illető községben hétközben befejezte, a befejezést követő napon a községi elöljáróságnál bejelenteni. A bejelentéseket a községi elöljáróságnál kapható, egy hétre (vasárnap—szombat) szóló bejelentőlapokon kell megtenni. A cséplés eredményét azonban naponkint kell a cséplés befejeztével az 1. §. szerint vezetett feljegyzések alapján a bejelentőlap megfelelő rovataiba bevezetni. A községi elöljáróság a bejelentőlap beszolgáltatását a bejelentőlaphoz tartozó szelvényen tanusitja.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 17-én kelt 138. számában.

A bejelentés alapjául szolgáló feljegyzéseket (1. §.) a bejelentésre kötelezett köteles a helyszini ellenőrzés céljából megőrizni. Ha a cséplőgéppel a cséplési idény alatt valamely héten cséplést nem végeztek, úgyszintén a cséplést az 1916. évi cséplési idényre befejezték, a bejelentésre kötelezett ezt szintén köteles a jelen §. szerint bejelenteni.

3. §.

A községi előljáróságok kötelesek a községük területén állandóan lakó cséplőgéptulajdonosok, cséplőgépbérlők és cséplőgépkezelők névjegyzékét a m. kir. központi statisztikai hivatalának (Budapest, Heltai Ferenc-utca 5—7. sz.) haladéktalanul megküldeni, illetőleg a hivatal által nekik megküldött 1915. évi jegyzéket megfelelőleg kiegésziteni. Ha ennek a névjegyzéknek megküldése vagy kiegészitése az 1916. évre megtörtént, a névjegyzéket nem kell újból megküldeni.

4. §.

A községi előljáróságok kötelesek a m. kir. központi statisztikai hivatal által e célra megküldött bejelentőlapokat a bejelentésre kötelezettek között haladéktalanul szétosztani, azokat a bejelentés kötelezettségére kioktatni, a bejelentőlapok pontos beszolgáltatását ellenőrizni és szorgalmazni, a bejelentőlapok beszolgáltatását pedig a bejelentővel szemben a bejelentőlap szelvényén elismerni s a cséplés folyamata alatt állandóan figyelemmel kisérni és ellenőrizni, hogy a határban végzett cséplésekről megtörténik-e a bejelentés, ugyancsak a községi előljáróságok kötelesek a m. kir. központi statisztikai hivatalt tájékoztatni arra nézve, hogy területükön kézierővel hajtott cséplőgépen vagy kézzel vagy nyomtatással mekkora terület termése csépeltetett.

5. §.

A bejelentőlapokat a községi előljáróságok fegyelmi felelősség terhe alatt szigorúan bizalmas iratokként kötelesek kezelni, azokról másolatot nem vehetnek, azokba — a 6. §-ban emlitett személyeken kivül — senkinek betekintést nem engedhetnek s kötelesek az előző hétről beszolgáltatott bejelentőlapokat zárt boritékban hétfőn reggel a m. kir. központi statisztikai hivatal címére postára adni. A községi előljáróság (városokban a polgármester) azt, hogy a község (város) területén a cséplést megkezdték vagy befejezték, a m. kir. központi statisztikai hivatalnak külön bejelenteni köteles.

6. §.

A m. kir. központi statisztikai hivatal igazolt megbizottai a bejelentett adatok helyességének megállapitása végett a bejelentésre kötelezettek feljegyzéseit és a bejelentőlapokat a helyszinén megvizsgálhatják.

A földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán a cséplési eredmények bejelentését külön megbizottak által is ellenőriztethetik.

7. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentési kötelességét nem teljesiti vagy egyébként megszegi, vagy hatósági ellenőrzését meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére. Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából a szükséges intézkedéseket a bán teszi meg.

Budapest, 1916. évi junius hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 2.117/1916. M. E. számú rendelete az 1.750/1916. M. E. számú rendeletben megszabott vásárlási igazolványokról és őrlési tanusitványokról, valamint a lakosságnak gabonával és liszttel való hatósági ellátásáról és a terményfeleslegek bejelentéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1.750/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletében megszabott vásárlási igazolványok és őrlési tanusitványok, valamint a lakosságnak gabonával és liszttel való hatósági ellátása és a terményfeleslegek bejelentése tárgyában a következőket rendeli:

1. Vásárlási igazolvány a házi szükségletre terményeknek és a gazdasági szükségletre búzának beszerzéséhez.

1. §.

Az 1.750/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi május hó 31-én megjelent 125. számában) 5. §-a értel-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. julius 1-én kelt 148. számában.

mében vásárlásra jogosult termelő és nem termelő saját házi szükségletére búzát, rozsot, kétszerest, kölest és árpát, gazdasági szükségletére pedig búzát készárúvétel útján minden közvetitő kizárásával, termelőtől csakis a lakása helyének községi előljárósága (polgármestere) által részére a jelen rendelethez *A)* mellékletként csatolt mintának megfelelő ürlapon kiállitott vásárlási igazolvánnyal vásárolhat és pedig csak annak a községnek (városnak) területén, amelynek előljárósága (polgármestere) a vásárlási igazolványt kiállitotta, valamint az illető törvényhatósághoz tartozó azon községek (városok) területén, amelyekre a kereskedelemügyi miniszter a vásárlási igazolvány hatályát az idézett rendelet 5. §-ának 2. bekezdése alapján esetleg kiterjeszti.

A fél a vásárlási igazolvány kiállitását akár az 1916. évi augusztus hó 16. napjától 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időre számitott házi szükséglet, valamint a búzából való gazdasági szükséglet egész mennyiségének egy tételben, akár meghatározott, de 100 kg.-nál nem kisebb részletekben való megvásárlására kérheti és kérelmét ez utóbbi esetben akár egyszerre terjesztheti elő a szükséglet egész mennyiségére nézve, akár időközönkint egyes részmennyiségekre nézve. Ha a fél részmennyiségek vásárlására kér igazolványt, a községi előljáróság (polgármester) ellenőrizni köteles, hogy a kiállitott vásárlási igazolványok alapján vásárolható terménymennyiségek a fennálló rendelkezések értelmében a félt megillető házi szükséglet mennyiségét meg ne haladják. Ha termelő kér vásárlási igazolványt, azt is kellően igazolni tartozik, hogy saját házi és — búzában — gazdasági szükségletét a saját termése nem fedezi.

A vásárlási igazolvány át nem ruházható és ennek alapján kizárólag az vásárolhat, akinek részére az igazolvány szól.

A vevő a vásárlási igazolványt a vásárlás alkalmával az eladónak átszolgáltatni, az eladó pedig az igazolványt átvenni és saját igazolására megőrizni köteles.

2. §.

Az, akinek részére a községi előljáróság (polgármester) az 1. §. alapján vásárlási igazolványt állitott ki, annak a terménymennyiségnek erejéig, amelynek vásárlására feljogositttatott és arra az időre, ameddig a bevásárolható terménymennyiség a fennálló rendelkezések értelmében a szükségletet fedezi, a hatósági ellátásban részesülők jegyzékébe fel nem vehető.

Annak a mennyiségnek tekintetében azonban, amelyre vonatkozólag a termények be nem szerezhetése folytán a vásárlási igazolványt, illetve igazolványokat a községi előljáróságnak (polgármesternek) legkésőbb 1916. évi október hó 15. napjáig visszaszolgáltatták, a fél a hatósági ellátásban részesülők jegyzékébe felvétetik.

Ehhez képest, ha a vásárlási igazolvány birtokosa az igazolványon feltüntetett terménymennyiséget egy tételben megvásá-

rolni nem tudja, a vételre az igazolványt fel nem használhatja, hanem új igazolvány kiállitását köteles kérni. A vevőnek ennek folytán annál a terménymennyiségnél, amelynek megvásárlására az igazolvány jogosit, kevesebbet vagy többet venni, valamint a termelőnek kevesebbet vagy többet eladni tilos.

3. §.

A községi előljáróság (polgármester) a kiszolgáltatott vásárlási igazolványokról a jelen rendelethez *B)* mellékletként csatolt mintának megfelelő pontos jegyzéket köteles vezetni. A jegyzékben fel kell tüntetni a fél nevét, akinek részére a vásárlási igazolvány kiszolgáltattatott, a fél pontos lakcímét, foglalkozását, a félnek háztartásában levő és rendszerint természetben ellátásban részesülő személyek számát, a félt az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 5. §-ának 6. bekezdése alapján a háztartásban ellátást élvező személyek után megillető házi szükséglet teljes összegét, termelőnél ezenkivül a saját terméséből fedezett szükségletet s végül a kiállitott vásárlási igazolvány, illetve igazolványok sorszámát és keltét, valamint azt a terménymennyiséget, amelynek vásárlására a kiadott egyes igazolványok jogositanak. Avégből, hogy oly esetekben, amidőn a fél részére különböző időpontokban két vagy ennél több vásárlási igazolvány állittatik ki, az igazolvány adatai a *B)* jegyzékben a fél részére már előbb nyitott rovatokba vezettessenek be, a községi előljáróság (polgármester) azokról az egyénekről, akiknek részére vásárlási igazolvány adatott, a jelen rendelethez *C)* mellékletként csatolt mintának megfelelő betűsoros névjegyzéket is köteles vezetni.

2. Vásárlási igazolvány a gazdasági szükségletre rozs, kétszeres, köles, árpa és zab beszerzéséhez.

4. §.

Az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 5. §-a alapján vásárlásra jogosult termelő és nem termelő a saját gazdasági szükségletére rozsot, kétszerest, kölest, árpát és zabot készárúvétel útján minden közvetitő kizárásával a termelőtől csakis a lakásának helye szerint illetékes főszolgabiró (polgármester) által részére a jelen rendelethez *D)* mellékletként csatolt mintának megfelelő ürlapon kiállitott vásárlási igazolvánnyal vásárolhat. A főszolgabiró a vásárlási igazolványt a félnek csakis részletes adatokkal kellően indokolt és a községi előljáróság által igazolt kérelmére szolgáltathatja ki. A főszolgabiró (polgármester) a szükséghez képest az illetékes gazdasági felügyelő véleményét is kikérheti és indokolt esetekben a fél által kérelmezett terménymennyiséget leszállithatja.

A fél a vásárlási igazolvány kiállitását akár az 1916. évi augusztus hó 16. napjától 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időre számitott gazdasági szükséglet egész mennyiségének egy tételben, akár meghatározott, de 500 kg.-nál nem kisebb részle-

tekben való megvásárlására kérheti és kérelmét ez utóbbi esetben akár egyszerre terjesztheti elő a szükséglet egész mennyiségére nézve, akár időközönkint egyes részmennyiségekre nézve. Ha a fél részmennyiségek vásárlására kér igazolványt, a főszolgabiró (polgármester) ellenőrizni köteles, hogy a kiállított vásárlási igazolványok alapján vásárolható terménymennyiség a félnek a községi előljáróság által igazolt gazdasági szükségletét túl ne haladja.

A vásárlási igazolvány át nem ruházható és ennek alapján kizárólag az vásárolhat, akinek részére az igazolvány szól.

A vevő a vásárlási igazolványt a vásárlás alkalmával az eladónak átszolgáltatni, az eladó pedig ezt átvenni és saját igazolására megőrizni köteles.

Ha a vásárlási igazolvány birtokosa az igazolványon feltüntetett terménymennyiséget egy tételben megvásárolni nem tudja, a vételre az igazolványt fel nem használhatja, hanem új igazolvány kiállitását köteles kérni. Ehhez képest úgy a vevőnek, annál a terménymennyiségnél, melynek megvásárlására az igazolvány jogosit, kevesebbet vagy többet venni, valamint a termelőnek kevesebbet vagy többet eladni tilos.

5. §.

A főszolgabiró (polgármester) a 4. §. alapján kiallitott vásárlási igazolványokról a jelen rendelethez *E)* mellékletként csatolt mintának megfelelő betűsoros jegyzéket köteles vezetni.

6. §.

A 4. §. alapján megvásárolt terménymennyiség elszállitásához a 4551/1915. M. E. számú rendelet értelmében szükséges szállitási igazolványt az erre illetékes főszolgabiró (polgármester) csak akkor állithatja ki, ha az eladó a vevő részéről átszolgáltatott vásárlási igazolványt bemutatja, amelynek hátlapjára a főszolgabiró (polgármester) „..... számú szállitási igazolvány kiadatott és ezzel érvénytelenittetett“ megjegyzést rávezetni és azután azt további megőrzés végett az eladónak visszaadni köteles.

3. Őrlési tanusitványok.

7. §.

Bármely malomvállalat az őröltető félnek házi és gazdasági szükségletére búzát, rozsot, kétszerest, kölest, árpát és zabot őrlésre, darálásra, zúzásra, hántolásra és bármely egyéb feldolgozásra csakis akkor vállalhat, ha az őröltető fél egyidejűleg a lakása helyének községi előljárósága (polgármestere) által a jelen rendelethez *F)* mellékletként csatolt mintának megfelelő s a fél által megnevezett malomra kiállitott őrlési tanusitványt szolgáltat át.

A községi előljáróság (polgármester) a kiszolgáltaott őrlési tanusitványokról a jelen rendelethez *G)* mellékletként csatolt mintának megfelelő pontos jegyzéket köteles vezetni. Avégből, hogy a fél részére különböző időpontokban kiállitott őrlési tanusitványok adatai a *G)* jegyzékben a fél részére már előbb nyitott rovatokba vezettessenek be, a községi előljáróság (polgármester) azokról az egyénekről, akiknek részére őrlési tanusitvány adatott, a jelen rendelethez *H)* mellékletként csatolt mintának megfelelő betűsoros jegyzéket is tartozik vezetni.

A községi előljáróság (polgármester) köteles gondot forditani arra, hogy a fél részére kiállitott tanusitványokban feltüntetett terménymennyiségek együttvéve ne haladják meg az őt a fennálló rendelkezések értelmében megillető házi szükségletet fedező terménymennyiséget. Evégből oly félnél, aki a háziszükséglete beszerzésére a jelen rendelet 1. §-a alapján vásárlási igazolványt nyert, köteles azt is ellenőrizni, hogy a termelőnél az őrlési tanusitvány csak a vásárlási igazolvány kiszolgáltatásakor megállapitott és pedig 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő összszükséglet erejéig, nem termelőnél pedig a vásárlási igazolvány alapján beszerezhető terménymennyiség erejéig adassék ki. A gazdasági szükségletet illetőleg a községi előljáróság (polgármester) a fél által előadott indokolást és a helyi viszonyokat köteles figyelembe venni.

8. §.

Az őröltető fél az őrlési tanusitványt a malomvállalatnak átadni, a malomvállalat pedig azt átvenni és megőrizni köteles. A malomvállalat minden hónap 1. és 15. napján a már összegyüjtött őrlési tanusitványokat a Hadi Termény-részvénytársaság illetékes kirendeltségének terjeszti be.

9. §.

A malomvállalatok az őrlési tanusitványokról és a felek részére végzett feldolgozásról a jelen rendelethez *J)* mellékletként csatolt jegyzéket kötelesek vezetni. E jegyzékben a malomvállalat tulajdonosa mindenekelőtt feljegyezni köteles terményenkint a fél által feldolgozásra behozott mennyiségeket és ennek megfelelő adatokat tartalmazó átvételi elismervényt kell a félnek kiszolgáltatnia. Köteles továbbá a malomvállalat tulajdonosa a jegyzékbe feljegyezni a fél által feldolgozásra átadott termények feldolgozási, illetve elszámolási eredményeit és erről a félnek megfelelő elszámolási elismervényt köteles adni.

4. A Hadi Termény-részvénytársaság, e társaság bizományosa és a kereskedő (szövetkezet) terményvásárlási elismervénye.

10. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság, valamint e társaság bizományosa, úgyszintén az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 10. §-a

értelmében a vásárlásra jogosult kereskedő (szövetkezet) a termelőnek minden átvett terményről a jelen rendelethez *K)* mellékletként csatolt mintának megfelelően kiállított irásbeli elismervényt köteles kiszolgáltatni. A termelő az irásbeli elismervényt átvenni és saját igazolására megőrizni köteles.

5. Hatósági ellátásra jogosultak házi szükségletének és búzában való gazdasági szükségletnek bejelentése.

11. §.

Az a termelő, akinek saját házi szükségletét saját termése nem fedezi, a szükséglet hiányzó részének, valamint a nem termelő egész házi szükségletének az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 7. §-ában megállapitott hatósági ellátás keretén belül való biztositása érdekében, amennyiben a jelen rendelet 1. §-a alapján a szükséglet fedezésére vásárlási igazolványt nem kapott, köteles a törvényhatóság első tisztviselője által meghatározott időpontig, legkésőbb azonban 1916. évi szeptember hó 15. napjáig bezárólag a községi előljáróságnál (polgármesternél) irásban vagy szóval az adatok kellő igazolása mellett nevét, foglalkozását, a háztartásában rendszerint természetben ellátást élvező személyek számát, külön részletezésével azoknak, akik valamely kereső foglalkozást folytatnak és végül — termelőnél a meglévő terménykészletének beszámitása mellett — az 1917. évi augusztus hó 15. napjáig számitott szükségletét, illetőleg annak nem fedezett részét bejelenteni. A termelő, amennyiben búza tekintetében gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, köteles ebbeli szükségletét is bejelenteni.

Házi szükséglet címén a 4.586/1915. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 28. napján megjelent 299. számában) értelmében őstermeléssel foglalkozók naponkint és fejenkint búza-, rozs- vagy árpalisztből vagy ezek keverékéből legfeljebb 400 grammot, nehéz testi munkával foglalkozók legfeljebb 300 grammot, bárki más pedig legfeljebb 240 grammot vehet számitásba. Búza tekintetében a fél gazdasági szükségletét illető bejelentését indokolni tartozik.

12. §.

Az, aki a jelen rendelet 1. §-a értelmében házi szükséglete teljes mennyiségének egy tételben való beszerzésére jogositó vásárlási igazolványt nyert és ezt az igazolványt a bejelentés határnapjáig a hatóságnak a termények be nem szerezhetése miatt vissza nem szolgáltatta, a hatóságilag ellátandók jegyzékébe fel nem vehető. Aki ugyan házi szükségletének teljes mennyiségére, azonban csak részletekben való megvásárlására, avagy szükséglete csak egy részének beszerzésére nyert vásárlási igazolványt, hatósági ellátásra csakis a termények be nem szerezhetése miatt a hatóságnak a szükséglet-bejelentési határnapig

visszaszolgáltatott vásárlási igazolványokban megjelölt terménymennyiség erejéig, illetve, ha a szükségletének csak egy részére kapott vásárlási igazolványt és ezt a hatóságnak mint beszerzésre fel nem használtat vissza nem adta, szükségletének az 1917. évi augusztus hó 15. napjáig még fedezetlenül maradt részére vehető fel a hatósági ellátásban részesitendők közé.

Ugyancsak felveendő a hatósági ellátásba az a teljes házi szükségletének beszerzésére vásárlási igazolványt nyert egyén, akit mint nehéz testi munkával foglalkozót a 4.586/1915. M. E. számú rendelet értelmében naponkint 300 gramm liszt illet meg, annak a mennyiségnek tekintetében, amelyre az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 5. §-ának szem előtt tartásával vásárlási igazolványt nem kaphatott.

13. §.

A községi előljáróság (polgármester) a bejelentéseket jegyzékbe foglalni, a jegyzék adatait lezárni és a jegyzék másolatát legkésőbb a bejelentési határnaptól számitott 8 napon belül a főszolgabiróhoz, rendezett tanácsú város polgármestere pedig a törvényhatóság első tisztviselőjéhez beterjeszteni köteles.

A főszolgabiró a községi jegyzékeket kellő felülbirálás után járási jegyzékbe foglalja össze és azután a járási jegyzéket az egyes községek jegyzékeinek csatolása mellett az előbbi bekezdésben megállapitott határidőtől számitott további 5 napon belül a törvényhatóság első tisztviselőjének küldi meg.

A törvényhatóság első tisztviselője a törvényhatóságról összesitett és kellően felülbirált adatokat, a liszt-, illetve gabonaszükséglet igazolására vonatkozó részletes adatokkal 5 napon belül a belügyminiszterhez terjeszti fel, aki ennek alapján az 1.750/1916. M. E. számú rendelet intézkedéseihez képest a kereskedelemügyi és földmivelésügyi miniszterrel egyetértőleg gondoskodik a törvényhatóság liszt-, illetve gabonaszükségletének megállapitásáról.

14. §.

A 11. és a 12. §-ban megszabott bejelentésnek, a bejelentésre való felhivásnak, a bejelentett adatok igazolásának, az árú átvételének további módozatait a 13. §. rendelkezéseinek szem előtt tartásával a törvényhatóság sajátlagos viszonyai szerint a törvényhatóság első tisztviselője állapitja meg.

15. §.

Azt, aki a jelen rendelet 11. §-ában meghatározott bejelentési határnap után kér az 1.750/1916. M. számú rendelet 5. §-a értelmében vásárlási igazolványt, a községi előljáróság (polgármester) a vásárlási igazolvány alapján megvásárolható terménymennyiség erejéig a hatósági ellátásban részesitendők jegyzékéből törölni köteles.

Azt pedig, aki a részére kiállított vásárlási igazolványt, illetve igazolványokat, habár az előbb említett bejelentési időponton túl, de legkésőbb 1916. évi október hó 15. napjáig a termények be nem szerezhetése folytán visszaszolgáltatta, a községi előljáróság (polgármester) annak a terménymennyiségnek tekintetében, amelynek beszerzésére a vásárlási igazolvány jogositott, a hatósági ellátásban részesitendők jegyzékébe felvenni köteles.

16. §.

A községi előljáróság (polgármester) azokról, akiket a 15. §. alapján a hatósági ellátásban részesitendők jegyzékéből törölt és azokról, akiket ugyane §. értelmében a hatósági ellátásban részesitendők jegyzékébe utólag felvett, külön-külön jegyzéket vezetni, a jegyzéket legkésőbb 1916. évi október hó 15. napjával lezárni és a jegyzékek 1—1 másolatát legkésőbb 1916. évi november hó 1. napjáig a törvényhatóság első tisztviselője útján a belügyminiszterhez felterjeszteni köteles, aki ennek alapján gondoskodik a törvényhatóságnak a jelen rendelet 13. §-a alapján megállapitott szükségletének kiigazitásáról.

Azok, akik az 1916. évi október hó 15. napján a hatósági ellátásban részesitendők jegyzékében szerepelnek, a bejelentett lisztmennyiségek rendelkezésre bocsátását másként, mint a hatóság által megállapitott időben, mennyiségben és minőségben nem igényelhetik és lisztet csak készpénzfizetés ellenében kapnak.

17. §.

A földmívelésügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg a 11., 13. és 16. §-okban megállapitott határidőket indokolt esetekben egyes törvényhatóságokra nézve későbbi időpontokban állapithatja meg.

6. A termelők készleteinek bejelentése.

18. §.

Az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ának 2. bekezdése értelmében a termelő köteles zár alá vett termésének a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó és az 1916. évi október hó 15. napjáig az idézett rendelet értelmében vásárlásra jogosultnak még el nem adott részét a jelzett nap után legkésőbb a földmívelésügyi miniszter által meghatározandó időpontig a Hadi Termény-részvénytársaságnak (Budapest, V., Nádor-u. 9. sz.) megvételre felajánlani. Evégből legkésőbb a földmívelésügyi miniszter által megállapitandó időpontig minden termelő köteles az 1916. évi október hó 15. napján birtokában levő búza-, rozs-, kétszeres, köles-, árpa- és zabkészletét annak a községnek előljáróságánál (polgármesternél), melynek területén a készlet van, bejelenteni.

A bejelentésnek tartalmaznia kell :

1. a termelőnél levő egész készlet mennyiségét, terményenkint súly szerint (kilogrammokban, illetőleg métermázsákban), beleértve azt a mennyiséget is, amelyet a termelő az 1916. évi október hó 16. napjáig már eladott, de amely még nála van;

2. terményenkint azt a mennyiséget, amelyet a termelő a bejelentett készletből az 1.750/1916. E. M. számú rendelet értelmében 1917. évi augusztus hó 15. napjáig saját házi és gazdasági szükségletére visszatarthat;

3. terményenkint azt a mennyiséget, amelyet a termelő az 1. pontban emlitett készletből az 1916. évi október hó 15. napjáig már eladott, de amely még nála van;

4. a készletnek a 2. és 3. pontban emlitett mennyiségeken felül fennmaradó s az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ának 2. bekezdése értelmében a Hadi Termény-részvénytársaságnak vételre felajánlandó feleslegét;

5. a hely megjelölését (község, ház, tanya, major, magtár, csür, stb.), ahol a készlet van.

Ha a készlet vagy annak egy része még nincs kicsépelve, azt a hozzávetőleges súlymennyiséget kell bejelenteni, amelyre a termelő a cséplés eredményeképen számithat.

A bejelentést akár szóval, akár irásban lehet megtenni.

Az irásbeli bejelentést a jelen rendelethez mellékelt *L)* mintának megfelelően kell kiállitani. A szóbeli bejelentést a községi előljáróság (polgármester) ugyanezen mintának megfelelő jegyzékben foglalja irásba. A községi előljáróság (polgármester) a bejelentéseket megőrizni köteles.

19. §.

A bejelentésekről köteles a községi előljáróság (polgármester) a mintának megfelelő rovatokkal ellátott pontos kimutatást 2—2 példányban készitени, a kimutatást lezárni és az összesités eredményét a Hadi Termény-részvénytársasággal haladéktalanul közölni.

A kimutatás egyik példányát legkésőbb 1916. évi november hó 1. napján a Hadi Termény-részvénytársaság címére kell beküldeni, második példányát a kis- és nagyközségek előljáróságai a főszolgabiróhoz terjesztik be, aki a hozzá beérkezett kimutatásokat megőrizni köteles.

20. §.

A közigazgatási hatóságnak jogában áll az 1914: L. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása céljából a bejelentésre kötelezettek készleteit és raktárait megvizsgálni.

7. Záró rendelkezések.

21. §.

Arra nézve, hogy a jelen rendelet rendelkezéseinek megszegése mennyiben büntethető, az 1.750/1916. számú rendelet 16. §-a irányadó.

22. §.

A közigazgatási hatóságokat, a malomvállalatokat, a Hadi Termény-részvénytársaság bizományosait, a kereskedőket (szövetkezeteket) a jelen rendeletben megállapitott ürlapokkal, nyomtatványokkal a Hadi Termény-részvénytársaság látja el.

23. §.

A jelen rendelet értelmében kiállitott igazolványok, tanusitványok, elismervények, valamint az ezek kiszolgáltatására irányuló kérvények bélyeg- és illetékmentesek és kiállitásukért díj nem szedhető.

24. §.

Ezt a rendeletet a közönséget érdeklő részében minden községben (városban) haladéktalanul és azonkivül 1916. évi szeptember hó 1—3., úgyszintén az 1916. évi október hó 10—13. napja közötti időben újból is a helyben szokásos és közérthető módon közhirré kell tenni.

25. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 1. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a belügyminiszter és a földmivelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban e miniszterek helyett a bánt kell érteni.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Hadi Termény-részvénytársaság feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani Országos Gazdasági Bizottság (Zemaljsko Gospodarsko Povjerenstvo u Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. évi junius hó 30. napján.

A) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

A *B)* mintájú jegyzék sorszáma: .....

Az igazolvány sorszáma: .....

Ez az igazolvány díj- és illetékmentes és kiállításáért díj nem szedhető.

Vásárlási igazolvány

a háziszükségletnek és búzának gazdasági szükségletre való beszerzésére.

..... (a vevő neve), aki ..... községben / városban ..... utca ..... házszám alatt lakik, jogosult 1916. évi október hó 15. napjáig a házi szükségletére ..... község területén ..... azaz ..... kilogramm búzát, ... azaz ..... kilogramm rozsot, ... azaz ..... kilogramm kétszerest, ... azaz ..... kilogramm árpát, összesen tehát ..... azaz ..... kilogramm terményt, ... azaz ..... kilogramm kölest, a gazdasági szükségletére ..... azaz ..... kilogramm búzát vásárolni.

..... 1916. évi ..... hó ..... napján.

P. H.

.....

községi elöljáróság (polgármester).

Utasítás.

1. Az igazolvány át nem ruházható és ennek alapján kizárólag az vásárolhat, akinek részére az igazolvány szól.
2. A vevő az igazolványt a vétel alkalmával az eladónak átszolgáltatni s az eladó azt átvenni és saját igazolására megőrizni köteles.
3. Jelen igazolvány alapján sem kevesebb, sem több termény nem vásárolható, mint amely mennyiségre az igazolvány kiállíttatott.
4. Az esetre, ha a vásárlásra jogosult a jelen igazolványban megjelölt terményeket 1916. évi október hó 15. napjáig beszerezni nem tudta, a vásárlási igazolvány a kiállító hatóságnak visszaszolgáltatandó. Amennyiben a fél a vásárlási igazolványt nem szolgáltatja vissza, a vásárlási igazolványban megjelölt terménymennyiség erejéig a hatósági ellátásra való igényét elveszti.

B) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

Jegyzék

a 2.117/1916. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján kiadott A) mintájú vásárlási igazolványokról.

Sorszám	A fél neve, lakása és foglalkozása	A fél háztartásában ellátásban részesülők száma	A házi szükséglet mennyisége 1917. évi augusztus 15-ig kilogrammokban	Termelőnél a saját termésből fedezett szükséglet kilogrammokban	A kiadott vásárlási igazolvány										Jegyzet (Ide vezetendők a kölesre vonatkozó adatok is.)
					sorszáma és kelte	alapján: házi / gazdasági; szükségletre beszerezhető: búza, rozs, kétszeres, árpa / búza; mennyisége kilogrammokban									
1	.... utca ..... házszám. Foglalkozása														
2	.... utca ..... házszám. Foglalkozása														

C) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

Betűsoros jegyzék

a B) mintájú jegyzék szerint vásárlási igazolványokat nyert felekről.

A vásárlási igazolványt nyert fél			Jegyzet
neve	lakása	sorszáma a B) mintájú jegyzékben	

D) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

Az igazolvány sorszáma: ----------

Ez az igazolvány díj- és illetékmentes, és kiállításáért díj nem szedhető.

Vásárlási igazolvány

a gazdasági szükséglet beszerzésére.

---------- (a vevő neve), aki

---------- vármegyében ---------- község/városban

lakik, jogosult a saját gazdasági szükségletére az 1916. évi október hó 15. napjáig bármely törvényhatóság területén ---------- azaz ---------- kg. rozsot, ---------- azaz ---------- kg. kétszerest, ---------- azaz ---------- kg. árpát, ---------- azaz ---------- kg. kölest, ---------- azaz ---------- kg. zabot vásárolni.

---------- 1916. évi ---------- hó ------ napján.

P. H.

----
főszolgabiró (polgármester).

Utasitás.

1. Az igazolvány át nem ruházható és ennek alapján kizárólag az vásárolhat, akinek részére az igazolvány szól.

2. A vevő az igazolványt a vétel alkalmával az eladónak átszolgáltatni, az eladó azt átveni és saját igazolására megőrizni köteles.

3. Jelen igazolvány alapján sem kevesebb, sem több termény nem vásárolható, mint amely mennyiségre az igazolvány kiállittatott.

4. Szállitási igazolványt az illetékes hatóság csakis a jelen igazolvány felmutatása esetén szolgáltat ki.

E) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

Betűsoros jegyzék

a 2.117/1916. M. E. számú rendelet 4. §-a alapján kiadott D) mintájú vásárlási igazolványokról.

Sorszám	A fél neve és lakása	A vásárlási igazolvány		A kiadott vásárlási igazolvány alapján beszerezhető					Jegyzet
		száma	kelte	rozs	kétszeres	köles	árpa	zab	
				kilogrammokban					

F) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

.....szám.

Őrlési tanusitvány.

..... (név), aki .....

községben ..... utca ..... házszám alatt lakik,

jogosult saját házi szükségletére / saját gazdasági szükségletére

..... kilogramm búzát, ... kilogramm rozsot,

..... » kétszerest, ... » árpát,

..... » kölest, ... » zabot,

..... » tengerit a ..... községben / városban levő

..... malomvállalatnál feldolgoztatni.

.....191.....évi.....hó.....napján.

P. H.

.....

községi előljáróság. (polgármester).

Jelen őrlési tanusitvány a fél részéről a malomvállalatnak átadandó; a malomvállalat ezt átvenni és a félnek megfelelő »Átvételi elismervényt« és az őrlemények kiszolgáltatása alkalmával »Elszámolási elismervényt« adni köteles.

A malomvállalat az átvett őrlési tanusitványokat összegyüjteni és minden hó 1. és 15. napján a Hadi Termény-részvénytársaság illetékes kirendeltségének beterjeszteni köteles.

G) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

Jegyzék

a 2.117/1916. M. E. számú rendelet 7. §-a alapján kiadott őrlési tanusitványokról.

Sorszám	A fél neve, lakása és foglalkozása	A házi szükséglet 1917. évi augusztus hó 15-ig (kg)	Termény-megnevezés	A házi szükségletre kiadott őrlési tanusitvány												A gazdasági			
				sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)	sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)	sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)	sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)	sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)	sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)	sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)	sorszáma és kelte	mily mennyiségre szól (kg)
1	..... utca ..... házszám Foglalkozás		buza . . .																
			rozs . . .																
			kétszeres																
			árpa . . .																
			köles . .																
			zab . . .																
			tengeri .																
2	..... utca ..... házszám Foglalkozás		buza . . .																
			rozs . . .																
			kétszeres																
			árpa . . .																
			köles . .																
			zab . . .																
			tengeri .																

H) minta a 2.117/1916. M. E. számu rendelethez.

Betüsoros jegyzék

a G) mintáju jegyzék szerint őrlési tanúsítványt nyert felekről.

Az őrlési tanusítványt nyert fél			Jegyzet
neve	lakása	sorszáma a *H)* mintájú jegyzékben	

I) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

.....szám.

Elszámolási szelvény

.....tól / től a .....község

előljárósága által kiállított ..... számú őrlési tanusitvány alapján ugyanezen számú átvételi elismervényem ellenében feldolgozás végett átvett terményeket a következőképen számolom el:

A termény neve	A kiadott őrlemény			Az elporlás	A szedett vám
	liszt	dara	korpa		
	kilogrammokban				
Búza					
Rozs					
Kétszeres					
Árpa					
Köles					
Zab					
Tengeri					

..... 191..... hó .....napján.

A malomvállalat által töltendő ki és a könyvben megőrzendő.

I) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

.....szám.

Elszámolási elismervény

.....tól / től a .....község

előljárósága által kiállított ..... számú őrlési tanusitvány alapján ugyanezen számú átvételi elismervényem ellenében feldolgozás végett átvett terményeket a következőképen számolom el:

A termény neve	A kiadott őrlemény			Az elporlás	A szedett vám
	liszt	dara	korpa		
	kilogrammokban				
Búza					
Rozs					
Kétszeres					
Árpa					
Köles					
Zab					
Tengeri					

..... 191..... hó .....napján.

.....

(Aláirás.)

A malomvállalat által töltendő ki és a félnek kiszolgáltatandó.

J) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

.....szám.

Átvételi szelvény

.....tól / től a.....

..... község előljárósága által kiállitott

.....számú őrlési tanusitvány alapján feldolgozás végett átvettem :

..... kg búzát
..... » rozsot
..... » kétszerest
..... » árpát
..... » kölest
..... » zabot
..... » tengerit

..... 191 .....hó .....napján.

A malomvállalat által töltendő ki és a könyvben megőrzendő.

J) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

.....szám.

Átvételi elismervény

.....tól / től a.....

..... község előljárósága által kiállitott

.....számú őrlési tanusitvány alapján feldolgozás végett átvettem :

..... kg búzát
..... » rozsot
..... » kétszerest
..... » árpát
..... » kölest
..... » zabot
..... » tengerit

..... 191 .....hó .....napján.

.....
(Aláirás.)

A malomvállalat által töltendő ki és a félnek kiszolgáltatandó.

K) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

---------- szám.

Terményátvételi elismervény.

Alulirott ezennel elismerem, hogy---------- (név)

----------községben lakó termelőtől a Hadi Terményrészvénytársaság által részemre kiállitott ---------- számú $\frac{\text{igazolójegy}}{\text{vásárlási igazolvány}}$ alapján

---------- kilogramm búzát ---------- kor. ------ fill. árban

---------- » rozsot ---------- » ------ » »

---------- » kétszerest ---------- » ------ » »

---------- » árpát ---------- » ------ » »

---------- » kölest ---------- » ------ » »

---------- » zabot ---------- » ------ » »

a mai napon átvettem.

----------191--- évi----------hó------ napján.

----

az átvevő H. T. bizományos, kereskedő,
(szövetkezet).
(Olvasható aláirás.)

A vevő minden terményátvétel alkalmával ily elismervényt köteles az eladónak kiszolgáltatni, az eladó pedig ezt átvenni, és saját igazolására megőrizni tartozik.

L) minta a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez.

Bejelentőlap

(termelők részére)

az 1916. évi október hó 15. napján meglévő terménykészletekről.

A bejelentő neve: .....

A bejelentő lakóhelye: ..... *község / város* ..... *vármegye*

A bejelentő birtokában lévő készlet mennyisége:

A készlet neme	Az összes készletek	Ebből			A hely, ahol a készlet van (vármegye, város, község, ház, major, tanya, magtár, csűr stb.)	Jegyzet
		saját házi és gazdasági szükséglet	eladott, de a vevőnek még át nem adott mennyiség	felesleg		
	kilogrammokban, illetőleg métermázsákban					
Búza						
Rozs és kétszeres						
Árpa						
Zab						
Köles						

Bejelentésemet legjobb tudomásom szerint a valóságnak megfelelően tettem meg.

..... 1916. évi .....hó.....napján.

.....

A bejelentő fél aláírása.

A bejelentőlap kitöltésénél pontosan megjelölendő, hogy a bejegyzett adatok kilogrammokat vagy métermázsákat jelentenek-e.

A m. kir. minisztérium 2.282/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1.750/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészítése tárgyában. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1.750. 1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 31. napján megjelent 125. számában) kiegészítéséül a következőket rendeli:

1. §.

Az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 3. és 5. §-a kiegészittetik azzal, hogy gazdasági szükséglet címén búzát, rozsot vagy kétszerest az állatállomány szükségletére számitásba venni senkinek sem szabad és akár a házi, akár a gazdasági szükséglet címén megtartott vagy megvásárolt búzát, rozsot és kétszerest állatok etetésére felhasználni tilos.

Aki e tilalmat megszegi, az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 16. §-a szerint büntetendő.

2. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság vagy bizományosa az 1916. évi termésből származó búzáért, rozsért és takarmányárpáért, ha azt az eladó a Hadi Termény-részvénytársaságnak vagy e társaság bizományosának címére vasúton, vagy hajón az 1916. évi július hó 23. napjáig bezárólag feladja, vagy a jelzett napig a Hadi Termény-részvénytársaságnak vagy e társaság bizományosának raktárába beszállitja, oly vételárt köteles fizetni, amely a minisztérium által az 1916. évi termésre megállapitandó legmagasabb árt métermázsánkint 2 koronával meghaladja.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi július hó 7. napján.

A m. kir. minisztérium 2.350/1916. M. E. számú rendelete a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért, zabért és kölesért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról. [2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 8-án kelt 154. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 16-án kelt 161. számában.

1. §.

Az 1916. évi termésű búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak a jelen rendelet kiegészítő részét alkotó jegyzékben állapittatnak meg:

Az ott megállapitott árak:

búzánál 2%-nál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektoliterenkint 76 kilogrammos súlyminőségű, egészséges búzára,

rozsnál hektoliterenkint 71 kilogrammos súlyminőségű, egészséges rozsra,

árpánál és zabnál — súlyminőségre való tekintet nélkül — egészséges árpára és zabra vonatkoznak.

Amennyiben a búza hektoliterjének súlya — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 76 kilogrammnál nagyobb, a megállapitott legmagasabb ár a hektoliter-súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után 78 kilogrammig bezárólag húsz fillérrel, további 3 kilogramm súlykülönbözetig, azaz 81 kilogrammig tizenöt fillérrel emelkedik.

Amennyiben a búza hektoliterjének súlya 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 76 kilogrammnál kisebb, a megállapitott legmagasabb ár a hektoliter súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után 73 kilogrammig bezárólag húsz fillérrel, azontúl minden további kilogrammnál 71 kilogrammig harminc fillérrel csökken.

Ha a búza 2%-nál több idegen keveréket tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett egy-egy százaléktöbblete után a megállapitott legmagasabb árból 100 kilogrammonkint harminc fillért le kell vonni.

Amennyiben a rozs hektoliterjének súlya 71 kilogrammnál nagyobb vagy kisebb, a megállapitott legmagasabb ár a hektoliter-súlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után, de legfeljebb 3 kilogramm súlykülönbözetig tizenöt fillérrel emelkedik, illetőleg csökken.

Akár az 1916. évi termésből, akár korábbi termésből származó köles legmagasabb ára száraz, egészséges, rostált minőségre nézve métermázsánkint 40 koronában állapittatik meg.

2. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A Hadi Termény-részvénytársaság vagy ennek bizományosa által történő vételnél a rakodó állomás helyén érvényben álló legmagasabb ár az irányadó.

Az eladó az általa szolgáltaottt zsák árát külön felszámithatja. A zsákért felszámitható legmagasabb árat a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja

A Hadi Termény-részvénytársaság, valamint e társaságnak bizományosai az általuk a termelőtől megvásárolt köleséit és az

1916 évi termésből származó búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért a jelen rendelettel az illető terményre minőség szerint megállapitott legmagasabb árt tartoznak fizetni. Ha a felajánlott termés mennyisége 50 métermázsát nem halad meg, a társaság vagy bizományosa átvételi árként a hatóságilag megállapitott legmagasabb árnál 1 koronával alacsonyabb árt számithat.

Ha a Hadi Termény-részvénytársaság vagy bizományosa az általa megvett terményeket a szerződésben megállapitott időben a termelőtől át nem veszi, az eladó az átvételi ár után késedelmi kamatot és őrzési díjat is számithat fel arra az időre, amelyen át a terményeket a szerződésben megállapitott időn túl tényleges átvételükig raktáron tartotta. Az őrzési díj nagyságát a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

3. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

4. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak 1916. évi julius hó 16. napján lépnek életbe.

Ezen a napon túl tilos kölest, valamint 1916. évi terméső búzát, rozsot, kétszeresest, árpát és zabot drágábban árúsitani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapit.

Aki kölesért vagy 1916. évi terméső búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért vagy zabért a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számitható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, igértet vagy adat a maga vagy harmadik személy javára, úgyszintén az is, aki a jelen rendelet ellenére ily terményekért a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számitható bármilyen mellékszolgáltatást igér vagy szolgáltat az eladó vagy harmadik személy részére, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ugyanigy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik

abban, hogy az árusitással megbizott alkalmazottja vagy az eladást közvetitő más személy a kölesért vagy 1916. évi termésű búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árak megállapitott korlátozását kijátsza vagy meghiusitja, vagy aki bárkinek e korlátozás kijátszására vagy meghiusitására irányuló eljárását bármely módon elősegiti vagy eltitkolja.

A jelen §-ba ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban a kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

A vámkülföldről származó terményekre ez a rendelet nem vonatkozik és e termények forgalombahozatalára nézve a 3.411/1915. M. E., illetőleg az 534/1916. M. E. számú rendeletek rendelkezésie irányadók.

Kiváló vetőmagra nézve a földmivelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán a mezőgazdasági érdekképviseleti szervezetek előterjesztése alapján e rendelet alól kivételeket engedhet.

6. §.

Azokra az 1915. évi termésű búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletekre nézve, amelyek a rekvirálásokra vonatkozólag érvényben álló rendelkezések értelmében a jelen rendelet életbelépése előtt már zár alá vétettek, vagy a Hadi Termény-részvénytársaságnak, illetőleg e társaság bizományosainak eladásra, illetőleg átvételre bejelentettek, az eddig érvényben állott legmagasabb árak maradnak irányadók.

7. §.

A búzából, rozsból, valamint árpából készült liszt áráinak kiszámitásánál a minisztérium további intézkedéséig ezentúl is a búza, rozs és árpa tekintetében eddig érvényben volt legmagasabb árak irányadók.

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 16. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi julius hó 14.

Melléklet a 2.350/1916. M. E. számú rendelethez.

Jegyzék

a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért és zabért követelhető legmagasabb árakról.

A terület megnevezése	Búza				Rozs és kétszeres				Árpa								Zab			
	július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után		július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után		július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után		A Hadi Termény r.-t. által sörfőzésre vagy más ipari célra vásárolt sörárpa: julius 16-tól dec. 15-ig		A Hadi Termény r.-t. által sörfőzésre vagy más ipari célra vásárolt sörárpa: december 15-e után		július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után	
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
Duna jobb partja:																				
Baranya, Fejér, Győr, Komárom, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegyék, Győr, Komárom, Pécs, Sopron és Székesfehérvár törvényhatósági joggal felruházott városok	41	50	37	50	34	—	31	—	33	—	30	—	42	—	38	—	40	—	37	—
Duna bal partja:																				
Bars, Esztergom, Hont, Nógrád, Nyitra, Pozsony vármegyék, Pozsony törvényhatósági joggal felruházott város	41	50	37	50	34	—	31	—	34	—	31	—								

A terület megnevezése	Búza				Rozs és kétszeres				Árpa								Zab			
	július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után		július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után		július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után		A Hadi Termény r.-t. által sörfőzésre vagy más ipari célra vásárolt sörárpa: július 16-tól dec. 15-ig		A Hadi Termény r.-t. által sörfőzésre vagy más ipari célra vásárolt sörárpa: december 15-e után		július 16-tól dec. 15-ig		december 15-e után	
	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f
Árva, Liptó, Turócz, Trencsén és Zólyom vármegyék, Selmecz- és Bélabánya törvényhatósági joggal felruházott város	42	—	38	—	34	50	31	50	34	—	31	—								
Duna-Tisza köze:																				
Bács-Bodrog, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék, Baja, Hódmezővásárhely, Szabadka, Szeged, Ujvidék és Zombor törvényhatósági joggal felruházott városok	41	—	37	—	33	50	30	50	32	—	29	—								
Heves és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyék, Kecskemét törvényhatósági joggal felruházott város	41	50	37	50	33	—	30	—	32	—	29	—								
Budapest székesfőváros	42	—	38	—	34	—	31	—	33	—	30	—	42	—	38	—	40	—	37	—
Tisza jobb partja:																				
Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Gömör- és Kishont, Ung és Zemplén vármegyék, Kassa és Miskolcz törvényhatósági joggal felruházott városok	41	50	37	50	33	50	30	50	33	50	30	50								
Sáros és Szepes vármegyék	42	—	38	—	34	50	31	50	34	—	31	—								

Tisza bal partja:												
Békés, Hajdu és Szabolcs vármegyék, Debreczen törvényhatósági joggal felruházott város	41	—	37	—	33	—	30	—	32	—	29	—
Bihar, Máramaros, Szatmár, Szilágy és Ugocsa vármegyék, Nagyvárad és Szatmárnémeti törvényhatósági joggal felruházott városok	41	50	37	50	33	50	30	50	33	—	30	—
Tisza-Maros szöge:												
Arad, Csanád, Temes és Torontál vármegyék, Arad, Pancsova, Temesvár és Versecz törvényhatósági joggal felruházott városok	41	—	37	—	34	—	31	—	32	—	29	—
Krassó-Szörény vármegye	41	50	37	50	34	—	31	—	32	—	29	—
Királyhágón túl:												
Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyék, Kolozsvár és Marosvásárhely törvényhatósági joggal felruházott városok	42	—	38	—	34	—	31	—	32	—	29	—
Fiume város és kerülete	42	—	38	—	34	—	31	—	34	—	31	—
Horvát-Szlavonországok egész területe	41	50	37	50	33	—	30	—	33	—	30	—

A m. kir. minisztérium 2.369/1916. M. E. számu rendelete az 1916. évi termésből az 1916/1917. évi termelési időszakban sörfőzdék, szeszfőzdék, malátagyárak, valamint gabonát és lisztet feldolgozó egyéb ipari üzemek céljára, ugyszintén az iparszerü állathizlalás céljára felhasználható gabona-, illetve lisztmennyiségeknek beszerzéséről.[1])

A m. kir. minisztérium az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1916. évi május hó 30. napján 1.750/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi május hó 31. napján megjelent 125. számában) 11. §-ához képest az 1916/1917. évi termelési időszakban az 1916 évi termésből sőrfőzdék, szeszfőzdék, malátagyárak, valamint gabonát és lisztet feldolgozó egyéb ipari üzemek céljára, úgyszintén az iparszerű állathizlalás céljára felhasználható gabona-, illetve lisztmennyiségeknek beszerzése tárgyában a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

I A sörgyártás céljára beszerezhető és feldolgozható árpamennyiségek

1. §.

A magyar szent korona országainak területén levő sörfőzdék az 1916/1917 évi termelési időszak alatt sörgyártás céljára összesen mintegy 800.000 métermázsa árpát szerezhetnek be, az engedélyezett mennyiségnek azonban a minisztérium további rendelkezéséig egyelőre csak felerészét dolgozhatják fel kizárólag sörfőzés céljára felhasználandó malátává.

2. §.

Az 1. §. értelmében beszerezhető összárpamennyiség a magyar szent korona országainak területén levő sörfőzdevállalatok között minden egyes sörgyárra nézve egyenkint az 1915/1916. évi termelési időszakban beszerzésre engedélyezett árpamennyiségek alapul vétele mellett a m. kir. minisztérium által egyidejűleg felosztatott.

A felosztás a pénzügyminiszter által az egyes sörfőzdékre illetékes kir. pénzügyigazgatóságokkal, a sörfőzdevállalat haladéktalan értesitése végett közöltetett.

Minthogy az 1. §. rendelkezései értelmében minden egyes sörfőzdevállalat, további intézkedésig, az általa beszerezhető árpamennyiségnek csak felerészét dolgozhatja vagy dolgoztathatja fel malátává, az általuk beszerezhető árpamennyiség felerészét meghaladó mennyiség felett a sörfőzdevállalatok, újabb kormányintézkedésig, nem rendelkezhetnek, azt semminemű célra fel nem használhatják és annak egészséges minőségben való meg-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 22-én kelt 166. számában.

őrzéséről gondoskodni kötelesek. Az a sörfőzdevállalkozó, aki ennek ellenére az általa beszerezhető árpamennyiség felerészét meghaladó részmennyiséget feldolgoz vagy azzal bármily irányban rendelkezik, ezért a jelen rendelet szerint felel.

3. §.

Minden sörfőzde a részére megállapitott árpamennyiséget kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaságtól vásárolhatja.

A termelő a saját sörfőzdéje részére megállapitott árpamennyiséget saját terméséből — kizárólag sörfőzés céljára — visszatarthatja és az 1 és 2. §. korlátai között feldolgozhatja vagy feldolgoztathatja; ezt a körülményt s az általa visszatartott árpamennyiséget azonban a községi előljáróságnál (polgármesternél), az illetékes főszolgabirónál (polgármesternél), a kir. pénzügyigazgatóságnál és a Hadi Termény-részvénytársaságnál bejelenteni köteles.

4. §.

A sörfőzdék árpájukat malátává önálló malátagyárakban külön engedély nélkül is feldolgoztathatják.

5. §.

Az árpának malátázása után visszanmaradt malátacsira kizárólag sajtolt élesztő gyártásának céljára használható fel és a malátacsira a később megállapitandó legmagasabb áron kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozható forgalomba. Amennyiben a malátacsirát az élesztőgyártás céljától eltéröleg más célra óhajtanák igénybe venni, ehhez esetről-esetre a pénzügyminiszter engedélye kikérendő.

6. §.

A Hadi Termény-részvénytársaságtól beszerzett árpamennyiségek legkésőbb az átvételt követő 24 óra alatt a sörfőzdére, illetőleg a 4. §. esetében a malátagyárra illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál a beszerző sörfőzde által bejelentendók.

II. A szeszgyártás céljára beszerezhető és feldolgozható rozs- és árpamennyiségek.

7. §.

A magyar szent korona országainak területén levő, fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék az 1916/1917. évi termelési időszak alatt a szeszgyártás céljára összesen mintegy 10.000 métermázsa rozsot és 400.000 métermázsa árpát tarthatnak vissza, illetőleg szerezhetnek be. Rozsot és árpát alapanyag gyanánt csupán a sajtolt élesztőt is készitő szeszfőzdék fordithatnak szesztermelésre, míg a sajtolt élesztőt nem készitő szeszfőzdék csakis árpát és ebből is csupán oly mennyiséget tarthatnak vissza, illetőleg szerezhet-

nek be, amennyi a cefrézéshez használatos maláta előállitására szükséges. A fogyasztási adó alá eső szszfőzdék az emlitett termelési időszakban búzát, kétszerest, kölest és zabot egyáltalában nem dolgozhatnak fel.

8. §.

A 7. §. értelmében visszatartható, illetőleg beszerezhető rozs- és árpaösszmennyiség a magyar szent korona országainak területén levő szeszfőzdevállalatok között minden egyes szeszfőzdére nézve egyenkint az 1913/1914. évi termelési időszakban feldolgozott rozs és árpamennyiségnek megfelelő mennyiséggel, illetőleg azon szeszfőzdéknél, amelyek az 1913/1914. évi termelési időszakot követőleg helyeztettek üzembe, a részükre kiosztott kontingens, kontingenssel nem bíró szeszfőzdéknél pedig évi 720 hl.-nyi alkoholtermék alapulvétele mellett akként határoztatik meg, hogy amennyiben keményitőtartalmú anyagok dolgoztattak fel, 1 hl. alkoholtermelvényre legfeljebb 30. kg., amennyiben pedig cukortartalmú anyagok dolgoztattak fel, 1 hl. alkoholtermelvényre legfeljebb 15 kg. árpa tartható vissza, illetőleg szerezhető be.

A visszatartható, illetőleg beszerezhető árpa mennyiségének meghatározására akkor is ez a számitás szolgál alapul, ha a szeszfőzdevállalat az 1916/1917. évi termelési időszakban az e tekintetben később kiadandó pénzügyminiszteri rendelet értelmében általa termelhető alkoholmennyiség arányában igényli annak megállapitását.

A feldolgozható rozs- és árpamennyiségeknek az egyes szeszfőzdék között való felosztását az illetékes kir. pénzügyigazgatóságok végzik, amelyek a visszatartható, illetőleg beszerezhető rozs- és árpamennyiségnek az egyes szeszfőzdevállalatokkal haladék nélkül való közlésére a pénzügyminiszter külön rendeletével utasittatnak.

9. §.

A termelő a saját szeszfőzdéje részére megállapitott rozs- és árpamennyiséget saját terméséből, kizárólag szeszfőzés céljaira visszatarthatja és a 7. és 8. §. korlátai között feldolgozhatja vagy feldolgoztathatja. Egyébként úgy a mezőgazdasági szeszfőzdevallalat, mint az ipari szeszfőzdevállalat a részére megállapitott rozs- és árpamennyiséget — még pedig a mezőgazdasági szeszfőzde a mezőgazdasági jellegére vonatkozó feltételek betartása mellett — kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján szerezheti be. A nevezett részvénytársaságnak adott vételi megbizáshoz csatolni kell a beszerezhető rozs- és árpamennyiségről a 8. §. értelmében a pénzügyigazgatóságtól kapott értesitést.

Azt, hogy a szeszfőzdevállalat az általa visszatartható, illetőleg beszerezhető rozs- és árpamennyiséget részben vagy egészen saját terméséből tartja-e vissza és mely községben levő gazdaságának terméséből, vagy hogy annak beszerzésére a Hadi Ter-

mény-részvénytársaságnak adott-e megbízást, az illetékes főszolgabírónál (polgármesternél) és a kir. pénzügyigazgatóságnál írásban azonnal be kell jelenteni.

A szeszfőzdevállalat köteles azt a rozs- és árpamennyiséget, amelyet a saját terméséből kíván szeszfőzés céljára felhasználni, a községi előljáróságnak (polgármesternek) és a Hadi Termény-részvénytársaságnak a kir. pénzügyigzgatóságtól a 8. §. értelmében kapott értesítés bemutatásával bejelenteni.

10. §.

A szeszfőzdevállalatok a szeszterme1ési célokra visszatartható, illetőleg beszerezhető árpájukat malátává önálló malátagyárakban külön engedély nélkül is feldolgoztathatják.

11. §.

Ugy a saját termésből visszatartott, valamint a Hadi Termény-részvénytársaság útján beszerzett rozs- és árpamennyiségek legkésőbb az átvételt követő 24 óra alatt a szeszfőzdére, illetőleg a 10. §. esetében az árpamennyiségek a malátagyárra illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál a szeszfőzdevállalat által írásban bejelentendők.

12. §.

E rendelet nem érinti a később kiadandó rendelettel szabályozandó azt a kérdést, hogy az egyes szeszfőzdék egyes nyersanyagokból milyen mérvben főzhetnek ki szeszt.

III. A malátagyártás céljára beszerezhető és feldolgozható árpamennyiségek.

13. §.

A magyar szent korona országainak területén levő, nem kizárólag saját sörgyári üzem részére dolgozó malátagyárak a maláta gyártásának céljára az 1916/1917. évi termelési időszak alatt összesen 240.000 métermázsa árpát szerezhetnek be, az engedélyezett mennyiségnek azonban a minisztérium további rendelkezéséig egyelőre csak felerészét dolgozhatják fel malátává.

Az 1. bekezdés értelmében beszerezhető árpamennyiséget a magyar szent korona országainak területén levő, nem kizárólag saját sörgyári üzem részére dolgozó malátagyári vóállalatok között minden egyes malátagyárra nézve egyenként az 1915/1916. évi termelési időszakban beszerzésre engedélyezett árpamennyiségek alapul vételével a kereskedelemügyi miniséter — Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg — fogja felosztani.

14. §.

A 13. §. alá eső minden malátagyár az általa a 13. §. értelmében beszerezhető árpamennyiségnek további intézkedésig csak

felerészét dolgozhatja fel malátává, az általuk beszerezhető árpamennyiség felerészét meghaladó mennyiséggel a malátagyári vállalatok, újabb kormányintérkedésig, nem rendelkezhetnek, azt semminemű más célra fel nem használhatják és annak egészséges minőségben való megőrzéséről gondoskodni kötelesek.

Az a malátagyári vállalkozó, aki ennek ellenére az általa beszerezhető árpamennyiség felerészét meghaladó részmennyiséget feldolgoz vagy azzal bármely irányban rendelkezik, ezért a jelen rendelet szerint felel.

15. §.

Minden, a 13. §. alá eső malátagyári vállalat a részére engedélyezett árpamennyiséget kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaságtól vásárolhatja.

A termelő a saját malátagyára részére megállapitott árpamennyiséget saját terméséből — kizárólag malátagyártás céljára — visszatarthatja és a 13. és 14. §. korlátai között feldolgozhatja; ezt a körülményt s az általa visszatartott árpamennyiséget azonban a községi előljáróságnál (polgármesternél), az illetékes főszolgabirónál (polgármesternél) és a Hadi Termény-részvénytársaságnál bejelenteni köteles.

16. §.

A malátagyári vállalat részére engedélyezett árpából előállitott maláta és az árpának malátázása után visszamaradt malátacsira a később megállapitandó legmagasabb áron kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozható forgalomba. A malátacsira kizárólag sajtolt élesztő gyártásának céljára használható fel. Amennyiben a malátacsirát az élesztőgyártás céljától eltérő bármely más célra óhajtanák igénybe venni, ehhez esetről-esetre a kereskedelemügyi miniszter engedélyét kell kikérni.

IV. A pótkávé-, malátakávé-, árpakávé-, árpagyöngy- és búzakeményitő-gyártás céljára beszerezhető és feldolgozható gabona- és lisztmennyiségek.

17. §.

A magyar szent korona országainak területén levő pótkávégyárak pótkávégyártás céljára az 1916/1917. évi termelési időszak alatt a Hadi Termény-részvénytársaság útján összesen 40.000 métermázsa rozsot és 10.000 métermázsa árpát szerezhetnek be és dolgozhatnak fel.

Az előbbi bekezdésben emlitett rozs- és árpamennyiséget az egyes pótkávégyárak között minden egyes pótkávégyárra nézve egyenként az 1915/1916. évi termelési időszakban termelésre engedélyezett rozs- és árpamennyiségek alapul vételével történő arányositás szerint a kereskedelemügyi miniszter fogja felosztani.

18. §.

A malátakávé- és árpakávégyártás, valamint az árpagyöngygyártás céljára beszerezhető és feldolgozható árpamennyiségekre nézve a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel és a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg esetről-esetre ad engedélyt.

Az engedélyezett árpamennyiségből előállitott malátakávé, árpakávé és árpagyöngy a később megállapitandó legmagasabb áron kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozható forgalomba.

19. §.

A magyar szent korona országainak területén levő búzakeményitőgyári vállalatok búzakeményitőgyártás céljára 50.000 métermázsa búzát szerezhetnek be és ennek a búzamennyiségnek megfelelő lisztmennyiséget dolgozhatnak fel.

Az előbbi bekezdésben emlitett búza- vagy lisztmennyiségeket az egyes keményitőgyárak között minden egyes gyárra nézve az 1915/1916. évi termelési időszakban termelésre engedélyezett mennyiségek alapul vételével történő arányositás szerint a kereskedelemügyi miniszter — Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg — fogja felosztani.

Az engedélyezett terménymennyiségekből előállitott keményitő a később megállapitandó legmagasabb áron kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozható forgalomba.

V. Egyéb iparágak szükségleteire beszerezhető gabona- és lisztmennyiségek.

20. §.

Szárazsütemény-, kétszersült- és hasonló gyáraknak az iparuk folytatásához szükséges lisztmennyiségnek a Hadi Termény-részvénytársaságtól való beszerzésére és felhasználására engedélyt az esetleg külön megállapitandó feltételek mellett esetről-esetre a belügyminiszterrel és földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg a kereskedelemügyi miniszter ad.

21. §.

Tarhonyagyárakat és egyéb oly gyárakat, amelyek tésztaneműeket lisztből sütés nélkül állitanak elő — ideértve a kisebb és háziiparszerű vállalatokat is — a szükséges lisztmennyiséggel a közszükségletek szem előtt tartásával a kereskedelemügyi miniszternek a belügyminiszterrel s a földmívelésügyi miniszterrel egyetértően adott utasitásai szerint és a közelebbi feltételeg egyidejű megállapitása mellett a Hadi Termény-részvénytársaság látja el.

22. §.

Kenyérgyárakat, sütőket, pékeket, cukrászokat, szállodákat és vendéglőket, továbbá gabonát vagy lisztet felhasználó, az előző §-okban meg nem nevezett egyéb iparvállalatokat az üzemük folytatásához szükséges lisztmennyiséggel a lakosságnak az 1.750. 1916. M. E. számú rendelet 7. §-ában meghatározott hatósági ellátására nyert lisztkészletekből a szükséghez mérten a törvényhatóság látja el.

IV. Iparszerű állathizlalás céljára beszerezhető gabonamennyiségek.

23. §.

A mezőgazdasági üzemekkel nem kapcsolatos és így a m. kir. minisztérium 1916. évi május hó 30. napján 1.750/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletének 2. és 5. §-ai alá nem tartozó állathizlalással iparszerűen foglalkozó vállalatok állathizlalás céljára a 2.282/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlöny-nek 1916. évi julius hó 8. napján megjelent 154. számában) 1. §-ának tilalma alá nem eső egyéb terményeket kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján szerezhetnek be. Az e §. alapján való termény-beszerzésre az engedélyt esetről-esetre és pedig a közelebbi feltételek megállapitása mellett a kereskedelemügyi miniszter adja meg a belügyminiszterrel és a földmivelésügyi miniszterrel egyetértőleg.

VII. Vételár és elidegenités.

24. §.

A jelen rendelet értelmében engedélyezett gabonamennyiségek ára tekintetében a 2.350/1916. M. E. számú (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi julius hó 16. napján megjelent 161. számában), a lisztmennyiségek ára tekintetében pedig a 2.371/1916 M E számú rendelet (l. a Budapeski Közlönynek 1916 évi julius hó 21 napján megjelent 165. számában) által megállapitott árak a mérvadók

25. §.

A jelen rendeletebn fesorolt iparvállalatok az általuk a Hadi Termény-részvénytársaságtól beszerzett gabona- és lisztmennyiségeket másnak, mint a Hadi Termény-részvénytársaságnak el nem idegenithetik és azokra másnak jogot nem engedhetnek.

26. §.

A jelen rendelet alapján ipari feldolgozásra gabonát és ebből előállitott lisztet csak oly vállalatok szerezhetnek be, amelyek az 1915. évi julius hó 1. napjától 1916. évi jűnius hó 30. napjáig terjedő termelési időszakban üzemben voltak.

27. §.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a jelen rendelet alapján beszerzésre engedélyezett gabonamennyiségek, valamint az ezekből előállított és a Hadi Termény-részvénytársaság által forgalomba hozandó ipari termékek után a Hadi Termény-részvénytársaság által felszámítható jutalékot a pénzügyminiszterrel egyetértőleg iparáganként külön-külön állapitsa meg.

VIII. Záró és büntető rendelkezések.

28. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

29. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 22. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályoett jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a belügyminiszter és a földmivelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban e miniszterek helyett a bánt kell érteni.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Hadi Termény-részvénytársaság feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani Országos Gazdasági Bizottság (Zemaljsko Gospodarsko Povjerenstvo u Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. évi július hó 21. napján.

A m. kir. minisztérium 2.370/1916. M. E. számú rendelete a közfogyasztásra szánt búza- és rozsliszt előállításának és forgalombahozatalának új szabályozásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a közfogyasztásra szánt búza- és rozsliszt előállítása és forgalombahozatala tárgyában a következőket rendeli:

1. §.

Malomvállalatok — a 6. §-ban emlitett vámőrlőmalmok kivételével — búzából és rozsból csak az alábbi 2—4. §-okban meghatározott minőségű lisztfajtákat állithatják elő s az e gabonaneműekből való liszt tekintetében a jelen rendelet hatályának idejére csak az itt meghatározott minőségű lisztfajták szállitása iránt vállalhatnak kötelezettséget.

Nem malomvállalatok az eddigi szabályoknak megfelelően előállitott és raktáron levő lisztfajtákat tovább is árúsithatják.

2. §.

A 2%-nál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektoliterenkint 76 kg.-os súlyminőségű búzát az egynemű korpa ás hulladék elvonása után annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállitani tilos, 80%-ra kell kiőrölni és ebből legfeljebb a következő háromfajta lisztet szabad és pedig a Hadi-Termény-részvénytársaság által meghatározott szabványos minőségben (tipus) előállitani:

1. finom, azaz a régi tipusú nullás liszt minőségének megfelelő tésztalisztet a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának legfeljebb 15%-a erejéig, amely lisztmennyiségbe beszámitandó a malom által esetleg előállitott dara is;

2. főzőlisztet, amely nem durvább a régi tipusú 2. számmal jelzett lisztnél, a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának további 20%-a erejéig.;

3. egyfajta kenyérlisztet olyan mennyiségben, hogy az 1., 2. és 3. pontban megjelölt lisztfajták együttesen a megőrlés alá vett búzamenyiség összsúlyának 80%-át adják.

Egyminőségű lisztet (sima őrlésű) másnak, mint a 6. §-ban emlitett vámőrlőmalmoknak előállitani tilos.

3. §.

Ha a núza hektoliterjének súlya (minőségi súlya) — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 76 kg.-nál nagyobb, a malomvállalat a 80%-ra való kiőrlés és a főzőlisztre vonatkozólag a 2. §-ban megállapitott arány változatlan fentartása mellett, a

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 21-én kelt 165. számában.

hektolitersúlykülönbözetnek minden egyes kilogrammja után ½%-kal több finom tésztalisztet és ennek megfelelőleg ½%-kal kevesebb kenyérlisztet állithat elő, mint a 2. §-ban a finom tésztalisztre, illetve a kenyérlisztre vonatkozólag meg van állapitva.

Ha pedig a búza hektoliterjének súlya (minőségi súlya) — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 76 kg.-nál kisebb, köteles a malomvállalat a 80%-ra való kiőrlés és a főzőlisztre vonatkozólag a 2. §-ban megállapitott arány változatlan fentartása mellett a hektolitersúlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után ½%-kal kevesebb finom tésztalisztet és ennek megfelelően ½%-kal több kenyérlisztet előállitani, mint a 2. §-ban a finom tésztalisztre, illetve kenyérlisztre vonatkozólag meg van állapitva.

Ha a búza 2%-nál több idegen keveréket tartalmaz, köteles a malomvállalat a keveréknek minden megkezdett százaléktöbblete után a kenyérlisztre nézve a 2. §-ban meghatározott mennyiséget 1—1%-kal csökkenteni és ezzel szemben a korpa- és hulladékmennyiséget 1—1%-kal megfelelően növelni.

4. §.

A rozsból, amelynek hektoliterenkinti súlya (minőségi súlya) 71 kg., az egynemű korpa és hulladék elvonása után annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállitani tilos, a megőrölt mennyiség 82%-ának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállitani.

Ha a rozs hektoliterjének súlya (minőségi súlya) 71 kg.-nál nagyobb, a malomvállalat a hektolitersúlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után ½%-kal több lisztet állithat elő, mint az előbbi bekezdésben meg van állapitva. Ha pedig a rozs hektoliterjének súlya (minőségi súlya) 71 kg.-nál kisebb, köteles a malomvállalat a hektolitersúlykülönbözetnek minden teljes kilogrammja után ½%-kal kevesebb lisztet és ennek megfelelően ½%-kal több korpát előállitani, mint a jelen §. első bekezdésében meg van állapitva.

5. §.

Az előző §-okban foglalt rendelkezések megtartásának ellenőrzése céljából a kereskedelemügyi miniszternek a földmivelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg az 1914. évi november hó 27. napján 84.204. szám alatt kiadott rendeletében (l. a Budapesti Közlönynek 1914. évi november hó 29. napján megjelent 279. számában) foglalt intézkedések továbbra is érvényben maradnak.

Azokat a bevételi és kiadási árújegyzékeket, melyeket a malomvállalatok az előbbi bekezdésben emlitett rendelet értelmében az ellenőrzés céljából eddig vezettek, a jelen rendelet életbeléptének napjával le kell zárni és az e napot követő időre új jegyzéket kell nyitni.

6. §.

Vámőrlő malomvállalatok, amelyek kizárólag az őröltető félnek házi és gazdasági szükségletére őrölnek, az őrlésért, darálásért, zúzásért stb. járó és nem pénzben fizetett vámot (őrlési díjat) a jelen rendelet életbelépésétől kezdve az őrlésre hozott gabona neműekből (búza-, rozs, kétszeres, árpa, zab, tengeri) csak természetben, nem pedig liszt állapotban vehetik ki. A vámul szedett gabonából a malomvállalat birtokosa csak a fennálló rendelkezések szerint számitandó saját házi és gazdasági szükségletének megfelelő mennyiséggel rendelkezhetik. a felesleget pedig feldolgozatlan állapotban megőrizni és a Hadi Termény-részvénytársaságnak vagy e társaság bizományosának eladni köteles.

Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezések kiterjednek az egyéb malomvállalatok által végzett mindennemű őrlésre is, amennyiben az őrlés díját (a vámot) nem pénzben szedik.

A vámőrlő malomvállalatok, ép úgy mint a kereskedelmi őrléssel foglalkozó malomvállalatok, kötelesek továbbra is a vámőrlésből eredő készleteiket a 371/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi január hó 26. napján megjelent 20. számában) rendelkezéseinek megfelelően kéthetenkint minden második hét szombati napján volt állapot szerint a Hadi Termény-részvénytársaságnak, illetőleg e társaság illetékes kirendeltségének irásban haladéktalanul bejelenteni.

7. §.

A katonai igazgatás részére szóló lisztőrlésekre és szállitásokra jelen rendelet nem alkalmazható.

8. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármily módon közreműködik, valamint aki a megállapitott ellenőrzési intézkedéseket meg nem tartja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat honapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost a jelen rendelet értelmében saját házi és gazdasági szükséglet címén megilleti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség mű-

ködési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

A vámkülföldről behozott búza és rozslisztkészletek forgalombahozatalára vonatkozólag a 3.411/1915. M. E. számú (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 17. napján megjelent 215. számában) és az 534/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) rendelkezései irányadók.

10. §.

A jelen rendelet életbeléptével a m. kir. miniszteriumnak 1915. évi július hó 24. napján 2.726/1915. M. E. és az 1915. évi július hó 27. napján 2.813/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletei, (l. a Budapesti Közlönynek 1915. evi 171., illetve 174. számában) valamint az 1915. évi december hó 4. napján 4.343/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletének (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi 282. számában) a búza és rozs felőrlésére vonatkozó rendelkezései hatályukat vesztik.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Horvát-Szlavonországokban a Hadi Termény-részvénytársaság helyett az ottani Országos Gazdasági Bizottságot (Zemaljsko Gospodarsko Povjerenstvo u Zagrebu) kell érteni.

Budapest, 1916. évi július hó 20. napján.

A m. kir. minisztérium 2.371/1916. M. E. számú rendelete a búzalisztért és rozslisztért, valamint a búzakorpáért, rozskorpáért és árpakorpáért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A búzalisztért, valamint a rozslisztért követelhető legmagasabb árak az 1916. évi július hó 22. napjától kezdődő időre a jelen rendelet kiegészitő részét alkotó jegyzékben állapittatnak meg.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 21-én kelt 165. számában.

2. §.

A búzakorpáért, rozskorpáért, valamint az árpakorpáért — korpa alatt értve az emlitett gabonaneműek minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly stb.) is — a követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve 25 koronában állapithatik meg.

3. §.

A jelen rendelettel a búzalisztre, rozslisztre, búzakorpára, rozskorpára, árpakorpára nézve megállapitott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A legmagasabb ár zsák nélkül lévén értendő, az eladó a zsák súlyát az eladott liszt súlyába nem számithatja be.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámithatja. A zsákért felszámitható legmagasabb árat a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

4. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamatnak kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

5. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak 1916. évi július hó 22. napján lépnek életbe.

6. §.

Aki a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számitható bármilyen mellékszolgáltatást követel, elfogad, igértet vagy adat a maga vagy harmadik személy javára, úgyszintén az is, aki a jelen rendelet ellenére ily cikkekért a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt, vagy a legmagasabb áron felül a jelen rendelet szerint fel nem számitható bármilyen mellékszolgáltatást igér vagy szolgáltat az eladó vagy harmadik személy részére, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés ala nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ugyanigy büntetendő az is, aki akár szándékosan, akár a köteles gondosság elmulasztásával bármely módon közreműködik abban, hogy az árusitással megbizott alkalmazottja, vagy az eladást közvetitő más személy a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért követelhető legmagasabb árak megállapitott korlátozását kijátsza vagy meghiusitja, vagy aki bárkinek e korlátozás kijátszására vagy meghiusitására irányuló eljárását bármely módon elősegiti vagy eltitkolja.

A jelen §-ba ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ha a jelen rendeletben meghatározott liszt árusitása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árakat számithat, amelyek a megállapitott legmagasabb áraknál nem aránytalanul magasabbak.

Az ez ellen vétőket az 1915. évi november hó 23. napján 4.207. 1915. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 25. napján megjelent 273. számában) 16. §-a értelmében kell büntetni.

8. §.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik a 2.727. 1915. M. E., a 4.080/1915. M. E. és a 4.343/1915. M. E. számú rendeleteknek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi július hó 25. napján megjelent 171., illetve november hó 14. napján megjelent 264. és decemberi hó 14. napján megjelent 282. számában) mindazok a rendelkezések, amelyek a búzalisztért és rozslisztért követelhető legmagasabb árakra vonatkoznak.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapesten, 1916. évi július hó 20. napján.

Melléklet a 2.371/1916. M. E. számú rendelethez.

Jegyzék

a buzalisztért és rozslisztért követelhető legmagasabb árakról.

A terület megnevezése	Búza						Rozsliszt	
	finom tésztaliszt és dara		főzőliszt		kenyérliszt			
	legmagasabb ára métermázsánkint (100 kg.)							
	K	f	K	f	K	f	K	f
Duna jobbpartja:								
Baranya, Fejér, Győr, Komárom, Moson, Somogy, Sopron, Tolna, Vas, Veszprém és Zala vármegyék, Győr, Komárom, Pécs, Sopron és Székesfehérvár törvényhatósági joggal felruházott városok .	95	50	59	50	41	47	45	85
Duna balpartja:								
Bars, Esztergom, Hont, Nógrád, Nyitra, Pozsony vármegyék, Pozsony törvényhatósági joggal felruházott város . .	95	50	59	50	41	47	45	85
Árva, Liptó, Trencsén, Turócz és Zólyom vármegyék, Selmecz- és Bélabánya törvényhatósági joggal felruházott város	96	—	60	—	42	20	46	46
Duna-Tisza köze:								
Bács-Bodrog, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok vármegyék, Baja, Hódmezővásárhely, Szabadka, Szeged, Ujvidék és Zombor törvényhatósági joggal felruházott városok	95	—	59	—	40	75	45	24
Heves és Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyék, Kecskemét törvényhatósági joggal felruházott város	95	50	59	50	41	47	44	63
Budapest székesfőváros	96	—	60	—	42	20	45	85
Tisza jobbpartja:								
Abauj-Torna, Bereg, Borsod, Gömör és Kis-Hont, Ung és Zemplén vármegyék, Kassa és Miskolcz törvényhatósági joggal felruházott városok	95	50	59	50	41	47	45	24
Sáros és Szepes vármegyék	96	—	60	—	42	20	46	46

A terület megnevezése	Buza						Rozsliszt	
	finom tésztaliszt és dara		főzőliszt		kenyérliszt			
	legmagasabb ára métermázsánkint (100 kg.)							
	K	f	K	f	K	f	K	f
Tisza balpartja:								
Békés, Hajdu és Szabolcs vármegyék, Debreczen törvényhatósági joggal felruházott város	95	—	59	—	40	75	44	63
Bihar, Máramaros, Szatmár, Szilágy és Ugocsa vármegyék, Nagyvárad és Szatmárnémeti törvényhatósági joggal felruházott városok	95	50	59	50	41	47	45	24
Tisza-Maros szöge:								
Arad, Csanád, Temes és Torontál vármegyék, Arad, Pancsova, Temesvár és Versecz törvényhatósági joggal felruházott városok	95	—	59	—	40	75	45	85
Krassó-Szörény vármegye	95	50	59	50	41	47	45	85
Királyhágón túl:								
Alsó-Fehér, Besztercze-Naszód, Brassó, Csik, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyék, Kolozsvár és Marosvásárhely törvényhatósági joggal felruházott városok	96	—	60	—	42	20	45	85
Fiume város és kerülete	96	—	60	—	42	20	45	85
Horvát-Szlavonországok egész területe .	95	50	59	50	41	47	44	63

A m. kir. minisztérium 2.633/1916. M. E. számú rendelete az őrlési tanusitványok használata tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott összes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 2.117/1916. M. E. számú rendelet 7. §-ában az őrlési tanusitványokra vonatkozó rendelkezéseket akként kell érteni, hogy a malomvállalatok nemcsak az 1916. évi, hanem az 1915. évi termésből származó búzát, rozsot, kétszerest, kölest, árpát és zabot is őrlésre, darálásra, zúzásra, hántolásra és bármely egyéb feldolgozásra csak az emlitett szakaszban előirt őrlési tanusitvány átszolgáltatása mellett vállalhatnak.

2. §.

Ez a rendelet azonnal életbelép. Hatálya a 2.117/1916. M. E számú rendeletnek megfelelően a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 8. napján.

A m. kir. minisztérium 2.680/1916. M. E. számú rendelete a közfogyasztásra szánt búza- és rozsliszt előállitásának és forgalombahozatalának tárgyában 2.370/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a 2.370/1916. M. E. számú rendelet kiegészitéséül a következőket rendeli:

1. §.

Vámőrlést végző malomvállalatok, ideértve a kizárólag az őröltető félnek házi és gazdasági szükségletére dolgozó vámőrlő malomvállalatokat is, a jelen rendelet életbelépése után búzát, rozsot, kétszerest, árpát, kölest, zabot, tengerit a 2.370/1916. M. E. számú rendelet 6. §-ától eltérően kizárólag csak természetben, az illető terményben s nem pénzben vagy lisztben szedett vámért (őrlési díjért) őrölhetnek avagy dolgozhatnak fel bármely egyéb módon. A vámul szedett terményekre továbbra is érvényben maradnak a 2.370/1916. M. E. számú rendelet 6. §-ának egyéb intézkedései.

A 2.370/1916. M. E. számú rendelet 8. §-ában foglalt büntető rendelkezések az előbbi bekezdés szabályainak megszegésére is kiterjednek.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 9-én kelt 181. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 13-án kelt 185. számában.

2. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 13. napján lép életbe. Hatálya a 2.370/1916. M. E. számú rendeletnek megfelelően a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1916. évi augusztus hó 12. napján.

A m. kir. minisztérium 2.735/1916. M. E. számú rendelete a búza és a rozs kiőrlési arányának, valamint a korpa legmagasabb árának megváltoztatásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a 2.370/1916. M. E. és a 2.371/1916. M. E. számú rendeletek módosításául a következőket rendeli:

1. §.

Malomvállalatok — a vámőrlő malmok kivételével — búzából és rozsból a jelen rendelet életbelépése után csak az alábbi 2. és 3. §-ban meghatározott minőségű lisztfajtákat állíthatják elő és az e gabonaneműekből való liszt tekintetében a jelen rendelet hatályának idejére csak az itt meghatározott minőségű lisztfajták szállítása iránt vállalhatnak kötelezettséget.

2. §.

A 2.370/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi julius hó 21. napján megjelent 165. számában) 2. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A 2%-nál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektoliterenkint 76 kg.-os súlyminőségű búzát az egynemű korpa és hulladék elvonása után annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállitani tilos, 84%-ra kell kiőrölni és ebből legfeljebb a következő háromfajta lisztet szabad a Hadi Termény-részvénytársaság által meghatározott szabványos minőségben (tipus) előállitani:

1. finom, azaz a régi tipusú nullás liszt minőségének megfelelő tésztalisztet a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának legfeljebb 15%-a erejéig, amely lisztmennyiségbe beszámitandó a malom által esetleg előállitott dara is;

2. főzőlisztet, mely nem durvább a régi tipusú 2. számmal jelzett lisztnél, a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának további 20%-a erejéig;

3. egyfajta kenyérlisztet oly mennyiségben, hogy az 1., 2. és 3. pontban megjelölt lisztfajták együttesen a megőrlés alá vett búzamennyiség összsúlyának 84%-át adják.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 17-én kelt 187. számában.

Egyminőségű lisztet (sima őrlésű) másnak, mint vámőrlő malmoknak előállitani tilos.

3. §.

A 2.370/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ának rendelkezései a búzának 84%-ra való kiőrlésének kötelezettségével értendők.

4. §.

A 2.370/1916. M. E. számú rendelet 4. §-ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

Rozsból, amelynek hektoliterenkinti súlya (minőségi súlya) 71 kg., az egynemű korpa és hulladék elvonása után annak figyelembevételével, hogy takarmánylisztet előállitani tilos, a megőrölt mennyiség 85%-ának megfelelő egységes minőségű lisztet kell előállitani.

5. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság, valamint mindazok, akik búza- és rozslisztet a közvetlen fogyasztás céljaira az 1.750/1916. M. E. számú rendelet rendelkezéseiből kifolyólag árúsitanak, a jelen rendelet életbelépése előtt a búzából és rozsból a 2.370/1916. M. E. számú rendelet alapján előállitott és raktáron levő lisztkészleteiket továbbra is forgalomba hozhatják.

6. §.

A búzából a jelen rendelet értelmében előállitott finom tésztalisztre, főzőlisztre és kenyérlisztre, valamint a rozslisztre vonatkozólag a m. kir. minisztériumnak 2.371/1916. M. E. számú rendeletével (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi julius hó 21. napján megjelent 165. számában) megállapitott legmagasabb árak maradnak érvényben.

7. §.

A búzakorpáért, rozskorpáért és árpakorpáért — ideértve a búza, rozs és árpa minden egyéb őrlési hulladékát (konkoly stb.) is — a követelhető legmagasabb ár 100 kg. tiszta súlyra 20 koronában állapittatik meg.

A 2.370/1916. M. E. számú rendelet rendelkezéseiből folyólag a jelen rendelet életbelépéséig előállitott korpa 1916. évi augusztus hó 31. napjáig bezárólag a 2.371/1916. M. E. számú rendelettel megállapitott áron hozható forgalomba.

8. §.

A jelen rendelet életbeléptével a 2.370/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a és 4. §-ának első bekezdése, továbbá a korpára nézve a 2.371/1916. M. E. számú rendelettel megállapitott legmagasabb árak hatályukat vesztik; az idézett rendeleteknek minden többi rendelkezése továbbra is érvényben marad.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a 2.370/1916. M. E. számú és a 2.371/1916. M. E. számú rendeleteknek megfelelően a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 2.836/1916. M. E. számú rendelete a termelők búza-, rozs- és kétszeres feleslegének közszükségleti célokra igénybevételéről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az a termelő, akinek a község (város) területén 400 katasztri holdnál kevesebb szántóföldje van, köteles a jelen rendelet életbelépte, illetőleg a cséplés befejezése után vagy annak netaláni félbeszakításakor búza-, rozs- és kétszereskészletének a házi és gazdasági szükséglet számításba vétele után maradó feleslegét a községi előljáróságnál (polgármesternél) ezen rendelet erejénél fogva bejelenteni és azt e hatóság felhivására közszükségleti célokra átadni.

A felesleg mennyiségét vita esetében a községi előljáróság (polgármester) az érvényben levő rendeletek értelmében állapítja meg. Ebben a kérdésben — a határozat közlésétől számított három nap alatt — a vitás mennyiség átengedésére halasztó hatályú fokozatos fellebbvitelnek van helye; végső fokon a belügyminiszter határoz.

2. §.

Az 1. §-ban megszabott átadás kötelezettsége nem akadályozza a termelőt abban, hogy búza-, rozs- és kétszereskészletéből mindaddig, amíg annak feleslege a jelen rendelet értelmében tőle át nem vétetett, az érvényben álló rendelkezések értelmében vásárlásra jogosultaknak eladhasson; köteles azonban ezeket az eladásokat a községi előljáróságnak (polgármesternek) a vásárlási igazolvány bemutatása mellett bejelenteni.

3. §.

A községi előljáróság (polgármester) köteles az 1. §. értelmében a termelő által átadandó búza-, rozs- és kétszeresmennyiségek átvételére a Hadi Termény-részvénytársaságot, illetőleg e

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 25-én kelt 194. számában.

társaságnak a község (város) területére megjelölt bizományosát felszólítani és a Hadi Termény-részvénytársaság, illetőleg a bizományos — az utóbbi a Hadi Termény-részvénytársaság által megállapítandó bírság terhe alatt — köteles a szóban forgó terménymennyiséget a termelőtől átvenni.

4. §.

A 3. §. alapján átvett és a Hadi Termény-részvénytársaság bizományosának raktárába szállított avagy a Hadi Termény-részvénytársaság címére vagy utasítása szerint vasuti vagy hajóállomásra egyébként feladott búza-, rozs- és kétszeresmennyiségek után a Hadi Termény-részvénytársaság a községnek (városnak) métermázsánkint 20 fillér jutalékot fizet. A község (város) az e címen befolyó összeget a munkálatokat teljesítő közegek díjazására fordíthatja.

5. §.

Az a termelő, akinek a község területén 400 kataszteri hold vagy ennél több szántóföldje van, köteles minden hónap második és utolsó vasárnapján az addig kicsépelt búzának, rozsnak és kétszeresnek feleslegét és pedig a megelőző szombati napon volt állapot szerint a Hadi Termény-részvénytársaságnak (Budapest, V., Nádor-utca 9.) megvételre irásban felajánlani.

A termelő köteles ajánlatában megjelölni az addig kicsépelt készlet egész mennyiségét, valamint azt, hogy abból saját házi és gazdasági szükséglete címén mennyit tartott vissza és a vevőnek, valamint az eladott mennyiségeknek feltüntetésével azt, hogy mily mennyiséget adott el készletéből a fennálló rendelkezések értelmében vásárlásra jogosultaknak.

6. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság köteles az 5. §. alapján megvételre felajánlott terményeket átvenni, illetőleg az átvételre bizományosát a 3. §-ban említett bírság terhe alatt kötelezni.

7. §.

Ha az 1. §. alá eső termelő búza-, rozs- és kétszeres-készletének feleslegét az ott említett felhívástól, az 5. §. alá eső termelő pedig az utóbbi §. alapján a Hadi Termény-részvénytársaságnak felajánlott terménymennyiségeket a felajánlástól számított három héten belül nem szállítja, az elszállításról a termelő költségén a törvényhatóság első tisztviselője gondoskodhatik és pedig a szükséghez képest a közerő igénybevételével.

8. §.

Az a termelő, aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost a fennálló rendeletek értelmében saját házi és gazdasági szükséglete címén megilleti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 26. napján lép életbe.

Területi hatályára és végrehajtására nézve az 1.750/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 31. napján megjelent 125. számában)[1]) 22. §-a irányadó.

Budapesten, 1916. évi augusztus hó 24. napján.

A m. kir. minisztérium 2.863/1916. M. E. számú rendelete a 2.350/1916. M. E. számú rendelet módosításáról és kiegészítéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért, zabért és kölesért követelhető legmagasabb árak megállapításáról szóló 2.350/1916. M. E. számú rendelet módosításául és kiegészítéseül a következőket rendeli:

1. §.

A 2.350/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának a 2%-nál több idegen keveréket tartalmazó búzára vonatkozó 5. bekezdése oda

[1]) Megjelent a „Budapesti Közlöny“ 1916. augusztus 29-iki 197. számában.

módosul, hogy ha a búza 2%-nál több idegen keveréket tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett egy-egy százaléktöbblete után a megállapított legmagasabb árból 100 kilogrammonként harminc fillér helyett tizenöt fillért kell levonni.

2. §.

A 2.350/1916. M. E. számú rendelet 1. §-a a rozs legmagasabb árát illetőleg olykép egészíttetik ki, hogy ha a rozs 2%-nál több idegen keveréket tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett egy-egy százaléktöbblete után a megállapított legmagasabb árból 100 kilogrammonként tizenkét fillért le kell vonni.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 28. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapesten, 1916. évi augusztus hó 26. napján.

A m. kir. minisztérium 2.978/1916. M. E. számú rendelete a termelők búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabfeleslegének közszükségleti célokra való igénybevételéről és a hasonló tárgyban 2.836. 1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet hatályon kivül helyezéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mihelyt a cséplési munkákat a törvényhatóság területének túlnyomó részében befejezték, a törvényhatóság első tisztviselője köteles a termelők búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabfeleslegének közszükségleti célokra való igénybevételét (rekvirálását) és átvételét a jelen rendelet alapján haladéktalanul elrendelni és foganatosíttatni.

A belügyminiszternek a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg adott utasítására a törvényhatóság első tisztviselője a feleslegek igénybevételét és átvételét — a törvényhatóságnak akár egész területére, akár egyes járásokra vagy községekre, akár egyes határrészekre nézve — előbb is köteles elrendelni.

2. §.

A törvényhatóság első tisztviselőjének az 1. §. alapján kibocsátott felhívására köteles minden termelő a birtokában (őri-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 8-án kelt 206. számában.

zetében) levő búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletét az igénybevétel tárgyában eljáró hatóság utasítása szerint a hatóság előtt feltárni és a készletnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó feleslegét a hatóság utasítása szerint a hatóság megjelent kiküldöttjének a Hadi-Terményrészvénytársaság részére közcélra átadni, illetőleg a hatóság utasitásához képest a termelőhöz legközelebb fekvő raktárba vagy a Hadi-Terményrészvénytársaság által az illető körzetre kijelölt bizományosnak beszolgáltatni.

Arra nézve, hogy a termelő terméséből saját házi szükségletére mit tarthat vissza, a fennálló rendelkezések irányadók, a gazdasági szükségletre visszatartható mennyiséget pedig a földmívelésügyi miniszter által e részben kiadandó közelebbi utasítások szerint az összes körülmények figyelembevételével az igénybevétel tárgyában eljáró hatóság állapítja meg.

A közszükségleti célokra igénybevett felesleggel a termelő nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, fel nem őröltetheti, fel nem etetheti, fel nem dolgozhatja, el nem idegenítheti, sem azon másnak jogot nem engedhet.

Az igénybevétel nem akadályozza a termelőt abban, hogy a birtokában levő azokat a készleteket, amelyeket még az igénybevétel tárgyában a jelen rendelet alapján kibocsátott felhívás előtt vásárlásra jogosultnak eladott, a vevőnek kiszolgáltassa feltéve, hogy az eladás tényét szabályszerű vásárlási igazolvánnyal bizonyítja s az igénybevétel tárgyában eljáró hatóság az eladás és megvétel jogszerűségét megállapítja. Ha a vásárlási igazolvány gazdasági szükségletre vonatkozik és ezt az igazolványt nem az igénybevétel tárgyában eljáró hatóság állította ki, az eladás és megvétel jogszerűsége felett annak a törvényhatóságnak első tisztviselője — még pedig a törvényhatóságára nézve illetékes felügyelő meghallgatása után — határoz, amelynek területén a vásárlási igazolványt kiállították.

3. §.

A jelen rendelet alapján igénybevett (rekvirált) készletekért — amennyiben a 4. és 5. §. másképen nem rendelkezik — az illető terményre nézve az átvétel idejében érvényben álló, hatóságilag megállapított legmagasabb ár fog térítésül fizettetni.

A térítés, ha a készletet a termelőnél veszik át, az átadáskor, különben a készletnek a kijelölt raktárba vagy az állomásra történt szállításakor fizetendő.

Ha a készlet a termelő hibáján kívül eső okból az igénybevételtől számított harminc napon belül át nem vétetik, az említett harminc napon túl az átvételig terjedő időre őrzési és gon-

dozási díj címén minden harminc nappal számítandó hónapra — a megkezdett hónapot is egésznek számítva — métermázsánkint 20 fillér jár a termelőnek.

Amennyiben az átvétel a Hadi Termény-részvénytársaság bizományosának hibájából vagy mulasztásából késett, az előbbi bekezdésben említett őrzési és gondozási díjat a Hadi Termény-részvénytársaság a bizományos jutalékából vonja le.

4. §.

A jelen rendelet alapján közszükségleti célokra igénybe vett 2%-nál nem több idegen keveréket tartalmazó, hektoliterenkint 64 kilogrammos vagy ennél nagyobb súlyminőségű árpáért métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra 42 korona fizetendő.

Amennyiben az árpa hektoliterjének súlya — 2%-nál nem több idegen keverék mellett — 64 kilogrammnál kisebb, a fizetendő ár a hektoliter súlykülömbözetnek minden teljes kilogrammja után 60 kilogrammig bezárólag 20 fillérrel, ezentúl minden további kilogrammnál 50 fillérrel csökken.

Ha az árpa 2%-nál nem több idegen keveréket tartalmaz, a keveréknek minden megkezdett egy-egy százalék többlete után a jelen rendelettel megállapított árból 100 kg.-kint 20 fillért le kell vonni.

5. §.

A jelen rendelet alapján közszükségleti célokra átvett azokért a búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletekért, amelyek a legmagasabb árnál alapul vett minőségnek meg nem felelnek, minőségüknek megfelelő alacsonyabb ár fizetendő. Ezeknek a készleteknek átvételére nézve a hatóság külön köteles intézkedni is az átvett ily készleteket külön kell kezelni és nyilvántartani.

6. §.

A jelen rendelet alapján igénybe vett készletek átvételének a községben történt és közhírré tett befejezte után a hatóság előtt fel nem tárt, elrejtett és eltitkolt készleteket a 4.397/1915. M. E. számú rendelet értelmében a pénzügyőrség nyomozni fogja és az általa feltárt készletek a fennálló rendelkezések értelmében a kihágási eljárás során a törvény értelmében el fognak koboztatni.

Nehogy e nyomozás eredményéhez képest mulasztások folytán olyanok is büntető eljárás alá kerüljenek és készletük elkobzásával sujtassanak, akik készletük feltárását tájékozatlanságuk vagy más ily menthető okból elmulasztották, az illetők mulasztásukat mindaddig, amíg készletüket a pénzügyőrség ki nem nyomozta, vagy a készletet más a hatóságnál fel nem jelentette,

oly módon pótolhatják, hogy készletük feleslegét a hatóságnál bejelentik és azt a helyi hatóság által kijelölt raktárba vagy a Hadi Termény-részvénytársaság által az illető körzetre kijelölt bizományosnak beszolgáltatják. Az ilykép bejelentett és beszolgáltatott készletekért azonban csak az átvétel idejében érvényben álló, hatóságilag megállapított legmagasabb árnál 5 koronával alacsonyabb térítés fog fizettetni. Őrzési és gondozási díj ily esetben a termelőnek nem jár.

7. §.

Ha a termelő a jelen rendelet értelmében igénybevett készleteket a hatóság által megállapított időpontig, különösen az utak járhatatlansága, halasztást nem tűrő gazdasági munkák vagy igaerő teljes hiánya miatt be nem szolgáltathatja, tartozik ezt a községi előljáróságnál (polgármesternél) igazolni. A községi előljáróság (polgármester) ily esetben a készlet beszolgáltatására legfeljebb 14 napig terjedhető halasztást engedhet, köteles azonban erről az átvételre hivatott raktárt vagy a Hadi Termény-részvénytársaság illető bizományosát értesíteni. A községi előljáróság (polgármester), ha szükségesnek látja, az ilyen készlet őrizetbe vétele iránt intézkedhetik.

Ha a termelő a megszabott határidőn belül a készleteket be nem szolgáltatja, beszállításukról a törvényhatóság első tisztviselője a termelő költségén és pedig a szükséghez képest közerő igénybevételével gondoskodik.

8. §.

A jelen rendelet alapján elrendelt igénybevétel tárgyában eljáró hatóság: kis- és nagyközségekben a főszolgabíró, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Fiume városában és kerületében a polgármester, Budapest székesfővárosában a tanács.

Az átengedési kötelezettség felől vita vagy panasz esetében az 1914 : L. t.-c. 7. §-a szerint a belügyminiszter határoz.

9. §.

A törvényhatóság első tisztviselője az 1914 : L. t.-c. 5. §-a és az 1915 : XIII. t.-c. 2. §-a alapján a szükséghez képest bárkit kötelezhet az igénybevételnél való közreműködésre s az illetőket a 10. §. alapján befolyó összegből díjazza.

Azokat a bizományosokat, akik a Hadi Termény-részvénytársasággal és azokat az albizományosokat, akik e bizományosokkal a jelen rendelet életbeléptének napján szerződéses viszonyban állanak, a Hadi Termény-részvénytársaság által kijelölt körzetre nézve már a jelen rendelet erejénél fogva az 1914 : L. t.-c. 5. §-a

és az 1915 : XIII. t.-c. 2. §-a alapján az igénybevételnél való közreműködésre kötelezetteknek kell tekinteni. A bizományosoknak és albizományosoknak ezért a közreműködésért a nekik szerződésszerűleg járó jutalékon felül külön térítés nem jár.

10. §.

A jelen rendelet alapján a közszükséglati célokra átvett készletek után, amennyiben átvételük a községi előljáróság (polgármester), illetőleg a községi (városi) közegek közreműködésével történt, a Hadi Termény-részvénytársaság a törvényhatóság pénztárába métermázsánként 50 fillér jutalékot fizet. Az e címen befolyó összeg elsősorban az igénybevételnél közreműködő és a 9. §. első bekezdése szerint díjazásra igényjogosult személyek díjazására fordítandó. Díjazásuk nem lehet kisebb, mint az a térítés, amely őket az 1914 : L. t.-c. 6. §-a alapján megilleti. A fennmaradó többlet a törvényhatóság közélelmezési alapjára fordítandó.

11. §.

Azon területre nézve, ahol a terméyek igénybevétele a jelen rendelet alapján elrendeltetett, az 1.750/1916. M. E. számú rendeleten alapuló vásárlási jogosultság és az annak igazolására a 2.117/1916. M. E. számú rendelet szerint kiállított vásárlási igazolványok hatályukat vesztik. Az igénybevétel elrendelése előtt ott történt vásárlásokat ez a rendelkezés, amennyiben a 2. §. utolsó bekezdéséből más nem következik, nem érinti.

A rendezett tanácsú városok lakossága részére a saját háztartási szükséglet beszerzésére a város területén kívül eső területre adott vásárlási jogosultság és az ez alapon kiállított vásárlási igazolványok, amennyiben a jelen rendelet életbeléptéig nem érvényesíttettek, hatályukat vesztik.

12. §.

A termelő köteles a jelen rendelet hatálya alá eső terményeknek kicséplésérőll kellő időben gondoskodni. Ha a cséplés a termelőnek felróható okból idejekorán meg nem történt, a cséplésről a termelő költségén a törvényhatóság első tisztviselője gondoskodhatik.

13. §.

Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A készlet fel nem tárásával elkövetett kihágás miatt nem büntethető az a termelő, aki mulasztását a 6. §-ban meghatározott módon a kellő időben pótolta.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a termelő a kihágást elkövette, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egy ötöde a feljelentőt, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost a fennálló rendelkezések értelmében saját házi és gazdasági szükséglet cimén megilleti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

14. §.

Aki a jelen rendelet értelmében közszükségleti célokra igénybevett búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- vagy zabkészletét akár egészen, akár részben jegellenesen felhasználja, elfogyasztja, elidegeníti, megsemmisíti vagy a közszükséglet kielégítése elől egyéb módon jogellenesen elvonja, arra a törvényhatóság első tisztviselője a fél meghallgatása után az 1916 : IV. t.-c. 2. §-a értelmében a közszükséglet kielégítése elől elvont készlet értékének kétszereséig terjedhető kártérítő összeget szabhat ki, amelyet a felmerült eljárási költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára kell fordítani. A marasztaló határozat ellen, közlésétől 15 nap alatt fellebbezésnek van helye a belügyminiszterhez.

A kártérítő összeg kiszabása a cselekmény elkövetőjének büntetőjogi felelősségét nem érinti.

15. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Ettől a naptól kezdve a termelők búza-, rozs- és kétszeres feleslegének közszükségleti célokra igénybevételéről 2.836/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi augusztus hó 25. napján megjelent 194. számában) helyébe a rendelet lép.

Területi hatályára és végrehajtására nézve az 1.750/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi május hó 31. napján megjelent 125. számában) 22. §-a irányadó.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 7. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 89.100/1916. F. M. eln. számú rendelete a gabonaneműek igénybevételéről szóló 2.978/1916. M. E. sz. rendelet 2. §-ának végrehajtása tárgyában.[1])

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A folyó hó 7-ik napján 2.978/1916. M. E. sz. a. kelt kormányrendelet 2-ik §-a értelmében a törvényhatóság első tisztviselőjének felhivására köteles minden termelő a birtokában (őrizetében) levő búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletét az igénybevétel tárgyában eljáró hatóság előtt feltárni és a készletnek saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó feleslegét a hatóság utasitása szerint a hatóság megjelent kiküldöttjének a Hadi Termény részvénytársaság részére közcélokra átadni, illetőleg a hatóság utasitásához képest a termelőhöz legközelebb fekvő raktárba, vagy a Hadi Termény részvénytársaság által az illető körzetre kijelölt bizományosnak beszolgáltatni.

Arra nézve, hogy a termelő *házi szükséglet* címén mennyit tarthat vissza, az 1916. évi május hó 20-án 1.750/1916. M. E. sz. a. kelt rendelet 2-ik §-a pontos útmutatást ad. E szerint nevezetesen a *házi szükségletre a rekvirálás napjától* a jövő *1917. évi augusztus 15-ik napjáig* terjedő időre számitva, fejenkint és havonkint *együttvéve* búzából, rozsból, kétszeresből és árpából 18 kg.-ot lehet számitásba venni és pedig azon személyek után (családtagok, élelmezéssel felfogadott cselédek), akik a termelő háztartásában rendszerint ellátást élveznek.

Gazdasági szükséglet címén a most idézett rendelet értelmében a rekvirálás napjától az 1917. évi augusztus 15. napjáig számitva, csak a természetben szolgáltatandó terménybeli járandóságok (alkalmazottak, cselédek, munkások munkabére, aratórésze, cséplőrésze, konvenciója) a vetőmag és az állatállomány szükséglete vehető számitásba.

Miután a gazdasági szükséglet miként való megállapitása tekintetében a folyó hó 7. napján 2.978/1916. M. E. sz. a. kelt kormányrendelet 2. §-ának utolsó bekezdése szerint az általam kiadott utasitásnak kell irányadóul szolgálnia, a gazdasági szükséglet megállapitására nézve a következőket közlöm Alispán úrral azzal a felhivással, hogy az érdekelt közönséget erről megfelelően tájékoztatni, a járási főszolgabirákat (polgármester) községi előljáróságokat pedig utasitani sziveskedjék, miszerint a rekvirálásnál a gazdasági szükségletek megállapitása tekintetében az összes körülmények mérlegelése mellett az alábbiak figyelembe vételével járjanak el:

1. a gazdasági cselédek, alkalmazottak terménybeli járandósága címén csak annyit szabad számitásba venni, amennyi termény a termelő által a gazdasági cseléddel vagy alkalmazottal

---

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. szeptember 24-iki 44. számában.

kötött szerződés értelmében a cselédnek vagy alkalmazottnak a rekvirálástól 1917 augusztus 15-ig tényleg jár.

Abban a kérdésben, hogy vajjon a béke időbeli cselédlétszám veendő-e gazdasági szükséglet megállapításának alapjául, vagy azon cselédek száma, akik most a termelőnél tényleg szolgálatban vannak, vagy a legközelebbi cselédváltozáskor tényleg felfogadhatók lesznek? — az szolgálhat irányadóul, hogy *csak azon cselédek járandósága vehető számitásba, akik most tényleg ott vannak, vagy a legközelebbi cseléd felfogadáskor valószinüleg felfogadhatók lesznek.* Megjegyzem, hogyha a cselédfelfogadáskor a szegődtetés nem következnék be, a felfogadási idő után az igy feleslegessé vált mennyiség azonnal beszolgáltatandó, hogyha pedig a cselédek járandósága címén számba vett szükséglet ilyetén megállapitása *után a* termelő mégis *több* cselédet fogadhatna fel, mint amennyi a szükséglet megállapitásakor a hatóság által számba vétett, az esetleg ujonnan alkalmazott cselédek lisztszükségletének biztositása már a törvényhatósági közellátás terhére esik épen úgy, mint a hadbavonult s onnét régi helyére visszatérő cseléd lisztszükséglete is. Az a terménymennyiség, melyet a termelő a hadbavonult cseléd családjának tényleg kiszolgáltat, a gazdasági szükségletbe beszámitandó.

2. *Az időleges munkások* munkabére címén csak *ott* és *annyi* termény vehető számitásba, ahol a terménybeli ellátás most szokásban van és csak oly mennyiség, amely a helyben szokásos mennyiségnek megfelel. Azt, hogy a rekvirálástól 1917 augusztus 15-ig mely időszakokra s hány ilyen munkás vehető számitásba, természetesen csak az illető gazdaság üzemének és viszonyainak megfelelő elbirálásával lehet a hatóságnak eldöntenie. A hadifoglyok ellátására az alkalmazás idejére annyi terményt szabad számitásba venni, amennyi az érvényben levő rendelet értelmében kiszolgáltatható lisztmennyiségnek megfelel.

3. *Aratórész, cséplőrész* címén csak annyi terményt lehet számitásba venni, mint amennyit a folyó évben végzett aratási és cséplési munkáért az idei termésből a gazdának még szerződés szerint ki kell szolgáltatni, továbbá azt a mennyiséget, amelyet az 1917. évi augusztus hó 15-ig kell majd a termelőnek az 1917.iki aratás és cséplésnél alkalmazott részeseknek előleg és élelemre természetben még olyan időpontban kiszolgáltatni, amikor az 1917. évi termésből az e célra szükséges mennyiség még kicsépelve nem lehet.

4. *A vetőmagszükséglet* megállapitásánál a termelő a vetés forgóját figyelembe véve, egy-egy kat. holdra annyit vehet számitásba, mint amennyit ott rendszerint egy kat. holdra felhasználni szokás. Az őszi vetés elpusztulása esetét is figyelembe véve, az ilyen vetéspótlásra szükséges mennyiség is számitásba vehető. Természetes, ha az őszi vetés nem kiván pótlást, köteles a termelő a vetéspótlás címén visszatartott terménymennyiséget feleslegként legkésőbb május hó 15-ig beszolgáltatni s azt, hogy a termelő

ennek a kötelezettségének megfelelt-e, köteles a hatóság szigorúan ellenőrizni.

5. *Az állatállomány szükségletének* megállapitásánál csak a gazda rendes *állatlétszáma* vehető számba, vagyis az, amely az illető gazdasági üzem méreteinek és a békeidőben tartott állatlétszámnak lényeges eltérés nélkül megfelel. Az állatállomány szükségletére búzát, rozsot, kétszerest visszatartani és használni a folyó évi julius 2-án 2282/1916. M. E. sz. rendelet értelmében egyáltalában tilos.

Olyan helyeken és olyan időszakokban, ahol és amikor a lóállomány *a békében sem fogyasztott abraktakarmányt*, ilyet számitásba venni *nem szabad*; ott pedig, ahol az abraktakarmány adagolása *eddig is gyakorlatban* volt és ahol az abraktakarmány nélkülözhetetlen (pl. csikók, mének), *a legszigorúbb takarékosság* érvényesitésével kell a visszatartható mennyiséget megállapitani, de *csak azon időszakra*, amelyben a *nehezebb* munka vagy a *tenyésztés* érdekei miatt az abraktakarmány *okvetlenül* szükséges. Egy lóra, kivéve a hágóményt, öt métermázsánál több még ilyen indokolt esetekben sem vehető számitásba.

A szarvasmarha ellátására abraktakarmányt *csak különösen indokolt kivételes esetekben* lehet az okvetlenül szükséges s takarékosan számitott mennyiségben figyelembe venni (pl. tehenészet, tenyésztés). A sertések ellátásánál árpából csak az a legkisebb mennyiség vehető számitásba, amely az állomány fenntartása s a malacok felnevelése érdekében okvetlenül szükséges. Juh-, kecske-állomány részére, *kivéve a tenyészkosok részére* okvetlenül szükséges mennyiséget s a kiválóbb tenyészetekben a bárányok részére legfeljebb két hónapra okvetlenül szükséges mennyiségeket, abraktakarmányt engedélyezni egyáltalán nem lehet. A baromfiállomány részére csak a rostaalj (ocsú, hulladék) vehető igénybe.

A *hizlalásra* nézve az veendő figyelembe, hogy senki sem terjeszkedhetik túl *gazdasága eddigi hizlalásának keretein*. Nem hizlalhat senki sem többet, mint amennyit a béke idején hizlalt s e hizlalásra a termelő gazdasági szükséglet cimén csak akkor tarthatja vissza a szükséges mennyiséget, ha az *előző években a hizlalást nem vásárolt, hanem saját termésű terményével eszközölte*.

Általában azt kell szem előtt tartanunk, hogy a terméyek rekvirálása a hadsereg ellátására és a közélelmezés céljaira történik, tehát a legfontosabb s legnagyobb közcélok érdekében. Ezen döntő jelentőségű érdekek biztositása végett el kell mennünk a gazdasági érdekek korlátozásában egészen addig, ameddig a gazdasági üzem fenntartásának kockázata nélkül elmehetünk. A különben jogos magánérdeknek, a fejlesztés kivánatos céljának ma háttérbe kell szorulnia az ország védelmének nagy feladata előtt. A rekviráló hatóságnak s a termelőnek mindig azt kell szem előtt tartania, hogy csak gazdasági szolgáltatási képességeink teljes megfeszitésével lehet az ország védelmének nagy célját elérnünk.

Mindenki meg van arról győződve, hogy a termelő áldozatkészsége határtalan, ha a haza nagy érdekéről van szó. Fel kell tehát a gazdasági érdekképviseletekkel karöltve a hatóságnak világositania a termelőket arról, hogy ma az ő gazdasági szolgáltatásuk éppen olyan fontos, éppen olyan nélkülözhetetlen, mint a harcban állók fegyveres ereje s az, aki igényeit a legkisebb mértékre redukálja s minden nélkülözhető készletét közcélra eladja, nem egyeseknek, nem a hatóságnak, nem a kormánynak, hanem a hazának tesz nagy szolgálatot, melyről a megvédelmezett s a kivivott győzelmes békében felvirult ország késő nemzedékei is hálával és elismeréssel fognak emlékezni.

Amidőn felkérem $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, hogy a gazdasági szükségletek megállapitása ügyében a fentieknek érvényt szerezzen, egyben felkérem arra is, hogy a vásárlási igazolványok alapján eszközölt vételek és eladások jogszerűségének az idézett 2.978/1916. M. E. számú kormányrendelet 2. §-ának harmadik bekezdése értelmében való elbirálásánál, valamint 79.600/1916. F. M. eln. számú leiratom szerint a kiadott vásárlási igazolványok felülvizsgálatánál a gazdasági szükségletek megállapitása tekintetében a jelen leiratomban foglaltak szem előtt tartásával sziveskedjék a legszigorúbban eljárni, annyival is inkább, mert amikor a termelőkkel szemben közérdekből a legnagyobb takarékossággal csak a legminimálisabb szükségletet lehet s szabad csak figyelembe vennünk, képtelenség lenne a gazdasági szükségletet bővebb mértékkel mérni annak, aki a terményt vásárolta.

Az, akire nézve megállapittatik, hogy gazdasági szükségletére a jelen leirat szerint megállapitható mennyiségnél többet szerzett be, felhivandó, hogy a többletet a rekviráláskor szolgáltassa be, ha pedig a vevő a terményt még nem vette volna át a termelőtől, a többlet beszolgáltatására a rekviráláskor a termelő kötelezendő.

Budapesten, 1916. évi szeptember hó 12-én.

A m. kir. belügyminiszter 150.000/1916. B. M. számú körrendelete a gabonanemüek igénybevételéről szóló 2.978/1916. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában.[1])

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének (Budapest és Fiume városok kivételével.)

A m. kir. minisztériumnak 2.978/1916. számú rendelete a termelők búza-, rozs-, árpa- és zabfeleslegének közszükségleti célokra való igénybevételét és a feleslegeknek a Hadi Termény-Részvénytársaság részére való tényleges átvételét $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ úr feladatává tette. A rendeletben lefektetett irányelvek és a meg-

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. szeptember 17-iki 42. számában.

oldás mikéntje tekintetében való közelebbi tájékoztatás végett a következőkről értesitem:

Az eljárás megkezdése.

A rendelet 1. §-a a feleslegek átvételének időpontjául a cséplési munkáknak a törvényhatóság túlnyomó részben való befejezését jelölte meg. A közélelmezésnek az adott viszonyok között való biztositása azonban megkivánja, hogy $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ úr az eljárást lehetőleg mielőbb megkezdje. A földmívelésügyi miniszter úrral egyetértőleg felhatalmazom tehát arra, hogy a rekvirálási eljárást az 1. §. második bekezdéséhez képest, ha a cséplések azt már lehetővé teszik, egyes járásokra, községekre, sőt egyes határrészekre (uradalmak, tanyák stb.) külön is megkezdhesse.

Felhivás.

A végrehajtás érdekében már a rendelet 1. §-ából következőleg legelső teendő az igénybevételt és átvételt elrendelő felhivás kibocsátása lesz, azalatt is azonban haladéktalanul meg kell alakitani az átvétel fogyanatositására szolgáló szervezetet.

Szervezet.

Ennek a szervezetnek a dolog természetéhez képest egyfelől a hatóság megbizottjából, másfelől a Hadi Termény-Részvénytársaság megbizottjaiból kell állania és olyan számúnak kell lennie, hogy a rekvirálási eljárás a törvényhatóság területén mentül hamarább lefolytatható legyen.

Közigazgatási megbizottak.

Minthogy erre a célra ezidőszerint a közigazgatási hatóságok a kellő közegekkel nem rendelkeznek, a 2.978/1916. M. E. sz. rendelet 9. §-a alapján az alkalmas egyéneket oly módon, amint azt a folyó év tavaszán 29.500/1916. B. M. számú körrendeletem értelmében történt, össze kell irni, közreműködésre fel kell szólitani és szükség esetén az idézett szakasz alapján közreműködésre kell kötelezni. A közreműködés díjazásáról a rendeletnek idézett 9. és 10. §-ai alapján $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ úrnak kell gondoskodnia. E tekintetben irányadásul szolgáljon az az elv, hogy az illetők fáradozásuk és költségeik illendő ellenértékét kapják meg. A díjazás tehát az 1914 : L. t.-c. szerint járó téritésnél magasabb is lehet, annyival inkább, mert az eljárásban kivánatos buzgalmat csak fokozhatja, ha az alkalmazott egyének biztositva vannak arról, hogy működésük anyagi megterheltetéssel kapcsolatos nem lesz.

H. T. megbizottak.

A Hadi Termény-Részvénytársaság megbizottait illetőleg egyidejűleg intézkedés történt az iránt, hogy a Részvénytársaság

minden törvényhatóságra nézve az eljárásban való részvételre hivatott bizományosokat jelölje ki, akik kötelesek a maguk részéről annyi megbizottat állitani, amennyi arra szükséges, hogy a rekvirálási eljárás akadálytalanul folyhasson. A Hadi Termény a törvényhatóságra nézve megállapitott körzéti beosztást, valamint a bizományosoknak adott utasitást $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ úrral közölni fogja.

Eljárási terv.

A bizományosok utasitást kapnak arra nézve, hogy $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ úrnál az eljárási terv megállapitása végett mielőbb jelentkezzenek. Ezen eljárási terv megállapitásánál különösen arra kell gondot forditani, hogy a törvényhatóság mely részein kezdődjék s milyen sorrendben folytattassék a feleslegek átvétele ,hogy továbbá az átvétel és azonnali készpénzfizetés lehetővé tételére a szükséges számú egyének és különösen a szükséges számú raktárak előre kijelöltessenek, szükség esetén kibéreltessenek, avagy ha az lehetséges nem lenne, kényszer útján vétessenek igénybe.

Raktárak.

Ebből a célból a 4.207/1915. M. E. számú rendelet 2. §-a alapján a földmivelésügyi és kereskedelemügyi miniszter urakkal egyetértőleg felhatalmazom $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, hogy a szükséges raktárhelyiségek biztositása végett a megfelelő intézkedéseket megtehesse.

Eljárás.

A rekviziciónak községről-községre, tanyáról-tanyára és házról-házra járás útján kell végbemenni. A házi szükségletet és gazdasági szükségletet mindenütt vissza kell hagyni.

Házi és gazdasági szükséglet.

A házi szükségletre nézve a 4.586/1915. M. E. számú rendelet, a gazdasági szükségletre nézve a földmivelésügyi miniszter úr 89.100/1916. F. M. eln. számú rendelete, az eladott készletekre vonatkozólag pedig a 2.978/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a irányadó.

A felesleget a lehetőséghez képest a legközelebb fekvő vasuti vagy hajóállomásra, vagy pedig a Hadi Termény-Részvénytársaságnak, illetőleg bizományosának erre kijelölt raktáraiba, amennyiben ez nem lenne lehetséges, hatósági őrizetbe kell elszállittatni. Önként értetődőleg a 2.350/1916. M. E. számú rendelet 2. §-ának az a rendelkezése, hogy a legmagasabb árakban a vasuti vagy hajóállomáshoz való szállitás költsége is bennfoglaltatik, a jelen eljárás során történt átvételre és elszállitásra is irányadó.

Elszállitás.

Visszahagyni a felesleget csak feltétlenül megbizható feleknél szabad. A feleket ilyen esetben figyelmeztetni kell, hogy részükre őrzési és gondozási díj jár. A beszállításhoz $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ úr a rendelet 10. §-a alapján a közerőt szükség esetén kirendelheti.

Az átvétel egyéb részleteire nézve a 29.500/1916. B. M. sz. rendeletemben foglaltak, a 2.978/1916. M. E. számú rendeletemben és a fentiekben foglaltakból következő változtatásokkal lesznek irányadók:

Felek figyelmeztetése.

Figyelmeztetni kell továbbá a feleket az eltitkolás, elrejtés és egyéb szabálytalanságok következményeire. Különösen figyelmeztetni kell, hogy a rendelet 6. §-a módot nyujt ugyan az esetleg szabályellenesen visszatartott készletek utólagos beszolgáltatására és arra, hogy a fél az elkobzás és kihágási büntetés terhétől meneküljön, de már ez az eset is a fél anyagi hátrányával jár, mert az ilyen készlet 5 koronával alacsonyabb áron fog csak megtérittetni. A felek saját erkölcsi és anyagi érdeke tehát az, hogy készleteiket már az első eljárás alkalmával a leggondosabb hűséggel feltárják, annyival inkább, mert a rekvirálással egyidejűleg a pénzügyőri, rendőri és egyéb hatósági közegek is meg fogják kezdeni a netán eltitkolt készletek felkutatását.

Nyilvántartás. Jelentések.

Az eljárás során feltárt, számbavett és átvett gabonamennyiségekről — mint ez már a 29.500/1916. B. M. számú rendeletemen alapuló eljárás során is történt — gabonanemekkint elkülönitve, községenkint külön-külön, pontos és teljes feljegyzéseket és nyilvántartást kell készitenie, úgy, hogy az eljárás eredménye ezúttal is megállapitható, állandóan ellenőrizhető s hozzám, ezirányú rendelkezésemre, bármikor bejelenthető legyen.

A községenkint vezetendő nyilvántartás mintáját — tájékozásul és az egyöntetüség érdekében — ide mellékelem és felhivom $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, hogy tekintettel az észlelhető nyomdatechnikai nehézségekre, úgy ezen nyilvántartások, mint általában véve az összes szükséges nyomtatványok elkészitése iránt azonnal intézkedjék úgy, hogy ezek hiánya az eljárás egyébként előkészitett megkezdését ne hátráltassa.

Szigorúan utasitsa alárendelt hatóságait és közegeit a nyilvántartás, valamint általában az eljárás során szükséges feljegyzések legpontosabb áttekinthető vezetésére, annál is inkább, mert az esetleges későbbi pénzügyőri vagy egyéb kutatásoknál kiindulási alap gyanánt elsősorban ezek fognak szerepelni. Éppen ezért a községenkinti eljárásra vonatkozólag ezen nyilvántartások egy példányának minden egyes községben állandóan rendelkezésre kell állani.

Különösen is kiemelem, hogy azt a körülményt, ha a feleslegként jelentkező készlet vagy annak egy része a 2.978/1916. M. E. sz. rendelet 3. vagy 7. §-ának értelmében a termelőnél visszahagyatik, a nyilvántartásban fel kell tüntetni.

Azon nem várt esetben, ha a Hadi Termény Részvénytársaság bizományosa az elmondottakból következő valamely kötelezettségének eleget nem tenne, erről a belügyminisztérium közélelmezési osztályához, valamint a Hadi Termény Részvénytársasághoz távirati értesitést kell küldeni. Felmerülhető kétes vagy vitás kérdésekben általában ugyancsak a belügyminisztérium közélelmezési osztályához kell fordulni.

Alispán / Polgármester úr előtt nem szükséges fejtegetnem azt a rendkivüli fontosságot, amellyel a rekvirálás gyors, erélyes és eredményes végrehajtása úgy a hadsereg, mint a polgári közélelmezés ellátása, ezzel a háború győzedelmes befejezése szempontjából bir. Nem szükséges tehát külön kiemelnem, hogy ezúttal is számitok arra az odaadó, hazafias tevékenységre, amelyet a közigazgatás tényezői a háború egész ideje alatt kifejtettek. Arra szoritkozom tehát csupán, hogy felkérjem, tegyen meg minden lehetőt arra nézve, hogy az eljárásra hivatott összes tényezők teljes odaadással végezzék a nemzet küzdelmeiben a reájuk háruló közérdekű feladatot és hogy a törvényhatóság lakossága is megértve az idők nagy jelentőségét, hazafias áldozatkészséggel segitse elő a hatóságnak a közjót és közérdeket szolgáló cselekvését.

Felhivom végül, hogy az átvételi eljárás megkezdésének időpontjáról hozzám előzetesen távirati jelentést tegyen.

Budapesten, 1916. évi szeptember hó 14-én.

Minta a 150.000/1916. B. M. számhoz.

A gazdaság megnevezése											Összesen
Búza	feltalált összes készlet										
	ebből: saját házi és gazdasági szükséglet										
	ebből: jogszerűen eladatott, de át nem adatott										
	ebből: átveendő felesleg										
Rozs	feltalált összes készlet										
	ebből: saját házi és gazdasági szükséglet										
	ebből: jogszerűen eladatott, de át nem adatott										
	ebből: átveendő felesleg										
Árpa	feltalált összes készlet										
	ebből: saját házi és gazdasági szükséglet										
	ebből: jogszerűen eladatott, de át nem adatott										
	ebből: átveendő felesleg										
Zab	feltalált összes készlet										
	ebből: saját házi és gazdasági szükséglet										
	ebből: jogszerűen eladatott, de át nem adatott										
	ebből: átveendő felesleg										
A készlet esetleges őrizetbenhagyására vonatkozó és egyéb megjegyzések											

Minta a 150.000/1916. B. M. számhoz.

A m. kir. minisztérium 3.110/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1.750/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módosítása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1.750/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 31. napján megjelent 125. számában) 2. és 5. §-a úgy módosul, hogy a termelő búzából, rozsból, kétszeresből és árpából együttvéve a háztartásában természetben ellátást élvező személyek közül csak azok után számíthat fejenként és havonként 18 kg.-ot, akik gazdaságában mezőgazdasági munkát keresetképen végeznek, családtagjai közül pedig csak azok után, akik tizenöt évnél idősebbek és gazdaságában rendszeresen mezőgazdasági munkákkal foglalkoznak. A háztartásában természetben ellátást élvező egyéb személyek után a termelő fejenként és havonként csak 14 kg.-ot számíthat.

Ugyanez a szabály irányadó a közszükségleti célokra történő igénybevételnél (rekvirálásnál) is a termelő saját házi szükségletének meghatározására nézve.

2. §.

Ez a rendelet 1916. szeptember hó 22. napján lép életbe. Területi hatályára és végrehajtására nézve az 1.750/1916. M. E. számú rendelet 22. §-a irányadó.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 20. napján.

A m. kir. minisztérium 3.560/1916. M. E. számú rendelete az Országos Közélelmezési Hivatal szervezése tárgyában.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A közélelmezési ügyek egységesebb intézésének biztosítása céljából a m. kir. kormány fennhatósága alatt Országos Közélelmezési Hivatal szerveztetik.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 21-én kelt 216. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 26-án kelt 246. számában.

2. §.

A hivatal elnökét a m. kir. miniszterelnök nevezi ki. A hivatal elnöke a minisztertanácsnak a közélelmezési kérdésekre vonatkozó tárgyalásain részt vesz.

A hivatal személyzetét a belügyminiszter, a kereskedelemügyi miniszter és a földmívelésügyi miniszter a vezetésük alatt álló minisztériumok tisztviselői közül rendelik ki. A kirendelt tisztviselők kirendeltségük tartama alatt a hivatal elnökének vannak alárendelve, de egyébként miniszterük hatósága alatt állanak.

A hivatal tennivalóinak ellátására a szükséghez képest a hivatal elnöke ideiglenes minőségben más személyeket is alkalmazhat.

3. §.

A hivatal nevében a hivatal elnöke intézkedik.

4. §.

A hivatal hatáskörébe tartozik:

1. a búza, rozs, kétszeres, árpa, zab és hüvelyesek zár alá helyezésére és hatósági igénybevételére (rekvirálására) vonatkozó ügyek központi intézése és a végrehajtás ellenőrzése;

2. egyes életszükségleti cikkek igénybevételére vagy pedig közélelmezési vagy közellátási szempontokból szükséges egyéb oly intézkedésekre a közigazgatási hatóság által kért felhatalmazások megadása, melyeket a hatóság csak a minisztérium vagy egyes miniszterek felhatalmazása alapján tehet meg;

3. a törvényhatóságok és a külön ellátásra kijelölt liszt- és egyéb szükségletének megállapítása, s a lisztnek és egyéb hatósági rendelkezés alatt levő életszükségleti cikkeknek arányos utalványozása a minisztérium által a polgári lakosság ellátására rendelkezésre adott készletek keretén belül;

4. közélelmezési és közellátási ügyekben foganatosítható mindazon intézkedések megtétele, amelyek törvény vagy rendelet alapján eddig a belügyminiszter, kereskedelemügyi miniszter, földmívelésügyi miniszter vagy az Országos Gazdasági Bizottság hatáskörébe tartoztak;

5. a közélelmezés és a közellátás tekintetében a közigazgatási hatóságok, továbbá azon központok és egyéb szervezetek ellenőrzése, amelyeknek ellenőrzését a minisztérium a hivatal hatáskörébe utalja;

6. azon közélelmezési és közellátási ügyek intézése, melyeket a minisztérium ezután a hivatal hatáskörébe utal;

7. a közélelmezés és közellátás biztosítása érdekében szükséges olyan rendeletek és intézkedések előkészítése és javaslatba hoza-

tala, amelyek a minisztérium vagy valamelyik miniszter elhatározását igénylik.

5. §.

A hivatal elnöke a jelen rendeleten alapuló hatáskörében a megyei, városi és községi alkalmazottakkal és közegekkel közvetlenül rendelkezhetik és hozzájuk közvetlenül intézhet rendeleteket.

Az előbbi bekezdésben felsorolt alkalmazottak és közegek a hivatal elnökének a jelen rendelet alapján tett rendelkezéseit haladék nélkül és feltétlenül kötelesek végrehajtani és emiatt fölöttes hatóságaik részéről felelősségre nem vonhatók.

A késlekedő vagy nem engedelmeskedő alkalmazottakat és közegeket a hivatal elnöke hivataluktól vagy állásuktól fegyelmi eljárás nélkül felfüggesztheti.

A felfüggesztett alkalmazott vagy közeg ellen a törvényszerű fegyelmi eljárást hivatalból folyamatba kell tenni. A fegyelmi hatóság ítélete azonban a felfüggesztés hatályát nem érinti.

6. §.

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének elnöklete alatt a közélelmezésre és közellátásra vonatkozó ügyek előkészítésére Országos Közélelmezési Tanács szerveztetik. A tanács tagjait a hivatal elnökének javaslatára a m. kir. miniszterelnök nevezi ki. A belügyi, kereskedelemügyi, földmívelésügyi, pénzügyi, igazságügyi és honvédelmi miniszterek és a horvát-szlavon-dalmát miniszter, valamint a bán egy-egy megbízottja hivatalból tagja a tanácsnak.

A tanács elnöke a tanács üléseire esetenkint bárkit meghívhat.

A tanács ügyrendjét az Országos Közélelmezési Hivatal állapítja meg.

7. §.

A minisztérium és az egyes miniszterek részéről eddig kiadott rendeleteknek azok a rendelkezései, amelyek a jelen rendelettel ellentétben állanak, hatályukat vesztik. A szükséges átmeneti intézkedéseket a hivatal elnökével egyetértésben a minisztérium, illetőleg az érdekelt miniszterek teszik meg.

8. §.

A jelen rendelet hatálya és az Országos Közélelmezési Hivatal hatásköre a közélelmezést és a közellátást érintő ügyekben amennyiben intézésük nem tartozik Horvát-Szlavonországok önkormányzatának körébe, a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

9. §.

Az a nap, amelyen az Országos Közélelmezési Hivatal működését megkezdi, a Budapesti Közlönyben fog közhírré tétetni.

10. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi október hó 26-án.

A m. kir. minisztérium 3.653/1916. M. E. számú rendelete az eltitkolt gabona- és egyéb terménykészletek felkutatása végett a pénzügyőrség fellépése alapján folyamatba tett ügyekről és az említett készletek csempészetének meggátlásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A pénzügyőrség által a 4.397/1915. M. E. számú rendeleten (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 11. napján megjelent 286. számában) alapuló eljárás közben feltárt készlet birtokosa köteles az eljáró pénzügyőri közegek felhivására a feltárt készlet mennyiségét közölni és ha az eljáró pénzügyőri közeg a fél bevallását aggályosnak tartja, vagy a készlet felmérése egyéb okokból válik szükségessé, a készlet felmérésénél a rendelkezésre álló munkaerő és mérőeszközök átengedésével közreműködni. Vonakodás esetében a felmérésről a fél költségén, ha pedig a fél szükséges munkaerővel és mérő-eszközökkel nem rendelkezik, a község előljárósága (polgármester) köteles gondoskodni. A felet terhelő felmérési költséget, ha azt a fél önként meg nem fizeti, kihágás esetében az eljárási költséggel együtt, különben pedig közigazgatási úton a közadók módjára kell behajtani. Költségfelszámításnak csak a készkiadások tekintetében van helye. A behajtást a főszolgabíró (polgármester) rendeli el, aki köteles a felszámítás helyességét ellenőrizni.

2. §.

Azokban a kihágási ügyekben, amelyek a pénzügyőrségnek a 4.397/1915. M. E. számú rendelet alapján felvett tényleírásai folytán indulnak meg, a terület szerint illetékes pénzügyigazgatóság szakképviselőként jár el (65.000/1909. B. M. számú rendelet 17. §-a). A rendőri büntető bíróság által első és másod fokon hozott ítéletet vagy megszüntető végzést — és kívánságára az

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 3-án kelt 252. számában.

ügyre vonatkozó iratokat — a pénzügyigazgatósággal közölni kell akkor is, ha a pénzügyigazgatóság a vád képviseletében szakképviselőként fel nem lépett.

Az ilyen kihágási ügyeket soronkívül sürgősen kell tárgyalni és befejezni.

A pénzügyőrségnek az ügyben eljárt közegeit, nehogy hivatali működésükben szükség nélkül akadályoztassanak, a tényleírásuk alapján folyamatba tett kihágási ügyekben megidézni csak akkor szabad, ha ez az ügy elbírálásához okvetlenül szükségesnek mutatkozik. A tárgyalás határnapjáról azonban őket a tényleírásokat beterjesztő biztosi kerületvezető vagy pénzügyőri szakaszvezető útján minden esetben azzal a figyelmeztetéssel kell értesíteni, hogy a tárgyaláson joguk van megjelenni.

3. §.

A pénzügyőrség tényleírása alapján folyamatba tett kihágási eljárás során, a kihágás megállapítása esetében, azt a készletet, amelyre nézve a kihágást elkövették, különösen a rejtett helyen talált minden eltitkolt készletet, el kell kobozni még akkor is, ha az nem a tettes vagy a bűnrészes tulajdona.

Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a tettest vagy bűnrészest a fennálló rendelkezések értelmében, saját házi és gazdasági szükséglet címén megilleti.

4. §.

A mezőgazdasági termények, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításukhoz szükséges igazolványokról 4.551/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) a következő rendelkezéssel egészíttetik ki:

Kihágást követ el és a 4.551/1915. M. E. számú rendelet 9. §-a szerint büntetendő az is, aki az idézett rendelet hatálya alá eső terménynek vagy cikknek, a magyar szent korona országainak területén kívül eső helyre tengelyen vagy az idézett rendeletben nem említett egyéb módon való kiszállítását, vagy kiszállíttatását megkisérli.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is terjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi november hó 1. napján.

A m. kir. minisztérium 3.747/1916. M. E. számú rendelete a vámőrlő malmok üzeme tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Bármely malomvállalat (kereskedelmi, vámőrlő, gazdasági malom stb.), amely vámőrlést végez, értve az őrlés alatt a darálást, zúzást s a terményeknek bármely egyéb módon feldolgozását is, az őröltető felektől a törvényhatóság által megszabott határon belül szedett vám százalékát üzeme helyiségeiben feltünő helyen kifüggeszteni és ezt a százalékot minden őröltető féllel szemben egyenlően alkalmazni köteles.

2. §.

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének felhatalmazásával a törvényhatóság első tisztviselője a helyi viszonyok figyelembevételével megállapíthatja azt a legalacsonyabb kiőrlési arányt, amely mellett a vámőrlő malomvállalatok búzát és rozsot feldolgozhatnak és azokat a vámőrlő malomvállalatokat, amelyek — megállapítása szerint — berendezésüknél fogva erre a kiőrlésre nem képesek, avagy a megszabott kiőrlési arányt vagy a fennálló egyéb rendelkezéseket nem tartják meg, az üzem folytatásától arra az időre, amíg a kiőrlés korlátozása fennáll — minden kártalanítási igény kizárásával — eltilthatja.

A törvényhatóság első tisztviselőjének a jelen §. alapján kibocsátott rendelkezését az Országos Közélelmezési Hivatal — akár kérelemre, akár hivatalból — bármikor hatályon kívül helyezheti vagy megváltoztathatja.

Az előbbi bekezdések értelmében az Országos Közélelmezési Hivatal hatáskörébe utalt intézkedéseket Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértve a kereskedelemügyi miniszter teszi meg.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 11-én kelt 259 számában.

3. §.

Aki az 1. §. rendelkezését vagy az üzem folytatásának a 2. §-on alapuló tilalmát megszegi vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedő elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

4. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 12. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi november hó 10. napján.

A m. kir. minisztérium 3.973/1916. M. E. számú rendelete az emberi élelmezésre használható mindennemű termény és őrlemény közszükségleti célokra szükséges hatósági igénybevételének megengedéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az Országos Közélelmezési Hivatal, valamint utasitására és annak értelmében a közigazgatási hatóság a közszükségleti célokra szükséges hatósági igénybevételt (rekvirálást) tekintet nélkül a minisztérium vagy az egyes miniszterek által eddigi kiadott rendeletekben megállapitott korlátozására, elrendelheti mindazon terményeknek és őrleményeknek, akár termelőknél, akár nem termelőknél (ipari vállalatoknál, így különösen malmoknál vagy kereskedőknél, továbbá a magánháztartásokban stb.) található készleteire, amelyek emberi élelmezésre használhatók.

Az Országos Közélelmezési hivatal e rekvirálások szempontjából az érvényben álló rendelkezésektől eltérőleg állapithatja meg a házi és gazdasági szükségletre visszatartható, valamint az egyesek által fogyasztható mennyiséget.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 28-án kelt 277. számában.

A jelen rendelet alapján elrendelt rekvirálásoknál térítésül az illető terményre vagy őrleményeire nézve a rekvirálás időpontjában érvényben álló hatóságilag megszabott legmagasabb ár fizetendő. Amennyiben ily ár megállapitva nincsen, a térítést az Országos Közélelmezési Hivatal állapitja meg.

2. §.

Az Országos Közélelmezési Hivatal a jelen rendeleten alapuló rekvirálások tekintetében a törvényhatóság első tisztviselőjét, vagy e célra általa kiküldött hatósági megbizottat feljogosithatja mindazokra a tennivalókra, amelyek a 3.560/1916. M. E. számú rendelet, valamint a jelen rendelet alapján hatáskörébe tartoznak.

3. §.

Aki az Országos Közélelmezési Hivatal által vagy a törvényhatóság első tisztviselője vagy a kiküldött hatósági megbizott (2. §.) által az igénybevétel tárgyában kibocsátott rendelkezést megszegi vagy kijátsza, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és reá a 3.172. 1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi szeptember hó 29. napján megjelent 223. számában) 20. és 21. §-ában megállapitott büntetés és jogkövetkezmények alkalmazandók.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapesten, 1916. évi november hó 27. napján.

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének 5.000/1916. IV. számu rendelete a 3.973/1916. számu kormányrendelettel elrendelt ujabb rekvirálás tárgyában.

A f. évi szeptember 2-án kelt 2.978. M. E. sz. kormányrendelettel, illetve a f. évi szeptember 14-én kelt 150.000 B. M. sz. körrendelettel elrendelt gabonarekvirálás eredménye annyira alul maradt minden jogos várakozáson, hogy az idézett kormányrendeletnek a rekvirálás elrendelése által elérni kivánt az a célja, hogy egyfelől a hadsereg egész évi gabona- és lisztszükséglete, másfelöl a hatósági közellátásban részesülők szükséglete a jövő termésig okvetlen biztositassék, elérhető nem volt. E kedvezőtlen eredményt részben annak tulajdonitom, hogy a közönség a gabonarekvirálás eredményességének az adott viszonyok közötti horderejét és a vonatkozó hatósági intézkedések jelentőségét kellőképen nem ismerte fel, jelentékeny részben annak is, hogy számos helyen a közigazgatási hatóságok nem jártak el az ügy fontosságához mért és méltán megkivánható eréllyel és alapossággal.

Minthogy az elrendelt rekvirálást ezek szerint kellőképen lebonyolitottnak nem tekinthetem, a 3.978/1916. sz. kormányrendeletben kapott ujabb felhatalmazás alapján a rekvirálások eredményének kiegészitése, illetve az eljárás legszigorubb megismétlése céljából azonnal a következő intézkedések legsürgősebb megtételét, rendelem el.

Mindenelőtt közlöm Cimmel, hogy az egész szükséglet, melynek fedezéséről rekvirálás utján kell gondoskodnunk, a rendelkezésre álló tényleges készletek és az előrelátható pozitiv szükségletek rendes mérlegelésével és egybevetésével, minden e tekintetben számba jöhető körülmény alapos figyelembevételével lett megállapitva. Az összszükségletből az egyes törvényhatóságokra eső kontingensek megállapitásával viszont nem hagyattak figyelmen kivül az egyes törvényhatóságok speciális oly körülményei sem, amelyek akár a készletek, akár a szükségletek megállapitása szempontjából jelentőséggel birhatnak. Az ez alapon ejtett számitások alapján a törvényhatóság által beszolgáltatandó gabona kontingens . . . q-ban nyert megállapitást.[1]) Az igy megállapitott kontingens helyessége vagy helytelensége tekintetében tehát épp az előadottakra való tekintettel ujabb tárgyalást folytatni módomban nem áll. Tájékozásul megjegyzem, hogy ebbe a kontingensbe nem nyerhet beszámitást sem az a buza, rozs, és kétszeres, amit a törvényhatóság területén eddig rekviráltak, sem a tengeri termésnek az a része, amit a m. kir. földmivelésügyi miniszter ur rendeletére a hatóság már beszolgáltatott, illetve beszolgáltatni köteles. Viszont azonban teljes mennyiségben a kontingensbe való beszámitás alá esik a buza, rozs és kétszeresen kivül az árpa, a tengeri, köles, pohánka és ezek őrleményei, valamint az összes hüvelyesek stb. is, amit a törvényhatóság a mostani megismételt rekvirálás során beszállit.

Hogy a rekvirált készletből mennyit fogok a törvényhatóság ellátására disponálni, e tekintetben a rekvirálás befejezte után fogok intézkedni. Hogy a kontingens teljes egészében való behajthatásához Cimnek a kellő módok rendelkezésére álljanak, a fentidézett kormányrendelet 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján, vagy az ezen, valamint a 3.560/1916. M. E. sz. kormányrendelettel az Országos Közélelmezési Hivatalra ruházott hatáskört a rekvirálás végrehajtására vonatkozó részében és a rekvirálás egész tartamára Cimre ruházom át az eljárás fölötti felügyeleti hatásköröm és az ebből kifolyólag esetleg szükségessé váló intézkedés jogának fenntartása mellett.

Cim teendője lesz tehát, hogy saját hatáskörében legjobb belátása szerint minden lehető intézkedést megtegyen, hogy a rekvirálási eljárást a 150.000/1916. B. M. sz. rendeletben foglaltakhoz képest azonnal a legsürgősebben ismételje meg és minden irányban a legnagyobb szigorusággal, teljes erellyel és lehető

[1]) Az egyes törvényhatóságok által beszolgáltatandó kontingens nagysága törvényhatóságonként különböző. *A szerk.*

legnagyobb gyorsasággal hasson oda, hogy az ez idő szerint rendelkezésre álló készletek kiegészitése iránti eljárás céltudatosan megtörténjék és a legnagyobb lelkiismeretességgel végrehajtassék.

A teendőkre nézve ezuttal részletes utbaigazitást adni nem kívánok, mert meggyőződésem, hogy Cim egyrészt a kapott kivételes meghatalmazás és hatáskör sulyának tudatában, másrészt saját hazafias kötelességérzetéből kifolyólag is, a legmesszebbmenőleg magáévá fogja tenni ezen a háboru sikeres befejezhetése szempontjából is döntő jelentőségű feladatot.

Tájékoztatásul közlöm még, hogy sem a fejkvoták, sem a megállapitott gazdasági szükségletek aránylagos leszállitásának mértékét nem kívánom a törvényhatóság területére nézve fixirozni, hanem ezeknek az egyaránt sulyos intézkedéseknek mikénti alkalmazása dolgában is — ép az elérni kivánt cél biztositása érdekében — Cimnek szabad kezet engedek.

Azt tehát, hogy milyen közelebbi intézkedések válnak szükségessé a törvényhatóságra kirott gabonakontingens beszállitására, a helyi viszonyok gondos mérlehelése alapján Cimnek kell saját törvényhatósága területére nézve megállapitani.

Az egyenlő elbánás elvénél fogva is elengedhetetlenül szükségesnek mutatkozik azonban az egész rekviráló eljárásnak az egész törvényhatóság területén való teljes megismétlése és pedig kifejezetten házról-házra járva, mert a most lefolytatandó, súlyos következményekkel járó eljárás keresztülvitelét megnyugvással a lakosság csak az esetben fogadhatja, ha az egyenlő elbánásról közvetlenül is meggyőződést szerez. Bővebb tájékozásul megjegyzem, hogy Cimednek jogában áll, amennyiben a cél érdekében szükségesnek találja, pl. a fejkvotákat általában redukálni, vagy esetleg csak a gyermek napi lisztadagját leszállitani, a visszatartható gabona, illetve lisztmennyiség megállapitásánál esetleg a készletbirtokos hüvelyes, tengeri, köles burgonya, tatárka, (hajdina, pohánka) stb. készleteit is figyelembe venni s gazdasági cselédekre és munkásokra nézve a részükre szerződésileg megállapitott illetménymennyiségekkel szemben a fejkvóta szerint járó mennyiségeket számba véve, a többletet a konvenció kimérés napján mindenütt azonnal és szigoruan igénybe venni; a nem termelők által vásárolt gabona, illetve liszt, vagy egyéb termények (termékek) takarékosabb felhasználására nézve megszoritó intézkedéseket tenni, a vásárlási igazolványok kibocsájtása alkalmával bejelentett családtagoknak időközben katonai szolgálatra (vagy hadiszolgáltatások teljesitésére) történt bevonulása folytán utólag előállott többleteket hatóságilag mindenütt igénybe venni, a rekvirálást a magánháztartásokra és termelőre és nem termelőre egyaránt kiterjeszteni, stb. stb. A nem termelők közül különös suly helyezendő a malmok és egyéb iparvállalatok, kereskedők stb. készleteire.

Különös figyelem lesz fordítandó azonban a gazdasági szükséglet céljaira meghagyott készletek egy részének esetleges igénybevételére. Ezen a mezőgazdaságra súlyos következményekkel járó intézkedés végrehajtása az eljáró közegek fokozott figyelmét igényli s a kapott felhatalmazás feltétlenül csak olyan mértékben és arányban használandó fel — az ehhez fűződő közgazdasági érdekekre való tekintettel — amennyire az elérni kívánt cél, t. i. a kontingens beszállítása azt okvetlenül megköveteli.

E tekintetben különösen csak az árpára kívánok utalni, amelynek állati takarmányozásra való felhasználása az adott viszonyok között csak a legkivételesebben és a már többször jelzett cél elérésének veszélyeztetése nélkül engedhető meg. Köles állati takarmányozásra egyáltalán nem hagyható vissza.

A rekvirált készletek beszállítását illetőleg nem kívánom Cim elhatározását befolyásolni, mégis különös figyelmébe ajánlom, a kis tételeknek ad hoc létesitendő szükség-magtárakba való beszállításának célszerűségét. Egyébként a rekvirált készletek elszállítása tekintetében a Hadi Termény részvénytársaság szerepe változatlan marad.

Ezzel nagyjában jeleztem azt a keretet, amelyen belül Cimnek módjában áll eljárni és a kontingens beszállítását biztositani. A requirálási teendők tulajdonképeni lebonyolításához a dolog sürgősségénél fogva uj szervezetet létesiteni nem látszik célirányosnak, mert az ezennel január 15-ig megállapitott határnapig a rekvirálás a hatóság területén mulhatatlanul befejezendő. A rekviráláshoz tehát csak a közigazgatás rendes szervezete és a netalán ezidőszerint is fennálló külön szervek volnának, de ezuttal a legintenzivebb mértékben igénybe veendők. Mindazonáltal, miután az eddigi tapasztalatok szerint a katonaság közreműködése a rekvirálások alkalmával a készletek pontos feltárása szempontjából igen hatásosnak bizonyult, amennyiben egyrészt a közigazgatási hatóságok eljárását nyomatékosabbá tette, másrészt pedig közvetlenül kifejezésre juttatta a közönség előtt azt a körülményt, hogy a rekvirálások főleg a hadsereg célját szolgálják, az előbbi eljárással szemben a mostani megismételt rekvirálásnál a katonaságnak az eljárás egész tartama alatta és minden községben leendő rendszeres igénybevételét ezennel elrendelem és ehhez képest utasitom Cimedet, hogy a katonai segédletek kirendelése iránt, utalással a hadügyminiszter urnak 20.246/916. V. sz. rendeletére, lépjen az illetékes cs. és kir. katonai parancsnoksággal azonnal érintkezésbe és a részletek tekintetében a szükséges megállapodásokat haladéktalanul létesitse.

Elvárom, hogy sulyos felelőssége tudatában Cimed a legkérlelhetetlenebb eréllyel és minden mellék tekintet nélkül fogja biztositani azt, hogy a kivetett kontingens tényleg teljes egészében be is szolgáltassék. Ismétlem, hogy a már emlitett mennyiség redukálása, a behajtás mellőzése, vagy késedelmes lebonyolitása szempontjából a jelenlegi körülmények között semmiféle igazo-

lást vagy mentséget el nem fogadhatok, hanem a kitüzött cél érdekében a teljes kontingens előteremtéséhez feltétlenül ragaszkodnom kell.

A rekvirálás elleni mindennemű felszólalásokra nézve tegye Cim haladéktalanul a legszélesebb körben közhirré, hogy azok kifejezetten csakis az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóságokhoz (főszolgabiró, polgármester) nyujthatók be és csak az azok által elsőfokulag szabályszerüen (de egyben a dolog természetéhez képest soron kivül) elbirált és a szükséges adatokkal, mellékletekkel, igazoló iratokkal kellőképen felszerelt kérvények terjeszthetók fel közvetlenül a vezetésem alatt álló hivatalhoz. Kiemelem e helyütt is, hogy az ilyen felszólalásoknak nincs halasztó hatályuk. Az ügy természetéből folyik az elsőfoku hatóságok által a legszigorubban követendő az az elv is, hogy a felszólalások elbirálásánál csak az eljárt hatósági közegek által netalán elkövetett durva tévedések és hibák helyrehozatalára szoritkozzanak, s ne a méltányosság, vagy egyenlő elbánás szempontjából mérlegeljék a kérelmeket.

Végül nyomatékosan és ismételten figyelmeztetem Cimet, hogy a rekvirálással és a közellátás egész ügyével kapcsolatos rendelkezések pontos foganatositásáért és az egyes intézkedések kifogástalan, szabályszerű végrehajtásáért, főkép pedig a törvényhatóságra nézve megállapitott gabonakontingens teljes egészében való beszolgáltatásáért Cimet személyében teszem felelőssé. Elvárom és megkövetelem továbbá, hogy a járási főszolgabirák, polgármesterek és a községi előljáróságok az eljárást ezuttal mindenütt a helyszinén maguk ellenőrizzék, vezessék és irányitsák, s már ezuttal jelzem, hogy a hatósági közegek hanyag és felületes eljárását megtorlatlanul hagyni nem fogom. Ugy Cim, mint az elsőfokú hatóságok minden rendelkezésre álló mód, eszköz és alkalom felhasználásával hassanak tehát oda, hogy a közönség legszélesebb körben tudomásul vegye és átérezze annak a hazafias áldozatnak kötelességszerű voltát, amelyet a gabonakészletek megszerzése körüli hatósági intézkedések esetleg reá rónak.

Felhivom továbbá Cimet, figyelmeztesse alkalmas módon a törvényhatóság egész lakosságát, hogy bár a rekvirálás mostani szigoritott lefolytatása kétségtelenül jelentékeny áldozatok meghozatalát követeli az országnak ugy a termelő, mint nem termelő lakosságától, ezek az áldozatok mégis távolról sem mérhetők össze a harctéren küzdő katonáink ezernyi szenvedésével. Értesse meg a lakossággal, hogy a világháború sikeres viteléhez és győzelmes befejezéséhez a hadisiker mellett a gazdasági termelés minden egyes tényezőjének megfisztett erejére és minden egyes fogyasztó önzetlen becsületességére is egyformán szükség van.

Az eljárás beinditásának ideje és módja, valamint természetesen annak idején az eljárás végső eredménye hivatalomnak azonnal jelentendő.

Budapest, 1916. évi november hó 27-én.

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének rendelete az 5.000/1916. számu rendeletben megállapitott rekvirálási határidő meghosszabbitása tárgyában.[1])

Ujabb rekvirálásokra vonatkozó 5.000/1916. számu rendeletemben az eljárás befejezésére megállapitott végső határidőt január 15-ig meghosszabbitottam. Egyben közlöm, hogy a rekvirált készletek feloldására vonatkozó határozatok minden esetben, tehát felebbezés hiányában is, jóváhagyásomat igénylik.

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének 7.012/1916. IV. számu rendelete az igénybe vett gabonanemüekért fizetendő térités tárgyában.[2])

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

3.500/1916. M. E. számú kormányrendelet alapján a m. kir. miniszteriumnak erre nézve adott külön felhatalmazásához képest a következőket rendelem:

A 3.973/1916. M. E. számú rendelet alapján kibocsátott és folyó évi november 27-én kelt 5.000/1916. számú rendeletemmel elrendelt újabb rekvirálás alkalmával a hatóságilag igénybe vett búza-, rozs-, kétszeres-, árpa és zabkészletekért az eljárás egész tartama alatt (tehát folyó évi december 15-ike után is) az eljárás befejeztéig a 3.973/1916. M. E. számú rendelet életbeléptének napján, azaz folyó évi november hó 28-án érvényben levő legmagasabb árak fizetendők.

A hatóságilag igénybe vett tengerikészletekért, amennyiben azok emberi élelmezésre alkalmasak, az előbb emlitett eljárás egész tartama alatt a 3.172/1916. M. E. számú rendelet 7. §-ában megállapitott térités, azaz a hatóságilag megszabott legmagasabb árt 6 koronával meghaladó térités fizetendő.

Felhivom címet, hogy erről úgy a hatóságokat, mint a törvényhatóság lakosságát a legkiterjedtebb módon haladéktalanul értesiteni sziveskedjék.

Budapest, 1916. évi december hó 4-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 8-án megjelent 286. számához.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 12-iki 288. számában.

Gummiabroncskészletek lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 13.478/eln. 20/b. 1916. számú rendelete egyes meghatározott gummiabroncskészleteknek hadicélokra való igénybevétele tárgyában.[1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-ai alapján a következőket rendelem :

1. §.

A jelen rendelet életbelépése napján a magyar szent korona országainak területén meglevő, valamint az ezután keletkező (előállított, behozott) alább felsorolt gummiabroncskészleteket hadicélokra igénybevetteknek jelentem ki.

Az igénybevétel kiterjed a géperejű és állati erővel vont járművek abroncsolására szolgáló :

1. mindennemű és mindenméretű új, használt vagy ócska gummiköpenyre ;

2. mindennemű és mindenméretű új, használt vagy ócska gummitömlőre ;

3. mindennemű és mindenméretű új, használt vagy ócska tömör gummiabroncsra ;

4. az előbbi pontokban felsorolt cikkekből előállott hulladékkészletekre.

Az igénybevétel kiterjed a fentebb megnevezett tárgyakra akkor is, ha azok a járművek kerekeire már fel vannak szerelve.

A gummiköpenyeken alkalmazni szokott bőrboritások (bőrprotektorok) nincsenek igénybevéve, azonban, ha ilyenek a gummiköpenyekkel együtt az átvételi bizottsághoz beszállittatnak, szintén átvétetnek és értük a 7. §-ban körülirt módon megállapitandó térités jár.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott igénybevétel nem terjed ki azokra a készletekre, amelyek

1. Ő Felsége és a királyi ház tagjai udvartartásának ;

2. a nemzetközi jog értelmében területenkivüliséget élvező személyeknek ;

3. az állam és az állami intézményeknek birtokában vannak.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. julius 21-én kelt 165. számában.

3. §.

A jelen rendelet szerint hadicélokra igénybevett készletek el nem idegenithetők, fel nem dolgozhatók és sem a birtokos, sem más által nem használhatók.

Oly abroncsokat azonban, amelyek a járművek kerekeire már fel vannak szerelve és kocsinkint egy darab tartalékabroncsot, a birtokos a beszolgáltatás napjáig (4. §.) tovább is használhat.

4. §.

A jelen rendelet szerint igénybevett s a rendelet életbelépésének napján a meglevő készletek birtokosai (őrzői) kötelesek összes készleteiket legkésőbb 1916. évi augusztus hó 10. napjáig a Gummiátvételi Bizottság címére (Budapest, VII., Aréna-út 50. sz.) beszolgáltatni.

A beszolgáltatandó cikkeket a birtokos nevét és lakhelyét pontosan feltüntető címkékkel kell ellátni.

A beküldött cikkekről a beszolgáltatott anyagok nemét, számát és gyártási adatait (gyártmány, gyártási szám és méret) feltüntető kimutatást kell készíteni és abból egy példányt a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályának, egy másik példányt pedig az átvételi bizottságnak kell megküldeni.

A később keletkező készleteket birtokosaik (őrzőik) kötelesek a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályának azonnal bejelenteni. Azok beszolgáltatására vonatkozólag külön intézkedés fog történni.

5. §.

Az igénybevett készleteknek a 4. §-ban megállapitott beszolgáltatási határidőn túl való használatát indokolt esetekben a kereskedelemügyi miniszter megengedheti.

Az erre vonatkozó beadványokat közvetlenül a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztálya (Budapest, II., Lánchid-utca 1—3.) címére kell beküldeni.

A készletek birtokosa azonban köteles az egyelőre használatra átengedett gummiabroncsokat a megszabott használati idő leteltével a 4. §. rendelkezéseinek megfelelően haladéktalanul beszolgáltatni.

6. §.

Az átvétel bizottság útján történik. A bizottság három tagból áll; a kereskedelemügyi miniszter egy képviselőjéből mint elnökből, a pénzügyminiszter egy képviselőjéből és a katonai igazgatás egy képviselőjéből.

A bizottság szakértők közreműködését veszi igénybe; ezek egyikét a kereskedelemügyi miniszter, másikát a budapesti cs. és kir. katonai parancsnokság jelöli ki.

A bizottság munkarendjét és az átvétel módozatait a bizottság állapitja meg.

7. §.

Az átvett cikkekért térités jár, melynek nagyságát a szakértők meghallgatása után az átvételi bizottság állapitja meg.

A kellőkép igazolt csomagolási és szállitási költségeket a katonai igazgatás a feleknek szintén megtériti.

A téritést a budapesti cs. és kir. katonai parancsnokság a feleknek postatakarékpénztár útján fizeti ki.

8. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

Ezt a rendeletet minden községben (városban) a helyben szokásos módon közhirré kell tenni.

10. §.

Ez a rendeletem kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi julius hó 20-án.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter R. 16.880/1916. számú rendelete a m. kir. honvédelmi miniszter 13.478/eln. 20/b. 1916. számú rendeletével hadicélokra igénybevett gummiabroncskészletek használati engedélye tárgyában.[1])

A m. kir. honvédelmi miniszter folyó évi julius hó 20. napján 13.478/eln. 20/b. 1916. szám alatt kiadott rendeletének 5. §-a alapján azoknak a géperejű járműtulajdonosoknak, akiknek a honvédelmi miniszter folyó évi január hó 5-én 163/eln. 20/b. 1916. szám alatt kiadott rendeletével eszközölt igénybevétel alól annak idején felmentést adtam és jelenleg is ilyen felmentési igazolvány birtokában vannak, megengedem, hogy igénybevett készleteiket a felmentési igazolványban megjelölt gépkocsijukon az általánosságban megállapitott beszolgáltatási határidőn túl a folyó évi október hó 15. napjáig használhatják. Ezen határidő

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. julius 29-én kelt 166. számában.

leteltével és pedig legkésőbb a folyó évi október hó 17-ik napjáig kötelesek összes gummiabroncskészleteiket az átvételi bizottságnak beszolgáltatni.

A többi automobil- és kocsitulajdonosok, illetve készletbirtokosok kötelesek az első helyen idézett honvédelmi miniszteri rendelet határozmányainak megfelelően összes készleteiket legkésőbb a folyó évi augusztus hó 10. napjáig az átvételi bizottságnak beszolgáltatni.

Budapest, 1916. évi julius hó 21. napján.

Gyanta és gyantatermékek szállitása, lefoglalásuk és maximális áraik hatályon kivül helyezése.

A m. kir. minisztérium 2.400/1916. M. E. számú rendelete gyanta, gyantaolaj, kolofónium, terpentinolaj és egyéb gyantatermék vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításának igazolványhoz kötéséről, továbbá az ily termékek készleteinek bejelentésére és átengedésére, valamint legmagasabb áraik megállapitására vonatkozó 4.584. és 4.585/1915. M. E. számú rendeletek hatályon kivül helyezéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Nyers gyantát, fenyőszurkot, serfőző szurkot, gyantaolajat, továbbá bármiféle fenyőből csurgatott vagy fenyőről lekapart gyantát, valamint ezeknek termékeit, úgymint kolofóniumot, üveggyantát, hegedűgyantát, bármiféle terpentint és terpentinolajat nem postai polgári forgalomban, közforgalmú vasúton vagy pedig hajón vagy gépkocsin a város vagy község területén kivül eső helyre, ha a küldemény súlya 100 kg.-nál nagyobb, csak a kereskedelemügyi miniszter által a jelen rendelethez mellékelt minta szerint kiállitott szállitási igazolvány mellett szabad szállitani.

A szállitási igazolvány kiállitását a Magyar Gyantatermelő és Beszerző Részvénytársaság (Budapest, V., Zoltán-utcza 12.) útján kell kérni.

2. §.

Az 1. §-ban felsorolt cikkek szállitásához igazolvány nem szükséges, ha a címzett vagy a feladó (szállittató) polgári vagy katonai hatóság, állami intézmény vagy vállalat.

A kereskedelemügyi miniszter a szállitási igazolvány szüksége alól egyéb indokolt esetben is felmentést adhat.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 8-án kelt 180. számában.

3. §.

Közforgalmú vasuti és hajózási vállalatoknak az 1. §-ban említett cikket tartalmazó, 100 kg.-ot meghaladó súlyú küldeményt a 2. § esetén kívül fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállitási igazolványt is beszolgáltatja.

A szállitási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállításhoz használtatott és újból nem használható, köteles azt a feladási állomás keletbélyegzőjével lebélyegezni.

4. §.

Közforgalmú vasuti vagy hajózási állomás által fuvarozás vagy tárolás végett a jelen rendelet életbelépte előtt már átvett küldeményekhez szállitási igazolvány nem szükséges.

5. §.

Aki a jelen rendelet 1. §-ában említett cikket a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton vagy hajón szállitási igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállit vagy szállittat, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működése területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik

Horvát-Szlavonországokban a kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

A gyantáért, kolofóniumért és terpentinolajért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 4.584/1915. M. E. szám alatt, továbbá a kolofónium (gyanta) és terpentinolaj készleteinek bejelentéséről és átengedéséről 4.585/1915. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 31. napján megjelent 302. számában) hatályon kivül helyeztetnek.

7. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 9. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 7. napján.

Melléklet az 2.400/1916. M. E. számú rendelethez.

.....szám.

Minta.

Szállitási igazolvány.

..... (feladó neve)

..... (lakása) jogosult

arra, hogy ..... kg. .....t (az árú megnevezése) ezen

szállitási igazolvány keltétől számitott két hónapon belül.....állomásról

..... állomásra gépkocsin / vasúton / hajón .....

címére elszállithasson.

Kelt Budapesten, 1916. évi ..... hó .....-n.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendeletéből:

.....

A szállitási igazolványt a fuvarokmányhoz tartósan hozzá kell fűzni.

Gyapju és gyapjas bőr forgalombahozatala és a gyapju maximális ára.

A m. kir. minisztérium 1.250/1916. M. E. számú rendelete a gyapjukészletek forgalombahozatalának korlátozása tárgyában. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

A rendelet hatálya alá tartozó gyapjukészletek.

1. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések kiterjednek:

a) a magyar szent korona országai területének összes gyapjutermésére, tekintet nélkül arra, hogy már lenyirt, vagy csak ezután lenyirandó gyapjuról van szó;

b) a timár-, dög-, bőr-, szűcs- és matracgyapjura, ideértve a gyapjas juh- és báránybőrökből, valamint a szűcsbőrhulladékokról nyirással vagy más úton elválasztott gyapjut is.

Ügyletek érvénye.

2. §.

Az 1. §. meghatározása alá eső gyapjunak adásvétele iránt a jelen rendelet életbelépte előtt kötött ügyletek, amennyiben még teljesitve nem lettek, hatályukat vesztik.

Az 1. §. meghatározása alá eső gyapju, amennyiben a készletet a 6. §. a rendelet hatálya alól ki nem veszi, a jelen rendelet életbelépte után, akár előreeladás, akár készeladás útján, csak a jelen rendelet korlátai között és csak annak adható el és az ily gyapjut csak az veheti meg, akinek a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága van. Gyapjunak vásárlásra jogosultak részére előreeladása csak az 1916. év végéig terjedő időre történhetik.

Az előbbi bekezdés szabályával ellenkező minden ügylet tilos és semmis.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

Eladási kötelezettség.

3. §.

Mindazok, akik gyapjunak termelésével, eladásával vagy feldolgozásával foglalkoznak és általában mindazok, kik az 1 §. meghatározása alá eső gyapju felett rendelkeznek, kötelesek, amennyiben a készletre nézve a 6. §. kivételt nem állapit meg, készletüket a „Magyar szent korona országai gyapjuközpontja részvénytársaság"-nak, röviditve „Gyapjuközpont"-nak (Budapest, IV., Városház-utca 14. szám) megvételre felajánlani és pedig:

a jelen rendelet életbeléptének idejében meglevő készletüket legkésőbb a jelen rendelet életbelépését követő 14-ik napon,

a később termelt (nyirt vagy más módon nyert) vagy beszerzett készletüket legkésőbb a gyapju termelésétől vagy beszerzésétől számitott 14-ik napon.

A Gyapjuközpont részére való felajánlás kötelezettsége alól mentesülnek azok a gyapjutermelők (ideértve a tímárokat, bőrgyapjunyirókat és szűcsöket is), kik saját maguk által nyirott vagy nyert gyapjujukat az 5. §. szerint vásárlásra jogosult bizományosoknak vagy, amennyiben összes gyapjukészletük 500 kg.-ot meg nem halad, saját gyapjujukat az elsőfokú közigazgatási hatóság által az 5. §. szerint gyapju vásárlására feljogositott kereskedőknek jelen rendelet életbeléptétől, illetve a gyapju termelésétől (lenyirásától vagy más módon való nyerésétől) számitott 14 napon belül eladják. Ha a vételi ügylet e határidőn belül nem jön létre, kötelesek ezek a gyapjutermelők, illetve tímárok, szűcsök és bőrgyapjunyirók a gyapjut késedelem nélkül a Gyapjuközpontnak megvételre felajánlani.

Eladás a Gyapjuközpont részére.

4. §.

A Gyapjuközpontnak szóló ajánlatot a kereskedelmi és iparkamaránál, illetve a községi előljáróságnál díjtalanul kapható ürlapok felhasználásával postán ajánlva kell a Gyapjuközpont címére elküldeni. A községi előljáróságok a szükséges ürlapokat az illetékes kereskedelmi és iparkamarától szerzik be.

Többféle minőség esetében az eladó köteles ajánlatában az egyes minőségeket (posztó-, szövet-, fésüs-, cigája-, rackagyapju), valamint azok állapotát (zsirban nyirt, háton mosott, usztatott, kézzel mosott, vagy gyárilag mosott) mennyiségük szerint külön-külön feltüntetni s azok mindegyikéből az ajánlattal egyidejűleg átlagmintát beküldeni. A mintának zsirban nyirt gyapjunál fajonként legalább 1 kg.-ot, az összes többi gyapjunemeknél pedig gyapjunemenkint legalább ½ kg.-ot kell kitennie. Köteles továbbá a fél a felajánlott gyapjuhoz tartozó hulladékgyapjut (hasról és lábról való darabok, hulladékok), valamint bőrgyapjut s általában az eltérő minőségű gyapjut súly szerint elkülönitve meg-

jelölni. A Gyapjuközpont köteles ajánlattevőnek a portóköltségeket megtéríteni.

A Gyapjuközpont köteles az ajánlat postára adásának napjától számított 14 napon belül a megvételre felajánlott gyapjura nézve a m. kir. minisztériumnak 1.369/1916. M. E. számú rendeletében megállapitott legmagasabb áraknak megfelelő árajánlatot tenni. Az ajánlattevő pedig köteles a Gyapjuközpont árajánlatának feladásától számitott 14 napon belül nyilatkozni arra nézve, hogy a Gyapjuközpont által felajánlott árat elfogadja-e vagy nem?

A Gyapjuközpont köteles árajánlatának megtételétől számitott 14 napon belül az árú elszállitása iránt a szükséges szállitási igazolvány beküldése mellett intézkedni és az eladó köteles az árút a Gyapjuközpont rendelkezéseinek megfelelően annak költségére az ezáltal megjelölt belföldi helyre száraz állapotban, kolonc nélkül, minőségek szerint külön zsákolva, haladéktalanul elküldeni. Has-, láb-, hulladék- és bőrgyapju külön zsákolandó és megfelelően megjelölendő.

A gyapju elszállitásához szükséges zsákokat az eladó kivánságára a Gyapjuközpont az eladónak díjtalanul és idejében köteles megküldeni.

Amennyiben a zsákokat az eladó adja, azok önköltségi ára megtéritendő.

Az eladó az árú elküldésével egyidejűleg köteles a Gyapjuközpontnak elküldeni:

1. az árújegyzéket, melyben a gyapju minőségét és súlyát, többféle minőség esetében minőségenkint részletezve pontosan kell feltüntetni,

2. a feladást és a hivatalos mázsálást igazoló okmányokat.

Ha a felek a vételár tekintetében megegyeztek, a Gyapjuközpont köteles a beküldött okmányokkal igazolt súly és az egyezségileg megállapitott egységárak szerint számitott vételár 80%-át az okmányok és az árjegyzék beérkezte után, többi részét pedig az árú beérkezte és átvétele után 3 napon belül megfizetni.

Amennyiben a Gyapjuközpont az eladóval az ár tekintetében meg nem egyezett, a gyapjunak a megjelölt belföldi helyre való megérkezése után a felek között az ár tekintetében megegyezést kell megkisérelni. Ha ez bármily okból az árú megérkezésétől számitott 14 napon belül nem jönne létre, a jelen rendelet 7. §-ában körülirt becslőbizottság a minőség és ár tekintetében a birói út kizárásával végleg dönt.

Ha a felek a vételár tekintetében nem egyeztek meg, a Gyapuközpont köteles a beküldött okmányokkal igazolt súly és az általa ajánlott egységárak szerint számitott vételár 80%-át az okmányok és az árújegyzék beérkezte után 3 napon belül, esetleges tartozásának többi részét pedig a becslőbizottság döntésének kézbesitésétől számitott 3 napon belül megfizetni.

Amennyiben az árú átvételénél kifogások merülnének fel, ezek felől a birói út kizárásával ugyancsak a 7. §-ban emlitett

becslőbizottság dönt s a vételár esetleges hátraléka a bizottság döntésének kézbesitésétől számitott 3 napon belül fizetendő.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve egyebekben az általános jogelvek irányadók.

Vásárlásra jogosult bizományosok és kereskedők.

5. §.

Az 1. §. meghatározása alá eső gyapjut bizományosi minőségben az vásárolhat, akinek:

a) a kereskedelemügyi miniszter a Gyapjuközpont részére való vásárlásra bizományosi jogositványt ad;

b) akit a Gyapjuközpont bizományosául kinevez.

Az 500 kg.-on aluli mennyiség (2. §. második bekezdés) megvásárlására azok a kereskedők is jogosultak, akiket az elsőfokú iparhatóság erre külön igazolvánnyal feljogosit.

Az előbbi bekezdésben emlitett jogositvánnyal csak olyanok ruházhatók fel, kik gyapjukereskedéssel az illető iparhatóság területén már 1914. évi augusztus hó 1-je előtt iparszerűleg foglalkoztak. Ezek vételi ügyleteket csakis a m. kir. minisztériumnak 1.369/1916. M. E. számú rendeletében megállapitott legmagasabb árakon köthetnek, de csak annak az iparhatóságnak körzetében, mely részükre az igazolványt kiállitotta.

Mindazok, akik ily módon gyapjut vásárolnak, az eladó kivánságára a szükséges zsákokról is díjtalanul gondoskodni tartoznak. Kötelesek továbbá a birtokukba jutott minden gyapjumennyiséget legalább 14 naponkint a Gyapjuközpontnak felajánlani és pedig az ügylet megkötésénél, az eladónak fizetett áraknak megfelelő árakon 3% jutalék hozzászámitásával. Amennyiben a zsákokat nem a Gyapjuközponttól kapták, úgy azok önköltségi ára szintén felszámithatók. Az ajánlat elfogadása tekintetében a 4. §. rendelkezései irányadók.

Mentességek a felajánlás kötelezettsége alól.

6. §.

A 2. §-ban elrendelt felajánlási kötelezettség és ehhez képest a jelen rendelet hatálya nem terjed ki:

a) azon gyapjukészletekre, melyek a jelen rendelet életbelépésének napján gyapjut feldolgozó gyárakban vannak, amennyiben az illető gyárak katonai megbizások birtokában vannak;

b) a háziipari célokra szükségelt gyapjukészletekre, de a felajánlás kötelezettsége alól e címen kivett gyapjumennyiségek a gyapjut háziipari célokra feldolgozó egyes birtokosnál 10 kg. zsírban nyirt gyapjut meg nem haladhatnak;

c) általában műgyapjura és gyapjuhulladékra.

Indokolt esetekben a kereskedelemügyi miniszter kérelemre további kivételeket engedhet.

A 2. §-ban elrendelt felajánlási kötelezettség nem terjed ki továbbá a vámkülföldről bejövő gyapjukészletekre. Ezekkel a birtokosuk, amennyiben egyéb érvényben álló rendelkezések máskép nem intézkednek, szabadon rendelkezhetik, ha azonnal a gyapjú beérkezése után a gyapjú külföldi eredetét igazoló bizonyitékokat a kereskedelemügyi miniszterhez beterjesztik és tőle a rendelkezési jogot megkapják. A felhasználásra nézve azonban ezen készletek tekintetében is a m. kir. minisztérium 1.662/1915. M. E. számú rendeletének határozmányai irányadók.

Kiterjed ellenben a felajánlási kötelezettség a m. kir. honvédelmi miniszternek 14.599/eln. 20. b. 1915. H. M. számú rendeletével igénybevett gyapjukészletekre is.

Becslőbizottság összetétele, hatásköre és eljárása.

7. §.

A jelen rendelet értelmében felajánlási kötelezettség alá eső gyapjukészleteknek megbecslésére Budapesten „Gyapjubecslő bizottság" alakittatik, amely a földmívelésügyi miniszternek és a kereskedelemügyi miniszternek egy-egy képviselőjéből s a katonai igazgatás egy képviselőjéből áll és a földmívelésügyi és a kereskedelemügyi miniszterek által kijelölendő két-két szakértő meghallgatásával határoz. A gyapjubecslő bizottság megállapitja a gyapjú minőségi fokozatát, tiszta gyapjutartalmát és árát. Ennél a megállapitásnál a szükséghez képest az országos m. kir. gyapjuminősitő intézet közreműködését is igénybeveszi.

A becslőbizottság megállapitja saját ügyrendjét és azt jóváhagyás végett a kereskedelemügyi miniszterhez felterjeszti. A jóváhagyás kérdésében a kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg határoz.

Ármegállapitás.

8. §.

A kereskedelemügyi miniszter feljogosithatja a Gyapjuközpontot arra, hogy az általa megvett gyapjú továbbeladásánál a megállapitott legmagasabb árhoz költségeinek fedezésére a kereskedelemügyi miniszter által megállapitandó felárat számithasson fel.

A gyapjuval való rendelkezés.

9. §.

A jelen rendelet alapján megszerzett gyapjukészletekkel a Gyapjuközpont csakis a kereskedelemügyi miniszter utasitásai szerint rendelkezhetik.

10. §.

Aki a magyar szent korona országainak területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt gyapjukészletét a Gyapjuközpontnak megvételre a jelen rendelet ellenére fel nem ajánlja, ilyen készleteket a jelen rendelet elenére hoz forgalomba, vagy azokkal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, úgyszintén az is, aki ilyen készleteket tudva, hogy elidegenitésük a jelen rendeletbe ütközik, megszerez, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül, a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon gyapjukészlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

11. §.

Ez a rendelet 1916. évi április hó 30. napján lép életbe, hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi április hó 28. napján.

A m. kir. minisztérium 1.369/1916. M. E. számú rendelete a gyapjuért követelhető legmagasabb árak újabb megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

1. §.

A gyapjuért követelhető legmagasabb árak a magyar szent korona országainak egész területére a tiszta (gyárilag mosott) gyapju kilogrammjakint a következőkben állapittatnak meg:

I. az élő állatokról nyirott gyapju (bárányggyapjú is) legmagasabb ára:

legfinomabb merino gyapjunál	22·00	korona,
szövet és fésűs AAA/AA gyapjunál	21·00	„
szövet és fésűs A gyapjunál	20·00	„
szövet és fésűs B gyapjunál	17·00	„
szövet és fésüs C gyapjunál	14·50	„
cigája D gyapjunál	12·50	„
racka E gyapjunál	10·—	„

II. bőr-, timár- és döggyapjú legmagasabb ára:

AAA/A minőségűnél	17·—	korona,
B minőségűnél	15·50	„
C minőségűnél	13·50	„
cigája gyapjunál (D)	11·—	„
racka gyapjunál (E)	8·50	„

III. szűcsgyapjú legmagasabb ára:

AAA/A minőségűnél	10·50	„
B minőségűnél	10·—	„
C minőségűnél	9·00	„
cigája gyapjunál (D)	8·00	„
racka gyapjunál (E)	6·00	„

Ezeket a legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, a gyári mosási költség nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

2. §.

Az 1. §-ban foglalt ármegállapitás 1916. évi május hó 1. napján lép hatályba.

Ettől a naptól kezdve tilos gyapjut drágábban árusitani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapit.

Aki ezt a tilalmat megszegi, vagy oly ügyletet közvetit, amelyet a jelen rendeletben megállapitott árnál magasabb áron akarnak kötni, vagy ily ügylet megkötésénél bármily más módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés, kétezer koronán felül, a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon gyapjukészlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Gyapjunak vámkülföldről való beszerzésére ez a rendelet nem vonatkozik.

4. §.

A jelen rendelet életbeléptével a 3.461/1915. M. E. számú rendelet hatályát veszti. A hatályának idejében keletkezett jogviszonyokra és elkövetett cselekményekre nézve azonban továbbra is az idézett rendelet marad irányadó.

5. §.

Ez a rendelet az 1916. évi április hó 30. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi április hó 29-én.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 24.981/VI. C. 1916. számú rendelete a gyapjuszállitási igazolványok kérelmezése tárgyában kiadott 33.003/VI. C. 1915. sz. rendelet módositásáról.[1])

Az 1915. évi junius hó 2-án kelt 33.003/VI. C. 1915. számú rendeletem (l. a Budapesti Közlöny 1915. évi junius hó 3-án megjelent számában) 3. §-át, amely szerint a gyapjú szállitására vonatkozó folyamodványok közvetlenül a kereskedelemügyi minisztérium ipari műszaki osztályának küldendők be, ezennel odamódositom, hogy mindazon esetekben, amikor a m. kir. minisztérium 1.250/1916. M. E. sz. rendelete alapján a Gyapjuközpontnak közvetlenül, vagy kereskedők és bizományosok útján közvetve felajánlott gyapjukészletek szállitásáról van szó, a szállitási igazolványokra vonatkozó hozzám intézett kérelmek a Gyapjuközponthoz, (teljes címe : A magyar szent korona országai gyapjuközpontja részvénytársaság Budapest, IV. ker., Városház-utca 14. sz.), küldendők be, amely azoknak haladéktalan továbbitásáról gondoskodni tartozik.

Ez a rendelet 1916. évi május hó 1. napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi április hó 27-én.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 29-én kelt 98. számában.

A m. kir. honvédelmi miniszter 8.456/eln. 20. b. 1916. számú rendelete a gyapjukészletek igénybevételére vonatkozó 14.599/eln. 20. b. számú rendelet módositása tárgyában.[1])

A gyapjúkészletek igénybevétele tárgyában 1915. évi október hó 18-án kiadott (a „Budapesti Közlöny" 1915. évi október hó 19-én megjelent számában közzétett) 14.599/eln. 20. b. 1915. számú rendeletemnek 3., 5., 6., 7., 8. és 9. §-ait egészben, e rendeletem 10. §-ának pedig csupán a Gyapjuátvételi bizottsággal kapcsolatos határozmányait ezennel hatályon kivül helyezem.

Budapest, 1916. évi május hó 11-én.

A m. kir. minisztérium 1.650/1916. M. E. számú rendelete a gyapjasbőr forgalombahozatalának, kikészitésének, feldolgozásának és szállitásának korlátozásáról.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

A rendelet hatálya alá eső gyapjasbőr.

1. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések kiterjednek a magyar szent korona országainak területén levő összes gyapjasbőr-készletekre és pedig úgy a jelen rendelet életbelépésekor meglevő, mint pedig a később keletkező készletekre.

Gyapjasbőr a jelen rendelet értelmében minden juhbőr és báránybőr, amelyen gyapjú van, még ha a gyapjú egészen rövidre is van lenyirva, továbbá a feldarabolt gyapjasbőrök és gyapjasbőr-hulladékok is.

A forgalombahozatal korlátozása.

2. §.

Gyapjasbőrt csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével és az általa megállapitott feltételek mellett szabad forgalomba hozni, kikésziteni vagy bármily célra felhasználni.

Gyapjasbőrt kizárólag gyűjtés céljából a kereskedelemügyi miniszter külön engedélye nélkül is vásárolhatnak azok a nyersbőrkereskedők, akiket erre az elsőfokú iparhatóság külön igazolvánnyal feljogosit. Ily igazolvány csak oly nyersbőrkereskedőnek adható, aki már 1914. évi augusztus hó 1. napja előtt a magyar szent korona országainak területén gyapjasbőrök adásvételével keresetszerűen foglalkozott.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 13-án kelt 110. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 24-én kelt 119. számában.

A vámkülföldről a jelen rendelet életbelépése után behozott gyapjasbőrre a jelen §. első bekezdésében foglalt korlátozás nem terjed ki és ily készletével a tulajdonos szabadon rendelkezhetik, ha azonnal az árú beérkezése után az árú külföldi eredetét igazoló bizonyitékokat a kereskedelemügyi miniszterhez beterjeszti és tőle a szabad rendelkezési jogot megkapja.

Azok a gyapjasbőrök, amelyek a jelen rendelet életbelépésekor már kikészités alatt állottak, a kereskedelemügyi miniszter külön engedélye nélkül is teljesen kikészithetők.

A gyapjas bőrről bármily módon nyert gyapjú forgalombahozatalára nézve a m. kir. minisztérium 1.250/1916. M. E. számú rendelete irányadó.

A szállitás korlátozása.

3. §.

Gyapjasbőrt nem postai polgári forgalomban vasúton, hajón, vagy gépkocsin a község (város) területén kivül eső helyre csak a kereskedelemügyi miniszter által kiadott szállitási igazolvány mellett szabad szállitani.

A szállitásnak ezen korlátozása a 2. §. második és harmadik bekezdésének rendelkezései alá eső, tehát a gyűjtés céljából vásárolt gyapjasbőrre, valamint a vámkülföldről behozott gyapjasbőrre is kiterjed.

Büntető rendelkezések.

4. §.

Aki a magyar szent korona országai területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt e rendelet ellenére gyapjasbőrt a kereskedelemügyi miniszter engedélye nélkül forgalomba hoz, kikészit vagy felhasznál, gyapjasbőrt a jelen rendelet ellenére vasúton szállitási igazolvány nélkül szállit vagy szállittat, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon gyapjukészlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Az elkobzott készletek a magyar szent korona országai gyapjuközpontja részvénytársaság cégnek való eladása útján értékesitendők.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

Záró rendelkezések.

5. §.

A m. kir. minisztérium 611/1916. M. E. számú rendelete (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi február hó 24. napján megjelent 44. számában) a jelen rendelet életbelépésével hatályát veszti.

6. §.

Ezen rendelet 1916. évi május hó 24. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi május hó 24. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 40.192/1916. VI. C. számú rendelete az 1916. évi április hó 20. napja előtt kelt gyapjuszállítási igazolványok érvényesítése tárgyában.[1])

A magyar királyi minisztérium 1916. évi április hó 28-án kelt 1.250/1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi április hó 29-iki 98. számában) 2. §-ában foglalt azon rendelkezés alapján, amely szerint gyapjúnak adásvétele iránt az ezen rendelet életbelépte előtt kötött ügyletek, amennyiben még teljesitve nem lettek, érvényüket vesztik, — mindazon általam kiadott gyapjúszállítási igazolványokat, amelyek 1916. évi április hó 29. napja előtt állittattak ki, érvényteleneknek nyilvánitom.

Budapest, 1916. évi június hó 10-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 15-én kelt 136. számában.

Gyógyszerészeti munkálatok díjainak emelése.

A m. kir. belügyminiszter 25.597/VII—a.1916. B. M. számú körrendelete a gyógyszerészeti munkálatok díjainak ideiglenes felemelése tárgyában.[1])

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak. Ez a körrendelet Fiuméra is kiterjed.

Az elsőrendű élelmi és ipari cikkek árának a háború által teremtett helyzet következtében való nagyarányú és rohamos emelkedése a megélhetési viszonyokban általában olyan változásokat idézett elő, amelyeknek terhe az ország dolgozó polgárságának minden rétegére nagy súllyal nehezedik. E terhek elviselését a szakképzett munkaerők igénybevételére ráutalt foglalkozási ágak művelőire nézve különösen megnehezíti az a körülmény, hogy a háborús állapotok következtében a megfelelő munkaerők száma érezhetően megcsappant s a rendelkezésre álló munkaerő részben a nagy kereslet, részben a létfeltételek általános súlyosbodása folytán tetemesen megdrágult.

Igy a jelenlegi rendkivüli időkben különösen fontos közegészségügyi szolgálatot teljesitő gyógyszertáraknak a szükséges munkaerőkkel való ellátása oly nehézségekkel jár, amelyek — sok esetben — e fontos közegészségügyi intézmények üzemben tartását veszélyeztetik. Minthogy pedig a közegészségügyi érdekek a gyógyszertárak zavartalan működésének biztositását feltétlenül szükségessé teszik, — ami a háborúelőtti időben megállapitott gyógyszerészi munkadíjaknak felemelése nélkül a már fentebb jelzett körülmények miatt nem volna lehetséges, — ennélfogva az országos közegészségi tanács erre vonatkozó javaslatát elfogadva, megengedem, hogy a gyógyszerészek 1916. évi április hó 1-től kezdődőleg, további intézkedésemig, a vények árához a gyógyszerészeti munkálatok díjának 20 százalékát hozzászámithassák. E húsz százalék az anyag, edényzet és munkadijtéte-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 15-én kelt 61. számában.

lek után, mint utolsó összeg jegyzendő fel a vényre, mellette a % jelzéssel s az ekként részletezett árszabás azután összegezendő.

Hangsúlyozni kívánom ezúttal is, hogy e rendelkezéseket, amelyeket a rendkivüli viszonyok tettek szükségessé, ideiglenes jellegűnek tekintem, s a rendes állapotok beálltával a gyógyszerészi munkadíjaknak a megváltozott körülményeknek megfelelő megállapitása iránt intézkedni fogok.

Felhivom a törvényhatóságot, hogy jelen rendeletem tartalmáról tudomás és miheztartás végett a törvényhatósága területén lakó összes gyógyszertártulajdonosokat, kezelőket, továbbá a közhivatalban levő, úgyszintén a magánorvosokat és állatorvosokat is értesitse.

Bufdapest, 1916. évi március 6-án.

Hadbavonultak vagy eltüntek utáni magánnyomozások eltiltása.

A m. kir. belügyminiszter 58.408/1916. V—a. B. M. számú körrendelete a hadbavonult vagy eltünt egyénekre vonatkozó üzletszerű magánnyomozások eltiltása tárgyában.[1])

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Ujabb időben mind gyakrabban fordul elő, hogy egyesek és ily célból létesült irodák a hadbavonult vagy eltünt katonák után való tudakozódást vagy ennek közvetitését tűzik ki céljokul és ily működésre többnyire hangzatos hirdetésekben anyagi ellenszolgáltatásért ajánlkoznak.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter urral egyetértőleg mindenekelőtt kijelentem, hogy ismeretlen tartózkodású egyének felkutatására irányuló tudakozódás vagy annak közvetitése nem ipari foglalkozás, ilyennek folytatására tehát iparigazolvány nem adható ki.

A rendőri természetű, vagyis olyan puhatolózás, amelynek a célja hiteles adatok szerzése, különben sem vonható magánegyének vagy vállalatok üzletszerű működése körébe, mert ez hatósági feladat és sikeréhez a hatóságok odaadó támogatása feltétlenül szükséges, amire az üzleti vállalkozók nem számithatnak.

Különösen áll ez a hadbavonult vagy eltünt katonák felkutatására, aminek túlnyomó részben a hadszintéren vagy az ellenséges külföldön kell történnie, már pedig magánosok részére a hadszintéren való adatszerzést a katonai érdekek zárják ki, az ellenséges külföldön való adatgyüjtést pedig az érintkezés hiánya teszi lehetetlenné.

Ily körülmények közt a magánkutató vállalatok eljárása csak ritka kivételképen járhat sikerrel az esetek legnagyobb részében, ellenben a közönség megkárositására vezet, mert attól reális ellenérték nélkül áldozatokat követel és szed.

De szükség sincs ily magánvállalkozásra, miután a hadbavonultakra és hadifoglyokra vonatkozó tudósitásokat hivatalos adatok alapján, tehát teljesen megbizhatóan és díjtalanul végzi

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 6-án kelt 104. számában.

a magyarországi Vörös Kereszt Egyletnek budapesti irodája és a hadifoglyokat gyámolitó és tudósitó iroda.

Nem indokolt az sem, hogy magánosok a hivatalos tudósitó irodákkal való érintkezés közvetitésével díjazás mellett keresetképen foglalkozzanak, mert egyrészt ezen irodákkal való érintkezés semminő formasághoz sincs kötve, másrészt a díjazással járó közvetités természetére nézve éppen a legalsóbb néposztályhoz tartozó egyének könnyen esnek tévedésbe, ami a legszegényebb elemek jogtalan megkárositására vezethet.

Ennélfogva egyrészt a foglalkozás rendőri természetéből kifolyólag, másrészt a hadviselés és a közönség érdekeinek megóvása végett megtiltom, hogy magánosok (egyesek, irodák stb.) ismeretlen tartózkodású egyéneknek, különösen pedig hadbavonult vagy eltünt katonáknak felkutatására vagy a felkutatás körül való közbenjárásra ellenszolgáltatásért üzletszerűen vállalkozzanak és ily irányú működést rendes foglalkozásképen díjazás mellett folytassanak.

Nem esik tilalom alá a tudakozódásnak díjazás nélkül történő közvetitése.

A fent körülirt tilalom megszegését kihágásnak minősitem, amelynek büntetése — ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — tizenöt napig terjedhető elzárás és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi május hó 1-én.

Hadifoglyok és polgári büntető intézetekben letartóztatottak munkaerejének átengedésére vonatkozó rendeletek.

A m. kir. belügyminiszter 31.500/VI—b. 1916. B. M. számú körrendelete a hadifoglyok részére szeszes italok kiszolgáltatásának eltiltása tárgyában.[1])

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóság első tisztviselőjének. A székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának.

Az 1879 : XL. t.-c. 1. §-a alapján a következőket rendelem:

1. §.

A hadifoglyoknak korcsmákban, pálinkamérésekben, kávéházakban (kávémérés), általában italmérő üzletekben, vagy ezekből a helyiségekből bárminő szeszes italt kiszolgáltatni nem szabad.

2. §.

Tilos a hadifoglyokat akár nyilvános helyen, akár magánházban tartott mulatságokon, lakomákon, vagy társas összejöveteleken vendégül látni, vagy őket bárhol és bárminemű szeszes itallal ellátni vagy megvendégelni.

3. §.

Mindazok, akik hadifoglyot tartanak — akár közvetlenül a hadifogolytáborból, akár közvetve kapták azokat — kötelesek felügyelni arra, hogy a hadifogoly józan és rendes életmódot folytasson.

4. §.

Aki az 1—3. §-okban foglalt rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el. E kihágás büntetése az 1. és 2. §-ban meghatározott esetekben 15 napig terjedhető elzárás és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés, a 3. §-ban meghatározott esetekben pedig 200 koronáig terjedhető pénzbüntetés.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 19-én kelt 65. számában.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Budapest, 1916. évi március hó 18-án.

A m. kir. minisztérium 891/1916. M. E. számú rendelete az országos büntető intézetekben és bírósági fogházakban letartóztatottak munkaerejének vállalkozók részére átengedése iránt kötött szerződésekben vállalt kötelezettségek tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Az igazságügyminiszter az országos büntető intézetekben és a bírósági fogházakban letartóztatottak munkaerejének vállalkozók (munkabérlők) részére átengedése iránt kötött szerződésekben vállalt kötelezettségeket a háború ideje alatt — a szerződéseknek egyébként épségben tartása mellett — ideiglenesen felfüggesztheti vagy korlátozhatja, ha a letartóztatottakkal közérdekből másképen rendelkezik.

A vállalkozó (munkabérlő) emiatt a királyi kincstártól semminemű kárpótlást nem követelhet. Ha az igazságügyminiszter rendelkezése folytán a vállalkozónak (munkabérlőnek) érdekei veszélyeztetve lennének, a vállalkozó (munkabérlő) mindaddig, amíg az igazságügyminiszternek a szerződési kötelezettséget felfüggesztő vagy korlátozó rendelkezése fennáll, az igazságügyminiszterhez intézendő iratban a szerződést rögtöni hatállyal felmondhatja.

Hogy a szerződési kötelezettségnek a vállalkozó (munkabérlő) hibáján kivül bekövetkezett ilyen felfüggesztése vagy korlátozása mennyiben mentesiti a vállalkozót (munkabérlőt) harmadik személyekkel szemben a munkabérleti szerződésre való tekintettel vállalt kötelezettsége alól, azt az általános jogszabályok szerint kell megitélni.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországok területére nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi március hó 15. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 16-án kelt 62. számában.

A m. kir. belügyminiszter 33.333/V—a/1916. B. M. számú körrendelete a munkára kiadott hadifoglyok tekintetében szükséges államrendészeti és közbiztonsági teendők tárgyában.[1])

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének, valamennyi törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak (hadifogoly-bizottságnak és a m. kir. csendőrparancsnokságoknak.)

A cs. és kir. hadügyminiszter úr által a hadifogolytáborokon kivül munkára kiadott hadifoglyok igénybevételéről kiadott és az 550/1916. M. E. számú kormányrendelet kapcsán megküldött szabályzatban a hatóságok és hatósági közegek teendőire nézve foglalt határozmányok, mint a magyar kormány által korábbi rendeletekben tett és érvényükben fenntartott rendelkezések kötelező erővel birnak, azok pontos végrehajtására a szabályzatban megjelölt hatóságokat és hatósági közegeket ezennel utasitom.

Egyúttal pedig az emlitett rendelkezések kiegészitéseként 2.856/1915. B. M. res., ad 4.693/1915. B. M. res., 6.042/1915. B. M. res., 21.220/1915. B. M. eln., 41.480/1915. B. M. eln. 44.549/1915. B. M. eln., 102.831/1915. B. M., 111.956/1915. B. M. és 152.353. 1915. B. M. számok alatt kiadott körrendeletek hatályon kivül helyezése mellett még a következőket rendelem:

I. Az elsőfokú rendőrhatóság (járási főszolgabiró, városi rendőrkapitány) és a m. kir. csendőrség teendői.

1. A munkára kiadott hadifoglyokra nézve az *elhelyezés, ellátás, bánásmód és felügyelet* tekintetében előirt szabályok betartását a hivatalos kiszállások (portyázások) alkalmával szigorúan ellenőrizni kell.

A tapasztalt vagy tudomásra jutott szabálytalanságokat, illetőleg panaszokat nyomban meg kell vizsgálni és a tényállás pontos megállapitása után, azok megszüntetése iránt intézkedni, vagy az intézkedésre hivatott fölöttes hatóságnak, illetőleg a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak (hadifogoly-bizottságnak) jelentést kell tenni.

2. A hadifoglyok, mint a hadijog oltalma alatt álló katonai egyének ellen semminemű túlkapást, amely emberi méltóságukat a legcsekélyebb mértékben is sértené, elnézni, illetőleg türni nem szabad. Ügyelni kell arra, hogy a lakosság a hadifoglyokkal szemben, — bárhol találkozzék is azokkal, — mindennemű sértő magatartástól tartózkodjék és ettől az ifjúságot is tartsa vissza.

A hatóságnak tudomására jutott eseteket legerélyesebben meg kell vizsgálni és a tetteseket, illetőleg a kiskorúak törvényes képviselőit a törvény teljes szigorával felelősségre kell vonni, a büntető eljárás alá vont ilyen eseteket pedig a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak (hadifogolybizottságnak) azonnal be kell jelenteni.

---

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. évi 17. számában.

3. A munkára kiadott hadifoglyok és a lakosság közötti érintkezésnek az erkölcs és családi tűzhely tisztasága által megszabott korlátokat nem szabad túllépnie. A távoli harctereken, tűzhelyeik oltalmáért küzdő katonáink családi életének tisztaságát mindenképpen meg kell óvni, a magukról megfeledkezett családtagokat pedig a rendelkezésre álló társadalmi és hatósági eszközök alkalmazásával kell felelősségre vonni.

Ebben az irányban különösen arra kell ügyelni, hogy a hadifogolymunkások munkájuk végeztével elkülönitett helyiségekben tartózkodjanak és onnan éjjel el ne távozzanak, a lakosság pedig velük semmiféle bizalmasabb barátkozást ne kezdjen.

4. A 31.500/1916. B. M. számú rendelet szerint a hadifogiyoknak korcsmákban, pálinkamérésekben, általában italmérő üzletekben vagy ezekből a helyiségekből bárminemű szeszesitalt kiszolgáltatni nem szabad.

Tilos a hadifoglyokat akár nyilvános helyen, akár magánházakban tartott mulatságokon, lakomákon vagy társas összejöveteleken vendégül látni vagy őket bárhol és bárminemű szeszesitallal megvendégelni.

Mindazok, akik hadifoglyot tartanak, — akár közvetlenül a hadifogolytáborból, akár közvetve kapják azokat, — kötelesek felügyelni arra, hogy a hadifoglyok józan és rendes életmódot folytassanak.

Aki a fenti rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el. E kihágás büntetése az ezen pont 1. és 2. bekezdésében meghatározott esetekben tizenöt napig terjedhető elzárás és kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés, a 3. bekezdésben meghatározott esetekben pedig kétszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. Különös gondot kell forditani a hadifoglyok magatartásának ellenőrzésére, hogy azok államrendőri szempontok alá eső cselekedeteket (kémkedés, hirszolgálat, izgatás, lázitás), továbbá vagyon ellen irányuló bűncselekményeket ne követhessenek el; aratás idején a termés lekaszálása, behordása és kicséplése közben kárt a munkaadónak vagy a községbelieknek, különösen gyujtógatás által ne okozhassanak.

6. Munkahelyéről távol, idegen helyen kóborló hadifoglyot, amennyiben a munkaadóhoz vissza nem irányitható, a legközelebbi katonai (honvéd-) állomásparancsnokságnak kell átadni.

Ha pedig a hadifogoly munkaközben őrizet nélkül jön-megy, különösen valamely tárgy vagy üzenet elhozatala vagy meghatározott helyre való elvitele esetén, meg kell győződni a hadifogoly személyazonosságáról és arról is, vajjon a hadifogoly ilyen útja a neki kiszabott munkával összefüggésben van-e?

7. A hadifoglyok szökéséről — történjék az akár hadifogoly-

táborból, akár pedig munkára kiadott hadifoglyok közül — a csendőrség, illetőleg a rendőrség haladék nélkül értesiti a legközelebbi csendőrőrsöket és rendőrhatóságokat, egyúttal pedig a belügyminisztériumhoz távirati jelentést tesz. A szökésről a „Rendőri Közlöny" útján az összes csendőrparancsnokságok és rendőrhatóságok azonnal értesittetnek.

A „Rendőri Közlöny"-ben közzétett, illetőleg más módon tudomásul vett esetekben a szökevény hadifoglyok beható és erélyes kinyomozása iránt kell intézkedni, a kézrekeritett hadifoglyot pedig a legközelebbi katonai (honvéd) állomásparancsnokságnak kell átadni.

A legénységi állományba tartozó hadifoglyok szökéséről és kézrekeritéséről minden héten, szombaton, az elmult hét folyamán előfordult szökési esetekről és idevonatkozó egyéb eseményekről irásbeli heti jelentéseket kell tenni a törvényhatósági gazdasági munkabizottsághoz (hadifogoly-bizottsághoz).

8. A hadifoglyok szökésének szándékos elősegitése a büntetőtörvénykönyv (1878 : V. t.-c.) 447. §-ába, esetleg a katonai büntetőtörvénykönyv 327. §-ába, vagy pedig a hadviselés érdekei ellen elkövetett bűncselekmények, különösen a hadiszállitások körül elkövetett visszaélések megtorlásáról szóló 1915 : XIX. t.-cikk 1. §-ába ütköző bűncselekmény.

Ennélfogva a szökevény hadifoglyok kézrekeritése alkalmával az a közbiztonsági közeg, aki a hadifoglyot elfogta, köteles puhatolózni abban az irányban, vajjon a hadifogoly szökését egyesek nem segitették-e elő és ha biztos adatokat szerez arra, hogy valaki a hadifoglyot, ebbeli minőségét ismerve, szökésében szándékosan támogatta, az illetőt nyomban le kell tartóztatni és a legközelebbi kir. ügyészségnek vagy járásbiróságnak, irásba foglalt adatok közlése mellett, haladéktalanul át kell adni.

9. A hadifogolymunkások őrizetére kivezényelt katonai őrség tagjainak szabadságát csak az illetékes fogolytáborparancsnokság engedélyezhetvén, ennélfogva sem a hatóságok, sem pedig munkaadók olyan engedély adására nem jogosultak s igy szabadságleveleket sem állithatnak ki.

10. A hadifogolymunkásokkal szemben a csendőrséget megillető fegyelmi fenyitő hatalom gyakorlása és az alkalmazott büntetésekről teendő jelentések tekintetében, a m. kir. honvédelmi miniszter úr által tett rendelkezések irányadók.

II. A törvényhatósági gazdasági munkabizottság (hadifogoly-bizottság) teendői.

A m. kir. minisztériumnak 550/1916. M. E. számú rendeletében és a hadügyminisztérium szabályzatában előirt teendőkön felül a bizottság a rendőrhatóságok és a csendőrség részéről a hadifogolymunkások elhelyezése, ellátása és bánásmódja tekintetében hozzá beérkezett jelentések alapján eljár és a közbiztonság, valamint a közegészségügy és a közerkölcs érdekeinek megóvása szem-

pontjából szükséges intézkedések megtétele végett az illetékes hatósághoz fordul.

A hadifogolymunkások szökéséről és kézrekeritéséről vett rendőrségi és csendőrségi heti jelentéseket gondosan összegyüjti és a bejelentett változások keresztülvezetése után havonkint minden hó 8-áig a beosztott tiszt útján 1—1 példányban a hadügyminisztériumhoz és a területileg illetékes katonai parancsnoksághoz beküldi.

Budapest, 1916. évi április hó 6-án.

A m. kir. belügyminiszter 150.846/V—a/1916. B. M. számú körrendelete a hadifoglyok szökése esetére követendő eljárás tárgyában.[1])

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A munkára kiadott hadifoglyok tekintetében szükséges államrendészeti és közbiztonsági teendők tárgyában folyó évi április 6-án 33.333/1916. szám alatt kiadott körrendeletem 7-ik pontja helyett a cs. és kir. hadügyminiszter úrral egyetértőleg a következőket rendelem el:

I.

1. A legénységi állományba tartozó hadifogoly szökését a legközelebbi helyi hatóságnál (főszolgabirói hivatal, városi rendőrség, községi előljáróság) vagy csendőrörsön be kell jelenteni, amely a körözés végett a tekintetbe jöhető hatóságokat haladéktalanul értesiteni tartozik.

2. Az 1. pont alatt emlitett hatóságok értesitése a ·/. alatt csatolt I. számú minta szerinti szolgálati jegy igénybevétele mellett történik.

3. A hadifogolylegénység szökését a belügyminiszternek ezentúl egyáltalában nem kell jelenteni.

4. A megszökött hadifogoly kézrekerültét az 1. pontban megjelölt hatósággal a ·//. alatt csatolt II. számú minta szerinti szolgálati jeggyel kell közölni.

II.

5. A tiszti állományba tartozó hadifoglyok szökését is az I. számú minta szerinti szolgálati jegy útján kell a jelen rendelet 1. pontjában megjelölt hatóságnak rendszerint hirül adni.

Amennyiben ilyen hatóság helyben nem lenne, az értesitést a legközelebbi hatóságnak telefonon vagy táviratban kell leadni. A tiszti állományhoz tartozó hadifogoly szökése a belügyminiszterhez táviratban ezentúl is bejelentendő.

6. Telefon- és távirati közléseknek tartalmazniok kell az I. számú mintában felsorolt adatokat.

7. Tiszti állományhoz tartozó megszökött hadifogoly kézrekerülte a II. minta szerinti szolgálati jegy felhasználásával jelen-

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. október 8-iki 47. számában.

tendő be a legközelebbi helyi hatóságnak, avagy közbiztonsági szervnek.

8. Azon rendelkezés, hogy tiszti állományhoz tartozó hadifogoly szökéséről a katonai parancsnokságnak, a cs. és kir. hadügyminiszternek (Abtl. 10[1]Kgf.) táviratban vagy telefonon jelentés teendő, érvényben marad.

III.

9. A családi- és utónév helyes és hibátlan irására különös figyelmet kell forditani.

10. Egy szolgálati jegy csak egy hadifogoly szökésének vagy elfogásának bejelentésére szolgálhat.

11. A hadifogolytáborokon kivül — a munkahelyeken — előfordult hadifogolyszökésről a jelentést rendszerint az I. minta szerinti szolgálati jegyen, vagy szóbelileg vagy telefonon kell az 1. pontban megjelölt hatóságnak megtenni.

12. Jelen rendeletem folyó évi október hó 15-én lép életbe.

Budapest, 1916. évi október hó 1-én.

I. számú minta a 150.846/1916. B. M. számhoz.

.....
hadifogoly szökése

A

.....

(főszolgabirói hivatal, városi rendőrség, községi előljáróság, csendőrörs.)

A megszökött hadifogoly

Családi és utóneve : .....
Esetleges más neve : .....
Fejszáma : .....
Csapattest : .....
Hadifogolytábor : .....
Állampolgársága : .....
Rendfokozat : .....
Születési helye, nap és év : .....
Vallása : .....
Polgári állása : .....

II. számú minta a 150.846/1916. B. M. számhoz.

.....

elfogott hadiszökevény.

A

.....

(hatóságnak)

.....

A ..... évi ..... hó .....-én a .....-i fogolytáborból (munkahelyről) megszökött hadifogolyként bejelentett X. Y. ..... (állampolgársága) hadifogoly (község).....-ben elfogatott.

Hadi jótékonysági célokra szolgáló adománygyüjtések kórlátozása.

A m. kir. belügyminiszter 17.210/1916. B. M. eln. számú körrendelete a hadi jótékonysági célokra irányuló adománygyüjtések tárgyában. [1])

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a m. kir. minisztérium felhatalmazásával a következőket rendeli:

1. §.

A háborúval kapcsolatos hadi jótékonysági célokra akár nyilvánosan, akár nem nyilvánosan — a 2. és 3. §-ban meghatározott esetek kivételével — csak hatósági engedéllyel szabad adományokat gyűjteni.

A hatósági engedély nemcsak a közvetlen készpénzadományok gyűjtéséhez, hanem a gyűjtésnek bármily közvetett módjához (pl. jótékonycélú mulatságok rendezése, jótékony célra árúcikkek, műtárgyak forgalombahozatala vagy kisorsolása stb.) is szükséges. Tárgysorsjáték útján való gyűjtésre ez az engedély magában nem jogosit, hanem ehhez a sorsolásra vonatkozó általános rendelkezéseknek megfelelő pénzügyminiszteri engedély is szükséges.

Adománygyűjtésre általánosságban nem lehet engedélyt adni, hanem csak különlegesen meghatározott célra és a gyűjtésnek különlegesen meghatározott módjára.

2. §.

Nem esnek az e rendeletben megkivánt hatósági engedély és általában e rendelet rendelkezései alá:

1. a szűkebb magánkörben (családi, rokoni vagy baráti kör stb.) előforduló gyűjtések;

2. a „M. kir. honvédelmi minisztérium hadsegélyző hivatala“, az „Országos Hadsegélyző Bizottság“, a „m. kir. Rokkantügyi Hivatal“ és „A magyar szent korona országainak Vörös

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 11-én kelt 134. számában.

Kereszt Egylete" által szervezeti szabályaik rendelkezéseinek megfelelően rendezett gyűjtések;

3. az állami hatóságok vagy hivatalok személyzetének egy vagy több tagja részéről a hivatali személyzet körében a fölöttes miniszter, a vármegyei vagy városi hivatalok személyzetének egy vagy több tagja részéről a hivatali személyzet körében az alispán, illetőleg a polgármester engedélye alapján történő gyűjtések.

3. §.

Az időszaki lapok kiadói hadi jótékonysági célokra adományokat hirlapi felhivás útján hatósági engedély nélkül gyűjthetnek, illetőleg a közönség részéről befolyó ilyen adományokat elfogadhatnak, kötelesek azonban:

1. minden egyes gyűjtés megindítását a lap kiadásának helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének nyilvántartás végett bejelenteni, aki — ha a gyűjtés célja ellen kifogása van — ezt a bejelentővel haladéktalanul közli;

2. a beérkezett adományokat az evégből gyűjtésenként külön-külön vezetett jegyzékbe bejegyezni és a gyűjtésre vonatkozó feljegyzéseket és okmányokat a gyűjtés befejezésétől számitott 1 éven át gondosan megőrizni;

3. a befolyt adományokat a lapnak egyik legközelebbi számában az adományozónak és az adomány összegének feltüntetésével nyugtázni;

4. a befolyt adományokat legkésőbb minden hónap végén az adományok rendeltetésszerű felhasználására hivatott helyre és ha ilyen nincs, vagy a lap előtt nem ismeretes, a belügyminiszterhez elküldeni és ennek megtörténtét minden egyes esetben a lapnak egyik legközelebbi számában — az összegnek és a beküldés helyének megjelölésével — közzétenni.

Az időszaki lapok kiadói a hirlapi gyűjtésekről vezetett feljegyzéseiket és az ezekre vonatkozó okmányokat a törvényhatóság vagy a belügyminiszter kiküldött közegének kivánatára megvizsgálás végett a helyszinén bármikor rendelkezésre bocsátani és a vizsgálat során kivánt felvilágositásokat megadni kötelesek.

A belügyminiszter az időszaki lapok kiadóit bizonyos célokra irányuló adománygyűjtésektől eltilthatja, amely egyidejűleg az adományozóknak vissza nem téríthető összegek hováforditásáról s intézkedik.

Ha valamely időszaki lap kiadója magát a fentebbi rendelkezéseknek alá nem veti, vagy ha az adományok gyűjtése vagy kezelése körül visszaélések állapittattak meg, a belügyminiszter az adományok gyüjtését az illető időszaki lapra vonatkozólag a kiadónak általában megtilthatja.

4. §.

A hadi jótékonysági célokra irányuló gyüjtésekhez e rendelet értelmében szükséges engedélyt a törvényhatósági területén

állandóan lakó személyek és oly jogi személyek részére, amelyeknek székhelye a törvényhatóság területén van, a törvényhatóság területére szoritkozó hatállyal és 60 napot meg nem haladó időre a törvényhatóság első tisztviselője, minden egyéb esetben a belügyminiszter adja meg.

Az egyházi főhatóságok az engedélyt mindig a belügyminisztertől kapják. Erre vonatkozó kérésüket a vallás- és közoktatásügyi miniszter útján is előterjeszthetik.

A törvényhatóság első tisztviselője által adott gyűjtési engedélyt a 60 napi határidőn túl csak a belügyminiszter újithatja vagy hosszabbithatja meg.

Ugyancsak a belügyminiszter hatáskörébe tartozik az engedély megadása, ha a gyűjtés külföldön megvalósitandó célra irányul.

5. §.

A kérvényt az engedélyezésre hivatott hatósághoz (4. §.) előzetesen irásban kell benyujtani és abban elő kell adni:

1. a háborúval kapcsolatos azt a jótékony célt, amelynek javára az adománygyűjtés engedélyezését kérik; ha többféle célra együttes gyűjtés van tervezve, pontos megjelelölését annak, hogy a gyűjtés eredménye az egyes célok közt mily arányban fog felosztatni;

2. az adománygyűjtés módját;

3. megjelölését annak az időnek (időköznek) és területnek, amikor és ahol az adománygyűjtés történik;

4. a gyűjtés eredményéből fedezendő kiadásoknak (rendezés, kezelés, ügyvitel, üzem stb. költségeinek) részletes előirányzatát;

5. ha a gyűjtés eredményét a gyűjtő nem közvetlenül kivánja a kitüzött célra forditani, megjelölését annak a közintézménynek, amelynek útján a befolyó adományok a háborúval kapcsolatos jótékonycélra forditttatnak;

6. az elszámolás (bevételek és kiadások igazolása), továbbá az ellenőrzés és a begyült adományok beszolgáltatása módjának szabatos megjelölését.

Jogi személyek részére az adománygyűjtési engedély kérésére az a szerv jogosult, amely az illető jogi személy képviseletére hivatott.

6. §.

Az 1. §. rendelkezése alá eső adománygyűjtésre csak erkölcsileg és vagyonilag teljesen megbizható magyar állampolgár vagy magyarországi jogi személy nyerhet engedélyt.

Az engedélyező hatóságnak gondosan kell mérlegelnie, hogy a tervezett adománygyűjtés valóban közérdekü célt szolgál-e, továbbá, hogy a gyűjtésnek, az adományok kezelésének elszámolásának tervezett módja megfelelő-e, végül hogy az adakozó közönség részéről hozandó áldozattal a kitüzött cél javára jutó adomány arányban áll-e.

Ha e §. első és második bekezdésében említett valamelyik körülmény tekintetében a hatóságnak aggálya van, a gyűjtési engedélyt meg kell tagadnia.

Különös gondossággal kell eljárnia a hatóságnak, amikor olyan gyűjtésről van szó, amelynek eredményét a gyűjtő közvetlenül kívánja valamely kitüzött célra fordítani.

Ha a gyűjtés eredményének felhasználását valamely meglevő közintézmény útján, vagy olyan célra tervezik, amely cél érdekében valamely közintézmény működik, az engedély megadása előtt az illető intézmény vezetőségét meg kell hallgatni.

7. §.

Ha a jótékonycélú adománygyűjtés árúcikk forgalombahozatala útján olykép történik, hogy a befolyt vételárnak bizonyos része szolgál a jótékony célra, a hatóság a gyűjtésre csak akkor adhat engedélyt, ha a jótékony célra felajánlott jutalék legalább 50%-át eléri annak az összegnek, amellyel a vételár az előállítási költségeket meghaladja.

Az ily módon forgalomba hozott árúk eladási árát az árún vagy csomagolásán szembetünően és elválaszthatatlanul fel kell tüntetni. Ha az árúért önkéntes adományként ezt az árt meghaladó összeget adnak, a többletet egészen a jótékony célra kell juttatni.

8. §.

A gyűjtési engedély személyre (esetleg jogi személyre) szól és azt másra átruházni, bérbeadni vagy ügynök útján gyakorolni nem szabad.

Árúcikk forgalombahozatala útján való gyűjtésre magánegyének vagy cégek nem kaphatnak engedélyt.

9. §.

Akik e rendelet alapján adománygyűjtésre hatósági engedélyt (1. §.) kaptak, kötelesek a gyűjtés eredményét részletesen feltüntető, okmányokkal támogatott számadást vezetni és ezt az okmányokkal együtt a gyűjtés befejezése után harminc napon belül, ha pedig a gyűjtés hosszabb időre terjed, félévenként az ellenőrzésre hivatott szervhez beterjeszteni.

Magánszemélyek gyűjtését az engedélyező hatóság, hivatali gyűjtéseket a hivataii felsőbbség, jogi személyek gyűjtését pedig az a szerv ellenőrzi, amely a szervezeti szabály (alapszabály) szerint erre hivatott.

Az ellenőrző szerv — ha az nem az engedélyező hatóság — a számadás ellen felmerült kifogásait köteles a számadás beterjesztése után hatvan napon belül az engedélyező hatósághoz bejelenteni és a hozzá betejesztett számadást — az okmányokkal együtt — a beterjesztéstől számított egy éven át gondosan megőrizni.

Az engedélyesek, valamint az ellenőrző szervek is kötelesek adománygyűjtésre vonatkozó feljegyzéseket és adományokat a törvényhatóság vagy a belügyminiszter kiküldött közegének kívánatára megvizsgálás végett a helyszinén bármikor rendelkezésre bocsátani és a vizsgálat során kivánt felvilágositásokat megadni.

Ha a vizsgálat alkalmával vagy bármi egyéb módon szabálytalanságok derülnek ki, az engedélyező hatóság az engedélyt visszavonhatja, a gyűjtés eredményét zár alá veheti és a szabálytalanságok megtorlása iránt intézkedik. Ez a jog a belügyminisztert vagy megbizottját akkor is megilleti, ha nem ő volt az engedélyező hatóság.

Az időszaki lapok kiadói részéről a 3. §. értelmében hatósági engedély nélkül történő gyűjtések ellenőrzésére az idézett §. rendelkezései irányadók.

A 18.613/1882. B. M. számú belügyminiszteri rendelet (Magyarországi Rendeletek Tára 1882. évfolyam 348. oldal) 4—6. pontjában a gyűjtési engedélyeknek nyilvántartására, továbbá a gyűjtési eljárásnak és a gyűjtés eredményének ellenőrzésére vonatkozólag foglalt rendelkezések a jelen rendelet alá eső adománygyűjtések tekintetében is érintetlenül maradnak.

10. §.

Akik a gyűjtést e rendelet hatálybalépte előtt kezdték meg és azt folytatni kivánják, ha nem esnek a 2. vagy 3. §. rendelkezései alá, kötelesek e rendelet értelmében engedélyért folyamodni.

Ha ily engedélyért e rendelet hatálybalépte napjától számitott harminc nap alatt nem folyamodnak, a határidő eltelte után az adománygyűjtést tovább nem folytathatják. Ugyanaz áll azokra is, akiknek az adománygyűjtés folytatására irányuló kérelmét a hatóság (4. §.) nem teljesiti.

Ennek a rendeletnek a számadási kötelességre és az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell a rendelet hatálybalépte előtt megkezdett vagy befejezett gyűjtésekre is.

11. §.

Ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és :

1. két hónapig terjedhető elzárással, valamint kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki az e rendelet értelmében szükséges hatósági engedély nélkül hadi jótékonysági célra irányuló gyűjtést rendez, vagy erre a kapott hatósági engedéllyel a jótékonysági cél vagy az adományozó közönség hátrányára visszaél, vagy a gyűjtés eredményének ellenőrzését meghiusitja ;

2. ezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, aki e rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi.

A jogosulatlan gyűjtés eredményét a törvény értelmében el

kell kobozni s hadi jótékonysági célra kell forditani és azt evégből az Országos Hadsegélyző bizottsághoz kell beküldeni.

Az e rendeletbe ütköző kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székes fővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Budapest, 1916. évi junius hó 8-án.

Hadikárok felvétele.

A m. kir. minisztérium 4.471/1916. M. E. számú rendelete az erdélyrészi ellenséges betörés következtében beállott hadikárok felvétele tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az erdélyrészi ellenséges betörés következtében beállott hadikárokat az e célból szervezett bizottságok (5. §.) felveszik és kimutatásba foglalják.

A kárfelvétel a következő területre terjed ki:

Alsó-Fehér vármegyének alvinci, balázsfalvi, kisenyedi, marosujvári járására, továbbá Vizakna r. t. városra; Brassó, Csík, Fogaras és Háromszék vármegyére; Hunyad vármegyének hátszegi, petrozsényi, puji, szászvárosi és vajdahunyadi járására; továbbá Hátszeg, Szászváros és Vajdahunyad r. t. városokra; Kis-Küküllő vármegyére; Krassó-Szörény vármegyének orsovai és teregovai járására; Maros-Torda vármegyének nyáradszeredai, régeni alsó és régeni felső járására; továbbá Szászrégen r. t. városra; Nagy-Küküllő, Szeben és Udvarhely vármegyére.

Az állami üzemekben és egyéb állami javakban esett hadikárok felvétele nem tartozik az ebben a rendeletben meghatározott eljárásra. A közszolgálati alkalmazottak magánvagyonában esett kár azonban a felvételnek szintén tárgya.

2. §.

A kárfelvétel célja, hogy a gazdasági élet megzavart rendjének helyreállításánál és a reászoruló lakosság segélyezésénél tájékozásul szolgáló megbizható és részletes adatok szereztessenek.

Ez a kárfelvétel sem a kincstárral, sem mással szemben nem ad jogot kártérítés követelésére és nem pótolja a magánjogi igények érvényesitéséhez szükséges bizonyitást.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december 23-iki számában.

3. §.

Hadikárok e rendelet értelmében azok a károk, amelyeket a lakosság az 1. §-ban megjelölt területen hadiműveletek és az ellenséges betöréssel kapcsolatos tűzvész, pusztitás, lopás, rablás vagy rombolás következtében, avagy ugyanerről a területről való menekülése vagy elhurcoltatása következtében ingó vagy ingatlan dolgaiban szenvedett.

Hadműveleti károk tekintetében nem tesz különbséget, hogy azokat ellenségeink vagy szövetségeseink hadereje, avagy saját haderőnk okozta-e.

4. §.

A kárfelvételi kimutatásba fel kell venni a hadiszolgáltatási törvény alapján támasztott igényeket is; ezeket azonban — az 1912 : LXVIII. t.-c. 33. §-ának megfelelő eljárás végett — haladéktalanul az ilyen igények megvizsgálására hivatott és a hadikárfelvevő bizottsággal együttesen működő (6. §.) községi bizottsághoz kell utalni.

A személyes szolgálatok címén támasztott téritési igényeket a kárfelvételi kimutatásba nem kell felvenni, hanem azokat megfelelő eljárás végett a községi bizottsághoz kell utasitani.

5. §.

A hadikárok felvételét és kimutatásba foglalását — az érdekeltek bejelentése alapján — a hadikárfelvevő bizottságok végzik.

A hadikárfelvevő bizottságokat a földmívelésügyi, kereskedelemügyi és a pénzügyminiszter által kiküldött, továbbá a főispán által a törvényhatósági bizottság tagjai közül kijelölt egyénekből törvényhatóságonkint a főispán alakitja meg.

Ezenfelül a katonai területi parancsnokságot is meg kell keresni avégből, hogy a bizottsághoz képviselőjét kiküldje.

A hadikárfelvevő bizottságok járásonkint (városonkint) működnek, és a járási főszolgabirónak, (polgármesternek) vagy helyettesének elnöklete alatt a földmivelésügyi, a kereskedelemügyi és a pénzügyminiszter egy-egy kiküldöttjéből, és a főispán által kijelölt egy-egy törvényhatósági bizottsági tagból állanak. A bizottság határozatképességéhez az elnökön kívül legalább két tag jelenléte szükséges.

Egyes (nem állami) üzemekben esett kár felvétele céljából a belügyminiszter — a hadikárfelvevő bizottság javaslatára és az érdekelt szakminiszterekkel egyetértve — külön bizottságokat küldhet ki és ezeket e szakasz rendelkezéseitől eltérően alakithatja meg.

6. §.

A hadikárfelvevő bizottság a kárfelvételnél együttesen jár el azzal a bizottsággal, amely a hadiszolgáltatási igények meg-

vizsgálása céljából az 1912 : LXVIII. t.-c. 38. §-a utolsó bekezdése értelmében községenkint alakult.

A hadiszolgáltatási igények megvizsgálására hivatott községi bizottság a bejelentett igényeket a törvényes úton terjeszti döntés végett a miniszteri bizottság elé.

Ha a had:szolgáltatási igény felett határozó miniszteri bizottság a kárfelvétel során bejelentett hadiszolgáltatási igényt nem állapitja meg, erről — az iratok átküldése mellett — a belügyminisztert értesiti.

7. §.

A hadikárfelvevő bizottság feladata, hogy a bejelentett károk valóságát, természetét, terjedelmét és összegszerű mennyiségét a helyszinén megállapitsa és mindezt lehető pontossággal kimutatásba foglalja.

Az eljárás szabályait a belügyminiszter — a földmivelésügyi, a honvédelmi, a kereskedelemügyi és a pénzügyminiszterrel egyetértően — rendelettel állapitja meg.

8. §.

A hadikárok bejelentése és a felvételükre irányuló eljárás bélyeg-, illeték- és költségmentes.

A kárbejelentés szerkesztéséért és a kárfelvételi eljárásban való képviseletért nem lehet költséget felszámitani, sem biróilag érvényesiseni.

9. §.

A kárfelvételben hivatalosan közreműködő személyek a károsultaknak az eljárás folyamán tudomásukra jutó magánviszonyait és egyéb adatokat kötelesek titokban tartani, és azokat más célra nem szabad felhasználni.

10. §.

Aki a kárbejelentési eljárás során tudva valótlan adatot terjeszt elő, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 2.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak hatáskörébe tartozik.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi december hó 22-én.

A m. kir. belügyminiszternek a földmívelésügyi, a kereskedelemügyi, a honvédelmi és a pénzügyminiszterrel egyetértően kiadott 40.880/1916. eln. számú rendelete az erdélyrészi ellenséges betörés következtében beállott hadikárok felvételénél követendő eljárás tárgyában. [1])

Az erdélyrészi ellenséges betörés következtében beállott hadikárok felvételéről szóló 4.471/1916. M. E. számú minisztériumi rendelet 7. §-ában kapott felhatalmás alapján a földmívelésügyi, a kereskedelemügyi, a honvédelmi és a pénzügyminiszterrel egyetértően, a hadikárfelvételi eljárás szabályozása tárgyában a következőket rendelem:

1. §.

A hadikárfelvételi eljárás a 4.471/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ában meghatározott területen a községi előljárósághoz (polgármesterhez) (4. §.) benyujtott irásbeli bejelentés alapján indul meg.

A kárt azonban a községi (kör-) jegyző (az e célra kijelölt városi tisztviselő) előtt szóval is be lehet jelenteni, aki a bejelentést díjtalanul köteles jegyzőkönyvbe foglalni.

A kárbejelentés átvételére (jegyzőkönyvbe foglalására) annak a községnek jegyzője (körjegyzője, városnak tisztviselője) hivatott, ahol a kárbejelentő a bejelentés idejében tartózkodik.

Ha a bejelentés nem a kárfelvétel helyén (4. §.) történt, köteles a községi (kör-) jegyző (polgármester) az átvett vagy jegyzőkönyvbe foglalt bejelentést a kárfelvételi helyének községi előljáróságához (polgármesteréhez) haladéktalanul elküldeni.

2. §.

Kárbejelentést tehet a tulajdonos, továbbá az, akit a kár tárgyában dologi jog (pl. zálogjog, haszonélvezet vagy más szolgalmi jog) illet vagy illetett vagy akire a károsodás közvetlenül vagy közvetve kiterjed.

A károsult akadályoztatása esetében a kárbejelentést helyette a kárfelvétel helyén a község bármely lakosa megteheti.

A köztudomású kárt, ha azt sem a károsult, sem más nem jelentette be, a községi előljáróság véteti fel.

3. §.

A bejelentésben (jegyzőkönyvben) a kárt részletesen meg kell jelölni. Különösen meg kell jelölni a károsultat — foglalkozásának és rendes lakóhelyének feltüntetésével, — a kár tárgyát, nemét, keletkezését (idejét, helyét, körülményeit, okát, okozóját, a károkozás módját), továbbá a kár összegszerű mennyiségét.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december 23-iki számában.

A kárt az egyes vagyontárgyakra nézve külön-külön kell megjelölni, az elpusztult vagy megrongált egynemű tárgyakat azonban, ha a kár egyidejűleg történt, csak szám szerint kell felsorolni és a kár mennyiségét egy összegben lehet feltüntetni (pl. az ellenség a házi butorokat, u. m. 2 asztalt, 5 széket, 3 ágyat stb. felégette, értékük ..... K .. fillér.).

4. §.

A kárfelvételnek ott kell történnie, ahol az elpusztult vagy megrongált dolog az ellenséges betörés idejében rendeltetésénél fogva állandóan volt. Az eljárásra az a hadikárfelvevő bizottság illetékes, amelynek működési körébe az előbb említett hely tartozik.

5. §.

A hadikárfelvevő bizottság elnöke a bejelentett károknak felvétele végett a helyszinére határidőt tűz ki, erre a bizottságnak az illető területre kijelölt tagjait meghivja és intézkedik, hogy a kárfelvételről a károsult lakosság, még ha távol van is, tudomást szerezzen.

A hadikárfelvevő bizottság a hadiszolgáltatási igények megvizsgálása végett az 1912 : LXVIII. t.-c. 33. §. utolsó bekezdése értelmében alakitott községi bizottsággal együttesen köteles eljárni (4.471/1916. M. E. számú rendelet); ennélfogva a főszolgabiró (polgármester) a tárgyalás idejéről és helyéről a katonai képviselő kiküldése végett, a katonai területi parancsnokságot is értesiti.

6. §.

A hadikárfelvevő bizottság a kitűzött határidőben az illető községben (városban) megkezdi működését.

Az eljárás megkezdésekor a bizottság nem tisztviselő tagjai az elnök előtt kézadással becsületszavukra fogadják, hogy feladatukat hiven és lelkiismeretesen fogják teljesiteni és hogy a károsultaknak az eljárás során tudomásukra jutó magánviszonyait és az egyéb adatokat szigorúan titokban fogják tartani.

7. §.

A hadikárfelvevő bizottság elnöke az eljárás megkezdése előtt tájékoztatja a lakosságot a kárfelvétel célja felől és felvilágositja azt, hogy a kárfelvétel sem a kincstárral, sem mással szemben kártérités követelésére nem ad jogot.

Azután megkezdi a bejelentett károk felvételét. Kárbejelentést a bizottság mindaddig köteles elfogadni, amig működését az illető községben (városban) be nem fejezte.

A bizottság a bejelentett kárt akkor is felveszi, ha a bejelentő vagy a károsult az eljárásnál nem jelent meg.

8. §.

A bizottság a károsult személyazonosságának megállapitása után lelkiismeretesen felderiti a bejelentett károk tárgyait, keletkezését (idejét, helyét, körülményeit, okát, okozóját, a károkozás módját) és terjedelmét, továbbá meghatározza a kár összegszerű mennyiségét.

Arra kell törekedni, hogy a tényállás felderitése a károsulttal való közvetlen érintkezés útján történjék. Emellett a bizottságnak a helyi viszonyokkal ismerős megbizható egyéneklől kell tájékozást szereznie és a hadiszolgáltatási ügyek megvizsgálására hivatalosan a községi bizottságnak, különösen pedig a katonaság képviselőjének véleményét minden kárra nézve meg kell hallgatnia.

A községi előljáróság tagjai kötelesek a bizottság részéről hozzájuk intézett kérdésekre a tárggyal kapcsolatos kimerítő felvilágositást lelkiismeretesen megadni.

Szükség esetében helye lehet a megrongált dolog helyszini megszemlélésének is.

Külön szakértőt csak elkerülhetetlen szükség esetében kell meghallgatni és szakértőül csak az illető szakminiszter által e végből kijelölt állami tisztviselőket lehet alkalmazni.

A közigazgatási hatóságok kötelesek — a hadikárfelvevő bizottságok megkeresésére — a kárfelvételhez szükséges adatokat beszerezni és beszolgáltatni.

9. §.

A kár összegszerű megállapitásánál azt az értéket kell alapul venni, mely a dolognak a kárfelvétel idejében legmagasabb árakint, vagy hadiszolgáltatás címén való igénybevétele esetében téritési áraként, vagy egyéb okokból hatóságilag meg van állapitva.

Ilyen ármegállapitás hiányában a dolognak a kár bekövetkeztekor volt közönséges értékét kell alapul venni és a kárt ennek alapján, a dolog használt voltára való tekintettel, kell megállapitani.

Ha a dolog csak megrongálódott, a helyreállitáshoz szükséges költséget kell a kár összegéül felvenni.

Az üzem, kereseti foglalkozás, stb. szüneteléséből eredő kárt és általában az elmaradt hasznot a kár megállapitásánál figyelmen kivül kell hagyni.

10. §.

A kárfelvételi kimutatásnak a kár mennyiségére vonatkozó rovatába a kár teljes összegét fel kell venni; azokat az összegeket azonban, amelyek a kárból hadiszolgáltatási térités vagy kártérités, továbbá kárbiztositás vagy egyéb címen valószinűleg megtérülnek, a kimutatás megfelelő rovataiban fel kell tüntetni.

A kárfelvételi kimutatásnak a hadiszolgáltatási igényekre vonatkozó adatait, másolatban, az ilyen igényeket tartalmazó kárbejelentéseket pedig eredetiben a hadiszolgáltatási igények megvizsgálására hivatott községi bizottságnak kell átadni.

Minta a 149,000/1916. P. M. számú rendelethez.

.....i pénzügyigazgatóság. .....i pénzügyőri biztosi kerület.

Bejelentés

az alulirott birtokában levő égetett szeszes folyadékokról.

A birtokos neve (cége) és foglalkozása, továbbá lakhelye, utca- és összeirási szám szerint	A helyiségek megnevezése, melyekben az égetett szeszes folyadékok elhelyezve vannak	Az égetett szeszes folyadékok						Az e mennyiségekben foglalt tiszta alkohol hektoliterfokokban (literekben)	Az eladásra kész árú literenkinti		Jegyzet
		tartályainak			neme	mennyisége literekben	alkoholtartalma a 100 foku szeszmérő szerint		ára	alkoholtartalma a 100 foku szeszmérő szerint	
		száma	neme és jelei	számjegyei							

Kelt.....19.....évi.....hó.....napján.

.....
A fél aláírása.

380

11. §.

Az egyes károk felderitése és összegük megállapitása végett tett puhatolásokat, az ily célból beszerzett adatokat, véleményeket és bizonyitékokat, valamint a bizottság tagjai közt felmerült lényegesebb véleményeltéréseket a kárfelvételi kimutatás jegyzet rovatában röviden fel kell tüntetni.

A bizottság megállapitásait, ha a vélemények eltérnek, szótöbbséggel hozza; szavazategyenlőség esetében az a vélemény irányadó, amelyhez az elnök járult szavazatával.

12. §.

A kárfelvételi kimutatás rovatait a bizottságnak megállapitása alapján kell kitölteni. A rovatok kitöltésére az illető községi vagy körjegyzőt igénybe lehet venni.

A kimutatásban azokat a bejegyzéseket, amelyek egy-egy károsultra vonatkoznak, vonallal alá kell húzni és az illető részt a károsulttal vagy megbizottjával alá kell iratni. Az aláirás megtagadása esetében ennek okát a jegyzetrovatban fel kell tüntetni.

A kimutatás iveit községenkint össze kell fűzni és azt a bizottság elnöke és tagjai csak a legvégén irják alá.

A kárfelvételi kimutatásokat — a kárbejelentésekkel együtt — az alispán útján a belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

13. §.

A hadikárok felvétele körül felmerült költségeket az érdekelt miniszterek mindegyike saját kormányzati ágának terhére viseli. Az eljáró törvényhatósági bizottsági tag napidíja és fuvarköltsége a törvényhatósági házipénztár terhére esik. A kárfelvételi kimutatás nyomtatott ürlapjaival a belügyminiszter saját tárcája terhére látja el a hatóságokat.

Budapesten, 1916. évi december hó 22-én.

Hadi nyereségadó.

1916 : XXIX. TÖRVÉNYCIKK

a hadi nyereségadóról.

(Szentesitést nyert 1916. évi szeptember hó 24-én. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi október hó 2-án.*)

1. §.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek által az 1914., 1915. és 1916. években elért nyereségtöbbletek s a természetes személyek, továbbá a fennálló törvények értelmében jövedelemadó fizetésére köteles jogi személyek által, ugyanezekben az években elért jövedelemtöbbletek hadi nyereségadó alá esnek.

I. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek megadóztatása.

2. §.

Hadi nyereségadó alá esnek tekintet nélkül arra, hogy székhelyük a magyar szent korona országai területén belül vagy azon kivül van, azok a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek, amelyek a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójáról szóló 1875 : XXIV. t.-cikkben vagy a bányaadóról szóló 1875 : XXVII. t.-cikkben megállapított adó fizetésére kötelesek, vagy ezen adók fizetése alól külön törvény által vagy a hazai ipar fejlesztéséről szóló 1907 : III. t.-c. vagy az ezt megelőző hasonló tárgyú törvények alapján vannak felmentve.

Ama nyilvános számadásra kötelezett vállalatoknál és egyleteknél, amelyeknek székhelye a magyar szent korona országai területén van (belföldi vállalatok), az adóalap az a nyereségtöbblet, amellyel e vállalatok és egyletek nyeresége (4. §.) azokban az üzleti években (hadi üzleti évek), amelyek egészen vagy részben az 1914. augusztus 1-től 1916. évi december hó végéig terjedő időre esnek, meghaladja a háborút megelőző átlagos évi nyereségüket. (5. §.)

Ujonnan keletkezett ilyen vállalatoknál és egyleteknél, amelyeknek első üzleti éve már hadi üzleti évnek tekintendő, a 4. §. értelmében megállapitandó nyereségük annyiban esik hadi nyereségadó alá, amennyiben az saját tőkéjüknek 6%-át meghaladja. Saját tőke alatt a befizetett alaptőke és azok a mérlegszerű tarta-

*) A m. kir. pénzügyminiszter 144.000 számu körrendelete a fönti törvénycikk rendelkezéseinek a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok tekintetében való végrehajtása, valamint e vállalatok 1917. évi kereseti adójának, illetőleg bányaadójának és az 1914., 1915., 1916. évi hadi nyereségadójának kivetése tárgyában, a Budapesti Közlöny 1916 december 24-én kelt 299. számában jelent meg.

lékalapok értendők, amelyek a vállalat kizárólagos tulajdonát alkotják és a részvénytársaságok új részvényeinek kibocsátásánál a névértéken felül befolyt összegekből, vagy már megadóztatott üzleti jövedelemből származnak.

Ama nyilvános számadásra kötelezett vállalatoknál és egyleteknél, amelyeknek székhelye a magyar szent korona országai területén kivül van (külföldi vállalatok), de amelyek a magyar szent korona országai területén folytatnak üzletet, az adóalap az a nyereségtöbblet, amellyel az egyes hadi üzleti években az itteni üzletből elért nyereség (4. §.) a háborút megelőző átlagos évi nyereséget (5. §. első bekezdés) meghaladja. Ha az itteni üzlet csak a hadi üzleti évek alatt kezdődött, akkor nyereségtöbblet gyanánt az ezekben az években az itteni üzletből elért nyereség tekintendő.

3. §.

Ha az első hadi üzleti év 1914. évi december hó 31-ike előtt végződik, az utolsó hadi üzleti év zárlata alapján megállapitandó hadi nyereségadó csak azzal az összeggel irandó elő, amennyivel az meghaladja az első hadi üzleti év zárlata alapján kivetett adót.

4. §.

I. Nyereség gyanánt általában a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójáról szóló 1875 : XXIV. t.-c. értelmében megállapitandó évi üzleteredmény, a bányaadó alá eső ily vállalatoknál és egyleteknél pedig az 1875 : XXVII. t.-c. értelmében megállapitandó évi üzleteredmény veendő, az alábbi helyesbitésekkel.

II. Hozzáütendő ehhez az üzleti eredményhez :

1. A föld-, ház- vagy bányaadóval megrovott ingatlan vagyonból, vagy tőkekamatadóval megrovott avagy külön törvény által adómentesnek nyilvánitott értékpapirokból származó és az 1875 : XXIV. t.-c. 4. §-a értelmében a vállalat összjövedelméből levonható összegek.

2. Bármilyenemű a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója szempontjából adómentes kamatokból eredő bevételek.

3. A tekintetbe jövő üzleti évek alatt esetleg gyűjtött bárminő, a mérlegben ki nem mutatott tartalékok.

III. Viszont levonandók :

1. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója, illetve a bányaadó és az ezen adók pótlékai fejében az illető üzleti évben fizetett összegek.

2. A megelőző évek alatt esetleg gyűjtött bárminő, a mérlegben ki nem mutatott tartalékokból a tekintetbe jövő üzleti évek alatt esetleg számadásszerűen felhasznált összegek.

IV. A hadi üzleti évek alatt a hadi nyereségadó szempontjából adómentesen foganatositott leirások és tartalékolások helytálló voltának megitélésénél megfelelően figyelembe veendők a

háború okozta rendkívüli értékcsökkenések és veszteségek, valamint a kizárólag a háborús üzlet érdekében szükségessé vált beruházások.

Amennyiben ezen leírások összegeire, illetve tartalékalapok hozzájárulási összegeire vonatkozólag a becsérték tekintetében aggály merül fel, az adó kivetésére illetékes hatóságnak jogában áll — esetleg szakértők meghallgatásával — a becsértéket adókivetési szempontból kiigazitani.

V. A leltár vagyonértékében a háború okozta áremelkedések folytán előálló emelkedés, amennyiben a leltári vagyon állaga nem változott, nyereség gyanánt számba nem veendő, akár ki van ez nyereségként mérlegszerűen mutatva, akár nem; amennyiben pedig a leltári vagyon részben vagy egészben a hadi üzleti évek valamelyikének folyamán értékesitve lett, az elért vételárból a leltárnak a háború befejezte utáni időben az előbbi állagra való kiegészitésére valószinűleg szükséges összegek úgy a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója, mint a hadi nyereségadó alól mentesen tartalékolhatók.

VI. Azok a nyereségek, amelyek a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója alól külön törvény által, vagy a hazai ipar fejlesztéséről szóló 1907 : III. t.-c., vagy az ezt megelőző hasonló tárgyú törvények alapján mentesek, a hadi nyereségadó alapjának megállapitásánál megfelelően számbaveendők.

VII. Azoknál a vállalatoknál, amelyeknél az 1875 : XXIV. t.-c. értelmében adóköteles évi üzleteredménynek kinyomozása és megállapitása az 1908 : XIV. t.-c. szerint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területén foganatositandó, az eképen megállapitott évi üzleteredmény veendő nyereség, illetve veszteség gyanánt.

5. §.

A háborút megelőző évek átlagos évi nyeresége (2. §.) az 1914. évi augusztus hó 1-ét megelőző öt üzletévnek az 1875 : XXIV., illetve XXVII. t.-c. alapján megállapitott és a 4. §. II., III., V. és VI. pontjai értelmében helyesbitett, illetőleg a 4. §. VII. pontjában foglaltak szerint megállapitott eredményei alapján számitandó ki úgy, hogy az a két üzletév, amelyben a legnagyobb és a legkisebb nyereség éretett el, az átlagszámitásnál figyelmen kivül hagyandó. Azoknál a nyilvános számadásra kötelezett vállalatoknál és egyleteknél, amelyeknek a háborút megelőzőleg még nem volt öt üzleti évük, az átlagos évi nyereség a háborút megelőző három utolsó üzleti év eredményei alapján, s ha a vállalat vagy egylet ennyi ideig sem állott volt fenn, úgy a fennállásának ideje alatt elért üzleti eredmények alapján állapitandó meg.

Ha az átlagszámitás alapjául szolgáló üzleti évek alatt a saját tőke (2. §. harmadik bekezdés) emelkedett vagy csökkent, a tőkeemelkedést, illetve csökkenést megelőző idő nyereségéhez

évente hozzászámitandó, illetve abból leütendő a tőkeemelkedés vagy csökkenés 6%-a. Ha átlagban nincs nyereség, vagy ha ez nem éri el az átlagszámitásnál tekintetbe jövő utolsó üzleti évben szereplő saját tőke 6%-át, akkor az átlagos nyereség gyanánt az utóbb emlitett tőke 6%-a tekintendő.

Ha valamely hadi üzleti évben szereplő saját tőke nagyobb vagy kisebb, mint az átlagos számitás alapjául szolgáló utolsó üzleti évben szereplő saját tőke, akkor az ilyen hadi üzleti év nyereségtöbbletének kiszámitása céljából az előző bekezdések értelmében megállapitott átlagos nyereséghez a tőkeemelkedés 6%-a hozzáütendő, illetve a tőkecsökkenés 6%-a abból levonandó. Ha a saját tőke a hadi üzleti év tartama alatt emelkedett, illetve csökkent, a tőkeemelkedés, illetve csökkenés 6%-ának csak olyan hányada ütendő hozzá az átlagos nyereséghez, illetve vonandó le abból, amely megfelel az üzleti év ama részének, amely a tőkeemelkedés, illetőleg csökkenés utáni időre esik.

Az előző bekezdés szempontjából tőkeemelkedés gyanánt csak az alaptőke felemelése esetén tényleg befizetett összegek és a már megadóztatott üzleti jövedelemből a saját tőke növelésére forditott összegek vehetők számitásba.

6. §.

Az adó a belföldi vállalatoknál a nyereségtöbblet ama része után, amely a saját tőke (2. §. harmadik bekezdés) 5%-át nem haladja meg, a nyereségtöbblet 10%-a, ama része után, amely a saját tőke 5%-át meghaladja, de 10%-át nem haladja, a nyereségtöbblet 15%-a és igy tovább, úgy hogy minden megkezdett vagy teljes 5% után az adó tétele 5%-kal emelkedik mindaddig, amig az 35%-ot el nem ér.

A külföldi vállalatoknál az adó 200.000 K-t meg nem haladó nyereségtöbblet után a többletnek 20%-a, 200.000 K-nál több, de 400.000 K-t meg nem haladó nyereségtöbblet után e többlet 25%-a, 400.000 K-nál több, de 700.000 K-t meg nem haladó nyereségtöbblet után e többlet 30%-a, 700.000 K-nál több, de 1,000.000 K-t meg nem haladó nyereségtöbblet után e többlet 35%-a, 1,000.000 K-t meghaladó nyereségtöbblet után e többlet 40%-a.

A székhelyre való tekintet nélkül nincs helye a megadóztatásnak arra az évre, amelyben a nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egylet nyereségtöbblete 10.000 K-t meg nem halad.

7. §.

A vállalkozás megszüntetése vagy átruházása valamely más jogi vagy természetes személyre, valamint az adóköteles vállalat vagy egylet viszonyaiban beállott változások nem állják útját annak, hogy a hadi nyereségadó ama hadi üzleti év eredményei alapján, amelyben ezek a változások történtek, az előző §-ok értelmében elő ne irassék.

Ha a vállalkozásnak, valamely a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek által fizetendő hadi nyereségadó alá nem eső személyre való átruházása esetén az üzemet az átadó az átvevő számlájára tovább viszi, az ezen üzletvitel tartama alatt elért nyereségtöbblet utáni adót az átadó köteles fizetni.

8. §.

Ama nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek, amelyek valamely más hadi nyereségadó alá eső nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egylet összes részvényeinek vagy üzletrészeinek több mint egy ötödét birják tulajdonul, az egyes hadi üzleti évek nyereségéből (4. §.) levonhatják azokat a bevételi többleteket, amelyeket ezekből a részvényekből vagy üzletrészekből az illető években a háborút megelőző és az 5. §. első bekezdésében megjelölt üzleti években elért átlag-bevételen felül elértek.

Ha a részvények vagy üzletrészek csak a hadi üzleti évek alatt lettek megszerezve, akkor az előző bekezdés szerinti bevételi többletnek a részvények vagy üzletrészek beszerzési árának 6%-os kamatozását meghaladó bevételi többlet tekintendő.

Ha a részvények vagy üzletrészek részben a hadi üzleti évek folyamán, részben előbb lettek megszerezve, vagy ha azok részben vagy egészben nem voltak az 5. §. első bekezdésében megjelölt üzleti évek mindegyikében a vállalat, illetve egylet birtokában, a fenti rendelkezések a pénzügyminiszter által e tekintetben kiadandó utasitás részletes útmutatásai szerint megfelelően alkalmazandók.

II. A természetes személyek és jövedelemadó fizetésére köteles jogi személyek megadóztatása.

9. §.

Hadi nyereségadó alá esnek azok a természetes és jogi személyek, akik a fennálló törvények értelmében jövedelemadó fizetésére kötelesek az ezen törvények rendelkezései értelmében adóköteles jövedelmeik után, tekintet nélkül arra, hogy a jövedelemadó az erre nézve fennálló törvények értelmében terhükre tényleg ki van-e vetve vagy sem.

E természetes és jogi személyeknél az adóalap az a jövedelemtöbblet, amelyet az 1914., 1915. vagy 1916. években az 1914. évi jövedelmeikkel szemben — vagy az adóköteles fél választása szerint az 1911., 1912. és 1913. években elért átlagos évi jövedelmeikkel szemben — tényleg elértek.

Ha elemi csapás folytán úgy az 1913. évi jövedelem, mint az 1911., 1912. és 1913. években elért átlagos évi jövedelem a rendesnél jelentékenyen alacsonyabb volt, az adóköteles félnek legkésőbb az általa benyujtott vallomásban kifejezendő kívánságára a legutolsó normális év jövedelme veendő a jövedelemtöbblet megállapitásának alapjául.

Nincs adókivetésnek helye arra az évre, amelyben a jövedelem 10.000 K-t meg nem halad.

Ha az 1913. évi jövedelem, illetve az 1911—13. évi átlagos jövedelem 10.000 K-nál kevesebb vagy semmi sem volt, úgy ez a jövedelemtöbblet megállapitása céljából — az erdőjövedelem eseteit kivéve — 10.000 K-val veendő számba. Az 1914., 1915. és 1916. évi jövedelem azoknál, akik a hadsegélyezés céljaira szolgáló jövedelemadó alá esnek, rendszerint azzal az összeggel veendő számba, amellyel az a jövedelemadónak az 1915., illetve 1916. és 1917. évre való kivetésénél jogerősen meg lett állapitva. Ha a jövedelemadónak az 1915. évre való kivetésénél a jövedelemadó az 1914 : XLVI. t.-cikk 8. §-a alapján az 1914. évi jövedelemnél kisebb jövedelem után lett megállapitva, az 1914. évi jövedelem azzal az összeggel veendő számba, amely az 1914 : XLVI. t.-c. 8. §-a alapján az 1914. évi jövedelem gyanánt meg lett állapitva.

Ha a jövedelem erdő faállományának kihasználásából, illetőleg tövön való eladásából származik, az adóalapul veendő jövedelemtöbblet kiszámitásánál az összehasonlitás alapjául az a jövedelem szolgál, amelyet az adóköteles fél az 1913. évben, illetőleg átlagosan az 1911—1913. években fakihasználás, illetőleg faeladás útján kataszteri holdankint elér, még pedig ezt annyiszor számitva, ahány kataszteri holdon a faállomány az 1914., 1915. és 1916. években ki volt használva, illetőleg el lett adva.

Ha az 1913. évben fakihasználás, illetőleg faeladás nem volt és igy átlagos jövedelemszámitásnak helye nincs, akkor az erdő jövedelemtöbbletének kiszámitásánál az összehasonlitás alapjául szolgáló 1913. évi kataszteri holdankénti jövedelem az illető erdővel szomszédos legközelebbi hasonló korú, fanemű és állapotú erdőknél az 1913. évben elért jövedelemnek megfelelő tekintetbevételével állapitandó meg.

Ha a fentiek szerint megállapitott jövedelem a tényleges jövedelemnek nem felelne meg, úgy az adóköteles fél, mint a pénzügyi hatóság, a jövedelemnek ujbóli megállapitását követelheti. Nincs azonban helye a jövedelem újbóli megállapitásának olyan jogcímen, amely az illető évi jövedelem megállapitása tekintetében már a m. kir. közigazgatási biróság itéletének tárgyát képezte.

A jövedelem megállapitása ebben az esetben amaz alapelvek és eljárás szerint történik, amelyek szerint a jövedelem a fennálló törvények és szabályok értelmében a hadsegélyezés céljaira szolgáló jövedelemadó kivetése érdekében megállapittatik. Hasonlóképen történik minden adókötelesre nézve az 1913. évi jövedelem, illetve esetleg az 1911—1913. évi átlagjövedelem, s azokra nézve, akik a hadsegélyezés céljaira szolgáló jövedelemadó alá nem esnek, az 1914., 1915. és 1916. évi jövedelem megállapitása is. Ezeknek a jövedelmeknek a megállapitása rendszerint az 1916. évi jövedelem megállapitásával egyidejűleg történik, de a pénzügyminiszter akár egyesekre nézve, akár általánosságban intézkedhetik úgy is, hogy az 1916. évet megelőző évekre vonatkozólag a jövedelem

megállapitása az 1916. évi jövedelem megállapitásától függetlenül s ezt megelőzőleg történjék.

Azoknál, akiknek összjövedelmében olyan vállalati jövedelmek is foglaltatnak, amely jövedelmek az 1909 : X. t.-c. 12. §-ának 9. pontja értelmében a jövedelemadó szempontjából levonhatók, ezek a jövedelmek a hadi nyereségadó alapjának megállapithatása végett úgy az 1914., 1915. és 1916. évi, mint az 1913. évi jövedelemnél, illetve az 1911—1913. évi átlagos jövedelemnél megfelelően számbaveendők.

Azoknál, akik szabályszerű üzleti könyveket vezetnek, s akiknél a jövedelem megállapitása az 1909 : X. t.-c. 11. §-a értelmében az általuk bemutatott nyereség- és veszteség-számla alapján történik, valamint azoknál, akik jövedelmeikről részletes vallomást adnak, a 4. §. IV. és V. pontjában foglalt rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

Vallomást tartozik mindenki benyujtani, akinek a fentiek szerint adóköteles jövedelme valamelyik hadi üzleti évben 10.000 K-t meghaladt.

A jövedelem megállapitására vonatkozó részletes eljárást, a vallomások alakját, tartalmát, benyujtásuk határidejét s az egyéb szükséges intézkedéseket a pénzügyminiszter rendeletileg állapitja meg.

A jövedelem, illetve a jövedelemtöbblet az alábbi *a)* alatti esetben részben vagy egészben, a *b)* alatti esetben egyharmad erejéig figyelmen kivül hagyandó :

a) ha a kivetési eljárás során az adó fizetésére kötelezett személy hiteltérdemlő bizonyitékokkal igazolja, hogy a jövedelem, illetve jövedelemtöbblet a béke-évek valamelyikéből származik, de az illető évben az ügyfelekkel (társakkal és más hasonlóakkal) szemben hátralékos elszámolás miatt, vagy más okokból csak a hadi évek alatt lett számba vehető ;

b) vagy ha ugyanily módon igazolja, hogy a jövedelem vagy a jövedelemtöbblet személyes gazdasági tevékenységével, a háború folytán keletkezett gazdasági viszonyoktól függetlenül állott elő.

10. §.

Szolgálati és bérjárandóságokból s nyugellátásokból eredő bevételi többletek nem esnek hadi nyereségadó alá, kivéve ha ezek a bevételi többletek 30.000 K-t meghaladnak, vagy ha a háborút megelőző s összehasonlitás alapjául szolgáló jövedelemben legalább 30.000 K-t tevő ilyen bevétel foglaltatik és a bevételi többlet 4.000 K-t meghalad.

11. §.

Az 1913. év kezdete után örökölt vagyonból eredő jövedelem csak azon összeg erejéig veendő az örökösnél jövedelemtöbbletként számba, amennyivel az a szóban forgó vagyonból az 1913. évben elért jövedelmet, illetve az adóköteles fél választása szerint az

1911., 1912. és 1913. évben elért átlagos évi jövedelmet meghaladja.

Ugyanezen megitélés alá esnek azok az esetek, amidőn haszonélvezeti jog megszünése folytán jut valaki többletjövedelemhez, vagy amidőn a felmenők vagyonukat vagy annak egy részét átruházták a leszármazókra.

12. §.

Az adó a jövedelemtöbblet első megkezdett vagy teljes 10.000 K-ja után 5%
a következő megkezdett vagy teljes 10.000 K után . 10%
a következő megkezdett vagy teljes 20.000 K után . 15%
a következő megkezdett vagy teljes 20.000 K után . 25%
a következő megkezdett vagy teljes 20.000 K után . 30%
a következő megkezdett vagy teljes 200.000 K után . 35%
a következő megkezdett vagy teljes 200.000 K után . 40%
a további többletek után (500.000 K-án felül) 45%

III. Közös határozmányok.

13. §.

Azok a nyereségek, amelyek a hadi üzleti évek valamelyikéből származnak, de az illető évben az ügyfelekkel (társakkal és más hasonlókkal) szemben hátralékos elszámolás miatt vagy más okokból nem vétettek számba, 4 héttel annak az évnek a lejárata után, amelyben elszámoltattak, az utolsó hadi nyereségadó kivetési alapjába való utólagos bevonás végett bevallandók.

Mindazok a nyereségek, amelyek a hadi üzleti évekből származnak, de 1918. végéig el nem számoltattak, az illetékes pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőnél) legkésőbb 1919. március 31-éig külön kimutatandók. Ezeknek a hadi nyereségadó kivetési alapjába való bevonását a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) az adóköteles meghallgatása után elszámolásuk után is elrendelheti, ha az elszámolás további kitolásának nincs helytálló indoka. Az adóköteles kívánságára e tekintetben szakértők véleménye hallgatandó meg.

Ugyancsak legkésőbb 1919. évi március 31-éig elszámolás nyujtandó be az illetékes pénzügyigazgatósághoz (adófelügyelőhöz) a 4. §. IV. és V. pontja (9. §. tizenegyedik bekezdése) alapján adómentesen leirt és tartalékolt összegek mikénti felhasználására nézve. Amennyiben a leirt vagy tartalékolt összegek részben vagy egészben nem fordittattak arra a célra, amelyre leirhatók vagy tartalékolhatók voltak, utólagosan bevonandók a hadi nyereségadó utolsó kivetési alapjába. Ha az elszámolás a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) ide vonatkozó felszólitásának vételétől számitott 30 nap alatt be nem nyujtatik, a leirt vagy tartalékolt összegek egészben olyanoknak tekintendők, mint ha nem fordittattak volna arra a célra, amelyre leirhatók vagy tartalékolhatók voltak.

14. §.

A hadi nyereségadó sem ennek az adónak a kivetésénél, sem a keresetadó, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója, a bányaadó és a jövedelemadó vagy más egyenes adók kivetésénél nem vonható le az adóalapból.

A hadi nyereségadó után sem állami, sem törvényhatósági, községi vagy más pótadó nem szedhető.

A hadi nyereségadó a legtöbb adót fizetőkről az 1872 : XXXVI., 1886 : XXI. és XXII. t.-cikkek rendelkezéseihez képest készitendő névjegyzékek összeállitásánál állami egyenes adóként számitásba nem veendő.

15. §.

Ha valamely hadi üzleti év veszteséggel zárul, a veszteség a többi hadi üzleti évek nyereség-, illetve jövedelemtöbbletéből levonandó. A levonásnak akként kell történnie, hogy ezáltal az egyébként kivehető hadi nyereségadó a legkevésbé csökkenjen.

16. §.

A hadi nyereségadó két egyenlő részletben fizetendő, amelyek közül az egyik az első fokú kivetésre vonatkozó értesitéstől számitott 30 napon belül, a másik az értesitéstől számitott hatodik hónap utolsó napján esedékes.

IV. Az adó kivetése és biztositása.

17. §.

A hadi nyereségadó rendszerint az 1917. évre kivetendő vállalati adó, bányaadó, illetve jövedelemadó kivetésével egyszerre vetendő ki, tekintet nélkül arra, hogy az illető vállalat, egylet vagy természetes, illetve jogi személy a fennálló törvények értelmében az 1917. évre vállalati adóval, bányaadóval, illetve jövedelemadóval is megrovandó-e vagy sem. Az utóbbi esetben természetesen vállalati adó, bányaadó, illetve jövedelemadó kivetésének nincs helye.

Az adó az időközben meghalt természetes személyekre, illetve hagyatékukra is kivethető.

A kivetési eljárásra és a jogorvoslatokra nézve aszerint, amint olyan vállalatról vagy egyletről van szó, amely nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adója alá, vagy a bányaadó alá esik, vagy aszerint, amint természetes vagy más jogi személyekről van szó, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójáról, illetve a bányaadóról és a jövedelemadóról szóló törvények és szabályok vonatkozó rendelkezései nyernek megfelelő alkalmazást, amelyeknek figyelembevételével a részletes szabályokat — amelyek azonban az illető törvények rendelkezéseivel szemben eltéréseket nem tartalmazhatnak — a pénzügyminiszter rendeletileg állapitja meg.

18. §.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek részéről azok az adatok, amelyek a hadi üzleti évek nyereségének (4. §.) és a háborút megelőző évek átlagos évi nyereségének (5. §.) megállapitására, vagy egyáltalában a hadi nyereségadó helyes kivetéséhez szükségesek, a vállalat, illetve egylet igazgatóságának összes tagjai által aláirandó olyan vallomással bocsátandók az sdókivető közegek rendelkezésére, amelyért az igazgatóság minden egyes tagja egyénileg is felelős.

19. §.

A természetes személyeket és jövedelemadó fizetésére köteles jogi személyeket illetőleg a pénzügyminiszter akár általánosságban, akár esetről-esetre elrendelheti, hogy a pénzügyigazgatóságnak (adófelügyelőnek) eziránt hozzájuk intézendő megkeresésére felvilágositásokat nyujtsanak azokat az adatokat illetőleg, amelyek az 1914., 1915. és 1916. években elért jövedelmi többletük megállapitásához szükségesek.

20. §.

A pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) a 18. és 19. §§. szerint bekivánt adatok helyességének megállapitása végett, vagy ha az adatok az adóköteles által be nem szolgáltattak, ezeknek az adatoknak a beszerzése végett, a nyilvános számadásra kötelezett vállalatokat és egyleteket illetőleg a pénzügyminiszter felhatalmazása alapján, a többi adókötelesekre nézve pedig az adófelszólamlási bizottság határozata alapján könyvvizsgálatot rendelhet el. Az adófelszólamlási bizottság erre vonatkozó határozata ellen fellebbezésnek nincs helye. A könyvvizsgálat az adóköteles féllel közölt napon az adóköteles vállalat vagy egylet székhelyén, illetve az adóköteles fél lakhelyén, vagy ha a számvitel nem ott történik, azon a helyen, ahol a könyvek vezettetnek, foganatositandó. A vizsgálatot titoktartás kötelezettsége mellett az adóköteles fél, illetőleg megbizottja jelenlétében pénzügyi tisztviselő teljesiti.

A könyvvizsgálat eredményéről jegyzőkönyv veendő fel, amelyben a hadi nyereségadó kivetésére szükséges számszerű, de az üzleti titokra ki nem terjedhető adatokon s az adóköteles félnek és a könyvvizsgálattal megbizott tisztviselőnek erre nézve tett észrevételein kivül az is felemlitendő, hogy az üzleti könyvek vezetése általában véve milyen, s hogy a könyvek mennyiben érdemelnek hitelt. A pénzügyi hatóság a könyvvizsgálat eredményét az adó kivetésére hivatott bizottságok elé terjesztheti, amelyek a könyvvizsgálat eredményét szabadon mérlegelik.

Könyvvizsgálat esetén a fél a maga részéről saját költségén ellenőrző szakértőt alkalmazhat, akinek véleménye a fél által szintén az adó kivetésére hivatott bizottságok elé terjeszthető.

Ezek a rendelkezések a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójának, a bányaadónak és a jövedelemadónak

kivetésére hivatott bizottságoknak a könyvvizsgálat elrendelésére vonatkozó jogát s az ezzel kapcsolatos törvényes rendelkezéseket nem érintik.

21. §.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek a hadi üzleti évek nyereségéből a hadi nyereségadó kivetésének jogerőre emelkedéséig osztalék címén, vagy bármely más címen — a tőkevisszafizetést is ideértve — részvényenkint, illetőleg üzletrészenkint csak oly összeget fizethetnek ki, amely összeg nem haladja meg az 1915. év végén, illetve ezután, de az 1916. év vége előtt lejárt üzleti évet megelőző három üzleti év nyereségéből részvényenkint, illetőleg üzletrészenkint kifizetett legmagasabb évi osztalékot. Ha azonban a fentiek szerint tekintetbe jövő három üzleti év bármelyikében osztalék címén kifizetett legmagasabb összeg nem érné el a befizetett alaptőke 5%-át, vagy ha a nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egylet ezekre az üzleti évekre egyáltalában nem fizetett osztalékot, a hadi üzleti évek nyereségéből az elől emlitett címen összesen a befizetett alaptőke 5%-ának megfelelő összeg fizethető ki.

Az igazgatóság tagjai és az ügyvezető igazgatók, esetleg mások részére a hadi nyereségadó kivetésének jogerőre emelkedéséig nyereségrészesedés címén kifizethető összeg nem haladhatja meg a fentiek szerint figyelembe veendő három előző üzleti év nyereségéből kifizetett legmagasabb évi nyereségrészesedést. A nyereségrészesedés címén kifizethető összeg azonban oly arányban meghaladhatja a fentiek szerint figyelembe veendő három előző üzleti év nyereségéből kifizetett legmagasabb évi nyereségrészesedést, amily arányban az előző bekezdés értelmében osztalék címén kifizethető összeg a fentiek szerint figyelembe veendő három előző üzleti év nyereségéből osztalék címén kifizetett legmagasabb összeget meghaladja.

A pénzügyi hatóság a vállalat vagy egylet kérésére a fenti összegeknél nagyobb összegek kifizetését megengedheti, amennyiben a vállalat vagy egylet biztositékul készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a pénzügyi hatóság által megállapitandó oly összeget tesz le a m. kir. postatakarékpénztárnál, az osztrák-magyar banknál, vagy valamely a pénzügyi hatóság jóváhagyása mellett a fél által kijelölendő belföldi pénzintézetnél, amely megfelel a vállalat vagy egylet terhére a jelen törvény alapján ama üzletév végén, amelyre nézve a kifizetés szól, előreláthatólag kirovandó hadi nyereségadónak. Ez az összeg azonban a többletként kifizetendő összegnél kisebb nem lehet. A pénzügyminiszter e rendelkezések tekintetében indokolt esetekben könnyitéseket engedélyezhet.

22. §.

Az 1. §. alá eső nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egylet a hadi nyereség adókivetésének jogerőre emelkedése

és az adó kifizetése előtt csak a pénzügyi hatóság engedélyével oszolhat fel önkéntesen vagy alakulhat át más jogi személlyé. Az engedély nem tagadható meg, ha a hadi nyereségadó kellően biztositttatik.

Vállalkozások átruházása esetén az átvevő szavatol az átadó terhére annak idején kirovandó hadi nyereségadóért, ha az átruházás által az adónak az átadótól való behajtása veszélyeztetve lett.

23. §.

A külföldi vállalatok adóköteles nyereségtöbbletüknek — kérelmükre a pénzügyi hatóság által megállapitandó — 40%-át külön tartalékba tartoznak helyezni s ezt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a m. kir. postatakarékpénztárnál, az osztrák-magyar banknál vagy valamely a pénzügyi hatóság jóváhagyása mellett a fél által kijelölendő belföldi pénzintézetnél kötelesek letenni.

Ha a nyereségtöbblet vagy annak egy része felett a vállalat vagy egylet a jelen törvény életbelépte előtt már rendelkezett volna, s ennek folytán a fenti összeget részben vagy egészben külön tartalékba helyezni nem tudja, akkor a következő hadi üzleti évek nyereségtöbbletéből megfelelően nagyobb összeg helyezendő a külön tartalékba.

Ez a külön tartalék a hadi nyereségadó biztositására szolgálván, az adó kifizetéséig arra mások a kincstárt megelőző jogokat nem szerezhetnek és afelett a hadi nyereségadó lefizetése előtt sem a vállalat, illetve egylet, sem ennek feloszlása esetén a felszámolók nem rendelkezhetnek.

24. §.

Ha a hadi nyereségadó beszedése a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) megitélése szerint veszélyben forog, úgy a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) az adónak a fentiek szerint bekövetkező kivetéséig is intézkedhetik a hadi nyereségadó biztositása iránt.

A biztositandó adó összegének megállapitására irányadó nyereség-, illetve jövedelemtöbbletet a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) állapitja meg a jelen törvény határozmányainak s a rendelkezésére álló egyéb adatoknak figyelembevételével.

Ha a nyereség-, illetve jövedelemtöbblet számszerűen nem állapitható meg pontosan, akkor az két szakértő meghallgatása után becslés útján állapitandó meg.

A biztositandó összeg a féllel végzésileg közlendő, s ha ezt a fél a végzés kézhezvételétől számitott 15 nap alatt be nem fizeti, úgy ez az összeg tőle a közadók módjára hajtandó be. A végzés ellen 15 napon belül birtokon kivül fellebbezésnek van helye a pénzügyminiszterhez.

A pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) megkeresésére a biztositandó összeg a fél ingatlanaira a telekkönyvi hatóság által, a veszély igazolásának megkivánása nélkül, jelzálogilag biztositandó,

az ingatlan végrehajtás elrendelésének azonban mindaddig nincs helye, amig a hadi nyereségadó jogerősen kivetve nincs.

A fentiek szerint előre biztositott s a fél által befizetett hadi nyereségadó jogerős kivetése után a féllel leszámolás ejtendő meg, amely leszámolás alkalmával a fél által előre befizetett összeg után a hadi nyereségadó esedékességének napjáig a fél javára 5% kamat megtérítésének van helye. Az előre befizetett s a befizetendő összeg közötti különbözet a féltől beszedendő, illetve neki visszatéritendő.

25. §.

Ha az adóköteles fél a 18. és 19. §-ok értelmében tőle bekivánt adatokat be nem szolgáltatja, vagy nem szabályszerűen szolgáltatja be s az utóbbi esetben a hozzá intézendő felhivásban kitüzendő záros határidő alatt a hiányt nem pótolja, a kivetés során megállapitott adónak 10—25%-át fizeti pótlék fejében, amelyet a hadi nyereségadó kivetésére hivatott bizottság az adóval egyidejűleg állapit meg és a kivetési lajstromba is bevezet. E pótlékra nézve az 1909 : X. t.-c. 36. §-ában foglalt rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

Ezenfelül, ha a 18. §. értelmében bekivánt adatok hiányos beszolgáltatásáról vagy be nem szolgáltatásáról van szó, az esetben, ha a hadi nyereségadó kivetése során a pótlék kivetése jogerőre emelkedett, a nyilvános számadásra kötelezett vállalat, illetve egylet minden egyes igazgatójára a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) által 1.000 K-tól 50.000 K-ig terjedhető pénzbirság rovandó ki.

A pénzbirság kirovásáról az érdekeltek a pénzügyigazgatóság (adófelügyelő) által végzésileg értesitendők, s e kirovás ellen 15 nap alatt benyujtandó panasznak van helye a m. kir. közigazgatási birósághoz.

V. Büntető határozatok.

26 §

Jövedéki büntető eljárás alá eső kihágást követ el az, aki a hadi nyereségadó kivetésének alapjául szolgáló vallomásaiban, vagy illetékes helyről hozzá intézett kérdésekre adott irásbeli vagy jegyzőkönyvbe mondott válaszában, vagy jogorvoslatának indokolásában tudva valótlan és szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, amely arra alkalmas, hogy az adó kisebb összeggel állapittassék meg, mint aminővel az tényleg megállapitandó volna, továbbá amennyiben eljárása szigorúbb beszámitás alá nem esik, az, aki a 20. §. értelmében elrendelt könyvvizsgálatot megakadályozza, vagy meghiusitja, végül aki a 21. és 23. §-ok rendelkezéseit megszegi.

Büntetlen marad azonban a tettes, ha a feljelentés megtörténte vagy a vizsgálat megindítása előtt nyilatkozatát illetékes helyen kijavitja vagy kiegészíti, illetőleg helyes adatokat szolgáltat be, vagy mulasztását pótolja. E kihágások megtorlására nézve az

1909 : XI. t.-c. IX. fejezetében foglalt rendelkezések nyernek alkalmazást azzal a hozzáadással, hogyha a jövedéki kihágás az által követtetett el, hogy valamely nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egylet igazgatósága által a 18. §. értelmében beszolgáltatandó adatok nem feleltek meg a valóságnak, az 1909 : XI. t.-c. 93. §-ában megállapitott pénzbüntetésen felül minden egyes igazgatósági tag egyénileg külön-külön 2.000 koronától 100.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel is büntetendő, ha pedig a jövedéki kihágás a könyvvizsgálat megakadályozása vagy meghiusitása, illetve a 21. és 23. §-ok rendelkezéseinek a megszegése által követtetett el, és az az összeg, amellyel a kincstár megkárositтatott, nem állapitható meg, 1.000 K-tól 50.000 K-ig terjedhető pénzbüntetésnek van helye.

VI. Vegyes intézkedések.

27. §.

A jelen törvény nem nyer alkalmazást az Osztrák-magyar bankra, amely intézet hadi nyereségeinek megadóztatása iránt külön törvény fog intézkedni.

28. §.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a hadi nyereségadó kivetése tekintetében szükséges további rendelkezéseket rendeletileg szabályozhassa.

Az olyan részvénytársaságoknak, amelyeknek alapitásuk óta, vagy legalább öt év óta nincs hétnél több részvényesük, vagy azoknak a természetes személyeknek, akik valamely nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egylet összes részvényeinek vagy üzletrészeinek a vállalat megalakulásától kezdve, vagy legalább öt év óta legalább egyhetedrészét birják — több nyeresége aszerint, amint nagyobb adó alá esik, csak a vállalatnál, vagy csak a vállalat részvényeinek, illetve üzletrészeinek tulajdonosánál adóztatandó meg.

Ha az adóalanytól függetlenül bekövetkezett rendkivüli körülmények folytán a jogérvényesen kivetett adó behajtása a fél anyagi helyzetének nagyfokú megromlását, vagy a vállalat jelentékeny megbénitását idézné elő, a fél legkésőbben a hadi nyereségadó második részletének esedékessé váltát követő 30 nap alatt az illetékes pénzügyigazgatóságnál (adófelügyelőnél) benyujtandó kérvényben kérheti az adónak részben vagy egészben való törlésbehozatalát. A kérvény felett elsőfokon, amennyiben nyilvános számadásra kötelezett vállalatról vagy egyletről van szó : a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága, a többi adókötelesekre nézve pedig a jövedelemadó kivetésére illetékes adófelszólamlási bizottság határoz, amelynek határozatai ellen a m. kir. közigazgatási biróság előtti eljárásnak van helye.

29. §.

A hadi nyereségadó könyvelését, beszedését, behajtását, biztosítását és elévülését, a mindezekkel kapcsolatos egyéb kérdésekkel egyetemben, a pénzügyminiszter által — a közadók kezeléséről szóló törvény vonatkozó rendelkezéseinek szem előtt tartásával — kiadandó rendelet szabályozza.

30. §.

Jelen törvény kihirdetésének napjával lép életbe és végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

Hadiszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések.

A m. kir. minisztérium 1.283/1916. M. E. számú rendelete a hadiszolgáltatásul igénybevett fogatos járművek és állatok birtokosai és az általuk állitott helyettesek között kötött szerződések tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezéseket kiegészitő 1916 : IV. t.-c. 5. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

Ha az 1912 : LXVIII. t.-c. 10. §-a alapján hadiszolgáltatásul igénybevett fogatos jármű vagy állat birtokosa maga helyett az idézett §. értelmében helyettest állitott és irányában szerződéssel ellenszolgáltatással kötelezte magát, az ilyen szerződést csak a jelen rendelet 2—10. §-aiban megállapitott korlátok között lehet a bíróság előtt érvényesiteni.

2. §.

Időszakok (nap, hét, hónap stb.) szerint meghatározott ellenszolgáltatás (bér) kikötése esetében a birtokosnak a helyettes irányában az ellenszolgáltatás teljesitésére vonatkozólag vállalt kötelezettsége az általános jogszabályokból folyó eseteken felül megszűnik, — még ha a helyettes az elvállalt személyes hadiszolgáltatás alól nem szabadulna is — ha az igénybevett fogatos járművet vagy állatot a katonai igazgatás utólag véglegesen megváltja (1914. : L. t.-c. 16. §.), vagy ha a jármű vagy az állat, amely mellé a helyettes személyes szolgálatra fel volt fogadva, elvész, elpusztul vagy az ellenség hatalmába kerül vagy ha a birtokos vagy a helyettes tényleges katonai szolgálat teljesitésére vonul be vagy bármelyiküket népfölkelői kötelezettség alapján személyes szolgálat teljesitésére kötelezik. Megszűnik a birtokos kötelezettsége akkor is, ha a helyettes meghal, hadifogságba jut, eltűnik, megszökik vagy az elvállalt személyes szolgálatot személyében

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 12-én kelt 84. számában.

rejlő egyéb okból huzamosabb időn át nem teljesiti vagy nem teljesitheti.

A helyettes a megszünést követő időre a kikötött ellenszolgáltatásokat nem követelheti.

A használatra átvett és utólag végleg megváltott fogatos jármű vagy állat megváltásának időpontjául azt a napot kell tekinteni, amelyen a katonai igazgatás végleges megváltásukat elrendelte. Azon fogatos járművekre és állatokra nézve, amelyeket a katonai igazgatás még 1915. évi január hó 14. napja előtt vett át használatra és amelyek a jelzett napon a harctéren levő csapatoknál állottak alkalmazásban, 1915. évi január hó 14. napját kell a megváltás időpontjául tekinteni. Ha a megváltás vagy időpontja kétséges, a honvédelmi miniszter megállapitása irányadó.

Ha ellenszolgáltatásul napi hat koronát meghaladó értékű időszakos szolgáltatások voltak kikötve, ezek a szolgáltatások a helyettest a helyettesitésnek csak harminc napi tartamára illetik meg, a helyesités további tartamára pedig ilyen esetben a helyettesnek a birtokostól naponkint csak hat korona jár.

3. §.

Ha az ellenszolgáltatás, tekintet nélkül a helyettes által elvállalt személyes szolgálat tartamára, általányban volt meghatározva és az ellenszolgáltatás a helyettes által teljesitett szolgálat idejéhez, természetéhez és egyéb körülményekhez képest aránytalanul magas lenne, a biróság azt a birtokos kérelmére itélettel méltányosság szerint mérsékelheti. Önként teljesitett lejárt ellenszolgáltatás utólagos mérséklését nem lehet kérni.

Ha az ellenszolgáltatásul járó átalány a helyettes által elvállalt személyes szolgálatnak meghatározott tartamára volt kikötve és a helyettes szolgálatának tartama a szerződésben meghatározott tartamnál rövidebb volt, a helyettest az ellenszolgáltatásnak a teljesitett szolgálat idejére eső aránylagos része illeti; ha pedig a teljesitett szolgálat tartama a szerződésben meghatározottnál hosszabb volt, a biróság a szolgálatnak a szerződésben kikötött időt meghaladó tartamára a helyettes kérelmére az eset körülményeinek figyelembevételével itélettel méltányos pénzbeli kárpótlást állapithat meg. A kikötött ellenszolgáltatásnak jogfenntartás nélkül történt elfogadása esetében ily kárpótlást nem lehet kérni.

4. §.

A hadiszolgáltatásul igénybevett fogatos jármű vagy állat használatáért a katonai igazgatástól a birtokosnak járó, de netalán a helyettes kezéhez kifizetett napi téritéseket ellenkező kikötés hiányában a birtokostól a helyettesnek járó ellenszolgáltatásba be kell tudni.

Ha a szerződésben az volt kikötve, hogy az 1. bekezdésben emlitett napitéritések ellenszolgáltatásként a kikötött egyéb ellenszolgáltatásba való betudás nélkül a helyettest illessék, a helyet-

tesnek ezekhez való igényét nem zárja ki az a körülmény, hogy az 1914 : L. t.-c. 16. §-ának 2. bekezdése értelmében a használatért járó téritéseket a fogatos jármű vagy állat végleges megváltása esetében a katonai igazgatás által a birtokos részére fizetendő megváltási összegbe betudják.

Azok a napitéritések, amelyek a katonai igazgatástól a személyes szolgálat teljesitéséért járnak, külön kikötés nélkül is a helyettest illetik, de azokat annak megállapitása végett, hogy a birtokost terhelő ellenszolgáltatás a jelen rendeletben megengedett mértéket nem haladja-e meg, szintén számitásba kell venni.

5. §.

Ha a birtokosnak a helyettes irányában az ellenszolgáltatás teljesitésére vállalt kötelezettsége a szerződés vagy a jelen rendelet értelmében megszűnik anélkül, hogy a helyettes a birtokos helyett elvállalt személyes hadiszolgáltatás alól felmentést nyerne, a helyettes a további személyes szolgáltatást saját nevében, nem helyettesként teljesiti.

6. §.

A jelen rendeletnek az előbbi §-okban foglalt rendelkezései nem érintik azokat a külön kötelezettségeket, amelyeket az igénybevett fogatos járműnek vagy állatnak birtokosa a 2—4. §. alá eső ellenszolgáltatásokon felül a helyettes vagy hozzátartozói irányában a helyettesnek a helyettesités tartama alatt bekövetkező halála, megsebesülése, betegsége, hadifogságba jutása vagy eltűnése esetére vállalt.

7. §.

Ha a helyettesnek vagy hozzátartozóinak az előbbi §-ok szerint járó ellenszolgáltatás a helyettes által elvállalt személyes szolgálat előre nem látott hosszú tartamánál fogva még a jelen rendeletben megállapitott korlátok között is oly nagy összegre rugna, hogy viselése a birtokos vagyoni romlását okozná, vagy ha menthető tévedésből olyan birtokos állitott helyettest, aki a törvény értelmében személyes hadiszolgáltatásra kötelezhető nem volt, a biróság a kikötött ellenszolgáltatást a birtokos kérelmére az eset összes körülményeinek figyelembevételével méltányosság szerint mérsékelheti.

8. §.

Ha a birtokos a kikötött ellenszolgáltatást önként hosszabb időre vagy nagyobb mértékben teljesitette, mint a jelen rendelet értelmében teljesiteni köteles lett volna, ezen az alapon a teljesitett szolgáltatás visszatérítését nem követelheti.

9. §.

A fogatos jármű vagy állat birtokosa a helyettestől az elvállalt személyes hadiszolgáltatás teljesitését a szerződés alapján keresettel nem követelheti.

Amennyiben a helyettes elvállalt kötelezettségét nem teljesiti, a helyettes az ellenszolgáltatáshoz való jogát elveszti és az esetleg előre felvett ellenszolgáltatást a birtokosnak visszatériteni köteles.

10. §.

E rendelet rendelkezéseit az annak életbelépte előtt kötött szerződésekre is alkalmazni kell, még pedig akkor is, ha az a körülmény, amely a birtokosnak az ellenszolgáltatás teljesitésére vonatkozólag vállalt kötelezettségét megszünteti, a jelen rendelet életbelépte előtt következett be.

Ha a jelen rendelet életbelépte előtt folyamatba tett ügyben jogerős itélet, ilyennek hatályával biró más határozat vagy birói egyesség keletkezett és ebben a birtokos a jelen rendeletben meghatározott korlátokon túl van kötelezve, a birtokos az itélet vagy más határozat jogerőre emelkedésétől vagy az egyesség megkötésétől számitott egy hónapi záros határidő alatt, ha pedig a jelen rendelet életbelépése előtt hozták a határozatot vagy kötötték meg az egyességet, 1916. évi május hó 31. napjáig terjedő záros határidő alatt az elsőfokon eljárt bíróságnál keresetet indithat a szolgáltatás megállapitott mennyiségének vagy tartamának korlátozása iránt, amennyiben a jogosult fél követelésére nézve önkéntes teljesités vagy végrehajtás útján kielégitést még nem nyert.

Ha a kereset sikere az előterjesztett adatokból valószinűnek mutatkozik, a bíróság a megtámadott határozat vagy egyesség végrehajtását kérelemre az ellenfél meghallgatása nélkül is felfüggesztheti vagy korlátozhatja. A bíróság az e kérdésben hozott határozatát kérelemre visszavonhatja. A végrehajtás felfüggesztése, korlátozása vagy ennek visszavonása tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbvitelnek nincs helye.

A jelen rendelet hatálya alá eső követelésekre vonatkozólag a rendelet életbelépése előtt keletkezett birói határozatok és birói egyességek alapján a jelen rendelet életbelépését követő harminc nap alatt a biztositáson túlmenő cselekményeket sem elrendelni, sem foganatositani nem lehet.

11. §.

Ez a rendelet 1916. évi április hó 12. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi április hó 10. napján.

1916 : XXIII. TÖRVÉNYCIKK

a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikk 33. §-a alapján bejelentett igényeknek egyezség útján való kielégitéséről.

(Szentesitést nyert 1916. évi julius hó 17-én. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi augusztus hó 12-én.)

1. §.

A honvédelmi miniszter felhatalmaztatik, hogy a jelen háborúból kifolyólag a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-cikk 33. §-a alapján bejelentett igények gyorsabb kielégitése érdekében rendeletileg akként intézkedhessék, hogy ezek az igények, meghatározandó feltételek fennállása esetén, a törvényhatósági közigazgatási bizottságoknál, Horvát-Szlavonországokban az országos bizottságnál, a felekkel — meghatározandó legmagasabb összeg erejéig — kötendő egyezségek útján kiegyenlithetők legyenek.

Azok az igények, amelyekre nézve ekként megegyezés jött létre, az idézett törvény 33. §-a alapján többé nem érvényesithetők.

2. §.

Ez a törvény kihirdetése napján lép életbe.

Végrehajtásával a honvédelmi miniszter bizatik meg, aki az érdekelt miniszterekkel és a hadügyminiszterrel, Horvát-Szlavonországokban pedig Horvát-Szlavon és Dalmátországok bánjával is egyetértőleg jár el.

A m. kir. honvédelmi miniszter 13.604/1916. eln. 20/b. sz. rendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján az üzem folytatására kötelezett vállalatoknál alkalmazott munkások szolgálati, bér- és munkaviszonyai tárgyában kiadott 18.950/1915. H. M. eln. 20/b. számú rendeletnek és az ennek kiegészitése tárgyában kiadott 10.813/1916. H. M. eln. 20/b. számú rendeletnek kiegészitéséről és módositásáról.[1])

A hadiszolgáltatásról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 36. §-ában nyert felhatalmazás alapján és a m. kir. kereskedelemügyi miniszterrel, valamint a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértőleg a következőket rendelem :

I.

A 18.950/1915. H. M. eln. 20/b. számú rendelet V. részében emlitett panaszbizottság összetétele az alábbiak szerint módosul.

A bizottság tagjai :

1. a honvédelmi miniszter által kijelölt elnök,
2. a kereskedelemügyi miniszter képviselője;

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 20-án kelt 164. számában.

3. a pénzügyminiszter képviselője,
4. a munkaadók szakképviseletének egy kiküldöttje,
5. a munkások szakszervezetének, szakmabeli szervezet hiányában, az illető vállalat szakmabeli munkásainak egy kiküldöttje, ha pedig bányamunkás panaszáról van szó, ezek helyett az illető bányavállalatnál fennálló társpénztár választmányának a munkások által a maguk köréből választott tagjai közül esetről-esetre meghivandó egy tag.

Népfölkelő munkásosztagba tartozó munkások panaszukat a vállalathoz kirendelt katonai parancsnoknál terjesztik elő, aki azt haladéktalanul a panaszbizottsághoz juttatja. Katonai parancsnok alá rendelt más munkások a panaszbizottsághoz intézett panaszok előterjesztéséről kötelesek katonai parancsnokuknak jelentést tenni. A panasz előterjesztésének módjára nézve egyébként a 18.950/1915. H. M. eln. 20/b. és a 10.813/1916. H. M. eln. 20/b számú rendelet irányadó.

A panaszbizottság, ha szükséges, a helyszinén jár el. A panaszbizottság hatáskörébe utalt ügyekben, ha a békés kiegyenlités nem sikerül, késedelem nélkül végérvényesen határoz.

Ha a jelen rendelet hatálya alá tartozó oly munkás panaszáról van szó, aki kincstári gyáripari üzemben teljesit szolgálatot, a panaszt, panaszbizottsági eljárás nélkül, az ügyköre szerint érdekelt miniszterhez kell döntés végett felterjeszteni.

II.

Amennyiben a jelen rendelet máskép nem rendelkezik, a 18.950/1915. H. M. eln. 20/b számú rendelet és az ezt kiegészitő rendeletek érintetlenül maradnak.

III.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Területi hatályára és végrehajtására nézve a 18.950/1915. H. M. eln. 20/b számú rendelet VI. részében foglalt rendelkezések irányadók.

Budapest, 1916. évi julius hó 19-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 14.962/1916. eln. 20/b. számú rendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 33. §-a alapján bejelentett igényeknek egyezség útján való kielégitéséről szóló 1916 : XXIII. t.-c. végrehajtása tárgyában.[1])

1. §.

A jelen háború alkalmából a hadiszolgáltatásokról szóló 1912.: LXVIII. t.-c. alapján teljesitett hadiszolgáltatásért járó térítésekre, továbbá az ezen törvény alapján érvényesithető kárté-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 12-én kelt 184. számában.

ritésekre vonatkozó igények — a jelen rendelet 2. §-ában meghatározott kivételekkel, — a törvényhatósági közigazgatási hatóságok által — Horvát-Szlavonországokban az országos bizottság által — további intézkedésig 20.000 koronát kitevő legmagasabb összeg keretén belül egyezség útján rendezhetők.

A hadiszolgáltatásokról szóló törvény 21. §-ának első és második bekezdésében említett szolgáltatásoknál a jelen §. első bekezdésében említett legmagasabb összeg 2.500 korona, amely azonban más igényekkel együttvéve a 20.000 koronát kitevő legmagasabb összegbe beszámitandó.

Egy és ugyanazon bizottság téritéseket vagy kártérítéseket egy szolgáltató javára a legmagasabb összeg kimerüléseig ismerhet el; a legmagasabb összeg több egyidejűleg vagy egymásután kiegyenlitésre kerülő igény által is kimerittetik.

2. §.

Egyezség útján nem rendezhetők:

1. a hadiszolgáltatásokról szóló 1912: LXVIII. t.-c. 19. és 20. §-a, valamint a 21. §-ának utolsó bekezdése alapján teljesitett szolgáltatásokból eredő igények, továbbá a 21. §-nak első és második bekezdése alapján teljesitett szolgáltatásokért támasztott igények, amennyiben ez utóbbiak a beszállásolási törvényekben az ideiglenes beszállásolás után megállapitott téritések mértékét túllépik;

2. oly igények, amelyek az 1914. L. t.-c. 16. §-ának alkalmazásából erednek;

3. azok az igények, amelyek a rendeletileg közzétett, illetőleg a bizottsági becslés alapján megállapitottnál magasabb összegű téritésre irányulnak.

3. §.

Egyezség nem jöhet létre, ha ahhoz akár a katonai, akár a pénzügyi képviselő hozzá nem járul.

4. §.

Egyezséget csak oly igényre nézve lehet kötni:

a) amelyre nézve kétségtelen, hogy a hadiszolgáltatásokról szóló 1912: LXVIII. t.-c. rendelkezései alá esik. Ennélfogva például a hadműveletek által okozott károkért, a hadiszolgáltatások által okozott közvetett károkért, az ellenségnek teljesitett szolgáltatásokért és más hasonlókért támasztott igények egyezségileg nem rendezhetők;

b) amelyről nem kétséges, hogy jogilag fennáll;

c) amelynél az igényjogosult személye kétségtelen.

E határozmányok ellenére kötött egyezségek semmisek. Az egyezség semmiségét a hadiszolgáltatási miniszteri bizottság hivatalból állapitja meg. A semmiség megállapitásának nincs helye, ha az esedékes összeget már folyósitották.

5. §.

Az egyezségi eljárást az előbb emlitett előfeltételek fennállása esetén hivatalból kell megindítani.

Ha a közigazgatási bizottság — Horvát-Szlavonországokban az országos bizottság — a nála levő iratokból megállapitja, hogy az egyezség feltételei fennállanak, az egyezségi tárgyalást az igényjogosult féllel vagy közvetlenül, vagy a közigazgatási hatóságok útján lefolytatja.

A bizottság szóbeli tárgyalást székhelyén is kitűzhet.

A szóbeli tárgyalásokon a felek csak abban az esetben képviseltethetik magukat, ha ők maguk a megjelenésben gátolva vannak, vagy ha személyes megjelenésük lakóhelyüknek a tárgyalás helyétől való távolsága miatt és figyelemmel a közlekedési viszonyokra, előreláthatólag tetemes költséggel és időveszteséggel járna.

6. §.

A létrejött egyezséget a közigazgatási bizottságnak — Horvát-Szlavonországokban az országos bizottságnak — jegyzőkönyvbe kell foglalnia, amelyet a bizottság elnökének, a katonai és a pénzügyi képviselőnek, továbbá az igényjogosult félnek kell aláirnia. A fél árusitását pótolja a félnek irásban tett vagy a közigazgatási hatóság előtt jegyzőkönyvbe foglalt és általa szabályszerűen aláirt elfogadó nyilatkozata.

A jegyzőkönyvben és a fél nyilatkozatában kifejezésre kell juttatni azt, hogy az egyezség létrejöttével a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. szerinti további eljárás és a polgári per útja is ki van zárva.

7. §.

A jegyzőkönyvet annál a bizottságnál kell megőrizni, amelynél az egyezség köttetett, egy másolatát pedig a hadiszolgáltatási miniszteri bizottsághoz kell felterjeszteni. A fél részére a jegyzőkönyvnek oly kivonatos másolatát kell kézbesiteni, amely magában foglalja az igényjogosultnak nevét és pontos lakcímét, továbbá a szolgáltató nevének, a szolgáltatás napjának, helyének (járás), tárgyának és terjedelmének kivételével határozott megjelölését annak a szolgáltatásnak, amelyért a térités vagy kártérités megállapittatott, végül a megállapitott összeget; azonos tartalmú másolatot kell megküldeni az összeg folyósitása végett a területileg illetékes katonai területi parancsnokság hadbiztosságának.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 12-én.

Hadműveleti területen való utazás szabályozása.

A m. kir. belügyminiszter 18.000/1916. B. M. eln. számú körrendelete a hadműveleti területen történt változásokról.[1])

I.

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának.)

A hadsereg főparancsnoksága fontos közgazdasági és közlekedési érdekek előmozditása céljából a külső hadműveleti területek és az ország belseje között levő határvonalak elhelyezését határozván el, a külső hadműveleti területből kivétettek:

az északkeleti hadszintéren Magyarországon: Trencsén, Turóc, Árva, Liptó, Szepes, Abauj-Torna, Sáros, Zemplén, Szabolcs, Ung, Bereg, Ugocsa, vármegyék és Kassa szab. királyi város; Ausztriában: Mistek, Neutitschein, Mährisch-Weisskirchen és Wallachisch-Meseritsch morvaországi, továbbá Troppau és Wagstadt sziléziai kerületi kapitányságok;

a délkeleti hadszintéren Bács-Bodrog és Baranya vármegyék, valamint Baja, Zombor, Szabadka, Pécs és Ujvidék városok;

a délnyugati hadszintéren Ausztriában és pedig Salzburg hercegségben: Salzburg és Hallein kerületi kapitányságok, Stájerországban: Gröbming, Liezen, Leoben, Bruck an der Mur, Mürzzuschlag, Graz, Waiz, Hartberg és Feldbach kerületi kapitányságok.

A jelzett, most már az ország belsejéhez tartozó területekre való utazások tehát, amennyiben nem hadműveleti területi határvonalon át történnek, igazolási közetelettség alá nem esnek.

Felhivom, hogy a 40.500/1915. B. M. eln. számú rendelet mellékletének a fentiekhez képest való kiigazitása és az igazolójegyeket kiállitó hatóságok megfelelő utasitása iránt azonnal intézkedjék.

II.

(Valamennyi magyar királyi határszéli rendőrkapitányságnak, valamennyi magyar királyi csendőrkerületi parancsnokságnak.)

A hadsereg főparancsnoksága fontos közgazdasági és közlekedési érdekek előmozditása céljából a külső hadműveleti terüle-

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. junius 18-án kelt 27. számában.

tek és az ország belseje között levő határvonalak elhelyezését határozván el, a külső hadműveleti területből kivétettek:

az északkeleti hadszintéren Magyarországon: Trencsén, Túróc, Árva, Liptó, Szepes, Abauj-Torna, Sáros, Zemplén, Szabolcs, Ung, Bereg, Ugocsa vármegyék és Kassa szabad királyi város; Ausztriában: Mistek, Neutitschein, Mährisch-Weisskirchen és Wallachisch-Meseritsch morvaországi, továbbá Troppau és Wagstadt sziléziai kerületi kapitányságok;

a délkeleti hadszintéren: Bács-Bodrog és Baranya vármegyék, valamint Baja, Zombor, Szabadka, Pécs és Ujvidék városok;

a délnyugati hadszintéren Ausztriában és pedig Salzburg hercegségben Salzburg és Hallein kerületi kapitányságok, Stájerországban: Gröbming, Liezen, Leoben, Bruck an der Mur, Mürzzuschlag, Graz, Waiz, Hartberg és Feldbach kerületi kapitányságok.

A jelzett, most már az ország belsejéhez tartozó területekre való utazások tehát, amennyiben nem hadműveleti területi határvonalon át történnek, igazolási kötelezettség alá nem esnek.

Ennek következtében a vonatvizsgálat megszűnik a 36.200. 1915. B. M. eln. számú rendelet B) mellékletében felsorolt vasuti vonalok közül a Trencsén—Zsolna—Csacza határ, Zsolna—Ruttka—Stubnyafürdő, Torna—Kassa, Kassa—Hidasnémeti, Sátoraljaújhely—Szerencs, Csap—Kisvárda, Csap—Mátészalka, Királyháza—Szatmárnémeti, Szeged—Szabadka, Kiskunhalas—Szabadka, Kiskunhalas—Bácsalmás, Baja—Báttaszék—Pécsvárad, Dombovár—Szentlőrinc, Szentlőrinc—Barcs, Sellye—Barcs és Szentgotthárd—Feldbach vasuti vonalakon.

A 36.200/1915. B. M. eln. számú rendelet B) mellékletében felsorolt egyéb vasuti vonalakon az eddigi ellenőrző szolgálat továbbra is fennmarad. Azonfelül a vonatvizsgálat még a következő vasuti vonalakon is teljesitendő: Zsolna—Teschen, Eperjes—Neusandec, Homonna—Neuzagorz vonalakon állandóan a határrendőrség és tisztek, Ilosva—Dolha vonalon esténkint a csendőrség, Nagyszőllős—Királyháza—Huszt vonalakon állandóan a határrendőrség és tisztek, Sellye—Cadjavica, Siklós—Dolnji-Miholjac és Dárda—Osijek vonalakon állandóan a csendőrség, Zombor—Dálja, Hódság—Dálja, továbbá Petrovaradin—Ujverbász, Petrovaradin—Vaskapu és Petrovaradin—Szépliget vonalakon állandóan a határrendőrség és tisztek által.

Erről megfelelő intézkedés végett azzal értesitem, hogy a 40.500/1915. B. M. eln. számú rendelet melléklete megfelelően kiigazitandó.

Budapest, 1916. évi június hó 10-én.

A m. kir. belügyminiszter 29.300/1916. B. M. eln. számú körrendelete az erdélyrészi belső hadműveleti terület határvonalának ellenőrzése tárgyában.[1])

A személyi forgalom korlátozása tárgyában kiadott 32.000. 1915. B. M. eln. számú rendeletem kiegészitéseként az illetékes hadseregparancsnoksággal létrejött megállapodás alapján a következőket rendelem :

1. Az erdélyrészi belső hadműveleti terület határának ellenőrzése czéljából létesitett őrvonal Máramaros és Szolnok-Doboka vármegye nyugati határvonalának folytatásaként északról délre kezdődik Hidalmás községnél és az Egregypósa, Vármező és Csucsán keresztül vezető törvényhatósági út mentén egyenes vonalban halad a Királyhágóig, Királyhágótól a Fekete-Kőrös mentén Belényesig, Belényestől a vasuti vonal mentén Vaskóhig, (Vaskóhtól Biharkristyoron át a Marosborsáig vezető országút mellett és innen a Maros mentén Soborsinig, Soborsintól a törvényhatósági út mentén Facsádig, innen a Béga mentén Bálinczig, Bálincztól a törvényhatósági út mentén Lugosig, majd a vasút mentén Gáttájáig, innen Zsidovinig és Fehértemplom kihagyásával Báziásig, Báziástól a Duna balpartján Óasszonyrétig.

Ezen őrvonal — a brassói, nagyszebeni, temesvári és orsovai határrendőrkapitányságok ellenőrzése alatt — összesen 4 szakaszra osztatik be

E szakaszok északról dél felé a következők :

a) Az első szakasz : Biharkristyór községtől Csucsán át Bányikáig ; székhelye Csucsa

b) A második szakasz : Gyalumare hegytől Maroskapronca és Honcztő községeken keresztül a Bihar és Arad megye határán lévő Halmágygóros községig ; székhelye Soborsin.

c) A harmadik szakasz : Buziasfürdőtől Báziásig ; székhelye : Gáttája.

d) A negyedik szakasz : Orsovától Báziásig és Szinérszegtől Lugoson át Facsádig ; székhelye : Lugos és Szinicze.

II. A kilakoltatott területekről az ország belsejébe eltávozó lakosság a belső hadműveleti terület határvonalát minden igazolvány nélkül átlépheti. Egyébként azonban ezen határvonalnak akár kifelé, akár befelé való átlépéséhez külön katonai engedély szükséges. Ezt a katonai engedélyt rendszerint a legfelsőbb parancsnokságtól (Passierscheinstelle 170. számú tabori posta) kell kérelmezni. Sürgős utazások esetén a külön katonai engedélyt ezenkivül még a budapesti és temesvári katonai parancsnokság „Passierscheinstelle“ nevű osztályánál az emlitett legfelsőbb parancsnnokság által megbizott tiszt is megadhatja.

Ezekhez a katonai parancsnokságokhoz kell fordulniok az Ausztriából, továbbá a szövetséges államokból és egyéb hadmű-

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. szept. 24-iki 42. számában.

veleti területekről az erdélyrészi belső hadműveleti területre utazó egyéneknek is.

Különösen sürgős esetekben, ha az utazás a belső hadműveleti területen maradt vagyon megmentése végett történik és ha az utazás elhalasztásából jelentékeny kár származik, a felek 1916. évi október hó 31-ig személyesen az I. pont *a)—c)* alatt felsorolt székhelyeken működő határrendőrkapitányokhoz is fordulhatnak, mely határrendőrkapitányok a külön katonai engedélyt rövid úton beszerzik, ha az illetőknek megbizhatóságáért személyes felelősséget vállalnak.

III. A 32.000/1915. B. M. eln. számú rendelet 9. §-ában felsorolt kihágási ügyekben első fokon az I. pont *a)—c)* alatt emlitett határrendőrkapitányságok, másodfokon a területileg illetékes alispán, harmadfokon a belügyminiszter jár el.

IV. Az utazási okmányok kiállitásánál és a szükséges záradékkal való ellátásánál a 32.000/1915. B. M. eln., 33.200/1915. B. M. eln., 35.000/1916. B. M. eln. és 40.500/1915. B. M. eln. számú rendeletek határozmányait pontosan be kell tartani.

Ezen rendelet végrehajtás végett kiadatik: Betegh Miklós kormánybiztosnak, Fiume város kormányzójának, valamennyi főispánnak, valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének és valamennyi elsőfokú rendőrhatóságnak, a székesfővárosi m. kir. államrendőrség főkapitányának, valamennyi határrendőrkapitányságnak és csendőrkerületi parancsnokságnak. Megküldetik tudomásvétel végett a m. kir. miniszterelnöknek, kereskedelmi miniszternek, honvédelmi miniszternek, cs. és kir. külügyminiszternek, cs. és kir. hadügyminiszternek, Ő Felsége Személye körüli miniszternek, osztrák belügyminiszternek, az erdélyrészi cs. és kir. legfelsőbb parancsnokságnak (tábori posta 170.), temesvári katonai parancsnokságnak, kivándorlási biztosi hivatalnak; közzététel végett a „Belügyi Közlöny“, „Budapesti Közlöny“ és „Csendőrségi Rendeleti Közlöny“ szerkesztőségének.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 22-én.

Hazafias érzést sértő iparcikkek forgalmának eltiltása.

A m. kir. minisztérium 2.826/1916. M. E. számú rendelete oly iparcikkek forgalmának eltiltása tárgyában, amelyeknek külalakja vagy csomagolása a hazafias érzést sérti.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Tilos olyan ipari cikkeket előállítani, raktáron tartani, forgalomba hozni vagy nyilvánosan használni, amely vagy amelyek csomagolása alakjánál, a rajta alkalmazott szövegnél vagy képes ábrázolatnál fogva *az ellenség iránti rokonszenvnek vagy hazaellenes érzésnek felkeltésére vagy terjesztésére alkalmas,* vagy a hazafias érzületet egyébként nyilvánvalóan sérti és *ilyen minősége következtében* a hadviselés érdekének vagy a közrendnek veszélyeztetésére használható.

Azt, hogy valamely ipari cikk az 1. bekezdés tilalma alá esik, a rendőrhatóság állapítja meg.

Ha a rendőrhatóság valamely iparcikknek az 1. bekezdésbe ütköző minőségét megállapítja, egyúttal a háború tartamára megtiltja az ily iparcikkeknek további előállítását, raktáron tartását, forgalomba hozatalát és nyilvános használatát.

Ha az iparcikket vagy csomagolását át lehet alakitani oly módon, hogy ezáltal az a jelen §-ba ütköző minőségét elveszti, a rendőrhatóság az iparcikknek vagy csomagolásának megfelelő átalakítása esetében az előbbeni bekezdésben meghatározott intézkedéseket mellőzheti.

A rendőrhatóságnak a jelen §. alapján hozott határozata ellen birtokon kívül fokozatos felebbvitelnek van helye. A rendőrhatóság a raktáron lévő kifogásolt iparcikket — a jogorvoslat jogerős elintézéséig — zár alá helyezi és elárusítását megtiltja.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 26-án kelt 195. számában.

2. §.

Aki a rendőrhatóságnak az 1. §. alapján tett rendelkezését megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással, valamint hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban a kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 25. napján.

Helyi érdekű vasutak nyereségének felhasználása.

A m. kir. minisztérium 1.984/1916. M. E. számú rendelete a helyi érdekü vasút-részvénytársaságok nyereségének felhasználásáról. [1])

A m. kir. miniszterium a részvénytársaságok és a szövetkezetek közgyülésének idejéről, a mérleg készitéséről és a nyereség felosztásáról 1916. evi január hó 15. napján 269/1916. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletét (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi 13. számában) a háború esetére szóló kivételes intézkedések tárgyában alkotott törvények alapján a helyi érdekű vasút-részvénytársaságokra nézve a következő rendelkezésekkel egészíti ki:

1. §.

A 269/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ában foglalt rendelkezések a helyi érdekű vasút-részvénytársaságokat nem akadályozzák abban, hogy a alaptőkéik törlesztését a jóváhagyott terveknek megfelelően folytassák akkor is, ha a jövőben esedékes tervszerű törlesztési részletek az eddig e címen felmerült tőketörlesztési szükségletet meghaladják. Nem akadályozzák továbbá az idézett 3. §. rendelkezései azt sem, hogy e társaságok jövedelmeikből a részvényesek közt ezentúl is felosztható oly összeget, amely megfelel az előző három üzleti év bármelyikében a részvényesek közt felosztott legmagasabb összegnek, és pedig tekintet nélkül arra, hogy ez a felosztás a multban osztalék vagy osztalékhátralék címén történt vagy a jövőben az alapszabályok korlátai között osztalék vagy osztalékhátralék címén fog megtörténni.

2. §.

Ez a rendelet a 269/1916. M. E. számú rendelet életbeléptétől kezdődő hatállyal kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Kelt Budapesten, 1916. évi június hó 18. napján.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 20-án kelt 140. számában.

Hus- és zsirfogyasztás korlátozása.

A m. kir. minisztérium 3.101/1916. M. E. számú rendelete a hús- és zsírfogyasztás korlátozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Szarvasmarhát, sertést, juhot, úgyszintén kecskét — korra való tekintet nélkül — a hét két napján és pedig kedden és csütörtökön — kényszervágás vagy kényszerleszúrás szükségét kivéve — vágni vagy leszúrni tilos.

A kényszervágás vagy kényszerleszúrás szükségét, hacsak lehetséges, előzetesen, különben pedig a vágás (leszúrás) megtörténte után haladéktalanul a községi előljáróságnál (polgármesternél) be kell jelenteni, amely a bejelentést a kényszervágás (leszúrás) szükségességének megállapítása végett haladéktalanul közli az elsőfokú állategészségügyi hatósággal.

2. §.

A hét két napján és pedig szerdán és pénteken tilos húst akár nyers, akár feldolgozott (főtt, sült, füstölt, sózott stb.) állapotban forgalomba hozni.

Ugyanezeken a napokon tilos ételeknek kiszolgáltatására szolgáló üzletekben és üzemekben (fogadók, vendéglők, egyleti jellegű és más étkező helyek stb.) hús felhasználásával készülő ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni.

3. §.

Hús a jelen rendelet értelmében a marhának, borjúnak, sertésnek, juhnak, kecskének, lónak, házinyúlnak, szárnyasnak és vadnak emberi táplálkozásra felhasználható minden része, kivéve a gyors romlásnak kitett belső zsíger-részeket. Húsnak tekintendő az említett húsneműekből előállított húskonzerv és hentesárú is.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 21-én kelt 216. számában.

4. §.

A hétnek a 2. §-ban nem említett napjain az ugyanott említett üzletek és üzemek egy étkezésre egy személynek legfeljebb egy húsételt szolgáltathatnak ki.

Mindennemű hal — ezen szakasz szempontjából — húsételnek számít.

Nem számít húsételnek az olyan ételnemű, amely egy személyre számított adagban összesen legfeljebb 50 gramm húst vagy húsneműt tartalmaz.

5. §.

Hétfői napokon a 2. §-ban említett üzleteknek és üzemeknek tilos olyan ételeket előállítani vagy kiszolgáltatni, amelyeknek előállításához zsír (sertészsír, vaj, növényzsír, növényi olaj, vagy emberi élvezetre alkalmas bármely más zsiradék vagy olaj) felhasználása szükséges.

6. §.

A 2. és az 5. §§-ok rendelkezései alól a belügyminister egészségügyi szempontból kórházak és egyéb gyógyintézetek egyes ápoltjai javára kivételeket engedhet.

Katonai személyek élelmezésére rendelt húsnak kiszolgáltatása nem esik a 2. §. rendelkezése alá, ha a megrendelés katonai élelmezési biztos által kiállított igazolványnyal bizonyíttatik.

A belügyministernek a jelen §. 1. bekezdésén alapuló rendelkezése, vagy a jelen szakasz 2. bekezdése alapján kiszolgáltatott hús mennyiségéről és minőségéről a fél azoknak névszerinti megjelölésével, akik részére a húst kiszolgáltatta, pontos és a vonatkozó engedélylyel, illetve igazolvánnyal is felszerelt feljegyzési könyvet köteles vezetni, mely az ellenőrző hatóságnak esetenként felmutatandó.

7. §.

A törvényhatóság első tisztviselője — Budapesten és Fiume városában és kerületében a tanács — hatósága területén a hús és zsírfogyasztást a jelen rendelet korlátai között közelebbről szabályozhatja.

8. §.

Aki a jelen rendeletet vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedheiő pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1. §. tilalma ellenére vágott (leszúrt) állat tekintetében a

kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

9. §.

A jelen rendeletet minden községben (városban) a helyben szokásos módon haladéktalanul közhirré kell tenni.

10. §.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 25. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

A jelen rendelet életbeléptetésével a húsfogyasztás korlátozásáról 1915. évi julius hó 3. napján 2.357/1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi július hó 4. napján megjelent 153. számában) hatályát veszti.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 20. napján.

Hüvelyes terményekre vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 2.864/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi bab-, borsó- és lencsetermésnek zár alá vételéről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1916. évi bab-, borsó- és lencsetermés tekintetében a következőket rendeli:

I. Az 1916. évi bab-, borsó- és lencsetermésnek zár alá vétele.

1. §.

A közélelmezésnek és a közszükségletnek az 1916/17. gazdasági év folyamán, illetőleg ezen a gazdasági éven belül a jelen rendelet hatályon kivül helyezéséig leendő biztosítása érdekében az 1916. évi bab-, borsó- és lencsetermésnek árusítása, egyébként való forgalomba hozatala és felhasználása csak a minisztérium rendelkezései értelmében és az általa megállapított feltételek mellett történhetik.

Evégből minden termelőnek 1916. évi bab-, borsó- és lencsetermése a közélelmezés és a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá helyeztetik és afelől a termelő a jelen rendelet érvényességének ideje alatt csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A jelen rendelet alkalmazásában termelőnek kell tekinteni azt is, aki az 1916. évi termésből munkabér vagy konvenció fejében kap a termelőtől babot, borsót vagy lencsét. Ehhez képest a zár alá vétel a munkabér vagy konvenció fejében kapott ily terményekre is kiterjed és birtokosuk azokkal szintén csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

2. §.

A termelő zár alá vett termésének azt a részét, amelyet az alábbi bekezdések értelmében saját házi és gazdasági szükségletére magának megtarthat, erre a célra szabadon felhasználhatja.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 29-én kelt 197. számában.

A saját házi és gazdasági szükséglet megállapításánál csak a jövő 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni. Azt, hogy házi szükséglet címén a termelő a háztartásában természetben ellátást élvező személyek után fejenkint mennyit vehet számításba, a községi előljáróság (polgármester) állapítja meg.

Gazdasági szükséglet címén csak a vetőmag és a természetben emberi élelemre kiszolgáltatandó terménybeli járandóság vehető számításba. Ezen a címen a termelőnek nem csupán a termés helyén, hanem másutt levő gazdaságában felmerülő, ott nem fedezett szükséglete is számításba vehető.

3. §.

A zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részét a termelőnek adás-vétel útján, vagy más módon csak a Hadi Termény-részvénytársaság, e társaság bizományosa, vagy olyanok részére szabad elidegenítenie, akik a jelen rendelet értelmében (5. §.) mint fogyasztók, vagy mint kereskedők (szövetkezet) a termelőtől ilyen terményeket vásárolni jogosítva vannak. A termelő a zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részével egyébként nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, fel nem őröltetheti, fel nem etetheti, fel nem dolgozhatja, el nem idegenítheti, sem azon másnak jogot nem engedhet.

A termelő, aki ennek ellenére termésének a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részét felhasználja, felőrölteti, feleteti, feldolgozza vagy termésével olyan részére rendelkezik, akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen, vagy hogy azt túllépi, ezért a jelen rendelet szerint felel.

A termelő köteles zár alá vett termésének a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó és az 1916. évi december hó 15. napjáig a jelen rendelet értelmében vásárlásra jogosultnak még el nem adott részét, a földmívelésügyi miniszter által meghatározandó időpontig írásban vagy szóval a Hadi Termény-részvénytársaságnak (Budapesten, V., Nádor-utca 9. sz.) vagy e társaság bizományosának később kiadandó rendelet szerint megvételre felajánlani.

A megtörtént felajánlásról a fél részére írásbeli elismervényt kell kiszolgáltatni.

A Hadi Termény-részvénytársaság köteles a megvételre felajánlott terményeket azon az áron, mely az 1.251/1916. M. E. sz. rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi április hó 9. napján megjelent 82. számában) megállapított legmagasabb ár-

nak megfelel, a felektől átvenni. Ez a legmagasabb ár csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő árúra vonatkozik. Kevésbbé jó minőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

4. §.

A zár alá vétel a terményeknek végrehajtás útján való lefoglalását nem akadályozza; a lefoglalt terményeket azonban végrehajtási úton eladni csak akkor szabad, ha azoknak a közélelmezés vagy a közszükséglet céljára való megszerzése iránt intézkedés nem történik. A foglalásról e végből a kiküldött (végrehajtó) a Hadi Termény-részvénytársaságot értesíteni köteles.

II. Hüvelyes készletek árúsítása.

5. §.

A termelő más részére, mint a Hadi Termény-részvénytársaság részére, hüvelyeseket csak az 1916. évi december hó 15. napjáig és pedig kizárólag az illető község (város) területén lakó fogyasztók részére, továbbá közvetlen fogyasztás céljára nyílt piacon, valamint oly helybeli kereskedő (szövetkezet és árúsító) részére árúsíthat, aki a hüvelyeseknek kicsinyben való árúsításával foglalkozik.

Más, mint a Hadi Termény-részvénytársaság, termelőtől csak az előbbi bekezdés korlátai között, még pedig fogyasztó csak a saját házi és gazdasági szükségletére vásárolhat hüvelyeseket.

A saját házi és gazdasági szükséglet megállapításánál csak a jövő 1917. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni.

A házi és gazdasági szükséglet címén vásárolható termény-mennyiségre nézve a jelen rendelet 2. §-ának szabályai irányadók.

Kereskedők (szövetkezetek, árúsítók) meglevő, valamint a jelen §. első bekezdése alapján vásárolt hüvelyes készleteiket a Hadi Termény-részvénytársaságon kivül kizárólag csak a helybeli fogyasztók részére kicsinyben árúsíthatják; a kereskedő (szövetkezet, árúsító) azonban nem tarthat rendelkezése alatt több babot, borsót és lencsét, mint amennyit az 1915. évben közvetlen fogyasztásra forgalomba hozott.

6. §.

A saját házi vagy gazdasági szükséglet fedezésére az 5. §. alapján vásárolt vagy egyébként szerzett terményeket a szerző

fél amennyiben azokat családi, vagy gazdasági viszonyainak változása miatt eladni kívánja, csak a Hadi Termény-részvénytársaságnak, e társaság bizományosának, avagy az 5. §. értelmében vásárlásra jogosultnak adhatja el.

7. §.

A közérdekből vagy kiviteli célokra egyébként szükséges bab-, borsó- és lencsemennyiségek beszerzéséről a Hadi Termény-részvénytársaság gondoskodik.

A Hadi Termény-részvénytársaság bizományosai kötelesek vásárlásaik megkezdése előtt a Hadi Termény-részvénytársaság által részükre kiállított igazoló jegyet a vásárlás helye szerint illetékes főszolgabírónál (polgármesternél) láttamozás végett bemutatni és a hatóságnak felhívásra felmutatni.

III. Készletbejelentés.

8. §.

Mindenki köteles a földmívelésügyi miniszter által meghatározandó időpontban bab-, borsó- és lencsekészletét a rendeletben megjelölendő módon a községi előljáróságnál (tanácsnál) bejelenteni.

IV. Vételár.

9. §.

A jelen rendelet alapján eladott terményért nem köthető ki magasabb vételár annál, mely az érvényben álló hatóságilag megállapított legmagasabb árnak megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártöbblet tekintetében hatálytalan.

V. Az ügyletek hatálya. Büntető rendelkezések.

10. §.

A jelen rendelet ellenére kötött ügylet teljesítését a vevő nem követelheti és az ügyletből a netalán adott előleg visszafizetésén felül egyéb jogot nem érvényesíthet.

A jelen rendelet értelmében a vásárlásra jogosulttal kötött ügyletet az eladó a kikötött feltételeknek megfelelően pontosan köteles teljesíteni és e végből a vevő a közigazgatási hatóságnak segélyét is igénybe veheti. Ha az eladó oly terményeket, amelyeket a jelen rendelet szerint vásárlásra jogosultnak érvényesen eladott, a szerződésnek megfelelően a vevőnek át nem adja, azokat a hatóság nála a közélelmezés és a közszükséglet céljára olyan áron veheti igénybe, amely az eladót a vevővel kötött szerződés értelmében a jelen rendelet szerint megilleti.

11. §.

Kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. az a termelő, aki az 1916. évi terméséből babot, borsót vagy lencsét olyan részére idegenít el, akiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint nem jogosult a vásárlásra, vagy hogy jogosultságát túllépi, valamint az a termelő, aki ily terményeit a 3. §. ellenére a Hadi Termény-részvénytársaságnak megvételre fel nem ajánlja, vagy azokkal egyébként a jelen rendelet ellenére rendelkezik;

2. az 5. §. szerint vásárlásra jogosult az, aki az idézett 5. §. vagy a 6. §. valamely rendelkezését megszegi;

3. aki olyan ügyletet közvetít, amelyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik;

4. aki a 8. §. alapján a földmívelésügyi miniszter által megjelölt időben bejelentési kötelezettségének nem felel meg.

Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost a jelen rendelet értelmében saját házi és gazdasági szükséglet címén megilleti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

VI. Záró rendelkezések.

12. §.

A jelen rendeletben említett terményeknek a vámkülföldről való behozatalára és forgalombahozatalára a 3.411/1915. M. E. és az 534/1916. M. E. számú rendeletek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 17. napján megjelent 215. számában és 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) rendelkezései az irányadók.

13. §.

A m. kir. minisztérium 4.397/1915. M. E. számú rendeletével (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 11. napján megjelent 286. számában) a pénzügyminiszternek megadott felhatalmazás kiterjed a jelen rendeletben foglalt rendelkezések megtartásának a pénzügyőrségek által való ellenőrzésére is.

14. §.

A 4.551/1915. M. E. számú rendeletet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) a jelen rendelet nem érinti.

15. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság bizományosaira a 773/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi március hó 4. napján megjelent 52. számában) rendelkezései továbbra is megfelelően alkalmazandók.

16. §.

Az 1916. évi várható termés adás-vételének tilalmáról és érvénytelenségéről, valamint az 1916. évi mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyujtásáról 1916. évi március hó 31. napján 1.092/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi április hó 1. napján megjelent 75. számában) a jelen rendelet nem érinti.

17. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 30. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a földmívelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban e miniszter helyett a bánt kell érteni.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Hadi Termény-részvénytársaság feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani Országos Ellátási részvénytársaság (Zemaljska Opskrba d. d. u Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 26. napján.

A m. kir. minisztérium 3.043/1916. M. E. számú rendelete a hántolt borsó előállításáról, forgalomba hozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Iparvállalatok a jelen rendelet életbelépése után hántolt borsót kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság által részükre e célból eladott borsóból állíthatnak elő, a borsót csak az alábbi 2. §-ban meghatározott minőségű hántolt borsófajtákká dolgozhatják fel és a hántolt borsót kizárólag csak a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozhatják forgalomba.

A jelen rendelet életbelépése előtt előállított hántolt borsómennyiségeket úgy az előállító iparvállalatok, mint mások a jelen rendelettel megállapított legmagasabb áron 1916. évi október hó 31. napjáig értékesíthetik. Ezt a határidőt a kereskedelemügyi miniszter indokolt esetben meghosszabbíthatja.

2. §.

Száraz borsóból az egynemű korpa elvonása után hántolt borsót (egész, hasított, törött, fényezett, sárga és zöld borsót) a feldolgozás alá vett borsómennyiség összsúlyának 75% erejéig kell előállítani.

3. §.

Az előállító iparvállalat által a hántolt borsóért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területén 106 korona.

A hántolt borsó előállításánál visszamaradó korpa kizárólag a 2.780/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi augusztus hó 22. napján megjelent 191. számában) intézkedéseinek megfelelően a Korpaközpont útján hozható forgalomba; legmagasabb ára 25 korona.

4. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is, métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra, zsák nélkül és készpénzfizetét mellett történt eladás esetére kell érteni. A legmagasabb ár zsák nélkül lévén értendő, az eladó a zsák súlyát az eladott hántolt borsó súlyába nem számíthatja be.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 17-én kelt 217. számában.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámíthatja. A zsákért felszámítható legmagasabb árt a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

5. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhető kamatnak kamatlába legfeljebb 2%-hal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámítolási kamatlábát.

6. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb ár 1916. évi szeptember hó 18. napján lép életbe. Ettől a naptól kezdve tilos hántolt borsót — a 8. §-ban meghatározott árusítás kivételével — és a hántolásnál visszamaradt korpát drágábban árusítani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapít.

7. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A jelen rendeletnek a legmagasabb árra vonatkozó rendelkezéseibe ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ha a jelen rendeletben meghatározott hántolt borsó árusítása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árt számíthat, amely a megállapított legmagasabb árt —

a Hadi Termény-részvénytársaságnak fizetett jutalék és a szállítási költségek hozzászámításával — legfeljebb 10%-kal haladhatja meg.

Az ez ellen vétőket az 1915. évi november hó 23. napján 4.207/1915. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 25. napján megjelent 273. számában) 16. §-a értelmében kell büntetni.

9. §.

A vámkülföldről származó borsóból előállított hántolt borsó, valamint a vámkülföldről származó hántolt borsó forgalomba hozatalára a 3.411/1915. M. E. és az 534/1916. M. E. számú rendeletek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 17. napján megjelent 215., illetőleg 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) rendelkezései irányadók.

10. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 16. napján.

Kávé forgalmának szabályozása.

A m. kir. minisztérium 1.105/1916. M. E. számú rendelete a kávénak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A mezőgazdasági termények, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításukhoz szükséges igazolványokról 1915. évi december hó 23. napján 4.551/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek mindennemű kávéra.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1915. évi április hó 4. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 21.612/1916. számú rendelete a hüvelyesek és mindennemű kávé postai forgalmának korlátozásáról.[2])

A búza-, rozs-, árpa-, tengeri- és rizsliszt, valamint mindennemű szalonna, háj, zsir és sertéshús postai forgalmának korlátozásáról 76.593/1915. sz. alatt kiadott rendeletemben (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 18. napján megjelent számában) foglalt összes rendelkezések kiterjesztetnek az akár hántolt, akár nem hántolt, száraz (érett) egész, felezett, törött, felőrölt babra, borsóra, lencsére, úgyszintén mindennemű kávéra.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 5-én kelt 78. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 5-én kelt 78. számában.

Ez a rendelet azonnal életbelép. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1915. évi április hó 4. napján.

A m. kir. minisztérium 2.307/1916. M. E. számú rendelete a kávé forgalombahozataláról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

A kávénak a közellátást biztosító forgalombahozatala érdekében Budapest székhellyel Kávéközpont állittatik fel. Ennek a szervezetnek a neve : „A magyar szent korona országainak kávéközpontja", röviditve : „Kávéközpont"

A Kávéközpont a kávébehozatallal foglalkozó kereskedelmi vállalatoknak a kereskedelemügyi miniszter által a belügyminiszterrel és Horvát-Szlavonországokat illetőleg Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjával egyetértőleg kinevezett képviselőiből áll. A Kávéközponthoz a kereskedelemügyi miniszter, a belügyminiszter, valamint a bán egy-egy megbizottat küld ki.

A Kávéközpont a saját kebeléből elnököt választ ; a választás érvényéhez a kereskedelemügyi miniszter megerősitése szükséges. A Kávéközpont ügyvitelét a Fiumében székelő Kereskedelmi Részvénytársaság budapesti telepe (Budapest, V., Nádor-utca 19. sz.) látja el. A Kávéközpontnak hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben való képviselete az elnök és a nevezett Részvénytársaság ügyvivő igazgatójának hatáskörébe tartozik Az elnök és az ügyvivő igazgató hatáskörét egyebekben az ügyrend szabja meg.

A Kávéközpont ügyrendjét a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

A kormányhatósági kiküldöttek javaslatai felől a Kávéközpontnak határozatot kell hoznia. A kiküldöttek jogositva vannak a Kávéközpont által hozott határozatok ellen óvást emelni s az ily határozatok végrehajtását a kereskedelemügyi miniszternek a belügyminiszterrel, amennyiben pedig a bán képviselőjének óvásáról van szó, a bánnal egyetértőleg hozott döntésig függőben kell tartani. A kereskedelemügyi miniszternek igy hozott döntését a Kávéközpont köteles végrehajtani.

2. §.

Az 1. §-ban megjelölt cél érdekében a kávékészleteket az alábbi rendelkezések szerint be kell jelenteni.

Bejelentésre kötelezettek :

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny, 1916. julius 14-én kelt 159. számában.

1. mindazok az egyének, jogi személyek és cégek (kereskedelmi vállalatok, szövetkezetek stb.), akik bárminemű kávét továbbeladás céljára vagy ipari (pörkölő, kávéház, kávémérés, vendéglő, cukrászda stb.) üzemükben való felhasználás avagy egyébként, nem saját háztartásukban való fogyasztás céljaira tartanak raktáron, úgyszintén azok is, akik bárminemű kávét más részére tartanak őrizetben (ide tartoznak a közraktárak, vámraktárak és a közforgalmú közlekedési vállalatok raktárai is) és pedig minden fajtájú nyers- és pörkölt kávékészletük egész mennyisége tekintetében ;

2. mindazok, akik nem esnek az 1. pont alá, amennyiben kávekészletük az 50 kilogrammot meghaladja.

Abban a kérdésben, hogy valamely készlet az 1. vagy 2. pont szerint esik-e bejelentés alá, kétség esetében a kereskedelemügyi miniszter határoz.

3. §.

A 2. §. 1. és 2. pontja szerint bejelentésre kötelezettek — kivéve a vámraktárakat, amelyekre nézve a m. kir. pénzügyminiszter utasitása irányadó — kötelesek készleteiket az 1916. évi julius hó 15. napján volt állapot szerint legkésőbb az 1916. évi julius hó 22. napjáig bezárólag bejelenteni.

A 2. §. 1. pontja szerint bejelentésre kötelezettek kötelesek a bejelentésben készleteiket nyers kávé vagy pörkölt kávé szerint részletezni.

A 2. §. 2. pontja szerint bejelentésre kötelezettek készleteiket részletezés nélkül jelentik be.

A 2. §. 1. pontja szerint bejelentésre kötelezettek kötelesek továbbá kávékészleteiket az 1916. év augusztus hónapjától kezdve minden hónapban a hónap 15. napján volt állapot szerint legkésőbb az illető hónap 20. napjáig újból bejelenteni és pedig :

1. azt a mennyiséget, amelyet az előző hónap 15. napja óta (az 1916. évi augusztus hó 15. napján volt állapotról teendő bejelentés alkalmával az 1916. évi julius hó 15. napja óta) beszereztek ;

2. azt a mennyiséget, amellyel készletük ugyanazon idő alatt (feldolgozás, elidegenités, elszállitás stb.) által apadt és

3. a tényleges készletet.

Amennyiben a 2. §. 1. pontja szerint bejelentésre kötelezettek az 1916. évi julius hó 15. napjától augusztus hó 14. napjáig, azontúl pedig valamely hó 15. napjától a rákövetkező hónap 14. napjáig bezárólag terjedő időben 50 kg.-nál kisebb kávémennyiséget hoztak forgalomba és készletük a hónap 15. napján 50 kg.-nál kisebb, a jelen §. rendelkezésén alapuló bejelentési kötelezettség alól az illető időre felmentetnek.

A 2. §. 1. pontja értelmében bejelentésre kötelezett egyének, jogi személyek és cégek, akik nem közvetlenül a fogyasztás, hanem viszonteladás céljaira egy tételben legalább 50 kg. mennyi-

ségű kávét hoznak forgalomba, kötelesek azt az e célra a Kávéközponttól beszerezhető bejelentőlapokon a Kávéközpontnak legkésőbb 24 óra alatt bejelenteni.

Azokat a mennyiségeket, amelyek az 1916. évi julius 15. napján vagy ezt követőleg valamely hónap 15. napján bejelentésre kötelezett részére fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles a rendeltetési helyre érkezésük után haladéktalanul bejelenteni.

Azok, akik a bejelentésre kerülő kávémennyiséget más részére tartják őrizetben, a rendelkezésre jogosult nevét és üzletének, illetve tartózkodásának helyét is kötelesek bejelenteni.

4. §.

A 2. §. 1. pontja szerint bejelentésre kötelezettek a bejelentéseket közvetlenül a Kávéközpontnak (Budapest, V., Nádor-utca 19.) kötelesek beküldeni.

A 2. §. 2. pontja szerint bejelentésre kötelezettek pedig a bejelentéseket annak a közigazgatási hatóságnak (kis- és nagyközségekben a főszolgabirónak, rendezett tanácsú városokban a tanácsnak, törvényhatósági joggal felruházott városokban a rendőrkapitánynak, Budapest székesfővárosban a kerületi elöljáróságnak, Fiume városában és kerületében a rendőrkapitánynak) kötelesek megküldeni, amelynek területén a készlet van.

A bejelentésre kötelezettek a bejelentéseket minden egyes üzem vagy raktártelepre nézve külön-külön kötelesek megtenni.

A bejelentéshez a 2. §. 1. pontja szerint bejelentésre kötelezettek a Kávéközponttól beszerezhető bejelentőlapokat használják, a 2. §. 2. pontja alá eső bejelentések bejelentőlapok felhasználása nélkül, egyszerű levélben is megtehetők.

A hatóság a hozzá 1916. évi julius hó 15. napjáról érkezett bejelentéseket köteles julius hó 22. napjáig, a juliust követő hónapok 15. napjáról hozzá érkezett bejelentéseket pedig mindenkor az illető hónap 22. napjáig bezárólag közvetelenül a „Magyar szent korona országainak Kávéközpontja“ címére (Budapest, V., Nádor-utca 19. sz.) beküldeni.

A Horvát-Szlavonországokban a 2. §. 2. pontjában megszabott bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán állapitja meg.

5. §.

A Kávéközpont az ügyrendje által megvont korlátok között gondoskodik a kávészükséglet biztositásáról és ellátásáról s e végből a jelen rendelet szerint zár alá vett kávékészletek felett a rendelet értelmében a Kávéközpont rendelkezik.

A Kávéközpont megbizotti minőségben kávébehozatallal is foglalkozhatik.

6. §.

A Kávéközpont havonkint és egy hónapi hatállyal megállapitja és a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása után a köz-

igazgatási hatóságok útján közhirré teszi azt a legmagasabb árt, amely a kávéért a nagykereskedési forgalomban, valamint azt a legmagasabb árt, amely a kávéért a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban követelhető. Ezek a legmagasabb árak a behozatali árnak és a fuvarköltségnek szem előtt tartásával olykép állapitandók meg, hogy a nagykereskedő haszna 4%-ot, a kicsinyben elárusitó kereskedő haszna pedig 10%-ot meg ne haladjon.

7. §.

A magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után behozott bárminemű kávé a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetik és birtokosa köteles azt a megérkezés után haladéktalanul a Kávéközpontnak megvételre felajánlani. A Kávéközpont által való meg- és átvétel feltételeit, valamint a Kávéközpont által át nem vett kávé felhasználásának és forgalombahozatalának módozatait a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg, aki abban a kérdésben is dönt, hogy a jelen rendelet rendelkezései mily feltételek alatt nem alkalmazandók az átvételi küldeményekre.

A közforgalmú vasutaknak és gőzhajózási vállalatoknak állomásai kötelesek a magyar szent korona országainak területére érkező kávét a címzett szabályszerű értesitésével egyidejűleg a feladási állomásnak, a címzettnek, a küldemény nemének (nyers, vagy pörkölt árú) és súlyának megjelölése mellett a Kávéközpont igazgatóságának, Budapestre postai úton bejelenteni. A bejelentést tartalmazó levelek portómentesek.

8. §.

A 2. §. 1. pontja szerint bejelentésre kötelezetteknek 1916. évi julius hó 15. napján meglevő nyers- és pörkölt kávékészletei a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek és azokkal birtokosaik csak a Kávéközpont utasitása szerint rendelkezhetnek és kötelesek ezeket a kávékészleteiket a Kávéközpont utasitásai szerint forgalomba hozni. A Kávéközpont állapitja meg nevezetesen azt is, hogy a kávékészletek birtokosai ezekből mily mennyiségeket és mily időpontban bocsáthatnak forgalomba.

A jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetik mindazoknak az egyéb kávékészleteknek 50 kg.-ot meghaladó része is, amelyek a jelen rendelet 2. §-ának 2. pontja szerint bejelentésre kötelezetteknél 1916. évi julius hó 15. napján bejelentés alá esnek. A készletnek 50 kg.-ot meghaladó és jelen bekezdés szerint zár alá vett részével a zár hatálya alatt a birtokos nem rendelkezhetik és azt saját háztartásában is csak annyiban használhatja fel, amennyiben azt a Kávéközpont a zár alól feloldja.

A jelen §. szerint zár alatt álló bármily mennyiségű kávé pörköléséhez a birtokos a Kávéközpont engedélyét tartozik kikérni.

Zár alatt álló kávékészletét a birtokos köteles gondosan megőrizni.

A Kávéközpont gondoskodik arról, hogy a zár alá vett készletekből megfelelő mennyiségek a közellátás céljaira a szükséghez képest feloldassanak.

Mindazok, akik kávé adásvételével iparszerűen foglalkoznak, jogositva vannak a jelen §. szerint zár alá vett kávékészletükből a zár alá vétel hatályának megszüntéig (jelen §. utolsó bekezdése) a Kávéközpont külön engedélye nélkül összesen legfeljebb 3 métermázsát meg nem haladó mennyiséget forgalomba hozni, kávéházak, vendéglők, cukrászdák, kávéfőzők stb. pedig jogositva vannak a jelen §. szerint zár alá vett kávékészleteikből a zár hatályának megszüntéig üzemükben összesen oly mennyiséget felhasználni, amely beigazolt két havi szükségletüknek megfelel; ezekre a mennyiségekre a zár alá vett készletekre vonatkozó rendelkezések nem nyernek alkalmazást.

Az e §-ban megengedett szabad eljárásokról azok kivételével, amelyek a közvetlen fogyasztás céljaira történtek, pontos feljegyzést kell vezetni. A feljegyzésnek tartalmaznia kell a vevő nevét, foglalkozását, lakását és az eladott kávé mennyiségét és ezt a Kávéközpontnak kivánatra be kell mutatni.

A jelen §. szerint zár alá vett készletekre nézve a zár alá vétel hatálya megszünik és a birtokos a bejelentett készlettel szabadon rendelkezhetik, ha a Kávéközpont a készlettel az 1916. évi szeptember hó 1. napjáig bezárólag nem rendelkezett.

9. §.

Arra nézve, hogy a zár alá vett készletekből mily mennyiségek vétessenek a Kávéközpont által közszükségleti célokra igénybe, a szükséghez képest a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel, amennyiben pedig Horvát-Szlavonországok területén tároló készletekről van szó, a bánnal egyetértőleg dönt. Igénybevétel esetén az illető kávékészlet birtokosa köteles az igénybevett mennyiséget a Kávéközpontnak a tárolás helyén átadni vagy utasitása szerint forgalomba hozni.

Az előbbi bekezdés rendelkezése nem terjed ki azokra a kávémennyiségekre, amelyeknek a magyar szent korona országainak határán való kivitelére a pénzügyminiszter kiviteli engedélyt adott. Ezek a kávémennyiségek kizárólag a kiviteli engedélyben meghatározott kivitel céljaira fordithatók s azok tulajdonosai kötelesek az illető kávémennyiségeket a pénzügyminiszter vonatkozó kiviteli engedélyének keltére és számára való hivatkozással a Kávéközpontnál a jelen rendelet kihirdetésétől számitott három napon belül bejelenteni.

A Kávéközpont a kereskedelemügyi miniszternek rendelkezéséhez képest zár alá veheti, valamint közszükségleti célokra igénybeveheti a közforgalmú vasutaknál vagy hajózási válla-

latoknál a fuvarozás alatt álló kávékészleteket, valamint azokat a kávékészleteket is, amelyek a fiumei szabadterületen tárolnak.

A készlet birtokosának a jelen rendeletben foglalt rendelkezések alapján tett jogcselekményei a tulajdonossal szemben is hatályosak. A birtokos a tulajdonosnak, amennyiben a közöttük fennálló jogviszonyból más nem következik, megbizottként felel.

10. §.

A Kávéközpont által a jelen rendelet erejénél fogva igénybevett kávékészletért átvételi árul (téritésül) a tárolás helyén az igénybevétel idején érvényben álló nagykereskedési legmagasabb ár a nagykereskedői haszonra megállapitott 4% levonással fizetendő.

Amennyiben közvetlen fogyasztók részére eladó kereskedők árujáról van szó, átvételi árul (téritésül) az illető hónapra érvényes nagykereskedési legmagasabb ár fizetendő.

A magánháztartásban talált és a jelen rendelet 8. §-a szerint zár alá vett készletre történő igénybevételnél átvételi árul (téritésül) az illető hónapra a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban követelhető legmagasabb ár fizetendő, hacsak a fél nem igazolja, hogy készletét ennél magasabb áron vette, mely esetben az igazolt beszerzési ár téritendő meg.

11. §.

A bejelentések helyességének megállapitása végett a közigazgatási hatóságnak jogában áll a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait, üzleti könyveit és levelezéseit megvizsgálni. A vizsgálatot a Kávéközpont kivánságára is el kell rendelni és a vizsgálatnál a Kávéközpont kiküldöttje által közreműködhetik.

12. §.

A kávénak a magyar szent korona országainak területéről való kivitele a jelen rendelet életbelépése után kizárólag a Kávéközpont útján történhetik. E rendelkezés alól csak azok a mennyiségek vétetnek ki, amelyek e rendelet életbelépése idején már a m. kir. pénzügyminiszter kiviteli engedélyével láttattak el, amennyiben a jelen rendelet 9. §-ában megszabott bejelentési kötelezettség teljesittetett.

13. §.

A jelen rendelet életbelépése előtt kávénak adásvétele iránt kötött ügyletek, amennyiben még teljesitve nem lettek, hatályukat vesztik és azok alapján teljesitést, vagy nem teljesités miatt kártérités a fél nem követelhet.

A szállitási kötelezettség nem teljesitéséből vagy nem kellő teljesitéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkezett igényeket a jelen §. rendelkezései nem érintik, a vevő azonban azok alapján teljesitést nem követelhet.

14. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy megszegésüknél közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén belül pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

15. §.

A jelen rendelet rendelkezései nem vonatkoznak a katonai igazgatás birtokában levő kávékészletekre és az általa kávé vétele iránt a jelen rendelet életbelépése előtt kötött, de még nem teljesített ügyletekre.

16. §.

A Kávéközpont jogositva van az általa a zár alól feloldott, úgyszintén az utasitása szerint forgalomba hozott kávémennyiségek után a mindenkori nagykereskedői legmagasabb ár 2%-ának megfelelő jutalékot felszámitani.

17. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi julius hó 13. napján.

A m. kir. minisztérium 2.823/1916. M. E. számú rendelete a kávé forgalombahozataláról szóló 2.307/1916. M. E. számú rendelet módositása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 24-én kelt 192. számában.

1. §.

A 2.307/1916. M. E. számú rendelet (l. a. Budapesti Közlönynek 1916. évi julius hó 14. napján megjelent 159. számában) 8. §-a szerint zár alá vett kávékészletekre nézve a zár alá vétel hatálya a Kávéközpont rendelkezésének hiányában csak akkor szűnik meg és ezen az alapon a birtokos a bejelentett készlettel csak akkor rendelkezhetik szabadon, ha a Kávéközpont a készlettel az 1916. évi december hó 31. napjáig bezárólag nem rendelkezett.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Területi hatályára és végrehajtására nézve a 2.307/1916. M. E. számú rendelet 17. §-a irányadó.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 23. napján.

A m. kir. miniszterium 4.575/1916. M. E. számu rendelete a kávé forgalombahozatala tárgyában 2.307/1916. M. E. és 2.823. 1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletek módositásáról.[1])

A magyar királyi miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következoket rendeli:

1. §.

A kávé forgalombahozatala tárgyában 2.307/1916. M. E. szám alatt és 2.823/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletek (lásd a Budapesti Közlönynek 1916 évi julius hó 14 és augusztus hó 24 napján megjelent 159. illetve 193 számában) a következőképen módosulnak.:

A 2.307/1916. M. E számú rendelet 8 §-a szerint zár alá vett kávékészletekre nézve a birtokos szabadrendelkezési jogát nem nyeri vissza azon az alapon, hogy a Kávéközpont a készlettel a 2.823/1916. M. E. számú rendeletnek megfelelően 1916. évi december hó 31. napjáig bezárólag nem rendelkezett; mihez képest a zár alá vett készletek a Kávéközpont rendelkezésének hiányában a ministerium újabb intézkedéséig továbbra is zár alatt maradnak.

Egyebekben a jelen rendelet a 2.307/1916. M. E. számú rendeletet nem érinti.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Területi hatályára és végrehajtására nézve a 2.307/1916. M. E. számú rendelet 17. §-a irányadó

Budapesten, 1916. evi december hó 29-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. deczember 30-án kelt 303. számában.

Kender termelése, kender és kenderkóc forgalombahozatala, kender és lenmag maximális ára.

A m. kir. minisztérium 1.091/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi kendertermelés tárgyában 710/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészítése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1916. évi kendertermelés tárgyában 710/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi március hó 1. napján megjelent 49. számában) kiegészitéseül a következőket rendeli:

1. §.

Az 1916. évi termésből származó kenderkóróért a 710/1916. M. E. számú rendelet 1. és 2. §-a szerint fizetendő árt a termelő vasuti vagy hajóállomására beszállitott és a hajóba vagy a vasuti kocsiba berakott kenderkóróra, vagy ha a termelő a kenderkórót a kendergyári vállalat vagy kenderkórót feldolgozó vállalat telepére tengelyen szállitja be, a telepre beszállitott kenderkóróra kell érteni.

Az a kendergyári vállalat vagy kenderkórót feldolgozó vállalat, amely a 710/1916. M. E. számú rendelet életbeléptét megelőzőleg kötött szerződés szerint a termelőnek a kenderkóróért a megállapitott vételáron felül egyéb kedvezményeket (például mérsékelt árú vetőmagot) ad, ezen kedvezmények értékét a kenderkóróért fizetendő árba beszámithatja.

Ilyen beszámitásnak nincs helye, ha a kendergyári vállalat vagy kenderkórót feldolgozó vállalat a termelőnek a vetőmagért az idézett rendelet 3. §-a alapján, a kendermagra megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt számit fel.

2. §.

A kenderkóró-termelési szerződésnek az 1916. évre való felfüggesztésére vagy a termelési terület korlátozására vonatkozó

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 31-iki számában.

kérelmeket a budapesti kir. törvényszék elnökénél az idézett rendelet 4. §-ában megszabott határidőn túl még 1916. évi április hó 15. napjáig bezárólag elő lehet terjeszteni.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi március hó 30-án.

A m. kir. minisztérium 1.452/1916. M. E. számú rendelete, az 1916. évi kendertermelés tárgyában 710/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról.[1])

A m. kir. minisztérium az 1916. évi kendertermelés tárgyában kiadott 710/1916. M. E. számú rendelet módositásául a következőket rendeli:

A rendelet 1. §-ában emlitett ármegállapitó bizottságba és az 5. §. értelmében alakitandó szakértő bizottságba azt a bizottsági tagot, akit a rendelet szerint a Magyar textil és textilvegyészeti-iparosok országos egyesülete lenne hivatva kiküldeni, a Magyar textilgyárosok országos egyesülete küldi ki.

Budapest, 1916. évi április hó 27. napján.

A m. kir. minisztérium 2 543/1916. M. E. sz. rendelete az 1917 évi vetéshez szükséges kendermag termelésének biztositása tárgyában. [2])

A m kir minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindenki, aki kendert akár kórós, akár kikészitett állapotban való eladásra 10 kataszteri holdon vagy ennél nagyobb területen termel, köteles a kendervetés területét és annak helyét (fekvését) a községi előljáróságnak 1916. évi augusztus hó 10. napjáig bejelenteni. A községi előljáróság a bejelentéseket két jegyzékbe foglalja és az egyik példányt 1916. évi augusztus hó 25. napjáig a Hadi Termény-részvénytársasághoz küldi, a másikat pedig megőrzi.

2. §.

Azok, akik 10 (tiz) kataszteri holdon vagy ennél nagyobb területen kendert termelnek, kötelesek a vetésterület egyötödét kitevő területen az 1916. évi augusztus hó 5. napjáig 150 cm. vagy ennél nagyobb magasságot elért kendert magnyerés végett lábon hagyni, a megérés idején levágott kóróból a magot kicsé-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 28-án kelt 97. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 1-én kelt 174. számában.

pelni, a nyert kendermennyiséget a 3. §-ban megjelölt módon bejelenteni és az 5. §. szerint visszatartható vetőmagon felüli mennyiséget a Haditermény-részvénytársaságnak beszolgáltatni.

Amennyiben a kender az 1916. évi augusztus hó 5. napjáig a vetés egy ötödénél kisebb területen éri el a 150 cm. magasságot, köteles a termelő ezt a körülményt a kender átvételére vele szerződött gyári vállalatnak, ha pedig gyári vállalattal nincs szerződése, a m. kir. kender- és lentermelési szakintézetnek (Budapest, I., Fehérvári-út 30.) bejelenteni. Ennek megtörténte után a termelő a gyári vállalat, illetőleg a szakintézet kiküldöttjével egyetértőleg állapitja meg, hogy a vetés egyötödét a bevetett terület mely részén kell magnak meghagyni. Ha e tekintetben megegyezni nem tudnának, a magtermelésre meghagyandó területet a kender- és lentermelési szakintézet kiküldöttje állapitja meg. A szakintézet a termelőt, ha a gyári vállalat vagy a szakintézet kiküldöttjének jelentése szerint magtermelésre alkalmas vetése nincs, a magtermelés kötelezettsége alól egészben vagy részben felmentheti.

3. §.

A 2. §. értelmében meghagyott kenderből nyert vagy várható magmennyiséget köteles a termelő 1916. évi november hó 15. napjáig a községi előljáróságnak bejelenteni. Az előljáróság e bejelentéseket két jegyzékbe foglalja és az egyik példányt a Hadi Termény-részvénytársasághoz küldi, a másikat pedig megőrzi.

4. §.

A kenderkikészitő gyári vállalat a termelővel kötött szerződés értelmében részére szállitandó kendermennyiségnek azt a részét, amelyet a termelő a jelen rendelet értelmében magtermelésre volt köteles meghagyni, ugyanazon az áron köteles a termelőtől átvenni, mint ugyanazon termelőnek ugyanolyan magasságú azt a kóróját, amelyet a termelő magnyerés előtt levágott.

5. §.

A saját termésű kendermagból minden termelő annyit tarthat vissza vetésre, amennyi az 1917. évben bevetni kivánt területre szükséges. A visszatartott magmennyiség azonban nem lehet több, mint az illető termelő 1916. évi egész kendervetés területének minden kataszteri holdja után 40 kg. Aki az 1917. évben kendert nagyobb területen kiván termelni, mint amekkora területre kendermagot visszatarthatott, a földmivelésügyi miniszter által megállapitandó mennyiségű kendervetőmagot a Hadi Termény-részvénytársaságtól szerezheti be.

6. §.

A kendervetőmag átvételi árát a földmivelésügyi miniszter a kendermagra nézve a 823/1916. M. E. számú rendelettel méter-

mázsánkint 100 koronában megszabott legmagasabb árnál magasabb összegben a mag minőségének figyelembevételével állapitja meg.

7. §.

Aki a jelen rendeletben megszabott bejelentést a rendelet ellenére meg nem teszi, vagy a valóságnak meg nem felelő adatot jelent be, továbbá, aki a kenderrel bevetett területből a megszabott területen a kendert a jelen rendelet ellenére magnak meg nem hagyja, a magnak meghagyott kendert a megszabott módon nem kezeli vagy a kendermaggal a jelen rendelet ellenére rendelkezik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással s kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Azon kendermag tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott kendermag értékének egyötöde a feljelentőt, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe, hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916 évi július hó 30. napján.

A m. kir. minisztérium 2.488/1916. évi M. E. számú rendelete a kenderkóró, a kikészitett kender és kenderkóc bejelentése, valamint a kikészitett kender és kenderkóc forgalombahozatalának korlátozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes rendelkezésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazok, akik kendert termelnek, áztatás, törés, tilolás vagy gerebenezés útján eladás céljára kikészitenek, bármi módon feldolgoznak vagy felhasználnak, valamint mindazok, akik kenderanyagok vagy kendergyártmányok eladásával foglalkoznak, — a jelen szakasz utolsó pontjában emlitettek kivételével — kötelesek az 1916. évi augusztus hó 20-ik napján birtokukban levő vagy más részére őrizetben tartott nyers vagy áztatott kenderkórókészletüket, valamint a készités bármely fokozatában levő és minden néven nevezendő kenderanyagkészletüket (vagyis a

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 17-én kelt 187. számában.

fonálig minden kenderanyagot) az 1916. évi augusztus hó 31. napjáig, a később hozzájövő készleteket pedig az 1916. évi október hó 31., az 1917. évi január hó 31. és április hó 30. napján volt állapot szerint mindig a következő hónap 10. napjáig a Magyar Szent Korona Országai Kenderközpontja Részvénytársaság (röviden „Kenderközpont", Budapest, V., Zrinyi-utca 1. szám) útján a kereskedelemügyi minisztériumnak bejelenteni. Az első alkalommal a meglevő összes készleteket kell bejelenteni. A későbbi bejelentéseknél pedig csak azokat a mennyiségeket, amelyeket a birtokos az előző bejelentés óta termelt, készített vagy beszerzett, úgyszintén azokat a mennyiségeket, amelyeket az előbbi bejelentés óta feldolgozott.

Azokat az anyagokat, amelyek a készletbejelentés napján fuvarozónál, szállitmányozónál vagy raktárházban vannak, csak a rendelkezésre jogosult köteles bejelenteni.

A bejelentésekhez a Kenderközpontnál beszerezhető bejelentőlapokat kell használni. A bejelentőlapokat a Kenderközpont szóbeli vagy levélbeli kérésre díjtalanul bocsátja rendelkezésre.

Akinek a készlete a bejelentés időpontjában kóróból 2.500 kilogrammnál, kikészitett kenderanyagból 500 kg.-nál kisebb, bejelentését a községi elöljáróságnál (rendezett tanácsú városban a polgármesternél, törvényhatósági joggal felruházott városban, továbbá Fiume városban és kerületében a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi elöljáróságnál) tartozik megtenni. A községi elöljáróságok (rendezett tanácsú város polgármestere stb.) a bejelentéseket összesitő kimutatás kiséretében a Kenderközpont útján a kereskedelemügyi minisztériumnak kötelesek beterjeszteni.

Azok a kendertermelők, akik kenderkikészitéssel egyáltalában nem vagy csupán a saját háziszükségletük fedezése céljából háziiparszerűleg foglalkoznak, tehát kikészitett kendert nem adnak el, készleteiket nem kötelesek bejelenteni.

2. §.

Az 1. §. rendelkezései szerint bejelentésre kötelezettek, ha nyers vagy áztatott kenderkóróval rendelkeznek, kötelesek az 1915. évi vagy ezt megelőző időből származó kenderkórókészletükre nézve az 1916. évi augusztus hó 31. napjáig, az 1916. évi termésből származó kenderkészletükre nézve pedig az 1916. évi november hó 10. napjáig a Kenderközpont útján a kereskedelemügyi minisztériumnak munkaprogrammot beterjeszteni arról, hogy (a rost mennyisége és minősége szerint megközelitőleg részletezve) mily mennyiségű kórót képesek az 1916. évi október hó 31. napjáig feldolgozni, illetőleg az 1916. évi termésből az emlitett napig mennyit dolgoztak fel.

Aki az előző bekezdésben foglalt rendelkezések ellenére az ott emlitett határnapig munkaprogrammot elő nem terjeszt, továbbá az, aki bejelentett munkaprogrammjának megfelelni nem

tud, vagy a birtokában levő kenderkórót az 1916. évi október 31. napjáig kikésziteni előreláthatólag nem képes, a kereskedelemügyi miniszternek a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a horvát bánnal egyetértőleg tett rendelkezésére köteles a birtokában levő ki nem készitett nyers, áztatott vagy tört kenderkórómennyiségeket a 4. §-ban megszabott módon a Kenderközpont helyi megbizottjának megvételre felajánlani.

A jelen §. első bekezdésében emlitett munkaprogrammot nem kötelesek előterjeszteni azok, akik kendernek eladás céljára való elkészitésével háziiparszerűleg foglalkoznak. Ezek is kötelesek azonban az esetben, ha a birtokukban levő 1915. évi vagy korábbi termésű kenderkórót az 1916. évi október hó 31. napjáig kikésziteni előreláthatólag nem képesek, készletüket a kereskedelemügyi miniszternek, a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a horvát bánnal egyetértőleg tett rendelkezésére a 4. §-ban megszabott módon a Kenderközpontnak vagy a Kenderközpont helyi megbizottjának megvételre felajánlani.

Mindazok a kendertermelők és kenderkikészitők, akik az 1915. évi vagy korábbi termésből származó nyers vagy áztatott kenderkóróból nagyobb mennyiséggel rendelkeznek, mint amennyit 1916. évi október hó 31. napjáig kikésziteni képesek, kötelesek ezeket a többletmennyiségeket legkésőbb az 1916. évi november hó 10. napjáig a 4. §-ban körülirt módon a Kenderközpontnak vagy a Kenderközpont helyi megbizottjának megvételre felajánlani.

3. §.

Mindazok, akik kikészitett kenderrel vagy kenderkóccal rendelkeznek, kivéve, ha a kender kikészitésével csupán háziiparszerűleg foglalkoznak, kötelesek a jelen rendelet életbelépte napján birtokukban levő kikészitett kender- vagy kenderkóckészletet legkésőbb az 1916. évi augusztus hó 31. napjáig, a jelen rendelet életbelépte után kikészitett (előállitott, feldolgozott vagy beszerzett) készletet pedig havonkint legkésőbb a hónap 10. napjáig a Kenderközpontnak megvételre közvetlenül felajánlani.

Azok, akik kendernek eladás céljára való kikészitésével kizárólag háziiparszerűleg foglalkoznak, kikészitett kender- és kenderkóckészleteiket a kereskedelemügyi miniszter által a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a horvát bánnal egyetértőleg megállapitandó és közhirré teendő vásárhelyeken és napokon a Kenderközpont helyi megbizottjának kötelesek felajánlani.

Azok a kendertermelők, akik a kenderkikészitéssel csupán saját házi szükségletük ellátása céljából foglalkoznak, kikészitett kender- és kenderkóckészletüket a Kenderközpontnak felajánlani nem kötelesek.

A felajánlási kötelezettség nem terjed ki továbbá azokra a kikészitett kender- és kenderkóckészletekre, amelyek a jelen ren-

delet életbelépésének napján oly gyári vállalat birtokában vannak, amely kikészitett kenderből és kenderkócból fonalakat állit elő, valamint azokra a készletekre sem, amelyek a jelen rendelet értelmében érvényben maradó szállitási szerződések alapján ily gyárakba szállittatnak. Ezen készletek elidegenitése azonban csak a Kenderközpontnak való felajánlás útján történhetik.

4. §.

Az ajánlatot a Kenderközpontnál kapható ürlapokon postán ajánlva kell a Kenderközpont címére küldeni. A Kenderközpont köteles az ajánlat beérkeztét postafordultával elismerni, egyúttal az ajánlat beérkezésének napját az ajánlattevővel közölni és a postadíjat az ajánlattevőnek megtériteni.

Az ajánlattevőt az ajánlat a Kenderközponthoz való beérkeztétől számitott 14 napig köti. Ha ezen 14 napon belül hozzá a Kenderközpont elfogadó nyilatkozata meg nem érkezik, az ajánlat hatályát veszti és az ajánlattevő a felajánlott árúval szabadon rendelkezhetik.

Ha a Kenderközpont az ajánlatot elfogadja, köteles az elfogadó nyilatkozat keltétől számitott 14 nap alatt az árú átvétele és elszállitása iránt rendelkezni. Az árú átvétele az árúnak a felajánlás időpontjában volt előállitási hely szerinti feladási állomáson történik. A felajánlott árú feladási állomását az ügylet teljesitési helyéül kell tekinteni.

A Kenderközpont köteles a vételárat, ha az árú minősége és ehhez képest a vételár tekintetében vita nem merült fel, az árú átvételétől számitott 8 napon belül megfizetni. Ha az árú minősége és vételára tekintetében megegyezés nem jönne létre, akkor az árúból hatósági közbenjárással lepecsételt mintát kell venni, melyet az eladó a végleges döntésig megőrizni tartozik. A Kenderközpont az árút ily esetben is azonnal átveszi, köteles azonban az általa felajánlott vételárat nyolc napon belül megfizetni.

Ha az árú felajánlása a 3. §. 2. bekezdésének rendelkezése értelmében a Kenderközpont helyi megbizottjánál történik, a helyi megbizott tartozik az árút azonnal átvenni és ha az árú minőségére és a vételárra nézve megegyeznek, a vételárat a vasuti vagy hajóállomáson való átadás után azonnal készpénzben megfizetni, ellenkező esetben pedig az általa az árúért felajánlott vételár azonnali kifizetése mellett az árúból hatósági közbenjárással, lepecsételt mintát venni és azt a végleges döntésig megőrizni.

Az árú minőségére vonatkozó nézeteltérés esetén a fenti rendelkezések értelmében vett minta kikészitett kendernél és kenderkócnál nem haladhatja meg az árú 5%-át; kenderkórónál pedig a kifogásolt és külön megállapitott mennyiségű kóróból ½% átlagmintát (teljes kévék) kell venni.

5. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest vételára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a felek bármelyikének kérelmére a 6. §-ban megszabott áraknak megfelelően egy vagy több szakértő meghallgatásával az átvétel helye szerint illetékes kir. járásbíróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségének viselése felől a bíróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

6. §.

A Kenderközpont az általa átvett kenderkóróért és kendertermékekért 100 kg.-ként a következő árakat köteles fizetni :

A)

lombozatlan nyers kenderkóróért	16.50 koronát,
lelombozott nyers kenderkóróért	20.00 „
lombozatlan áztatott kenderkóróért	24.00 „
lelombozott áztatott kenderkóróért	30.00 „

110 cm.-nél rövidebb kenderkóróért a fenti árak 80%-át.

Ezek az árak magukban foglalják a legközelebbi rakodóállomáshoz való szállitás költségét is.

B)

áztatott kézi eszközön tilolt kenderért, mely 12% hulladéknál többet nem tartalmaz	300 koronát,
áztatott, hibátlan minőségű szabványszerűen géppel tilolt kenderért, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmaz	380 „
áztatott, hibátlan minőségű, szabványszerűen géppel tilolt kenderért gerebenezve, mely 20% hulladéknál többet nem tartalmazhat . . .	500 „
szakálkenderért (istrángbörtli)	460 „
ázatlan, tilolt kenderért	310 „
áztatott kézi eszközön tilolt kenderért gerebenezve, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmazhat	375 „
áztatott, hibátlan minőségű, szabványszerű tilolási kócért	310 „

áztatott, előgyaratolt tilolási kócért	350	koronát,
áztatott, gyaratolt szalagos kócért	380	„
ázatlan, gyaratolt szalagos kócért	300	„
ázatlan, hibátlan minőségű, szabványszerű tilolási kócért	220	„
áztatott tépéskócért	360	„
ázatlan tépéskócért	270	„
bácskai gerebenesért (spitz-kóc)	200	„
törési kócért (brech-kóc)	100	„
törési kócért tisztitva	140	„

Azon kendermennyiségekért, amelyeket a termelők legkésőbb az 1916. évi augusztus hó végéig a Kenderközpontnak megvételre felajánlanak, tulajdonosaik a fentiekben megállapitott árakon felül 20%-os prémiumban, az 1916. évi szeptember hó 30-ig felajánlott mennyiségekért pedig 10%-os prémiumban részesülnek, mig az 1916. évi október hó 1-től kezdődőleg a felajánlott mennyiségek után csak a fentiekben megállapitott árak fizettetnek.

Hibás minőségű vagy a megállapitottnál több hulladékot tartalmazó árúért megfelelően alacsonyabb árt, a táblázatban fel nem sorolt minőségekért pedig aránylagosan megállapitandó árt kell fizetni.

Ezek az árak légszáraz és beraktározható állapotban levő árúra vonatkoznak és azokban a legközelebbi rakodóállomásig való szállitás és csomagolt árúknál a csomagolás költsége is benn foglaltatik.

A kenderanyag összekötözéséhez csak kenderből vagy kenderkócból készült kötelek használhatók. A szállitott árút nedvesiteni szigorúan tilos.

7. §.

A 6. §-ban *B.* pont alatt megállapitott árak az ott felsorolt kenderanyagokra nézve egyúttal a magyar szent korona országainak egész területére legmagasabb áraknak is tekintendők.

A legmagasabb árakat készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni. A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

A jelen rendelet életbeléptétől kezdve tilos a 6. §-ban *B.* pont alatt felsorolt kendertermékeket a jelen rendelet ellenére drágábban árúsitani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapit.

A kereskedelemügyi miniszter a Kenderközpontnak megengedheti, hogy az általa beszerzett kendertermékek eladásánál a legmagasabb árakon felül felmerült költségeivel arányban álló jutalékot számithasson.

A jelen rendeletben megállapitott legmagasabb árak kenderanyagoknak vámkülföldről való beszerzésére nem vonatkoznak.

8. §.

Kenderkóró, kikészitett kender és kenderkóc szállitása iránt a jelen rendelet életbelépése előtt létrejött adásvételi ügyletek hatályát a jelen rendelet nem érinti.

Az eladó vagy vevő fél azonban a szerződés létrejöttét és fennállását, a szerződés alapján még szállitandó mennyiségek feltüntetése mellett, a jelen rendelet életbelépésétől számitott 14 napon belül a Kenderközpontnál okmányokkal igazolni tartozik. Ha a felek az igazolást ezen határidő alatt elmulasztják, a szerződés hatályát veszti s a készleteket a Kenderközpontnak megvételre fel kell ajánlani.

9. §.

Kikészitett kendert és kenderkócot nem postai forgalomban vasúton, hajón, gépkocsin vagy tengelyen a város vagy község területén kivül eső helyre csak előzetes irásbeli bejelentés és csak szállitási igazolvány mellett szabad szállitani. A szállitási igazolványokat a 3. §. 2. bekezdése értelmében a vásárhelyekre történő szállitás esetében az árú helye szerint illetékes helyi hatóság, minden más esetben pedig a Kenderközpont útján előterjesztett kérelemre a kereskedelemügyi miniszter állitja ki. Kenderkórót a magyar szent korona országainak területén kivül eső helyre bármi módon szállitani csakis a kereskedelemügyi miniszter engedélyével és az általa kiadott szállitási igazolvány alapján szabad. Ily engedély iránti kérelmet a Kenderközpont útján kell előterjeszteni.

Ha a szállitáshoz igazolvány szükséges, közforgalmú, vasuti és hajózási vállalatoknak a kenderárút fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállitási igazolványt is beszolgáltatja. A szállitási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállitáshoz már használtatott és újból nem használható, köteles azt a feladási állomás keletbélyegzőjével lebélyegezni.

10. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására a kereskedelemügyi miniszter külön ellenőrző közegeket alkalmazhat. Ezek a közegek a rendelet alá eső üzemeket bármikor megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

11. §.

A jelen rendelet alapján megszerzett kenderkészletekkel a Kenderközpont csakis a kereskedelemügyi miniszter utasitásai szerint rendelkezhetik.

A jelen rendelet rendelkezései alól a kereskedelemügyi miniszter indokolt esetben kivételeket engedélyezhet.

12. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el az :

1. aki kenderanyagkészletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja vagy az ellenőrzést meghiusitja ;

2. aki kenderanyagkészletét a Kenderközpontnak a jelen rendelet ellenére megvételre fel nem ajánlja vagy azzal a jelen rendelet ellenére rendelkezik ;

3. aki a jelen rendelet 6. §-ában *B.* pont alatt emlitett kenderanyagért a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt követel vagy igér, elfogad vagy szolgáltat, úgyszintén az is, aki a jelen rendeletnek a legmagasabb árakra vonatkozó rendelkezéseit kijátsza vagy kijátszásuknál bármi módon közreműködik ;

4. aki kenderanyagot a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton vagy hajón szállitási igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy hajón, gépkocsin vagy tengelyen a jelen rendelet ellenére ily igazolvány nélkül szállit vagy szállittat.

A kihágás büntetése az első pont esetében két hónapig terjedhető elzárás és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés, a 2—4. pont esetében pedig hat hónapig terjedhető elzárás és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetés. Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elér, a 2—4. pont esetében az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A 2—4. pont esetében azon kenderkészlet tekintetében, melyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

A jelen §. 3. pontjába ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnak feljelenti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

13. §.

A m. kir. minisztériumnak a kikészitett (nem gerebenezett) kenderért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról kibocsátott 3.791/1915. M. E. számú rendelete a jelen rendelet életbelépésével hatályát veszti, a hatálya alatt keletkezett jogviszo-

nyokra és elkövetett cselekményekre nézve azonban továbbra is az idézett rendelet marad irányadó.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 18. napján lép életbe, hatálya az 5. §-ban foglalt rendelkezések kivételével kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokra nézve az 5. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 16. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 60.647/1916. VI/C. számú rendelete a kender-vásárhelyek és vásárnapok megállapitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 2.488/1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi augusztus hó 17-én megjelent számában) 3. §. második bekezdésében foglaltak alapján a m. kir. földmívelésügyi miniszter úrral egyetértőleg Bács-Bodrog vármegye alább felsorolt községeit jelölöm ki oly kender-vásárhelyek gyanánt, amely vásárhelyek valamelyikén az ugyancsak alább megjelölt vasárnapokon mindazok, akik kendernek eladás céljára való kikészitésével kizárólag háziiparszerűleg foglalkoznak, a kikészitett kender- és kenderkóckészleteiket a Kenderközpont helyi megbizottjának megvételre felajánlani kötelesek.

E vásárhelyek és vásárnapok a következők:

Hódság	szombat,
Szilberek	szerda,
Palánka	szerda,
Bácsszentiván	szerda,
Szépliget	szombat,
Paripás	péntek,
Torzsa	kedd,
Szentfülöp	kedd,
Ófutak	csütörtök,
Militics	kedd.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 7. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 8-án kelt 206. számában.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 128.604/1916. számú rendelete a kendermag gyűjtése és a kendervetőmagért fizetendő ár megállapitása tárgyában.[1])

A 2.543/1916. M. E. rendelet szerint a magnyerés céljából lábon hagyott kender után nyert kendermagból a termelő csak a vetőmagul szükséges mennyiséget tarthatja vissza s ezen, valamint az 1916. évi termésből származó minden kendermag zár alá vétele iránt intézkedő 2.544/1916. M. E. számú rendelet szerint a házi és vetőmagszükségletét meghaladó kendermagmennyiséget a Hadi Termény-Részvénytársaságnak mindenki beszolgáltatni, illetőleg eladni köteles.

Az ekként zár alá vett és a Hadi Termény-Részvénytársaságnak eladandó kendermag beszolgáltatásának, illetőleg összegyüjtésének megkönnyitése érdekében a kendermag összevásárlását a Hadi Termény-Részvénytársaság bizományosai és e célra kijelölt külön megbizottai fogják végezni. Ezen külön megbizottak a Hadi Termény-Részvénytársaságtól igazolványt kapnak, melyet a hatóságoknak vagy eladónak kivánatra előmutatni tartoznak.

Másnak, mint a Hadi Termény-Részvénytársaságnak, valamint a társaság bizományosainak, illetőleg külön megbizottainak kendermagot vásárolni és másnak kendermagot eladni tehát nem szabad s e tilalom ellen cselekvők az elől idézett rendeletben megállapitott módon büntettetnek.

A 823/1916. M. E. számú rendelet 3-ik és a 2.543/1916. M. E. számú rendelet 6-ik §-aiban nyert felhatalmazás alapján az 1916. évi terméső egészséges, legalább 95% tisztaságú és a jó vetőmagtól kivánt (legalább 85%) csirázóképességű kendervetőmag árát métermázsánként (100 kg.) tisztasúlyra a következőleg állapitom meg:

Az I. rendű kendervetőmag ára 1916. december hó 15-ig 150 (egyszázötven) korona, II. rendű kendervetőmag 1916. évi december hó 15-ig 125 (egyszázhuszonöt) korona, ezen időponton túl minden kendervetőmag ára 100 (egyszáz) korona. A kendervetőmagért a Hadi Termény-Részvénytársaság, illetőleg megbizott vásárlói a termelőnek ezen árat tartoznak megfizetni.

Amennyiben a mag tisztasága 95%-nál kisebb, tartozik a bizományos az eladó költségére a kendermagot annyira megtisztittatni, hogy az legalább a kivánt 95% tisztaságot elérje és ez esetben tartozik a hulladékot az eladónak visszaszolgáltatni és a tiszta mag árát, a tisztitási költség levonásával eladónak kifizetni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 12-én kelt 260. számában.

A kivántnál kedvezőtlenebb csirázóképességű, de egyébként az I. vagy II. rendű kendervetőmag követelményeinek megfelelő kendervetőmag árát a m. kir. kender- és lentermelési szakintézet (Budapest, I., Fehérvári-út 30.) állapítja meg.

I-rendű kendervetőmagnak tekintendő minden olyan kendervetőmag, amely Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Csanád, Csongrád, Torontál és Temes vármegyékben termett. Ugyancsak I-rendű kendervetőmag az olyan kendervetőmag is, melyről kétségtelenül megállapítható, hogy a 2.543/1916. M. E. rendelet alapján vetőmagul alkalmasnak minősíttetett.

II-rendű kendervetőmagnak tekintendő minden olyan kendermag, amely Arad vármegye aradi, borosjenői, eleki, kisjenői, magyarpécskai, világosi járásaiban, Bihar vármegye berettyóújfalui, derecskei, érmihályfalvai, mezőkeresztesi, nagyszalontai járásaiban, Fejér, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Szolnok, Tolna vármegyékben, Szatmár vármegye csengeri, fehérgyarmati, mátészalkai, nagykárolyi és szatmári járásaiban, valamint Maros-Torda vármegyében termett.

Minden olyan kendermag, mely nem az előbb nevezett megyékben, illetőleg járásokban termett vagy a fentemlített minőségnek meg nem felel, III. rendűnek tekintendő és azért csak a 823. 1916. M. E. számú rendelettel megállapított legmagasabb ár, vagyis 100 kg.-onként 100 (egyszáz) korona követelhető.

Budapest, 1916. évi november hó 4-én.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 155.286. számú rendelete a kendervetőmagért fizetendő árt megállapitó 128/1916. F. M. számú rendelet kiegészitése tárgyában. [1])

A 128.1916. F. M. számú rendelet 5-ik kikezdésében az I. rendű kendervetőmagra megállapitott árt 200 (kettőszáz), a II. rendű kendervetőmag árát 175 (egyszázhetvenöt) koronára emelem, amely 1916. évi december hó 31-ig fizethető.

A 128.604/1916. F. M. számú rendelet utolsó kikezdésében foglaltak szerint III. rendűnek tekintendő kendermagért, amennyiben ez vetőmagnak alkalmas (aminek megállapitására a m. kir. kender- és lentermelési szakintézet illetékes), 1916. évi december hó 31-ig a Hadi Termény-Részvénytársaság 125 (egyszázhuszonöt) koronát fizethet.

Budapest, 1916. évi december hó 14-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 december hó 19-iki számában.

A m. kir. minisztérium 4.445/1916. M. E. számú rendelete a kenderkóró, a kikészitett kender és kenderkóc bejelentése, valamint a kikészitett kender és kenderkóc forgalombahozatalának korlátozása tárgyában.[1])

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazok, akik kendert termelnek, áztatás, törés, tilolás vagy gerebenezés útján eladás céljára kikészitenek, bármi módon feldolgoznak, vagy felhasználnak, valamint mindazok, akik kenderanyagok vagy kendergyártmányok eladásával foglalkoznak, a jelen szakasz utolsó pontjában emlitettek kivételével kötelesek az 1917. évi január hó 31. napján birtokukban levő vagy más részére őrizetben tartott nyers vagy áztatott kenderkórókészletüket, valamint a kikészitès bármily fokozatában levő és minden néven nevezendő kenderanyagkészletüket (vagyis a fonalig minden kenderanyagot) az 1917. évi február hó 10. napjáig, a később hozzájövő készleteket pedig az 1917. évi április hó 30. napján volt állapot szerint 1917. évi május hó 10. napjáig a Magyar Szent Korona Országai Kenderközpontja Részvénytársaság (röviden „Kenderközpont" Budapest, IV. ker., Deák-Ferenc-utca 15. sz.), útján a kereskedelemügyi miniszteriumnak bejelenteni. Az első alkalommal a meglevő összes készleteket kell bejelenteni. A későbbi bejelentéseknél pedig csak azokat a mennyiségeket, amelyeket a birtokos az előző bejelentés óta termelt, készitett, vagy beszerzett, úgyszintén azokat a mennyiségeket, amelyeket az előbbi bejelentés óta feldolgozott.

Azokat az anyagokat, amelyek a készletbejelentés alapján fuvarozónál, szállitmányozónál vagy raktárházban vannak, csak a rendelkezésre jogosult köteles bejelenteni.

A bejelentésekhez a kenderközpontnál beszerezhető bejelentőlapokat kell használni. A bejelentőlapokat a Kenderközpont szóbeli vagy levélbeli kérésre díjtalanul bocsátja rendelkezésre.

Akinek a készlete a bejelentés időpontjában kóróból 2.500 kg.-nál, kikészitett kenderanyagból 500 kg.-nál kisebb, bejelentését a községi előljáróságnál (rendezett tanácsú városban a polgármesternél, törvényhatósági joggal felruházott városban, továbbá Fiume városban és kerületében a rendőrkapitánynál, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságnál) tartozik megtenni. A községi előljáróságok (rendezett tanácsú város polgármestere stb.) a bejelentéseket összesitő kimutatás kiséretében a Kenderközpont útján a kereskedelemügyi miniszteriumnak kötelesek beterjeszteni.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 29-én kelt 302. számában.

Azok a kendertermelők, akik kenderkikészitéssel egyáltalában nem vagy csupán a saját háziszükségletük fedezése céljából háziiparszerűleg foglalkoznak, tehát kikészitett kendert nem adnak el, készleteiket nem kötelesek bejelenteni.

A kereskedelemügyi miniszter a szükséghez képest további bejelentéseket rendelhet el.

2. §.

Mindazok, akik kikészitett kenderrel vagy kenderkóccal rendelkeznek, kivéve ha a kender kikészitésével csupán háziiparszerűleg foglalkoznak, kötelesek a jelen rendelet életbelépte napján birtokukban levő kikészitett kender- vagy kenderkórókészletet legkésőbb az 1917. évi január hó 10. napjáig, a jelen rendelet életbelépte után kikészitett (előállitott, feldolgozott) vagy beszerzett készletet pedig 1917. évi február hónaptól kezdve havonkint legkésőbb a hónap 10. napjáig a Kenderközpontnak közvetlenül felajánlani.

Azok, akik kendernek eladás céljára való kikészitésével kizárólag háziiparilag foglalkoznak, kikészitett kender- és kenderkóckészleteiket a kereskedelemügyi miniszter által a földmivelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a horvát bánnal egyetértőleg megállapitandó és közhirré teendő vásárhelyeken és napokon a Kenderközpont helyi megbizottjának kötelesek felajánlani.

Azok a kendertermelők, akik a kenderkikészitéssel csupán saját háziszükségletük ellátása céljából foglalkoznak, kikészitett kender- és kenderkóckészletüket a Kenderközpontnak felajánlani nem kötelesek.

A felajánlási kötelezettség nem terjed ki továbbá azokra a kikészitett kender- és kenderkóckészletekre, amelyek a jelen rendelet életbelépésének napján oly gyári vállalat birtokában vannak, amely kikészitett kenderből és kenderkócból fonalakat állit elő, valamint azokra a készletekre sem, amelyek a jelen rendelet értelmében érvényben maradó szállitási szerződések alapján ily gyárakba szállittatnak. Ezen készletek elidegenitése azonban csak a Kenderközpontnak való felajánlás útján történhetik.

3. §.

Az ajánlatot a Kenderközpontnál kapható ürlapokon postán ajánlva kell a Kenderközpont cimére elküldeni. A Kenderközpont köteles az ajánlat beérkeztét postafordultával elismerni, egyúttal az ajánlat beérkezésének napját az ajánlattevővel közölni és a postadijat az ajánlattevőnek megtériteni.

Az ajánlattevőt az ajánlat a Kenderközponthoz való beérkeztétől számitott 14 napig köti. Ha ezen 14 napon belül hozzá a Kenderközpont elfogadó nyilatkozata meg nem érkezik, az ajánlat hatályát veszti és az ajánlattevő a felajánlott árúval szabadon rendelkezhetik.

Ha a Kenderközpont az ajánlatot elfogadja, köteles az elfogadó nyilatkozat keltétől számitott 14 nap alatt az árú átvétele és elszállitása iránt rendelkezni. Az árú átvétele az árúnak a felajánlás időpontjában volt előállitási hely szerinti feladási állomáson történik. A felajánlott árú feladási állomását az ügylet teljesitési helyéül kell tekinteni.

A Kenderközpont köteles a vételárat, ha az árú minősége és ehhez képest a vételár tekintetében vita nem merült fel, az árú átvételétől számitott 8 napon belül megfizetni. Ha az árú minősége és vételára tekintetében megegyezés nem jön létre, akkor az árúból hatósági közbenjárással lepecsételt mintát kell venni, melyet az eladó a végleges döntésig megőrizni tartozik. A Kenderközpont az árút ily esetben is azonnal átveszi, köteles azonban az általa felajánlott vételárat nyolc napon belül megfizetni.

Ha az árú felajánlása 2. § 2. bekezdésének rendelkezése értelmében a Kenderközpont helyi megbizottjánál történik, a helyi megbizott tartozik az árút azonnal átvenni s ha árú minőségére és a vételárra nézve megegyeznek, a vételárat a vasuti vagy hajóállomáson való átadás után azonnal készpénzben megfizetni, ellenkező esetben pedig az általa az árúért felajánlott vételár azonnali kifizetése mellett az árúból hatósági közbenjárással lepecsételt mintát venni és azt a végleges döntési megőrizni.

Az árú minőségére vonatkozó nézeteltérés esetén a fenti rendelkezések értelmében vett minta kikészitett kendernél és kenderkócnál nem haladhatja meg az árú 5%-át.

4. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest vételára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a felek bármelyikének kérelmére az 5. §-ban megszabott áraknak megfelelően egy vagy több szakértő meghallgatásával az átvétel helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A kir. törvényszék határozata ellen további felebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségének viselése felől a biróság a körülmények figyelembe vételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. törvénycikk 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

5. §.

A Kenderközpont az általa az 1916. évi október hó 1. napjától kezdve átvett kenderanyagokért 100 kg.-ként a következő árakat köteles fizetni :

áztatott ,kézi eszközön tilolt kenderért, mely 12% hulladéknál többet nem tartalmaz	360	koronát
áztatott, hibátlan minőségű szabványszerűen géppel tilolt kenderért, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmaz	415	„
áztatott, hibátlan minőségű szabványszerűen géppel tilolt kenderért gerebenezve, mely 2% hulla-hulladéknál többet nem tartalmazhat	560	„
szakálkenderért géppel tilolt kenderből (is-rángbörtli)	480	„
ázatlan tilolt kenderért	310	„
áztatott, kézi eszközön tilolt kenderért gerebenezve, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmazhat	540	„
szakálkenderért kézzel tilolt kenderből . . .	460	„
áztatott, hibátlan minőségű, szabványszerű tilolási kócért	325	„
áztatott, előgyaratolt tilolási kócért	370	„
áztatott, gyaratolt szalagos kócért	400	„
ázatlan, gyaratolt szalagos kócért	310	„
ázatlan, hibátlan minőségű, szabványszerű tilolási kócért	220	„
áztatott tépéskócért	350	„
ázatlan tépéskócért	270	„
bácskai gerebenesért (spitz-kóc)	240	„
törési kócért (brech-kóc)	125	„
törési kócért tisztitva	150	„

A Kenderközpönt a 2.488/1916. M. E. számú rendelettel (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi augusztus hó 17-iki 187. számában) megállapitott áraknál magasabb árakat nem köteles fizetni azon kenderanyagok után, amelyeket a kereskedelemügyi miniszter által utalványozott mennyiségekből a jelen rendelet életbelépésének napjáig tényleg szállitott. Ez a kivétel azonban a kendergyárak által a 710/1916. M. E. rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi március hó 1. napján megjelent 49. számában) 1. §-a szerint fizetendő ártöbblet kiszámitásánál figyelembe nem vehető.

Hibás minőségű vagy a megállapitottnál több hulladékot tartalmazó árúért megfelelően alacsonyabb árt, a táblázatban fel nem sorolt minőségekért pedig aránylagosan megállapitandó árt kell fizetni.

Ezek az árak légszáraz és beraktározható állapotban levő árúra vonatkoznak és azokba a legközelebbi rakodóállomásig való szállitás és csomagolt árúknál a csomagolás költsége is bennfoglaltatik.

A kenderanyag összekötözéséhez csak kenderből vagy kenderkócból készült kötelek használhatók. A szállitott árút nedvesiteni szigorúan tilos.

6. §.

Az 5. §-ban megállapitott árak az ott felsorolt kenderanyagokra nézve egyúttal a magyar szent korona országainak egész területére legmagasabb áraknak is tekintendők.

E legmagasabb árakat készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni. A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

A jelen rendelet életbeléptétől kezdve tilos az 5. §-ban felsorolt kenderanyagokat a jelen rendelet ellenére drágábban árúsitani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapit.

A kereskedelemügyi miniszter a Kenderközpontnak megengedheti, hogy az általa beszerzett kenderanyagok eladásánál a legmagasabb árakon felül felmerült költségeivel arányban álló jutalékot számithasson.

A jelen rendeletben megállapitott legmagasabb árak kenderanyagoknak vámkülföldről való beszerzésére nem vonatkoznak.

7. §.

Kenderkóró, kikészitett kender és kenderkóc szállitása iránt a 2.488/1916. M. E. számú rendelet életbeléptetése előtt létrejött adásvételi ügyletek hatályát a jelen rendelet nem érinti, feltéve, hogy a fél a szerződés létrejöttét és tennállását az idézett rendelet 8. §-ának megfelelően a Kenderközpontnál okmányokkal igazolja.

8. §.

Kikészitett kendert és kenderkócot nem postai forgalomban vasúton, hajón, gépkocsin vagy tengelyen a város vagy község területén kivül eső helyre csak előzetes irásbeli bejelentés és csak szállitási igazolvány mellett szabad szállitani. A szállitási igazolványokat a 2. §. 2. bekezdése értelmében a vásárhelyekre történő szállitás esetében az árú helye szerint illetékes helyi hatóság, minden más esetben pedig a Kenderközpont útján előterjesztett kérelemre a kereskedelemügyi miniszter állitja ki. Kenderkórót a magyar szent korona országainak területén kivül eső helyre bármi módon szállitani csakis a kereskedelemügyi miniszter engedélyével és az általa kiadott szállitási igazolvány alapján szabad. Ily engedély és szállitási igazolvány iránti kérelmet a Kenderközpont útján kell előterjeszteni.

Ha a szállitáshoz igazolvány szükséges, közforgalmú, vasuti és hajózási vállalatoknak a kenderárút fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállitási igazolványt is beszolgáltatja. A szállitási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút

felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállításhoz már használtatott és újból nem használható, köteles azt a feladási állomás keletbélyezőjével lebélyegezni.

9. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására a kereskedelemügyi miniszter külön ellenőrző közegeket alkalmazhat. Ezek a közegek a rendelet alá eső üzemeket bármikor megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

10. §.

A jelen rendelet alapján megszerzett kenderkészletekkel a Kenderközpont csakis a kereskedelemügyi miniszter utasitásai szerint rendelkezhetik.

A jelen rendelet rendelkezései alól a kereskedelemügyi miniszter indokolt esetben kivételeket engedélyezhet.

11. §.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el az :

1. aki kenderanyagkészletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja, vagy az ellenőrzést meghiusitja ;

2. aki kenderanyagkészletét a Kenderközpontnak a jelen rendelet ellenére megvételre fel nem ajánlja, vagy azzal a jelen rendelet ellenére rendelkezik ;

3. aki a jelen rendelet 5. §-ában emlitett kenderanyagért a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt követel vagy igér, elfogad, vagy szolgáltat, ugyszintén az is, aki a jelen rendeletnek a legmagasabb árakra vonatkozó rendelkezéseit kijátsza, vagy kijátszásuknál bármi módon közreműködik ;

4. aki kenderanyagot a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton, vagy hajón szállitási igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy hajón, gépkocsin vagy tengelyen a jelen rendelet ellenére ily igazolvány nélkül szállit, vagy szállittat.

A kihágás büntetése az első pont esetében két hónapig terjedhető elzárás és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés, a 2—4. pont esetében pedig hat hónapig terjedhető elzárás és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetés. Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, a 2—4. pont esetében az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A 2—4. pont esetében azon kenderkészlet tekintetében, melyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a

törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

A jelen §. 3. pontjába ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte, vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnak feljelenti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hstáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

12. §.

Ez a rendelet 1916. évi december hó 29. napján lép életbe és ettől a naptól kezdve ez a rendelet lép az ugyane tárgyban 2.488/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet helyébe. Hatálya a 4. §-ban foglalt rendelkezések kivételével kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokra néève a 4. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi december hó 28. napján.

Kenderzsinegkészletek lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 20.251/eln. 20—b/1916. számú rendelete a hadicélokra szükséges 1—2*mm* vastagságú kenderzsinegkészletek igénybevételéről és beszolgáltatásáról[1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 24. és 27. §-a alapján a kenderzsinegkészleteknek hadicélokra való igénybevétele és beszolgáltatása tekintetében a következőket rendelem:

1. §.

Mindazok, akiknek birtokában vagy őrizetében 1—2 $^{m}/_{m}$ vastagságú kenderzsinegkészletek vannak, kötelesek készleteiket, amennyiben azok 1 kg.-nál nagyobbak, legkésőbb 1916. évi október hó 21. napjáig a 2. §. értelmében beszolgáltatni.

A papirzsinegkészletekre az igénybevétel nem terjed ki, ezeket tehát nem kell beszolgáltatni.

Azon iparosok, akik kenderzsineget saját üzemükben iparcikkek előállítására használnak fel, kenderzsinegkészletük felét megtarthatják.

Indokolt esetekben a kereskedelemügyi miniszter a beszolgáltatás kötelezettsége alól felmentést adhat.

Nem terjed ki a beszolgáltatás kötelezettsége a háztartásokban levő kenderzsinegkészletekre. Az állami intézmények, közhatóságok, törvényhatóságok és községek birtokában levő készletek felől külön történik intézkedés.

2. §.

Az 1. §. alapján beszolgáltatandó készletek a községi előljárósághoz (városokban a polgármesterhez), Budapesten a kerületi előljáróságokhoz szállitandók be.

A községi előljáróság (polgármester) jegyzéket köteles vezetni, amelyben a készlet beküldőjének nevét és pontos címét, a beküldött készlet súlyát és az érte járó térítést feljegyzi. A beküldőknek pedig köteles az előljáróság (polgármester) elismervényt kiadni, amelyben a beküldött készlet súlya feltüntetendő.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 8-án kelt 231. számában.

Akinek beszolgáltatandó készlete 25 kg.-nál nagyobb, készletét közvetlenül a 3. §-ban megjelölt katonai hatóságnak küldheti be, erről azonban a községi előljáróságot (polgármestert) köteles értesiteni.

3. §.

A községi előljáróság (polgármester) a hozzá beszolgáltatott készleteket, a 2. §. alapján készitendő jegyzék másolatával, ahhoz a cs. és kir. katonai parancsnoksághoz köteles beküldeni, amelynek területén az illető község fekszik.

A budapesti cs. és kir. katonai parancsnokság területén a Duna jobbpartján fekvő községekből a székesfehérvári cs. és kir. állomásparancsnokság címére, a Duna balpartján fekvő községekből pedig a kecskeméti cs. és kir. állomásparancsnokság címére küldendők be a kenderzsinegkészletek és a jegyzékek.

A szállitási és csomagolási költségeket a katonai igazgatás a községi előljáróságnak (polgármesternek), vagy ha a készletet a a 2. §. utolsó bekezdése alapján maga a fél küldi be, ennek megtériti.

4. §.

Az 1. §. értelmében beszolgáltatandó kenderzsinegkészletekért az ilyen zsineget előállitóknak (gyárosoknak) kilogrammonként 8·50 korona, másoknak pedig kilogrammonként 9·50 korona térités jár.

A téritést a cs. és kir. katonai parancsnokság hadbiztossága postatakarékpénztár útján utalja ki.

5. §.

Aki a jelen rendelettel hadicélokra igénybevett tárgyat a jelen rendelet ellenére be nem szolgáltat, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi október hó 7-én.

Kénsav használatának eltiltása ásványolajtermékek gyártásánál.

A m. kir. minisztérium 2800/1916. M. E. számú rendelete a kénsav használatának ásványolajtermékek előállításánál való eltiltása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Ásványolajtermékek előállításánál a kénsav használata tilos.

2. §.

Az 1. §-ban foglalt tilalom hatálya nem terjed ki:

1. olyan erősfényű világító kőolajra, amely a katonai igazgatás, az állam avagy a vasuti vagy hajózási vállalatok üzemeinek és intézeteinek izzófényberendezéseihez (erős fényű világító kőolaj) és jelzőlámpáihoz szállittatik. Az ilyen világító kőolaj előállításához legfeljebb 1% 66° Bé. kénsav használható fel;

2. olyan benzinre, amely repülőgépmotorok használatára vagy gyógyászati célokra szállittatik;

3. hengerolajra, ha és amennyiben — figyelemmel a feldolgozandó nyersolaj minőségére és előállításának módjára — a feltétlenül szükséges kenőképesség csakis kénsav felhasználásával érhető el;

4. automobilolajra és repülőgépmotor-kenőolajra;

5. oly egyéb ásványolajtermékekre, amelyek az alább felsorolt használatra szállittatnak:

a) gőzhajógépek, gyűrüs orsók, transzformátorok és kapcsolók, preciziós gépek, centrifugálgépek finom szerkezetei, turbinák, valamint kompresszorok (lég- és gázkompresszorok, jéggépek) és folyton kenő gyűrűscsapággyal ellátott nagy gázgépek kenésére;

b) növényi fonórostok zsírosítására,

c) gyógyászati célokra,

d) konzistens- és merev kenőcsök, illetve zsírok előállítására.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 29-én kelt 197. számában.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet 2. §-ában foglalt kivételeket közérdekből szabad mérlegelése szerint ásványolajtermékek előállításával foglalkozó valamennyi vállalatra vagy egyesekre vonatkozólag megszoríthatja, vagy további kivételeket állapíthat meg, sőt az 1. §. tilalmát bizonyos időre hatályon kívül is helyezheti.

4. §.

Ásványolajfinomítók olyan világító kőolajat, amely a jelen rendelet életbelépte után kénsav felhasználásával állíttatott elő, kereskedők részére csak abban az esetben szállíthatnak, ha az utóbbiak a jelen rendelet 2. §-ának 1. pontjában felsorolt vevők által kiállított, kifejezetten kénsav felhasználásával előállított világító kőolaj szállítására vonatkozó megrendelést mutatnak fel. Az a világító kőolaj, amely kénsav felhasználásával már a jelen rendelet életbelépte előtt állíttatott elő, az előbbiekben megállapított korlátozásra való tekintet nélkül szállítható. Azon egyéb ásványolajtermékek forgalomba hozatala tekintetében, amelyek kénsav felhasználásával állíttatnak elő, a m. kir. minisztérium 4.452/1915. M. E.[1]) számú és 1.373/1916. M. E.[2]) számú rendeleteinek rendelkezései irányadók.

Az 1.373/1916. M. E. számú rendelet 4. § ának rendelkezései szerint kiállítandó beszerzési engedély iránti kérelemben kifejezetten fel kell tüntetni, hogy a folyamodó oly ásványolajtermék beszerzésére kér engedélyt, amely kénsav felhasználásával állíttatik elő.

A jelen rendelet életbelépte előtt kénsav felhasználásával előállított ily egyéb ásványolajtermék a jelen rendelet életbelépte előtt kiadott beszerzési engedély alapján ezentúl is szállítható.

Az ásványolajfinomítók és kereskedelmi vállalatok a 4.452. 1915. M. E. számú rendelet 1—5. §-ai, illetőleg az 1.373/1916. M. E. számú rendelet 1—3. §-ai értelmében az 1916. évi szeptember hó 5-éig beterjesztendő készletbejelentéseikben elkülönítve tartoznak feltüntetni azokat a termékeket, amelyek kénsav felhasználásával állíttattak elő.

5. §.

Fennálló kötések nem mentesítenek a jelen rendelettel, valamint az annak alapján kibocsátott rendelkezésekkel megszabott korlátozások alól.

[1]) L. Háb. gazd. törv. és rend. III. k. 37. l.
[2]) L. e kötet 12. lapján.

6. §.

A jelen rendeletnek, valamint az annak alapján kibocsátott rendelkezéseknek az ásványolajfinomító vállalatok részéről való megtartását az ezek felügyeletével megbízott pénzügyi közegek fogják ellenőrizni.

7. §.

Aki a jelen rendeletet, vagy az annak alapján kibocsátott rendelkezéseket megszegi vagy a megszabott korlátozások meghiusításánál bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül, a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 1. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 26. napján.

Kévekötőzsineg-készletek bejelentése.

A m. kir. minisztérium 1.375/1916. M. E. számú rendelete a kévekötőzsineg-készletek bejelentéséről.[1])

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazok a gyárosok és kereskedők, akik olyan kötözőzsineg előállításával vagy eladásával foglalkoznak, amely kévekötöző zsinegnek készült vagy kévekötésre alkalmas és általában mindazok, akik eladásra szánt ilyen kötőzsineget tartanak birtokukban vagy más részére őrizetben, kötelesek ezen kötőzsinegből az 1916. évi május hó 1. napján birtokukban vagy őrizetükben levő készleteket a zsinegek anyagának (manilla, kender, juta, papir stb.) megjelölése mellett a földmívelésügyi minisztérium statisztikai osztályának (Budapest, V., Országház-tér 11.) legkésőbb 1916. évi május hó 10. napjáig bejelenteni.

Az 1916. évi május hó 1. napján fuvarozás alatt álló készleteket a címzett köteles megérkezésük után 8 napon belül az előbbi bekezdéshez képest bejelenteni.

Szállitmányozóknál beraktározott készleteket nem a szállitmányozók, hanem a készlettel való rendelkezésre jogosult köteles a jelen §. 1. bekezdéséhez képest bejelenteni.

2. §.

Mindenki, aki az 1. §. szerint bejelentésre van kötelezve, köteles olyan raktárkönyvet vagy feljegyzéseket vezetni, amelyből, illetve amelyekből a bejelentett készlet nagysága és annak minden növekedése és csökkenése (felhasználás, eladás stb.) megállapitható.

3. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 27-én kelt 96. számában.

bejelentésre kötelezettek üzemeit és raktárait bármely időben megtekinthetik és nekik kívánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe, üzleti vagy egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

4. §.

Aki a kévekötőzsinegeknek birtokában vagy őrizetében levő készletét az 1. §-ban megállapitott időben a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, vagy a hatósági ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. §.

E rendelet hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi április hó 26. napján.

Kivándorlási és útlevélügyek.

A m. kir. minisztérium 2.223/1916. M. E. számú rendelete a hadköteles férfiszemélyek kivándorlásának megtiltásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a 2.704/1915. M. E. számú rendelete kapcsán a védelemről szóló 1912 : XXX. t.-c. 62. §-ának 6. bekezdésében megjelölt férfiszemélyeknek kivándorlását a magyar szent korona országainak területéről további egy évre általában megtiltja.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 27-én lép hatályba.

Budapest, 1916. évi julius hó 6-án.

A m. kir. belügyminiszter 134.980/XI—a/1916. B. M. számú körrendelete a Törökországba utazni szándékozók részére kiállitandó bizonyitványokról. [2])

A török császári kormány által legújabban kiadott rendelkezés értelmében a budapesti császári török főkonzulátus csak az esetben láttamozhatja magyar állampolgároknak Törökországra szóló útleveleit, ha az illetők csatolják erkölcsi bizonyitványaikat, azonkivül pedig az útlevéllapot felvenni hivatott hatóság által kiállitott bizonyitvánnyal igazolják utazásuk célját, megjelölve, hogy Törökországban mely egyénekkel óhajtanak üzleti vagy egyéb összeköttetésbe lépni.

Ezenkivül az útlevél láttamozása alkalmával nevezett főkonzulátusnál leteendő egy az útlevél tulajdonosát ábrázoló és az útlevélbe beragasztottal teljes azonos fénykép.

Erről $\frac{\text{Alispán}}{\text{Rendőrkapitány}}$ urat oly felhivással értesitem, intézkedjék aziránt, hogy ezen rendelkezésről a Törökországba utazni szándékozók tudomást szerezzenek, egyben felhivom,

(Csak a vármegyei alispánoknak)

hogy az útlevéllap kiállitására a 70.000/1914. B. M. sz. Utasitás 10. §-a értelmében illetékes hatóságokat utasitsa,

(Valamennyinek)

hogy a fentiek szerint megkivánt bizonyitványt a legnagyobb körültekintéssel állitsák ki.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 2-án.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. julius 8-én kelt 154. számában.

[2]) Megjelent a Közgazdasági Értesitő 1916. szeptember 14-iki számában.

Köleskása termelése, forgalombahozatala és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 3.042/1916. M. E. számú rendelete a köleskása előállitásáról, forgalombahozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Iparvállalatok kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság által részükre e célból eladott kölesmennyiségeket dolgozhatják fel köleskásává és ezt a köleskását kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozhatják forgalomba.

E rendelkezés nem vonatkozik annak a kölesmennyiségnek feldolgozására, amelyet valamely fél az 1.750/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 31. napján megjelent 125. számában) értelmében saját házi szükségletére visszatarthatott vagy beszerzett s amelynek feldolgozására a 2.117/1916. M. E. számú rendeletnek (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi julius hó 1. napján megjelent 148. számában) megfelelően a községi előljáróságtól (polgármestertől) őrlési tanúsitványt nyert.

2. §.

Az iparvállalatok az 1. §. rendelkezései alá eső kölest csak 37% egynemű korpa és hulladék elvonása után dolgozhatják fel köleskásává.

3. §.

A köleskásáért követelhető az a legmagasabb ár, amelyet az előállitó iparvállalat a Hadi Termény-részvénytársaságnak felszámithat, a magyar szent korona országainak egész területén métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra 76 korona 80 fillér.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 17-én kelt 213. számában.

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A legmagasabb ár zsák nélkül lévén értendő, az eladó az általa szolgáltatott zsák árát az eladott köleskása súlyába nem számithatja be.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámithatja. A zsákért felszámitható legmagasabb árt a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

4. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamatnak kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

5. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb ár 1916. évi szeptember hó 18. napján lép életbe.

6. §.

A jelen rendelet életbelépése előtt előállitott köleskásakészletek 1916. évi szeptember hó 30. napjáig az érvényben levő piaci árakon hozhatók forgalomba.

7. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A jelen rendeletnek a legmagasabb árra vonatkozó rendelkezéseibe ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ha a köleskása árúsitása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árt számithat, amely a megállapitott legmagasabb árt — a Hadi Termény-részvénytársaságnak fizetett jutalék és a szállitási költségek hozzászámitásával — legfeljebb 10%-kal haladja meg.

Az ez ellen vétőket az 1915. évi november hó 23. napján 4.207/915. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 25. napján megjelent 273. számában,) 16. §-a értelmében kell büntetni.

9. §.

A vámkülföldről származó köleskásának forgalombahozatalára a 3.411/1915. M. E. és az 534/1916. M. E. számú rendeletek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 17. napján megjelent 215., illetőleg 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) intézkedései irányadók.

10. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 16. napján.

Költözködési határidők meghosszabbitása.

A m. kir. minisztérium 1.290/1916. M. E. számú rendelete Budapest székesfőváros területén a költözködési határidők meghosszabbitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényekben kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Budapest székesfőváros területén a székesfőváros törvényhatósága által 1.441/1909. kgy. szám alatt alkotott lakásbérleti szabályrendelet 37. §-ának a lakóhelyiségek kiüritésére és a bérlemények átadására vonatkozó rendelkezései a háború okozta kivételes helyzet idejére újabb intézkedésig a következőkép módosittatnak:

1. A hónapos lakások, valamint az egy szobából és mellékhelyiségekből álló lakások bérlői bérévnegyed idejében a kiköltözést a bérévnegyed második napján reggel 8 órakor akként kötelesek megkezdeni és fokozatosan folytatni, hogy az egész lakás ugyanazon a napon délután 6 óráig kiüritve átadható legyen.

2. A kétszobás és ennél nagyobb lakások bérlői a kiköltözést a bérévnegyed második napján reggel 8 órakor akként kötelesek megkezdeni és fokozatosan folytatni, hogy ugyanazon a napon délután 6 óráig egy szoba, a következő napokon egy-egy szoba legyen kiüritve, úgy azonban, hogy a kétszobás lakást a bérévnegyed harmadik napján, a háromszobás lakást a bérévnegyed negyedik napján, a négyszobás lakást a bérévnegyed ötödik napján, az ötszobás lakást és ennél nagyobb lakásokat pedig legkésőbb a bérévnegyed hatodik napján, mindenkor délután 6 óráig kell teljesen kiüriteni és átadni.

3. Az új bérlő a beköltözést a bérévnegyed második napján reggel 8 órakor kezdheti meg és a bérelt helyiségek használatát a kiüritésre fent megállapitott határidők alatt fokozatosan követelheti.

4. Ha a bérévnegyednek a jelen rendeletben meghatározott valamelyik napja vasárnapra vagy a Gergely-naptárban megjelölt közönséges ünnepre esik, helyette a reá következő első köz-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 13-án kelt 85. számában.

napot kell érteni és ehhez képest a költözködés határideje megfelelően meghosszabbodik.

5. Az 1.441/1909. kgy. számú szabályrendelet 37. §-ának a heti bérletekre, raktárakra, boltokra, ipari és kereskedelmi célokra bérelt más helyiségekre, a bérelt telkekre, valamint egyéb bérletekre vonatkozó, úgyszintén az 1—4. pontok által nem érintett egyéb rendelkezései érintetlenül maradnak.

Ugyanezen szabályrendelet 9. §-ának utolsó bekezdésében a 37. §-ra utalással megszabott határidők alatt a jelen §-ban megállapitott határidőket kell érteni.

2. §.

Az 1. §. szabályainak megfelelően módosulnak azok a határidők is, amelyeket a birói határozat valamely bérévnegyed utolsó napjával lejáró bérletek tekintetében a bérelt helyiség kiürítésére és visszabocsátására megállapit.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi április hó 12. napján.

Költségvetési törvények.

1916 : XXII. TÖRVÉNYCIKK

az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról.

(Szentesítést nyert 1916. évi junius hó 28-án. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi junius hó 30-án.)

1. §.

A minisztérium felhatalmaztatik, hogy a magyar szent korona országaiban az adókra és állami jövedékekre vonatkozó összes — jelenleg fennálló, vagy ezután hozandó — törvényeket, azok időközben bekövetkezhető módosításainak figyelembevételével az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában érvényben tarthassa, és az ezek alapján befolyó adókból és egyéb bevételekből az állami kiadásokat a következő szakaszban meghatározott módon fedezhesse.

2. §.

A kiadásokra nézve az 1914/15. évi állami költségvetésről szóló 1914 : XXVII. t.-c. 1. és 2. §-ainak rendelkezései irányadók, azokkal a módosításokkal, amelyeket az 1915 : XXI. t.-c. 2. §-ának második és harmadik bekezdése az 1915/16. költségvetési évre megállapitott. Felhatalmaztatik azonban a kormány, hogy olyan kiadásokat is fedezhessen a jelen törvény hatályának tartama alatt, amelyek a vonatkozó törvények, vagy törvényes intézkedések alapján fedezendők.

A jelen §-ban foglalt rendelkezés a közösügyi rendes és rendkivüli kiadásokból a magyar szent korona országait illető összegre is vonatkozik, oly feltétel mellett, hogy ezen kiadásoknak a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra eső része is az 1907 : LV. t.-c. 3. §-a értelmében megfelelően rendelkezésre fog bocsáttatni, s oly korlátozással, hogy amint az 1867 : XII. t.-c. 40. §-a értelmében a közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottságok az 1916/17. évi közös költségvetést, vagy az 1916/17. költségvetési év egy részében közösügyi kiadásokként felhasználható összegeket megállapitották, a jelen törvényes felhatalmazás alapján rendelkezésre bocsátható összeg a közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottságok által megállapitandó összegből a

költségvetési év első hat hónapjára eső hányadnak a magyar szent korona országaira eső részét meg nem haladhatja.

A jelen törvénnyel adott felhatalmazás alapján az 1916/17. évi kezelést terhelő minden kiadás az 1916/17. évre megalkotandó költségvetés keretébe lesz beilleszendő.

3. §.

Az átruházási jognak a jelen törvény hatályának tartama alatti gyakorlására nézve ugyanazok a rendelkezések veendők irányadókul, amelyek az 1915/16. költségvetési évre szólólag az 1915 : XXI. t.-c. 3. §-ának második bekezdésében megállapittattak.

4. §.

A kormány felhatalmaztatik, hogy az 1904 : XIV. t.-c. alapján az elmult évekre vonatkozó állami költségvetésekben előirányozva volt hitelösszegeknek fel nem használt részeit az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában felhasználhassa akkor is, ha ezek a hitelmaradványok az 1915 : XII. t.-c. határozmányai alapján az 1916/17. évi kezelésbe átvihetők nem lennének.

Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az 1909 : XV. törvénycikkel kőszénbányászati beruházásokra engedélyezett hitelnek az 1915/16. költségvetési év végén még igénybe nem vett maradványát az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában felhasználhassa, és hogy a szóbanlevő beruházási hitelből az idézett törvénycikk 5. §-a értelmében az almásvölgyi (bozovicsi) bányászat beruházásaira eső 2.297,130 K-nak az emlitett bányászat céljaira igénybe nem vett részét az 1909 : XV. t.-c. 5. §-ában megjelölt többi bányáknál használhassa fel beruházásokra.

5. §.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy az 1907 : L. t.-c. 1. §-ában emlitett *A.* táblázatba tartozó államvasuti tisztviselőknek az 1916/17. költségvetési év első felére eső időszakos előléptetése alkalmával olyan tisztviselőket, akiknek várakozási ideje még nem telt le, az 1907 : L. t.-c. 8. §-ában megállapitott 25%-nál nagyobb terjedelemben, de a jelen törvény 2. §-a értelmében az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjára is irányadó 1914/15. évi állami költségvetésben engedélyezett hitel keretén belül léptethessen soron kivül elő, és hogy az összes előléptetendő tisztviselőknek legfeljebb 20%-át abban az esetben is előléptethesse, ha az illetők várakozási idejének fele még nem telt le.

Felhatalmaztatik továbbá a kereskedelemügyi miniszter, hogy a posta-, távirda- és távbeszélő-alkalmazottak *A.* táblázatának államvasuti rendszerű VII., VIII. és IX. fizetési osztályaiban — a rendszeresitett összlétszámnak változatlanul leendő fenntartása mellett, és a jelen törvény 2. §-a értelmében az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjára is irányadó 1914/15. évi állami költségvetés-

ben engedélyezett hitel keretén belül — annyi alacsonyabb fizetési osztályú állást szervezhessen át a magasabb fizetési osztályba, mint amennyi új magasabb fizetési osztályú állás a jelzett fizetési osztályokba tartozó tisztviselők részére az 1911 : XIV. t.-c. 13. §-ában szabályozott előmenetel biztosítása céljából szükséges.

6. §.

A söradónak az 1899 : XIX. t.-c. 1. §-ában megállapított tétele a termelt sörlé minden hektoliterje és a százfokú cukormérő minden foka (hektoliterfok extrakttartalom) után 110 fillérre emeltetik fel a pénzügyminiszter által hirdetményileg közzéteendő attól a naptól fogva, amely napon a söradó tétele a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban ugyanilyen összegben állapittatik meg. E naptól fogva hatályon kivül helyeztetik a söradópótlékról szóló 1899 : XXIII., törvénycikk, — és a söradóról szóló 1899 : XIX. törvénycikk 1. §-ának harmadik bekezdésében megállapitott adóleengedésektől eltérőleg valamennyi sörfőzde olyan adóleengedésben részesül, amely egy-egy termelési időszakban, vagyis az egyik év szeptember havának 1-ső napjától a közvetlenül rákövetkező év augusztus havának utolsó napjának terjedő idő alatt elért első 10.000 hektoliterfok extrakttartalom termelésig 20%-ot, további 30.000 hektoliterfok extrakttartalom termelésig 15%-ot, további 30.000 hektoliterfok extrakttartalom termelésig 10%-ot, és további 30.000 hektoliterfok extrakttartalom termelésig 5%-ot tesz ki. A 100.000 hektoliterfok extrakttartalomnál nagyobb termelés után további adóleengedésnek nincs helye, de a 100.000 hektoliterfok extrakttartalom termelésig élvezett leengedések nem téritendők vissza.

Attól a naptól fogva, amely napon a söradó tétele a termelt sörlé minden hektoliterfoka után 110 fillérre emeltetik fel, az 1899. évi XIX. törvénycikkben a sörnek a vámvonalon át adóvisszatérités mellett való kivitelére vonatkozólag foglalt rendelkezések akként módosulnak, hogy mindazokban az esetekben, amelyekben a vámvonalon át kivitt sör után az 1899 : XIX. t.-c. értelmében hektoliterenkint 3 K 40. f kerül visszatérítésre, hektoliterenkint 11 K visszatérités fog engedélyeztetni, azokban az esetekben pedig, amelyekben az adóvisszatérités az 1899 : XIX. t.-c. értelmében a 34 filléres adótétel alapulvétele mellett számittatik ki, a kiszámitás alapjául 110 fillér fog szolgálni és az utóbbi esetben az átlagos extrakttartalom kiszámitásánál mutatkozó és egy tizedrész foknál kisebb törtrészek is figyelembe veendők.

A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a sörfőzők üzleti helyiségeiben levő, illetőleg oda visszakerült megromlott sör után az államkincstár biztositására szükséges feltételek és elővigyázati intézkedések mellett, a befizetett vagy hitelezett söradónak teljes vagy részbeni visszatérítését, illetőleg leirását engedélyezhesse, és hogy a készpénzben előlegesen befizetett söradóra nézve kamatleszámitolást többé ne engedélyezzen.

7. §.

A tengeri szabadhajózásban foglalkoztatott magyar kereskedelmi hajóknak, valamint a tengeri hajók építésének állami segélyben és kedvezményekben való részesítéséről szóló 1907 : VI. törvénycikkben foglalt rendelkezések hatálya az 1917. évre meghosszabbittatik.

8. §.

Jelen törvény 1916. évi julius 1-én lép életbe, de az 1—5. §-okban foglalt rendelkezések hatálya az 1916/17. évi állami költségvetésről szóló törvény életbelépésével megszünik. A törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

1916 : XL. TÖRVÉNYCIKK

az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1916. évi XXII. t.-c. hatályának az 1916/17. költségvetési év végéig való kiterjesztése tárgyában.

(Szentesitést nyert 1916. évi december hó 30-án. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi december hó 31-én.)

1. §.

Az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1916. évi XXII. t.-c. 1. és 2. §-aiban foglalt rendelkezések hatálya az 1916/17. költségvetési év végéig kiterjesztetik azzal, hogy a kormány által az idézett törvénycikkben, valamint a jelen törvényben nyert felhatalmazás alapján az 1916/17. költségvetési évben teljesitett kiadások és beszedett állami bevételek az 1914. évi XXVII. t.-cikkel törvénybe iktatott 1914/15. évi állami költségvetésben megállapitott ama fejezet, cím és rovat terhére vagy javára utalványozandók és számolandók el, amely az 1914/15. évi részletes előirányzatok alapján természetüknek megfelel.

2. §.

A kiadások és bevételek az 1916/17. évre vonatkozó állami zárszámadásban, az 1870. évi XVIII. t.-c. 22. §-ában és az 1880. évi LXVI. t.-cikkben foglalt rendelkezésektől eltérőleg, az 1915/16. évre megállapitott költségvetéssel hasonlitandók össze.

Az 1916/17. költségvetési évre megállapitott összegek gyanánt általában véve azok az összegek veendők, amelyek az 1915. évi XXI. t.-c. 2. §-a értelmében az 1915/16. költségvetési évre megállapitott összegek gyanánt voltak veendők.

Mi sem veendő azonban az 1916/17. költségvetési évre megállapitott összeg gyanánt a rendkivüli kiadások „átmeneti kiadások“ és „beruházások“ költségvetési alosztályaiban azokon a fejezeteken, címeken, rovatokon, s illetve tételeken, amelyeken az 1915. évi XXI. t.-c. értelmében az 1915/16. költségvetési évre

megállapitott kiadás a vonatkozó szükséglet utolsó részletösszegét képezte.

3. §.

Az 1916/17. költségvetési évet illetőleg a jelen törvény 1. és 2. §-ai szerint igénybevehető hitelek közül a „rendes" és az „átmeneti" kiadásoknál azokra nézve lesz két évi, vagyis az 1917/18. költségvetési év végéig terjedő felhasználási idő igénybevehető, amelyekkel azonos célra, tehát ugyanazon a fejezeten, címen, rovaton, alrovaton vagy költségvetési tételen az 1914/15. évre engedélyezve volt hitelösszegekre nézve az 1915. évi XII. t.-c. 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján két évi felhasználási idő lett megállapitva.

Az átruházási jognak az 1916/17. költségvetési évben való gyakorlására nézve — a jelen törvény 2. §-ának második és harmadik bekezdésében foglalt határozmányokból folyó korlátozással — ugyanazok a rendelkezések veendők irányadókul, amely rendelkezések az 1914/15. évre szóló állami költségvetésben engedélyezett hitelekre nézve megállapittattak, — mindazonáltal azzal az eltéréssel, hogy a m. kir. államvasutak beruházásainál az 1916/17. évben a „forgalmi eszközök és fölszerelés"-re és az „épitkezések"-re engedélyezett hitelek között is lesz átruházásnak helye.

4. §.

A kormány felhatalmaztatik, hogy az 1904. évi XIV. t.-c alapján az elmult évekre vonatkozó állami költségvetésekben előirányozva volt hitelösszegeknek fel nem használt részeit az 1916/17. évben felhasználhassa, akkor is, ha ezek a hitelmaradványok az 1915. évi XII. t.-c. határozmányai alapján az 1916/17. évi kezelésbe átvihetők nem lennének.

Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az 1909. évi XV. t.-cikkel kőszénbányászati beruházásokra engedélyezett hitelnek az 1915/16. költségvetési év végén még igénybe nem vett maradványát az 1916/17. költségvetési évben felhasználhassa és hogy a szóbanlévő beruházási hitelből az idézett t.-c. 5. §-a értelmében az almásvölgyi (bozovicsi) bányászat beruházásaira eső 2,297.130 K-nak az emlitett bányászat céljaira igénybe nem vett részét az 1909. évi XV. t.-c. 5. §-ában megjelölt többi bányáknál használhassa fel beruházásokra.

5. §.

A kormány felhatalmaztatik, hogy az 1914/15. évre szóló állami költségvetés részletes előirányzatában megállapitott személyi létszámon túlmenőleg is rendszeresithessen állásokat egyes olyan szolgálati ágaknál s nevezetesen üzemeknél, amelyeknél a teendők lényeges szaporodása folytán ez okvetlenül szükséges.

Az igy rendszeresitett állások járandósága az illető cím

személyi járandóságainak rovatán, esetleg túlkiadásként utalványozandó, s az állások rendszeresitése az 1916/17. évi zárszámadásban akkor is feltüntetendő és indokolandó, ha a velük egybekötött járandóságok utalványozása az illető rovaton túlkiadást nem is idézett elő.

6. §.

Felhatalmaztatik a kereskedelemügyi miniszter, hogy az 1907. évi L. t.-c. 1. §-ában emlitett *A.* táblázatba tartozó államvasuti tisztviselőknek az 1916/17. költségvetési év második felére eső időszakos előléptetése alkalmával olyan tisztviselőket, akiknek várakozási ideje még nem telt le, az 1907. évi L. t.-c. 8. §-ában megállapitott 25%-nál nagyobb terjedelemben, de a jelen törvény 1. és 2. §-ai értelmében az 1916/17. évre is irányadó 1914/15. évi állami költségvetésben engedélyezett hitel keretén belül léptethessen soron kivül elő és hogy az összes előléptetendő tisztviselők legfeljebb 20%-át abban az esetben is előléptethesse, ha az illetők várakozási idejének fele még nem telt le.

Felhatalmaztatik továbbá a kereskedelemügyi miniszter, hogy a posta, távirda és távbeszélő alkalmazottak *A.* táblázatának államvasuti rendszerű VII., VIII. és IX. fizetési osztályaiban — a rendszeresitett összlétszámnak változatlanul leendő fentartása mellett és a jelen törvény 1. és 2. §-ai értelmében az 1916/17. évre is irányadó 1914/15. évi állami költségvetésben megállapitott hitel keretén belül — annyi alacsonyabb fizetési osztályú állást szervezhessen át a magasabb fizetési osztályba, mint amennyi új magasabb fizetési osztályú állás a jelzett fizetési osztályokba tartozó tisztviselők részére az 1911. évi XIV. t.-c. 13. §-ában szabályozott előmenetel biztositása céljából szükséges.

7. §.

Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy a pénzügyi hatóságoknak az új adótörvények végrehajtásával megszaporodó teendői ellátására szükséges személyzetről ideiglenes minőségben alkalmazandó munkaerőknek a felfogadása útján gondoskodhassék, — s hogy ez ideiglenes alkalmazottak illetményeinek fedezésére, valamint a jövedelemadónak részleges életbeléptetéséről szóló 1916. évi XXVI., a hadi nyereségadóról szóló 1916. évi XXIX. és a vagyonadóról szóló 1916. évi XXXII. t.-cikkek végrehajtása folytán felmerülő adókezelési költségekre az 1916/17. költségvetési évben szükséges összeget 5,000.000 K keretében utalványozhassa.

Az 1916/17. évtől kezdve az állami költségvetésben s illetve zárszámadásban a pénzügyminisztérium fejezetnél külön címet kell nyitni a jövedelemadóból és a vagyonadóból, továbbá a hadi nyereségadóból eredő bevételeknek, valamint a nevezett adók kezelésével felmerülő költségeknek az előirányzására s illetve elszámolására. Ennél az új címnél kell elszámolni az 1916/17. évre

egybeállitandó állami zárszámadásban a jelen szakasz első bekezdésében emlitett kiadások céljaira engedélyezett 5,000.000 K átalányösszeget is.

8. §.

Az 1898. évi XXI. t.-c. 2. §-ának az a rendelkezése, amely szerint az országos betegápolási pótadó az ugyanabban a szakaszban emlitett egyenes államadók 3%-át meg nem haladhatja, az 1917. évre hatályon kivül helyeztetik és az 1917. évben kivetendő országos betegápolási pótadó kulcsa 5%-ban állapittatik meg.

9. §.

Az 1888. évi IV. t.-c. 7. §-ának az a rendelkezése, amely szerint a helyi érdekű vasutak segélyezése címén az állami költségvetés évenként 600.000 K-nál (300.000 frtnál) nagyobb összeggel nem terhelhető, az 1916/17. évre hatalyon kivül helyeztetik.

10. §.

Az 1917/18. évre előterjesztendő állami költségvetés részletes előirányzatában felvett összegek az 1914/15. évre szóló állami költségvetés megfelelő összegeivel lesznek összehasonlithatók.

Az 1915. évi XXI. t.-c. 14. §-ában foglalt rendelkezés hatályon kivül helyeztetik.

11. §.

A jelen törvény kihirdetése napján lép életbe és annak végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg

Külföldi értékpapirok bejelentése.

A m. kir. minisztérium 4.232/1916. M. E. számú rendelete külföldi értékpapirok bejelentéséről.[1])

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényekben kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Bejelenteni kötelesek:

1. a magyar szent korona országainak területén működő pénzintézetek és a m. kir. hadikölcsönpénztár, valamint azok a cégek, amelyek e területen iparszerűleg kereskedelmi ügyletekkel foglalkoznak, a tulajdonukban levő, továbbá a nyilt letétül vagy zálogként őrizetükben levő külföldi értékpapirokat, valamint az ő nevük alatt külföldön letétül vagy zálogként őrzött értékpapirokat, úgyszintén a külföldön őrzött azokat az ily értékpapirokat, amelyeknek letétbehelyezéséről vagy zálogbaadásáról a letéti jegy, a zálogjegy vagy egyéb okmány lezáratlanul nekik átadatott;

2. általában a magyar szent korona országainak területén lakó természeti személyek és oly jogi személyek, amelyeknek a magyar szent korona országaiban van a székhelyük, a tulajdonukban levő külföldi értékpapirokat, valamint a nekik letétül vagy zálogként átadott azokat a külföldi értékpapirokat, amelyeknek tulajdona ellenséges államoknak külföldön lakó polgárait illeti. A bejelentésre kötelezett akadályoztatása esetén a bejelentés meghatalmazott útján teljesitendő.

2. §.

Az 1. §. 2. pontjában megjelölt személyek a bejelentésre nem kötelesek, ha a bejelentés az 1. §. 1. pontja értelmében az ott megjelölt intézetek és cégek részéről teljesitendő.

A bejelentés (1. §. 1. és 2. pont) nem kötelező, ha az értékpapir igazoltan oly külföldinek a tulajdona, aki nem valamely ellenséges állam alattvalója.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 14-iki 287. számában.

3. §.

Azok, akik a tulajdonukban levő külföldi értékpapirokat a m. kir. pénzügyminiszternek 1916. évi október hó 21-én 85.671. szám alatt kelt rendelete[1]) alapján a m. kir. pénzügyminisztériumnál már bejelentették, ezeket az értékpapirokat újból bejelenteni nem kötelesek.

4. §.

Bejelentési kötelezettség alá esnek a következő külföldi értékpapirok :

1. külállamok és külföldön lakó (székhellyel biró) természeti és jogi személyek által kibocsátott bemutatóra szóló vagy hátirattal forgatható kötelezvények, továbbá külállamok és külföldön lakó (székhellyel biró) természeti és jogi személyek által kibocsátott kölcsönökről kiállitott részkötvények, az utóbbiak az esetben is, ha névre szólnak ;

2. a külföldi vállalatban részesedést biztositó részvények és egyéb hasonnemű okmányok.

Nem esnek bejelentés kötelezettsége alá a külföldi sorsjegyek, szelvények, szelvényutalványok, állami pénzjegyek, bankjegyek, hadikölcsönpénztári jegyek, utalványok, váltók és csekkek.

5. §.

A bejelentés az Osztrák-magyar bank intézeteinél és pedig minden esetben annál az intézeténél teljesitendő, amelynek körzetében a bejelentésre kötelezettnek lakása (székhelye), állandó tartózkodási helye, illetve főtelepe van.

6. §.

A bejelentésre az 1916. évi december hó 15-iki állapot mérvadó. Az értékpapirok megnevezésén kivül névértékük, a kamatláb s a pénzérték, melyre az értékpapir szól, pontosan feltüntetendő s ha az értékpapirok a külföldön vannak, az állam, amelynek területén őriztetnek, megjelölendő. Azok az értékpapirok, amelyek a külfölddel szemben fennálló tartozások biztositására szolgálnak, ennek a körülménynek megjelölésével a többi értékpapirtól elkülönitve mutatandók ki ;

Ha oly külföldi értékpapirok képezik a bejelentés tárgyát, amelyek valamely ellenséges állam polgárának tulajdonában vannak, ez a körülmény a bejelentésben feltüntetendő.

Ha oly külföldi értékpapirok, amelyek a jelen rendelet 1. §. 2. pontja értelmében bejelentendők, az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságoknak vagy Bosznia-Hercegovinának területén működő valamely pénzintézetnek avagy oly cégnek adattak nyilt letétül, vagy zálogként őrizetbe, amely cég ezeken a terü-

[1]) L. e kötet 40. lapján.

leteken iparszerűleg kereskedelmi ügyletekkel foglalkozik, úgy ez a körülmény a bejelentésben feltüntetendő.

A bejelentésre az Osztrák-magyar bank intézeteinél díjtalanul átvehető bejelentési ívek használandók; az értékpapirok azon államok szerint, amelyekben kiállittattak, elkülönitetten államonkint külön íven mutatandók ki.

7. §.

A bejelentési határidő 1916. évi december hó 15-étől 1917. évi január hó 15-ig terjed s a bejelentésre kötelezett kérelmére a bejelentési hely részéről meghosszabbitható.

Az 1. §. 2. pontja szerint bejelentésre kötelezett személyek a bejelentés kötelezettsége alól mentesülnek, ha külföldi értékpapirjaikat vagy ily értékpapirjaikra vonatkozó letéti vagy elzálogositási okmányaikat a bejelentési határidő alatt lezáratlanul valamely olyan intézetnél vagy cégnél letétbe helyezik, amely a jelen rendelet 1. §. 1. pontja szerint a bejelentésre kötelezve van.

Az 1. §. 1. pontjában megjelölt intézetek és cégek ezeket az értékpapirokat utólagosan bejelenteni tartoznak.

8. §.

Akit valamely bejelentési hely nyilatkozatra szólit fel az irányban, hogy a bejelentési kötelezettség előfeltételei nála fennforognak-e, valamint mindenki, akitől valamely bejelentési hely bejelentésének kiegészitése vagy helyesbitése tekintetében felvilágositást kiván, köteles a kivánt felvilágositást a bejelentési hely által megállapitott határidő alatt lelkiismeretesen megadni.

9. §.

A bejelentések átvételével és feldolgozásával megbizott közegek a bejelentő feleknek a bejelentésekből folyólag tudomásukra jutó körülményeiről titoktartásra vannak kötelezve. A bejelentések adókivetési vagy illetékkiszabási célokra fel nem használhatók.

10. §.

A bejelentési kötelezettség alá eső értékpapirok elidegenitése vagy elzálogositása külföldi államok polgárai vagy lakosai részére a jelen rendelet életbelépésétől kezdve további intézkedésig csak abban az esetben van megengedve, ha az Osztrák-magyar bank és a fél között ezirányban létesitett megállapodás alapján az elidegenitett értékpapirok ellenértéke, illetve az értékpapirok elzálogositásával kapott kölcsön összege külföldi pénzértékben koronaérték ellenében az Osztrák-magyar banknak engedtetik át.

Az értékpapiroknak a magyar szent korona országainak polgárai, továbbá az osztrák birodalmi tanácsban képviselt király-

ságoknak és országoknak polgárai, valamint bosnyák-hercegovinai tartományi illetőségű egyének részére való elidegenitése vagy elzálogositása meg van engedve, ha az értékpapir nem kerül külföldre, az ily elidegenitések és elzálogositások azonban az értékpapir megszerzője nevének és lakcímének megjelölésével a bejelentési helynek bejelentendők. A bejelentés nem kötelező, ha az értékpapir annak az intézetnek vagy cégnek őrizetében marad, amely a bejelentést a jelen rendelet 1. §-ának 1. pontja értelmében eszközölte.

Bejelentés kötelezettsége alá eső értékpapiroknak a külföldre való kivitelét előzetesen be kell jelenteni. (5. §.)

11. §.

A pénzügyminiszter a jelen rendelet rendelkezései alól kivételeket engedélyezhet.

12. §.

E rendelet alkalmazásában külföld alatt a vámkülföldet kell érteni.

13. §.

A ki a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseket megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kettőezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik. Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

14. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi december hó 14-én.

Lakbéremelések és lakbérfelmondások korlátozása.

A m. kir. minisztérium 3.787/1916. M. E. számú rendelete a lakbéremelések és lakbérfelmondások korlátozása, valamint a közintézmények részére kötött bérleti szerződések meghosszabbitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Olyan lakásoknak és velük együttesen bérelt helyiségeknek bérét, amelyeknek évi bérösszege a lakásbéren felül fizetett járulékokkal együtt a jelen rendelet életbeléptekor Budapesten ötezer koronát, 20.000-nél nagyobb lakosszámú helységekben háromezerötszáz koronát, ennél kisebb helységekben kétezerötszáz koronát meg nem halad, a minisztérium további rendelkezéséig tekintet nélkül a bérleti és bérfizetési időszakokra (évi, félévi, negyedévi, havi, heti lakások) a lakásnak akár jelenlegi, akár új bérlőjével szemben nem lehet magasabb összegre emelni vagy magasabb összegben megszabni annál a legmagasabb összegnél, amely az 1914. évi február hó 1. napjától 1916. évi november hó 1. napjáig bezárólag terjedő időbe eső valamelyik bérleti időszakban, ideértve az 1916. évi november hó 1. napjával kezdődő bérleti időszakot is, az illető lakásra nézve bérül volt kikötve.

Ugyanez a szabály az évi bér összegére való tekintet nélkül irányadó az olyan bérlővel szemben, aki a lakást egyúttal keresetszerű foglalkozásának céljára is használja.

A jelen §. rendelkezései nem adnak jogot a lakbér emelésére, amennyiben ez a szerződés vagy a lakbérleti szabályok értelmében ki van zárva; viszont azonban nem érintik az 1916. évi november hó 1. napja előtt több évre kötött bérleti szerződések-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 13-án kelt 261. számában.

nek azokat a rendelkezéseit, amelyek a béremelkedést előre megszabják.

2. §.

Az 1. §-ban emlitett lakás bérbeadója, ha a bérlőnek akár a bérösszeg, akár külön járulék fejében fűtést is szolgáltat, a bért vagy a fűtésért járó ellenszolgáltatást az 1. §-ban megállapitott mértéken felül legfeljebb a bér és a fűtésért járó ellenszolgáltatás együttes összegének 5%-áig terjedő összeggel emelheti. Ha a bérbeadó a fűtésen felül meleg vizet is szolgáltat, ezen a címen az emelés még további 1%-ig terjedhet.

Az üvegbiztositás címén kikötött járulékot a bérbeadó az általa tényleg fizetett összeg erejéig emelheti.

3. §.

Az 1. §. alá eső lakások bérletét a bérbeadó vagy az, aki az ingatlan elidegenitése vagy más körülmény folytán helyébe lépett, felmondással a minisztérium további rendelkezéséig nem szüntetheti meg, kivéve azt az esetet, ha a bérbeadó a bérletet a bér nemfizetése vagy egyéb ok miatt a szerződés vagy a fennálló jogszabályok értelmében rendkivüli vagy rögtöni hatályú felmondással, vagy a határozott időre kötött bérleti szerződésben megállapitott különös felmondási okok alapján megszüntetheti.

Határozott időre kötött ily bérlet a szerződési időtartam lejártával a jelen rendelet erejénél fogva határozatlan időtartamra, egyébként az eddigi feltételek mellett meghosszabbittatik, ha a bérlő erre vonatkozó kivánságát a lejáratot megelőzően abban a határidőben közli a bérbeadóval, amely a határozatlan időre bérelt ugyanoly bérösszegű évi lakások felmondására nézve az illető helyen meg van állapitva.

Az előbbi bekezdések rendelkezései nem zárják ki az 1. és a 2. §. szerint megengedett béremelést, ezt azonban a bérbeadónak a szokásos felmondási időben előre kell a bérlővel közölnie.

Az 1. §. alá eső lakás bérlője a bérlet ideje alatt csak oly javitási vagy helyreállitási munkálatok teljesitését követelheti, amelyek a lakás használhatósága végett elkerülhetetlenül szükségesek.

Ha az ingatlan elidegenitése vagy más körülmény folytán más lép a bérbeadó helyébe, az új jogosult a jelen §-ban megállapitott korlátozásra tekintet nélkül élhet felmondással azokra a lakásokra nézve, amelyekre saját maga és családja részére van szüksége.

4. §.

Nem esik a jelen rendelet 1—3. §-aiban megállapitott korlátozások alá :

1. a nem lakásul (üzlet, raktár vagy iroda céljára) kibérelt helyiség bérlete, kivéve ha az lakással együttesen tárgya a bérletnek ;

2. az újonnan keletkezett vagy olyan lakások bérlete, amelyek az 1914. évi február hó 1. napja és 1916. évi november hó 1. napja közti idő alatt egy bérleti időszakban sem voltak bérbeadva ;

3. a nyári lakások bérlete ;

4. a bútorozott lakások bérlete ;

5. az albérlet.

Olyan lakás, amely a jelen rendelet életbeléptekor gyakorlatban volt használati mód szerint egész éven át lakásul szolgál, e rendelet szempontjából nyári lakásnak nem tekinthető akkor sem, ha utóbb nyári lakásként adják is bérbe.

Az 5. pont alól ki vannak véve és ehhez képest az 1—3. §-ok rendelkezései alá tartoznak az olyan főbérlővel kötött albérletek, aki több lakásból álló házat vagy a házban több lakást avagy saját szükségletét meghaladó terjedelmű lakást haszonszerzés végett bérel abból a célból, hogy azt bútorozatlanul másoknak bérbeadja. Az ilyen főbérlővel szemben a bérbeadó az 1—3. §-okban megállapitott korlátozásokhoz van kötve, tekintet nélkül a főbérlő által fizetett bér nagyságára.

5. §.

A közhivatal, kir. posta-, táviró- és távbeszélőhivatal, ideértve a szerződéses alkalmazott (postamester) vezetése alatt álló postahivatalt is, vagy más közintézmény mint bérlő által kötött bérletet a bérbeadó fel nem mondhatja.

Határozott időre kötött ily bérlet a szerződési időtartam lejártával a jelen rendelet erejénél fogva határozatlan időtartamra, egyébként az eddigi feltételek mellett meghosszabbittatik, ha a bérlő erre vonatkozó kivánságát a lejáratot megelőzően abban a határidőben közli a bérbeadóval, amely a határozatlan időre bérelt ugyanoly bérösszegű helyiségek felmondására nézve az illető helyen meg van állapitva. Ha ez az idő a jelen rendelet életbelépte előtt már eltelt, a bérlő a szerződés meghosszabbitására vonatkozó kivánságát a jelen rendelet életbeléptétől számitott nyolc nap alatt köteles a bérbeadóval közölni.

6. §.

Ha a felek a bért a jelen rendelet ellenére a megengedett mértéket meghaladó összegben állapitották meg, a bér a jelen rendelet erejénél fogva a megengedett legmagasabb mértékre száll alá.

A bérlő az esetleg fizetett többletet a fizetés napjától számitott törvényes kamatával együtt visszakövetelheti. Ez a követelés a fizetés napjától számitott egy év alatt elévül.

7. §.

A jelen rendeletnek a béremelés korlátozására vonatkozó rendelkezései kiterjednek azokra a béremelésekre és bérszerződésekre is, amelyekben a felek 1916. évi október hó 31. napja után a jelen rendelet életbelépte előtt az ezt követő időre vonatkozólag megállapodtak.

8. §.

A jelen rendelet erejénél fogva hatályát veszti minden felmondás, amely 1916. évi október hó 31. napja után a jelen rendelet életbeléptét megelőzően oly lakásra nézve történt, amelynek bérletét a bérbeadó a jelen rendelet 3. §-a értelmében felmondással meg nem szüntetheti. A bérlő azonban a jelen rendelet életbeléptétől számitott nyolc nap alatt felmondással élhet, ha a lakást megelőzően akár ő, akár a bérbeadó felmondotta. A bérbeadó korábbi felmondását ezen idő alatt csak azokban az esetekben ismételheti, amelyekben a felmondásra a jelen rendelet 3. §-a szerint jogosult.

Hatályukat vesztik továbbá azok a bérleti szerződések, amelyeket a felek 1916. évi október hó 31. napja után a jelen rendelet életbeléptét megelőzően oly lakás bérletére vonatkozólag kötöttek, amelynek bérletét a bérbeadó a jelen rendelet 3. §-a értelmében felmondással meg nem szüntetheti.

Ha a bérbeadó olyan lakásra vonatkozólag, amely bérbe van adva és amelynek bérletét a jelen rendelet 3. §-a értelmében felmondással meg nem szüntetheti, más bérlővel 1916. évi november hó 1. napja előtt újabb bérleti szerződést kötött, ezt a bérleti szerződést a 3. §-ban vagy a szerződésben megállapitott korlátozásra tekintet nélkül, a jelen rendelet életbeléptétől számitott nyolc nap alatt felmondással megszüntetheti.

9. §.

Ha a bérbeadó az 5. §-ban emlitett bérletet már a jelen rendelet életbelépte előtt az ezt követő időre felmondta, a bérlő — feltéve, hogy a bérbeadó a helyiséget még másnak bérbe nem

adta — a felmondás ellenére is a szerződés fenntartását kívánhatja, ha ezt a kívánságot a jelen rendelet életbeléptét követő nyolc nap alatt a bérbeadóval szemben kijelenti.

A 8. §. utolsó bekezdésének rendelkezése abban az esetben is irányadó, ha a bérbeadó közhivatal vagy közintézmény céljára bérelt oly helyiséget adott a jelen rendelet életbelépte előtt másnak bérbe, amelyre nézve a bérleti viszony meghosszabbitása az 5. §. második bekezdése alapján áll be.

10. §.

Aki a jelen rendelet 1. vagy 2. §-ának rendelkezését megszegi vagy bármi módon kijátssza, kihágást követ el és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, a pénzbüntetés az előbbi bekezdésben meghatározott összegen felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

11. §.

A belügyminiszter és az igazságügyminiszter egyetértőleg kibocsátott rendelettel a lakás és egyéb helyiség bérletéből eredő kérdések kiegyenlitésére egyeztető vagy választott biróságként döntő bizottságot vagy hatóságot állapithat meg és az erre vonatkozó eljárást szabályozhatja.

12. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi november hó 12. napján.

Lenre, lenfonalakra és lenszövetekre vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 1.431/1916. M. E. számú rendelete a len- és lenkócfonalakért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Lenfonalak (line-fonalak) és lenkócfonalak (tow-fonalak) csakis a fonal minőségét jelző és az illető minőség jelzésére a „Lenipari bizottság" (Budapest, V., Zrinyi-utca 1. szám) által elismert gyári jeggyel ellátva hozhatók forgalomba.

2. §.

A nyers lenfonalakért és a nyers lenkócfonalakért követelhető legmagasabb árak az alábbiakban állapittatnak meg:

I. Nyers lenfonalak (line-fonalak).

Ár sokk-onkint koronákban.

A fonal száma	Másodrendű vetülékfonal	Elsőrendű vetülékfonal	Kézi láncfonal	Másodrendű mechanikai láncfonal	Elsőrendű mechanikai láncfonal
14	590	605	620	635	655
16	540	555	570	585	605
18	490	505	520	535	555
20	440	455	470	485	505
22	390	405	420	435	455
24	370	385	400	415	435
25	355	370	385	400	420
28	325	340	355	370	390
30	295	310	325	340	360
32	280	295	310	325	340
35	265	280	295	310	320

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 2-án kelt 100. számában.

A fonal száma	Másodrendű vetülékfonal	Elsőrendő vetülékfonal	Kézi láncfonal	Másodrendű mechanikai láncfonal	Elsőrendű mechanikai láncfonal
40	225	240	255	270	280
45	220	235	250	265	275
50	210	225	240	255	265
55	190	205	220	235	245
60	170	185	200	215	225
65	170	185	200	215	225
70	175	190	205	220	230
75	175	190	205	220	230
80—100	180	195	210	225	235
110	185	200	215	230	240

II. Lenkócfonalak (tow-fonalak).

Ár sokk-onkint koronákban.

A fonal száma	Másodrendű vetülékfonal	Elsőrendű vetülékfonal	Kézi láncfonal	Másodrendű mechanikai láncfonal	Elsőrendű mechanikai láncfonal
6	860	870	880	895	915
8	670	680	690	705	725
10	575	585	595	610	630
12	480	490	500	515	535
14	420	430	440	455	475
16	380	390	400	415	435
18	345	355	365	380	400
20	310	320	330	345	365
22	300	310	320	335	355
25	285	295	305	320	340
28	275	285	295	310	330
30	270	280	290	305	325
35	250	260	270	285	305

Az illető vállalat által használt gyári jegyeknek a fenti táblázatban feltüntetett minőségi osztályokba való beosztása felett a Lenipari Bizottság határoz.

Ezek a legmagasabb árak, amelyek magukban foglalják a rakodó állomáshoz való szállitás költségét, nyers fonalakra csomagolás nélkül 30 napon belül való készfizetés esetében 3% pénztári jutalék levonásával értendők.

Csinozott (lugozott, fehéritett fonalak stb.) fonalaknál a fenti árakhoz a szokásos csinozási költségeknek megfelelő pótlékok vehetők számitásba.

3. §.

A 2. §-ban megállapitott legmagasabb árak csak a jelen rendelet életbelépése után kötött vételekre, ügyletekre irányadók.

4. §.

A 2. §-ban megállapitott legmagasabb árak nem vonatkoznak a jelen rendelet életbelépése után vámkülföldről behozott fonalakra.

Az 1916. évi január hó 15. után vámkülföldről behozott nyersanyagból készült fonalakra a kereskedelemügyi miniszter a Lenipari Bizottság meghallgatása után a 2. §-ban megállapitottaknál magasabb árakat engedélyezhet.

5. §.

A jelen rendelet hatályának ideje alatt tilos len- és lenkócfonalat a jelen rendelet ellenére a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani, vagy vásárolni.

Aki ezt a tilalmat megszegi vagy megszegésénél bárminő módon közreműködik, úgyszintén az is, aki a jelen rendelet egyéb rendelkezéseit megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet 1916. évi május hó 3. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi május hó 1. napján.

A m. kir. minisztérium 1.432/1916. számú rendelete a lenkóró, a kikészitett len és lenkóc, a lenfonal- és lenkócfonalkészletek bejelentése, valamint a kikészitett len és lenkóc felhasználása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

Bejelentési kötelezettség.

1. §.

Azok a cikkek, amelyek a jelen rendelet szerint bejelentés alá esnek, a következők:

az ázott (áztatott) és ázatlan (zöld) lenkóró;

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 2-án kelt 100 számában.

a kikészitett len és lenkóc és pedig a tört, a tilolt, a gerebenezett len, a kóclen és lenkóc, valamint a törésnél előálló hulladékkóc, valamennyi a kikészités minden állapotában;

mindennemű nyers, fehéritett vagy festett egyszeres vagy cérnázott len- és lenkócfonal (lenhulladékfonal is).

2. §.

Mindazok, akik az 1. §-ban felsorolt cikkeket eladás céljából raktáron tartják, ily cikkeket iparszerűen felhasználnak, nemesitenek, feldolgoznak, előállitanak, vagy más részére őrizetben tartanak, kötelesek az 1916. évi május hó 15-én raktárukon vagy üzemükben meglevő (esetleg háziiparosoknak kiadott) készleteiket legkésőbb az 1916. évi május hó 25-ig a „Lenipari Bizottság“ (Budapest, V., Zrinyi-utca 1. sz.) útján a kereskedelemügyi miniszternél az alábbi rendelkezések szerint bejelenteni.

A bejelentésre kötelezettek a Lenipari Bizottság felhivására kötelesek a készletbejelentésre vonatkozólag az esetleg szükséges kiegészitő felvilágositásokat megadni.

A kereskedelemügyi miniszter az 1. §-ban emlitett készletekre vonatkozólag újabb bejelentéseket rendelhet el.

Azokat a készleteket, amelyek az 1916. évi május hó 15. napján fuvarozás alatt állanak, köteles a címzett az árú megérkezése után a jelen rendelet értelmében haladéktalanul bejelenteni. Szállitmányozónál beraktározott készleteket nem a szállitmányozó, hanem az árú felett rendelkezésre jogosult köteles bejelenteni.

A bejelentésekhez a Lenipari Bizottságnál kapható ürlapokat kell használni, amelyeket az összes rovatokban az ott feltüntetett utasitásoknak megfelelően kell kitölteni.

A felhasználás korlátozása.

3. §.

1916. évi május hó 15. napjának reggeli 6 órájától kezdve lent vagy lenkócot magában vagy más fonóanyaggal keverve, csak a 4. §-ban meghatározott engedéllyel szabad fonni vagy másképen feldolgozni.

A katonai igazgatás vagy valamely állami intézmény által a jelen rendelet életbelépése napján már kiadott megrendelés tekintetében az előbbi bekezdésben emlitett engedélyt 1916. évi május hó 31-ig kell kérni. Ez az engedély azonban csak oly mennyiségre kérhető, amely a kapott rendelés teljesitéséhez a meglevő fonalkészletek beszámitásával még szükséges.

4. §.

Len vagy lenkóc bármilyen feldolgozására vonatkozó engedélyt a Lenipari Bizottság útján a bizottságnál kapható ürlapon kell kérni. Az ürlapot minden rovatában pontosan kell kitölteni.

A kérelmek felett a kereskedelemügyi miniszter a megrendelő hatóság meghallgatásával határoz.

5. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztosítására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a közegek a rendelet alá eső üzemeket bármely időben megtekinthetik és nekik kívánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

Záró rendelkezések.

6. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi május hó 1. napján.

A m. kir. minisztérium 1.433/1916. M. E. számú rendelete a lenszövetek bejelentéséről és a lenfonalak (len-, lenkóc-, lenhulladékfonalak), valamint a lenszövetek forgalombahozatalának és feldolgozásának korlátozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

Bejelentési kötelezettség.

1. §.

Bejelentési kötelezettség alá esnek a lenfonalból tisztán, vagy más fonóanyagok és fonalak hozzáadásával készült szövetek (lenszövetek, illetve féllenszövetek), úgymint:

a) katonai előírás szerint készült len- és féllenszövetek;

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 2-án kelt 100. számában.

b) csupán egy alapkötéssel, azaz vászon-, sávoly- (ideértve a grádli is) vagy atlaszkötéssel készült nem mustrás len- és féllenszövetek, kivéve a butorszöveteket, függönyszöveteket, csipkéket, tüllöket és himzéseket, még pedig :

I. a nyers vagy nyersen csinozott (appretált) lenszövetek, ha úgy a lánc- mint vetülékfonalak finomsági száma nagyobb az angol 60 számnál, a fehéritett, festett, nyomtatott, telitett (impregnált) vagy tarkánszőtt lenszövetek pedig akkor, ha úgy a lánc-, mint a vetülékfonalak finomsági száma nagyobb az angol 50 számnál ;

II. a nyers vagy nyersen csinozott féllenszövetek, ha akár a láncban, akár a vetülékben alkalmazott fonalak finomsági száma nagyobb az angol 60 számnál, a fehéritett, festett, nyomtatott, telitett vagy tarkánszőtt féllenszövetek pedig akkor, ha akár a láncban, akár a vetülékben alkalmazott fonalak finomsági száma nagyobb az angol 50 számnál ;

c) hevederek, köperszalagok, cipőhuzószalagok ;

d) len- vagy féllenszövetből készült katonai célra szolgáló konfekcionált cikkek, mint egyenruhák, ágyneműek, hátizsákok, kenyértarisznyák, sátrak, itatóvedrek, takarók, abrakostarisznyák, mindezek a gyártás minden szakában ;

e) ágylepedők, törülközők, törlőkendők, szalmazsákok, szűrőkendők és préskendők, mindezek azonban csak abban az esetben, ha a *b)* pontban említett fonálszámoknál nagyobb finomsági számú fonalból készültek.

2. §.

Mindazok a személyek, cégek, egyesületek és önkormányzati testületek, amelyek az 1. §-ban meghatározott árúkat birtokukban tartják, ezeket az árúkat iparszerűen vagy közhasznú célokra előállitják, felhasználják, feldolgozzák vagy más részére őrizetben tartják, kötelesek az ily árúkból az 1916. évi május hó 15. napján üzemükben vagy raktáraikban lévő készleteiket (a házi iparosoknál, otthonmunkásoknál levő készleteket is beleértve) legkésőbb 1916. évi május hó 25. napjáig az alábbi rendelkezések szerint a Lenipari Bizottság útján (Budapest, V., Zrinyi-utca 1. sz.) a kereskedelemügyi miniszternél bejelenteni.

Azokat az árúkat, amelyek 1916. évi május hó 15. napján fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles beérkezésük után haladéktalanul a jelen rendelet szerint bejelenteni. Szállitmányozó vállalatoknál beraktározott árúkat nem a szállitmányozó vállalat, hanem az árúk fölött rendelkezésre jogosult tartozik bejelenteni.

Mindazok, akiknek az 1. §-ban meghatározott árúkra nézve, a cs. és kir. hadügyminisztériumtól, a m. kir. honvédelmi minisztériumtól vagy a cs. kir. honvédelmi minisztériumtól közvetlen szállitási megbizásuk van, kötelesek az előbbi bekezdések szerint esetleg teendő bejelentésen felül — mérték szerint (darab-

szám) és hozzávetőleges súly szerint — bejelenteni azt is, hogy az 1916. évi május hó 15. napjáig mily mennyiségű árú szállitására vannak még kötelezve. Még ezentúl szállitandóknak e rendelet értelmében azokat az árúmennyiségeket kell tekinteni, amelyeket a szállitásra kötelezett 1916. május 15. napján még nem adott át a megrendelő hatóság részére való elszállitás végett valamely fuvarozóvállalatnak.

A bejelentéseket kizárólag az erre rendelt és a Lenipari Bizottságtól beszerezhető ürlapokon kell a vonatkozó rovatok pontos kitöltésével megtenni.

Nem kötelesek készleteiket bejelenteni azok akiknek készlete valamennyi üzemi telepükön (házi iparosoknál, vagy otthonmunkásoknál levő készletet is beleértve) és raktáraikban együttvéve kevesebb mint 1.000 méter bejelentendő szövet (1. §. *a), b), c)* vagy 300 darab bejelentendő konfekcionált cikk, 100 tucat törlőkendő, vagy törülköző (1. §. *d)* és *e)*.

Az állam és állami intézmények birtokában levő készletek bejelentésére nézve külön intézkedés történik.

A bejelentésre kötelezettek a Lenipari Bizottság felhivására kötelesek a készletbejelentésre vonatkozólag az esetleg szükséges kiegészitő felvilágositásokat megadni.

A kereskedelemügyi miniszter az 1. §ban emlitett készletekre vonatkozólag a szükséghez képest újabb bejelentéseket rendelhet el.

A feldolgozás és a forgalombahozatal korlátozása.

3. §.

A jelen rendelet életbelépésének napján meglevő, az angol 60 finomsági számnál vastagabb nyers, egyszeres vagy többszörös lenfonalakat (len-, lenkóc- és lenhulladék-fonalakat), továbbá az angol 50 finomsági számnál vastagabb fehéritett vagy festett egyszeres, vagy többszörös lenfonalakat csak a katonai igazgatásnak, valamely magyar vagy osztrák minisztériumnak vagy a bosnyák-hercegovinai országos kormánynak megrendelésére szabad közvetlenül vagy közvetve felhasználni.

Oly nem mustrás lenszöveteket, amelyeknek úgy lánc-, mint vetülékfonala, továbbá oly nem mustrás féllenszöveteket, amelyeknél akár a láncban, akár a vetülékben használt lenfonal az angol 55 finomsági számnál vastagabb nyers, egyszeres vagy többszörös fonál, avagy az angol 40 finomsági számnál vastagabb fehéritett vagy festett, egyszeres vagy többszörös fonál, valamint az ilyen len- és féllenszövetekből konfekcionált és az 1. §. *d)* és *e)* pontjaiban felsorolt árúkat csak a katonai igazgatásnak, valamely magyar vagy osztrák minisztériumnak, vagy a bosnyák-hercegovinai országos kormánynak a megrendelésére szabad közvetlenül vagy közvetve felhasználni. Oly árúkat, amelyeknél a vastagabb fonalak több vékonyabb (50, illetve 55 finomsági

számnál nagyobb számú), egyesitett vagy cérnázott fonal helyettesiti, a megfelelő vastagabb fonalakból előállitott árúknak kell tekinteni.

A fentemlitett felhasználás igazolását a közvetlen szállitónak két példányban kiállitandó, a felhasználás mikéntjére vonatkozó kötelező nyilatkozat benyujtása mellett a Lenipari Bizottság útján a kereskedelemügyi minisztériumtól kell kérnie.

Ha a szállitásban esetleg több cég van érdekelve (a szállitás közvetve történik), a kötelező nyilatkozatot a szállitásban részes valamennyi cég állitja ki és irja alá.

A fentnevezett hatóságoknak a jelen rendelet életbelépése előtt történt megrendeléseire vonatkozó igazolólapokat legkésőbb 1916. évi május hó 15. napjáig kell kiállitani és a Lenipari Bizottsághoz beküldeni.

A jelen szakasz első bekezdésében felsorolt fonalakat és a második bekezdésében emlitett lenárúkat a fentiektől eltérő más célokra feldolgozni, felhasználni vagy elidegeniteni — a 4. és 5. §-okban megállapitott eseteket kivéve — csak a kereskedelemügyi miniszter külön engedélye alapján szabad. A vonatkozó kérelmek a Lenipari Bizottság útján terjesztendők elő.

4. §.

Továbbra is felhasználhatók (feldolgozhatók, elidegenithetők és a vevő részére szállithatók) a már raktáron levő és a 3. §. második bekezdésében felsorolt fehéritett len- és féllenszövetek, ha szélességük 160 cm.-nél nagyobb, továbbá a tarkánszőtt törlőkendők, konfekcionálva vagy méterárúban is, valamint a konfekcionált szűrő- és préskendők.

A jelen rendelet életbelépése napjától számitott legközelebbi négy hónapon belül a 3. §. 2. bekezdésében emlitett árúkból 1916. évi május hó 2. napján raktáron levő készletekből havonkint az alábbi mennyiségeket szabad továbbá felhasználni. Ezek a mennyiségek

a) gyárosoknál és nagykereskedőknél:

nyers szövetből az 1916. évi május hó 2. napján meglevő készlet 5%-a, de legfeljebb 10.000 méter;

fehéritett szövetből a készlet 5%-a, de legfeljebb 8.000 m.;

festett, nyomtatott vagy tarkánszőtt szövetből a készlet 3%-a, de legfeljebb 5.000 m.;

telitett (impregnált) szövetből a készlet 10%-a, de legfeljebb 3.000 m.;

az 1. §. *d)* és *e)* pontjában emlitett konfekcionált cikkek mindegyikéből a készlet 5%-a.

A szabad készletek megállapitásánál ugyanannak a cégnek összes üzemi telepeit és fiókjait egy üzemnek kell tekinteni.

b) Kiskereskedőknél vagyis oly kereskedőknél, akik kizárólag vagy túlnyomó részben árút kiszabva árusitanak:

nyers szövetből 250 m. vagy a készlet 10%-a, de legfeljebb 1.000 m.;

fehéritett szövetből 250 m. vagy a készlet 10%-a, de legfeljebb 1.000 m.;

festett, nyomtatott vagy tarkánszőtt szövetből 150 m. vagy a készlet 10%-a, de legfeljebb 500 m;

telitett (impregnált) szövetből 100 m. vagy a készlet 10%-a, de legfeljebb 300 m.;

az 1. §. *d)* és *e)* pontjában emlitett konfekcionált cikkek mindegyikéből a készlet 10%-a.

Ki vannak véve ezen felhasználási engedély alól az 1. §. *a)* pontjában emlitett katonai előirás szerint készült szövetek. Ennek megfelelően ezen készletek a jelen §. szerint szabadon felhasználható mennyiségek kiszámitásánál a készletbe be nem számithatók.

A jelen §-on alapuló szabad felhasználás joga az alábbi feltételekhez van kötve:

a) a szabad felhasználásra bocsátott árúkért nem követelhető magasabb ár, mint amilyeneket a fél azokért az árúkért a jelen rendelet életbelépése előtt kapott;

b) köteles a fél oly feljegyzéseket vezetni, amelyekből a készlet minden változása és a felhasználás módja könnyen megállapitható, köteles továbbá az erre vonatkozó felvilágositásokat a Lenipari Bizottságnak kivánságára megadni.

5. §.

A jelen rendelet 3. §-ának első és második bekezdésében meghatározott azokat a lenfonalakat és lenszöveteket, amelyek a jelen rendelet életbelépésének napján már feldolgozás, előállitás vagy kikészités alatt állottak, szabad tovább feldolgozni és felhasználni. Aki ezzel a kivételes jogosultsággal él, köteles ezt a Lenipari Bizottságnál beszerezhető és az összes rovatok pontos kitöltése után hozzá visszaküldendő bejelentőlapon bejelenteni.

Záró rendelkezések.

6. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet alá eső üzemeket bármely időben megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

7. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy megszegésüknél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi május hó 1. napján.

A m. kir. minisztérium 2.967/1916. M. E. számú rendelete a lenszövetek forgalombahozatalára és felhasználására vonatkozó 1.433. 1916. M. E. számú rendelet módositása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről szóló törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendelet életbelépése napjától számitott két hónapon belül az 1916. évi május hó 1. napján kelt 1.433/1916. M. E. sz. rendelet (l. Budapesti Közlöny 1916. évi május hó 2. napján megjelent 100. számában) 3. §-ának második bekezdésében emlitett árúkból, az 1916. évi május hó 2. napján raktáron levő készletekből kiskereskedőknél vagyis oly kereskedőknél, akik kizárólag vagy túlnyomó részben árút kiszabva árúsitanak, havonkint az alábbi mennyiségeket szabad felhasználni:

nyers szövetből 250 m. vagy a készlet 6%-a, de legfeljebb 500 m.,

fehéritett szövetből 250 m. vagy a készlet 6%-a, de legfeljebb 500 m.,

festett, nyomtatott vagy tarkánszőtt szövetből 150 m. vagy a készlet 6%-a, de legfeljebb 300 m.,

telitett (impregnált) szövetből 100 m. vagy a készlet 6%-a, de legfeljebb 300 m.,

az 1.433/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának *d)* és *e)* pontjában emlitett konfekcionált cikkek mindegyikéből a készlet 6%-a.

Ki vannak véve ezen felhasználási engedély alól az 1.433/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának *a)* pontjában emlitett katonai előirás szerint készült szövetek. Ennek megfelelően ezek a készletek a jelen §. szerint szabadon felhasználható mennyiségek kiszámitásánál a készletbe be nem számithatók.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 13-án kelt 235. számában.

A jelen rendeleten alapuló szabad felhasználás joga az alábbi feltételekhez van kötve:

a) a szabad felhasználásra bocsátott árúkért nem követelhető magasabb ár, mint amilyeneket a fél azokért az árúkért az 1.433/1916. M. E. számú rendelet életbelépése előtt kapott;

b) köteles a fél oly feljegyzéseket vezetni, amelyekből a készlet minden változása és a felhasználás módja könnyen megállapitható, köteles továbbá az erre vonatkozó felvilágositásokat a Lenipari Bizottságnak kivánságára megadni.

2. §.

Az 1.433/1916. M. E. számú rendelet a 4. §. második és következő bekezdéseiben foglalt rendelkezések kivételével továbbra is érvényben marad.

A jelen rendelet hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi október hó 12-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 77.713/1916. számú rendelete a lenfonal- és lenkócfonalkészletek, továbbá a len- és félenszövetek ujabb bejelentése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 1.432/1916. M. E. számú rendeletének 2. §-a és 1.433/1916. M. E. számú rendeletének 2. §-a (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi május hó 2. napján megjelent 100. számában) alapján a lenfonal- és a lenszövetkészletek ujabb bejelentése tárgyában a következőket rendelem:

1. §.

Azok a cikkek (árúk), amelyek a jelen rendelet értelmében időszakonkint ujabb bejelentés alá esnek, a következők:

A) mindennemű nyers, fehéritett vagy festett egyszeres vagy cérnázott len- és lenkócfonalak (lenhulladékfonalak is);

B) a lenfonalakból tisztán vagy más fonóanyagok és fonalak hozzáadásával készült szövetek (lenszövetek, illetve féllenszövetek), ugymint:

a) katonai előirás szerint készült len- és féllenszövetek;

b) csupán egy alapkötéssel, azaz vászonsávoly (ideértve a grádli is) vagy atlaszkötéssel készült nem mustrás len- és féllenszövetek, kivéve a butorszöveteket, függönyszöveteket, csipkéket, tüllöket és himzéseket, még pedig:

I. a nyers vagy nyersen csinozott (appretált) lenszövetek, ha úgy a lánc- mint a vetülékfonalak finomsági száma nem nagyobb

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 12-én kelt 260. számában.

az angol 60 számnál, a fehéritett, festett, nyomtatott, telitett (impregnált) vagy tarkánszőtt lenszövetek pedig akkor, ha úgy a lánc- mint a vetülékfonalak finomsági száma nem nagyobb az angol 50 számnál;

II. a nyers vagy nyersen csinozott féllenszövetek, ha akár a láncban, akár a vetülékben alkalmazott fonalak finomsági száma nem nagyobb az angol 60 számnál, a fehéritett, festett, nyomtatott, telitett vagy tarkánszőtt féllenszövetek pedig akkor, ha akár a láncban, akár a vetülékben alkalmazott fonalak finomsági száma nem nagyobb az angol 50 számnál;

c) hevederek, köperszalagok, cipőhúzószalagok;

d) len- és féllenszövetből készült katonai célra szolgáló konfekcionált cikkek, mint egyenruhák, ágyneműek, hátizsákok, kenyértarisznyák, sátrak, itatóvedrek, takarók, abrakostarisznyák, mindezek a gyártás minden szakában;

e) ágylepedők, törülközők, törlőkendők, szalmazsákok, szűrőkendők és préskendők, mindezek azonban csak abban az esetben, ha a *b)* pontban emlitett fonalszámoknál nem nagyobb finomsági számú fonalból készültek.

Az 1.432/1916. M. E. számú rendelet 1. §-a alá eső cikkek közül azok, amelyek a jelen §. *A)* pontjában nincsenek megemlitve, vagyis a lenkóró, valamint a kikészitett len és lenkóc nem esnek a jelen rendeletben meghatározott újabb bejelentés alá, ezen cikkek készleteinek időszakos bejelentésére nézve a 3.381/1915. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 16. napján megjelent 214. számában) irányadó.

2. §.

Mindazok a személyek, cégek, egyesületek és önkormányzati testületek, amelyek az 1. §-ban meghatározott árúkat birtokukban tartják, ezeket az árúkat iparszerűen vagy közhasznú célokra előállitják, felhasználják, feldolgozzák vagy más részére őrizetben tartják, kötelesek az ily árúkból az 1916. évi november hó 19. napján üzemükben vagy raktáraikban levő készleteiket (a háziiparosoknak, otthonmunkásoknak kiadott készleteket is beleértve) legkésőbb 1916. évi november hó 29. napjáig az alábbi rendelkezések szerint a Lenipari Bizottság útján (Budapest V., Zrinyi-utca 1.) a kereskedelemügyi miniszternél bejelenteni.

Azokat az árúkat, amelyek 1916. évi november hó 19. napján fuvarozás alatt állanak, a címzett köteles beérkezésük után haladéktalanul a jelen rendelet szerint bejelenteni. Szállitmányozó vállalatoknál beraktározott árúkat nem a szállitmányozó vállalat, hanem az árúk fölött rendelkezésre jogosult tartozik bejelenteni.

Mindazok, akiknek az 1. §-ban meghatározott árúkra nézve a katonai igazgatástól, valamely magyar vagy osztrák minisztériumtól, a horvát-szlavon országos kormánytól vagy a bosnyák-hercegovinai országos kormánytól közvetlen szállitási megbizásuk van, vagy a m. kir. kereskedelemügyi minisztertől nyert engedéllyel teljesithető rendelésük van, kötelesek az előbbi bekezdések szerint esetleg teendő bejelentésen felül bejelenteni azt is, hogy ezen megbizás, illetve rendelés alapján ezentúl mily mennyiségű (mérték, darabszám, súly) és minőségű árú szállitására vannak még kötelezve. Még ezentúl szállitandóknak e rendelet értelmében azokat az árúmennyiségeket kell tekinteni, amelyeket a szállitásra kötelezett 1916. évi november hó 19. napján még nem adott át a megrendelő hatóság részére való elszállitás végett valamely fuvarozó vállalatnak.

Az 1. §. *A)* pontja alatt megjelölt fonalkészleteket 1916. évi december hónapjától kezdve minden hónapban a hónap 1. napján volt állapot szerint legkésőbb a hónap 10. napjáig a jelen rendelet rendelkezéseinek megfelelően kell bejelenteni.

Az 1. §. *B)* pontjában felsorolt cikkekben beállott esetleges szaporulatot 1916. évi december hónapjától kezdve minden hónapban a hónap 1. napján volt szaporulat szerint legkésőbb a hónap 10. napjáig ugyanúgy be kell jelenteni.

A bejelentéseket kizárólag az erre rendelt és a Lenipari Bizottságtól beszerezhető ürlapokon kell a vonatkozó rovatok pontos kitöltésével megtenni.

Nem kötelesek készleteiket bejelenteni azok, akiknek készlete valamennyi üzemi településön (a háziiparosoknak vagy otthonmunkásoknak kiadott készletet is beleértve) és raktáraikban együttvéve kevesebb mint 1.000 méter bejelentendő szövet (1. §. *B) a), b), c)* vagy 300 darab bejelentendő konfekcionált cikk, 100 tucat törlőkendő vagy törülköző (1. §. *B) d)* és *e)*.

Az állam és állami intézmények birtokában levő készletek bejelentésére nézve külön intézkedés történik.

A bejelentésre kötelezettek a Lenipari Bizottság felhivására kötelesek a készletbejelentésre vonatkozólag az esetleg szükséges felvilágositásokat megadni.

3. §.

A jelen rendelet megszegése az 1. §. *A)* pontjában emlitett cikkek tekintetében az 1.432/1916. M. E. számú rendelet 6. §-a, a jelen rendelet 1. §-ának *B)* pontjában emlitett cikkek tekintetében pedig az 1.433/1916. M. E. számú rendelet 7. §-a értelmében büntetendő kihágás.

Budapest, 1916. évi november hó 10. napján.

A m. kir. minisztérium 4.196/1916. M. E. számú rendelete, a lenszövetek forgalombahozatalára és felhasználására vonatkozó 1.433. 1916. M. E. számú rendelet újabb módositása tárgyában. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről szóló törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1916. évi december hó 12. napjától 1917. évi január hó 31. napjáig az 1916. évi május hó 1. napján kelt 1.433/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi május hó 2. napján megjelent 100. számában) 3. §-ának második bekezdésében emlitett árúkból, az 1916. évi november 19. napján raktáron levő készletekből kiskereskedőknél, vagyis oly kereskedőknél, akik kizárólag vagy túlnyomó részben árút kiszabva árúsitanak, folytatólagosan az alábbi mennyiséget szabad felhasználni:

nyers szövetből a készlet 15%-a, de legalább 375 m. és legfeljebb 750 m.,

fehéritett szövetből a készlet 15%-a, de legalább 375 m. és legfeljebb 750 m.,

festett, nyomtatott vagy tarkán szőtt szövetekből a készlet 15%-a, de legalább 225 m. és legfeljebb 450 m.,

telitett (impregnált) szövetből a készlet 15%-a, de legalább 150 m. és legfeljebb 450 m.

az 1.433/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának *d)* és *e)* pontjában emlitett konfekcionált cikkek mindegyikéből a készlet 15%-a.

Ki vannak véve ezen felhasználási engedély alól az 1.433. 1916. M. E. számú rendelet 1. §-ának *a)* pontjában emlitett katonai előirás szerint készült szövetek. Ennek megfelelően ezek a készletek a jelen §. szerint szabadon felhasználható mennyiségek kiszámitásánál a készletbe be nem számithatók.

a) a szabad felhasználásra bocsátott árúkért nem követelhető magasabb ár, mint amilyeneket a fél azokért az árúkért az 1.433/1916. M. E. számú rendelet életbelépése előtt kapott;

b) köteles a fél oly feljegyzéseket vezetni, amelyekből a készlet minden változása és a felhasználás módja könnyen megállapitható, köteles továbbá az erre vonatkozó felvilágositásokat a Lenipari Bizottságnak kivánságára megadni.

2. §.

Az 1.433/1916. M. E. számú rendelet a 4. §. második és következő bekezdéseiben foglalt rendelkezések kivételével továbbra is érvényben marad.

A jelen rendelet hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi december hó 22. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 23-iki számában.

Lóhere- és lucernamag lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 3.514/1916. M. E. számú rendelete a lóheremag-készletek zár alá vételéről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A lóheremagkészletek (vöröshere, Trifolium pratense) a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek. A zár alá vétel nem akadályozza a birtokost abban, hogy a lóheremagkészletét saját gazdaságában vetőmag céljára felhasználja. Zár alá vett készletét más célra fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja és — amennyiben a jelen rendelet másképen nem intézkedik (4. és 5. §.) — azt másnak, mint a Hadi Termény r.-t.-nak (Budapest, V. Nádor-utca 9.) el nem idegenitheti és azzal egyáltalában csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A birtokos köteles a zár alatt álló lóheremagkészletének kellő megőrzéséről gondoskodni.

2. §.

A Hadi Termény r.-t. köteles a neki megvételre felajánlott lóheremagot a 4.634/1915. M. E. számú rendeletnek (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi január hó 8. napján megjelent 5. számában) megfelelő áron a birtokostól átvenni.

3. §.

A földmívelésügyi miniszter elrendelheti zár alá vett lóheremagkészletek közszükségleti célokra való igénybevételét (rekvirálását).

4. §.

Termelők zár alatt álló lóheremagkészletükből közvetlenül termelőknek vetőmagul egy-egy métermázsát meg nem haladó

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október hó 24-én kelt 244. számában.

mennyiségeket eladhatnak; a követelhető legmagasabb árra nézve a 4.634/1915. M. E. számú rendelet irányadó.

5. §.

Kereskedők (szövetkezetek), ha ilyen magvak vásárlásával eddig is foglalkoztak, lóheremagot ezentúl is vásárolhatnak, de csak olyanoktól, akiknek eladásra szánt lóheremagkészlete 10 métermázsát meg nem halad.

A vevő a jelen §. alapján vásárolt lóheremagmennyiségeket csak a Hadi Termény r.-t.-nak adhatja el és köteles az ilyképp megvásárolt készleteket kéthetenkint a Hadi Termény r.-t.-nak bejelenteni és a társaságnak megvételre felajánlani.

A jelen §. alapján vásárolt lóheremagért a kereskedők (szövetkezetek) a legmagasabb árt kötelesek fizetni, viszont a Hadi Termény r.-t. a kereskedőknek (szövetkezeteknek) gyűjtési jutalékot fizet.

Az a kereskedő, akit a jelen §. rendelkezéseinek megszegésével elkövetett kihágás miatt a 10. §. alapján jogerősen elitélnek, elveszti a jelen §-on alapuló vásárlási jogosultságát.

6. §.

Ha a Hadi Termény r.-t. által a 2. §. alapján vagy az 5. §. második bekezdése alapján átvett árú minősége és ehhez képest az ár tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a felek bármelyikének kérelmére az eladási helyre nézve illetékes m. kir. állami magvizsgáló állomás állapitja meg.

7. §.

A Hadi Termény r.-t. az általa beszerzett lóheremagot a magyar szent korona országainak területén belül a rendes magkereskedelem útján, a kivitelre kerülő lóheremagot pedig — ideértve a tisztitás után visszamaradt hulladékot is — közvetlenül hozza forgalomba.

8. §.

A lóheremag adásvétele iránt a jelen rendelet hatálybalépte előtt kötött és a jelen rendelet rendelkezéseivel ellentétben álló szerződések hatályukat vesztik, amennyiben a jelen rendelet életbelépése előtt még nem teljesittettek.

Azokat az igényeket, amelyek a szerződés nem teljesitéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, az előbbi bekezdés szabálya nem érinti; a vevő azonban nem követelhet teljesitést, hanem csak kártéritést.

Oly szerződéseknél, amelyeket részletekben kell teljesiteni, a jelen §. első bekezdésének szabálya csak azokra a részszolgál-

tatásokra vonatkozik, amelyeket a jelen rendelet hatályának ideje alatt kellene teljesiteni.

9. §.

A kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokban a bánnal egyetértve a zár alá vett készleteket indokolt esetben — a feltételek egyidejű megállapitásával — a zár alól egészben vagy részben feloldhatja.

10. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2.000 koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára forditandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

11. §.

Ez a rendelet 1916. évi október hó 24. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a földmívelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban e miniszter helyett a bánt kell érteni és a bán hatáskörébe tartozik. Horvát-Szlavonországokra nézve a jelen rendelet 6. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása is.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Hadi Termény r.-t. feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani országos ellátási részvénytársaság (Zemaljska Opskrba d. d. u Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. évi október hó 22. napján.

A m. kir. minisztérium 3.791/1916. M. E. számú rendelete a lucernamagért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A lucernamagért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra következőkép állapittatik meg:

1. nagyarankamentes nyers lucernamag	475 K
2. nagyarankás nyers lucernamag	420 »
3. arankamentesként hivatalosan ólomzárolt lucernamag	620 »
4. tisztitott, de nem teljesen arankamentes lucernamag, ilyenként hivatalosan piros bárcával ólomzárolva	590 »

Kicsinyben (25 kg. és ezen alul) való eladásnál az arankamentesként hivatalosan ólomzárolt lucernamagért (3. pont) követelhető legmagasabb ár kg.-ként 6 K 80 fillérnél, a tisztitott, de nem teljesen arankamentes és ilyenként piros bárcával ólomzárolt lucernamagért (4. pont) követelhető legmagasabb ár 6 K 50 fillérnél magasabb nem lehet.

Ezeket a legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodóállomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

2. §.

A lucernamagra megállapitott legmagasabb árak 1916. évi november hó 18. napján lépnek hatályba. Ettől a naptól kezdve lucernamagot a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani vagy vásárolni tilos.

Aki e tilalmat megszegi, vagy oly üzletet közvetit, amelyet a jelen rendeletben megállapitott árnál magasabb áron akarnak

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 18-án kelt 266. számában.

kötni, vagy ily üzlet megkötésénél bármely más módon közreműködik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, melyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik. Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Lucernamagnak vámkülföldről való beszerzésére jelen rendelet nem vonatkozik.

4. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 18. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi november hó 17. napján.

Magyar árúforgalmi iroda.

A m. kir. minisztérium 2.084/1916. M. E. számú rendelete a Romániába irányuló árúkivitel szabályozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

Árúk Romániába akár vasúton, akár hajón csak a romániai kivitel előmozditására szervezett „Magyar árúforgalmi iroda“ (Budapest, V., Akadémia-utca 3. szám) közvetitésével vihetők ki.

A vasuti és hajózási vállalatoknak Romániába szóló árúküldeményeket továbbitás végett az első bekezdésben emlitett iroda közvetitése nélkül felvenniök nem szabad.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter e rendelkezések alól kivételeket engedhet.

Az átviteli küldeményekre a jelen §. rendelkezései nem vonatkoznak.

2. §.

A „Magyar árúforgalmi iroda“ saját személyében jogokat szerezhet, kötelezettségeket vállalhat, felperesi és alperesi minőségben perben állhat. Az irodát hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben képviselő személyeket, valamint az iroda szervezetét és ügyrendjét a m. kir. kereskedelmügyi miniszter állapitja meg.

A „Magyar árúforgalmi iroda“ működéséért költségeinek fedezésére illetéket szedhet, amelyeknek mértékét a m. kir. kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 1. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi junius hó 28. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 1-én kelt 148. számában.

A m. kir. minisztérium 3,069/1916. M. E. számú rendelete, a Bulgáriába, Macedóniába vagy Törökországba irányuló árúkivitel szabályozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Polgári (nem katonai) árúkat Bulgáriába, Macedóniába vagy Törökországba vasúton további intézkedésig csak az erre a célra kijelölt vonatokkal szabad szállitani és ezen vonatok számára az árúfelvétel csakis a „Magyar árúforgalmi iroda" (Budapest, V., Akadémia-utca 3. szám) közvetitésével történhetik.

A vasúti vállalatoknak az első bekezdésben megállapitott korlátozás tartama alatt Bulgáriába, Macedóniába vagy Törökországba szóló polgári árúküldeményeket továbbitás végett az első bekezdésben emlitett iroda közvetitése nélkül felvenniök nem szabad.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter e rendelkezések alól kivételt engedhet.

Az átviteli küldeményekre a jelen §. rendelkezései nem vonatkoznak.

2. §.

A „Magyar árúforgalmi iroda" saját személyében jogokat szerezhet, kötelezettségeket vállalhat, felperesi és alperesi minőségben perben állhat. Az irodát hatóságokkal és harmadik személyekkel szemben képviselő személyeket, valamint az iroda szervezetét és ügyrendjét a m. kir. kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

A „Magyar árúforgalmi iroda" működéséért költségeinek fedezésére illetéket szedhet, amelyeknek mértékét a m. kir. kereskedelemügyi miniszter határozza meg.

Ez a rendelet azonnal életbe lép. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. november 21. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 24-én kelt 274. számában.

Maláta- és sörgyárakra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 2.009/1916. M. E. számú rendelete a sörfőző vállalatok és az önálló malátagyári vállalatok által sör, illetőleg maláta szállitása iránt kötött szerződések teljesitéséről szóló 576. 1916. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 576/1916. M. E. számú rendelete kiegészitéseül a következőket rendeli:

1. §.

Az 576/1916. M. E. számú rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi február hó 15. napján megjelent 36 számában) foglalt rendelkezések nem vonatkoznak a sörfőző és az önálló malátagyári vállalatoknak olyan kötelezettségeire, amelyekkel kifejezetten a beszerzésre engedélyezett árpamennyiségnek a 2.757/1915. M. E. számú, illetőleg a 2.986/1915. M. E. számú rendelet szerint feldolgozható felerésze terhére vállalták el a sör vagy a maláta szállitását. Ehhez képest ilyen kötelezettségeiket az emlitett vállalatok az 576/M. E. számú rendeletre való tekintet nélkül egészen a szerződési megállapodások értelmében kötelesek teljesiteni.

2. §.

Ez a rendelet az 1916. évi február hó 15. napjával kezdődő hatállyal azonnal életbelép. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi junius hó 20. napján.

A m. kir. minisztérium 2.548/1916. M. E. számú rendelete a sörfőző vállalatok és az önálló malátagyári vállalatok által sör, illetőleg maláta szállitása iránt kötött szerződések teljesitéséről.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 21-én kelt 141. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 1-én kelt 174. számában.

1. §.

A sörfőző vállalatok és az önálló malátagyári vállalatok a részükre a 2 369/1916. M. E. számú rendelettel beszerzésre engedélyezett árpamennyiségnek a minisztérium további rendelkezéséig csak a felerészét dolgozhatván fel, azokat a kötelezettségeiket, amelyeket a jelen rendelet életbelépése előtt sörnek, illetőleg malátának az 1916. évi szeptember hó 1 napjától 1917. évi augusztus hó 31. napjáig terjedő időben való szállitása iránt vállaltak, további rendelkezésig minden egyes vevővel szemben csak az 1914. évi szeptember hó 1. napjától az 1915. évi augusztus hó 31. napjáig az illető vevőnek szállitott sör, illetőleg maláta-mennyiség felerésze erejéig kötelesek teljesiteni.

Ha a sörfőző vállalatnak a vevővel az 1914—1915. évi termelési időszakra nem volt szerződése, kötelezettségét további rendelkezésig csak annak a mennyiségnek a felerésze erejéig köteles teljesiteni, amelyet az illető vevő részére a szerződés értelmében az 1916. évi szeptember hó 1. napjától az 1917. évi augusztus hó 31. napjáig bezárólag szállitani köteles lett volna, ha pedig a szerződésben határozott mennyiség nem volna megállapitva, úgy kötelezettsége ugyancsak további rendelkezésig az 1915. évi szeptember, október és november hónapok alatt az illető vevőnek tényleg szállitott mennyiségek alapján kiszámitott évi szükséglet felerészére terjed.

A többletre nézve a vevő sem teljesitést, sem pedig a nem teljesités miatt kártéritést nem követelhet. Viszont az eladó sem támaszthat a vevővel szemben semminemű igényt azon az alapon, hogy az eladó a vevőnek az előbbi bekezdésekben emlitett mennyiségeknél többet szállitott.

2. §

Az 1 §-ban foglalt rendelkezések nem vonatkoznak a sörfőző és az önálló malátagyári vállalatoknak olyan kötelezettségeire, amelyekkel kifejezetten a beszerzésre engedélyezett árpamennyiségnek a 2.369/1916. M. E. számú rendelet szerint feldolgozható felerésze terhére vállalták el a sör vagy a maláta szállitását. Ehhez képest ilyen kötelezettségeiket az emlitett vállalatok a szerződési megállapodások értelmében kötelesek teljesiteni.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 1. napjával kezdődő hatállyal azonnal életbelép. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi julius hó 31. napján.

A m. kir. minisztérium 2.966/1916. M. E. számú rendelete az árpa malátázásának eltiltásáról és a 2.548/1916. M. E. számú rendelet módositásáról.[1])

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Malátagyárak és sörfőző vállalatok a jelen rendelet életbelépése után a 2.369/1916. M. E. számú rendelettel (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi julius hó 22. napján megjelent 166. számában) részükre engedélyezett és beszerzett árpát a minisztérium további rendelkezéséig fel nem dolgozhatják, illetőleg fel nem dolgoztathatják és ezzel semmi irányban sem rendelkezhetnek.

Az 1916. évi szeptember hó 6. napjáig bezárólag már beáztatott árpára az előbbi bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak és ez malátává feldolgozható.

2. §.

A sörfőző vállalatok a jelen rendelet életbelépése napjáig előállított s az 1916. évi szeptember hó 6. napjáig bezárólag már beáztatott árpából még előállítandó malátát sörré feldolgozhatják.

3. §.

A sörfőző vállalatok és az önálló malátagyári vállalatok által sör, illetőleg maláta szállítása iránt kötött szerződések teljesítéséről 2.548/1916. M. E. szám alatt (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi augusztus hó 1. napján megjelent 174. számában) kibocsátott rendelet helyébe a jelen §. következő rendelkezései lépnek:

A sörfőző vállalatok azokat a kötelezettségeiket, amelyeket 1916. évi augusztus hó 1. napja alatt sörnek az 1916. évi szeptember hó 1. napjától 1917. évi augusztus hó 31. napjáig terjedő időben való szállítása iránt vállaltak, további rendelkezésig minden egyes vevővel szemben csak az 1914. évi szeptember hó 1. napjától az 1915. évi augusztus hó 31. napjáig az illető vevőnek szállított sörmennyiség negyedrésze erejéig kötelesek teljesíteni.

Ha a sörfőző vállalatnak a vevővel az 1914—1915. évi termelési időszakra nem volt szerződése, kötelezettségét további rendelkezésig csak annak a mennyiségnek a negyedrésze erejéig köteles teljesíteni, amelyet az illető vevő részére a szerződés értelmében az 1916. évi szeptember hó 1. napjától az 1917. évi

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 6-án kelt 204. számában.

augusztus hó 31. napjáig bezárólag szállítani köteles lett volna, ha pedig a szerződésben határozott mennyiség nem volna megmegállapítva, úgy kötelezettsége ugyancsak további rendelkezésig az 1915. évi szeptember, október és november hónapok alatt az illető vevőnek tényleg szállított mennyiségek alapján kiszámított évi szükséglet negyedrészére terjed.

A többletre nézve a vevő sem teljesítést, sem pedig a nem teljesítés miatt kártérítést nem követelhet. Viszont az eladó sem támaszthat a vevővel szemben semminemű igényt azon az alapon, hogy az eladó a vevőnek az előbbi bekezdésben említett mennyiségeknél többet szállított.

A sörfőző vállalatok olyan kötelezettségeiket, amelyekkel kifejezetten a beszerzésre engedélyezett árpamennyiségnek a 2.369/1916. M. E. számú rendelet szerint feldolgozható felerésze terhére vállalták el a sör szállítását, a szerződésben megállapított mennyiségek felerésze erejéig kötelesek teljesíteni.

4. §.

Minden malátagyár és sörfőző vállalat köteles úgy a saját ipartelepén, mint bárhol másutt lévő maláta- és árpakészletét és pedig tekintet nélkül arra, hogy a saját avagy másnak tulajdona-e, legkésőbb 1916. évi szeptember hó 14. napjáig bezárólag, a szeptember hó 6. napján volt állapot szerint a kereskedelemügyi miniszternek bejelenteni. A már beáztatott árpát mint malátakészletet kell kimutatni.

Azt az árpakészletet, amely az ipartelepen kívül van elhelyezve, a raktározás helyének pontos megjelölése mellett tételenként kell kimutatni.

Azokat a maláta- és árpamennyiségeket, amelyek az 1916. évi szeptember hó 6. napján fuvarozás alatt állanak, a feladó köteles bejelenteni.

Az 1914 : L. törvénycikk 2. §-a) értelmében a kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán a bejelentett adatok helyességének megállapítása végett a bejelentésre kötelezettnek készleteit, raktárait és üzleti könyveit közegei útján bármikor megvizsgáltathatja.

5. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, ame-

lyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e hihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 6. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A jelen rendeletnek Horvát-Szlavonországokra is kiterjedő rendelkezéseit, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 5. napján.

A m. kir. minisztérium 4.268/1916. M. E. számú rendelete árpának sör- és malátagyártás céljára való felhasználása, a malátacsira zár alá vétele, valamint a malátacsirának és a malátának forgalombahozatala tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A sajtolt élesztőgyárak malátacsiraszükségletének biztosítása céljából további intézkedésig a magyarországi sörfőzdevállalatok a náluk az 1916. évi szeptember hó 6. napjáig már beáztatott árpamennyiségek betudásával összesen 100.000 métermázsa árpát, a malátagyárak pedig ugyanilyen betudás mellett összesen 25.000 métermázsa árpát dolgozhatnak, illetőleg dolgoztathatnak fel malátává abból az árpamennyiségből, amelyet a magyar szent korona országainak területén levő sörfőzdék és malátagyárak a 2.369/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynel 1916. évi julius hó 22. napján megjelent 166. számában) értelmében az 1916/1917. évi termelési időszak alatt besze-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 december 28-iki számában.

rezhettek, amelyből azonban a 2.966/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi szeptember hó 6. napján megjelent 204. számában) értelmében az 1916. évi szeptember hó 6. napja után többé nem volt szabad feldolgozniok, illetőleg amellyel a jelzett nap után többé semminő irányban sem volt szabad rendelkezniök.

Ehhez képest abból a mennyiségből, amely a 2.369/1916. M. E. számú rendelet alapján az egyes magyarországi sörfőzdék és malátagyárak részére beszerezhetőnek megállapittatott, az 1916. évi szeptember hó 6. napjáig beáztatott árpamennyiség betudásával a magyarországi sörfőzdék mindegyike összesen 13%-ot, a malátagyárak mindegyike pedig 10·4%-ot dolgozhat fel, illetőleg dolgoztathat fel malátává.

Az egyes magyarországi sörfőzdék, illetőleg malátagyárak által a második bekezdés értelmében feldolgozható árpamennyiségek számszerű megállapitása tekintetében a sörfőzdékre nézve a pénzügyminister, a malátagyárakra nézve pedig a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A sörfőzdék és malátagyárak az általuk a 2.369/1916. M. E. számú rendelet alapján beszerzett árpamennyiségnek azon része felett, amely az emlitett számszerű megállapitás szerint feldolgozható mennyiséget meghaladja, újabb rendelkezésig nem rendelkezhetnek, azt semminemű célra fel nem használhatják és annak egészséges minőségben való megőrzéséről gondoskodni kötelesek. Az a sörfőzde vagy malátagyári vállakozó, aki ennek ellenére az általa beszerzett árpamennyiségből a feldolgozásra engedélyezett mennyiséget meghaladó árpát feldolgoz, vagy azzal bármily irányban rendelkezik, ezért a jelen rendelet szerint felel.

2. §.

A sörfőzdék árpájukat az 1. §. korlátai között malátává önálló malátagyárakban külön engedély nélkül is feldolgozhatják.

3. §.

Az 1. §-ban megjelölt árpamennyiséget akként kell feldolgozni, hogy minden egyes sörfőzdénél és malátagyárnál a feldolgozás alá vett árpamennyiségnek legalább 4·5%-a malátacsira alakjában álljon rendelkezésre.

4. §.

Akinek az 1916. évi december hó 31. napján 1 métermázsát meghaladó malátacsirakészlet van birtokában, köteles a készlet nagyságát a tárolás helyének megjelölésével legkésőbb az 1917. évi január hó 10. napjáig a Haditermény Részvénytársaságnak (Budapest, V., Nádor-utca 9. szám) bejelenteni.

A jelen rendelet életbelépése után előállitott malátacsirakészleteket az előállitó vállalat a mennyiségre való tekintet nélkül az 1917. évi február hónaptól kezdve hónaponkint a hónap 5.

jzináaageb előző hónap utolsó napján volt állapot szerint ugyanigy djelenteni köteles.

5. §.

A 4. §. értelmében bejelentés alá eső malátacsirakészletek a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek. A zár alá vett malátacsirakészletét a birtokos fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja és azt másnak, mint a Haditermény Részvénytársaságnak el nem idegenitheti és azzal csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

6. §.

A sörfőzdék, valamint a malátagyárak részére a jelen rendelettel feldolgozásra engedélyezett árpának malátázása után visszamaradt malátacsirát a 8. §-ban megállapitott áron a Haditermény Részvénytársaságnak kell átadni.

A Haditermény Részvénytársaság az általa átvett malátacsiramennyiségeket kizárólag sajtolt élesztő gyártásával foglalkozó iparvállalatoknak adhatja el. Az egyes vállalatoknak átengedhető mennyiségek tekintetében a pénzügyminiszter intézkedik.

7. §.

A malátagyári vállalat részére engedélyezett árpából előállitott malátát a 8. §-ban megállapitott áron a Haditermény Részvénytársaságnak kell átadni.

Abban a tekintetben, hogy az első bekezdésben emlitett malátából a Haditermény Részvénytársaság a sörfőzdéknek mily felosztással mily mennyiséget engedhet át, a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg intézkedik.

8. §.

A 6. és a 7. §. alapján átvett malátacsiráért és malátáért a Haditermény Részvénytársaság által fizetendő ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánkint (100 kg. tiszta súlyra)

malátacsira tekintetében	40 korona
maláta tekinteteben	120 korona

Ezt az árt, mely magában foglalja a rakodóállomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Ez az ár csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árúra vonatkozik. Kevésbbé jóminőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

Azt, hogy a Haditermény Részvénytársaság a malátacsirának, valamint a malátának forgalombahozatala alkalmával a jelen §-ban megállapitott áron felül milyen jutalékot számithat, a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

9. §.

A 2.966/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek sörfőzővállalatok és az önálló malátagyári vállalatok által sör-, illetőleg malátaszállitás iránt kötött szerződések teljesitéséről rendelkező 3. §-a helyébe a következő rendelkezések lépnek:

A sörfőzővállalatok azokat a kötelezettségeiket, amelyeket 1916. évi augusztus hó 1. napja előtt sörnek az 1916. évi szeptember hó 1. napjától 1917. évi augusztus hó 31. napjáig terjedő időben való szállitása iránt vállaltak, további rendelkezésig minden egyes vevővel szemben csak az 1914. évi augusztus hó 1. napjától az 1915. évi augusztus hó 31. napjáig az illető vevőnek szállitott sörmennyiség 13%-a, malátagyári vállalatok pedig a maláta szállitása iránt vállalt kötelezettségeiket csak az emlitett idő alatt szállitott malátamennyiség 10%-a erejéig kötelesek teljesiteni.

Ha a vállalatnak a vevővel az 1914/1915. évi termelési időszakra nem volt szerződése, a sörfőzővállalat kötelezettségét további rendelkezésig csak annak a mennyiségnek 13%-a, a malátagyári vállalat pedig 10%-a erejéig köteles teljesiteni, amelyet az illető vevő részére a szerződés értelmében az 1916. évi szeptember hó 1. napjától az 1917. évi augusztus hó 31. napjáig bezárólag szállitani köteles lett volna, ha pedig a szerződésben határozott mennyiség nem volna megállapitva, úgy kötelezettsége ugyancsak további rendelkezésig az 1915. évi szeptember, október és november hónapok alatt az illető vevőnek tényleg szállitott mennyiségek alapján kiszámitott évi szükséglet 13%-ára, illetőleg malátagyárra nézve 10%-ára terjed.

A többletre nézve a vevő sem teljesitést, sem pedig a nem teljesités miatt kártérités nem követelhet. Viszont az eladó sem támaszthat a vevővel szemben semminemű igényt azon az alapon, hogy az eladó a vevőnek az előbbi bekezdésben emlitett mennyiségeknél többet szállitott.

A sörfőzővállalatok olyan kötelezettségeiket, melyekkel kifejezetten a beszerzésre engedélyezett árpamennyiségnek a 2.369/1916. M. E. sz. rendeletek szerint feldolgozható felerésze terhére vállalták el a sör szállitását, a szerződésben megállapitott mennyiségek 26%-a erejéig, a malátagyárak pedig az ugyanily szerződésükben megállapitott malátamennyiségek 20%-a erejéig kötelesek teljesiteni.

10. §.

Aki e rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Oly esetben, amikor megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével elért, az alkalmazandó

pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egy ötöde a feljelentőt, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozi.k

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

11. §.

Ez a rendelet 1916. évi december hó 31. napján lép életbe.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Haditermény Részvénytársaság feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani Országos Részvénytársaság (Zemaljska Opskrba d. d. u Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. évi december hó 27-én.

Megszállott területek lakosainak jogállása.

A m. kir. minisztérium 5.712/1916. M. E. számú rendelete az osztrák-magyar haderő vagy valamely szövetséges állam hadereje által megszállott és katonai vagy polgári igazgatás alatt álló területek honosainak jogállásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az osztrák-magyar haderő vagy valamely szövetséges állam hadereje által megszállott és katonai vagy polgári igazgatás alatt álló területeken állandóan lakó ottani belföldiek (e területek honosai) mindaddig, mig a viszonosság e részben az illető területtel fennáll, a magyar szent korona országainak bíróságai előtt jogaik érvényesitése tekintetében a magyar állampolgárokkal egyenlő elbánásban részesülnek.

A viszonosság fennállását hivatalos közlemények igazolják.

2. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Végrehajtása iránt az illetékes miniszterek rendelkeznek. Horvát-Szlavonországokban az ottani önkormányzat körében a bán intézkedik.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 25. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 26-iki számában.

Menekültekre vonatkozó intézkedések.

A m. kir. honvédelmi miniszter 321.000/24. 1916. számú rendelete az ellenség által megszállott vagy az ellenség által veszélyeztetett vidékről elmenekült olyan családoknak segélyezése tárgyában, amelyek eddigi tartózkodási helyükön állami segélyben (napi segélyben) vagy ideiglenes évi segélyben részesültek.[1])

Az ellenség által megszállott vagy az ellenség által veszélyeztetett vidékről elmenekült olyan családoknak segélyezése tekintetében, amelyek eddigi tartózkodási helyükön az 1882 : XI., 1912 : LXVIII. vagy 1914 : XLV. törvénycikk alapján állami segélyben (napi segélyben) vagy az 1915 : XV. t.-c. 7. §-a alapján ideiglenes évi segélyben részesültek, a következőket rendelem :

Az ellenség által megszállott vagy az ellenség által veszélyeztetett vidékről elmenekült olyan családokat, amelyek eddigi tartózkodási helyükön az 1882 : XI., 1912 : LXVIII. vagy 1914 : XLV. törvénycikk alapján állami segélyben (napi segélyben) vagy az 1915 : XV. törvénycikk 7. §-a alapján ideiglenes évi segélyben részesültek és ezt a körülményt elfogadható módon (fizetési könyvecskével, eddigi tartózkodási helyük előljáróságának nyilatkozatával, két hitelt érdemlő tanu jegyzőkönyvi nyilatkozatával stb.) igazolni tudják, az elhelyezésre szolgáló községben (városban) azonnal fel kell venni segélyezés alá s az ilyen családok részére a segélyt — a hatályban álló törvényeknek és rendeleteknek megfelelőleg — soron kivül kell megállapitani és kifizetni.

Tekintettel azonban arra, hogy a m. kir. belügyminiszter úrnak — az 1916. évi 4.350., 4.710. és 5.080. Res. számú rendeletével közölt — 1916. évi 4.340. Res. számú rendelete értelmében, az ellenség által megszállott vagy az ellenség által veszélyeztetett vidékről elmenekült lakosság — munkaalkalom hiányában és reászorultság esetén — közellátásban részesitendő, a kétszeres segélyezés elkerülése végett az olyan menekültek részére, akik a m. kir. belügyminiszter úr által engedélyezett közellátásban részesülnek, az állami segély (napi segély), illetőleg az ideiglenes évi segély csak abban az esetben és csak annyiban állapitható meg és fizethető ki, ha és amennyiben az őket megillető állami

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 26-iki számában.

segélynek (napi segélynek), illetőleg ideiglenes évi segélynek az összege a m. kir. belügyminiszter úr által engedélyezett közellátásnak az összegét meghaladná.

Ha tehát a menekült család nagyobb összegű közellátásban részesül, mint amilyen összegű állami segélyre (napi segélyre) vagy ideiglenes évi segélyre igénye lenne, a segélyt nem lehet megállapitani és kifizetni, ha pedig a menekült család kisebb összegű közellátásban részesül, mint amilyen összegű állami segélyre (napi segélyre) vagy ideiglenes évi segélyre igénye lenne, segély címén csak a közellátás és a segély összege közötti különbözet állapitható meg és fizethető ki.

Az állami segély (napi segély) vagy ideiglenes évi segély megállapitása és kifizetése szempontjából a magánosok vagy a társadalom által a menekülőknek akár természetben, akár készpénzben nyujtott segélyezés nem esik egyenlő elbirálás alá a m. kir. belügyminiszter úr által engedélyezett közellátással, az ilyen segélyezés tehát nem akadályozza az állami segélynek (napi segélynek) vagy ideiglenes évi segélynek a megállapitását és kifizetését.

Az elhelyezésre szolgáló községben (városban) önként érthetőleg csak azok a menekültek, illetőleg a menekülteknek csak ama családtagjai vehetők fel segélyezésre, akik az illető községben (városban) tényleg elhelyeztettek.

A jelen rendelet alapján állami segélyben (napi segélyben) vagy ideiglenes évi segélyben részesitett menekültek részére megállapitott és kifizetett segélyeket külön kell nyilvántartani. E célból az állami segélyben (napi segélyben) részesülő menekülteket külön Összeirás-ba kell felvenni, az ideiglenes évi segélyben részesülő menekültekre vonatkozó Összeirási iv-eket pedig a többi Összeirási iv-től elkülönitve kell kezelni.

Az olyan menekülteket, akik nem tudják elfogadható módon igazolni, hogy eddigi tartózkodási helyükön állami segélyben (napi segélyben) vagy ideiglenes évi segélyben részesültek, valamint az olyan menekülteket, akik eddigi tartózkodási helyükön állami segélyben (napi segélyben) vagy ideiglenes évi segélyben nem részesültek, az elhelyezésre szolgáló községben (városban) nem lehet segélyezés alá felvenni. Az ilyen menekültek azonban — munkaalkalom hiányában és reászorultság esetén — különben is a m. kir. belügyminiszter úr által engedélyezett közellátásban részesülnek.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 18-án.

A m. kir. belügyminiszter 30.000/1916. B. M. eln. számú körrendelete az erdélyrészi menekültek segélyezése tárgyában.[1])

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A Románia ellenséges betörése következtében lakóhelyének ideiglenes elhagyására kényszerült erdélyrészi lakosság elhelye-

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. szeptember 28-iki 45. számában.

zésére és gondozására vonatkozólag kiadott rendeleteimben ismételten hangsúlyoztam, hogy a menekültek támogatásának leghelyesebb és legértékesebb módja a munkaalkalmak szerzése.

Abból a célból, hogy ez a munkaszerzés gyorsan és tervszerűen történhessék meg, az erdélyrészi menekültek részére — mint ezt 30.100/1916. eln. sz. a. *egyidejűleg* kiadott rendeletemben is jelzem, — Budapesten központi munkaközvetitő hivatal állittatott fel, amely működését azonnal megkezdi avégből, hogy a munkaközvetitést intéző hatóságokkal állandó összeköttetésben, a menekültek közül azokat, akik munkabirók és keresetre szorultak, a lehető legrövidebb idő alatt élethivatásuknak, családi és egyéni viszonyaiknak megfelelő foglalkozáshoz segitse. Ez a közvetités ki fog terjedni az összes foglalkozási ágakra, vagyis a földmivelőkön, iparosokon, házi cselédeken stb. felül bármely értelmiségi hivatáshoz tartozókra is.

Ismerve az erdélyrészi lakosság dolgos természetét és munkaszeretetét, meg vagyok győződve róla, hogy mindannyian örömmel fogják megragadni az alkalmat, hogy maguknak és családjuknak fenntartásáról a megpróbáltatás nehéz napjaiban is saját munkájukkal gondoskodhassanak.

Annak idején intézkedés történt aziránt, hogy a menekültek vármegyék (városok) szerint csoportositva, az ország belsejében előre kijelölt helyekre együttesen irányittassanak. Ez azonban, a közlekedésnek sokféle és az adott viszonyok között elkerülhetetlen nehézségei miatt nem volt az egész vonalon megvalósitható. Igy történt, hogy a menekültek szétszóródtak és nagyon sokan nem ott tartózkodnak, ahol a megállapitott elosztás értelmében lenniök kellene. Tekintetbe véve azonban azokat a fáradalmakat, sőt nélkülözéseket is, amiken ezeknek a menekülteknek a többnyire hosszadalmassá vált utazás alatt keresztül kellett esniök, nem volna méltányos őket kényszeritő ok nélkül (túlzsufoltság, lakáshiány, egészségügyi viszonyok) kimozditani onnan, ahol megpihentek és családjukkal elhelyezkedtek. A munkába állitás alkalmával már lehetőleg úgy kell intézkedni, hogy az egy vidékről valók összekerüljenek.

Az ilyen menekülteket tehát ott, ahol vannak, úgy a munkaközvetités, mint a segélyezés szempontjából az oda utaltakkal teljesen egyenlő elbánásban kell részesiteni.

Akik azonban azt a helyet, ahol már elhelyezést nyertek és a segélyezettek közé felvétettek, elhagyják, új tartózkodási helyükön további állami segélyben csak akkor részesithetők, ha a hatóság vagy az Erdélyrészi Központi Munkaközvetitő révén munkába állottak (l. e rendelet 5. pont első bekezdését is) vagy ha a hatóság engedélyével oda mentek, ahol az ő vidékükről való menekültek elhelyezve vannak.

Ebből az alkalomból szükségesnek találtam a hatóságok figyelmét újból felhivni azokra az irányelvekre, amelyeket a segélyezés gyakorlati keresztülvitelénél szem előtt kell tartani.

1. Az állami segélyben azokat kell részesiteni, akik a hadműveletek közelsége miatt veszélyeztetett és hatóságilag kiüritett területről érkeztek. Azoknak, akik nem ilyen területről érkeztek, segélyben részesitésre igényük nem lehet, hanem nekik legfeljebb annyi támogatást lehet kilátásba helyezni, hogy régi lakóhelyükre visszatérhessenek.

2. Tényleges szolgálatban álló állami, vármegyei, városi tisztviselők és egyéb alkalmazottakról, továbbá a községi (kör) jegyzőkről gondoskodás a jelen rendeletben szabályozott közsegélyezés keretébe nem tartozik. A szóban levő közalkalmazottak részére ugyanis — akiknek a menekülésre vonatkozólag kiadott kormányrendeletek értelmében rendszerint az illetékes felsőbb hatóságuk által megállapitott helyen kell tartózkodniok — úgy a menekülés miatt elmaradt rendes illetményeiknek, mint a meneküléssel kapcsolatos rendkivüli illetményeknek (útiköltség, napidíj) állampénztárnál kiutalása iránt a megfelelő rendelkezés mindjárt kezdetben megtörtént; a menekült közalkalmazottak ingóságaiban esett károsodások fejében nyujtandó segélyezés kérdése pedig külön fog szabályoztatni.

3. Magánhivatalnokok, kereskedelmi alkalmazottak és hasonló szakmához tartozókra nézve azok a vállalatok, amelyeknek szolgálatában működtek, bizonyára kötelességüknek fogják ismerni, hogy önhibájukon kivül nélkülözéseknek kitett alkalmazottaiknak akár illetményeik folyósitásával, akár más alakban segitségükre legyenek. Mindaddig azonban, amig az ilyen menekült saját munkaadójától ellátást vagy más alkalmazást nem kapott, neki is ki kell szolgáltatni az állami segélyt.

4. Az állami segély kiszolgáltatása a helyi viszonyokhoz képest úgy történhetik, hogy a megállapitott segélyösszeg kifizettetik és az illető az ellátásról maga gondoskodik vagy pedig közös elhelyezés és élelmezés útján, amely utóbbi ellátási mód különösen akkor fog alkalmasnak kinálkozni, ha az elhelyezésre üresen álló épületek (iskolák, gyárak stb.) használhatók fel.

Különös figyelemmel kell lenni arra, hogy a gyermekek (csecsemők) részére megfelelő külön élelem, főleg elegendő tej álljon rendelkezésre.

Az, aki a hatóság részéről természetben kap ellátást, a pénzbeli állami segélyre igényt nem tarthat.

5. Azokra nézve, akik akár hatósági munkaközvetitéssel, akár más úton megfelelő keresethez jutottak, az állami segélyt be kell szüntetni annak a hétnek a végén, amelynek folyamán munkába állottak.

Azoknak a munkabiró menekülteknek, akik még munkába nem állottak, az állami segélyt csak abban az esetben lehet ideiglenesen kiszolgáltatni, ha igazolják, hogy munkára előjegyeztettek ugyan, számukra azonban megfelelő munkaalkalom még kijelölhető nem volt.

Az a munkabiró menekült, aki a részére kijelölt munka

vállalását megtagadja vagy a vállalt munkát alapos indok nélkül abbahagyja, további állami segélyre igényt nem tarthat.

6. A menekültek egészségügyi viszonyait éber figyelemmel kell kisérni. A betegek ingyenes gyógykezeléséről és az országos betegápolási alap terhére rendelhető gyógyszerrel ellátásáról, szükség esetén kórházba szállításáról gondoskodni kell, amennyiben pedig fertőző betegség fordulna elő, azonnal meg kell tenni az előirt óvóintézkedéseket.

Az állami segélyen túlmenő támogatás, mint eddig, úgy ezután is a társadalmi jótékonyság feladata marad. Ezen a téren a segités leghelyesebb módja az, ha a társadalom igyekszik lehetővé tenni, hogy a menekültek az állami segélyből életfenntartásuk szükségleteit könnyebben szerezhessék meg ; az ilyen segitség akár valamely alkalmas intézmény (népkonyha stb.) útján, akár természetben adható anyag (ruhanemű, élelmiszer) adományozásával történhetik. Ugyancsak a társadalmi jótékonyság legalkalmasabb arra is, hogy az egyes esetek sajátos körülményeihez alkalmazkodjék ott, ahol az illető menekült társadalmi állása, egyéni és családi helyzete különleges elbánást tesz indokolttá.

A hidegebb időjárás közeledésével felmerül az a feladat is, hogy azok a menekültek, akik az idő rövidsége miatt a menekülés izgalmai közepette ruhakészletüket nem hozhatták magukkal, legalább a legnélkülözhetetlenebb ruházathoz jussanak. A jótékony társadalom ebben az irányban is már elismerésre méltó módon sietett a támogatásra szorulók segitségére. Tekintettel azonban az anyag beszerzésének és feldolgozásának nehézségeire, külön állami segély folyósításával szándékozom lehetővé tenni, hogy a hatóság a társadalom közreműködésével ezt a hiányt is a lehetőség határáig pótolhassa. Ennélfogva már most felhivom Alispán / Polgármester urat, hogy a törvényhatóság területén elhelyezett menekültek legnélkülözhetetlenebb ruhaszükségletét irassa össze, foglaltassa jegyzékbe és ezt a jegyzéket hozzám sürgősen terjessze fel.

Mindezeknek a feladatoknak minél sikeresebb megoldhatása végett elsőrendű kötelessége a hatóságnak, hogy az emberbarátok munkálkodását saját tevékenységével hozza összhangba, tanácsaival, útbaigazitásaival, kezdeményezéseivel működjék közre az adakozó készség ébrentartásában és fokozásában, általában pedig — kellő tapintattal, körültekintéssel és az adakozók eredeti szándékának és kivánságának tiszteletben tartásával — törekedjék a segélyezésnek tervszerű, egységes irányt adni s evégből a különböző társadalmi tényezők és a helyi hatóságok között állandó érintkezést létesiteni.

A jótékonyságnak ez a szervezettsége elejét fogja venni az erők elforgácsolódásának és legalkalmasabb annak meggátlására, ami a szerzett tapasztalatok szerint ma még elég gyakori eset, nogy a segitség az egyik helyen a szükség mértékét túlhaladja, másutt pedig vagy csak nagyon csekély mértékben érvényesül, vagy egészen el is marad.

Elsősorban ezeknek az aránytalanságoknak megszüntetése végett szükséges lesz minden menekültet igazolvánnyal ellátni, amelyen a menekült személyi adatai mellett fel kell tüntetni az állami segélyezés és a munkaközvetités adatait és azt, hogy társadalmi segitségben részesült-e s ha igen, mely forrásból és milyen mértékben. A hatóság minden menekülttől, aki segélyért vagy munkáért jelentkezik, kivánja meg ennek az igazolványnak a bemutatását, illetőleg állitsa ki annak a menekültnek részére, akinek még nincsen és ha segitségben részesült, vagy munkába közvetittetett, munkába lépett vagy abból kilépett, ezt az igazolvány megfelelő rovatába jegyezze be. Egyszersmind oda kell hatni, hogy a társadalmi segités és a magán (egyesületi) munkaközvetités terén, nemkülönben a munkát adó magánosok részéről is ugyanez az eljárás követtessék.

Az igazolvány alakjára nézve a mellékelt minta szolgáljon útmutatásul. [1])

Teljes bizalommal számitok arra, hogy a hatóságok és a társadalom egyesitett munkásságának sikerülni fog ezt a nemzeti ügyet minden irányban eredményesen intézni, az ideiglenesen hajléktalanná vált erdélyrészi lakosság pedig az életfenntartás súlyos gondjaitól és aggodalmaitól megszabaditva, csüggedés nélkül fogja bevárni azt az előreláthatólag nem hosszú időt, amikor ismét visszatérhet ősi tűzhelyéhez.

Budapesten, 1916. évi szeptember hó 27-én.

A m. kir. belügyminiszter 30.100/1916. B. M. eln. számú körrendelete az erdélyrészi menekültek munkaközvetitésének országos szervezése tárgyában.[2])

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

Az erdélyrészi menekültek elhelyezése, segitése, összeirása és munkához juttatása érdekében megindult hatósági és társadalmi munkássággal kapcsolatban és annak kiegészitéseül a kereskedelemügyi miniszter úr a földmivelésügyi miniszter úrral és velem egyetértőleg Budapesten központi hivatalt állitott fel. E hivatal feladata, a helyi hatóságokkal együtt és velük állandó összeköttetésben, elősegiteni és támogatni erdélyrészi véreinknek a velük született önérzet és munkaszeretetből fakadó és mind szélesebb rétegekben megnyilatkozó azt a nemes törekvését, hogy mielőbb kereső munkához jussanak.

A hivatal cime: *Erdélyrészi Központi Munkaközvetitő.*

Helyisége Budapesten, VII., Erzsébet-körút 9. szám, I. em. 1. ajtószám alatt van. Sürgönycime: Erdélyrészi munkaközvetitő; telefonszáma: Budapest, József 184.

E hivatal sikeres működésének biztositása érdekében szükséges hatósági eljárásnál a következőket kell szem előtt tartani:

[1]) A minta közlését nem tartottuk szükségesnek. *A szerk.*
[2]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. szept. 28-iki 45. számában.

I.

A munkabiró és még munkába nem helyezett erdélyrészi menekültek kimutatása.

1. A törvényhatóság első tisztviselője ennek a rendeletnek kézhezvétele után nyomban intézkedjék, hogy minden városban, községben, ahol menekültek vannak, a városi ,községi előljáróság (törvényhatósági joggal felruházott városokban az erre hivatott hatósági közeg) a 4.874/1916. res. sz. rendeletem értelmében teljesitett összeirás alapulvételével azokat a munkabiró és még munkába nem helyezett erdélyrészi menekülteket, akik közsegélyt élveznek, úgyszintén azokat is, akik közsegélyezésre nem szorultak ugyan, de a hatósági munkaközvetitést igénybevenni kivánják, *nemük* (férfi, nő) *életkoruk* és *foglalkozásuk* szerint csoportositva, pontos létszámkimutatásba foglalják.

A Budapest székesfőváros területén tartózkodó munkabiró erdélyrészi menekültekre nézve a fent emlitett adatokat az Erdélyrészi Központi Munkaközvetitő fogja beszerezni.

A kimutatásba a férfiak és a nők létszámát az alábbi korcsoportok szerint kell felvenni:

a) 17 éves vagy ennél idősebb férfiak;

b) 17 évesnél fiatalabb, de 12 évesnél idősebb fiúk;

c) 12 évesnél idősebb nők.

A foglalkozást (tanult mesterséget, szakmát) a kimutatásban nem általánosságban, hanem közelebbről és pontosan kell megjelölni. Erre nagyon kell ügyelni, mert a menekültek munkába helyezése szempontjából nagyjelentőségű. (Pl. aki földmívesnek mondja magát, nem erdei munkás-e stb.; aki kovács, nem kazánkovács-e?)

A kimutatás szerkesztésénél a következő példa szolgáljon útmutatásul.

..... vármegye. ..... város / község

Kimutatás

a munkabiró és még munkába nem helyezett erdélyrészi menekültekről.

Foglalkozás	17 éves vagy idősebb férfiak	17 évesnél fiatalabb, de 12 évesnél idősebb fiuk	12 évnél idősebb nők
Földmíves	25	—	35
Erdei munkás	32	5	—
Géplakatostanonc	—	7	—
Szövőgyári munkás . . .	12	3	7
Napszámos	50	—	18
Bádogossegéd	2	—	—
Házi cseléd	—	—	12
stb., stb.	—	—	—

A kimutatásba nem kell felvenni a következőket:

a) az értelmiségi foglalkozáshoz tartozókat;

b) azokat, akik már kereső munkát kaptak;

c) azokat a közsegélyre nem szorult menekülteket, akik a hatósági munkaközvetitést igénybevenni nem kivánják;

d) a rokkantakat, az elaggottakat, a betegeket, a 12 éves vagy ennél fiatalabb gyermekeket, a terhes nőket és a szoptatós anyákat.

A kimutatást két egyenlő példányban kell kiállitani; az egyiket, az időközi változások keresztülvezetése végett vissza kell tartani, a másikat pedig azonnal, de legkésőbb ennek a rendeletnek kézhezvételétől számitott 8 *nap alatt* minden kisérő irat nélkül, zárt boritékban, közvetlenül az Erdélyrészi Központi Munkaközvetitőhöz kell beküldeni.

2. Az értelmiségi foglalkozáshoz tartozó, de állami, vármegyei, városi, községi, vagy felekezeti alkalmazásban nem álló menekültek, abban az esetben, ha a hatósági munkaközvetitést igénybevenni óhajtják, szóval vagy irásban közvetlenül az Erdélyrészi Központi Munkaközvetitőhöz fordulhatnak.

II.

Eljárás a munkaközvetitésnél.

1. Ez a munkaközvetités teljesen ingyenes.

2. Az I. alatt emlitett kimutatás adatait a helyi hatóság a szokásos módon és ahol csak lehet, telefonon, a helyi lapok útján, falragaszon, vagyis minden rendelkezésre álló legrövidebb úton közli a helybeli, környékbeli, a vármegye, a szomszéd vármegye, esetleg a szomszéd város területén lakó munkaadókkal, a helyben munkát közvetitő intézetekkel, egyesületekkel, szervezetekkel, Pozsonyban és Temesvárott az ottani ipari és kereskedelmi munkaközvetitő intézetekkel, Szegeden az ottani városi munkaközvetitő intézettel.

3. A helyi hatóság igyekezzék, *hacsak lehet, mindenkit helyben, vagy a környéken*, ha pedig ez nem lehetséges, legalább is annak a járásnak vagy vármegyének a területén elhelyezni, ahol maga, vagy keresetére utalt hozzátartozóival együtt lakik, és lehetőleg olyan munkát adni neki, amely rendes élethivatásának megfelel és nemcsak a munkát vállalónak, hanem családjának elhelyezését és megélhetését is biztositja. Amennyiben pedig ez az illetőnek a rendes élethivatása körében nem biztositható, a menekültet családostul más foglalkozási ágban kell elhelyezni.

4. A munkaközvetités oly munkaszerződések kötésére irányul, amelyeket a munkavállaló, mihelyt hatóságilag visszatelepithető lesz, minden kártérités nélkül rögtöni hatállyal felmondhat.

5. A hazai közforgalmú vasutak (a közuti vasutak kivételével) és a gőzhajózási vállalatok azt a menekültet és családtagjait, akit az illetékes hatóság vagy az Erdélyrészi Központi Munka-

közvetitő helyez munkába, és aki evégből a nevezett munkaközvetitő hivatal, az elsőfokú rendőri hatóság vagy a községi előljáróság igazolványával van ellátva, a hatósági (hivatali) igazolvány átvétele ellenében a menetdíjak hitelezése mellett fogják szállitani.

Ilyen igazolvány ugyanazon egyén részére csak egy izben és csak szükség esetén állitható ki.

Az igazolványnak tartalmaznia kell az igazolvány birtokosának és a vele utazóknak nevét, menekülés előtti lakóhelyét, az elutazási és a rendeltetési állomást, a munkát adónak nevét és lakását, a hatóság (hivatal) pecsétjét és az igazolványt kiállitó hatósági (hivatali) közeg aláirását.

A munkaadó a nála munkában álló menekült érkezését (munkába állását) és annak idején távozását (munkából kilépését) a városi, községi előljáróságnak a helyi nyilvántartás kiegészitése és helyesbitése végett azonnal bejelenteni köteles.

6. Ott, ahová a menekültet munkába helyezik, a helyi hatóságok szeretettel járjanak a kezére és a munkaadónál is hassanak oda, hogy a munkahelyen úgy a menekült maga, mint családja tisztes szálláshoz jusson, továbbá, hogy az élelmi, ruházati és egyéb szükségleti cikkeknek beszerzése neki minden lehető módon megkönnyittessék.

7. A vármegye, város, község területén levő összes mezőgazdákat, gyárosokat, iparosokat, kereskedőket és egyéb munkaadókat, az értelmiségi foglalkozáshoz tartozókat is, azonnal fel kell hivni, hogy minden munkaalkalmat, *amelyet a helyi hatóság* a területén elhelyezett *menekültekkel nem tudott betölteni*, azonnal közöljenek az Erdélyrészi Központi Munkaközvetitővel és tudassák egyidejűleg a munkafeltételeket (díjazás, idő, természetbeli járandóság stb.) és pontosan azt, hogy hány és mily foglalkozási menekültet tudnának alkalmazni és ezek közül hányat családostól együtt.

8. Az iparos- és kereskedőtanoncokat tanult szakmájukat értő munkaadóknál (mestereknél) kell elhelyezni.

9. Az első izben készitett kimutatás beküldését követő *egy hét elteltével és folytatólag hétről-hétre* a helyi hatóság a munkabiró, de még munkába nem helyezett erdélyrészi menekültek akkori állományáról az időközi elhelyezések alapján helyesbitett kimutatást készit és azt nyomban beküldi az Erdélyrészi Központi Munkaközvetitőhöz.

A munkaközvetités dolgában felmerülő minden kérdésben felvilágositásért és útbaigazitásért az Erdélyrészi Központi Munkaközvetitőhöz kell fordulni.

Felhivom $\frac{\text{Alispán}}{\text{Polgármester}}$ urat, hogy ennek a rendeletnek gyors és pontos végrehajtását személyesen és közegei útján ellenőrizze és a munkaközvetités keresztülvitelét minden irányban előmozditani törekedjék; általában pedig hasson oda, hogy ezt az intéz-

ményt, amely arra van hivatva, hogy mindnyájunkért szenvedő erdélyrészi testvéreinknek a súlyos csapásoktól megrendült önbizalmát a becsületes keresetet biztositó munka útján is visszaadja, úgy a hatóságok, mint a társadalom a megérdemelt szeretetteljes támogatásban részesitsék.

Budapesten, 1916. évi szeptember hó 27-én.

A m. kir. minisztérium 3.745/1916. M. E. számú rendelete az Erdélyrészi Visszatelepitő Bizottság Szervezéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

Azon erdélyrészi vármegyék területén, amelyeknek lakossága román ellenséges betörés következtében lakóhelyét elhagyni volt kénytelen, a termés betakaritásának és a jövő évi termés előkészitésének irányitására s általában a lakosság visszatelepitésével s a gazdasági élet megzavart rendjének helyreállitásával kapcsolatos feladatok helyszini intézésére — »Erdélyrészi Visszatelepitő Bizottság« — elnevezése alatt külön bizottság szerveztetik, amely a földmívelésügyi minisztérium kolozsvári kirendeltségének vezetése alatt áll.

A bizottság tagjait a földmívelésügyi és a belügyminiszter egyetértőleg nevezi ki.

2. §.

A bizottság feladata, hogy a földmívelésügyi minisztertől és a belügyminisztertől kapott felhatalmazás keretében a közigazgatási hatóságok útján a törvényhatósági gazdasági munkabizottságok és a mezőgazdasági intéző bizottságok közreműködésével mindazokat az intézkedéseket megtegye, amelyek az 1. §. alá eső tennivalók elrendelése, végrehajtása és ellenőrzése végett szükségesek és amelyek egyébként törvény vagy rendelet alapján a földmívelésügyi vagy a belügyminiszter hatáskörébe tartoznak.

3. §.

A bizottság az általa meghatározott területre helyi megbizottat rendelhet ki, aki ott a bizottság nevében jár el.

4. §.

A közigazgatási hatóságok és közegei kötelesek a bizottságnak vagy a helyi megbizottnak saját hatáskörében kiadott felhivására

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 9-én kelt 257. számában.

a kivánt rendelkezéseket megtenni, illetve végrehajtásukról gondoskodni és a bizottságot és a helyi megbizottakat működésükben tőlük telhetőleg egyébként is támogatni.

5. §.

A bizottság és a helyi megbizottak működésének részletesebb szabályait — a szükséghez képest — a földmívelésügyi és a belügyminiszter egyetértőleg állapitja meg.

6. §.

A bizottság feljogosittatik, hogy a közigazgatási hatóságoknak megadhassa a felhatalmazást arra, hogy az ezen rendelet 1. §-ában emlitett munkálatok céljaira az 1914. évi L. t.-c. 5. §-a és az 1915. évi XIII. t.-c. 2. §-a alapján a személyes és egyéb szolgáltatásokat elrendelhessék és a közerőt igénybevehessék.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi november hó 6-án.

A m. kir. minisztérium 3.900/1916. M. E. számú rendelete az erdélyrészi román betörés alkalmával szervezett Hadi Állatvételi Bizottság által átvett állatokról.[1])

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az erdélyrészi román betörés alkalmával szervezett Hadi Állatátvételi Bizottságnak azok a rendelkezései, amelyeket az általa akár vételár fizetése mellett, akár anélkül átvett állatokra vonatkozólag tett, mind az állatok tulajdonosaival, mind pedig azokkal szemben hatályosak, akik az állatokra megelőzően jogokat szereztek és a rendelkezések miatt sem az államkincstár, vagy a Hadi Állatátvételi Bizottság tagjai, vagy más állami közegek ellen, sem a rendelkezések alapján jogot szerző felekkel szemben kártérítési vagy más követelést érvényesiteni nem lehet.

2. §.

A bizottság által vételár fejében átvett állat vételárának az átadó kezéhez történt kifizetése hatályos akkor is, ha az átadó nem volt az állat tulajdonosa és az állattal egyébként sem volt jogositva rendelkezni. A rendelkezésre jogosult követelését ilyen esetben az állat átadója ellen rendes birói úton érvényesitheti.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 24-én kelt 274. számában.

3. §.

Ha a Hadi Állatátvételi Bizottság az állatot vételár lefizetése nélkül gazdátlan jószágként vette át, a volt birtokos a jelen rendelet értelmében kárpótlásra tarthat igényt és az állatnak átvételéből e kárpótláson felül más követelést támasztani nem lehet.

A kárpótlás iránti követelést a polgári perút kizárásával csupán a 4. §-ban szabályozott eljárás útján lehet érvényesiteni.

4. §.

A kárpótlás (3. §.) iránt a kérelmet a községi előljáróságnál (városokban a polgármesternél) az Erdélyrészi Visszatelepitő Bizottság által hirdetménnyel megszabott határnapig kell előterjeszteni.

A kérelem tárgyában az előterjesztésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság egyik birájából mint elnökből és az Erdélyrészi Visszatelepitő Bizottság által kijelölt két tagból alakult küldöttség határoz. Ez a két tag a küldöttség elnöke előtt feladatuk pártatlan és lelkiismeretes teljesitésére esküt (vagy ha az eskü vallási meggyőződésével ellenkezik, ünnepélyes fogadást) tesz.

A küldöttség működését kiszállással is végezheti.

A bizonyitás felvételére és a jegyzőkönyv készitésére a polgári perrendtartásról szóló 1911 : I. t.-c.-nek a járásbirósági eljárást szabályozó rendelkezései irányadók. A küldöttség az ügy állásának felderitéséről és a szükséges bizonyitékok megszerzésétől hivatalból is gondoskodik.

A küldöttséget a közigazgatási hatóságok működésében támogatni és bizonyitás felvétele iránti megkereséseit a bíróságok soronkivül teljesiteni kötelesek.

A küldöttség a kérelem felől indokolt határozatot hoz, melyben az állat nemét és minőségét kell állapitani. A határozat ellen jogorvoslatnak helye nincs.

A küldöttség határozatát a kérelmezővel azonnal, a Hadi Állatátvételi Bizottsággal pedig havonkint kimutatás mellett közli.

A küldöttség előtt az eljárás bélyeg- és illetékmentes.

Egyebekben az eljárás részleteit a szükséghez képest a földmivelésügyi és igazságügyminiszter egyetértően szabályozhatja.

5. §.

A küldöttség csupán a kárpótlási követelés (3. §.) alapja felől határoz.

Az egy-egy állat után járó kárpótlás mennyiségét a Hadi Állatátvételi Bizottság által eladott és a kárpótlásra jogosult állatával azonos osztályba sorozott összes gazdátlan jószágok eladási árának és a felmerült költségeknek figyelembevételével a földmivelésügyi miniszter szabja meg.

Azok részére, akiknek kárpótlásra jogosultságát a küldöttség

megállapitotta, a kárpótlást a földmívelésügyi miniszter a törvényhatóság első tisztviselője útján fogja kiutalni.

A megállapitott kárpótlási összegek kifizetése után esetleg fennmaradó összegeket a földmívelésügyi miniszter az általa megállapitandó módozatok szerint a román betörés által károsultaknak elveszett állatállományuk pótlása végett szükséges segélyezésére forditja.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavon-Dalmátországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi november hó 21. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 78.250/1916. IV. számú rendelete az Erdélyből menekült iparostanoncok tanviszonya tárgyában.[1])

Valamennyi másodfokú iparhatóságnak.

Az Erdélyből menekült iparosok (kereskedők) és tanoncaik elhelyezésével kapcsolatosan a tanviszonyt érintő több kérdés igényel, mind a két fél érdekeinek megértő figyelembevételével méltányos megoldást.

Az iparos az ipartörvény 72. §-ának *c)* pontjára való hivatkozással azon a címen, hogy üzletével felhagyott, a tanviszonyt 15 napi felmondás mellett felbonthatja. Ugyanez a jog megilleti az idézett törvényszakasz második *a)* illetőleg *b)* pontja alapján a tanoncot, illetőleg annak törvényes képviselőjét is, akár arra hivatkozzék, hogy az iparos törvényes vagy tanszerződési kötelességét vele szemben nem teljesiti, akár arra, hogy az iparos más községbe költözött át.

Nyilvánvaló, hogy az ipartörvénynek a normális körülményekre szabott ezek a rendelkezései az Erdélyből menekült iparosokkal és tanoncaikkal szemben nem alkalmazhatók, nevezetesen, hogy magára a menekülés által teremtett helyzetre, vagyis arra való hivatkozással, hogy az iparos a menekülés tartama alatt üzletét nem folytathatja, lakhelyétől ideiglenesen távol tartózkodik s ebben a helyzetében átmenetileg tanoncát iparában képezni, élelmezni nem tudja s a tanviszony felbontását sem az egyik, sem a másik fél nem kivánhatja. Kétségtelen ugyanis, hogy a menekülteknél vis major esete forog fenn, hogy az iparos üzletével nem önként hagyott fel, hogy az esetek nagyobb részében üzletével nem is kiván felhagyni s mihelyt a körülmények lehetővé teszik, újból folytatni fogja iparát s meg fog felelni a tanszerződésből folyó kötelezettségeinek is.

Azokban az esetekben tehát, amikor az iparosnál az ipara folytatására irányuló szándék megvan, s amikor egyébként is

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 12-én kelt 288. számában.

alapos kilátás van arra, hogy lakóhelyére vissza fog térhetni s iparát folytatni fogja, mind a két fél érdekei szempontjából előnyösebb s ezért helyesebb is, ha a tanszerződés hatálya s ezzel a tanviszony érintetlenül fenntartatik.

Azokban az esetekben ellenben, amikor egészen kétségtelen, hogy az iparos iparát belátható időn belül meg nem kezdheti vagy ha iparát meg is kezdi, a rendkivüli viszonyok (szenvedett károk stb.) folytán tanoncát nem oktathatja, nem élelmezheti vagy amikor a tanonc részén áll be a tanviszony folytatását lehetetlenné tevő vagy jelentékenyen megnehezitő valamely körülmény, mind a két fél érdekeit sértené s közszempontból is igen elhibázott volna a tanviszony fenntartása. Ezekben az esetekben tehát, a tanviszony felbontásának nemcsak lehetővététele, hanem a felbontás megkönnyitése kivánatos, hogy egyfelől az iparos a tanonc eltartásával járó terhektől szabadulhasson, másfelől a tanonc folytatólagos kiképzése más iparosnál leendő elhelyezése által legyen biztositható.

Az ily esetekben az ipartörvény 72. §-ában megállapitott térítések megfizetésére sem lehet a tanszerződéssel érdekelt feleket méltányosan kötelezni.

A tanviszonyból saját hibáján kivül kiesett tanonc megfelelő elhelyezése is nagy figyelmet igényel, különösen abból a szempontból, hogy a tanidőnek már letelt része az új tanszerződésnél méltányos figyelembe vétessék s hogy a tanoncot az új tanszerződés lehetőleg ne kötelezze hosszabb tanidőre, mint amennyi a korábbi tanszerződésében megállapitott tanidőből még hátra volt.

Ennek a követelménynek a tanonc érdekein kivül általános ipari szempontokból is nagy súlyt kell tulajdonitanom s elvárom, hogy az elsőfokú iparhatóságok és az ipartestületek a tanszerződések megkötése alkalmával a felek kellő felvilágositása, jóakaratú tanács és rábeszélés útján oda fognak hatni, hogy ez a követelmény lehetőleg érvényesüljön.

Méltányos követelmény az is, hogy az az idő, melyet a tanonc a menekülés tartama alatt, illetőleg mindaddig, mig munkaadója lakhelyére visszatérve iparának gyakorlását meg nem kezdi, s tanoncát vissza nem fogadja, munkaadójától távol tölt el, a kikötött tanidőbe abban az esetben is beszámittassék, ha ez a távollét a rendkivüli viszonyok folytán három hónapnál tovább tartana.

Az erdélyi menekülléssel kapcsolatosan az ipari tanviszony keretében kétségkivül más természetű esetek is elő fognak fordulni, melyek az eljáró iparhatóságok (ipartestületek) gondos figyelmét fogják igényelni, főképen abból a szempontból, hogy a felmerülő kérdések a rendkivüli viszonyokkal számoló méltányosság követelményeinek megfelelően biráltassanak el. Ezeknek a kérdéseknek megitélésére nézve az esetek sokféleségénél fogva előzetes tájékoztatást nyujtani nem lehet. A kivételes helyzet kellő megértése és megitélése azonban, úgy vélem, külön tájékoztatás nélkül is lehetővé fogja tenni, mind a két fél érdekei-

nek lehető összeegyeztetésével, az esetek méltányos elbírálását. Az ellenséges betörés következtében az iparos és tanonca egyformán súlyos helyzetbe kerültek, fokozott mértékben kell ennélfogva ügyelni arra, hogy az iparhatóságok döntése az egyik vagy a másik fél sérelmével ne járjon.

Felhivom Címedet, hogy a fentiekről a hatósága területén működő elsőfokú iparhatóságokat (ipartestületeket) miheztartás végett megfelelően tájékoztassa.

Budapest, 1916. évi november hó 28-án.

Mezőgazdasági ügyek.

A m. kir. minisztérium 860/1916. M. E. számú rendelete az osztatlan közös használatú erdők fatermékei értékesitésének megkönnyitéséről. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában és az 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A földmívelésügyi miniszter a közbirtokosok, illetőleg a volt úrbéresek által az 1898 : XIX. t.-c. értelmében választott elnök kérelmére megengedheti, hogy a közös használatú erdőben az érvényben levő erdőrendészeti rendszabályok értelmében tüzifa-, bányafa-, cellulosefa- és talpfatermelés céljára kihasználható faanyagokat — az 1898 : XIX. t.-c. 25. és 36. §-ának, valamint az idézett t.-c. alapján jóváhagyott szabályzatnak rendelkezésétől eltérőleg — nyilvános árverés mellőzésével értékesithessék.

A nyilvános árverés mellőzésének esetében a faanyag eladási ára az 1898 : XIX. t.-c. 34. §-a és az érvényben levő erdőrendészeti rendszabályok értelmében szakszerűen megállapitott becsértéknél alacsonyabb nem lehet.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi március hó 11. napján.

A m. kir. honvédelmi miniszter 3.000. eln. mezőgazdasági A. osztály 1916. számú körrendelete valamennyi magyarországi vármegyei és városi törvényhatósághoz a mezőgazdasági legénység szabadságolása, munkásosztagoknak és lovaknak mezőgazdasági munkára való kivezénylése tárgyában. [1])

A mezőgazdasági és üzemerőnek zavartalan fenntartása és a mezőgazdasági termelésnek minél eredményesebbé tétele, vala-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 március 12-én kelt 59. számában.

mint a közélelmezés biztositása elsőrendű állami feladat, a háború sikeres vitelének és győzelmes befejezésének elengedhetetlen feltétele.

A hadvezetőség a háború kezdete óta teljes tudatában volt annak, hogy mind közgazdasági, mind katonai szempontokból indokolt, ha a nélkülözhető legénység a hiányzó mezőgazdasági munkaerő lehető pótlásakép a különböző gazdasági munkák elvégzésére szabadságoltatik, községeknek, föld-, erdő- és szőlőbirtokosoknak, fatermelő vállalatoknak munkásosztagokban rendelkezésére bocsáttatik.

Az 1915. év folyamán, a legnagyobb harcok közepette a legénység a különböző gazdasági munkákra, a lehető legnagyobb számban szabadságoltatott és a mezőgazdasági munkák idejében el is végeztettek.

De a folyó évben az eddig fennállott nehézségek fokozódtak s így ezek legyőzésére is fokozott tevékenységre és tervszerű cselekvésre van szükség. Ennélfogva a mezőgazdasági érdekeknek a háború által előidézett rendkivüli körülményeknél és a mindinkább fokozódó munkáshiánynál fogva minél teljesebb megóvása érdekében, a vezetésem alatt álló minisztériumban, a többi minisztérium képviselőinek bevonása mellett

„Honvédelmi Gazdasági Tanács"

állittatott fel és e tanács mellett *három mezőgazdasági ügyosztály* Mg/A, Mg/B és Mg/C) szerveztetett.

A Honvédelmi Gazdasági Tanács és szerveinek feladata:

1. a hadiszolgáltatások, katonai rekvirálások, beszállásolások, lovak és járművek szolgáltatása, hadicélokra szükséges munkások kirendelése, téritési és kártéritési igényeknek, a mező- és erdőgazdasági üzemerővel, a mezőgazdasági termeléssel, valamint a különböző iparüzemekkel összefüggő összes katonaügyi igazgatási elvi kérdések és javaslatok elbirálása és végrehajtási módozatainak kijelölése, a figyelemreméltó általános panaszok lehető megszüntetése iránti intézkedések előkészitése;

2. a gazdasági szabadságolások, a munkáscsoportok kirendelése és a felmentések tekintetében felmerült elvi kérdések tisztázása;

3. a katonai munka-, ló- és igaerőknek rendelkezésre bocsátása.

Ezáltal lehetővé fog válni, hogy az összes intézkedések, melyek a gazdasági érdekeknek a katonaügyi igazgatás terén való megóvását célozzák, minden bürokratikus eljárás mellőzésével a lehető leggyorsabban és legcélszerűbben megtétessenek.

Tájékoztatás és miheztartás végett azonban kijelentem, hogy *magánfelek csakis a törvényhatósági gazdasági* munkabizottság útján terjeszthetik elő kérelmeiket és panaszaikat.

A bizottság a magánfél panaszát, amennyiben az a bizottság

által el nem intézhető, saját véleményével együtt hozzám *felterjeszteni tartozik.*

A mezőgazdasági érdekeknek lehető legteljesebb mértékben való megóvása és a mezőgazdasági munkálatoknak idejében való elvégezhetése céljából mind a közös hadseregbeli, mind a honvédlegénység, amennyire a hadrakelt sereg részére szükséges pótlások készenlétbe helyezése és a katonai kiképzés megengedi, az 1916. év folyamán is a lehető legnagyobb számban fog szabadságoltatni.

A gazdasági szabadságolások a következők szerint fognak végrehajtatni és a mezőgazdasági és erdőgazdasági munkálatoknak katonai munkaerőkkel való elvégezhetése céljából — a m. kir. minisztérium által a törvényhatósági gazdasági munkabizottságok megalakitásáról és a hadifoglyok igénybevételének újabb módozatairól, valamint a tavaszi szántás-vetési munkák ügyében 1916. évi 550. és 600. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletek kapcsán — a következőket rendelem:

I. Gazdasági munkák, melyek elvégzésére a legénység szabadságoltatni fog.

1. Mező- és erdőgazdasági munkálatok. Tavaszi szántás-vetés, fakitermelés, cserzőkéregtermelés.
2. Szőlőmívelés.
3. Len- és kendertermelés.
4. Répatermelés.
5. Dohányültetés.
6. Komlótermelés.
7. Szénakaszálás.
8. Aratás.
9. Cséplés.
10. Egyéb gazdasági munkák.

II. A szabadságolás sorrendje, időtartama és kérelmezése.

1. *A szabadságolás sorrendje.*

a) A mező- és erdőgazdasággal foglalkozó katonák, elsősorban az *önálló mezőgazdák*, illetőleg azoknak hozzátartozói, valamint a mező- és erdőgazdasági munkások.

b) a szőlőbirtokosok, vincellérek, szőlőmívelési munkások és kádárok.

2. *A szabadság időtartama.*

A szabadság a lehetőséghez képest hosszú tartamú lesz, legalább 3—5 hétre fog kiterjedni.

3. *A szabadság kérelmezése.*

A szabadságot az illető katonának személyesen a kihallgatá-

son (rapporton) kell kérelmeznie. Igazoló okmányokat nem kell bemutatni.

A szabadságot a póttest, kórház (intézet stb.) parancsnoka engedélyezi.

A szabadság iránti kérvények benyujtása elmellőzendő. A m. kir. honvédelmi minisztériumhoz a szabadság iránt benyujtott kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

III. A szabadságolások végrehajtása.

1. A mögöttes országrészekben elhelyezett összes fegyvernemek póttesteinél, kórházaknál, intézeteknél és egyéb alakulásoknál tényleges, őr- vagy segédszolgálatot teljesitő minden *nélkülözhető* katona a lehető legnagyobb számban 3—5 hétre szabadságoltatni fog.

2. A *felülvizsgált* mező- és erdőgazdasági foglalkozást üző katonák végleges elbocsáttatásukig, azok pedig, akiknek felülvizsgáltatása tervbe vétetett, felülvizsgáltatásukig szabadságoltatnak.

3. A *lábadozó* katonák, figyelemmel az előrelátható felépülésekre és a póttestnek való átadásukra, lehetőleg hosszú, legalább 3—5 heti szabadságot kapnak. A lehetőséghez képest több izben fognak szabadságoltatni.

A lábadozó katonák csak abban az esetben kapnak szabadságot, ha testileg a mező- és erdőgazdasági, illetőleg szőlőmivelési munka elvégzésére alkalmasak és ebbeli munkájuk által a hadiszolgálatra való alkalmasságuknak visszanyerése nincsen veszélyeztetve, vagy gazdaságokban felügyelet gyakorlására alkalmasak.

A betey és kórházi ápolás alatt álló legénység szabadságot nem kaphat.

4. A *rokkant* katonák végleges szabadságoltatása elrendeltetett és csak azok tartatnak vissza, akik eziránt kérelmüket előterjesztették.

A szabadságolásoknál határvonalnak tekintendő:

Keleten és délkeleten:

Kőrösmező, Beszterce, Gyergyószentmiklós, Kovászna, Brassó, Fogaras, Nagyszeben, Déva, Lugos, Fehértemplom, Báziás községeket belevéve, — a Duna és Szávafolyók a Drina torkolatáig, a Drina folyó Focaig, azután Ovlovai—Bileca—Trebinje vonal. (A négy legutóbbi községet kizárva.)

Délnyugaton:

Lika-Krbava, Modrus-Fiume megyékben, valamint Fiume város és környékére szabadságok engedélyeztetnek.

Az emlitett területekre mező- és erdőgazdasági, szőlőmivelési munkálatokra szabadságok megbizható egyéneknek engedélyeztetnek.

A harctéren levő legénység, tekintettel a hadműveleti érdekekre, nem fog szabadságoltatni.

Ellenben a hadtápkörletekben nélkülözhető legénység, elsősorban önálló mezőgazdák, a lehetőséghez képest 20 napra szabadságoltatni fognak.

IV. A szabadságolt katonák jelentkezése, nyilvántartása és ellenőrzése.

1. A szabadságolt katonák a községbe, illetőleg városba történt megérkezésük és elutazásuk alkalmával a községi előljáróságnál, illetőleg városi hatóságnál jelentkezni tartoznak.

2. A jelentkezett katonák előjegyzésbe veendők. Az előjegyzések alapján hetenkint az *A)* minta szerinti kimutatás portómentes levelezőlapon megszerkesztendő s hivatalból a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak megküldendő.

3. A szabadságolt katonák szabadságuk alatt a községi előljáróság, illetőleg városi hatóság által a községi, illetőleg városi rendőrség vagy a csendőrség igénybevételével abban a tekintetben ellenőrizendők, vajjon azt a munkát, melyre szabadságot kaptak, tényleg végzik-e.

A szabadságolási igazolványon a községi előljáróság, illetőleg városi hatóság igazolja, hogy az illető katona a munkát teljesitette.

Azok, akik munkájukat nem végzik, a községi előljáróság, illetőleg városi hatóság által az illetékes póttestnek azonnal táviratilag bejelentendők, mely az illetőknek behivása iránt táviratilag intézkedni tartozik.

A csendőrség utasittatott, hogy a szabadságolt legénységet munkájában ellenőrizze.

V. A katonai munkásosztagok kivezénylése.

A tavaszi szántás-vetési és szőlőmivelési, továbbá az erdőgazdasági, a kaszálási, aratási és cséplési, valamint az egyéb tavaszi és nyári gazdasági munkálatok elvégzésére 20—20 katonából álló munkásosztagok fognak alakittatni.

Ezek a munkásosztagok altiszt vezetése alatt községeknek, városoknak, föld- és szőlőbirtokosoknak, fatermelő erdőbirtokosoknak és vállalatoknak rendelkezésére bocsáttatnak.

Egy és ugyanannak a birtokosnak, községnek, illetőleg városnak (vállalatnak) nemcsak egy, hanem lehetőséghez és szükséghez képest egyidejűleg több katonai munkásosztag is fog kirendeltetni.

A község által igénybevett katonai munkásosztag, ha annak szüksége és célszerűsége felmerül, egy és ugyanabban a községben több birtokos között fel is osztható.

A kivezénylés idejének letelte után azonban az illető katonák

póttestükhöz a munkásosztagban együttesen kötelesek visszatérni.

A községek, illetőleg városok a katonai munkásosztagokat a saját, mint erkölcsi testületnek tulajdonában levő földek, valamint a katonai vagy népfölkelési tényleges szolgálatra bevonult, illetőleg hadbavonult mezőgazdák ingatlainak megmíveltetésére igénybevehetik, ha a szükséges munkaerő hiányzik.

1. *A katonai munkásosztagok igénylésének módja.*

A katonai munkásosztagok kivezénylése iránti kérelmeket az igényelt katonai munkásosztagok számának, az időtartam — a rendeltetési hely — és a vasuti állomásnak megjelölésével, a törvényhatósági gazdasági munkásbizottságnál kell előterjeszteni. A kérvényben, vagy külön okmányban a folymodónak ki kell jelentenie, hogy a katonai munkásosztagok kivezénylésével járó kötelezettségeket magára vállalja. A kérelmet a bizottságnak saját hatáskörében kell a birtok (fatermelő üzem) terjedelmének és a tényleg fennálló munkáshiánynak figyelembevételével elbirálni.

Az indokoltnak nem talált kérelmek elutasításáról a törvényhatósági gazdasági munkásbizottság a folyamodókat azonnal értesitse; az indokoltnak talált kérvényeket pedig vegye előjegyzésbe és tartsa nyilván, de egyuttal figyelmeztesse a folyamodókat arra, hogy a kérelemnek előjegyzésbe vétele nem jelenti azt, hogy a munkásosztag mindenesetre rendelkezésre fog bocsáttatni.

Az előjegyzések alapján a gazdasági munkabizottság a honvédelmi minisztérium Mg/B. osztályának táviratilag jelentse az igényelt munkaerőszükségletet. A honvédelmi minisztérium táviratilag fogja értesiteni a törvényhatósági gazdasági munkabizottságot, hogy tud-e és mennyi munkásosztagot rendelkezésre bocsátani.

A törvényhatósági gazdasági munkabizottság a rendelkezésére bocsátott munkásosztagokat a munkásszükség rendjében az ott előjegyzett folyamodók között elosztja és a Mg/B. osztálynak táviratilag bejelenti, hogy a rendelkezésre bocsátott munkaerőből kinek, hová, hány osztag vezényeltessék és mely vasuti állomásra irányittassék.

A gazdasági munkabizottság elkerülésével a minisztériumnál és bármely katonai hatóságnál előterjesztett kérelem nem fog figyelembe vétetni.

A kincstári erdőgazdaság igazgatási hivatala részéről szükségelt munkásosztagok azonban a földmívelésügyi miniszter úr közvetlen megkeresésére fognak kirendeltetni.

2. *Az igényelt munkásosztagok kiutalása és a kivezénylés időtartama.*

Az igényelt munkásosztagok a m. kir. honvédelmi miniszter távirati intézkédésére lehetőleg a rendeltetési helyhez legközelebb fekvő állomásparancsnokság által fognak kivezényeltetni.

A katonai munkásosztagok a *lehetőséghez és szükséghez képest* 2—5 hétre fognak rendelkezésre bocsáttatni. A kivezénylés idejének letelte után az osztagok illetékes állomásukra bevonulnak.

Amennyiben a kivezényelt munkásosztagok a gazdasági munkát bármely okból el nem végezhették, a mezőgazdasági intéző bizottság igyekezzék a helyszinén esetleg rendelkezésre álló más osztagokkal, szükség esetén a m. kir. minisztérium 1916. évi 600. M. E. számú rendelete értelmében igénybevett munkaerőkkel a munkát elvégeztetni.

A kivezényelt katonai munkásosztagok útnak inditásáról mind az illető község (város) vagy birtokos (vállalat), mind a törvényhatósági gazdasági munkabizottság távirátilag fog értesittetni.

A községbe (városba) kivezényelt katonai munkásosztagokról a *B)* mintájú kimutatás portómentes levelezőlapon szerkesztendő és a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak megküldendő.

A gazdasági munkabizottság a beérkezett *A)* és *B)* mintájú kimutatások alapján megszerkeszti portómentes levelezőlapon a *C)* mintájú kimutatást és azt azonnal a m. kir. honvédelmi minisztérium Mg/B. osztályához felterjeszti.

3. *A kivezényelt katonai munkásosztagok elszállásolása, élelmezése és díjazása.*

A katonai munkásosztagoknak és az azok mellé adott altisztteknek elszállásolása és élelmezése a munkásosztagot igénybevevő község (város), föld-, szőlő- vagy erdőbirtokos (vállalat) feladata.

Az élelmezést a munkaadó a munkásosztagnak a póttest által eziránt utasitott altisztje által nyugta ellenében átadandó élelmezési pénzért tartozik teljesiteni.

A munkásosztag tagjainak, valamint az azok mellé a munka végzése közben gyakorlandó felügyelet céljából kirendelt altisztnek, a munkaadó mindegyik munkanapért a helyi szokásos napszámnak megfelelő díjazást tartozik kifizetni.

Miután az erdőgazdaságokban (fatermelő vállalatoknál is) a végzett munka annak természete miatt rendszerint nem napszám, de darabonkint vagy méterenkint megszabott átalánybér mellett díjaztatik, a munkásosztag tagjai részére efféle munkánál a munka sikere érdekében ilyen szakmánybérek fizetendők.

Az utazási költségek a munkaadót nem terhelik.

A díjazást a járási főszolgabíró (városi hatóság) által a mezőgazdasági intéző bizottsággal egyetértőleg és a helybeli szokásos napszám figyelembevételével, valamint a végzett munka arányában megállapitja.

Erdőgazdasági munkáknál szakmánybért (átalánybért, egységbért) a teljesitett munka arányában és a vidékenkint ilyen munkáknál fizetett egységbérek figyelembentartása mellett ugyancsak a gazdasági munkabizottság a járási tisztviselővel — de szakértő (erdőfelügyelő vagy más állami erdőtiszt) meghallgatása után — állapitsa meg.

4. *A katonai munkásosztagok foglalkoztatása.*

A kivezényelt katonai munkásosztagok azok által foglalkoztatandók, akik a kivezénylést kérték, illetőleg a munkásosztagot megkapták.

A katonai munkásosztagok kivezénylésének célja, hogy elsősorban a halaszthatatlan mezőgazdasági munkák elvégeztessenek. Ha tehát valamelyik birtokoshoz kivezényelt katonai munkásosztagok a sürgős gazdasági munkát elvégezték, azok ne használtassanak fel ugyanott másod-harmadrendű, esetleg később is elvégezhető gazdasági munkákra, hanem vétessenek igénybe máshol, elsősorban katonai vagy népfölkelési szolgálatra bevonult, illetőleg hadbavonult birtokosoknál sürgős és halasztást nem tűrő mezőgazdasági munkák elvégzésére.

Ebből a célból a m. kir. minisztérium 1916. évi 600/M. E. számú rendelete értelmében szervezett mezőgazdasági intéző-bizottságok a mezőgazdasághoz kivezényelt katonai munkásosztagokat kisérjék figyelemmel, vajjon a fentebb kifejtettek értelmében felmerült-e annak a szüksége, hogy a kivezényelt katonai munkásosztagok máshol is foglalkoztassanak.

VI. A szabadságolt mezőgazdák és mezőgazdasági munkások foglalkoztatása.

Ha a szabadságolt mezőgazdák, illetőleg mezőgazdasági munkások saját vagy hozzátartozóik, illetőleg mások gazdaságában a legsürgősebb gazdasági munkát elvégezték és engedélyezett szabadságukból, hacsak egy nap is rendelkezésre áll, a mezőgazdasági intéző bizottság intézkedésére a kevésbé sürgős, később is elvégezhető munka helyett másoknál, elsősorban a katonai és népfelkelési szolgálatra bevonult, illetőleg hadbavonult birtokosok gazdaságában a halasztást nem tűrő gazdasági munkák végzésénél közreműködni, illetőleg a sürgős gazdasági munkákat elvégezni kötelesek.

Amennyiben ezt nem teljesitenék, azonnali behivatásuk végett a községi előljáróság (városi hatóság) által póttesteiknek táviratilag bejelentendők.

Az idegen földön végzett munkáért a m. kir. minisztérium 1916. évi 600/M. E. számú rendeletének 5. §-a értelmében téritès jár.

VII. A felmentett népfölkelő mezőgazdák igénybevétele.

A népfölkelésre kötelezett mezőgazdák felmentése közérdekből, mind a hadrakelt seregek, mind a harctér mögött levő katonák és polgárok élelmezését biztositani hivatott mezőgazdasági üzemerőnek zavartalan fentartása érdekében engedélyeztetett. Ennélfogva a felmentett mezőgazdák nemcsak a saját, hanem — amint ezt a m. kir. minisztérium 1916. évi 600. számú rendeletének 3. §-a is kifejezésre juttatja, a minden körülmények

között megóvandó közérdekből, a lehetőséghez és szükséghez képest más gazdaságokban is foglalkoztathatók.

Ehhez képest mind a meghatározott, mind a bizonytalan időre katonai illetőleg népfölkelési szolgálat alól felmentett mezőgazdák, abban az esetben, ha kisebb terjedelmű birtokuk van és sürgős gazdasági munkájukat már elvégezték, a mezőgazdasági intézőbizottság intézkedésére a kevésbé sürgős és később is elvégezhető munkák helyett más gazdaságokban, a katonai és népfölkelési szolgálatra bevonult, elsősorban hadbavonult birtokosok gazdaságában a lehetőséghez és szükséghez képest halasztást nem tűrő gazdasági munkák végzésére igénybevehetők.

Amennyiben az illető mezőgazdák a mezőgazdasági intéző bizottság intézkedésének eleget nem tennének, az említett kormányrendelet értelmében kiszabott büntetésen kivül felmentésüknek hatályon kivül helyezése végett a községi előljáróság (városi hatóság) által a járási tisztvielő útján hozzám sürgős felterjesztés teendő.

A felmentett gazdák által idegen földön végzett munkáért a m. kir. minisztérium 1916. évi 600/M. E. számú rendeletének 5. §-a értelmében térités jár.

VIII. A katonai kincstári lovaknak kikölcsönzése mező- és erdőgazdasági munkákra.

A katonai kincstári lovak sürgős mezőgazdasági (szántás-vetési, len-, kender-, komló-, dohány-, répa- és szőlőmívelési, továbbá szénakaszálási, aratási és cséplési, valamint fakihozási és szállitási s egyéb mező- és erdőgazdasági) munkálatokra abban a mértékben fognak kikölcsönöztetni, amennyire azt a hadrakelt sereg lópótlásának készenlétbe helyezése, a kiképzési és egyéb tekintetek megengedik.

A katonai kincstári lovak *az okvetlenül szükséges időtartamra, legfeljebb* 4—4 *hétre* és csak azoknak fognak kikölcsönöztetni, akik a kikölcsönzött lovakat kifogástalan erőállapotban, jól el tudják tartani.

Aki pedig ennek a feltételnek megfelelni nem tudna, a nyári gazdasági munkák alkalmával szükséges lovakat nem fogja megkapni.

A katonai kincstár fentartja azonban magának a jogot, hogy esetleges kényszerítő katonai okokból kifolyólag a kikölcsönzött lovakat a fentebb emlitett idő előtt behivja.

1. *A lovak vezénylése.*

A lovak kikölcsönzése iránti kérelmeket, az igényelt lovak számának, az időtartam, a rendeltetési hely és a vasuti állomás megjelölésével, a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnál kell előterjeszteni. A kérvényben, vagy külön okmányban a folyamodónak ki kell jelenteni, hogy a katonai lovak kikölcsön-

zésével járó kötelezettségeket magára vállalja. A kérelmet a bizottságnak saját hatáskörében kell a birtok (fatermelő üzem) terjedelmének és a tényleg fennálló lóhiánynak, valamint annak figyelembevételével elbírálnia, vajjon az illető birtokos a kikölcsönzött lovakat kifogástalan erőállapotban, jól el tudja tartani.

Az indokoltnak nem talált kérelmek elutasításáról a törvényhatósági gazdasági munkabizottság a folyamodókat azonnal értesitse; az indokoltnak talált kérvényeket a munkabizottság vegye előjegyzésbe, de egyuttal figyelmeztesse a folyamodókat arra, hogy a kérelemnek előjegyzésbe vétele nem jelenti azt, hogy a kért lovak mindenesetre rendelkezésre fognak bocsáttatni.

Az előjegyzések alapján a gazdasági munkabizottság a honvédelmi minisztérium Mg/C. osztályának táviratilag jelentse az igényelt lószükségletet.

A honvédelmi minisztérium táviratilag fogja értesiteni a gazdasági munkabizottságot, hogy tud-e és mennyi lovat rendelkezésre bocsátani. A törvényhatósági gazdasági munkabizottság a rendelkezésére bocsátott lovakat a lószükséglet rendjében az ott előjegyzett folyamodók között elosztja és az Mg/C. osztálynak táviratilag bejelenti, hogy a rendelkezésre bocsátott lovakból kinek hány ló és mely állomásra szállittassék.

Pld. 1. *(ha a vasuti állomás és rendeltetési hely ugyanaz)* „Főszolgabíró — Zombor — 36 ló“, vagy: „Szakó János — Nagykikinda — 6 ló“.

2. *(ha a vasuti állomás a rendeltetési hellyel nem esik össze)* „Főszolgabíró — Magyarkanizsa, vasuti állomás: Horgos — 24 ló“, vagy X-uradalom, puszta: Pázmánd — vasuti állomás Lovasberény — 12 ló“.

A gazdasági munkabizottság elkerülésével a minisztériumnál és bármely katonai hatóságnál előterjesztett kérelem nem fog figyelembe vétetni.

A kincstári erdőgazdaság igazgatási hivatalai részéről szükségelt lovak azonban a földmívelési miniszter úr közvetlen megkeresésére fognak kivezényeltetni.

2. *Az igényelt lovak kiutalása és nyilvántartása.*

Az igényelt lovak a m. kir. honvédelmi miniszter távirati intézkedésére fognak rendelkezésre bocsáttatni.

A lovak elküldése az illető törvényhatósággal táviratilag fog közöltetni.

A kikölcsönzött lovak rendeltetési helyükre elküldetnek.

A lovak a vasúton a kincstár költségén szállittatnak és élelmeztetnek.

A katonai lovak nyilvántartására szolgál a *D)* mintájú kimutatás, mely minden alkalommal, amint a lovak a községbe (városba) megérkeznek, két példányban kiállitandó. Az egyik példány megtartandó, a másik példány pedig portómentes levelező-

lapon megküldendő a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak

A gazdasági munkabizottság az *E)* minta szerinti kimutatást portómentes levelezőlapon megszerkeszti és azt a m. kir. honvédelmi minisztérium Mg/C. osztályához felterjeszti.

3. *A lovakat igénybevevő birtokosnak (vállalatnak) kötelezettsége.*

a) Az átvett lovakat legalább abban az erőállapotban kell megtartani és visszaadni, amelyben kiadattak.

b) A lovak megbetegedése esetén a lovak gyógykezelési költségei megtéritendők.

Abban az esetben, ha az igénylő a ló megbetegedéséért vagy elhullásáért okozható, a téritési kötelezettség őt terheli.

c) A lovak, valamint az azok mellé adott legénység (2—2 lóhoz 1 lóápoló, 20—30 ló után 1 altiszt) elhelyezéséről és élelmezéséről a lovakat igénybevevő birtokos (vállalat), illetőleg a község tartozik gondoskodni.

A legénység és az altisztek élelmezésére jutó összeg az illető altiszt által a részére kiutalt étkezési pénzből a lovakat igénybe vevő birtokosnak (vállalatnak), illetőleg a községnek nyugta ellenében kiszolgáltatandó.

d) A lóápolók és altisztek a gazdasági munkákban részt venni kötelesek és ezért nekik a birtokos (vállalat), illetőleg a község minden munkanapért a járási tisztviselő által a m. kir. minisztérium 1916 évi 600/M. E. számú rendeletének 5. §-a értelmében a helyi viszonyoknak megfelelőleg megállapitott téritést fizetni tartozik.

4. *A kiadott lovak ellenőrzése.*

A kiadott lovak lehetőleg kéthetenkint (leginkább vasárnap) tisztek és katonai állatorvosok által meg fognak vizsgáltatni.

Azok a lovak, melyek meg nem felelő elhelyezés, rossz és elégtelen lótáp vagy túlerőltetés következtében erőállapotukban erősen leromlanak, a katonai parancsnokság által be fognak vonatni. Pótlás ilyen lovak helyett nem fog adatni.

Ellenőrzés fog gyakoroltatni abban a tekintetben is, vajjon a kiutalt lovak arra a munkára használtatnak-e fel, amelyre kiadattak.

Ha a lovak más munkára alkalmaztatnak, azok bevonatnak.

5. *A kiutalt lovak átutalása más birtokoshoz.*

A katonalovak kikölcsönzésének az a célja, hogy első sorban a halaszthatatlan mezőgazdasági munkák elvégeztessenek. Ha tehát valamelyik birtokoshoz kikölcsönzött lovakkal a sürgős gazdasági munkák elvégeztettek, ne használtassanak fel azok ugyanott másod-harmadrendű, esetleg később elvégezhető gazdasági munkákra, hanem utaltassanak át más birtokosnak, első

sorban a katonai vagy népfelkelési szolgálatra bevonult, illetőleg hadbavonult birtokosnak sürgős és halasztást nem tűrő mezőgazdasági munkák elvégzésére.

A mezőgazdasági intéző bizottságok kisérjék figyelemmel, vajjon a fentebb kifejtettek értelmében felmerült-e annak a szüksége, hogy a kikölcsönzött lovak máshol is foglalkoztassanak.

A lovaknak egy és ugyanabban a községben más birtokoshoz való átutalása a *C)* mintájú kimutatásban feltüntetendő. Ha pedig a lovak más községbe utaltatnak át, az emlitett kimutatás az átutalt lovakról két példányban lemásolandó. Az egyik példány a lovakat átvevő községnek (városnak) elismervény ellenében, a másik példány pedig a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak a lovakat átvevő község megemlitése mellett megküldendő.

Midőn ezt a körrendeletemet, mely a legfontosabb közgazdasági érdekek kielégitését célozza, ezennel kibocsátom, abbeli jogosult várakozásomnak adok kifejezést, hogy mind a közigazgatási hatóságok, mind az összes gazdatársadalmi szervezetek a jelen körrendeletemben foglalt és a világháború által előidézett rendkivüli körülményeknek megfelelő rendelkezések végrehajtásánál teljes egyetértésben és vállvetett erővel fognak közreműködni, mert a legnemesebb szándékkal kibocsátott és leghelyesebb intézkedéseket tartalmazó rendelet foganatja is a végrehajtó közegek kezébe van letéve.

A falu *vezetői*, a községi előljáróságok és városi hatóságok, a mezőgazdasági intéző és a törvényhatósági gazdasági munkabizottságok, a gazdatársadalmi szervezetekkel egyetértve, a jelen körrendeletemben megadott felhatalmazással lelkiismeretesen élve és kötelességüket teljes odaadással teljesitve, életbevágó és fontos feladatokat vannak hivatva megoldani, mely feladatok sikeres megoldása biztositani fogja a világbékét érlelő hadi győzelmeink mellett a magyar szántóföld győzelmét.

A jelen körrendeletemet a járási tisztviselőknek közvetlenül és annyi példányszámban küldöttem meg, hogy azzal a községi előljáróságokat is elláthatják.

A törvényhatósági gazdasági munkabizottságoknak a jelen körrendeletemet két-két példányban megküldöttem, melynek egyik példánya a bizottsághoz beosztott tisztet illeti.

Budapest, 1916. évi február hóban.

A m. kir. minisztérium 1.092/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi várható termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről, valamint az 1916. évi mezőgazdasági termelésből várt egyes terményekre előlegnyujtásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

Tilos és semmis az olyan szerződés, amely a magyar szent korona országaiban az 1916. évben várható következő mezőgazdasági terményeknek, úgymint búzának, rozsnak, kétszeresnek, árpának, zabnak, tengerinek, hüvelyeseknek és repcének átalányban történő, vagy az ily termés reményének meghatározott áron való adásvételére vonatkozik.

2. §.

További intézkedésig tilos az 1. §-ban felsorolt, a magyar szent korona országaiban az 1916. évben várható mezőgazdasági terményeknek az 1. §. alá nem eső módon történő előre eladása és vétele is.

Az 1. bekezdésben foglalt rendelkezések kiterjednek a búza, a rozs, a kétszeres, az árpa, a zab és a tengeri összes őrleményeire is.

3. §.

Az 1. és 2. §. rendelkezéseit a jelen rendelet életbelépte előtt létrejött ügyletekre is alkalmazni kell. Az ily ügyletek alapján vételárelőlegek és egyéb szolgáltatások visszakövetelhetők.

Az 1. és a 2. §-ban megállapitott tilalom nem terjed ki a Hadi Termény-részvénytársaság részére a 4. §. alapján és az ott szabályozott előlegnyujtással kapcsolatosan történő előre eladásokra.

4. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság bizományosai, valamint a Hadi Termény-részvénytársaság által erre felhatalmazott hazai pénzintézetek a termelőknek az 1916. évi termésből várható búza-, rozs-, kétszeres-, árpa-, zab-, tengeri- és repceterményeire előlegeket adhatnak a következő feltételek mellett :

1. előleget csak a várható termésnek a termelő gazdasági és háztartási szükségletét meghaladó része erejéig és csak bezárólag 1916. évi julius hó 25. napjáig ; tengerit illetőleg pedig csak 1916. évi november hó 30. napjáig lehet adni ;

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 1-én kelt 75. számában.

2. az előleg métermázsánkint búzánál 20 koronát, rozsnál, kétszeresnél, árpánál, zabnál, tengerinél és repcénél 15 koronát meg nem haladhat ;

3. a termelőnek a kapott előlegről a Hadi Termény-részvénytársaság által megállapitott mintának megfelelően kiállitott kötelezvényt kell kiszolgáltatnia, amelyben a Hadi Termény-részvénytársaságot felhatalmazza, hogy a nevezett társaság által a 4. pont szerint megvett termény árából az előleg összegét az előleget nyujtó félnek vagy igazolt jogutódjának kifizesse ; ha a termelő az előleg visszafizetésére váltói kötelezettséget is vállal, ez csak olyan váltóelfogadvány adásával történhetik, amely a Hadi Termény-részvénytársasághoz van telepitve és amelyen rendelvényesként az előleget nyujtó bizományos vagy pénzintézet van megjelölve ; az előleg összege után jutalék és költség beszámitásával az Osztrák-Magyar Bank váltóleszámitolási kamatlábát legfeljebb másfél százalékkal meghaladó kamatot lehet számitani ;

4. a termelő a termésből várt azt a terménymennyiséget, amelyre előleget kapott, a Hadi Termény-részvénytársaságnak a Hadi Termény-részvénytársaság által megállapitandó minta szerint — egy eredeti és egy másodlati példányban — kiállitott kötlevéllel, amelyben a felvett előlegre és ha erről váltó állittatott ki, erre a körülményre is utalni kell, a terméseknek átvételének idejére nézve hatóságilag megállapitandó legmagasabb árban eladásra leköti.

Ha a termelő haszonbérlője annak az ingatlannak, amelynek várható termését a jelen §. 4. pontja szerint a Hadi Termény-részvénytársaságnak eladásra leköti, úgy a lekötéshez a haszonbérbeadó hozzájárulása is szükséges. A haszonbérbeadó a hozzájárulást nem tagadhatja meg, ha a terményeknek a jelen § értelmében eladásra lekötésre biztonságát nem érinti. A haszonbérbeadó hozzájárulásának hiányában az előleget nyujtó fél a haszonbérbeadónak haszonbérköveteléseért az előleg összegéig kezesként felel.

A termelőnek előleget a termés eladásra való egyidejű lekötésével közvetlenül a Hadi Termény-részvénytársaság is adhat. A jelen §. első bekezdése 1. és 2. pontjának, valamint a jelen §. második bekezdésének rendelkezései erre az esetre is állanak.

5. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság a részére a 4. §. 4. pontja alapján lekötött terméseknek átvételével, amennyiben az előleget a társaság bizományosa folyósitotta, az illető bizományost fogja megbizni. Amennyiben pedig az előleget valamely pénzintézet nyujtotta, az illető pénzintézet közreműködése csak az előleg folyósitására és az ezzel kapcsolatos műveletekre terjed ki, de a Hadi Termény-részvénytársaság a terméseknek átvételével valamely bizományosát vagy közegét fogja megbizni.

6. §.

A termelő az 1916. évi terméséből várható azt a terménymennyiséget, amely a 4. §. értelmében a kapott előleg fejében le van kötve, másnak el nem idegenitheti, azon másnak jogot nem engedhet, sem azzal egyébként nem rendelkezhetik, hanem köteles azt a Hadi Termény-részvénytársaságnak a 4. §. 4. pontjában emlitett átvétel idejére nézve hatóságilag megállapitott legmagasabb áron átadni. A Hadi Termény-részvénytársaság a terményekért járó árból az előleg kiegyenlitéséig az erre szükséges összeget az eladó javára visszatartja és azután az Osztrák-Magyar Bank váltóleszámitolási kamatlábának megfelelő kamatot térit meg. Erre az összegre a hitelező sérelmére harmadik személy jogot nem szerezhet.

7. §.

Az előlegnek a termelő kezéhez kifizetése és a terményeknek ez alapon eladásra lekötése a hitelezőkkel és az ingatlan árverési vevőjével szemben is hatályos.

8. §.

Ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő:

1. aki a jelen rendelet 1. vagy 2. §-ának rendelkezéseit megszegi, ily tiltott ügyletet közvetit, vagy megkötésében közreműködik;

2. az a termelő, aki az e rendelet alapján nyujtott előlegezéssel lekötött terményeknek betakaritásáról, beszedéséről és megőrzéséről a rendes gazdálkodásnak megfelelően nem gondoskodik, vagy az emlitett terményeket a jelen rendelet ellenére elidegeniti, azokon másnak jogot enged vagy azokkal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik.

Az előbbi bekezdés 1. pontjának rendelkezését a jelen rendelet életbelépte előtt elkövetett cselekményekre nem lehet alkalmazni.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Az 1. bekezdés 1. pontjában meghatározott kihágás miatt Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabályok szerint illetékes hatóságok járnak el.

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Az 1., 2. és a 3. §-nak, valamint a 8. §. első bekezdése 1. pontjának hatálya — amennyiben a rendelkezések a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkoznak — Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi március hó 31-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.100/eln. Mg/A/1916. számú körrendelete a mezőgazdasági munkáknak katonai munkaerők igénybevételével való elvégzése iránt 1916. évi 3.000/eln. szám alatt kiadott körrendelet végrehajtása és kiegészitése tárgyában. [1])

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

Az 1916. évi 3.000/eln. Mg/A. szám alatt a mezőgazdasági munkáknak a katonai munkaerők igénybevételével való elvégzése iránt kibocsátott körrendeletemnek végrehajtása tekintetében több oly panasz merült fel, melyekből arra kell következtetnem, hogy az emlitett körrendeletem végrehajtására hivatott igen sok községi előljáróság és járási tisztviselő, intézkedésénél nem követi azt az eljárást, melynek követésére az intézett körrendeletemben, — tekintettel a mezőgazdaságnak a háború által előidézett nehéz helyzetére, a legnagyobb súlyt vetettem.

A felmerült panaszok a következők:

1. A szabadságolt katonák közül igen sokan, miután a községi előljáróságok az idézett körrendeletem IV. fejezete alatt előirt ellenőrzést egyáltalában nem gyakorolják, nem végzik azt a munkát, melyre szabadságot kaptak, hanem a nagy munkaerőhiány mellett is tétlenségben és rokonok látogatásával töltik el a munkaidőt.

2. A szabadság engedélyezése végett az emlitett körrendeletemben foglalt tilalom ellenére, a községi jegyzők kérvényeket szerkesztenek és községi bizonyitványokat állitanak ki s ezáltal a feleknek csak indokolatlan költségeket, a m. kir. honvédelmi és a cs. és kir. hadügyminisztériumnak, valamint a pótzászlóaljparancsnokságoknak pedig igen sok és felesleges munkát okoznak.

3. A szabadságolt katonák és a felmentett népfölkelő mezőgazdák a hadbavonultak földjeinek megmüvelésére vagy egyáltalában nem, vagy pedig már oly időben vétetnek igénybe, midőn az illetők a saját sürgős gazdasági munkájukat sem végezték el.

Igen sok járási tisztviselő az 1916. évi 3.000/eln. számú körrendeletem IV. fejezetének és VIII. fejezetének 3. pontjai alatt foglalt határozott rendelkezések ellenére, a foglalkoztatott legénységnek járó díjazást és téritést nem állapitotta meg.

E mulasztás folytán különösen a kikölcsönzött katonai kincstári lovak mellé kivezényelt legénység vagy egyáltalában nem, vagy a végzett munkával arányban nem álló igen csekély díja-

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. május 21-én kelt 22. számában.

záshoz jutott s munkáját gyakran a visszaadott élelmezési pénzzel (1.80 K) fizették.

Tekintettel a felsorolt és egyéb tapasztalatokra, a következőket rendelem :

I. Az 1916. évi 3.000/eln. Mg/A. számú körrendelet végrehajtása és a szabadságolt katonák foglalkoztatása.

A községi előljáróságok az 1916. évi 3.000/eln. Mg/A. számú körrendeletem végrehajtásánál, az abban foglalt kifejezett rendelkezések értelmében a legnagyobb lelkiismeretességgel járjanak el és a háború által előidézett nagy munkáshiányt, az idézett körrendeletemben megadott nagy felhatalmazás alapján, a csekélyebb munkaerőnek megfelelő szervezésével és lehető legcélszerűbb felhasználásával igyekezzenek lehetőleg enyhiteni.

Ebből a célból az 1916. évi 3.000/eln. számú körrendeletemben foglaltakon kivül még a következők is foganatositandók :

1. A községi előljáróságnál (városi hatóságnál) mind csoportban, mint egyénenkint jelentkezett szabadságolt katonák a mezőgazdasági intéző bizottság elnökének adandók át.

A mezőgazdasági intéző bizottság elnöke a jelentkezett katonákat elsősorban saját földjeiknek megmivelésére hivja fel, azután pedig más gazdák sürgős gazdasági munkáinak elvégzésére használja fel.

A földek megmivelésénél a sorrendet tekintettel a munka sürgősségére és annak a szem előtt tartása mellett kell megállapitani, hogy a szabadságolt és hadbavonult legénység sürgős gazdasági munkái okvetlenül elvégeztessenek.

Ha a szabadságolt katona mezőgazdasági munkás és szerződésileg nincsen kötelezve valamely munka elvégzésére, a mezőgazdasági intéző bizottság által okvetlenül más birtokos, elsősorban *hadbavonult birtokos* sürgős gazdasági munkájának elvégzésére kötelezendő.

Ennek az intézkedésnek az a célja, hogy a szabadságolt katonák ne tétlenségben, hanem munkával töltsék el szabadságuk idejét és másodrendű munkák helyett a sürgős gazdasági munkák okvetlenül elvégeztessenek.

2. A mások földjén foglalkoztatott katonák részére a szokásos napszámot, illetőleg szakmánybért kell fizetni.

II. A munkaidő megállapitása.

A mezőgazdasági munka tartamát az 1898 : II. t.-c. 49. §-a szabályozza.

A munkanap napfelkeltétől napnyugtáig számittatik, mely időre délben egy egész órai, — a tavaszi és nyári gazdasági munkák idején — reggel és délután is egy-egy félórai munkaidő számittatik.

III. A foglalkoztatott katonák élelmezése.

A mások földjén akár munkásosztagban, akár egyénenkint foglalkoztatott legénységnek — ha az a húsbeszerzést illetőleg

jelenleg fennálló nehéz viszonyok között hússal esetleg el nem látható — minden körülmények között más elegendő, kiadós és egészséges élelmet okvetlenül kell adni, mert mind a mezőgazdasági munkának sikeres elvégzése, mind a hadképesség fenntartása megfelelő táplálkozást igényel.

A legénységnek a táplálkozásra vonatkozó panaszait a községi előljáróság (városi hatóság) a törvényhatósági gazdasági munkabizottságnak azonnal táviratilag bejelenteni tartozik.

A törvényhatósági gazdasági munkabizottság a hozzá beosztott tiszttel a panaszt a helyszinén megvizsgáltatni köteles, mely vizsgálat alapján az illető katonák elvonhatók és máshol foglalkoztathatók.

Ebben a tekintetben lelkiismeretes eljárást kell követni, nehogy túlhajtott követelések miatt a sürgős gazdasági munkák fennakadást szenvedjenek.

IV. A községi előljáróság ellenőrzése.

A járási tisztviselők a legszigorúbb ellenőrzést gyakorolják abban a tekintetben, vajjon az 1916. évi 3.000/eln. Mg/A. számú körrendeletemet a községi előljáróságok végrehajtják-e.

A figyelmet érdemlő tapasztalatok, valamint a felmerült panaszok a hiteles adatokkal támogatva, az esetleg szükségessé vált érdemleges intézkedések megtétele végett, hozzám a jelen rendeletemre való hivatkozással azonnal közvetlenül bejelentendők.

V. Az aratási és cséplési munkálatok elvégzésére vonatkozó javaslatok előterjesztése.

Az aratási és cséplési munkálatok biztositása céljából szükséges intézkedésekre vonatkozó és a különleges helyi gazdasági és éghajlati viszonyoknak megfelelő javaslatok idejében előterjesztendők.

VI. A napszámbér megállapitása.

A munkásosztagban, valamint a kikölcsönzött katonai kincstári lovak mellé kivezényelt legénység részére az 1916. évi 3.000/eln. Mg/A. számú körrendelet értelmében járó napszámbért, illetőleg téritést a járási tisztviselők, tekintettel az elvégzendő munkára és a kölcsönös méltányosságra, a legmesszebbmenő figyelemmel állapitsák meg.

VII. A szakmánybér megállapitása.

Az *aratási, cséplési, szőlőmivelési, szénakaszálási és egyéb fontosabb gazdasági munkáknál*, tekintettel arra, hogy az emlitett munkáknál rendszerint nem napszámbért, hanem szakmánybért fizetnek, a járási tisztviselők a mezőgazdasági intézőbizottsággal egyetértőleg *szakmánybért* állapitsanak meg. A szakmánybér a járási tisztviselő által a mezőgazdasági intézőbizottságokkal

egyetértőleg járásonkint lelkiismeretesen, a munka nehézségének és fontosságának, a helyi szokásoknak és viszonyoknak, különösen annak a figyelembevételével állapitandó meg, hogy a legénység a végzett munka arányának megfelelő és a munkakedv fokozására alkalmas méltányos és igazságos szakmánybért kapjon s ezáltal a munkaadó és kivezényelt legénység között a szakmánybérre nézve esetleges surlódások lehetőleg kikerültessenek.

A *szakmánybér* mindenkor *készpénzben* állapitandó meg, mely a vármegye területén állandó tartózkodási hellyel biró legénység kivánságára — ott, ahol lehetséges — természetben kiadandó.

Ha a vármegye területén állandó tartózkodási hellyel biró legénység azt kivánja, a megszolgált bér helyett megfelelő terményt kell kiszolgáltatni. A termény elszállitására azonban a gazda nem kötelezhető.

A kivezényelt legénység a munkaadó által a napszám bér helyett felajánlott szakmánybért, melyet a járási tisztviselő megállapitott, az eziránt kiadott rendeletem értelmében elfogadni tartozik.

Azoknál a munkáknál, melyeknél a szakmánybér célszerűségi szempontokból meg nem állapitható, a járási tisztviselőknek az 1916. évi 3.000/eln. Mg/A. számú körrendeletem, valamint a jelen körrendeletem 4. pontja értelmében napszámbért, illetőleg téritést kell megállapitania.

Kedvezőtlen időjárás esetén a kivezényelt legénység megfelelő díjazás ellenében belső gazdasági munkákra is felhasználható.

Munkanap alatt természetesen csakis a munkában eltöltött napot kell érteni és napszámbér megállapitása esetén, ha a munkaadó a napnak csak egy bizonyos részében tudta hasznositani a rendelkezésre bocsátott munkaerőt, a munkaadót a pénzbeli ellenszolgáltatás csak a munkában eltöltött időtartamnak megfelelő arányban terheli.

A járási tisztviselő által megállapitott munkabér és szakmánybér a jelen rendeletemhez fűzött minta szerinti kimutatásban a m. kir. honvédelmi minisztérium Mezőgazdasági A. osztályának minél előbb bejelentendő.

Egyidejűleg tudomásulvétel végett közlöm, hogy a *méhészet* érdekében is legfeljebb 14 napig terjedő szabadság fog engedélyeztetni.

Ezt a rendeletemet a járási tisztviselőknek közvetlenül és annyi példányban küldöttem meg, hogy azzal a községi előljáróságokat is ellássák.

A törvényhatósági gazdasági munkabizottságoknak a jelen körrendeletemet két-két példányban megküldöttem, melynek egyik példánya a bizottsághoz beosztott tisztet illeti.

Budapest, 1916. évi május hóban.

Melléklet a $\frac{7.100. \text{ eln. Mg./A.}}{1916.}$ számú H. M. körrendelethez.

_____ vármegye.
_____ város.
_____ járás.

ad _____ sz.
1916.

a $\frac{7.100. \text{ eln. Mg/A.}}{1916.}$ számú
honvédelmi miniszteri körrendelet alapján.

Kimutatás

a járás (város) területén a mezőgazdasági intézőbizottságokkal egyetértőleg megállapitott, a katonaság részére fizetendő minimális mezőgazdasági szakmány- és napszámbérekről. (Lakás és élelmezés beszámitása nélkül.)

Szakmánybér kataszteri holdankint																				Cséplési részjutalék munkásosztagoknak*)		Napszámbér teljes munkanapra személyenkint																		Megjegyzés (egyes községekre megállapitott kivételek stb.)
széna, sarju stb. kaszálás		aratás		répa, tengeri stb. ültetés, töltögetés stb.		őszi és tavaszi talajelőkészités		szőlőmunka		burgonya, répakiszedés, tengeri törés stb.		Egyéb szokásos szakmánymunkák										szántás-vetés		széna, sarju stb. kaszálás		aratás		cséplés		kapálás		Szőlő, dohány, kender, komló stb. különleges és belső munkáknál										
K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	K	f	

*) A birtokos által a helyi terményáraknak megfelelően pénzben fizetendő.

Kelt _____ 1916. évi _____ hó _____ n. P. H. _____
(aláirás.)

A m. kir. minisztérium 1.609/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi mezőgazdasági munkák ügyében. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

A tavaszi szántás-vetési munkák ügyében 600/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi február hó 19-én megjelent 40. számát) rendelkezései megfelelően kiterjesztetnek az 1916. év folyamán végzendő minden egyéb mezőgazdasági munkára.

Budapest, 1916. évi május hó 29-én.

A m. kir. minisztérium 2.017/1916. M. E. számú rendelete a mezőgazdaságilag mívelt ingatlanok haszonbérletének meghosszabbításáról. [2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mezőgazdaságilag mívelt ingatlanokra vonatkozó haszonbérleti szerződések, melyek a jelen rendelet életbelépte után, de 1917. április 1. előtt járnak le, amennyiben a felek másként nem állapodnak meg, vagy a jelen rendeletből más nem következik, a lejárattól számított egy év tartamára a jelen rendelet erejénél fogva meghosszabbittatnak.

Ha a haszonbérlet ideje a jelen rendelet életbelépte előtt már lejárt, de az ingatlan addigi haszonbérlője a haszonbérbeadó beleegyezésével a haszonbérleménynek továbbra is birtokában maradt, a szerződés meghosszabbitása a folyamatban levő gazdasági év végétől számitandó. A gazdasági évet az eredeti szerződésnek megfelelően kell meghatározni.

A jelen rendelet nem terjed ki a két évnél nem hosszabb időre kötött haszonbérleti szerződésekre, kivéve, ha a szerződés valamely két évnél hosszabb időre kötött korábbi szerződésnek meghosszabbitása.

2. §.

Bármelyik fél a haszonbérleti szerződés meghosszabbitásának mellőzését kérheti, ha az ingatlan gazdasági hasznositása a haszonbérleti viszony fenntartása nélkül is biztositva van, vagy ha a fennforgó körülményeknél fogva, különösen a jelen rendelet

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 1-én kelt 126. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 22-én kelt 142. számában.

életbelépte előtt tett intézkedések következtében, a haszonbérleti viszony fenntartása a kérelmező félre nézve lehetetlen lenne vagy őt a vagyoni romlásnak tenné ki.

3. §.

A 2. §-ban említett kérelem felől a 4. §. értelmében megalakitandó szakértő bizottság határoz.

A kérelmet a folyó évben lejáró szerződésekre nézve legkésőbb 1916. évi julius 31. napjáig bezárólag, a később lejáró szerződésekre nézve pedig legkésőbb a lejárat előtt három hónappal az ingatlan fekvése szerint illetékes kir. törvényszék elnökénél kell előterjeszteni.

4. §.

A szakértő bizottság az elnökön kivül két tagból áll. Egyik tagját a haszonbérbeadó, másik tagját a haszonbérlő választja, az elnököt pedig az illető vármegyei gazdasági egyesület, vagy ilyennek hiányában az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hármas kijelölése alapján a kir. törvényszék elnöke nevezi ki.

A kir. törvényszék elnöke a hozzá beérkezett kérelem alapján határidő kitüzésével a bizottság tagjainak megnevezésére úgy a haszonbérbeadót, mint a haszonbérlőt és elnökjelölésre a gazdasági egyesületet felhivja s ha ezek valamelyike a felhivásnak a kitüzött határidő alatt meg nem felel, vagy ha a felek által választott tagok valamelyike a tagságot vagy a kir. törvényszék elnöke által a jelöltek sorából kinevezett elnök az elnökséget el nem fogadja, az akként be nem töltött bizottsági tagságra vagy elnökségre a kir. törvényszék elnöke bárkit kinevezhet.

A bizottság a kérelmezőt és a másik szerződő felet a kérelem tárgyalására meghivja és az ügyet — a szolgáltatott adatok és bizonyitékok figyelembevételével — mindkét fél távollétében is letárgyalja és megállapitja, hogy forog-e fenn oly ok, amely a 2. §. szerint a haszonbérleti szerződés meghosszabbitásának mellőzésére alapul szolgálhat s ennek alapján végérvényesen határoz a haszonbérleti szerződés meghosszabbitásának mellőzése vagy fenntartása felől.

A bizottság szótöbbséggel határoz, határozatát irásba foglalja és a feleknek kiadja.

A bizottság határozata ellen jogorvoslatnak helye nincs. A határozat mindkét félre kötelező és az azzal eldöntött kérdés perben sem lehet vita tárgya.

A felmerült eljárási költség viselése felől a kir. törvényszék határoz. A költség, ha a bizottság a kérelemnek helyt nem ad, a kérelmező felet, ellenkező esetben a másik felet terheli.

5. §.

Az ezen rendelet alapján meghosszabbitott haszonbérleti idő alatt a haszonbérlő az ingatlannak a rendes gazda gondos-

ságával való megmíveléséért, valamint vállalt egyéb kötelezettségeiért ugyanazon felelősséggel tartozik, mint a szerződéses haszonbérleti időtartam utolsó évében.

Különösen köteles tehát a haszonbérlő a haszonbérösszeget ezen időtartamra is megfizetni s annak erejéig a haszonbérbeadót ugyanazon törvényes zálogjog illeti, mint az eredeti haszonbérleti szerződés alapján megillette.

6. §.

A haszonbérbeadóval szemben a haszonbérlőt a haszonbérleti szerződésből eredő jogok a meghosszabbitás ideje alatt is megilletik.

7. §.

Az a körülmény, hogy a haszonbér pénzben, terményben vagy egyéb szolgáltatásban volt kikötve, a jelen rendelet alkalmazása szempontjából különbséget nem tesz.

8. §.

Ez a rendelt 1916. évi junius hó 22. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi junius hó 21. napján.

A m. kir. minisztérium 2.834/1916. M. E. számú rendelete a mezőgazdaságilag mívelt ingatlanok haszonbérletének meghosszabbitásáról szóló 2.017/1916. M. E. számú rendelet értelmezése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a 2.017/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi junius hó 22. napján megjelent 142. számában) értelmezéséül a következőket rendeli:

A 2.017/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a oly értelemben alkalmazandó, hogy a haszonbérleti viszony fenntartását a haszonbérlőre nézve lehetetlennek kell tekinteni abban az esetben is, ha a haszonbérlő a 2.017/1916. M. E. számú rendelet életbelépte, vagyis 1916. évi junius hó 22. napja előtt gazdasági felszerelését egészen vagy túlnyomó részben elidegenítette.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 24. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 25-én kelt 194. számában.

A m. kir. minisztérium 3.350/1916. M. E. számú rendelete a kerti és gazdasági magvak forgalombahozataláról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Termelőknek és kereskedőknek, akik kerti és gazdasági magvak árúsításával a jelen rendelet életbelépése előtt is rendszeresen foglalkoztak, a földmívelésügyi miniszter az általa megállapítandó feltételek mellett megengedheti, hogy oly kerti és gazdasági magvakat, amelyek a fennálló vagy ezentúl kiadandó rendeletek szerint közcélokra igénybevetteknek tekintendők, vagy csak a Hadi Termény-részvénytársaságnak adhatók el, közvetlenül a termelőktől az illető terményekre nézve hatóságilag megállapított legmagasabb áron vagy annál magasabb áron is megvásárolhassanak s az így megvásárolt, valamint az ily magvakból már meglevő készleteiket termelőknek vetési célokra elárúsíthassák. Kötelesek azonban a fennálló rendeletek szerint közcélokra igénybevett magvakból náluk levő és elárúsításra szánt készleteiket a földmívelésügyi minisztertől kapott árúsítási engedély keltétől számított 14 nap alatt, a tőle kapott vásárlási engedély alapján megvásárolt készleteket pedig a vásárlástól számított 8 nap alatt a Hadi Termény-részvénytársaságnál bejelenteni.

2. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 10-én kelt 232. számában.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Ettől a naptól kezdve a hasonló tárgyban 564/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi február hó 15. napján megjelent 36. számában) helyébe a jelen rendelet lép.

A jelen rendelet hatálya, amennyiben az a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A földmívelésügyi miniszternek fenntartott intézkedéseket Horvát-Szlavonországokban a bán teszi meg és amennyiben a rendelet végrehajtása ez országok önkormányzatának körébe tartozik, azt ott egyébként is a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi október hó 7. napján.

Moratórium.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 6.331/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os m. járadékkölcsön-kötvényekre és 5½%-os állami pénztárjegyekre (negyedik hadikölcsön) történő befizetésekre való igénybevehetése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 1915. évi julius 28-án 2.807/M. E. 1915. szám alatt kelt moratóriumfeloldó rendelete 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján ezennel elrendelem, hogy a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. augusztus 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső minden betét — önérthetőleg a kikötött felmondási idők épségben tartása mellett — a folyó évi április 15-iki kelettel közzétett aláírási felhivásom értelmében az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. § a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os magyar járadékkölcsön-kötvényekre és 5½%-os magyar állami pénztárjegyekre (negyedik hadikölcsön) történő befizetésekre teljes összege erejéig igénybevehető.

Ettől a rendelkezéstől eltérőleg a Bereg, Máramaros, Sáros, Szatmár, Szerém, Ugocsa, Ung, Zemplén vármegye, Szatmárnémeti törvényhatósági joggal felruházott város vagy Zemun város területén székelő, betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél elhelyezett s a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső minden betét a fenti célra a jegyzés idejében fennálló összegének 25%-a, de legfeljebb a betét tulajdonosa által jegyzett összeg 25%-a erejéig vehető igénybe.

Az a körülmény, hogy a betevő betétjének egy részét az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján korábban kibocsátott hadikölcsönre való jegyzéssel kapcsolatban felhasználta, nem érinti a jelen rendelettel engedett rendelkezési jogot.

Azok, akik a befizetésekre a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betétjüket kivánják igénybevenni, annál az intézetnél vagy cégnél, illetve annak az intézetnek vagy

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 16-án kelt 88. számában.

cégnek a közvetitésével tartoznak jegyezni, amelynél a betét el van helyezve és az intézet vagy cég rendelkezésüket foganatositani tartozik, tartozik továbbá a jegyző fél kivánatára az általa esetleg felveendő lombardkölcsön felvételét az Osztrák-Magyar Banknál, a M. kir. Hadikölcsönpénztárnál, illetve a fél kivánságához képest bármily más pénzintézetnél közvetiteni.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi április hó 15-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 44.683/1916. számú rendelete a Szerém vármegye területén üzleti teleppel, üzemmel vagy gazdasággal, illetőleg lakóhellyel (székhellyel) biró kötelezettekuek váltón és más forgatható értékpapirokon alapuló tartozásainak törlesztése tárgyában. [1])

A m. kir. minisztérium által 1915. évi julius hó 29-ik napján 2.807/1915. M. E. szám alatt kibocsátott moratóriumfeloldó rendelet 13. §-ában nyert felhatalmazás alapján elrendelem, hogy a moratóriumfeloldó rendelet 13. §-ának 1. bekezdésében emlitett tartozásokat azok a kötelezettek:

1. akiknek állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága, ilyenek hiányában pedig lakóhelye (székhelye) kizárólag Szerém vármegye mitrovicai járásában Jarak, Bosut, Grk és Sasince községek területének kivételével, vagy irigi járásában Kamenica és Lednici községek területének kivételével, vagy a stara-pazovai, sidi vagy vukovári járásának területén van,

két részletben, és pedig 50%-ot az 1916. év julius és 50%-ot az 1916. év november havában.

2. akiknek állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága, ilyenek hiányában pedig lakóhelye (székhelye) a kizárólag Szerém vármegye vinkovcei járásának területén, vagy a rumai járásban Grabovci, Hrtkovci, Klenak, Nikinci, Ogar és Platicevo községek területének kivételével, vagy Petrovaradin városnak területén van,

négy részletben és pedig 20%-ot 1916. év julius, 30%-ot 1916. év október, 30%-ot 1917. év január és 20%-ot 1917. év május havában,

3. akiknek állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága, ilyenek hiányában pedig lakóhelye (székhelye) kizárólag Szerém vármegye zupanjai vagy iloki járásának területén vagy mitrovicai járásában, Bosut, Grk és Sasince községeknek területén, vagy irigi járásában Kamenica és Lednici községeknek területén, vagy Mitrovica városnak területén van,

három részletben, és pedig 40%-ot 1916. év november, 20%-ot 1917. év május és 40%-ot 1917. évi novembei havában tartoznak törleszteni.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 31-én kelt 125. számában.

A tartozások után járó kamatok mindenkor a tőkerészlettel együtt fizetendők.

A tőketörlesztés és a kamatfizetés minden esetben az illető hónapnak azon a napján esedékes, amely számánál fogva a tartozás lejárata napjának megfelel és ha ez a nap az illető hónapban hiányzik, a hónap utolsó napján.

A moratóriumfeloldó rendelet egyéb rendelkezései a jelen rendelet szerint törlesztendő tartozásokra is kiterjednek; a moratóriumfeloldó rendelet 22. és 24. §-ai a kamatok tekintetében megfelelően alkalmazandók.

Szerém vármegye zemuni járására, valamint rumai járásának Grabovci, Hrtkovci, Klenak, Nikinci, Ogar és Platicevo községeire, továbbá mitrovicai járásának Jarak községére, végül Zemun és Srijemski Karlovci városokra vonatkozólag a moratóriumfeloldó rendelet 13 §-ában foglalt felhatalmazás alapján külön fogok intézkedni.

Budapest, 1916. évi május hó 24-én.

Erdélyrészi moratóriumi rendelet.

A m. kir. minisztérium 3.095/1916. M. E. számú rendelete a háborús események által érintett adósokra nézve kivételes intézkedések megállapitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

I. Halasztás alá eső és az alól kivett pénztartozások

1. §.

Az olyan adósok részére, akiknek állandó üzleti telepe, üzeme, gazdasága vagy ilyennek hiányában állandó lakóhelye (székhelye) a következő bekezdésben meghatározott területen van, mindazon pénztartozások teljesitésére, amelyek 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt kiállitott váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen, csekken vagy általában olyan kereskedelmi ügyleten vagy más magánjogi címen alapulnak, amely 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt keletkezett és már lejártak vagy 1916. évi november hó 30. napjáig bezárólag járnak le — amennyiben ez a rendelet másként nem intézkedik — három hónapi halasztás (moratórium) engedtetik. A halasztás ideje a tartozás lejáratától és ha a tartozás 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt járt le, augusztus hó 28. napjától számitandó, úgy azonban, hogy az 1916. évi szeptember hó 1. napja előtt lejárt tartozások tekinte-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 21-én kelt 216. számában.

tében a halasztás 1916. évi november hó 30. napjáig bezárólag terjed.

Az előbbi bekezdésben említett terület a következő: Alsó-Fehér vármegyének alvinci, balázsfalvi, kisenyedi és marosujvári járása és Vizakna rendezett tanácsú város; Brassó, Csik, Fogaras és Háromszék vármegye; Hunyad vármegyének hátszegi, petrozsényi, puji, szászvárosi és vajdahunyadi járása és Hátszeg, Szászváros és Vajdahunyad rendezett tanácsú városok; Kisküküllő vármegye; Krassó-Szörény vármegyének orsovai és teregovai járása: Maros-Torda vármegyének nyárádszeredai, régeni alsó és régeni felső járása és Szászrégen rendezett tanácsú város; Nagyküküllő, Szeben és Udvarhely vármegye.

Az 1. bekezdés rendelkezései kiterjednek azokra az adósokra is, akiknek állandó üzleti telepe, üzeme, gazdasága vagy állandó lakóhelye (székhelye) a 2. bekezdésben említett területen volt és akik azt az ellenséges betöréssel járó események következtében elhagyni vagy máshová áthelyezni voltak kénytelenek.

Ha az adósnak az 1—3. bekezdésekben említetten kivül más állandó üzleti telepe, üzeme vagy gazdasága is van, arra nézve, hogy az adóst megilleti-e a halasztás, a fővállalat helye az irányadó.

A jelen rendelettel engedett halasztás az adóst az olyan tartozás tekintetében is megilleti, amely már előbb moratórium alá esett és a moratórium alól ki lett véve.

A m. kir. igazságügyminiszter a jelen rendelet oltalmát rendelettel kiterjesztheti oly személyekre is, akiknek állandó üzleti telepe, üzeme, gazdasága vagy ilyennek hiányában lakóhelye (székhelye) nem az 1—3. bekezdésben említett, hanem más, a háborús események által érintett területen van.

2. §.

Váltó, kereskedelmi utalvány, közraktári jegy és csekk tekintetében az óvás felvételére hivatott személy az óvás felvételét meg nem tagadhatja arra való hivatkozással, hogy az óvatolandó papiron alapuló követelés a jelen rendelet szerint halasztás alá esik.

A váltóbirtokos az olyan váltót, amelyet az 1. §-ban említett személytől halasztás alá eső követelés okából az 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt kapott, csak 1916. évi augusztus hó 28. napja előtti kelettel van jogositva kitölteni. Az ezzel ellenkező kitöltést megállapodásellenesnek kell tekinteni.

Az 1. §-ban említett váltóadós ellen a halasztás ideje alatt nincs helye az 1876: XXVII. t.-c. 25—29. §-aiban szabályozott biztositási visszkeresetnek.

3. §.

Az 1. §-ban engedett halasztás alá nem esnek:

1. záloglevéleknek kamatszelvényei és kisorsolt címletei;
2. tartásdíjak és életjáradékok;

3. a biztositót a biztositási ügylet alapján terhelő tartozások;

4. lakás vagy egyéb helyiség bérletére nézve kötött szerződésből eredő bértartozások; annak bértartozására, aki katonai szolgálatot teljesit, vagy a katonai szolgálatot teljesitő egyénekkel egy tekintet alá esik, az 1915. évi julius hó 28. napján kelt 2.807. 1915. M. E. számú moratóriumfeloldó rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1915. évi julius hó 29. napján megjelent 174. számában) marad irányadó;

5. haszonbértartozások;

6. szolgálati viszonyokból eredő tartozások, ideértve a mezőgazdasági, kereskedelmi vagy ipari munkaviszonyból eredő tartozásokat is, tekintet nélkül arra, hogy melyik szerződő fél az adós;

7. a munkavállalót alvállalkozójával szemben terhelő tartozások, abban az arányban, amelyben a munkavállaló a teljesitett munkáért az ellenértéket kézhez kapta;

8. idegen vagyon kezeléséből akár a halasztás ideje alatt befolyó, akár az azt megelőzően befolyt értékek kiszolgáltatása, a vagyonkezelőt megillető jogok épségben tartásával;

9. a bizományosnak a megbizó részére kötött ügyletekből eredő tartozásai, amennyiben azokra nézve a megbizótól megtérités kapott vagy követelhet.

4. §.

Betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél és más ily cégeknél elhelyezett betétekről a betevő — a 2.807/1915. M. E. számú moratóriumfeloldó rendelet korlátai között és a kikötött felmondási idők épségben tartása mellett — szabadon rendelkezhetik.

5. §.

A lejáratkor való nemteljesités esetére bárminő módon megállapitott jogkövetkezmények nem állanak be, ha a pénztartozással terhelt fél a moratóriumot vette igénybe.

A jelen rendelet szerint halasztás alá eső oly pénztartozás tekintetében, amely után kikötés alapján vagy törvénynél fogva kamat jár, a kamatot a halasztás idejére is lehet számitani. Nem kamatozó tartozás után törvényes kamat számitható.

6. §.

Az a körülmény, hogy valamely követelés moratórium alá esik, nem zárja ki a követelésnek beszámitásra való felhasználását.

7. §.

A halasztás ideje a moratórium alá eső tartozások tekintetében sem az elévülés ideje, sem a jogok érvényesitésére vagy fenntartására megállapitott határidőbe nem számitható be. Ez a

szabály a váltónak és más értékpapirnak láttamozás vagy elfogadás végetti bemutatására megszabott határidő tekintetében is áll.

8. §.

Ha az 1. §-ban említett személy az 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt kötött kétoldalú szerződés alapján moratórium alá eső pénztartozással van terhelve, a szerződés teljesitésére az 1915. évi március hó 24. napján kelt 1.040/1915. M. E. számú hatodik moratóriumi rendeletnek (l. a Budapesti Közlöny 1915. évi március hó 25. napján megjelent 71. számában) 12—15. §-ait kell megfelelően alkalmazni azzal a módositással, hogy az idézett rendelet 14. §-ának első és második bekezdésében említett felhivásnak nincs helye, amennyiben a nempénzbeli szolgáltatás csak 1916. évi november hó 30. napja után válik esedékessé.

II. Peres és meghagyásos eljárási rendelkezések.

9. §.

Az 1. §. értelmében moratórium alá eső szolgáltatás iránt keresetet inditani vagy fizetési meghagyási kérelmet beadni nem lehet és a biróság hivatalból köteles visszautasitani az 1. §-ban említett személy ellen beadott oly keresetlevelet vagy kérelmet, amelynek tartalmából nem tünik ki, hogy az érvényesitett követelés a jelen rendelet értelmében moratórium alá nem esik.

Ha a felperes a keresetlevélben jobb tudomása ellenére elhallgatja, hogy az alperes az 1. §-ban érintett személyek közé tartozik, az ebből származott költségért és kárért felelős és hatszász koronáig terjedhető pénzbirsággal büntethető.

Az 1. bekezdés azokra a keresetekre és kérelmekre is áll, amelyeket 1916. évi augusztus hó 28. napján vagy e nap után a jelen rendelet életbeléptéig adtak be és a jelen rendelet életbeléptéig még nem intéztek el.

10. §.

A jelen rendelet szerint moratórium alá eső követelés iránt a jelen rendelet életbelépése előtt beállott keresetlevél vagy kérelem alapján folyamatba tett eljárást az a biróság, amely előtt az eljárás folyamatban van, további rendelkezésig hivatalból is felfüggeszteni köteles, kivéve azt az esetet, ha a fél, aki ellen az eljárás irányul, maga kéri az eljárás folytatását.

Az eljárás felfüggesztésével minden határidő folyása megszakad és a határidő a felfüggesztés megszünésétől egészen újból kezd folyni.

Az eljárás felfüggesztésének tartama alatt bármelyik fél részéről véghezvitt perbeli cselekmény az ellenféllel szemben hatálytalan; hatálytalan a biróság részéről hozott határozatok közlése is.

Ha kétségtelen, hogy a felfüggesztésnek az előfeltételei nem voltak meg, a bíróság a felfüggesztést hivatalból megszüntetni köteles.

A bíróság a felfüggesztés vagy megszüntetés kérdésében a felek meghallgatása nélkül határozhat.

A bíróságnak az eljárás felfüggesztése vagy a felfüggesztés megszüntetése tárgyában hozott végzése ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye.

Rendes perben e §. rendelkezése nem gátolja a jelen rendelet életbelépése előtt itélet alá terjesztett ügyekben az eljárás folytatását.

Ha a bíróság az előbbi bekezdésben említett perben moratórium alá eső pénztartozásnak és járulékainak megfizetésében marasztaló határozatot hoz, határozatában a teljesítés határidejét úgy köteles megállapitani, hogy az ne kezdődjék korábban, mint azzal a nappal, amelyen a jelen rendelettel megállapitott halasztás megszünik.

11. §.

Ha a bíróság moratórium alá nem eső pénztartozás tekintetében hoz marasztaló határozatot, határozatában kimondja, hogy a határozat moratóriumra tekintet nélkül végrehajtható.

Az 1. §-ban említett adós az 1915. évi julius hó 31. napján kelt 12.000/1915. I. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1915. évi augusztus hó 1. napján megjelent 177. számában) 11. §-a értelmében oly tartozás tekintetében is kérheti a törvényben megszabott teljesitési határidő meghosszabbitását, amely a jelen rendelet alapján nem esik moratórium alá.

12. §.

A bíróság az 1. §-ban említett személy által vagy ellene folyamatba tett pert a 10. §. esetein kivül is akár a félnek vagy képviselőjének kérelmére, akár hivatalból felfüggesztheti arra az időre, amig a fél a háborús események következtében a per célszerű viteléről nem gondoskodhatik.

A bíróság a felfüggesztést ne rendelje el, ha pedig elrendelte, szüntesse meg, ha ezt az ellenfél kéri és ha a bíróság a per összes körülményei szorgos méltatásával arról győződik meg, hogy a felfüggesztés az eset körülményei szerint a méltányossággal ellenkezik.

A 10. §. 2—6. bekezdéseit a jelen §. eseteiben is alkalmazni kell, azzal a kiegészitéssel, hogy a bíróság a felfüggesztést hivatalból megszünteti akkor is, ha a felfüggesztés előfeltételei már nincsenek meg.

III. Végrehajtási és egyéb nem peres eljárási rendelkezések.

13. §.

A jelen rendelet értelmében moratórium alá eső követelés behajtására vagy biztositására az 1916. évi augusztus hó 28. napjától kezdve kielégitési vagy az 1881 : LX. t.-c. 223. és következő §-aiban szabályozott biztositási végrehajtást elrendelni, az előbb elrendelt ily végrehajtást foganatositani nem lehet, tekintet nélkül arra, hogy a végrehajtó közokirat mikor keletkezett.

Az elsőbiróság részéről végrehajtás tárgyában az 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt hozott végzés felsőbirósági elintézését — ideértve a végrehajtást elrendelő végzés helybenhagyását is — a moratórium nem gátolja.

Az 1. bekezdés rendelkezése nem gátolja az 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt foganatositott végrehajtás alapján :

1. az árverés alapján befolyt vételárnak a felosztását ;

2. a közpénztárból vagy letétből felvehető követelésnek utalványozását ;

3. ingatlan haszonélvezetére vezetett végrehajtási eljárásnak továbbfolytatását.

Az 1. bekezdés rendelkezése nem gátolja továbbá :

a) az 1881 : LX. t.-c. 237. s következő §-aiban szabályozott és másnemű (pl. hagyatéki) zárlat elrendelését és a további zárlati eljárást ;

b) birói letétben levő összegre kielégitési végrehajtás elrendelését, foganatositását és ily összegnek kiutalványozását annak a követelésnek a kielégitésére, amelynek okából a birói letét történt.

Hogy a követelés, amelynek kielégitésére vagy biztositására a végrehajtás irányul, moratórium alá nem esik, ezt a birói határozatban, a végrehajtást elrendelő végzésben, valamint a letiltó rendelvényben ki kell mondani. Ez a szabály a büntetőbiróság határozatára — ideértve a biztositási végrehajtást rendelő végzést is — megfelelő alkalmazást nyer.

A 12.000/1915. I. M. E. számú rendelet 12. §-át a jelen rendelet eseteiben is megfelelően alkalmazni kell.

14. §.

Végrehajtási árverést az I. §-ban emlitett személy ellen csak az 1881 : LX. t.-c. 104. vagy 233. §-ának esetében lehet foganatositani.

15. §.

Ha az 1. §-ban emlitett egyén a végrehajtási eljárásban vagy egyéb nem peres eljárásban, ideértve a csődeljárást is, képviselet nélkül maradt és az eljárásban hátrányt szenvedett, amennyiben azt rendes jogorvoslati úton elháritani nem lehet, a minisztériumnak a jelen rendelettel megszabott kivételes intézkedéseket

hatályon kivül helyező rendeletének életbeléptétől harminc nap alatt keresettel érvényesitheti jogait azok ellen, akik az ő hátrányára előnyben részesültek.

16. §.

Az 1. §-ban emlitett adós ellen a minisztérium további rendelkezéséig hitelező kérelmére csődnyitást elrendelni nem lehet. A jelen rendelet életbelépte előtt csődnyitás iránt hitelező részéről beadott kérelem tárgyában az eljárást a panaszlott kérelmére folytatni kell; ha a biróság ebben az esetben csődnyitásnak helyét látja, az eljárást félbeszakitja, ha pedig csődnyitásnak nem látja helyét, a csődkérvényt elutasitja. Félbeszakitja a biróság az eljárást akkor is, ha az 1. §-ban emlitett személy ellen csődönkivüli kényszeregyegyességi eljárás megszüntetése alapján hivatalból kellene csődöt nyitnia. Félbeszakitás esetében a biróság a netán előbb elrendelt biztositási intézkedések (1881 : XVII. t. c. 86. §. 2. bek.) fenntartása vagy megszüntetése felől — szükség esetében az érdekeltek meghallgatása után — határoz.

A csődtörvény (1881 : XVII. t. c.) 27. §-ának utolsó bekezdésében megszabott hat hónapi határidőbe, úgyszintén a csődtörvény 28. §-ában megszabott két évi határidőbe az 1. §-ban emlitett személy ellen nyitott csőd esetében nem számitható be az 1916. évi augusztus hó 28. napjától a minisztérium további rendelkezésében meghatározandó időpontig terjedő idő.

Az 1. §-ban emlitett adós kérelmére 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt folyamatba tett csődönkivüli kényszeregyességi eljárást további rendelkezésig félbe kell szakitani, hacsak folytatását maga az adós nem kéri. A tett intézkedések hatályát a félbeszakitás nem érinti.

17. §.

A jelen rendelet nem érinti a telekkönyvi nem peres ügyekre vonatkozó szabályokat. Az a körülmény, hogy a követelés a jelen rendelet értelmében halasztás alá nem esik, nem akadályozza a követelésre vonatkozó telekkönyvi bejegyzést — ideértve az előjegyzést is — amennyiben annak egyébként helye van.

Lejárt váltó alapján telekkönyvi előjegyzésnek bármely váltókötelezett ellen óvás bemutatása nélkül is helye van.

IV. Vegyes és záró rendelkezések.

18. §.

Ez a rendelet nem érinti az erőhatalom (vis major) hatására vonatkozó jogszabályokat; különösen az a körülmény, hogy a jelen rendelet a tartozások bizonyos nemeit kiveszi a moratórium alól, nem érinti azokat a jogszabályokat, amelyek értelmében az adós a tartozás teljesitését a háborús események hatása következtében tagadhatja meg.

19. §.

Annak a biztosítási díjnak a megfizetését, amely a jelen rendelet szerint halasztás alá esik, a biztosított (a szerződő fél) a halasztás idejének eltelte után nem tagadhatja meg arra való hivatkozással, hogy a biztosítás a díj nemfizetése következtében megszünt; kivéve, ha a biztosított (a szerződő fél) a biztosítási díj lejártának napját vagy a biztosítótól engedett, avagy a törvényes halasztás (1875 : XXXVII. t.-c. 505. §. 3. pontja) leteltét követő tizenöt napon belül a biztosítóval irásban közli, hogy a biztosítást megszüntetni kívánja, vagy e határidőn belül a biztosító címére ily tartalmú ajánlott levelet postára ad.

20. §.

A 2.807/1915. M. E. számú moratóriumfeloldó rendeletnek a külföldhöz való viszonyra vonatkozó 38. és 39. §-ában foglalt szabályokat a jelen rendeletben megállapitott kedvezmények tekintetében is megfelelően alkalmazni kell.

21. §.

Ez a rendelet — melyet erdélyrészi moratóriumi rendeletként kell idézni — 1916. évi szeptember hó 21 napján lép életbe. Az 1—8. és 18—20. §-ok hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkoznak, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Amennyiben e rendelet azon rendelkezéseinek végrehajtása végett, amelyek Horvát-Szlavonországokra is kiterjednek, Horvát-Szlavonországokban az ottani önkormányzat körébe eső szabályokra van szükség, e szabályokat a horvát-szlavon-dalmát-országi bán rendelettel állapitja meg.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 20. napján.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 19.052/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek az 1912 : LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os állami járadékkölcsön és 5½%-os állami törlesztéses kölcsönkötvényekre (ötödik hadikölcsön) történő befizetésekre való igénybevehetése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 1915. évi julius hó 28-án 2.807/M. E. 1915. szám alatt kelt moratórium feloldó rendelete 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján ezennel elrendelem, hogy a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. augusztus 1-je

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 21-én kelt 268. számában.

előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső minden betét — önérthetőleg a kikötött felmondási idők épségbentartása mellett — a folyó évi november 18-iki kelettel közzétett aláírási felhivásom értelmében az 1912 : LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os magyar állami járadékkölcsön-kötvényekre és 5½%-os magyar állami törlesztéses kölcsönkötvényekre (ötödik hadikölcsön) történő befizetésekre teljes összege erejéig igénybe vehető.

Azok, akik a befizetésekre a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betétjüket kivánják igénybevenni, annál az intézetnél vagy cégnél, illetve annak az intézetnek vagy cégnek a közvetitésével tartoznak jegyezni, amelynél a betét el van helyezve és az intézet vagy cég rendelkezésüket foganatositani tartozik, tartozik továbbá a jegyző fél kivánatára az általa esetleg felveendő lombardkölcsön felvételét az osztrák-magyar banknál, a M. kir. hadikölcsönpénztárnál, illetve a fél kivánságához képest bármily más pénzintézetnél közvetiteni.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezéstől eltérőleg a m. kir. minisztérium 1916. évi szeptember hó 20-án 20.095/M. E. 1916. szám alatt kelt rendeletének (Erdélyrészi moratóriumi rendelet) 1. §-ában megjelölt területeken, nevezetesen: Alsó-Fehér vármegyének alvinci, balázsfalvi, kisenyedi és marosújvári járása és Vizakna rendezett tanácsú város; Brassó, Csik, Fogaras és Háromszék vármegye; Hunyad vármegyének hátszegi, petrozsényi, puji, szászvárosi és vajdahunyadi járása és Hátszeg, Szászváros és Vajdahunyad rendezett tanácsú városok; Kis-Küküllő vármegye; Krassó-Szörény vármegyének orsovai és teregovai járása; Maros-Torda vármegyének nyárádszeredai, régeni alsó és régeni felső járása és Szászrégen rendezett tanácsú város, Nagyküküllő, Szeben és Udvarhely vármegye területén székelő betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél más ily cégeknél elhelyezett s a moratórium feloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betétek a kölcsönre történő befizetésekre igénybe nem vehetők.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi november hó 18-án.

Erdélyrészi második moratóriumi rendelet.

A m. kir. minisztérium 3.910/1916. M. E. számú rendelete, a háborús események által érintett adósokra nézve kivételes intézkedések megállapitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 25-én kelt 275. számában.

1. §.

Az 1916. évi szeptember hó 20. napján 3.095/1916. M. E. szám alatt kiadott erdélyrészi moratóriumi rendelettel (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi szeptember hó 21. napján megjelent 216. számában) magánjogi kötelezettségek teljesítésére engedett halasztás 1917. évi január hó 31. napjáig bezárólag meghosszabbittatik.

2. §.

A 3.095/1916. M. E. számú erdélyrészi moratóriumi rendelet 1. §-ában emlitett adósok részére, az 1916. évi november hó 30. napja után 1917. évi január hó 31. napjáig bezárólag lejáró pénztartozásaik teljesitésére, amelyek 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt kiállitott váltón, kereskedelmi utalványon, közraktári jegyen, csekken vagy általában olyan kereskedelmi ügyleten vagy más magánjogi címen alapulnak, amely 1916. évi augusztus hó 28. napja előtt keletkezett, a lejárattól számitott két hónapi halasztás (moratórium) engedtetik. Nem esnek a halasztás alá azok a pénztartozások, amelyeket az idézett rendelet a moratórium alól kivesz.

3. §.

A 3.095/1916. M. E. számú erdélyrészi moratóriumi rendelet rendelkezései a jelen rendeletben foglalt kiegészitésekkel és módositásokkal továbbra is hatályban maradnak; az idézett rendeletben a halasztás alá eső tartozásokra vonatkozólag foglalt rendelkezések mindazokra a tartozásokra kiterjesztetnek, amelyek a jelen rendelet értelmében esnek halasztás alá.

Az idézett rendelet 8. §-ában a kétoldalú szerződések teljesitésére vonakozólag foglalt és ugyanott felhivott szabályokat a jelen rendelettel kapcsolatban olykép kell alkalmazni, hogy az 1915. évi március hó 24. napján kelt 1.040/1915. M. E. számú hatodik moratóriumi rendelet (l. a Budapesti Közlöny 1915. évi március hó 25. napján megjelent 71. számában) 14. §-ának első és második bekezdése emlitett felhivásnak nincs helye, amennyiben a nempénzbeli szolgáltatás csak 1917. évi január hó 31. napja után válik esedékessé.

4. §.

A 3.095/1916. M. E. számú erdelyrészi moratóriumi rendelet 10. §-a olyképen módosul, hogy az idézett §. rendelkezései nem gátolják a felülvizsgálat elintézését; ebből a célból a biróság az eljárásnak az idézett §. alapjan elrendelt felfüggesztését hivatalból is megszünteti. Az idézett §. utolsó bekezdése az ilyen ügyekre is kiterjed.

5. §.

A jelen rendelet, melyet erdélyrészi második moratóriumi rendeletként kell idézni, 1916. évi december hó 1. napján lép életbe.

A jelen rendelet területi hatályára nézve a 3.095/1916. M. E. számú erdélyrészi moratóriumi rendelet 21. §-a irányadó.

Budapest, 1916. évi november hó 24. napján.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 19.650/P. M. számú rendelete a betéti üzletekkel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1912. évi augusztus 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os állami járadékkölcsön és 5½%-os állami törlesztéses kölcsön (ötödik hadikölcsön) kötvényeire történő befizetésekre való igénybevehetésére vonatkozólag kiadott 1916. évi 19.052/P. M. számú pénzügyminiszteri rendelet kiegészítése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 1915. évi julius 28-án 2.807/M. E. 1915. fzám alatt kelt moratóriumfeloldó rendelete 14. §-ában nyert selhatalmazás alapján folyó évi november 18-án 19.052/P. M. számú rendeletemmel intézkedtem a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. augusztus 1-e előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-cikk 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os magyar állami járadékkölcsön-kötvényekre (ötödik hadikölcsön) történő befizetésekre való igénybevehetésének módozatai iránt.

Tekintettel arra, hogy a szóbanforgó kölcsönökre vonatkozó aláírási határidő a folyó évi december 22-iki kelettel közzétett hirdetmény értelmében 1917. évi január 8-ig bezárólag meghosszabbittatott, elrendelem, hogy a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek igénybevehetése tekintetében a fent hivatkozott 1915. évi 19.052/P. M. számú rendeletemben foglalt rendelkezések az 1912. évi LXIII. t.-cikk 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os állami járadékkölcsön és 5½%-os állami törlesztéses kölcsön kötvényeire a folyó évi december hó 23-tól 1917. évi január 8-ig bezárólag terjedő időben történő aláírásokra nézve is mindenben irányadókul vétessenek.

Budapest, 1916. évi december hó 22-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 23-án kelt 266. számában.

Nitrogéntartalmú anyagok lefoglalásáért járó térités.

A m. kir. honvédelmi miniszter 2.610/eln. 20. b. 1916. számú rendelete a hadicélokra igénybevett nitrogéntartalmú anyagok térítése tárgyában.[1])

Az 1915. évi 2.509/eln. 20. b. 1915. szám alatt kelt rendeletemmel hadicélokra igénybevettnek kijelentett nitrogéntartalmú anyagokért megállapitott térítések tárgyában 1915. évi május hó 14-ről 5.985/eln. 20. b. 1915. szám alatt kelt rendeletem 3. §-a szerint oly kénsavas ammoniák vagy mésznitrogén mennyiségek után, amelyekért a birtokos 1915. évi május hó 3-ika előtti időben bebizonyithatólag az ezen rendelet 1. §-ában megállapitott áraknál magasabb árat fizetett, indokolt esetekben a katonai igazgatás térítésül a beszerzési árat is engedélyezheti.

Ezt a rendelkezésemet ezennel odamódositom, hogy a beszerzési ár megtérítésére csakis azok tarthatnak igényt, akik a hadicélokra igénybevett kénsavas ammoniák vagy mésznitrogén mennyiségekért az 1915. évi március hó 3-ika előtt fizettek a hivatkozott 5.985/eln. 20. b. számú rendeletemben megállapitott térítéseknél magasabb árakat.

Budapest, 1916. évi május hó 3-án.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 4-én kelt 102. számában.

Növényi és állati olajok, zsirok, zsiradékok és zsirsavak forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 862/1916. M. E. számú rendelete az állati és növényi olajoknak és zsiroknak, valamint egyes ezekkel rokon termékeknek a vámkülföldről való behozatala tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

Vámkülföldről a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után behozott alább megnevezett árúk, a belföldön kizárólag csak a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaság által hozhatók forgalomba. Ezek az árúk a következők :

mindennemű állati és növényi olajok és zsirok keményitve is (a disznózsir és a vaj kivételével),

zsirsavak ;

mindennemű zsiradékkeverék és egyéb olajtartalmú anyagok és termékek, amennyiben több mint 10% állati vagy növényi olajat, zsirt vagy zsirsavat tartalmaznak ;

olajfirniszek és oxydált olajok ;

mindennemű kenó, enyv és szinszappanok, pipereszappanok is és minden szappant tartalmazó termék ;

mindennemű glycerin, glycerinvizek és szappangyártásból eredő fenéklúgok és egyéb glycerintartalmú termékek.

A jelen rendelet szempontjából a megszállott ellenséges terület vámkülföldnek nem tekintetik.

Az olajos magvak, továbbá olajok és zsirok ipari termelésére alkalmas egyéb olajtartalmú termények és olajpogácsák behozatalát a m. kir. minisztériumnak 1916. évi február hó 10. napján 534/1916. M. E. szám alatt és 1916. évi március hó 22. napján 861/M. E. szám alatt kiadott rendeletek szabályozzák.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 22-én kelt 67. számában.

2. §.

Aki az 1. §-ban megjelölt cikkeket a vámkülföldről behozza, azokat a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaságnak (Budapest, V., Dorottya-utca 1. szám, III. emelet) köteles eladni.

A Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaság által való meg- és átvétel feltételeit, valamint a m. kir. államvasutak olaj- és zsiradékszükséglete fedezésének biztosítására szolgáló különös rendszabályokat és a jelen rendelet végrehajtására vonatkozó egyéb utasításokat a m. kir. kereskedelemügyi miniszter állapitja meg, ki abban a kérdésben is dönt, hogy a jelen rendelet rendelkezései mily feltételek alatt nem alkalmazandók az átviteli küldeményekre.

3. §.

A közforgalmi vasutaknak és gőzhajózási vál alatoknak állomásai kötelesek az 1. §-ban megjelölt árúkat, amennyiben azok a vámkülföldről jelen rendelet kihirdetése után odaérkeznek, a címzett szabályszerű értesitésével egyidejűleg, a feladási állomásnak, a címzettnek, a küldemény nemének és súlyának megjelölése mellett a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaság igazgatóságához Budapestre postai úton bejelenteni A bejelentést tartalmazó levelek portómentesek.

4. §.

A jelen rendelet rendelkezései alá eső cikkek vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállitásához, amennyiben e cikkek a magyar szent korona országainak területén új fuvarlevéllel újból feladásra kerülnek, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter által a 102/1916. M. E. számú rendelethez (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi 11. számában) csatolt mintának megfelelően kiállitott szállitási igazolvány szükséges és e tekintetben az idézett rendelet 4. és 6. §-ának rendelkezései irányadók.

5. §.

Aki a jelen rendelet 1. és 2. §-ában foglalt valamelyik rendelkezést megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbirószágnak, a székesfővárosi államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-

Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi március hó 22-én.

A m. kir. minisztérium 1.644/1916. M. E. számú rendelete az 1915. évi termésből származó repceolaj, vadrepceolaj és lenmagolaj legmagasabb árának megállapitásáról és ily készleteknek közszükségleti célokra való igénybevételéről. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1915. évi termésből származó repceolajért, vadrepceolajért és lenmagolajért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve 100 kg.-onként

repceolajra nézve 170 koronában,
vadrepceolajra nézve 160 koronában,
lenmagolajra nézve 180 koronában

állapittatik meg.

Az első bekezdés értelmében megállapitott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják az előállitó ipartelep rakodóállomásához való szállitás és a berakás költségét is, tisztasúlyra hordó nélkül, minden levonástól mentes készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott legmagasabb árak csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árúra vonatkoznak. Kevésbé jóminőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

Oly megállapodások, amelyek ettől a rendelkezéstől a vevő hátrányára eltérnek, érvénytelenek.

3. §.

A vételár hitelezése esetében megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az osztrák-magyar banknak az ügylet megkötésekor érvényben volt visszleszámitolási kamatlábát.

4. §.

A jelen rendelet életbelépte előtt repceolaj, vadrepceolaj és lenmagolaj szállitása iránt kötött és az eladó részéről a jelen rendelet életbeléptéig még nem teljesitett szerződések a jelen rendelet életbeléptével hatályukat vesztik, ha a kikötött vételár a jelen

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 18-án kelt 114. számában.

rendelettel megállapitott legmagasabb árt meghaladja, vagy ha a kikötött vételárt nem haladja ugyan meg, de a vevő az eladót a szerződés értelmében az 1916. évi május hó 3. napja előtt a szállitásra még fel nem hivta, vagy a teljesités az emlitett nap előtt felhivás nélkül is egyébként esedékessé nem vált.

Azokat a kártérítési követeléseket, amelyek az előbbi bekezdésben emlitett szerződések nem teljesitéséből a jelen rendelet életbelépte előtt keletkeztek, a jelen rendelet nem érinti.

5. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak az 1916. évi május hó 18. napján lépnek hatályba. Ettől a naptól kezdve repceolajat, vadrepceolajat és lenmagolajat a magyar szent korona országainak egész területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani vagy vásárolni tilos.

Aki e tilalmat megszegi, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ha a jelen rendeletben meghatározott repceolajnak, vadrepceolajnak és lenmagolajnak árúsitása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árakat számithat, amelyek a megállapitott legmagasabb áraknál nem aránytalanul magasabbak.

Az ez ellen vétőket az 1914. évi augusztus hó 5. napján 5.600. 1914. B. M. eln. szám alatt kelt belügyminiszteri rendelet 4. §-a értelmében kell büntetni.

7. §.

Repceolajnak, vadrepceolajnak és lenmagolajnak vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

8. §.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a 2.177. 1915. M. E. számú rendelettel (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi junius hó 25-én megjelent 146. számában) zár alá vett repce- és vadrepceolajkészleteket, továbbá a 3.171/1915. M. E. számú rendelettel (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 29-én megjelent 200. számában) zár alá vett lenmagolajkészle-

teket a jelen rendelet 1. §-ában megállapitott legmagasabb áron közszükségleti célokra a szükségnek megfelelően igénybevehesse (rekvirálhassa).

9. §.

Mindazok a szállitási igazolványok, melyek repcemagot illetőleg az 1.924/1915. M. E. számú rendelet (l. Budapesti Közlönynek 1915. évi junius hó 7. napján megjelent 131. számában), lenmagot illetőleg pedig a 3.171/1915. M. E. számú rendelet alapján lettek kiszolgáltatva, a jelen rendelet életbelépése napjáig azonban igénybe nem vétettek, érvényüket vesztik és azokat legkésőbb nyolc napon belül a kereskedelemügyi miniszterhez be kell szolgáltatni.

10. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi május hó 17-én.

A m. kir. minisztérium 1.853/1916. M. E. számu rendelete a szalonnának, zsirnak, vajnak és emberi élelmezésre alkalmas más zsiradékoknak és olajoknak technikai célokra való felhasználásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli el:

1. §.

Emberi táplálékul alkalmas szalonnát, természetes — akár friss, akár olvasztott — vajat, mesterséges vajat vagy margarint, más célra mint emberi táplálkozás céljára felhasználni, feldolgozni, idegen anyaggal keverni vagy egyébként átváltoztatni tilos.

A kereskedelemügyi miniszter a földmivelésügyi és a belügyminiszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg az előbbi bekezdés rendelkezései alól indokolt esetben kivételeket tehet.

2. §.

Ha a szalonna, zsir, természetes — akár friss, akár olvasztott — vaj, mesterséges vaj vagy margarin bármely okból emberi táplálkozásra alkalmatlanná vált, az, akinek az ily készlet birtokában vagy őrizetében van, köteles azt a készlet nemének, mennyiségének, a raktározás (őrizés) helyének és a készlet tulajdonosának megjelölésével a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaságnak (Budapest, V., Dorottya-utca 1. szám) haladéktalanul megvételre bejelenteni. A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság a megvételre bejelentett árút a bejelentés megtörténtétől számitott 14 napon belül készpénz-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 9-én kelt 132. számában.

fizetés mellett átvenni köteles. A készlet birtokosa az árút az átvétel megtörténtéig kellő gondossággal tartozik megőrizni.

A bejelentés kötelezettsége nem vonatkozik azokra a készletekre, amelyek a magánháztartásban váltak emberi táplálkozásra alkalmatlanokká. Ha azonban az ily megromlott készletet birtokosa elidegeniteni kívánja, köteles azt a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaságnak a jelen §-nak megfelelően megvételre bejelenteni.

3. §.

A Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaság a 2. §. alapján átvett árúért a rendelkezésre jogosultnak egyezségileg megállapitandó árt fizet. Ez az ár oly cikkeknél, amelyekre nézve emberi táplálkozásra alkalmas állapotuk tekintetében hatóságilag megállapitott legmagasabb ár van érvényben, ennek az árnak 80%-át, egyéb cikkeknél pedig az értük emberi táplálkozásra alkalmas állapotukban fizetett helyi forgalmi árnak 80%-át meg nem haladhatja.

4. §.

Ha az ár tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát az előbbi §. korlátai között a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg. Ilyen esetben a vételár jogerős megállapitásáig a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaság az árú átvételekor egyelőre az általa ajánlott vételárat köteles a rendelkezésre jogosultnak készpénzben kifizetni.

Az ármegállapitás tárgyában hozott végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye a kir. törvényszékhez. További felfolyamodásnak nincs helye.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A birói eljárás az árú átengedésének kötelezettségét nem függeszti fel.

5. §.

A jelen rendelet életbelépése után bármiféle állati és növényi zsirt, zsiradékot és olajat más célra mint emberi táplálkozás céljára a glycerin előzetes kivonása nélkül csakis a kereskedelemügyi miniszter engedélyével szabad felhasználni, feldolgozni, idegen anyaggal keverni vagy egyébként átváltoztatni.

Nem esik az előbbi bekezdés rendelkezése alá a szappankészités, ha azzal egyidejűleg az illető anyagból a glycerint kivonják, vagy ha a szappant a 2. §. 2. bekezdésében emlitett megromlott anyagból, vagy a jelen §. 1. bekezdése alá eső egyéb anyagból

magánháztartásban kizárólag — fél évnél nem hosszabb időre terjedő — saját házi szükségletre készitik.

6. §.

Aki a jelen rendelet valamelyik tilalmát vagy az emberi táplálkozásra alkalmatlanná vált készlet bejelentésére nézve megállapitott kötelezettségét megszegi vagy kijátsza vagy abban közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ez a rendelet 1915. évi junius hó 10. napján lép életbe, hatálya — a 4. §-ban foglalt rendelkezések kivételével — a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Horvát-Szlavonországokra nézve a 4. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi junius hó 7. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 42.972/1916. számú rendelete a zsiradékoknak és olajoknak a gyógyszerészet körében való felhasználása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 1.853/1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi junius hó 9-én megjelent 132. számában) 1. és 5. §-a alapján és pedig az 1. §. tekintetében a földmívelésügyi és a belügyminiszterrel, Horvát-Szlavonországokra nézve a bánnal egyetértőleg a következőket rendelem:

A gyógyszerészet körében a gyógyszerkönyvek és orvosi rendelvény alapján készitett gyógyszerek, úgyszintén az engedélyezett gyógyszerkülönlegességek előállitásához emberi táplálékul alkalmas szalonnát, zsirt, természetes — akár friss, akár olvasztott — vajat, mesterséges vajat vagy margarint, valamint bármiféle más állati és növényi zsirt, zsiradékot és olajat az 1.853.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 17-én kelt 138. számában.

1916. M. E. számú rendeletben megállapitott korlátokra való tekintet nélkül szabad felhasználni, feldolgozni, idegen anyaggal keverni vagy egyébként átváltoztatni.

Ez a rendelet azonnal életbelép és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi junius hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 2.546/1916. M. E. számú rendelete a repceolaj, vadrepceolaj, lenmagolaj, kendermagolaj, gomborkaolaj, tökmagolaj, napraforgóolaj és egyéb növényi olajok forgalombahozatala tárgyában. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

I. A repceolaj, vadrepceolaj, lenmagolaj, kendermagolaj, gomborkaolaj, tökmagolaj és napraforgómagolaj forgalmának szabályozása.

1. §.

Mindazok a vállalatok, amelyek repceolajat, vadrepceolajat, lenmagolajat, kendermagolajat, gomborkaolajat, tökmagolajat vagy napraforgómagolajat állitanak elő, kötelesek az 1916. évi augusztus hó 11. napján ezen olajokból meglevő bármilyen minőségű készleteiket a mennyiségnek, a minőségnek és a raktározás pontos feltüntetésével legkésőbb 1916. évi augusztus hó 20. napjáig a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaságnak (Budapest, V., Vilmos császár-út 33.) a jelen rendelethez mellékletként csatolt mintának megfelelően kiállitott ürlapon bejelenteni.

Ugyanigy bejelentendők azok a repceolaj-, vadrepceolaj-, napraforgómagolajkészletek is, amelyeket a jelen rendelet hatálya alatt utóbb fognak előállitani és pedig hónaponkint legkésőbb a hónap 8. napjáig bezárólag az előző hónap utolsó napján volt állapot szerint.

A bejelentéseket minden üzem vagy raktárhelyre nézve külön kell közvetlenül a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaságnál benyujtani. Postai úton való beküldésnél a bejelentés legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

2. §.

Az 1. §. értelmében bejelentés alá eső, már meglevő és ezután előállitandó repceolaj-, vadrepceolaj-, lenmagolaj-, kender-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 10-én kelt 182. számában.

magolaj-, gomborkaolaj-, tökmagolaj- és napraforgómagolajkészletek a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá vétetnek. A készleteket birtokosuk fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja, hanem köteles azokat a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaságnak megvételre felajánlani.

A termelő vállalatok kötelesek a zár alá vett repceolaj-, vadrepceolaj-, lenmagolaj-, kendermagolaj-, gomborkaolaj-, tökmagolaj- és napraforgómagolajkészletek célszerű beraktározásáról és kellő megőrzéséről gondoskodni.

A repceolajat, vadrepceolajat, lenmagolajat, kendermagolajat, gomborkaolajat, tökmagolajat és napraforgómagolajat termelő vállalatok azt az olajmennyiséget, amelyre a saját olajelőállító ipari üzemük céljaira szükségük van, erre a célra szabadon felhasználhatják.

3. §.

A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság köteles a 2. §. alapján megvételre felajánlott repceolajat, vadrepceolajat, lenmagolajat, kendermagolajat, gomborkaolajat, tökmagolajat és napraforgómagolajat a jelen rendelet 7. §-ában megállapitott áron átvenni, a termelő vállalat pedig köteles az elszállitásra vonatkozó rendelkezés megérkezése után az árúnak lehető leggyorsabb beküldéséről gondoskodni.

A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság köteles az általa átvett árú vételárát az árú átvételétől számitott 10 napon belül megfizetni.

Ha a felek az ár tekintetében meg nem egyeznek, a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság az átvett árúért az átvételkor egyelőre az általa megajánlott árt köteles megfizetni.

4. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a 7. §-ban megállapitott legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye.

A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság az árút az árnak elsőbirósági megállapitásáig a megérkezéskor volt állapotban köteles meghagyni, a felfolyamodás azonban az árúval való rendelkezésben már nem akadályozza.

A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben sem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

5. §.

A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság az átvett repceolajat, vadrepceolajat, lenmagolajat, kendermagolajat, gomborkaolajat, tökmagolajat és napraforgómagolajat a kereskedelemügyi miniszternek a közszükségletek szem előtt tartásával adott utasitásai szerint hozza forgalomba.

A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság a részéről történő eladásnál az általa fizetett áron felül a saját üzleti költségei fejében a kereskedelemügyi miniszter által megállapitandó jutalékot számithat fel.

6. §.

A kereskedelemügyi miniszter a zár alá vett olajkészleteket indokolt esetekben a feltételek egyidejű megállapitása mellett a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

II. A repceolaj, lenmagolaj, kendermagolaj, gomborkaolaj, tökmagolaj és napraforgómagolaj legmagasabb ára.

7. §.

A repceolajért, vadrepceolajért, lenmagolajért, kendermagolajért, gomborkaolajért, tökmagolajért és napraforgómagolajért követelhető legmagasabb árak a magyar korona országainak egész területére nézve 100 kilogrammonként a következők:

repceolajra nézve	210 K
vadrepceolajra nézve	210 „
lenmagolajra nézve	430 „
kendermagolajra nézve.	600 „
gomborkaolajra nézve	340 „
tökmagolajra nézve	625 „
napraforgómagolajra nézve . . .	600 „

Az első bekezdésben megállapitott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják az előállitó ipartelep rakodó állomásához való szállitás és a berakás költségét is, tisztasúlyra, hordó nélkül, minden levonástól mentes készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

E legmagasabb árak csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árúra vonatkoznak. Kevésbé jóminőségű árúért csak megfelően alacsonyabb ár fizetendő.

8. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal halad-

hatja meg az Osztrák-magyar banknak az ügylet megkötésekor érvényben volt visszleszámitolási kamatlábát.

9. §.

Ha a repceolajnak, vadrepceolajnak, lenmagolajnak, kendermagolajnak, gomborkaolajnak, tökmagolajnak és napraforgómagolajnak árusitása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, a vételár a 7. §-ban megszabott legmagasabb áraknál legfeljebb 10%-kal lehet magasabb.

10. §.

Az 1915. évi termésből származó repceolajra, vadrepceolajra és lenmagolajra nézve az 1.644/1916. M. E. számú rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi május hó 18. napján megjelent 114. számában) megállapitott legmagasabb árak maradnak érvényben.

11. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak 1916. évi augusztus hó 11. napján lépnek hatályba. Ettől a naptól kezdve repceolajat, vadrepceolajat, lenmagolajat, kendermagolajat, gomborkaolajat, tökmagolajat és napraforgómagolajat a magyar szent korona országainak egész területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani vagy vásárolni tilos.

III. Egyéb növényi olajok forgalombahozatala.

12. §.

Mindazok a vállalatok, amelyek mákolajat, dohánymagolajat, szőlőmagolajat, mustármagolajat, ricinusolajat, vagy az 1. §-ban nem emlitett bármely egyéb növényi olajat állitanak elő, kötelesek az 1916. évi augusztus hó 11. napján ezen olajokból meglevő bármilyen minőségű készleteiket a mennyiségnek, a minőségnek és a raktározás helyének megjelölésével a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaságnál bejelenteni. Az 1916. évi szeptember hónaptól kezdve ugyanigy kötelesek bejelenteni minden hónapban a hónap első napján meglevő készleteiket. A bejelentéseket minden üzem- és raktárhelyre nézve külön, az 1916. évi augusztus hó 11. napján meglevő készletre nézve legkésőbb augusztus hó 20. napjáig, különben pedig mindenkor legkésőbb a hó 8. napjáig kell közvetlenül a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaságnál benyujtani, postai beküldésnél pedig legkésőbb a határidő utolsó napján postára adni.

13. §.

Akinek a 12. §. szerint bejelentés alá eső olajkészlete van, köteles a bejelentéssel egyidejűleg egész készletét a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaságnak megvételre felajánlani.

Az ajánlatot posta útján ajánlott levélben kell beküldeni. A postaköltséget a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság az ajánlattevőnek megtéríti.

Az ajánlattevőt ajánlata a postára adás napjától számitott tizennégy (14) napig köti.

E határidő elteltéig a vételre felajánlott olajkészletet tulajdonosa el nem adhatja, fel nem dolgozhatja és más módon sem értékesitheti, hanem köteles annak megfelelő őrzéséről gondoskodni.

Ha az ajánlattevő az ajánlat postára adásának napjától számitott 14 nap alatt a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság elfogadó nyilatkozatát meg nem kapja, a vételre felajánlott olajkészlet felett szabadon rendelkezhetik.

A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság elfogadó nyilatkozatának megérkezte után az ajánlattevő köteles készletét a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság által megjelölt belföldi rendeltetési helyre késedelem nélkül elküldeni.

14. §.

A Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság köteles a 12. §. alá eső és a 13. §. alapján átvett növényi olajok vételárát az átvétel megtörténte után haladéktalanul megfizetni. Az átvételi árt a felek egyezségileg állapitják meg.

Megegyezés létre nem jötte esetében a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság az átvett árúért az átvételkor egyelőre az általa megajánlott árt köteles fizetni.

15. §.

Ha a felajánlott árú tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú helye szerint illetékes kir. járásbiróság az árú forgalmi értékének megfelelően állapitja meg.

Ily esetben egyebekben a 4. §. rendelkezései irányadók.

IV. Vegyes rendelkezések.

16. §.

A jelen rendelet hatálybalépte előtt kötött és e rendelet rendelkezéseivel ellentétben álló szerződések hatályukat vesztik, amennyiben a jelen rendelet életbelépése előtt még nem teljesitették. Nem áll ez a szabály, ha a kikötött vételár a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árat nem haladja meg, feltéve, hogy a kereskedelemügyi miniszter az árút a zár alól és az eladási kényszer alól feloldja.

Azokat az igényeket, amelyek a szerződés nem teljesitéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, az előbbi bekezdés

KÖNYVTÁRA

szabálya nem érinti; a vevő azonban nem követelhet teljesitést, hanem csak kártérítést.

Oly szerződéseknél, amelyeket részletekben kell teljesiteni, a jelen §. első bekezdésének szabálya csak azokra a részszolgáltatásokra vonatkozik, amelyeket a jelen rendelet hatályának ideje alatt kellene teljesiteni.

17. §.

A repceolajnak és a vadrepceolajnak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tekintetében továbbra is a 2.177/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi junius hó 25. napján megjelent 146. számában) 9. §-a, a lenmagolajra nézve a 3.171/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus hó 29. napján megjelent 200. számában) 3. §-a, kendermagolajra nézve a 4.366/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 10. napján megjelent 285. számában) 2. §-a irányadó, mihez képest a repceolajnak, vadrepceolajnak, lenmagolajnak és kendermagolajnak vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállításához ezentúl is a kereskedelemügyi miniszter által a 952/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletnek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi március hó 20. napján megjelent 67. számában) megfelelő minta szerint kiállitott szállitási igazolvány szükséges.

Gomborkaolajat, tökmagolajat és napraforgómagolajat, úgyszintén minden egyéb a jelen §. első bekezdésében nem emlitett növényi olajat, nem postai polgári forgalomban közforgalmú vasúton, hajón vagy gépkocsin, a város vagy község területén kivül eső helyre csak a kereskedelemügyi miniszter által a jelen rendelethez mellékelt minta szerint kiállitott szállitási igazolvány mellett szabad szállitani.

Közforgalmú vasúti és hajózási vállalatoknak ehhez képest gomborkaolajat, tökmagolajat, napraforgómagolajat, úgyszintén a jelen §. első bekezdésében nem emlitett minden egyéb növényi olajat fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállitási igazolványt is beszolgáltatja.

Minden, a jelen rendelet rendelkezései alá eső növényolaj szállitásához szükséges szállitási igazolvány kiállitását a feladónak a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság útján kell kérnie.

18. §.

A kereskedelemügyi miniszter az ezen rendeletben foglalt rendelkezések alól indokolt esetekben felmentést adhat.

19. §.

Aki a jelen rendeletben emlitett cikkekből birtokában vagy őrizetében levő készletet a jelen rendelet ellenére a Magyar olaj-

és zsiripari központ részvénytársaságnak be nem jelenti, vagy a valóságnak meg nem felelő adatokat jelent be, a készletet a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaságnak megvételre a jelen rendelet ellenére fel nem ajánlja, ilyen cikkeket a jelen rendelet ellenére árúba bocsát, elidegenit, vagy azzal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, úgyszintén az is, aki ily cikkeket, tudva, hogy elidegenitésük a jelen rendeletbe ütközik, megszerez, aki a rendelet 7. §-ában emlitett növényi olajért a jelen rendelet ellenére az abban megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt követel vagy elfogad, igér vagy szolgáltat, végül, aki a jelen rendelet 17. §-ában emlitett valamely cikket a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton szállitási igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállit, az, amennyiben .cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

20. §.

A 2.177/1915. M. E. számú rendeletnek 1—8. §-ai, a 3.171. 1915. M. E. számú rendeletnek 1—2. §-ai és a 4.366/1915. M. E. számú rendeletnek 1—2. §-ai a jelen rendelet életbeléptével hatályukat vesztik, a hatályuk ideje alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett cselekményekre nézve azonban továbbra is az idézett rendeletek most emlitett §-ai maradnak irányadók.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 11. napján lép életbe. Horvát-Szlavonországokra nézve a 4. és 15. §-okban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik. Egyebekben a jelen rendelet hatálya, amennyiben e rendelet a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

1. Melléklet a 2.546/1916. M. E. számú rendelethez.

.....sz. bejelentőlap repceolaj-, vadrepceolaj-, lenmagolaj-, kendermagolaj-, gomborkaolaj-, tökmagolaj- és napraforgómagolajkészletekről.

A bejelentés napja (amelyre a bejelentés vonatkozik) 191..... hó ..... n.

Kérdés	Felelet
1. A bejelentő neve	..... (vezetéknév) ..... (keresztnév)
2. Lakóhelye	..... vármegye ..... járás ..... község ..... utca ..... házszám
3. Hol van a készlete?	..... vármegye ..... járás ..... község ..... utca ..... házszám
4. Ha a bejelentett olajkészlet másnak az őrizetében van: ennek neve és lakóhelye	..... (név) ..... vármegye ..... járás ..... község ..... utca ..... házszám
5. Ha a bejelentett olajkészlet nem a bejelentő tulajdona, a tulajdonos neve és lakóhelye	..... (név) ..... vármegye ..... járás ..... község ..... utca ..... házszám

6. Az olajkészlet megnevezése	a) Az előző bejelentési napon.....év .....hó...n bejelentett készlet kilogrammokban	b) Készletcsökkenés	c) Készletnövekedés	d) Készlet a jelen bejelentés napján kilogrammokban	A bejelentő saját üzemében	
		az előző bejelentés óta kilogrammokban			az előző hóban tényleg termelt	a folyó hóban előreláthatólag termelendő
	Megjegyzés. A 6. pontnál az első bejelentéskor csak a d)-vel jelölt rovat töltendő ki. A következő bejelentéseknél az a) rovatba mindig az előző bejelentés d) rovatában feltüntetett adat írandó be.				olaj mennyisége kilogrammokban	
Repceolaj						
Vadrepceolaj						
Lenmagolaj						
Kendermagolaj						
Gomborkaolaj						
Tökmagolaj						
Napraforgómagolaj						
Jegyzet.						

A fenti adatok helyességét igazolom. Tudomásul veszem, hogy az adatok késedelmes vagy a valóságnak meg nem felelő módon való bejelentése a 2.546/1916. M. E. számú rendelet szerint büntettetik.

Kelt.....191.....évi.....hó.....n.

.....

(Aláírás és cégbélyegző.)

II. Melléklet 2.546/1916. M. E. számú rendelethez.

Szállitási igazolvány.

..... (feladó neve)

..... (lakása) jogosult

arra, hogy ..... kg. .....

az 1916. évi ..... hó ..... napjáig terjedő idő alatt .....

..... állomásról

..... állomásra

vasúton
hajón .....

címére elszállithasson.

Budapesten, 1916. évi.....hó.....-n.

A miniszter rendeletéből:

(P. H.)

.....

A szállitási igazolványt a fuvarokmányhoz tartósan hozzá kell fűzni.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk az ottani önkormányzat körébe tartozik, ott a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi augusztus hó 9. napján.

A m. kir. minisztérium 2.660/1916. M. E. számú rendelete Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság alakitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

I. §.

A magyar szent korona országainak növényi és állati olajokkal és zsiradékokkal való ellátására, az ezirányú mezőgazdasági és ipari termelés szabályozására, a nyers anyagok és a kész termékek felosztására, felhasználására és árszabályozására vonatkozó kérdésekben szakszerű tárgyalás és véleményadás céljából olaj- és zsiradékügyi bizottság alakittatik. A bizottság megalakitása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

2. §.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy mindazok, akik növényi és állati olajoknak és zsiradékoknak termelésével, előállitásával, feldolgozásával vagy forgalombahozatalával foglalkoznak, készleteiket a bizottságnak jelentsék be és felhatalmazhatja a bizottságot, hogy az emlitett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekelt vállalatok üzemét ellenőrizze és evégből az üzleti könyvekbe és levelezésekbe is betekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekelt vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni, a szükséges felvilágositásokat megadni és a bizottságnak a bejelentésekre és az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit megtartani.

3. §.

A bizottság az érdekelt miniszteréknek, a horvát-szlavon-dalmátországi bánnak és a cs. és kir. hadügyminiszternek kiküldötteiből, valamint a kereskedelemügyi miniszter által az érdekeltség köréből kinevezett tagokból áll.

4. §.

A bizottság megállapitja saját ügyrendjét és azt jóváhagyás végett a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 17-én kelt 187. számában.

5. §.

A bizottságnak az érdekeltség köréből kinevezett tagjai a kereskedelemügyi miniszternek fogadalmat tesznek arra nézve, hogy a rájuk bizott ügyekben teljes pártatlansággal és a legnagyobb lelkiismeretességgel fognak eljárni és a bizottság ügyeit, valamint a bizottsággal érintkező ügyfelek üzleti viszonyait feltétlen titoktartással fogják kezelni.

6. §.

Aki a 2. §. alapján elrendelt bejelentést nem teljesiti vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működése területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 3.499/1916. M. E. számú rendelete zsiradékok és zsirsavak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindenféle zsiradékot és zsirsavat nem postai polgári forgalomban közforgalmú vasúton, vagy pedig hajón vagy gépkocsin a város vagy község területén kivül eső helyre, ha a küldemény súlya 100 kg.-nál nagyobb, csak a kereskedelemügyi miniszter külön engedélyével szabad szállitani.

Disznózsirra és vajra az előbbi bekezdés nem vonatkozik; a magyar szent korona országainak területén kivül eső helyre azonban disznózsirt közforgalmú vasúton vagy pedig hajón vagy gépkocsin továbbra is csak az 1915. évi november hó 29-én 4.292/1915.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 5-iki 265. számában.

M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 30. napján megjelent 277. számában) szerint az ott megszabott szállítási igazolvánnyal szabad szállítani.

A jelen §. első bekezdése szerint szükséges szállítási igazolvány kiállítását a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ Részvénytársaság (Budapest, VI., Vilmos-császár-út 33. sz.) útján kell kérni.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet alól kivételeket engedhet.

3. §.

Közforgalmú vasuti és hajózási vállalatoknak az 1. §. hatálya alá eső cikket tartalmazó, 100 kg.-ot meghaladó súlyú küldeményt fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállítási igazolványt is beszolgáltatja.

A szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállításhoz használtatott és újból nem használható, köteles azt a feladási állomás keletbélyegzőjével lebélyegezni.

4. §.

Közforgalmú vasuti vagy hajózási állomás által fuvarozás vagy tárolás végett a jelen rendelet életbelépte előtt már átvett küldeményekhez szállítási igazolvány nem szükséges.

5. §.

Aki a jelen rendelet 1. §-a alá eső cikket a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton szállítási igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy pedig hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállít, vagy szállíttat, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a székesfővárosi államrendőrség működése területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet 1916. évi december hó 6. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi december hó 5-én.

A m. kir. minisztérium 3.553/1916. M. E. számú rendelete egyes állati eredetű zsiradékokért követelhető legmagasabb ár megállapitása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az alább felsorolt állati származású zsiradékokért követelhető legmagasabb ár métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra a következőkben állapittatik meg:

	Korona
Étkezési célokra szolgáló olvasztott faggyúra (premier jus) nézve	6·—
étkezési célokra nem alkalmas faggyúra nézve	5·—
étkezési célokra szolgáló csontzsirra nézve	4·50
bőrzsirra nézve	4·—
ipari célokra szolgáló mindenféle hulladékzsirra nézve, akár gulyászsir, akár konzervzsir, akár bármely más elnevezés alatt jön forgalomba	4·—
csatornazsir 100% zsirtartalomra átszámitva	4·—

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodóállomáshoz való szállitás költségét is, csomagolás nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

Kicsinyben való árusitásnál az első bekezdésben meghatározott áraknál legfeljebb 10%-kal magasabb ár számitható.

Az étkezésre nem alkalmas csontzsirra vonatkozólag a m. kir. minisztériumnak a csontok és csonttermékek forgalombahozatala tárgyában kiadott 1.736/1916. M. E. számú rendeletében (l. a „Budapesti Közlöny"-nek 1916. évi junius hó 16. napján megjelent 137. számában) foglalt rendelkezések továbbra is érvényben maradnak.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott legmagasabb árak csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árúra vonatkoznak. Kevésbé jó minőségű áruért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő, oly megállapodás, amely ettől a rendelkezéstől a vevő hátrányára eltér, a többletre nézve érvénytelen.

3. §.

Az 1. §. alá eső cikkek adásvétele iránt a jelen rendelet hatálybalépte előtt az 1. §. szerint követelhető legmagasabb árnál magasabb ár kikötésével kötött ügyletek, amennyiben a jelen rendelet életbe lépéséig az árú átadásával még teljesitve nem lettek, hatályukat vesztik.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 5-iki 265. számában.

Azokat az igényeket, amelyek az előbbi bekezdés alá eső ügyletek nem teljesitéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, az előbbi bekezdés szabálya nem érinti; a vevő azonban nem követelhet teljesitést, hanem csak kártérítést.

4. §.

Az 1. §. alá eső cikkeket a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani tilos.

Aki e tilalmat megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi rész a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

A kereskedelemügyi miniszter ezen rendeletben foglalt rendelkezések alól indokolt esetekben kivételeket engedhet.

Az 1. §. alá eső cikkeknek vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

6. §.

Ez a rendelet 1916. évi december hó 6. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére

Budapest, 1916. évi december hó 5-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter I/V. 1917. számú rendelete állati és növényi zsiradékok, valamint mosószappan és mosópor postai szállitásának eltiltása tárgyában.[1])

A búza, rozs, árpa, tengeri és rizsliszt, valamint mindennemű szalonna, háj, zsír és sertéshús postai forgalmának korlátozásáról 76.593/1915. szám alatt kiadott rendeletemben foglalt összes rendelkezéseket ezennel kiterjesztem az állati és növényi zsiradékokra, mosószappanra és mosóporra is.

Vagyis a magyar szent korona országainak területén kívül

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1917. január 9-én kelt 6. számában.

fekvő helyekre szóló, most felsorolt tartalmú csomagoknak postán szállitása tilos s az esetleg hamis tartalomnyilvánitással postára adott ilyen csomagokkal az ad 86.600/1915. számú rendelet értelmében kell eljárni.

Ez a rendelet azonnal életbe lép. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi december hó 31-én.

Olajos magvak forgalombahozatala, feldolgozása és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 823/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből származó lenmagért és kendermagért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1916. évi termésből származó lenmagért és kendermagért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra 100 koronában állapittatik meg.

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodóállomáshoz való szállitás költségeit is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

2. §.

Az 1916. évi termésből származó len- és kendermagot a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani vagy vásárolni tilos.

Aki e tilalmat megszegi, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Lenmagnak és kendermagnak vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi március 18-án kelt 64. számában.

Vetőmagra nézve a földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán e rendelet alól kivételeket engedhet.

4. §.

Az előző évi termésekből származott lenmag- és kendermag-készletekre vonatkozólag érvényben álló rendelkezéseket ez a rendelet nem érinti.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1915. évi március hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 1.827/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi repcetermésnek zár alá vételéről, közszükségleti célokra igénybevételéről és a repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. *Az 1916. évi repcetermés zár alá vétele és igénybevétele.*

1. §.

Az 1916. évi egész repcetermés — ideértve a vadrepcét is — a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá vétetik, kivéve a termésnek azt a részét, amelyre a termelőnek saját gazdaságában vetőmag céljára szüksége van. A termelő zár alá vett termését fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja, másnak mint a Hadi Termény-részvénytársaságnak (Budapest, V., Nádor-utcza 9.), Horvát-Szlavonországokban az ottani Országos Gazdasági Bizottságnak (Zemaljsko Gospodarsko Povjerenstvo u Zagrebu) el nem idegenitheti és azzal egyáltalában csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik. A termelő köteles a zár alá vett termés kellő megőrzéséről gondoskodni.

2. §.

A termelő köteles zár alá vett repce- és vadrepcetermésének a saját vetőmagszükségletét meghaladó részét, amennyiben azt az 1916. évi szeptember hó 1. napjáig a Hadi Termény-részvénytársaságnak még el nem adta volna, a jelzett nap után, legkésőbb a földmívelésügyi miniszter által meghatározandó időpontig irásban vagy szóval a nevezett társaságnak akár közvetlenül, akár a községi előljáróság (városi polgármester) útján megvételre felajánlani.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 6-án kelt 129. számában.

A megtörtént felajánlásról a Hadi Termény-részvénytársaság, illetőleg a községi előljáróság (városi polgármester) köteles a termelőnek irásbeli elismervényt kiszolgáltatni.

A Hadi Termény-részvénytársaság köteles a megvételre felajánlott repcét és vadrepcét az 1.828/1916. M. E. számú rendelet 1. és 2. §-ának megfelelő áron a termelőtől átvenni.

E §. alkalmazásában Horvát-Szlavonországokban a földmívelésügyi miniszter helyett a bánt, a Hadi Termény-részvénytársaság helyett az ottani Országos Gazdasági Bizottságot kell érteni.

3. §.

A földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán akként is rendelkezhetik, hogy a zár alá vett repce- és vadrepcekészletek közszükségleti célokra való igénybevétel (rekvirálás) útján szereztessenek meg.

4. §.

Horvát-Szlavonországokban a bán gondoskodik arról, hogy az ott megszerzett repce- és vadrepcekészletek ipari feldolgozás céljára a Hadi Termény-részvénytársaságnak (Budapest, V., Nádor-utcza 9) átengedtessenek. A Horvát-Szlavonországokból származó repcekészlet feldolgozásából melléktermékként nyert olajpogácsa a Korpaközpont útján a horvát-szlavon országos kormánynak fog rendelkezésére bocsáttatni.

5. §.

A kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel Horvát-Szlavonországokban a bánnal egyetértve a zár alá vett készleteket indokolt esetben — a feltételek egyidejű megállapitásával — a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

Az 1916. évi várható termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről, valamint az 1916. évi mezőgazdasági termelésből várt egyes terményekre előlegnyujtásáról 1.092/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet érintetlenül marad.

6. §.

Az a termelő, aki a jelen rendelet értelmében zár alá vett vagy igénybevett (rekvirált) repcetermését a jelen rendelet ellenére felhasználja, feldolgozza, elidegeniti vagy azzal a jelen rendelet ellenére egyébként rendelkezik, úgyszintén az a termelő, aki termésének megőrzéséről kellően nem gondoskodik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Oly esetben, amikor megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért,

az alkalmazandó pénzbüntetés legmagasabb mértéke az előbbi bekezdésben meghatározott pénzbüntetésnek a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegéig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőr ibüntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

2. *A repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállitása.*

7. §.

A repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tekintetében továbbra is az 1915. évi junius hó 7. napján 1.924/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 5. §-a irányadó, mihez képest repcének és vadrepcének vasúton, hajón, vagy gépkocsin való szállitásához ezentúl is a kereskedelemügyi miniszter által az 1915. évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletnek megfelelő minta szerint kiállitott szállitási igazolvány szükséges.

3. *Záró rendelkezések.*

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi junius hó 5. napján.

A m. kir. minisztérium 1.828/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből származó repcéért és vadrepcéért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján következőket rendeli:

1. §.

Az 1916. évi termésből származó repcemagért és vadrepcemagért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona or-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. junius 6-án kelt 129. számában.

országainak egész területére nézve métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra.

káposztarepce tekintetében . . . . . 60 K
réparepce tekintetében . . . . . 57 „
vadrepce tekintetében . . . . . 29 „

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott legmagasabb árak csak az üzletforgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árúra vonatkoznak. Kevésbé jóminőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

3. §.

Az 1916. évi termésből származó repcemagot és vadrepcemagot a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani tilos.

Aki e tilalmat megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

4. §.

Repcemagnak és vadrepcemagnak vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

Vetőmagra nézve a földmivelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán e rendelet alól kivételeket engedhet.

5. §.

Az előző évi termésekből származott repcemag- és vadrepcemagkészletekre vonatkozólag érvényben álló rendelkezéseket ez a rendelet nem érinti.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi junius hó 5. napján.

A m. kir. minisztérium 2.544/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi gomborka-, lenmag-, kendermag-, tökmag-, napraforgómag-termésnek zár alá vételéről, valamint egyéb olajos magvaknak forgalombahozataláról és az olajos magvaknak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezés alapján a következőket rendeli:

I. Az 1916. évi gomborka-, lenmag-, kendermag-, tökmag- és napraforgómag-termés zár alá vétele

1. §.

Az 1916. évi egész gomborka-, lenmag-, kendermag-, tökmag- és napraforgómag-termés a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá vétetik, kivéve a termelésnek azt a részét, amelyre a termelőnek házi szükségletére vagy gazdaságában vetőmag céljára szüksége van. A termelő zár alá vett termését fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja és — amennyiben a jelen rendelet másképen nem intézkedik (10. §.) — a kendermagot másnak, mint a Hadi Termény-részvénytársaságnak (Budapest, V., Nádor-utca 9. sz.), a többi fentemlített olajos magvakat másnak mint a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaságnak (Budapest, VI., Vilmos császár-út 33. sz.), illetőleg Horvát-Szlavonországokban az összes említett olajos magvakat másnak, mint az ottani Országos ellátási részvénytársaságnak (Zemaljska Opskrba d. d. u Zagrebu) el nem idegenítheti és azzal egyáltalában csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A termelő köteles a zár alá vett termés kellő megőrzéséről gondoskodni.

2. §.

A Hadi Termény-részvénytársaság és a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaság, illetőleg Horvát-Szlavonországok területén az ottani Országos ellátási részvénytársaság köteles a megvételre felajánlott lenmagot és kendermagot a 823/1916. M. E. számú rendeletnek (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi március hó 18. napján megjelent 64. számában) a gomborkát, tökmagot és napraforgómagot pedig a 2.545/1916. M. E. számú rendeletnek megfelelő áron a termelőtől átvenni.

3. §.

A földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán akként is rendelkezhetik, hogy a zár alá vett gomborka-, len-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 10-én kelt 182. számában.

mag-, kendermag-, tökmag- és napraforgómagkészletek közszükségleti célokra való igénybevétel (rekvirálás) útján szereztessenek meg.

4. §.

A jelen rendelet rendelkezései alá eső olajos magvak, valamint a repce és vadrepce feldolgozásából melléktermékként nyert olajpogácsa kizárólag a Korpaközpont útján hozható forgalomba.

Horvát-Szlavonországokban a bán gondoskodik arról, hogy az ott megszerzett gomborka-, lenmag-, kendermag-, tökmag- és napraforgómagkészletek ipari feldolgozás céljára a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaságnak átengedtessenek. A Horvát-Szlavonországokból származo gomborka-, lenmag-, kendermag-, tökmag- és napraforgómagkészletek feldolgozásából melléktermékként nyert olajpogácsa a Korpaközpont útján a horvát-szlavon országos kormánynak fog rendelkezésére bocsátatni.

5. §.

A kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokban a bánnal egyetértve a zár alá vett készleteket indokolt esetben — a feltételek egyidejű megállapításával — a zár alól egészben vagy részben feloldhatja.

II. Egyéb olajos magvak forgalombahozatala.

6. §.

A jelen rendelet életbelépésétől kezdve mustármagot, bükkmagot, szőlőmagot, dohánymagot, mákot, ricinusmagot, szójababot s az I. §-ban nem említett bármely egyéb olajos magot, — amennyiben a jelen rendelet másképen nem intézkedik (10. §.) — kizárólag a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaság útján szabad árúba bocsátani, elidegeníteni vagy más módon forgalomba hozni — ide nem értve a bükkmagnak a helyszínen sertésekkel történő feletetését. A megvételre való felajánlás vagy írásban és pedig posta útján ajánlott levélben, vagy szóval történhet és a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaság az ajánlat felől azonnal, legkésőbb azonban az ajánlat postára adásától számított 14 napon belül határozni köteles.

A jelen szakasz 1. bekezdésének rendelkezése nem vonatkozik a máknak élelmezési célra, valamint a jelen szakasz hatálya alá eső olajos magvaknak vetőmag céljaira való forgalombahozatalára.

7. §.

A Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaság a 6. §. alapján megvásárolt terményekért a rendelkezésre jogosultnak egyezségileg megállapitandó árt fizet.

8. §.

Ha az ár tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbiróság végzéssel állapitja meg. Ilyen esetben a vételár jogerős megállapitásáig a Magyar olaj- és zsiripari központ részvénytársaság az árú átvételekor egyelőre az általa ajánlott vételárat köteles a rendelkezésre jogosultnak készpénzben kifizetni.

Az ármegállapitás tárgyában hozott végzés ellen egyfokú felfolyamodásnak van helye a kir. törvényszékhez. További felfolyamodásnak nincs helye.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben sem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók.

III. Az olajos magvaknak vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállitása.

9. §.

A lenmagnak és kendermagnak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tekintetében továbbra is az 1915. évi augusztus hó 27. napján 3.171/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet 3. §-a, illetve az 1915. évi december hó 9. napján 4.366/1915. M. E. sz. a. kiadott rendelet 3. §-a irányadó, mihez képest lenmagnak és kendermagnak vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállitásához ezentúl is a kereskelemügyi miniszter által az 1915. évi március hó 17. napján 952/1915. M. E. szám alatt kelt rendeletnek megfelelő minta szerint kiállitott szállitási igazolvány szükséges.

A jelen rendelet hatálya alá eső többi olajos magvaknak vasúton, hajón és gépkocsin való szállitására nézve is, a 952/1915. M. E. számú rendelet rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a szállitási igazolványokat a kereskedelemügyi miniszter állitja ki.

IV. Vegyes, büntető és záró rendelkezések.

10. §.

Kereskedők (kereskedelmi társaságok) a jelen rendelet hatálya alá eső olajos magvakat vásárolhatnak, de csak olyanoktól, akiknek eladásra szánt terménymennyisége a felsorolt terményekből legfeljebb egy métermázsát tesz ki.

A vevő a jelen szakasz alapján vásárolt kendermagmennyiségeket csak a Hadi Termény-részvénytársaságnak, az egyéb olajos magmennyiségeket pedig csak a Magyar olaj- és zsiripari központ

részvénytársaságnak adhatja el és köteles az ilykép megvásárolt készleteket kéthetenkint és pedig a kendermagkészleteket a Hadi Termény-részvénytársaságnak, az egyéb olajos magkészleteket a Magyar olaj- és zsíripari központ részvénytársaságnak bejelenteni és a társaság felhivására neki megvételre felajánlani.

A jelen szakasz alapján vásárolt olajos magvakért a kereskedők (kereskedelmi társaságok), amennyiben oly olajos magvakról van szó, amelyekre nézve legmagasabb ár van érvényben, ezt az árat, egyéb olajos magvakért pedig a Magyar olaj- és zsíripari központ részvenytársaság a kereskedőknek (kereskedelmi társaságoknak) gyűjtési jutalékot fizet.

Az a kereskedő, akit a jelen szakasz rendelkezéseinek megszegésével elkövetett kihágás miatt a 11. §. alapján jogerősen elitélnek, elveszti a jelen szakaszon alapuló vásárlási jogosultságát.

11. §.

Aki a jelen rendelet bármely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Oly esetben, amikor megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés legmagasabb mértéke az előbbi bekezdésben meghatározott pénzbüntetésnek a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegéig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára forditandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

12. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 11. napján lép életbe. Horvát-Szlavonországokra nézve a 8. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik. Egyebekben a jelen rendelet hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 9. napján.

A m. kir. minisztérium 2.545/1916. M. E. számú rendelete a gomborkáért, tökmagért és napraforgómagért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról. [1])

A m. kir. miniszterium a háború esetére szoló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A gomborkáért, tökmagért és napraforgómagért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra

gomborka tekintetében	80 K
tökmag tekintetében	125 „
napraforgómag tekintetében	75 „

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott legmagasabb árak csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árúra vonatkoznak. Kevésbé jóminőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb ár fizetendő.

3. §.

A gomborkát, tökmagot és napraforgómagot a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani tilos.

Aki e tilalmat megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára forditandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

4. §.

Gomborkának tökmagnak és napraforgómagnak vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. augusztus 10-én kelt 182. számában.

Vetőmagra nézve a földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán e rendelet alól kivételeket engedhet.

5. §.

Ez a rendelet 1916. évi augusztus hó 11. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 9. napján.

A m. kir. minisztérium 2.736/1916. M. E. számú rendelete a 2.544. 1916. M. E. számú rendelet kiegészitéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 2.544/1916. M. E. számú rendelet 9. §-ának rendelkezései szerint a len- és kendermagon kivül az emlitett rendeletnek hatálya alá eső többi összes olajos magvaknak vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállitására is a 952/1915. M. E. számú rendelet rendelkezései irányadók azzal a módositással, hogy a szállitási igazolványokat a kereskedelemügyi miniszter állitja ki. Ehhez képest ezen olajos magvak tekintetében a 4.551/1915. M E. számú rendelet szabályai nem alkalmazhatók.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 3.552/1916. M. E. számú rendelete az olajos magvaknak vámért való feldolgozásáról.[2])

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazon vállalatok, melyek olajos magvak feldolgozásával foglalkoznak és az üzemükben feldolgozásra kerülő olajos magszükségletüket nem közvetlenül a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaságtól kapják, bármiféle olajtartalmú magot csakis vámért dolgozhatnak fel és ily magvakat feldol-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 17-én kelt 187. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 8-án kelt 256. számában.

gozásra csak akkor fogadhatnak el, ha a feldolgoztató fél egyidejűleg a lakása helyének községi elöljárósága (polgármestere) által díjtalanul és illetékmentesen kiállitandó tanusitvánnyal bizonyitja, hogy az illető mennyiséget házi szükségletére jogosan használhatja fel terméséből.

A tanusitványban meg kell jelölni azt a vállalatot (Olajütő malmot), amellyel a fél az olajos magvat feldolgoztatni kivánja és a tanusitvány alapján csak az abban megnevezett vállalatnak szabad a feldolgozást elvállalnia.

A községi elöljáróság (polgármester) a kiszolgáltatott tanusitványokról pontos jegyzéket köteles vezetni.

A saját házi szükségletre a fél háztartásában természetben ellátást élvező személyek után fejenkint és havonkint legfeljebb 6 kilogramm olajos mag vehető számitásba és pedig csak az 1917. évi november hó 1. napjáig terjedő időre.

2. §.

Az olajos magvakat feldolgoztató fél a községi elöljáróság által kiállitott tanusitványt a feldolgozó vállalatnak (olajütő malomnak) átadni, a feldolgozó vállalat pedig azt átvenni és megőrizni köteles.

A feldolgozó vállalat minden hónap 1. és 15. napján a már összegyüjtött tanusitványokat a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ részvénytársaságnak (Budapest, VI., Vilmos császár-út 33. szám) köteles beküldeni.

3. §.

A feldolgozó vállalatok az átvett tanusitványokról és a felek részére végzett feldolgozásról pontos jegyzéket kötelesek vezetni. A jegyzékben a feldolgozó vállalat tulajdonosa mindenekelőtt feljegyezni köteles olajos magnemenkint a fél által feldolgozásra behozott mennyiségeket és ennek megfelelő átvételi elismervényt kell a félnek kiszolgáltatnia. Köteles továbbá a feldolgozó vállalat tulajdonosa a jegyzékbe feljegyezni a fél által feldolgozásra átadott olajos magvak feldolgozási, illetve elszámolási eredményeit és erről a félnek megfelelő elszámolási elismervényt adni.

4. §.

A feldolgozó vállalatok a vámot csakis pogácsában és készpénzben szedhetik, még pedig olajpogácsában legfeljebb a kipréselt olajos mag melléktermékeként nyert pogácsa egyharmadát és ezen felül készpénzben legfeljebb a feldogozásra átvett olajos mag métermázsája után 10 koronát.

A feldolgoztató fél készpénzben járó vám törlesztésére a mel-

léktermékként nyert pogácsából reá eső részt átengedheti, az ezen célra átengedett pogácsa értékét a hatóságilag megszabott legmagasabb ár alapulvételével kell a fizetésnél számitásba venni.

5. §.

A feldolgoztató fél a saját házi szükségletére feldolgoztatott olajos magvakból nyert olajat, amennyiben azt a saját házi szükségletére fel nem használja, csak a repceolaj, vadrepceolaj, lenmagolaj, kendermagolaj, gomborkaolaj, tökmagolaj, napraforgómagolaj és egyéb növényi olajok forgalombahozatala tárgyában 2.546/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletében (l. a »Budapesti Közlönynek« 1916. évi augusztus hó 10. napján megjelent 182. számában) foglalt rendelkezéseknek megfelelő módon, az olajos pogácsát pedig a korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozásának újabb szabályozásáról 2.780/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a »Budapesti Közlönynek« 1916. évi augusztus hó 22. napján megjelent 191. számában) foglalt rendelkezéseknek megfelelő módon hozhatja forgalomba.

Az olajos magvak feldolgozásával foglalkozó vállalatok a vám fejében szedett olajos pogácsát ugyancsak a magyar királyi minisztériumnak 2.780/1916. M. E. számú rendeletében foglalt rendelkezéseknek megfelelő módon hozhatják csak forgalomba.

6. §.

Az elsőfokú iparhatóság kiküldöttjének joga van a feldolgozó vállalatnál levő jegyzéket és (3. §.) tanusitványokat, valamint abból a szempontból, hogy a jelen rendelet szabályai megtartattak-e, a vállalat üzemét bármikor megvizsgálni.

7. §.

A jelen rendelet 4. §-át az olajos magvakat feldolgozó mindazoknak a vállalatoknak üzlethelyiségeiben, amelyek a jelen rendelet hatálya alá tartoznak, szembetünő helyen és könnyen olvasható alakban ki kell függeszteni.

8. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendeletben foglalt rendelkezések alól indokolt esetekben kivételeket engedhet.

9. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármily módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost a jelen rendelet értelmében saját házi szükséglet címén megilleti.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

10. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 8-án lép életbe.

Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi november hó 7-ik napján.

Pamut és pamutárúk forgalmának korlátozása.

A m. kir. minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendelete pamut, pamutfonalak és ezekből előállitott árúk forgalombahozatalának korlátozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendelet életbelépésétől kezdve bárki pamutot, pamuthulladékot, pamutfonal- és szövethulladékot, effilochét, műpamutot, nyers egyes pamutfonalat bezárólag az angol 60 finomsági számig, az ilyen fonálból előállitott cérnázott fonalat, nyers pamutszövetet és nyers pamutszövetből konfekcionált cikket, továbbá egyenruha-, hátizsák-, kenyérzsák- és sátorszövetet kizárólag csak vagy közvetlenül a katonai igazgatásnak, vagy a Magyar Szent Korona Országai Pamutközpontja részvénytársaságnak (röviden: „Pamutközpont r.-t." Budapest, V., Széchenyi-utca 1.) adhat el.

Az angol 60 finomsági számnál vastagabb nyers egyszeres és többszörös pamutfonálnak, valamint az ilyen fonálból előállitott nyers pamutárúnak a Pamutközpont r.-t. részére eladása és szállitása tehát a jelen rendelet életbelépésétől kezdve nem esik a 4.591/1915. M. E. számú rendelet 3. §-ában megállapitott korlátozások alá.

A Pamutközpont r.-t. azonban az általa szabadkézből megvásárolt nyers fonalat, cérnát és nyers árút csak a 4.591/1915. M. E. számú rendeletben megállapitott korlátozások figyelembevételével adhatja el.

2. §.

A fehéritett, festett, mercerizált vagy egyébként nemesitett pamutfonál, az ilyen fonálból készült szövet és egyéb cikk, vala-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. julius 30-án kelt 173. számában.

mint az angol 60 számnál finomabb nyers pamutfonál és az ilyenből előállitott szövet és egyéb cikk — az egyenruha-, hátizsák-, kenyérzsák- és sátorszövetek kivételével — ezentúl is korlátozás nélkül forgalomba hozható, kivéve azokat az árúkat, amelyekre nézve a kereskedelemügyi miniszter a 3. §. értelmében felajánlási kényszert rendel el.

3. §.

A kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy mindazok, akik pamut, pamuthulladék, pamutfonal- vagy pamutszövethulladék, effiloché, műpamut, egészen vagy túlnyomó részben ezekből az anyagokból készült fonál vagy cérna vagy ilyenekből előállitott szövet vagy ilyen szövetből konfekcionált cikk birtokában vannak, kötelesek készleteiket utasitása szerint a Pamutközpont r.-t.-nak megvételre felajánlani. A felajánlási kényszert a kereskedelemügyi miniszter akár az emlitett cikkekre általában, akár egyes meghatározott cikkekre nézve rendelheti el. Ha a kereskedelemügyi miniszter a megvételre való felajánlást elrendelte, a Pamutközpont r.-t. is köteles az általa szabadkézből megvett azokat a cikkeket, amelyekre a felajánlási kényszer kiterjed, az átvevő bizottságnak (7. §.) rendelkezésére bocsátani.

A felajánlási kényszer nem terjed ki a birtokosnak és családtagjainak saját használatára szükséges készletekre.

4. §.

A felajánlási kényszer elrendelése esetében mindazok, akik a kereskedelemügyi miniszternek a felajánlást elrendelő rendeletében megjelölt cikkek birtokában vannak, e cikkekből meglevő készleteiket a felajánlási kényszer életbelépésének napját követő tiz napon belül minták beküldése, továbbá az egyes cikkek mennyiségének és a raktározás helyének megjelölése mellett kötelesek a Pamutközpont r.-t.-nak megvételre felajánlani. Aki a kereskedelemügyi miniszternek a felajánlást elrendelő rendeletében megjelölt cikkeket csupán más részére őrizetben tartja, az őrizetben levő mennyiségeket az emlitett tiz napon belül az egyes cikkek minőségének és mennyiségének, valamint a raktározás helyének megjelölésével a Pamutközpont r.-t.-nak bejelenteni köteles.

5. §.

A Pamutközpont r.-t. a felet, aki készletét neki a 4. §. értelmében megvételre felajánlotta, az ajánlat kézhezvételéről késedelem nélkül értesiti.

A fél, aki ajánlatának elfogadásáról a Pamutközpont r.-t.-tól az ajánlat kézhezvételét elismerő értesitésnek keltétől számitott

huszonegy nap alatt értesitést nem kap, a felajánlott készletet a jelen rendelet 1. §-ának és a 4.591/1915. M. E. számú rendelet 3. §-ának korlátai között az idézett §-okban megjelölt célokra felhasználhatja.

6. §.

Ha a Pamutközpont r.-t. az ajánlatot elfogadja, köteles elfogadásától számitott tizennégy (14) nap alatt az árú rendeltetési helyét és a címet, amelyre az elküldendő, az eladóval közölni. Az eladó köteles az árút a Pamutközpont r.-t. költségére — ideértve a szállitmány esetleges biztositásának költségét is — az általa megjelölt belföldi helyre és címre lehetőleg haladéktalanul elküldeni. A Pamutközpont r.-t. által megjelölt ezt a helyet az ügylet teljesitésének helyéül kell tekinteni.

Az eladó az árú elküldésével egyidejűleg köteles a Pamutközpont r.-t.-nak megküldeni:

1. az elküldött árú minőségét és súlyát feltüntető jegyzéket,

2. a számlát,

3. a feladott árú súlyát hivatalosan igazoló fuvarlevélmásodlatot.

Az árú átvételének attól a naptól számitott 8 napon belül kell megtörténnie, amelyen a címzett az árúnak a rendeltetési állomáson való megérkezéséről értesitést nyert. A címzett az árú megérkeztéről a feladót azonnal értesiteni köteles.

A Pamutközpont r.-t. köteles a felajánlási kényszer alapján (3—6. §-ok) megvett készletekért a bizottság (7. §.) által megállapitott árt a tényleges átvételtől számitott 14 napon belül kifizetni.

Ha az árú minősége tekintetében kifogás merül fel, ezeket a társaság csak abban az esetben érvényesitheti, ha a kifogásokat az árú megérkezéséről szóló értesités kézhezvételétől számitott tizennégy napon belül az eladóval közölte és az árút minőségének és árának elsőbirósági megállapitásáig (8. §. 1. bekezdése) a megérkezéskor volt állapotában meghagyta.

7. §.

Azoknak a cikkeknek átvételi árát, amelyeket a Pamutközpont r.-t. a felajánlási kényszer alapján megvásárol, bizottság állapitja meg, amely a kereskedelemügyi miniszternek két és a Pamutközpont r.-t.-nak egy képviselőjéből áll. Ha a katonai igazgatás szükségletének fedezéséről van szó, a bizottságban a katonai igazgatás képviselője is helyet foglal. A bizottság két, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter által kijelölendő szakértő meghallgatásával határoz.

Az átvételi árak megállapitásánál a következő árak szolgálnak alapul:

	a tiszta súly egy kg.-jáért
Amerikai pamut, middling minőség	7·50 K
Egyptomi pamut	10·— „

Fonalak, amerikai, keletindiai és levantei pamutból:

20. számú cops	8·80 K
36/42. „ „	9·70 „

Fonalak egyptomi pamutból:

50. számú warpcops kártolt	15·20 K
60. „ „ „	15·70 „
50. „ „ fésült	17·50 „
60. „ „ „	18·— „

Felár kétszeres fonalért:

20. számú	—·66 K
40. „	1·15 „
50. „	1·55 „
50. „ cordonnet	2·30 „
60. „ „	3·10 „

Katonai kaliko 82 cm. széles, 15/15 beállitású 18/20 fonalból, 1·32 K méterenkint.

Barchend bogácsolt 78—79 cm. széles 15/15 beállitású 16/16 fonalból, 1·55 K méterenkint.

Zsákmolino 114 cm. széles, 15/15 beállitású 16/16 fonalból, 2·08 K méterenkint.

Festett strux 136—138 cm. széles, 24/30 beállitású 20/10 fonalból, 7·20 K méterenkint.

Az összes árak készpénzfizetés esetében az átvétel helyén értendők.

A szállitás és átvételi feltételek tekintetében egyébként a budapesti árútőzsdének a pamut, pamuthulladék, pamutfonalak és pamutárúkban való kereskedelemre nézve érvényben levő különleges szokványai megfelelően irányadók.

Ha a felajánlott mennyiségek a felajánlási kényszer útján fedezendő szükségletet meghaladják, egyébként egyenlő feltételek mellett az ajánlattevők ajánlatai az általuk felajánlott mennyiségek arányában a lehetőségek szerint egyformán veendők figyelembe.

8. §.

Ha a fél az átvételi bizottság által megállapitott árral nincs megelégedve, kérelmére az árt a 7. §-ban megszabott árak alapján egy vagy több szakértő meghallgatásával a budapesti központi

járásbiróság végzéssel állapitja meg. Ebben az esetben a Pamutközpont r.-t. az átvételnél egyelőre az átvételi bizottság által megállapitott vételárat köteles megfizetni.

A megállapitás tárgyában hozott végzés ellen a budapesti kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Pamutközpont r.-t.-ot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben sem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a biróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz. Egyebekben az eljárásra az 1911 : I. t.-c. 382—385. §-ai megfelelően alkalmazandók. A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

9. §.

A Pamutközpont r.-t. az általa felajánlási kényszer alapján vagy szabadkézből megvásárolt anyagokkal szabadon nem rendelkezhetik, hanem köteles azokat a bizottság által megállapitott árakon, a fuvar, biztositás, bélyeg stb. költségek felszámitásával és a kereskedelemügyi miniszter által megengedett százalékos jutalék hozzászámitásával a m. kir. kereskedelemügyi miniszter által kijelölt hatóságnak vagy más félnek átengedni.

10. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet alá eső üzemeket bármely időben megtekinthetik és nekik kivánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

11. §.

A jelen rendelet rendelkezései nem érintik a 3. §-ban megjelölt anyagokból és árúkból 1916 január 1. után a vámkülföldről behozott vagy e rendelet megjelenése után a vámkülföldről még behozandó készleteket, amennyiben a tulajdonos a behozatalt a Magyar és Osztrák Pamutközpont útján a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek bejelenti és azt megfelelő okmányokkal igazolja.

12. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármily módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Amennyiben megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül, a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

13. §.

A m. kir. minisztérium 4.323/1915. M. E. számú rendeletének 1—6. §-ai a jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik s hatályuk ideje alatt keletkezett jogviszonyokra és elkövetett cselekményekre nézve azonban továbbra is az idézett rendelet marad irányadó.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya — a 8. §-ban foglalt rendelkezések kivételével — kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokra nézve a 8. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapitása iránt a bán intézkedik.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi julius hó 29. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 54.340/1916. VI. C. számú rendelete kalikoszöveteknek felajánlása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 2 489/1916 M. E. számú rendeletének 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján a Pamutközpont részvénytársaságnak megvételre való felajánlást a következő pamutárúkra rendelem el:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 30-iki 173. számában.

Nyers, fehéritett, szürke, barna, zöld vagy földszinű 55 cm.-től 165 cm.-ig terjedő szélességű kaliko (mollino, inlet) szövetekre, melyek 16—20 angol finomsági számú fonalakból és egynegyed bécsi hüvelyekre számitva, úgy lánc mint vetülék irányban 14—16 fonalsűrűséggel vannak szőve.

Mindazok, akiknek akár birtokában, akár más részére őrizetben a fenti szövetekből 1.000 m.-t meghaladó készletük van, kötelesek egész készletüket az első bekezdésben emlitett minisztériumi rendelet határozmányainak figyelembevételével az 1916 évi augusztus hó 10. napjáig a Pamutközpont részvénytársaság cégnek (Budapest, V., Széchenyi-utca 1. sz.) megvételre felajánlani.

E rendeletem rendelkezései ellen vétők a magyar királyi minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendelet 12. §-ában foglaltak értelmében büntetendők.

Budapest, 1916. évi julius hó 29. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 57.499/1916. VI. C. számú rendelete egyes pamutfonalkészletek felajánlása tárgyában. [1])

A magyar királyi minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi julius 30. napján megjelent 173. számában) 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

A Pamutközpont-részvénytársaság cégnek (Budapest V., Széchenyi-u. 1.) megvételre fel kell ajánlani a nyers, egyszálú és kétszálú pamutfonalakat az angol 20—26. finomsági számokban, motollálva, kopszok vagy hengeres keresztcsévék alakjában.

A felajánlási kötelezettség nem terjed ki azokra a fonalakra, melyek kötő- vagy kötszövő üzemek birtokában vannak, vagy kötött (kötszövött) árúk előállitására alkalmasak.

Mindazok, akik a jelen rendeletem alapján felajánlási kényszer alá eső pamutfonalak birtokában vannak, kötelesek egész készletüket legkésőbb 1916. évi szeptember hó 2-ik napján az első bekezdésben emlitett rendelet határozmányainak figyelembe vételével a Pamutközpont részvénytársaság cégnek megvételre felajánlani.

Aki a jelen rendeletem alapján felajánlási kényszer alá eső pamutfonalakat más részére őrizetben tart, az köteles az őrizetében levő mennyiségeket az előző bekezdésben megjelölt határnapig a minőség, mennyiség és a raktározás helyének pontos megjelölésével a Pamutközpont részvénytársaság cégnek bejelenteni.

Aki a jelen rendelet ellen vét, az a magyar királyi minisztérium 2 489/1916. M. E. számú rendeletének 12. §-ában foglaltak értelmében büntetendő.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 18-án.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 19-iki számában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 59.998/1916. VI. C. számú rendelete bizonyos pamutárúk felajánlása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi julius hó 30-án megjelent számában) 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

A Pamutközpont részvénytársaság cégnek (Budapest, V., Széchenyi-utca 1.) a 2.489/1916. M. E. számú rendelet határozmányainak figyelembevételével megvételre fel kell ajánlani:

1. A nyers, egyszálú vagy kétszálú pamutfonalakat, a 26 angol finomsági számtól fölfelé, motollálva, kopszok vagy hengeres keresztcsévék alakjában.

2. Egyenruhaszöveteket pamutból, a kereskedelemben szokásos mindennemű kötéssel (strux, kord, diagonal, köper, szatin stb.) és pedig úgy a fonalban festett, mint a végben festett szöveteket 68—70 cm. és 106—142. cm. szélességben, ha a tulajdonos készlete 2.000 méter vagy ennél több.

3. Hátizsákszöveteket, -kizárólag pamutból vagy lennel és kenderrel vegyes pamutból nyersen, vizmentesen szőve vagy impregnálva, akár festett fonalakból szőve, akár a szövet van festve, ha a tulajdonos készlete 1.000 méter vagy ennél több.

4. Bélésköpereket, nyersen vagy szürkére festve, mindenféle kötésben, 78 cm. szélességben, 21—18 fonal sűrűséggel, 24—20 finomságú fonalakból szőve, továbbá az ehhez hasonló beállítású és hasonló finomságú fonalakból szőtt árúkat, ha azoknak folyóméterenkénti súlya 120 gramm körül van, amennyiben a tulajdonos készlete 2.000 méter vagy ennél több.

5. Organtint nyersen, nem zsirtalanítva és nem appretálva, 86—95 cm. szélességben, ha a láncfonalak finomsága 30—46, a vetülékfonalak finomsága 34—50, a fonalsűrűség 1/4 bécsi hüvelyre pedig láncból 7—16, vetülékből 6—9.

6. Organtin, zsirtalanított, 75—95 cm. szélességben, ha a láncfonalak finomsága 32—50, a vetülékfonalak finomsági száma 38—50, fonálsűrűség 1/4 bécsi hüvelyre, láncból 5—10, vetülékből 4—9.

7. Mindazon nyers, fehérített, bogácsolt, nem bogácsolt, appretált és nem appretált pamutárúkat, amelyek fehérnemű készíté-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 20-án kelt 241. számában.

sére alkalmasak, aminő a flanell, barchent, pamutvászon, köper, croiset, kreas, panamas, inlet, rips, floridas, damast, duchester, satin, ha ezeknek bármelyikéből 100 négyzetméternyi szövet súlya 10—20 kg. s amennyiben a tulajdonos készlete ezen árúk egyikéből legalább 1.000 méter, valamennyiből együttvéve pedig legalább 2.000 méter.

8. Mindazon nyers és fehérített és amerikai pamutból sima kötésű szöveteket, melyek kötözőszerek vagy hóköpenyegek készítésére alkalmasak, ha ezeknek súlya 100 folyóméterenként 10 kg. alatt van, tekintet nélkül a szélességre, beállításra, kötésre vagy a fonalak finomsági számára, amennyiben a tulajdonos készlete legalább 1.000 méter.

Mindazok, akik a jelen rendelet alapján felajánlandó pamutárúk birtokában vannak, kötelesek készletüket legkésőbb 1916. évi október hó 31. napjáig a Pamutközpont részvénytársaság cégnek megvételre felajánlani.

Mindazok, akik a jelen rendelet alapján felajánlandó pamutárúkat más részére őrizetben tartanak, kötelesek e készleteket az előző bekezdésben megjelölt határnapig a minőség, a mennyiség, a tulajdonos teljes címének és a raktározás helyének pontos megjelölésével a Pamutközpont részvénytársaság cégnek bejelenteni.

Aki a jelen rendelet ellen vét, az a m. kir. minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendeletének 12. §-ában foglaltak értelmében büntetendő.

Budapest, 1916. évi október hó 18. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 82.881/1916. VI. C. számú rendelete bizonyos pamutárúk felajánlása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi julius hó 30-án megjelent számában) 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján az 1916. évi október hó 18-ik napján kelt 59.998/1916. VI. C. számú rendeletem (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi október hó 20-ikán megjelent számában) kiegészítéseképen a következőket rendelem:

A Pamutközpont részvénytársaságnak (Budapest, V. ker., Széchenyi-utca 1.) a 2.489/1916. M. E. számú rendelet határozmányainak figyelembevételével megvételre fel kell ajánlani:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 3-án kelt 282. számában.

1. Egyenruhaszöveteket pamutból, a kereskedelemben szokásos mindennemű kötéssel (strux, kord, diagonal, köper, szatin stb.) és pedig úgy a fonalban festett, mint a végben festett szöveteket 68—70 cm. és 106—142 cm. szélességben, ha a tulajdonos készlete 1.000 méter vagy ennél több.

2. Hátizsákszövetek, kizárólag pamutból vagy lennel és kenderrel vegyes pamutból, nyersen, vizmentesen szőve vagy impregnálva, akár festett fonalakból szőve, akár a szövet van festve, ha a tulajdonos készlete 500 méter vagy annál több.

3. Bélésköpereket, nyersen vagy szürkére festve, mindenféle kötésben, 78 cm. szélességben, 21—18 fonál sűrűséggel (¼ bécsi hüvelyre számitva), 24—20 angol finomságú fonalakból szőve, továbbá az ehhez hasonló beállitású és hasonló finomságú fonalakból szőtt árúkat, ha azoknak felyóméterenkinti súlya 120 gramm körül van, amennyiben a tulajdonos készlete 1.000 méter vagy ennél több.

4. Mindazon nyers, fehéritett, bogácsolt, nem bogácsolt, appretált és nem appretált pamutárúkat, amelyek fehérnemű készitésére alkalmasak, aminő pl. a flanell, barchent, pamutvászon, köper, croiset, kreas, panamas, inlet, rips, floridas, damast, duchester, satin stb., ha ezeknek bármelyikéből 100 négyzetméternyi szövet súlya 10—20 kg. s amennyiben a tulajdonos készlete ezen árúk egyikéből legalább 500 méter, valamennyiből együttvéve pedig legalább 1.000 méter.

Az 1.000 méternél nagyobb árúkészletek a maguk egészében ajánlandók fel megvételre. Ha tehát a raktárkészlet 1.000 méternél nagyobb, az egyes minőségek, tekintet nélkül azok mennyiségére, feltétlenül felajánlandók. Egyes minőségek alatt az e pontban felsorolt árúnemek értendők.

5. Mindazokat a nyers és fehéritett sima (tehát nem mintázott) pamutszöveteket, amelyeknek súlya 100 négyzetméterenként 2—10 kg., tekintet nélkül a szövetek szélességére, beállitására, kötésére és fonalszámára, a cérnázott szövetek (például tüllök, etaminok, grenadinok, kongrészövetek, marquisettek) kivételével, amennyiben a tulajdonos készlete legalább 500 méter.

Mindazok, akik a jelen rendeletem alapján felajánlamdó pamutárúk birtokában vannak, kötelesek az 1916. évi december hó 3. napján birtokukban lévő készletüket legkésőbb 1916. évi december hó 13. napján a Pamutközpont részvénytársaság cégnek megvételre felajánlani.

Mindazok, akik bármely pamutárút, bármely mennyiségben más részére őrizetben tartanak, kötelesek e készleteket az előző bekezdésben megjelölt határnapig a minőségnek, a mennyiségnek, a tulajdonos teljes címének és a raktározás helyének pontos megjelölésével a Pamutközpont részvénytársaság cégnek bejelenteni.

A felajánlásnak a Pamutközpont részvénytársaságnál beszerezhető ürlapokon kell történnie.

Minden felajánlott minőségű árú a teljes szélességből vett 15 centiméter hosszú mintával megmintázandó és úgy a készletben levő mennyiség, mint pedig a raktározás helye megjelölendő.

Felajánlandók azok a mennyiségek is, melyekre nézve a felajánlási kényszer elrendelése napján már szabályszerű igazolólapok, vagy a kereskedelmi miniszter kivételes engedélyei a Magyar és Osztrák Pamutközponthoz beérkeztek. Ezen felajánlásnál azonban a vonatkozó rendelés, az igazolólapnak vagy a kereskedelmi miniszter kivételes engedélyének pontos száma is közlendő és a szállitási határidő, valamint az ajánlat beküldéséig már leszállitott mennyiség pontosan kitüntetendő.

Az így felajánlott mennyiségek a felajánlás dacára feldolgozhatók és leszállithatók.

Mindazok a mennyiségek, amelyekre vonatkozólag ilyen igazolás nem történt, a 2.489/1916. M. E. számú rendelet értelmében a rendelet életbelépésének napjától a felajánlási kényszerre nézve megállapitott határidő lejártáig, vagyis a Pamutközpont részvénytársaságoknak az ajánlat kézhezvételét elismerő értesitése keltétől 21 napig sem fel nem dolgozhatók, sem el nem szállithatók, sem el nem idegenithetők.

Aki a jelen rendelet ellen vét, az a m. kir. minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendeletének 12. §-ában foglaltak értelmében büntetendő.

Budapest, 1916. évi november hó 29-én.

A m. kir. minisztérium 3.830/1916. M. E. számú rendelete a pamut, pamutfonalak és ezekből előállitott árúk forgalombahozatalának korlátozásáról szóló 2.489/1916. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A pamut, pamutfonalak és ezekből előállitott árúk forgalombahozatalának korlátozásáról 2.489/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi junius hó 30. napján

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 6-án kelt 266. számában.

megjelent 173. számában) megszegésével vagy a megszegésében való közreműködéssel az idézett rendelet 12. §-a szerint elkövetett kihágás miatt indított rendőri büntető eljárás során azt a készletet, amelyre nézve a kihágást elkövették, el kell kobozni, ha az a tettes vagy a részes tulajdona. E rendelkezés értelmében elkobzás alá esik az a készlet is, amelyet birtokosa a kereskedelemügyi miniszternek az idézett 2.489/1916. M. E. számú minisztériumi rendelet 3. §-a alapján eddig kibocsátott vagy ezentúl kibocsátandó rendelete ellenére a Pamutközpont r.-t.-nak megvételre fel nem ajánlott.

A jelen §. alapján elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Területi hatályára és végrehajtására nézve a 2.489/1916. M. E. számú rendelet 13. §-a irányadó.

Budapest, 1916. évi december hó 4-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 87.177/1916. VI/C. számú rendelete, bizonyos pamutárúk felajánlása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 2.487/1916. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi július hó 30-án megjelent számában)[3]) 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem.

A Pamutközpont részvénytársaság cégnek (Budapest, V., Széchenyi-u. 1. sz.) a 2.489/1916. M. E. számú rendelet határozmányainak figyelembevételével megvételre kell ajánlani.

1. Kötszövött pamut- vagy félgyapjú kelméből konfekcionált férfiingeket, mellényeket és alsónadrágokat, ha a tulajdonos készlete az összes felsorolt árúkból együttvéve legalább 3 tucat vagy ennél több.

2. Téli ruhára alkalmas mindenféle kötszövött, tricot kelmét és mindenféle festett, nyomott vagy tarkánszőtt, egyik vagy mindkét oldalon bogácsolt pamutszövetet, akkor is, ha ezekben más anyagokból készült díszítő fonalak is vannak, mint pl. flanelleket, barchenteket, velourokat stb., amennyiben a tulajdonos készlete az összes felajánlásköteles árúkból együttvéve 500 méter, vagy ennél több.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 10-én kelt 287. számában.

Mindazok, akik a jelen rendeletem alapján felajánlandó pamutárúk birtokában vannak, kötelesek az 1916. évi december hó 10. napján birtokukban levő készletüket legkésőbb 1916. évi december hó 20. napjáig a Pamutközpont részvénytársaságnak megvételre felajánlani.

Mindazok, akik a fentiekben megjelölt árúkat, bármely mennyiségben, más részére őrizetben tartanak, kötelesek e készleteket az előző bekezdésben megjelölt határnapig a minőség, mennyiség, a tulajdonos teljes címének és a raktározás helyének pontos megjelölésével a Pamutközpont részvénytársaság cégnek bejelenteni.

A felajánlásnak a Pamutközpont részvénytársaságnál beszerezhető ürlapokon kell történnie.

Minden felajánlott minőségű árú a teljes szélességből vett 15 cm. hosszú mintával megmintázandó és azon úgy a készletben levő mennyiség, mint a raktározás helye megjelölendő.

Felajánlandók azok a mennyiségek is, amelyekre nézve a felajánlási kényszer elrendelése napján szabályszerű igazolólapok vagy a kereskedelemügyi miniszter kivételes engedélyei a Magyar és Osztrák Pamutközponthoz már beérkeztek. Ezen felajánlásnál azonban a vonatkozó rendelés, az igazolólap vagy a kereskedelemügyi miniszter kivételes engedélyének száma közlendő és a szállítási határidő, valamint az ajánlat beküldéséig már leszállitott mennyiség pontosan kitüntetendő. Az így felajánlott mennyiségek a felajánlás dacára feldolgozhatók és leszállíthatók.

Mindazok a mennyiségek, amelyekre vonatkozólag ilyen igazolás nem történt, a 2.489/1916. M. E. számú rendelet értelmében a rendelet életbeléptetését követő naptól a felajánlási kényszerre nézve megállapított határidő lejártáig, vagyis a Pamutközpont részvénytársaságnak az ajánlat kézhezvételét elismerő értesítése keltétől 21 napig sem fel nem dolgozhatók, sem el nem idegeníthetők, sem el nem szállíthatók.

Aki a jelen rendelet ellen vét, az a m. kir. minisztérium 2.489. 1916. M. E. számú rendeletének 12. §-ában, illetőleg a m. kir. minisztérium 3.830/1916. M. E. számú rendeletének 1. §-ában foglaltak értelmében büntetendő.

Budapest, 1916. évi december hó 7-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 93.005/1916. K. M. IV. C. számú rendelete bizonyos pamutárúk felajánlásáról szóló 87.177. 1916. VI. C. sz. rendelet módositása tárgyában. [1])

A 87.177/1916. VI. C. számú rendeletnek (l. a Budapesti Közlöny 1916 évi december hó 10. napján megjelent számában) 5 bekezdésében foglalt rendelkezéseket a következőképen módositom:

Mindazok, akik az idézett rendelet alapján felajánlandó pamutárúk birtokában vannak, kötelesek az 1917. évi január hó első napján birtokukban levő készletüket legkésőbb 1917. év január hó 11. napjáig a Pamutközpont részvénytársaságnak megvételre felajánlani.

Egyebekben az idézett rendelet határozmányai változatanul érvényben maradnak.

Budapest, 1916. évi december hó 18-án.

A m. kir. minisztérium 3.790/1916. M. E. számu rendelete a pamutfonalak, pamutszövetek, a kötött és kötszövött pamutáruk, valamint a pamut és félgyapju szövött és kötött férfi alsóruha forgalombahozatalának és feldolgozásának korlátozásáról.

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A rendelet hatálya alá tartozó árúk:

Azok az árúk, amelyekre a jelen rendelet rendelkezései vonatkoznak, a következők:

nyers, fehéritett, nyomott, mercerizált egyszálú és egyszeresen cérnázott pamutfonalak, továbbá nyers, fehéritett, festett, mercerizált, tarkánszőtt és nyomott pamutszövetek és kötött árúk, ideértve az olyan pamutárúkat is, amelyek más anyagból készült díszitő fonalakat is tartalmaznak, még pedig a szélességre, beállitásra, mintára, színre és fonalfinomságra való tekintet nélkül, valamint az új (azaz nem használt) szövött vagy kötött pamut- vagy félgyapjú férfiingek, alsónadrágok, illetve pamut vagy félgyapjúszövetből készitett, vagy kötött férfiingek és alsónadrágok, ha ezek a szövetek és alsóruhák az alább megállapitott súlynál nehezebbek.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 december 19-iki számában.

Az előbbi bekezdésben említett súly pamutbársonynál és plüsnél négyzetméterenkint 220 gramm; minden más szövetnél és kötött árúnál, — a kötözőszerek kivételével, — nyers vagy fehéritett állapotban négyzetméterenkint 80 gr., festett vagy nyomtatott állapotban négyzetméterenkint 100 gr.;

férfi alsóruhánál darabonkint 200 gramm.

A kötőszerek súlyukra és fajtájukra való tekintet nélkül mind a jelen rendelet rendelkezései alá tartoznak.

A rendelet rendelkezései nemcsak a rendelet életbelépésekor a belföldön készletben levő fent megjelölt fonalakra, árúkra és alsóruhákra, hanem azokra a készletekre is kiterjednek, amelyek a rendelet életbelépése után állittatnak elő.

2. §.

A feldolgozás és felhasználás korlátozása.

A jelen rendelet életbelépéséről az 1. §. alá eső fonalakat és szöveteket, amennyiben a 3. és az 5. §. kivételt nem állapit meg, bármily módon feldolgozni vagy felhasználni vagy egyébként munkába venni csak esetről-esetre adott külön engedély alapján szabad.

Az erre vonatkozó engedélyeket a Pamutközpontnál (Budapest, V., Zrinyi-utca 1. szám) kell az ott kapható ürlapok felhasználásával kérni. A kérelem felett a m. kir. kereskedelemügyi miniszter határoz, aki az engedély megadásánál a cs. és kir. hadügyminiszterrel, illetőleg a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértőleg jár el, ha a feldolgozásra vagy felhasználásra a katonai igazgatás megbízásának teljesitése végett van szükség.

Az 1. §. alá eső fonalakból és árúkból az a mennyiség, amely a jelen rendelet életbelépése napján már megkezdett munka befejezéséhez szükséges, a jelen §. első bekezdésében megszabott külön engedély nélkül is feldolgozható, illetőleg felhasználható, de csak akkor, ha a fél ezt a Pamutközponttól beszerezheti és ahhoz pontos kitöltés után visszaküldendő külön bejelentőlapon haladéktalanul bejelenti.

3. §.

Konfekcionáló műhelyek és közérdekű varrótelepek a jelen rendelet életbelépésekor birtokukban levő már megszabott árúkészletüket, valamint fehéritett, mercerizált, tarkánszőtt, festett vagy nyomtatott szövetekből meglevő készleteik 25%-át a jelen rendelet életbelépésétől számitott két hónap alatt feldolgozhatják, hogyha a jelen rendelet életbelépésétől számitott 8 napon belül a

rendelet életbelépése napján birtokukban volt kiszabott és kiszabatlan szövetkészleteikről a Pamutközponthoz kimutatást küldenek be.

Az előbbi bekezdésben foglalt engedély alapján elkészitett férfiingek és alsónadrágok azonban a jelen rendelet rendelkezése alá esnek.

4. §.

A forgalombahozatal korlátozása.

Az 1. §. alá eső fonalakat, szöveteket és alsóruhát, amennyiben a következő §-ok kivételt nem állapitanak meg, külön engedély nélkül elidegeniteni vagy egyébként másnak kiszolgáltatni nem szabad. A raktározási hely megváltoztatása csak a Pamutközpontnak való előzetes bejelentés mellett van megengedve.

Az elidegenitésre, eladásra és kiszolgáltatásra vonatkozó engedélyt a Pamutközpontnál kell kérni. A kérelem felett a m. kir. kereskedelemügyi miniszter határoz, aki az engedély megadásánál a cs. és kir. hadügyminiszterrel, illetőleg a m. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértőleg jár el, ha a katonai igazgatás szükségletének fedezéséről van szó.

A m. kir. miniszterium 1916. évi julius hó 29. napján 2.489. 1916. M. E. szám alatt kelt rendeletének 1. §-ában (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi július hó 30-iki 173. számában) foglalt azt a rendelkezést, mely szerint bárki nyers egyes pamutfonalat bezárólag az angol 60 finomsági számig, az ilyen fonálból előállitott cérnázott fonalat, nyers pamutszövetet és nyers pamutszövetből konfekcionált cikket, továbbá egyenruha-, hátizsák-, kenyérzsák- és sátorszövetet kizárólag csak vagy közvetlenül a katonai igazgatásnak, vagy a Magyar szent korona országai Pamutközpontja részvénytársaságnak eladhat, a jelen rendelet nem érinti.

5. §.

Kivételek.

Ki vannak véve a jelen rendelet feldolgozási, felhasználási és forgalombahozatali korlátozásai alól:

1. a birtokos személyes használatára szánt cikkek, ideértve a férfi alsóruházatot is;

2. a himzések, csipkeszövetek, kárpitos szövetek, pamutrojtok, a sima, metszett és festett bársony és plüs;

3. azok a készletek, amelyek hatósági megbizások teljesitéséhez szükséges, ha a jelen rendelet életbelépésekor az ezen meg-

bízásokra vonatkozó szabályszerű igazolólapok már a Pamutközpontnál vannak;

4. azok a készletek, amelyek felhasználására vagy forgalomba hozatalára, a kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet életbelépése előtt kivételesen engedélyt adott vagy jövőben adni fog;

5. azok a fehéritett, festett, nyomtatott, mercerizált, egyszeres és egyszer cérnázott fonalak, fehéritett, festett, mercerizált, tarkánszőtt, nyomtatott pamutszövetek és pamut-kötöttszövetek, pamut- vagy félgyapjúszövetből vagy kötött szövetből készült férfiingek és alsónadrágok, amelyek a katonai igazgatás, a hazai polgári hatóságok, az osztrák hatóságok, a bosznia-hercegovinai országos kormány, a magyar vagy az osztrák vöröskereszt egylet már kiadott megbízásainak teljesitéséhez szükségesek, amennyiben azok ily irányú felhasználását a fél a jelen rendelet életbelépésétől számitott 8 napon belül az eredeti megbizólevéllel a Magyar és Osztrák Pamutközpont előtt igazolja;

6. az 1. §. alá eső árúknak mindazon készletei, melyek a jelen rendelet életbelépése napján az államnak, állami intézményeknek, a vöröskereszt-egyletnek, betegpénztáraknak, nyilvános és magánkórházaknak birtokában vannak.

7. házalókereskedők és vándoriparosok birtokában levő készletek.

A 4. §. korlátozásai alól ki vannak véve az 1. §. alá eső árúkból azok a készletek, amelyek 1916. évi január 1. napja után vámkülföldről hozattak vagy ezután hozatnak be, amennyiben a behozatal a Magyar és Osztrák Pamutközpont előtt beigazolást nyert, illetve a jelen rendelet életbelépése után vagy a behozatal megtörténte után 8 napon belül igazolást nyer.

Ugyancsak meg van engedve a kereskedő egész raktárkészletének egy tételben a Pamutközpont r.-t. útján való eladása.

6. §.

A kereskedelem számára szabaddá tett mennyiségek.

Az 1. §. alá eső cikkek birtokósai, amennyiben a rendelet megjelenése előtt nem csupán nagybani (végenkinti) eladással foglalkoztak, hanem árúikat kiszabva is eladták, a kereskedelmi forgalomban engedély nélkül eladhatják raktáron levő készletüknek a kereskedelmi miniszter által az egyes árúnemekre nézve meghatározott százaléknak megfelelő részét. Ez az engedély azonban a következő feltételekhez van kötve:

a) a szabadon eladható raktáron levő árúkért nem követelhető magasabb ár, mint amilyent a fél azokért az árúkért a jelen rendelet életbelépése előtt kapott;

b) ezekről az eladásokról külön feljegyzést köteles a fél vezetni, amelybe a kereskedelemügyi miniszter által alkalmazandó ellenőrző közegeknek mindenkor betekintést kell engedni.

A jelen rendelet életbelépésétől számitott 2 hónapi időre az 1. §. alá eső szövetekből, kötött (kötszövött) szövetekből és alsóruhákból a jelen §. első bekezdésében emlitett készletbirtokosoknak az alábbi mennyiségeket szabad engedély nélkül eladni:

a fehéritett és mercerizált szövetek készleteinek . .	10%-át,
a tarkánszőtt szövetek készleteinek	20%-át,
a festett szövetek készleteinek	10%-át,
a nyomtatott szövetek készleteinek	20%-át,
de legalább 600 métert ezen árúnemekből összesen;	
férfi fehérneműkészletek	10%-át,

de legalább 10 tucat inget és alsónadrágot együttvéve.,

Az eladásra kerülő árúk kiválasztása a fenti kereteken belül a birtokos tetszésétől függ. A fenti mennyiségekbe nem számitandók azok a mennyiségek, illetve árúfajták, amelyekkel a készletbirtokos a jelen rendelet határozmányai szerint egyébként szabadon rendelkezik.

7. §.

Az 1. §. alá eső árúk a magyar szent korona országai Pamutközpontja r.-t.-nak (Budapest, V., Széchenyi-utca 1.) a jelen rendelet életbelépése után is szabadon eladhatók és kiszolgáltathatók. E cikkek azonban a Pamutközpont részvénytársaság a 2. és 4. §-ok rendelkezései alá esnek.

8. §.

A jelen rendelettel megszabott korlátozások alá eső készletek megőrzése.

A jelen rendelettel megszabott korlátozások alá eső készletek birtokosa köteles azokat további intézkedésig a rendes kereskedő gondosságával megőrizni.

A 6. §. értelmében a kereskedelmi forgalom részére szabaddá tett készleteket a többi készlettől el kell különiteni. A különválasztásnak a jelen rendelet életbelépésétől számitott 14 napon belül kell megtörténnie.

9. §.

Ellenőrzés.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztositására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a rendelet hatálya alá eső üzemeket bármely időben megtekinthetik és nekik kívánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelekbe és egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

10. §.

Büntető határozmányok.

Aki a jelen rendeletet megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, vagy üzemének a 9. §-ban emlitett ellenőrzését meghiusitja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a fölmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

11. §.

Életbelépés.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi december hó 18. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 94.520/1916. K. M. VI/C. számú rendelete, a m. kir. minisztériumnak 3.790/1916. M. E. számú rendeletében megállapitott határidők meghosszabbitása tárgyában.[1])

A 3.790/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi december hó 19. napján megjelent 294. számában) 6. §-ának első bekezdésében a konfekcionáló műhelyek és közérdekű varrótelepek készleteinek bejelentésére és 5. §-ának utolsóelőtti bekezdésében a vámkülföldi árú igazolására megállapitott határidőt az idézett rendelet 5. §-a alapján 1917. évi január hó 10-éig meghosszabbitom.

Budapest, 1916. évi december hó 28-án.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 december 29-iki számában.

Papirszükséglet biztositása és papirhulladék forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 2.807/1916. M. E. számú rendelete a közszükségleti célokra szükséges papir előállitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Amennyiben valamely papirgyári termék a közszükséglet fedezésére a kellő mennyiségben nem áll rendelkezésre, a kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg egyes papirgyári vállalatokat arra kötelezhet, hogy papirgyári termékeket a kereskedelemügyi miniszter által megszabott minőségben és mennyiségben állitsanak elő.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe.
Budapest, 1916. évi augusztus hó 23-án.

A m. kir. minisztérium 2.833/1916. számú rendelete a papirhulladék forgalombahozatalának korlátozásáról.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Papirgyártással vagy papiranyaggyártással foglalkozó üzemeknek bármifele akár új, akár ócska papiranyagú hulladékot bel- és külföldön csakis az alábbi szabályok szerint szabad vásárolniok.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 24-én kelt 193. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 13-án kelt 235. számában.

Bármiféle akár új, akár ócska papiranyagú hulladékot papirgyártással vagy papiranyaggyártással foglalkozó üzemek részére csakis az alábbi szabályok szerint szabad eladni.

Akár új, akár ócska papiranyagú hulladékot egyébként, a papirgyártással és a papiranyaggyártással foglalkozó üzemek kivételével, mindenki szabadon vásárolhat és mindenkinek szabadon eladhat.

Az állami üzemekben, így különösen a m. kir. posta- és a m. kir. államvasutak üzemeiben felgyülemlő akár új, akár ócska papirhulladék nem esik a jelen rendelet hatálya alá.

Kétség esetében a m. kir. kereskedelemügyi miniszter határozza meg azt, hogy valamely meghatározott fajtájú papiranyag a jelen rendelet szempontjából hulladéknak tekintendő vagy sem.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet alól további kivételeket engedhet.

2. §.

Az 1. §. első bekezdésében meghatározott célokra szükséges papirhulladék beszerzésének biztosítása és a beszerzett anyagnak az ugyanott említett üzemek között való elosztása végett Budapesten »Papirhulladék Bizottság« alakíttatik. A bizottság tagjait a m. kir. kereskedelemügyi miniszter nevezi ki. A bizottság tagjai díjazásban nem részesülnek.

A bizottság szótöbbséggel határoz, a szavazatok egyenlősége esetében az elnök szavazata dönt.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a bizottság üléseire megbizottat küldhet ki.

A bizottság az ülés idejéről és a tárgysorozatáról a m. kir. kereskedelemügyi minisztert kellő időben értesíteni köteles.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter megbizottjának javaslata felett a bizottságnak határozatot kell hoznia.

A bizottságnak azt a határozatát, amely ellen a m. kir. kereskedelemügyi miniszter megbizottja óvást jelent be, a miniszter döntéséig függőben kell tartani. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter döntését a bizottság köteles végrehajtani.

3. §.

A papirgyártással és papiranyaggyártással foglalkozó üzemek papirhulladékszükségletének beszerzéséről az üzemek szükségleti bejelentéseinek alapján az általa alakítandó beszerző szervezetek útján a »Papirhulladék Bizottság« gondoskodik.

A »Papirhulladék Bizottság« és az általa alakított beszerző szervezetek között létrejött megállapodások a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek jóváhagyása végett bemutatandók. A be-

szerző szervezetek működésüket csakis a jóváhagyás után kezdhetik meg.

A »Papirhulladék Bizottság« feladata különösen:

1. megállapítja a papirhulladékot beszerző szervezetek és a feldolgozó üzemek közti forgalomra vonatkozólag a beszerzési és szállítási feltételeket és a beszerzendő papirhulladékok fajtáit,

2. ellenőrzi a beszerző szervezetek üzletvezetését és felülvizsgálja az egyes üzemekkel való elszámolásokat,

3. megállapítja a beszerzendő anyag mennyiségét, valamint azt a legmagasabb árt, amelyet a beszerző szervezetek fizethetnek és az általa felszámítható mellékköltségeket,

4. felosztja a papirgyártással és a papiranyaggyártással foglalkozó üzemek között a beszerzett anyagot,

5. felosztja a feldolgozó üzemek között, még pedig az általuk átvett anyagok értékének arányában a bizottság működésénél és az üzlet lebonyolításánál felmerülő költségeket.

Azok az üzemek, amelyeknek feldolgozás céljából papirhulladékra van szükségük, ezen szükségletüket a »Papirhulladék Bizottság« utasításai szerint jelentsék be. Ez a bejelentés a bizottság által megállapítandó beszerzési feltételeknek megfelelően a bejelentőre nézve átvételi kötelezettséget állapít meg.

Az átvételi és a fizetési kötelezettség a megrendelő üzemet terheli, az elszámolás közte és a papirhulladékbeszerző szervezet között közvetlenül történik.

Azok az üzemek, amelyeknek papir- vagy papiranyaggyártása céljából papirhulladékra van szükségük, kötelesek a »Papirhulladék Bizottság« kívánságára a bizottság feladatának teljesítéséhez szükséges felvilágosításokat megadni és a bizottság által esetleg kívánt igazoló adatokat eléje terjeszteni.

Papirgyártással vagy papiranyaggyártással foglalkozó üzemek papirhulladékot csak a bizottság engedélyével adhatnak el.

4. §.

A vámkülföldről a jelen rendelet életbelépte után behozott mindennemű papirhulladék forgalma nem esik a jelen rendelet korlátozásai alá, ha a behozatalt az árúval rendelkezésre jogosult az árú belföldre érkeztétől számított 8 napon belül a »Papirhulladék Bizottság«-nak bejelenti.

A rendelet életbelépésének napján belföldön beraktározott vagy belföldön szállítás alatt levő vámkülföldi származású papirhulladék szintén nem esik a jelen rendelet hatálya alá, ha a készletet a rendelkezésre jogosult a rendelet életbeléptétől, illetőleg a címzetthez való megérkezésétől számított 8 napon belül a

»Papirhulladék Bizottság«-nak bejelenti. A bejelentett vámkülföldi származású árúról a bizottság a behozatalt igazoló okiratok alapján bizonylatot állít ki.

5. §.

A papirhulladékkészleteket a »Papirhulladék Bizottság«-nál a jelen §. szerint be kell jelenteni.

Bejelentésre kötelezett:

1. mindenki, aki papirhulladékkal kereskedik és pedig tekintet nélkül arra, mekkora készletet tart birtokában (őrizetében),

2. mindenki más, akinek birtokában (őrizetében) 10.000 kilogrammnál több papirhulladék gyül össze.

A bejelentésre kötelezettek készleteiket első izben az 1916. évi október hó 15. napján volt állapot szerint 1916. évi október hó 25. napjáig, azontúl pedig minden hónapban a hó első napján volt állapot szerint az illető hónap 8. napjáig bezárólag kötelesek bejelenteni. Postai beküldés esetében a bejelentést legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

Azok, akikre nézve a bejelentési kötelezettség csak az 1916. évi október hó 15. napja után áll be, akár azért, mert csak e nap után kezdtek papirhulladékkal kereskedni, akár mert készletük csak e nap után érte el a jelen §. második bekezdésének 2. pontjában meghatározott mennyiséget, első bejelentésüket a bejelentési kötelezettség beálltának napján volt állapot szerint legkésőbb nyolc nap alatt, a folytatólagos bejelentéseket pedig az előbbi bekezdés szerint kötelesek megtenni.

Aki a jelen §. második bekezdésének 2. pontja szerint vált bejelentésre kötelezetté, a folytatólagos bejelentéseket mindaddig köteles megtenni, amíg a birtokában (őrizetében) levő készlet meghaladja a 10.000 kilogrammot.

A bejelentésben a kötelezett nevének (cégének) és a raktározás helyének pontos megjelölésével métermázsákban köteles megjelölni a birtokában (őrizetében) levő papirhulladék mennyiségét, még pedig a folytatólagos bejelentésekben annak részletezésével:

1. mekkora készletet jelentett be legutóbb,

2. beszerzés és a saját üzemben való összegyülemlés útján mennyi volt a havi szaporulat,

3. a más részére történt kiszolgáltatás és a saját üzembe való felhasználás útján mennyi volt a havi fogyatkozás,

4. mennyi a tényleg meglevő készlet.

Ezenkívül a »Papirhulladék Bizottság« által esetleg kivánt egyéb felvilágosításokat is meg kell adni.

A bejelentésekhez a »Papirhulladék Bizottság«-nál kapható

nyomtatványokat kell felhasználni, kivéve az 1916. október hó 15. napjáról szóló bejelentéseket, amelyeknél ezeknek a nyomtatványoknak a használata még nem kötelező.

Mindenki, akinek bejelentés alá eső papirhulladék-készlete van, köteles a »Papirhulladék Bizottság« által megállapítandó minta szerint raktárkönyvet vezetni és abban a készletében beállott változásokat feltüntetni.

A »Papirhulladék Bizottság«-nak és a jelen rendelet 9. §-a alapján megbizott ellenőrző közegeknek joguk van ezeket a raktárkönyveket megtekinteni.

6. §.

Mindazok a szerződések (kötések), melyek a jelen rendelet életbelépése előtt a rendelet hatálya alá eső belföldi származású papirhulladék eladása iránt létrejöttek, de a jelen rendelet életbelépéséig az árú átadásával még teljesítve nem lettek, hatályukat vesztik.

A jelen rendelet életbelépése előtti időből származó külföldi vételre vonatkozó kötéseket a »Papirhulladék Bizottság«-nak megalakulása után azonnal be kell jelenteni.

7. §.

A jelen rendelet életbeléptének napjától kezdve bármiféle papirhulladékot vasúton, hajón vagy gépkocsin nem postai polgári forgalomban a magyar szent korona országainak területén kívül eső helyre, úgyszintén olyan vasuti állomásokra, amelyeken a magyar szent korona országainak területén kívül eső vonalra való átmenet történik, csak a m. kir. kereskedelemügyi miniszter irásbeli szállítási engedélyével (szállítási igazolvánnyal) szabad szállítani.

A szállítási engedélyt (szállítási igazolványt) a »Papirhulladék Bizottság« útján a kereskedelemügyi minisztertől kell kérni.

8. §.

A szállítási engedélyt (szállítási igazolványt) a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomásnak annak jeléül, hogy az engedély szállításra már használtatott és újból fel nem használható, azt a feladó állomás keletbélyegzőjével le kell bélyegeznie.

9. §.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók.

Az ellenőrzéssel megbízott közegeknek kivánságukra az ellenőrzéshez szükséges összes adatokat rendelkezésre kell bocsátani.

10. §.

Aki bármiféle papirhulladékot a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton vagy hajón a 7. §-ban meghatározott helyekre való szállítás végett engedély nélkül fuvarozásra felad vagy azt engedély nélkül hajón, gépkocsin vagy bármely más módon a magyar szent korona országainak területéről kiszállítja, papirhulladékot a jelen rendelet ellenére szerez be vagy ad el, készletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, raktárkönyvét nem az előírt módon vezeti, ha a hatósági ellenőrzést meghiusítja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

11. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi október hó 11. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 80.369. K. M. számú rendelete a papirhulladékbeszerző szervezetek kijelölése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 2.833/1916. M. E. számú rendeletének 3. §-a értelmében működő papirhulladékbeszerző szervezetek:

Bunzl és Biach, Budapest, IX., Soroksári-út 94.,
Fischer A., Budapest, VI., Király-utca 9.,
ifj. Präger Samu, Budapest, VI., Ó-utca 6.,
Sár Mór, Budapest, V., Sziget-utca 11.,
Sár, Zelinka és Társa, Budapest, V., Váci-út 69.,
Weil József, Budapest, VI., Lehel-utca 9.,
Zelinka és Halbrohr, Budapest, V., Sziget-utca 2.

Budapest, 1916. évi november hó 2-án.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 5-én kelt 254. számában.

Peronospora elleni védőszerek forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 1.743/1916. M. E. számú rendelete a peronospora elleni védőszerek forgalombahozatalának szabályozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények alapján a következőket rendeli:

1. §.

A szőlőnek vagy más növénynek a peronospora ellen való megvédésére szolgáló szerként, a rézgálicot kivéve, csak olyan szert szabad árúsitani, eladás céljából hirdetni vagy ajánlani, amelynek forgalombahozatalát a földmívelésügyi miniszter előzetesen megengedte.

Ez a rendelkezés kiterjed az olyan védőszerekre is, amelyek rézgálicnak más anyagokkal való keverékéből állanak.

E rendelkezés alá esnek az olyan hirdetések is, amelyeknek szövegében nincs ugyan a peronospora kifejezetten megemlitve, de amelyek a közönségben azt a hitet kelthetik, hogy az illető szer a rézgálic helyettesitésére vagy általában a peronospora ellen való védekezésre alkalmas.

A földmívelésügyi miniszter az engedélyt feltételekhez kötheti, az engedélyezésnél követendő eljárást és az ellenőrzést szabályozhatja és a végrehajtás céljából szükséges egyéb intézkedéseket is megteheti. A földmívelésügyi miniszter a rézgálic forgalombahozatalát is szabályozhatja.

2. §.

Az engedélyezettől eltérő összetételű védőszert árusitani, hirdetni vagy ajánlani tilos.

Az engedélyezett védőszer készitője és árusitója felelős azért, hogy az általa készitett, illetőleg árusitott, hirdetett vagy ajánlott szernek összetételét az engedély ellenére nem változtatta meg. Ez a felelősség őt akkor is terheli, ha a szert ügynökök vagy más megbizottak útján árusitja.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 27-én kelt 122. számában.

3. §.

Ha a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el:

1. aki szőlőnek vagy más növénynek a peronospora ellen való megvédésére szolgáló szerként, a földmívelésügyi miniszter elő, zetes engedélye nélkül, a rézgálicot kivéve, más olyan szert árúsit, hirdet vagy ajánl, amelyet maga állitott vagy állittatott elő- vagy külföldről hozott vagy hozatott be;

2. aki mint viszontelárusitó, bizományos vagy ügynök, peronospora elleni védőszerként olyan szert, amelynek forgalombahozatalához a jelen rendelet szerint a földmívelésügyi miniszter előzetes engedélye szükséges, tudva, hogy annak forgalombahozatala nincs engedélyezve, mégis árusit, eladás céljából hirdet vagy ajánl;

3. a peronospora álleni védőszernek az a készitője vagy erősitója, aki az engedélyezett védőszer összetételét az engedély ellenére megváltoztatja és ilyen megváltoztatott összetételben árusitja, eladás céljából hirdeti vagy ajánlja;

4. aki a jelen rendelet rendelkezéseit vagy az engedélyezett védőszer készitésére vagy forgalombahozatalára (árusitására, hirdetésére, ajánlására) nézve az engedélyben megszabott feltételeket más módon megszegi, vagy a hatósági ellenőrzést meghiusitja vagy meghiusitani törekszik.

A kihágás büntetése az 1—3. pont esetében hat hónapig terjedhető elzárás és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetés; a 4. pont esetében, ha a cselekmény szándékosan volt elkövetve, a büntetés két hónapig terjedhető elzárás és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés, különben pedig hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetés.

Olyan esetekben, amikor megállapitható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés legmagasabb mértéke az 1—3. pontok valamelyikébe ütköző kihágás esetében az előbbi bekezdésben meghatározott pénzbüntetésnek a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegében, a 4. pontba ütköző kihágás esetében pedig, ha a kihágás szándékosan volt elkövetve, a nyereség egyszeresével felemelt összegében állapitható meg.

Arra a szerre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott szert összetételének felderitése után, ha ártalmas, meg kell semmisiteni, különben pedig használhatóságának megfelelően értékesiteni kell.

4. §.

A 3. §-ban megállapitott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországok területén e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

E rendelet 1916. évi május hó 28-ik napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed, ott azonban a földmívelésügyi miniszter helyett a bán intézkedik.

Budapest, 1916. évi május hó 26. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 58.600/1916. számú rendelete a peronospora elleni védőszerek forgalombahozatalának szabályozása tárgyában.[1])

A peronospora ellen egy idő óta a rézgálicon kivül különféle más szereket hirdetnek és hoznak forgalomba, amelyeknek legnagyobb része a peronospora ellen való védekezés szempontjából többé-kevésbbé, sőt sok esetben teljesen hatástalan, némelykor pedig ártalmas anyagokat is tartalmaz.

Ez okból a m. kir. minisztérium a gazdaközönség megkárositásának megakadályozása végett folyó évi május hó 26-ik napján 1.743/1916. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletével úgy rendelkezett, hogy a szőlőnek vagy más növénynek a peronospora ellen való megvédésére szolgáló szerként, a rézgálicot kivéve, csak olyan szert szabad árúsitani, eladás céljából hirdetni vagy ajánlani, amelynek forgalombahozatalát előzetesen megengedtem.

Ez a rendelkezés kiterjed az olyan védőszerekre is, amelyek rézgálicnak más anyagokkal való keverékéből állanak.

E rendelkezés alá esnek az olyan hirdetések is, amelyeknek szövegében nincs ugyan a peronospora kifejezetten megemlitve, de amelyek a közönségben azt a hitet kelthetik, hogy az illető szer a rézgálic helyettesitésére vagy általában a peronospora ellen való védekezésre alkalmas.

A fentiek értelmében szükséges engedélyek tárgyában az idézett rendeletben nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. A rézgálicnak, mint a peronospora ellen mindeddig a legjobb védőszernek helyettesitésére, a jelenleg forgalomban levő szerek közül elsősorban a perocid jöhet figyelembe, melyről az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy megfelelő adagolással alkalmazva a szőlőnek a peronospora ellen való megvédésére kellő sikerrel használható.

Minthogy a perocid és annak összetétele ma már eléggé ismeretes, annak árusitását, eladás céljából való hirdetését és ajánlását

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 27-én kelt 122. számában.

lását az alábbi feltételek mellett ezennel általában megengedni és ehhez képest erre külön engedélyt kérni nem szükséges.

Minthogy a perocid az ennek előállításával foglalkozó gyárakból kétféle minőségben kerül forgalomba, nevezetesen mint „tisztaperocid" és mint „nyersperocid" s a „tisztaperocid" körülbelül 50%-kal több hatóanyagot (cerföldet) tartalmaz, mint a „nyersperocid", tehát ugyanannyival értékesebb is, ennélfogva a közönség tévedésbeejtésének megakadályozása végett a perocid forgalombahozatalát a következő feltételekhez kötöm:

1. „*Tisztaperocid*" elnevezés alatt csakis az olyan perocidot szabad forgalomba hozni, amely legalább 43% peronospora elleni hatóanyagot (cerföldet) tartalmaz.

2. Olyan perocidot, amely 43% hatóanyagot (cerföldet) nem tartalmaz, csupán kifejezetten mint „*nyersperocid*"-ot szabad árusitani, eladás céljából hirdetni vagy ajánlani. A nyersperocidnak is legalább 30% hatóanyagot (cerföldet) kell tartalmaznia.

3. Közelebbi megjelölés nélkül csupán „*perocid*" elnevezés alatt csakis az 1. pontnak megfelelő tisztaperocidot szabad forgalomba hozni, ellenben nyersperocidot egyszerűen „perocid" elnevezés alatt forgalomba hozni tilos.

4. Az, aki tisztaperocidot vagy nyersperocidot hoz forgalomba, erre vonatkozó hirdetéseiben, ajánlataiban, ismertetéseiben és használati utasitásaiban köteles a tisztaperocid, illetve nyersperocid eladási árát feltüntetni. Egyszersmind köteles a hirdetésben, ajánlatban, ismertetésben és használati utasitásban figyelmeztetni a vevőközönséget, hogy a permetező folyadék elkészitéséhez egy kilogramm rézgálic helyett a tisztaperocidból legalább 2 kilogramm, a nyersperocidból pedig legalább 3 kilogramm szükséges. Ugyanilyen értelemben köteles az eladó a vevőt tájékoztatni oly esetekben is, amikor az utóbbi eziránt irásban vagy szóbeli úton fordul hozzá.

II. Annak, aki rézgálicon vagy perocidon kivül más, még nem engedélyezett szert akar a peronospora ellen való védekezés céljára forgalomba hozni, erre vonatkozólag előzetes engedély megadásáért kérvényt kell hozzám benyujtania.

Ez a rendelkezés kiterjed a jelen rendelet életbeléptekor már meglevő ilyen szerekre is.

A kérvényben — az egyes alkatrészeknek százalékokban való pontos feltüntetésével — határozottan meg kell mondani, hogy az illető szer miből áll, egyszersmind az alábbi kérdésekre vonatkozó pontos adatokat is be kell jelenteni, u. m.:

a) Mi a neve a védőszernek?

b) Az engedélyt kérő maga állitja vagy állittatja-e azt elő?

c) Ha maga állitja vagy állittatja elő, kitől és honnan szerezte be vagy fogja beszerezni a hozzá való anyagokat?

d) Ha nem maga állitja elő, kitől, honnan és mikor szerezte be, illetőleg fogja beszerezni az árusitani kivánt védőszert?

e) Az engedély elnyerése esetén milyen áron és kiknek az útján fogja a szert forgalomba hozni?

f) Mennyi van az illető szerből készletben, hol van az elhelyezve (beraktározva)?

g) Az engedély elnyerése esetén körülbelül milyen időközökben és mennyit fog még előállitani, illetve beszerezni és mikor?

h) Az ezután előállitandó, illetőleg beszerzendő mennyiség hol lesz behelyezve (elraktározva)?

i) Mivel tudja indokolni vagy bizonyitani, hogy az illető szer peronospora ellen sikerrel alkalmazható.

A kérvényhez mintát is kell csatolni az illető szerből és pedig olyan mennyiségben, amely a vegyelemzés útján való vizsgálat céljaira elégséges. Egyszersmind be kell mutatni az illető szer használati utasitását is, amelyben részletesen körülirandó, hogy mi módon, minő adagolással és mikor kell azt a peronospora ellen való védekezésre használni.

A védőszer forgalombahozatalát engedélyező rendeletet az engedélyezett szer nevének jelzésével a hivatalos lapban közzé fogom tenni.

Az, aki az engedélyezetzet védőszert készíti, árusitja, hirdeti vagy ajánlja, a vevő kivánságára köteles a földmivelésügyi miniszter engedélyét felmutatni, vagy a vevőt arra nézve tájékoztatni, hogy az engedély a hivatalos lapnak melyik számában volt közzétéve.

III. Mindenki, aki eddig — a rézgálicot, továbbá a tiszta perocidot és nyers perocidot kivéve — a peronospora ellen való védekezés céljára más szert készitett, árusitott vagy hirdetett, köteles abból meglevő készletét a jelen rendelet életbeléptétől számitott nyolc nap alatt hozzám bejelenteni a szer megnevezése, továbbá a meglevő készlet pontos mennyiségének és annak feltüntetése mellett, hogy a készlet hol van elhelyezve (beraktározva). Ez a bejelentés akkor is kötelező, ha az illető szer tulajdonosa annak készitését, árusitását vagy hirdetését folytatni és erre tőlem engedélyt kérni nem szándékozik.

Az ilyen szereknek az előbbi bekezdés szerint bejelentendő készleteit a tulajdonosnak — visszaélések meggátlása végett — külön engedélyem nélkül más célra sem szabad elidegenitenie vagy felhasználnia, hanem köteles azokat a jelen rendeletem életbeléptekor volt állapotukban mindaddig meghagyni és megőrizni, amig az illető szernek a peronospora ellen való forgalombahozatalát engedélyezem, vagy annak más célra való elidegenitését vagy felhasználását megengedem. Amennyiben az illető készletek tulajdonosai a más célra való elidegenitésre vagy felhasználásra vonatkozó kivánságaikat a jelen rendeletem életbeléptétől számitott nyolc nap alatt hozzám bejelentik, ezekre lehetőleg figyelemmel leszek.

Az 1916. évi augusztus hó 31-ik napja után az illető készletek tulajdonosai azokat más célra külön engedélyem nélkül is el-

idegenithetik vagy felhasználhatják, természetes azonban, hogy azokat peronospora ellen való védekezésre előzetes engedélyem nélkül a jelzett nap után sem árusithatják, sem nem hirdethetik.

IV. Az ellenőrzés gyakorolhatása végett mindenki, aki akár rézgálic, akár perocid vagy a peronospora ellen való más védőszer forgalombahozatalával foglalkozik, akár kapott erre engedélyt, akár nem, köteles felhivásomra vagy meghatalmazottamnak, vagy a közigazgatási hatóságnak felszólitására a rézgálicból, perocidból, vagy más védőszerből bármi címen birtokában (tulajdonában, kezelésében, őrizetében) levő készletet — és pedig még akkor is, ha az már el van adva — feltárni, a fentemlitett anyaggokból általa előállitott vagy forgalombahozott mennyiségekre, azoknak felhasználására, eladására s általában hovafordítására vonatkozó felvilágositásokat megadni s az ezek igazolására szükséges könyveket és iratokat is felmutatni.

Az ellenőrzés céljából kiküldött megbizottam, úgyszintén a közigazgatási hatóság jogositva van mindezen anyagokból megvizsgálás végett megfelelő mennyiségű mintát venni. A minta értéke a félnek megtéritendő.

E rendelet rendelkezéseinek megszegése esetében az 1.743/916. M. E. számú rendelet 3. és 4. §-a irányadó.

V. E rendelet 1916. évi május hó 28-ik napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi május hó 26. napján.

Peres eljárásra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 1.282/1916. M. E. számú rendelete a köz- és magánalkalmazásban levő egyének háborús pótlékainak végrehajtás alóli mentessége tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Köz- vagy magánszolgálatban vagy munkaviszonyban akár állandóan, akár nem állandóan alkalmazott egyének járandóságának az a része, amelyet a háború következtében beállott rendkivüli körülmények okából a rendes járandóságokon (díjazáson) felül bárminő elnevezés alatt kapnak, a végrehajtás alól ki van véve, még ha nem esik is az 1915 : XXII. t.-c. 2. §-ának a végrehajtás alóli mentességet megállapitó rendelkezése alá.

Az előbbi bekezdés értelmében a végrehajtás alól kivett összeg még a végrehajtást szenvedő beleegyezésével sem foglalható le és a járandóságok végrehajtás alá vonható részének kiszámitásánál sem vehető figyelembe.

2. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe és abban az esetben is alkalmazást nyer, ha a kielégitési vagy biztositási végrehajtást e nap előtt rendelték el vagy foganatositották.

Budapest, 1916. évi április hó 10. napján.

A m. kir. minisztérium 1.547/1916. M. E. számú rendelete a váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek bemutatásának és az ily papirokra vonatkozó óvás felvételének határideje tárgyában.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az ezt kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 12-én kelt 84. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 9-én kelt 106. számában.

1. §.

A lejárt, valamint az 1916. évi augusztus hó 31. napjáig bezárólag lejáró váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében a fizetés végetti bemutatásra és a fizetés hiánya miatti óvás felvételére a 2.807/1915. M. E. számú moratóriumfeloldó rendeletben és az ezt kiegészitő 3.926/1915. M. E. és 532/916. M. E. számú rendeletekben, vagy a törvényben megszabott határidő 1916. évi szeptember hó 4. napjáig bezárólag meghosszabbittatik. Ugyanezen idő alatt történhetik az emlitett papirok tekintetében a névbecsülési fizetés végetti bemutatás.

A moratóriumfeloldó rendelet 24. §-ának szabályai az előbbi bekezdésben emlitett papirokra általában kiterjednek.

2. §.

Ez a rendelet nem érinti a halasztás alá eső váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek tekintetében a moratóriumi rendeletekben és a moratóriumfeloldó rendeletben megállapitott szabályokat.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi junius hó 1. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi május hó 5. napján.

A m. kir. minisztérium 2.648/1916. M. E. számú rendelete a váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek bemutatásának és az ily papirokra vonatkozó óvás felvételének határideje tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az ezt kiegészitő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

A lejárt, valamint az 1916. évi november hó 30. napjáig bezárólag lejáró válto, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében a fizetés végetti bemutatásra és a fizetés hiánya miatti óvás felvételére a 2.807/1915. M. E. számú moratóriumfeloldó rendeletben és az ezt kiegészitő 3.926/1915. M. E. 532/916. M. E. és 1.547/1916. M. E. számú rendeletekben vagy a törvényben megszabott határidő 1916. évi december hó 4. napjáig bezárólag meghosszabbittatik. Ugyanezen idő alatt történhetik az emlitett papirok tekintetében a névbecsülési fizetés végetti bemutatás.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 10-én kelt 182. számában.

A moratóriumfeloldó rendelet 24. §-ának szabályai az előbbi bekezdésben említett papirokra általában kiterjednek.

2. §.

Ez a rendelet nem érinti a halasztás alá eső váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek tekintetében a moratóriumi rendeletekben és a moratóriumfeloldó rendeletben megállapitott szabályokat.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 1. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 9. napján.

A m. kir. minisztérium 3.858/1916. M. E. számú rendelete a váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek bemutatásának és az ily papirokra vonatkozó óvás felvételének határideje tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az ezt kiegészítő 1914 : L. t.-c. 14. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

A lejárt, valamint az 1917. évi február hó 28. napjáig bezárólag lejáró váltó, kereskedelmi utalvány és közraktári jegy tekintetében a fizetés végetti bemutatásra és a fizetés hiánya miatti óvás felvételére a 2.807/1915. M. E. számú moratóriumfeloldó rendeletben és az azt kiegészitő 3.926/1915. M. E., 532/1916. M. E., 1.547/1916. M. E. és 3.648/1916. M. E. számú rendeletekben vagy a törvényben megszabott határidő 1917. évi március hó 3. napjáig bezárólag meghosszabbittatik. Ugyanezen idő alatt történhetik az említett papirok tekintetében a névbecsülési fizetés végetti bemutatás.

A moratóriumfeloldó rendelet 24. §-ának szabályai az előbbi bekezdésben említett papirokra általában kiterjednek.

2. §.

Ez a rendelet nem érinti a halasztás alá eső váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek tekintetében a moratóriumi rendeletekben, valamint a moratóriumfeloldó és az erdélyrészi moratóriumi rendeletben megállapitott szabályokat.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 22-én kelt 270. számában.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi december hó 1. napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi november hó 21. napján.

A m. kir. minisztérium 3.698/1916. M. E. számú rendelete a katonai munkásosztagok tagjainak a munkaadótól járó díjazás iránt támasztott követelése tárgyában.[1])

1. §.

A mező- és az erdőgazdasági, valamint a vizi, az út- és vasútépítési munkára kivezényelt katonai munkásosztagok tagjainak a munkásosztagot igénybevevő munkaadótól járó díjazás iránt támasztott követelése tárgyában az eljárás a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907 : XLV. t.-c. VI. fejezetében megjelölt hatóságok hatáskörébe tartozik és erre az eljárásra az ugyanott meghatározott eljárási szabályok irányadók.

2. §.

Az 1. §-ban említett ügyekben a katonai munkásosztag tagját a katonai parancsnok megkeresésére a törvényhatóság tiszti ügyésze külön meghatalmazás nélkül képviseli.

3. §.

Ha a jelen rendelet alá eső ügyben az eljárás a rendelet életbelépte idejében a kir. bíróság előtt van folyamatban, az ügy a jelen rendelet értelmében nem tartozik hatáskörébe. Ha azonban ily ügyben a munkásosztag tagjának képviseletét a törvényhatóság tiszti ügyésze veszi át, ez utóbbi kérheti, hogy a bíróság az ügyet további eljárás végett a jelen rendelet szerint eljárásra hivatott hatósághoz tegye át.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi november hó 27-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi november 28-iki számában.

Pénzintézeti Központ.

1916 : XIV. TÖRVÉNYCIKK

a Pénzintézeti Központról.

(Szentesítést nyert 1916. évi március hó 4-én. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi március hó 8-án.)

1. §.

Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy a magyar szent korona országainak területén működő pénzintézetek és ezek révén a közgazdaság érdekeinek ápolására és előmozditására szövetkezeti formában egyelőre öt év tartamára alakuló Pénzintézeti Központ tőkéjéhez az államkincstár terhére százmillió korona névértékű üzletrész átvételével járuljon. Ezek az üzletrészek az intézet nyereségében csak akkor részesednek, ha a szövetkezet többi tagjainak üzletrészeire eső osztalék a 6%-ot elérte és a felszámolás során a tiszta vagyonból csak a szövetkezet többi tagjai által átvett üzletrészekre befizetett tőkeösszegek kielégitése után fizetendők vissza. Felhatalmaztatik továbbá a pénzügyminiszter, hogy veszteségi tartalékalap gyanánt huszonöt millió koronát bocsásson a nevezett intézet rendelkezésére.

Ha a törvényhozás időközben másként nem rendelkezik a Pénzintézeti Központ a megalakulástól számitott öt év elteltével felszámol.

Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az előző rendelkezés értelmében bekövetkező felszámolás esetére a Pénzintézeti Központ alkalmazottjainak a felszámolás megkezdése időpontjában élvezett illetményeit, illetőleg a nekik vagy hozzátartozóiknak az esetleg alkotandó nyugdíjszabályzat értelmében járó ellátást mint nyugdíjat az államkincstár terhére elvállalhassa.

2. §.

A Pénzintézeti Központ elnökét öt év tartamára a pénzügyminiszter előterjesztésére Ő Felsége a király nevezi ki.

Az elnök vezeti a közgyülés, az igazgatóság, az esetleg alakitandó végrehajtóbizottság és a választmány tanácskozásait és irányitja az intézet üzletvitelét.

3. §.

A Pénzintézeti Központ alapszabályainak tervezete a jelen törvény mellékleteként becikkelyeztetik.

A pénzügyminiszter gondoskodni tartozik arról, hogy a Pénzintézeti Központ a horvát-szlavonországi pénzintézetek érdekeinek ápolására és előmozditására Zagrebben, a jelen törvény mellékleteként becikkelyezett alapszabálytervezetben foglalt rendelkezéseknek megfelelő hatáskörrel és szervezettel ellátott és ott a cégjegyzékbe bevezetendő képviselőséget létesitsen.

Az alapszabályok érvényességéhez a pénzügyminiszter jóváhagyása szükséges. A jelen törvény mellékleteként becikkelyezett tervezetnek megfelelő alapszabályoktól a cégbíróság a cégjegyzékbe való bevezetést nem tagadhatja meg. A pénzügyminiszter beleegyezése nélkül az alapszabályokat módositani nem lehet. A pénzügyminiszter beleegyezését az alapszabályok módositásához csak a törvényhozás felhatalmazásának kieszközlése után adhatja meg.

Az alakulás alkalmával való üzletrészjegyzések illetőleg belépési nyilatkozatok elfogadásáról a pénzügyminiszter határoz. Az alakuló közgyülésen minden üzletrész, melynek jegyzését a pénzügyminiszter elfogadta és az államkincstár által jegyzett minden üzletrész egy-egy szavazatra ad jogot; a választásoknál azonban a szavazás már az alakuló közgyülés által megállapitott alapszabályok rendelkezései szerint lesz megejtendő.

4. §.

A Pénzintézeti Központ könyvei s ezeknek alapszabályszerű cégjegyzéssel ellátott kivonatai közokiratok bizonyitó erejével birnak.

5. §.

A Pénzintézeti Központ a törvényhozás további rendelkezéséig nem foganatosithat felülvizsgálatot olyan tagjainál, amelyek tőle hitelt vagy kölcsönt nem vesznek igénybe vagy amelyek nem maguk kérik a felülvizsgálatot.

6. §.

Pénzintézetek felszámolásánál a Pénzintézeti Központ, ha ehhez hozzájárul, felszámoló gyanánt működhetik. A Pénzintézeti Központ az elvállalt felszámolói megbizásról lemondhat, de az tőle vissza nem vonható.

Tagjainak felszámolásánál a Pénzintézeti Központ igazgatóságának kivánságára felszámolóként a Pénzintézeti Központot vagy az általa kijelölt személyt kell kirendelni. Mást, mint a Pénzintézeti Központot, vagy az általa kijelölt személyt a cégbiróság a Pénzintézeti Központ tagjának felszámolója gyanánt csak akkor vezethet be a cégjegyzékbe, ha a pénzintézet a Pénzintézeti Köz-

pont nyilatkozatával igazolja, hogy ez a jelen bekezdésen alapuló jogával élni nem kiván.

7. §.

Ha valamely pénzintézet ellen valamely hitelező csődnyitási kérelmet terjeszt elő, vagy ha maga a pénzintézet kéri maga ellen a csőd megnyitását, akkor a csődbiróság tárgyalást rendel el és erre a Pénzintézeti Központot is megidézi. A csőd, — ha fenn is forognak a csődnyitás feltételei, — sem a hitelezőnek, sem az adósnak kérelmére nem nyitható meg, ha a Pénzintézeti Központ a felszámolásnak az alábbiak értelmében való intézésére vállalkozik. Ily esetben a cégbíróság az adós pénzintézet felosztását elrendeli és felszámoló gyanánt a Pénzintzéeti Központot vagy az általa kijelölt egy vagy több személyt rendeli ki.

A minisztérium felhatalmaztatik, hogy rendeleti úton szabályozza az előbbi bekezdés esetében követendő eljárást és az adós intézet ellen és az altala érvényesithető jogokra vonatkozólag a csődjog elvein alapuló szabályokat állapitson meg és általában oly intézkedéseket léptessen életbe, amelyek a felszámolás zavartalan lebonyolitásának biztositására alkalmasak. E rendelet intézkedései — esetleg módositásokkal — kiterjesztendők arra az esetre is, ha a Pénzintézeti Központ vagy az általa kijelölt egy vagy több személy a 6. §. alapján működik felszámoló gyanánt.

Az adós, aki fizetéseinek megszüntetése után hitelezőinek megkárositása céljából az 1878. évi V. t.-c. (Btk.) 314. §-ában emlitett cselekmények valamelyikét követi el, ha a csőd a jelen §. 1. bekezdésében emlitett okból ki nem mondatott, az okozott kár összegéhez képest a Btk. 383. §-ában foglalt rendelkezések szerint büntetendő.

Csőd elrendelése esetére a Pénzintézeti Központ igazgatósága jogositva van a kirendelendő tömeggondnokot javaslatba hozni és vele díjazása iránt megállapodásra lépni. A megállapitott tömeggondnoki díj a csődbiróság által leszállitható, de semmi esetre feljebb nem emelhető.

Horvát-Szlavonországokban a jelen §-nak az önkormányzat körébe tartozó jogviszonyokat szabályozó rendelkezéseire nézve az ottani megfelelő jogszabályok irányadók.

8 §.

Az 1901. évi XXIV. t.-c. 5. §. 9. pontjának első bekezdésében felállitott szabály kiterjed a Pénzintézeti Központra.

Ő Felsége a király vagy a kormány kinevezése alá eső tisztviselő a Pénzintézeti Központ tagjai sorába tartozó pénzintézetek jelölése alapján sem az igazgatóság, sem a választmány, sem a felügyelőbizottság tagjává meg nem választható.

9. §.

Az 1919. év január 1. napja előtt uj pénzintézet a magyar szent korona országainak területén nem létesülhet.

Azok a pénzintézetek, amelyek az 1916. évi január hó 20. napját követő időben a jelen törvény életbeléptének napjáig kérték a törvényszéknél cégük bejegyzését, a jelen törvény életbeléptének napjától számitott 60 nap alatt kötelesek feloszlásukat elhatározni és a cégbiróságnak bejelenteni. E határidő eredménytelen eltelte után a cégbiztos (az erre hivatott felügyeleti hatóság) a cégbiróságnál a felszámolás elrendelését és a felszámolók kirendelését kéri és ezt a cégbiróság elrendeli.

Az első és második bekezdés nem alkalmazandó:

1. azokra a pénzintézetekre, amelyek husz millió koronát, Horvát-Szlavonországokban tiz millió koronát meghaladó, teljesen és készpénzben befizetett alaptőkével mint részvénytársaságok alakultak vagy alakulnak.

2. azokra a pénzintézetekre, amelyeknek alakitásában már fennálló pénzintézetek egyesülésével vagy felszámolásával kapcsolatban a Pénzintézeti Központ közreműködik.

3. azokra a pénzintézetekre, amelyek szövetkezeti formában, mint az 1898. évi XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet, vagy mint a pénzügyminiszter által elismert valamely szövetkezeti központ tagjai alakultak vagy alakulnak.

A pénzügyminiszter az előző bekezdés 3. pontja alá nem tartozó hitelszövetkezetek alakitására vonatkozólag indokolt esetekben kivételt tehet.

10. §.

Jelen törvény kihirdetése napján azonnal hatályba lép és végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg, aki az érdekelt miniszterekkel, Horvát-Szlavonországokban pedig, amennyiben hatálya ezekre az országokra is kiterjed, a bánnal egyetértőleg jár el.

A Pénzintézeti Központ alapszabályainak tervezete.

I. FEJEZET.

Cég, cégjegyzés, székhely, cél és üzletkör, tartam, hirdetmények.

1. §.

A Pénzintézeti Központ az 1916. évi XIV. t.-c. alapján alakul.

Amennyiben az alapszabályok az emlitett törvény alapján eltérő intézkedéseket nem állapitanak meg, a Pénzintézeti Központ a K. T.-nek (1875 : XXXVII. t.-c.) a szövetkezetekre vonatkozó rendelkezései alá esik.

Cég.

2. §.

A Pénzintézeti Központ cége:
magyarul: „Pénzintézeti Központ“,
horvátul: „Srediste za novcane zavode“,
németül: „Geldinstituts-Zentrale“.

Cégjegyzés.

3. §.

A cégjegyzés akként történik, hogy:

1. az igazgatóságnak két tagja, vagy
2. az igazgatóságnak egy tagja és a vezérigazgató, vagy
3. az igazgatóságnak egy tagja és a Pénzintézeti Központnak az igazgatóság által cégvezetési joggal felruházott tisztviselője, vagy
4. a vezérigazgató és a Pénzintézeti Központnak az igazgatóság által cégvezetési joggal felruházott tisztviselője, vagy
5. a Pénzintézeti Központnak cégvezetési joggal felruházott két olyan tisztviselője, akik közül legalább egyet az igazgatóság az igazgatói, aligazgatói vagy igazgatóhelyettesi címmel ruházott fel,

az előnyomott vagy előirott cégszöveghez sajátkezű aláirásaikat együttesen csatolják.

Az igazgatóság tagja alatt az elnök is értetik.

A kiküldött igazgatósági tagok helyetteseinek (40. §. 1. bek.) helyettesitési jogköre a cégjegyzésre nem terjed ki.

Székhely.

4. §.

A Pénzintézeti Központ székhelye Budapest; jogában van a magyar szent korona országainak területén bárhol képviselőségeket és fióktelepeket felállitani.

Zagrebben a jelen alapszabályok VIII. fejezetében meghatározott hatáskörrel okvetlenül állitandó fel képviselőség, melynek ügyköre Horvát-Szlavonországok területére terjed ki és ügykezelési nyelve horvát.

A Pénzintézeti Központ a budapesti kir. törvényszéknél vezetett cégjegyzékben szövetkezet gyanánt bejegyzendő.

Képviselőség vagy fióktelep létesitése helyett az igazgatóságnak jogában áll, hogy a Pénzintézeti Központnak az illető helyen telepes egy tagját bízza meg képviseleti teendőkkel.

Cél és üzletkör.

5. §.

A Pénzintézeti Központ célja a magyar szent korona országainak területén működő pénzintézetek és ezek révén a közgaz-

daságérdekeinek ápolása és előmozditása. A Pénzintézeti Központ evégből:

1. a tagjai sorába tartozó pénzintézeteknek oly rendkívüli időkben és különleges körülmények között, amikor hitelszükségletüknek a rendes hitelforrások útján való kielégitése nehézségekbe ütközik, hitelt nyujthat;

2. közreműködik abban, hogy oly pénzintézetek, amelyeknél a megejtett felülvizsgálat alapján ennek szüksége fennforog, egészséges alapra fektettessenek, esetleg más pénzintézettel egyesüljenek vagy felszámoljanak; a Pénzintézeti Központ ily esetekben felszámolóként vagy hasonló minőségben működhet és általában pénzintézetek feloszlása esetében elvállalhatja a feloszlás végrehajtásának intézését, valamint azokat a teendőket, amelyeket külön jogszabály reá ruház;

3. a felülvizsgálatra vonatkozó törvényes rendelkezések sérelme nélkül állandóan figyelemmel kiséri a pénzintézetek üzlet- és ügyvitelét és az eközben szerzett adatokat megfelelően csoportositva feldolgozza;

4. közreműködik abban, hogy pénzpiac egészséges fejlődése érdekében a pénzintézetek ügyvitele és ügykezelése a lehetőség szerint egyöntetű elvek alapjára helyeztessék és célszerűen vitessék, továbbá, hogy a 7. §. szerint felülvizsgálat alá eső intézetek ügyvitelében a természetüknek és a közgazdaság követelményeinek megfelelő elvek érvényesüljenek.

6. §.

Az 5. §. 1. és 2. pontjai alatt emlitett ügykörben a Pénzintézeti Központ köztörvényi és váltóhiteleket nyujthat és ingatlanokra, telekkönyvileg bekebelezett követelésekre és jogokra, értékpapirokra, árúkra, nyersterményekre és egyéb értékekre kölcsönöket adhat és az 5. §. 2. pontjában emlitett ügykörben mindennemű más jogügyleteket is köthet. Magánfeleknek a Pénzintézeti Központ — az 5. §. 2. pontjában emlitett esetekben netalán előálló szükséglettől eltekintve — hitelt nem engedélyez. Iparvállalati alapitással, valamint a saját financirozással, érdekeltségvállalással, valamint a saját céljaira szükségelt ingatlanokon kívül való ingatlanvásárlással, parcellázással, telepitéssel és haszonbérleti ügyletekkel a Pénzintézeti Központ csak az 5. §. 2. pontjában emlitett cél elérésére átmenetileg foglalkozik, ha erre elkerülhetetlenül szükség van. Az ilyen ingatlanvásárlások és parcellázások lebonyolitása érdekében a Pénzintézeti Központ a célszerűség követelményei szerint igénybeveheti erre hajlandó egyes tagjainak közreműködését és szorosabb kapcsolatot létesithet a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségével, melybe tag gyanánt be is léphet.

Oly időben, midőn a Pénzintézeti Központ tőkéit az 5. §. 1. és 2. pontjaiban körülirt célok egyáltalában nem vagy csak részben kötik le, a Pénzintézeti Központ üzlete folytonosságának

biztositása érdekében, tőkéjének egy korlátolt része erejéig, pénzintézeteknek hiteleket nyujthat. E hitelnyujtások mértékét az igazgatóság állapitja meg. E hitelnyujtásoktól eltekintve a Pénzintézeti Központ feles tőkéinek elhelyezése céljából ausztriai és egyéb külföldi cégektől elsőrendű (de nem szükségképen a jegybank által megkivánt kellékeknek megfelelő) váltókat vásárol vagy tőkéit olyan egyéb, a pénzügyminiszter által megengedett módon helyezi el, amely az elhelyezés biztonsága és bármikori folyóvátétele tekintetében kifogás alá nem eshetik és a hazai pénzintézeteknek versenyt nem támaszt.

A Pénzintézeti Központ a tagjai sorába tartozó pénzintézetek pénzfeleslegeit az igazgatóság által megállapitandó feltételek mellett folyószámlán kamatozásra átveheti. Iparszerű betéti üzletet a Pénzintézeti Központ nem folytat és betéti könyvecskét nem állit ki.

A Pénzintézeti Központ az 5. §. 1. és 2. pontjaiban körülírt célokra visszleszámitolási hitelt vehet igénybe.

A Pénzintézeti Központ a tényleg befizetett üzletrészek összegének a pénzügyminiszter által megállapitandó hányada erejéig fix kamatozású értékpapirokat, különösen állampapirokat, továbbá a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége és az 1898 : XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet által kibocsátott kötvényeket és gyámpénzek elhelyezésére alkalmas vagy óvadékképes címleteket vásárolhat és ilyen értékpapiroknak a tagok részére való adásvételét közvetitheti.

A Pénzintézeti Központ a tagok váltóinak telepitési helyéül szolgálhat és tagjainak kívánságára elvállalja váltó- és más követeléseknek beszedését, továbbá tagjai részére, illetve ezek megbizásából kifizetéseket és tőzsdei ügyletek iparszerű közvetitésének kizárásával egyéb üzleti teendőket teljesithet.

7. §.

Az 5. §. 4. pontjában körülírt cél előmozditása végett a Pénzintézeti Központ tagjainak szakkérdésekben útbaigazitást nyujt és hiteltudósitói szervezetet létesithet.

Oly tagjainál, akiknek saját tőkéje — értve ezalatt az alaptőkének és a legutóbbi mérlegben kimutatott valódi tartalékoknak*)

*) »Valódi tartalékok« alatt a mérlegben kimutatott azon tartalékok értendők, melyek az alaptőke összegén felül meglevő társasági vagyont tüntetik ki. Nem számitanak tehát ide azok az u. n. tartalékok, amelyek a mérleg cselekvő rovatába felvett valamely vagyontárgy értékelésének helyesbitését célozzák, (mint pl. az u. n. értékcsökkenési tartalék vagy rendszerint — egészben vagy részben — az u. n. árfolyamveszteségi tartalék), avagy a mérlegben egyébként kifejezésre nem jutó veszteségnek, kötelezettségnek vagy kockázatnak ellentétele gyanánt állittatnak be (mint pl. a kétes követelések tartaléka). Közömbös ellenben, hogy a társaságnak mely szerve és mely eljárás útján van jogositva a valódi tartaléknak megszüntetésére, illetve felhasználására, vagy hogy a valódi tartalék valamely különleges célra van rendelve pl. osztaléktartalék).

összegét — huszmillió koronát, Horvát-Szlavonországok területén székelő tagjainál pedig tiz millió koronát meg nem halad, a Pénzintézeti Központnak joga van időről-időre felülvizsgálatot foganatositani. Külön törvényen alapuló pénzintézeteknél (10. §. 4. pont) csak a pénzügyminiszter felszólitására foganatositható felülvizsgálat. Ha valamely tag saját tőkéje a Pénzintézeti Központba való belépés után az emlitett összeg fölé emelkedik, akkor e tagra nézve a Pénzintézeti Központ igazgatósága megszüntetheti a felülvizsgálati jogot. Ha valamely tag saját tőkéje a Pénzintézeti Központba való belépése után az emlitett összegre vagy az alá csökken, akkor a felülvizsgálati jog e tagra is kiterjed. A felülvizsgálat költségeit a Pénzintézeti Központ viseli. A Pénzintézeti Központ a törvényhozás további rendelkezéséig nem foganatosithat felülvizsgálatot olyan tagjainál, amelyek tőle hitelt vagy kölcsönt nem vesznek igénybe, vagy amelyek nem maguk kérik a felülvizsgálatot.

A felülvizsgálat tényeknek megállapitására szoritkozik és a felülvizsgáló személy nincs jogositva a felülvizsgált intézetnek utasitásokat adni. A felülvizsgálat foganatositásánál a jelen alapszabályokhoz 1. sz. melléklet gyanánt csatolt felülvizsgálati utasitásnak a felülvizsgálat alá eső intézet viszonyaihoz mért alkalmazásával kell eljárni. A felülvizsgálati utasitás csak a választmány, illetve a közgyülés jóváhagyásával módositható (33. §. 5. pont, 48. §. 2. pont). A felülvizsgálatot olyan szakavatott személyek által kell foganatosittatni, akiket az igazgatóság rendel ki. Felülvizsgáló személyek gyanánt a Pénzintézeti Központ ezen célra alkalmazott felülvizsgálói vagy a Pénzintézeti Központ főtisztviselői működnek, akik harmadik személyekkel szemben szolgálatuk megkezdésekor titoktartásra kötelezendők. Kivételesen felülvizsgálók gyanánt az 1916. évi január 1-én a magyar szent korona országainak területén már tényleg működött pénzintézeti felülvizsgálati szervezetek felülvizsgálói is alkalmazhatók és átmenetileg a Pénzintézeti Központ ilyen felülvizsgálati szervezeteket bizhat meg az 1916. évi január 1-én már a kötelékükbe tartozott tagokra nézve a felülvizsgálatnak az általa megállapitott irányelvek alapján és a Pénzintézeti Központ ellenőrzése mellett való foganatositásával. A felülvizsgáló személyek jelentései — az 5. §. 1. és 2. pontjaiban körülirt viszony fennforgásának esetét kivéve — csupán a Pénzintézeti Központ elnökének, vezérigazgatójának és illetékes legfőbb tisztviselőinek bocsáthatók rendelkezésére és nem terjeszthetők még a Pénzintézeti Központ igazgatósága elé sem.

A felülvizsgálat eredménye alapján a Pénzintézeti Központ vezérigazgatója a netaláni észrevételeket elsősorban a felülvizsgált intézet igazgatóságával közli és ettől bekéri a szükséges felvilágositásokat. Csupán ha az ilykép megindított tárgyalások nem vezetnek eredményre, tehet a vezérigazgató jelentést a Pénzintézeti Központ igazgatóságának, mely nyilatkozatra szólithatja

fel az intézetet. Ha az ilykép folytatott tárgyalások nem járnak megnyugtató eredménnyel, akkor a Pénzintézeti Központ igazgatósága elrendelheti, hogy az általa az intézettel szószerinti szövegben közölt észrevételek terjesztessenek az intézetnek legközelebbi közgyülése elé és esetleg azt is, hogy ez a közgyülés bizonyos záros határidőn belül hivassék egybe. Az igazgatóságnak ezen határozata ellen az intézet igazgatósága a határozat kézhezvételétől számitott tizenöt nap alatt fellebbezhet a választmányhoz és a határozat csak a választmány jóváhagyása után, esetleg a választmány által elrendelt módositásokkal hajtható végre. A választmány e hatáskörét a 48. §. 3. pontjában szabályozott albizottság látja el.

Tartam.

8. §.

A Pénzintézeti Központ tartama, ha a törvényhozás időközben másként nem rendelkezik, vagy az intézet a K. T. 247. §. 3. vagy 4. pontja, vagy az alábbi 62. §. második bekezdése szerint időközben fel nem oszlik, a megalakulástól számitott öt év, mely idő elteltével az intézet felszámol.

Hirdetmények.

9. §.

A Pénzintézeti Központ hirdetményei a Budapesten és Zagrebben megjelenő hivatalos lapokban tétetnek közzé.

II. FEJEZET.

A tagok jogviszonyai

Tagok.

10. §.

A Pénzintézeti Központ tagjai lehetnek:

1. részvénytársasági alapon működő pénzintézetek,
2. a pénzügyminiszter engedélyével községi, illetve városi takarékpénztárak, valamint ausztriai és egyéb külföldi pénzintézeteknek a magyar szent korona országainak területén működő fiókjai,
3. oly önálló szövetkezetek, amelyek bankszerű ügyletekkel foglalkoznak,
4. külön törvényen alapuló pénzintézetek,
5. a m. kir. államkincstár.

11. §.

A 10. §. 1—4. pontjai alatt említett tagokat az első üzletév folyamán az alapitó tagoknak e célból évnegyedenkent tartandó gyülése, később a közgyülés veszi fel. A felvételt irásban kell kérni a jelen alapszabályokhoz 2. sz. melléklet gyanánt csatolt minta szerint. A felvételhez az alapitó tagok gyülésének, illetve közgyülésnek egyszerű szótöbbséggel hozott határozata szükséges. Az alapitó tagok gyülésére nézve a 28., 31. §§., a 32. §. 1. és 2.. bek., a 34. §. 1. és 3. bek., a 35. és 36. §§. megfelelően alkalmazandók, még pedig a 36. §. azzal, hogy a jegyzőkönyvet a budapesti kir. törvényszéknek nem kell bemutatni.

„Alapitó tagok" alatt az alapitás alkalmával belépett tagok értendők, akik közé az államkincstár is tartozik.

Üzletrészek.

12. §.

Az üzletrészek kétfélék: „A" sorozatuak és „B" sorozatuak. Az üzletrészek nyilvántartására üzletrészkönyvet kell vezetni.

A 10. §. 1—4. pontja alatt említett tagok — tehát az összes tagok a m. kir. államkincstár kivételével — „A" sorozatu üzletrészeket kapnak. Ezen üzletrészek összmennyisége sem lefelé, sem felfelé korlátozva nincs.

A „B" sorozatu üzletrészeket, melyeknek összmennyisége 100,000.000 (száz millió) korona névértékben állapittatik meg, azonnali befizetés mellett az államkincstár veszi át.

13. §.

Úgy az „A" sorozatba, mint a „B" sorozatba tartozó egy-egy üzletrésznek névértéke 4000 (négyezer) korona. Az üzletrészekről névre szóló okiratok állittatnak ki. Ugyanazon tagnak több üzletrésze a tag kívánságára egy okiratba is összefoglalható. Az üzletrészkönyvben nyilvántartandó, hogy az üzletrészekről mily okiratok adattak ki.

14. §.

250.000 koronát meg nem haladó saját tőkével (7. §. 2. bek.) biró intézetek egy üzletrészt vesznek át. Nagyobb tőkével biró intézetek saját tőkéjük arányában vesznek át üzletrészeket oly módon, hogy minden további 250.000 korona után egy további üzletrész veendő át; minden megkezdett 250.000 korona addig, amíg 125.000 koronát el nem ér, figyelmen kívül marad, ha pedig ezt az összeget eléri vagy meghaladja, teljes 250.000 koronával vétetik számitásba.

A 10. §. 2. és 4. pontja alá eső intézetekre nézve a pénzügyminiszter, a 10. §. 3. pontja alá eső intézetekre nézve és a valódi tartalékok (7. §. 2. bek.) összegét illetőleg a 10. §. 1. pontja alá

eső intézetekre nézve is az intézet utolsó mérlegében foglalt adatok figyelembevételével a Pénzintézeti Központ igazgatósága állapitja meg, hogy az intézet — úgy az átveendő üzletrészek mennyiségének, mint a felülvizsgálatnak szempontjából — mily összeggel veendő tekintetbe. A pénzügyminiszter a 10. §. 2. és 4. pontja alá eső intézetekre vonatkozó e tárgyu határozatait módosithatja.

Ha valamely intézet saját tőkéje a Pénzintézeti Központba való belépése után növekedik, megfelelő számú további üzletrészt vagy üzletrészeket tartozik átvenni, kivéve azokat a tagokat, akik már előzőleg legalább kétszázötven üzletrészt vettek át Saját tőkéjének a belépés után való csökkenése címén az intézet üzletrészeinek csökkentését nem igényelheti.

15. §.

Az „A“ sorozatu üzletrészek névértéke tiz egyenlő kamatmentes évi részletben fizetendő be, melyeknek elseje a felvételi kérelemmel egyidejűleg, a második a következő év január 1-én, a továbbiak a követő években mindenkor január 1-én esedékesek, Az alapitó tagok az első részletet az alakuláskor, a többi részletet pedig minden követő év január 1-én tartoznak befizetni. Ha valamely tag saját tőkéjének növekedése folytán uj üzletrészeket tartozik átvenni (14. §. 3. bek.), ezeknek névértékéből haladéktalanul befizetni tartozik annyi évi részletet, amennyi az általa eredetileg átvett üzletrészek névértékéből már lejárt és ezenkívül egy évi részletnek az illető üzletév elejétől a fizetés napjáig járó hat százalékos kamatját, míg a névérték többi része a tagnak uj üzletrészei után ugyanoly részletekben és időpontokban fizetendő be, mint régi üzletrészei után.

Ha a befizetési kötelezettség idejekorán nem teljesittetik, akkor a Pénzintézeti Központnak — az igazgatóság üzletrészenként és esetenként való választásához képest — joga van az elmulasztott befizetési összeget és ennek törvényes késedelmi kamatait per útján behajtani, avagy a késedelmes üzletrészre vonatkozó jogokat és a reá addig teljesitett befizetéseket elveszetteknek kimondani. Az utóbbi esetben a Pénzintézeti Központ hirdetményt bocsát ki, melynek a fizetési felhiváson kívül az üzletrésznek nemfizetés esetében bekövetkezendő érvénytelenné nyilvánitására vonatkozó figyelmeztetést is tartalmaznia kell; e hirdetmény háromszor teendő közzé. Azon üzletrész, amelyre az így bekövetelt befizetés a hirdetménynek harmadszori megjelenésétől számitott harminc napon belül meg nem történik, igazgatósági határozattal érvénytelennek nyilvánittatik és ezen üzletrész tulajdonosa elveszti az üzletrészre vonatkozó összes jogait, valamint a reája teljesitett befizetéseket, amely utóbbiak a rendes tartalékalap javára esnek.

Ha a törvényhozás időközben másként nem rendelkezik s így a Pénzintézeti Központ a megalakulástól számitott öt év

elteltével felszámol, az akkor még esedékessé nem vált részletek befizetése nem követelhető.

16. §.

Az üzletrészek csak a Pénzintézeti Központ igazgatóságának előzetes irásbeli engedélyével idegenithetők el. A jogutód az engedély megadása esetében is felvételi eljárás (11. §.) alá esik.

A tagok kiválása.

17. §.

A tag — legalább egy évi előzetes irásbeli felmondás után — bármely üzleti év végével kiléphet. A felmondásnak ki kell terjednie a tag összes üzletrészeire.

18. §.

Kizárásnak van helye a következő esetekben:

1. A 7. §. szerint felülvizsgálat alá eső tag az igazgatóság (fellebbezés esetében a választmány) határozatával kizárható, ha a felülvizsgálatra vonatkozólag megállapitott szabályoknak vagy az igazgatóság (fellebbezés esetében a választmány) által a 7. §. utolsó bekezdésében a tag közgyülésével közlendő észrevételek előterjesztésére, illetve a közgyülés egybehivására vonatkozólag előrelátott felhivásoknak nem tesz eleget. A választmányhoz való fellebbezésnek határideje tizenöt nap, mely az igazgatósági határozat kézbesitésétől számit.

2. A 10. §. 1—4. pontjai alatt felsorolt tagok bármelyike kizárható az igazgatóságnak a választmány hozzájárulásával tett javaslata alapján a közgyülésnek titkos szavazással, kétharmad szótöbbséggel hozott határozatával, ha az illető tag működése a pénzintézeti üzletelvek szempontjából súlyos kifogás alá esik.

19. §.

Kiválás esetében a K. T. 236. és 237. §§. irányadók. A tagnak kiválás esetében kijáró összeg elsősorban a tagnak a Pénzintézeti Központ irányában netán fennálló tartozásai törlesztésére forditandó.

A tagok felelőssége.

20. §.

A Pénzintézeti Központ kötelezettségeiért a tagok csupán üzletrészeik erejéig felelősek.

Bejelentés a cégbirósághoz.

21. §.

A be- és kilépett tagokat a és felmondott üzletrészek számát a Pénzintézeti Központ igazgatósága évenként legalább egyszer, még pedig legkésőbben julius havában tartozik a törvényszéknél bejelenteni. Ugyancsak minden év julius havában tartozik az igazgatóság a törvényszéknek a tagoknak betürendes névjegyzékét az üzletrészek kitüntetése mellett bemutatni.

III. FEJEZET.

22. §.

A Pénzintézeti Központ szervei a következők :
1. a közgyülés,
2. az igazgatóság,
3. a vezérigazgató,
4. a választmány,
5. a felügyelőbizottság.

Közgyülés.

23. §.

Mindazon jogokat, amelyek a tagokat a Pénzintézeti Központ ügyei tekintetében megilletik, — amennyiben a törvény vagy az alapszabályok ez alól kivételt nem állapitanak meg — a tagok összesége a közgyülésen gyakorolja.

24. §.

A közgyülés rendes vagy rendkivüli.
A közgyülések Budapesten tartandók meg.

25. §.

A rendes közgyülés az igazgatóság által évenként legkésőbben junius hó 30-ára hivandó össze.
Az első rendes közgyülés az 1917. év első felében tartandó meg.

26. §.

Az igazgatóságnak jogában áll, amikor ennek szükségét látja, rendkivüli közgyülést összehivni.
Az igazgatóság köteles a rendkivüli közgyülést haladéktalanul összehívni, ha egy vagy több tag, akik összesen a legutolsó mérleg szerint fennálló „A“ sorozatú üzletrészeknek (az első mérleg megállapitása előtt : az alapitáskor fennáló „A“ sorozatú üzletrészeknek) egytized részét képviselik, üzletrészokirataiknak a Pénzintézeti Központ pénztáránál való letétele és a közgyülés

okának és céljának megjelölése mellett, annak egybehivását követelik. A m. kir. pénzügyminiszter kívánságára az igazgatóság köteles a rendkívüli közgyülést haladéktalanul összehivni anélkül, hogy a „B“ sorozatú üzletrészek evégből leteendők volnának.

Köteles az igazgatóság továbbá a közgyülést összehívni, ha az igazgatóság választott tagjainak száma nyolc alá vagy a választmány tagjainak száma negyven alá, vagy a felügyelőbizottság tagjainak száma öt alá szállt. (43. §., 46. §. 6. bek. és 50 § . 2. bek.)

27. §.

A felügyelőbizottság a K. T. 195. §-a 3. bekezdésének (K. T. 244. §.) esetében köteles a közgyülést egybehívni.

28. §.

A közgyülés összehívását a közgyülés napját legalább tizenöt nappal megelőzőleg egyszer közzé kell tenni.

A hirdetményben a közgyülés helyét és idejét, valamint a tárgysorozatot is fel kell tüntetni.

A közgyülés csupán a közzétett napirendbe felvett tárgyakról hozhat határozatot. Kivételt ez alól csak ujabb közgyülés összehivására vonatkozó inditvány képez.

A tagok inditványait a legközelebbi rendes közgyülés napirendjébe kell fel venni, ha ezeket az inditványokat legalább harminc nappal a közgyülés előtt az igazgatóságnál irásban bejelentették.

29. §.

A közgyülésen csak az a tag vehet részt, aki az üzletrészekre való befizetésekkel hátralékban nincs és üzletrészokiratát legalább öt nappal a közgyülés előtt letétbe helyezi a Pénzintézeti Központ pénztáránál, vagy azon letéti helyek valamelyikénél, amelyek az összehivó hirdetményben megjelöltettek.

A letett üzletrészokiratok csak a közgyülés befejezte után adatnak vissza.

A letétbe helyezett üzletrészokiratokról igazolójegyek adatnak ki, melyek a tag nevére szólnak és magukban foglalják a letett üzletrészokiratok számát. Ezen igazolójegy alapján a tagnak oly közege, aki a tag képviseletére a tag alapszabályai szerint önállóan jogositva van, a tag nevében további meghatalmazás nélkül eljárhat. A tagnak az igazolójegy hátára vezetett és cégjegyzékszerűen aláirt meghatalmazása alapján eljárhat a tag igazgatóságának valamely tagja vagy valamely tisztviselője vagy egy más a közgyülésen való részvételre jogosult tag, illetve ennek igazgatósági tagja vagy tisztviselője.

Az igazgatóság megfelelő igazolás esetében az igazolójegyet az üzletrészokirat letétbehelyezése nélkül is kiadhatja.

A kiadott igazolójegyekről az igazgatóság jegyzéket készit, amelyben feltünteti azt is, hogy az egyes letevő tagok — figye-

lemmel saját tőkéjüknek időközben netalán beállott változásaira (14. §. 3. bek.) — mely kuriába tartoznak (32. §. 3. bek.).

A m. kir. államkincstár képviselői a pénzügyminiszter felhatalmazása alapján eljárhatnak a közgyülésen anélkül, hogy a m. kir. államkincstár üzletrészokiratait letétbe helyezné.

30. §.

A közgyülés határozatképes, ha az összes „B"-sorozatú üzletrészeken kívül az utolsó mérleg szerint fennálló (az első mérleg megállapitása előtt: az alapitás idejében fennálló) azon „A"-sorozatú üzletrészeknek, amelyekre befizetés hátralékban nincs, legalább egytizedrésze képviselve van.

Eltérően az előző bekezdés rendelkezésétől, a feloszlási határozat meghozatalára csak oly közgyülés határozatképes, amelyen az összes „B"-sorozatú üzletrészek és a befizetéssel nem hátralékos „A"-sorozatú üzletrészeknek legalább egynegyedrésze képviselve van (62. §.).

31. §.

Ha a közgyülés határozatképtelen, úgy harminc napon belül ujabb közgyülés tartandó, melynek közzétételi határideje ugyancsak legalább tizenöt nap.

Az ujabb közgyülés a képviselt üzletrészek számára való tekintet nélkül — azonban csakis az első közgyülés napirendjébe felvett tárgyakra nézve — határozatképes.

32. §.

A közgyülésen minden a 29. §. szerint megjelenésre jogosult „A"-sorozatú üzletrész egy szavazatra ad jogot.

A „B"-sorozatú üzletrészek együttvéve annyi szavazatra adnak jogot, mint azoknak a szavazatoknak fele, amelyek az „A"-sorozatú üzletrészek számára ugyanazon közgyülésen igazoltattak. Kivétel ez alól a feloszlási határozat (62. §.) tárgyában való szavazás, amelynél minden „B"-sorozatú üzletrész is egy-egy szavazatra ad jogot.

Azon szavazásoknál, amelyek a jelen alapszabályok értelmében kuriánként eszközlendők (39. §. 5. és 6. bek., 46. §. 5. és 6. bek., 50. §. 1. bek. és 63. §. 1. bek.), csak az illető kuriákba tartozó tagok jelenlevő üzletrészei birnak szavazati joggal. Ha azonban valamely kuria nem volna képviselve a közgyülésen, akkor az alapszabályok szerint általa eszközlendő szavazásokra az összes jelenlevő üzletrészek jogosultak.

33. §.

A közgyülés hatáskörébe a következő tárgyak tartoznak:

1. az igazgatóság azon tagjainak, akik választás alá esnek, továbbá a választmány tagjainak és a felügyelőbizottság tagjainak megválasztása és elmozditása, valamint az igazgatóság összes tagjai (beleértve az elnököt), a vezérigazgató, a választmány

tagjai és a felügyelőbizottság tagjai számára való felmentés megadása, továbbá a választmányi tagok jelenléti díjainak és a felügyelőbizottsági tagok díjazásának megállapitása;

2. a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapitása és a nyereség felosztása;

3. más társasággal való egyesülés (K. T. 179. §. 3. pont és 240. §.);

4. a Pénzintézeti Központ feloszlása;

5. az alapszabályok módositása, mely határozat érvényességéhez azonban a pénzügyminiszter jóváhagyása szükséges; nem tekintendő alapszabálymódositásnak az alapszabályok 1. sz. mellékletében foglalt felülvizsgálati utasitásnak módositása, mely a választmány jóváhagyásának fentartásával az igazgatóságnak hatáskörébe tartozik (7. §. 3. bek.) és csupán az igazgatóság fellebbezése esetében kerül a közgyülés döntése alá (48. §. 2. pont);

6. azon egyéb tárgyak feletti határozathozatal, amelyeket az alapszabályok a közgyülés elé utalnak.

Oly kartellszerződések megkötésének, melyek minden társasági ügyletnek közös haszonra vezetését célozzák (K. T. 179. §. 4. pont és 240. §.), helye nincs.

34. §.

A közgyülés határozatait — az alább megállapitott kivételekkel — egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén az az inditvány tekintendő elfogadottnak, amelyhez a „B"-sorozatú üzletrészek csatlakoztak.

A szavazatok legalább kétharmadrészének hozzájárulása szükséges a következő határozatok meghozatalához, u. m.:

1. a 18. §. 2. pontja szerinti kizárási határozathoz;

2. a feloszlási határozathoz (62. §.).

A szavazás — az alább megjelölt kivételekkel — nyiltan, kézfelemelés vagy felállás vagy felkiáltás útján történik. Csak egy jelenlevő tag kivánságára is ellenpróba vagy — ha ezen kivánság a szavazás elrendelése előtt fejeztetik ki — névszerinti szavazás rendelendő el.

Választásoknál — hacsak a választások ellenmondás nélkül egyhangú közfelkiáltással való megejtése nem határoztatik el — a szavazás titkosan szavazólapokkal történik. Megválasztottaknak azon személyek tekintendők, akik legtöbb szavazatot nyertek. Szavazategyenlőség esetében sorshuzás dönt.

Ez alól a szabály alól a három kuriából (39. §.) választandó igazgatósági, választmányi és felügyelőbizottsági tagok választása tekintetében annyiban van eltérésnek helye, hogyha a fentiek szerint legtöbb szavazatot nyertek figyelembevételével nem volna az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak a három kuriából választandó összes tagjai között legalább egy-egy, a választmánynak összes tagjai között pedig legalább 6 olyan egyén, akit az 53. §. rendelkezéseinek megfelelően a Horvát-Szlavonországok

területén székelő pénzintézetek jelöltek (53. §. 4. bek.), illetve akit az alakuló közgyülésen megejtendő választásokra vonatkozólag legkésőbben az illető szavazás megkezdése előtt az általuk leadható szavazatok többségét képviselő Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetek jelöltek, dacára annak, hogy a jelöltek között volt ilyen egyén, akkor a harmadik kuriában legtöbb szavazatot nyert egyének közül azok, akik ezek között legkevesebb szavazatot nyertek, olyan számban, hogy a horvát-szlavonországi tagok fenti aránya meglegyen, nem tekintendők megválasztottaknak, hanem ezek helyett a fenti feltételeknek megfelelő horvát-szlavonországi jelöltek közül azok tekintendők megválasztottaknak, akik e horvát-szlavonországi jelöltek közül a legtöbb szavazatot nyerték. Ha akár a megválasztottaknak nem tekintendő legtöbb szavazatot nyert jelöltek, akár a megválasztottaknak tekintendő horvát-szlavonországi jelöltek egymás között egyenlő szavazatokat nyertek, sorshúzás által döntendő el, hogy ezek közül kik tekintendők meg nem választottaknak, illetve megválasztottaknak.

A 18. §. 2. pontja szerint való kizárási inditvány felett titkosan kell szavazni.

35. §.

A közgyülésen az igazgatóság elnöke, ennek akadályoztatása esetén helyettese (438. §. 3. bek.), helyettes nemlétében vagy akadályoztatása esetében az igazgatóság által kijelölt igazgatósági tag elnököl.

Az elnöklő kijelöli a jegyzőkönyvvezetőt, két jegyzőkönyvhitelesitőt és legalább két szavazatszedőt.

A tanácskozásra kitűzött tárgyak azon sorrendben veendők tárgyalás alá, amint a hirdetményben fel voltak sorolva. A közgyülés azonban ettől, az elnöklő hozzájárulásával, többségi határozat útján eltérhet.

36. §.

Minden közgyülésről jegyzőkönyv veendő fel, amelybe a jelenlevő tagok nevei és az általuk képviselt üzletrészek száma felveendő.

A jegyzőkönyv az elnöklő, a jegyzőkönyvvezető és a jegyzőkönyvhitelesitők által irandó alá és az igazgatóság által a m. kir. pénzügyminiszternek és a budapesti kir. törvényszéknek bemutatandó.

IV. FEJEZET.

Igazgatóság.

37. §.

Az igazgatóság a következőkből áll:

1. az elnökből (38. §.),
2. tizenhat választott tagból (39. §.) és
3. négy kiküldött tagból (40. §.).

Elnök.

38. §.

Az elnököt öt év tartamára a pénzügyminiszter előterjesztésére Ő Felsége a király nevezi ki.

Az elnök vezeti a közgyülés, az igazgatóság, az esetleg alakitandó végrehajtóbizottság és a választmány tanácskozásait és irányitja az intézet üzletvitelét.

Akadályoztatása esetében az elnök az igazgatóságnak kiküldött tagjai közül (40. §.) helyettest jelöl ki. Ha az elnök helyettest nem jelöl, úgy az elnököt a pénzügyminiszter által kiküldött igazgatósági tag vagy az utóbbi által a többi kormánykiküldöttek közül kijelölt helyettes helyettesiti. Az elnök helyettese az elnök összes jogait gyakorolja, de helyettesnek kirendelésére jogköre csak abban az esetben terjed ki, ha az elnök helyettese gyanánt a pénzügyminiszter által kiküldött igazgatósági tag jár el.

Az elnök javadalmazását a pénzügyminiszter állapitja meg. E javadalmazást az elnök az üzleti számla terhére élvezi.

Választott igazgatósági tagok.

39. §.

Az igazgatóságnak tizenhat választott tagja van, kik négy csoportra oszlanak, u. m.:

1. három tag az ötven millió koronát meghaladó saját tőkével (7. §. 2. bek.) biró intézeteknek jelöltjei közül választandó (első kuria);

2. két tag a husz millió koronánál több, de ötven millió koronát meg nem haladó saját tőkével (7. §. 2. bek.) biró intézeteknek jelöltjei közül választandó (második kuria);

3. hét tag a husz millió koronát meg nem haladó saját tőkével (7. §. 2. bek.) biró intézeteknek jelöltjei közül választandó (harmadik kuria);

4. négy tag a pénzügyminiszter jelölése alapján választandó.

Az első kuria részéről jelöltnek tekintendő, akit az ezen kuriába tartozó intézetek közül legalább három tag, a második kuria részéről jelöltnek tekintendő, akit az ezen kuriába tartozó intézetek közül legalább három tag, a harmadik kuria részéről jelöltnek tekintendő, akit az ezen kuriába tartozó intézetek közül legalább husz tag, illetőleg a közgyülésen e tagokat képviselő személy a szavazás megkezdése előtt irásban jelölt.

Ha akár az első, akár a második, akár a harmadik kuriából betöltendő helyekre nincs elegendő jelölt, úgy a közgyülés a fennmaradó helyeket a kuria jelölésére való tekintet nélkül tölti be.

A pénzügyminiszter jelölése alapján betöltendő egyes helyre a pénzügyminiszter mindig legalább két-két személyt jelöl, akiknek egyike az illető helyre megválasztandó.

Az ezen §. első bekezdésének 1. 2. és 3. pontjában érintett választásoknál a szavazás kuriánként eszközlendő, olykép, hogy minden kuria jelöltjeire rendszerint csak az illető kuriába tartozó tagok üzletrészei birnak szavazati joggal (32. §. 3. bek.).

Időközi üresedés betöltése végett megválasztandó személy jelölésére és a reája való szavazásra nézve ugyanazokat a szabályokat kell alkalmazni, mint amelyek a kivált személynek megválasztásánál a jelen szakasz szerint alkalmazandók voltak.

Az ezen §-ban tárgyazott igazgatósági helyek öt évre a jelen §. rendelkezéseinek alkalmazásával az alakuló közgyülés által töltetnek be.

Kiküldött igazgatósági tagok.

40. §.

Az igazgatóságnak tagjai továbbá a pénzügyi, a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszteréknek és a horvát bánnak egy-egy kiküldöttje, kik maguk vagy helyettesük személyében birnak szavazati joggal. A kiküldésre jogosult miniszter illetve bán a kiküldéssel egyidejüleg megjelöli kiküldöttjének helyettesét is. Ha a kiküldött igazgatósági tagnak vagy helyettesének megbizása bármely oknál fogva megszünik, akkor a kivált személy állásának ujólagos kiküldése útján való betöltésére az a miniszter, illetve bán jogosult, aki a kivált személyt kiküldötte volt.

A pénzügyminiszter kiküldöttjét illetve helyettesét a közgyülésnek tagok kizárásának kérdésére, továbbá igazgatósági, választmányi és felügyelőbizottsági tagok választására vonatkozó határozatai, végül a választmánynak a 48. §. 3. pontja alapján hozott határozata kivételével az intézet bármely szervének minden határozata és cselekménye ellen óvási jog illeti meg. Az óvás a pénzügyminiszter döntéséig felfüggesztő hatállyal bir. Ha azonban a döntés tizenöt nap alatt be nem következik, a határozat, illetve cselekmény végrehajtható.

Az igazgatósági tagság tartama.

41. §.

A választott igazgatósági tagok megbizásának időtartama egyelőre öt év. Időközi üresedések esetében a megbízás ugyanakkor jár le, mint amikor annak az igazgatósági tagnak megbizása lejárt volna, akinek helyére az időközben megválasztott igazgatósági tag lépett. Választott igazgatósági tag állásának időközi megüresedése esetében a legközelebbi közgyülés tölti be a helyet (26. §. ut. bek., 43. §.).

Az alakuló közgyülés által megválasztott első igazgatóságnak az első és a második kuriának fentartott helyekre választott tagjai közül egy-egy és a harmadik kuriának fentartott helyekre válasz-

tott tagjai közül három a harmadik rendes közgyülést megelőző napon az elnök közbenjöttével kisorsolandó; az így kisorsolt igazgatósági tagok megbízása már a harmadik rendes közgyüléssel lejár. A kisorsolt igazgatósági tagok helyébe a harmadik rendes közgyülésen egyelőre két évi időtartamra más igazgatósági tagokat kell választani az illető kuriák jelölése alapján (32. §. 3. bek. és 39. §. 3. bek.); az uj igazgatósági tagok nem tartozhatnak oly intézetek kötelékébe, amelybe a kisorsolt igazgatósági tagok valamelyike tartozott.

A kiküldött igazgatósági tagoknak (40. §.) és helyetteseiknek megbízása addig tart, míg a kiküldésre jogosult miniszternek, illetve bánnak a megbízást visszavonó rendelkezése a Pénzintézeti Központtal közölve nem lett.

Igazgatósági ülések és egyéb rendelkezések.

42. §.

Az igazgatóság üléseit az elnök hívja össze.

Személyesen meg nem jelenő igazgatósági tag irásbeli meghatalmazással más igazgatósági tagot bízhat meg helyettesitésével. Az ülés határozatképes, ha az összes igazgatósági tagok meghivattak és legalább nyolc igazgatósági tag személyesen vagy más igazgatósági tag által helyettesitve megjelent. Az igazgatóság határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetében az az inditvány tekintendő elfogadottnak, amelyhez az elnöklő csatlakozott.

Az igazgatóság maga állapitja meg ügyrendjét.

Az igazgatósági ülésekről felvett jegyzőkönyvek másolatban közlendők a választmánnyal.

Az igazgatóság jogositva van egyes ügyek közvetlen irányitására végrehajtóbizottságot kiküldeni. Ha az igazgatóság végrehajtóbizottságot alakit, akkor ebbe a pénzügyminiszter által kiküldött igazgatósági tagot, illetve ennek helyettesét okvetlenül be kell választani.

A végrehajtóbizottság megalakitásának egyéb módozatait és annak ügyrendjét az igazgatóság állapitja meg.

Az igazgatóság azon tagjai számára, akiket egyes ügyek ellátásával biz meg, külön díjazást állapithat meg.

A végrehajtóbizottság tagjai működésükért az igazgatóság által meghatározandó összegű illetményben és az alapszabályok 57. §. 5. pontja, illetve 61. §-a szerint alakuló jutalékban részesülnek. A pénzügyminiszter kiküldöttjének végrehajtóbizottsági illetménye és jutaléka a m. kir. központi állampénztárba fizetendő be.

43. §.

Ha a választott igazgatósági tagok száma nyolc alá száll, akkor az üresedés betöltése végett haladéktalanul közgyülés hivandó egybe. (26. §. ut. bekezdés.)

44. §.

Az igazgatóság tagjai évi ötezer korona tiszteletdíjban és az alapszabályok 57. §. 5. pontja, illetve 61. §-a szerint alakuló jutalékban részesülnek.

A kiküldött tagok (40. §.) tiszteletdíja és jutalékai a m. kir. központi állampénztárba fizetendők be.

V. FEJEZET.

Vezérigazgató.

45. §.

A vezérigazgatót az igazgatóság nevezi ki, de kinevezése a pénzügyminiszter jóváhagyását igényli.

A vezérigazgató vezeti a Pénzintézeti Központ ügyeit az igazgatóságnak, illetve — amennyiben a jelen alapszabályok valamely ügyet a választmány hatáskörébe utalnak — a választmánynak utasításaihoz képest. A vezérigazgató hatásköre közelebbről az igazgatóság által megállapitandó ügyrendben nyer szabályozást.

A vezérigazgató javadalmazása az igazgatóság és a vezérigazgató között való szerződés tárgya, a szerződés azonban a pénzügyminiszter jóváhagyását igényli. A vezérigazgató javadalmazását az üzleti számla terhére élvezi.

VI. FEJEZET.

Választmány.

46. §.

A választmány az elnökből (38. §.) és hatvan tagból áll.

A választmányi tagok három csoportra oszlanak, u. m.:

1. tiz választmányi tag az első kuria (39. §. első bek. 1. pont) jelöltjei közül választandó;

2. tiz választmányi tag a második kuria (39. §. első bek. 2. pont) jelöltjei közül választandó;

3. negyven választmányi tag a harmadik kuria (39. §. első bek. 3. pont) jelöltjei közül választandó.

Az első kuria részéről jelöltnek tekintendő, akit az ezen kuriába tartozó intézetek közül legalább három tag, a második kuria részéről jelöltnek tekintendő, akit ezen kuriába tartozó intézetek közül legalább három tag, a harmadik kuria részéről jelöltnek tekintendő, akit az ezen kuriába tartozó intézetek közül legalább husz tag, illetőleg a közgyülésen e tagokat képviselő személy a szavazás megkezdése előtt irásban jelölt.

Ha akár az első, akár a második, akár a harmadik kuriából betöltendő helyekre nincs elegendő jelölt, úgy a közgyülés a fennmaradó helyeket a kuria jelölésére való tekintet nélkül tölti be.

Az ezen §. alapján való választásoknál a szavazás kuriánként eszközlendő olykép, hogy minden kuria jelöltjeire rendszerint csak az illető kuriába tartozó tagok üzletrészei birnak szavazati joggal. (32. §. 3. bek.)

A választmány megbizása egyelőre öt évre terjed. Időközi üresedések esetében az ezen öt évi időtartamból még hátralevő tartamra a legközelebbi közgyülés tölti be a kivált választmányi tag helyét. Ha a választmányi tagok száma negyven alá száll, akkor az igazgatóság az üresedések betöltése végett a közgyülést tizenöt nap alatt öszehívni tartozik (26. §. ut. bek.). Időközi üresedés betöltése végett megválasztandó személy jelölésére és a reája való szavazásra nézve ugyanazokat a szabályokat kell alkalmazni, mint amelyek a kivált választmányi tagnak megválasztásánál a jelen szakasz szerint alkalmazandók voltak.

47. §.

Az igazgatóság elnöke (38. §.) egyszersmind elnöke a választmánynak is. Az elnök helyettesitésére nézve a 38. §. vonatkozó intézkedéseit kell alkalmazni.

A választmányi ülés határozatképességéhez az összes választmányi tagok meghivása és legalább harminc tagnak jelenléte szükséges. Határozatképtelenség esetében az ülés ujból egybehivandó. Ezen egybehivásban megemlitendő a tárgyak felsorolásával az a körülmény, hogy az ülés a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozatképes. A választmányi ülésekre a pénzügyminiszter kiküldöttje (40. §.) meghivandó.

A választmány határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetében az az inditvány tekintendő elfogadottnak, amelyhez az elnök csatlakozott.

48. §.

A választmány hatáskörébe a következő tárgyak tartoznak:

1. a Pénzintézeti Központ ügyvitelére vonatkozó általános elveknek megállapitása oly korlátozással azonban, hogy ezen határozatok ellen az igazgatóságot halasztó hatályú fellebbezés illeti meg a közgyüléshez;

2. a felülvizsgálatra vonatkozó utasitás módositásainak (7. §. 3. bek.) jóváhagyása; a jóváhagyás megtagadása esetén az igazgatóságot fellebbezési jog illeti a közgyüléshez;

3. azon fellebbezések elintézése, amelyekkel a tagok az igazgatóságnak azon határozata ellen élnek, hogy a felülvizsgálat alapján való észrevételek a tag közgyülésével közlendők, illetve, hogy ezen közgyülés bizonyos záros határidőn belül egybehivassék. (7. §. ut. bek.) A jelen 3. pontban szabályozott hatáskörének ellátására a választmány saját kebeléből albizottságot küld ki,

mely az elnökből vagy ennek helyetteséből (47. §. 1. bek.) és tizennégy tagból áll, kik közül kettő az első kuriába, kettő a második kuriába és tiz a harmadik kuriába tartozó választmányi tagok sorából választandó; ezek közül legalább egynek a választmány Horvát-Szlavonországokban lakó tagjai közül valónak kell lennie. Ezen albizottság határozatképességéhez az összes albizottsági tagoknak az elnök vagy helyettese által való meghivása és az elnöknek vagy helyettesének és legalább tiz albizottsági tagnak jelenléte szükséges. Ha az albizottság határozatképtelen, úgy — legalább nyolc napi határidővel és arra való utalással, hogy az ujabb ülés a megjelenő albizottsági tagok számára való tekintet nélkül határozatképes lesz — ujból összehivandó; az albizottságnak ezen ujabb ülése a jelenlevő albizottsági tagok számára való tekintet nélkül — de csak a határozatképtelen ülés napirendjébe felvett tárgyakra nézve — határozatképes. Az albizottság határozatait szótöbbséggel hozza; szavazategyenlőség esetében az az inditvány tekintendő elfogadottnak, amelyhez az elnöklő csatlakozott;

4. a 18. §. 1. pontja alapján az igazgatóság által hozott kizárási határozat tárgyában a tag fellebbezése esetében való végleges határozathozatal;

5. határozathozatal az igazgatóságnak valamely tag kizárása iránt tervbevett közgyülési javaslatához való hozzájárulás tárgyában. (18. §. 2. pont.)

49. §.

A választmány tagjai az üléseken való részvételükért jelenléti díjakban részesülnek, amelyeknek nagyságát a közgyülés állapitja meg. Ezenfelül a választmány vidéken lakó tagjainak utiköltségei megtéritendők.

Az igazgatóságnak jogában áll a választmánynak egyes tagjait vagy csoportjait alkalmilag valamely külön meghatározott működési körrel megbízni; ilyen ténykedésükért az igénybevett tagok az igazgatóság által megállapitott külön díjazásban részesülnek.

VII. FEJEZET.

Felügyelőbizottság.

50. §.

A felügyelőbizottság kilenc tagból áll, kik közül kettő az első kuriába, egy a második kuriába, négy a harmadik kuriába tartozó intézeteknek és kettő a pénzügyminiszternek jelölése alapján választatik a közgyülés által. Alkalmazni kell a 39. §. 2., 3., 4., 5. és 6. bekezdését.

Ha a felügyelőbizottsági tagok száma öt alá száll, akkor az üresedés betöltése végett haladéktalanul közgyülés hivandó egybe. (26. §. ut. bek.)

A felügyelőbizottság megbizása mindenkor egy évre terjed és a legközelebbi rendes közgyüléssel jár le.

A felügyelőbizottsági tagok korlátlanul ujból megválaszthatók.

51. §.

A felügyelőbizottság működésére nézve a K. T. 195. és 196. §§., illetve 244. és 245. §§. irányadók.

52. §.

A felügyelőbizottság tagjai meghatározott díjazásban részesülnek, melyet a közgyülés állapit meg.

VIII. FEJEZET.

A horvát-szlavonországi képviselőség.

53. §.

A horvát-szlavonországi képviselőség, melynek székhelye Zagreb, részben saját hatáskörében, részben mint a Pénzintézeti Központ központi szerveinek véleményező közege ellátja a Pénzintézeti Központ Horvát-Szlavonországok területén székelő tagjainak ügyeit.

E tagok a központi szervekkel s a központi szervek e tagokkal a horvát-szlavonországi képviselőség útján érintkeznek.

A hivatásos tisztviselők mellett a horvát-szlavonországi képviselőségnél, az alább körvonalazandó hatáskörrel, egy bizottság működik, melynek tagjai az igazgatóság ama tagjai, akik valamely Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetnek ez országok területén lakó igazgatósági tagjai vagy tisztviselői, az igazgatóságba a horvát bán által kiküldött tag vagy helyettese, a pénzügyminiszter által a bizottságba kiküldött 3 tag és a Pénzintézeti Központ Horvát-Szlavonországok területén székelő tagjai által megválasztott 6 tag.

A Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézeteket a választásnak megejtésére minden évben a rendes évi közgyülés napját megelőző 5 nap valamelyikére legalább 8 nappal megelőzőleg a horvát-szlavonországi képviselőség — az első izben való választásra az alakuló közgyülést követő 30 napon belül az igazgatóság — Zagrebba hívja össze. Ez alkalommal a Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetek megjelent meghatalmazottjai egyhangulag vagy szótöbbséggel hozott határozattal megállapodhatnak azok személyében, akiket az illető évi közgyülésen betöltendő igazgatósági, választmányi, illetve felügyelőbizottsági tagságra jelölni óhajtanak. Szavazni jogosult az, aki

az illető évi közgyülésen (alakuló közgyülésen) részt vehet. Az egy-egy tag által leadható szavazatok számát s a választási eljárást illetőleg az alapszabályoknak a közgyülésre nézve e tekintetben irányadó rendelkezései, a megválasztott bizottsági tagok megbizásának időtartamát illetőleg pedig az alapszabályoknak az igazgatósági tagság tartamára nézve irányadó rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

E bizottság elnökét önállóan választja s ügyrendjét az igazgatóság és a pénzügyminiszter jóváhagyása mellett maga állapitja meg.

A bizottság határozatai és cselekményei ellen a pénzügyminiszter kiküldöttjei közül azt, akit a pénzügyminiszter erre felhatalmazott, illetve ennek helyettesét ugyanolyan óvási jog illeti meg, mint a minő óvási jog a 40. §. értelmében a pénzügyminiszter kiküldöttjét a Pénzintézeti Központ más szerveinek határozatai és cselekményei ellen megilleti.

E bizottság elé terjesztendők a képviselőség által a Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetekre nézve mindazok az ügyek, amelyek oly természetüek, hogy ezek elintézése egyébként az igazgatóság hatáskörébe tartozik; ezekre az ügyekre nézve a képviselőség a bizottság határozata értelmében jár el, míg a hozzá utalt többi ügyeket a képviselőség a bizottság elé való terjesztés nélkül látja el. Jogositva van azonban a képviselőség az ilyen ügyeket is a bizottság elé terjeszteni s az igazgatóság jogositva van, az ilyen ügyek egy részének végleges ellátását is a bizottságra bizni.

Emellett a bizottság ellenőrzi a horvát-szlavonországi képviselőség egész működését.

A horvát-szlavonországi képviselőség vezetőjét, a bizottság javaslatára, az igazgatóság nevezi ki, de kinevezése a pénzügyminiszter jóváhagyását igényli.

A horvát-szlavonországi képviselőség alkalmazottjainak kinevezése okvetlenül a bizottság elé terjesztendő s a kinevezés a bizottság határozata alapján a képviselőség részéről történik a Pénzintézeti Központ központi szerveinek jóváhagyásával.

A horvát-szlavonországi képviselőség saját hatáskörében, de az igazgatóság és a vezérigazgató ellenőrzése mellett látja el:

1. a Pénzintézeti Központ Horvát-Szlavonországok területén székelő tagjai hitelszükségleteinek az 5. §. 1. pontja értelmében való kielégitését a képviselőség részére az igazgatóság által megállapitott összjavadalom keretén belül, azzal a korlátozással, hogy az egy-egy tag részére nyujtható hitel az illető tag saját tőkéjének 30%-át meg nem haladhatja;

2. a 6. §. második bekezdése értelmében való hitelnyujtásokat a Horvát-Szlavonországok területén székelő tagok részére;

3. a Pénzintézeti Központ Horvát-Szlavonországok területén székelő tagjainál a felülvizsgálat foganatositását;

4. mindazokat az ügyeket, amelyeknek ellátását az igazgatóság esetről-esetre vagy állandóbb jelleggel reá ruházza.

A horvát-szlavonországi képviselőség részére az igazgatóság által a fenti 1. pontban emlitett célokra megállapitandó összjavadalom nem lehet kevesebb 5 millió koronánál. A fenti 2. pontban emlitett hitelnyujtások céljaira pedig az igazgatóság részéről a Pénzintézeti Központ által ily célokra a 6. §. második bekezdése értelmében fordithatő egész összegnek 8·127%-a bocsátandó a horvát-szlavonországi képviselőség rendelkezésére.

Emellett az igazgatóság általában gondoskodni tartozik arról, hogy amennyiben erre szükség van, a rendelkezésre álló tőkének s nevezetesen a veszteségi tartalékalapnak is 8·127%-a a Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetek céljaira fordittassék.

A Horvát-Szlavonországok területén működő felülvizsgálókat az igazgatóság kizárólag a horvát-szlavonországi képviselőség javaslatára rendeli ki.

A Horvát-Szlavonországok területén székelő tagokra vonatkozó felülvizsgálat eredménye a képviselőség vezetőjével közlendő, aki a vezérigazgatóval egyetértőleg a netaláni észrevételeket elsősorban a felülvizsgált intézet igazgatóságával közli és ettől bekéri a szükséges felvilágositásokat. Ha az ilykép megindított tárgyalások nem vezetnek eredményre, a vezérigazgató csak a képviselőség mellett működő bizottság véleményének meghallgatása után teheti meg a 7. §. szerinti jelentését a Pénzintézeti Központ igazgatóságához és csak ezután lehet helye a 7. §. szerinti további eljárásnak. Ha a Pénzintézeti Központ igazgatóságához teendő jelentés tekintetében a vezérigazgató és a képviselőség mellett működő bizottság nincsenek egy véleményen, a vezérigazgató a pénzügyminiszter döntését tartozik kikérni s annak értelmében jár el.

A horvát-szlavonországi képviselőség mint a Pénzintézeti Központ központi szerveinek véleményező szerve és végrehajtó közege ellátja a Pénzintézeti Központ Horvát-Szlavonországok területén székelő tagjainak összes egyéb ügyeit.

Ha Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetek tekintetében merül fel a szüksége annak, hogy egészséges alapra fektettessenek, esetleg más pénzintézettel egyesüljenek vagy felszámoljanak, a Pénzintézeti Központ e tekintetben csak a horvát-szlavonországi képviselőség javaslatára működik közre.

Ha a Pénzintézeti Központ Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetek tekintetében működik felszámolóként vagy hasonló minőségben, vagy ily pénzintézetek feloszlása tekintetében vállalja el a feloszlás végrehajtásának intézését, valamint azokat a teendőket, amelyeket külön jogyszabály reá ruház, úgy ezeket a teendőket az igazgatóság és a vezérigazgató utasitásai és ellenőrzése mellett a horvát-szlavonországi képviselőség látja el.

A Horvát-Szlavonországok területén székelő pénzintézetek üzlet- és ügyvitelének állandóan figyelemmel kisérése és az eközben szerzett adatoknak megfelelően csoportositva való feldolgozása,

valamint a hiteltudósitói szervezet létesitése esetén a hiteltudósitással kapcsolatos teendőknek Horvát-Szlavonországok területén való ellátása, az igazgatóság és a vezérigazgató irányitása mellett, elsősorban a horvát-szlavonországi képviselőség feladata.

IX. FEJEZET.

Üzletév. Mérleg. Nyereségfelosztás. Tartalékalapok. Nyugdíjalap. Jutalékok.

Üzletév.

54. §.

Az üzletév január 1-én kezdődik és december 31-én végződik. Az első üzletév az alakuláskor kezdődik és 1916 december 31-én végződik.

Minden üzletév végén az üzleti könyvek lezárandók és mérleg, valamint nyereség- és veszteségszámla készitendő.

Mérleg.

55. §.

A mérleg felállitásánál a K. T. 199. §-ának rendelkezései szolgálnak irányadóul.

56. §.

A mérleg, valamint a nyereség- és veszteségszámla az igazgatóság által felülvizsgálás céljából a felügyelőbizottság elé terjesztendő.

A felügyelőbizottság által megvizsgált mérleg és a felügyelőbizottság jelentésének kivonata a rendes közgyülés megtartása előtt legkésőbb nyolc nappal közzéteendő.

A mérleget a közgyülés által való jóváhagyása után az igazgatóság a budapesti kir. törvényszéknek haladéktalanul bemutatni tartozik.

A nyereség felosztása.

57. §.

Az évi nyereségből:

1. 10% a veszteségi tartalékalapba (58. §.) utalandó;
2. 10% a rendes tartalékalapba (59. §.) utalandó;
3. 3% a nyugdíjalapba (60. §.) utalandó;
4. a fennmaradó összegből elsősorban az „A"-sorozatú üzletrészekre tényleg befizetett összegek után 6% osztalék fizetendő, másodsorban a „B"-sorozatú üzletrészek névértéke után 4% osztalék fizetendő;

5. a fennmaradó összeg 10%-a az igazgatóság és ha végrehajtóbizottság (42. §. 5. bek.) alakittatott, az igazgatóság és a végrehajtóbizottság jutalékára forditandó (61. §.);

6. a maradvány fele a rendes tartalékalapba utalandó, másik fele a „B"-sorozatú üzletrészek osztalékának 6%-ig terjedő kiegészitésére forditandó; ha a „B"-sorozatú üzletrészek osztalékának ezen kiegészitése után még felesleg marad, úgy az a rendes tartalékalapba utalandó.

Veszteségi tartalékalap.

58. §.

A m. kir. államkincstár az alakuláskor a „B"-sorozatú üzletrészekre való befizetésen kivül 25,000.000 (huszonöt millió) korona készpénzösszeget bocsát a Pénzintézeti Központ rendelkezésére, amelyből veszteségi tartalékalap képezendő.

A veszteségi tartalékalap rendeltetése az, hogy a háborús események és a rossz gazdasági viszonyok kapcsán előállott rendkivüli helyzet okozta nehézségek között reászoruló pénzintézeteket, valamint azon pénzintézeteket, amelyeknek segélyezése közérdekből indokolva van, a Pénzintézeti Központ fokozottabb mértékben támogathassa vagy az ily támogatásokból eredő veszteségeket fedezze.

A veszteségi tartalékalap a nyereségből az 57. §. 1. pontjában meghatározott mértékben gyarapitandó.

Rendes tartalékalap.

59. §.

A rendes tartalékalap rendeltetése az, hogy abból a Pénzintézeti Központnak rendkivüli üzleti veszteségei a közgyülés határozata alapján fedeztessenek.

A rendes tartalékalap az 57. §. 2. és 6. pontjaiban meghatározott összegekből képződik. A rendes tartalékalap összege korlátozva nincs.

Nyugdíjalap

60. §.

A nyugdíjalap rendeltetése az, hogy abból — az igazgatóság indítványára a közgyülés által megállapitandó nyugdíjszabályzat rendelkezéseinek megfelelően — úgy a Pénzintézeti Központ alkalmazottjai, mint a tagok hátramaradottjai nyugdíjban részesüljenek.

A nyugdíjszabályzat intézkedni fog abban az irányban is, hogy miképen alakuljanak a Pénzintézeti Központból kiváló tagok alkalmazottjainak igényei.

Mindaddig, amig a nyugdíjszabályzat megalkotva nincs, a nyugdíjalapba a Pénzintézeti Központ részéről eszközölt befizetések a Pénzintézeti Központnak kizárólagos tulajdonát képezik és a nyugdíjalap a Pénzintézeti Központ tartalékalapjának tekintendő.

A nyugdíjalap az 57. §. 3. pontjában meghatározott befizetésekből és a nyugdíjra jogosultaknak a nyugdíjszabályzat által megállapitandó befizetéseiből képződik.

Jutalékok.

61. §.

Az 57. §. 5. pontja szerint adódó igazgatósági jutalék az igazgatósági tagok között — az elnök kivételével, ki a jutalékban nem részesedik — egyenlő arányban osztandó el. A kiküldött igazgatósági tagokra (40. §.) eső jutalékrész nem a tagoknak fizetendő ki, hanem a m. kir. központi állampénztárba fizetendő be (44. §. 2. bek.).

Ha végrehajtóbizottság alakittatott (42. §. 5. bek.), akkor azt, hogy az 57. §. 5. pontja szerint adódó jutalék miképen oszlik meg az igazgatóság és a végrehajtóbizottság közt, a végrehajtóbizottság alakitásakor az igazgatóság állapitja meg. A jutalék a végrehajtóbizottsági tagok közt egyenlő arányban osztandó el. A pénzügyminiszter által kiküldött igazgatósági tagnak végrehajtóbizottsági jutaléka a m. kir. központi állampénztárba fizetendő be (42. §. ut. bek.).

A pénzügyminiszter kivánságára az igazgatósági és végrehajtóbizottsági tagok jutalékának összege megfelelően korlátozandó. Ebben az esetben az 57. §. 5. pontjában meghatározott összeg megfelelően csökken. A korlátozás iránti kivánságát a pénzügyminiszter legkésőbben a mindenkori rendes közgyülést megelőző napon közölni fogja a Pénzintézeti Központ igazgatóságával, aminek hiányában az illető közgyülésen megállapitásra kerülő jutalékok tekintetében a pénzügyminiszter a korlátozási kivánságtól elállottnak tekintendő.

X. FEJEZET.

Feloszlás. Felszámolás.

62. §.

A Pénzintézeti Központ az 1916. évi XIV. t.-c. 1. §. 2. bekezdésében és a K. T. 247. §. 3. és 4. pontjában meghatározott eseten kivül csupán az alább körülirt közgyülési határozat alapján oszlik fel.

A feloszlási határozat csak oly közgyülésen hozható meg, amelyen az összes „B'-sorozatú üzletrészek és ezenkivül a befize-

téssel nem hátralékos „A“-sorozatú üzletrészeknek (29. §.) legalább egynegyedrésze képviselve van (30. §. 2. bek.); a határozat csak a képviselt összes üzletrészek alapján gyakorolható szavazatok legalább kétharmadrészének hozzájárulásával hozható meg. Ha az e tárgyban összehivott közgyülésen az összes „B“-sorozatú üzletrészek és a befizetéssel nem hátralékos „A“-sorozatú üzletrészeknek legalább egynegyedrésze képviselve nincs, akkor harminc napon belül újabb közgyülés tartandó, mely a képviselt üzletrészek számára való tekintet nélkül határozatképes (31. §.); a határozat meghozatalához azonban ezen ujabb közgyülésen is a képviselt összes üzletrészek alapján gyakorolható szavazatok legalább kétharmad részének hozzájárulása szükséges.

63. §.

A felszámolás végrehajtása kilenc tagból álló felszámolóbizottságra bizandó. A felszámolóbizottsági tagok közül ötöt a pénzügyminiszter nevez ki, négyet pedig a közgyülés választ, még pedig kettőt a harmadik kuriába tartozó intézetek jelöltjei közül (39. §. 1. bek.). Ezen választásra megfelelő alkalmazást nyer a 39. §. 2. és 3. bekezdése. A választásnál a szavazás kuriánként eszközlendő, olykép, hogy az első, valamint a második kuria jelöltjeire az ezen két kuriába tartozó tagok üzletrészei, a harmadik kuria jelöltjeire pedig a harmadik kuriába tartozó tagok üzletrészei birnak rendszerint szavazati joggal. (32. §. 3. bek.). Időközi üresedések betöltésénél alkalmazni kell a 39. §. 6. bekezdését.

A felszámolóbizottság kinevezett tagjainak megbizása a pénzügyminiszter által való visszavonásig, választott tagjainak megbizása pedig mindenkor két évre terjed, de a felszámolóbizottsági tagok korlátlanul újból választhatók.

64. §.

A felszámolás során adódó tiszta vagyonból elsősorban az „A“ sorozatú üzletrészekre a reájuk befizetett tőkeösszegek és ezeknek kielégitése után, másodsorban a „B“ sorozatú üzletrészekre befizetett tőkeösszegek fizetendők vissza. Az ezután fennmaradó netaláni felszámolási feleslegben az összes üzletrészek névértékük arányában egyenlően osztoznak.

Felszámolás esetén a m. kir. államkincstár által a veszteségi tartalékalap céljaira rendelkezésre bocsátott 25,000.000 koronának a felszámolást megelőző utolsó mérleg szerint meglevő része a Pénzintézeti Központnak az államkincstár irányában való kamatmentes tartozásának tekintendő és tiszta vagyon gyanánt csak azon összeg osztható fel, mely a többi terheknek és ezen tartozásnak visszafizetése után fennmarad.

Egyebekben a felszámolásra a K. T. határozmányai nyernek alkalmazást, megjegyeztetvén, hogy a felügyelőbizottság a felszámolás alatt is tovább működik, ennek megválasztása a felszámolás alatt is ugyanúgy eszközlendő, mint a felszámolás előtt és

hogy a felszámolás tartama alatt szintén tartandók évi rendes közgyülések.

Az alapszabályok 1. *sz. melléklete*
(az alapszabályok 7. §-ához).

Felülvizsgálati utasitás.

A felülvizsgálat négy csoportra oszlik, u. m.:

I. A könyvek felülvizsgálata.
II. A belső ügykezelés felülvizsgálata.
III. Az üzletvezetés felülvizsgálata.
IV. A mérleg, az eredményszámla és a leltár felülvizsgálata.

I. A könyvek felülvizsgálata.

Tárgya:

1. Megyállapitani, hogy milyen könyveket vezet az intézet.

2. Megállapitani, hogy a könyvek vezetése kifogástalanul eszközöltetik-e. (Különösen: kizárólag okmányok alapján és megfelelő helyen történik-e minden tétel könyvelése? A jour vannak-e tartva a könyvek? Nincsenek-e hézagok, törlések stb.?)

II. A belső ügykezelés felülvizsgálata.

Tárgya megállapitani azt:

1. Vannak-e az alapszabályokban valamely rendelkekezések, amelyek *körülhatárolják az igazgatóság ügykörét* és pedig:

a) a K. T. szerint nem kötelező szervek által? Melyek ezek (végrehajtóbizottság, választmány stb.)? Mi a hatáskörük? Működnek-e ezen szervek?

b) Tárgyi korlátozások által? Melyek ezek? Betartattak-e?

2. *Ki vezeti tényleg az üzleteket* és miképen, illetve mely tartalommal van szabályozva ezen közeg hatásköre?

3. Kellő *ellenőrzési intézkedések* állanak-e fenn, különösen az utalványozás és pénztári kezelés tekintetében?

Közelebbről:

Nincsenek-e kumulálva olyan teendők, amelyeknek széjjelválasztása ellenőrzési jelentőséggel bir? (például: pénztár és könyvelés; zár és ellenzár).

Értékek átvétele és kiadása tekintetében, továbbá beérkező levelek és küldemények felbontása tekintetében stb. kellő biztositási intézkedések állanak-e fenn és melyek ezek?

Van-e kellő intézkedés arra, hogy a kimutatott értékek természetben meg legyenek (például bon-ok készpénz gyanánt ne szerepeljenek). Az ügyletek alapjául szolgáló okmányok meg-

vannak-e, jogilag kifogástalanok-e és hogyan őriztetnek, illetőleg tartatnak nyilván?

A pénztár ellenőrzése naponkint történik-e?

4. Kellő *biztonsági intézkedések* állanak-e fenn?

Különösen: Készpénz és értékpapirok, betétkönyvi és pénztár nyomtatványok, csekkürlapok stb. tűz- és betörésmentes módon vannak-e elhelyezve kettős ellenzár alatt? Alarmkészülék van-e? Tűz- és betörésbiztositás van-e?

5. Van-e *ügyrend* és mennyiben tartalmaz az ügyrend a jelen címben foglaltakra nézve rendelkezéseket?

6. A bruttó nyereségnek, mely százalékát teszik az intézet költségei és mely kategóriákra oszlanak?

III. Az üzletvitel felülvizsgálata.

Tárgya annak a megállapitása:

1. Mennyi *saját tőkéje* van az intézetnek:
   a) részvénytőke alakjában,
   b) tartalékok alakjában?
2. Mennyi *idegen pénzt* vesz az intézet ezidőszerint igénybe:
   a) Takarékbetétkönyvek ellenében?
   Állittattak-e ki és mily összegekben betétkönyvek hitelnyujtás alapján? Hogyan fluktuáltak a betétek az utolsó évben?
   b) Folyószámlán?
   c) Visszleszámitolás útján? Mely forrásoknál, mily eloszlásban, milyen speciális biztositékkal (értékpapirok, igazgatósági kezesség stb.) és milyen kamat ellenében vétetett igénybe a visszleszámitolás?
   d) Lombardkölcsönök alakjában?
   e) Átruházott jelzálogkölcsönök alakjában?
   f) Egyéb (minemű) tartozások alakjában?
3. Mennyi az intézet *kihelyezéseinek* (vagyonelhelyezésének) összege a következő értékekben:
   a) *Ingatlanokban.*
      aa) Intézeti házak.
      bb) Egyéb városi ingatlanok.
      cc) Mezőgazd. ingatlanok.
      dd) Ipari ingatlanok.
      } Mi az egyes ingatlanok provenienciája?
   b) *Váltótárcában.*
      aa) Jelzálogilag nem biztositott váltók.
      bb) Jelzálogilag biztositott váltók.
      cc) Aktiv visszleszámitolás alakjában (más intézetektől reeszkomptált váltók).
   c) *Jelzálogkölcsönökben.*
      aa) Törlesztésesek.
      bb) Felmondásosak.

d) *Kötvénykölcsönökben.*
e) *Előlegekben értékpapirokra.*
aa) Tőzsdén jegyzettekre.
bb) Tőzsdén nem jegyzettekre.
f) *Előlegekben kézizálogra.*

(a kézizálog mineműsége?)

g) *Saját értékpapirokban.*
aa) Tőzsdén jegyzettekben.
bb) Tőzsdén nem jegyzettekben.
h) *Adósoknál folyószámlán.*
aa) Követelések elsőrendű pénzintézeteknél (az Osztrák-Magyar bank kivételével),
bb) Követelések jelzálogbiztositással.
cc) Követelések árú- és értékpapirfedezettel.
dd) Egyébmódon fedezett követelések.
ee) Fedezet nélkül való követelések [az *aa)* alattiak kivételével].
i) *Készpénzben*, ideértve giróköveteléseket az Osztrák-Magyar banknál és követeléseket a postatakarékpénztárnál.
k) *Egyebekben* (részletezve).

4. Állanak-e fenn oly intézkedések, amelyek az intézet igazgatásában részes személyek irányában való közvetlen vagy közvetett hitelnyujtást szabályozzák? Hogyan alkalmaztattak ezek az intézkedések?

Tekintet nélkül arra, hogy ily intézkedések fennállanak-e, vannak-e az intézetnek ily kihelyezései és melyek ezek?

5. Milyen jellegű az intézet váltóanyaga és egyéb kihelyezései? Figyelemmel volt-e az intézet a kölcsönnyujtásoknál a kölcsönérték hováfordítására?

A kihelyezéseknél mily törlesztések köttettek ki és mennyiben tartattak be ezek?

Hogyan állanak a tőke- és kamathátralékok? Mennyi követelés áll per alatt és mennyi kétes? Ezekre az ügyekre vonatkozólag mi tünik ki az intézeti ügyésznek a peres ügyek állását ismertető évi jelentéséből?

6. Érdekelve van-e az intézet és miképen oly vállalatokban, amelyek a beléjük fektetett tőkét hosszabb időre köthetik le, különösen parcellázásokban, iparvállalatokban, affiliációkban és egyéb financirozásokban?

7. Mily kamatot fizet az intézet betétek, illetve folyószámlabetétek után?

8. Az intézetnek valamely vagyonalkatrészei (értékpapirok, ingatlanok stb.) le vannak-e kötve valamely kötelezettség külön biztositéka gyanánt?

9. Legutoljára mikor emelte az intézet az alaptőkéjét?

Állanak-e még fenn valamely pendenciák alaptőkefelemelésekből kifolyólag?

Amennyiben megállapitható : hol vannak elhelyezve az intézet részvényei?

10. Állanak-e fenn az intézetnek oly kötelezettségei, amelyek a lezárás tárgyát képező könyvelésből nem tünnek ki? (pl. fogyasztási adóhitelekért, vámhitelekért vagy egyéb kötelezettségekért vállalt kezességek vagy szavatosságok alakjában).

IV. A mérleg, az eredményszámla és a leltár felülvizsgálata.

Tárgya : felülvizsgálni a mérlegnek, az eredményszámlának és a leltárnak, illetőleg a kapcsolatos kimutatásoknak alaki, számszerű és érdemleges helyességét ; nevezetesen :

1. Egyezik-e a mérleg a könyvekkel és megfelel-e a rendes könyvelés elveinek és követelményeinek?

2. Megfelel-e a mérleg a K. T. rendelkezéseinek a kétes követelések beállitása szempontjából?

3. Történtek-e leirások és melyek ezek?

4. Mely tartalékolások eszközöltettek és miképen történt ez?

5. Megfelelően széjjel vannak-e választva a mérlegben a különböző számlák?

6. Aktiv és passziv egyenlegek külön vannak-e kimutatva a mérlegben? Különösen, hogy van könyvelve a visszleszámitolás ; külön vannak-e kimutatva adósok és hitelezők ; külön vannak-e kimutatva a váltóknál a nyilt hitelüek és a betáblázottak ; külön vannak-e kimutatva a jelzálogüzletben a törlesztéses kölcsönök ; szeszhitelek és egyéb kötelezettségek elkülönitett tételekben szerepelnek-e az adósok és a hitelezők között ; óvadékra kiadott papirok szerepelnek-e az adósok közt az aktivumban és óvadékszámlán a passzivumban?

7. Külön vannak-e kimutatva a hátralékos és az előre fizetett kamatok? Az előbbieknél figyelem van-e forditva az elévülésre és a törvényes kamatmaximumra?

8. A per alatt álló váltók elkülönitve vannak-e kimutatva?

9. A betétek el vannak-e különitve betétek és folyószámlabetétek szerint?

10. Az értékpapirok részletezve és árfolyamokkal vannak-e kitüntetve?

11. Vannak-e aktiv és passziv átmeneti tételek és miből tevődnek össze?

12. A részvénytőke hogyan van könyvelve, különösen teljes-e a befizetés és ha nem, miképen van ez kimutatva?

13. A tőkeemeléseknél beszedett felpénz mire fordittatott és különösen nem használtatott-e fel veszteségek leirására? Készpénzben történt-e a felemelt alaptőke befizetése és a tőkefelemelések kapcsán nincs-e emelkedés a váltótárcában vagy a folyószámlán?

14. A betétek egyeznek-e a leltárral?

15. A nyereségfelosztás hogyan történt?
16. A fel nem vett osztalékok összege mennyi?
17. Az eredményszámlán a kifizetett kamatok, különösen a betétkamatok külön vannak-e kitüntetve, szintúgy a kifizetett adók, különösen a betétkamatadó? Van-e és mennyit tesz ki a hátralékos kamatadó?

Az alapszabályok 2. sz. melléklete
(az alapszabályok 11. §-ához).

Felvételi kérelem.

Az alulirott pénzintézet kéri, hogy a Pénzintézeti Központba ennek tagja gyanánt felvétessék. Kijelenti az alulirott pénzintézet, hogy a Pénzintézeti Központ alapszabályait ismeri és azoknak magát minden tekintetben aláveti.

Az alulirott pénzintézet saját tőkéjét (a Pénzintézeti Központ alapszabályainak 7. §. 2. bek.) a következőkben számitja fel:

.....
.....
.....

Összesen....

Tudomásul vette azonban az alulirott pénzintézet, hogy a felszámitás a Pénzintézeti Központ alapszabályainak 14. §. 2. bek. alapján módosulhat a pénzügyminiszter, illetve a Pénzintézeti Központ igazgatósága által eszközlendő megállapitások folytán, melyek az alulirott pénzintézetre nézve kötelezők lesznek.

A jelen felvételi kérelemmel az alulirott pénzintézet kötelezettségben áll a Pénzintézeti Központ legközelebbi rendes közgyülését követő egy hónap leteltéig (amennyiben a jelen felvételi kérelem a Pénzintézeti Központ első üzletévében nyujtatott be: a kérelem keltétől számitott hat hónapig). A felvételi kérelem idejekorán elfogadottnak lesz tekintendő, ha a Pénzintézeti Központ a kérelem teljesitését tartalmazó értesitést az imént jelzett határidő végéig az alulirott pénzintézet címére postára adta.

Tudomásul vette az alulirott pénzintézet, hogy a Pénzintézeti Központ egyelőre csak öt év tartamára alakult, ha azonban a törvényhozás időközben másként rendelkezik, úgy az alulirott pénzintézet tagsági kötelezettsége a kilépésre való alapszabályszerű jog épségben tartása mellett, továbbra is érvényben marad.

Kelt .....

.....

Jegyzet: Cégszerűen aláirandó és az aláirás közjegyzőileg hitelesitendő.

Pénzügyi határidők elmulasztásából eredő joghátrányok elháritása.

A m. kir. minisztérium 3.991/1916. M. E. számú rendelete a pénzügyi törvények és a pénzügyi hatóságok által megszabott határidőknek és határnapoknak a háborús események következtében történt elmulasztásából, vagy be nem tarthatásából eredő joghátrányok elháritása, enyhitése vagy megszüntetése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium az 1916:IV. t.-c. 3. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A pénzügyminiszter a pénzügyi törvények és a pénzügyi hatóságok által megszabott határidőknek és határnapoknak a háborús események miatt, vagy ezek következtében történt elmulasztásából vagy be nem tarthatásából eredő joghátrányok elhárítása, enyhítése vagy megszüntetése végett rendelettel a törvénytől eltérő szabályokat állapíthat meg, vagy az említett joghátrányok elhárítása, enyhítése vagy megszüntetése végett az egyes esetekben a törvénytől eltérően intézkedhetik.

2. §.

Ez a rendelet a kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi december hó 24. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 29-én kelt 302. számában.

Postai és távirdai reformok.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelete az expressdíj felemelése és az expresskézbesitésnek a nemzetközi forgalomban való korlátozása tárgyában.[1])

A belföldi, valamint az Ausztriával, Bosznia-Hercegovinával és Németországgal való forgalomban a levélpostai küldemények, postautalványok és pénzeslevelek expresskézbesitéseért járó díjat az eddigi 30 fillérről 60 fillérre emelem fel, a csomagok express kézbesitéseért járó díjat az eddigi 50 fillér helyett 1 koronában állapitom meg.

Az egyéb külfölddel való forgalomban az összes küldeményfajokra nézve az expresskézbesitést további intézkedésig beszüntetem.

Jelen rendeletem után tehát expresskézbesitésre csak belföldre, Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba lehet feladni és pedig ezidőszerint csak levélpostai küldeményeket, postautalványokat, távirati utalványokat és pénzesleveleket, ellenben expresscsomag Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba, sem belföldre még nem küldhető.

Budapest, 1916. évi május hó 16-án.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 49.986. számú rendelete a délután és éjjel feladott táviratok külön díjazása tárgyában.[2])

Folyó évi szeptember hó 28-tól kezdve vasárnap és ünnepnapok kivételével d. u. 4 órától esti 9 óráig feladásra kerülő nem sürgős magántáviratok után az összes távirda- és távbeszélő hivataloknál 1 korona pótdíj fizetendő a rendes távirási dijon felül.

Este 9 órától reggel 7 óráig terjedő időben, továbbá a vasár- és ünnepnapokon a napok bármely órájában az összes hivataloknál csak sürgős magántáviratokat lehet feladni, amelyek után háromszoros távirási díj jár.

Sürgős táviratokért a fenti 1 K pótdíj nem jár.

E rendelkezések úgy a bel- mint a külföldi táviratforgalomra vonatkoznak, nem terjednek ki azonban az állami és a hirlaptáviratokra.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 22-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 18-án kelt 114. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 28-iki számában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 60.029/V. 1916. számú rendelete a postai díjszabás megváltoztatása tárgyában[1]).

Az Ausztriával és Németországgal kötött új postaegyezmények alapján és ezekkel kapcsolatban 1916. évi október hó 1-én a magyar szent korona országainak területén a következő postai díjszabási és üzletszabályzati határozatok lépnek hatályba:

1. §.

Levél.

1. A belföldön a levél bérmentesitési díja a távolsági forgalomban . . . . . 20 gr-ig 15 fillér és minden további . . . . . 20 gr-ért 5 „ a helyi forgalomban pedig . . . . . 20 gr-ig 10 „ és minden további . . . . . 20 gr-ért 5 „

2. Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba a levél díja szintén . . . . . 20 gr-ig 15 fillér és minden további . . . . . 20 gr-ért 5 „

3. A levél súlya korlátlan.

4. A levéllel egyenlő díjszabás alá esik a zárt levelezőlap.

2. §.

Levelezőlap.

1. Úgy a belföldi, mint az 1. §-ban felsorolt országokba való forgalomban a posta által frankojegy benyomással kiadott levelezőlap díja 8 fillér, minden más levelezőlapé 10 fillér.

2. A posta által kiadott levelezőlapok kiszolgáltatását a feladó, cégének, üzleti hirdetéseinek stb. reányomatása céljából felvágatlan egész ívekben is kérheti, ha a postaigazgatóságnál legalább 100 ily ívet rendel meg egyszerre.

3. A válaszos levelezőlap díja a posta által frankojegy benyomással kiadva 16 fillér, egyébként 20 fillér.

3. §.

Nyomtatvány.

1. A belföldi forgalomban a 10 gr. súlyt meg nem haladó nyomtatvány díja az alábbi feltételek mellett 2 fillér, minden más nyomtatvány díja 50 gr.-ként 3 fillér.

A 2 fillérrel bérmentesitett nyomtatványok azonban jövőben csak kártya (egyszerű vagy összehajtott) alakúak lehetnek, boritók nélkül magára a küldeményre irt címirattal. E nyomtatványok a feladó nevén kivül csak számjegyekre vonatkozó törléseket és helyesbitéseket tartalmazhatnak. Más kézirásos bejegyzések vagy szövegváltoztatások nincsenek megengedve.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 24-iki számában.

2. Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba a nyomtatvány díja 50 gr-ként 3 fillér.

3. Ugyanezen országokba, valamint a belföldön a nyomtatvány sürgős szállításáért a fenti díjon felül, tekintet nélkül a küldemény súlyára, 2 fillér pótdíj jár, melyet külön e célra forgalomba bocsátott és más küldemény bérmentesitésére fel nem használható „sürgős“ feliratú bélyeggel kell leróni.

Sürgős szállitásban csak teljesen bérmentesitett és nem tekercsalakú nyomtatvány részesülhet, amelyen a 2 fillér pótdíj a „sürgős“ feliratú külön frankojeggyel van leróva.

A nem sürgős nyomtatványokat naponta legfeljebb egyszer és csak személy- vagy tehervonattal küldik tovább. Ily nyomtatványok a többi postaküldemény késleltetésének elkerülése okából feldolgozásra esetleg közvetitő hivatalhoz tereltetnek. A nem sürgős nyomtatványok a rendeltetési helyen naponta csak egy alkalommal és csak köznapokon kézbesittetnek.

A sürgős nyomtatványok ezzel szemben a leggyorsabb módon úgy kezeltetnek, mint a levelek.

4. A nyomtatvány legmagasabb súlya az összes viszonylatokban 2.000 gr.

5. Nyomtatványokat azontúl hirlapjegy engedély alapján hirlapjegyekkel bérmentesiteni nem lehet; az átmeneti intézkedést erre nézve alább a 17. § tartalmazza.

4. §.

Üzleti papir.

1. Az üzleti papir, mint belföldön új küldeményfaj, kézzel irott közleményeket (periratokat, rajzokat, régi leveleket, hangjegymásolatokat stb.) tartalmazhat, de személyes levelezés jellege nélkül.

2. Az üzleti papir bérmentesitési díja úgy a bel-, mint a többi forgalomban 50 gr.-ként 5 fillér, de legalább 25 fillér.

3. Súlymaximum 2.000 gr.

5. §.

Áruminta.

1. Az áruminta bérmentesitési díja: a belföldi forgalomban 50 gr-ként 5 fillér;

2. Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba 50 grammonkint 5 fillér, de legalább 10 fillér.

3. A legmagasabb súly egyaránt 350 gr.

6. §.

Egybecsomagolt nyomtatvány, üzleti papir és áruminta.

1. A 3., 4. és 5. §-okban felsorolt küldemények egybecsomagolva is kerülhetnek feladásra.

Az ily küldemény bérmentesitési díja 50 gr-ként 5 fillér.

2. Ha az egybecsomagolt küldemény üzleti papirt is tartalmaz, a legkisebb díj 25 fillér; ha csak nyomtatványt és árúmintát foglal magában, akkor a legkisebb díj belföldön 5, a többi forgalomban pedig 10 fillér.

3. Az egybecsomagolt küldemény legmagasabb súlya 2000 gr., hozzácsatolt árúminta ez esetben sem lehet több 350 gr.-nál.

7. §.

Bérmentesitetlen vagy elégtelenül bérmentesitett levélpostai küldemények.

1. Bérmentesitetlen levélért a bérmentesitési díj kétszerese, elégtelenül bérmentesitett levélért a hiányzó díjrész kétszerese jár.

2. Bérmentesitetlen levelezőlapért 20 fillér portódíj, elégtelenül bérmentesitettért pedig a 10 fillér díjból hiányzó díjrész kétszerese jár.

3. Feltétlenül portomentes hatóság által portoköteles címzetthez intézett portoköteles levélért és levelezőlapért portó gyanánt csak az egyszerű bérmentesitési díj szedetik.

4. Teljesen bérmentesitetlen nyomtatvány, üzleti papir- és árúminta, valamint az ezekből egybecsomagolt küldemény a szállitásból ki van zárva.

5. Elégtelenül bérmentesitett nyomtatvány, üzleti papir- és árúmintáért, nemkülönben egybecsomagolt küldeményért a hiányzó díjrész kétszerese jár.

6. Az elégtelenül bérmentesitett nyomtatványok hiányzó díjrészének megállapitásánál a nyomtatványra ragasztott „sürgős“ jelzésű bélyeg értéke nem jön számitásba.

8. §.

Ajánlási díj.

Úgy a belföldi, helyi és távolsági, mint a többi forgalomban az ajánlás díja egyaránt 25 fillér.

Ajánlva feladott nyomtatványért a „sürgős“ kezelésért járó (2 fillér) díjat is le kell róni. Tekercsalakú nyomtatványt ajánlva feladni nem lehet.

9. §.

Értéklevél (pénzeslevél).

1. Az értéklevél díja alakul:

a) ugyanoly súlyú ajánlott levél díjából;

b) a nyilvánitott érték minden 300 koronája vagy ennek töredéke után 10 fillér értékdíjból.

A legkisebb összdíj azonban 60 fillér.

Az értéklevelet bérmentesitve kell postára adni. (Frankokényszer).

2. Minthogy azontúl a belföldi forgalomban a kézbesitési és értesitési díjak általában már a feladásnál szedetnek be frankojegyekben, a belföldre szóló értéklevél után, abban az esetben, ha az értéklevél oly helyre szól (l. alább a jegyzéket), ahol a posta a levelet a címzettnek házhoz kezbesiti, a fent részletezett díjon felül már a feladáskor kézbesitési díj címen 1.000 K értéknyilvánitásig 10 fillér, minden további 1.000 K vagy ennek töredéke után pedig újabb 10—10 fillér jár. Más belföldi helyekre szóló értéklevélnél a feladásnál 5 fillér értesitési díjat kell leróni.

A kézbesitési díj alól mentesek a portomentes hatóság vagy hivatalnak és a legénység állományához tartozó katonáknak szóló értéklevelek.

3. Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba az értéklevél díja szintén az *a)* és *b)* alatti tételekből alakul.

Értesitési vagy kézbesitési díjat ezen országokba szóló értékleveleknél a feladónak nem kell fizetnie.

4. A nyitva feladott pénzeslevél megszűnik ; a posta értéklevelet (pénzeslevelet) azontúl csak zártalakban fogad el szállitásra.

10. §.

Csomag.

1. A csomag díja, ha *értéknyilvánitás nélkül* adatik fel.

a) *belföldön :*

		5 kg-ig		70	fillér
5 kg-on	felül	10	„	150	„
10 „	„	15	„	250	„
15 „	„	20	„	350	„

A belföldre címzett azon csomagok után, melyek a csatolt jegyzékben „csk.“-val megjelölt házhoz kézbesitő postahivatal székhelyére szólnak, már a feladás alkalmával kell a házhoz kézbesitési díjat megfizetni, amely Budapestre szóló csomagnál 25 fillér, más házhoz kézbesitő postahivatalhoz címzett csomagnál 20 fillér. Minden egyéb belföldi helyre szóló csomag után ugyancsak a feladás alkalmával csomagonként 5 fillér értesitési díj szedetik. A kézbesitési és értesitési díj alól mentesek a portomentes és a legénység állományába tartozó katonák részére feladott csomagok.

b) *Ausztriába és Bosznia-Hercegovinába :*

		5 kg-ig		80	fillér
5 kg-on	felül	10	„	200	„
10 „	„	15	„	300	„
15 „	„	20	„	400	„

c) Németországba :

5 kg-ig bárhová 100 fillér.

Ezen súlyon felül az I. távolsági övbe, amelyhez Porosz-Szilézia, Porosz-Szászország, a Szász királyság, a thüringiai államok, Anhalt hercegség, Baden nagyhercegség, hohenzollerni országok, (Siegmaringen kormánykerület), a Bajor királyság (a Rheinpfalz kivételével) és Württemberg tartoznak:

5	kg-on	felül	10	kg-ig	300 fillér
10	„	„	15	„	500 „
15	„	„	20	„	700 „

Németország egyéb részeibe szóló küldeményért:

5	kg-on	felül	10	kg-ig	340 fillér
10	„	„	15	„	620 „
15	„	„	20	„	900 „

A feladó, aki az I. távolsági öv mérsékeltebb díjszabását igénybevenni kívánja, tartozik a címiratban a rendeltetési hely alatt a tartományt (kormánykerületet) feltüntetni.

Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba szóló csomagoknál az értesitési és kézbesitési díjak a feladásnál nem szedetnek.

d) Terjedelmes csomagért minden viszonylatban a súlydíj másfélszerese jár.

2. *Értéknyilvánitással* ellátott csomagért az 1. alatti súlydíjakon felül értékdíj jár, amely a belföldön, valamint Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba a nyilvánitott érték minden 300 koronája vagy ennek töredéke után 10 fillér.

E csomagok után is, ha belföldre szólanak és az 1.000 K értéknyilvánitást meg nem haladják, a feladásnál az 1. *c)* alatti kézbesitési, illetve értesitési díj szedetik. 1.000 K-t meghaladó értéknyilvánitásnál ez a kézbesitési díj minden további 1.000 K után még 10 fillérrel több.

3. A postán szállitott csomagok súlya ezentúl a 20 kg-ot meg nem haladhatja.

4. A csomagok után esedékes összes szállitási díjakat teljes összegben a feladáskor kell leróni. (Frankokényszer.)

A belföldre szóló csomagoknál a kézbesitési és értesitési díj is esedékes a feladásnál.

11. §.

Utánvételes küldemény.

1. Az utánvétellel terhelt ajánlott levélpostai küldeményért, értéklevélért vagy csomagért, az előző §§-okban megállapitott díjakon felül, úgy a belföldön, mint Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba 10 fillér előmutatási díj jár, amelyet a feladáskor kell megfizetni és a küldeményre, illetve csomagnál a szállitólevélre ragasztandó frankojeggyel leróni. Az utánvételi jutalék és beszedési illeték megszűnik.

2. A beszedett utánvételi összegből a kézbesitő postahivatal levonja az utalványozási díjat s a belföldre utalványkifizető hivatalok székhelyére címzett utalványoknál az alábbi 12. §. szerint járó kifizetési díjat, valamint az utalványürlapért járó 2 fillért, a maradványt pedig postautalvánnyal (utánvételi lappal) küldi meg a feladónak.

A csomagutánvételi lap összeghasábját, nagyobb cégeket kivéve, azontúl az utánvételt beszedő hivatal tölti ki.

12. §.

Postautalvány.

1. A postautalvány díja a belföldön 10 K-ig 15 fillér, azonfelül a díj 15 fillér alapdíjból és az utalvány összegének minden 50 koronája vagy ennek töredéke után 5 fillér értékdíjból alakul.

Az utalványösszegeket házhoz kézbesitő postahivatalok (l. az alábbi jegyzéket) székhelyére szóló belföldi postautalványokért kifizetési díj fejében 10 K-ig 5 fillér, ezen túl pedig 10 fillér jár, melyet ugyancsak a feladáskor kell beszedni és a többi díjjal együtt frankojegyekben leróni. Nem jár kifizetési díj a portomentes és a legénységi állományba tartozó katonáknak szóló postautalványok után. Távirati utalványokért, melyek után expressdíj jár, kézbesitési díjat nem szabad szedni.

2. Ausztriába és Bosznia-Hercegovinába a postautalvány díja 15 fillér alapdíjból és az utalványösszeg minden 50 koronája vagy ennek töredéke után járó 5 fillér értékdíjból alakul.

Németországba szóló utalványokért a díj 50 koronánként 25 fillér.

Kifizetési díjak e viszonylatokban a feladásnál nem szedetnek.

13. §.

Postai megbizás.

1. Egy postai megbizással a belföldön, Ausztriába, valamint Bosznia-Hercegovinába, azontúl csak egy követelési okmányon alapuló követelés beszedése kérhető.

A postai megbizást tartalmazó ajánlott levélért járó díjon felül 10 fillér előmutatási díjat kell már a feladáskor beszedni és a díjnak megfelelő frankojegyet a levélre ragasztani.

2. Nem okmányon alapuló 20 K-ig terjedő követelés beszedésére a belföldön, továbbá az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban, ezentúl *ujonnan rendszeresitett postai megbizási lapok* szolgálnak. E megbizási lapok díja 20 fillér, amely összegből 10 fillér szállitási díj és 10 fillér előmutatási díj fejében jár.

3. Úgy a rendes postai megbizás alapján, mint a postai megbizási lap alapján beszedett összegből, az utalványdíjon felül, ha az összeg belföldre, házhoz kifizető hivatalokhoz küldetik vissza,

a fenti 12. §-ban jelzett kifizetési díj is kerül levonásba. Ezenkivül a beszedett összegből a belföldre szóló hivatalos postautalványürlapért járó 2 fillér is levonandó.

Ez az összeg a 2. alatti megbizási lapoknál nem jön levonásba.

4. Németországgal és a külfölddel való forgalomban a megbizási szolgálat szabályai nem változnak.

14. §.

Kézbesitési vagy kifizetési értesitvény (térti vevény) és tudakozvány díja.

A kézbesitési vagy kifizetési értesitvény és a tudakozvány díja a helyi és távolsági forgalomban úgy a belföldön, mint a külföldre egyaránt 25 fillér.

Ez a díj jár akkor is, ha a feladó arról kiván értesitést, hogy csomagja a megjelölt több címzett közül melyiknek kézbesittetett.

15. §.

A kézbesitéskor szedendő díjak.

Miután a belföldi forgalomban a küldemények után esedékes kézbesitési, értesitési és előmutatási díjak már a feladáskor szedetnek be, a rendeltetési postahivatal a küldemény címzettjét csak a következő esetekben terhelheti meg postadíjjal:

1. A bárhonnan érkező, elégtelenül bérmentesitett közönséges és ajánlott levélpostai küldemény, értéklevél, értékdoboz vagy csomagért a hiányzó díjjal;

2. Ha külföldről (Ausztriát, Bosznia és Hercegovinát is ideértve) értéklevél, csomag vagy értékdoboz érkezik, amely után a csatolt jegyzékben felsorolt hivataloknál kézbesitési díjat, a többi hivataloknál értesitési díjat kell szedni.

A kézbesitési, illetve értesitési díj ugyanaz, mint fentebb a 9. §. 2. pontja és a 10. §. 1. *a)* és 2. pontjában emlitve van.

3. Csomag után- vagy visszaküldése esetén, mikor a csomagot a szállitási díjjal és a csomag új rendeltetése szerint, kézbesitési vagy értesitési díjjal portóként megterhelik.

4. Vámkülföldről érkező csomag és értékdoboz vagy levélpostai küldemény megvámolásának közvetitéséért járó díjak.

5. A szállitás közben felmerült egyéb (pl. átcsomagolási) költség.

6. Külföldről eredő és az utalványösszegeket házhoz kifizető hivatal székhelyére szóló postautalvány után a 12. §. 1. pontjában megállapitott kifizetési díjak.

7. Faluzó levélhordó útján eszközölt kézbesitésért járó díjak.

16. §.

Szavatosság.

1. A szavatosságra vonatkozó szabályok csak annyiban szenvednek változást, amennyiben értéknyilvánitással el nem látott csomagokért a belföldi, továbbá az Ausztriával és a Bosznia-Hercegovinával való forgalomban kg-ként 5 (öt) K kártérités jár.

Németországgal való forgalomban az ily csomagokért való szavatolás mérve változatlan.

2. Utánvételi, illetve postai megbizási összeg beszedésének elmulasztása esetében, a szavatosság csak a valódi kárnak megtérítésére terjed ki az utánvételi összeg, illetve a megbizási okmány összegének erejéig.

Ugyanez áll, ha a megbizási okmány, a rendeltetési hivatalnál elvész. Postai megbizási lapért szavatosságnak nincsen helye.

Utánvétellel feladott küldemények kártérítése esetén a feladáskor beszedett előmutatási díj csak akkor térithető meg, amikor a szállitási díj visszatérítésének van helye.

A postai megbizásokért és a megbizási lapokért lerótt előmutatási díj egyáltalában nem térittetik vissza.

17. §.

Hirlapok díjazása.

1. A hirlapok díjszabásában a változás 1917. évi január hó 1-én lép életbe és külön rendeletben közöltetik.

Nem tekinthetők ezentúl a postai hirlapdíjszabás alá eső hirlapoknak vagy folyóiratoknak s így hirlapengedélyt többé nem kaphatnak az oly sajtótermékek, amelyek főleg hirdetési és üzleti célokat szolgálnak, nevezetesen olyanok, amelyek kizárólag vagy túlnyomó részben hirdetési lapok, egy vagy több üzlet vagy vállalat cikkének ajánlására szolgálnak és amelyeknek politikai, szórakoztató vagy hirszolgáltató része mellékes; továbbá mindenféle árfolyamlap vagy árfolyamtudósitás, üzleti körlevelek, árú és árjegyzékek, üzleti értesitők, naptárak, választási felhivások s effélék.

Mindezeket ezentúl nyomtatványként bérmentesitve kell postára adni.

Az efféle ama nyomtatványok azonban, amelyek hirlapengedéllyel már rendelkeznek, kivételesen még *folyó évi október hó végéig* hirlapjeggyel bérmentesitve küldhetők.

Ezen határidőn túl minden ily hirlapengedély hatályát veszíti és a hirlapdíjszabás csakis a tulajdonképeni hirlapokra és folyóiratokra alkalmazható.

18. §.

Tábori posták címére és a megszállott területekre szóló csomagok díjazása.

A tábori posták címére, valamint a cs. és kir. hadsereg által megszállott területekre (Orosz-Lengyelország, Szerbia, Montenegró és Albánia) feladható összes küldemények után az Ausztriával való forgalomra nézve megállapitott, Oroszországnak a német hadsereg katonai igazgatása alatt álló területeire feladható küldemények után a Németországgal való forgalomra nézve fentebb megállapitott díjak lépnek hatályba.

A tábori postákkal, valamint a megszállott területekkel való érintkezésben fennálló díjmentességek azontúl is érvényben maradnak.

19. §.

A Postai Tarifák és Üzletszabályzatnak a jelen rendeletben nem érintett határozmányai és díjai változatlanul érvényben maradnak.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 19-én.

Jegyzéke

a postautalványkifizető postahivatalok székhelyeinek. A (csk)-val megjelölt helyeken lévő hivatal egyben csomagkézbesitő postahivatal is.

Abrudbánya,
Ada,
Alsókubin,
Apatin,
Arad (csk),
Aranyosmarót,
Baja (csk),
Balassagyarmat (csk),
Balatonföldvár,
Balázsfalva,
Barcs,
Bártfa (csak értéklevelet kézbesit),
Belényes,
Belovár, l. Bjelovar alatt,
Beregszász,
Besztercze,
Beszterczebánya (csk),
Békéscsaba,
Bjelovar,
Bonyhád,
Brassó (csk),
Brod Sz. m. (csk),
Budapest (csk),
Csacza,
Csáktornya,
Csikszereda,
Czegléd,
Debreczen (csk),
Dés,
Déva,
Dicsőszentmárton,
Dombovár,
Dunaföldvár,
Dunaszerdahely,
Eger (csk),
Eperjes,
Erzsébetfalva (csk),
Esztergom,
Eszék, l. Osijek alatt,
Érsekujvár,
Fehértemplom,

Fiume (csk),
Fogaras,
Galgócz,
Gospic,
Gyöngyös (csk),
Győr (csk),
Gyula,
Gyulafehérvár,
Hatvan,
Herkulesfürdő,
Hódmezővásárhely,
Holics,
Homonna,
Igló,
Ipolyság,
Jászberény,
Kalocsa,
Kaposvár (csk),
Kapronca, l. Koprivnica alatt,
Karánsebes,
Karczag,
Karlovac,
Károlyváros, l. Karlovac alatt,
Kassa (csk),
Kecskemét (csk),
Keszthely,
Késmárk,
Kézdivásárhely,
Kiskunfélegyháza,
Kismarton,
Kistapolcsány (csak értéklevelet kézbesit),
Kisujszállás,
Kisvárda,
Kolozsvár (csk),
Komárom (csk),
Koprivnica,
Kőbánya (Budapest X. ker., csk),
Körmend,
Körmöczbánya,
Kőrös, l. Krizevci alatt,
Kőszeg,
Krapina,
Krizevci,
Kula,
Léva,
Lippa,
Liptószentmiklós,
Losoncz (csk),
Lőcse,
Lugos (csk),
Magyaróvár,
Makó,
Marczali,
Marillavölgy,
Marosvásárhely (csk),
Máramarossziget (csk),
Medgyes,
Mezőtur,
Miskolcz (csk),
Mitrovica,
Mohács,
Moson,
Munkács,
Nagybánya (csk),
Nagybecskerek (csk),
Nagyenyed,
Nagykanizsa (csk),
Nagykároly,
Nagykikinda (csk),
Nagykőrös,
Nagymihály,
Nagyszeben (csk),
Nagyszentmiklós,
Nagyszombat,
Nagytapolcsány,
Nagyvárad (csk),
Naszód,
Nova-Gradiska,
Nyiregyháza (csk),
Nyitra,
Óbecse,
Ogulin,
Oraviczabánya,
Orosháza,
Orsova,
Osijek (csk),
Paks,
Palánka,
Pancsova (csk),
Pápa (csk),
Petrinja,
Petrozsény,

Petrovaradin
Pécs (csk),
Pétervárad, l. Petrovaradin alatt,
Požega,
Pozsony (csk),
Pöstyén (csk),
Püspökladány,
Resiczabánya (csk),
Rimaszombat,
Rózsahegy,
Rozsnyó,
Ruma,
Salgótarján,
Sátoraljaujhely,
Segesvár,
Selmeczbánya,
Senj,
Sepsiszentgyörgy,
Sisak,
Sopron (csk),
Szabadka (csk),
Szarvas,
Szatmárnémeti (csk),
Szászrégen,
Szászsebes,
Szászváros,
Szeged (csk),
Szekszárd,
Szenicze,
Szentes,
Szered,
Szerencs,
Székelyudvarhely,
Székesfejérvár (csk),
Szigetvár,
Szilágysomlyó,
Sziszek, l. Sisak alatt,
Szolnok,
Szombathely (csk),
Tapolcza,
Tata,
Temesvár (csk),
Tokaj,
Torda,
Törökbecse,
Trencsén,
Turóczszentmárton,
Ujgradiska,
l. Novagradiska alatt,
Ujpest (csk),
Ujverbász,
Ujvidék (csk),
Ungvár,
Vajdahunyad,
Varasd, l. Varazdin alatt,
Varazdin (csk),
Vácz,
Vágujhely,
Verőcze (Slavon),
l. Virovitica alatt,
Versecz (csk),
Veszprém,
Villány,
Vinkovci,
Virovitica,
Vukovár,
Zalaegerszeg,
Zágráb, l. Zagreb alatt,
Zagreb (csk),
Zemun (csk),
Zengg, l. Senj alatt,
Zenta,
Zilah,
Zimony, l. Zemun alatt,
Zólyom,
Zombor (csk),
Zsolna,
Zsombolya.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 68.055. számú rendelete a postai megbizási lapok kiadása tárgyában.

Változás a postai megbizási szolgálatban. [1])

A postai megbizási szolgálatban 1916. évi október hó 1-től kezdve az az ujitás lép életbe, hogy nem okmányon alapuló legfeljebb 20 koronáig terjedő követelés a belföldi, valamint az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban zárt postai megbizás feliratú ajánlott levél helyett e célból kiadott s közönséges levélként kezelt postai megbizási lap útján is beszedhető.

E postai megbizási lap, amint az alábbi minta mutatja, két részből áll, melyek közül az egyik a tulajdonképeni megbizási lap, a másik pedig a megbizási utalvány. Mindkettőt a nyomtatott szövegnek megfelelően, de csak a vastag vonalakkal bekeritett részt a feladó köteles kitölteni. A megbizási lap szelvényének hátoldalára a feladó csak a beszedendő összegre vonatkozó közleményt irhat. A megbizási utalványt a feladó annak a címére állitja ki, akinek kezéhez a beszedett összeg kifizetését kivánja.

A megbizási lap ára 20 f, melyből 10 f előmutatási díjként szolgál.

A megbizási lapot egyszerű levélpostai küldeményként kell feladni. Ajánlás vagy expresskézbesites ki nem köthető.

Azt sem követelheti a feladó, hogy a beváltás megtagadásáról külön értesittessék, vagy hogy a megbizási lap azonnal visszaküldessék vagy beváltás végett másnak bemutattassék.

A megbizási lapot a jelzett viszonylatokban lehet utánküldeni, de külföldre küldeni nem lehet.

A megbizási lap elveszéséért és annak késedelmes szállitásából vagy bemutatásából eredő következményekért a posta nem szavatol, a megbizási lap alapján beszedett összegért ép oly mérvben vállal szavatosságot, mint a postautalvánnyal befizetett összegért.

A postára adott megbizási lapot a feladóhivatal megvizsgálni tartozik, vajjon megfelel-e az előirt kellékeknek; ezért kivánatos, hogy feladása a felvevő tisztviselő kezeihez történjék. Hiányosan vagy értelmetlenül kiállitott megbizási lapot a felvevő hivatal a feladónak visszaadja; a gyüjtőszekrényekben talált ily szabályellenes lapokat a feladóknak kellő felvilágositás mellett visszakézbesiti.

A rendes postai megbizásra vonatkozó szabályok 1916. évi október hó 1-től annyiban szenvednek változást, amennyiben belföldön, Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban egy postai megbizáshoz beváltás végett ezentúl csak egy okmány csatolható. Az eddigi beszedési díj helyébe ezentúl minden postai megbizás után a feladásnál lerovandó előmutatási díj lép.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 15.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 20-iki számában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 68.746/1916. sz. rendelete a csekkbefizetési lapokra irt közlemény postadíja tárgyában.[1])

A levelezőlapok díjának felemelése folytán az 1916. évi október hó 1-től kezdve a csekkbefizetési lapok hátlapjára irt közlemények bérmentesitése fejében a befizetőtől az eddigi 5 fillér helyett 10 fillért kell szedni.

Az előlapra írt eddig díjmentességet élvezett betű- és számjelzések továbbra is díjmentesek. (Lásd 1913. évi Postatakarékpénztári Közlöny 11. szám.)

Budapest, 1916. szeptember hó 21-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 69.880/V. 1916. számú rendelete a nemzetközi postaforgalomban beálló tarifaváltozásokról.[2])

Változások a nemzetközi postaforgalomban.

Az Ausztria-Bosznia-Herczegovinába és Németországba szóló forgalmon kivül, az egyéb külföldi országokba szóló postaforgalomban 1916. évi október hó 1-én kezdődő hatállyal a következő változások állanak be:

1. Levélpostai küldemények.

Bulgáriába szóló

a) levelek 20 gr.-ig 15 fillér s e súlyon felül minden további 20 gr.-ért 5—5 fillér díj alá esnek; *b)* az ugyanoda szóló s a posta által lenyomott frankojeggyel kiadott levelezőlap díja 8 fillér, minden más levelezőlapé 10 fillér.

2. Értéklevelek.

a) Bulgáriába szóló értéklevél értékdíja (300 frankonkint 15 fillér) változatlan, de a legkisebb összdíj úgy mint belföldön 60 fillér, *b)* Dániába, *c)* Luxemburgba és *d)* Németalföldre szóló értéklevelek biztositási díját 300 frankonkint (288 K-kint) az eddigi 15 fillér helyett 20 fillérben állapitom meg, *e)* Norvégiába küldött értéklevelek biztositási díja 300 frankonkint (288 K-ánkint) Sassnitzon át való szállitás esetében az eddigi 20 fillér helyett 25 fillér, Dánián át történő szállitás esetében pedig az eddigi 25 fillér biztositási díj helyett 30 fillér.

f) Svájczba szóló értéklevél biztositási díja 300 frankonkint (288 K-ánkint) 10 f helyett 15 fillér;

g) Svédországba Sassnitzon át való szállitás esetében az eddigi 15 f helyett 20 f, Dánián át pedig 20 f helyett 25 fillér biztositási díj jár az értéklevél értékének minden 300 frank (288 K) összege után.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 29-én kelt 223. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 28-iki számában.

3. Értékdobozok.

a) Dániába, valamint *b)* Németalföldre szóló értékdoboz súlydíja 1 K 50 f helyett 2 korona, a biztosítási díj pedig 300 frankonkint (288 K-ánkint) az eddigi 15 f helyett 20 fillér.

c) Norvégiába szóló értékdobozért csak Dánián át való szállításnál 2 K 50 f helyett ezután 3 K súlydíj és 300 frankonkint (288 K-kint) 25 fillér helyett 30 filler biztosítási díj szedendő.

d) Svájcba szóló értékdoboz súlydíját 1 koronáról 1 K 50 f-re, a biztosítási díjat 300 frankonkint (288 K-ánkint) 10 f-ről 15 fillérre emelem fel.

4. Nemzetközi csomagok.

a) Dániába szóló nemzetközi csomagok biztosítási díja: 300 frankonkint (288 K-ánkint) 15 f helyett 20 fillér. A súlydíj változatlan marad (1 K 50 f, illetőleg terjedelmes csomag után 2 K 25 f).

b) Luxemburgba a biztosítási díj 300 frankonkint (288 K-ánkint) 15 f helyett 20 fillér lesz. A súlydíj (1 K 25 f, terjedelmes csomagnál 1 K 90 f) nem változik.

c) Németalföldre szóló nemzetközi csomag biztosítási díja 300 frankonkint (288 K-kint) 15 fillér helyett 20 fillér; a súlydíj (1 K 50 f) változatlan.

d) Norvégiába. 1. Dánián és Svédországon át való szállításnál a biztosítási díj 300 frankonkint 25 fillér helyett 30 fillér. 2. Sassnitzon át történő szállításnál biztosítási díjként 20 fillér helyett 25 fillér. 3. Dánián át norvég hajóval való szállításnál a biztosítási díj 25 fillér helyett 30 filler. A súlydíj mind a három útnál változatlan marad. Hamburgon át való szállítás szünetel.

e) Svájcba szóló nemzetközi csomag után a súlydíj 1 K-ról 1 K 25 fillérre, terjedelmesnél 1 K 50 fillérről 1 K 90 fillérre, a 300 frankonkint járó biztosítási díj pedig 10 fillérről 15 fillérre emelkedett.

f) Svédországba 1. Sassnitzon át küldött nemzetközi csomag biztosítási díja 300 frankonkint 15 fillérről 20 fillérre. 2. Dánián való szállítás esetében 20 fillérről 25 fillérre változott meg. Súlydíj mindkét szállítási úton nem terjedelmes csomagoknál változatlan (2 K 50 fillér); a terjedelmes csomagért pedig mindkét úton 3 K 40 fillér helyett 3 K 50 fillér szedendő.

5. Közönséges (5 kg.-on felüli) csomagok.

a) Bulgáriába, a megszállott szerbiai területen át 20 kg. súlyhatárig küldhető közönséges csomagok díja alakul:

1. Súlydíj:

α a belföldi szállítási útra eső díj (a belföldre érvényes csomagtarifa szerint).

β a megszállott szerbiai területeken át, valamint a Bulgáriában való szállításért járó súlydíj a „Postai Tarifák és Postaüzl.

Szab." IV. része, III. szak. 21. §-ában, V. és I. alatt közölt súlydíjtáblázat szerint.

2. Értékdíj, értéknyilvánitás esetében :

α a belföldi szállitási útra eső értékdíj 300 koronánkint 5 fillér,

β a megszállott szerbiai területen való, valamint a bolgár szállitásért járó értékdíj a „Postai Tarifák és Postaüzl. Szab." IV. rész, III. szak. 21. §-ban VI. és II. alatt közölt értékdíjtáblázat szerint.

b) Svájcba, 20 kg. súlyhatárig küldhető közönséges csomagokért jár :

1. Súlydíj :

α a magyar és osztrák szállitási útra :

5—10 kg.-ig	2 K 50 fillér
10—15 kg.-ig	4 K — fillér
15—20 kg.-	5 K 50 illér.

β a svájci útra eső súlydíj a „Postai Tarifák és Postaüzl. Szab." IV. része, III. szak. 37. §-ában, I., illetőleg II. alatt közölt svájci súlyportotarifa szerint :

2. Értékdíj értéknyilvánitás esetében :

α a belföldi és az ausztriai szállitási útra 300 frankonkint (288 K-ánkint) 10 fillér.

β a svájci szállitási útért az 1*β* alatt jelzett 37. §-ban közölt III. svájci értékportotarifa szerint.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 22-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 69.980/1916. számú rendelete a különleges szolgálatok postai díjszabása tárgyában.[1])

A posta különleges szolgálataiért 1916. évi október hó 1-től kezdődő érvénnyel a következő díjak járnak :

1. Fiók- és raktárbérlet.

1. *a)* A közönséges és ajánlott levélpostai küldemények részére fenntartott fiók bérléseért kincstári és nem kincstári postahivataloknál egyaránt

α ott, ahol zárható fiók nem áll a bérlők rendelkezésére . . . . . havi 2 K,

β ahol zárnató (amerikai rendszerű) fiókban gyüjtetnek e küldemények . . . . . havi 3 K,

b) postautalvány és postatakarékpénztári fizetési utalványfiók bérléséért a postautalvány kifizető postahivatalok székhelyén :

α Budapesten . . . . . havi 5 K,

β vidéken . . . . . havi 3 K,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 28-iki számában.

c) csomagraktár bérléséért a csomagkézbesitő postahivatalok székhelyén:

α Budapesten . . . . . havi 10 K,
β vidéken . . . . . havi 5 K,

Ha a fél csomagkézbesitő postahivatalnál utalványai részére is kiván fiókot, ezért a *b)* alatti díjat ezentúl külön kell fizetnie.

d) Utalvány kifizető és csomagkézbesitő kincstári hivatalok kivételével, minden más hivatalnál a fél postautalványaira, csomagjaira, valamint értékleveleire vonatkozó értesitések (szállitólevél stb.) az *a)* alatt emlitett fiókbérlés fennállása esetében, e fiókban helyeztetnek el, hacsak a fél ezzel ellenkező intézkedést nem tesz. Az értéklevelek és csomagok után az értesitési díj szedendő, ha ilyen egyébként esedékes.

2. Faluzó levélhordó.

2. Faluzó levélhordó útján *hivatalból* (100 K érték vagy utánvétel erejéig) eszközölt kézbesitésért a 46.391/1914. számú faluzó levélhordói utasitástól eltérőleg:

a) értéklevél után db.-kint . . . . . 15 f
b) utalvány után db.-kint . . . . . 15 f
c) csomagok (értékdobozok) után db.-ként . . . . 25 f tekintet nélkül a távolságra,
d) utánvételes ajánlott levél vagy megbizás kézbesitéséért . . . . . 15 f

Ugyancsak e díjak szedetnek a feladás végett *hivatalból* beszállitott küldemények közvetitéséért.

3. Záros táska.

3. A postahivatal külső kézbesitő kerületében lakó magánfelek által postaközvetitésre használt záros táska kezeléséért (ki- és bezárás, a kulcs őrzése):

a) ha a postahivatalnak naponkint csak egy izben kell a záros táskát kezelnie . . . . . havi 2 K,
b) ha állandóan naponta többször, úgy minden további egyszeri kezelésért még külön . . . . . havi 2 K.

c) Nem kincstári hivataloknál azontúl a postaigazgatóság a záros táskában való postaközvetitést a fenti díjak és az 1. alatti fiókbér fizetése mellett, a hivatal székhelyén lakó félnek is engedélyezheti.

4. Vámközvetités.

4. *a)* Vámküldfölről érkező csomag és értékdoboz után:

α vámközvetitésért darabonkint 25 f,
β ha a címzett maga vámoltatja meg küldeményét, vám elé állitásért darabonkint 10 f.

E díjak ezentúl minden egyes csomag és értékdoboz után

(colis postal után is) teljes összegben szedetnek a kézbesitési, illetve értesitési díjon felül.

γ Levélpostai küldemény megvámolásának közvetitéseért darabonkint . . . . . 10 f.

b) Vámközvetitő postahivatal székhelyén az a fél, aki az elvámolás közvetitését magának tartja fenn, ezentúl e kivánság nyilvántartásáért, az *a) β* alatti darabonkinti 10 filléren felül naptári évre fizet . . . . . 5 K-t.

5. Meghatalmazások.

5. A magánfelek által adott postai meghatalmazások nyilvántartásáért :

a) ha a meghatalmazás csak egy esetre, vagy 14 napot meg nem haladó időre szól, meghatalmazásonkint . . . . . 25 f,

b) ha a meghatalmazás 14 napot meghaladó időre szól, naptári évenkint . . . . . 1 K,

c) a külön kikötéseket tartalmazó meghatalmazásokért a P. és T. R. T. 1912. évi 60. száma szerint szedett díjak változatlanok maradnak és az *a)*, illetve *b)* alatti díjakon felül járnak.

6. Visszajelentések.

6. Kézbesithetetlen küldeménynek a felvevő postahivatalhoz való visszajelentéséért 25 f.

Ily visszajelentésnek helye van értéklevélnél, ha a cím kiegészitésre szorul ; postai megbizási okmány ki nem váltásánál akkor, ha a feladó a visszajelentést ez esetre a megbizási jegyzékben kikötötte ; minden fajta kézbesithetetlen csomagnál, amelynél a feladó a szállitólevélen ellenkező rendelkezést nem tett.

Belföldről eredő értéklevélnél és csomagnál a 25 fillér díjjal a küldeményt terhelik meg a visszajelentés elküldésekor és a díjat a küldemény kézbesitésekor szedik be a címzettől vagy a feladótól.

Minden más viszonylatban és esetben a visszajelentési díjat az értesités kézbesitésekor a feladótól szedik be.

7. Utánvételi, megbizási utalvány díja.

7. A beszedett levélpostai utánvétel, valamint postai megbizás összegének és a csomagutánvételnek belföldre való elküldése esetében használt utalványürlapért darabonkint 2 f.

8. Kifizetési felhatalmazás.

8. A címzett kezei közt vagy térti postautalványnál a feladónál elveszett, megsemmisült vagy megsérült egy-egy postautalvány pótlására szolgáló kifizetési felhatalmazás kiállitásáért 25 f.

9. Vámkisérőjegy.

9. Vámkisérőjeggyel külföldre feladott csomag előjegyzéséért csomagonkint 50 f.

10. Levélgyüjtőszekrényben feladott ajánlott levél.

10. Levélgyüjtőszekrény útján feladott ajánlott levél feladási igazolványának kiállitásáért egyenkint . . . . . 10 f.

11. Visszavétel, címváltoztatás stb.

11. Postai küldemenyek visszavételét, címüknek megváltoztatását, az utánvételi összeg elengedését vagy leszállitását vagy postai megbizási jegyzék megváltoztatását célzó rendelkezésért egyszerű (20 gr.-on aluli) ajánlott levél díja ; távirati ily rendelkezés esetében a távirat díja.

12. Elveszett feladóvevény pótlása.

12. Az elveszett feladóvevényt pótló értesitést 1 koronás pénzügyi bélyeggel ellátott beadványban kell kérni. Ha ennek tárgyalása során a küldeményre vonatkozó tudakozvány kiállitása és nyomozása válik szükségessé, postai díj fejében 25 f. jár.

13. Fekbér.

13. A postahivatal raktárában heverő csomagokért az 1915. évi P. és T. R. T. 95. számában közölt 25.927. számú rendeletben megállapitott fekbér változatlan marad.

14. Díjak lerovása.

14. A fenti 1., 3., 4. *b)* és 5. *b)* pontokban megállapitott bérleti, kezelési, illetve nyilvántartási díjak előre fizetendők, a 2., 4. *a)*, 5. *a)* és 6—13. pontokban jelzett díjakat esetenkint kell fizetni.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 22-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 70.639. V. 1916. számú rendelete a postaüzletszabályzatban és a kezelési szolgálatban való változások tárgyában.[1])

Az 1916. évi október hó 1-ével hatályba lépő új postai tarifák kapcsán a postaüzleti szabályzatban a következő változások állanak be :

1. *Levelek.*

1. A levél súlya és kiterjedése (alakja) a belföldi, az Ausztriával, a Bosznia-Hercegovinával, valamint a Németországgal való forgalomban úgy, miként eddig is, a nemzetközi forgalomban nincsen kifejezetten korlátozva, mindazonáltal a postahiva alok nem fogadhatnak el oly leveleket, amelyek súlyuknál, akár kiterjedésük s alakjuknál fogva a postai berendezések (fiókok,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 1-én kelt 225. számában.

zsákok mérete) a postai szállitási eszközök s a szabályszerű postai kezelés lehetőségére tekintettel a levélpostával való szállitásra alkalmatlanok.

2. *Levelezőlapok.*

2. A posta által kiadott levelezőlapokat felvágatlan ívekben legalább 100 ív (egy ív jelenleg 36 drb) mennyiségben a vételár egyidejű lefizetése, illetőleg beküldése mellett, bélyegmentes beadványban a postaigazgatóságoknál lehet megrendelni. A postahivatalok az ily felvágatlan levelezőlap-ívekből készlet nem tartanak.

3. *Nyomtatványok.*

3. A kétfilléres külön bélyeggel ellátott „sürgős" nyomtatványok a továbbküldés, a szállitás, valamint a kézbesités tekintetében a levelekkel és levelezőlapokkal azonos kezelés alá esnek.

A nem „sürgős" nyomtatványok kezelésénél az a szempont az irányadó, hogy az ily nyomtatványok az egyéb levélpostai küldemények feldolgozását, továbbitását és kézhezjuttatását ne hátráltathassák. A posta fenntartja magának azt, hogy a fennforgó körülményekhez mérten a nem „sürgős" nyomtatványokat ezután is esetleg napokig visszatarthassa, illetőleg feldolgozásukat, továbbküldésüket oly időre halaszthassa, amikor azt a forgalmi viszonyok lehetővé teszik, vagy pedig a nem sürgős nyomtatványokat feldolgozás és továbbküldés végett alkalmas közvetitő postahivatalhoz küldhesse. A nem sürgős nyomtatványok kézbesitésére csak hétköznapokon naponta legfeljebb egyszer és csak akkor kerülhet a sor, amikor ez az egyéb levélpostai küldemények rendes kézbesitését nem hátráltatja.

4. *Szabályellenes nyomtatványok, üzleti papirok és árúminták.*

4. Ha a felvevő és útközi postahivatal szabályellenes nyomtatványt, üzleti papirt vagy árúmintát elnézés következtében továbbit, az ily küldeményeket a rendeltetési postahivatal nem küldi azonnal vissza a feladási helyükre, hanem a címzettnek bemutatja és amennyiben ez hajlandó a bérmentesitetlen vagy hiányosan bérmentesitett levélért vagy levelezőlapért járó portót megfizetni, aszerint, hogy a küldemény levélnek vagy levelezőlapnak tekinthető-e: a szabályellenes nyomtatványt, üzleti papirt, illetve árúmintát ezen portó beszedése mellett kézbesiti.

Ha a címzett az átvételt megtagadja, a küldeményt a címzettől megkérdezendő feladó címének feljegyzése s a portó törlése után a feladási helyre vissza kell küldeni.

5. *Utánküldés kikötése levélpostai küldeményeknél.*

5. A belföldi, az Ausztriával és a Bosznia-Hercegovinával való forgalomban a feladó a levélpostai küldemény burkolatára irt megjegyzéssel kikötheti, hogy a küldeményt a címzett lakásának

vagy tartózkodási helyének megváltoztatása esetében küldjék a címzett után vagy utánküldés nélkül küldjék vissza, de a nyomtatványküldeménynél a feladó le is mondhat a küldeményről.

6. *Értéklevél.*

6. A belföldre, Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába, valamint a Németországba szóló értékleveleken az értéket ezentúl is koronaértékben kell nyilvánitani.

7. *Postautalványok.*

7. A belföldi, valamint az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban a feladó a postautalványra irt megjegyzésben kiköthéti, hogy a címzett lakásának vagy tartózkodási helyének megváltoztatása esetében az utalvány postával vagy távirati úton a címzett új címére utánküldés mellőzésével a feladónak visszaküldessék.

A belföldről, az Ausztriából, valamint a Bosznia-Hercegovinából eredő postautalványok érvényességének időtartama a feladást követő hó 1-től számitandó egy hónap.

Ha ugyanannak a címzettnek egyidejűleg kézbesithető és ugyanabban a postautalványkifizetési naplóban elszámolandó 10 vagy ennél több darab postautalvány érkezik, a kifizetés csoportos átadóvevénybe való foglalás mellett történik, de ily esetben is beszedendő a címzettől minden egyes postautalványért az 5, illetve 10 fillér kifizetési díj, feltéve, hogy e díjat a postautalványfeladás alkalmával még nem rótták le.

8. *Csomagok.*

8. Sürgős csomag ezentúl nem adható fel.

Azokat a csomagokat, amelyeknek terjedelmesként való kezelését maga a feladó kivánja azzal, hogy a küldeményen és a szállitólevelen erre vonatkozó megjegyzést tesz, vagy ábrát (palackrajza) alkalmaz, terjedelmesként kell díjazni és kezelni.

Ha a csomag feladója a küldemény címiratán és a szállitólevélen akként rendelkezett, hogy kézbesithetetlenség esetében a csomagot más címzettnek ugyanabban, vagy más helységben kézbesitsék, a belföldi, valamint az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban a kézbesitésről szóló értesites (tértivevény) díjának lefizetése mellett értesitést kivánhat arra nézve, hogy a csomagot melyik megnevezett címzettnek kézbesítsék.

9. *Feladott küldeményekre vonatkozó rendelkezések.*

9. Ha a feladó közönséges vagy könyvelt küldeményen kézbesithetetlenség esetére a küldemény utánküldésének mellőzését kérte, a címzett részéről az utánküldést kérő rendelkezését figyelembe venni nem szabad.

A feladó, aki postautalványát visszakéri, kikötheti, hogy az utalványösszeg táviratilag utalványoztassék vissza.

Csomag visszavétele, címének megváltoztatása, utánvételének törlése vagy leszállitása esetében a feladónak új szállitólevelet nem kell kiállitani, hanem elegendő, ha a fél a csomag eredeti címiratával egyező címmásolatot nyujt be.

Ha Ausztria és Bosznia-Hercegovina kivételével más külföldre szóló csomag utánvételének leszállitásáról van a szó, a címmásolatokon kivül la leszállitott utánvételi összegre kiállitott utánvételi utalványt is kell a postahivatalnak átadni.

10. *A feladóvevény kiállitása.*

10. A felvevő postahivatal a feladóvevényen a rendes díjak (súly-, érték, utalványozási stb. díj) mellett a feladás alkalmával fizetett értesitési, kézbesitési, kifizetési, valamint az előmutatási díjat külön feltünteti.

11. *Felszólalás.*

11. Az ujonnan behozott postai megbizási lapokra vonatkozó felszólalások úgy kezelendők, mint a közönséges levélpostai küldeményekre vonatkozók.

Ily megbizási lapról 25 fillér díj ellenében tudakozvány indittatik útnak, amelybe a feladó által bemondott adatokat irják.

12. *Frankohiány.*

12. A teljesen bérmentesitetlen, valamint az elégtelenül bérmentesitett mindenfajta levélpostai küldeményért egyöntetűen, úgy a belföldi, valamint az Ausztriával, Bosznia-Hercegovinával, nemkülönben a Németországgal való forgalomban ezentúl a hiányzó díjnak, illetve díjrésznek kétszerese szedendő be porto gyanánt.

Átmeneti intézkedésként a posta által benyomott postabélyeggel forgalomba bocsátott régi kiadású levelezőlapokat, zárt levelezőlapokat, rendőri bejelentesi lapokat és bélyeges boritékokban feladott leveleket, amelyek csak annyiban elégtelenül bérmentesittettek, mert a feladó elmulasztotta e küldeményekre az új díjszabásnak megfelelőleg kiegészitő bélyegeket ráragasztani, a postahivatalok kötelesek, ha a feladó kiléte ismeretes, neki kiegészités végett visszakézbesiteni. Ismeretlen feladóktól eredő ily küldeményeket a rendeltetési helyen porto beszedése mellett kézbesitik a címzettnek. Ez a porto átmenetileg egy hónapon át nem a hiányzó díjrész kétszerese, hanem csak az *egyszerese*.

A belföldi, valamint Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban az elégtelenül bérmentesitett ajánlott levélért azontúl a rendeltetési postahivatal a hiányzó díjrészt a címzettől beszedi, de csak egyszeresen.

A hiányosan bérmentesitett csomagok után ha belföldről,

Ausztriából, Bosznia-Hercegovinából és Németországból erednek, a díjkülönbözetet a címzettől kell beszedni és ha ez a fizetést megtagadná, a csomagot kézbesithetetlennek kell tekinteni és mint ilyent a kézbesithetetlenség okának közlése mellett a feladóhivatalhoz visszajelenteni.

13. *Kézbesitési, értesitési és kifizetési díjak.*

13. Az értékdobozokért ugyanazok az értesitési, illetve kézbesitési díjak szedendők, mint amelyek a csomagokért járnak.

Postautalványokért, amelyek portómentes hatóságok és hivatalok címére (utalványkifizető postahivatalok székhelyére) szólnak, kifizetési díjat (5, illetve 10 f) a feladás alkalmával nem kell fizetni.

A m. kir. postatakarékpénztárnak szóló ama postautalványok után azonban, amelyek címzésük szerint számlatulajdonosok javára irandók, a kifizetési díjat a feladótól be kell szedni.

Az 1894. évi október hó 6-án kiadott 72.052. számú körrendeletben foglalt amaz intézkedés, hogy a csomagokat a címzett hatóság vagy hivatal tartozik a postahivataltól elvitetni, változatlanul érvényben marad.

Ennélfogva portomentes hatóságok és hivatalok címére feladott díjköteles csomagokért a feladás alkalmával sem értesitési, sem kézbesitési díjat szedni nem kell.

Ha kivételesen a címzett hatóság vagy hivatal egyes csomagjainak házhoz kézbesitését kivánja, a postahivatalok ennek csak a rendes kézbesitési díj beszedése mellett felelhetnek meg.

14. A magyar osztrák megszállott területekkel berendezett forgalomban ugyanazok a fenti változások lépnek életbe, mint Ausztriával.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 70.987/V. 1916. számú rendelete új postabélyegek és értékcikkek forgalombabocsátása s több bélyeg és értékcikk forgalomból való kivonása tárgyában.[1])

A postai értékcikkekben az 1916. évi október hó 1-ével életbelépő új postai díjszabás következtében alábbi változások állanak be:

1. *Megszünnek 1916. évi december hó 31-ével:*

a) 1, 12, 16, 30, 35, 50, 60 filléres és 5 koronás bélyegek;

b) a 6 és 10 filléres zárt levelezőlapok, az 5 filléres egyszerű és válaszos levelezőlapok, az 5 filléres adóintő levelezőlapok, az 5 filléres rendőri be- és kijelentőlapok, az 5 filléres vöröskereszt tudakozólapok, 10, 16 és 35 filleres levélboritékok, a 62 filléres zárt táviratlapok;

c) az 5 és 10 filléres levéljegyfüzetek (tömbök);

[1]) Megjelent a Budapeti Közlöny 1916. szeptember 29-én kelt 223. számában.

d) az összes hadisegélybélyegek, levelezőlapok, zárt levelezőlapok.[1])

2. *Forgalomba jönnek:*

a) 15, 70 és 80 filléres bélyegek;

b) 10 és 15 filléres levelezőlapok, 8 filléres egyszerű és válaszos levelezőlapok, 8, illetve 16 filléres rendőri be- és kijelentőlapok, 102 filléres zárt táviratlapok, 15 filléres levélboritékok (eladási árúk 17 fillér).

c) 10 és 15 filléres hadisegélybélyegek (eladási árúk 12 és 17 fillér);

d) 2 filléres „Sürgős" bélyeg.

Az eddig forgalomban volt s itt fel nem sorolt bélyegek, portójegyek és értékcikkek továbbra is forgalomban maradnak.

Papirhiány, a munkaerő korlátoltsága és az állami nyomda túlterheltsége miatt az új tarifának megfelelő tételű egyes postabélyeget és értékcikket csak fokozatosan lehet forgalomba bocsátani; a postahivatalok és értékcikkárúsitók ennélfogva egyelőre még a eddigi bélyegeket és értékcikkeket összetételekkel kötelesek felhasználni és árúsitani.

És pedig elsősorban azokat a postabélyegeket kell felhasználni, illetve eladni, amelyekre a tarifaváltozás következtében szükség már nem lesz.

Ennélfogva szükség szerint elsősorban

3	filléres	postabélyeg	helyett	1 + 2	fillérest,
15	„	„	„	12 + 3	„
30	„	„	„	16 + 12 + 2	„
70	„	„	„	35 + 35	„
80	„	„	„	30 + 50	„
			vagy	60 + 20	„

kell kiszolgáltatni, illetve felhasználni.

A közönség a birtokában levő benyomott bélyegű régi postai értékcikkek felhasználása érdekében az új tarifára hiányzó díjrészt postabélyegben ragassza fel. A postahivatalok és értékcikkárusitók is kötelesek a készletben levő 5 filléres levelezőlap eladásánál 3 filléres (1 és 2 filléres, illetve a válaszos levelezőlap és a rendőri be- es kijelentőlapoknál 3 + 3 filleres) bélyeget, a 6 és 10 filléres zárt levelezőlapnál két 2 filléres, illetve 5 filléres bélyeget, a 10, 16 és 35 filléres boritékoknál 5, illetve 19 fillér értékű bélyeget, a zárt táviratlapnál pedig 40 fillér értékű postabélyeget kiszolgáltatni.

Itt is természetesen elsősorban az 1, 12, 16, 30, 35 filléres bélyegeket kell kombinálva felhasználni.

---

[1]) A kereskedelemügyi m. kir. miniszternek a Budapesti Közlöny 1917 jannár 10-én kelt számában megjelent 94.879/V. számu rendelete a fönti rendelettel forgalmon kivül helyezett postai értékcikkeket — az 50 filléres bélyeg kivételével — további intézkedésig forgalomban hagyja.

Az 1. alatt felsorolt összes bélyegek és értékcikkek csak bezárólag 1916. évi december hó 31-ig érvényesek, ezen határidőn túl azokat bérmentesítésre felhasználni, a közönségtől elfogadni nem szabad.

A postahivatalok ennélfogva kötelesek odahatni, hogy a készletben levő s megszünő postabélyegek, értékcikkek, hadisegélybélyegek, hadisegélylevelezőlapok a fentjelzett határidőig mind felhasználtassanak.

A 2 filléres „Sürgős" bélyeg, a 15 filléres postabélyeg, a 10 és 15 filléres hadisegélybélyegek uj rajzokkal adatnak ki.

Az új rajzok leirása a következő :

A szürkés olajzöld szinben nyomott 2 filléres „Sürgős" jelzésű bélyeg magyarosan stilizált virágdísszel kitöltött négyszöget ábrázol, melynek felső részén fehér mezőjű táblácskában „MAGYAR KIR. POSTA" felirás, alatta féltojásdad alakú fehér mezőben a magyar szent korona képe látható. A középen hosszú egyszögű fehér mezőben cinóbervörös színnel „SÜRGŐS" szó van benyomatva. Ez alatt a középen köralakú fehér mezőben az értéket jelző „2" arab számjegy tűnik elő, alatta ívalakban hajlott „FILLÉR" szóval.

A sötét ibolyaszinben nyomott 15 filléres bélyeg egyenes vonalakból álló négyszöget alkot. Felső részén fehér vonalakkal határolt ibolyaszínű mezőben „15 FILLÉR 15" fehéren tűnik elő.

A kép előterében a hullámzó kalászokat tipikus magyar viseletű férfi aratja marokra fogott kaszával, mögötte a learatott gabonát lehajló asszony kévékbe köti össze. A kép háttere bárányhelhős alföldi rónát ábrázol távolba vesző fákkal és gémeskuttal.

A kép alsó részében ibolyaszínű sávalakú mezőben fehérszínben „MAGYAR KIR. POSTA" felirás olvasható.

Az élénk piros színben nyomott 10 filléres hadisegélybélyeg ugyancsak álló négyszög. Felső részén a piros mezőből „MAGYAR KIR. POSTA" felirás fehéren tűnik elő. Ez alatt látható „1916" arabsjegyű évszám.

A kép közepét elfoglaló ékitményesen rajzolt fehér mezőben, gomolygó füstfellegek között, rézsutdőlt sánckosár mellett puskáját célzásra emelő huszár figyel az ellenségre. A mezőnek bal- és jobboldala magyarosan stilizált virágdísszel van kitöltve. Az alsó bal és jobb sarokban fehér vonallal határolt köralakú piros mezőkben az érteket jelző „10—10" arabs számjegy fehéren s ezek között ékitményes táblácskának fehér mezejében „FILLÉR" szó piros színben látható. Legalul keskeny piros sávon „2 FILLÉR HADISEGÉLY" felirás olvasható.

A sötét ibolyaszínben nyomott 15 filléres hadisegélybélyeg a 10 filléres hadisegélybélyeggel azonos alakban és felirásokkal van kiállitva s abban különbözik, hogy a kép közepét elfoglaló fehér mezőben a gomolygó füstfellegek között fegyverét ütésre emelő gyalogos katona látható, magyaros virágdíszes rajzban eltérő és

az alsó bal és jobb sarkokban „15—15“ értéket jelző számok olvashatók.

Az állami nyomdában levő jelenlegi 10, 20 és 25 filléres postabélyegek készleteinek elfogytával ezek a bélyegek szintén a 15 filléres postabélyeg rajzának megfelelő rajzzal adatnak ki.

A forgalomba bocsátandó összes új levéljegyek vékony, fehér, a kettős apostoli keresztnek a hármas országhalmon álló folytatólagos rajzát ábrázoló vízjeggyel gyártott papiron, enyvezett hátoldallal, fogazva, tipografiai ívitelben vannak előállitva. A levéljegyek képalakja 19 mm széles es 22 mm magas.

A többi itt fel nem sorolt bélyegek, értékcikkek, tehát az új 70 és 80 filléres postabélyegek is, egyelőre még az eddigi rajzok felhasználásával készülnek.

Azok a postahivatalok, amelyeknél levéljegyfüzetek vannak, a füzetben levő bélyegeket szintén árúsitsák el, a füzet 2 fillér árát pedig boriték csatolásával számolják el a roncsolt értékcikkek számadásában.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 27-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 91.653/1916. számú rendelete a belföldi hirlapdíjszabás, valamint az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való postai hirlapszolgálat megváltoztatásának elhalasztása tárgyában.[1])

1. A postai díjszabás megváltoztatása tárgyában 1916. évi szeptember hó 19-én kelt 60.029. számú rendelet 17. §. 1. pontjában jelzett hirlapdíjszabási változásokat bizonytalan időre elhalasztom.

A jelenleg érvényben levő belföldi hirlapdíjszabás tehát további intézkedésig 1917. évi január hó 1-je után is hatályban marad. De hatályban marad a fentidézett rendelet 17. §. 2. pontjában foglalt ama határozat is, amely a főleg hirdetési célokat szolgáló sajtótermékeket a hirlapdíjszabás kedvezményéből kizárja, valamint az 1914. évi október hóban már közforgalomban volt politikai napilapoknak az 1914. évi október hó 2-án kelt 72.550. számú rendelettel engedélyezett ideiglenes díjmentessége a belföldön.

2. Az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való postai hirlapszolgálatban tervezett és folyó évi október hó 9-én kelt 72.117. számú rendeletben ismertetett változások végrehajtását bizonytalan időre elhalasztom.

Ehhez képest az Ausztriában és Bosznia-Hercegovinában megjelenő hirlapokra és folyóiratokra a m. kir. postahivatalok elő-

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 24-én kelt 299. számában.

fizetéseket nem közvetíthetnek, hanem az előfizető dolga az előfizetést, úgy mint eddig történt, továbbra is közvetlenül a hirlap vagy folyóirat kiadóhivatalánál eszközölni.

Hasonlóan változatlan marad a magyar szent korona országainak területén megjelenő hirlapok és folyóiratok megrendelése Ausztriából és Bosznia-Hercegovinából is és az ily megrendelések is közvetlenül a magyar hirlapkiadókhoz intézendők.

A hirlapok és folyóiratok szétküldése az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban a hirlapkiadók részéről továbbra is, úgy mint eddig, az előfizető címével ellátott címszalaggal és a belföldi hirlapdíjszabás szerint hirlapjeggyel bérmentesítve kell, hogy történjék. Nem változik a hirlapok és folyóiratok utánküldésének módja sem.

3. Ezek szerint 1917. évi január hó 1-ével a postai hirlapdíjszabásban és hirlapszolgálatban sem a belföldön, sem az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való forgalomban változás egyáltalában nem áll be.

Budapest, 1916. évi december hó 19-én.

Retorziós rendeletek.

A m. kir. kereskedelemügyi és pénzügyminiszterek 39.887/K. M. IV. számú rendelete a m. kir. minisztérium 9.051/1914. M. E. számú rendeletében megállapitott pénz- és értékpapirelvonási tilalom alól további kivétel engedélyezése iránt.[1])

A m. kir. minisztérium 9.051/1914. M. E. számú rendeletének 1. §-ában Oroszországgal szemben megállapitott pénz- és értékpapirelvonási tilalom alól a 8.286/1914. M. E. számú rendeletnek Oroszországra is kiterjesztett 5. §-a alapján kivételt engedélyezünk a német haderő által megszállott és német közigazgatás alá helyezett oroszországi területek tekintetében.

Az osztrák-magyar haderő által megszállott és katonai közigazgatás alá helyezett orosz-lengyelországi területek tekintetében hasonló értelemben 52.729/1915. K. M. IV. számú rendeletünk intézkedik.

Budapest, 1916. évi junius hó 14-én.

A m. kir. minisztérium 2.900/1916. M. E. számú rendelete az ellenséges államok polgárainak és lakosainak belföldön található vagyonára vonatkozó kivételes intézkedésekről. [2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában, valamint az 1914 : L. t.-c. 14. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

I. Intézkedésekre jogosult hatóságok és jogkörük.

1. §.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter és a m. kir. pénzügyminiszter az ellenséges államok polgárainak és lakosainak belföldön található vagyonára vonatkozólag együttesen kiadott rendelettel a jelen rendeletben meghatározott intézkedéseket teheti.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 18-án kelt 162. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 3-án kelt 202 számában.

2. *Bejelentés elrendelése.*

2. §.

A hatóság (1. §.) általában vagy esetről-esetre elrendelheti, hogy a rendeletében megszabott módozatok szerint bejelentse:

1. az ellenséges államnak belföldön lakó polgára a belföldön található mindennemű vagyontárgyát;

2. az, aki ellenséges állam polgárának vagy lakosának belföldön található vagyontárgyait kezeli vagy őrizetben tartja, ezeket a vagyontárgyakat;

3. oly belföldi vállalat vezetője vagy kezelője, amelynek vagyona egészen vagy részben ellenséges állam polgárait vagy lakosait illeti, ezek részesedésének módját és terjedelmét;

4. a belföldön lakó adós az ellenséges állam polgárai vagy lakosai javára fennálló pénzbeli vagy másnemű tartozásait;

5. a belföldön lakó hitelező az ellenséges állam polgárával vagy lakosával szemben fennálló pénzbeli vagy másnemű követeléseit.

3. §.

A hatóság (1. §.) megtorlásképen megtilthatja vagy bizonyos feltételek teljesitésétől teheti függővé a bejelentés alá eső tartozások kiegyenlitését és a bejelentés alá eső pénznek, értékpapirnak és egyéb ingó dolognak ellenséges állam polgára vagy lakosa részére való kiszolgáltatását, átutalását vagy belföldről más módon való kivonását, valamint a bejelentés alá eső vagyontárgyak elidegenitését vagy megterhelését.

A hatóság elrendelheti, hogy a bejelentés alá eső tartozás tárgyát az adós további rendelkezésig a m. kir. postatakarékpénztárnál, az osztrák-magyar banknál vagy más alkalmas belföldi intézetnél letétbe helyezze.

3. *Felügyelet alá helyezés.*

4. §.

A hatóság (1. §.) megtorlásképen felügyelet alá helyezheti a belföldön működő oly vállalatokat és fióktelepeiket, amelyeknek vezetése vagy felügyelete az ellenséges külföldről történik, vagy amelyeknek hozadékukat egészen vagy részben az ellenséges külföldre kell kiszolgáltatniok, vagy amelyeknek vagyona egészben vagy részben ellenséges állam polgárait vagy lakosait illeti.

5. §.

A felügyelet gyakorlására a hatóság (1. §.) a vállalat mellé és költségére felügyelő biztost rendel ki, aki afelett őrködik, hogy a vállalat üzletvezetése a háború tartama alatt ne álljon ellentétben a hazai érdekekkel.

6. §.

A felügyelő biztos jogköre kiterjed különösen arra, hogy:

1. bárminemű üzleti rendelkezést, jelesül vagyonértékekről való intzkedést és üzleti ügyekre vonatkozó közlést eltiltson vagy magának tartson fenn;

2. cégvezetői vagy egyéb kereskedelmi meghatalmazást visszavonjon;

3. a vállalat címére érkező postaküldeményeket a vállalat részére átvegye;

4. a vállalat könyveit és iratait megtekintse, úgyszintén a vállalat pénztári állapotát, az értékpapirok és az árúk állományát megvizsgálja;

5. mindennemű üzleti ügyről felvilágositást kivánjon;

6. elrendelje, hogy a vállalat magánjogi igényeit bíróság előtt érvényesitse;

7. elrendelje, hogy az olyan pénzt, értékpapirokat vagy egyéb ingó dolgokat, amelyeket az ellenséges külföldre kiszolgáltatni, átutalni, vagy belföldről más módon kivonni nem szabad, a m. kir. postatakarékpénztárnál, az osztrák-magyar banknál vagy más alkalmas belföldi intézetnél a jogosultak részére letétbe elhelyezzék.

A felügyelő biztos jogköre nem terjed ki a vállalatnak sem bíróság előtti, sem bíróságon kivüli képviseletre.

7. §.

A felügyelet alá helyezett vállalat vezetői és alkalmazottai a felügyelő biztosnak a vállalat felügyelete körében tett rendelkezéseit és adott utasitásait követni kötelesek.

8. §.

A felügyelet alá helyezett vállalat pénzét, értékpapirjait és egyéb ingó dolgait nem szabad sem közvetlenül, sem közvetve ellenséges állam polgárának vagy lakosának kiszolgáltatni vagy átutalni, vagy belföldről más módon kivonni. A felügyelő biztos kivételt engedélyezhet.

A vállalatot mint egészet, a vállalathoz tartozó ingatlant, valamint a vállalat egyéb tőkevagyonát csak a felügyelő biztos hozzájárulásával lehet elidegeniteni vagy megterhelni.

Gondnoki kezelés.

9. §.

A hatóság (1. §.) megtorlásképen gondnoki kezelés alá helyezheti a belföldön működő oly vállalatokat és fióktelepeiket, amelyeknek vezetése vagy felügyelete az ellenséges külföldről történik, vagy amelyeknek hozadékukat egészen vagy részben az ellenséges külföldre kell kiszolgáltatniok, vagy amelyeknek va-

gyona egészen vagy részben ellenséges állam polgárait vagy lakosait illeti.

10. §.

A vállalat gondnoki kezelésének céljára a hatóság a vállalat költségére és veszélyére hatósági gondnokot rendel.

A hatósági gondnok a vállalatot birtokába veszi.

A hatósági gondnok a vállalatra nézve minden jogcselekményre jogosult; a vállalatot egészen vagy részben tovább folytathatja, vagy csupán a folyó ügyletek befejezésére szoritkozhatik.

A hatóság a gondnokot kezelési utasitással láthatja el.

11. §.

A gondnoki kezelés tartama alatt a vállalat birtokosának, a vállalati szerveknek s általában a hatósági gondnokon kivül bárki másnak a vállalatra vonatkozó rendelkezései és képviseleti jogosultsága szünetel.

Ha a vállalat bejegyzett cég, a hatósági gondnok a céget akként jegyzi, hogy az eddigi céghez névaláirását csatolja ezzel a toldattal: „hatósági gondnok".

12. §.

A gondnoki kezelés elrendelhető oly vállalatra is, amely felügyelet alá helyezve nincs.

Ha a hatóság felügyelet alá helyezett vállalatot helyez gondnoki kezelés alá, a felügyelő biztos jogköre megszünik.

Hatósági gondnokká a vállalat addigi felügyelő biztosát is ki lehet nevezni.

13. §.

A gondnoki kezelés alá helyezett vállalat pénzét, értékpapirjait és egyéb ingó dolgait nem szabad sem közvetlenül, sem közvetve ellenséges állam polgárainak vagy lakosainak kiszolgáltatni vagy átutalni vagy belföldről más módon elvonni. A hatóság (1. §.) kivételt engedélyezhet.

14. §.

A gondnoki kezelés alá helyezett vállalat üzeméből származó, a folyó kiadásokra nem szükséges felesleget a m. kir. postatakarékpénztárnál, az osztrák-magyar banknál vagy más alkalmas belföldi intézetnél letétbe kell helyezni.

Ha a vállalat birtokosa belföldön lakik, a hatóság (1. §.) megengedheti az ő részére és a vele szemben eltartásra jogosultak részére szükséges ellátási összegek kifizetését.

15. §.

A hatóság 1. (§.) bármikor elrendelheti a gondnoki kezelés alá helyezett vállalat felosztását vagy eladását.

16. §.

A jelen rendeletnek az ellenséges államok polgáraira és lakosaira vonatkozó rendelkezéseit a jogi személyekre megfelelően kell alkalmazni.

Ellenséges állam alatt értendők az ellenséges állam gyarmatai és külbirtokai, úgyszintén mindezeknek ama területei is, amelyeket haderőnk vagy szövetségeseink megszállva tartanak.

17. §.

Felügyelet alá vagy gondnoki kezelés alá a jelen rendelet szabályainak megfelelő alkalmazásával egyes ingatlanokat és más egyes vagyontárgyakat is lehet helyezni.

18. §.

Ha a felügyelet alá helyezés vagy a gondnoki kezelés oly vállalatra vagy vagyontárgyra vonatkozik, amelyről nyilvános jegyzéket (cégjegyzék, telekkönyv, szabadalmi lajstrom, hajólajstrom stb.) vezetnek, az intézkedés elrendelését és megszüntetését a nyilvános jegyzékbe hivatalból kell bejegyezni. Ugyanez áll a bejelentés alá eső vagyontárgyra hatóságilag megállapitott rendelkezési korlátozás (3. §.) tekintetében. A bejegyzés teljesitése végett az intézkedésre vonatkozó határozatokat közölni kell a nyilvános jegyzék vezetésére hivatott hatósággal.

19. §.

A felügyelő biztos és a hatósági gondnok ellen a vállalat birtokosa és részese kártérítési igényt csak a hatóság (1. §.) engedélyével emelhet.

20. §.

Aki a jelen rendelet 1—3., 7., 8., 13. és 14. §-ában foglalt vagy azok alapján kiadott rendelkezések bármelyikét megszegi, az ellen — meghallgatása után — a hatóság (1. §.) ötvenezer koronáig terjedhető rendbirságot szabhat ki.

21. §.

A jelen rendelet alkalmazását nem zárja ki az a körülmény, hogy az ellenséges külföldhöz való vonatkozást semleges államok polgárainak vagy belföldieknek szerepeltetése által vagy más módon palástolják.

22. §.

A jelen rendeletnek a felügyelet alá helyezésre vonatkozó rendelkezéseit azokra a vállalatokra is alkalmazni kell, amelyeket a m. kir. minisztériumnak 7.808/1914. M. E. számú rendelete alapján helyeztek felügyelet alá.

23. §.

E rendelet hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

24. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Életbelépésével a 7.808/1914. M. E. számú rendelet hatályát veszti.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 30. napján.

A m. kir. minisztérium 3.591/1916. M. E. számú rendelete pénz és értékpapir elvonásának tilalmáról Olaszországgal, Portugállal és Romániával szemben.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényekben nyert felhatalmazás alapján megtorlásképen a következőket rendeli:

1. §.

A pénz és értékpapir elvonásának tilalmáról a Britbirodalommal és Franciaországgal szemben az 1914. évi november hó 9. napján 8.286/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet 1—9. §-aiban foglalt rendelkezések, amelyeket Oroszországgal szemben az 1914. évi december hó 14. napján 9.051/1914. M. E. szám alatt kiadott rendelet terjesztett ki, megfelelően kiterjesztetnek Olaszországnak, Portugáliának és Romániának, úgyszintén ez államok gyarmatainak és külbirtokainak polgáraira, továbbá az említett területeken lakó személyekre is azzal a módosítással, hogy a 8.286/1914. M. E. számú rendelet 1. §-ának 2. bekezdésében foglalt naptári nap helyett Olaszországgal és Portugállal szemben a jelen rendelet életbelépésének napját, Romániával szemben pedig az 1916. évi augusztus hó 27. napját kell érteni.

2. §.

A szabadalmi, a védjegy- és a mintajogok megszerzése, megtartása vagy meghosszabbítása céljából az 1. §-ban említett területeken teljesítendő fizetések nem esnek a jelen rendelettel megállapított pénz- és értékpapirelvonási tilalom alá.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 28-án kelt 248. számában.

3. §.

Az osztrák-magyar haderő által megszállott és katonai közigazgatás alá helyezett, úgyszintén a német haderő által megszállott és német közigazgatás alá helyezett oroszországi területeket a jelen rendelet alkalmazásának szempontjából a belfölddel egyenlő elbánásban kell részesíteni.

4. §.

E rendelet hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott és végrehajtás tekintetében a horvát-szlavonországi önkormányzat részére fenn nem tartott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

5. §.

Ez a rendelet 1916. évi október hó 29. napján lép életbe.

Budapest, 1916. október hó 27. napján.

Rézérceknek rézgálicgyártásra való lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 2.963/1916. M. E. számú rendelete a katonai igazgatás céljaira nem szükséges rézércek rézgálicgyártás céljaira való igénybevétele, zár alá helyezése és bejelentése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények alapján a következőket rendeli:

1. §.

A rézércek a m. kir. honvédelmi miniszternek 1915. évi augusztus hó 27-én 6.731/eln. 20/*b*. sz. a. kelt rendeletével a hadicélokra történt igénybevétel alól feloldatván, a földmívelésügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy ezeket az érceket (ideértve a rezes kohósalakot is) a 3. §. alá tartozók kivételével rézgálicgyártás céljaira igénybevehesse és az állami üzemekben rézgáliccá, vagy esetleg cementrézzé feldolgoztathassa vagy pedig ugyane célból más vállalatoknak rendelkezésükre bocsáthassa.

Az igénybevett rézércekért (rezes kohósalakért) a legközelebb fekvő m. kir. kohóhivatal által megállapított vásárlási árak fizetendők. Mivel azonban a kincstári kohóhivatalok vásárlási díjszabásai csak a legalább 3% Cu réztartalmú beváltmányokra vonatkoznak, a 3%-on aluli rézércek vásárlási díjszabása 1 q, azaz: Egy métermázsa száraz súlyú rezes bányatermény után, minden levonás nélkül, a legközelebbi feladó vasuti állomásra szállítva és kocsiba rakva a következőképen állapíttatik meg:

100 kg. rézérc ára:

1—1·4	Cu %-ig	2·—	korona
1·5—1·9	» »	2·70	»
2—2·4	» »	3·50	»
2·4—2·9	» »	4·40	»

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 7-én kelt 205. számában.

2. §.

Az 1. §-ban említett mindazon rézércek (rezes kohósalakok), amelyek a jelen rendelet életbeléptének napján bárhol készletben vannak vagy ezután termeltetnek vagy keletkeznek, a 3. §. alá tartozók kivételével, a jelen rendelet erejénél fogva ezennel zár alá vétetnek és azokat tuladonosuk a földmívelésügyi miniszter engedélye nélkül el nem idegenítheti, fel nem dolgozhatja, sem velük más módon nem rendelkezhetik.

Ezeket a rézérceket (rezes kohósalakot) köteles mindenki, akinek azok a birtokában, kezelésében vagy őrizetében vannak, a földmívelésügyi miniszternek rendelkezéséhez képest bejelenteni. Fuvarozás alatt álló ily anyagokat a feladó, megérkezésük után pedig a címzett is köteles bejelenteni.

A bejelentésnél, valamint az igénybevételnél s az idevonatkozó rendeletek végrehajtásának ellenőrzésénél követendő eljárás tekintetében a földmívelésügyi miniszter intézkedik.

3. §.

Az igénybevétel joga, illetőleg a bejelentési kötelezettség és zár alá vétel nem terjed ki azokra a rézércekre (rezes kohósalakra), *a)* amelyek a m. kir. állami üzemeknél dolgoztatnak fel, *b)* amelyeket más magyarországi üzemek a katonai igazgatás részére hadi felszerelési célokra dolgoznak fel, *c)* amelyeket a jelen rendelet életbelépte után külföldről hoznak be.

4. §.

Aki a jelen rendelet ellenére a bejelentendő rézérceket (rezes kohósalakot) a földmívelésügyi miniszter által megállapított módon be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatóság előtt eltitkolja, a földmívelésügyi miniszter előzetes engedélye nélkül elidegeníti, feldolgozza, vagy azokkal a jelen rendelet ellenére más módon rendelkezik, úgyszintén az is, aki az ellenőrzést meghiusítja, vagy meghiusítani törekszik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Olyan esetekben, amikor megállapítható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés legmagasabb mértéke a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegben állapítható meg.

E kihágás miatt az eljárás közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség

működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

5. §.

A rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 6. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 121.074/1916. számú rendelete a rézgálicgyártás céljaira szükséges rézércek és rezes kohósalak bejelentésénél és igénybevételénél követendő eljárás tárgyában. [1])

A m. kir. minisztériumnak 1916. évi szeptember hó 5-ik napján 2 963/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletében nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

I. Mindazok, akiknek birtokában, kezelésében vagy őrizetében kitermelt rézérc vagy rezes kohósalak van, akár a saját tulajdonuk az, akár nem, kötelesek azt, az alábbi II. pontban felsorolt eseteket kivéve, közvetlenül hozzám (a m. kir. földmívelésügyi minisztérium szőlészeti és borászati főosztályának címzett borítékban, Budapest, V., Országház-tér) írásban bejelenteni.

A bejelentésben lehetőleg pontosan bejelenteni kell:

a) a bejelentett rézérc (rezes kohósalak) minőségét,

b) annak megközelítő mennyiségét,

c) %-okban kifejezett réztartalmát (Cu) és pedig úgy, hogy amennyiben lehetséges, a legalsó és legfelső határszámok, vagy legalább az átlagos réztartalom fel legyen tüntetve,

d) azt a helyet (vármegye, község, utca, házszám, bányatelep stb.), ahol az illető rézérc (rezes kohósalak) el van helyezve.

e) a tulajdonos nevét, foglalkozását és lakását (vármegye, község, utca, házszám).

A jelen rendelet életbeléptének napján meglevő készletekre vonatkozó bejelentés ajánlott levélben legkésőbb 1916. évi szeptember hó 11. napjáig postára adandó. A rendelet életbelépte után kitermelendő rézérc (rezes kohósalak) havonkint és pedig a következő hónap 8-ik napjáig ugyanily módon jelentendő be.

II. Nem kell bejelenteni a jelen rendelet életbeléptekor meglevő azokat a készleteket, amelyek 10 métermázsát (bruttó súlyban) meg nem haladnak. Ha a rendelet életbelépte után kitermelendő rézérc vagy ezután keletkező rezes kohósalak mennyi-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 7-én kelt 205. számában.

sége az esetleg már előbbi időről meglevő, de még be nem jelentett készlettel együtt 10 métermázsát (bruttó súlyban) nem halad meg, azt sem kell bejelenteni, mihelyt azonban az ily készlet a 10 métermázsát meghaladja, ez is bejelentendő.

Nem kell bejelenteni a m. kir. állami üzemeknél levő és ottani feldolgozásra szánt készleteket, valamint azokat a készleteket sem, amelyek a katonai igazgatás részére dolgozó más magyarországi üzemeknél hadi felszerelési célokra dolgoztatnak fel, továbbá azokat sem, amelyeket a jelen rendelet életbelépte után külföldről hoznak be.

III. Arra nézve, hogy a m. kir. minisztériumnak 2.963/1916. M. E. számú rendelete szerint zár alá vett rézércekből és rezes salakokból mikor és mennyit veszek rézgálicgyártásra igénybe és mely készletek forgalombahozatalára adok engedélyt, esetről-esetre fogok határozni. Addig azonban, amíg erre engedélyt nem adok, a bejelentési kötelezettség alá eső rézérc, rezes kohósalak a feloldási kérelemtől számított hat hónapon belül el nem adható, sem másképen el nem idegeníthető, fel nem dolgozható s azzal tulajdonosa más módon sem rendelkezhetik, hanem köteles megőrzéséről minden díj felszámítása nélkül ezen hat hónapi határidőn belül mindaddig gondoskodni, amíg az illető anyagok igénybevétele vagy forgalomba bocsátása felől nem határoztam.

IV. Akár megtörtént az I. pont szerint elrendelt bejelentés, akár nem, felhívásomra, vagy meghatalmazottamnak vagy a közigazgatási hatóságnak felszólítására mindenki köteles úgy a saját tulajdonában levő, valamint a bármi címen birtokában, kezelésében vagy őrizetében levő rézérckészleteket (rezes kohósalakot), ideértve az esetleg már eladott, de még el nem szállított mennyiségeket is előmutatni, az általa előállított vagy forgalomba hozott rézérc (rezes kohósalak) mennyiségére, felhasználására, eladására s általában hováfordítására vonatkozó felvilágosításokat és pedig a jelen rendelet életbeléptét megelőző időre nézve is megadni s az ezek igazolására szükséges könyveket és iratokat is felmutatni.

V. E rendelet rendelkezéseinek megszegése esetében a 2.963/M. E. 1916. számú rendelet 4. §-a irányadó.

VI. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 6. napján.

Sertésvágás korlátozása, élő sertések és sertéstermékek legmagasabb ára.

A m. kir. minisztérium 2.249/1916. M. E. számú rendelete a sertésvágás korlátozásáról, valamint az élő sertésekért és sertéstermékekért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli :

1. §.

Olyan sertéseket, amelyeknek súlya darabonkint 60 kilogrammot meg nem halad — a kényszervágás esetét kivéve — közfogyasztásra levágni tilos.

E tilalom alól a földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán kivételeket engedhet.

2. §.

Sertést levágás végett csak vágósúlyban szabad eladni. Vágósúly : a sertés élősúlya darabonként 22½ kilogramm levonással. Az ez alapon kiszámitott vételárból 4% levonandó (úgynevezett budapest-kőbányai szokvány).

Sertést hizlaló vagy állattartó részére csak minden levonás nélkül számitott élősúlyban szabad eladni.

A sertéseket az eladás előtt az utolsó 12 órán belül nem szabad sem etetni, sem itatni.

Hizlalásra szánt sertésnek csak a darabonkint 90 kilogrammnál nem nehezebb sertés tekinthető. A földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán különös méltánylást érdemlő esetekben kivételesen megengedheti, hogy darabonkint 90 kilogrammnál nehezebb súlyú sertések továbbhizlalás céljából a hizlalásra szánt sertésekre nézve megállapitott áron és élősúly szerint vásároltathassanak.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 7-én kelt 153. számában.

3. §.

Élő sertéseknek az átvétel helyéről (ab istálló vagy szállás) történő eladásánál az alább megállapitott áraknál magasabb árakat követelni vagy fizetni tilos:

1. a 60 kilogrammnál nehezebb, de legfeljebb 90 kilogramm súlyú sertésnek a hizlaló vagy az állattartó részére való eladásánál élősúly-kilogrammonként 6 korona,

2. bármilyen súlyú sertésnek levágás céljából eladásánál vágósúly-kilogrammonként (budapest-kőbányai szokvány) 6 korona 80 fillér.

A fent megállapitott legmagasabb árak magukban foglalják a sertéseknek a rakodó állomásig jutásával járó összes költségeket (darabpénzt, farokpénzt, mázsálási költséget, etetési és itatási díjat, hajtódíjat, illetőleg az állomáshoz való szállitás költségeit stb. is).

Ezek a legmagasabb árak nem terjednek ki a 60 kilogrammnál kisebb súlyú sertések és általában a tenyészsertések adás-vételére.

4. §.

A 7. §-ban megnevezett hatóságoknak kötelessége hatóságuk területére nézve megállapitani az élő sertésekért olyan esetben követelhető legmagasabb árt, amikor az eladás nem az átvétel helyéről (ab istálló vagy szállás) történik; az ármegállapitásnál figyelembe kell venni a sertéseknek a szállitás folyamán bekövetkező súlyvesztességét és az eladó vagy a viszonteladó felmerülő költségeit, valamint a méltányos kereskedői hasznot.

Ezek a legmagasabb árak azonban a jelen rendelet 3. §-ában foglalt megkülönböztetés szerint ott megállapitott legmagasabb áraknál 2%-kal magasabbak nem lehetnek.

Az előbbi bekezdés szabálya alól a kereskedelemügyi miniszter a belügyi és a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországok tekintetében pedig a bánnal egyetértőleg egyes községekre (városokra) nézve kivételeket engedhet.

A 7. §-ban megnevezett hatóságok a 3. §. 1. és 2. pontjában megállapitott kereteken belül a saját területükön részletesebb minősitéssel és osztályozással állapithatják meg az élő sertések legmagasabb árait.

5. §.

Nyers disznózsír (mindennemű nyers disznózsír és nyers szalonna) és mindennemű friss sertéshús eladásánál a termelő és a viszonteladó között való forgalomban métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyért 760 koronánál magasabb árt követelni vagy fizetni tilos.

A 7. §-ban megnevezett hatóságok kötelesek a leölt sertéseknek egészben vagy féldarabokban való eladás-vételére nézve a legmagasabb árakat megállapitani; ezek az árak azonban méter-

mázsánként (100 kg.) tisztasúlyra 760 koronát meg nem haladhatnak.

Olvasztott disznózsír eladásánál a termelő és a viszonteladó között való forgalomban métermázsánként (100 kg.) tisztasúlyért 852 koronánál magasabb árt követelni vagy fizetni tilos.

A jelen §-ban megállapitott legmagasabb árak a termelés helyén a vasút- vagy hajóállomáson való átadásra értendők a csomagolás nélkül.

Mindennemű sertéstermék szállitásánál a csomagolásért a vételáron felül legfeljebb a vételár 1%-a számitható fel.

6. §.

Az élő és a leölt sertésekért, valamint a disznózsirért szalonnáért és mindennemű friss sertéshúsért megállapitott legmagasabb árak készpénzfizetés esetére és az átvétel helyére vonatkoznak. A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben álló váltóleszámitolási kamatlábát.

7. §.

Megyei törvényhatóságokban az alispán, Budapest székesfővárosban, valamint Fiume városában és kerületében a tanács, más városi törvényhatóságokban a polgármester köteles megállapitani az elkészitett, sózott, füstölt, paprikás, főzött és egyéb csemege-szalonnaféléknek, valamint az elkészitett sertéshúsnak és a sertéshúsból készült árúknak legmagasabb árait a termelő és a viszontelárúsitó között való forgalomban.

Ugyanezek a hatóságok állapitják meg a saját területükön mindennemű disznózsírnak, szalonnának, friss sertéshúsnak, elkészitett sertéshúsnak és sertéshúsból készült árúknak a kiskereskedelmi forgalomban való eladási árát, vagyis a közvetlenül a fogyasztó részére való eladási árt, tekintet nélkül arra, hogy az eladás a termelő vagy a viszontelárusitó útján történik-e.

Ezeknek a hatóságoknak a jelen §. alapján a legmagasabb árak megállapitása iránt tett rendelkezéseikben az elsőfokú hatóságokat fel kell hatalmazniok arra, hogy ezek a saját területükön a jelen §-ban megnevezett hatóságok által megállapitott legmagasabb áraknál alacsonyabb árakat állapithassanak meg.

Az elsőfokú hatóságok azt is megállapithatják, hogy a közfogyasztás céljára való vágás esetében a sertés vágósúlyából a termelő legalább is milyen mennyiséget, illetőleg milyen részeket tartozik nyers állapotban közvetlenül a fogyasztók részére forgalomba hozni.

8. §.

A 7. §-ban megnevezett hatóságok kötelesek az általuk a 4., az 5. és a 7. §. alapján tett rendelkezéseket legkésőbb folyó évi

július 15-éig az illető törvényhatóság hivatalos lapjában, valamint az érdekelt községekben és városokban a helyi szokásnak megfelelően közhirré tenni és azokat a belügyminiszterhez, Horvát-Szlavonországokban a bánhoz felterjeszteni.

Horvát-Szlavonországokban a megállapított legmagasabb árak közzétételét a bán rendelettel szabályozza.

A 4., az 5. és a 7. §. értelmében megállapított legmagasabb árakat a belügyminiszter, a kereskedelemügyi és földmívelésügyi miniszterrel egyetértőleg, . Horvát-Szlavonországokat illetőleg pedig a bán a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg hivatalból is felülvizsgálhatja és a szükséghez képest megváltoztathatja.

9. §.

Aki az 1. §. rendelkezéseit megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 2 hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

10. §.

Aki a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért a jelen rendelettel vagy a jelen rendelet alapján megállapított legmagasabb árnál magasabb árt követel vagy igér, elfogad vagy szolgáltat, úgyszintén az is, aki a jelen rendeletnek a legmagasabb árakra vonatkozó rendelkezéseit bármi módon kijátssza vagy kijátszásuknál bármi módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A jelen §-ba ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

11. §.

A 10. és a 11. §-okban meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

12. §.

A jelen rendelet rendelkezései nem vonatkoznak a vámkülföldről behozott élő sertésekre és sertéstermékekre.

Ilyen külföldi árúknak a jelen rendelettel vagy a jelen rendelet alapján megállapitott legmagasabb áraknál magasabb árakon való iparszerű eladása csakis a m. kir. kereskedelemügyi miniszter által a belügyminiszterrel, Horvát-Szlavonországok tekintetében a bánnal egyetértőleg megállapitott feltételek mellett történhetik.

13. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 15. napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Ezzel a nappal a m. kir. minisztériumnak 1915. évi november 25. napján 4 291/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelete hatályát veszti.

Budapest, 1916. évi julius hó 7-én.

Szabadalmi és védjegyügyek.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 12.581. számú hirdetménye az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unió-egyezmény 4. cikkében megállapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában.[1])

Az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unió-egyezmény 4. cikkében megállapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában kiadott 81.250/1915. számú rendeletem 1. §-ának harmadik bekezdése alapján 1915. évi 81.251. számú hirdetményemre való utalással ezennel közhirré teszem, hogy a találmányi és mintaoltalmi bejelentésekre vonatkozó elsőbbségi határidők a magyar szent korona országaiban Svájc polgárai részére később megállapitandó határnapig meghosszabbittatnak.

Budapest, 1916. évi március hó 4-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 17.612. számú rendelete az 1895 : XXXVII. t.-c. 34. §-ában foglalt határidő meghosszabbitása tárgyában.[2])

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a magyar királyi minisztérium által 6.981/1914. M. E. szám alatt kibocsátott rendelete értelmében a következőket rendelem :

1. A találmányi szabadalmakról szóló 1895 : XXXVII. t.-c. 34. §-ának 3. bekezdése helyett a következő rendelkezés alkalmazandó :

„A kihirdetés a bejelentő kívánságára a háború befejezése után általam megállapitandó határnapig elhalasztandó."

2. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba s ezzel egyidejűleg 1914. évi szeptember hó 21-én 70.364. szám alatt kiadott rendeletem hatályát veszti.

Budapest, 1916. évi április hó 1-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március hó 8-iki 55. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 9-én kelt 82. számában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 41.351. számú rendelete a találmányi szabadalmakról szóló 1894 : XXXVII. t.-cikk 45. §-ában megállapitott évi díjak fizetési határidejének meghosszabbitása tárgyában. [1])

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a magyar királyi minisztérium által 6.981/1914. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet értelmében a következőket rendelem :

1. §.

Az 1915. évi december 23-án 87.639. szám alatt kiadott rendeletemnek azt az intézkedését, amelynek értelmében a szabadalmi évi díjak és pótdíjak fizetésére megállapitott határidőknek folyása 1916. évi junius hó 30. napjáig szünetel, akként módositom, hogy a szünetelés tartama 1916. évi december hó 31. napjáig terjed.

Egyebekben előlidézett rendeletem változatlanul hatályban marad.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi junius hó 19-én.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 45.676. számú hirdetménye az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unió-egyezmény 4. cikkében megállapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában. [2])

Az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unió-egyezmény 4. cikkében megállapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában kiadott 81.250/1915. számú rendeletem 1. §-ának 3. bekezdése és 2. §-ának 5. bekezdése értelmében ezennel közhirré teszem, hogy :

1. Magyarországon a szabadalmi bejelentésekre vonatkozó elsőbbségi határidők, amennyiben 1914. évi julius hó 31. napján le nem teltek, Spanyolország polgárai javára későbbi hirdetményben közzéteendő határnapig meg vannak hosszabbitva.

2. A magyar állampolgároknak Spanyolországban az előlidézett rendeletem 2. §-ában foglalt kedvezményhez hasonló kedvezményt nyujtanak.

Budapest, 1916. évi junius hó 27-én.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 21-én kelt 141. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 1-én kelt 148. számában.

A m. kir. minisztérium 2.706/1916. M. E. számú rendelete egyes ellenséges államok részéről ipari tulajdonjogi téren tett korlátozó intézkedések megtorlása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényekben kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter kérelemre és közérdekből Franciaország és Nagybritannia állampolgárainak szabadalmi és mintaoltalmi jogait korlátozhatja és felfüggesztheti, védjegyjogaikat pedig korlátozhatja. A miniszter nevezetesen ezekre a jogokra a határozatában megállapitott feltételek mellett másoknak használati engedélyeket adhat.

Az 1. bekezdés alapján hozott miniszteri határozat, ha a határozat e részben más rendelkezést nem tartalmaz, meghozatalának napján lép hatályba és visszaható erővel is felruházható. A miniszteri határozat hatályos annak a jogositottnak (szabadalomtulajdonosnak, minta- és védjegyjogositottnak) jogutódaival szemben is, aki ellen azt hozták.

Az 1. bekezdés alapján hozott miniszteri határozat, amennyiben ellenkező rendelkezést nem tartalmaz, bármikor megváltoztatható vagy visszavonható.

Az 1. bekezdés értelmében adott használati engedély átruházásának érvényességéhez a m. kir. kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása szükséges, kivéve, ha a használati engedély a katonai vagy egyéb állami igazgatásra (beleértve az állam vállalatait is) vagy ezek által másokra ruháztatik át.

A jelen §-on alapuló használati engedélyekhez fűzött kikötések teljesitését az államkincstár az engedélyessel vagy jogutódjával szemben birói úton érvényesiti.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter határozata értelmében járó összegeket a m. kir. szabadalmi állampénztárnál kell lefizetni. Ezen összegek tekintetében a m. kir. kereskedelemügyi miniszter a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértőleg külön rendeletben fog intézkedni.

2. §.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter orosz állampolgárok szabadalmait kérelemre, de tekintet nélkül a közérdekre, korlátozhatja és felfüggesztheti. A miniszter nevezetesen ezekre a jogokra a határozatában megállapitott feltételek mellett másoknak használati engedélyeket adhat.

Az 1. §. 2—6. bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 17-én kelt 187. számában.

3. §.

Az 1. vagy a 2. §. alapján benyujtott kérelem elutasitandó, ha bebizonyul, hogy:

1. az illető jogban társtulajdonosként oly személy is részes, aki nem tartozik az 1. és 2. §-ban emlitett ellenséges államok valamelyikének kötelékébe, vagy

2. az illető jogra nézve kizárólagos használati jog illet oly személyt, aki nem tartozik az emlitett ellenséges államok valamelyikének kötelékébe

és a jogviszony akár az 1., akár a 2. pont esetében még az előtt a nap előtt jött létre, amelyen az illető állammal a hadiállapot bekövetkezett (8. §.), vagy ha a használati jog a hadiállapot bekövetkezte után a jelen rendelet életbelépéséig szereztetett ugyan meg, de az arra vonatkozó jogügylet nem szinleges.

A 2. pont alá eső használati jog, amely a lajstromba feljegyezve nincs, a m. kir. kereskedelemügyi miniszternél bejelenthető avégből, hogy a 2. pont értelmében tekintetbe vehető legyen.

4. §.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter Franciaország, Nagybritannia és Oroszország állampolgárai javára fennálló szabadalmi használati jogok felfüggesztését kérelemre és közérdekből elrendelheti.

Az 1. bekezdés alapján hozott miniszteri határozat, ha a határozat e részben más rendelkezést nem tartalmaz, meghozatalának napján lép hatályba és visszaható erővel is felruházható.

5. §.

Az 1. §. 1. bekezdésében, a 2. §. 1. bekezdésében és a 4. §. 1. bekezdésében emlitett kérelmek tárgyalásánál az eljárás a következő:

1. A kérelmet a m. kir. kereskedelemügyi miniszternél irásban kell előterjeszteni. A kérvényről és mellékleteiről annyi másolatot kell csatolni, hogy minden érdekeltnek jusson egy-egy példány.

Ha a kérelmet nem a katonai vagy egyéb állami igazgatás, ideértve az állami vállalatokat is, terjeszti elő, a kérelmezőnek minden egyes jog után, amelyre kérelme vonatkozik, a m. kir. szabadalmi állampénztárnál ötven korona díjat kell lefizetnie. A nyugtát a kérvényhez mellékelni kell.

2. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter a kérelmet az eljárás megindítása nélkül visszautasithatja. Ebben az esetben az előbbi pont értelmében lefizetett díjat a kérelmező részére vissza kell adni.

Ha a m. kir. kereskedelemügyi miniszter az eljárást megindítja, annak lefolytatásával a m. kir. szabadalmi hivatalt bízza meg.

3. A m. kir. szabadalmi hivatal elnöke az ügy előkészitése végett a hivatal egyik tagját küldi ki, aki az érdekelteket szóval vagy irásban meghallgatja és a szükséges bizonyitást felveszi.

A kiküldött a kérvény és mellékletei másolatának közlése mellett felhívja a jogositottat, aki ellen a kérelem irányul, vagy ha nem lakik belföldön, itt lakó képviselőjét, hogy a kérelem tárgyában nyilatkozatát a felhívásban megállapitott határidőn belül a kiküldötthöz nyujtsa be. Ha a jogositott nem lakik belföldön és nincs itt lakó képviselője, meghallgatása mellőzendő.

A kiküldött a belföldön tartózkodó ismert érdekelteket részükre kézbesitendő értesitéssel, az ismeretlen vagy külföldön tartózkodó érdekelteket pedig a Szabadalmi Közlönyben egyszer közzéteendő hirdetménnyel hívja fel nyilatkozatuk megtételére.

A bizonyitásra a szabadalmi peres eljárás szabályai irányadók.

Eljárásáról a kiküldött jegyzőkönyvet szerkeszt és azt jelentés kiséretében az elnöknek bemutatja.

4. Az elnök az ügyet az előadó kirendelésével a m. kir. szabadalmi hivatal bírói osztálya elé terjeszti. Előadó a kiküldött is lehet. A 3. §-ban meghatározott esetekben a bírói osztály a kérelem visszautasitásának kérdésében határoz. A határozat ellen a m. kir. szabadalmi tanácshoz a szabadalmi peres eljárás szabályai szerint fellebbezésnek van helye.

Ha a m. kir. szabadalmi hivatal bírói osztálya a kérelmet a 3. §-ban meghatározott valamelyik okból visszautasitandónak nem tartja, ily értelemben határoz és egyúttal javaslatot is készit a m. kir. kereskedelemügyi miniszternek az 1., 2. vagy 4. §. alapján hozandó határozatára nézve.

A m. kir. szabadalmi hivatal, mihelyt az előbbi bekezdésben emlitett határozata jogerőre emelkedik, az iratokat javaslatával együtt a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti fel.

5. Szabadalmi vagy mintaoltalmi jog felfüggesztése iránt előterjesztett kérelem visszavonása esetében az eljárást hivatalból folytatni lehet.

6. Az eljárásnak és a képviseletnek költségeit mindegyik fél maga viseli.

7. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter határozatát a jelen §. 3. pontjának 3. bekezdésében foglalt szabályok szerint közli az érdekeltekkel.

8. A kérelem és végleges elintézés, valamint a megadott használati engedély átruházása a lajstromban (szabadalmi, védjegy- vagy mintalajstromban) feljegyzendő és, ha szabadalomról van szó, a Szabadalmi Közlönyben, ha pedig védjegyről vagy mintáról van szó, a Központi Védjegyértesitőben kihirdetendő.

6. §.

Franciaország, Nagybritannia, Olaszország és Oroszország állampolgárai részére szabadalmak adása felfüggesztetik. Az

említett államok polgáraitól eredő szabadalmi bejelentések elfogadandók.

A m. kir. szabadalmi hivatal elnöke intézkedéseket tehet abban a tárgyban, hogy az 1. bekezdésben foglalt rendelkezés épségbentartásával az ott említett államok polgárainak szabadalmi bejelentései tekintetében, továbbá egyéb szabadalmi ügyekben, amelyekben az 1. és a 2. bekezdésben említett államok polgárai vannak érdekelve, fel kell-e függeszteni az eljárást és ha igen, mennyiben.

Franciaország, Nagybritannia, Olaszország és Oroszország állampolgárai részére minták és védjegyek bejegyzése felfüggesztetik. Minták és védjegyek belajstromozására irányuló kérelmek az említett államok polgáraitól elfogadandók.

A jelen §. rendelkezései nem nyernek alkalmazást olyan szabadalmi, minta- és védjegybejelentésekre, amelyekben mint társbejelentő oly személy részes, aki nem tartozik az 1. és a 4. bekezdésben megjelölt államok valamelyikének kötelékébe, ha a jogviszony még az előtt a nap előtt jött létre, amelyen az illető államnal a hadiállapot bekövetkezett. (8. §.)

7. §.

A 6. §. rendelkezései a 3. §. 2. pontjának korlátai között azokra a jogokra és bejelentésekre is alkalmazandók, amelyeket a szóban forgó ellenséges államok polgárai más államok polgáraira vagy belföldiekre az után a nap után ruháztak át, amelyen az illető államnal a hadiállapot bekövetkezett. (8. §.)

A jelen rendelet rendelkezéseinek érvényesülését nem zárja ki az, hogy ellenséges államhoz való tartozás elpalástolására más állam polgárát állítják előtérbe.

8. §.

Annak a napnak, amelyen a hadiállapot bekövetkezett, Oroszországgal szemben 1914. évi augusztus hó 5. napját, Franciaországgal és Nagybritanniával szemben 1914. évi augusztus hó 13. napját és Olaszországgal szemben 1915. évi május hó 24. napját kell tekinteni.

9. §.

A jelen rendeletben említett ellenséges államok gyarmatainak és külbirtokainak kötelékébe tartozó egyének az illető ellenséges állam polgáraival egy tekintet alá esnek.

10. §.

Mindenkit, amíg mást nem igazol, azon állam, gyarmat vagy külbirtok kötelékébe tartozónak kell tekinteni, amelynek területén lakik.

Jogi személyek és társaságok egy tekintet alá esnek azon

államnak, vagy pedig gyarmatának vagy külbirtokának kötelékébe tartozó egyénekkel, amelynek területén székhelyük van.

Az 1., 2. és 4. §-ban megjelölt jogok tekintetében Franciaország, Nagybritannia és Oroszország polgáraival egy tekintet alá esnek a jelen rendelet érvényességének területén működő azok a vállalatok és vállalati fiókok, amelyeknek vezetése vagy külbirtokaikról történik, vagy amelyeknek hozadékukat egészben vagy részben oda kell kiszolgáltatniok, vagy amelyeknek tőkéje egészben vagy részben ezen államok, gyarmataik vagy külbirtokaik kötelékébe tartozó egyéneket illet, bárhol laknak is ezek, tekintet nélkül arra, vajjon ezek a vállalatok vagy fiókok felügyelet vagy egyéb hatósági korlátozás alatt állanak-e vagy sem.

11. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 15. napján.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 79.940. számú hirdetménye az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unio-egyezmény 4. cikkében megállapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában.[1])

Az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unio-egyezmény 4. cikkében megállapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában kiadott 81.250/1915. számú rendeletem 1. §-ának harmadik bekezdése és 2. §-ának ötödik bekezdése értelmében ezennel közhirré teszem, hogy:

1. Magyarországon a szabadalmi bejelentésekre vonatkozó elsőbbségi határidők Dánország polgárai részére 1917. évi január hó 1. napjáig továbbra meghosszabbittatnak, Norvégia polgárai részére pedig ugyanezek az elsőbbségi határidők, amennyiben 1914. évi julius hó 29-én még le nem jártak, 1916. évi december hó 31-ig meg vannak hosszabbitva.

2. A magyar állampolgároknak Norvégiában az előlidézett rendeletem 2. §-ában foglalt kedvezményhez hasonló kedvezményt nyujtanak.

Budapest, 1916. évi november hó 10-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 17-én kelt 265. számában.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 91.621. számú rendelete a találmányi szabadalmakról szóló 1895 : XXXVII. törvénycikk 45. §-ában megállapitott évi díjak fizetési határidejének meghosszabbitása tárgyában.[1])

A háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. törvénycikk 16. §-ában nyert felhatalmazás alapján a m. kir. minisztérium által 6.981/1914. M. E. szám alatt kibocsátott rendelet értelmében a következőket rendelem :

1. §.

Az 1916. évi junius hó 19-én 41.351. szám alatt kiadott rendeletemnek azt az intézkedését, amelynek értelmében a szabadalmi évi díjak és pótdíjak fizetésére megállapitott határidőknek folyása 1916. évi december hó 31. napjáig szünetel, akként módositom, hogy a szünetelés tartama 1917. évi junius hó 30. napjáig terjed.

Egyebekben előlidézett rendeletem változatlanul hatályban marad.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1916. évi december hó 20-án.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 21-iki számában.

Szappan és mosópor gyártása és forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 3.689/1916. M. E. számú rendelete szappan és mosópor (szappanpor) gyártásáról és forgalombahozataláról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

I. Szappan és mosópor (szappanpor) gyártása.

1. §.

Szappant iparszerűleg előállító vállalatok az 1916. évi november hó 26. napjától kezdve az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság (Budapest, V., Mária Valéria-utca 12. sz.) külön engedélye nélkül csak a 2. §-ban megszabott minőségnek megfelelő szappant és mosóport (szappanport) állíthatnak elő és azt csak a jelen rendeletnek megfelelően hozhatják forgalomba. Másféle minőségű szappant és mosóport (szappanport) ezentúl a bizottság külön engedélye nélkül nem szabad sem előállítaniok, sem — a 12. §-ban említett készleteket kivéve — forgalomba hozniok.

Bárki más csak a házi szükségletére állíthat elő szappant. Ehhez az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság engedélye nem szükséges, viszont azonban az ilyen szappant, még ha a jelen rendelet 2. §-ában megszabott minőségnek megfelelő is, csak az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság engedélyével és az általa megállapított feltételek mellett szabad forgalomba hozni. Ha az így előállított készlet mennyisége 200 kg.-ot meghalad, a készletet haladéktalanul be kell jelenteni az említett bizottságnál.

A szalonnának, zsírnak, vajnak és emberi élvezetre alkalmas más zsiradékoknak és olajoknak technikai célokra való felhasználásáról 1.853/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi junius hó 9. napján megjelent 132. számában) továbbra is hatályban marad.

[1]) Megjelent a Budapeti Közlöny 1916. november 18-án kelt 266. számában.

2. §.

Annak a szappannak, amelyet szappant iparszerűleg előállító vállalatok az 1. §. első bekezdése szerint külön engedély nélkül előállíthatnak, friss állapotban legalább 30% és legfeljebb 36% elszappanosított zsírsavat, a mosópornak (szappanpornak) pedig, ha az zsákárúként kerül forgalomba, legalább 3% és legfeljebb 5% elszappanosított zsírsavat kell tartalmaznia. Dobozban vagy papírcsomagolásban mosópor (szappanpor) csakis az előállító vállalat eredeti csomagolásában hozható forgalomba. Ezen mosópornak (szappanpornak) azonban legalább 8% és legfeljebb 11% elszappanosított zsírsavat kell tartalmaznia. Az előállításhoz szükséges közelebbi útmutatást kérelemre a bizottság adja meg.

Az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság meghatározhatja, hogy a jelen §-nak megfelelő szappan és mosópor (szappanpor) előállításához milyen minőségű töltőanyagot kell használni. Ennek bizottsági megállapításáig a töltőanyag szabadon választható.

3. §.

A 2. §-nak megfelelően előállított szappant az eladás céljára 1/2, 1/4 vagy 1/8 kg.-os darabokra kell felosztani és minden egyes darabját »Hadiszappan« felírással és az előállító nevével avagy az általa már előzőleg használt gyári jeggyel vagy védjeggyel kell ellátni.

A szappant előállító vállalat köteles a hadiszappan forgalomba hozatala előtt, abból egy mintadarabot az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottságnak megőrzés végett beküldeni.

4. §.

Kenhető nátronszappant készíteni tilos; káliszappant vagy a jelen rendelet 2. §-ában megszabott minőségtől eltérő minőségű mosószappant és mosóport (szappanport), továbbá borotvaszappant és illatositott (pipere) szappant csak az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság engedélye alapján szabad előállítani.

II. Forgalombahozatal.

5. §.

A 2. §-nak megfelelő mosószappanért követelhető legmagasabb ár kilogrammonkint:

a gyár részéről történő eladásnál	3 K 80 f
a részleteladásnál (a fogyasztóval való forgalomban)	
1/2 kg-os darabonkint	2 » 08 »
1/4 » »	1 » 04 »
1/8 » »	— » 52 »

A mosóporért (szappanporért) követelhető legmagasabb ár kilogrammonkint:

a) *zsákárúnál:*

a gyár részéről történő eladásnál . . . . . — K 80 f
a részleteladásnál (a fogyasztóval való forgalomban) . . . . . 1 » — »

b) *az előállító vállalat eredeti doboz- vagy papircsomagolásában:*

a gyár részéről történő eladásnál . . . . . 1 K 50 f
a részleteladásnál (a fogyasztóval való forgalomban) . . . . . 2 » — »

6. §.

Az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság az 5. §-ban megszabott árakat a szükséghez képest felemelheti vagy csökkentheti. A bizottság által megállapított árakat a Budapesti Közlönyben közhirré kell tenni.

7. §.

Az 1916. évi november hó 20. napjától kezdve az 1. §. első bekezdésében említett vállalatok szappant és mosóport (szappanport) csak azoknak adhatnak el, akikkel már az 1914. évben rendes üzleti összeköttetésben állottak. Hatóságoknak, közintézeteknek és kórházaknak, valamint fogyasztási szövetkezeteknek azonban az említett vállalatok akkor is szállíthatnak, ha velük előzetesen rendes üzleti összeköttetésben nem állottak. Ha a vállalat az ily rendelőknek a kívánt árút akár anyaghiány okából, akar más okból nem szállítja, köteles a megrendelőt figyelmeztetni, hogy megrendelésével az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottsághoz fordulhat.

8. §.

Az 1. §. első bekezdésében említett vállalatok kötelesek az 1916. évi december hó 1. napján birtokukban levő hadiszappan mennyiségét a raktározás helyének megjelölésével az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottságnál bejelenteni. Az 1917. évi január hónaptól kezdve pedig kötelesek minden hónapban a hónap 1. napján meglevő készletüket bejelenteni. A bejelentéseket minden üzem és raktárhelyre nézve külön kell és pedig legkésőbb az illető hó 8. napjáig beterjeszteni. Postai beküldésnél a bejelentést legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

Az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság az előállító vállalatokon felül a szappanárúsító kereskedőket is — és pedig akár általában, akár közülök egyeseket — arra kötelezheti, hogy részletes

kimutatást vezessenek arról, hogy hadiszappankészletükből 50 kg.-nál nagyobb mennyiségeket kiknek adtak el.

9. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések megtartását az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság ellenőrzi.

III. Vegyes és záró rendelkezések.

10. §.

Törvényhatóságok, testületek, ipari vállalatok, amelyek alkalmazottaik részére saját üzemükben szándékoznak mosószappant főzni, ezt csak az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság külön engedélyével tehetik; a gyártásnál és a szétosztásnál a bizottság utasításait pontosan megtartani kötelesek.

11. §.

A 2. §-ban megszabott minőségtől eltérő mosószappant és mosóport (szappanport) csak 1916. évi december hó 31. napjáig bezárólag szabad forgalomba hozni.

Az ilyen mosószappanért és mosóporért (szappanporért) követelhető legmagasabb ár 60%-os és ennél nagyobb zsírsavtartalomnál kilogrammonkint 7 korona. Kisebb zsírsavtartalmú ily mosószappanért és mosóporért (szappanporért) csak aránylagosan kisebb ár követelhető.

12. §.

Akinek 1917. évi január hó 1. napján a 2. §-ban megszabott minőségtől eltérő minőségű mosószappanból vagy mosóporból (szappanporból) 50 kg.-ot meghaladó mennyiség van birtokában, feltéve, hogy ezen mennyiség saját háztartásanak vagy üzemének félévi szükségletét — a háztartáshoz tartozó minden személy után fejenkint és havonkint 125 gramm szappant számítva — meghaladja, köteles feleslegét az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottságnál legkésőbb 1917. évi január hó 15. napjáig bejelenteni. A készlet birtokosa köteles ezt a felesleget a 11. §-ban megállapított legmagasabb árnak megfelelő ár mellett az Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság rendelkezésére bocsátani.

13. §.

A jelen rendelet hatálybalépte előtt kötött és e rendelet rendelkezésével ellentétben álló szerződések, amennyiben a jelen rendelet életbelépése előtt még nem teljesíttettek, hatályukat vesztik.

Azokat az igényeket, amelyek a szerződés nem teljesítéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, az előbbi bekez-

dés hatálya nem érinti; a vevő azonban nem követelhet teljesítést, hanem csak kártérítést.

Oly szerződéseknél, amelyeket részletekben kell teljesíteni, a jelen §. első bekezdésének hatálya csak azokra a részszolgáltatásokra vonatkozik, amelyeket a jelen rendelet hatályának ideje alatt kellene teljesíteni.

14. §.

Szappant és mosóport (szappanport) nem postai polgári forgalomban, közforgalmú vasúton, vagy pedig hajón vagy gépkocsin vagy tengelyen a város vagy község területén kívül eső helyre, csak a kereskedelemügyi miniszter engedélyével (szállítási igazolvány) szabad szállítani.

Közforgalmú vasúti és hajózási vállalatoknak szappant és mosóport (szappanport) fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállítási igazolványt is beszolgáltatja.

A szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány szállításhoz használtatott és újból nem használható, köteles azt a a feladási állomás keletbélyegzőjével lebélyegezni.

A szállítási igazolvány kiállítását a Magyar Olaj- és Zsíripari Központ Részvénytársaság (Budapest, V., Vilmos császár-út 33. sz.) útján kell kérni.

15. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendelet alól indokolt esetben kivételeket engedhet.

16. §.

Aki a jelen rendelet 1—13. §-ainak valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, továbbá az, aki szappant vagy mosóport (szappanport) e rendelet ellenére közforgalmú vasúton igazolvány nélkül fuvarozásra felad, vagy aki szappant vagy mosóport (szappanport) hajón vagy gépkocsin vagy tengelyen szállít vagy szállíttat, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással s 2.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető. Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2.000 koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak

van helye. Az elkobzott készlet értékének egy ötöde a feljelentőt, többi része, a felmerült költség levonásával, a rokkant katonák segélyalapját illeti. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a tettest vagy részest a 13. §. szerint házi szükséglet címén megilleti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

17. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területére kiterjedő törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi november hó 17. napján.

Szarvasmarháknak Ausztriába való kivitele.

A m. kir. minisztérium 3.191/1916. M. E. számú rendelete élő- vagy leölt szarvasmarháknak Ausztriába való kiviteléhez szükséges engedélyről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A minisztérium további intézkedéséig szarvasmarhát (borjukat és bivalyokat is ideértve) akár élő, akár leölt állapotban a magyar szent korona országaiból az osztrák birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok területére kivinni csak a m. kir. földmívelésügyi miniszter engedélyével szabad.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter az előbbi bekezdés rendelkezése alól kivételeket állapithat meg.

2. §.

Aki szarvasmarhát a jelen rendelet ellenére kivisz vagy a kivitelt megkísérli, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon állat tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi október hó 1. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 29. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 30-án kelt 224. számában.

Szállitási igazolványok.

A m. kir. minisztérium 1.786/1916. M. E. számú rendelete mindennemű trágyának és trágyaanyagnak szállitásáról és vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A mezőgazdasági termények, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállitott ipari termékek szállitásáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásukhoz szükséges igazolványokról 1915. december 23. napján 4.551/1916. M. E. sz. a. kiadott rendeletben [2]) foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek mindennemű trágyára és trágyaanyagra. Idetartoznak nevezetesen: nyersfoszfat, csontdara, csontliszt, mindennemű szaru és szaruliszt, szuperfoszfát, thomassalak, salétromsók, kénsavas ammoniák, mésznitrogén, mészsalétrom, kálisók (káinit, kénsavas káli, chlorkáli), bőrliszt, gyapjúpor, vérliszt, fékáltrágya, száritott sertés- és marhatrágya, szeméttrágya, trágyaföld, istállótrágya és minden más itt meg nem nevezett, trágyázásra alkalmas anyag.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi junius hó 17.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 20-án kelt 140. számában.

[2]) Lásd Háb. gazd. törv. és rend. III. k. 410. l.

A m. kir. minisztérium 2.938/1916. M. E. számú rendelete a 4.551. 1915. M. E. számú rendeletben szabályozott szállítási igazolványok tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A kereskedelemügyi miniszter a hadi események által indokolt esetben elrendelheti, hogy az általa megjelölt törvényhatóságok területén feladásra kerülő oly terményeket és cikkeket, amelyeknek vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállításához a fennálló rendeletek szerint szerint a 4.551/1915. M. E. számú rendeletben meghatározott szállítási igazolvány szükséges, ily szállítási igazolvány nélkül is lehessen szállítani, ha a küldemény valamely törvényhatóság, város, község vagy más közhatóság, miniszteri kirendeltség vagy a Hadi Termény-részvénytársaság címére szól.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszternek a rendelet alapján kibocsátott rendelkezését a körülmények közt lehetséges módon haladéktalanul közhírré kell tenni.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 2. napján.

A m. kir. minisztérium 3.070/1916. M. E. számú rendelete lóbabnak és takarmányrépának szállításáról és vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról.[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A mezőgazdasági termények, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításukhoz szükséges

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 3-án kelt 202. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 17-én kelt 213. számában.

igazolványokról 1915. december hó 23. napján 4.551/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek a száraz (érett) lóbabra, valamint a takarmányrépára.

Az előbbi bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak cukorrépára, amelyet cukorgyári rendeltetéssel szállítanak s a melynek szállítására nézve ezentúl is a 3.908/1915. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi október hó 28. napján megjelent 250. számában) intézkedései irányadók.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 3.712/1916. M. E. számú rendelete a 4.551/1915. M. E. számú rendelettel rendszeresített szállítási igazolványok ürlapjának megváltoztatásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A mezőgazdasági termények, lisztnemüek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításukhoz a szükséges igazolványok tárgyában 4.551/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelettel (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) rendszeresített szállítási igazolványokat mindazon terményekre és cikkekre vonatkozólag, amelyekre a 4.551/1915. M. E. számú rendelet rendelkezései irányadók, az 1916. évi november hó 30. napjától kezdve csak a jelen rendelethez csatolt mintának megfelelően szürke víznyomásos papiron előállított hivatalos űrlapon szabad kiállítani. A szállítási igazolványok kiállítására a hivatott hatóságok a szükséges hivatalos űrlapokkal a 4.551/1915. M. E. számú rendelet 5. §-a szerint fognak elláttatni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1915. november 11-én kelt 259. számában.

2. §.

Az 1916. évi november hó 30. napjával a 4.551/1915. M. E. számú rendelethez mellékelt mintának megfelelő űrlapon kiállított szállítási igazolványok — a jelzett napon már fuvarozás végett feladott vagy szállítás alatt álló terményekre és cikkekre vonatkozó igazolványok kivételével — hatályukat vesztik.

3. §.

Egyebekben a 4.551/1915. M. E. számú rendeletben foglalt rendelkezések érintetlenül maradnak.

4. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 20-án lép életbe. Területi hatályára és végrehajtására nézve a 4.551/1915. M. E. számú rendelet 12. §-a irányadó.

Budapest, 1916. évi november hó 6. napján.

A m. kir. minisztérium 3.861/1916. M. E. számú rendelete, gazdasági termények, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállitott ipari termékek vasúton vagy hajón úti- és kézipodgyászként való szállitásának ellenőrzéséről. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a 4.551. 1915. M. E. számú rendelet kiegészitéseül a következőket rendeli:

1. §.

A m. kir. minisztérium 4.551/1915. M. E. számú rendeletének (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) 1. §-ában felsorolt, úgyszintén mindazon többi gazdasági terményeknek, lisztneműeknek és mezőgazdasági terményekből előállitott ipari termékeknek, melyekre a 4.551/915. M. E. számú rendelet hatálya már kiterjesztetett vagy a szállitási igazolvány használatának kötelezettsége ezután ki fog terjesztetni, közforgalmú vasúton vagy hajón úti- vagy kézipodgyászban történő szállitásának megakadályozása érdekében az ellenőrzést következőleg kell gyakorolni:

a) A magyar szent korona országainak területén kívül fekvő helyekre, úgyszintén az Országos Közélelmezési Hivatal által kijelölt, a Budapesti Közlönyben időnként közzéteendő, az ország belsejében fekvő vasuti és hajóállomásokra feladott útipodgyászdarabokat, ideértve a katonai személyek által menetlevél, nyilt parancs stb. utazási igazolvány alapján feladott podgyászkülde-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 22-én kelt 270. számában.

ményeket is, az Országos Közélelmezési Hivatal által az illető vasuti vagy hajózási igazgatósággal egyetértőleg kijelölt vasuti és hajóállomásokon a feladás előtt, a többi állomásokon feladott ily útipodgyászdarabokat pedig szintén az Országos Közélelmezési Hivatal által az illető vasuti igazgatósággal egyetértőleg kijelölt az ország határain belül fekvő vizsgáló állomáson kell megvizsgálni.

Azokat a feladási állomásokat, melyeken az útipodgyász vizsgálata a feladás előtt történik, valamint az útközben eső vizsgáló állomásokat a Budapesti Közlönyben közzé kell tenni.

A kézipodgyászdarabok megvizsgálása a vasuti kocsiszakaszokban, illetve a hajón történik. [1])

b) A vizsgálatot az egyes állomásokon a vasuti kocsikban és hajókon az Országos Közélelmezési Hivatal rendelkezéséhez képest az államrendőrség, a határrendőrség, a csendőrség, pénzügyőrség közegei, vagy az Országos Közélelmezési Hivatal által ebből a célból kijelölt hatóságok vagy más megbizottak végzik, akik ezáltal hatósági közegekké minősülnek.

c) A vasút és a hajózási vállalatok oly állomásokon, amelyekre az Országos Közélelmezési Hivatal az útipodgyászdarabok vizsgálatát a feladás előtt végzi, az útipodgyászt csak akkor veheti fel, ha a vizsgálatot teljesitő közeg a felvételt megengedi s ennek jeléül a podgyászdarabot a vizsgálatot tanusitó bárcával ellátta.

d) A felvételnél meg nem vizsgált, tehát az oly állomásokon feladásra kerülő útipodgyászdarabokat, ahol a felvételnél vizsgáló közeg nem működik, a vasút, illetőleg hajózási vállalat köteles az ország határain belül fekvő arra kijelölt vizsgáló állomáson a vizsgálattal megbizott közegnek bemutatni s a továbbitás csak az ezen vizsgáló közeg által elvégzett kezelés és bárcázás után történhetik.

e) Az utas köteles podgyászának vizsgálatánál jelen lenni. Ha a fél ezt elmulasztja, a következményeket maga viseli.

2. §.

Ez a rendelet az Országos Közélelmezési Hivatal által a Budapesti Közlönyben közzéteendő időpontban lép hatályba.

Budapest, 1916. évi november hó 21. napján.

---

[1]) Minthogy ez a pont az utasok zaklatására adott alkalmat, az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke oly értelmű utasitást adott ki, mely szerint élelmiszereknek az ország határain belül, kézipodgyászban való szállitása korlátozás alá nem esik és hogy az ellenőrző hatóságok csak azon kézipodgyászokat vizsgálják meg, a melyek az ország határait átlépik. A lakosság saját ellátására vagy belföldi piacokra szánt élelmiszer-küldemények, ha kézipodgyászban szállittatnak, e szerint korlátozás alá nem esnek és az utasokat ezért zaklatni nem szabad. A vasuton feladott útipodgyászokra természetesen ez az intézkedés nem vonatkozik és e részben a korlátozás egész terjedelmében mind a belföldi, mind pedig a külföldi forgalomban változatlanul fennáll. (Az Ujság, 1916. dec. 22.)

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének 3.692. számú rendelete a m. kir. minisztérium 3.861/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletének végrehajtása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium 3.861/1916. M. E. számú rendelete 1. §-ának *a)* pontja alapján a következőket rendelem:

I.

Megvizsgálás alá esnek mindazok az útipodgyászdarabok, ideértve a katonai személyek által menetlevél, nyilt parancs vagy más egyéb utazási igazolvány alapján útipodgyászként feladott küldeményeket is, amelyek a magyar szent korona országainak területén kívül fekvő helyekre és az ország belterületén fekvő következő vasuti és hajóállomásokra adatnak fel:

Ágfalva, Alibunár, Alsólendva, Alsólövő, Alsópéterfa, Alsópulya, Alsóvisó, Antalfalva, Apatin—Gyártelep, Aranyospuszta, Árvaváralja, Babocsa, Bács, Bácskertes, Bácsordas, Bácstóváros, Bácsszentiván, Balfürdő, Baranyaszentistván, Baranyavár—Pélmonostor, Barátudvar, Feltorony—Barcs, Barcstelep, Barnabás, Bártfa, Battyánd, Báziás, Bélajabláncz, Belcsapuszta, Bercsényifalva, Beremend, Benge, Berzencze, Bezine, Bilin, Bogdása, Bolcsó, Boldogasszony, Boldogasszonyfalva, Borgóbeszterce, Borgóprund, Borócz, Borodnó, Borsa, Bucsu, Bükkszállás, Bulkeszi, Búrszentmiklós, Busócz, Csacza, Csaczaközség, Csajta, Csáktornya, Csáva, Cseklész, Csernahéviz, Cserépalja, Cserne, Cservenka, Csontos, Csorbadomb, Csurgó, Csurog, Darány, Dárda, Darufalva, Dávidháza—Kotormány, Dernye, Detrekőcsütörtök, Dévény, (hajóállomás) Dévénytó, Dévényújfalú, Diósviszló, Dluha, Doborján-Lakfalva, Domásnya—Somfa, Dombhátfürdő, Draskovicsmajor, Drávacsepely, Drávafok, Drávapalkonya—Drávaszabolcs, Drávaszabolcs, Drávasztára—Zaláta, Drávatamási, Drugetháza, Dubravapuszta, Dulóújfalu, Egbell, Elzaszállás, Erdőcsokonya, Fehértemplom, Fenyvesszoros, Fenyvesvölgy, Felsőborgó, Felsőcsebény, Felsőerzsébetpuszta, Felsőlászló, Felsőlendva—Mátyásdomb, Felsőlövő, Felsőőr, Felsőpulya, Felsőszernye, Felsővisó, Ferenczhalom, Fiume (vasuti és hajóállomás), Földes, Gálos, Gázlós, Góla, Görcsöny, Görgeteg, Gombos, Gyanafalva, Gyékényes, Gyöngyösapáti, Gyüd, Gyüd—Szőllőkalja, Hajósd, Harka—Kópháza, Harkányfürdő, Határújfalu, Hegyeshalom, Hegyeshely, Hencse—Hedrehely, Herkulesfürdő, Hertnek, Héthárs, Hódság, Hódság—Kálvária, Holics, Honlokbálványos, Homokos—Deliblát, Homokszentgyörgy, Horócz, Izbugyaradvány, Jókút, Kadarkút, Kakonya, Karasjeszenő, Karásznó, Kálmáncsa, Károlyszállás, Kastélyosdombó, Keménygadány—Keresztespuszta,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 22-én kelt 270. számában.

Kereszténfalu—Szepesbéla, Kémes, Kevele, Kevevára, Királymajor, Kisberezna, Kisdobsza, Kiscsány—Oszró, Kisgombos, Kisilva, Kisilvales, Kisszabadka, Kisszolyva, Kistapolcza, Kisuczaújhely, Kiszács, Kolossó, Kopcsány, Kopháza—Balf, Koskócz, Kosvány, Kotor—Alsódomború, Kovácshida, Körmend, Körtvélypatak, Kőrösmező, Kőszeg, Kőszegsörgyár, Középigrócz, Krasznahorka, Kristóffalva, Kriva, Lábod, Lajtakáta—Kotárd, Lajtaszentmiklós, Lajtaújfalu, Lakompak, Lamács, Laskafalu, Leánykút, Ledniczróna, Légrád, Lenti, Leordina, Lépesfalva—Somfalva, Levél, Levenye, Ligetes, Ljeszek, Lővő, Lubotény—Lublófürdő, Lukácsháza, Nemescsó, Magura, Magyarboly, Magyarfalu-Cukorgyár, Magyarraszlavicza, Magyarszentiván-Gusztávműve, Major, Majszin, Malaczka, Malomrét, Márczfalva—Fraknónádasd, Márfa, Medzibrogy, Mehádia, Mezőlaborcz, Miklóshalma, Miksavár, Morvaszentjános, Moson-Magyaróvár, Mosonszentandrás, Murakeresztúr, Murakirály—Perlak, Muraszerdahely, Muraszombat, Musznyavaslak, Nagyberezna, Nagycsákány, Nagycsány, Nagyczenk, Nagyczenk—Hidvég, Nagygencs, Nagyharsány, Nagyilva—Alsóállomás, Nagyilva—Felsőállomás, Nagylévárd, Nagymagasfalu, Nagymarton, Nagyőr, Nagypöse—Ludad, Nagyszentmihály, Németlad—Gyöngyöspuszta, Németújfalu—Szentmihályfapuszta, Nemsó, Nezsider, Nezsider—Alsóváros, Németújvár, Nizsna, Ócsad, Ócsárd—Vaskapu, Ófutak, Ókér, Okorág—Kárászpuszta, Oláhszentgyörgy, Óradna, Orbánfalu, Orló, Oroszvár, Orsova, Őszikó, Őrihodos, Őriszentpéter, Ösvényes, Palánka, Pancsova, Pancsova—Józsefváros, Pándorfalu, Parasztdubova, Parrag, Pellérd—Keszü, Petárda, Péterhegy—Tótkeresztúr, Petre, Petrőcz—Dunagálos, Petrova, Pinkafő, Pinkamindszent, Pinkaóvár, Piros, Podbjel, Podolin, Pomogy, Poroszka, Porrogszentkirály, Pozsony (hajóállomás), Pozsony (vasuti állomás), Pozsonyligetfalu, Pozsonyszőllős, Pozsonyújváros, Pusztamező, Ráczboj, Rahó, Rajka, Rátóts, Rédic, Résfalu—Siklósd, Réthely, Révaújfalu, Révkörtvélyespuszta (hajóállomás), Rohoncz, Rónádfa—Magyarmecske, Rödöny, Rőtfalva—Rendek, Sal, Sámod, Sándorfalva, Sasvár, Savanyúkút, Séllye, Siklós, Somogyszob, Somogyszentimre, Somogytarnócza, Sopron, Sopronkeresztúr, Sopronkertes, Sopronkövesd, Sopronnyék—Harácsony, Sopronszentmárton, Sóslak, Stomfa—Mászt, Strém, Sumony, Szakolcza, Szaniszlófalva, Szava, Szárazvám, Szedmerőcz, Székelyfalva—Búrszentgyörgy, Szentfülöp, Szenicze, Szenta, Szentgotthárd, Szentjózsef, Szentlőrincz, Szepesbéla—Barlangliget, Szépliget, Szigetvár, Sziklasoros, Szilágyi, Szina, Szond, Szuhahora, Szulok, Takcsány, Tarcsafürdő, Teklafalu, Terebesfehérpatak, Terehegy-Temerin, Tiszaborkút, Tiszaistvánfalva, Tiszaköz, Tomori, Torontálvásárhely, Torontálalmás, Trencsénmakó, Trencsénrákó, Trsztena, Turdosin, Turzófalu, Tűzhegy, Ujpalánka, Ujvidék, Ujverbász, Uzsok, Vajszló, Vajszló—Téglagyár, Valla, Vaskapu, Vasvörösvár, Védeny, Veperd—Kobold, Veprőd, Versecz, Villány,

Visóbisztra, Visóvölgy, Vizvár, Vitézipuszta, Vocsitelep, Volócz, Vöröshid, Vulkapordány, Zádor, Zákány, Zánka, Zombor, Zohor, Zurány, Zsablya.

II.

Azokat az állomásokat, amelyeken az ország területén kívül eső helyekre, valamint az I. pont alatt felsorolt belföldi vasuti és hajóállomásokra feladott útipodgyászdarabok vizsgálata a feladás előtt foganatosittatik, a következőkben állapitom meg:

Alsókubin, Arad, Aszód, Bácsfeketehegy, Balassagyarmat, Balatonfüred, Balatonszentgyörgy, Baranyaszentlőrincz, Barcs, Bártfa, Bátaszék, Battonya, Beregszász, Beszterczebánya, Boldogasszony, Borosjenő, Borossebes, Brád, Brassó, Bruck-Királyhida, Budapest Keleti pályaudvar, Budapest Nyugati pályaudvar, Budapest-Ferenczváros, Budapest-Kelenföld, Budapest-Délivasút, Buziásfürdő, Csáktornya, Csorna, Czegléd, Czelldömölk, Debreczen, Dombovár, Dunakeszi—Alag, Dunaszerdahely, Eger, Elek, Eperjes, Érsekújvár, Esztergom, Fehértemplom, Galánta, Gyanafalva, Gyékényes, Gyöngyös, Győr, Gyula, Gyulafehérvár, Hajmáskér, Hódmezővásárhely, Hatvan, Homonna, Hőlak—Trencsénteplicz, Igló, Kaposvár, Karczag, Kassa, Kecskemét, Késmárk, Keszthely, Királyháza, Kisújszállás, Kisjenő, Kiskúnfélegyháza, Kiszombor, Kolozsvár, Komárom, Korompa, Körmend, Kőrösbánya, Kőrösmező, Kőszeg, Kralován, Kúnszentmiklós, Tass, Lipótvár, Liptószentmiklós, Losoncz, Lugos, Makó, Máramarossziget, Marosvásárhely, Margitfalva, Mezőhegyes, Mezőkovácsháza, Mezőlaborcz, Miskolcz, Mohács, Munkács, Muraszombat, Nagybecskerek, Nagykanizsa, Nagykároly, Nagykikinda, Nagylak, Nagyszeben, Nagyszombat, Nagyszőllős, Nagyvárad, Nyiregyháza, Ópécska, Pancsova (hajóállomás), Pankota, Pápa, Párkánynána, Pécs, Poprádfelka, Pöstyén, Pozsony, Rózsahegy, Rozsnyó, Rimaszombat, Ruttka, Sátoraljaújhely, Segesvár, Selmeczbánya, Sopron, Szabadka, Szárazvám, Szatmárnémeti, Szeged, Székesfehérvár, Szekszárd, Szerencs, Szigetvár, Szombathely, Temesvár, Tőketerebes, Trencsén, Ujdombovár, Ujszentanna, Ujverbász, Ujvidék, Vácz, Vágsellye, Versecz, Veszprém, Villány, Zólyom, Zsolna, Zsombolya.

III.

Az ország többi vasuti és hajóállomásain feladott útipodgyászok megvizsgálására nézve, amennyiben azok az ország területén kívül fekvő helyekre adattak fel, a vizsgálatot a kilépést megelőzőleg a következő állomásokra rendelem el:

Barcs, Bruck-Királyhida, Csacza, Csáktornya, Dárda, Dévénytő, Gombos, Gyanafalva, Gyékényes, Harkányfürdő, Holics, Hőlak—Trencsénteplicz, Jókút, Kőrösmező, Lajtaszentmiklós, Lajtaújfalu, Mezőlaborcz, Munkács, Nagyberezna, Orló, Orsova, Pozsony, Sellye, Szakolcza, Szuhahóra, Ujvidék.

Az I. alatt felsorolt belföldi állomásokra feladott útipodgyászok megvizsgálása a rendeltetési helyen eszközöltetik.

IV.

A 3.861/1916. M. E. számú rendelet életbeléptetése napjául 1916. évi december hó 1. napját állapitom meg.

Budapest, 1916. évi november hó 21. napján.

Szesz és szeszes italok termelése és forgalombahozatala.

A m. kir. pénzügyminiszter 30.500. számú körrendelete a szesz eladási módjáról és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedéséről szóló rendeletek módositása tárgyában.

Az 1915/16. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1915 : XV. t.-c. 6. §-ában nyert felhatalmazás alapján a szesz eladási módja és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése tárgyában 1915. évi május hó 6-án 49.390. szám alatt kiadott rendeletet, valamint az ennek módositása tárgyában 1915. évi szeptember hó 7-én 99.800. szám alatt kiadott rendeletet következőképen módositom :

Az adó lefizetése mellett elszállitandó szesz árát a szeszadó és szeszadópótlék számitáson kivül hagyásával az 1915. évi 49.390. számú rendelet 1. §-a első bekezdésének *a)* illetve *b)* pontjában megállapitott árak helyett a jelen rendeletnek a „Budapesti Közlöny"-ben való közzététele napjától fogva hektoliterfokonkint :

a) ha az elszállitás szeszfőzdéből, szeszfőzdével helyi összeköttetésben lévő és szabadraktárrá nyilvánitott szeszfinomitóból, vagy szabadraktárrá nyilvánitott egyéb szeszfinomitóból történik :

kontingens nyers szesznél	2 K 20 f
kontingens finomitott szesznél	2 „ 30 „
exkontingens nyers szesznél	2 „ — „
exkontingens finomitott szesznél	2 „ 10 f-rel,

b) amennyiben az elszállitás egyéb szabadraktárakból történik :

kontingens nyers szesznél	2 K 23 f
kontingens finomitott szesznél	2 „ 33 „
exkontingens nyers szesznél	2 „ 03 „
exkontingens finomitott szesznél	2 „ 13 f-rel

állapitom meg.

A fenti rendelkezés folytán a kincstárnak a szesz eladási árából hektoliterfokonként beszolgáltatandó rész 30 fillérrel emelkedik.

Ehhez képest az 1915. évi szeptember hó 1. napjától fogva termelt és az *a)* illetve *b)* pontban emlitett vállalatokban készletben levő szesznek adó lefizetése mellett való elszállitása esetén

az idézett 1915. évi 99.800. számú rendeletben meghatározott összegeken felüli részt, azaz hektoliterfokonkint 90 fillért, mig az 1915. évi szeptember hó 1. napja előtt termelt és az emlitett vállalatokban netán még készletben levő szesznek adó lefizetése mellett való elszállitása esetén hektoliterfokonként 70 fillért kell részesedés címén a kincstárnak beszolgáltatni.

Azokban az esetekben, melyekben a magyar szent korona országainak területére behozott égetett szeszes folyadékok után a kincstárt részesedés illeti meg, a jelen rendelet hatálybaléptének időpontjától fogva érkező égetett szeszes folyadékok után az államkincstárnak hektoliterfokonként 90 fillér részesedés szolgáltatandó be.

Termelési adó alá eső szeszfőzdék hektoliterfokonként 70 fillér részesedést tartoznak fizetni.

Szesznagykereskedők italmérőknek, kismértékben elárusitóknak és égetett szeszes italokat készitőknek a szeszt csak oly áron adhatják el, mely a jelen rendelet 2. bekezdése *a)* pontjában megállapitott árnál és a járó szeszadónál és szeszadópótléknál hektoliterfokonkint legfeljebb 10 fillérrel nagyobb.

Ehhez képest a nyers szeszt hektoliterfokonként legfeljebb 3 K 90 f, a finomitott szeszt pedig legfeljebb 4 K áron adhatják el.

Ha a jelen rendelet hatálybalépte napján oly szerződésbeli kötelezettségek állanak fenn, amelyek megadózott szesznek a jelen rendelet hatálybalépte után teljesitendő szállitására vonatkoznak, az átvevő ellenkező szerződésszerű kikötés hiányában köteles az 1915. évi 49.390. számú rendeletben megállapitott eladási áron felül az eladónak minden liter alkohol után a jelen rendeleten alapuló 30 fillér ártöbbletet megfizetni.

Jelen rendelet az idézett 1915. évi 49.390. és 99.800. számú rendeletek, valamint az ez utóbbit kiegészitő 1915. évi 145.196 számú rendelet határozmányait egyébként nem érinti.

Ez a rendelet azonnal életbe lép.

Budapest, 1916. évi március hó 3-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 40.000. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék, szeszfinomitó szabadraktárak, valamint egyéb szeszszabadraktárak szeszkészleteinek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi 28.000. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről.[1])

A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék, szeszfinomitó szabadraktárak, valamint egyéb szeszszabadraktárak szeszkészleteinek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi március 2-án 28.000. szám alatt kiadott rendelet 1. és 4. §-ait következőképen egészitem ki:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március hó 21-iki 66. számában.

Szeszfinomitó szabadraktárakban, valamint egyéb szeszszabadraktárakban az 1916. évi március hó 1-én készletben volt szeszmennyiségbe azon szeszmennyiségek is beszámitandók, melyek az emlitett vállalatokba adóval terhelten 1916. évi március hó 1. napja előtt utaltattak, illetve a küldő vállalatból 1916. évi március 1. napja előtt szállittattak el, de az átvevő szeszfinomitó szabadraktárban, illetve egyéb szeszszabadraktárban csak a most emlitett időpont után vétettek át hivatalosan.

A zár alá helyezett és igénybevett nyers szeszt a szeszfinomitó szabadraktári, valamint egyéb szeszszabadraktári vállalat szeszfinomitó szabadraktári vállalatnak finomitás céljából külön engedélyem nélkül szintén eladhatja és finomitás céljából a szeszfinomitó szabadraktárba elszállithatja; az ekként átvett szeszre azonban az átvett szeszfinomitó szabadraktárral szemben egyebekben az idézett 1. §. első bekezdésében foglalt rendelkezések nyernek alkalmazást.

Az idézett rendelet 4. §-ában előirt előjegyzés a fenti rendelkezések figyelembevételével vezetendő, illetve megfelelően helyesbitendő.

Budapest, 1916. évi március hó 20-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 36.596. számú hirdetménye a gyógyszertárak által gyógyszerek készitéséhez szükséges szesznek a zár alá helyezett és a közszükséglet céljaira igénybevett szeszkészletekből való fedezése tárgyában. [1])

A m. kir. minisztériumnak a közszükséglet kielégitésére szolgáló szesz biztositása tárgyában 1916. évi március 2-án 748. M. E. szám alatt kiadott rendelete alapján 1916. évi március 2-án 28.000. szám alatt kiadott rendelettel zár alá helyezett és a közszükséglet céljaira igénybevett szeszkészletekből a gyógyszerek készitéséhez szükséges szeszt a gyógyszertárak tulajdonosai illetve kezelői kérelmére a zár alól feloldani és kiutalni fogom.

Felhivom ennélfogva mindazokat a gyógyszertártulajdonosokat (kezelőket), akik a gyógyszerek készitéséhez szükséges szeszt a zár alá helyezett szeszkészletekből óha tják beszerezni, hogy erre vonatkozó kérelmüket irásban közvetlenül a m. kir. pénzügyminisztériumnál terjesszék elő.

Figyelmeztetem az érdekelteket, hogy a zár alá helyezett szeszkészletekből kizárólag csak a szorosan vett gyógyszerek készitéséhez szükséges szeszt fogom kiutalni. Ennélfogva a kérvényben csakis a most emlitett célra szükséges szeszmennyiség tüntetendő fel és a más célra pl. italfélék, illatszerek, kölniviz, sósborszesz, általános forgalomra szánt különleges készitmények

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 2-án kelt 76. számában.

stb. előállitására szükséges szeszmennyiség figyelmen kivül hagyandó.

A gyógyszerek készitéséhez a zár alá helyezett készletekből kiutalt szesz az idézett 748/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ában foglalt jogkövetkezmények terhe alatt semmiféle más célra nem fordítható, sem másnak át nem engedhető.

A kérvénynek a következő adatokat kell tartalmaznia:

1. a gyógyszertár megnevezését és tulajdonosának, illetve kezelőjének nevét,

2. a község (város) nevét, melyben a gyógyszertár van;

3. az 1876 : XIV. t.-c. 124. §. *d)* és 127. §. második bekezdése értelmében vezetett könyvek, illetve az 1893. évi 75.641/B. M. számú körrendelet értelmében vezetendő „laboratóriumi munkakönyv" szerint az 1915. évben gyógyszerek készitéséhez felhasznált szesz mennyiségét hl.-fokban;

4. a beszerzési forrás megnevezését, amelyből a gyógyszertár a szeszt az 1915. évben beszerezte;

5. az 1916. évi szeptember 1-ig gyógyszerek készitéséhez szükséges szeszmennyiséget hektoliterfokokban kifejezve;

6. a beszerzési forrás megjelölését, beszerzési forrás gyanánt csak szeszfinomitással is foglalkozó fogyasztási adó alá eső szeszfőzde vagy szeszfinomitó szabadraktár jelölhető ki;

7. annak kijelentését, hogy folyamodó a pénzügyi közegek kivánatára a 3. pontban emlitett „laboratóriumi munkakönyv" és egyéb hasonló feljegyzéseinek betekintését megengedi.

A fenti adatokat tartalmazó kérvényt az illetékes pénzügyőri szakasznál be kell mutatni. A pénzügyőri szakasz a laboratóriumi munkakönyv, valamint a vonatkozó számlák betekintése útján, esetleg más alkalmas módon mielőbb megállapitani köteles, vajjon a gyógyszerek készitéséhez az 1915. évben felhasznált szesz mennyisége helyesen lett-e a kérvénybe felvéve.

A megállapitás eredményét a pénzügyőri szakasz a kérvényen feltünteti.

Ennek megtörténte után a kérvényt közvetlenül a pénzügyminisztériumnál kell benyujtani.

Budapest, 1916. évi március hó 28-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 43.800/1916. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi április hóban termelendő szeszmennyiségeknek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában. [1])

A m. kir. minisztériumnak a közszükséglet kielégitésére szolgáló szesz biztositása tárgyában 748/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelete alapján a következőket rendelem:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 1-én kelt 75. számában.

A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi április hóban termelendő szeszmennyiséget ennek felerésze erejéig zár alá helyezem és a közszükséglet céljára igénybevettnek jelentem ki.

A szeszfőzdevállalatok ennek következtében azokat a kötelezettségeket, melyeket a jelen rendelet életbeléptetése előtt szesznek 1916. évi április hóban teljesitendő szállitása iránt vállaltak, minden egyes vevővel szemben csak a kikötött mennyiség felerésze erejéig kötelesek teljesiteni.

Ugyanez áll a szeszfinomitó szabadraktári, valamint egyéb szeszszabadraktári vállalatoknak az 1916. évi április hónapban teljesitendő szeszszállitási kötelezettségeikre nézve.

A jelen rendelettel zár alá helyezett és igénybevett szeszmennyiségre nézve a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék, szeszfinomitó szabadraktárak, valamint egyéb szeszszabadraktárak szeszkészleteinek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 28.000/1916. szám alatt kiadott rendelet határozmányai értelemszerűen alkalmazandók.

Egyebekben a jelen rendelet a fentebb emlitett 28.000/1916. számú rendelet, valamint az annak kiegészitése tárgyában 40.000. 1916. szám alatt kiadott rendelet határozmányait nem érinti.

A jelen rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1916. évi március hó 31-én.

A m. kir. minisztérium 1.645/1916. M. E. számú rendelete a vámkülföldről tartányokban, hordókban vagy hasonló nagyobb tartályokban behozott mindennemű égetett szeszes folyadékok forgalmának szabályozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Vámkülföldről a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után tartányokban, hordókban vagy hasonló nagyobb tartályokban behozott mindennemű égetett szeszes folyadékok belföldön csak a Hadi Termény-részvénytársaság által, esetleg annak megbizottja útján hozhatók forgalomba.

A jelen rendelet szempontjából a megszállott ellenséges terület vámkülföldnek nem tekintetik.

2. §.

Aki az 1. §-ban körülirt cikkeket a vámkülföldről behozza, azokat a Hadi Termény-részvénytársaságnak köteles eladni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 18-án kelt 114. számában.

A Hadi Termény-részvénytársaság által való meg- és átvétel, valamint eladás feltételeit a m. kir. kereskedelemügyi miniszter a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértően, a jelen rendelet végrehajtására vonatkozó egyéb utasításokat pedig a m. kir. kereskedelemügyi miniszter állapitja meg, aki abban a kérdésben is dönt, hogy a jelen rendelet rendelkezései mily feltételek alatt nem alkalmazandók az átviteli küldeményekre.

3. §.

A közforgalmi vasutaknak és gőzhajózási vállalatoknak állomásai kötelesek az 1. §-ban megjelölt árúkat, amennyiben azok a vámkülföldről odaérkeznek, a címzett szabályszerű értesitésével egyidejűleg a feladási állomásnak, a címzettnek, a küldemény nemének és súlyának megjelölése mellett a Hadi Termény-részvénytársaság igazgatóságához Budapestre postai úton bejelenteni. A bejelentést tartalmazó levelek portómentesek.

4. §.

Aki a jelen rendelet 1. és 2. §-ában foglalt valamely rendelkezést megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és 2.000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

5. §.

A jelen rendelet rendelkezései alá eső cikkeknek a beérkezési állomásról vasuton, hajón vagy gépkocsin való továbbszállításához, amennyiben e cikkek a magyar szent korona országainak területén vasuton vagy hajón új fuvarlevéllel újból feladásra kerülnek, a m. kir. minisztériumnak 4.551/1915. M. E. számú rendeletéhez (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi 297. számában) csatolt mintának megfelelően kiállitott szállitási igazolvány szükséges. Az idézett 4.551/1915. M. E. számú rendelet rendelkezései megfelelően alkalmazandók azzal az eltéréssel, hogy ezeket az igazolványokat az Országos Gazdasági Bizottság maga állitja ki.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi május hó 17. napján.

A m. kir. minisztérium 1.439/1916. M. E. számú rendelete az égetett szeszes italokért (folyadékokért) a kimérés, vagy kis mértékben való elárusitás esetében követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztériuma háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A közigazgatási hatóság az illetékes kir. pénzügyigazgatóság megkeresésére akár hatóságának egész területére, akár annak egyes részeire megállapitani tartozik azt a legmagasabb árt, amely mindennemű égetett szeszes italért (folyadékért) vagy ezek egyes fajaiért kimérésük, vagy kis mértékben való elárusitásuk esetében a fogyasztótól követelhető. Ezt a legmagasabb árt a pénzügyminiszternek 1916. évi március hó 3-án 30.500. szám alatt kiadott rendeletével (Budapesti Közlöny 1916. évi március hó 4-én megjelent 52. szám), illetve az annak módositása iránt esetleg később kiadandó rendeletével a szeszre megállapitott legmagasabb árak figyelembevételével kell megállapitani. A közigazgatási hatóság az ár megállapitásánál az illetékes kir. pénzügyigazgatósággal egyetértően jár el.

Finomabb minőségű oly égetett szeszes italokra, melyek kellően dugaszolt, lepecsételt vagy lemezzel lezárt és az ital megnevezését tartalmazó címlappal is ellátott palackokban, korsókban és hasonló edényekben hozatnak forgalomba, a legmagasabb eladási ár megállapitása mellőzhető. Ilyen égetett szeszes italok azonban csak azokban az üzletekben árusithatók, melyek azok adásával a jelen rendelet kihirdetése napjáig is foglalkoztak.

Ha a közigazgatási hatóság a pénzügyigazgatóság megkeresésének teljesitését a helyi viszonyok szempontjából szükségesnek vagy célszerűnek nem tartja, vagy a megkereséssel szemben aggályai vannak, a megkeresés teljesitésére az intézkedéseket köteles előkésziteni, egyúttal azonban az ügyet elhatározás végett a belügyminiszterhez, Horvát-Szlavonországokban a bánhoz felterjeszti. A pénzügyigazgatóság ez esetben egyidejűleg a pénzügyminiszterhez tesz jelentést, ki az ügyben a belügyminiszterrel, Horvát-Szlavonországokat illetően pedig a bánnal egyetértően dönt.

A közigazgatási hatóság jogositva van az égetett szeszes italok (folyadékok) azon fajaira nézve, amelyekért követelhető legmagasabb árt megállapitja, azt a legkisebb alkoholtartalmat meghatározni, mellyel azok forgalomba hozhatók. A közigazgatási hatóság ugyanazon fajú cikkre nézve a minőséghez képest különböző árt állapithat meg.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 22-én kelt 142. számában.

2. §.

A legmagasabb ár megállapitására hivatott közigazgatasi hatóságok: Budapest székesfővárosban a tanács, a vármegyei törvényhatóságokban az alispán, a városi törvényhatóságokban a polgármester, Fiume városában és kerületében a tanács. Horvát-Szlavonországokban az arra hivatott közigazgatási hatóságokat a bán jelöli ki.

3. §.

A közigazgatási hatóság köteles az általa megállapitott legmagasabb árak jegyzékét a legmagasabb árak hatálybalépése napjának naptárszerinti megjelölésével az illető törvényhatóság hivatalos lapjában, valamint az érdekelt községekben (városokban) a helyi szokásnak megfelelően közhirré tenni.

A közigazgatási hatóság köteles az általa megállapitott legmagasabb árak jegyzékét a pénzügyminiszterhez — Horvát-Szlavonországokban a bánhoz — jelentés kiséretében haladéktalanul felterjeszteni.

Horvát-Szlavonországokban a megállapitott legmagasabb árak jegyzékének közzétételét a bán rendelettel szabályozza.

4. §.

A pénzügyminiszter a megállapitott legmagasabb árakat a belügyi és kereskedelemügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokat illetőleg a kereskedelemügyi miniszterrel és a bánnal egyetértően hivatalból is felülvizsgálhatja és a szükséghez képest megváltoztathatja.

5. §.

Azon égetett szeszes italokat (folyadékokat), amelyekért követelhető legmagasabb árt a közigazgatási hatóság megállapitotta, az általa meghatározott naptól kezdve az ármegállapitás hatályának területén a megállapitott árnál drágábban árusitani tilos.

Aki e tilalmat megszegi vagy kijátssza, vagy e tilalomba ütköző ügylet megkötésénél bármely módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi junius hó 21-én.

A m. kir. minisztérium 1.440/1916. M. E. számú rendelete a rum- és likőrgyártás szabályozásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A pénzügyminiszternek a szesznek rum, likőr és egyéb égetett szeszes italok előállításához való felhasználását, illetve ezen italok gyártását az 1916. évi szeptember hó 1. napjától kezdődő hatállyal a pénzügyi hatóság engedélyéhez kötheti és az engedély feltételeit meghatározhatja.

2. §.

Aki a pénzügyminiszternek a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés 2000 koronán felül, a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik. Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Ez a rendelet azonnal életbelép. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi junius hó 21-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 87.000. számú rendelete a rum, likőr és egyéb égetett szeszes italok előállításához szükséges engedély tárgyában.[2])

A m. kir. minisztériumnak a rum- és likőrgyártás szabályozásáról 1916. évi junius 21-én 1.440/M. E. szám alatt kiadott rendelete (Budapesti Közlöny 1916. évi június 22-én megjelent 142. szám) alapján a következőket rendelem:

1. §.

Rumot, likőrt és egyéb égetett szeszesitalokat, ideértve a közönséges pálinkát is, 1916. évi szeptember 1. napjától kezdve

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 22-én kelt 142. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 20-án kelt 164. számában.

iparszerűen csak a kir. pénzügyigazgatóság külön engedélye alapján szabad előállitani.

Nem tekintetik e szempontból iparszerű előállításnak, ha italmérési engedéllyel biró fél italmérési üzlete forgalmának megfelelő mennyiségben s kizárólag az italmérési engedélynek megfelelő kimérés vagy kismértékbeni elárúsitás céljából, a nagyban való elárúsitás kizárásával, állit elő rumot, likőrt és egyéb égetett szeszesitalokat.

Engedély, amennyiben cégük törvényszékileg be van jegyezve, csak azoknak adható, kik iparigazolvány alapján az emlitett égetett szeszesitalok iparszerű előállitásával foglalkozhatnak.

2. §.

Az engedélyt az illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál irásban kell kérni. A kérvényben a következő adatok tüntetendők fel:

1. a folyamodónak neve (cége), lakóhelye;

2. az előállitandó italfajok a szükséghez képest csoportonként megjelölve;

3. az a legkisebb alkoholtartalom, mellyel az előállitandó italfajok (csoportonként) birnak;

4. az a legmagasabb ár, mellyel a folyamodó az általa előállitott italfajokat a nagykereskedelmi forgalomban, vagy ha kismértékben is elárúsit, kismértékben eladni szándékozik;

5. hektoliterfokokban kifejezve az az alkoholmennyiség, melyet folyamodó havonként felhasználni kiván, megjegyeztetvén, hogy azt az alkoholmennyiséget, melynek felhasználása nem az általános közfogyasztási és közforgalmi, hanem különleges viszonyokra, igy különös katonai szállitásokra vezetendő vissza, elkülönitve kell kimutatni;

6. már létező vállalatnál hektoliterfokokban kifejezve az az alkoholmennyiség, melyet folyamodó a szóbanforgó italok készitéséhez az 1914/1915. évi, illetve, ha a vállalat régebben áll fenn, az 1913/1914. termelési időszakban havonként felhasznált. Az a folyamodó, ki csak 1915. évi szeptember hó első napja után kezdett ily italok iparszerű előállításával foglalkozni, az ez időponttól a kérdéses célra havonként felhasznált alkoholmennyiséget tartozik kimutatni. Azt az alkoholmennyiséget, amelynek felhasználása különleges viszonyokra vezetendő vissza (5. pont) külön kell kimutatni.

A 2. és 4. pontban emlitett adatok felsorolása a kérvényben mellőzhető, ha a folyamodó a szóbanforgó adatokat tartalmazó árjegyzéket csatol a kérvényhez.

A 6. pontban emlitett adatok hiteltérdemlő módon igazolandók.

A kérvényben végül igazolandó, hogy folyamodó cége be van jegyezve és hogy égetett szeszesitalok előállitásával iparigazolvány alapján foglalkozhatik.

3. §.

A kir. pénzügyigazgatóság, amennyiben az előirt feltételek (2. §.) fenforognak, az engedélyt csak az esetben tagadhatja meg, ha a kérvényben megjelölt legmagasabb árak (2. §. 4. pont) nincsenek arányban az 1916. évi március 3-án 30.500. szám alatt kiadott rendeletemmel (Budapesti Közlöny 1916. évi március 4-én megjelent 52. szám), illetve az annak módositása iránt esetleg később kiadandó rendeletemmel a szeszre megállapitott legmagasabb árakkal és az illető italfaj előállitási költségeivel, hozzászámitva a polgári hasznot. Ez utóbbi tekintetben a kir. pénzügyigazgatóság szükség esetén az illetékes kereskedelmi és iparkamara véleményét köteles beszerezni.

Az engedélyben az előállitható italfajokat, ezeknek legkisebb alkoholtartalmát, azt a legmagasabb árt, melyért az előállitható italfajok nagyban, illetve kismértékben forgalomba hozhatók és a havonként átlag felhasználható alkoholmennyiségét hektoliterfokokban is meg kell határozni. Önként értetik, hogyha a szeszre megállapitott legmagasabb ár az engedély kiadása után felemeltetnék (jelen §. 1. bek.), az italok e felemelés mérvének megfelelően és az illető italokban foglalt alkoholmennyiség arányában emelt áron hozhatók forgalomba.

Az engedély értelmében havonként átlag felhasználható alkoholmennyiség oly folyamodóra nézve, ki 1914. évi szeptember első napja előtt is foglalkozott a szóban forgó italok előállitásával, nem lehet nagyobb az 1913/1914. termelési időszakban havonként átlag felhasznált alkohol mennyiségénél. Oly folyamodóra nézve, ki csak 1914. szeptember elseje után kezdett ily italok iparszerű előállitásával foglalkozni, a pénzügyigazgatóság a kereskedelmi és iparkamara meghallgatásával és a közfogyasztási és közforgalmi viszonyok szem előtt tartásával, valamint a környékbeli régebbi hasonló üzletek által a fentiek szerint felhasználható szeszmennyiség figyelembevételével határozza meg a havonként feldolgozható alkohol mennyiségét.

E meghatározásnál azt az alkoholmennyiséget, melynek felhasználása különleges viszonyokra vezetendő vissza (2. §. 5. és 6. pont) teljesen számitáson kivül kell hagyni.

A most emlitett alkoholmennyiség felhasználására irányuló engedélyt az illetékes kir. pénzügyigazgatóságnál külön beadványban kell kérni.

E beadványban azokat a különleges viszonyokat, melyek a kérdéses alkoholmennyiség felhasználását megokolják, meg kell jelölni és azoknak fenforgását hitelt érdemlően igazolni kell. A beadvány egyéb tartalmára nézve a rendelet 2. §-ának rendelkezései irányadók.

A szükséges adatokat tartalmazó beadványt a pénzügyigazgatóság határozathozatal végett a pénzügyminiszterhez terjeszti fel.

4. §.

Az engedélyes az 1899 : XXV. t.-cikk végrehajtása iránt kiadott utasitás 11. §-ában előirt kiadási árújegyzéken felül még az e §-ban előirt bevételi árújegyzéket is tartozik vezetni és az engedélyben megjelölt legmagasabb árak jegyzékét az üzlethelyiségben kifüggeszteni köteles.

5. §.

Az engedélyesnek nem szabad :

1. az engedélyben meg nem jelölt italokat előállitania ;

2. az engedélyben meghatározott legkisebb alkoholtartalomnál kisebb alkoholtartalmú italokat készitenie ;

3. az engedélyben felsorolt italokat az ugyanott meghatározott áraknál magasabb áron eladnia, megjegyeztetvén, hogy nem képez tilos cselekményt, ha az engedélyes az italokat a szeszre megállapitott legmagasabb áraknak az engedély kiadása után történt felemelése folytán — e felemelés mérvének megfelelően és az italokban foglalt alkoholmennyiség arányában emelt áron hozza forgalomba ;

4. az engedélyben megjelölt italok készitésére beszerzett szeszt más célra felhasználnia, vagy másnak átengednie ;

5 az engedélyben meghatározott mennyiségnél nagyobb alkoholmennyiséget égetett szeszesitalok készitéséhez felhasználnia.

E tilalmak valamelyikének megszegése esetében a pénzügyigazgatóság az engedélyt, függetlenül a jelen rendelet 6. §-a szerint alkalmazandó büntetéstől, visszavonhatja.

6. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, az, függetlenül az 1899 : XXV. t.-cikk alapján kiróható pénzbüntetéstől, a jelen rendelet bevezetésében idézett 1.440/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a szerint büntetendő.

7. §.

Jelen rendelet azonnal hatályba lép.

Az a folyamodó, ki égetett szeszes italok iparszerű előállitásával iparigazolvány alapján eddig is foglalkozott, ha cége be van jegyezve, amennyiben a 2. §-ban emlitett kérvényt a jelen rendelet hatálybalépte napjától számitott 8 nap alatt benyujtja, ügyének végelintézéséig a rum, likőr, illetve egyéb égetett szeszes italok gyártását 1916. évi szeptember 1. napja után ideiglenesen engedély nélkül is gyakorolhatja, de csak a kérvényben a 2. §. 2—5. pontjának megfelelően feltüntetett adatok által meghatározott terjedelmen belül.

Budapest, 1916. évi julius hó 18-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 96.988. számú rendelete a rum, likőr és egyéb égetett szeszesitalok előállitásához szükséges engedély tárgyában kiadott 1916. évi 87.000. számú rendelet módositása iránt.[1])

A rum, likőr és egyéb égetett szeszes italok előállitásához szükséges engedély tárgyában 1916. évi julius hó 18-án 87.000. szám alatt kiadott és a Budapesti Közlöny 1916. évi 164. számában megjelent rendelet 7. §-ában emlitett kérvénynek az ott körülirt jogkövetkezményekkel egybekötött beadására kitűzött 8 napi határidőt az érdekeltek kérelmére 15 napra emelem fel.

A m. kir. minisztérium 2.730/1916. M. E. számú rendelete a háború következtében üzemen kivül maradt szeszfőzdék kontingense tárgyában[2])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Ha valamely akár mezőgazdasági, akár ipari szeszfőzde a háborús események miatt, vagy ezek következtében nem lett üzembehelyezve, vagy üzemben tartva, a részére kiosztott kontingenshez való igény megszünésére nézve az 1908: XXVIII. t.-c. 86. §-ában megállapitott határidő mindaddig, amíg az üzembehelyezés, vagy üzemben tartás meg nem történhetik, szünetel.

2. §.

Az 1. §-ban emlitett ok fennforgását a pénzügyminiszterhez benyujtandó kérvényben kell igazolni, aki a határidő szünetelése és a szünetelés tartama felől végérvényesen határoz.

E rendelet rendelkezéseit akkor is alkalmazni kell, ha az 1. §-ban emlitett határidő e rendelet életbelépte előtt a szünetelés figyelembevétele nélkül már lejárt volna.

3. §.

Ez a rendelet azonnal életbe lép. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 16. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 27-én kelt 170. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 17-én kelt 187. számában.

A m. kir. pénzügyminiszter 106.790/P. M. számú hirdetménye a gyógyszertárak által gyógyszerek készitéséhez szükségelt szesznek a zár alá helyezett és a közszükséglet céljára igénybevett szeszkészletekből való fedezése tárgyában. [1])

Értesitem a gyógyszertár tulajdonosokat (kezelőket), hogy mindazok részére, akiknek a fenti tárgyban 36.596/1916. szám alatt kiadott hirdetményem (Budapesti Közlöny 1916. évi 76. szám) értelmében benyujtott kérvényére a gyógyszerek készitéséhez 1916 évi szeptemberig szükséges szeszt a zár alá helyezett készletekből kiutaltam, az ugyanezen célra 1916. évi szeptembertől fogva szükséges szeszt az 1915. évben felhasználtként az előző kiutalásnál alapulvett mennyiség arányában külön kérvény bevárása nélkül hivatalból fogom kiutalni s erről az illetőket a pénzügyigazgatóságok útján fogom értesiteni.

Azon gyógyszertárak részére pedig, amelyeknek tulajdonosai (kezelői) a gyógyszerek készitéséhez szükséges szesznek a zár alá helyezett készletekből való kiutalását eddig nem kérték, az emlitett célra szükséges szeszt az idézett 36.596/1916. számú hirdetményem értelmében benyujtandó kérvényére fogom kiutalni. E célból az idézett hirdetmény 5. pontja értelmében a kérvényben az 1916. évi szeptember hó 1-től 1917. évi augusztus hó 31-ig gyógyszerek készitéséhez szükséges szesz mennyiségét kell feltüntetni.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 28-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 110/124. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi szeptember hóban termelendő szeszmennyiségnek zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában. [2])

A m. kir minisztériumnak a közszükséglet kielégitésére szolgáló szesz biztositása tárgyában 1916. évi március hó 2-án 748. M. E. szám alatt (Budapesti Közlöny 1916. évi 61. száma) kiadott rendelete alapján a következőket rendelem:

A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi szeptember hóban termelendő szeszmennyiséget egészen zár alá helyezem és a közszükséglet céljára igénybevettnek jelentem ki.

Ennek következtében a szeszfőzde vállalatoknak ama kötelezettségei, melyeket a jelen rendelet életbeléptetése előtt szesznek 1916. évi szeptember hóban teljesitendő szállitása iránt vállaltak, hatályukat vesztik.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 31-én kelt 198. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 1-én kelt 200. számában.

Ugyanez áll a szeszfinomitó szabadraktári, valamint egyéb szeszszabadraktári vállalatoknak az 1916. évi szeptember hóban teljesitendő szeszszállitási kötelezettségeikre nézve.

A jelen rendelettel zár alá helyezett és igénybevett szeszmennyiségre nézve a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék, szeszfinomitó szabadraktárak, valamint egyéb szeszszabadraktárak szeszkészleteinek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi március hó 2-án 28.000. szám alatt kiadott (Budapesti Közlöny 1916. évi 51. száma) rendelet határozmányai értelemszerűen alkalmazandók.

Egyben a most emlitett 28.000/1916. számú rendelet kiegészitéseképen a következőket rendelem:

A szeszfinomitással nem foglalkozó szeszfőzdék vállalkozói kötelesek a szeszfőzdéikben 1915/1916. évi termelési időszak végén készletben maradt zárolt nyers szeszt, amennyiben annak átvételére a jelen rendelet hatálybalépte előtt szeszfinomitó szabadraktárt ki nem jelöltem volna, legkésőbb 1916. évi szeptember hó 20-ig, az ugyanott 1916. évi szeptember hóban termelendő zár alá helyezett nyers szeszmennyiséget pedig az 1916. évi október hó 20-áig az idézett 748/M. E. 1916. számú rendelet 3. §-ában meghatározott jogkövetkezmények terhe mellett valamely általuk szabadon választható szeszfinomitó szabadraktárnak (szeszfőzdével helyi összeköttetésben levő és szabadraktárrá nyilvánitott szeszfinomitónak) a rendeletileg meghatározott áron készpénzfizetésért átengedni.

Ha az 1915/16. évi termelési időszak végén készletben maradt zárolt nyers szesz mennyisége 20 hektolitert nem halad meg és a szeszfőzde üzemben áll, az ilyen készlet a szeszfőzdében 1916. évi szeptember hóban termelendő szeszmennyiséggel együtt az ennek átengedésére kitűzött határidő alatt: azaz 1916. évi október hó 20-ig szállitandó el a szeszfinomitó szabadraktárba.

Ha valamely szeszfőzde-vállalat a fent megállapitott határidőkben az általa szeszfinomitóba beszállitandó zárolt nyers szeszmennyiséget a fentieknek megfelelően el nem szállitaná, én fogom külön kiadandó rendelettel megjelölni azt a szeszfinomitó szabadraktárt, amelynek a zárolt nyers szesz átengedendő, illetve, amelybe a szesz elszállitandó lesz.

Ily megjelölés eseteire kötelezem a szeszfinomitással nem foglalkozó szeszfőzdék vállalkozóit, hogy a szeszfőzdéikben zár alá helyezett nyers szeszmennyiséget az általam kijelölendő szeszfinomitó szabadraktárnak a fentebb idézett 748/1916 M. E. sz. kormányrendelet 3. §-ában meghatározott jogkövetkezmények terhe mellett, a rendeletileg meghatározott legmagasabb áron átengedjék és az általam kitűzendő határidő alatt elszállitsák.

Ezt az árat, mely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállitásnak és a berakásnak költségeit, valamint a szeszfőzde vállalkozóját a jelen rendelet értelmében terhelő egyéb költségeket is, tartozik a szeszfinomitó szabadraktár vállalkozója a

vállalatába tényleg beérkezett zárolt nyers szeszmennyiség után a beérkezést követő 3 nap alatt a küldőnek készpénzben megfizetni.

Küldő gyanánt mindig a szeszfőzde vállalkozója tekintendő.

A szállításhoz szükséges hordókat a szesz átvételére kijelölt szeszfinomitó szabadraktár vállalkozója kölcsöndíj nélkül bocsátja rendelkezésre, azoknak a szeszfinomitó szabadraktárból a szeszfőzdébe való szállításával járó költségek azonban a szeszfőzde vállalkozóját terhelik.

Közvetlenül tengelyen történő szállítás esetében az ilyen szesz a szeszfinomitó szabadraktár vállalkozója részéről kölcsöndíj nélkül átengedett hordókban a küldő költségén szállitandó a szeszfinomitó szabadraktárba.

A szállitási kockázat viselése minden esetben a szesz küldőjét terheli.

A szeszfinomitással nem foglalkozó szeszfőzdékben az 1915/16. évi termelési időszak végén készletben maradt azon zárolt nyers szeszmennyiségeket, amelyeknek átvételére nézve valamely szeszfinomitó szabadraktárt már a jelen rendelet hatálybalépte előtt kijelöltem, kötelesek a szeszfőzdék vállalkozói a fentebb meghatározott feltételek mellett a kijelölt szeszfinomitó szabadraktárba késedelem nélkül elszállitani.

Egyebekben a jelen rendelet a fentebb már emlitett rendelet határozmányait nem érinti.

A jelen rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 29-én.

1916 : XXIV. TÖRVÉNYCIKK

a szeszadóra vonatkozó törvények némely rendelkezéseinek módositásáról és kiegészitéséről.

(Szentesitést nyert 1916. évi szeptember hó 7-én. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi szeptember hó 10-én.)

1. §.

Az 1915 : XV. t.-c.*) 6. §-a harmadik bekezdésének 2. pontja oda módosittatik, hogy a pénzügyminiszter a szesznagykereskedők által eladott megadózott finomitott szesz legmagasabb árát hektoliterfokonkint legfeljebb 6 koronában állapithatja meg.

2. §.

Felhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az 1908 : XXVIII. t.-c. 33. és 34. §-aiban foglalt rendelkezéseket az azokban idézett törvényszakaszok helyett az 1899 : XX. t.-c. megfelelő rendelkezéseinek alkalmazásával akkor is életbe léptethesse, ha a biro-

*) L. *Háború gazd. törv. és rend.* II. k., 157. l.

dalmi tanácsban képviselt királyságokban hasonló intézkedések egyidejűleg nem lépnek életbe.

Az 1908 : XXVIII. t.-c. 33. §-ának utolsóelőtti és utolsó bekezdésében foglalt rendelkezések nemcsak községi és szövetkezeti, hanem minden olyan, — az alkoholmennyiségnek a tényleges termelvény szerinti megállapitása alá eső, — szeszfőzdével szemben alkalmazhatók, amelynek vállalkozója a szeszfőzésre használni szokott gyümölcs, illetve szőlőtörköly és borseprő szokásos értékesitését biztositja.

A jelen §. alá eső szeszfőzdék segélyezése, — a pénzügyminiszter által megállapitandó gyümölcs-, illetve szőlőtörköly- és borseprőárnak a termelő részére való biztositása mellett, — lehetőleg a kész termény mindenkori piaci árának tekintetbevétele mellett állapitandó meg; s a főzőkészülék termelőképessége szerinti átalányozás az illető nyersanyagokra nézve teljesen beszüntethető arra az egész vidékre, amely vidék gyümölcs-, illetve szőlőtörköly- és borseprő termésének a pénzügyminiszter által meghatározandó áron való átvételére az illető szeszfőzde vállalkozója kötelezettséget vállal.

A pénzügyminiszter a jelen §. rendelkezései alapján tett intézkedéseiről az állami költségvetés előterjesztésekor évente jelentés tesz az országgyülésnek.*)

3. §.

Kontingenssel nem biró új mezőgazdasági szeszfőzde, továbbá új szeszfinomitó vállalat ezentúl csakis erre adott külön engedély alapján létesithető. Oly új szeszfinomitó, melynek vállalkozója jelen törvény hatálybalépésének napjától számitott 8 nap alatt a pénzügyminiszternél irásbeli bejelentéssel hiteltérdemlően igazolja, hogy a szeszfinomitó berendezésének szállitását még 1916. évi junius hó 1-je előtt szerződésileg biztositotta, 1916. évi december hó 31-ig külön engedély nélkül létesithető és helyezhető üzembe.

Az új mezőgazdasági szeszfőzde, illetve szeszfinomitó vállalat létesitésére vonatkozó engedély a pénzügyminiszternél kérelmezendő, ki e tárgyban a földmivelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországok tekintetében pedig Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg a fogyasztási és termelési viszonyok figyelembevételével határoz.

Az ilyen engedély alapján létesitett szeszfőzdékben egy-egy termelési időszakban termelt alkohol összes mennyisége 1.440 hektolitert meg nem haladhat.

---

*) A föntebbi rendelkezések végrehajtásáról a m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 116.300 számú *Utasitása* rendelkezik (Megjelent a Pénzügyi Közlöny 1916. évi október 21-iki számában.)

4. §.

Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe, végrehajtásával a pénzügyminiszter és a földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokra nézve a pénzügyminiszter — aki e tekintetben Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg jár el — bizatik meg.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 102.500. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék üzemének az 1916/1917. évi termelési időszakban a lakosság élelmezésére, valamint az állatállomány eltartására szükséges terményekbiztositása céljából való korlátozása tárgyában. [1])

A rendkívüli viszonyokra való tekintettel szükségesnek mutatkozik, hogy a lakosság élelmezésére, valamint az állatállomány eltartására szükséges termények biztosítása céljából az 1916/1917. évi termelési időszakban a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék szesztermelése, illetve az egyes terményeknek szeszszé való feldolgozása tekintetében bizonyos korlátozások tétessenek.

Ebből a célból a minisztertanács felhatalmazása alapján a következőket rendelem:

1. §.

Búzát, kétszerest, kölest és zabot a fogyasztási adó alá eső (ipari és mezőgazdasági) szeszfőzdék az 1916/1917. évi termelési időszakban — a m. kir. minisztérium 1916. évi julius 21-én 2.369/M. E. szám alatt kelt és a Budapesti Közlöny 1916. évi julius hó 22-iki számában közzétett rendeletének megfelelően — egyáltalában nem dolgozhatnak fel.

2. §.

Rozsot és árpát alapanyag gyanánt csak a sajtolt élesztőt is készítő szeszfőzdék fordíthatnak szesztermelésre, még pedig az 1. §-ban említett rendelet értelmében visszatartott, illetve beszerzett mennyiségekből rozsot az illető szeszfőzdében az 1913/1914. évi termelési időszakban feldolgozott rozs tényleges súlymennyisége, árpát pedig — mely kizárólag maláta alakjában dolgozható fel — az említett termelési időszak alatt száraz és zöld maláta alakjában feldolgozott árpamennyiség erejéig.

A sajtolt élesztőt nem készítő szeszfőzdék rozsot egyáltalában nem fordíthatnak szesztermelésre, árpát pedig csakis az egyéb

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptamber 15-én kelt 211. számában.

anyagokból készíthető cefréhez használatos maláta alakjában és az előállítandó alkoholmennyiség minden hektoliterjére az 1. §-ban említett rendelet értelmében visszatartott, illetve beszerzett mennyiségekből legfeljebb az ugyanezen rendelet 8 §-ának első bekezdése szerint számítandó mérvben dolgozhatnak fel.

3. §.

A szesztermeléssel együttesen sajtolt élesztőt is készítő ipari és mezőgazdasági szeszfőzdék a jelen rendelet 2. §-ában említetteken kívül tengerit és egyéb szeszgyártási anyagokat oly mérvben dolgozhatnak fel, hogy a rendelkezésükre álló anyagokból való összes szesztermelésük az 1916/1917. évi termelési időszakban nem lépheti túl az 1913/14-iki termelési évadban elért szesztermelésük mennyiségét.

Az itt említett szeszfőzdék tengerit és egyéb szeszgyártási anyagokat az egyes anyagnemek forgalombahozatala tárgyában netán kiadandó rendelet határozmányainak egyébkénti betartásával és ezenkívül a mezőgazdasági szeszfőzdék az 1899. évi XX. törvénycikk 5. §. 2. *a)* pontjában meghatározott követelményeknek is figyelembevétele mellett, — legfeljebb csak az általuk az 1913/1914. évi termelési időszakban feldolgozott anyagok mennyisége erejéig szerezhetnek be.

Azok a szeszfőzdék, amelyek az 1915/1916. évi termelési időszakban sajtolt élesztőt nem készítettek, az 1916/1917. termelési évadban sajtolt élesztő készítésével nem foglalkozhatnak.

Ez a tilalom nem terjed ki a kontingenssel bíró azon mezőgazdasági szeszfőzdékre, amelyek első ízben a most említett termelési időszakban kerülnek üzembe. Az ilyen szeszfőzdék 1916/1917. évi szesztermelvénye azonban nem haladhatja meg a részükre kiosztva levő törzskontingens mennyiségét.

A sajtolt élesztőt is készítő azoknál a szeszfőzdéknél, amelyek a sajtolt élesztő készítésével első ízben csak az 1914/1915. termelési időszakban foglalkoztak, a most említett termelési időszakban elért szesztermelvényük tekintendő az 1913/1914. évi szesztermelés gyanánt, az 1915/1916. évi termelési időszakban első ízben üzembe helyezett és sajtolt élesztő készítésével is foglalkozó szeszfőzdék 1916/1917. évi szesztermelvénye pedig nem haladhatja meg a részükre kiosztva levő törzskontingens mennyiségét.

4. §.

A szesztermeléssel együttesen sajtolt élesztőt nem készítő ipari és mezőgazdasági szeszfőzdék tengerit egyáltalában nem fordíthatnak szesztermelésre.

A jelen rendelet kiadása előtt netán feldolgozott, valamint az esetleg becefrézve levő és erre való tekintettel még feldolgozható tengeri az illető szeszfőzde folyó termelési évadra szóló össztermelésének a feldolgozható anyagok szempontjából való meghatározásánál a jelen rendelet 5. §-a értelmében veendő számításba.

5. §.

A 4. §. alá tartozó ipari és mezőgazdasági szeszfőzdék tilalom alá nem eső anyagokból — cukorrépa kivételével — legfeljebb az 1913/1914. évi termelési időszakban elért össztermelvényük 50%-ának megfelelő mennyiségű szeszt termelhetnek, melyből ipari szeszfőzdénél burgonyára nem eshetik több annak az alkoholmennyiségnek 50%-ánál, amelyet az illető szeszfőzde az 1913—1914. évi termelési időszakban burgonyából előállított.

6. §.

Cukorrépát (répafejeket) a fogyasztási adó alá eső ipari és mezőgazdasági szeszfőzdék az 1916. évi cukorrépatermelés szabályozásáról szóló és a Budapesti Közlöny 1916. évi február hó 10-iki számában közzétett 509/1916. M. E. számú kormányrendeletben meghatározott feltételeknek — mezőgazdasági szeszfőzdék pedig az 1899. évi XX. törvénycikk 5. §. 2. *a—c)* pontjaiban meghatározott követelményeknek is — betartása mellett fordíthatnak szesztermelésre.

A cukorrépából (takarmányrépából, répafejekből) előállítandó szeszmennyiség után a szesz eladási árából a fennálló szabályok értelmében járó kincstári részesedésen felül hektoliterfokonként 40 fillér külön részesedés címén az államkincstárba beszolgáltatandó.

Cukorrépának (takarmányrépának, répafejeknek) és egyéb szeszgyártási alapanyagoknak egy és ugyanazon havi bejelentési időszakban szándékolt feldolgozása esetén a kitermelésre bejelentett cukorrépából (takarmányrépából, répafejekből) készített cefre az egyéb anyagokból készített cefrétől teljesen elkülönítve viendő át a főzőkészülékre és külön párolandó le úgy, hogy a cukorrépából (takarmányrépából, répafejekből) előállított szesztermelvény, — az erre nézve fennálló szabályok szerint — mindenkor pontosan megállapítható legyen. Ennélfogva valamely havi bejelentési időszakban való feldolgozás végett bejelentett répamennyiség mindenkor egyfolytában termelendő ki.

Cukorrépának (takarmányrépának, répafejeknek) egyéb szeszgyártási alapanyagokkal együttesen való feldolgozását a kir.

pénzügyigazgatóság a vállalkozó írásbeli kérvénye alapján megengedheti abban az esetben, ha a szeszfőzde vállalkozója aláveti magát annak, hogy a cukorrépából (takarmányrépából, répafejekből) elért alkoholnyeredék az erre nézve a pénzügyigazgatóságok részére külön kiadott rendelettel meghatározott átlagszámítási alapon állapíttassék meg és vétessék számításba akként, hogy a cukorrépa (takarmányrépa, répafej) cukortartalma 15%-kal, az 1 kg. cukorra eső alkoholnyeredék pedig legalább $^{54}/_{100}$%-kal számítandó.

Azokban a szeszfőzdékben, melyek cukorrépát burgonyával 1913/1914. évben is vegyesen dolgoztak fel, ilyen anyagoknak az 1916/1917. évadban vegyesen történő feldolgozása esetében legfeljebb az 1913/1914. évi termelési időszakban feldolgozott burgonyamennyiség 50 súlyszázalékának megfelelő mennyiségű burgonya fordítható szesztermelésre akként, hogy a feldolgozásra kerülő burgonyából elért alkoholnyeredék nem haladhatja meg az illető szeszfőzdében az 1913/1914. évadban burgonyából előállított alkoholmennyiség 50%-át.

Azokra a szeszfőzdékre nézve, amelyek az 1913/1914. évi termelési időszakban nem dolgoztak fel burgonyát, a fentebbi arány megállapítása szempontjából 1913/1914. évi burgonyafeldolgozási eredmény gyanánt az 1914/1915. évi, azokra nézve pedig, amelyek ez utóbbi évadban sem dolgoztak fel burgonyát, az 1915/1916. évi termelési időszak burgonyafeldolgozási eredménye veendő számításba.

Ha valamely mezőgazdasági szeszfőzde a most említett termelési időszakok egyikében sem dolgozott fel burgonyát, az 1916. 1917. évben cukorrépának burgonyával vegyesen történő feldolgozása esetén a szeszfőzde össztermelvényéből burgonyára nem eshetik több, mint az 1916/1917. évi össztermelés fele, de legfeljebb 360 hektoliter alkoholmennyiség.

7. §.

A szesztermelésre felhasználható nyersanyagok beszerezhetése tekintetében az egyes anyagnemek forgalombahozatala tárgyában kiadott vagy netán kiadandó rendeletek határozmányai és ezenkívül a mezőgazdasági szeszfőzdékre nézve az 1899. évi XX. törvénycikk 5. §. 2. *a)* pontjában meghatározott követelmények irányadók.

Azokra a szeszfőzdékre nézve, amelyek egyébként tengerit dolgoznának fel, az 1899. évi XX. törvénycikk 5. §. 2. *a)* pontjának a mezőgazdasági szeszfőzdékre vonatkozó azon rendelkezésétől, hogy kizárólag vagy legnagyobb részben a velük kapcsolatos mezőgazdaság terményeiből nyerjék a szesztermeléshez

szükséges anyagokat, az 1916/1917. évi termelési időszakban kivételesen eltekintek s megengedem, hogy az illető szeszfőzdék a velük kapcsolatos mezőgazdaságból nyert tengerikészletük helyett szesztermelési célokra — az e tekintetben egyébként fennálló rendelkezések betartása mellett — tilalom alá nem eső egyéb mezőgazdasági nyers terményeket szerezhessenek be és dolgozhassanak fel anélkül, hogy ezáltal az egyebekben szabályszerűen elismert mezőgazdasági jellegük érintetnék.

8. §.

A jelen rendelet 1—6. §-aiban foglaltaktól való eltérésnek csak elkerülhetetlen szükség esetére és előzetesen írásban — a rendelkezésre álló szeszfőzési anyagok mennyiségének feltüntetésével — kérendő külön engedélyem alapján lehet helye.

9. §.

A jelen rendelet 3. és 5. §-aiban meghatározott termelési arány megállapítása szempontjából azokra az ipari szeszfőzdékre nézve, amelyeknek kiosztva levő törzskontingense 5.000 (ötezer) hektolitert nem halad meg, az 1913/1914. évi össztermelvény helyett az 1911/1912., illetve 1912/1913. évi szesztermelési időszakok bármelyikének a szeszfőzdére nézve kedvezőbb termelési eredménye veendő számításba.

Az 1913/1914. évi termelési időszakban üzemen kívül állott, valamint az ezt követőleg üzembe helyezett kontingenssel bíró mezőgazdasági szeszfőzdék 1913/1914. évi össztermelvényeként a részükre kiosztva levő törzskontingens mennyisége, kontingenssel nem bírókra nézve pedig 720 (hétszázhusz) hektoliter alkoholmennyiség veendő számításba.

A mezőgazdasági szeszfőzdék által pótlék gyanánt feldolgozható nyersanyagokra eső alkoholnyeredék az egyidejűleg feldolgozásra kerülő alapanyagok alkoholnyeredékével esik egy tekintet alá.

10. §.

Ha a korábban már üzemben állott valamely szeszfőzde az 1916/1917. évi termelési időszakban teljesen üzemen kívül hagyatik, a fentebbiek szerint ebben a termelési időszakban általa előállítható szeszmennyiséget előzetesen írásban kérendő külön engedélyem alapján — a nagyobbik adótétel mellett és a fennálló törvényes rendelkezések keretében — ugyanolyan jellegű és kontingenssel bíró más szeszfőzdében is kitermelheti.

11. §.

Az a kontingensmennyiség, mely a szesztermelésnek a jelen rendelet szerint való korlátozása, illetve a jelen rendelet 10. §-ának

alkalmazása folytán kerül rendelkezésre, pótkontingensként más szeszfőzdék közt nem fog kiosztatni.

12. §.

Mindazoktól az ipari vagy mezőgazdasági szeszfőzdéktől, amelyek a jelen rendeletemmel meghatározott tilalmakat és kereteket túllépik, ez időponttól kezdve további adóbejelentések elfogadtatni nem fognak s ezenfelül a kormány annak idején a szükséghez képest megfelelő javaslatot fog a törvényhozás elé terjeszteni a közérdekből elrendelt tilalmak és keretek figyelmen kívül hagyása miatti megfelelő megtorló intézkedések elrendelése iránt.

13. §.

Jelen rendelet a szeszadóra nézve fennálló törvényes rendelkezéseket egyébként miben sem érinti s 1916. évi szeptember hó 1-ső napjától számítandó hatállyal azonnal életbelép.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 13-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 102.600. számú körrendelete a szesz eladási módjáról és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedéséről szóló rendeletek módositása tárgyában.

Az 1915/1916. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1915 : XV t.-c. 6. §-ában nyert felhatalmazás alapjána szesz eladási módja és a kincstárnak a szesz eladási árában való részesedése tárgyában 1915. évi május hó 6-án 49.390. szám alatt kiadott rendeletet, valamint az ennek módositása tárgyában 1915. évi szeptember hó 7-én 99.800. szám alatt, úgyszintén az 1916. évi március hó 3-án 30.500. szám alatt kiadott rendeleteket a szeszadóra vonatkozó törvények némely rendelkezéseinek módositásáról és kiegészitéséről szóló 1916 : XXIV. t.-c. 1. §-ában foglaltak alapján következőképen módositom :

1. Az adó lefizetése mellett elszállitandó szesz árát a szeszadó és szeszadópótlék számitáson kivül hagyásával az 1916. évi 30.500. számú rendelet második bekezdésének *a)* illetve *b)* pontjában megállapitott árak helyett jelen rendelet hatálybalépte napjától fogva hektoliterfokonként

a) ha az elszállitás szeszfőzdéből, szeszfőzdével helyi összeköttetésben levő és szabadraktárrá nyilvánitott szeszfinomitóból, vagy szabadraktárrá nyilvánitott egyéb szeszfinomitóból történik :

kontingens nyers szesznél	4 K 15 f,
kontingens finomitott szesznél	4 „ 30 „
exkontingens nyers szesznél	3 „ 95 „
exkontingens finomitott szesznél	4 „ 10 fillérrel ;

b) amennyiben az elszállitás egyéb szabadraktárakból történik:

kontingens nyers szesznél	4 K 18 f,
kontingens finomitott szesznél	4 „ 33 „
exkontingens nyers szesznél	3 „ 98 „
exkontingens finomitott szesznél	4 „ 13 fillérrel

állapitom meg.

2. Ha a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben az 1916. évi szeptember hó 1. napjától fogva termelt szesz a jelen rendelet 1. *a)* pontjában megjelölt vállalatokból szállittatik el, a küldő az ugyanott megállapitott eladási árnak exkontingens nyers szesznél hektoliterfokonként 1 K 75 f-t, exkontingens finomitott szesznél hektoliterfokonként 1 K 90 f-t, kontingens szesznél pedig az előbbi tételeket és 20 f-t meghaladó részét, ha pedig a szesz cukorrépából (takarmányrépából, répafejekből) állittatott elő és szeszfőzdéből szállittatik el, az előbbi tételek szerinti összegeken felül külön részesedés fejében hektoliterfokonként még 40 f-t az államkincstárnak beszolgáltatni tartozik.

Az 1916. évi szeptember hó 1. napjától fogva termelt szesznek a jelen rendelet 1. *b)* pontjában megjelölt szabadraktárakból való elszállitása esetén a küldő az ugyanott megállapitott eladási árnak exkontingens nyers szesznél hektoliterfokonként 1 K 78 f-t, exkontingens finomitott szesznél hektoliterfokonként 1 K 93 f-t, kontingens szesznél pedig az előbbi tételeket és 20 f-t meghaladó részét köteles az államkincstárnak beszolgáltatni.

Azokban az esetekben, melyekben a magyar szent korona országainak területére behozott égetett szeszes folyadékok után a kincstárt részesedés illeti meg, a jelen rendelet hatályba léptének időpontjától fogva érkező égetett szeszes folyadékok után az államkincstárnak hektoliterfokonként 2 K 20 f részesedés szolgáltatandó be.

Termelési adó alá eső szeszfőzdék a jelen rendeletnek a Budapesti Közlönyben való közzététel napjától fogva hektoliterfokonként 2 K 20 f részesedést tartoznak fizetni.

3. Szesznagykereskedők italmérőknek, kismértékben elárusitóknak és égetett szeszes italokat készitőknek a szeszt csak oly áron adhatják el, mely a jelen rendelet 1. *a)* pontjában megállapitott árnál és a járó szeszadónál és szeszadópótléknál hektoliterfokonként legfeljebb 10 f-rel nagyobb.

Ehhez képest a nyers szeszt hektoliterfokonként legfeljebb 5 K 83 f, a finomitott szeszt pedig legfeljebb 6 K áron adhatják el.

4. A fentebbieknek megfelelően mindazokban az esetekben, amikor a már idézett 49.390/1915. számú rendelet határozmányai értelmében a szesz eladási árából a kir. kincstárt részesedés illeti meg, a jelen rendelet 1. *a)*, illetve *b)* pontjában emlitett vállalatokban a jelen rendeletnek a Budapesti Közlönyben való közzététele napján készletben levő és az 1914/1915., illetve 1915/1916.

évi termelési időszakokból származó szesznek ezen vállalatokból való elszállitása esetén: ha a szesz az 1911/1915. évadban termeltetett, a fentebb emlitett 1915. évi 99.800. számú rendeletben meghatározott összegeken felüli részt, azaz nyers szesznél hektoliterfokonként 2 K 65 f-t, finomitott szesznél hektóliterfokonként 2 K. 70 f-t, mig az 1915/1916. évadban termelt szesznek adó lefizetése mellett való elszállitása esetén nyers szesznél hektoliterfokonként 2 K 85 f-t, finomitott szesznél hektoliterfokonként 2 K 90 f-t kell részesedés czímén a kincstárnak beszolgáltatni.

5. A jelen rendelet 1. *a)*, illetve *b)* pontjában emlitett vállalatokban az 1914/1915., illetve 1915/1916. évi termelési időszakokból származó és a jelen rendeletnek a Budapesti Közlönyben való közzététele napján még készletben levő szesznek ezen időt követőleg adóval terhelten, adómentes felhasználásra, illetve átutalási eljárás mellett való elszállitása esetén a szesz eladási árának a már ismételten emlitett 49.390/1915. számú rendelet 4. §-ának második bekezdésében, illetve a már szintén idézett 99.800/1915. számú rendelet *a)*, illetve *b)* pontjában meghatározott összegen felüli része az 1915. évi december hó 14-én 140.546. szám alatt kelt rendeletemben foglaltaknak megfelelően az államkincstárnak beszolgáltatandó.

6. Önként következik, hogy az 1915/1916. évi termelési időszakban cukorrépából vagy külön részesedés alá eső egyéb anyagokból termelt és a szeszfőzdében a jelen rendeletnek a Budapesti Közlönyben való közzététele napján még készletben levő szesznek az illető szeszfőzdéből való elszállitása esetén az ilyen szesz után az 1915. évi 99.800. és 145.196. számú, illetve az esetenként kiadott rendeletek értelmében járó külön részesedés az államkincstárnak — a jelen rendelet 4. és 5. pontjaiban felsorolt részesedéstől függetlenül — minden esetben beszolgáltatandó.

7. A jelen rendelet által érintett vállalatokból mindaddig, mig az 1914/1915., illetve 1915/1916. évi termelési időszakokból származó szeszkészletük ki nem merittetett, az 1916/1917. évi termelvényből származó és az emlitett készlettel ugyanazon nemű és ugyanazon adótétel alá eső szesz nem szállitható el.

8. A szesz eladási árából az államkincstárnak beszolgáltatandó részesedési összeg némely esetekben való visszatéritése tárgyában 1915. évi augusztus 15-én 95.413. szám alatt kiadott (Budapesti Közlöny 1915. évi 192. száma) rendeletet, jelen rendeletnek a Budapesti Közlönyben való közzététele napjával egészben hatályon kivül helyezem.

9. Ha a jelen rendelet hatályba lépte napján oly szerződésbeli kötelezettségek állanak fenn, amelyek megadózott szesznek a jelen rendelet hatályba lépte után teljesitendő szállitására vonatkoznak, az átvevő ellenkező szerződésszerű kikötés hiányában köteles az 1916. évi 30.500. számú rendeletben megállapitott eladási áron felül az eladónak minden liter alkohol után a jelen rendeleten alapuló ártöbbletet megfizetni.

10. Jelen rendelet az idézett 1915. évi 49.390., 99.800., 140.546. és 145.196., valamint az 1916. évi 30.500. számú rendeletek határozmányai egyébként nem érinti.

Ez a rendelet, amennyiben maga a rendelet kivételt nem tesz, 1916. évi szeptember hó 1-ső napjától számitandó érvénnyel, egyébként pedig kihirdetése napján lép életbe.

A fentebbi rendelkezések végrehajtása tekintetében a következőket rendelem:

A fenti rendelkezések értelmében a szesz eladási ára hektoliterfokonkint nyers szesznél 1 K 95 frel, finomitott szesznél 2 Kval emelkedik. Ehhez képest az 1916. évi szeptember hó 1-től fogva termelt szesz eladási árából a kir. kincstárnak beszolgáltatandó részesedés összege hektoliterfokonként 1 K 30 frel, az eladási árból megtartható összeg pedig nyers szesznél hektoliterfokonként 65 frel, finomitott szesznél hektoliterfokonként 70 frel, mig a nyers és finomitott szesz eladási ára közötti különbözet hektoliterfokonként 5 frel növekedik.

Termelési adó alá eső szeszfőzdék a fentebbi rendeletnek a „Budapesti Közlöny"-ben való közzététele napjától fogva a 30.500. 1916. számú rendelettel meghatározott hektoliterfokonkénti 70 f kincstári részesedés helyett hektoliterfokonként 2 K 20 f részesedést tartoznak fizetni.

A fentebbi rendelet 4., illetve 5. pontjában emlitett szeszkészletek pontosan nyilvántartandók és az elszállitás iránti bejelentések megvizsgálása alkalmával különös figyelem forditandó arra, hogy az 1914/1915., illetve 1915/1916. évi termelési időszakból származó szesznek adó lefizetése mellett való elszállitása esetén a fentebbi rendelet 4. pontjában meghatározott mérvű kincstári részesedés, illetve az 5. pontban emlitett módon való elszállitás esetében a szesz eladási árából a 49.399/1915., illetve 99.800/1915. számú rendeletek értelmében az 1915. évi december hó 14-én 140.546. szám alatt kelt, s irásban külön kiadott rendeletemben foglaltaknak megfelelően — megtartható összegen felüli rész az államkincstárnak beszolgáltassék.

Meghagyom a kir. pénzügyigazgatóságoknak, hogy a szesz eladási árából az államkincstárnak beszolgáltatandó részesedési összeg némely esetekben való visszatéritése tárgyában 1915. évi augusztus hó 17-én 95.413. szám alatt kiadott rendeletem hatályon kivül helyezéséről a kincstári részesedés visszatéritésének igénylésére jogositott feleket a vonatkozó engedélyek hatályon kivül helyezése mellett legott külön értesitsék és gondoskodjanak arról, hogy a fentebbi rendeletnek a „Budapesti Közlöny"-ben való közzététele napjától fogva az 1915. évi 95.413. számú rendeletben megjelölt módon kiszállitásra kerülő alkoholmennyiségek után kincstári részesedés vissza ne téritessék.

Egyebekben a fentebb idézett 49.390/1915., illetve 99.800. 1915. számú rendeletek végrehajtása tárgyában kiadott utasitás határozmányai értelemszerűen alkalmazandók.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 13-án.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 121.894. számu rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi október hó 1-ső napjától fogva termelendő szeszmennyiségnek részben való zár alá helyezése és igénybe vétele tárgyában.[1])

A m. kir. minisztériumnak a közszükséglet kielégitésére szolgáló szesz biztositása tárgyában 1916. évi március hó 28-án 748/M. E. szám alatt (Budapesti Közlöny 1916. évi 51. száma) kiadott rendelete alapján a következőket rendelem:

A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi október hó 1-ső napj tól kezdve a jelen rendelet hatályának időtartama alatt termelendő szeszmennyiséget ennek 40%-a, azaz negyven százaléka erejéig ár alá helyezem és a közszükséglet céljára igénybevettnek jelentem ki.

A szeszfőzde vállalatok ennek következtében azokat a kötelezettségeket, amelyek a jelen rendelet életbeléptetése előtt szesznek 1916. évi szeptember hó 30. napja után teljesitendő szállitása iránt vállaltak, amennyiben azokat a jelen rendelet hatályának időtartama alatt kellene teljesiteniök, minden egyes vevővel szemben csak a kikötött mennyiség 60%-a, azaz hatvan százaléka erejéig kötelesek teljesiteni.

Ugyanez áll a szeszfinomitó szabadraktári, valamint egyéb szeszszabadraktári vállalatoknak a jelen rendelet hatályának időtartama alatt teljesitendő szeszszállitási kötelezettségeikre nézve.

A jelen rendelettel zár alá helyezett és igénybevett szeszmennyiségre nézve a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék, szeszfinomitó szabadraktárak, valamint egyéb szeszszabadraktárak szeszkészleteinek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi március 2-án 28.000. szám alatt kiadott (Budapesti Közlöny 1916. évi 51. száma), valamint a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék 1916. évi szeptember havi termelvényének zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi augusztus hó 29-én 110.124. szám alatt kiadott (Budapesti Közlöny 1916. évi 200. száma) rendeletek határozmányai értelmében alkalmazandók.

A szeszfinomitással nem foglalkozó szeszfőzdék vállalkozói kötelesek a szeszfőzdékben 1916. évi okt. hó 1-ső napjától fogva a jelen rendelet hatályának időtartama alatt termelendő nyers szeszből a fentiek szerint zár alá helyezett szeszmennyiséget kéthavonkint, még pedig a havi termelvény megállapitását követő 15 nap alatt, az idézett 748/1916. M. E. számú rendelet 3. §-ában meghatározott jogkövetkezmények terhe mellett, valamely általuk szabadon választható szeszfinomitó szabadraktárnak (szeszfőzdével helyi összeköttetésben levő és szabadraktárrá nyilvánitott

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 28-án kelt 222. számában.

szeszfinomitónak) a rendeletileg meghatározott áron készpénzfizetésért átengedni.

Ha valamely szeszfőzdevállalat a fent megállapitott határidőkben az általa szeszfinómitóba beszállitandó zárolt nyers szeszmennyiséget a fentieknek megfelelően el nem szállitaná, én fogom külön kiadandó rendelettel kijelölni azt a szeszfinomitó szabadraktárt, amelynek a zárolt nyers szesz átengedendő, illetve amelybe a szesz elszállitandó lesz.

Ily kijelölés eseteiben a már idézett 110.124/1916. számú rendeletnek a szesz átengedésére, illetve elszállitására vonatkozó határozmányai értelemszerűen alkalmazandók.

Egyebekben a jelen rendelet a fentebbmár emlitett rendeletek határozmányait nem érinti.

A jelen rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 25-én.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 149.100. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi december hó 1. napjától fogva termelendő szeszmennyiségnek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában[1]).

A m. kir. minisztériumnak a közszükséglet kelégitésére szolgáló szesz biztositása tárgyában 1916. évi március hó 2-án 748. M. E. szám alatt (Budapesti Közlöny 1916. évi 51. száma) kiadott rendelete alapján a következőket rendelem:

A fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi december hó 1. napjától fogva a jelen rendelet hatályának időtartama alatt termelendő szeszmennyiséget, ennek 60%-a, azaz hatvan százaléka erejéig zár alá helyezem és a közszükséglet céljára igénybe vettnek jelentem ki.

A szeszfőzdevállalatok ennek következtében azokat a kötelezettségeket, amelyeket a jelen rendelet életbeléptetése előtt szesznek 1916. évi november hó 30. napja után teljesitendő szállitása iránt vállaltak, amennyiben azokat a jelen rendelet hatályának időtartama alatt kellene teljesiteniök, minden egyes vevővel szemben csak a kikötött mennyiség 40%-a, azaz negyven százaléka erejéig kötelesek teljesiteni.

Ugyanez áll a szeszfinomitó szabadraktári, valamint egyéb szeszszabadraktári vállalatoknak a jelen rendelet hatályának időtartama alatt teljesitendő szeszszállitási kötelezettségeikre nézve.

A jelen rendelettel zár alá helyezett és igénybe vett szeszmennyiségre nézve a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék, szeszfinomitó szabadraktárak, valamint egyéb szeszszabadraktárak szeszkészleteinek részben való zár alá helyezése és igénybevétele

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 30-án kelt 279. számában.

tárgyában 1916. évi március hó 2-án 28.000. szám alatt kiadott (Budapesti Közlöny 1916. évi 51. száma), valamint a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék 1916. évi szeptember havi termelvényének zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi augusztus hó 29-én 110.124. szám alatt (Budapesti Közlöny 1916. évi 200. száma), illetve a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi október hó 1. napjától fogva termelendő szeszmennyiségnek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi szeptember hó 25-én 121.894. szám alatt (Budapesti Közlöny 1916. évi 222. száma) kiadott rendeletek határozmányai értelemszerűen alkalmazandók.

Egyebekben a jelen rendelet a fentebb említett rendeletek határozmányait nem érinti.

A jelen rendelet azonnal hatályba lép.

Budapest, 1916. évi november hó 28-án.

A m. kir. minisztérium 4.435/1916. M. E. számú rendelete az égetett szeszes folyadékok arányos elosztása, valamint megfelelő áron való forgalombahozatala tekintetében szükséges intézkedések tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A pénzügyminiszter az égetett szeszes folyadékok arányos elosztása es megfelelő áron való forgalomba hozatala érdekében a 748/1916. M. számú rendeleten (Budapesti Közlöny 1916. évi 51. száma) túlmenően is megteheti azokat az intézkedéseket, amelyekre a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények a miniszteriumot feljogositják. Nevezetesen elrendelheti az égetett szeszes folyadékok készleteinek zár alá vételét és közérdekből igénybevételét, tekintet nélkül a készlet birtokosának személyére, valamint elrendelheti azt is, hogy az ily cikkek készleteinek birtokosai készletüket a hatóság részére, vagy az evégből kijelölt természetes vagy jogi személy (cég, intézet) részére a pénzügyminiszter rendelkezése értelmében megállapitott áron készpénzfizetésért átengedjék és az ily rendelkezéseknek jogkövetkezményeit is szabályozhatja.

A pénzügyminiszter által a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezések hatályára és megszegésük következményeire egyébként a 748/1916. M. E. számú rendelet irányadó.

2. §.

Ez a rendelet azonnal életbe lép. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 29-iki számában.

A m. kir. pénzügyminiszter 149.000/1916. P. M. számú rendelete a szabad forgalomba átment égetett szeszes folyadékok részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában.[1])

A m. kir. minisztériumnak az égetett szeszes folyadékok arányos elosztása, valamint megfelelő áron való forgalombahozatala tekintetében szükséges intézkedések tárgyában 1916. évi december hó 23-án 4.435/1916. M. E. szám alatt kelt rendelete alapján a következőket rendelem:

1. §.

I. A kir. pénzügyigazgatóságokat felhatalmazom, hogy zár alá helyezzék és a fogyasztás céljára igénybe vegyék a szabad forgalomba már átment égetett szeszes folyadékokat.

II. Nem helyezhető zár alá.:

1. a m. kir. minisztériumnak a közszükséglet kielégitésére szolgáló szesz biztositása tárgyában 1916. évi március hó 2-án 748/M. E. sz. a. kelt rendelete (Budapesti Közlöny 1916. évi 51. sz.) alapján zár alá helyezett és igénybe vett szeszből kiutalt szesz, illetve az ebből készitett égetett szeszes folyadék;

2. a központi szeszfőzdék vállalkozóinak tulajdonában levő, általuk termelt égetett szeszesital;

3. azok az égetett szeszes folyadékok, amelyek engedéllyel biró szesznagykereskedőknél és a gyümölcspálinkatermelést iparszerűen folytató vállalkozóknál 200 hektoliterfoknál, más személyeknél, ideértve az italn erési engedéllyel birókat is, 50 hektoliterfoknál kisebb mennyiségben, vagy mezőgazdasági üzemekben oly mennyiségekben találtatnak, mely az illető mezőgazdaságban foglalkoztatott munkások pálinkajárandóságának legfeljebb a gazdasági év végéig való fedezésere szükséges.

A fenti mennyiségeket meghaladó mennyiségek készletben tartása esetén azonban a keszletben levő égetett szeszes folyadék egész mennyisége zár alá helyezhető, nemcsak annak a fenti mennyiségeket meghaladó része.

Azoknál a feleknél, akik az 1916. évi julius hó 18-án kelt 87.000. számú pénzügyminiszteri rendelet (Budapesti Közlöny 1916. évi 164. szám) alapján rum, likőr és egyéb égetett szeszes italok előállitásával foglalkoznak, az égetett szeszes folyadékok zár alá helyezése csak a pénzügyminiszter külön rendelkezései alapján foglalhat helyet.

2. §.

Az 1. §. értelmében zár alá helyezett és igénybevett égetett szeszes folyadékok felett a kir. pénzügyigazgatóság mellett alakitott bizottság rendelkezik. E bizottság a következő tagokból áll: a pénzügyigazgatóból vagy helyetteséből mint elnökből és a

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 29-iki számában.

pénzügyigazgatóság megkeresésére az illető vármegye főispánja és alispánja által az égetett szeszes folyadékok előállításával foglalkozók közül kinevezett egy-egy tagból. Ha a pénzügyigazgatóság köre két vármegyére terjed ki, az egyik tagot annak a vármegyének főispánja nevezi ki, amelynek területén a pénzügyigazgatóság van, a másik tagot a másik vármegye alispánja nevezi ki. A székesfővárosi pénzügyigazgatósághoz mindkét bizottsági tagot Budapest székesfőváros polgármestere, a fiumei pénzügyigazgatósághoz az egyik tagot a kormányzó, a másikat Fiume város polgármestere nevezi ki. Horvát-Szlavonországokban a bizottság két tagjának kinevezésére hivatott hatóságokat a bán jelöli ki.

A kinevezésre jogositott hatóságok póttagokat is kinevezhetnek.

A kinevezett tagok a bizottság elnöke előtt feladatuk pártatlan és lelkiismeretes teljesitésére esküt (vagy ha az eskü vallási meggyőződésükkel ellenkezik, ünnepélyes fogadást) tesznek. Működésükért díjazás nem jár.

A zár alá helyezett és igénybe vett égetett szeszes folyadékokat a birtokos a pénzügyigazgatóság rendeletéhez képest a bizottság által kijelölt személy részére a bizottság által meghatározott áron készpénzfizetésért köteles átengedni.

A bizottság e tárgyakban megokolt határozatot hoz, melyben az égetett szeszes folyadék nemét, mennyiségét és minőségét meg kell állapitani. A határozat ellen a jelen rendeletben (3. §) megállapitott eset kivételével jogorvoslatnak nincs helye. A bizottság határozatai jegyzőkönyvbe foglalandók s azokat a kir. pénzügyigazgatóság hajtja végre.

3. §.

Az ár megállapitására a következők irányadók:

Szesznél, a pénzügyminiszternek 1916. évi szeptember hó 13-án 102.600. szám alatt kiadott rendeletével (Budapesti Közlöny 1916. évi 211. szám), illetve az annak módositása iránt esetleg később kiadandó rendeletével a szeszre megállapitott legmagasabb árakat és a tényleg felmerült és a pénzügyigazgatóságnál hitelt érdemlően igazolt szállitási költségeket kell ár gyanánt megállapitani.

Közönséges pálinka ára gyanánt hektoliterfokonkint a szeszre az előző bekezdés szerint megállapitott legmagasabb árakat és a tényleg felmerült és a pénzügyigazgatóságnál hitelt érdemlően igazolt szállitási költségeket kell megállapitani.

Az esetleg lerótt községi, illetve városi szeszfogyasztási adópótlék úgy a szesz, mint a közönséges pálinka árának megállapitásánál számitásba veendő.

Szeszből készült égetett szeszes folyadékokért fizetendő ár a szeszre megállapitott legmagasabb áraknak, valamint az előállitási és esetleg felmerült és a pénzügyigazgatóságnál hitelt érdemlően igazolt szállitási költség és a polgári haszon alapul

vételével az égetett szeszes folyadék minősége szerint állapitandó meg. Az előállitási és a szállitási költség és a polgári haszon azonban hektoliterfokonkint 2 K-nál több nem lehet.

Fajgyümölcspálinkáért fizetendő ár a termelési költségek és a polgári haszon alapul vételével állapitandó meg. Az ár azonban hektoliterfokonkint 2 K-nál több nem lehet.

Ha a fél, akinél nem szesz és közönséges pálinka helyeztetett zár alá, a biztosság által megállapitott árral nincs megelégedve és magasabb ár megállapitását kéri, az árat a szükséghez képest szakértők meghallgatása után végérvényesen a pénzügyminiszter állapitja meg.

Evégből a szóbanforgó égetett szeszes folyadékból két egy-egy liter mennyiségű minta veendő, amelyek egyike az ár megállapitása végett a pénzügyminiszterhez felterjesztendő, másika pedig a pénzügyminiszter döntéséig a pénzügyigazgatóság által megőrzendő. Ha palackozott égetett szeszes folyadék árának megállapitásáról van szó, a minták az 1 liter ürtartalmat leginkább megközelitő eredeti palackokban veendők.

A pénzügyminiszter döntéséig a kérdéses égetett szeszes folyadék csak a birtokos által igényelt áron engedhető át másnak, de az öszegből csak az a rész adható át a birtokosnak, amely a bizottság által megállapitott árnak felel meg. A különbözetet a pénzügyminiszter döntéséig a pénzügyigazgatóság pénzügyi letétbe helyezi s a pénzügyminiszter döntésének vétele után utalványozza ki aszerint, amint az a döntés értelmében a feleket megilleti.

Az a fél, akinél égetett szeszes folyadék zár alá helyeztetett, amennyiben azt a fentiek szerint megállapitandó árnál drágábban vette, a két ár között mutatkozó különbözet megtéritését követelheti attól, akitől a szóbanforgó égetett szeszes folyadékot vette, aki viszont, ha az általa fizetett vételár a zár alá helyezett égetett szeszes folyadékért megállapitandó árnál nagyobb volt, e két ár között mutatkozó különbözet megtéritését követelheti a vele szemben eladóként szereplő féltől. A szóbanforgó árak között mutatkozó különbözet megtéritését minden előző vevő is követelheti attól, aki az árút neki eladta.

Annnak a félnek :

1. aki az illető égetett szeszes folyadékra nézve megállapitott legmagasabb árnál magasabb áron vette az illető égetett szeszes folyadékot, vagy

2. aki a nála zár alá helyezett finomabb égetett szeszes folyadékokra nézve a bizottság által megállapitott árral szemben nem kérte a pénzügyminiszter ármegállapitását, a szóbanforgó árkülönbözet megtéritésére csak annyiban van igénye, amennyiben :

az 1. alatti esetben az illető égetett szeszes folyadékra nézve megállapitva volt legmagasabb ár meghaladja azt az árat, amely a zár alá helyezett égetett szeszes folyadékért részére megállapitatott ;

a 2. alatti esetben az az ár, amelyet a szóbanforgó égetett szeszes folyadékért fizetett, meghaladja azt az árat, amelyet az illető szeszes folyadékért követelhető ár gyanánt a pénzügyminiszter az eladó kérelmére megállapit.

4. §.

A bizottság a zár alá helyezett égetett szeszes folyadékok felett a következők figyelembe vétele mellett rendelkezhetik:

1. a kisebb mennyiségben zár alá helyezett égetett szeszes folyadék az illető község (vidék) italmérési engedéllyel biró felei, illetve más igényjogosult természetes vagy jogi személyei (hatóság, kórház, droguista stb.) között osztandó fel, lehetőleg üzletük terjedelme, illetve szükségletük arányában megállapitásával annak a legmagasabb árnak, amelyen azok kismértékben forgalomba hozhstók s amely ár az átvételi árak és az üzleti (szállitási) költségek és a mérsékelt polgári haszon számbavételével határozandó meg. A megállapitott árak jegyzéke az üzlet tulajdonosa által üzletében szembeötlő módon kifüggesztendő. Az üzlet terjedelmének megállapitására italmérési engedéllyel biró félnél más adatok hiányában a fél terhére kivetett italmérési illeték vehető irányadóul.

2. A nagyobb mennyiségekben zár alá helyezett égetett szeszes folyadék arányosan osztandó meg a pénzügyigazgatóság kerületében levő és égetett szeszes folyadékok nagybani eladására külön engedéllyel biró szesznagykereskedők, ilyenek nemlétében pedig korlátlan italmérési engedély alapján égetett szeszes folyadékoknak nagyban eladásával foglalkozó felek között. Az átvevő felek kötelesek az átvett készlettel a felosztás alkalmával megjelölendő községekben levő italmérési engedéllyel biró feleket és más igényjogosult természetes, vagy jogi személyeket azon az áron ellátni, amelyet a bizottság az 1. pont alattiak figyelembevételével megállapitott. Ezek viszont az általuk átvett készletet kötelesek azon az áron árusitani, melyet a bizottság ugyancsak az 1. pont alattiak figyelembe vétele mellett reájuk nézve eladási árként megállapitott. Ezeknek az áraknak jegyzékét úgy a nagyban, mint a kicsinyben való eladásra jogositottak kötelesek üzlethelyiségeikben szembetünő módon kifüggeszteni.

A külön engedéllyel biró szesznagykereskedőnél, illetőleg ilyennek nemlétében a korlátlan italmérési engedély alapján égetett szeszes folyadékok nagyban eladásával foglalkozó félnél zár alá helyezett égetett szeszes folyadékok az előző bekezdésben meghatározott kötelezettséggel az illetőnél meghagyhatók, illetve nem osztandók meg más szesznagykereskedők között.

Ha valamely szesznagykereskedő, illetve korlátlan italmérési engedély alapján égetett szeszes folyadékoknak nagyban eladásával foglalkozó fél a jelen §-on alapuló kötelezettségeinek nem felel meg, egész égetett szeszes folyadék készlete zár alá helyezendő és a fenti 1. pont értelmében osztandó meg ama községek italmérési

engedéllyel biró felei, illetve más igényjogosultjai között, amely községeket ellátni tartozott.

Ha valamely szesznagykereskedési, illetve italmérési engedéllyel biró fél a bizottság által megállapitott árakat túllépi, egész égetett szeszes folyadékkészlete zár alá helyezendő, mások között a fentiek figyelembevételével szétosztandó, részére többé égetett szeszes folyadék ki nem utalható, s engedélyének elvonása iránt az eljárás megbizhatlanság címén az 1899 : XXV. t.-c. 15. §-a alapján meginditandó.

3. A bizottság a rendelkezésére jutó szesz és abból készült közönséges pálinkakészleteknek egy megfelelő részét az illetékes gazdasági egyesület közbejöttével az aratók páinkaszükségletének biztositására tarthatja fenn.

5. §.

Minden pénzügyi biztosi kerület és pénzügyőri szakasz vezetője, mihelyt akár feljelentés folytán, akár másként tudomására jut, hogy valamely félnél az 1. §. II. 3. pontjában emlitett mennyiségeknek kétszeresét meghaladó mennyiségű készlet van megadózott égetett szeszes folyadékból, tartozik ezt a körülményt a helyszinen megállapitani, a megállapitásról az égetett szesszes folyadék nemének, mennyiségének, alkoholtartalmának, valamint az abban levő alkoholmennyiségnek (hektoliterfokokban) feltüntetése mellett jegyzőkönyvet felvenni és a jegyzőkönyvet a zárolás iránti esetleges intézkedések foganatositása végett a pénzügyigazgatósághoz azonnal beterjeszteni.

Az ilyen fél a 9. §-ban foglalt következmények terhe alatt a készletmegállapitás napjától számitott 10 nap alatt égetett szeszes folyadék készletének ama része felől, amely meghaladja az 1. §. II. pontjában emlitett mennyiségeket, nem rendelkezhetik és ezt az égetett szeszes folyadékot, amennyiben a szóbanforgó 10 nap alatt a pénzügyigazgatóság zár alá helyező intézkedése megérkezik, megőrizni tartozik. Ha e 10 nap alatt a pénzügyigazgatóság zár alá helyező rendelkezése meg nem érkeznék, a fél égetett szeszes folyadék készletével szabadon rendelkezhetik s ha csak a 10 nap letelte után érkezik meg a pénzügyigazgatóság zár alá helyező rendelkezése, az már csak arra a mennyiségre nézve kötelező, amely a rendelkezésnek a fellel való közlésekor még a fél birtokában van.

A fél a készletet felvevő pénzügyi közeg által figyelmeztetendő e rendelkezésekre.

Oly készlet tekintetében, amely a jelen rendelet 4. §-a alapján a pénzügyigazgatóság által utaltatott át valamely félhez, a jelen §-ban szabályozott eljárásnak csak akkor van helye, ha az illető fél az égetett szeszes folyadék átutalása alkalmával annak elosztása és ára tekintetében megállapitott feltételeknek nem felel meg. Ily esetben ez a körülmény a készletfelvételről szóló jegyzőkönyvben feltüntetendő.

6. §.

A zár alá helyezett szeszt, illetve közönséges pálinkát az, akinél a zár alá helyezés történt, mint ilyent, tehát nem likörré, rummá stb. feldolgozva köteles a pénzügyigazgatóság rendelkezésének megfelelően átengedni.

Az, akinek zár alá helyezett égetett szeszes folyadék kiutaltatott, annak elszállításáról saját tartályaiban maga tartozik gondoskodni. Ha az elszállítás a bizottság által megállapitható s a pénzügyigazgatóság által a féllel közlendő záros határidő alatt meg nem történik, a bizottság az égetett szeszes folyadék felett másként rendelkezhetik.

7. §.

Az 1. §. I. pontja értelmében zár alá helyezett égetett szeszes folyadekokról, valamint azoknak a 4. §. értelmében történt felosztásáról minden félre nézve a pénzügyigazgatóság külön nyilvántartást vezet.

8. §.

Azoknál a feleknél, akik az 1916. évi julius hó 18-án kelt 87,000. számú és már idézett pénzügyminiszteri rendelet értelmében rum, likőr és egyéb égetett szeszes italok előállitására engedéllyel birnak, vagy ezen italokat az idézett rendelet 7. §-a értelmében ideiglenesen engedély nélkül is előállithatják, de legfeljebb a jelen rendelet életbeléptét követő 14 nap alatt készletfelvétel tartandó. A készletet minden további utasitás bevárása nélkül a pénzügyőri biztosi kerület vezetője veszi fel.

A készletfelvételt megelőzően köteles a fél a készletfelvétellel megbizott pénzügyi közeg felhivására a birtokában bárhol levő égetett szeszes folyadék nemét, mennyiségét, alkoholtartalmát és a benne levő alkoholmennyiséget hektoliterfokokban, valamint a községet és helyiséget, melyben az égetett szeszes folyadék tartatik, végre az eladásra kész árúra nézve annak literenkénti árát és foktartalmát feltüntető behjelentést átadni. Az ugyanazon fél birtokában különböző községekben levő égetett szeszes folyadékokról külön bejelentés teendő. A bejelentés a csatolt minta szerint szerkesztendő.

Az égetett szeszes folyadékok mennyiségének, alkoholtartalmának, illetve az azokban foglalt alkoholmennyiségnek a készletfelvételnél való megállapitásánál az 1914. évi 90,034. sz. pénzügyminiszteri rendelettel (Rendeletek Tára 1914. évi folyam 238. sz.) a szeszkészleteknek az 1914 : XXVII. t. c. 9. §-a alapján eszközlendő pótmegadóztatása tárgyában kiadott szabályzat IV. pontjában foglalt rendelkezések értelemszerűen alkalmazandók.

Ha a készletfelvétel alkalmával előtalált égetett szeszes folyadékokban levő összes alkoholmennyiség hektoliterfokokban többel mint 5%-kal meghaladja a bejelentett alkoholmennyiséget

hektoliterfokokban, a félnek a fent idézett 87.000. számú rendelet alapján adott engedély azonnal visszavonandó, illetve ha az engedély még kiadva nem lenne, a fél az égetett szeszesitaloknak az idézett rendelet 7. §-a alapján való gyártásától azonnal eltiltandó s ezenfelül a kihágási eljárás a féllel szemben a jelen rendelet 9. §-a alapján azonnal folyamatba teendő.

A készletfelvételről a fél és az eljáró pénzügyi közeg által aláirandó jegyzőkönyv veendő fel, melyben a fél birtokában levő égetett szeszes folyadék neme, mennyisége, alkoholtartalma és a benne levő alkoholmennyiség hektoliterfokokban feltüntetendő, még pedig külön a palackozott, a palackozásra szánt és az egyéb árú. A jegyzőkönyvben továbbá feltüntetendő, hogy a fél a fent idézett 87.000. számú rendelet alapján nyert engedély értelmében, illetve ha az engedélyt még nem kapta meg, az erre vonatkozó kérvény szerint havonkint átlag mily alkoholmennyiséget használhat fel, hogy az 1816. évi szeptember 1-től a készletfelvétel napjáig mily alkoholmennyiséget szerzett be, végül hogy rum, likőr és egyéb égetett szeszesitalok előállitásával mióta foglalkozik.

A készletfelvételről szóló jegyzőkönyv s a fél bejelentése a vonatkozó esetleges összes iratokkal együtt, az előtalált szeszes folyadékok lezárolására vonatkozólag adandó utasitások elnyerése végett az eljáró pénzügyi közeg által közvetlenül a pénzügyminiszterhez azonnal felterjesztendő. A pénzügyminiszter döntésének vételéig a fél a 9. §-ban meghatározott következmények terhe alatt a nála talált égetett szeszes folyadékoknak csak 10%-a felett rendelkezhetik. Erre a fél az elóljáró pénzügyi közeg által figyelmeztetendő, s e figyelmeztetés megtörténte a készletfelvételről szóló jegyzőkönyvben kitüntetendő.

9. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, az függetlenül a szeszadóra vonatkozó törvényes határozmányok értelmében esetleg kiróható pénzbüntetéstől, a jelen rendelet bevezetésében idézett 4.435/1916. M. E. számú rendelet 2. §-hoz képest a jelen rendelet 1. §- II. 1. pontjában emlitett 748/1916. M. E. számú rendelet 3. §-a szerint büntetendő, azaz, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, két hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

10. §.

Jelen rendelet azonnal hatályba lép.

Budapesten, 1916. évi december hó 28-án.

Szénkészletek bejelentése.

A m. kir. minisztérium 2.908/1916. M. E. számú rendelete mindennemű szénnek bejelentéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

A szénkészletek bejelentése.

1. §.

Mindennemű szén-, brikett- és fütőkoksz-készleteket, tekintet nélkül a származásra, a fajtára és minőségre, az alább következő §-okban foglalt rendelkezések értelmében be kell jelenteni. A faszénkészletekre a jelen rendelet nem vonatkozik.

2. §.

Bejelentés alá azok a készletek esnek:

a) amelyek a szén, brikett és fütőkoksz termelésével és eladásával vagy a termelt szén forgalombahozatalával foglalkozó egyének, jogi személyek és cégek birtokában (kezelésében vagy őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi vagy egyéb községi raktárakban vagy a termelőhelyeken stb.) eladatlanul vannak, továbbá azok a készletek is, amelyek még a termelőhelyeken feldolgozás vagy összegyüjtés alatt vannak;

b) amelyek az *a)* pontban emlitett egyének, jogi személyek és cégek birtokában (kezelésében és őrizetében és pedig akár a saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi vagy egyéb községi raktárakban vagy termelőhelyeken stb.) vannak és már eladattak, de még nem szállittattak el a vevőnek;

c) amelyeket az *a)* pontban emlitett egyének, jogi személyek és cégek a magyar szent korona országainak területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalombahozatal céljára termelnek;

d) amelyeket az *a)* pontban emlitett egyének, jogi személyek és cégek a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalombahozatal céljára behoznak;

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 3-án kelt 202. számában.

e) amelyek az előbbi pontok alá nem eső minden egyéb ipari vállalat, közuti vasút vagy közhatóság és közintézet birtokában vannak;

f) amelyek 100 métermázsát meghaladnak, tekintet nélkül arra, hogy kinek birtokában vannak.

3. §.

A bejelentést a 2. §. *a)*, *b)*, *e)* és *f)* pontja alá tartozó esetekben az köteles megtenni, akinek birtokában (kezelésében, őrizetében) a bejelentendő készletek vannak.

Azt a készletet, amely beraktározással vagy fuvarozással foglalkozó valamely vállalatnál van elhelyezve, az köteles bejelenteni, aki azt megőrzés vagy fuvarozás végett elhelyezte, kivéve azt az esetet, amikor a beraktározott árút külföldi egyén vagy cég helyezte el, mert ilyen esetben a beraktározó vagy fuvarozó vállalat köteles a bejelentés megtételére.

A 2. §. *c)* pontja alá tartozó esetekben a termelő, a 2. §. *d)* pontja alá tartozó esetekben pedig a vevő köteles a bejelentésre.

4. §.

A 2. §. értelmében bejelentendő készleteket a 3. §-ban említett egyének, jogi személyek és cégek kötelesek legkésőbb 1916. évi szeptember hó 12. napjáig bezárólag az 1916. évi szeptember hó 5. napján volt állapot szerint és azontúl a 2. §-hoz képest hónaponkint legkésőbb a hónap 8. napjáig bezárólag az előző hónap utolsó napján volt állapot szerint bejelenteni. Aki üzemében állit elő szenet, brikettet vagy fütőkokszot, köteles bejelentésében egyúttal az előző hónap tényleges termelését és a folyó hónap előrelátható termelését is feltüntetni.

Azokat a készleteket, amelyek 1916. évi szeptember hó 5. napján vagy ezt követőleg valamely hónap utolsó napján fuvarozás alatt állanak, a rendeltetési helyre érkezésük után a címzett köteles a jelen rendelet szerint legközelebbi bejelentésében feltüntetni.

5. §.

A bejelentést mindenkinek, aki erre köteles, közvetlenül a m. kir. központi statisztikai hivatalhoz (Budapest, II., Heltay Ferenc-utca 5—7. szám), Horvát-Szlavonországokban pedig a bánhoz kell beküldenie, aki a bejelentésnek eredményét a kereskedelemügyi miniszterrel közli.

A bejelentéshez a jelen rendelet mellékleteképen csatolt mintának megfelelő bejelentőlapot kell használni. Ily bejelentőlapok kis- és nagyközségekben a községi előljáróságnál, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Fiume városában és kerületében a polgármesternél, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságoknál ingyen kaphatók. Ugyanezen minta azerint a bejelentőlapot maga a bejelentő is el készitheti.

A bejelentőlapot postai úton való beküldés esetében legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

6. §.

A 2. §. *a)*, *b)*, *c)*, *e)* és *f)* pontjai alá eső készletek a bányák részéről bányatelepenkint, mások részéről községek (városok) szerint külön-külön jelentendők be, vagyis minden egyes község (város) határában lévő készletről külön-külön bejelentőlap állitandó ki.

A 2. §. *d)* pontja alá eső készletek külön bejelentőlapokon, de egy-egy összegben jelentendők be.

7. §.

A közigazgatási hatóságnak, illetőleg amennyiben bányákról van szó, a bányahatóságnak jogában áll az 1914 : L. t.-c. 2. §-a értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása céljából a bejelentésre kötelezettek bárhol található készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

Büntető és záró rendelkezések.

8. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésükné! közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egy ötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára forditandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbiróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

A közforgalmi vasutaknak, a közuti vasút jellegű vasutak kivételével saját üzemük vagy személyzetük ellátásának céljaira szükséges szénkészleteire a jelen rendelet nem vonatkozik.

10. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed, Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 30. napján.

Melléklet a 2.908/1916. M. E. számú rendelethez.

..... sz. bejelentőlap szén-, brikett- és fűtőkokszkészletekről.

A bejelentés napja (amelyre a bejelentés vonatkozik) 191.....hó.....n.

Kérdés	Felelet
1. A bejelentő neve	..... (családi név) ..... (utónév)
2. Lakóhelye	.....vármegye..... járás .....község (város) ..... utca ..... házszám
3. Hol van a készlete?	.....vármegye..... járás.....község (város) ..... utca ..... házszám
4. Ha a készlet másnak az őrizetében van, ennek neve és lakóhelye	..... (név) .....vármegye ..... járás .....község (város).....utca ..... házszám
5. Ha a készlet nem a bejelentő tulajdona, a tulajdonos neve és lakóhelye	..... (név) .....vármegye ..... járás .....község (város).....utca ..... házszám

6. A készlet mennyisége		a) Készlet 191....évi ....hó ....napján	b) Készletnövekedés 191....hóban	c) Készletcsökkenés 191....hóban	d) Készletmaradvány 191....évi ....hó ....napján	Az előző havi tényleges termelés	A folyó havi előrelátható termelés
		métermázsákban					
németországi szén							
ausztriai szén	sziléziai						
	barnaszén						
hazai szén	kőszén						
	barnaszén						
brikett	hazai						
	nem hazai						
fűtőkoksz							

A fenti adatok helyességét igazolom. Tudomásul veszem, hogy az adatok késedelmes vagy a valóságnak meg nem felelő módon való bejelentése a 2.908/1916. M. E. számú rendelet szerint büntettetik.

Kelt....191....évi....hó....n.

....

(Aláírás és cégbélyegző.)

Szilva és szilvatermékek forgalombahozatala és legmagasabb ára.

A m. kir. minisztérium 2.450/1916. M. E. számú rendelete a szilváért, szilvakészitményekért és szilvacefréért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A nyers szilváért követelhető legmagasabb ár a termelőtől történő nagybani vásárlásnál métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra a következő:

a) őszi szilváé . . . . . 20 korona
b) nyári szilváé . . . . . 12 „

Az *a)* és *b)* alatt megállapitott árak a csemegefajtájú szilvára — amely azonban szeszfőzésre és szilvaízkészitésre nem fordítható — nem vonatkoznak.

2. §.

A szilvakészitményekért követelhető legmagasabb ár nagybani vásárláskor métermázsánkint 100 (egyszáz) kg. tisztasúlyra:

a) Aszalt szilváért a készitőtől való nagybani vásárláskor:
1. 100—105 dbos minőségért . . . . . 100 korona
2. 115—130 „ „ . . . . . 97 „
3. 130-on felül „ . . . . . 94 „

b) Szilvaízért a készitőtől való nagybani vásárláskor . . . . . 120 „

Az aszalt szilvának és szilvaíznek a kereskedelmi forgalomban való értékesitésére külön rendelettel központ fog létesittetni.

3. §.

Ha a szilva, aszalt szilva vagy szilvaíz árusitása közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 27-én kelt 170. számában.

részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árakat számithat, amelyek a megállapitott legmagasabb áraknál nem aránytalanul magasabbak.

Az ez ellen vétőket az 1915. évi november hó 23. napján 4.207/1915. M. E. sz. a. kelt rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915 évi november hó 25. napján megjelent 273 számában) 16. §-a értelmében kell büntetni.

Horvát-Szlavonországokban e részben az ott érvényes jogszabályok irányadók.

4. §.

A szilvacefréért követelhető legmagasabb ár hektoliterenkint a következő:

a) nyári szilvából készült 3—4% szesztartalmú cefréé . . . . . 13 korona

b) őszi szilvából készült 5% vagy ennél magasabb szesztartalmú cefréé . . . . . 18 „

3% szesztartalmon alóli cefre adásvétel tárgyát nem képezheti.

5. §.

A jelen rendeletben megállapitott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodóállomáshoz való szállitás költségét is, csomagolás nélkül készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Az eladó az általa eszközölt csomagolás költsége címén csupán a csomagolás anyagának árát számithatja fel. Az e címen felszámitható legmagasabb költséget a m. kir. kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

6. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az osztrák-magyar banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

7. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árak 1916 évi julius hó 28. napján lépnek életbe.

Ettől a naptól kezdve tilos szilvát, aszalt szilvát, szilvaizt és szilvacefrét annál az árnál drágábban árusitani vagy vásárolni, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapit.

8. §.

Aki a jelen rendelet hatálya alá eső cikkért a jelen rendelettel vagy alapján megállapitott legmagasabb árnál magasabb árt követel vagy igér, elfogad vagy szolgáltat, úgyszintén az is, aki a jelen rendeletnek a legmagasabb árakra vonatkozó ren-

delkezéseit bármi módon kijátsza vagy kijátszásuknál bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ha megállapitható annak a nyereségnek összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A jelen §-ba ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

A kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban a kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

A vámkülföldről származó terményekre és készitményekre ez a rendelet nem vonatkozik.

10. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 28. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényekben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi julius hó 26. napján.

A m. kir. minisztérium 3.487/1916. M. E. számú rendelete az aszalt szilva és szilvaíz forgalombahozatalának korlátozása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az aszalt szilvának és szilvaíznek a jelen rendelet rendelkezéseinek megfelelő forgalombahozatalára a 2.450/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi julius hó 27. napján megjelent 170. számában) 2. §. végpontjában foglalt rendelkezéshez képest központ alakíttatik, amelynek neve: »A magyar szent korona országainak szilvaközpontja«, rövidítve: »Szilvaközpont«.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 19-én kelt 240. számában.

A »Szilvaközpont« az aszalt szilva- és szilvaízkereskedelemmel eddig is foglalkozott belföldi cégeknek a kereskedelemügyi miniszter által a belügyminiszterrel és Horvát-Szlavonországokat illetőleg Horvát-Szlavon- és Dalmátországok bánjával egyetértőleg kinevezett képviselőiből áll. A Szilvaközponthoz a kereskedelemügyi miniszter, valamint a bán egy-egy megbizottat küld ki.

A kormányzati kiküldöttek javaslatai felől a Szilvaközpontnak határozatot kell hoznia. A kiküldöttek jogosítva vannak, a Szilvaközpont által hozott határozatok ellen óvást emelni s az ily határozatok végrehajtását a kereskedelemügyi miniszternek a belügyminiszterrel, amennyiben pedig a bán képviselőjének óvásáról van szó, a bánnal egyetértőleg hozott döntéséig függőben kell tartani. A kereskedelemügyi miniszternek így hozott döntését a Szilvaközpont köteles végrehajtani.

A Szilvaközpont a saját kebeléből elnököt választ. A választás érvényéhez a kereskedelemügyi miniszter megerősítése szükséges.

A »Szilvaközpont« ügyvitelét a Budapesten székelő Szilvaközpont részvénytársaság (V. ker., Árpád-utca 11.) látja el. A »Szilvaközpont részvénytársaság« ezen ügyvitelért csupán tényleges költségeinek alapján számított és a kereskedelemügyi miniszter által jóváhagyott térítésre tarthat igényt és tartozik a Központ ügyviteli költségeit, úgyszintén a Központ bevételeit a »Szilvaközpont részvénytársaság« számadásaitól elkülönítve önállóan könyvelni. A »Szilvaközpont« pénzkezelése tekintetében a Szilvaközpont és az ügyvitel ellátásával megbízott részvénytársaság között elszámolási viszony áll fenn.

A »Szilvaközpont« feloszlásakor fennmaradó vagyonnak közcélokra fordítása iránt a m. kir. kormány rendelkezik.

A »Szilvaközpont« ügyrendjét a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

A »Szilvaközpont« a szilvatermékek elosztása tekintetében a belügyi és a kereskedelemügyi minisztereknek együttes rendelkezéseihez alkalmazkodni köteles.

2. §.

Mindazok az aszalt szilva- és szilvaízkészletek, melyek a jelen rendelet hatálybaléptekor ezen cikkek előállítóinak birtokában vannak, a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek s azokat birtokosuk, amennyiben a saját háztartásában nem használja fel, csakis a Szilvaközpontnak idegenítheti el.

3. §.

A zár alá vett, eladásra szánt aszalt szilva- és szilvaízkészleteket a Szilvaközpontnak fel kell ajánlani.

Az ajánlatot posta útján, ajánlott levélben kell beküldeni. A postaköltséget a Szilvaközpont az ajánlattevőnek megtéríti.

Az ajánlat az ajánlattevőt a postára adástól számított 14 napig köti.

Amennyiben az ajánlattevő az ajánlat postára adásának napjától számított 14 nap alatt a Szilvaközpont elfogadó nyilatkozatát és az árú felőli rendelkezését meg nem kapta, a vételre felajánlott készlet felett szabadon rendelkezhetik.

Ha a Szilvaközpontnak az árú felőli rendelkezése kellő időben megérkezett, az ajánlattevő köteles készletét a Szilvaközpont által megjelölt belföldi rendeltetési helyre késedelem nélkül elküldeni.

4. §.

A Szilvaközpont az átvett aszalt szilváért és szilvaízért az átvétel megtörténte után köteles a 2.450/M. E. számú rendeletben megállapított legmagasabb árakat haladéktalanul kifizetni, feltéve, hogy az árú kifogástalan állapotban van. Hibás minőségű árúért megfelelően alacsonyabb árt kell fizetni.

5. §.

Ha a felajánlott árú minősége és ehhez képest ára tekintetében a felek meg nem egyeznek, az árú vételárát a megállapított legmagasabb árnak megfelelően a felek bármelyikének kérelmére egy vagy több szakértő meghallgatásával az árú fekvésének helye szerint illetékes kir. járásbíróság végzéssel állapítja meg.

A megállapítás tárgyában hozott végzés ellen a kir. törvényszékhez felfolyamodásnak van helye. A felfolyamodás a Szilvaközpontot a felajánlott árúval való rendelkezésben nem akadályozza. A kir. törvényszék határozata ellen további fellebbvitelnek helye nincs.

Az ebben az eljárásban hozott határozat mindkét félre kötelező és az eldöntött kérdés perben nem lehet vita tárgya.

Az eljárás költségeinek viselése felől a bíróság a körülmények figyelembevételével belátása szerint határoz.

Egyebekben az eljárásra az 1911. évi I. törvénycikk 382—385. §-ai alkalmazandók.

A szerződő felek jogaira és kötelezettségeire nézve minden más vonatkozásban az általános jogelvek irányadók.

6. §.

Vámkülföldről a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet életbelépése után behozott aszalt szilvát és szilvaízt a belföldön csak a Szilvaközpont által lehet forgalomba hozni. E rendelkezés alól a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg kivételt engedélyezhet.

Aki aszalt szilvát és szilvaízt a vámkülföldről behoz, azt a Szilvaközpontnak köteles eladni, amely ezen árúkat a jelen rendelet értelmében hozza forgalomba. A Szilvaközpont által való meg- és átvétel feltételeit a kereskedelemügyi miniszter állapítja meg.

7. §.

Azok a legmagasabb árak, amelyeken a Szilvaközpont az alábbi árúcikkeket a kereskedelmi forgalomban értékesítheti, métermázsánként 100 (egyszáz) kg. tisztasúlyra a következők:

1. A magyar szent korona országainak területéről származó aszalt szilva . . . . . 160 K.
2. Más származású aszalt szilva . . . . . 230 »
3. A magyar szent korona országainak területéről származó szilvaíz . . . . . 180 »
4. Más származású szilvaíz . . . . . 230 »

Ezek a szilvaárak zsákkal együtt elegysúly tisztasúlyként értendők, szilvaíznél pedig az árak hordóval vagy ládával együtt tisztasúlyban értendők.

Párolt szilvának 25, vagy 12 és 1/2 kg.-os ládákban való eladásánál a fenti árakhoz métermázsánként 20 K számítható hozzá.

Ezekben az árakban a magyar szent korona országainak területéről származó termékeknél a termelés helyéhez legközelebb eső rakodóállomásra, szerbiai termékeknél a Zimonyig, boszniai és hercegovinai termékeknél a Brckóig való szállítás költségei is bennfoglaltatnak.

A nagykereskedő a közvetlen fogyasztás céljaira árusító kereskedő részére történő eladásoknál ezen árakhoz a tényleg kifizetett fuvardíjon felül métermázsánként 7 K-t számíthat hozzá.

A közvetlen fogyasztás céljaira árusító kereskedő ahhoz az árhoz, amelyen az árút a nagykereskedőtől vette, métermázsánként 25 K-t számíthat hozzá.

Ezek az árak a vámkülföldön való értékesítésre nem vonatkoznak.

8. §.

A jelen rendelet alá eső aszalt szilva és szilvaíz adás-vétele iránt a jelen rendelet hatálybalépte előtt kötött és a rendelet

rendelkezéseivel ellentétben álló szerződések, amennyiben a jelen rendelet életbelépése előtt még nem teljesíttettek, hatályukat vesztik.

Azokat az igényeket, amelyek a szerződés nem teljesítéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, az előbbi bekezdés szabálya nem érinti, a vevő azonban nem követelhet teljesítést, hanem csak kártérítést.

Oly szerződéseknél, melyeket részletekben kell teljesíteni, a jelen szakasz első bekezdésének szabálya csak azokra a részszolgáltatásokra vonatkozik, amelyeket a jelen rendelet hatályának ideje alatt kellene teljesíteni.

9. §.

Az aszalt szilvának és a szilvaíznek a magyar szent korona országainak területéről való kivitele a jelen rendelet életbelépése után kizárólag a Szilvaközpont útján történik.

10. §.

A mezőgazdasági termények, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasúton, hajón avagy gépkocsin történő szállításukhoz szükséges igazolványokról 1915. évi december hó 23. napján 4.551/M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek az aszalt szilvára és a szilvaízre.

11. §.

A jelen rendelet rendelkezései nem vonatkoznak a katonai és állami igazgatás, továbbá a törvényhatóságok birtokában lévő aszaltszilva- és szilvaízkészletekre, végül az aszaltszilva és szilvaíz vétele iránt a katonai igazgatás által jelen rendelet életbelépése előtt kötött ügyletekre.

12. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi, vagy megszegésüknél közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

A jelen rendeletben legmagasabb árak megállapítására vonat-

kozólag foglalt rendelkezéseknek megszegése miatt nem büntethető az, aki a magasabb árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén belül pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

13. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, az 5. §-ban foglalt rendelkezés kivételével, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Horvát-Szlavonországokra nézve az 5. §-ban foglalt rendelkezéseknek megfelelő szabályok megállapítása iránt a bán intézkedik.

Horvát Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi október hó 18-án.

Szociálpolitika.

A m. kir. minisztérium 1.566/1916. M. E. számú rendelete az ipari munkaviszonyból származó vitás kérdések eldöntésére vonatkozó kivételes intézkedések tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényekben kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az ipartörvény (1884: XVII. t.-c.) 176. §-ában megjelölt, az ipartestületi kötelékbe tartozó iparosok és tanoncok vagy segédek között felmerülő surlódások és vitás kérdések eldöntéséhez az ipartestület békéltető bizottságánál az iparhatósági biztoson vagy helyettesén mint elnökön kivül egy iparos és egy segédi tagnak jelenléte elegendő akkor is, ha az ipartestület békéltető bizottságának alapszabályai másként rendelkeznek.

2. §.

Ha valamely ipartestület békéltető bizottságánál az 1. §-ban emlitett tanács megalakulása a tagok akadályoztatása miatt nehézségekbe ütközik, az ipartestületi tagok és segédszemélyzetük közt felmerülő, az ipartörvény 176. §-ában megjelölt vitás kérdéseket az ipartestület békéltető bizottsága helyett az illetékes elsőfokú ipsrhatóság dönti el.

3. §.

Az 1. és 2. §-okban foglalt rendelkezések a fennálló eljárási szabályokat egyebekben nem érintik.

4. §.

A jelen rendelet végrehajtása céljából esetleg szükséges szabályokat a kereskedelemügyi miniszter állapitja meg.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi május hó 9. napján.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 10-én kelt 107. számában.

A m. kir. honvédelmi miniszter 10.813/eln. 20/b. számú rendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján az üzem folytatására kötelezett vállalatoknál alkalmazott munkások szolgálati, bér- és munkaviszonyai tárgyában 18.950/eln. 20/b. 1915. H. M. szám alatt kiadott körrendelet hatályának kiterjesztése és egyes intézkedéseinek kiegészítése tárgyában. [1])

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 36. §-ában nyert felhatalmazás alapján és a m. kir. kereskedelmügyi miniszterrel, valamint a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértve, a következőket rendelem :

1. §.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján az üzem folytatására kötelezett vállalatoknál alkalmazott munkások szolgálati-, bér- és munkaviszonyai tárgyában 18.950/1915. H. M. eln. 20/*b*. szám alatt kiadott körrendelet rendelkezései kiterjednek azokra a munkásokra is, akik mint a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c., vagy a háború esetére szóló egyéb jogszabályok (1914 : L, 1915 : XIII. t.-c.) alapján személyes szolgálatra kötelezett egyének, vagy pedig mint kirendelt katonai személyek (had- és népfölkelő kötelezettek) oly bányánál vagy a bányatörvény alá eső más műnél (érc- és szénelőkészítő mű, kohó) vannak alkalmazva, amely az 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján üzemének folytatására kötelezve nincs.

2. §.

A 18.950/1915. H. M. eln. 20/*b*. számú rendelet V. címe 3. bekezdésének 5. pontja a bányamunkásoknál akkép nyer alkalmazást, hogy őket a panaszbizottságban az illető bányavállalatnál fennálló társpénztár választmányának a munkások által a maguk köréből választott tagjai sorából esetről-esetre meghivandó két tag képviseli.

3. §.

A 18.950/1915. H. M. eln. 20/*b*. számú rendelet V. címe 6. bekezdésében foglalt intézkedés azzal egészittetik ki, hogy a bányamunkások panaszukat az illetékes bányahatóság útján is előterjeszthetik.

A jelen rendelet azonnal életbelép.

Budapest, 1916. évi junius hó 12. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 14-én kelt 135. számában. — A 18.950/1915. H. M. eln. 20/b. számú és a fenti rendelet kiegészitése és módositása tárgyában megjelent 13.604/1916. H. M. eln. 20/b. számú rendeletet l. e kötet 401. lapján.

A m. kir. minisztérium 2.040/1916. M. E. számú rendelete a sütőiparban az éjjeli munkának eltiltásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A kenyérnek, kenyérneműeknek, úgyszintén minden más péksüteményeknek előállításához szükséges bármely munkát tilos az esti hat órától reggeli hat óráig terjedő időben végezni.

Az előbbi bekezdésben foglalt tilalom mindenkire kiterjed, aki kenyeret, kenyérneműeket vagy más péksüteményt a háztartásához nem tartozók részére eladás céljából állit elő. E tilalom kiterjed a vendéglősökre, korcsmárosokra, kávéházak, kávémérések, fürdőintézetek tulajdonosaira stb., akik kenyeret, kenyérneműeket vagy más péksüteményt tulajdonképeni üzletük körében leendő eladás vagy felhasználás céljából állitanak elő.

Az 1. bekezdésben meghatározott tilalom alá esnek a cukrászok is oly sütemények előállitása tekintetében, amelyek készitésével üzletkörükből folyólag a pékiparosok is foglalkoznak.

2. §.

A másodfokú iparhatóság az 1. §. 1. bekezdésében meghatározott tizenkét órai tilalmi idő kezdetét és végét, hatóságának egész területére vagy e terület egy részére kiterjedően az idézett bekezdéstől eltérően állapithatja meg, de a munka megkezdésére reggeli hét óránál későbbi és reggeli öt óránál korábbi időpontot megállapitani nem lehet. A munkát az ilyképp megállapitott kezdő időponttól számitott tizenkét óra elteltével mindenkor be kell fejezni.

A másodfokú iparhatóság e rendelkezés megtétele előtt a pékiparosokat meghallgatni s a helyi viszonyokat figyelembe venni köteles.

3. §.

Az 1. §. rendelkezései, valamint a 2. §. alapján tett rendelkezések alól a belügyminiszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve szükség esetében közérdekből, különösen a hadiszükségletek kielégitése céljából kivételt engedhet.

Horvát-Szlavonországokra nézve ezt a jogot a bán gyakorolja.

4. §.

Aki a jelen rendeleten alapuló tilalmat megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 25-én kelt 144. számában.

két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás miatt az eljárás az 1894 : XVII. törvénycikkben megállapitott iparügyi kihágások elbirálására illetékes hatóságok, Horvát-Szlavonországokban az ugyanazon törvénycikk 184. §-a alapján megállapitott hatóságok hatáskörébe tartozik.

5. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 10. napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapest, 1916. évi junius hó 24. napján.

A m. kir. minisztérium 3.053/1916. M. E. számú rendelete az ipartörvény némely rendelkezésének a háború következtében szükségessé vált módosításáról és kiegészitéséről.[1])

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvények újabb kiegészitéséről szóló 1916. évi IV. törvénycikk 3. és 4. §-aiban kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

Mindazok, akiknek munkabírása háború ideje alatt teljesített katonai szolgálatban vagy azzal egy tekintet alá eső helyzetben (8. §.) szerzett sérülés vagy betegség következtében oly mértékben csökkent, hogy korábbi foglalkozásukat megélhetésük vagy egészségük veszélyeztetése nélkül nem folytathatják, az 1884. évi XVII. törvénycikk alapján képesítéshez kötött iparnak önálló gyakorlására iparigazolványt nyerhetnek, ha a kereskedelemügyi miniszter által megállapítandó szakképzettség megszerzését igazolják, egyébiránt pedig az idézett törvény 1., illetőleg 2. §-ában megszabott kellékeknek megfelelnek.

Azt, hogy az első bekezdésben említett egyének minő módon igazolhatják munkabírásuk csökkenését, a kereskedelemügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

2. §.

Mindazok, akik a háború ideje alatt legalább három hónapon át katonai szolgálatot teljesítettek, vagy legalább három hónapig voltak a katonai szolgálattal egy tekintet alá eső helyzetben (8. §.), annak a képesitéshez kötött iparágnak önálló gyakorlására, amelyben katonai szolgálatra bevonulásuk előtt szakképzésben részesültek, szakbavágó munkát végeztek, iparigazolványt nyerhetnek:

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 18-án kelt 239. számában.

1. ha valamely állami iparoktatási intézetet elvégeztek,

2. ha a tanoncidő befejezése után legalább egy éven át segédi minőségben végeztek szakbavágó munkát, vagy

3. ha igazolják, hogy gyárban vagy műhelyben legalább két éven át segédi minőségben szakbavágó munkát végeztek,

egyebekben pedig az 1884. évi XVII. törvénycikk 1., illetőleg 2. §-ában megszabott kellékeknek megfelelnek.

Az első bekezdés 1—3. pontjai alapján iparigazolványt csak a háború befejezését követő három év alatt lehet kérni. E rendelkezés alól a kereskedelemügyi miniszter méltánylást érdemlő esetekben kivételt engedhet.

3. §.

Azok, akiknek munkabirása a háború ideje alatt teljesített katonai szolgálatban vagy azzal egy tekintet alá eső helyzetben (8. §.) szerzett sérülés vagy betegség következtében csökkent ugyan, de munkabirásuk csökkenése korábbi foglalkozásuk folytatását lehetetlenné nem teszi, a 2. §-ban meghatározott kedvezményeket abban az esetben is igénybevehetik, ha katonai szolgálatuk három hónapnál rövidebb ideig tartott vagy három hónapnál rövidebb ideig voltak a katonai szolgálattal egy tekintet alá eső helyzetben.

Ha az első bekezdésben említett egyének iparuk körében a kereskedelemügyi miniszter által, már meglevő szakbavágó gyakorlatuk figyelembevételével, megállapítandó időn át rokkantiskolai szakképzésben részesültek, a szakképzés alapján iparuk önálló gyakorlására a 2. §-ban megszabott szakbavágó gyakorlat igazolása nélkül is iparigazolványt nyerhetnek.

4. §.

A 2. §-ban említett szakbavágó munkával eltöltött időnek kell számítani azt az időt is, amelyet a 2. és 3. §-ban említett egyének mezőgazdasági üzem körében képesítéshez kötött ipari munkát végző szövetkezetes iparosnál tanonci, illetőleg segédi minőségben töltöttek el, úgyszintén a valamely katonai műhelyben szakbavágó munkával eltöltött időnek egy évet meghaladó részét.

5. §.

Engedélyhez kötött iparokra az 1—4. §-ok szabályai nem terjednek ki.

Az építőmesteri, illetőleg kőmíves, kőfaragó és ácsmesteri iparengedély megszerzésének előfeltételeként megszabott gyakorlat igazolásánál annak tartamába a 2. §-ban említett egyéneknél katonai szolgálatuknak vagy a katonai szolgálattal egy tekintet

alá eső helyzetnek tartamát, a 3. §-ban említett egyéneknél pedig ezen felül a gyógykezelésükre fordított időt is, a megszabott gyakorlati időnek legfeljebb fele erejéig be kell számítani.

6. §.

Az e rendelet 1—5. §-ai szerint megszerzett és igazolt képesítés minden vonatkozásban teljesen azonos hatályú az 1884. évi XVII. törvénycikkben megállapított képesítéssel.

7. §.

A kereskedelemügyi miniszter a házalási engedély megszerzése és a házalás gyakorlása tekintetében az 1. és 3. §-okban megjelölt egyének javára az érvényben álló házalási szabályokkal szemben rendelettel könnyítéseket állapíthat meg.

8. §.

E rendelet értelmében katonai szolgálatot teljesítenek:

1. A fegyveres erőnek (közös hadsereg, haditengerészet, honvédség, népfölkelés) tényleges szolgálatban álló tagjai;

2. a csendőrség, a pénzügyőrség és állami erdészet személyzete, ha az 1886 : XX. törvénycikk 2. §-a értelmében a népfölkeléshez csatlakozik, valamint a csendőrség és pénzügyőrség azon egyénei, akik a katonai határvédő (tengerpartvédő) szolgálatra vannak kirendelve;

3. azok az egyének, akik a véderőről szóló 1912 : XXX. törvénycikk 7. §-a, vagy a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikk és az ezt kiegészítő 1916 : VI. törvénycikk értelmében hadicélokra irányuló szolgálatokra alkalmaztatnak.

A katonai szolgálatot teljesítő egyénekkel egy tekintet alá esnek a tábori csendőrök, valamint azok a polgári személyek, akik a hadrakelt sereghez hivatalos minőségben szolgálattételre vannak beosztva vagy a hadrakelt sereg kiséretéhez tartoznak, továbbá a hadrakelt seregnél az önkéntes egészségügyi szolgálatban résztvevő, úgyszintén az ellenség által elfogott, túszokul letartóztatott vagy internált egyének, végül az 1914 : L. törvénycikk 5. §-a (1915 : XIII. törvénycikk 2. §.) alapján személyes szolgálatokra igénybevett személyek.

9. §.

E rendelet alkalmazásában a háború ideje alatt az 1914. évi julius hó 25. napjától addig a napig terjedő időt kell érteni, amelyet a magyar királyi minisztérium az 1912. évi LXIII. törvénycikk 13. §-a alapján véghatárnapként meg fog állapítani.

10. §.

Mindazokkal szemben, akik a háború ideje alatt teljesített katonai szolgálat, vagy azzal egy tekintet alá eső helyzet miatt, vagy végül a háborúval kapcsolatos más akadály következtében valamely üzletet meg nem indíthattak, vagy valamely ipar gyakorlását meg nem kezdhették vagy nem folytathatták, a kiadott telepengedély, iparigazolvány és iparengedély hatályának megszűnése szempontjából az 1884. évi XVII. törvénycikk 42. és 49. §-aiban megállapított határidők a háború ideje alatt szünetelnek.

Az első bekezdésben említett határidők szünetelését kivételes méltánylást érdemlő esetekben az iparhatóság kérelemre a háború befejezése után (9. §.) oly időpontig terjesztheti ki, amely időponttal a telepengedély, az iparigazolvány vagy iparengedély birtokosára, illetőleg elhalálozása esetében özvegyére, kiskorú gyermekeire vagy unokáira, telepengedélynél esetleges más jogutódaira nézve is az üzlet megindítását, az ipar gyakorlásának megkezdését, illetőleg folytatását gátló, az első bekezdésben említett akadály megszünik.

A kereskedelemügyi miniszter a háborúval kapcsolatos bizonyos körülmények fennforgása esetében a második bekezdésben jelzett kedvezményt az üzemek egyes kategóriái tekintetében rendelettel általánosságban is megállapíthatja.

11. §.

Az 1884. évi XVII. törvénycikk 10. §-ának *b)*, *c)* és *f)* pontjaiban felsorolt engedélyhez kötött iparok tekintetében a 10. §-ban meghatározott kedvezmények akkor is állanak, ha ezeknek az iparoknak gyakorlása számhoz van kötve és az időközben harmadik személy részére esetleg kiadott iparengedéllyel a kiadható iparengedélyek száma már be volna töltve.

12. §.

Mindazok, akik a háború idején a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban, továbbá Boszniában és Hercegovinában érvényes törvényi rendelkezések alapján teljesítettek katonai vagy azzal egy tekintet alá eső szolgálatot, továbbá azok, akik valamely szövetséges állam haderejében teljesítettek szolgálatot, vagy akik ezekkel a 8. §. megfelelő alkalmazása mellett egy tekintet alá esnek, az e rendeletben meghatározott kedvezményekre szintén igényt tarthatnak.

Ezen igények érvényesítésére nézve a kereskedelemügyi miniszter a viszonosság igazolását feltételül kiköthetí.

13. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe és visszaható hatálya van a háború kitörésének idejére.

Horvát-Szlavonországokban a horvát-szlavon-dalmátországi bán intézkedik mindazokban az ügyekben, amelyek a jelen rendeletben a kereskedelemügyi miniszter hatáskörébe tartoznak.

A rendeletet a kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a horvát-szlavon-dalmátországi bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi október hó 16. napján.

A m. kir. minisztérium 3.870/1916. M. E. számú rendelete a hadfelszerelési cikkekre vonatkozó közszállításoknál alkalmazott ipari munkások munkaszerződései tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A kereskedelemügyi miniszter a hadfelszerelési cikkek készitésére vagy szállitására vonatkozó közszállitási szerződések tekintetében a kötelezett szolgáltatás teljesitésére szükséges munkáknál alkalmazott munkások védelmére az érdekelt miniszterekkel egyetértve megállapithatja a legalacsonyabb munkabéreket és az egyéb munkafeltételeket.

2. §.

Aki a hatósággal kötött szerződéssel hadfelszerelési cikkek készitésére vagy szállitására kötelezte magát, úgyszintén az, aki az ilyen szerződő fél (a fővállalkozó) részéről vállalt szolgáltatás teljesitését mint alszállitó vagy alvállalkozó, akár részben, akár egészen elvállalta, a kötelezett szolgáltatás teljesitésére szükséges munkáknál általa alkalmazott munkásoknak — ideértve az otthonmunkásokat is — nem fizethet alacsonyabb munkabéreket és velük szemben nem köthet ki súlyosabb munkafeltételeket, mint amelyek a hatósággal kötött szerződésben vagy a kereskedelemügyi miniszternek az 1. §. alapján kiadott szabályzatában legalacsonyabb munkabérekül vagy egyéb munkafeltételekül meg vannak állapitva. Az ezzel ellenkező kikötés hatálytalan és a munkaadó a netalán alacsonyabban kikötött munkabér helyett azt a magasabb bért köteles a munkásnak kiszolgáltatni, amely a közszállitási szerződésben vagy a kereskedelemügyi miniszter által kiadott szabályzatban az illető munkanemre nézve legalacsonyabb munkabérül meg van állapitva.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 12-én kelt 270. számában.

3. §.

A fővállalkozó köteles a 2. §. alá eső szerződésnek a munkások bérére és az őket illető egyéb munkafeltételekre vonatkozó kikötéseit munkásaival, valamint az alszállitóval és az alvállalkozóval a szerződés megkötésekor, a jelen rendelet életbelépte idejében már megkötött szerződésekre nézve pedig a jelen rendelet életbeléptétől számitott nyolc nap alatt közölni. Az alszállitó és az alvállalkozó szintén köteles alkalmazott munkásainak az emlitett szerződéses kikötéseket, úgyszintén a fővállalkozó nevét (cégét) és lakóhelyét késedelem nélkül tudomására juttatni.

A fővállalkozó ezenfelül kezesként felel azért a bérért, amelyet az alszállitó és az alvállalkozó munkásainak a 2. §. értelmében kiszolgáltatni köteles, feltéve, hogy a munkás követelését a fővállalkozónál legkésőbb harminc nap alatt bejelenti attól a naptól számitva, amely napon az elvállalt munkát a fővállalkozó vagy a hatóság átvette.

4. §.

Az a munkaadó, aki a jelen rendeletben, vagy a jelen rendelet alapján a kereskedelemügyi miniszter által kiadott rendeletben megszabott kötelezettségét megszegi vagy kijátssza — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

E kihágás miatt az eljárás az ipari kihágások elbirálására hivatott közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbiróságnak hatáskörébe tartozik.

A kereskedelemügyi miniszter azt a munkaadót, aki a jelen rendeleten alapuló kötelezettségét megszegi, a közszállitásokból meghatározott időre kizárhatja.

5. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi december hó 7. napján.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 86.023/1916. K. M. számú rendelete egyes hadfelszerelési cikkekre vonatkozó közszállitásoknál alkalmazott ipari munkások legalacsonyabb munkabéreinek és a kapcsolatos egyéb munkafeltételeknek megállapitása tárgyában[1])

A m. kir. minisztérium 3.870/1916. M. E. számú rendeletének 1. §-a alapján a közös haderő és a honvédség részére szállitandó felsőruházati cikkek készitésénél alkalmazott munkások legalacsonyabb munkabérei és a kapcsolatos egyéb munkafeltételek tárgyában a következőket rendelem:

1. §.

A felsőruházati cikkek kiszabásáért és készitéseért a vállalkozó (idézett 3.870/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a) az alkalmazott munkásnak — ideértve az otthonmunkásokat is — nem fizethet kisebb munkabért annál, amely a 3.870/1916. M. E. számú rendelet alapján időről-időre megállapittatott.

Egyelőre, további rendelkezésemig nem fizethető alacsonyabb munkabér azoknál a béreknél, amelyeket az 1916. évi február 18-án 88.586. szám alatt valamennyi kereskedelmi és iparkamarához intézett leiratomban megállapitottam és amelyek az alábbi táblázatban foglaltatnak:

Ruhanemű	Gépelés	Részletezés szerint: Gomblyukazás gépmunkánál	Gomblyukazás kézimunkánál	Kézimunka kikészitéseért (gombfelvarrással)	Vasalásért	Összesen
		fillér				
Köpeny	100	8	15	66	12	186—193
Alsóköpeny	25	3	3	2	2	32
Zubbony	74	6	9	45	6	131—134
Lovagló nadrág . . .	50	5	7	22	6	83— 85
Bosnyák nadrág . . .	65	6	9	32	6	109—112
Sapka	7	—	11	—	2	20

2. §.

Otthonmunkásoknak legalacsonyabb munkabérül az 1. §-ban megszabott béreket 15%-kal meghaladó összeg fizetendő.

3. §.

Az 1. és a 2. §-ban megszabott legalacsonyabb munkabért teljes összegében kell a munkás részére kifizetni és abból még a munkás beleegyezésével sem szabad bárminő címen levonást tenni. Igy különösen tilos a helyiségbér, anyag, kellékek, szerszám vagy gépek kölcsöndija, kezelési, beszolgáltatási, beszállitási vagy megvizsgálási dij címén bármely összeget levonni.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 12-én kelt 270. számában.

4. §.

Addig is, amíg az egyes ruházati cikkek készitésénél felhasználandó cérnamennyiséget rendeletileg meg fogom állapitani; tilos a munkás béréből cérnafogyasztásért bármit is levonni.

Viszont köteles a munkás a cérnaanyaggal takarékosan bánni.

5. §.

Ha a hatósággal kötött szerződésben a munkásoknak fizetendő bér az 1. és 2. §-ban megszabottnál magasabb összegben lett megállapitva (3.870/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a), a vállalat a munkásoknak ezeket a béreket köteles megfizetni.

Ha valamely vállalat vagy vállalkozó jelenleg a fentebb megállapitott béreknél magasabb munkabéreket fizetett, ezen munkabéreket le nem szállithatja.

Amennyiben a jelen §. szerint fizetendő bérekből akár a hatósággal kötött szerződés értelmében, akár más alapon bármily címen levonásnak volna helye, ily levonás csak a bérnek az 1. és a 2. §-ban megszabott összegeket meghaladó része erejéig történhetik.

6. §.

A m. kir. minisztériumnak a hadfelszerelési cikkekre vonatkozó közszállitásoknál alkalmazott ipari munkások munkaszerződései tárgyában 3.870/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletét, valamint a jelen rendeletet köteles a vállalkozó minden olyan műhelyében, amelyben a jelen rendelet hatálya alá eső munkák végeztetnek, hozzáférhető helyen teljes szövegében, az alszállitó vagy alvállalkozó pedig ugyanazon a helyen egyuttal a fővállalkozó nevét (cégét) és lakóhelyét is kifüggeszteni és megfelelően gondoskodnia kell arról, hogy ezekről a rendeletekről és a fővállalkozó nevéről (cégéről) és lakóhelyéről otthonmunkásai is tudomást szerezhessenek.

7. §.

Minden vállalkozó (3.870/1916. M. E. számú rendelet 2. §-a) köteles a munkásoknak fizetett munkabérekről rendes számadást vezetni, mely az ellenőrzésre hivatott közegek, kamarák, ipartestületek, iparhatóságok, iparfelügyelők és a m. kir. kereskedelmi múzeum felszólitására bemutatandó és e számadás, amennyiben kötelező megőrzésére az érvényben álló egyéb jogszabályok hosszabb időt nem szabnak, a számadásba felvett utolsó munkabér kifizetésétől számitott két éven át megőrzendő.

8. §.

A jelen rendelet megszegése a 3.870/1916. M. E. számú rendelet 4. §-a értelmében kihágás. A büntetésre és az egyéb jog-

következményekre, valamint a kihágás miatt eljáró hatóságra nézve az idézett 4. §. irányadó

9. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Területi hatályára és végrehajtására nézve a 3.870/1916. M. E. számú rendelet 5. §-a irányadó.

Budapest, 1916. évi december hó 7. napján.

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének 10.466/1916/XI. számú rendelete az ipari munkásság élelmezésének biztosítása tárgyában.

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak.

Mindgyakrabban érkeznek hozzám panaszok amiatt, hogy a törvényhatóságok a hadsereg szükségleteinek ellátására dolgozó ipari munkásság ellátását nem az ügy nagy fontosságát megillető gondossággal eszközlik, miáltal a hadseregnek elkerülhetetlenül szükséges felszerelési cikkekkel állandóan, minden legkisebb zökkenés nélküli ellátása is veszélyeztetve lehet. Hogy a hadseregfelszerelési cikkek fennakadás nélküli előállításának első feltétele az előállító üzemek zavartalan menete, amit viszont biztositani többek között csak úgy és akkor lehet, ha az egyes üzemekben foglalkoztatott munkásság az elsőrendű életszükségleti cikkekkel megfelelő mennyiségben és módon elláttatik — bővebb fejtegetést nem igényel.

A munkás munkaerejét csakis akkor fogja egészen a termelés szolgálatába állithatni, ha ereje fentartásához szükséges élelmét megkapja, ha családja ellátását is biztositottnak tekintheti és ha nem kell a létfentartás eszközeinek beszerzéséért nap-nap mellett — gyakran teljesen hiábavalóan — harcolnia.

A hadfelszerelési üzemekben alkalmazott munkások kellő ellátásának rendezése tehát, úgy a vezetésem alatt álló hivatalnak, mint a törvényhatóságok *legelső feladatát kell hogy képezze.*

Ezen feladatuknak a törvényhatóságok viszont csakis úgy tudnak majd megfelelni, ha a rendelkezésükre álló életszükségleti cikkek szétosztásánál elsősorban is a szóbanforgó üzemekben dolgozó munkásság szükségleteit veszik figyelembe.

Nehogy tehát, különösen a hadfelszerelési üzemeknél, csak a legkisebb zökkenés is beállhasson, felhivom a törvényhatóságokat, hogy az ellátatlan lakosság ellátása céljából kiutalt központilag kezelt cikkekből *elsősorban is a törvényhatóság területén létező, hadászati szempontból akár közvetlenül, akár csak közvetve is fontos üzemekben alkalmazott munkások és ezek családtagjai szükségleteit elégitse ki.* Ennek folyományaképen pedig egyben a legnyomatékosabban elrendelem, hogy a törvényhatóságnak kiutalt lisztből ezen szóbanforgó üzemek munkásai és családtagjai részére oly mennyiség engedtessék át, hogy a munkásoknál az előirt napi 300,

a családtagoknál pedig a napi 200 gramm liszt okvetlenül betartassék, még akkor is, ha a törvényhatóságnak a népesség többi részével szemben bármely okból a fejenkénti adagok leszállításával kell élnie.

Az ellátásnak az előbb előadottak szerinti keresztülvitele természetszerűleg csak úgy történhet meg, ha a munkásság ellátása a többi népesség ellátásától elkülönítve eszközöltetik, illetőleg, hogy a szóbajövő cikkeknek a munkásság ellátására szolgáló része, a többi lakosság ellátására szánt készletektől elkülönítve osztatik szét.

Evégből a legcélszerűbb, ha a törvényhatóság a rendelkezésére álló cikkekből valamely üzem munkásai és azok családtagjai ellátásához megkivánt mennyiséget *az illetők között való szétosztás céljából magának a munkaadó üzemnek bocsátja rendelkezésére.*

A készletek ilyetén módon történő szétosztása érdekében felettébb kivánatos lenne, ha az üzemek, még pedig a nagyobb terjedelműek külön-külön, az egy helyen lévő kisebb terjedelműek valamely nagyobb üzemmel, vagy egymással társulva *árúraktárakat létesitenének, amelyekben szétosztást nyernének a törvényhatóságok által az üzemek rendelkezésére bocsátott cikkek.*

Ezek az árúraktárak fel volnának az üzemek által szerelendők, központilag nem kezelt, a *munkások által igényelt egyéb elsőrendű életszükségleti cikkekkel is*, hogy ezáltal a beszerzési lehetőség a munkásságnak e részben is megkönnyittessék, ami annál is inkább szükséges, miután az elsőrendű életszükségleti cikkeknek beszerzése mind nehezebbé és nehezebbé válik.

A törvényhatóságok feladatává teszem tehát, hogy minden befolyásukkal odahassanak, miszerint *az egyes üzemek mennél behatóbban foglalkozzanak alkalmazottaik ellátásának kérdésével,* ezek ellátása céljából a szabadforgalom tárgyát képező életszükségleti cikkek beszerzéséről is gondoskodjanak.

A központilag kezelt cikkek szétosztásával megbizott egyes üzemeket természetesen kellő módon ellen kell őrizni avégből, hogy a rendelkezésükre bocsátott élelmiszereket meg nem engedett módon vagy célra fel ne használhassák; az olyan cikk szétosztását illetőleg pedig, amelyekre jegyrendszer van életben, kötelezendők az ellátást eszközlő üzemek, hogy a szétosztást csakis a jegyek bevonása mellett eszközöljék.

Felhivom a törvényhatóságot, hogy a fentiek értelmében intézkedéseiről hozzám minden részletre kiterjedő jelentést tegyen és *a törvényhatóság területén lévő, különösen pedig a hadászati szempontból fontos üzemek munkásságának ellátásáról hozzám ezentúl állandóan legalább is havonként küldjenek jelentést.*

Elvárom a törvényhatóságoktól, hogy a jelen rendeletemben foglaltakat — az ügy nagy horderejéhez, a jelen nehéz idők és viszonyok komolyságához méltón — a legszigorúbban és a leglelkiismeretesebben végrehajtsák.

Budapest, 1916. évi december hó 19-én.

A m. kir. minisztérium 3.823/1916. M. E. számú rendelete a m. kir. Állami munkásbiztositási hivatal birói osztálya nem állandó tagjainak és póttagjainak, valamint a munkásbiztositási választott bíróságok ülnökeinek és helyettes ülnökeinek kinevezése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

Mindaddig, amíg a rendkívüli háborús viszonyok következtében az Országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztositó pénztár, valamint a kerületi munkásbiztositó pénztárak közgyülése összehívható nem lesz, az 1907 : XIX. törvénycikk 171. §-ának első bekezdésében és 159. §-ának harmadik bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazása helyett a m. kir. állami munkásbiztositási hivatal birói osztályának nem állandó tagjait és póttagjait, úgyszintén a munkásbiztositási választott bíróságok ülnökeit és helyettes ülnökeit a m. kir. munkásbiztositási hivatal nevezi ki és pedig mind a létszámban beállott csökkenés pótlása végett, mind a jelenleg működő nem állandó tagok és póttagok, ülnökök megbizatásának lejárta folytán szükséges általános újraalakulás céljából.

A hivatal a nem állandó tagok és póttagok kinevezése előtt az országos munkásbetegsegélyző és balesetbiztositó pénztár igazgatóságát az ülnökök és helyettes ülnökök kinevezése előtt pedig az illetékes kerületi munkásbiztositó pénztár igazgatóságát (avagy elnökségét) és az illetékes munkásbiztositási választott bíróság elnökét meghallgatja.

Budapest, 1916. évi december hó 20-án.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 december 21-iki számában.

Takarmányozási célokra szolgáló termékek forgalomba hozatala, illetve lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 2.780/1916. M. E. számú rendelete a korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozásának újabb szabályozásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Korpát, kölestakarmánylisztet, köleshéjat, olajpogácsát, cukorszörpöt (melasse-t), szárított répaszaletet, valamint szárított moslék- és törkölyféléket sem magukban, sem állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva másként, mint a minisztérium 2.966/1915. M. E. számú rendelete alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi augusztus 10. napján megjelent 184. számában) alakított „Korpaközpont" közvetitésével forgalomba hozni nem szabad.

A jelen rendelet szempontjából korpa alatt a búza, a rozs, a kétszeres és az árpa korpáján felül érteni kell e gabonaneműek minden egyéb őrlési és hántolási hulladékát is (konkoly stb.), szárított répaszelet alatt pedig érteni kell a ki nem lúgozott szárított répát is.

2. §.

Az 1. §-ban megnevezett termékeket és hulladékokat előállító malmok és egyéb gyári vállalatok ezen termékeket és hulladékokat sem elvermelés vagy elraktározás útján, sem bármi más módon vissza nem tarthatják, hanem kötelesek a náluk készletben levő, valamint az általuk ezentúl előállitandó akár saját számlájukra, akár más számlájára végzett őrlésből származó mindennemű korpát, kölestakarmánylisztet és köleshéjat, illetőleg a náluk készletben levő, valamint az általuk ezentúl előálli-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 22-én kelt 191. számában.

tandó repce-, vadrepce-, napraforgómag-, gomborkamag-, kendermag-, tökmag-, lenmag- és tengeri-csirapogácsát, cukorszörpöt, szárított répaszeletet, szárított moslék- és törkölyféléket a „Korpaközpont" közvetitésével forgalomba hozni. A malomvállalat az általa végzett őrlésből származó korpáért követelhető legmagasabb árt az őrlés alkalmával az őröltető félnek kifizetni tartozik.

Nem esik az előbbi bekezdés rendelkezése alá a 3. §. szerint az őröltető félnek visszaadott korpa, továbbá az 1. §-ban felsorolt termékekből és hulladékokból az a mennyiség, amelyet az előállító gyári vállalat saját gazdasági céljaira a 9. §-ban foglaltak alapján visszatarthat.

3. §.

A malomvállalat annak, aki a 2.117/1916. M. E. számú rendeletet (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi július hó 1. napján megjelent 148. számában) 7. §-ában megszabott őrlési tanusitvány alapján kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére őröltet, az ezen őrlésből származó korpát kiszolgáltatni, ha pedig azt az őröltető átvenni nem kivánja, a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

A cukorszörp és a szárított répakészlet kivételével az 1. §-ban felsorolt ipari termékek és hulladékok eladására vonatkozó minden szerződés vagy kötés a jelen rendelet hatályának tartamára erejét veszti.

Az ezen §. alapján átvett korpát az átvevő csak saját állatainak takarmányozására használhatja fel s ha bármi okból ily célra fel nem használhatná, azt szintén csak a Korpaközpont közvetitésével adhatja el.

4. §.

Az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár rendes minőség mellett métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra a következőkben állapittatik meg:

Az ipari termék vagy hulladék megnevezése	Megengedett legnagyobb rosttartalom	Megkívánt legkisebb nyersprotein és zsirtartalom	Megengedett legnagyobb víztartalom	Métermázsánkint követelhető legmagasabb ár korona
	százalékban			
Korpa	—	—	—	20
Kölestakarmányliszt .	10	—	—	36
Köleshéj	28	—	—	16
Repcepogácsa	—	38	—	30
Vadrepcepogácsa . . .	—	33	—	30
Napraforgómag-pogácsa	—	40	—	40
Gomborkamag-pogácsa	—	38	—	40

Az ipari termék vagy hulladák megnevezése	Megengedett legnagyobb rosttartalom	Megkívánt legkisebb nyersprotein és zsirtartalom százalékban	Megengedett legnagyobb víztartalom	Métermázsánkint követelhető legmagasabb ár korona
Tökmag-pogácsa . . .	—	47	—	45
Lenmag-pogácsa . . .	—	40	—	40
Kendermagpogácsa . .	—	35	—	20
Keményitőgyári száritott tengerimoslék	—	18	12	32
Keményitőgyári száritott burgonyamoslék	—	—	14	19
Száritott sörtörköly .	—	26	12	26

Ezeket a legmagasabb árakat, melyek magukba foglalják a rakodóállomáshoz való szállitásnak és a berakásnak költségeit is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak úgy a belföldi, mint a külföldi származású nyers anyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

Az olyan pogácsáért, amely többféle mag préseléséből állittatott elő, csak az abban található magvakból előállitható legolcsóbb pogácsa ára követelhető.

Az ezen §-ban fel nem sorolt, de az 1. §. rendelkezései alá eső terményekért és hulladékokért, valamint ezekből előállitott takarmányozásra alkalmas anyagokért követelhető legmagasabb ár külön rendelettel fog megállapittatni.

5. §.

Az 1. §-ban megnevezett termékeket és hulladékokat — a 8. §-ban emlitett kicsinyben való elárúsitás, vagy az ugyanazon §. alapján adott felhatalmazások esetén kivül — a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árusitani tilos.

6. §.

Kölestakarmánylisztet és köleshéjat a 4. §-ban megállapitottnál nagyobb rosttartalommal, repce-, vadrepce-, napraforgómag-, gomborkamag-, kendermag-, tökmag- és lenmagpogácsát a 4. §-ban meghatározottnál kisebb nyersprotein- és zsírtartalommal, száritott tengeri moslékot és száritott sörtörkölyt a 4. §-ban meghatározottnál kisebb nyers protein- és zsírtartalommal s az ugyanott meghatározottnál nagyobb víztartalommal, száritott burgonyamoslékot a 4. §-ban meghatározottnál nagyobb víztartalommal előállitani tilos.

7. §.

A Korpaközpont azon ipari termékek és hulladékok után, amelyeket a jelen rendelet alapján fogalomba hoz, métermázsán-

kint 50 fillér jutalékot számithat fel, úgy hogy ezek a cikkek a Korpaközpont közvetitésével az előállitó gyárban, vagy a megrendelő kivánsága szerint a gyár rakodóállomására szállitva, métermázsánkint a megállapitott legmagasabb árt 50 fillérrel meghaladó áron adhatók el.

A Korpaközpont által szedett jutalék hováforditására vonatkozólag a 2.966/1915. M. E. számú rendelet 7. §-ának rendelkezései irányadók.

8. §.

A Korpaközpont az 1. §-ban felsorolt ipari termékeket és hulladékokat csak belföldre és csak a m. kir. gazdasági felügyelőség által a jelen rendelet életbelépte után kiállitott utalványok alapján vagy takarmányozási célokra kicsinyben való elárusitás útján, vagy pedig a katonai igazgatás részére a Haditermény részvénytársaság utalványa alapján adhatja el.

A földmivelésügyi miniszter állapitja meg azt, hogy a forgalomba kerülő készletekből mennyit szabad a kicsinyben való elárusitással foglalkozó kereskedők útján elárusitani s a Korpaközpont előterjesztése alapján megállapitja egyúttal a kicsinyben elárusitók által követelhető árakat.

Az ekként megállapitott árak jegyzéke az elárusitó üzletében szembetünő helyen kifüggesztendő s azokat a Korpaközpont a megbizás adásával egyidejűleg az elárusitás helyének községi előljáróságával is közölni tartozik. A kicsinyben elárusitónak az előbbi bekezdés szerint megállapitandó árnál drágábban árusitani tilos s egy vevő részére egyszerre 10 métermázsánál többet nem szabad eladnia. Igy kicsinyben való elárusitással az 1. §-ban felsorolt termékeket és hulladékokat előállitó vállalatok meg nem bizhatók.

A földmivelésügyi miniszter felhatalmazhatja a Korpaközpontot, hogy az 1. §-ban felsorolt termékekből és hulladékokból esetleg más célokra is eladhasson s ily esetekre a jelen rendelettől eltérő eladási feltételeket és árakat is állapithat meg. Az ekként befolyó ártöbblet jutalék cimén a Korpaközpontot illeti.

Arról, hogy a Korpaközpont közvetitésével belföldön nem értékesitett termékek és hulladékok miként értékesittessenek, a földmivelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

9. §.

Az 1. §-ban felsorolt termékeket és hulladékokat előállitó minden ipari vállalat köteles korpából, kölestakarmánylisztből, köleshéjból, repce-, vadrepce-, napraforgómag-, gomborkamag-, kendermag-, tökmag-, lenmag- és tengeri csirapogácsából, cukorszörpből, száritott répaszeletből, száritott moslék- és törkölyfélékből meglevő készletét, valamint az ezentúl előállitott mennyiségeket a Korpaközpont által megállapitandó módozatok mellett

a Korpaközpontnak bejelenteni. E bejelentés alkalmával köteles egyúttal kimutatni, hogy a bejelentett mennyiségekből mennyit kíván a saját gazdasági céljaira felhasználni és igy mennyit bocsáthat a Korpaközpont útján forgalomba, köteles továbbá az eladható készletekből a Korpaközpont által kiutalt mennyiségeket a Korpaközpont rendelkezése szerint készpénzfizetés ellenében haladéktalanul szállitani. A bejelentési kötelezettség teljesitését s a bejelentett adatok helyességét a Korpaközpont kiküldöttei útján is ellenőriztetheti.

Saját gazdasági céljaira az ipari vállalat az általa előállitott termékekből és hulladékokból csak annyit tarthat vissza, amennyi fuvarozás céljából tartott állatainak, valamint az esetleg a vállalattal közvetlen kapcsolatban levő gazdaságában tartott állatainak takarmányozására szükséges, de e címen a gazdasággal kapcsolatos malomvállalat semmiesetre sem tarthat vissza több korpát, mint amennyi a saját gazdaságából őrlésre és eladásra került gabonamennyiségnek megfelel.

A Korpaközpont kívánságára a bejelentő iparvállalat igazolni köteles, hogy az általa visszatartani kivánt termékekre és hulladékokra neki az előbbi bekezdésben körülirt gazdasági célokra tényleg szüksége van. Ha a Korpaközpont a visszatartani kivánt mennyiségeket sokalná, az ipari vállalat által az emlitett célokra visszatartható mennyiséget a földmivelésügyi miniszter állapitja meg.

Ha az illető ipari vállalat a visszatartott ipari termékeket és hulladékokat bármely oknál fogva fel nem használná, azokat bármily formában is csak a Korpaközpont útján hozhatja forgalomba.

10. §.

A jelen rendelet szerint a Korpaközpont útján forgalomba hozandó termékek és hulladékok a vevő kívánsága szerint hordókban, ömlesztve vagy az általa beküldött zsákokban szállitandók. Ha az illető termékeket és hulladékokat előállitó ipari vállalat a vevő kívánságára a szállitáshoz zsákokat, ponyvákat vagy más fedőanyagokat ad, ezek beszerzési költségei vagy kölcsöndijai a vevőt terhelik.

11. §.

A vámkülföldről a 3.411/1915. M. E. és az 534/1916. M. E. sz. rendelet alapján (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 17. napján megfelent 215., illetőleg 1916. évi február hó 10. napján megjelent 32. számában) a Haditermény részvénytársaság által behozott korpa és egyéb takarmánycikkek az ország területén az idézett rendeletekben foglalt határozmányoktól eltérően csak a Korpaközpont által hozhatók forgalomba s azokra nézve az eladási árat és feltételeket a földmivelésügyi miniszter állapitja meg.

12. §.

Kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő :

1. az, aki az 1. §-ban felsorolt ipari termékeket és hulladékokat akár magukban, akár állati táplálkozásra alkalmas más anyagokkal keverve vagy takarmányozásra alkalmas módon feldolgozva, a jelen rendelet ellenére másként, mint a Korpaközpont útján forgalomba hoz ;

2. aki a készenlétben levő vagy ezentúl előállitandó korpát, kölestakarmánylisztet, köleshéjat, repce-, vadrepce-, napraforgómag-, gomborkamag,- kendermag-, tökmag-, lenmag- és tengericsirapogácsát, cukorszörpöt, száritott répaszeletet, száritott moslék- és törkölyféléket a 9. §. ellenére a Korpaközpontnak be nem jelenti, hamis adatokat jelent be, vagy a készletből a Korpaközpont utalványára a megrendelőnek nem szállit ;

3. az, aki az 1. §-ban felsorolt ipari termékekért és hulladékokért a 4. §-ban megállapitott, vagy a jelen rendelet alapján megállapitandó legmagasabb árnál magasabb árt követel, vagy igér, elfogad vagy szolgáltat ;

4. az, aki a 6. §-ban felsorolt termékeket és hulladékokat az ott megjelöltnél kisebb nyers protein és zsírtartalommal, illetve az ott megállapitottnál nagyobb rosttartalommal vagy víztartalommal állitja elő ;

5. az, aki a jelen rendelet egyéb rendelkezéseit megszegi, vagy kijátsza, avagy megszegésükben vagy kijátszásukban bármi módon közreműködik.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

A jelen §. 3. pontjába ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árat a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

13. §.

A mezőgazdasági termények, lisztnemüek és egyes mezőgazdasági terményekből előállitott ipari termékek szállitásáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásukhoz szükséges igazolványokról 4.551/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben

(l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek az egész, törött és őrölt köleshéjra, kölestakarmánylisztre, mindennemű olajpogácsára és mindennemű száritott moslék- és törkölyfélékre.

Korpa, kölestakarmányliszt, köleshéj, mindennemű olajpogácsa, cukorszörp (melasse), száritott répaszelet, mindennemű száritott moslék és törkölyfélék és a 491/916. M. E. szám alatt kiadott rendelet szerint (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi február hó 6. napján megjelent 29. számában) szintén csak igazolvánnyal szállitható száritott répa szállitásához szükséges igazolványt az annak kiállitására jogositott hatóság kizárólag csak a Korpaközpont utalványa vagy a földmívelésügyi miniszter engedélye alapján állithatja ki és pedig akkor is, ha az emlitett termékek nem tisztán, hanem akár egymással, akái bárminemű más termékekkel bármely arányban keverten, akár pedig állati takarmányozásra más alkalmas módon feldolgozva hozatnak forgalomba.

14. §.

A jelen rendelet életbelépésével hatályukat vesztik a minisztériumnak a korpa forgalombabocsátásának szabályozásáról 2.966/1915. M. E. szám alatt és a takarmányozási célokra szolgáló ipari termékekért és hulladékokért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról és ezen cikkek előállitásának forgalombahozásának és szállitásának szabályozásáról 4.133/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletei (l. az utóbbit a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 18. napján megjelent 267. számában), kivéve a 2.966/1915. M. E. számú rendeletnek 3. és 7. §-ában, valamint a 4.133/1915. M. E. számú rendeletnek 12. §-ában foglalt, a Korpaközpont megalakitására vonatkozó rendelkezéseket, amelyek azzal egészittetnek ki, hogy amennyiben a Korpaközpontba az emlitett §-okban megállapitott létszámon felül több tagnak kiküldése válnék szükségessé, eziránt a földmívelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg intézkedik.

15. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 19. napján.

A m. kir. minisztérium 3.515/1916. M. E. számú rendelete a korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalombahozatalának újabb szabályozásáról szóló 2.780/1916. M. E. számú rendelet kiegészítése és módosítása tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 2.780/1916. M. E. számú rendelet (l. a Budapesi Közlönynek 1916. évi augusztus hó 22. napján megjelent 191. számában) az 1. §-ában felsorolt ipari termékeken és hulladékokon felül kiterjed a tengeri csiralisztre is.

A tengeri csiralisztért, valamint az idézett 2.780/1916. M. E sz. rendelet alá tartozó ipari termékek és hulladékok közül az alább felsoroltakért követelhető legmagasabb árak rendes minőség mellett métermázsánkint (100 kg.) tisztasúlyra a következőkben állapíttatnak meg:

Az ipari termék és hulladék megnevezése	Megkivánt legkisebb nyersprotein és zsír tartalom együtt	Megkivánt legkisebb cukor. tartalom	Megengedett legnagyobb viztartalom	Métermázsánkint követelhető legmagasabb ár
	százalékokban			korona
Cukorszörp (melasse)	—	45	—	25·50
Szárított répaszelet (a ki nem lugozott is)	—	—	13	30·50
Tengericsirapogácsa	17	—	—	40·50
Tengericsiraliszt	14	—	—	38·50
Diópogácsa	45	—	—	36·50
Mákpogácsa	38	—	—	32·50
Sesampogácsa	48	—	—	38·50
Soyababpogácsa	44	—	—	40·50
Bükkmagpogácsa	21	—		20·50
Szeszgyári szárított tengerimoslék	37	—	13	32·50
Szeszgyári szárított burgonyamoslék	—	—	14	19·50
Szesz- és élesztőgyári malátatörköly	28	—	—	24·50

Ezeket a legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a rakodóállomáshoz való szállításnak és a berakásnak, cukorszörp-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 24-én kelt 244. számában.

nél pedig a hordóba töltésnek költségeit is, zsák, illetőleg hordó nélkül készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni s ezek az árak egyaránt vonatkoznak, úgy a belföldi, mint a külföldi származású nyersanyagok feldolgozásánál előálló termékekre és hulladékokra.

2. §.

Cukorszörpöt az 1. §-ban meghatározottnál kisebb cukortartalommal, szárított répaszeletet és szeszgyári szárított burgonyamoslékot az 1. §-ban meghatározottnál nagyobb víztartalommal, tengericsiralisztet, az 1. §-ban felsorolt pogácsákat, valamint szeszgyári szárított tengeri moslékot az 1. §-ban meghatározottnál kisebb nyersprotein és zsírtartalommal és az ugyanott meghatározottnál nagyobb víztartalommal előllítani tilos.

3. §.

A cukorgyári vállalat a cukorszörpöt a vevő kívánságára a vevő által beküldött hordókban köteles szállítani. Ha a vevőnek megfelelő hordója nincs, a vevő kívánságára a hordókat a cukorgyári vállalat kölcsön adhatja s azokért a szállított cukorszörp minden 100 kg.-ja után minden megkezdett hónapra legfeljebb 50 fillér kölcsöndíjat számíthat fel; ha pedig a cukorgyári vállalat a hordókat, a megrendelő kívánságára, a megrendelő részére szerezte be, csak a tényleges beszerzési költséget számíthatja fel.

A cukorgyári vállalat a szárított répaszeletet a vevő kívánságára préselve is szállíthatja s ez esetben a szállított répaszelet minden 100 kg.-ja után 2 korona préselési költséget számíthat fel.

4. §.

Az 1916. évi cukorrépatermelésre vonatkozó szerződések szerint a cukorgyári vállalat által a termelőnek ingyen vagy a szerződésben megállapított áron visszaadandó cukorszörpöt és szárított régaszeletet a cukorgyári vállalat a termelőnek ezentúl is köteles a szerződésnek megfelelően visszaadni. A cukorszörpnél azonban a termelőnek visszaadott és a cukorgyári vállalat által a 2.780/1916. M. E. sz. rendelet 9. §-a szerint saját gazdasági céljaira visszatartott cukorszörpmennyiségek együttesen sem haladhatják meg az illető cukorgyári vállalat által az egész idényben előállított cukorszörp mennyiségének azt a %-át, amely % az előző idény egész termeléséből ezekre a célokra fordíttatott. A cukorgyári vállalat a saját gazdasági céljaira az előbb említett korlátokon belül sem tarthat vissza több cukorszörpöt annál a mennyiségnél, amelyet az előző idényben erre a célra tényleg felhasznált.

Ha a termelőknek a szerződések szerint visszaadandó és a cukorgyári vállalat által saját gazdasági céljaira visszatartható cukorszörp egész mennyiségében kiszolgáltatható nem lenne, úgy a termelők járandóságából, mint a cukorgyári vállalat igényéből aránylagos levonásnak van helye s a termelő szerződése alapján több cukorszörp kiszolgáltatását nem igényelheti, mint amennyi ezen aránylagos levonás után neki jár.

5. §.

A cukorgyári vállalat által előállított cukorszöp egész mennyiségének 10%-a élesztőgyártásra tartatik fenn s csak az ezen 10% levonása után fennmaradó mennyiségből elégíthető ki a termelőknek és a cukorgyári vállalatoknak az előző §-ban megállapított igénye.

A cukorgyári vállalat cukorszörptermelésének élesztőgyártásra fenntartott 10%-át és abban az esetben, ha az a mennyiség, amely az előző §. szerint a termelőknek visszaadandó és a cukorgyári vállalat által a saját gazdasági céljaira visszatartható, együttvéve kevesebb, mint az egész cukorszörp termelésének 35%-a, a 35%-ból fennmaradó részt a cukorgyári vállalat a 2.780/1916. M. E. számú rendeletnek megfelelően a Korpaközpont útján forgalomba hozni tilos.

Az élesztőgyártásra visszatartott cukorszörp kiutalása iránt a Korpaközpont útján a földmívelésügyi miniszter intézkedik.

6. §.

A szeszgyári vállalatokkal a jelen rendelet életbelépése előtt kötött szerződések alapján a cukorgyári vállalat az illető szeszgyárak részére a cukorszörp termelésének azt a részét tartozik szállítani, amely a 4. és az 5. §. szerint más célra fordítandó mennyiségek után fennmarad s a szeszgyári vállalatok szerződéseik alapján ennél több cukorszörp szállítását nem igényelhetik. A cukorszörpnek szeszgyári vállalatokkal kötött szerződések teljesítésére a jelen §. szerint felhasználható, de ily célra nem szükséges mennyiségét a cukorgyári vállalat a 2.780/1916. M. E. sz. rendeletnek megfelelően a Korpaközpont útján forgalomba hozni köteles.

7. §.

Amennyiben vita támadna a tekintetben, hogy az egyes cukorgyári vállalatok által előállított cukorszörpből a 4., az 5. és a 6. §. alapján az egyes célokra mily mennyiségek fordíthatók, a földmívelésügyi miniszter végérvényesen határoz.

8. §.

A cukorszörp és a szárított répaszelet eladására vonatkozó minden szerződés vagy kötés, amennyiben nem esik a 4. és a 6. §. rendelkezései alá, a jelen rendelet hatályának tartamára erejét veszti.

9. §.

A 2.780/1916. M. E. számú rendelet 9. §-a szerint a Korpaközponthoz intézendő bejelentésében a cukorgyári vállalat nemcsak a Korpaközpont útján forgalomba hozandó cukorszörp mennyiségét tartozik bejelenteni, hanem tartozik kimutatni egész cukorszörp termelését és részletezni, hogy ebből mily mennyiségek esnek a 4., az 5. és a 6. §-ban körülírt célokra.

10. §.

A 2.780/1916. M. E. sz. rendelet, valamint a jelen rendelet rendelkezései alá tartozó mindennemű ipari terméket és hulladékot, amelyet a gyári vállalat a termelőnek visszaadott, vagy saját gazdasági céljaira visszatartott, vagy amelyet a gazdasági felügyelőségek által kiállított utalványok alapján a Korpaközpont útján vagy a kicsinybeni elárusítóktól vásároltak, a birtokos csak saját állatainak takarmányozására használhatja fel s ha azokat bármi okból ily célra fel nem használhatná, csak a Korpaközpont közvetítésével adhatja el.

11. §.

A 2.780/1916. M. E. számú rendeletnek rendelkezései egyebekben az 1. §-ban felsorolt ipari termékekre és hulladékokra megfelelően alkalmazandók.

12. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy kijátssza, avagy megszegésükben vagy kijátszásukban bármi módon közreműködik, kihágást követ el és a 2.780/1916. M. E. számú rendelet 12. §-ának rendelkezései szerint büntetendő.

13. §.

A Horvát Szlavonországokból származó tengericsira feldolgozásánál nyert olajpogácsa vagy csiraliszt forgalomba hozataláról a horvát-szlavon országos kormány fog intézkedni.

14. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

A jelen rendelet életbelépésével a 2.780/1916. M. E. számú rendelet a jelen rendelettel kiegészített és módosított alakjában Horvát Szlavonországok területén is hatályba lép annyiban,

amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, mihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek az idézett rendeletek értelmében a földmívelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban a miniszter helyett a bánt kell érteni.

A 2.780/1916. M. E. sz. rendelet 12. §-ában és a jelen rendelet 12. §-ába ütköző kihágás miatt Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

Azokat a tennivalókat, amelyeket az idézett rendeletek a Korpaközpont feladatkörébe utalnak, Horvát-Szlavonországokban a bán által kijelölt szervezet látja el.

Budapest, 1916. október hó 21-én.

A m. kir. minisztérium 3.872/1916. M. E. számú rendelete, a tatárka- (hajdina, pohánka), a lóbab-, takarmányborsó- (őszi borsó, vadborsó stb.) mindenféle bükköny- és muharmagkészletek zár alá vételéről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A tatárka- (hajdina, pohánka), lóbab-, takarmányborsó- (őszi borsó, vadborsó stb.), mindenféle bükköny- és muharmagkészletek a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek. A zár alá vétel nem akadályozza a birtokost abban, hogy tatárka- (hajdina, pohánka), lóbab-, takarmányborsó- (őszi borsó, vadborsó stb.), mindenféle bükköny- és muharmagkészletét saját házi szükségletére és gazdaságában vetőmag céljára felhasználja. Zár alá vett készletét más célra nem felhasználhatja, fel nem dolgozhatja és — amennyiben a jelen rendelet másképen nem intézkedik (3—5. §.) — azt csak a Hadi Termény-részvénytársaság (Budapest, V., Nádor-utca 9.) útján idegenítheti el és azzal egyáltalában csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A birtokos köteles a zár alatt álló tatárka- (hajdina, pohánka), lóbab-, takarmányborsó- (őszi borsó, vadborsó stb.), mindenféle bükköny- és muharmagkészletek kellő megőrzéséről gondoskodni.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 23-án kelt 272. számában.

2. §.

Ugy a földmívelésügyi miniszter, valamint az Országos Közélelmezési Hivatal elnöke elrendelheti a jelen rendelettel zár alá vett készletek közszükségleti célokra való igénybevételét (rekvirálását).

3. §.

Termelők zár alatt álló tatárka- (hajdina, pohánka), lóbab-, takarmányborsó- (őszi borsó, vadborsó stb.) mindenféle bükköny- és muharmagkészletükből közvetlenül termelőknek vetőmagul egy-egy métermázsát meg nem haladó mennyiségeket eladhatnak.

4. §.

Kereskedők (szövetkezetek), ha ilyen magvak vásárlásával eddig is foglalkoztak, tatárkát (hajdinát, pohánkát), lóbabot, takarmányborsót (őszi borsót, vagy borsót stb.), mindenféle bükkönyt és muharmagot közvetlenül ezentúl is vásárolhatnak, de csak olyanoktól, akiknek eladásra szánt ilyen magkészletük az egyes magnemekből tíz-tíz métermázsát meg nem halad.

A vevő a jelen §. alapján vásárolt mennyiségeket csak a Hadi Termény-részvénytársaság útján adhatja el és köteles az ilykép megvásárolt készleteket kéthetenkint a Hadi Termény-részvénytársaságnak bejelenteni.

Az a kereskedő, akit a jelen §. rendelkezéseinek megszegésével elkövetett kihágás miatt a 9. §. alapján jogerősen elítélnek, elveszti a jelen §-on alapuló vásárlási jogosultságát.

5. §.

A kivitelre kerülő tatárkát (hajdina, pohánka), lóbabot és takarmányborsót (őszi borsó, vadborsó stb.), mindenféle bükkönyt és muharmagot csak a Hadi Termény-részvénytársaság útján lehet forgalomba hozni.

6. §.

A tatárka (hajdina, pohánka), lóbab és takarmányborsó (őszi borsó, vadborsó stb.), mindenféle bükköny- és muharmag adásvétele iránt a jelen rendelet hatályba lépte előtt kötött és a jelen rendelet életbelépése előtt az árú átadásával még nem teljesitett szerződést az eladónak csak a Hadi Termény-részvénytársaság hozzájárulásával szabad teljesiteni és amennyiben a Hadi Termény-részvénytársaság a hozzájárulást megtagadja, a szerződés hatályát veszti.

7. §.

A kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországokban a bánnal egyetértve a zár alá vett

készleteket indokolt esetben — a feltételek egyidejű megállapításával — a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

8. §.

A jelen rendelet a kerti és gazdasági magvak forgalombahozataláról 3.350/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletet nem érinti.

9. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, a többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára forditandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

10. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 23. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Hadi Termény-részvénytársaság feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani Országos Ellátási Részvénytársaság (Zemaljska Opbskraba d. d. u. Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. november 22. napján.

Talpfa és bányafa lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 1.972/1916. M. E. számú rendelete mindennemű talpfának és bányafának bejelentéséről és zár alá vételéről. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

A talpfa -és bányafakészletek bejelentése.

1. §.

Mindennemű közönséges talpfa- és váltótalpfa-, úgyszintén mindennemű bányafakészleteket, tekintet nélkül az anyagra, a méretekre, a feldolgozás fokára és a felhasználás módjára, az alább következő §-okban foglalt rendelkezések értelmében be kell jelenteni.

2. §.

Bejelentés alá azok a készletek esnek:

a) amelyek a talpfa és bányafa termelésével és eladásával vagy a termelt talpfa és bányafa forgalombahozatalával foglalkozó erdőbirtokosok és kereskedők (egyének, jogi személyek, cégek) birtokában (kezelésében vagy őrizetében és pedig akár saját akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi vagy egyéb községi raktárakban, erdei rakodókon vagy a termelőhelyeken stb.) eladatlanul vannak, továbbá azok a készletek is, amelyek még a termelőhelyeken feldolgozás vagy összegyűjtés alatt vannak;

b) amelyek az *a)* pontban említett egyének, jogi személyek cégek birtokában (kezelésében, őrizetében és pedig akár saját, akár idegen helyiségekben, vasuti, hajóállomási, városi vagy községi raktárakban, erdei rakodókon vagy a termelőhelyeken stb.) vannak és már eladattak, de még nem szállittattak el a vevőnek;

c) amelyeket az *a)* pontban említett egyének, jogi személyek és cégek a magyar szent korona országainak területén a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalombahozatal céljára termelnek;

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 27-én kelt 145. számában.

d) amelyeket az *a)* pontban említett egyének, jogi személyek és cégek a magyar szent korona országainak területére a jelen rendelet hatályának ideje alatt forgalonbahozatal céljára behoznak;

e) amelyek a nem állami bányavállalatok birtokában vannak és az illető bányavállalat három havi bányafaszükségletét meghaladják.

3. §.

A bejelentést a 2. §. *a)*, *b)* és *e)* pontja alá tartozó esetekben az köteles megtenni, akinek birtokában (kezelésében, őrizetében) a bejelentendő talpfa- és bányafakészletek vannak.

Azt a készletet, amely beraktározással vagy fuvarozással foglalkozó valamely vállalatnál van elhelyezve, az köteles bejelenteni, aki azt megőrzés vagy fuvarozás végett elhelyezte, kivéve azt az esetet, amikor a beraktározott árút külföldi egyén vagy cég helyezte el, mert ilyen esetben a beraktározó vagy fuvarozó vállalat köteles a bejelentés megtételére.

A 2. §. *c)* pontja alá tartozó esetekben a talpfa és bányafa termelője, a 2. §. *d)* pontja alá tartozó esetekben pedig a vevő köteles a bejelentésre.

4. §.

A 2. §. értelmében bejelentendő talpfa- és bányafakészleteket a 3. §-ban említett egyének, jogi személyek és cégek kötelesek legkésőbb 1916. évi julius hó 8. napjáig bezárólag az 1916: évi julius hó 1. napján volt állapot szerint és azontúl hónaponként legkésőbb a hónap 8. napjáig bezárólag az előző hónap utolsó napján volt állapot szerint a kereskedelemügyi miniszterhez bejelenteni. Aki üzemében állit elő talpfát vagy bányafát, köteles bejelentésében egyúttal az előző hónap tényleges termelését és a folyó hónap előreláthatő termelését feltüntetni.

Azokat a készleteket, amelyek 1916. évi július hó 1. napján vagy ezt követőleg valamely hónap utolsó napján fuvarozás alatt állanak, a rendeltetési helyre érkezésük után a címzett köteles a jelen rendelet szerint legközelebbi bejelentésében feltüntetni.

5. §.

A bejelentést mindenkinek, aki erre köteles, közvetlenül a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium IV. szakosztályához (Budapest, I., Lánchid-utca 1—3. szám), Horvát-Szlavonországokban pedig a bánhoz kell beküldenie, aki a bejelentések eredményét a kereskedelemügyi miniszterrel közli.

A bejelentéshez a jelen rendelet mellékleteképen csatolt mintának megfelelő bejelentőlapot kell használni. Ily bejelentőlapok kis- és nagyközségekben a községi előljáróságnál, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Fiume városában és kerületében a polgármesternél, Budapest székesfővárosban a kerületi előljáróságoknál ingyen kap-

hatók. Ugyanezen minta szerint a bejelentőlapot maga a bejelentő is elkészitheti.

A bejelentőlapot postai úton való beküldés esetében legkésőbb a határidő utolsó napján kell postára adni.

6. §.

A 2. §. *a)*, *b)*, *c)* és *e)* pontjai alá eső készletek községek (városok) szerint külön-külön jelentendők be, vagyis minden egyes község (város) határában levő készletről külön-külön bejelentőlap állitandó ki.

A 2. §. *d)* pontja alá eső készletek külön bejelentőlapokon, de egy-egy összegben jelentendők be.

7. §.

A bejelentésre kötelezettek a bejelentett készletekről pontos raktárkönyvet kötelesek vezetni oly módon, hogy abból a készlet mennyiségének változása és az, hogy hova fordittatott, bármikor megállapitható legyen.

Elidegenités esetében a raktárkönyvben a megszerző fél nevét és lakóhelyét, ha pedig az árú már elszállittatott, azt is fel kell jegyezni, hogy mikor és hova küldetett.

8. §.

A közigazgatási hatóságnak jogában áll az 1914 : L. t.-c. 2. §-a) értelmében a bejelentett adatok helyességének megállapitása céljából a bejelentésre kötelezettnek bárhol található készleteit, raktárait és üzleti könyveit megvizsgálni.

A talpfa- és bányafakészletek zár alá vétele.

9. §.

Mindazok a talpfa- és bányafakészletek, amelyek a 2. §. értelmében bejelentés alá esnek, a jelen rendelet erejénél fogva zár alá helyeztetnek.

A zár alá vett talpfa- és bányafakészletek el nem idegenithetők, fel nem használhatók, fel nem dolgozhatók és azokkal a zár tartama alatt egyébként sem lehet rendelkezni és azoknak kellő megőrzéséről az az egyén, jogi személy vagy cég, akinek a készletek tulajdonában vagy birtokában vannak, gondoskodni köteles.

10. §.

A kereskedelemügyi miniszter a zár alá vett készleteket — bányafát illetőleg a pénzügyminiszterrel egyetértőleg — a közszükséglet igényeinek szem előtt tartásával, indokolt esetekben a feltételek egyidejű megállapitásával, a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

Büntető és záró rendelkezések.

11. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezéseit megszegi vagy megszegésüknél közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára forditandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

12. §.

A közforgalmú vasutak birtokában levő és saját üzemi céljaira szükséges talpfakészletekre a jelen rendelet nem vonatkozik.

13. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Horvát-Szlavonországokban azonban a bejelentési kötelezettség végrehajtása céljából szükséges rendelkezéseket a bán teszi meg.

Budapest, 1916. évi június hó 19. napján.

Tarhonya forgalomba hozatala.

A m. kir. minisztérium 3.299/1916. M. E. számú rendelete a tarhonya előállításáról, forgalombahozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a követ kezőket rendeli:

1. §.

Tarhonyát előállító gyári vállalatok — ideértve a kisebb és házi iparszerű vállalatokat is — a jelen rendelet életbelépése után tarhonyát csak a részükre a 2.369/1916. M. E. számú rendelet 21. §-a) alapján a Hadi Termény-részvénytársaság által kiszolgáltatott lisztből és pedig kizárólag csak főzőlisztből állíthatnak elő és a tarhonyát csak a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozhatják forgalomba.

Tarhonyát egyébként bárki csak a saját házi szükségletére állíthat elő és ha bármily okból feleslege van, azt szintén csak a Hadi Termény-részvénytársaság útján hozhatja forgalomba

A jelen rendelet életbelépése előtt előállított tarhonyakészleteket az előállító iparvállalatok kizárólag csak a Hadi Termény-részvénytársaság útján s a jelen rendelettel megállapitott legmagasabb áron, mások pedig 1916. évi október hó 15. napjáig az érvényben levő piaci áron szabadon, e napon túl pedig szintén csak a Hadi Termény-részvénytársaság útján és a jelen rendelettel megállapított legmagasabb áron hozhatják forgalomba.

2. §.

Az előállító iparvállalatok által tarhonyáért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területén 100 korona.

3. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árt, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 október 4-én kelt 227. számában.

métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra göngyölet nélkül és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni. A legmagasabb ár göngyölet nélkül lévén értendő, az eladó a göngyölet súlyát az eladott tarhonya súlyába nem számíthatja be. Az eladó az általa szolgáltatott göngyölet árát külön felszámíthatja. A göngyöletért felszámítható legmagasabb árt a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

4. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapított legmagasabb áron felül követelhelő kamatnak kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet megkötésekor érvényben állott váltóleszámitolási kamatlábát.

5. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb ár 1916. évi októben hó 4. napján lép életbe. Ettől a naptól kezdve tilos tarhonyát — az 1. és a 7. §-ban meghatározott kivételekkel — drágábban árúsítani vagy vásárolni annál az árnál, amelyet a jelen rendelet legmagasabb árul megállapít.

6. §.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A jelen rendeletnek a legmagasabb árra vonatkozó rendelkezéseibe ütköző kihágás miatt nem büntethető az, aki a követelt árt a jelen rendelet ellenére megigérte vagy megfizette, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

7. §.

Ha a tarhonya árúsítása a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben)

történik, az eladó — az 1. §. második bekezdésében említett esetet kivéve — csak olyan árt számíthat, amely a megállapított legmagasabb árt — a Hadi Termény-részvénytársaságnak fizetett jutalék és a szállítási költségek hozzászámításával — legfeljebb 15%-kal haladja meg.

Az ez ellen vétőket az 1915. évi november hó 23-ik napján 4.207/1915. M. E. szám alatt kelt rendelet (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi november hó 25. napján megjelent 275. számában) 16. §-a értelmében kell büntetni.

8. §.

A vámkülföldről származó lisztből előállított tarhonya, valamint a vámkülföldről származó tarhonya forgalomba hozatalára, a jelen rendelet rendelkezései nem vonatkoznak.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi szeptember hó 30. napján.

Tengericsira kivonása és tengeriolaj termelése és forgalomba hozatala.

A m. kir. minisztérium 3.652/1916. M. E. számú rendelete a tengericsira kivonása és forgalombahozatala, a tengeriolaj előállítása és forgalombahozatala, valamint a tengeriolaj legmagasabb árának megállapitása tárgyában.[1])

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. A tengericsira kivonása és forgalombahozatala.

1. §.

Hengerszékekkel berendezett malmok és tengerit feldolgozó vagy feletető ipari és egyéb vállalatok az 1898 : XXIII. t.-cikk alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezetnek a tengericsira kivonása iránt hozzájuk intézett felhivására a felhivásban megjelölt időponttól kezdve akár egészséges, akár romlott tengerit csakis a tengericsirának kivonásával őrölhetnek, darálhatnak vagy dolgozhatnak fel bármely egyéb módon és a feldolgozásnál az Országos Központi Hitelszövetkezet utasításai szerint kötelesek eljárni. Egy métermázsa tengeriből legfeljebb 12 kg. tengericsirát szabad kivonni és 100 kg. csirának legalább 15 kg. préselési eljárással kivonható olajat kell tartalmaznia.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet a tengerinek az első bekezdés értelmében való csirátlanítására csakis azokat a malom- és egyéb vállalatokat kötelezheti, amelyeknek lehetővé tette, hogy a csirának a tengeriből való kivonására a szükséges üzemi átalakításokat elvégezhessék.

Vita esetében a kereskedelemügyi miniszter dönt; döntéséig az illető vállalat tengerit a csira kivonása nélkül fel nem dolgozhat.

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 1-én kelt 251. számában.

2. §.

Mindenki — akár magánegyén, akár jogi személy, — akinek 1916. évi november 1. napján tengericsirakészlet van birtokában (őrizetében), köteles készletét legkésőbb az 1916. évi november hó 8. napjáig az 1916. évi november hó 1. napján volt állapot szerint az Országos Központi Hitelszövetkezetnél (Budapest, VIII., Baross-utca 13.) írásban bejenteni.

A bejelentésnek tartalmaznia kell:

1. az egész készlet mennyiségét, beleértve azt a mennyiséget is, amelyet a fél készletéből az 1916. évi október hó 31. napjáig bezárólag már eladott, de amely még birtokában van;

2. külön azt a mennyiséget, amelyet a fél készletéből az 1916. évi október hó 31. napjáig már eladott, de amely még birtokában van;

3. a hely (város vagy más község, malom, gyártelep, raktár stb.) megjelölését, ahol a készlet van.

A bejelentést a jelen rendelethez csatolt I. számú mintának megfelelően kell kiállítani.

Az I. §. alá eső malom- és egyéb vállalatok kötelesek továbbá az 1916. évi november hó 1. napja után termelt tengericsiramennyiségeket az Országos Központi Hitelszövetkezetnél havonkint kétszer, még pedig legkésőbb a hó 5., illetőleg 20. napjáig bezárólag az előző hó utolsó és az illető hó 15. napján volt állapot szerint és azonfelül esetenkint mindannyiszor haladéktalanul bejelenteni, valahányszor a termelt tengericsira mennyisége 100 métermázsát elér.

3. §.

A jelen rendelet 1. §-ának hatálya alá eső malom- és egyéb vállalatok kötelesek az általuk feldolgozott tengeriről a jelen rendelethez csatolt II. számú mintának megfelelő feldolgozási jegyzéket pontosan vezetni. Ebbe a jegyzékbe az Országos Központi Hitelszövetkezetnek kiküldött, igazolt megbizottja bármikor betekinthet.

4. §.

A 2. §. szerint bejelentés alá eső tengericsirakészletek a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek. A zár alá vett tengericsirát a készlet birtokosa fel nem használhatja, azt másnak, mint az Országos Központi Hitelszövetkezetnek, el nem idegenítheti sem azon másnak jogot nem engedhet és köteles azonban a csira célszerű beraktározásáról és kellő megőrzéséről gondoskodni.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet a zár alá vett tengericsirakészletekkel a jelen rendelet hatálya alatt és a rendeletben

meghatározott korlátok között az államkincstár javára egyedül rendelkezik.

5. §.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet a zár alá vett csirakészleteket átvenni és az átvett készletekért, ha azok az Országos Központi Hitelszövetkezet utasítása szerint veendő minta alapján a m. kir. ipari és anyagvizsgáló és kisérleti intézet, avagy más állami vagy egyéb nyilvánossági joggal felruházott vegyvizsgáló állomás megállapítása szerint préselési eljárással kivonható legalább 10% olajat tartalmaznak, kilogrammonkint a következő árakat tartozik fizetni:

a tengerit saját céljaira felhasználó ipari és egyéb vállalatoknak — ideértve a mezőgazdasági üzemmel nem kapcsolatos állathizlalással iparszerűen foglalkozó vállalatokat is — 62 fillért;

a malomvállalatoknak azért a csiráért, amely a termelők és más őröltető felek saját házi és gazdasági szükségletére feldolgozott tengeriből származik (7. §.) 102 fillért.

Ezt az árt, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való fuvarozás és a rakodás költségét is 1 (egy) kg. tiszta súlyra, minden levonástól mentes készpénzfizetés mellett zsák nélkül történt eladás esetére kell érteni.

Ha a csira olajtartalma 15%-nál nagyobb, minden teljes % olajtöbblet után csirakilogrammonkint a jelen §-ban meghatározott árnál egy fillérrel több fizetendő; ha pedig a csira olajtartalma 15%-nál kisebb, úgy az olajtartalomcsökkenés minden teljes %-a után csirakilogrammonkint az árból 2 fillér levonandó.

A közszükségleti célokra igénybe vett tengeriből származó csiráért fizetendő árt a földmívelésügyi miniszter állapítja meg.

6. §.

Horvát-Szlavonországokban az 1—4. §-ban jelzett tennivalókat az ottani Országos Ellátási részvénytársaság (Zemaljska Opskraba u Zagrebu) látja el és a bán gondoskodik arról, hogy az így megszerzett csirakészletek az 5. §. rendelkezéseinek megfelelően az Országos Központi Hitelszövetkezetnek átengedtessenek.

7. §.

Az a csira, amelyet az 1. §. alá eső malomvállalat tengerinek a termelő vagy őröltető fél házi és gazdasági szükségletére való feldolgozásánál nyer, a feldolgozó vállalaté, amely azzal a 4. § korlátai között rendelkezhetik. Ennek ellenében a malomvállalat az őröltető félnek a feldolgozott tengeri után semminemű őrlési vagy egyéb feldolgozási díjat sem számíthat fel és köte-

les az őröltető félnek a tengeriből kivont csiráért annak súlymennyisége után oly árt megfizetni, amilyen ára van ugyanolyan súlymennyiségű tengerinek az őrléskor érvényben levő legmagasabb árszabály szerint. Ezenfelül köteles még a feldolgozó malom az őröltető félnek a csirátlanított tengeri minden métermázsája után 3 K térítést fizetni. A jelen §. szabályaival ellenkező megállapodás hatálytalan.

8. §.

Tengericsirát polgári forgalomban közforgalmú vasuton, hajón vagy gépkocsin csak a jelen rendelethez csatolt III. számú minta szerint kiállított szállítási igazolvány mellett szabad szállítani. A szállítási igazolványokat az Országos Központi Hitelszövetkezet állítja ki.

Közforgalmi, vasuti és hajózási vállalatoknak tengericsirát fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállítási igazolványt is beszolgáltatja. A szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és az árút felvevő állomáson annak jeléül, hogy az igazolvány a szállításhoz felhasználtatott és újabban nem használható, a feladó állomás keletbélyegzőjével le kell bélyegezni.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen §. rendelkezéseit a tengelyen való szállításra is kiterjesztheti.

II. A tengeriolaj előállítása és forgalombahozatala.

9. §.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet a tengericsirakészleteket olajjá feldolgozásuk végett az erre berendezett gyári vállalatok között a kereskedelemügyi miniszternek a pénzügyminiszterrel egyetértőleg adott utasításai szerint osztja fel.

Tengericsirát feldolgozásra csak oly gyári vállalatok kaphatnak, amelyek a jelen rendelet életbelépése napján legalább is már szerelés alatt állottak.

10. §.

A 9. §-ban említett vállalat a tengericsirának olajjá való feldolgozásáért — legalább 15% olajkivonása esetében — csiramétermázsánkint legfeljebb 16 K-t számíthat. Ez a díj magában foglalja a csirának a feldolgozó telepre való elszállítási költségét, valamint a zsák kölcsöndíját is és a csirát feldolgozó vállalat köteles a csira elszállításához szükséges zsákokról is fuvardíjmentesen és minden külön költség felszámítása nélkül gondoskodni.

Amennyiben a csirát olajjá feldolgozó vállalat a csirából 15% olajnál több olajat állít elő, minden teljes %-kal nagyobb olajhozam után a jelen §. első bekezdésében megszabottnál 50 fillérnél magasabb feldolgozási dijat számíthat.

Ha a csirát olajjá feldolgozó vállalat oly csirából, amelyből vegyelemzés szerint préselés útján legalább 15% olajat lehet kivonni, ennél kevesebb olajat állított elő, a jelen §. első bekezdésében megszabott feldolgozási díj minden teljes % után, amellyel az olajmennyiség csökken, 1 K-val kisebbedik. Ez a szabály nem áll arra az esetre, ha a csirából a vegyelemzés szerint az olajgyár által előállított olajnál több nem volt kivonható.

Ez az olajjá való feldolgozási díj csak az üzleti forgalomban szokásos követelményeknek megfelelő minőségű árú előállításáért fizetendő. Kevésbé jó minőségű árúért csak megfelelően alacsonyabb díj fizetendő.

A tengericsirát olajjá feldolgozó vállalat a kellő kereskedelmi gondosság elmulasztásával és idegen anyagok hozzákeverésével okozott kárért felel, a kár összege a feldolgozási díjból levonható. Amennyiben pedig a kár a feldolgozási díjat is meghaladja, a többletet a feldolgozó vállalat megfizetni köteles.

11. §.

A tengeriolajkészletek a jelen rendelet erejénél fogva közszükségleti célra zár alá vétetnek és azokat az előállító vállalat fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja, hanem köteles az Országos Központi Hitelszövetkezetnek átadni.

Az olajat előállító vállalat köteles a zár alá vett tengeriolajkészlet célszerűbb beraktározásáról és kellő megőrzéséről gondoskodni.

12. §.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet a tengeriolajkészleteket a Magyar Olaj- és Zsíripari Központ részvénytársaság útján hozza forgalomba. Ehhez képest a Magyar Olaj- és Zsíripari Központ részvénytársaság az Országos Központi Hitelszövetkezet által forgalombahozatal végett rendelkezésre bocsátott tengeriolajat a jelen rendelet 13. §-ban megállapított áron átvenni köteles.

A Magyar Olaj- és Zsíripari Központ részvénytársaság az átvett tengeriolajat a kereskedelemügyi miniszternek a közszükségletek szemelőtt tartásával adott utasításai szerint hozza forgalomba.

13. §.

A tengericsiráből nyert olajért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánkint (100 kg.) 1.000 K.

Ezt a legmagasabb árt, amely magában foglalja az előállító ipartelep rakodó állomásához való szállítás költségét is, tiszta súlyra, hordó vagy egyéb tartány nélkül, minden levonástól mentes készpénzfizetés mellett történt eladás esetén kell érteni.

14. §.

A Magyar Olaj- és Zsíripari Központ r.-t. a részéről történt eladásnál az általa fizetett áron felül a saját üzleti költségei fejében a kereskedelemügyi miniszter által megállapítandó jutalékot számíthat fel.

15. §.

Azt, hogy a tengericsiráből előállított olaj árusítása a közvetlen fogyasztás célját szolgáló forgalomban (kicsinyben vagy részletkereskedésben) minő áron történjék, a kereskedelemügyi miniszter rendelettel állapítja meg.

III. Vegyes és büntető rendelkezések.

16. §.

A tengeriolaj adásvétele iránt a jelen rendelet hatályba lépte előtt kötött és a rendelet rendelkezéseivel ellentétben álló szerződések hatályukat vesztik, amennyiben a jelen rendelet életbelépése előtt még nem teljesíttettek.

Azokat az igényeket, amelyek a szerződés nem teljesítéséből a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, az előbbi bekezdés szabálya nem érinti; a vevő azonban nem követelhet teljesítést, hanem csak kártérítést.

Oly szerződéseknél, amelyeket részletekben kell teljesíteni, a jelen §. első bekezdésének szabálya csak azokra a részszolgáltatásokra vonatkozik, amelyeket a jelen rendelet hatályának ideje alatt kellene teljesíteni.

17. §.

Tengeriolajat nem postai polgári forgalomban közforgalmú vasuton, hajón vagy gépkocsin a város vagy község területén kívül eső helyre csak a kereskedelemügyi miniszter által a jelen rendelethez csatolt III. sz. minta szerint kiállított szállítási igazolvány mellett szabad szállítani.

Közforgalmú vasuti és hajózási vállalatoknak ehhez képest tengericsiraolajat fuvarozás vagy tárolás végett csak úgy szabad

elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállítási igazolványt is beszolgáltatja.

A tengericsiraolaj szállításához szükséges szállítási igazolvány kiállítását a feladónak a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ r.-t. útján kell kérnie.

18. §.

A kereskedelemügyi miniszter a jelen rendeletben foglalt rendelkezések alól indokolt esetekben kivételeket engedhet.

19. §.

A tengeriolajnak vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

20. §.

Aki a jelen rendelet valamelyik rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Azon készlet tekintetében, melyre nézve a kihágást elkövették, a kihágási eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

21. §.

Ez a rendelet 1916. évi november hó 1. napján lép életbe, hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapesten, 1916. évi október hó 31. napján.

I. számú minta a 3.652/1916. M. E. számú rendelethez. (2. §.)

Az 1898 : XXIII. t.-c. alapján alakult

Országos Központi Hitelszövetkezetnek

Tengeriolaj-osztály. ***Budapest.***

A m. kir. minisztérium 3.652/1916. M. E. sz. rendeletének 2. §-a értelmében bejelentem, hogy 1916. évi november hó 1-én ..... községben (város) levő $\frac{\text{malomban}}{\text{gyártelepemen}}$ [1]) az alább részletesen felsorolt tengeri-
raktáramban

csirakészlet volt:

A csirakészlet mennyisége összesen kg.	Ebből 1916. október hó 30-ig eladva:		
	Kinek		Mennyiség kg.
	neve	lakhelye	

Bejelentésemet könyveim szerinti adatok alapján a valóságnak megfelelően tettem meg.

Kelt ..... 1916. évi november hó .....-én.

....
aláírás.[2])

[1]) Nem megfelelő törlendő.
[2]) Ezen bejelentés adataiért az illető ipartelep tulajdonosa felel.

II. számú minta a 3.652/1916. M. E. számú rendelethez. (3.§.)

Tengeri feldolgozási jegyzék.

Folyószám	Kelet	Tengerit őrlő (daráló) fél		Őrölt vagy darált tengeri kg	Tengeri fajtája	Kivont csira kg	A félnek kifizetett térítmény		Ellenőrzés
		neve	lakhelye				K	f	

III. számú minta a 3.652/1916. M. E. számú rendelethez. (8. és 17. §.)

Szállítási igazolvány.

---------- (feladó neve)

---------- (lakása) jogosult

arra, hogy ---------- kg. ----------

az 1916. évi ---------- hó ------ napjáig terjedő idő alatt ----------

---------- állomásról

---------- állomásra

vasuton / hajón ----------

címére elszállíthasson.

Budapest, 1916. évi ---------- hó ------ napján.

P. H.

A miniszter rendeletéből:

A szállítási igazolványt a fuvarokmányhoz tartósan hozzá kell fűzni.

Tengeri hajóbeszerzési segélyek folyósitása.

A m. kir. minisztérium 1916. évi 1.424/1916. M. E. számú rendelete a tengeri szabadhajózás céljára engedélyezett hajóbeszerzési segélyek folyósitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések, különösen az 1916. évi VI. t.-c. 3. §-a alapján a következőket rendeli :

1. §.

A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy azokban az esetekben, amelyekben az 1907 : VI. t.-c. alapján a már engedélyezett hajóbeszerzési segélyekre nézve az egyes naptári évekre eső részletek folyósitásához kikötött járatteljesitményeknek az idézett t.-c. 5. §-ában megállapitott határideje a háború következtében be nem tartható, az ekként elmaradt járatok későbbi pótlásának kikötése mellett a hajóbeszerzési segélyek illető évi részleteit az idézett törvényi rendelkezéstől függetlenül folyósithassa.

2. §.

A kereskedelemügyi miniszter a hajóbeszerzési segély évi részleteinek az 1. §-on alapuló kivételes folyósitása előtt esetről-esetre határozza meg azokat a feltételeket, amelyek az elmaradt járatok későbbi pótlását célzó kikötések biztositása végett szükségesek. A hajóbeszerzési segély kivételes folyósitása csak akkor van megengedve, ha az illető hajótulajdonos az előzetesen teljesitendő feltételeknek megfelelt, a többi megszabott feltételnek teljesitésére pedig magát közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozattal kötelezte.

3. §.

Ez a rendelet 1916. évi április hó 30. napján lép életbe.
Budapest, 1916. évi április hó 27. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 28-án kelt 97. számában.

Tengerikészletek lefoglalása és fölhasználása.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 19.000/1916. F. M. eln. számú rendelete a tengeri és egyes más termények forgalombahozatala tárgyában kiadott rendeletek kiegészitéséről szóló 773/1916. M. E. sz. rendelet 1. és 2. §-ának végrehajtása tárgyában.[1])

1. §.

A tengeri és egyes más termények forgalombahozatala tárgyában kiadott rendeletek kiegészitéséről szóló 773/1916. M. E. sz. rendelet 1. §-a alapján megengedem, hogy az alább felsorolt törvényhatóságokban tengerit nemcsak a Hadi Termény-Részvénytársaság vagy annak részére bizományosai, hanem azzal a feltétellel, hogy a vevő a megvásárolt mennyiség felét a Hadi Termény-Részvénytársaságnak közcélokra megvételre felajánlja, saját gazdasága részére takarmányozási, hizlalási és háztartási szükségletre kizárólag és közvetlenül a termelőtől, ennek szabad rendelkezése alatt álló készletéből más is vásárolhasson.

Nevezetesen megengedem a tengerivásárlást: Abauj-Torna, Alsó-Fehér, Bars, Bereg, Besztercze-Naszód, Borsod, Brassó, Csik, Esztergom, Fogaras, Gömör-Kishont, Győr, Háromszék, Hont, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozs, Komárom, Krassó-Szörény, Máramaros, Maros-Torda, Moson, Nagyküküllő, Nógrád, Nyitra, Sopron, Pozsony Szeben, Szilágy, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos, Ugocsa, Vas és Zemplén vármegyék egész területén, továbbá Győr Kolozsvár, Komárom, Maros-Vásárhely, Miskolcz, Pozsony, Sopron és Selmecz-Bélabánya törvényhatósági joggal felruházott városok területén.

2. §.

Vevő köteles a megvásárolt tengerikészlet felét a vételtól számitott nyolc napon belül a Hadi Termény-Részvénytársaságnak irásban közcélokra megvételre felajánlani.

A vonatkozó beadványnak tartalmaznia kell:

a) az eladó nevét és lakhelyét,

b) a megvásárolt tengerikészlet mennyiségét és tárolási helyét,

---

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. március 12-én kelt 12. számában.

c) a vételügylet létrejöttének napját,

d) annak kijelentését, hogy a vevő a megvásárolt készlet felét maximális áron és a szabályszerű őrzési és gondozási díj megtérítése ellenében a Hadi Termény-Részvénytársaságnak közcélokra megvételre felajánlja.

A beadványhoz csatolni kell:

1. annak a községnek előljáróságától (város polgármesterétől), ahol a megvásárolt készlet van, bizonyitványt arról, hogy az eladó maga termelő, hogy mennyi az eladónak összes tengeri készlete és hogy az eladó az eladott készleten felül rendelkezik még annyi egészséges, száraz tengerivel, amennyit közszükségleti célokra nem a földmívelésügyi miniszter rendelete alapján, hanem a helyi hatóság által történt igénybevétel (rekvirálás) folytán átengedni, illetve szabadkézből történt eladás folytán a Hadi Termény-Részvénytársaságnak átadni köteles;

2. annak a községnek előljáróságától (város polgármesterétől), ahol a készletet a vevő felhasználni szándékozik, bizonyitványt arról, hogy a vevőnek a megvásárolt tengerire saját gazdaságában takarmányozási, hizlalási vagy háztartási s nem egyéb célra van szüksége.

A Hadi Termény-Részvénytársaság a beadvány beérkeztétől számitandó nyolc nap alatt köteles a vevőt elhatározásáról értesiteni. Ezt az értesitést nevezett részvénytársaság egyidejűleg a fél beadványával s annak mellékleteivel együtt másolatban a földmívelésügyi miniszterhez is felterjeszti.

A földmívelésügyi miniszter a részvénytársaság jelentésének beérkezte után a vevő rendelkezésére hagyott résznek elszállitásához szükséges szállitási igazolvány kiállitására az erre illetékes hatóságot felhatalmazza és egyúttal intézkedik a közszükségleti célokra megvett készletnek a Hadi Termény-Részvénytársaság által leendő elszállitása, illetve a közigazgatási hatóság útján leendő biztositása iránt.

3. §.

A 773/1916. M. E. sz. rendelet 2. §-a értelmében az ott megszabott feltételek fennforgása esetén az oly adásvételi szerződések teljesitésének megengedése tekintetében, melyek a 322/1916. M. E. sz. rendelet 2. §-a alapján hatályukat vesztették, a vevő által előterjesztett kérelemre esetenként fogok határozni.

A szerződés teljesithetése iránt a Hadi Termény-Részvénytársasághoz beterjesztendő kérelemnek tartalmaznia kell:

a) az eladó nevét és lakhelyét,

b) a megvásárolt tengerikészlet mennyiségét és tárolási helyét,

c) a vételügylet létrejöttének napját,

d) annak kijelentését, hogy a vevő a megvásárolt készlet felét maximális áron és a szabályszerű őrzési és gondozási díj meg-

térítése ellenében a Hadi Termény-Részvénytársaságnak közcélokra megvételre felajánlja.

A kérelemhez csatolni kell:

1. annak a községnek előljáróságától (város polgármesterétől), ahol a megvásárolt készlet van, bizonyitványt arról, hogy mennyi az eladónak összes tengerikészlete és hogy az eladó az eladott készleten felül rendelkezik még annyi egészséges, száraz tengerivel, amennyit közszükségleti célokra történt igénybevétel (rekvirálás) folytán átengedni, illetve szabadkézből történt eladás folytán a Hadi Termény-Részvénytársaságnak átadni köteles.

2. annak a községnek előljáróságától (város polgármesterétől), ahol a készletet a vevő felhasználni szándékozik, bizonyitványt arról, hogy a vevőnek a megvásárolt tengerire saját gazdaságában takarmányozási, hizlalási vagy háztartási s nem egyéb célra van szüksége;

3. a vételügylet létrejöttét igazoló iratokat (szerződés, kötlevél stb.).

Amennyiben a vevő a tengerit iparszerű hizlalás stb. céljaira vásárolta, a 3.511/1915. M. E. sz. rendelet 10. §-a alapján nyert vásárlási engedély is bemutatandó.

A Hadi Termény-Részvénytársaság a kérelem beérkeztétől számitandó nyolc nap alatt köteles a vevőt elhatározásáról értesiteni. Ezt az értesitést nevezett részvénytársaság egyidejűleg a fél kérelmével s annak mellékleteivel együtt másolatban a földmivelésügyi ministerhez is felterjeszti.

A földmivelésügyi miniszter a részvénytársaság jelentésének beérkezte után a vevő rendelkezésére hagyott résznek elszállitásához szükséges szállitási igazolvány kiállitására az erre illetékes hatóságot felhatalmazza s egyúttal intézkedik a közszükségleti célokra megvett készletnek a Hadi Termény-Részvénytársaság által leendő elszállitása, illetve a közigazgatási hatóság útján leendő biztositása iránt.

Budapesten, 1916. évi március hó 6-án.

A m. kir. minisztérium 1.016/1916. M. E. számú rendelete a törvényhatóságok részére tengeri vásárlásának megengedéséről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A 773/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet 1. §-a (l. a Budapesti Közlönynek 1916. évi március hó 4. napján megjelent

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 28-án kelt 71. számában.

52. számában) kiegészittetik azzal, hogy az ott megjelölt területeken takarmányozási és hizlalási szükségletre kizárólag és közvetlenül a termelőtől, ennek szabad rendelkezése alatt álló készletéből törvényhatóságok is vásárolhatnak tengerit.

2. §.

A földmívelésügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg egyes törvényhatóságoknak kérelmükre indokolt esetben, ha a hizlalás nem nyerészkedés, de a közönség élelmezésének biztositása céljából szükséges, engedélyt adhat arra, hogy a tengerit a saját sertéseik, vagy az egyébként rendelkezésük alatt álló sertések hizlalásának céljára olyan törvényhatóság, járás vagy község (város) területén is vásárolhassanak, ahol a földmívelésügyi miniszter rendelete alapján rekvirált tengerikészletek átvétele még nem történt meg.

3. §.

A vásárló törvényhatóság úgy az 1., mint a 2. §. esetében köteles a megvásárolt tengerimennyiség felét a vételtől számitott nyolc napon belül a Hadi Termény-részvénytársaságnak közcélokra megvételre felajánlani. A megvásárolt tengeri elszállitásához szükséges szállitási igazolvány kiadása iránt a földmívelésügyi miniszter intézkedik.

4. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi március hó 24. napján.

A m. kir. minisztérium 1.251/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből származó tengeriért, valamint száraz (érett) babért, borsóért és lencséért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezés alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1916. évi termésből származó tengeriért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra a következőkben állapittatik meg:

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 9-én kelt 82. számában.

a) közönséges (lófogú stb.) és kevert tengerire nézve :

ha a szállitás ideje	csövesállapotban korona	morzsolt állapotban korona
1916. évi augusztus—szeptember . .	22·50	30·—
1916. évi október	23·30	30·50
1916. évi november	24·10	31·—
1916. évi december	24·90	31·50
1917. évi január	25·70	32·—
1917. évi február	26·50	32·50
1917. évi március	27·30	33·—
1917. évi április.	28·10	33·50
1917. évi május vagy későbbi hónap	28·90	34·—

b) fajtengerire (cinquantin, florentini, putyi és fehér gömbölyű) nézve :

ha a szállitás ideje	csövesállapotban korona	morzsolt állapotban korona
1916. évi augusztus—szeptember . .	24·75	33·—
1916. évi október	25·55	33·50
1916. évi november	26·35	34·—
1916. évi december	27·20	34·50
1917. évi január	28·05	35·—
1917. évi február	28·90	35·50
1917. évi március	29·75	36·—
1917. évi április.	30·60	36·50
1917. évi május vagy későbbi hónap	31·45	37·—

Ha a szállitásnak meghatározott időben kell történnie és a kötelezett a szállitással késik, a késedelem idejét a legmagasabb ár megállapitásánál nem lehet figyelembe venni.

2. §.

Az 1916. évi termésből származó száraz (érett) babért, borsóért és lencséért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve métermázsánként (100 kg.) tiszta súlyra

a száraz (érett) babra nézve . . . 56 K-ban
a „ „ borsóra nézve . . 66 „
a „ „ lencsére nézve . . 66 „

állapittatik meg.

Az 1. bekezdésben megállapitott legmagasabb árak az ilynemű hüvelyesekre hántolt, felezett, törött vagy megőrölt állapotban is irányadók.

3. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a szállitás kikötött idejéig az őrzésnek és

a gondozásnak költségeit, valamint a rakodó állomáshoz való szállitási költségeket is, zsák nélkül, az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámithatja. A zsákért felszámitható legmagasabb árt a kereskedelemügyi miniszter rendlettel szabályozhatja.

4. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2%-kal haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet kötésekor érvényben álló váltóleszámitolási kamatlábát.

5. §.

Az 1916. évi termésből származó tengerit, valamint száraz (érett) babot, borsót és lencsét a jelen rendelet hatályának ideje alatt a megállapitott legmagasabb árnál drágábban árúsitani vagy várásolni tilos.

Ugyancsak tilos az 1916. évi termésből származó tengeri-, bab-, borsó- és lencsekészleteket az előző évek terméséből származó hasonnemű terményekkel összekeverve forgalomba hozni.

Aki a jelen §-ban megállapitott tilalmak valamelyikét megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A jelen §. második bekezdésében megállapitott tilalom ellenére forgalomba hozott termények készletét a kihágási eljárás során a törvény értelmében el kell kobozni. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapját illeti.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

Tengerinek és száraz (érett) babnak, borsónak és lencsének vámkülföldről való beszerzésére a jelen rendelet nem vonatkozik.

Vetőmagra nézve a földmívelésügyi miniszter, Horvát-Szlavonországokban a bán e rendelet alól kivételeket engedhet.

7. §.

Az előző évi termésekből származó tengeri, valamint száraz (érett) bab-, borsó- és lencsekészletekre vonatkozólag érvényben álló rendelkezéseket ez a rendelet nem érinti.

Az 1.092/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletben az 1916. évi termésből várható tengerinek és hüvelyeseknek előre eladása és

vétele tekintetében megállapitott tilalmat a jelen rendelet szintén nem érinti.

8. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed Horvát-Szlavonországok területére is.

Budapest, 1916. évi április hó 8. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 34.000/1916. F. M. eln. számú rendelete a tengeri és más termények forgalombahozatala tárgyában[1]).

(Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.)

A tengeri és egyes más termények forgalombahozatala tárgyában kiadott rendeletek kiegészitéséről szóló 773/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján a 19.000/1916. eln. számú rendelet 1. §-ának hatályát Bihar, Heves, Zala vármegyék és Nagyvárad sz. kir. város területére kiterjesztem.

Mai naptól kezdve tehát a fent felsorolt törvényhatóságokban nemcsak a Hadi Termény-Részvénytársaság vagy annak részére bizományosai, hanem saját gazdasága részére takarmányozási, hizlalási és háztartási szükségletre kizárólag és közvetlenül a termelőtől ennek szabad rendelkezése alatt álló készletéből más is vásárolhat.

Ez a vásárlási jog az 1.016/1916. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján a törvényhatóságokra is kiterjed.

A vásárlásnak és a vásárolt tengeri elszállitásának a 19.000. 1916. eln. számú rendeletben megszabott feltételei változatlanul érvényben maradnak.

Budapesten, 1916. évi április hó 16-án.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 43.000. eln. 1916. számú rendelete a tengeri és egyes más termékek forgalomba hozatala tárgyában.[2])

A tengeri és egyes más termények forgalomba hozatala tárgyában kiadott rendeletek kiegészitéséről szóló 773/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján a 19.000/1916. eln. számú rendelet 1. §-ának hatályát Arad, Csanád, Temes vármegyék és Arad, Temesvár, Versecz sz. kir. városok területére kiterjesztem.

---

[1]) Megjelent a Belügyi Közlöny 1916. április 23-án kelt 18. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 16-án kelt 112. számában.

Mai naptól kezdve tehát a fent felsorolt törvényhatóságokban nemcsak a Hadi Terményrészvénytársaság vagy annak részére bizományosai, hanem saját gazdasága részére takarmányozási, hizlalási és háztartási szükségletre kizárólag és közvetlenül a termelőtől ennek szabad rendelkezése alatt álló készletéből más is vásárolhat.

Ez a vásárlási jog az 1.016/1916. M. E. számú rendelet 1. §-a alapján a törvényhatóságokra is kiterjed.

A vásárlásnak és a vásárolt tengeri elszállításának a 19.000. 1916. eln. számú rendeletben megszabott feltételei változatlanul érvényben maradnak.

Budapest, 1916. évi május hó 15. napján.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 84.200/1916. eln. számú rendelete a tengeri forgalomba hozatala tárgyában.[1])

A tengeri és egyes más termények forgalombahozatala tárgyában kiadott rendeletek kiegészitéséről szóló 773/1916. M. E. számú rendelet 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján a 19.000. 1916. eln. számú rendelet) 1. §-ának hatályát 1916. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg Baranya, Bács-Bodrog, Békés, Csongrád, Fejér, Hajdú, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Somogy, Szabolcs, Szatmár, Tolna, Torontál, Veszprém vármegyék, továbbá Baja, Budapest, Debreczen, Hódmezővásárhely, Kecskemét, Pancsova, Pécs, Szabadka, Szatmár-Németi, Szeged, Székesfehérvár, Ujvidék és Zombor sz. kir. városok területére is kiterjesztem.

A fenti határnaptól kezdve tehát 1915. évi termésből származó tengeri nemcsak a Hadi Termény-részvénytársaság vagy annak részére bizományosai, hanem saját gazdasága részére takarmányozási, hizlalási és háztartási szükségletre kizárólag és közvetlenül a termelőtől, ennek szabad rendelkezése alatt álló készletéből más is vásárolhat.

Ez a vásárlási jog az 1.016/1916. M. E. számú rendelet alapján a törvényhatóságokra is kiterjed.

A vásárlásnak és a vásárolt tengeri elszállításának a 19.000. 1916. eln. sz. rendeletben megszabott feltételei változatlanul érvényben maradnak.

Budapest, 1916. évi augusztus hó 30. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 augusztus 31-én kelt 199. számában.

A m. kir. minisztérium 3.172/1916. M. E. számu rendelete a tengerikészletek felhasználásáról, forgalombahozataláról és közszükségleti célokra való igénybevételéről.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján az 1916. év, valamint az ezt megelőző évek tengeritermésből származó készletek tekintetében a következőket rendeli:

I. A termelő rendelkezési joga tengerikészlete felett.

1. §.

A közélelmezésnek és a közszükségletnek az 1916/17. gazdasági év folyamán a jelen rendelet hatályon kívül helyezéséig leendő biztositása érdekében a tengerikészletek felhasználása, árusitása és egyébként való forgalombahozatala csak a minisztérium rendelkezései értelmében és az általa megállapitott feltételek mellet történhetik, tengerikészlete felől a termelő csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A jelen rendelet alkalmazásában termelőnek kell tekinteni azt is, aki munkabér, részesművelés vagy konvenció fejében kap a termelőtől tengerit; ehhez képest a készlettulajdonos a munkabér, részesművelés vagy konvenció fejében kapott tengerivel is csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A termelő tengerikészletéből annyit, amennyi saját házi és gazdasági szükségletének megfelel, erre a célra szabadon felhasználhat.

Házi szükséglet címén az 1917. évi tengeritermés felhasználhatásáig terjedő időre azon személyek figyelembevételével, akik a termelő háztartásában rendszerint természetben ellátást élveznek, csak annyi tengerit lehet számitásba venni, mint amennyi tengeri rendes viszonyok között azon a vidéken ilyen célra hasonló időtartam alatt rendszerint szükséges.

Gazdasági szükséglet címén az 1917. évi tengeritermés felhasználhatásáig terjedő időre csak a természetben kiszolgáltatandó terménybeli járandóságok (alkalmazottak, cselédek, munkások munkabére, része, konvenciója) a vetőmag és az állatállománynak egyéb terményekkel vagy termékekkel nem fedezhető szükséglete vehető számitásba.

Házi és gazdasági szükséglet mértékére nézve egyébként a földmivelésügyi miniszter által e részben kiadandó közelebbi utasitások irányadók.

A termelő saját tengeritermésének felhasználásával a saját szükségletén felül további eladás céljára is hizlalhat sertéseket,

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. szeptember 29-iki számában.

de ha továbbbeladás céljára 4-nél több sertést akar hizlalni, ezt csak a törvényhatóság első tisztviselőjének előzetes engedélyével teheti, azonban az így nyert engedély alapján felhasznált tengerivel kihizlalt sertéseket köteles az engedélyben meghatározott feltételek mellett közfogyasztásra átengedni.

Házi és gazdasági szükséglet címén a termelőnek nem csupán a termés helyén, hanem másutt levő gazdaságában felmerülő, ott nem fedezett szükséglete is számításba vehető.

Szeszgyártásra vagy más ipari célra a termelő tengerikészletét egyáltalán nem használhatja fel.

2. §.

Tengerikészletének feleslegét a termelő adás-vétel útján, vagy más módon elidegenitheti, de csak a Hadi Termény-részvénytársaság vagy bizományosai részére, vagy pedig olyanok részére, akik a jelen rendelet értelmében (10—11. §§.) a termelőtől tengerit hatósági vásárlási igazolvány szerint vásárolni jogositva vannak. Azokban a törvényhatóságokban, melyekben a termelő tengerikészlete egy részének közszükségleti célokra leendő igénybevételét a földmívelésügyi miniszter az 5. §. alapján elrendelte, a termelő feleslegének elidegenitésére nézve az idézett 5. §. is irányadó.

Az oly tengeri, mely sem emberi élelmezésre, sem állati takarmányozásra fel nem használható, kizárólag a Hadi Termény-részvénytársaságnak vagy bizományosainak adható el.

A termelő tengerikészletével egyébként nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, fel nem őröltetheti, fel nem dolgoztathatja, sem azon másnak jogot nem engedhet, hanem tartozik a rendes gazda gondosságával ügyelni arra, hogy készlete meg ne romoljék és emberi élelmezésre alkalmas állapotban megmaradjon.

Az 1916. évi termésű tengeri adásvétele iránt a jelen rendelet életbelépését megelőzőleg létrejött szerződések, amennyiben még teljesitve nem lettek, hatályukat vesztik.

3. §.

Tilos a termelőnek tengerikészletét annak a törvényhatóságnak területéről, ahol a gazdasága van, elszállitani. Más törvényhatóság területén levő gazdaságába azonban tengerijét a termelő elraktározás, vagy a jelen rendelet szerint megengedett felhasználás végett a főszolgabírónak (polgármesternek) engedélyével elszállihatja. Az 1. §. 2. bekezdésében emlitett személyek a munkabér, rész vagy konvenczió fejében kapott tengerit állandó lakásuk helyére akkor is elszállithatják, ha ez a hely annak a törvényhatóságnak a területén kívül fekszik, ahol a tengeri termett.

Azokban a törvényhatóságokban azonban, melyekben a termelő tengerikészlete egy részének közszükségleti célokra leendő igénybevételét a földmívelésügyi miniszter az 5. §. alapján elrendelte, a törvényhatóság első tisztviselője a rekvirálandó

készletek egyéni kivetéséig a tengerinek a községből való elszállitását teljesen betilthatja, vagy a saját külön engedélyétől teheti függővé.

4. §.

A jelen rendelet a tengerinek végrehajtás útján való lefoglalását nem akadályozza, a lefoglalt terményeket azonban végrehajtási úton eladni csak akkor szabad, ha azoknak a közélelmezés vagy a közszükséglet céljára való megszerzése iránt intézkedés nem történik. A foglalásról e végből a kiküldött (végrehajtó) a Hadi Termény-részvénytársaságot értesiteni köteles. (2.958/1915. M. E.)

II. A termelő tengerikészlete egy részének egyes törvényhatóságok területén közszükségleti célokra igénybevétele.

5. §.

A földmívelésügyi miniszer elrendelheti, hogy az általa megjelölt törvényhatóságok területén a termelők tengerikészleteinek feleslegei az illető törvényhatóságra általa kivetett menynyiség erejéig közszükségleti célokra igénybevétessenek (rekviráltassanak). Azt, hogy a jelen § alapján mely törvényhatóság területére nézve rendeltetett el az igénybevétel, a földmívelésügyi miniszter a Budapesti Közlönyben közzéteszi.

Az egyes törvényhatóságokra kivetett mennyiségnek a törvényhatóság területén foganatositandó igénybevételét a törvényhatóság első tisztviselője a földmívelésügyi miniszter által kiadott rendelet szerint intézi.

Az illető törvényhatóságra kivetett tengerimennyiséget a 9. §-ban emlitett hatóságok a törvényhatóság első tisztviselőjének közelebbi utasitásai szerint az egyes termelőkre tengeri feleslegük figyelembevételével vetik ki. A termelő köteles tengerikészletét a 9. §-ban megjelölt hatóság felszólitására bejelenteni vagy feltárni és készletének a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részéből a hatóság által megállapitandó mennyiséget közszükségleti célokra átengedni.

Ezekben a törvényhatóságokban azt, hogy a termelő házi és gazdasági szükségletre tengerikészletéből mennyit használhat fel, illetőleg tarthat vissza, a 9. §-ban emlitett hatóságok az 1. §-nak, valamint a földmívelésügyi miniszter által e részben kiadandó közelebbi utasitásoknak figyelembevételével állapitják meg.

Az igénybevétel sikerének biztositása érdekében szükséges összes intézkedéseket a törvényhatóság első tisztviselője saját hatáskörében teszi meg s jogában áll a rekvirálandó mennyiség egyéni kivetésének befejeztéig a tengeri adásvételét a törvényhatóság területén betiltani vagy az adásvételt a fenti határidőn túl is engedélyhez kötni, melyet ő vagy az általa megjelölendő közigazgatási hatóság ad meg.

6. §.

A termelő a nála igénybevett tengerit el nem idegenitheti, fel nem használhatja, fel nem őröltetheti, fel nem dolgoztathatja, sem azon másnak jogot nem engedhet, hanem tartozik a rendes gazda gondosságával ügyelni arra, hogy igénybevett készletének minősége meg ne romoljék és emberi élelmezésre alkalmas állapotban megmaradjon. Készletfeleslegének igénybe nem vett részével a termelő csak a 2. §. korlátai között rendelkezhetik.

7. §.

Az igénybevett készletért, ha az emberi élelmezésre alkalmas, a hatóságilag megszabott legmagasabb árt (17. §.) 6 koronával meghaladó térités fog fizettetni.

Ha az igénybevett készlet bármi okból megromlott s ezért a közszükségleti célokra kivetett mennyiségbe be nem tudható és át nem vehető, a megromlott készlettel mindazonáltal a törvényhatóság első tisztviselője rendelkezik, az ilyen készletért azonban csak a minőségének megfelelő alacsonyabb ár fog fizettetni.

Ha az igénybevett romlott készlet állati takarmányozásra még alkalmas, azzal utánpótlás kötelezettsége mellett a törvényhatóság első tisztviselője a földmívelésügyi minisztertől nyert utasitás szem előtt tartásával belátása szerint rendelkezhetik, az állati takarmányozásra nem alkalmas készletet azonban, valamint az állati takarmányozásra még felhasználható készletet is, ha azt más termelő egészséges készletének igénybevételével pótolni nem tudja, a Hadi Termény-részvénytársaságnak kell rendelkezésre bocsátania.

8. §.

A termelők kötelesek a jelen rendelet értelmében igénybevett készleteiket az eljáró hatóságok utasitásának megfelelően a Hadi Termény-részvénytársaságnak, vagy ha erre külön utasitást kapnak, a hatóság által kijelölt szervnek a megállapitandó időben átszolgáltatni és erre a célra a kijelölt legközelebbi vasuti, hajóállomáshoz vagy a kijelölt raktárba szállitani. A térités az árúnak a kijelölt helyre történt szállitásakor fizetendő.

Ha az igénybevett tengeri még nincs letörve vagy lemorzsolva, a termelő köteles a tengeri töréséről és a 9. §-ban emlitett hatóságok felhivására a tengeri morzsolásáról annak idején gondoskodni.

Ha a csöves állapotban igénybevett tengerinek morzsolt állapotban leendő átadása lett elrendelve, a termelő a hatóság felhivására köteles a megfelelő mennyiségű tengericsutkát és pedig minden métermázsa morzsolt tengeri után legkevesebb 15 kg.-ot szintén beszállitani és átadni.

Tengericsutka után téritésül a 17. §-ban meghatározott legmagasabb ár fog fizettetni.

Ha a termelő az igénybevett tengerit neki felróható okból idejekorán le nem töri vagy le nem morzsolja, ennek foganatosításáról a törvényhatóság első tisztviselője a termelő költségén gondoskodhatik.

Ha pedig a termelő az igénybevett tengerit a megszabott határidőn belül be nem szolgáltatja, a beszolgáltatást a törvényhatóság első tisztviselője a termelő költségén és pedig a szükséghez képest közerő igénybevételével foganatosítja.

9. §.

Az igénybevétel tárgyában eljáró hatóság: kis- és nagyközségekben a főszolgabíró, rendezett tanácsú és törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint Fiume városában és kerületében a polgármester, Budapest székesfővárosban a tanács.

Az átengedési kötelezettség felől vita vagy panasz esetében az 1914: L. t.-c. 7. §-ában említett hatóságok határoznak.

A törvényhatóság első tisztviselője az 1914: L. t.-c. 5. §-a és az 1915: XIII. t.-c. 2. §-a alapján a szükséghez képest bárkit kötelezhet az igénybevételnél való közreműködésre s az illetőket a Hadi Termény-részvénytársaság által a jelen § ötödik bekezdése szerint fizetendő összegből díjazza.

Azokat a bizományosokat, akik a Hadi Termény-részvénytársasággal és azokat az albizományosokat, akik a bizományosokkal a jelen rendelet életbelépésének napján szerződéses viszonyban állanak, a Hadi Termény-részvénytársaság által kijelölt körzetre nézve már a jelen rendelet erejénél fogva az 1914: L. t.-c. 5. § a és az 1915: XIII. t.-c. 2. §-a alapján az igénybevételnél való közreműködésre kötelezetteknek kell tekinteni. A bizományosoknak ezért a közreműködésért a nekik szerződés szerint járó jutalékon felül külön térítés nem jár.

A közszükségleti célokra beszolgáltatott tengeri után a Hadi Termény-részvénytársaság a törvényhatósági pénztárba métermázsánkint 1 koronát fizet. Az e címen befolyó összegből fedezendők az igénybevétellel kapcsolatban felmerült oly készkiadások, melyeknek viselésére a Hadi Termény-részvénytársaság vagy e részvénytársaság bizományosai kötelezve nincsenek, továbbá az igénybevételnél közreműködő s díjazásra igényjogosultsággal biró személyek részére megállapitandó díjazás, valamint az igénybevételnél és az igénybevett tengeri beszolgáltatásánál kiváló ügybuzgósággal közreműködő hatósági közegek részére megállapitható jutalmak. A ennmaradó többlet a törvényhatóság közélelmezési alapjára forditandó.

Ugy a díjazásnak, mint a jutalomnak nagyságát a törvényhatóság első tisztviselője és pedig megyei törvényhatóságoknál a községi előljáróság (városi tanács) meghallgatása után állapitja meg, az igénybevételnél leendő közreműködésre kötelezett személyek díjazása azonban nem lehet kisebb, mint az a térités, amely őket az 1914: L. t.-c. 7. §-a alapján megilleti.

III. Vásárlás házi és gazdasági szükségletre.

10. §.

Aki maga nem termelő, vagy akinek saját házi és gazdasági szükségletét saját termése nem fedezi, az jogositva van saját házi és gazdasági szükségletére a főszolgabiró (polgármester) által részére kiállitott vásárlási igazolvány alapján készárúvétellel közvetlenül a termelőtől bármely törvényhatóság területén tengerit vásárolni.

A házi és gazdasági szükséglet megállapitásánál az 1. §. irányadó.

A vármegyei és városi törvényhatóságok, rendezett tanácsú városok, nagyobb ipari telepek, közlekedési és egyéb vállalatok, gazdasági egyesületek és szövetkezetek, menhelyek, internátusok, kórházak, gyógy-, büntető, javitónevelő és egyéb közintézetek stb. azon törvényhatóság első tisztviselőjének vásárlási engedélye alapján, ahol a vásárlónak lakhelye, telephelye, gazdasága stb. van, rendes képviseleti szerveik által közvetlenül a termelőktől készárúvétel útján annyi tengerit vásárolhatnak, mint amennyi tengeri az általuk ellátandó személyek élelmezésére tartott saját sertéseik vagy e célra egyébként rendelkezésük alatt álló sertések hizlalására az 1917. évi tengeritermés felhasználhatásáig terjedő idő alatt előreláthatólag szükséges lesz.

Azokban a törvényhatóságokban, melyekben a termelő tengerikészlete egy részének közszükségleti célokra leendő igénybevételét a földmivelésügyi miniszter az 5. §. alapján elrendelte, a Hadi Termény-részvénytársaság és ennek részére bizományosai csak a földmivelésügyi miniszter által a rekvirálás előrehaladtának figyelembevételével megállapitandó határnap után vásárolhatnak.

Az előbbi bekezdésben emlitett törvényhatóságokban vásárlási engedély alapján tengerit csak oly termelőtől szabad vásárolni, ki termésfeleslegének eladására az 5. §. alapján engedélyt nyert.

A vásárolt tengeri elszállitását illetőleg a 16. §. rendelkezései irányadók.

IV. Vásárlás eladásra szánt sertések hizlalására.

11. §.

Mindazoknak, akik az ő saját szükségletüket (1. §.) meghaladó számú sertést szándékoznak hizlalni, ideértve az állathizlalással iparszerűen foglalkozó vállalatokat is, annak a törvényhatóságnak első tisztviselője, ahol a gazdaság, illetve hizlaló telep van, megengedheti, hogy hizlalás céljára közvetlenül a termelőktől készárúvétel útján bárhol annyi tengerit vásároljanak, amennyi hasonló célra az 1913/14. és 1915/15. gazdasági évben átlagosan, illetve amennyiben a vásárló fél az egyik gazdasági évben nem hizlalt, úgy a másik gazdasági évben felhasznált tengerimennyiség felerészének megfelel, kötelesek azonban az így nyert

engedéllyel vásárolt tengerivel kihizlalt sertéseket az engedélyben meghatározott feltételek mellett közfogyasztásra átengedni.

Ugyanez áll az iparszerű baromfihizlalásra szükséges tengeri beszerzésére nézve is.

Az ipartelepeknél az engedély kiadása előtt az elsőfokú iparhatóságot is meg kell hallgatni.

Az engedély kiadását a törvényhatóság első tisztviselője a közfogyasztásra lekötött sertések számának közlésével a belügyminiszterhez, az iparszerű sertéshizlaló telepeknek adott engedélyt azonfelül a kereskedelemügyi miniszterhez haladéktalanul bejelenteni köteles, akik az engedélyt indokolt esetben vissza is vonhatják.

Azokban a törvényhatóságokban, melyekben a termelő tengerikészlete egy részének közszükségleti célokra leendő igénybevételét a földmívelésügyi miniszter az 5. §. alapján elrendelte, ez engedély alapján tengerit csak oly termelőtől szabad vásárolni, ki tengerifeleslegének eladására az 5. §. alapján engedélyt nyert.

A vevő köteles a jelen §. alapján beszerzett tengerimennyiséget annak feltüntetésével, hogy az hol tároltatik, a törvényhatóság első tisztviselőjének bejelenteni.

A hizlaló telep birtokosának tilos készletéből két heti szükségletnél többet felőrölni.

A vásárolt tengeri elszállitását illetőleg a 16. §. rendelkezései irányadók.

V. Vásárlás ipari és továbbeladási célokra.

12. §.

Termelőtől hizlaláson (11. §.) kívül más ipari célokra tengerit vásárolni tilos. Továbbeladás céljára csak a Hadi Termény-részvénytársaság s e társaság részére annak bizományosai vásárolhatnak tengerit.

A Hadi Termény-részvénytársaság bizományosaira a 773/1916. M. E. számú rendelet (l. Budapesti Közlönynek 1916. évi március hó 4. napján megjelent 52. számában) rendelkezései továbbra is irányadók.

VI. A vásárló rendelkezési joga a vásárolt tengeri felett.

13. §.

A vásárló a jelen rendelet alapján beszerzett tengerit csak arra a célra használhatja fel, amely célra a tengerit a hatóság engedélyével (vásárlási igazolványával) beszerezte. Amennyiben a vásárolt tengerit családi vagy gazdasági viszonyának változása miatt eladni kívánja, csak a Hadi Termény-részvénytársaságnak adhatja el.

A vásárló a rendes gazda gondosságával köteles ügyelni arra, hogy az általa beszerzett tengeri minősége meg ne romoljék és emberi élelmezésre alkalmas állapotban megmaradjon

14. §.

A jelen rendelet hatályba lépte előtt az 1916. évi termésből vásárolt és átvett tengerikészletét köteles a vásárló a jelen rendelet életbelépésétől számitandó 15 nap alatt a készlet tárolásának (fekvésének) helye szerint illetékes főszolgabirónál (polgármesternél) bejelenteni és a szükséges adatok közlésével a vásárolt tengerivel fedezendő szükséglet megállapitását kérni. A szükséglet megállapitásáig a vásárló készletét csak a saját céljaira használhatja, azt azonban el nem idegenitheti és arra másnak jogot nem engedhet.

A szükségletet az a hatóság állapitja meg, amely a vásárló személyére, illetőleg a vásárlás céljára való tekintettel a 10. és a 11. §. szerint a vásárlási igazolvány kiállitására (vásárlási engedély megadására) egyébként hivatva van.

Amennyiben a vásárló a tengerit eladásra szánt sertések hizlalására kivánja felhasználni, a szükséglet megállapitására és a tengeri ily célú felhasználására nézve a 11. §. irányadó.

A készletnek a megállapitott szükségletet meghaladó részét a jelen rendelet erejénél fogva közszükségleti célokra igénybevettnek kell tekinteni és azt a készlet birtokosa a szükségletet megállapitó hatóság utasitása szerint köteles az 5. §-nak megfelelően beszolgáltatni. Az igy átvett tengeriért járó térités megállapitásánál a tengeri legmagasabb árához a felmerült szállitási, tárolási, stb. költségek is hozzászámitandók, mely költségek összege azonban 3 (három) koronát meg nem haladhat.

VII. Vásárlási jogosultság igazolása és a vásárolt készlet elszállitása.

15. §.

A főszolgabiró (10. §. első bekezdése) a vásárlási igazolványokat a 2.117/1916. M. E. számú rendelethez *D)* mellékletként csatolt mintának megfelelő ürlapon állitja ki. A törvényhatóság első tisztviselője (10. §. harmadik bekezdése és 11. §.) által kiállitott vásárlási engedély egyúttal vásárlási igazolványul szolgál.

A jelen rendelet alapján nyert mindennemű vásárlási igazolványt (engedélyt) a vásárlás megkezdése előtt a vásárlás helyének községi előljáróságánál (városi tanácsnál) be kell mutatni.

A 10. §. harmadik bekezdése alapján vásárlásra jogosultak, nemkülönben a Hadi Termény-részvénytársaság bizományosai is kötelesek a vásárlás megkezdése előtt a részükre kiállitott igazoló okiratot (igazoló jegyet) a vásárlás helye szerint illetékes főszolgabirónál (polgármesternél) láttamozás végett bemutatni, továbbá kis- és nagyközségekben a községi előljáróságnak felmutatni.

16. §.

A vásárolt tengeri elszállításához a 4.551/1915. M. E. számú rendelet értelmében szükséges szállítási igazolványt az erre illetékes hatóság csak akkor állithatja ki, ha az eladó bemutatja:

1. a vevő vásárlási igazolványát (engedélyét),

2. a községi előljáróság tanusitványát arról, hogy az eladó a 2.978/1916. M. E. számú rendelet értelmében igénybevett (rekvirált) búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabfeleslegét már beszolgáltatta, vagy hogy ilyen beszolgáltatható feleslege nincs.

Azokban a törvényhatóságokban, amelyekben a tengeri adásvételét a törvényhatóság első tisztviselője az 5. §-hoz képest eladási engedelyhez kötötte, az eladási engedélyt is be kell mutatni.

A hatóság a szállitási igazolvány számát és a szállitási igazolványban kimutatott tengerimennyiséget a vásárlási igazolvány (engedély) hátlapjára rávezetni köteles.

VIII. A vételár.

17. §.

A jelen rendelet alapján eladott tengeriért nem köthető ki magasabb vételár annál, amely a szállitás idejében érvényben álló hatóságilag megállapitott áraknak megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártöbblet tekintetében hatálytalan.

A tengeriért követelhető legmagasabb ár a magyar szent korona országainak egész területére nézve a jelen rendelet életbe lépésétől kezdve métermázsánkint (100 kg.) tiszta súlyra a következőkben állapittatik meg;

a) közönséges (lófogú stb.) és kevert tengerire nézve:

Ha a szállítás ideje	csöves állapotban Korona		morzsolt állapotban Korona	
1916. évi szeptember—október	26	—	34	50
1916. évi november	26	90	35	—
1916. évi december	27	80	35	50
1917. évi január	28	70	36	—
1917. évi február	29	60	36	50
1917. évi március	30	50	37	—
1917. évi április	31	40	37	50
1917. évi május vagy későbbi hónap	32	30	38	—

b) fajtengerire (cinquantin, florentini, putyi és fehér gömbölyű) nézve;

Ha a szállítás ideje	csöves állapotban Korona		morzsolt állapotban Korona	
1916. évi szeptember—október	28	10	37	50
1916. évi november	29	05	38	—
1916. évi december	30	—	38	50
1917. évi január	30	95	39	—
1917. évi február	31	80	39	50
1917. évi március	32	80	40	—
1917. évi április	33	80	40	50
1917. évi május vagy későbbi hónap	34	80	41	—

Ha a szállításnak meghatározott időben kell történnie és a kötelezett a szállítással késik, a késedelem idejét a legmagasabb ár megállapításánál nem lehet figyelembe venni.

A közszükségleti célokra igénybevett tengeri után az 5. §-ban megállapitott térités fizettetik. Azért a tengeriért, amely a 3.511. 1915. M. E. számú rendelet alapján lett közszükségleti célokra igénybevéve (rekvirálva), az ott meghatározott térités jár akkor is, ha a tengeri átvétele csak a jelen rendelet életbelépése után történt meg.

Az igénybevett tengericsutka után fizetendő térités:

január havában	8 K
február havában	8 „ 50 f
március havában	9 „
április havában	9 „ 50 „
május és későbbi hónapokban	10 K-ban ál-

lapittatik meg.

18. §.

A jelen rendelettel megállapitott legmagasabb árakat, amelyek magukban foglalják a szállitás kikötött idejéig az őrzésnek és a gondozásnak költségét, valamint a rakodó állomáshoz való szállitási költségeket is, zsák nélkül az átvétel helyén és készpénzfizetés mellett történt eladás esetére kell érteni.

Az eladó az általa szolgáltatott zsák árát külön felszámithatja. A zsákért felszámitható legmagasabb árt a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja.

19. §.

A vételár hitelezése esetében a megállapitott legmagasabb áron felül követelhető kamat kamatlába legfeljebb 2½-al haladhatja meg az Osztrák-Magyar Banknak az ügylet kötésekor érvényben álló váltóleszámitolási kamatlábát.

IX. Az ügyletek hatálya. Büntető rendelkezések.

20. §

Aki a jelen rendeletet, vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetessel büntetendő.

Aki tengerit a megállapitott legmagasabb árnál magasabb áron vásárol, vagy annak fizetését megigérte, az e kihágás miatt nem büntethető, ha a kihágást a hatóságnál feljelenti.

Ha megállapitható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés kétezer koronán felül a megállapitott nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

Ama készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a törvény értelmében elkobzásnak van helye. A rendőri büntető eljárás során elkobzandó készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordittatik. Nem lehet elkobozni azt a készletet, amely a birtokost a jelen rendelet értelmében a saját házi és gazdasági szükséglet címén megilleti.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrség hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

21. §.

Aki a jelen rendelet értelmében közszükségleti célokra igénybevett tengerikészletét akár egészen, akár részben jogellenesen felhasználja, elfogyasztja, elidegeniti, megsemmisiti vagy a közszükséglet kielégitése elől egyéb módon jogellenesen elvonja, arra a törvényhatóság első tisztviselője a fél meghallgatása után az 1916 : IV. t.-c. 2. §-a értelmében a közszükséglet kielégitése elől elvont készlet értékének kétszereséig terjedő kártérítő összeget szabhat ki, amelyet a felmerült eljárási költségek levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára kell forditani. A marasztaló határozat ellen annak közlésétől számitandó 15 nap alatt fellebbezésnek van helye a belügyminiszterhez.

A kártérítő összeg kiszabása a cselekmény elkövetőjének büntetőjogi felelősségét nem érinti.

X. Záró rendelkezések.

22. §.

Az 1916. évi várható termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről, valamint az 1916. évi mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyújtásáról 1916. évi március hó 31-ik napján 1.092/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (a Budapesti Közlönynek 1916. évi 75. számában) a termésre vonatkozó előlegről és a termésnek ezzel kapcsolatos eladásáról foglalt rendelkezések érintetlenül maradnak. Az idézett rendelet egyéb rendelkezései csak annyiban maradnak érvényben, amennyiben a jelen rendelettel nem ellenkeznek.

23. §.

Ha a földmívelésügyi miniszter a tengerikészleteknek közszükségleti célokra igénybevételét a jelen rendelet 5. §-ában említett készleteken kívül bármely más tengerikészletre is elrendeli, a jelen rendelet 5. §-ának rendelkezéseit az ilyen igénybevételnél is megfelelően kell alkalmazni.

24. §.

Tengerinek a vámkülföldről való behozatalára és forgalombahozatalára a 3.411/1915. M. E. és az 534/1916. M. E. számú rendeletek (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi szeptember hó 17-ik napján megjelent 215. számában és 1916. év február hó 10. napján megjelent 32. számában) rendelkezései irányadók.

25. §.

A m. kir. minisztérium 4.397/1915. M. E. számú rendeletével (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 11. napján megjelent 286. számában) a pénzügyminiszternek megadott felhatalmazás kiterjed a jelen rendeletben foglalt rendelkezések megtartásának a pénzügyőrségek által való ellenőrzésére is.

26. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, amennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre, amihez képest azoknál az intézkedéseknél, amelyek a jelen rendelet szerint a belügyminiszter és a földmívelésügyi miniszter hatáskörébe tartoznak, Horvát-Szlavonországokban a miniszterek helyett a bánt kell érteni.

Azokat a tennivalókat, amelyeket a jelen rendelet a Hadi Termény-részvénytársaság feladatkörébe utal, Horvát-Szlavonországokban az ottani Országos Ellátási részvénytársaság (Zmejalska Opskrba d. d. u. Zagrebu) látja el.

Budapest, 1916. évi szeptember 28-án.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 100.050/1916. eln. számú rendelete a tengerikészletek fölhasználásáról.[1])

A m. kir. minisztériumnak a tengerikészletek felhasználásáról, forgalombahozatalaról és közszükségleti célokra való igénybevételéről szóló 3.172—1916. M. E. sz. rendeletének 5. §-a alapján a termelők tengerikészlet-feleslegeinek közszükségleti célokra igénybevételét az alant felsorolt törvényhatóságok területére nézve rendelem el:

Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Csanád, Csongrád, Fejér, Hajdu, Jász-Nagykun-Szolnok, Moson, Nyitra, Pozsony, Somogy, Sopron, Szabolcs, Temes, Tolna, Torontál, Vas, Veszprém és Zala vármegyék.

Baja, Debreczen, Hódmezővásárhely, Pancsova, Szabadka, Szeged, Székesfehérvár, Ujvidék, Versecz és Zombor törvényhatósági joggal felruházott város.

Budapest, 1916. évi október hó 2. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 4-én kelt 227. számában.

Textilhulladékok forgalomba hozatala.

A m. kir. minisztérium 3.603/1916. M. E. számú rendelete a textilhulladékok forgalombahozatalának korlátozásáról. [1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján következőket rendeli:

1. §.

A jelen rendelet életbelépésétől kezdve textilhulladékot feldolgozó üzemeknek hulladékot csak a 2. §-ban emlitett „Textilhulladékbizottság" (Budapest, IV., Váci-u. 34.) útján szabad beszerezniök és a rendelet életbelépésének napját követő napon textilhulladékkészletüket, valamint az utóbb beszerzett vagy üzemükben előálló ily hulladékot csak az emlitett bizottság engedélyével zabad eladniok vagy egyébként elidegeniteniök. Ezeknek az üzemeknek tilos textilhulladékot más úton beszerezni vagy készletüket a bizottság engedélye nélkül eladni.

Tilos bárkinek textilhulladékokat az előbbi bekezdésben emlitett üzemek részére a bizottság külön engedélye nélkül eladni vagy bármely célra átengedni.

Az előbbi két bekezdésben foglalt rendelkezések nem vonatkoznak azokra a külföldi származású textilhulladékkészletekre, amelyek a 8. §. szerint szabadon elidegenithetők.

A textilhulladék adása és vétele — amennyiben nem a jelem §. első bekezdésében emlitett üzemek beszerzéséről vagy eladásairól van szó — nem esik korlátozás alá.

Textilhulladék a jelen rendelet értelmében mindennemű rongy, ócska textilruházati cikk, ócska zsineg, kötél és alattság.

Kétség esetében a kereskedelemügyi miniszter határozza meg azt, hogy valamely meghatározott fajtájú textilanyag a jelen rendelet alá eső textilhulladéknak tekintendő-e.

2. §.

Az 1. §. első bekezdésében emlitett üzemek céljaira szükséges textilhulladék beszerzének biztositására és a beszerzett anyagnak

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. évi december hó 23-án kelt 298. számában.

ezen üzemek között való szétosztására, valamint az ezzel kapcsolatos tennivalókra Budapesten „Textilhulladék-bizottság“ alakittatik.

A bizottság elnökét és tagjait a kereskedelmügyi miniszter nevezi ki.

A bizottság szótöbbséggel határoz, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

A bizottság üléseire a m. kir. kereskedelemügyi miniszter, a m. kir. honvédelmi miniszter és a cs. és kir. hadügyminiszter egy-egy képviselőt küldhet ki. A kiküldött képviselők a bizottság minden ülésének idejéről kellő időben értesitendők.

A bizottságnak azt a határozatát, amely ellen valamelyik miniszter képviselője óvást emel, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter döntéséig nem szabad végrehajtani.

3. §.

A „Textilhulladék-bizottság“ feladata különösen:

1. nyilvántartja a textilhulladékkészleteket és ezek feldolgozását;

2. megállapitja a készletek bejelentésének módját;

3. indokolt esetekben az 1. §. alapján megadja a textilhulladékot feldolgozó üzemeknek az engedélyt textilhulladék közvetlen beszerzésére, valamint textilhulladék eladására és megjelöli azokat a hulladékkereskedőket, akik az emlitett üzemeknek textilhulladékot közvetlenül eladhatnak;

4. textilhulladéknak vám külföldről való behozatala esetében a jelen rendelet 8. §-a értelmében igazolja a behozatalt;

5. megállapitja a különféle textilhulladékfajták bevásárlási és eladási árait;

6. a rendelkezésére álló textilhulladékot a kereskedelemügyi miniszter utasitása szerint a hulladékot feldolgozó üzemek egyes csoportjai és ezen csoportokon belül az egyes üzemek között szétosztja;

7. közreműködik a hulladékszükséglet fedezésére szolgáló intézkedések keresztülvitelénél, amennyiben a kereskedelemügyminisztertől erre megbizást kap, továbbá javaslatokat tesz az összes idetartozó gazdasági kérdésekben.

4. §.

A jelen rendelet életbelépése előtt textilhulladékra vonatkozólag létrejött vételi és szállitási szerződések, amennyiben a jelen rendelet életbelépésének napjáig még átadás által teljesitve nem lettek, hatályukat vesztik.

Azokat a kártéritési igényeket, amelyek az előbbi bekezdés alá eső szerződés nem teljesitése miatt már a jelen rendelet életbelépése előtt keletkeztek, a jelen rendelet nem érinti, a vevő azonban nem követelhet teljesitést, hanem csak kártéritést.

A jelen §. nem érinti a vámkülföldi származású textilhulladék adásvétele iránt létrejött szerződések hatályát, valamint általában nem vonatkozik a katonai igazgatás, valamint a polgári hatóságok és az állami intézetek által kötött szállitási szerződésekre.

Mindazok, akiknek birtokában vagy őrizetében textilárúkészletek vannak, kötelesek a Textilhulladékbizottságnak a reá bizott feladatok teljesitéséhez szükséges adatokat megadni és a bizottság által kivánt igazolásokat bemutatni.

Mindazok (egyének), jogi személyek és cégek, akik textilhulladékot feldolgoznak, vagy ily hulladékkal kereskednek, az utóbbiak csak akkor, ha egész készletük 10.000 kg. vagy ennél nagyobb, kötelesek egész készletüket első izben az 1916. évi december hó 31. napján volt állapot szerint legkésőbb az 1917. évi január hó 10. napjáig, azontúl pedig a kereskedelemügyi miniszter újabb intezkedéséig minden második hónapban, vagyis 1917. évi március május, julius hónapban és így tovább legkésőbb az illető hónap 10. napjáig készletüket a közvetlenül megelőző hónap utolsó napján volt állapot szerint a Textilhulladékbizottságnál díjtalanul kapható hivatalos ürlapokon a bizottságnál bejelenteni.

6. §.

A textilhulladékot feldolgozó üzemek és a Textilhulladékbizottság által megjelölt hulladékkereskedők (3. §. 3. pontja) kötelesek raktárkönyvet vezetni, amelyben készleteik minden változása pontosan feltüntetendő. A vámkülföldről behozott hulladékok ezen raktárkönyvekben elkülönitve tüntetendők fel.

7. §.

A jelen rendelet rendelkezései nem vonatkoznak a katonai igazgatásnak, valamint általában az államnak és az állami intézeteknek a jelen rendelet életbeléptekor birtokában levő, valamint az általuk később beszerzett hulladékkészletekre.

A jelen rendelet rendelkezései alól a kereskedelemügyi miniszter indokolt esetben, kérelemre, kivételeket engedhet.

8. §.

A vámkülföldről behozott textilhulladékkal való rendelkezés nem esik az 1. §-ban megszabott korlátozások alá és a birtokos ilyen készletét ehhez képest szabadon elidegenitheti, de csak abban az esetben, ha a vámkülföldről a jelen rendelet életbe lépte előtt behozott készletet a jelen rendelet életbeléptétől számitott nyolc nap alatt, a rendelet életbelépte után behozott készletet pedig beérkezésétől szamitott nyolc nap alatt a Textilhulladekbizottságnál bejelenti és a bizottság a vonatkozó okmányok felülvizsgálata után a külföldi behozatalt elismeri és ezt igazolja.

Ha a vámkülföldről behozott hulladékot a birtokos elidegeniteni kívánja és a vevőt a Textilhulladékbizottságnál bejelenti, a bizottság ezt az igazolást a vevőre is kiterjesztheti.

9. §.

A jelen rendelet életbelépésének napjától kezdve bárminő textilhulladékot, vasúton, vagy hajón, gépkocsin, nem postai polgári forgalomban, a magyar szent korona országainak területén kivül eső helyre, úgyszintén olyan vasuti állomásokra, amelyeken a magyar szent korona országainak területén kivül eső vonalakra való átmenet történik, csak a kereskedelemügyi miniszter irásbeli engedélyével (szállitási igazolvánnyal) szabad szállitani.

A szállitási engedélyt (szállitási igazolványt) a „Textilhulladékbizottság" útján a kereskedelemügyi minisztertől kell kérni.

10. §

A szállitási engedélyt (szállitási igazolványt) a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni és azt az árút felvevő állomásnak annak jeléül, hogy az engedély szállitásra már használtatott és újból fel nem használható, a feladó állomás keletbélyegzőjével le kell bélyegeznie.

11. §.

A jelen rendelet végrehajtásának ellenőrzésére külön ellenőrző közegek alkalmazhatók.

12. §.

A Textilhulladékbizottság ügykezelésének költségeit a textilhulladékokat feldolgozó üzemek fedezik azon arány szerint, amelyet a bizottság az egyes üzemek által a bizottság útján beszerzett hulladékmennyiségek alapul vételével megállapit.

13. §.

Aki textilhulladékot a jelen rendelet ellenére közforgalmú vasúton a 9. §-ban meghatározott helyekre való szállitás végett engedély nélkül fuvarozásra felad, vagy azt engedély nélkül hajón, gépkocsin vagy bármely más módon a magyar szent korona országainak területéről kiszállitja, vagy a kiszállitást megkisérli, textilhulladékot a jelen rendelet ellenére szerez be vagy ad el, készletét a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a jelen rendelet ellenére raktárkönyvet nem vezet, vagy azt nem a megszabott módon vezeti, vagy a hatósági ellenőrzést meghiusitja, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Azon készlet tekintetében, amelyre nézve a kihágást elkövették, a büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

14. §.

E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi deczember hó 22. napján.

Textilitzsákok jelzése.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 63.253/1916. számú rendelete a textilit- és textilose-zsákok jelzése tárgyában.[1])

A textilit- és textilose-zsákok jelzése tárgyában kiadott 91.300/1915. számú (a Budapesti Közlöny 1915. évi augusztus 22-ik számában megjelent) rendeletemnek a textilit zsákok jelzésére vonatkozó rész végrehajtását a kereskedelemügyi és a belügyminiszter urakkal egyetértőleg a további intézkedésig felfüggesztem.

Ennek folytán a textilit (azaz a papir és kenderfonál felhasználásával készült) zsákoknak az idézett rendeletben megjelölt jelzéssel való ellátása nem követelhető meg.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 9-én kelt 132. számában.

Titkos ténták és titkos irásmóddal készült sajtótermékek stb. terjesztése

A m. kir. minisztérium 1.012/1916. M. E. számú rendelete titkos ténták avagy titkos irásmód vagy irásjelek ismertetését tartalmazó, vagy ilyenek alkalmazásával készült sajtótermékek, iratok és ábrázolatok terjesztésének eltiltásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Tilos akár árusitás, akár ingyenes szétosztás, közszemlére kitétel, nyilvános helyen való elhelyezés vagy szétküldés útján vagy bármely más módon terjeszteni olyan sajtóterméket, iratot vagy ábrázolatot, amely titkos ténták, avagy titkos irásmód vagy irásjelek ismertetését tartalmazza, vagy amely titkos ténta avagy titkos irásmód vagy irásjel alkalmazásával készült.

Aki az 1. bekezdés rendelkezését megszegi — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatósági hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi március hó 25. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 28-án kelt 71. számában.

A m. kir. minisztérium 2.480/1916. M. E. számú rendelete titkos ténták forgalombahozatalának eltiltásáról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-ában nyert felhatalmazás alapján a következőket rendeli :

1. §.

Tilos titkos irás céljára szolgáló téntát akár ingyenes szétosztás vagy szétküldés útján vagy bármely más módon forgalomba hozni.

Aki az 1. bekezdés rendelkezését megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és az 1912 : LXIII. t.-c. 7. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

2. §.

Ez a rendelet 1916. évi julius hó 28. napján lép életbe.

Budapest, 1916. évi julius hó 25. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 julius 27-én kelt 170. számában.

Tojás festésének eltiltása, tojás szállitása.

A m. kir. minisztérium 1.123/1916. M. E. számú rendelete a tyúktojásnak husvétkor szokásos festése és más ily kikészitése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A tyúktojásnak a husvéti ünnepek alkalmából szokásos festése vagy hasonló kikészitése, továbbá az ily festett vagy kikészitett tyúktojásnak forgalomba hozatala az ország egész területén tilos.

2. §.

Aki a jelen rendelet rendelkezését vagy a hatóságnak a jelen rendelet alapján kibocsátott rendelkezését megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914: L. t.-c. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe és kihirdetéséről a helyi hatóság az illető helyen szokásos módon gondoskodni köteles.

A rendelet hatálya Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi április hó 4-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 április 5-én kelt 78. számában.

A m. kir. minisztérium 3.117/1916. M. E. számú rendelete a baromfitojásnak szállításáról és vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A mezőgazdasági termények, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek szállításáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításukhoz szükséges igazolványokról 1915. évi december hó 23. napján 4.551/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben (l. a Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) foglalt rendelkezések megfelelően kiterjesztetnek mindennemű baromfitojásra.

2. §.

Ez a rendelet 1916. évi szeptember hó 26. napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényekben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországokban ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapest, 1916. évi szeptember hó 21. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 szeptember 23-án kelt 218. számában.

Tölgymakk lefoglalása és szállitása.

A m. kir. minisztérium 3.486/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi tölgymakktermés zár alá vételéről és a tölgymakk szállitásához szükséges igazolványokról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Az 1916. évi tölgymakktermés a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá vétetik.

A zár alá vétel nem akadályozza az erdőbirtokost abban, hogy tölgymakktermésének beszedéséről gondoskodjék, vagy hogy azt az erdőben a helyszinén állataival akár maga feletesse, akár másnak az ily módon való feletetését megengedje. Egyébként azonban tölgymakktermésével csak a földmívelésügyi miniszter engedélyével rendelkezhetik, nevezetesen csak ily engedéllyel s ennek értelmében szabad a beszedett tölgymakk felhasználása feletetése, feldolgozása, árúsítása vagy bármely más módon való forgalombahozatala iránt rendelkeznie. Árúsítás engedélyezése esetében a földmívelésügyi miniszter a tölgymakk árát is megszabhatja.

2. §.

Ha az erdőbirtokos tölgymakktermésének beszedése vagy annak az erdőben a helyszinén való feletetése iránt a kellő időben megfelelően nem gondoskodik, a törvényhatóság első tisztviselője intézkedik a tölgymakktermésnek a szükséghez képest közerővel való beszedése vagy az erdőben a helyszinén sertésekkel feletetése iránt. Ily intézkedésnek az 1916. évi október hó 20. napja előtt nincs helye.

A törvényhatóság első tisztviselőjének az előbbi bekezdés alapján tett rendelkezése ellen nyolc napon belül birtokon kívül felebbezésnek van helye a földmívelésügyi miniszterhez.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. október 19-én kelt 240. számában.

A törvényhatóság első tisztviselőjének intézkedése folytán beszedett tölgymakkal a földmívelésügyi minisztertől erre nézve kikérendő engedély értelmében a törvényhatóság első tisztviselője rendelkezik; az erdőbirtokost csak a földmívelésügyi miniszter által megszabott vételár illeti a felmerült költségek levonásával. Ha pedig a törvényhatóság első tisztviselője a tölgymakknak az erdőben a helyszinén való feletetése iránt intézkedett, az erdőbirtokost csak a törvényhatóság első tisztviselője által állami erdőtiszt meghallgatásával megállapítandó bér fejében befolyt összeg illeti a felmerült költség levonásával.

A törvényhatóság első tisztviselője által a jelen §. alapján tett intézkedések hatályosak azzal szemben is, aki az erdőbirtokossal kötött szerződés alapján vagy egyéb jogalapon a tölgymakkterméssel rendelkezhetik. A felek közötti jogviszonyt a jelen §. egyébként nem érinti.

3. §.

A földmívelésügyi miniszter a zár alá vett tölgymakktermést a feltételek egyidejű megállapításával a zár alól egészen vagy részben feloldhatja.

4. §.

A kincstári erdőbirtokok tölgymakktermésére a zár alá vétel nem terjed ki.

5. §.

Aki az előbbi §-ok valamely rendelkezését megszegi, vagy megszegésénél bármely módon közreműködik, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el s hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ha megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül elért, az alkalmazandó pénzbüntetés legmagasabb mértéke az előbbi bekezdésben meghatározott pénzbüntetésnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegéig terjedhet.

Arra a készletre nézve, amelynek tekintetében a kihágást elkövették, a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti, többi része a felmerült költség levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítandó.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntetőbíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. §.

A tölgymakknak polgári forgalomban a város vagy község területén kívül eső helyre való szállítására nézve, a jelen rendelet életbelépésétől kezdve a 4.551/1915. M. E. számú rendelet (l. Budapesti Közlönynek 1915. évi december hó 24. napján megjelent 297. számában) irányadó azzal az eltéréssel, hogy a kincstári erdőbirtokról származó tölgymakk küldeményekre nézve a szállítási igazolványokat az illetékes kincstári hivatal állítja ki.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. A jelen rendelet hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, amennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre. Ahol a jelen rendelet a földmívelésügyi minisztert említi, Horvát-Szlavonországokban e miniszter helyett a bánt kell érteni.

Budapest, 1916. évi október hó 18. napján.

Tüzelőanyagokkal való takarékoskodás.

A m. kir. miniszterium 4.470/1916. M. E. számu rendelete a tüzelőanyagokkal való takarékosság tárgyában. [1])

A tüzelőanyagok legmesszebbmenő kimélése érdekében a m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján, a következőket rendeli.

1. §.

A városok (községek) utcai világitását — további rendelkezésig — annyira kell korlátozni, amennyire azt a közbiztonság érdekei megengedik. Nem terjed ki ez a rendelkezés azokra a városokra (községekre), ahol az utcai világitást kizárólag vizierővel fejlesztett villamos áram szolgáltatja.

Azt, hogy a városi (községi) utcai közvilágitás a közbiztonsági érdekek veszélyeztetése nélkül mennyir korlátozható, a városi tanács (főszolgabiró) állapitja meg. Határozata ellen egyfokú fellebbezésnek van helye törvényhatósági jogú városokban a közgyüléshez, egyebütt az alispánhoz.

2. §.

A nyilvános étkező és szórakozó helyiségeket (vendéglők, korcsmák, italmérő vagy elárusitó helyek és más hasonló üzletek, szinházak, mulatóhelyek kávéházak stb.) ha reájuk a hatályban álló jogszabályban még rövidebb záróra nincs megállapitva, Budapesten éjféli 12 óránál, egyebütt éjjel 11 óránál tovább nem szabad nyitva tartani, és mindezeket a helyiségeket, ha a hatályban álló jogszabály későbbi időpontot nem állapit meg, reggeli öt óra előtt nem szabad kinyitni. Az utóbbi rendelkezés alól a rendőrhatóság, indokolt esetekben, a helyi viszonyoknak megfelelő kivételeket tehet.

E §. rendelkezései nem vonatkoznak a vasuti vendéglőkre, ha nyilvántartásukat az utazó közönség érdekei kivánják.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 december 23-án kelt 298. számában.

3. §.

A nyilt árusitási üzleteket (boltokat) az azokhoz tartozó irodai és raktárhelyiségekkel együtt január és február hónapokban esti 7 órától reggeli ½8 óráig, március és április hónapokban esti 7 órától reggeli ½7 óráig, az olyan üzleteket pedig, amelyekben túlnyomóan élelmi vagy egyedárúsági cikkeket árusitanak, január és február hónapokban esti ½8 órától reggeli 7 óráig, március és április hónapokban pedig esti ½8 órától reggeli ½6 óráig zárva kell tartani.

Ugyanez a rendelkezés áll az előbbi bekezdésben nem emlitett nyilt üzletekre is, kivéve azokat:

a) amelyekben kizárólag anyagmegmunkálás folyik;

b) amelyekben a közönségnek kizárólag helyben való fogyasztásra szolgálnak ki élelmi szereket.

Ha az *a)* pont alá eső üzletek árusitásra is be vannak rendezve, ott az árusitás, vagy ha a *b)* pont alá eső üzletekből — a helyben való fogyasztáson kivül — az utcán át is árusitanak élelmiszereket, az utcán át való árusitás csak olyan időben történhetik, amikor a nyilt árusitási üzletek is nyitva tarthatók.

Az üzleti zárórárról szóló 1913: XXXVI. t.-c. egyéb rendelkezései érintetlenül maradnak.

4. §.

A törvényhatóság első tisztviselője — a kereskedelemügyi miniszter engedélyével — a helyi szükséghez képest az üzletek nyitvatartására a 3. §-ban felsoroltaknál szigorubb korlátozásokat is megállapithat.

5. §.

Az étkező és szórakozó, továbbá az üzleti helyiségek (2. és 3. §§.) belső világitását, valamint az üzleti kirakatok világitását az elkerülhetetlen szükség mértékére kell korlátozni.

Amely kirakatot eddig két láng világitott meg, ott ezentúl csak egy lángot, amelyet pedig két lángnál több világitott meg, ott az eddig alkalmazott lángoknak legfeljebb csak egyharmad részét szabad alkalmazni a kirakat megvilágitására.

6. §.

Az étkező és szórakozó, valamint az üzleti helyiségek (2. és 3. §§.) külső megvilágitása, továbbá a név és cégtáblák kivilágitása és általában a reklámcélokat szolgáló világitás tilos.

Az üzleti helyiségek külső megvilágitását, ha ez a kirakat megvilágitását pótolja, valamint a név- és cégtáblák megvilágitását, amennyiben ez közérdekből kivánatos, az elkerülhetetlen szükség mértékéig az I. fokú rendőrhatóság megengedheti.

7. §.

A magánhelyiségek világitása körül a legmesszebbmenő takarékosságra kell törekedni.

Szükség esetében az I. fokú rendőrhatóság — a törvényhatóság első tisztviselőjének hozzájárulásával — a magánhelyiségek kivilágitása tekintetében korlátozó rendelkezéseket tehet.

8. §.

Aki a jelen rendelet 2., 3., 5. és 6. §-ainak rendelkezéseit, vagy a 4. és 7. §. alapján tett hatósági intézkedéseket megsérti, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágás miatt két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a budapesti székesfővárosi m. kir. állami rendőrség müködési területén a m. kir. állami rendőrségnek hatáskörébe tartozik. Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

9. §.

Ez a rendelet 1917. évi január hó 2-án lép hatályba.

Hatálya — amennyiben a rendelet a magyar szent korona országainak egész területére hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, — Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. Horvát-Szlavonországok területén ezt a rendeletet, amennyiben végrehajtása az ottani önkormányzat körébe tartozik, a bán hajtja végre.

Budapesten, 1916. évi december hó 22-én

Uj időszámitás.

A m. kir. minisztérium 1.363/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi május elsejétől szeptember végéig alkalmazandó új időszámitásról.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A magyar szent korona országainak területén jelenleg használatos egységes középeurópai időszámitás 1916. évi május hó 1. napjától kezdve 1916. évi szeptember hó 30. napjáig bezárólag akként módosul, hogy az új időszámitás az eddig általánosan használt egységes középeurópai időszámitáshoz képest egy órával (60 perccel) előbbre lesz.

Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezéshez képest az 1916. évi május hó 1. napja már az 1916. évi április hó 30. napján — az egységes középeurópai időszámitásban kifejezve — délután (éjjel) 11 órakor kezdődik, az 1916. évi szeptember hó 30. napja pedig — az új időszámitásban kifejezve — egy órával éjfél után ér csak véget.

2. §.

A jelen rendelet hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

Budapesten, 1916. évi április hó 19. napján.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 20-án kelt 91. számában.

Varrógépek részletfizetésre való vétele.

A m. kir. miniszterium 4.172/1916, M. E. számu rendelete varrógépnek részletfizetésre vételéről.[1])

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Aki varrógépet részletfizetésre úgy ad el, hogy a gépet a vevőnek akár a tulajdonjog fenntartásával, akár anélkül a teljes vételár lefizetése előtt átadja, az a részletfizetés kedvezményének megvonásával a hátralékos vételárnak egy összegben megfizetését csak írásbeli kikötés alpján és ez alapon is csak akkor követelheti, ha a vevő legalább két egymásután következő részlet lefizetésével egészen vagy részben késedelembe jut és az elmulasztott részletek hátralékban maradt összege a gép teljes vételárának legalább egy tizedrészét teszi ki.

Ha az eladó a részletfizetés kedvezményének megvonásával egy vagy több egyébként még le nem járt részlet megfizetését követeli, vagy ha a vevő még le nem járt részletet előre önként megfizet, az ily részleteknek a fizetéstől a lejáratig számitott időközi törvényes kamatát a vételárrészletekből le kell vonni.

Az átadott gép tulajdonának fenntartása csak okiratban köthető ki.

A vevőt terhelő kötelezettségek nem vagy nem kellő teljesitésének esetére kötbért vagy a lefizetett vételárrészletek elvesztését kikötni vagy a vevőt az adott foglaló elvesztésével sújtani nem lehet.

2. §.

Még le nem járt vételárrészletek fejében váltót venni tilos. A tilalom ellenére vett váltó visszakövetelhető s ha az nincs már az eladó birtokában, a váltó névértékének megfizetése követelhető, amelyből csak a lejárt hátralékos vételárrészletek vonhatók le.

Aki e tilalmat megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és kétezer koronáig terjedhet pénzbüntetéssel büntetendő.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 december 10-iki 287. számában.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi állami rendőrség működése területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

3. §.

Az eladó az 1. §. alá eső ügylettől csak akkor állhat el, ha a vevő valamelyik vételárrészlet megfizetésével késedelmes és az eladó az elállás jogát erre az esetre okiratban kikötötte vagy a gépet a tulajdon fenntartásával adta el. Tulajdonfenntartással eladott gépre nézve előzetes kikötés nélkül elállhat az eladó akkor is, ha a vevő a gépet rongálja.

Ha az eladó az ügylettől elállani kíván, erről a vevőt előzőleg értesiteni s neki az utólagos teljesitésre vagy a rongálás megszüntetésére kellő időt engedni köteles. Az elállás ki van zárva és kijelentése hatálytalan, ha a kijelentés előtt a gép véletlen folytán elveszett vagy megsemmisült.

Elállás esetében mindegyik fél egyidőben köteles a másiknak azt, amit az ügylet alapján tőle kapott, az időközi hasznokkal együtt visszatériteni; különösen köteles az eladó a felvett foglalót és vételárrészleteket időközi kamataikkal együtt visszafizetni, a vevő pedig a gépet visszaadni és a használat illő díját megtériteni.

A használati díj mértékét a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozhatja. Ily szabályozás hiányában a használati díjat a bíróság a helyi szokás alapján, a rendes használatból eredő értékcsökkenés figyelembe vételével, méltányosság szerint határozza meg. A használati díj összege iránt a vevők közt az elállás kijelentése előtt létrejött megállapodás a vevővel szemben hatálytalan.

Az eladó követelheti továbbá az ügyletre forditott kiadásainak s a gép rongálásokozta értékcsökkenésének megtérítését, viszont köteles a vevőnek a gépre forditott költekezéseit, amennyiben a gép értéke ezek folytán emelkedett, ezen értéktöbblet erejéig megtériteni.

Az eladó anélkül, hogy az egész ügyletre nézve az elállás jogával élne és az elállás esetében a vevő irányában őt terhelő kötelezettségeket teljesitené, a gépet a vevőtől fentartott tulajdonjoga alpján sem veheti vagy követelheti vissza, még ha az elállásra a jelen §. értelmében különben jogos oka lenne és a visszavétel jogát előre kifejezetten kikötötte volna is.

4. §.

Ha a tulajdonjog fentartásával eladott gép az átadás után véletlen folytán elvész, megsemmisül vagy lromlik, az eladónak még le nem járt vételári követelése elveszés és megsemmisülés

esetében megszünik, elromlás esetében pedig a romlásokozta értékcsökkenés arányában leszállitandó.

Nem tekinthető véletlennek az a kár, amely a gép rendes használatából ered, vagy amelyet oly személy okoz, aki a vevő háznépéhez tartozik, nála alkalmazásban van, vagy a gépet az ő engedélyével használta.

5. §.

Semmis minden olyan megállapodás, amely a jelen rendelet szabályaitól a vevő hátrányára eltér.

A jelen rendelet életbelépte előtt létrejött ily ügyletek alapján jogokat ezentúl szintén csak a jelen rendelet korlátai között lehet érvényesiteni, ezeknek az ügyleteknek alaki kellékeire azonban az eddigi jogszabályok irányadók.

6. §.

A jelen rendelet rendelkezései oly ügyletekre is megfelelően alkalmazandók, amelyek a részletügylet célját más — nevezetesen bérleti — szerződés alakjában kívánják megvalósitani.

Ellenben nem alkalmazhatók a jelen rendelet rendelkezései, ha a vevő cégbejegyzésre kötelezett kereskedő, vagy ha az ügylet a vevőre nézve kereskedelmi ügylet.

7. §.

A jelen rendelet 1916. évi december hó 11-ik napján lép életbe. Hatálya, amennyiben a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed.

Budapest, 1916. évi december hó 8. napján.

Vámügyi intézkedések.

A m. kir. minisztérium 1.339/1916. M. számú rendelete, mellyel a maláta vámja időlegesen felfüggesztetik.[1])

Az 1914 : XLVIII. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák császári kormánnyal egyetértve a magyar királyi minisztériumnak 1914. évi október hó 9-én 7.475/M. E., 1915. évi január hó 21-én 323/M. E., 1915. évi február hó 9-én 575/M. E., 1915. évi február hó 24-én 736/M. E., 1915. évi március hó 17-én 955/M. E., 1915. évi április hó 24-én 1.401/M. E., 1915. évi május hó 15-én 1.698/M. E., 1915. évi junius hó 15-én 2.009/M. E., 1915. évi augusztus hó 24-én 3.117/M. E., 1915. évi október hó 14-én 3.740/M. E. és 1915. évi november hó 27-én 4.228/M. E. szám alatt kelt rendeletei kapcsán az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908 : XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifája 30. száma alá tartozó maláta vámját további rendelkezésig felfüggeszti.

Ez a rendelet kibirdetése napjával lép hatályba.

Budapest, 1916. évi április hó 18-án.

A m. kir. minisztérium 3.769/1916. M. E. számú rendelete, mellyel a papiros enyvezésére szolgáló pótanyagok vámja időlegesen felfüggesztetik.[2])

Az 1914. évi XLVIII. törvénycikk 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján a magyar királyi minisztérium az osztrák császári és királyi kormánynyal egyetértve a magyar királyi minisztériumnak 1914. évi október hó 9-én 7.475/M. E., 1915. évi január hó 21-én 323/M. E., 1915. évi február hó 9-én 575/M. E., 1915. évi február 24-én 736/M. E., 1915. évi március hó 17-én 955/M. E., 1915. évi április hó 24-én 1.401/M. E., 1915. évi május hó 15-én 1.698/M. E., 1915. évi junius hó 15-én 2.009/M. E., 1915. évi augusztus hó 24-én 3.117/M. E., 1915. évi október hó 14-én

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. április 18-án kelt 89. számában.

[2]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. november 14-én kelt 262. számában.

3.740/M. E., 1915. évi november hó 27-én 4.228/M. E. és 1916. évi április hó 18-án 1.339/M. E. szám alatt kelt rendeletei kapcsán az osztrák-magyar monarchia két államának az 1908 évi XII. törvénycikk *A)* mellékletét képező szerződéses vámtarifája alább fetüntetett számaiban az alább körülírt árúkra megállapított vámokat további rendelkezésig felfüggeszti:

A 610., 611., 612. és 614. tarifaszámokból:

A »hadienyv«, »újszerű papirosenyv« és hasonló elnevezések alatt behozatalra kerülő, állati enyvből, fehérjefélékből vagy hasonló ragasztó- és összekötőszerekből dextrin, keményítő ásványi anyagok és hasonlók hozzáadásával is készített, a gyantát helyettesítő pótanyagok papiros enyvezésére, papirosgyárak részére külön engedély alapján, a rendeleti úton megállapított feltételek és ellenőrzés mellett. (L. a V. U. 3. §-át.)

Ez a rendelet kihirdetésének napjával lép életbe.

Budapest, 1916. november hó 14-én.

1916 : XLI. TÖRVÉNYCIKK

a külkereskedelmi és külforgalmi viszonyok ideiglenes rendezéséről szóló 1916. évi II. törvénycikk rendelkezéseinek az 1917. évre való kiterjesztéséről.

(Szentesitést nyert 1916. évi december hó 30-án. — Kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban 1916. évi december hó 31-én.)

1 §

Az 1916 évi II törvénycikk rendelkezéseinek hatálya az 1917 év tartamára kiterjesztetik

2 §

A jelen törvény 1917 évi január hó 1 napjával lép hatályba és végrehajtásával a minisztérium bizatik meg.

Vásárok korlátozása és áthelyezése.

A m. kir. minisztérium 1.933/1916. M. E. számu rendelete a vásári alkalmaknak a háboru tartamára való korlátozása, illetőleg a vásároknak a háboru tartamára való ideiglenes áthelyezése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

Uj országos és hetivásárokat a háború tartama alatt a kereskedelemügyi m. kir. miniszter egyáltalában nem engedélyez.

2. §.

Az országos kirakó- és állatvásárokat, valamint a havi kirakó- és állatvásárokat, továbbá az országos vásárjellegű búcsúvásárokat, ha azokat eredetileg egy napra engedélyezték, a háború tartama alatt is a vásár rendes napján, illetőleg e rendelet kibocsátása előtt kivételes áthelyezéssel engedélyezett vásári napon kell megtartani.

Ha azonban az emlitett vásárokat eredetileg több napra engedélyezték, ezeket a háború tartama alatt csak egy napon át és pedig az eredeti engedéllyel, illetőleg kivételes áthelyezéssel engedélyezett vásári napok első napján kell megtartani.

Az úgynevezett búcsú-cikkek árusitására szoritkozó vallási jellegű búcsúkat ez a rendelet nem érinti.

3. §.

Olyan helyeken, ahol eddig hetenként hetivásárt tartottak, a háború tartama alatt csak a hét kezdő-napjához (vasárnaphoz) közelebb eső hetivásárt szabad megtartani.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916 junius 17-én kelt 138. számában.

4. §.

Azokra a helyekre nézve, ahol eddig hetenként egyszer tartottak hetivásárt, elhatározhatja a törvényhatóság a hetivásároknak két hetenként való megtartását, feltéve, hogy ez az illető hely élelmicikkekkel való ellátása szempontjából nem hátrányos.

A törvényhatóság ilyen határozata ellen a vásárjogtulajdonos a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez felebbezhet.

5. §.

Vásáthelyezéseket vagy pótvásárokat a kereskedelemügyi m. kir. miniszter csak feltétlen szükség esetében, illetőleg olyankor engedélyezhet, amikor elmaradt vásároknak közszükség parancsolta pótlásáról van szó.

Az ily irányú kérvényeket a szomszédos vásártartó községek nyilatkozatának mellőzésével a felterjesztő törvényhatóságnak körülményesen meg kell indokolnia.

6. §.

Ez a rendelet 1916. évi július hó 1. napján lép életbe. Hatálya Budapest székesfőváros és Fiume város területére, valamint Horvát-Szlavonországokra nem terjed ki.

Budapest, 1916. évi június hó 15-én.

Zsák- és zsákszövetkészletek bejelentése.

A m. kir. minisztérium 572/1916. M. E. számú rendelete a zsákszövet- és zsákkészletek bejelentéséről.[1])

A magyar királyi minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

A bejelentés tárgya.

1. §.

Azok a zsákszövetek és zsákok, melyeknek készleteit a jelen rendelet értelmében be kell jelenteni, a következők:

1. zsákszövetek jutából, kenderből, lenből és pamutból;

2. *gabona, liszt, korpa (gabonahulladék), gyapjú és egyéb mezőgazdasági termék, továbbá cukor, cement, műtrágya, só, gipsz, vegyi ipari termékek, rizs, kávé és egyéb hasonló cikkek befogadására szolgáló új és használt zsákok* jutából, kenderből, lenből vagy pamutból még pedig tekintet nélkül arra, hogy a zsákok üresek vagy sem.

A bejelentésre kötelezettek.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott cikkek készleteit bejelenteni kötelesek:

1. gabona és egyéb mezőgazdasági termények forgalomba hozatalával foglalkozó egyének és cégek (kereskedők és kereskedelmi vállalatok);

2. zsákkölcsönzéssel foglalkozó egyének, cégek, vállalatok;

3. azok, akik zsákok forgalomba hozatalával iparszerűleg foglalkoznak (zsákkereskedők);

4. azok, akik zsákok előállításával iparszerűleg foglalkoznak (gyárak, konfekcionáló telepek stb.);

5. oly ipari vállalatok, melyek üzemükben árúk befogadására zsákokat rendszeresen használnak, mint a malomipari vállalatok cukorgyárak, műtrágyagyárak, cementgyárak, gyapjúgyárak stb.;

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. március 16-án kelt 62. számában.

6. mezőgazdák (bérlők), mezőgazdasági vállalatok (szövetkezetek);

7. tárházi vállalatok (raktárvállalatok, közraktárak) fuvarozási vállalkozók és vállalatok.

Bejelentésre nem kötelezettek.

3. §.

Nem kötelesek zsákjaikat bejelenteni azok a mezőgazdák (bérlők) és mezőgazdasági vállalatok (szövetkezetek), kiknek illetve amelyeknek készlete 500 darabnál kevesebb.

Az állam és az állami intézetek tulajdonában levő készletek bejelentésére nézve külön intézkedések történnek.

A bejelentés határideje és módja.

4. §.

Mindazok, akik az előbbi rendelkezések értelmében bejelentést tenni kötelesek, tartoznak az 1. §-ban felsorolt cikkekből az 1916. évi március hó 31-én birtokukban vagy őrizetükben levő készleteket a Magyar és Osztrák Pamutközponttól (Budapest, V., Zrinyi-utca 1.) beszerezhető bejelentőlapok felhasználásával legkésőbb 1916. évi április hó 10. napjáig a Pamutközpont útján a kereskedelemügyi minisztériumnak bejelenteni. A bejelentőlapok minden rovatát pontosan ki kell tölteni.

Az 1916. évi március hó 31. napján fuvarozás alatt levő készleteket a címzett köteles megérkezésük után 8 napon belül jelenteni.

Szállitmányozóknál beraktározott zsákokat nem a szállitmányozók, hanem a zsákokkal való rendelkezésre jogosult köteles a fenti módon bejelenteni.

Zsákkölcsönzők (l. 2. §. 2. pontja) nemcsak raktárukon levő készletüket kötelesek bejelenteni, hanem a kölcsönadott zsákokat is. Kölcsönzött zsákokat használók ezeket a zsákokat nem kötelesek bejelenteni.

A jövőben e bejelentéseket az 1916. évi május hó 31-iki, julius hó 31-iki és szeptember 30-iki állapot szerint a következő hó 10-ig kell a jelen rendelet rendelkezéseinek megfelelően teljesíteni.

A készletek nyilvántartása.

5. §.

Mindenki, aki a fentiek szerint bejelentésre van kötelezve, köteles olyan raktárkönyvet vagy feljegyzéseket vezetni, amelyből illetve amelyekből a bejelentett készlet nagysága és annak minden növekedése és csökkenése (felhasználás, eladás stb.) megállapitható.

A bejelentés és a nyilvántartások ellenőrzése.

6. §.

A jelen rendeletben foglalt rendelkezések hatályosságának biztosítására külön ellenőrző közegek alkalmazhatók. Ezek a bejelentésre kötelezettek üzemeit és raktárait bármely időben megtekinthetik és nekik kívánságukra az összes üzleti könyvekbe, levelezésekbe, üzleti vagy egyéb feljegyzésekbe betekintést kell engedni.

Büntető rendelkezések.

7. §.

Aki az 1. §-ban felsorolt cikkeknek birtokában vagy őrizetében levő készletét a 4. §-ban megállapított időpontban a jelen rendelet ellenére be nem jelenti, vagy nem a valóságnak megfelelően jelenti be, a hatósági ellenőrzést meghiusítja, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a magyar királyi államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

A rendelet életbelépésének napja.

8. §.

E rendelet 1916. évi március hó 16. napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi március hó 15. napján.

A m. kir. minisztérium 1.630/1916. M. E. számú rendelete a zsáksövet- és zsákkészletek bejelentéséről szóló 572/1916. M. E. számú rendelet kiegészítése tárgyában.[1])

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A zsákszövet- és zsákkészletek bejelentéséről 572/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet (l. a „Budapesti Közlöny"-nek 1916. évi március hó 16-án megjelent 62-ik számában) 1. §-a azzal egészittetik ki, hogy azok közé a zsákszövetek és zsákok közé, amelyek-

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. május 24-én kelt 119. számában.

nek készleteit az idézett 572/1916. M. E. számú rendelet értelmében be kell jelenteni, tartoznak még:

1. a textilose- és textilzsákszövetek, valamint általában papirosfonalból textilanyagok hozzákeverésével vagy anélkül készített zsákszövetek és

2. a textilose- és textilzsákok, valamint általában papirosfonalból textilanyagok hozzákeverésével vagy anélkül készített zsákok is.

2. §.

A jelen rendelet 1. §-ában említett készleteket elsőizben az 1916. évi május hó 31-iki állapot szerint 1916. évi junius hó 10. napjáig kell az 572/1916. M. E. számú rendelet értelmében bejelenteni.

3. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi május hó 24. napján.

A m. kir. miniszterium 3.559/1916. M. E. számu rendelete a zsákszövet- és zsákkészletek bejelentésére vonatkozó 572/1916. M. E. számu rendelet módositása tárgyában.[1])

A m. kir. miniszterium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A zsákszövet- és zsákkészletekre nézve az 572/1916. M. E. és az 1.630/1916. M. E. számú rendeletekben (l. a Budapesti Közlöny 1916. évi március hó 16, és május hó 24. napján megjelent 62. és 119. számában) megszabott bejelentési kötelezettség kiterjesztetik oly módon, hogy az idézett rendeletek szerint bejelentésre kötelezettek kötelesek zsákszövet- és zsákkészleteiket a miniszterium újabb intézkedéséig minden második hónap 10. napjáig a megelőző hónap utolsó napján volt állapot szerint az idézett rendeleteknek megfelelően bejelenteni.

A jelen rendelettel elrendelt bejelentést első ízben az 1916. évi december hó 31. napján volt állapot szerint 1917. évi január hó 10. napjáig kell megtenni.

Egyebekben az idézett rendeletek érintetlenül maradnak és a jelen rendelettel elrendelt készlet bejelentésekre is irányadók.

2. §.

Ez a rendelet kihirdetése napján lép életbe. Hatálya kiterjed a magyar szent korona országainak egész területére.

Budapest, 1916. évi december hó 11-én.

---

[1]) Megjelent a Budapesti Közlöny 1916. december 12-én kelt 288. számában.

Tartalommutató.

Lap

Állati olajok, zsirok és zsiradékok forgalombahozatala.

(L. Növényi és állati olajok és zsirok stb. forgalombahozatala.)

Árpagyöngy forgalombahozatala és maximális ára.

A m kir. minisztérium 2.369/1916. M. E. számu rendelete az 1916. évi termésből gabonát és lisztet földolgozó ipari üzemek céljára felhasználható gabona, illetve lisztmennyiségek beszerzéséről. . . . 288

A m. kir. minisztérium 3.041/1916. M. E. számú rendelete az árpagyöngy előállitásáról, forgalombahozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról 5

Árpakávé termelése.

A m. kir. minisztérium 2.369/1916. M. E. ázámu rendelete az 1916. évi termésből gabonát és lisztet földolgozó ipari üzemek céljára fölhasználható gabona-, illetve lisztmennyiségek beszerzéséről. . 288

Ásványolajra, kátrányra, ásványolaj- és kátránytermékekre és benzolra vonatkozó rendelkezések.

A m. kir. minisztérium 1.371/1916. M. E. számú rendelete a még fel nem dolgozott nyers állapotban levő ásványolaj felhasználásának korlátozása tárgyában 9

A m. kir. minisztérium 1.372/1916. M. E. számú rendelete az egyes ásványolajtermékek legmagasabb árának megállapitása tárgyában 4.451/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről és módositásáról 11

A m. kir. minisztérium 1.373/1916. M. E. számú rendelete az egyes ásványolajtermékek, a benzol és a kátrányolajtermékek forgalmának szabályozása tárgyában 4.452/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegeszitéséről és módositásáról 12

A m. kir. minisztérium 2.800/1916. M. E számú rendelete a kénsav használatának ásványolajtermékek előállitásánal való eltiltása tárgyában 15

A m. kir. minisztérium 3.044/1916. M. E. számú rendelete a nyers ásványolaj, az ásványolajtermékek, a benzol, továbbá a kátrány és a kátránytermékek forgalmának újabb szabályozásáról 17

Átviteli korlátozások.

(L. Behozatali, kiviteli és átviteli korlátozások).

Babra, borsó, lencsére vonatkozó rendeletek.

(L. Hüvelyes terményekre vonatkozó rendeletek).

Bányafa lefoglalása.

(L. Talpfa és bányafa lefoglalása.

Behozatali, kiviteli és átviteli korlátozások.

A m. kir. minisztérium 861/1916. M. E. számú rendelete a vámkülföldről származó mezőgazdasági termények és némely ilyenekből előállitott cikkek forgalmának újabb szabályozása tárgyában 543/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról 25

A m. kir. minisztérium 1916. évi 928/M. E. számú rendelete több cikk kivitelének és átvitelének tilalmáról, kiegészitve az 1916. évi 1.723/M. E., 2.669/M. E. és 3.853/M. E számú rendelet módositásáról 25

Lap

A m. kir. minisztérium 1916. évi 1.723. M. E. sz. rendelete, mellyel több cikk kivitelének és átvitelének tilalma kiegészittetik, illetve módosittatik 37

A m. kir. minisztérium 1916. évi 2.669/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk kivitelének ás étvitelének tilalma kiegészittetik illetve módosittatik 38

A m. kir. minisztérium 1916. évi 3.853/M. E. számú rendelete, mellyel több cikk kivitelének és átvitelének tilalma kiegészittetik, illetve módosittatik 39

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 85.671. számú rendelete a magyar szent korona országainak területén kivül eső vagyonnak és a magyar szent korona országainak területéről kivinni szándékolt vagyonnak a vagyonadóról szóló 1916 : XXXII. t.-c. 38. §-a értelmében való bejelentése tárgyában 40

A m. kir. minisztérium 4.308/1916. M. E. számú rendelete a külföldi fizetési eszközökkel való kereskedés és a külfölddel való forgalom korlátozása tárgyában 234

A m. kir. minisztérium 1916. évi 4.452/M. E. számú rendelete, nélkülözhető árúk behozatalának megtiltása targyában 43

Benzol forgalomba hozatala.

(L. Ásványolajra stb.-re vonatkozó rendelkezések).

Bélyeg- és illetéktörvények és szabályok módositása.

1916 : XXVII. törvénycikk a bélyeg és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módositásáról. . . . 51

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 114.800 számú körrendelete valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz, a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalhoz és az összes m. kir. adóhivatalokhoz a bélyeg- és illetékekre vonatkozó törvények és szabályok némely rendelkezésének módositásáról szóló 1916 : XXVII. törvénycikk végrehajtása iránt 59

Bőrök forgalombahozatala és legmagasabb ára.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 26.793/VI. C. sz. rendelete a nyers marha- és lóbőrök forgalmának korlátozása tárgyában. . . . 62

A m. kir. minisztérium 1.434/1916. M. E. számú rendelete a vámkülföldről behozott készbőrökre és a vámkülföldről behozott nyersanyagok felhasználásával készült készbőrökre vonatkozó kedvezmények tárgyában 62

A m. kir. minisztérium 1.575/1916. M. E. számú rendelete a cseres és szömörcés juhbőrök felhasználása és forgalombahozatala tárgyában 64

A m. kir. minisztérium 1.576/1916. M. E. számú rendelete az egyes bőrfajták felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 449/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról 64

A m. kir. minisztérium 1.577/1916. M. E. számú rendelete a gépszíjbőrök felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozásáról 68

A m. kir. minisztérium 2.042/1916. M. E. számú rendelete a nyers marhabőrök és a nyers lóbőrök forgalombahozatala tárgyában 2.375/1915. M. E. szám alatt és 3.470/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletek módositásáról és kiegészitéséről 69

A m. kir. minisztérium 3.351/1916. M. E. számú rendelete az egyes bőrfajták felhasználásának és forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 449/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról 72

Lap

A m. kir. minisztérium 3.352/1916. M. E. számú rendelete a cseres hasitott bőrök s az ily bőrökből készült talpak előállitása és forgalombahozatala tárgyában 78

A m. kir. minisztérium 3.353/1916. M. E. számú rendelete a nyers marhabőrök, nyers lóbőrök és nyers borjubőrök forgalombahozatala tárgyában 80

A m. kir. minisztérium 3.354/1916. M. E. számú rendelete a nyers, valamint a kész marha-, ló- és borjúbőrökért követelhető legmagasabb árak tárgyában 83

A m. kir. minisztérium 3.356/1916. M. E. számú rendelete a nyersbőrök és készbőrök bejelentése, valamint a készbőrök raktározása tárgyában 88

A m. kir. minisztérium 3.500/1916. M. E. számú rendelete enyvgyártásra szolgáló mindenféle enyvbőrnek vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában . . 90

A m. kir. minisztérium 3.535/1916. M. E. számú rendelete a bőrök cseréséről 164

Bulgáriába irányuló áruforgalom szabályozása.

(L. Magyar áruforgalmi iroda.)

Bulgáriából és Törökországból behozott némely anyagok lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 16.172/eln. 20—b. 1916. számú módositott újabb rendelete a Bulgáriából és Törökországból behozott némely anyagoknak hadicélokra való igénybevétele tárgyában . . 91

Burgonyára és a burgonyából gyártott ipari termékekre vonatkozó rendelkezések.

A m. kir. minisztérium 1.572/1916. M. E. számú rendelete a burgonyaáért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról és a burgonya szállitásához szükséges igazolványról szóló 3.573/1915. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában 95

A m. kir. minisztérium 2.723/1916. M. E. számú rendelete a burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról és a burgonya szállitásához szükséges igazolványról szóló 1.572/1916. M. E. sz. rendelet módositása tárgyában 95

A m. kir. minisztérium 2.953/1916. M. E. számú rendelete a burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról és a burgonya forgalombahozataláról 96

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 142.551/1916. számú rendelete a burgonyakészleteknek kötelező bejelentése és az Országos Burgonyaközvetitő Iroda részére való átengedése (rekvirálása) tárgyában. 101

A m. kir. minisztérium 3.728/1916. M. E. számú rendelete a burgonyának keményitővé vagy más ipari termékké feldolgozásáról és az igy nyert cikkek forgalombahozataláról 103

A m. kir. minisztérium 3.891/1916. M. E. számú rendelete a Burgonya Közvetitő Iroda bizományosairól és ügynökeiről, valamint alkalmazottairól 106

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 90.130/1916. számú rendelete a burgonyakeményitő,. szörp, dextrin és burgonyából készült egyéb ragasztóanyag, valamint a burgonyalisztnek forgalombahozatala és felhasználása tárgyában 108

Büntető intézetekben letartóztatottak munkaerejének átengedése.

(L. Hadifoglyok és polgári büntető intézetekben letartóztatottak munkaerejének átengedésére vonatkozó rendelkezések.)

Lap

Cukor forgalombahozatala.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 30.884. számú rendelete sörfőzés céljaira cukor beszerzésének és felhasználásának eltiltásáról valamint a sörfőzdék cukorkészleteinek igénybevételéről 110

A m. kir. minisztérium 834/1916. M. E. számú rendelete a pénzügyőrségnek a cukorkészletek bejelentése és forgalombahozatala tekintetében megállapitott kötelezettségek ellenőrzésével leendő megbizatásáról 111

A m. kir. minisztérium 835/1916. M. E. számú rendelete cukornak a birodalmi tanácsban képviselt királyságokba és országokba, valamint Bosznia-Hercegovina területére leendő elszállitása tárgyában 112

A m. kir. pénzügyminiszter 33.489/1916. P. M. számú körrendelete a cukorkészletek felkutatása tárgyában 114

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1916. évi 11.717. számú rendelete a cukorgyári vállalatokban és a cukor tartására rendelt szabadraktárakban tároló, de nem cukorgyári vállalatoknak tulajdonában evő cukorkészletek igénybevételéről. 118

A m. kir. minisztérium 1.565/1916. M. E. számú rendelete a cukor forgalombahozataláról szóló 508/1916. M. E. számú rendelet módositásáról és kiegészitéséről 119

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1916. évi 33.902. számú rendelete a cukorgyári vállalatokban és a cukor tartására rendelt szabadraktárakban tároló, de nem cukorgyári vállalatoknak tulajdonában levő cukorkészletek igénybevételéről szóló 1916. évi 11.717. K. M. számú rendelet módositása tárgyában. 120

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 126.060. számú rendelete az ipari üzemekben felhasználható cukor forgalmának szabályozásáról 120

A m. kir. minisztérium 3.165/1916. M. E. számú rendelete az italokhoz kiszolgáltatható cukor mennyiségének és a kiszolgáltatás módjának szabályozása tárgyában 124

A m. kir. minisztérium 3.532/1916. M. E. számú rendelete a cukornak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványokról 125

A m. kir. minisztérium 3.665/1916. M. E. számú rendelete vámkülföldi eredetű cukor behozatalának és forgalmának szabályozása tárgyában 129

A m. kir. minisztérium 4.044/1916. M. E. számú rendelete műméz, valamint jegeccukor (kandiscukor) gyártásához szükséges cukor beszerzéséről és felhasználásáról. 131

Cukorrépára vonatkozó rendelkezések.

A m. kir. minisztérium 3.746/1916. M. E. számú rendelete cukorgyári rendeltetéstől eltérő célra átengedett vagy ily eltérő célra forgalomba hozott cukorrépának igénybevétele (rekvirálása) tárgyában 135

A m. kir. minisztérium 3.839/1916. M. E. számú rendelete az 1917. évi cukorrépatermelés szabályozásáról 136

A m. kir. minisztérium 4.169/1916. M. E. számú rendelete a cukorgyári vállalatokkal cukorrépa termelése iránt kötött szerződések teljesitése tárgyában 142

Cseppfolyós levegő robbantóanyagként való használatának szabályozása.

A m. kir. belügyminiszter 124.782/V—a. 1916. B. M. számú körrendelete a cseppfolyós levegő, mint robbantóanyag használatának szabályozása tárgyában 144

Lap

Cserzőanyagok forgalombahozatala és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 922/1916. M. E. számú rendelete a tölgy- és fenyőkéreg-(cser) készletek forgalombahozatala tárgyában . . 147
A m. kir. minisztérium 923/1916. M. E. számú rendelete a gubacs forgalombahozatala tárgyában 152
A m. kir. minisztérium 924/1916. M. E. számú rendelete a tölgy- és fenyőkéregért (cserért), a gubacsért, a tölgyfakivonatért, a gesztenyefakivonatért és a fenyőcserkivonatért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 156
A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 31.379/1916. VI. C. számú rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 159
A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 32.355/VI. C. 1916. sz. rendelete a tölgy- és fenyőkéreg (cser), valamint a gubacs szállitása céljára kiadott igazolványok érvényességének korlátozása tárgyában. 161
A kereskedelmügyi m. kir. miniszter 43.844/1916. VI. C. sz. rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 162
A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 46.681/1916. VI. C. sz. rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának tárgyában 163
A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 69.517/1916. VI. C. sz. rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 163
A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 82.868/1916. VI. C. sz. rendelete a cser (tölgy- és fenyőkéreg) és gubacs forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 164
A m. kir. minisztérium 3.355/1916. M. E. számú rendelete a cserzőkivonatokról és a bőrök cserzéséről 164

Csontok és csonttermékek forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 1.736/1916. M. E. számú rendelete a csontok és csonttermékek forgalombahozatala tárgyában. 167
A m. kir. minisztérium 2.570/1916. M. E. számú rendelete a csontok és csonttermékek forgalombahozataláról szóló 1.736/1916. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában 177

Dextrin termelése.

(L. Burgonyára és burgonyából készült ipari termékekre vonatkozó rendelkezések).

Deviza-központ tagjai.

A m. kir. pénzügyminiszter 19.774/P. M. számú hirdetménye a Deviza-központ tagjai tárgyában 238

Disznózsir legmagasabb ára.

(L. Sertésvágás korlátozása, sertéstermékek legmagasabb ára.)

Egyenruházati cikkek forgalmának korlátozása.

A m. kir. minisztérium 2.438/1916. M. E. számú rendelete a katonai egyenruházati cikkek forgalmának korlátozásáról. 178

Egyesületi jog korlátozása.

A m. kir. minisztérium 1.442/1916. M. E. számú rendelete az egyesületi jog korlátozásáról szóló 5.479/1914. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában 180

Lap

Ellenséges államok postai és jótékonysági értékcikkeinek terjesztése.

A m. kir. belügyminiszter 9.472/VI/a/1916. B. M. számú körrendelete az ellenséges államok postai és jótékonysági értékcikkei terjesztésének és árúba bocsátásának eltiltása tárgyában 181

Enyvbőrök szállitása.

(L. Szallitási igazolványok.)

Erdélyi menekültekre vonatkozó intézkedések.

(L. Menekültekre vonatkozó intézkezések)

Erdélyrészi hadikárok felvétele.

(L. Hadikárok felvétele.)

Élesztő gyártása és forgalomba hozatala.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 62.200/XII. 2. számú rendelete az élesztő gyártásáról és forgalombahozataláról 182

Fenyőkéreg forgalombahozatala.

(L. Cserzőanyagok forgalombahozatala).

Félgyapju kötött és szövött férfi alsó ruha forgalombahozatalának korlátozása.

(L. Pamut és pamutáruk forgalmának korlatozása.)

Fémek, ötvözetek, fémtárgyak lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 5.077/20. b. eln. 1916. számú rendelete fémtárgyaknak hadicélokra való igénybevétele tárgyában. . 185

A m. kir. minisztérium 1.448/1916. M. E. számú rendelete a rézés nikkelárúk pótlására szolgáló öntött és kovácsolt vasárúk legmagasabb árának újabb megállapitásáról 185

A m. kir. minisztérium 1.449/1916. M. E. számú rendelete bizonyos fémek és ötvözetek és az ezekből készült egyes tárgyak forgalombahozatalának és felhasználásának korlátozásáról 188

A m. kir. minisztérium 1.450/1916. M. E. számú rendelete az ólom- és óntartalmú maradékok és a fehérlemezhulladékok felhasználásának korlátozásáról 192

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.860/eln. 20. b. 1916. számú rendelete az 1915. évi 3.820/eln. 20. b. 1915. számú rendelettel egyes fémek és ötvözetek készleteinek növekedésére nézve elrendelt igénybevétel hatályának megszüntetéséről 194

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.861/eln. 20—b. 1916. számú rendelete az ólomnak és egyes meghatarozott ólomtárgyaknak hadicélokra igénybevételéről 195

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.862/eln. 20. b. 1916. számú rendelete az ónnak és egyes meghatározott óntárgyaknak hadicélokra való igénybevételéről 198

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.938/eln. 20/b. 1916. szamú rendelete hadicélokra igénybevett ólom- és óntárgyakért megállapitott téritési tételek tárgyában 200

A m. kir. honvédelmi miniszter 11.057/eln. 20. b. 1916. számú rendelete egyes meghatározott fémtárgyak beszolgáltatása tárgyában 202

A m. kir. honvédelmi miniszter 11.059/eln. 20. b. 1916. számú rendelete ónból való tárgyak beszolgáltatása tárgyában 204

A m. kir. minisztérium 1.582/1916. M. E. számú rendelete bizonyos fémek és ötvözetek készleteinek bejelentése tárgyában . . . 205

Lap

A m. kir. honvédelmi miniszter 14.298/1916. számú rendelete fémtárgyaknak hadicélokra való igénybevétele tárgyában 206

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter R. 16.431/1916. számú rendelete bizonyos fémek, ötvözetek és ezekből készült tárgyak forgalombahozatalának és felhasználásának ellenőrzése tárgyában . . . 206

A m. kir. honvédelmi miniszter 22.190/eln. 20.—b 1916. számú rendelete épületeken levő rézanyagnak hadicélokra való igénybevétele tárgyában 207

A m. kir. honvédelmi miniszter 24.691/1916. H. M. eln. 20—b. számú rendelete, a fürdőkalyhák rézből készült víztartó-hengeireinek hadicélokra igénybevétele és beszolgaltatása tárgyában 209

A m. kir. honvédelmi miniszter 26.275/1916. H. M. eln. 20/b. számú rendelete a fémtárgyak hadicélokra való igénybevétele tárgyában 212

A m. kir. honvédelmi miniszter 26.279/1916. eln. 20/b. számú rendelete az ajtóveretekből a gyárosoknál és kereskedőknél lévő raktari készleteknek hadicélokra való igénybevétele és beszállitása tárgyában. 212

A m. kir. minisztérium 4.247/1916. M. E. számú rendelete az erősáramú villamos csupasz vezetékek vörösréz anyagának bejelentése tárgyában 214

Fizetési eszközök.

A m. kir. miniszter ium 1916. évi 1.868/M. E. számú rendelete a szerb dinárjegyek, valamint a montenegrói perperjegyek behozatalának és átvitelének tilalmáról 217

Az Osztrák-magyar bank hirdetménye az 1915. évi január hó 2-áról keltezett, 10 koronára szóló új bankjegyek kibocsátása tárgyában:: 217

Az Osztrák-magyar bank hirdetménye a használhatatlanná vált vagy sérült 10 koronás bankjegyek tárgyában 220

A m. kir. pénzügyminiszter rendelete a koronaértékre szóló vas húszfilléres váltópénzérmék veretése és forgalombahozatala tárgyában 223

A m. kir. pénzügyminiszter rendelete a huszfilléres nikkelérmék bevonása tárgyában 223

A m. kir. pénzügyminiszter 137.467/1916. számú rendelete a koronaértékre szóló vas kétfilléres váltópénzérmék veretése és forgalomba hozatala tárgyában 224

A m. kir. pénzügyminiszter 150.498. számú rendelete az 1 koronáról szóló bankjegyek kibocsátása tárgyában 225

A m. kir. pénzügyminiszter 150.499. számú rendelete az 50 koronáról szóló új bankjegyek kibocsátása tárgyában 227

Az Osztrák-magyar Bank hirdetménye a használhatatlanná vált vagy sérült 1 koronás bankjegyek tárgyában 229

Az Osztrák-magyar Bank hirdetménye a használhatatlanná vált vagy sérült 50 koronás bankjegyek tárgyában 231

A m. kir. minisztérium 4.308/1916. M. E. számú rendelete a külföldi fizetési eszközökkel való kereskedés és forgalom és a külfölddel való forgalom korlátozása tárgyában 234

A m. kir. pénzügyminiszter 19.774/P. M. számú hirdetménye a Deviza-központ tagjai tárgyában 238

Fogyasztási adóhitelek korlátozása.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 54.001. számú rendelete a fogyasztási adóhitelek korlátozására vonatkozó határozmányoknak az 1916/1917. termelési időszakra való fenntartása tárgyában 240

Gabona-, liszt- és kenyérellátás biztositása.

Lap

A m. kir. belügyminiszter 29.500/III/c1915. B. M. számú körrendelete a gabona- stb. készleteknek a közigazgatási hatóságok útján való feltárása és átvétele tárgyában 241

A m. kir. minisztérium 1.750/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 247

A m. kir. minisztérium 1.962/1916. M. E. számú rendelete a cséplési eredmények kötelező bejelentéséről 257

A m. kir. minisztérium 2.117/1916. M. E. számú rendelete az 1.750/1916. M. E. számú rendeletben megszabott vásárlási igazolványokról és őrlési tanusitványokról, valamint a lakosságnak gabonával és liszttel való hatósági ellátásáról és a terményfeleslegek bejelentéséről 259

A m. kir. minisztérium 2.282/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről 1.750/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitése tárgyában 281

A m. kir. minisztérium 2.350/1916. M. E. számú rendelete a búzáért, rozsért, kétszeresért, árpáért, zabért és kölesért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 281

A m. kir. minisztérium 2.369/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből az 1916/1917. évi termelési időszakban sörfőzdék, szeszfőzdék, malátagyárak, valamint gabonát és lisztet feldolgozó egyéb ipari üzemek céljára, úgyszintén az iparszerű állathizlalás céljára felhasználható gabona-, illetve lisztmennyiségeknek beszerzéséről . . 288

A m. kir. minisztérium 2.370/1916. M. E. számú rendelete a közfogyasztásra szánt búza- és rozsliszt előállitásának és forgalombahozatalának uj szabályozásáról 296

A m. kir. minisztérium 2.371/1916. M. E. számú rendelete a búza- és rozslisztért, búza-, rozs- és árpakorpáért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 299

A m. kir. minisztérium 2.633/1916. M. E. számú rendelete az őrlési tanusitványok használata tárgyában 304

A m. kir. minisztérium 2.680/1916. M. E. számú rendelete a közfogyasztásra szánt búza- és rozsliszt előállitásának és forgalombahozatalának tárgyában 2.370/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről 304

A m. kir. minisztérium 2.735/1916. M. E. számú rendelete a búza és a rozs kiőrlési arányának, valamint a korpa legmagasabb árának megváltoztatásáról 305

A m. kir. minisztérium 2.836/1916. M. E. számú rendelete a termelők búza-, rozs- és kétszeresfeleslegének közszükségleti célokra igénybevételéről 307

A m. kir. minisztérium 2.863/1916. M. E. számú rendelete a 2.350/1916. M. E. számú rendelet módositásáról és kiegészitéséről . . 309

A m. kir. minisztérium 2.978/1916. M. E. számú rendelete a termelők búza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabfeleslegének közszükségleti célokra való igénybevételéről és a hasonló tárgyban 2.836. 1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet hatályon kivül helyezéséről. . 310

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 89.100/1916. F. M. eln. számú rendelete a gabonaneműek igénybevételéről szóló 2.978/1916. M. E. sz. rendelet 2. §-ának végrehajtása tárgyában 316

A m. kir. belügyminiszter 150.000/1916. B. M. számú körrendelete a gabonaneműek igénybevételéről szóló 2.978/1916. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában 319

A m. kir. minisztérium 3.110/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi búza-, rozs-, kétszeres-, köles-, árpa- és zabtermésnek zár alá

Lap

vételéről 1.750/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositása tárgyában 325

A m. kir. minisztérium 3.560/1916. M. E. számú rendelete az Országos Közélelmezési Hivatal szervezése tárgyában 325

A m. kir. minisztérium 3.653/1916. M. E. számú rendelete az eltitkolt gabona- és egyéb terménykészletek felkutatasa végett a pénzügyőrség fellépése alapján folyamatba tett ügyekről és az emlitett készletek csempészetének meggátlásáról 328

A m. kir. minisztérium 3.747/1916. M. E. számú rendelete a vámőrlő malmok üzeme tárgyában 330

A m. kir. minisztérium 3.973/1916. M. E. számú rendelete az emberi élelmezésre használható mindennemű termény és őrlemény közszükségleti célokra szülkséges hatósági igénybevételnek megengedéséről 331

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének 5.000/1916. IV. számú rendelete a 3.973/1916. számú kormányrendelettel elrendelt újabb rekvirálás tárgyában. 332

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének rendelete az 5 000/1916. számú rendeletben megállapitott rekvirálási határidő meghosszabbitása tárgyában 337

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének 7.012/1916. IV. számú rendelete az igénybe vett gabonaneműekért fizetendő térités tárgyában 337

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének 10.466/1916. XI. számu rendelete az ipari munkásság élelmezésének biztositása tárgyában . . . . . .

(L. még Szesz és szeszesitalok termelése és forgalomba hozatala.)

Gubacs forgalombahozatala.

(L. Cserzőanyagok forgalomba hozatala).

Gummiabroncskészletek lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 13.478/eln. 20/b. 1916. számú rendelete egyes meghatározott gummiabroncskészleteknek hadicélokra való igénybevétele tárgyában 338

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter R. 16.880/1916. számú rendelete a m. kir. honvédelmi miniszter 13.478/eln. 20/b. 1916. számú rendeletével hadicélokra igénybevett gummiabroncskészletek használati engedélye tárgyában 340

Gyanta és gyantatermékek szállitása, lefoglalásuk és maximális áraik hatályon kivül helyezése.

A m. kir. minisztérium 2.400/1916. M. E. számú rendelete gyanta, gyantaolaj, kolofónium, terpentinolaj és egyéb gyantatermék vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásának igazolványhoz kötéséről, továbbá az ily termékek készleteinek bejelentésére és átengedésére, valamint legmagasabb áraik megállapitására vonatkozó 4.584. és 4.585/1915. M. E. számú rendeletek hatályon kivül helyezéséről 342

Gyapju és gyapjas bőr forgalombahozatala és a gyapju maximális ára.

A m. kir. minisztérium 1.250/1916. M. E. számú rendelete a gyapjukészletek forgalombahozatalának korlátozása tárgyában. . . 345

A m. kir. minisztérium 1.369/1916. M. E. számú rendelete a gyapjuért követelhető legmagasabb árak újabb megállapitásáról . . 350

Lap

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 24.981/VI. C. 1916. sz. rendelete a gyapjuszállitási igazolványok kérelmezése tárgyában kiadott 33.003/VI. C. 1915. sz. rendelet módositásáról 352

A m. kir. honvédelmi miniszter 8.456/eln. 20. b. 1916. számú rendelete a gyapjukészletek igénybevételére vinatkozó 14.599/eln. 20. b. számú rendelet módositása tárgyában 353

A m. kir. minisztérium 1.650/1916. M. E. számú rendelete a gyapjasbőr forgalombahozatalának, kikészitésének, feldolgozásának és szállitásának korlátozásáról 353

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 40.192/1916. VI. C. sz. rendelete az 1916. évi április hó 20. napja előtt kelt gyapjúszállitasi igazolványok érvényesitése tárgyában 355

Gyógyszerészeti munkálatok díjainak emelése.

A m. kir. belügyminiszter 25.597/VII—a. 1916. B. M. számú körrendelete a gyógyszerészeti munkálatok díjainak ideiglenes felemelése tárgyában 356

Hadbavonultak vagy eltüntek utáni magánnyomozások eltiltása.

A m. kir. belügyminiszter 58.408/1916. V—a. B. M. számú körrendelete a hadbavonult vagy eltünt egyénekre vonatkozó üzletszerű magánnyomozások eltiltása tárgyában 358

Hadifoglyok és polgári büntető intézetekben letartóztatottak munkaerejének átengedésére vonatkozó rendeletek.

A m. kir. belügyminiszter 31.500/VI—b. 1916. B. M. számú körrendelete a hadifoglyok részére szeszes italok kiszolgáltatásának eltiltása tárgyában 360

A m. kir. minisztérium 891/1916. M. E. számú rendelete az országos büntető intézetekben és birósági fogházakban letartóztatottak munkaerejének vállalkozók részére átengedése iránt kötött szerződésekben vállalt kötelezettségek tárgyában 361

A m. kir. belügyminiszter 33.333/V—a/1916. B. M. számú körrendelete a munkára kiadott hadifoglyok tekintetében szükséges államrendészeti és közbiztonsági teendők tárgyában 362

A m. kir. belügyminiszter 150.846/V—a/1916. B. M. számú körrendelete a hadifoglyok szökése esetére követendő eljárás tárgyában. 365

Hadi jótékonysági célokra szolgáló adománygyüjtések korlátozása.

A m. kir. belügyminiszter 17.210/1916. B. M. eln. számú körrendelete a hadi jótékonysági célokra irányuló adománygyüjtések tárgyában 368

Hadikárok felvétele.

A m. kir. minisztérium 4.471/1916. M. E. számú rendelete az erdélyrészi ellenséges betörés következtében beállott hadikárok fölvétele tárgyában 374

A m. kir. belügyminiszternek a földmivelésügyi, a kereskedelemügyi, a honvédelmi és a pénzügyminiszterrel egyetértően kiadott 40.880/1916. eln. számú rendelete az erdélyrészi ellenséges betörés következtében beállott hadikárok felvételénél követendő eljárás tárgyában. 377

Hadi nyereségadó.

1916 : XXIX. törvénycikk a hadi nyereségadóról. 382

Lap

Hadiszolgáltatásra vonatkozó rendelkezések.

A m. kir. minisztérium 1.283/1916. M. E. számú rendelete a hadiszolgáltatásul igénybevett fogatos járművek és állatok birtokosai és az általuk állitott helyettesek között kötött szerződések tárgyában. 397

1916 : XXIII. törvénycikk a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. törvénycikk 33. §-a alapján bejelentett igényeknek egyezség útján való kielégitéséről 401

A m. kir. honvédelmi miniszter 13.604/1916. eln. 20/b. sz. rendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján az üzem folytatására kötelezett vállalatoknál alkalmazott munkások szolgálati, bér- és munkaviszonyai tárgyában kiadott 18.950/1915. H. M. eln. 20/b. számú rendeletnek és az ennek kiegészitése tárgyában kiadott 10.813/1916. H. M. eln. 20/b. számú rendeletnek kiegészitéséről és módositásáról 401

A m. kir. honvédelmi miniszter 14.932/1916. eln. 20/b. számú rendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 33. §-a alapján bejelentett igényeknek egyezség útján való kielégitéséről szóló 1916 : XXIII. t.-c. végrehajtása tárgyában 402

(L. még Szociálpolitika.)

Hadműveleti területen való utazás szabályozása.

A m. kir. belügyminiszter 18.000/1916. B. M. eln. számú körrendelete a hadműveleti területen történt változásokról 405

A m. kir. belügyminiszter 29.300/1916. B. M. eln. számú körrendelete az erdélyrészi belső hadműveleti terület határvonalának ellenőrzése tárgyában 407

Hazafias érzést sértő iparcikkek forgalmának eltiltása.

A m. kir. minisztérium 2.826/1916. M. E. számú rendelete oly iparcikkek forgalmának eltiltása tárgyában, amelyeknek külalakja vagy csomagolása a hazafias érzést sérti. 409

Helyi érdekű vasutak nyereségének felhasználása.

A m. kir. minisztérium 1.984/1916. M. E. számú rendelete a helyi érdekű vasút-részvénytársaságok nyereségének felhasználásáról 411

Hús- és zsirfogyasztás korlátozása.

A m. kir. minisztérium 3.101/1916. M. E. számú rendelete a hús- és zsirfogyasztás korlátozásáról 412

Hüvelyes terményekre vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 2.864/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi bab-, borsó- és lencsetermésnek zár alá vételéről 415

A m. kir. minisztérium 3.043/1916. M. E. számu rendelete a hántolt borsó előállitásáról, forgalomba hozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról 421

A m. kir. minisztérium 1.251/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből származó babért, borsóért és lencséért követelhető legmagasabb ár megállapitasáról 842

Illetéktörvények és szabályok módositása.

(L. Bélyeg- és illetéktörvények módositása.)

Jótékonysági célokra szolgáló adománygyüjtések korlátozása.

(L. Hadi jótékonysági célokra szolgáló adománygyüjtések korlátozása.)

Lap

Kátrányra és kátránytermékekre vonatkozó rendelkezések.

(L. Ásványolajra stb.-re vonatkozó rendelkezések.)

Kávé forgalmának szabályozása.

A m. kir. minisztérium 1.105/1916. M. E. számú rendelete a kávénak vasúton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában 424

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 21.612/1916. számú rendelete a hüvelyesek és mindennemű kávé postai forgalmának korlátozásáról 424

A m. kir. minisztérium 2.307/1916. M. E. számú rendelete a kávé forgalombahozataláról 425

A m. kir. minisztérium 2.823/1916. M. E. számú rendelete a kávé forgalombahozataláról szóló 2.307/1916. M. E. számú rendelet módositása tárgyában 431

A m. kir. minisztérium 4.575/1916. M. E. számú rendelete a kávé forgalombahozatala tárgyában 2.307/1916. M. E. és 2.823/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletek módositásáról 432

Keményitő termelése.

(L. Burgonyára és burgonyából gyártott ipari termékekre vonatkozó rendelkezések. — Gabona- és lisztellátás biztositása.)

Kenyérellátás biztositása.

(L. Gabona- és lisztellátas biztositása.)

Kender termelése, kender és kenderkóc forgalombahozatala, kender és lenmag maximális ára.

A m. kir. minisztérium 1.091/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi kendertermelés tárgyában 710/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet kiegészitése tárgyában 433

A m. kir. minisztérium 1.452/1916. M. E. számú rendelete, az 1916. évi kendertermelés tárgyában 710/1916. M. E. szám alatt kiadott rendelet módositásáról 434

A m. kir. minisztérium 2.543/1916. M. E. sz. rendelete az 1917. évi vetéshez szükséges kendermag termelésének biztositása tárgyában 434

A m. kir. minisztérium 2.488/1916. M. E. számú rendelete a kenderkóró, a kikészitett kender és kenderkóc bejelentése, valamint a kikészitett kender és kenderkóc forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 436

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 60.647/1916. VI/C. számú rendelete a kender-vásárhelyek és vásárnapok megállapitása targyában 444

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 128.604/1916. számú rendelete a kendermag gyűjtése és a kendervetőmagért fizetendő ár megállapitása tárgyában 445

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 155.286. számú rendelete a kendervetőmagért fizetendő árt megállapitó 128/1916. F. M. számú rendelet kiegészitése tárgyában 446

A m. kir. minisztérium 4.445/1916. M. E. számú rendelete a kenderkóró, a kikészitett kender és kenderkóc bejelentése, valamint a kikészitett kender és kenderkóc forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 447

(L. még Olajos magvak forgalombahozatala.)

Lap

Kenderzsinegkészletek lefoglalása.

A m. kir. honvédelmi miniszter 20.251/eln. 20—b/1916. számú rendelete a hadicélokra szükséges 1—2*mm* vastagságú kenderzsinegkészletek igénybevételéről és beszolgáltatásáról 454

Kénsav használatának eltiltása ásványolajtermékek gyártásánál.

A m. kir. minisztérium 2.800/1916. M. E. számú rendelete a kénsav használatának ásványolajtermékek előállításánál való eltiltása tárgyában 456

Kévekötőzsinegkészletek bejelentése.

A m. kir. minisztérium 1.375/1916. M. E. számú rendelete a kévekötőzsinegkészletek bejelentéséről 459

Kivándorlási és útlevélügyek.

A m. kir. minisztérium 2.223/1916. M. E. számú rendelete a hadköteles férfiszemélyek kivándorlásának megtiltásáról 461

A m. kir. belügyminiszter 134.980/XI—a/1916. B. M. számú körrendelete a Törökországba utazni szándékozók részére kiállitandó bizonyitványokról 461

Kiviteli korlátozások.

(L. Behozatali, kiviteli és átviteli korlátozások.)

Köles, köleskása termelése, forgalombahozatala és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 3.042/1916. M. E. számú rendelete a köleskása előállitásáról, forgalombahozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról. 462

(L. még Gabona-, liszt- és kenyérellátás biztositása.)

Költözködési határidők meghosszabbitása.

A m. kir. miniszterium 1.290/1916. M. E. számú rendelete Budapest székesfőváros területén a költözködési határidők meghosszabbitása tárgyában 465

Költségvetési törvények.

1916 : XXII. törvénycikk az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő allami kiadásokról . 467

1916 : XL. törvénycikk az 1916/17. költségvetési év első hat hónapjában viselendő közterhekről és fedezendő állami kiadásokról szóló 1916 : XXII. t.-c. hatályának az 1916/17. költségvetési év végéig való kiterjesztése tárgyaban 470

Közélelmezési Hivatal.

(L. Gabona- és lisztellátás biztositása.)

Kőszén- és barnaszénkátrányra és kátránytermékekre vonatkozó rendelkezések.

(L. Ásványolajra stb.-re vonatkozó rendelkezések.)

Külföldi értékpapirok bejelentése.

A m. kir. minisztérium 4.232/1916. M. E. számú rendelete külföldi értékpapirok bejelentéséről 474

Külföldi fizetési eszközökkel való forgalom szabályozása.

(L. Fizetési eszközök.)

Lap

Lakbéremelések és lakbérfelmondások korlátozása.

A m. kir. minisztérium 3.787/1916. M. E. számú rendelete a lakbéremelések és lakbérfelmondások korlátozása, valamint a közintézmények részére kötött bérleti szerződések meghosszabbitása tárgyában 478

Lenmagolaj forgalombahozatala.

(L. Növényi és állati olajok és zsirok forgalombahozatala.)

Lenmagra vonatkozó rendeletek.

(L. Olajos magvak forgalombahozatala.)

Lenre, lenfonalakra és lenszövetekre vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 1.431/1916. M. E. számú rendelete a len- és lenkócfonalakért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 483

A m. kir. minisztérium 1.432/1916. számú rendelete a lenkóró, a kikészitett len és lenkóc, a lenfonal- és lenkócfonalkészletek bejelentése, valamint a kikészitett len és lenkóc felhasználása tárgyában 485

A m. kir. minisztérium 1.433/1916. M. E. számú rendelete a lenszövetek bejelentéséről és a lenfonalak (len-, lenkóc-, lenhulladékfonalak), valamint a lenszövetek forgalombahozatalának és felfolgozásának korlátozásáról 487

A m. kir. minisztérium 2.967/1916. M. E. számú rendelete a lenszövetek forgalombahozatalára és felhasználására vonatkozó 1.433. 1916. M. E. számú rendelet módositása tárgyában 492

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 77.713/1916. számú rendelete a lenfonal- és lenkócfonalkészletek, továbbá a len- és félenszövetek újabb bejelentése tárgyában 493

A m. kir. minisztérium 4.196/1916. M. E. számú rendelete a lenszövetek forgalombahozatalára és felhasználására vonatkozó 1.433. 1916. M. E. számú rendelet újabb módositása tárgyában 496

Lisztellátás biztositása.

(L. Gabona- és lisztellátás biztositása.)

Lóbab és takarmányrépa forgalombahozatala.

(L. Takarmányozási célra szolgáló termékek forgalombahozatala.)

Lóhere- és lucernamag lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 3.514/1916. M. E. számú rendelete a lóheremagkészletek zár alá vételéről 497

A m. kir. minisztérium 3.791/1916. M. E. számú rendelete a lucernamagért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról . . . 500

Macedóniába irányuló áruforgalom szabályozása.

(L. Magyar áruforgalmi iroda.)

Magánnyomozások eltiltása.

(L. Hadbavonultak utáni magánnyomozások eltiltása.)

Magyar áruforgalmi iroda.

A m. kir. minisztérium 2.084/1916. M. E. számú rendelete a Romániába irányuló árúkivitel szabályozása tárgyában 502

A m. kir. minisztérium 3.069/1916. M. E. számú rendelete a Bulgáriába, Macedóniába vagy Törökországba irányuló árúkivitel szabályozása tárgyában 503

Makk lefoglalása és szállitása.

(L. Tölgymakk lefoglalása és szállitása.)

Lap

Maláta- és sörgyárakra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. pénzügyminiszter 30.884. számú rendelete sörfőzés céljára cukor beszerzéséről és felhasználásának eltiltásáról, valamint a sörfőzdék cukorkészleteinek igénybevételéről 110

A m. kir. minisztérium 2.009/1916. M. E. számú rendelete a sörfőző vállalatok és az önálló malátagyári vállalatok által sör, illetőleg maláta szállitása iránt kötött szerződések teljesitéséről szóló 576/1916. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában 504

A m. kir. minisztérium 2.369/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből az 1916/1917. évi termelési időszakban sörfőzdék, malátagyárak stb, céljára fölhasználható gabona-, illetve lisztmennyiségek beszerzéséről 288

A m. kir. minisztérium 2.548/1916. M. E. számú rendelete a sörfőző vállalatok és az önálló malatagyári vállalatok által sör, illetőleg maláta szállitása iránt kötött szerződések teljesitéséről 504

A m. kir. minisztérium 2.966/1916 M. E. szamú rendelete az árpa malátázásának eltiltásáról és a 2.548/1916. M. E. számú rendelet módositásaról 506

A m. kir. minisztérium 4.268/1916. M. E. számú rendelete árpanak sör- és malátagyartás céljára való felhasználása, a malátacsira zár alá vétele, valamint a malátacsirának és a malátának forgalombahozatala tárgyában 508

Malátakávé termelése.

A m. kir. minisztérium 2.369/1916. M. E. számu rendelete az 1916. évi termésből az 1916/17. évi termelési időszakban malátakávéstb. gyártás céljára fölhasználható gabona-, illetve lisztmennyiségek beszerzéséről 288

Megszállott területek lakosainak jogállása.

A m. kir. minisztérium 5.712/1916. M. E. számú rendelete az osztrák-magyar haderő vagy valamely szövetséges állam hadereje által megszállott és katonai vagy polgári igazgatás alatt alló területek honosainak jogállásáról 513

Menekültekre vonatkozó intézkedések.

A m. kir. honvédelmi miniszter 321.000/24 1916. számú rendelete az ellenség által megszállott vagy az ellenség által veszélyeztetett vidékről elmenekült olyan családoknak segélyezése tárgyában, amelyek eddigi tartózkodási helyükön állami segélyben (napi segélyben) vagy ideiglenes évi segélyben részesültek) 514

A m. kir belügyminiszter 30.000/1916. B. M. eln. számú körrendelete az erdélyrészi menekültek segélyezése tárgyában 515

A m. kir. belügyminiszter 30.100/1916. B. M. eln. számú körrendelete az erdélyrészi menekültek munkaközvetitésének országos tzervezése tárgyában 519

A m. kir. minisztérium 3.745/1916. M. E. számú rendelete az Erdélyrészi Visszatelepitő Bizottság Szervezéséről 523

A m. kir. minisztérium 3.900/1916. M. E. számú rendelete az erdélyrészi román betörés alkalmával szervezett Hadi Állatvételi Bizottság által átvett állatokról 524

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 78.250/1916. IV. számú rendelete az Erdélyből menekült iparostanoncok tanviszonya tárgyában 526

Mezőgazdasági ügyek.

A m. kir. minisztérium 860/1916. M. E. számú rendelete az osztatlan közös használatú erdők fatermékei értékesitésének megkönnyitéséről 529

Lap

A m. kir. honvédelmi miniszter 3.000. eln. mezőgazdasági A. osztály 1916. számú körrendelete valamennyi magyarországi vármegyei és városi törvényhatósághoz a mezőgazdasági legénység szabadságolása, munkásosztagoknak és lovaknak mezőgazdasági munkára való kivezénylése tárgyában 529

A m. kir. minisztérium 1.092/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi várható termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről, valamint az 1916. évi mezőgazdasági termelésből várt egyes terményekre előlegnyujtásáról 541

A m. kir. honvédelmi miniszter 7.100/eln. Mg/A/1916. számú körrendelete a mezőgazdasági munkáknak katonai munkaerők igénybevételével való elvégzése iránt 1916. évi 3.000/eln. szám alatt kiadott körrendelet végrehajtása és kiegészitése tárgyában 544

A m. kir. minisztérium 1.609/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi mezőgazdasági munkák ügyében 549

A m. kir. minisztérium 2.017/1916. M. E. számú rendelete a mezőgazdaságilag mívelt ingatlanok haszonbérletének meghosszabbitásáról 549

A m. kir. minisztérium 2.834/1916. M. E. számú rendelete a mezőgazdaságilag mívelt ingatlanok haszonbérletének meghosszabbitásáról szóló 2.017/1916. M. E. számú rendelet értelmezése tárgyában. 551

A m. kir. minisztérium 3.350/1916. M. E. számú rendelete a kerti és gazdasági magvak forgalombahozataláról 552

(L. még Cukorrépára vonatkozó rendelkezések.)

(L. még Kender termelése stb.)

(L. még Szociálpolitika.)

Moratórium.

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 6.331/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os m. járadékkölcsön-kötvényreke és 5½%-os állami pénztárjegyekre (negyedik hadikölcsön) történő befizetésekre való igénybevehetése tárgyában 554

A m. kir. pénzügyminiszter 44.683/1916. számú rendelete a Szerém vármegye területén üzleti teleppel, üzemmel vagy gazdasággal, illetőleg lakóhellyel (székhellyel) biró kötelezetteknek váltón és más forgatható értékpapirokon alapuló tartozásainak törlesztése tárgyában 555

A m. kir. minisztérium 3.095/1916. M. E. számú rendelete a háborús események által érintett adósokra nézve kivételes intézkedések megállapitása tárgyában (Erdélyrészi moratóriumi rendelet) 556

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 19.052/P. M. számú rendelete a betéti üzlettel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1914. évi augusztus 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek az 1912 : LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os állami járadékkölcsön és 5½%-os állami törlesztéses kölcsönkötvényekre (ötödik hadikölcsön) történő befizetésekre való igénybevehetése tárgyában 563

A m. kir. minisztérium 3.910/1916. M. E. számú rendelete, a háborús események által érintett adósokra nézve kivételes intézkedések megállapitása tárgyában (Erdélyrészi második moratóriumi rendelet) 564

Lap

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 19.650/P. M. számú rendelete a betéti üzletekkel foglalkozó intézeteknél s más ily cégeknél 1912. évi augusztus 1-je előtt betéti könyvre elhelyezett, egyébként a moratóriumfeloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betéteknek az 1912. évi LXIII. t.-c. 17. §-a alapján kibocsátásra kerülő 6%-os állami járadékkölcsön és 5½%-os állami törlesztéses kölcsön (ötödik hadikölcsön) kötvényeire történő befizetésekre való igénybevehetéséér vonatkozólag kiadott 1916. évi 19.052/P. M. számú pénzügyminiszteri rendelet kiegészítése tárgyában 566

Nélkülözhető áruk behozatalának megtiltása.

A m. kir. minisztérium 4.452/1916. M. E. számú rendelete a nélkülözhető áruk behozatalának megtiltása tárgyában 43

Nitrogéntartalmú anyagok lefoglalásáért járó térítés.

A m. kir. honvédelmi miniszter 2.610/eln. 20. b. 1916. számú rendelete a hadicélokra igénybevett nitrogéntartalmú anyagok térítése tárgyában 567

Növényi és állati olajok, zsírok, zsiradékok és zsírsavak forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 862/1916. M. E. számú rendelete az állati és növényi olajoknak és zsiroknak, valamint egyes ezekkel rokon termékeknek a vámkülföldről való behozatala tárgyában 568

A m. kir. minisztérium 1.644/1916. M. E. számú rendelete az 1915. évi termésből származó repceolaj, vadrepceolaj és lenmagolaj legmagasabb árának megállapításáról és ily készleteknek közszükségleti célokra való igénybevételéről 570

A m. kir. minisztérium 1.853/1916. M. E. számú rendelete a szalonnának, zsírnak, vajnak és emberi élelmezésre alkalmas más zsiradékoknak és olajoknak technikai célokra való felhasználásáról. . 572

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 42.972/1916. számú rendelete a zsiradékoknak és olajoknak a gyógyszerészet körében való felhasználása tárgyában 574

A m. kir. minisztérium 2.546/1916. M. E. számú rendelete a repceolaj, vadrepceolaj, lenmagolaj, kendermagolaj, gomborkaolaj, tökmagolaj, napraforgómagolaj és egyéb növényi olajok forgalombahozatala tárgyában 575

A m. kir. minisztérium 2.660/1916. M. E. számú rendelete Olaj- és Zsiradékügyi Bizottság alakitása tárgyában 585

A m. kir. minisztérium 3.499/1916. M. E. számú rendelete zsiradékok és zsírsavak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványok tárgyában 586

A m. kir. minisztérium 3.553/1916. M. E. számu rendelete, a egyes állati eredetű zsiradékokért követelhető legmagasabb ár megállapitása tárgyában 588

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter I/V. 1917. számú rendelete állati és növényi zsiradékok, valamint mosószappan és mosópor postai szállításának eltiltása tárgyában 589

Olajos magvak forgalombahozatala, feldolgozása és maximális ára.

A m. kir. minisztérium 823/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből származó lenmagért és kendermagért követelhető legmagasabb ár megállapításáról 591

A m. kir. minisztérium 1.827/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi repcetermésnek zár alá vételéről, közszükségleti célokra igénybevételéről és a repcének vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállításához szükséges igazolványokról 592

Lap

A m. kir. minisztérium 1.828/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből származó repcéért és vadrepcéért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról 594

A m. kir. minisztérium 2.544/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi gombcrka-, lenmag-, kendermag-, tökmag-, napraforgómagtermésnek zár alá vételéről, valamint egyéb olajos magvaknak forgalombahozatalárói és az olajos magvaknak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványokról 596

A m. kir. minisztérium 2.545/1916. M. E. számú rendelete a gomborkáért. tökmagért és napraforgómagért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról 600

A m. kir. minisztérium 2.736/1916. M. E. számú rendelete a 2.544/1916. M. E. számú rendelet kiegészitéséről 601

A m. kir. minisztérium 3.552/1916. M. E. számú rendelete az olajos magvaknak vámért való feldolgozásáról 601

Országos Közélelmezési Hivatal.

(L. Gabona- és lisztellátás biztositása).

Ötvözetek lefoglalása.

(L. Fémek, ötvözetek, fémtárgyak lefoglalása).

Pamut és pamutárúk forgalmának korlátozása.

A m. kir. minisztérium 2.489/1916. M. E. számú rendelete pamut, pamutfonalak és ezekből előállitott árúk forgalombahozatalának korlátozásáról 605

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 54.340/1916. VI. C. sz. rendelete kalikoszövetekeknek felajánlása tárgyában 610

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 57.499/1916. VI. C. sz. rendelete egyes pamutfonalkészletek felajánlása tárgyában 611

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 59.998/1916 VI. C. sz. rendelete bizonyos pamutárúk felajánlása tárgyában 612

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 82.881/1916. VI. C. sz. rendelete bizonyos pamutárúk felajánlása tárgyában 613

A m. kir. minisztérium 3.830/1916. M. E. számú rendelete a pamut, pamutfonalak és ezekből előállitott árúk forgalombahozatalának korlátozasáról szóló 2.489/1916. M. E. számú rendelet kiegészitése tárgyában 615

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 87.177/1916. VI/C. sz. rendelete bizonyos pamutárúk felajánlása tárgyában 616

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 93.005/1916. K. M. IV. C. számú rendelete bizonyos pamutárúk felajánlásáról szóló 87.177. 1916. VI. C. sz. rendelet módositása tárgyában 618

A m. kir. minisztérium 3.790/1916. M. E. számú rendelete a pamutfonalak, pamutszövetek, a kötött és kötszövött pamutárúk, valamint a pamut és félgyapjú szövött és kötött férfi alsóruha forgalombahozatalának korlátozásáról 618

A m. kir kereskedelemügyi miniszter 94.520/1916. K. M. VI/C. számú rendelete, a m. kir. minisztériumnak 3.790/1916. M. E. számú rendeletében megállapitott határidők meghosszabbitása tárgyában. . 624

Papirszükséglet biztositása és papirhulladék forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 2.807/1916. M. E. számú rendelete a közszükségleti célokra szükséges papir előállitásáról 625

A m. kir. minisztérium 2.833/1916. számú rendelete a papirhulladék forgalombahozatalának korlátozásáról 625

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 80.369. K. M. számú rendelete papirhulladékbeszerző szervezetek kijelölése tárgyában. . . 630

Lap

Peres eljárásra vonatkozó rendeletek.

A m. kir. minisztérium 1.282/1916. M. E. számú rendelete a köz- és magánalkalmazásban levő egyének háborús pótlékainak végre hajtás alóli mentessége tárgyában 637

A m. kir. minisztérium 1.547/1916. M. E. számú rendelete a váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek bemutatásának és az ily papirokra vonatkozó óvás felvételének határideje tárgyában. 637

A m. kir. minisztérium 2.648/1916. M. E. számú rendelete a váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek bemutatásának és az ily papirokra vonatkozó óvás felvételének határideje tárgyában. 638

A m. kir. minisztérium 3.858/1916. M. E számú rendelete a váltók, kereskedelmi utalványok és közraktári jegyek bemutatásának és az ily papirokra vonatkozó óvás felvételének határideje tárgyában. 639

A m. kir. minisztérium 3.698/1916. M. E. számú rendelete a katonai munkásosztagok tagjainak a munkaadótól járó díjazás iránt támasztott követelése tárgyában 640

(L. még Hadiszolgáltatásra vonatkozó rendeletek).

Peronospora elleni védőszerek forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 1.743/1916. M. E. számú rendelete a peronospora elleni védőszerek forgalombahozatalának szabalyozása tárgyában 631

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 58.600/1916. számú rendelete a peronospora elleni védőszerek forgalombahozatalának szabályozása tárgyában 633

Pénzintézeti Központ.

1916 : XIV. t.-c. a Pénzintézeti Központról 641

Pénzügyi határidők elmulasztásából eredő joghátrányok elháritása.

A m. kir. minisztérium 3.991/1916. M. E. számú rendelete a pénzügyi törvények és a pénzügyi hatóságok által megszabott határidőknek és határnapoknak a háborús események következtében történt elmulasztásából vagy be nem tarthatásából eredő joghátrányok elháritása, enyhitése vagy megszüntetése tárgyában 676

Postai és távirdai reformok.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelete az expressdij felemelése és az expresskézbesitésnek a nemzetközi forgalomban való korlátozása tárgyában 677

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 49.986. számú rendelete a délután és éjjel feladott táviratok külön díjazása tárgyában . . 677

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 60.029/V. 1916. számú rendelete a postai díjszabás megváltoztatása tárgyában 678

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 68.055. számú rendelete a postai megbizási lapok kiadása tárgyában 689

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 68.746/1916. sz. rendelete a csekkbefizetési lapokra irt közlemény postadíja tárgyában. . . . 690

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 69.880/V. 1916. számú rendelete a nemzetközi postaforgalomban beálló tarifaváltozásokról. 690

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 69.980/1916. számú rendelete a különleges szolgálatok postai díjszabása tárgyában 692

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 70.639. V. 1916. számú rendelete a postaüzletszabályzatban és a kezelési szolgálatban való változások tárgyában 695

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 70.987/V. 1916. számú rendelete új postabélyegek és értékcikkek forgalombabocsátása s több bélyeg- és értékcikk forgalomból való kivonása tárgyában. . 699

Lap

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 91.653/1916. számú rendelete a belföldi hirlapújszabás, valamint az Ausztriával és Bosznia-Hercegovinával való postai hirlapszolgálat megváltoztatásának elhalasztása tárgyában 702

Pótkávé termelése.

(L. Malátakávé termelése.)

Repceolaj forgalombahozatala.

(L. Növényi és állati olajok és zsirok stb. forgalombahozatala.)

Repcetermés lefoglalása.

(L. Olajos magvak forgalombahozatala.)

Retorziós rendeletek.

A m. kir. kereskedelemügyi és pénzügyminiszternek 39.887/K.M. IV. számú rendelete a m. kir. minisztérium 9.051/1914. M. E. számú rendeletében megállapitott pénz- és értékpapirelvonási tilalom alól további kivétel engedélyezése iránt 704

A m. kir. minisztérium 2.706/1916. M. E. számú rendelete egyes ellenséges államok részéről ipari tulajdonjogi terén tett korlátozó intézkedések megtorlása tárgyában 722

A m. kir. minisztérium 2.900/1916. M. E. számú rendelete az ellenséges államok polgárainak és lakosainak belföldön található vagyonára vonatkozó kivételes intézkedésekről 704

A m. kir. minisztérium 3.591/1916. M. E. számú rendelete pénz és értékpapir elvonásának tilalmáról Olaszországgal, Portugállal és Romániával szemben 709

Rézérceknek rézgálicgyártásra való lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 2.963/1916. M. E. számú rendelete a katonai igazgatas céljaira nem szükséges rézércek rézgálicgyártás céljaira való igénybevétele, zár alá helyezése és bejelentése tárgyában. . 711

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 121.074/1916. számú rendelete a rézgálicgyártás céljaira szükséges rézérvek és rezes kohsalak bejelentésénél és igénybevételénél követendő eljárás tárgyában . . 713

Romániába irányuló árúforgalom szabályozása.

(L. Magyar árúforgalmi iroda.)

Sertésvágás korlátozása, élő sertések és sertéstermékek legmagasabb ára.

A m. kir. minisztérium 2.249/1916. M. E. számú rendelete a sertésvágás korlátozásáról, valamint az élő sertésekért és sertéstermékekért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 715

Sörgyárakra vonatkozó rendeletek.

(L. Maláta- és sörgyárakra vonatkozó rendeletek.)

Szabadalmi és védjegyügyek.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 12.581. számú hirdetménye az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unió-egyezmy 4. cikkében megállapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában 720

A kereskedelemügyi m kir. miniszter 1916. évi 17.612. számú rendelete az 1895 : XXXVII. t.-c. 34. §-ában foglalt határidő meghosszabbitása tárgyában 720

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 41.351. számú rendelete a találmányi szabadalmakról szóló 1894 : XXXVII. t.-cikk 45. §-ában megállapitott évi díjak fizetési határidejének meghosszabbitása tárgyában 721

Lap

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 45.676. számú hirdetménye az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unió-egyezmény 4. cikkében megallapitott elsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyaban 721

A m. kir. minisztérium 2.706/1916. M. E. számú rendelete egyes ellenséges államok részéről ipari tulajdonjogi téren tett korlátozó intézkedések megtorlása tárgyában 722

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 79.940. számú hirdetménye az ipari tulajdon védelmére alakult párisi Unio-egyezmény 4. cikkében megállapitott eldsőbbségi határidők meghosszabbitása tárgyában 726

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1916. évi 91.621. számú rendelete a találmányi szabadalmakról szóló 1895 : XXXVII. törvénycikk 45. §-ában megállapitott évi díjak fizetési határidejének meghosszabbitása tárgyában 727

Szalonna forgalombahozatala.

(L. Növényi és állati olajok és zsirok stb. forgalombahozatala.)

(L. Sertésvágás korlátozása, sertéstermékek legmagasabb ára.)

Szappan és mosópor gyártása és forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 862/1916. M. E. számú rendelete állati és növényi olajoknak és zsiroknak és ezekkel rokon termékeknek a vámkülföldről való behozatala tárgyában 568

A m. kir. minisztérium 3.689/1916. M. E. számú rendelete szappan és mosópor (szappanpor) gyártásáról és forgalombahozatalá-ról. 728

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter I/V. 1917. számú rendelete mosószappan és mosópor postai szallitásának eltiltása tárgyában 589

Szarvasmarháknak Ausztriába való kivitele.

A m. kir. minisztérium 3.191/1916. M. E. számú rendelete élő- vagy leölt szarvasmarháknak Ausztriába való kiviteléhez szükséges engedélyről 734

Szállitási igazolványok.

A m. kir. minisztérium 1.105/1916. M. E. számú rendelete kávénak vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában 424

A m. kir. minisztérium 1.786/1916. M. E. számú rendelete mindennemű trágyának és trágyaanyagnak szállitásáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában 735

A m. kir. minisztérium 2.938/1916. M. E. számú rendelete a 4.551/1915. M. E. számú rendeletben szabályozott szállitási igazolványok tárgyában 736

A m. kir. minisztérium 3.070/1916. M. E. számú rendelete lóbabnak és takarmányrépának szállitásáról és vasuton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványokról 736

A m. kir. minisztérium 3.500/1916. M. E. számú rendelete enyvgyártásra szolgáló mindenféle enybőrnek vasúton, hajón vagy vagy gépkocsin történő szallitásához szükséges igazolványok tárgyában 90

A m. kir. minisztérium 3.532/1916. M. E. számú rendelete cukornak vasúton, hajón vagy gépkocsin való szállitásáról 125

A m. kir. minisztérium 3.712/1916. M. E. számú rendelete a 4.551/1915. M. E. számú rendelettel rendszeresitett szallitási igazolványok ürlapjának megváltoztatásáról 737

Lap

A m. kir. minisztérium 3.861/1916. M. E. számú rendelete gazdasági terményeknek, lisztneműek és egyes mezőgazdasági terményekből előállított ipari termékek vasúton vagy hajón úti- és kézipodgyászként való szállításának ellenőrzéséről 738

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének 3.692. számú rendelete a m. kir. minisztérium 3.861/1916. M. E. szám alatt kiadott rendeletének végrehajtása tárgyában 740

(L. még Burgonyára és burgonyából készült ipari termékekre vonatkozó rendelkezések.)

(L. még Gyapju forgalomba hozatala.)

(L. még Olajos magvak forgalombahozatala.)

(L. még Tengeri és tengeriolaj forgalombahozatala.)

(L. még Tojás szállitása.)

Szesz és szeszes italok termelése és forgalombahozatala.

A m. kir. pénzügyminiszter 30.500. számú körrendelete a szesz eladási árában való részesedéséről szóló rendeletek módositása tárgyában 744

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 40.000. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék, szeszfinomitó szabadraktárak, valamint egyéb szeszszabadraktárak szeszkészleteinek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 1916. évi 28.000. szám alatt kiadott rendelet kiegészitéséről 745

A m. kir. pénzügyminiszter 36.596. számú hirdetménye a gyógyszertárak által gyógyszerek készitéséhez szükségelt szesznek a zár alá helyezett és a közszükséglet céljaira igénybevett szeszkészletekből való fedezése tárgyában 746

A m. kir. pénzügyminiszter 43.800/1916. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi április hóban termelendő szeszmennyiségeknek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 747

A m. kir. minisztérium 1.645/1916. M. E. számú rendelete a vámkülföldről tartányokban, hordókban vagy hasonló nagyobb tartályokban behozott mindennemű égetett szeszes folyadékok forgalmának szabályozása tárgyában 748

A m. kir. minisztérium 1.439/1916. M. E. számú rendelete az égetett szeszes italokért (folyadékokért) a kimérés, vagy kis mértékben való elárusitás esetében követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 750

A m. kir. minisztérium 1.440/1916. M. E. számú rendelete a rum- és likörgyártás szabályozásáról 752

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 87.000. számú rendelete a rum, likőr és egyéb égetett szeszes italok előállitásához szükséges engedély tárgyában 752

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 96.988. számú rendelete a rum, likőr és egyéb égetett szeszes italok előállitásához szükséges engedély tárgyában kiadott 1916. évi 87.000 .számú rendelet módositásáról 756

A m. kir. minisztérium 2.369/1916. M. E. számú rendelete szeszfőzdék és egyéb ipari üzemek céljára feldolgozható gabona-, illetve lisztmennyiségek beszerzéséről 288

A m. kir. minisztérium 2.730/1916. M. E. számú rendelete a háború következtében üzemen kivül maradt szeszfőzdék kontingense tárgyában 756

A m. kir. pénzügyminiszter 106.790/P. M. számú hirdetménye a gyógyszertárak által gyógyszerek készitéséhez szükségelt szesznek a zár alá helyezett és a közszükséglet céljára igénybevett szeszkészletekből való fedezése tárgyában 757

Lap

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 110/124. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi szeptember hóban termelendő szeszmennyiségnek zár alá helyezése és igénybevétle etárgyában 757

1916 : XXIV. törvénycikk a szeszadóra vonatkozó törvények némely rendelkezéseinek módositásáról és kiegészitéséről 759

A m. kir. pénzügyminiszter 102.500. számú körrendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdék üzemének az 1916/1917. évitermelési időszakban a lakosság élelmezésére, valamint az allatállomány eltartására szükséges termények biztositása céljából való korlátozása tárgyában 761

A m. kir. pénzügyminiszter 102.600. számú körrendelete a szesz eladási árában való részesedésekről szóló rendeletek módositása tárgyában 766

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 121.894. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi október hó 1-sö napjától fogva termelendő szeszmennyiségnek részben való zár alá helyezése és igénybe vétele tárgyában 770

A m. kir. pénzügyminiszter 1916. évi 149.100. számú rendelete a fogyasztási adó alá eső szeszfőzdékben 1916. évi december hó 1. napjától fogva termelendő szeszmennyiségnek részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 771

A m. kir. minisztérium 4.435/1916. M. E. számú rendelete az égetett szeszes folyadékok arányos elosztása, valamint megfelelő áron való forgalombahozatala tekintetében szükséges intézkedések tárgyában 772

A m. kir. pénzügyminiszter 149.000/1916. P. M. számú rendelete a szabad forgalomba átment égetett szeszes folyadékok részben való zár alá helyezése és igénybevétele tárgyában 773

Szénkészletek bejelentése.

A m. kir. minisztérium 2.908/1916. M. E. számú rendelete mindennemű szénnek bejelentéséről 780

Szilva és szilvatermékek forgalombahozatala és legmagasabb ára.

A m. kir. minisztérium 2.450/1916. M. E. számú rendelete a szilváért, szilvakészitményekért és szilvacefréért követelhető legmagasabb árak megállapitásáról 785

A m. kir. minisztérium 3.487/1916. M. E. számú rendelete az aszalt szilva és szilvaíz forgalombahozatalának korlátozása tárgyában 787

Szociálpolitika.

A m. kir. minisztérium 1.566/1916. M. E. számú rendelete az ipari munkaviszonyból származó vitás kérdések eldöntésére vonatkozó kivételes intézkedések tárgyában 793

A m. kir. honvédelmi miniszter 10.813/eln. 20/b. számú rendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján az üzem folytatására kötelezett vállalatoknál alkalmazott munkások szolgálati, bér- és munkaviszonyai tárgyában 18.950/eln. 20/b. 1915. H. M. szám alatt kiadott körrendelet hatályának kiterjesztése és egyes intézkedéseinek kiegészitése tárgyában 794

A m. kir. honvédelmi miniszter 13.604/1916. eln. 20/b. sz. rendelete a hadiszolgáltatásokról szóló 1912 : LXVIII. t.-c. 18. §-a alapján az üzem folytatására kötelezett vállalatoknál alkalmazott munkások szolgál ti, bér- és munkaviszonyai tárgyában kiadott 18.950/1915. H. M. eln. 20/b. sz. rendeletnek és az annak kiegészitése

Lap

tárgyában kiadott 10.813/1916. H. M. eln. 20/b. számú rendeletnek kiegészitéséről és módositásáról 401

A m. kir. minisztérium 2.040/1916. M. E. számú rendelete a sütőiparban az éjjeli munkanak eltiltásáról 795

A m. kir. minisztérium 3.053/1916. M. E. számú rendelete az ipartörvény némely rendelkezésének a háború következtében szükségessé vált módositásáról és kiegészitéséről 796

A m. kir. minisztérium 3.870/1916. M. E. számú rendelete a hadfelszerelési cikkekre vonatkozó közszállitásoknál alkalmazott ipari munkások munkaszerződései tárgyában 800

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 86.023/1916. K. M. számú rendelete egyes hadfelszerelési cikkekre vonatkozó közszállitásoknál alkalmazott ipari munkások legalacsonyabb munkabéreinek és a kapcsolatos egyéb munkafeltételeknek megállapitása tárgyában . . 802

Az Országos Közélelmezési Hivatal Elnökének 10.466/1916./XI számú rendelete az ipari munkásság élelmezésének biztositása tárgyában. 804

A m. kir. minisztérium 3.823/1916. M. E. számú rendelete a m. kir. állami munkásbiztositási hivatal birói osztálya nem állandó tagjainak és póttagjainak, valamint a munkásbiztositási választott bíróságok ülnökeinek és helyettes ülnökeinek kinevezése tárgyában. . 806

(L. még Menekültekre vonatkozó intézkedések.)

Takarmányozási célokra szolgáló termékek forgalombahozatala, illetve lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 2.735/1916. M. E. számú rendelete a búza- és rozs kiőrlési arányának, valamint a korpa legmagasabb árának megváltoztatásáról. 305

A m. kir. minisztérium 2.780/1916. M. E. számú rendelete a korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozásának újabb szabályozásáról 807

A m. kir. minisztérium 3.070/1916. M. E. számú rendelete lóbab és takarmányrépa szállitásáról 736

A m. kir. minisztérium 3.515/1916. M. E. számú rendelete a korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalombahozatalának újabb szabályozásáról szóló 2.780. 1916. M. E. számú rendelet kiegészitése és módositása tárgyában. . . 814

A m. kir. minisztérium 3.872/1916. M. E. számú rendelete a tatárka- (hajdina, pohánka), a lóbab-, takarmányborsó- (őszi borsó, vadborsó stb.) mindenféle bükköny- és muharmagkészletek zár alá vételéről 818

(L. még Gabona- és lisztellátás biztositása.)

Talpfa és bányafa lefoglalása.

A m. kir. minisztérium 1.972/1916. M. E. számú rendelete mindennemű talpfának és bányafának bejelentéséről és zár alá vételéről 821

Tarhonya forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 3.299/1916. M. E. számú rendelete a tarhonya előállitásáról, forgalombahozataláról és legmagasabb árának megállapitásáról 825

Tengericsira kivonása és tengeriolaj termelése és forgalombahozatala.

A m. kir. minisztérium 3.652/1916. M. E. számú rendelete a tengericsira kivonása és forgalombahozatala, a tengeriolaj előállitása

Lap

és forgalombahozatala, valamint a tengeriolaj legmagasabb árának megállapitása tárgyában 828

Tengeri hajóbeszerzési segélyek folyósitása.

A m. kir. minisztérium 1916. évi 1.424/1916. M. E. számú rendelete a tengeri szabadhajózás céljára engedélyezett hajóbeszerzési segélyek folyósitásáról 838

Tengerikészletek lefoglalása és fölhasználása.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 19.000/1916. F. M. eln. számú rendelete a tengeri és egyes más termények forgalombahozatala tárgyában kiadott rendeletek kiegészitéséről szóló 773/1916. M. E. számú rendelet 1. és 2. §-ának végrehajtása tárgyában 839

A m. kir. minisztérium 1.016/1916. M. E. számú rendelete a törvényhatóságok részére tengeri vásárlásának megengedéséről. . . 841

A m. kir. minisztérium 1.251/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi termésből származó tengeriért, valamint száraz (érett) babért, borsóért és lencséért követelhető legmagasabb ár megállapitásáról 842

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 34.000/1916. F. M. eln. számú rendelete a tengeri és más termények forgalombahozatala tárgyában 845

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 43.000. eln. 1916. számú rendelete a tengeri és egyes más termékek forgalombahozatala tárgyában 845

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 84.200/1916. eln. számú rendelete a tengeri forgalombahozatala tárgyában 846

A m. kir. minisztérium 3.172/1916. M. E. számú rendelete a tengerikészletek felhasználásáról, forgalombahozataláról és közszükségleti célokra való igénybevételéről. 847

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 100.050/1916. eln. számú rendelete a tengerikészletek fölhasználásáról 859

Az Országos Közélelmezési Hivatal elnökének 7.012/1916. IV. számú rendelete az igénybe vett gabonaneműekért fizetendő térités tárgyában 337

(L. még Gabona- és lisztellátás biztositása).

Terpentinolaj forgalombahozatala.

(L. Gyanta és gyantatermékek szállitása stb.)

Textilhulladékok forgalomba hozatala.

A m. kir. minisztérium 3.603/1916. M. E. számú rendelete a textilhulladékok forgalombahozatalának korlátozásáról 860

Textilitzsákok jelzése.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter 63.253/1916. számú rendelete a textilit- és textilose-zsákok jelzése tárgyában 865

Titkos ténták és titkos irásmóddal készült sajtótermékek stb. terjesztése.

A m. kir. minisztérium 1.012/1916. M. E. számú rendelete titkos ténták avagy titkos irásmód vagy irásjelek ismertetését tartalmazó, vagy ilyenek alkalmazásával készült sajtótermékek, iratok és ábrázolatok terjesztésének eltiltásáról 866

A m. kir. minisztérium 2.480/1916. M. E. számú rendelete titkos ténták forgalombahozatalának eltiltásáról 867

Lap

Tojás festésének eltiltása, tojás szállítása.

A m. kir. minisztérium 1.123/1916. M. E. számú rendelete a tyuktojásnak husvétkor szokásos festése és más ily kikészitése tárgyában 868

A m. kir. minisztérium 3.117/1916. M. E. számú rendelete a baromfitojásnak szállitásáról és vasúton, hajón vagy gépkocsin történő szállitásához szükséges igazolványok tárgyában 869

Tölgy- és fenyőkéreg forgalombahozatala.

(L. Cserzőanyagok forgalombahozatala.)

Tölgymakk lefoglalása és szállitása

A m. kir. minisztérium 3.486/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi tölgymakktermés zár alá vételéről és a tölgymakk szállitásához szükséges igazolványokról 870

Törökországba irányuló árúforgalom szabályozása.

(L. Magyar árúforgalmi iroda.)

Törökországból behozott némely anyagok lefoglalása.

(L. Bulgáriából és Törökországból behozott anyagok lefoglalása.)

Trágya szállitása.

(L. Szállitási igazolványok).

Tüzelőanyagokkal való takarékoskodás.

A m. kir. minisztérium 4.470/1916. M. E. számú rendelete a tüzelőanyagokkal való takarékosság tárgyában 873

Uj időszámitás.

A m. kir. minisztérium 1.363/1916. M. E. számú rendelete az 1916. évi május elsejétől szeptember végéig alkalmazandó új időszámitásról 876

Utlevélügyek.

(L. Kivándorlási és utlevélügyek.)

Varrógépek részletfizetésre való vétele.

A m. kir. minisztérium 4.172/1916. M. E. számú rendelete varrógépnek részletfizetésre vételéről 877

Vámügyi intézkedések.

A m. kir. minisztérium 1.339/1916. M. számú rendelete, mellyel a maláta vámja időlegesen felfüggesztetik 880

A m. kir. minisztérium 3.769/1916. M. E. számú rendelete, mellyel a papiros enyvezésére szolgáló pótanyagok vámja időlegesen felfüggesztetik 880

1916 : XLI. t.-c. a külkereskedelmi és külforgalmi viszonyok ideiglenes rendezéséről szóló 1916. évi II. törvénycikk rendelkezéseinek az 1917. évre való kiterjesztéséről 881

Lap

Vásárok korlátozása és áthelyezése.

A m. kir. minisztérium 1.933/1916. M. E. számú rendelete a vásári alkalmaknak a háború tartamára való ideiglenes áthelyezése tárgyában 882

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 60.647/1916. VI. C. számú rendelete a kendervásárhelyek és vásárnapok megállapitása tárgyában 444

Védjegyügyek.

(L. Szabadalmi és védjegyügyek.)

Záróra korlátozása.

(L. Tüzelőanyagokkal baló takarékoskodas.)

Zsák- és zsákszövetkészletek bejelentése.

A m. kir. minisztérium 572/1916. M. E. számú rendelete a zsákszövet- és zsákkészletek bejelentéséről 884

A m. kir. minisztérium 1.630/1916. M. E. számú rendelete a zsákszövet- és zsákkészletek bejelentéséről szóló 572/1916. M. E. sz. rendelet kiegészitése tárgyában 886

A m. kir. minisztérium 3.559/1916. M. E. számú rendelete a zsákszövet- és zsákkészletek bejelentésére vonatkozó 572/1916. M. E. számú rendelet módositása tárgyában 887

Zsirok és zsiradékok forgalombahozatala.

(L. Növényi és állati olajok és zsirok stb. forgalombahozatala.)

(L. Sertésvágás korlátozása, sertéstermékek legmagasabb ára.)

M. N. M. MÚZEUM
KÖNYV-
TÁRA

15729

A magy.
vámpolitikai
központ
Kiadványai

26

N. M.